

Voorjaarsnota 2021

Home

Pagina 1

De gemeente Rotterdam presenteert op deze website de Voorjaarsnota en Eerste Herziening 2021. In de Voorjaarsnota wordt inzicht gegeven in de beleidsvoornemens, de bijbehorende activiteiten en de benodigde middelen voor de periode 2022 tot en met 2025. Ook wordt gerapporteerd over de voortgang van het lopende begrotingsjaar.

Voor de hoofdlijnen van de Voorjaarsnota en Eerste Herziening wordt verwezen naar:

- [Bestuurlijke hoofdlijnen \(Voorjaarsnota\)](#)
- [Financiële hoofdlijnen \(Voorjaarsnota\)](#)
- [Voortgang 2021 \(Eerste Herziening\)](#)

Voor de opbouw van de website wordt verwezen naar de [leeswijzer](#).

Hoofdlijnen

Pagina 2

Hoofdlijnen

Bestuurlijke hoofdlijnen 2022-2025	Voortgang 2021	Collegetargets
Financieel beeld 2021-2025	Coalitieakkoord	Raadsbehandeling
Commissies	Leeswijzer	

Bestuurlijke hoofdlijnen 2022-2025

Pagina 3

Bestuurlijke hoofdlijnen 2022-2025

[Bestuurlijke hoofdlijnen Voorjaarsnota](#)

Voortgang 2021

Voortgang 2021 (aangepast 29 juni 2021)

NB: op 29 juni 2021 is een nieuwe versie geplaatst aangezien in de eerdere versie enkele totaalstellingen van de begrotingsbijstellingen onjuist werden weergegeven.

Collegetargets

Collegetargets

Collegetargets 2018 – 2022

De targets van dit college zijn:

Energietransitie en economie gaan hand in hand

1. De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990
2. Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.

Kansen voor iedereen met goed onderwijs, werk en taal

3. Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode (eind 2021) daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000.
4. 80% Van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject. Samen met aanvullende maatregelen gericht op arbeidstoeleiding, zoals beschreven in de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2018-2022, leidt dit tot een daling van het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders van 1.950 naar 1.540.

5. Voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

6. Meer kinderen/jongeren bereiken in deze collegeperiode een hoger onderwijsniveau:

- Het percentage 3-jarige doelgroep-peuters dat gebruik maakt van het extra aanbod 'spelen en leren' blijft minimaal gelijk (89%)
- De score op de referentieniveaus in het primair onderwijs stijgt: Het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen op het streefniveau van de referentieniveaus stijgt in 2021 naar het landelijk gemiddelde van 2017; dat wil zeggen:
 - voor taal: stijging van 54,9% naar 56,9%
 - voor lezen: stijging van 60,9% naar 67,4%
 - voor rekenen: stijging van 34,8% naar 37,8%
- Het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het vo dat zit op het niveau van het advies van de basisschool of hoger stijgt van 77% in 2017 naar 80% in 2021
- Het aandeel Rotterdammers dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling stijgt van 13,5% in 2017 naar 18,0% in 2021. Voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

7. De eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt 3% punt van 53% in 2017 tot 50% in 2021.

8. 19.000 Afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers

9. Van 2018 naar 2021 wordt ingezet op een daling van 10% jeugdigen in instellingen.

Fijn wonen in een wereldstad, nu en in de toekomst

10. Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%.

11. 20 hectare groen erbij in 2022 t.o.v. 2018.

12. Binnen 4 jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen.

13. Veiligheid

- Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2022 omhoog gegaan ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft daneen gemiddelde score hoger dan 108
- De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager dan 100 scoren op de Veiligheidsindex, moet in 2022 zijn verbeterd.
- De 5 laagst scorende wijken op de Veiligheidsindex van 2018 (Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse, Oude Westen) laten in 2022 een stijging van 5 punten op de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien.

14a. Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meedenken over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode.

14b. [Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode.](#)

Financieel beeld 2021-2025

Pagina 6

Financieel beeld 2021-2025

[Financiële hoofdlijnen Voorjaarsnota](#)

In het onderdeel [Samenvatting bijstellingen](#) is een overzicht gegeven van alle begrotingsbijstellingen. Meer informatie over de financiële impact van Corona is te vinden in het onderdeel [Effecten en maatregelen Covid-19](#)

Samenvatting bijstellingen

Pagina 7

Samenvatting bijstellingen

In dit onderdeel zijn verschillende samenvattende overzichten van de financiële bijstellingen opgenomen. Voor meer informatie over de afzonderlijke bijstellingen wordt verwezen naar de taakvelden.

[Financieel kaderBijstellingen t.o.v. Begroting 2021Totaaloverzicht bijstellingen](#)

Financieel kader

Financieel kader	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021	0	0	0	0	0
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	0	0	0	0	0
Bezuinigingen/Taakstellingen	0	0	0	18.848	20.410
Intensiveringen	-12.725	-16.961	-11.417	-802	-772
Kasschuiven	15.214	-13.669	-440	-1.305	200
Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	24.311	-44.913	-10.506	255	-16.409
Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-7.741	-4.200	-3.300	0	0

Reserves	-19.058	79.745	25.665	-16.995	-3.427
Taakmutaties	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	-1	-1	-1	-1	-1
Begroting na wijzigingen	0	0	0	0	0

Bijstellingen t.o.v. Begroting 2021

In onderstaande tabel is per programma en taakveld het saldo van de bijstellingen inzichtelijk gemaakt ten opzichte van de Begroting 2021.

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Algemene middelen	85.914	6%	105.146	4%	37.364	3%	-12.182	3%	-6.018	3%
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	110.518	6%	63.554	4%	48.696	3%	49.682	3%	47.254	3%
Belastingen overig	62	0%	-6	0%	-6	0%	-6	0%	-6	0%
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-5.905	46%	-3.700	27%	-1.700	12%	0	0%	0	0%
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-20.419	35%	42.291	252%	-13.886	20%	-71.074	115%	-62.936	101%
OZB niet-woningen	-90	0%	-6	0%	-6	0%	-6	0%	-6	0%
OZB woningen	-60	0%	-4	0%	-4	0%	-4	0%	-4	0%
Treasury	1.808	2%	3.018	4%	4.271	5%	9.227	11%	9.681	11%
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Beheer van de stad	-6.389	13%	-7.569	0%	-7.262	7%	-7.985	0%	-11.476	0%
Afval - Grondstoffen	-2.880	13%	13	0%	-1.766	7%	34	0%	34	0%
Begraafplaatsen en crematoria	-68	5%	-105	8%	-102	8%	-102	8%	-102	8%
Cultureel erfgoed - Archeologie	-7	1%	-17	1%	-17	1%	-17	1%	-17	1%
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	-30	2%	-8	1%	-8	1%	-8	1%	-8	1%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-1.065	2%	-1.325	3%	-1.321	3%	-2.705	6%	-3.659	8%
Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	-70	1%	-23	0%	3	0%	3	0%	3	0%
Riolering	45	0%	45	0%	45	0%	45	0%	45	0%
Ruimtelijke Ordening - Beheer	297	5%	239	4%	244	4%	244	4%	244	4%

Verkeer en vervoer - Beheer	-2.609	2%	-6.386	5%	-4.340	3%	-5.480	4%	-8.017	6%
Bestuur en dienstverlening	-7.575	8%	-6	8%	-425	8%	612	8%	-18	8%
Bestuur - College	-377	8%	-375	8%	-375	8%	-375	8%	-375	8%
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	-3.891	17%	327	1%	27	0%	1.066	5%	377	2%
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	0	0%	-152	1%	-152	1%	-152	1%	-152	1%
Burgerzaken	-3.337	15%	71	0%	-48	0%	-48	0%	-47	0%
Musea - Stadsarchief	29	0%	123	2%	123	2%	122	2%	179	4%
Cultuur, sport en recreatie	-17.525	14%	-3.231	4%	-3.349	4%	-930	2%	2.010	3%
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-12.454	14%	-3.050	4%	-3.279	4%	-1.692	2%	2.215	3%
Media	47	0%	53	0%	40	0%	15	0%	15	0%
Musea - Cultuur	1.117	3%	1.488	4%	1.469	4%	1.426	4%	-265	1%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	-232	1%	66	0%	59	0%	59	0%	59	0%
Sportaccommodaties	-1.573	3%	-1.246	2%	-1.096	2%	-725	1%	0	0%
Sportbeleid en activering	-4.431	30%	-543	4%	-543	4%	-13	0%	-14	0%
Economische zaken	-2.209	38%	-4.864	16%	-3.944	16%	452	18%	1.452	18%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	1.263	38%	544	16%	544	16%	590	18%	590	18%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	-1.014	237%	-1.506	396%	-1.502	404%	-2	1%	-2	1%
Economische ontwikkeling	633	5%	-1.223	10%	-307	3%	1.690	22%	1.690	22%
Economische promotie	-3.090	24%	-2.680	21%	-2.679	22%	-1.826	14%	-826	6%
Maatschappelijke ondersteuning	-11.070	16%	-4.566	17%	-2.216	4%	-707	3%	-13	7%
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	-2.810	16%	-2.966	17%	-814	4%	576	3%	1.249	7%
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-737	1%	-76	0%	-76	0%	-76	0%	-77	0%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	-1.825	9%	1	0%	1	0%	1	0%	-2	0%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	-317	5%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Samenkracht en burgerparticipatie	-5.382	6%	-1.525	2%	-1.326	2%	-1.208	1%	-1.183	1%
Onderwijs	-2.415	2%	-4.685	6%	-829	0%	-107	0%	-109	0%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.204	2%	-4.082	6%	-226	0%	-7	0%	-10	0%
Onderwijshuisvesting	-1.211	2%	-603	1%	-603	1%	-100	0%	-100	0%
Openbare orde en veiligheid	1.387	0%	-1.055	0%	-1.315	0%	1.989	0%	2.479	0%
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	-109	0%	-109	0%	-109	0%	-109	0%	0	0%

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	-1.649	4%	-943	2%	-1.185	3%	-1.183	3%	-1.179	3%
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	3.145	8%	-3	0%	-22	0%	3.281	10%	3.658	11%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Overhead	-4.130	3%	-16.393	7%	-7.696	6%	-7.237	6%	-6.286	6%
Overhead - Activering Overhead	-749	3%	-1.727	7%	-1.484	6%	-1.484	6%	-1.484	6%
Overhead - Audit & Control	153	1%	146	1%	146	1%	146	1%	146	1%
Overhead - Clusterondersteuning	-3.867	4%	-3.642	4%	-3.734	4%	-3.719	4%	-3.723	4%
Overhead - Concernondersteuning	323	0%	-11.180	3%	-2.633	1%	-2.190	1%	-1.236	0%
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Overige baten en lasten - Verzekering	9	1%	9	1%	9	1%	9	1%	9	1%
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	-16.656	19%	-3.104	0%	-9.566	8%	23.412	66%	20.925	53%
Beheer overige gebouwen en gronden	-7.888	19%	123	0%	-4.353	8%	13.314	66%	10.724	53%
Cultureel erfgoed - Monumenten	-841	138%	7	1%	8	1%	8	1%	8	1%
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.777	29%	8.800	275%	-777	65%	-594	50%	-594	50%
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-5.009	15%	-5.604	17%	-548	2%	4.010	14%	4.222	15%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	272	4%	-582	9%	-493	8%	-490	8%	-488	8%
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	5.644	73%	6.426	89%	6.584	97%	6.719	98%	6.719	98%
Wonen en bouwen	-12.611	38%	-12.274	39%	-9.987	29%	447	2%	335	1%
Verkeer en vervoer	-12.621	14%	12.752	2%	6.121	2%	5.285	1%	5.273	1%
Openbaar vervoer	1.232	14%	203	2%	203	2%	140	1%	140	1%
Parkeerbelasting	-12.774	14%	10.439	11%	2.436	3%	2.436	3%	2.436	3%
Parkeren	-1.173	5%	1.918	8%	2.292	10%	2.455	11%	2.455	11%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	6	0%	-241	4%	-146	3%	-51	1%	-51	1%
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	88	1%	433	2%	1.335	10%	305	2%	293	2%
Volksgezondheid en zorg	-1.022	1%	-69.570	11%	-11.138	2%	-7.695	3%	-14.690	3%
Geëscaleerde zorg 18-	-1.378	1%	-12.065	11%	-2.898	2%	-3.155	3%	-3.155	3%
Geëscaleerde zorg 18+	-23.008	19%	-22.713	20%	-11.154	10%	-8.757	8%	-10.201	9%
Maatwerkdienstverlening 18-	13.844	26%	4.195	9%	1.337	3%	2.572	6%	2.572	6%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	330	0%	-39.501	22%	-5.723	3%	-5.739	3%	-11.297	6%
Maatwerkvoorziening (Wmo)	-810	6%	-4.694	63%	-52	1%	-52	1%	-52	1%

Volksgezondheid	1.612	5%	-872	3%	-392	1%	-392	1%	-377	1%
Wijkteams en Wmo-loketten	8.388	7%	6.079	6%	7.743	7%	7.829	7%	7.820	7%
Werk en inkomen	-5.687	10%	-2.854	8%	4.255	3%	5.093	5%	6.471	5%
Arbeidsparticipatie - Werk	-5.130	10%	-3.628	8%	1.459	3%	2.456	5%	2.456	5%
Begeleide participatie	2.870	4%	4.313	5%	4.903	6%	4.732	6%	4.553	6%
Inkomensregelingen - Inkomen	-3.427	6%	-3.539	6%	-2.107	4%	-2.095	4%	-538	1%

Totaaloverzicht bijstellingen

In onderstaande tabellen zijn de bijstellingen per soort (ramingsbijstellingen (onvermijdbaar en vermijdbaar), bezuinigingen/taakstellingen, intensiveringen en reserves) uitgesplitst naar taakvelden.

Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	Begroting 2021	Raming	Raming	Raming	Raming
		2022	2023	2024	2025
Aanpassing formatie vanwege ontwikkeling bijstandsvolume	311	-486	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	311	-379	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	-107	0	0	0
Aanvullende rijksmiddelen Jeugdhulp naar aanleiding van onderzoek naar tekorten in de Jeugdzorg	13.500	13.500	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	13.500	13.500	0	0	0
Actualisatie begroting Werkplaatsen	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	0	0	0	0	0
Actualisatie BUIG 2021-2022	-2.475	-6.506	0	0	0
Begeleide participatie	1.547	2.585	2.897	2.900	1.474
Inkomensregelingen - Inkomen	-4.023	-9.091	-2.897	-2.900	-1.474
Actualisatie BUIG 2021-2022 - dekking uit bestemmingsreserve	2.475	6.506	0	0	0
Inkomensregelingen - Inkomen	2.475	6.506	0	0	0
Actualisatie dividendopbrengsten	353	-300	900	5.800	8.700
Treasury	353	-300	900	5.800	8.700
Actualisatie investeringen en desinvesteringen grondexploitaties	0	0	0	0	0
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	0	0	0	0	0
Afval - Grondstoffen	0	0	0	0	0

Balansprojecten	0	0	0	0	0
Begeleide participatie	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
Belastingen overig	-2	0	0	0	0
Burgerzaken	0	0	-117	-115	-113
Inkomensregelingen - Inkomen	-1.030	-98	-64	-49	82
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	128	165	172	132	136
Musea - Stadsarchief	15	16	16	15	72
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	79	-6	-6	-1.389	-2.344
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	0	0	0	0	2
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	0	0	-281	-276	-272
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	71	-252	-248	-244	103
Overhead - Concernondersteuning	0	0	-117	-116	-114
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	532	-114	-141	2.301	5.211
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	0	0	0	0	0
Parkeerbelasting	0	0	0	0	0
Parkeren	0	0	0	0	0
Riolering	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	-2	0	0	0	14
Treasury	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	213	260	710	-382	-2.919
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	28	76	123	123
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	18
Wijkteams en Wmo-loketten	-3	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	1
Actualisatie leges gehandicaptenparkeerkaarten	0	0	0	0	0
Parkeerbelasting	0	0	0	0	0

Actualisatie rente	500	4.000	4.000	4.000	1.500
Treasury	500	4.000	4.000	4.000	1.500
Actualiseren Regiodeal Onderwijs	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	0
Afschalen diensverlening publieke zorg	750	0	0	0	0
Volksgesondheid	750	0	0	0	0
Amendementen koers van de stad	70	0	0	0	0
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	70	0	0	0	0
Archiefbestanden Stadsarchief Rotterdam	-100	0	0	0	0
Musea - Stadsarchief	-100	0	0	0	0
Begroting Hulpteam Toeslagen 010	0	0	0	0	0
Wijkteams en Wmo-loketten	0	0	0	0	0
Beheer verkeersmanagement	0	0	0	-1.151	-1.163
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	-30	-30
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	-1.121	-1.133
Beheerorganisatie en onderhoud Maastunnelcomplex	0	-3.206	-2.593	-2.595	-2.595
Verkeer en vervoer - Beheer	0	-2.831	-2.218	-2.220	-2.220
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	-375	-375	-375	-375
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	19.456	6.265	165	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	6.046	1.000	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	1.308	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	7.926	1.006	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	299	0	0	0	0
Volksgesondheid	805	0	0	0	0
Wijkteams en Wmo-loketten	3.072	4.259	165	0	0
Bestuursopdracht vastgoed - actualisatie begroting	-1.616	-5.264	-8.143	8.784	6.584
Beheer overige gebouwen en gronden	-1.616	-5.264	-8.143	8.784	6.584
Bestuursopdracht vastgoed - Anders werken	0	0	0	0	2.600
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	0	2.600
Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, kosten onderzoeksfase	-1.001	-1.001	0	0	0

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-130	-130	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	-113	-113	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	-498	-498	0	0	0
Sportaccommodaties	-260	-260	0	0	0
Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, opslag kostendekkende huur	-500	-500	-616	-870	-1.087
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	150	116
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	-27	-52
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	-186	-255
Sportaccommodaties	-500	-500	-616	-807	-896
Bestuursopdracht vastgoed - kostendekkendheid	0	0	0	4.573	4.683
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	4.573	4.683
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0
Bestuursopdracht vervangingsinvesteringen	0	-760	-3.780	-9.070	-16.590
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	-760	-3.780	-9.070	-16.590
Bijdrage Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie (ZonMW)	0	0	0	0	0
Volksgesondheid	0	0	0	0	0
Bijdrage Rijk Noodsteun Sport	3.900	0	0	0	0
Sportaccommodaties	3.900	0	0	0	0
Bijstelling formatie	1	1	1	1	1
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	61	61	61	61	61
Overhead - Concernondersteuning	0	-32	-32	-32	-32
Wonen en bouwen	-59	-27	-27	-27	-27
Bijstelling volume-indexatie zorg 2022	0	-7.000	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	0	-1.422	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	0	-5.578	0	0	0
BTW Schoolsport	-500	-500	-500	-500	-500
Onderwijshuisvesting	-500	-500	-500	-500	-500
Coronagevolgen Markten	-1.000	-1.500	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	-1.000	-1.500	0	0	0
Coronaorganisatie	0	0	0	0	0

Overhead - Clusterondersteuning	-1.116	0	0	0	0
Volksgezondheid	1.116	0	0	0	0
Coulanceregeling Vastgoed inclusief Ahoy	-10.650	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	-10.650	0	0	0	0
Doorloop coronakosten Schone Stad 2021	-4.345	0	0	0	0
Afval - Grondstoffen	-3.593	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	-752	0	0	0	0
Effecten versnelde aflossingen Vestia	955	-682	-629	-573	-519
Treasury	955	-682	-629	-573	-519
Eigen bijdrage Wmo	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Geëscaleerde zorg 18+	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Expertisecentrum Volwassenen	0	0	600	600	600
Wijkteams en Wmo-loketten	0	0	600	600	600
Externe bijdragen (onderzoeken) jeugd(hulp)	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0
Externe bijdragen en subsidies voor gebiedsontwikkelingen	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Extra middelen Regionale Meld- en Coördinatiefunctie	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	0
Extra storting in Rotterdamse Investeringsmotor	-190	-580	-630	-690	-510
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-190	-580	-630	-690	-510
Financiële effecten circulaires Gemeentefonds inzake algemene uitkering	-4.940	47	1.286	4.670	4.670
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-4.940	47	1.286	4.670	4.670
Financiële effecten verkoop deelname in Eneco	0	0	0	0	-1.000
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	0	0	0	-1.000
Formatieaanpassing ontwikkeling bijstandsvolume	1.515	-2.367	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	121	-174	0	0	0
Inkomensregelingen - Inkomen	1.393	-2.005	0	0	0

Overhead - Concernondersteuning	0	-187	0	0	0
Gederfde parkeerinkomsten door coronamaatregelen	-18.000	0	0	0	0
Parkeerbelasting	-14.800	0	0	0	0
Parkeren	-3.200	0	0	0	0
Grex winsten	4.700	9.600	0	0	0
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.700	9.600	0	0	0
Groenoffensief	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	0	0	0	0	0
Horizon Seeds	0	0	0	0	0
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0
Huisvestingsvoorzieningen Onderwijs	-600	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	-600	0	0	0	0
Implementatie nieuwe inkoop 2022	-2.072	-3.259	-165	0	0
Wijkteams en Wmo-loketten	-2.072	-3.259	-165	0	0
Incidentele extra parkeerbaton	0	7.200	0	0	0
Parkeerbelasting	0	8.000	0	0	0
Parkeren	0	-800	0	0	0
Indexatie	0	0	0	0	0
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	35.000	35.000	35.000	35.000
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
Indexatie 2021	0	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
Geëscaleerde zorg 18+	0	-908	-901	-888	-888
Maatwerkdienstverlening 18-	0	-464	-453	-448	-448
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	0	-1.340	-1.387	-1.404	-1.404
Maatwerkvoorziening (Wmo)	0	-53	-52	-52	-52
Samenkracht en burgerparticipatie	0	-607	-584	-585	-585
Volksgesondheid	0	-191	-191	-191	-191
Wijkteams en Wmo-loketten	0	-438	-432	-432	-432
Integraal Huisvestingsplan Sport	0	0	0	0	800
Sportaccommodaties	0	0	0	0	800

Invulling stelpost Beheer Algemene Middelen inzake Koers van de Stad	126	0	0	0	0
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	126	0	0	0	0
Invulling stelpost bestuursopdracht Vastgoed vanaf 2024	0	0	0	-11.690	-11.690
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	0	0	-11.690	-11.690
Inzet Specialistisch Ambulant Netwerk voor Jeugdhulp	-1.000	-1.000	0	0	0
Wijkteams en Wmo-loketten	-1.000	-1.000	0	0	0
Kapitaallasten nieuw investeringsbeleid	0	0	0	70	70
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	0	0	70	70
Koers van de stad - Afvaligheidscampagne	-80	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	-80	0	0	0	0
Koers van de stad - Dierenambulance Rotterdam	-5	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	-5	0	0	0	0
Koers van de stad, een dagje op zijn Rotterdams	-41	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	-41	0	0	0	0
Kostprijsdekkende huur Collectiegebouw	0	-638	-638	-638	-638
Musea - Cultuur	0	-638	-638	-638	-638
Leerlingenvervoer	-850	-3.700	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-850	-3.700	0	0	0
Logiesbelasting	-5.900	-3.700	-1.700	0	0
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-5.900	-3.700	-1.700	0	0
Meeropbrengst detachering Verkeersregie	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	0	0	0	0
Mutatie rijksbijdrage Educatie	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	0	0	0	0	0
Noodsteun schade speeltuinen en scouting	-300	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	-300	0	0	0	0
Noodsteun Sport	-3.900	0	0	0	0
Sportaccommodaties	-3.900	0	0	0	0
Onderbesteding dienstreizen en opleidingen	277	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	20	0	0	0	0

Economische ontwikkeling	11	0	0	0	0
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	11	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	10	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	1	0	0	0	0
Overhead - Clusterondersteuning	36	0	0	0	0
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	20	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	18	0	0	0	0
Wonen en bouwen	151	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	1.022	0	0	0	0
Afval - Grondstoffen	18	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	15	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	38	0	0	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	1	0	0	0	0
Begeleide participatie	30	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	4	0	0	0	0
Belastingen overig	7	0	0	0	0
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	12	0	0	0	0
Burgerzaken	28	0	0	0	0
Cultureel erfgoed - Archeologie	2	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2	0	0	0	0
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	5	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	9	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Inkomen	56	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	5	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	2	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	13	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	7	0	0	0	0
Maatwerkvoorziening (Wmo)	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	1	0	0	0	0
Musea - Cultuur	1	0	0	0	0
Musea - Stadsarchief	7	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	12	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	1	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	2	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	7	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	1	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	76	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	8	0	0	0	0
Overhead - Audit & Control	40	0	0	0	0
Overhead - Clusterondersteuning	79	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	291	0	0	0	0
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	20	0	0	0	0
OZB niet-woningen	7	0	0	0	0
OZB woningen	5	0	0	0	0
Parkeerbelasting	12	0	0	0	0
Parkeren	6	0	0	0	0
Ruimtelijke Ordening - Beheer	8	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	10	0	0	0	0
Sportaccommodaties	1	0	0	0	0
Sportbeleid en activering	5	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	103	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	4	0	0	0	0
Volksgezondheid	15	0	0	0	0
Wijkteams en Wmo-loketten	45	0	0	0	0
Onderhoudskostenregeling	0	-1.188	-1.413	-1.413	-1.413
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	0	-127	-127	-127	-127
Verkeer en vervoer - Beheer	0	-1.061	-1.286	-1.286	-1.286
Pensioenvoorziening bestuurders	-300	-300	-300	-300	-300

Bestuur - College	-300	-300	-300	-300	-300
Programma Rivieroevers	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	0	0	0	0	0
Raadsbesluit van groei naar bloei (extra ondersteuning van Raad)	0	-152	-152	-152	-152
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	0	-152	-152	-152	-152
Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2021	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	0	0
Relatie ontwikkeling haven en stad - geluid en stikstof	-1.032	-1.744	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-1.032	-1.635	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	-109	0	0	0
Rijksbijdrage Aanvullende regeling Seksuele Gezondheid	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage begeleiding ex-gedetineerden	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Heroïnebehandeling	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
RijksBijdrage medicatie PRe Expositie Profylaxe	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Sportakkoord	0	0	0	0	0
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage wijkrechtspraak Rotterdam Zuid	0	0	0	0	0
Wijkteams en Wmo-loketten	0	0	0	0	0
Rioolheffing actualisatie opbrengst	0	0	0	0	0
Riolering	0	0	0	0	0
Rotterdampas	640	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	640	0	0	0	0
Stelpost verwachte compensatie corona	42.138	6.400	3.800	1.400	700
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	42.138	6.400	3.800	1.400	700
Stijgende zorgvraag	-16.400	-52.100	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	-6.046	-10.056	0	0	0

Geëscaleerde zorg 18+	-3.225	-10.112	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	-2.607	2.756	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	-3.910	-29.238	0	0	0
Maatwerkvoorziening (Wmo)	-807	-4.641	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	-299	-300	0	0	0
Volksgezondheid	-805	-480	0	0	0
Wijkteams en Wmo-loketten	1.300	-30	0	0	0
Technische correctie jaarschijf 2025: Anders werken in en met de stad	0	0	0	0	-925
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	0	-925
Technische correctie jaarschijf 2025: Cloudkosten	0	0	0	0	-2.260
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	0	-2.260
Technische correctie jaarschijf 2025: Digitale voorbeeldstad 2025/CDO office	0	0	0	0	1.000
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	1.000
Toevoeging Bestemmingsreserve Herstelmaatregelen Corona korte termijn	-1.300	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	-1.300	0	0	0	0
Tozo Actualisatie uitvoerings- en uitkeringslasten	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	-300	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Inkomen	300	0	0	0	0
Uitbreiding areaal betaald parkeren	2.300	3.000	3.000	3.000	3.000
Parkeerbelasting	2.300	3.000	3.000	3.000	3.000
Uitbreiding formatie internationale betrekkingen	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	-20	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	-10	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-10	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	-20	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-20	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	187	0	0	0	0
Sportbeleid en activering	-10	0	0	0	0
Volksgezondheid	-20	0	0	0	0
Wijkteams en Wmo-loketten	-79	0	0	0	0

Verkiezingen 2021 - resterend knelpunt	-2.583	0	0	0	0
Burgerzaken	-2.583	0	0	0	0
Verwerking aanvullende compensatiemaatregelen corona	10.000	0	0	0	0
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	10.000	0	0	0	0
Volume-indexatie zorg 2,5%	0	0	0	0	-6.975
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	-1.417
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	0	0	0	0	-5.558
Wijziging formatie bij Toezicht WMO	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	44	73	73	73	73
Overhead - Audit & Control	-44	-44	-44	-44	-44
Overhead - Concernondersteuning	0	-29	-29	-29	-29
Zomercampus	0	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	50	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	150	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-400	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	100	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	50	0	0	0	0
Sportbeleid en activering	50	0	0	0	0
Totaal	24.310	-44.913	-10.506	256	-16.409

Ramingsbijstellingen vermijdbaar	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Bestemmingsreserve Begeleiding statushouders naar werk	0	-1.000	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	0	-780	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	-220	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	-704	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-704	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Muziekkoepeel	-788	0	0	0	0
Cultureel erfgoed - Monumenten	-788	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Ondernemersinitiatieven	-450	0	0	0	0

Economische promotie	-450	0	0	0	0
Bridge 2.0	-200	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-200	0	0	0	0
Continuering duurzaamheidsinzet	-2.200	-2.200	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-2.200	-2.200	0	0	0
Detachering RolEntree	0	0	0	0	0
Burgerzaken	0	0	0	0	0
Jaarplan Bureau Riec	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	0	0	0	0	0
Jaarplan Burgernet	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	0	0	0	0	0
Jaarplan Riec Pijlers	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	0	0	0	0	0
Jaarplan Var	0	0	0	0	0
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	0	0	0	0	0
Kwaliteitsverbetering Markten	0	0	-1.500	0	0
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	0	0	-1.500	0	0
Niet beprizen vergunningen (werken langs de weg)	0	-1.000	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	0	-1.000	0	0	0
Overschot participatiebudget 2020 naar 2021	-2.439	0	0	0	0
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	-2.439	0	0	0	0
Programma Rotterdam Circulair	0	0	-1.800	0	0
Afval - Grondstoffen	0	0	-1.800	0	0
Rotterdampas	-960	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-960	0	0	0	0
Totaal	-7.741	-4.200	-3.300	0	0

Bezuinigingen/Taakstellingen	Begroting 2021	Raming	Raming	Raming	Raming
		2022	2023	2024	2025
Aanpak ondermijnende criminaliteit	0	0	0	2.200	2.200

Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	0	0	0	2.200	2.200
Basisbudget Gebiedsontwikkeling na 2022	0	0	0	4.000	4.000
Wonen en bouwen	0	0	0	4.000	4.000
Budget Gebiedsontwikkeling na 2022 door groei van de stad	0	0	0	1.000	1.000
Wonen en bouwen	0	0	0	1.000	1.000
Cameratoezicht	0	0	0	200	200
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	0	0	0	200	200
CityLab010 vanaf 2022 niet gecontinueerd	0	0	0	1.038	350
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	0	0	1.038	350
Continuering intensivering Duurzaamheid	0	0	0	5.000	5.000
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	5.000	5.000
Cultuurplan	0	0	0	0	2.250
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	2.250
Focuswijken	0	0	0	1.195	1.195
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	0	0	0	1.195	1.195
Masterplan Ouderen	0	0	0	65	65
Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	65	65
Nachtopvang bedden openbare geestelijke gezondheidszorg	0	0	0	1.000	1.000
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	1.000	1.000
Onderwijs Zorgarrangementen	0	0	0	900	900
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	900	900
Terugdraaien intensivering Kwetsbare Rotterdammers	0	0	0	2.000	2.000
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	0	0	0	1.000	1.000
Arbeidsparticipatie - Werk	0	0	0	1.000	1.000
Versterken digitale weerbaarheid	0	0	0	250	250
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	0	0	0	250	250
Totaal	0	0	0	18.848	20.410

Intensiveringen

Begroting 2021

Raming
2022

Raming
2023

Raming
2024

Raming
2025

Bestemmingsreserve Evenementenfonds	-4.500	0	0	0	0
Sportbeleid en activering	-4.500	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie	-3.200	-1.000	0	0	0
Wonen en bouwen	-3.200	-1.000	0	0	0
Duurzaamheid in gebiedsontwikkeling	-210	-720	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-210	-641	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	-158	0	0	0
Wonen en bouwen	0	79	0	0	0
Goed huren en verhuren	-1.500	-5.559	-5.265	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	-1.085	-1.021	0	0
Wonen en bouwen	-1.500	-4.474	-4.244	0	0
Herindelingsplan Kanaalweg	-230	-530	-530	0	0
Sportbeleid en activering	-230	-530	-530	0	0
Herstel aantrekkingskracht (Binnen)stad	0	-950	-950	0	0
Economische ontwikkeling	0	-950	-950	0	0
Huiselijk geweld en kindermishandeling	0	-1.500	-1.500	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	0	-1.500	-1.500	0	0
Integraal programma EU-arbeidsmigranten	-399	-677	-647	-677	-647
Geëscaleerde zorg 18+	-124	-158	-158	-158	-158
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	-222	-354	-324	-354	-324
Overhead - Concernondersteuning	0	-59	-59	-59	-59
Samenkracht en burgerparticipatie	-53	-106	-106	-106	-106
Koers van de stad	0	-1.000	0	0	0
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	-1.000	0	0	0
Koers van de stad: helpt hospices	-70	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	-70	0	0	0	0
Rotterdam Veilig Vooruit	-1.025	-1.025	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	-127	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	-1.025	-899	0	0	0
Ruimte voor maakbedrijven	-650	-2.500	-2.000	0	0

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	-33	-52	-52	0	0
Economische ontwikkeling	-588	-2.338	-1.838	0	0
Economische promotie	-28	-44	-44	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	-66	-66	0	0
Ruimtelijke programmatische impact Energietransitie	-490	-975	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-490	-926	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	-57	-88	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	-215	0	0	0
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	57	187	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	0	66	0	0	0
Startersleningen	-50	-125	-125	-125	-125
Wonen en bouwen	-50	-125	-125	-125	-125
Vuurwerkshows	-400	-400	-400	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-400	-400	-400	0	0
Totaal	-12.725	-16.961	-11.417	-802	-772

Reserves	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Actualisatie kapitaallasten	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten Rotterdamse Investeringsmotor	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Aanloopkosten depot Collectiegebouw	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Actieplan arbeidsmarktregio Rijnmond	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Asielakkoord	0	0	0	0	0

Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve AWBZ	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Begeleiding statushouders naar werk	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	0	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bodem	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bouw nieuw dierenasiel	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Citylab	0	0	0	0	0
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cloudkosten	0	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling Organisatie	0	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheid Gebieden	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	0	0	0	0	0

Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	0	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0
Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Faciliteitenbesluit opvangcentra	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Funderingen	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	0	0	0	0	0
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Groot onderhoud (MJOP)	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Impuls baankansen	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Informatiebeveiliging	0	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Investerings Rozenburg	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	0	0	0	0	0
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	0	0	0	0	0
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve IT	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Inkomen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kredietrisicoreserve	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Maatschappelijke Participatie gebieden	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Masterplan Ouderen	0	0	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Middensegment Huur	0	0	0	0	0
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Beheer	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Noodfonds	1.900	0	0	0	0
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.900	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Onderhoud Lease	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Ondernemersinitiatieven	0	0	0	0	0
Economische promotie	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Perspectief op Werk	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Re-integratie bijstandsgerechtigden	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie - Werk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Renovatie museum Boijmans van Beuningen	0	0	0	0	0

Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Resilience	0	0	0	0	0
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	0	0	0	0
Treasury	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Saneringskosten Van der Gaag dossier	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stedelijke Bereikbaarheid	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie	0	0	0	0	0
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Economische promotie	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Tozo uitvoeringskosten meerjarig	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Inkomen	0	51	103	103	103
Overhead - Concernondersteuning	0	-51	-103	-103	-103
Bestemmingsreserve tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkeer en Vervoer	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkiezingen	0	0	0	0	0
Burgerzaken	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Eneco	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Vrouwenopvang 2021	0	0	0	0	0

Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Wabo-leges	0	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	-337	0	-316	0
Wonen en bouwen	0	337	0	316	0
Bestemmingsreserve Werklocaties	0	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Windpark Hartelbrug II	0	0	0	0	0
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Zomerakkoord	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	0	0	0	0	0
CityLab010 vanaf 2022 niet gecontinueerd	0	0	0	0	0
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	0	0	0	0
Energietransitiebudget	0	0	0	0	0
Overhead - Concernondersteuning	0	0	0	0	0
Kredietrisicoreserve	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	0	0	0	0
Sluitpost Algemene Reserve	-20.958	79.745	25.665	-16.995	-3.427
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-20.958	79.745	25.665	-16.995	-3.427
Totaal	-19.058	79.745	25.665	-16.995	-3.427

Coalitieakkoord

Pagina 8

Coalitieakkoord - Met nieuwe energie bouwen aan de stad van morgen

Meer Rotterdammers zien hun toekomst in de stad met vertrouwen tegemoet. Rotterdam bruist, leeft, vernieuwt en onderneemt. Rotterdam is de stad waar hét gebeurt en waar je moet zijn. Ondernemers - groot en klein -, scholen, culturele instellingen, de haven, allerlei maatschappelijke organisaties, vorige stadsbesturen maar bovenal de Rotterdammers zelf, hebben dit samen door hard werken voor elkaar gekregen. Met dit gegroeid vertrouwen en met het enthousiasme, de trots, en de energie in de stad willen wij samen met de Rotterdammers, de komende vier jaar de stad verder brengen. Om te zorgen dat zoveel mogelijk Rotterdammers vertrouwen krijgen in de toekomst en Rotterdam in allerlei opzichten kan blijven doorgroeien, zijn op verschillende vraagstukken en uitdagingen in de stad doorbraken nodig. Wij zijn bijzonder trots en gemotiveerd dat wij de

komende vier jaar de stad en de Rotterdammers daarbij mogen dienen. Zodat we als Rotterdammers fijn kunnen leven in een wereldstad, iedereen in Rotterdam kansen krijgt en benut en de energietransitie het vliegwiel is voor onze nieuwe economie.

Uitdagingen die vragen om doorbraken

Hoe goed het ook gaat met Rotterdam, het dagelijks leven van nog te veel inwoners wordt beheerst door zorgen en problemen. Rotterdammers die geen passende baan kunnen vinden én houden. Rotterdammers die met schulden kampen en er niet in slagen die zelf aan te pakken. Kinderen die in armoede opgroeien en niet mee kunnen doen met feestjes of het schoolreisje. Mensen zich soms onveilig voelen op straat. Buren die elkaar letterlijk niet kunnen verstaan, elkaar niet kennen en langs elkaar heen leven. Rotterdammers die, door de woningmarkt en het woningaanbod, steeds moeilijker een (volgend) huis kunnen vinden dat past bij hun wensen en portemonnee.

De metamorfose die de stad -vooral de binnenstad en de Kop van Zuid- de afgelopen jaren heeft ondergaan, is indrukwekkend. Op sociaal gebied willen we, in samenhang met de economische en fysieke ontwikkeling van de stad, de komende jaren een been bijtrekken. Buurten, straten, pleinen en parken kunnen nog schoner, groener en veiliger. Ook daar pakken we de komende vier jaar stevig op door.

De Ver-van-mijn-bed-show gaat niet langer op wanneer we kijken naar wereldwijde ontwikkelingen. Ook Rotterdam staat, zeker als stad met de grootste haven van Europa, voor grote uitdagingen als het gaat om het Klimaatakkoord van Parijs en het verduurzamen van de economie (energietransitie en klimaatadaptatie). Ook de invloed van ICT-ontwikkelingen (robotisering en digitalisering) op de economie en samenleving (zorg, veiligheid) en de Brexit vragen om actie. Als we de uitdagingen en de vraagstukken die voortkomen uit deze ontwikkelingen niet samen oppakken, leggen we een forse hypotheek op de toekomst van Rotterdam en de Rotterdammers. Bovendien bieden deze ontwikkelingen de stad en Rotterdammers enorme kansen. Die kansen samen benutten is de inzet van ons beleid en plannen.

Energietransitie als vliegwiel

De energietransitie zien wij als een belangrijk vliegwiel om de stad verder te brengen. De komende vier jaar willen we fors investeren, ruim 150 miljoen euro, in de energietransitie. In de begroting van 2020, zoals afgesproken in het coalitieakkoord, komen we met een meerjarig financieringsvoorstel en een concrete uitwerking van onze inzet in de energietransitie. De transitie biedt kansen voor nieuwe bedrijvigheid, nieuwe banen, nieuw onderwijs, nieuwe vormen van mobiliteit, nieuwe vormen van bouwen en nieuwe vormen van samenleven. Het benutten van die kansen is goed voor Rotterdam en álle Rotterdammers. Om dit vliegwiel optimaal te laten werken, maken we de komende vier jaar keuzes, samen met de stad. We proberen uit, onderzoeken, durven en investeren, nodigen anderen uit om in kansrijke projecten te investeren. Voor Rotterdam van morgen, overmorgen en ver daarna.

De komende vier jaar is niet alleen een feestje van de kansen. We houden oog voor de onzekerheden die al deze ontwikkelingen voor de Rotterdammers met zich meebrengen. Wat gebeurt er straks met mijn energierekening? Kan ik straks mijn woonlasten nog betalen? Is mijn opleiding straks nog wel relevant? Het zijn vragen en zorgen

die we de komende jaren ook gaan beantwoorden zodat het benutten van al die kansen niet voor een (nieuwe) tweedeling in de samenleving zorgt.

Ambities, vertrouwen en draagvlak

De komende vier jaar zetten wij bewust hoog in. Onze ambities op het gebied van bijvoorbeeld de woningbouw en het verminderen van Rotterdammers die afhankelijk zijn van de bijstand zijn fors en betekenen hard en onorthodox werken voor ons en onze partners.

Rotterdammers rekenen op ons en wij rekenen op de Rotterdammers. Dat betekent dat we allemaal de kansen pakken die worden geboden, dat we samen aan de stad bouwen en dat iedereen zich natuurlijk aan de afspraken en de wet houdt. Tegelijk hebben we ook oor voor elkaars zorgen en problemen. De Rotterdamse toon is soms wat bot en altijd direct, maar wel met respect voor de ander.

Het vertrouwen dat ons door de Rotterdammers is gegeven, is kostbaar. De komende vier jaar willen we dat vertrouwen waarmaken. Onze ambities en plannen moeten op draagvlak kunnen rekenen in de stad. Regelmatig gaan wij de stad, de wijken en buurten in, om te kijken en horen wat er speelt, te leren, te luisteren en in gesprek te gaan met bewoners, ondernemers en allerlei organisaties. We willen de Rotterdammers ontmoeten van Hoek van Holland tot Ommoord, van Overschie tot IJsselmonde, van Rozenburg tot Hillegersberg. We zoeken de Rotterdammers op aan keukentafels, wijktafels en bestuurstafels. En natuurlijk in de raadszaal om met de gemeenteraad het gesprek te voeren. Ons doel is dat Rotterdammers aan het einde van onze collegeperiode, vinden dat ze meer worden betrokken in het meedenken of meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving.

Er is veel werk aan de winkel en in deze begroting beschrijven we onze eerste stappen. Komende periode werken we samen met onze partners, de stad en de gemeenteraad, deze stappen verder uit. We gaan door met wat goed werkt en stoppen met wat niet werkt. De toekomst van Rotterdam en de Rotterdammers staat daarbij altijd voorop.

Fijn wonen in een wereldstad, nu en in de toekomst

Iedereen die dat wil, moet een huis kunnen vinden dat past bij zijn of haar wensen, levensfase en portemonnee in Rotterdam. Op dit moment is die woning er voor veel mensen nog niet. Tegelijk weten we dat de Rotterdamse bevolking de komende jaren fors zal groeien en dus de vraag naar woningen zal toenemen. Bouwen en ontwikkelen, dát is wat ons de komende jaren te doen staat. Woningen voor middeninkomens hebben daarbij onze prioriteit. In deze collegeperiode starten we met de bouw van 18.000 woningen, evenwichtig verspreid over Rotterdam en voor alle Rotterdammers, van sociale huurwoning tot topsegment, van “gewoon rijtjeshuis” tot speciale woning voor ouderen en mensen met een beperking. Nieuwe en bestaande woningen maken we zoveel mogelijk energiezuinig en duurzaam. In samenwerking met het Waterschap en Hoogheemraadschap, ontwikkelen we in 2019 een Deltaplan (grond)water waarmee droge voeten zo veel mogelijk gegarandeerd blijven. In Rotterdam stijgt het aantal woningen, appartementgebouwen, kantoren, schoolgebouwen en andere panden, die geen (verhoogde kans op) wateroverlast bij hevige regenval hebben, van 88% naar 90%.

Fijn wonen en leven betekent óók een prettige, groene en veilige wijk met voldoende goede scholen, zorg, winkels, cultuur, een goede bereikbaarheid en ruimte om buiten te spelen en sporten. In de plannen voor een groeiend Rotterdam zorgen we dat deze factoren steeds goed in balans zijn. De nieuwe Omgevingswet benutten we optimaal om plannen samen met de stad te ontwikkelen. We werken aan een groener Rotterdam: in 2022 hebben we 200.000 vierkante meter meer groen gerealiseerd.

Steeds meer toeristen uit binnen- en buitenland ontdekken Rotterdam als bruisende stad. Die toename draagt bij aan de ontwikkeling van de hele stad, maar mag de woonbeleving van Rotterdammers en de bereikbaarheid, niet negatief beïnvloeden. Wij nemen het voortouw om hier, samen met de toeristische sector, plannen voor te maken. Evenementen vinden verspreid over de hele stad plaats. Kunst en cultuur is er voor alle Rotterdammers.

Rotterdammers houden zich aan de beginselen van onze rechtstaat

De diversiteit is de kracht van onze stad, maar schuurt ook nog. Een keerzijde van die kracht is namelijk dat spanningen elders in de wereld voelbaar en aanwezig zijn in onze buurten en straten. Veel Rotterdammers maken zich zorgen over allerlei vraagstukken en uitdagingen waar onze open samenleving ons elke dag voor stelt. Onze rechtstaat en grondwet maken ons allemaal gelijk en geven ons de kaders hoe we elke dag met deze vraagstukken om moeten gaan. Zodat we ons allemaal vrij, veilig en thuis voelen in onze stad. Dat begint met je houden aan de wet en daarop als overheid goed toezien. Daarnaast vraagt dat om nieuwsgierigheid naar elkaar, met respect voor elkaars gewoontes.

Een veilige wijk, buurt en straat, zijn randvoorwaarden om fijn te wonen en leven. Ons doel is dat het veiligheidsniveau in 2022 is gestegen ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex heeft dan een gemiddelde score hoger dan 108. Kwetsbare wijken kunnen daarbij rekenen op extra en een gerichte aanpak om overlast en veroorzakers daarvan krachtig aan te pakken. Het uitbreiden van cameratoezicht is van belang voor veilige wijken. Het aanpakken van ondermijnende criminaliteit heeft onze extra aandacht. Rotterdammers hebben een groot hart voor hun stad en voor hun wijk. Afgelopen jaren hebben veel bewoners hun wijk samen mooier, groener, gezelliger en prettiger gemaakt met allerlei geweldige initiatieven. Deze kracht van bewoners koesteren en ondersteunen wij.

Kansen voor iedereen met taal, goed onderwijs, werk en minder armoede

Rotterdam moet kansen bieden voor iedereen. Afkomst, huidskleur en levensovertuiging mogen er niet toe doen, voor de kansen in het leven. We gaan respectvol met elkaar om, in een ontspannen samenleving. Wat ons hetzelfde maakt, is dat we niet hetzelfde zijn. Hoe verschillend we ook zijn, we delen deze stad als ons thuis. En aan 'thuis' draagt iedereen zijn of haar steentje bij en geldt 'afpraak is afspraak'. Dat begint ermee dat iedereen de Nederlandse taal beheerst. In deze collegeperiode worden minimaal 19.000 taaltrajecten aan laaggeletterde Rotterdammers afgerond, te beginnen met bijna 4.000 in 2019. Want elkaar verstaan is de eerste sleutel naar samenleven. Nieuwkomers helpen we aan een goede start: 80% van alle Rotterdamse statushouders met een

bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject. Het verbeteren van de taalbeheersing is de eerste stap naar een betere positie op de arbeidsmarkt, een eerste stap uit de achterstand, helpt de samenleving te begrijpen en daarin zelf de weg te vinden.

Een bijstandsuitkering kan (tijdelijk) nodig zijn. Tegelijkertijd willen we dat iedereen meedoet. Met meer maatwerk en een passende bejegening, ondersteunen we werkzoekenden. Ons doel is dat het aantal Rotterdamse huishoudens in de bijstand substantieel daalt. In 2021 willen we dat het aantal bijstandsuitkeringen daalt naar 30.000. In 2019 sluiten we een Leer-Werkakkoord met het bedrijfsleven, het Havenbedrijf, de zorgsector, praktijkonderwijs, voorgezet onderwijs, hbo en mbo. Samen zetten we in op werk voor Rotterdamse schoolverlaters en werkzoekenden en voldoende afgestudeerden die met een vakdiploma de arbeidsmarkt op gaan.

Jonge Rotterdammers moeten een goede start kunnen maken: wij staan voor kansengelijkheid voor alle kinderen en daarvoor is goed onderwijs noodzakelijk. De leerresultaten van Rotterdamse leerlingen zijn de afgelopen jaren flink vooruit gegaan, maar (ook daar) zijn we nog niet waar we willen zijn. Samen met het onderwijsveld nemen we de volgende stap om te zorgen dat meer kinderen en jongeren een hoger onderwijsniveau bereiken. Met voorscholen, basisscholen, middelbare scholen en mbo's en natuurlijk de leerlingen zelf, werken we hieraan. Goed onderwijs met voldoende en goede leerkrachten, daar gaan wij voor. Met opgestroopte mouwen pakken we het lerarentekort aan.

In onze stad leeft 1 op de 4 kinderen in armoede. Dat doet pijn en is onacceptabel. Armoede staat de ontwikkeling van talenten van kinderen in de weg. Dat is niet goed voor de kinderen zelf en niet goed voor Rotterdam, want we hebben alle talenten hard nodig. Onze ambitie is dat het aantal kinderen dat in armoede opgroeit daalt in deze college periode, van 1 op 4 naar 1 op 6. Samen met onze partners presenteren wij in 2019 een Deltaplan om Rotterdammers te helpen met hun schulden aan te pakken en te voorkomen. Voor het einde van deze collegeperiode is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

Jonge en oude Rotterdammers die een steuntje in de rug nodig hebben in de vorm van hulp thuis of professionele begeleiding, krijgen die. Zeker kwetsbare kinderen en jongeren, juist zij verdienen hulp bij een goede start. Zo gewoon mogelijk opgroeien ondanks problemen, bij ouders of verzorger, vrienden, school, buurt en sportclub, helpt daarbij. Als er jeugdhulp nodig is, gebeurt dat zoveel mogelijk in de thuissituatie, in plaats van een instelling. Ons doel is een daling van 10% jeugdigen in instellingen in 2022.

Rotterdam is een stad voor jong én oud. Het aantal ouderen zal de komende jaren fors toenemen, in 2035 is 1 op de 5 Rotterdammers ouder dan 65 jaar. Om daar goed op voorbereid te zijn en ouderen een goede oude dag te bieden, met goede zorg, een geschikte woning en een veilige leefomgeving met sociale contacten, ontwikkelen we in 2019 samen met onze partners, specialisten en ouderen zelf een Masterplan 'Ouder en Wijzer'. Afgelopen vier jaar heeft Rotterdam het voortouw genomen in de strijd tegen eenzaamheid en in het bijzonder in de strijd tegen eenzaamheid onder ouderen. We zetten die strijd deze collegeperiode met dezelfde inzet voort en willen een daling van 3%punt in het aantal ouderen (65+) in eenzaamheid realiseren.

Elkaar ontmoeten is belangrijk voor alle Rotterdammers. Verenigingen zijn daarbij onmisbaar als plek om samen te sporten, te spelen en te ontdekken. Deze clubs, die draaien op vrijwilligers, staan echter op dit moment voor uitdagingen op het gebied van financiën, de kwaliteit van hun accommodatie en voorzieningen en soms ook dalende ledenaantallen. Dit maakt het nodig om samen met verenigingen een Actieplan voor Verenigingen te

ontwikkelen zodat zij ook in de toekomst een levendige en plezierige 'thuisbasis' voor heel veel Rotterdammers kunnen zijn.

Energietransitie en nieuwe economie hand in hand

Een duurzaam, energiezuinig, klimaatbestendig Rotterdam met schone lucht, een bloeiende economie, kansen voor iedereen en betaalbaar voor iedereen. Dat is wat wij voor ogen hebben. De energietransitie biedt volop kansen om de stad en de haven duurzaam en toekomstbestendig te maken. De komende jaren gaan we met onze partners onze economie vernieuwen om daarmee een nog aantrekkelijkere vestigingsplaats voor (inter)nationale bedrijven te worden. We trekken hierin nauw op met het Havenbedrijf en onderschrijven de ambitie de meest innovatieve haven te zijn én blijven door een leidende rol te pakken bij het vormgeven van een nieuwe, duurzame economie.

Die vernieuwing van de economie vraagt ook om constante investeringen in ons onderwijs zodat alle Rotterdammers, jong en oud, in deze wereld vol uitdagingen zelf hun toekomst kunnen bepalen. De stad heeft ieders talenten nodig en wij zullen met ons beleid iedereen uitdagen hun talent optimaal tot wasdom te laten komen. Die kansen willen we nu én samen benutten. In 2019 sluiten we wat ons betreft het Rotterdamse Energie- en klimaatakkoord: Bedrijven, corporaties, woningeigenaren, energiebedrijven, het Havenbedrijf, de gemeente en allerlei andere partners maken hierin concrete afspraken hoe we de komende jaren samen aan de duurzame stad van vandaag en morgen werken. Rotterdam gaat volop aan de slag om invulling te geven aan het klimaatakkoord van Parijs. De stijging van de CO₂-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO₂-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.

In 2019 presenteren we een slim verkeerscirculatieplan, dat voor het einde van de collegeperiode operationeel moet zijn en zo zorgt voor betere bereikbaarheid en schonere lucht. Ons doel met al deze maatregelen is schone lucht voor alle Rotterdammers. Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO₂ wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.

Met het onderhoud en de ontwikkeling van het gemeentelijk vastgoed zoals kantoren, scholen en sportlocaties verduurzamen we ons vastgoed (waar mogelijk). En alle bijdragen van Rotterdammers doen er toe; afval scheiden, elektrisch rijden of je huis isoleren, we maken het zo gemakkelijk mogelijk met voldoende containers, laadpalen en advies op maat.

Onze lokale economie ontwikkelt zich naar een nieuwe economie. De regionale Roadmap Next Economy is daarbij de leidraad. De komende periode werken we deze uit in een stedelijke agenda. MKB is de grootste banenmotor van Rotterdam. Deze ondernemers stimuleren en ondersteunen we bij hun transformatie naar de nieuwe economie. Samen ontwikkelen we een scan die MKB-ers helpt hun onderneming klaar te maken voor de nieuwe economie. Startups stimuleren en faciliteren we. Daarnaast werken we aan meer mogelijkheden voor ondernemers zich te vestigen in buurten en wijken, onderzoeken we hoe regelgeving minder in de weg kan staan bij het ondernemen en helpen we onderlinge samenwerking te bevorderen.

Een goede gemeentelijke organisatie en duurzame financiën

In de afgelopen jaren is de organisatie flink gekrompen. Hiermee werd een bezuinigingsdoelstelling gehaald. Met de groei van de economie en de komst van nieuwe taken voor de gemeente, onder andere in het sociaal domein, groeit ook de organisatie weer. Het komende jaar maken we een analyse van die groei en maken we afspraken voor het beter voorspellen en beheersen ervan. Meer aandacht voor een goede match tussen mens en taak moet leiden tot minder ziekteverzuim en minder ervaren werkdruk. We benutten de mogelijkheid van nieuwe instroom voor het vergroten van de inclusiviteit en kwaliteit van onze organisatie. Tevens investeren we in de kwaliteit van onze dienstverlening. Daarbij benutten we nieuwe digitale en technologische mogelijkheden. De stad en de Rotterdammers zijn altijd het vertrekpunt voor het werk van de gemeente.

Onze ambities voor en met de stad, kunnen we alleen realiseren met een duurzame en gezonde financiële huishouding. Daarom zorgen wij voor voldoende weerstandsvermogen om financiële risico's op te vangen en voor een sluitende structurele meerjarenbegroting. We blijven nu én op de lange termijn duurzaam investeren in Rotterdam en zoeken zoveel mogelijk partners die dat ook willen doen om een toekomstbestendige stad voor alle Rotterdammers te realiseren.

Stap voor stap, samen naar doorbraken

Het gaat dus goed met Rotterdam. En tegelijk is er ongelooflijk veel werk aan de winkel om te zorgen dat zo veel mogelijk mensen profiteren van onze bloei. Rotterdam - Zuid krijgt de komende jaren onze volle aandacht met het programma Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Hiermee zetten we in op verdere verbetering van het onderwijs op Zuid, het ondersteunen van werkzoekenden en het verminderen van het aantal mensen in de bijstand, voor meer cultuur-aanbod en het verbeteren van de woningvoorraad, zodat sociale stijgers ook op Zuid blijven wonen. Deze impuls verdient Zuid. We willen alle kansen die de huidige ontwikkelingen ons bieden nu echt pakken. Dat vraagt om investeringen, keuzes en lef. Om samenwerking van het stadsbestuur met allerlei bedrijven, organisaties, zorgverleners, het onderwijsveld, het Havenbedrijf, het Rijk en andere overheden. Alleen door samen op te trekken en constant aan draagvlak te werken, kunnen we de doorbraken realiseren die nodig zijn. Komende maanden gaan we dan ook in gesprek, maken we afspraken en plannen en sluiten we waar dat kan akkoorden met iedereen die Rotterdam verder wil brengen. Om samen, met nieuwe energie, te bouwen aan de stad van morgen.

Raadsbehandeling

Pagina 9

Raadsbehandeling

Raadsbehandeling

De Voorjaarsnota en Eerste Herziening 2021 worden in de raadscommissies van 30 juni en 1 juli 2021 besproken. De raadsbehandeling vindt plaats op 6 en 8 juli 2021.

Raadsvoorstel

Hier vindt u de aanbiedingsbrief en de bijbehorende ontwerpbesluiten voor de [Voorjaarsnota](#) en [Eerste Herziening 2021](#).

Commissies

Pagina 10

Commissies

In de commissies wordt de besluitvorming over de Voorjaarsnota 2021 voorbereid. Iedere commissie behandelt daarin zijn eigen onderwerpen.

[Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte](#)[Commissie Zorg, Onderwijs, Cultuur en Sport](#)[Commissie Werk, Inkomen, Integratie, Schuldenaanpak en Armoedebestrijding](#)[Commissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit](#)[Commissie Veiligheid en Bestuur](#)[Commissie Majeure Projecten, Organisatie en Financiën](#)[Commissie tot Onderzoek van de Rekening](#)

Commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Wonen:**
 - [Taakveld Wonen en bouwen](#)
- **Ruimtelijke ordening:**
 - [Taakveld Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling](#)
 - [Taakveld Ruimtelijke ordening - Beheer](#)
- **Omgevingswet:**
 - [Taakveld Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling](#)
- **Grondbeleid:**
 - [Taakveld Grondexploitatie \(niet-bedrijventerreinen\)](#)
 - [Paragraaf Grondbeleid](#)
- **Vastgoed:**
 - [Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden](#)
- **Welstand en monumenten:**
 - [Taakveld Cultureel erfgoed - Monumenten](#)
 - [Taakveld Cultureel erfgoed - Archeologie](#)
- **Buitenruimte:**
 - [Taakveld Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Landschap](#)
 - [Taakveld Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Beheer](#)
 - [Taakveld Openbare orde en veiligheid - Niet gesprongen explosieven WOII](#)

- [Taakveld Begraafplaatsen en crematorium](#)
- [Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen](#)
- **Afval:**
 - [Taakveld Afval - Grondstoffen](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten - Vervoer en materieel](#)
- **Water:**
 - [Taakveld Riolering](#)
- **Dierenwelzijn:**
 - [Taakveld Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer](#)

Commissie Zorg, Onderwijs, Cultuur en Sport

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Jeugd:**
 - [Taakveld Maatwerkdienstverlening 18-](#)
- **Jeugdhulp:**
 - [Taakveld Geëscaleerde zorg 18-](#)
- **Zorg:**
 - [Taakveld Wijkteams en Wmo-loketten](#)
 - [Taakveld Maatwerkvoorziening \(Wmo\)](#)
 - [Taakveld Geëscaleerde zorg 18+](#)
 - [Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ -Wmo](#)
- **Informele zorg:**
 - [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)
- **Welzijn**
 - [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)
- **Volksgezondheid:**
 - [Taakveld Volksgezondheid](#)
- **Onderwijs:**
 - [Taakveld Onderwijshuisvesting](#)
 - [Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken](#)
- **Taal:**
 - [Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken – Taal volwassenen](#)
- **Cultuur:**
 - [Taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie](#)
 - [Taakveld Musea – Cultuur](#)
 - [Taakveld Media](#)
- **Sport:**
 - [Taakveld Sportbeleid en activering](#)
 - [Taakveld Sportaccommodaties](#)
 - [Taakveld Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - NME](#)

Commissie Werk, Inkomen, Integratie, Schuldenaanpak en Armoedebestrijding

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Werk:**

- [Taakveld Arbeidsparticipatie - Werk](#)
- [Taakveld Begeleide participatie](#)
- [Taakveld Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk](#)

- **Inkomen:**

- [Taakveld Inkomensregelingen - Inkomen](#)
- [Taakveld Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding](#)

- **Integratie:**

- [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)

- **Discriminatiebestrijding:**

- [Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie](#)

- **Armoedebestrijding:**

- [Taakveld Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding](#)

- **Schuldenaanpak:**

- [Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening](#)

Commissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Metropool Regio Rotterdam Den Haag [MRDH] (inhoudelijk)**

- **Haven (inhoudelijk)**

- **Economie:**

- [Taakveld Economische ontwikkeling](#)
- [Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie](#)
- [Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten](#)
- [Taakveld Economische promotie](#)

- **Horeca**

- **Toerisme**
- **Evenementen**
- **Mobiliteit:**
 - [Taakveld Verkeer en vervoer - Ontwikkeling](#)
 - [Taakveld Verkeer en vervoer - Beheer](#)
 - [Taakveld Openbaar vervoer](#)
- **Parkeren:**
 - [Taakveld Parkeren](#)
 - [Taakveld Parkeerbelasting](#)
- **Verkeersveiligheid:**
 - [Taakveld Verkeer en vervoer - Ontwikkeling](#)
- **Energietransitie:**
 - [Paragraaf Energietransitie](#)
- **Duurzaamheid:**
 - [Taakveld Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving](#)
 - [Taakveld Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer](#)
- **Luchthaven**

Commissie Veiligheid en Bestuur

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Openbare orde**
 - [Taakveld Crisisbeheersing en Brandweer – Regionale veiligheidsactiviteiten](#)
- **Veiligheid**
 - [Taakveld Openbare orde en veiligheid – Veiligheid](#)
- **Overlast en handhaving**
 - [Taakveld Openbare orde en veiligheid – Handhaving en toezicht](#)
- **Radicalisering**
- **(Inter)nationale betrekkingen**
- **Bestuur**
 - [Taakveld Bestuur – Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman](#)

- [Taakveld Bestuur – College](#)
- **Metropoolregio Rotterdam Den Haag (bestuurlijk)**
- **Bestuurlijke vernieuwing**
 - [Taakveld Bestuur – Gebieden, inspraak en bewonersparticipatie](#)
- **Gebiedsgerichte programma's**
- **Kleine kernen**

Commissie Majeure Projecten, Organisatie en Financiën

De commissie gaat over de volgende beleidsterreinen:

- **Organisatie**
 - [Taakveld Overhead - Concernondersteuning](#)
 - [Taakveld Overhead – Clusterondersteuning](#)
 - [Taakveld Overhead – Audits en Control](#)
 - [Taakveld Overhead – Activering overhead](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten – Van Werk Naar Werk / VOIL](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten – Verzekeringen](#)
 - [Paragraaf Bedrijfsvoering](#)
- **Dienstverlening**
 - [Taakveld Burgerzaken](#)
 - [Taakveld Bestuur – Gebieden, inspraak en bewonersparticipatie](#)
 - [Taakveld Musea – Stadsarchief](#)
- **Financiën**
 - [Taakveld Treasury](#)
 - [Taakveld OZB Woningen](#)
 - [Taakveld OZB niet-woningen](#)
 - [Taakveld Belastingen overig](#)
 - [Taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds](#)
 - [Taakveld Overige baten en lasten – Beheer algemene middelen](#)
 - [Taakveld Vennootschapsbelasting](#)
 - [Taakveld Economische promotie – Opbrengsten logiesbelasting](#)
 - [Paragraaf Financiering](#)
 - [Paragraaf Financiële kengetallen](#)
 - [Paragraaf Investerings](#)
 - [Paragraaf Lokale heffingen](#)
 - [Paragraaf Sustainable development goals](#)
 - [Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)
- **Deelnemingen**
 - [Paragraaf Verbonden partijen](#)
- **Haven (aandeelhouderschap)**

- [Paragraaf Verbonden partijen](#)
- Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)
 - [Paragraaf Nationaal Programma Rotterdam Zuid \(NPRZ\)](#)
- Feijenoord City
- Hoekse Lijn
- Coolsingel
- Maastunnel

Commissie tot Onderzoek van de Rekening

Het onderzoek richt zich op de ordelijkheid van het (financieel) beheer, alsmede op de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de begrotingsuitvoering. De commissie baseert haar onderzoek op de (concept-) gemeenterekening, de rekeningen van de individuele gemeentelijke diensten en kostenplaatsen en de bevindingen van de (externe) accountant. De COR bestaat uit maximaal vijf leden die door de raad uit zijn midden worden benoemd.

Op dit moment zijn er geen specifieke taakvelden die worden besproken in deze commissie.

Leeswijzer

Pagina 11

Leeswijzer

[Opbouw website](#)[Opbouw programma's en taakvelden](#)[Soorten financiële bijstellingen](#)

Opbouw website

Het onderdeel Hoofdlijnen bevat de [bestuurlijke](#) en [financiële](#) hoofdlijnen van de Voorjaarsnota en een overzicht van de [voortgang en belangrijkste ontwikkelingen over de eerste vier maanden van 2021](#). In het onderdeel [Paragrafen](#) is informatie te vinden over enkele overstijgende onderwerpen, waaronder de paragrafen [Bedrijfsvoering](#), [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#), [Investerings](#) en [Energietransitie](#). In het onderdeel [Financiën](#) vindt u o.a. een [overzicht baten en lasten](#), [financiële kengetallen](#) en de [geprognosticeerde balans](#).

Op de pagina [Samenvatting bijstellingen](#) worden de financiële bijstellingen van deze begroting gepresenteerd. Hier is een totaaloverzicht van alle bijstellingen opgenomen.

Opbouw programma's en taakvelden

De opbouw van de pagina's van de beleidsprogramma's is grotendeels hetzelfde als bij eerdere P&C-producten. Daar waar van toepassing is de toelichting op het meerjarige verloop van de baten, lasten en reserves geactualiseerd. De pagina's voor de taakvelden hebben eenzelfde opbouw. Hieronder worden enkele aandachtspunten en opmerkingen meegegeven.

Ontwikkelingen en voortgang: De toelichting op de ontwikkelingen en voortgang is gebaseerd op de doelen zoals die in de Begroting 2021 zijn benoemd. Indien gewenst kan via de button '*Ga naar vorig P&C-product*' naar deze websitapagina's worden gegaan. Om direct naar de financiële bijstellingen te gaan kan de button '*Naar overzicht baten en lasten*' worden gebruikt (te vinden rechtsboven bij de grafische weergave van de baten en lasten).

Wat willen we bereiken & Wat gaan we daar voor doen: Aanpassingen van doelen (ten opzichte van de Begroting 2021) zijn cursief weergegeven.

Effect- en prestatie-indicatoren: Voor zover relevant en bekend zijn de indicatoren geactualiseerd.

Financiële bijstellingen: In de tabel met financiële bijstellingen is het verloop ten opzichte van de Begroting 2021 inzichtelijk gemaakt.

Omschrijving taakveld: hier wordt nadere (achtergrond)informatie gegeven over het taakveld. Dit deel is veelal ongewijzigd gebleven ten opzichte van de begroting.

Beleidskaders en richtlijnen: hier zijn (via hyperlinks) de relevante beleidskaders en richtlijnen opgenomen.

Soorten financiële bijstellingen

In deze begroting worden verschillende categorieën van financiële bijstellingen onderscheiden, namelijk:

- onvermijdelijke ramingsbijstellingen; begrotingswijzigingen in bestaand beleid als gevolg van exogene /autonome factoren (geen keuzemogelijkheid)
- vermijdbare ramingsbijstellingen: begrotingswijzigingen in bestaand beleid als gevolg van exogene /autonome factoren (wel keuzes mogelijk)
- intensiveringen: begrotingswijzigingen als gevolg van nieuw beleid
- bezuinigingen: verlaging van de beschikbare middelen door beleidsinspanning niet of met een lagere inspanning uit te voeren
- reserves: toevoegingen, onttrekkingen en vrijval van bestemmingsreserves
- taakmutaties: begrotingswijzigingen als gevolg van wijzigingen in het Gemeentefonds
- kasschuiven: bijstellingen door overheveling van budgetten naar volgende begrotingsjaren
- technische mutaties: deze zijn technisch van aard zijn en hebben geen beleidsmatige impact

In de tabellen met bijstellingen worden de effecten op het saldo van baten en lasten van het betreffende taakveld gepresenteerd. Negatieve bedragen (met “-” teken) hebben een negatief effect op het saldo. Het gaat dan (per saldo) om hogere lasten of lagere baten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het saldo. Het gaat dan (per saldo) om lagere lasten of hogere baten.

Bij de bijstellingen op reserves geldt dat deze in de regel als neutraal worden gepresenteerd (dus geen effect op het saldo). Hogere lasten zorgen namelijk voor een hogere onttrekking aan een reserve of andersom. In de reserves ontstaan alleen effecten op het exploitatiesaldo in het geval van vrijval (er staat dan geen hogere last tegenover) of toevoegingen aan reserves (reserveren van middelen voor de toekomst).

Bij taakmutaties zijn de baten vanuit het Gemeentefonds opgenomen in het taakveld [Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds](#) (programma Algemene Middelen). De lasten zijn te vinden in de verschillende taakvelden.

Op concernniveau zijn de taakmutaties, kasschuiven en technische mutaties saldoneutraal.

Alle bedragen in deze website zijn in 1000-tallen weergegeven, tenzij expliciet anders is aangegeven. Door de weergave in 1000-tallen kan het zijn dat de totalen een (minimale) afwijking tonen.

Programma's

Pagina 12

Programma's

Algemene middelen

Baten: € 2.380.167

Lasten: € 73.926

[Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds](#)

[Belastingen overig](#)

[Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting](#)

[Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen](#)

[OZB niet-woningen](#)

[OZB woningen](#)

[Treasury](#)

[Venootschapsbelasting \(Vpb\)](#)

Beheer van de stad

Baten: € 256.537

Lasten: € 386.410

[Afval - Grondstoffen](#)

[Begraafplaatsen en crematorium](#)

[Cultureel erfgoed - Archeologie](#)

[Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer](#)

[Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Beheer](#)

[Openbare orde en veiligheid -](#)

[Ontploffbare oorlogsresten](#)

[Overige baten en lasten - Vervoer en materieel](#)

[Riolering](#)

[Ruimtelijke ordening - Beheer](#)

[Verkeer en vervoer - Beheer](#)

Bestuur en dienstverlening

Baten: € 11.163

Lasten: € 88.890

[Bestuur - College](#)

[Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie](#)

[Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman](#)

[Burgerzaken](#)

[Musea - Stadsarchief](#)

Cultuur, sport en recreatie

Baten: € 29.413

Lasten: € 276.952

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Media

Musea - Cultuur

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Sportaccommodaties

Sportbeleid en activering

Economische zaken

Baten: € 6.429

Lasten: € 38.914

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Economische ontwikkeling

Economische promotie

Maatschappelijke ondersteuning

Baten: € 24.317

Lasten: € 232.073

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Samenkracht en burgerparticipatie

Onderwijs

Baten: € 71.269

Lasten: € 208.050

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Onderwijshuisvesting

Openbare orde en veiligheid

Baten: € 19.851

Lasten: € 165.112

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Openbare orde en veiligheid – Veiligheid

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Overhead

Baten: € 9.318

Lasten: € 469.229

Overhead - Activering overhead

Overhead - Audits en control

Overhead - Clusterondersteuning

Overhead - Concernondersteuning

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Verkeer en vervoer

Volksgezondheid en zorg

Baten: € 429.456

Baten: € 188.868

Baten: € 224.146

Lasten: € 474.581

Lasten: € 162.278

Lasten: € 885.829

[Beheer overige gebouwen en gronden](#)

[Openbaar vervoer](#)

[Geëscaleerde zorg 18+](#)

[Parkeerbelasting](#)

[Geëscaleerde zorg 18-](#)

[Cultureel erfgoed - Monumenten](#)

[Parkeren](#)

[Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo](#)

[Grondexploitatie \(niet-bedrijventerreinen\)](#)

[Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid](#)

[Maatwerkdienstverlening 18-](#)

[Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving.](#)

[Verkeer en vervoer - Ontwikkeling](#)

[Maatwerkvoorziening \(Wmo\)](#)

[Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - Landschap](#)

[Volksgezondheid](#)

[Wijkteams en Wmo-loketten](#)

[Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling](#)

[Wonen en bouwen](#)

Werk en inkomen

Baten: € 640.182

Lasten: € 828.875

[Arbeidsparticipatie - Werk](#)

[Begeleide participatie](#)

[Inkomensregelingen - Inkomen](#)

Algemene middelen

Pagina 13

Algemene middelen

Algemene dekkingsmiddelen levert een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën.

TAAKVELD 1

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Tot het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds.

TAAKVELD 2

Belastingen overig

Dit taakveld bevat de roerendezaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting.

TAAKVELD 3

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep.

TAAKVELD 4

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Binnen het taakveld Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen geeft de gemeente invulling aan een sluitende begroting met een gezond meerjarenperspectief.

TAAKVELD 5

OZB niet-woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen.

TAAKVELD 6

OZB woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen.

TAAKVELD 7

Treasury

Tot dit taakveld behoren de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie en het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen.

TAAKVELD 8

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last.

BBV-indicatoren

BBV-indicator			Bron
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Realisatie 2019	€ 668,00	COELO
	Prognose 2020	€ 691,78	
	Prognose 2021	€ 707,50	
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Realisatie 2019	€ 742,00	COELO
	Prognose 2020	€ 776,68	
	Prognose 2021	€ 791,10	
Gemiddelde WOZ waarde woningen 2019	Nederland	€ 248.000	CBS
	Rotterdam	€ 192.000	

Toelichting BBV-indicatoren

Bij de begrotingsstukken 2022 worden ook de belastingstukken 2022 de raad ter besluitvorming voorgelegd. Deze belastingstukken bevatten voorstellen voor de gemeentelijke tarieven in 2022. Daaruit zal duidelijk worden wat dit betekent voor de ontwikkeling in de gemeentelijke woonlasten voor eenpersoons en meer persoonshuishoudens.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat er bij programmabegrotingen een programmaplan hoort dat naast de verschillende programmakosten een overzicht bevat van de kosten voor overhead, het bedrag voor te betalen vennootschapsbelasting, het bedrag voor onvoorzien en een overzicht van algemene dekkingsmiddelen.

Het [programma Overhead](#) bevat een overzicht van de kosten voor overhead, de te betalen vennootschapsbelasting wordt verantwoord op het [taakveld Vennootschapsbelasting](#) en het bedrag onvoorzien op het [taakveld Overige baten en lasten – Beheer algemene middelen](#). De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van de andere dekkingsmiddelen doordat de gemeente deze middelen vrij kan aanwenden.

In het overzicht van baten en lasten omvat de volgende algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (1)
Lokale heffingen	378.465	378.287
Algemene uitkeringen gemeentefonds	1.837.486	1.898.206
Dividend	116.896	87.357
Saldo financieringsfunctie	-14.502	-12.041
Totaal	2.318.345	2.349.809

(1) Stand na Eerste Herziening 2021

Lokale heffingen

Tot de algemene dekkingsmiddelen worden om te beginnen de baten uit heffingen van de algemene belastingen gerekend. Anders dan bij bestemmingsheffingen is de besteding van de baten uit heffing van deze algemene belastingen niet gebonden. Tot de algemene belastingen behoren de onroerendzaakbelasting (OZB), de algemene parkeerbelasting, de logiesbelasting en de reclame- en precariobelasting. Dit is exclusief de baten uit de bestemmingsheffingen, zoals de afval- en rioolheffing, bedrijfsreinigingsrecht en de leges omgevingsvergunningen. In onderstaande tabel zijn betreffende baten opgenomen.

Lokale heffingen	Jaarrekening 2020	Begroting 2021*	Programma
Onroerend zaakbelasting**	266.721	260.855	Algemene middelen
Algemene parkeerbelasting	82.086	84.656	Verkeer en Vervoer
Logiesbelasting	3.822	7.316	Algemene middelen
Reclame- en precariobelasting	25.836	25.460	Algemene middelen
Totaal	378.465	378.287	

(*) Stand na Eerste Herziening 2021

(**) inclusief intragemeentelijke aanslagen OZB

Algemene uitkeringen gemeentefonds

Vervolgens worden de algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Dit betreft het totaal van de verschillende soorten uitkeringen uit het gemeentefonds: de integratie-uitkeringen (waaronder het Sociaal Domein), de decentralisatie-uitkeringen en de algemene uitkeringen. Deze baten worden verantwoord op het programma Algemene middelen en op het [taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds](#).

Dividend

De dividenden die de gemeente van deelnemingen ontvangt, behoren eveneens tot de algemene dekkingsmiddelen. Deze dividenden worden verantwoord op de programma's Algemene middelen, [Overhead](#) en [Bestuur en dienstverlening](#).

Dividend	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (1)	Programma
Bank Nederlandse Gemeenten NV	408	500	Algemene middelen
BV Gemeenschappelijk bezit Evides	7.593	5.486	Algemene middelen
Eneco Holding NV	21.548	0	Algemene middelen
Stedin Holding NV	16.476	2.500	Algemene middelen
Havenbedrijf Rotterdam NV	69.741	78.721	Algemene middelen
Royal Schiphol NV	0	0	Algemene middelen
Sportbedrijf	152	150	Algemene middelen
RET	0	0	Algemene middelen
Multidiensten	0	0	Bestuur en dienstverlening
Multi Employment Rotterdam BV (MER)	0	0	Overhead
SSC Flex	978	0	Overhead
Totaal	116.896	87.357	

(1) Stand na 1e Herziening 2021

Saldo financieringsfunctie

Ten slotte wordt het saldo van de financieringsfunctie tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Dit saldo betreft het saldo van de betaalde rente over de leningen, rekening-courant en de ontvangen rente over uitzettingen. De baten worden verantwoord binnen de betreffende programma's, met name Algemene middelen en Stedelijke inrichting en ontwikkeling.

Saldo financieringsfunctie	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (1)
Baten	8.897	5.701
Lasten	23.398	20.478
Saldo	-14.502	-14.777

(1) Stand na Eerste Herziening 2021

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Algemene middelen	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	3.558.598	2.293.639	2.227.735	2.233.606	2.250.316	2.250.364
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.837.534	1.898.206	1.845.089	1.841.941	1.851.415	1.848.987
Belastingen	270.727	268.295	271.520	273.520	275.300	275.300
Dividenden	115.918	87.357	87.275	94.815	100.758	103.658
Financieringsbaten	1.299.291	6.303	4.108	3.592	3.112	2.689
Overige opbrengsten derden	34.930	33.524	19.789	19.784	19.778	19.777
Overige baten	197	-47	-47	-47	-47	-47
Lasten exclusief reserves	52.728	-11.884	25.479	28.414	33.368	34.157
Apparaatslasten	15.722	16.422	16.290	16.319	16.319	16.319
Inhuur	777	545	496	496	496	496
Overige apparaatslasten	601	594	562	562	562	562
Personeel	14.343	15.283	15.232	15.261	15.261	15.261
Intern resultaat	-13.354	-13.463	-13.556	-13.556	-13.556	-13.556
Intern resultaat	-13.354	-13.463	-13.556	-13.556	-13.556	-13.556
Programmalasten	50.360	-14.844	22.745	25.651	30.606	31.395
Financieringslasten	22.839	18.587	21.610	27.772	30.372	34.332
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.086	11.613	50.552	50.463	54.981	54.481
Kapitaallasten	-51.273	-51.606	-55.980	-59.146	-61.310	-63.981
Overige programmalasten	70.805	6.563	6.563	6.563	6.563	6.563
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.903	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	3.505.870	2.305.523	2.202.256	2.205.192	2.216.948	2.216.206
Vennootschapsbelasting	1.704	800	800	800	800	800
Saldo voor reserveringen	3.504.166	2.304.723	2.201.456	2.204.392	2.216.148	2.215.406
Reserves	-1.276.865	1.518	33.563	-73.712	-118.884	-111.978
Onttrekking reserves	80.616	66.125	101.676	6.957	11.164	13.075
Toevoeging reserves	1.424.670	85.010	85.413	97.969	142.349	137.352
Vrijval reserves	67.190	20.403	17.300	17.300	12.300	12.300

Saldo	2.227.301	2.306.241	2.235.019	2.130.680	2.097.264	2.103.429

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	2.053.318	2.027.745	2.030.654	2.028.155	2.028.155		
Omissieregeling 2019	2.053.146	2.027.648	2.030.557	2.028.058	2.028.058		
Voorjaarsnota 2019	2.094.612	2.102.669	2.092.966	2.100.331	2.097.657		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	2.130.189	2.168.982	2.136.559	2.098.079	2.028.138		
10-maandsrapportage 2019	2.077.396	2.168.982	2.136.559	2.098.079	2.028.138		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	2.079.886						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		2.238.500	2.136.559	2.098.079	2.028.138	2.028.138	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		2.218.987	2.220.328	2.129.873	2.093.315	2.109.446	
10-maandsrapportage 2020		2.218.948	2.220.328	2.129.873	2.093.315	2.109.446	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		2.227.301					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			2.306.241	2.235.019	2.130.680	2.097.264	2.103.429

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit de belastingopbrengsten, bijdrage rijk en medeoverheden (o.a. het gemeentefonds), dividenden en financieringsbaten over verstrekte leningen en garanties.

Lasten

De apparaatslasten zijn voornamelijk uitgaven voor de uitvoering van het proces belastingheffing. De twee grootste posten onder de programmalasten bestaan uit de financieringslasten over extern aangetrokken geldleningen en de kapitaallasten waaronder de interne verrekening van de omslagrente plaatsvindt. Verder zijn de belangrijkste posten onder 'overige programmalasten' de ingeschatte risico's voor verstrekte leningen en garanties en concernbrede stelposten. De concernbrede stelposten zijn bedoeld om de nog over de programma's te verdelen taakstellingen en trendcorrecties op te vangen.

Reserves

De reserves die onder het programma Algemene middelen zijn opgenomen, zijn een aantal concernbrede

reserves. Het gaat hoofdzakelijk om de Algemene reserve, de Kredietrisicoreserve, de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) en de Bestemmingsreserve Taakmutaties.

Meerjarig verloop

De totale baten laten tussen 2021 - 2022 een dalend beeld zien. Dit komt hoofdzakelijk door lagere verwachte rijksmiddelen, lagere financieringsbaten uit verstrekte leningen en garanties, lagere verwachte precario-belastingen en logies-belasting. Vanaf 2023 laten de baten een stabiel beeld zien.

De totale lasten stijgen vanaf 2021. Zo stijgen per saldo de programmalasten. Dat komt vooral door de stijging van de financieringslasten door hogere investeringsvoornemens door het Concern en daardoor een hogere externe rentelast. Verder wordt het meerjarige saldo aanzienlijk beïnvloed door diverse stelposten die in deze Voorjaarsnota deels vrijvallen dan wel vooralsnog centraal verwerkt zijn en bij de Begroting 2022 / Tweede Herziening 2021 nader zullen worden ingevuld.

Bijstellingen op programmaniveau naar taakvelden

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Algemene middelen	85.914	4%	105.146	5%	37.364	2%	-12.182	1%	-6.018	0%
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	110.518	6%	63.554	4%	48.696	3%	49.682	3%	47.254	3%
Belastingen overig	62	0%	-6	0%	-6	0%	-6	0%	-6	0%
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-5.905	46%	-3.700	27%	-1.700	12%	0	0%	0	0%
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-20.419	35%	42.291	252%	-13.886	20%	-71.074	115%	-62.936	101%
OZB niet-woningen	-90	0%	-6	0%	-6	0%	-6	0%	-6	0%
OZB woningen	-60	0%	-4	0%	-4	0%	-4	0%	-4	0%
Treasury	1.808	2%	3.018	4%	4.271	5%	9.227	11%	9.681	11%
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	110.518	6%	63.554	4%	48.696	3%	49.682	3%	47.254	3%
Belastingen overig	62	0%	-6	0%	-6	0%	-6	0%	-6	0%
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	-5.905	46%	-3.700	27%	-1.700	12%	0	0%	0	0%
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	-20.419	35%	42.291	252%	-13.886	20%	-71.074	115%	-62.936	101%
OZB niet-woningen	-90	0%	-6	0%	-6	0%	-6	0%	-6	0%
OZB woningen	-60	0%	-4	0%	-4	0%	-4	0%	-4	0%

Treasury	1.808	2%	3.018	4%	4.271	5%	9.227	11%	9.681	11%
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%

Omschrijving programma

Het programma Algemene middelen levert een bijdrage aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën. Dit programma gaat in op de volgende zaken:

- een sluitende begroting en meerjarenraming
- een gedegen beheer van deelnemingen en verbonden partijen
- een weerstandsvermogen van minimaal 1,0, waarbij het weerstandsvermogen is geënt op de financiële risico's
- een stabiel beleid voor de gemeentelijke woonlasten en algemene belastingen
- een gedegen treasury-functie en financieringsbeleid
- zorgen voor voldoende en gedegen financiële ruimte om investeringen mogelijk te maken, om samen met andere partijen te kunnen werken aan de toekomst van de stad

Het programma Algemene middelen omvat:

- de uitkeringen uit het gemeentefonds
- de opbrengsten van de algemene belastingen
- de opbrengsten uit deelnemingen
- het treasury-resultaat
- concernbrede bestemmingsreserves
- concernbrede stelposten
- te betalen bedragen vennootschapsbelasting
- de post onvoorzien

Het programma Algemene middelen is, anders dan de overige programma's van deze begroting, relatief beleidsarm te noemen en wijkt in opzet en inhoud hiervan af. In de paragrafen [Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) en [Financiële kengetallen](#) zijn de inhoudelijke doelstellingen, indicatoren en kengetallen opgenomen.

Voor het programma Algemene middelen gelden de volgende indicatoren en kengetallen:

- gemeentelijke woonlasten (één- en meerpersoonshuishouden)
- gemiddelde WOZ-waarde woningen
- weerstandsvermogen
- structurele exploitatieruimte
- solvabiliteitsrisico
- EMU-saldo (vorderingensaldo)
- kasgeldlimitet
- renterisiconorm
- netto schuldquote

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Dit taakveld bevat de uitkeringen uit het gemeentefonds zoals de algemene uitkering, integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen.

Voortgang 2021

Fixatie gemeentefonds 2020 en 2021

Als onderdeel van het compensatiepakket coronamaatregelen van medio 2020 zijn de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de fondsbeheerders van het gemeentefonds (ministeries van BZK en Financiën) overeengekomen de accressen van het gemeentefonds voor de jaren 2020 en 2021 te fixeren op de stand van de meicirculaire gemeentefonds 2020. Voor deze jaren wordt dat dus -in principe- ook de afrekening tenzij zich grote afwijkingen voordoen. Schommelingen doen zich nog wel voor door veranderingen van waarden van maatstaven én daadwerkelijke declaraties van gemeenten op het BTW-compensatiefonds. Fixeren komt tegemoet aan de wens van rust en stabiliteit van beide gesprekspartners (fondsbeheerders en VNG). Punt van aandacht is nog wel hoe gemeenten in 2022 weer in de bestaande normeringssystematiek gaan instappen. De VNG (en Rotterdam ook) is hier alert op.

Compensatie Coronakosten

Om te voorkomen dat gemeenten door de coronacrisis in financiële problemen komen, heeft het kabinet in overleg met de medeoverheden (w.o. VNG) in 2020 en 2021 tot een aantal compensatiepakketten besloten. Bij de inschatting en het verwerken van de financiële effecten als gevolg van de coronacrisis, wordt uitgegaan van het basisscenario, waarbij in heel 2021 sprake van enige vorm van contactbeperkende maatregelen. De ervaringscijfers over 2020 zijn hierbij gebruikt als basis voor het begroten van de reële lasten en baten in 2021. Vanaf 2022 e.v. zijn deze contactbeperkende maatregelen niet meer nodig. Voor meer informatie zie [paragraaf Corona](#).

Herziening gemeentefonds

In juni 2018 heeft de minister van Binnenlandse Zaken (BZK) aan de Tweede Kamer gemeld te werken aan een herziening van het gemeentefonds per 2021. Dit heeft reeds meerdere malen vertraging opgelopen. Op 29 maart 2021 heeft de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) een tussenrapportage opgesteld op basis van de adviesaanvraag van 2 februari 2021 van de fondsbeheerders, de ministeries van Financiën en BZK. De conclusie van de ROB is dat de uitkomsten van de herverdeelvoorstellen onvoldoende lijken aan te sluiten bij de ervaren kosten van gemeenten. Onduidelijk is in hoeverre de oorzaak ligt in de methode, de gehanteerde veronderstellingen of dat het beeld van de werkelijke kosten is vertekend. De fondsbeheerders hebben

aangegeven dat juni 2021 een nieuw verdelingsvoorstel ter consultatie aan de Raad voor het Openbaar Bestuur wordt voorgelegd, vervolgens aan de VNG. Het Rijk streeft er naar om de uitkomsten van de herziening uiterlijk in de decembercirculaire 2021 met uitloop naar de meicirculaire 2022 op te nemen, met 2023 als ingangsdatum. Bij de adviesaanvraag van 2 februari 2021 is een voorlopige herverdeling van de beoogde nieuwe verdeling voor alle gemeenten opgenomen. Hierover is de gemeenteraad op 4 februari jl. geïnformeerd. De -structurele- herverdeling voor de G4 zou dan (op basis van cijfers 2017) als volgt zijn:

■■■■■

Dit zijn voorlopige herverdeeeffecten. Het nog op te stellen advies van de ROB kan voor de fondsbeheerders aanleiding zijn om andere keuzes te maken. Ook wijzigen de herverdeeeffecten als de gebruikte data wordt geactualiseerd en is reeds aangekondigd dat de effecten voor gemeenten in de provincies Groningen en Friesland ook binnen het gemeentefonds worden opgelost. Gelet op de adviesaanvraag aan de ROB zijn conclusies daarom op dit moment voorbarig. Nadere informatie is opgenomen in de raadsbrief met het kenmerk 21bb1705.

Kabinetsformatie

Onduidelijk is of de kabinetsformatie aanvullende middelen voor gemeenten gaat opleveren. Dit is een eis van de VNG voordat de herziening gemeentefonds kan plaatsvinden. De kans op aanvullende middelen o.b.v. doorrekening verkiezingsprogramma (CPB 1 maart 2021) is in principe groter dan bezuinigingen. Daarnaast moeten Rijk en VNG een besluit nemen over -terugkeer naar- de voeding van het gemeentefonds (normeringssytematiek). Voor- en nadelen van onder andere de herziening gemeentefonds zijn zeer lastig in te schatten en kunnen elkaar opheffen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Naast de bij de voortgang 2021 genoemde onderwerpen worden de effecten van de verschillende circulaire Gemeentefonds 2021 voor de jaren 2021 en verder conform de consistente gedragslijn verwerkt in de verschillende P&C producten.

Wat kost het

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
Overzicht van baten en lasten Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Realisatie 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	1.837.486	1.898.206	1.845.089	1.841.941	1.851.415	1.848.987
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.837.486	1.898.206	1.845.089	1.841.941	1.851.415	1.848.987
Lasten exclusief reserves	6	7	7	7	7	7
Programmalasten	6	7	7	7	7	7
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	6	7	7	7	7	7

Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	1.837.479	1.898.199	1.845.082	1.841.934	1.851.408	1.848.980
Saldo voor reserveringen	1.837.479	1.898.199	1.845.082	1.841.934	1.851.408	1.848.980
Saldo	1.837.479	1.898.199	1.845.082	1.841.934	1.851.408	1.848.980

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	1.660.116	1.677.276	1.676.492	1.694.373	1.694.373		
Omissieregeling 2019	1.660.116	1.677.276	1.676.492	1.694.373	1.694.373		
Voorjaarsnota 2019	1.674.728	1.724.727	1.733.576	1.753.072	1.757.186		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	1.720.122	1.782.604	1.776.565	1.746.394	1.762.654		
10-maandsrapportage 2019	1.681.278	1.782.604	1.776.565	1.746.394	1.762.654		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	1.681.161						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		1.741.028	1.776.565	1.746.394	1.762.654	1.762.654	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		1.829.384	1.787.681	1.781.528	1.793.238	1.801.726	
10-maandsrapportage 2020		1.835.649	1.787.681	1.781.528	1.793.238	1.801.726	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		1.837.479					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			1.898.199	1.845.082	1.841.934	1.851.408	1.848.980

Financiële bijstellingen

	Eerste			Voorjaarsnota		
	Herziening					
Bijstellingen Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming	
	2021	2022	2023	2024	2025	
Oorspronkelijke begroting 2021	1.787.681	1.781.528	1.793.238	1.801.726	1.801.726	
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	110.518	63.554	48.696	49.682	47.254	
Financiële effecten circulaires Gemeentefonds inzake algemene	Ramingsbijstellingen	-4.940	47	1.286	4.670	4.670

uitkering	onvermijdbaar					
Indexatie	Ramingsbijstellingen	0	35.000	35.000	35.000	35.000
	onvermijdbaar					
Stelpost verwachte compensatie corona	Ramingsbijstellingen	42.138	6.400	3.800	1.400	700
	onvermijdbaar					
Verwerking aanvullende compensatiemaatregelen corona	Ramingsbijstellingen	10.000	0	0	0	0
	onvermijdbaar					
Actualisatie gemeentefonds op basis van meicirculaire 2021	Ramingsbijstellingen	0	0	0	0	0
	onvermijdelijk					
Actualisatie taakmutaties op basis van meicirculaire 2021	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Financiële effecten circulaire Gemeentefonds inzake taakmutaties	Taakmutaties	63.320	22.107	8.610	8.612	6.884
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen		1.898.199	1.845.082	1.841.934	1.851.408	1.848.980

Toelichting financiële bijstellingen

Financiële effecten circulaire Gemeentefonds inzake algemene uitkering

Een van de financiële spelregels luidt dat de effecten uit de september- en decembercirculaires van het Gemeentefonds die doorwerken naar latere jaren, verwerkt worden in de Voorjaarsnota. Bij de Voorjaarsnota 2021 worden derhalve de volgende doorwerkingen in de hoogte van de algemene uitkering in het financieel beeld verwerkt: 2021: - € 4,9 mln; 2022: + € 47; 2023: + € 1,3 mln; 2024: + € 4,7 en 2025 + € 4,7 mln.

Indexatie

Bij de Voorjaarsnota 2021 is meerjarig een bedrag gereserveerd voor indexatie van jaarlijks € 35 mln. Deze middelen worden in principe doorgezet naar de betreffende taakvelden en hebben daarmee concernbreed een budgettair neutraal effect. Het uitgangspunt is dus dat er reguliere indexatie van de begroting plaatsvindt. De ontvangsten worden als baten verwerkt op dit taakveld en de doorgezette bijdragen voornamelijk als lasten op het taakveld beheer algemene middelen. De verwerking naar de betreffende taakvelden vindt plaats bij de Begroting 2022 / Tweede Herziening 2021.

Stelpost verwachte compensatie corona

Bij de inschatting en het verwerken van de financiële effecten als gevolg van de coronacrisis, wordt uitgegaan van het basisscenario. Op basis van de compensatie in 2020 wordt uitgegaan dat de financiële impact volledig door het Rijk wordt gecompenseerd. Hiertoe wordt een stelpost opgenomen op dit taakveld. Dit wordt verrekend met de daadwerkelijk ontvangen compensatie.

Verwerking aanvullende compensatiemaatregelen corona

Op 26 januari jl. heeft de commissie- BBV gemeld dat gemeenten het financiële effect van het aanvullend

compensatiepakket na 1 juli 2020 als opbrengst moet verwerken in de jaarstukken 2021. Daarmee dient aan jaarschijf 2021 € 10 mln aan algemene dekkingsmiddelen toegevoegd te worden; te weten: € 3 mln compensatie voor extra kosten afvalinzameling en -verwerking en € 7 mln aan nog te ontvangen compensatie gedeelde inkomsten uit parkeer- en logiesbelasting, waarmee in 10maandsbrief 2020 reeds rekening is gehouden.

Financiële effecten circulaire Gemeentefonds inzake taakmutaties

Vanuit september- en decembercirculariteit 2020 werken de mutaties in de taakmutaties door. De ontvangen gelden taakmutaties worden op dit taakveld verwerkt en vervolgens de lasten geheel verwerkt op de betreffende taakvelden. Daarmee zijn deze effecten voor het concern budgettaire saldo neutraal.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Financiële-verhoudingswet](#)
- [Circulaire uitkering Gemeentefonds](#)

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds. Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor gemeenten. De ontwikkeling van het gemeentefonds bepaalt in belangrijke mate onze financiële ruimte. Gemeenten kunnen zelfstandig beleid voeren met het geld dat het Rijk beschikbaar stelt uit het gemeentefonds. Gemeenten moeten echter wel de hen wettelijk opgedragen taken bekostigen met het geld dat zij uit het gemeentefonds ontvangen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de uitvoering van de Jeugdzorg en het verstrekken van bijstandsuitkeringen.

Drie keer per jaar informeert het Rijk de gemeenten met een circulaire over het gemeentefonds:

- in mei/juni op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk
- in september op basis van de Miljoenennota van het Rijk
- in december op basis van de Najaarsnota van het Rijk

Belastingen overig

Pagina 15

Belastingen overig

Dit taakveld bevat de roerendezaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting.

Voortgang 2021

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn i.v.m. Covid-19 hebben een grote impact op zowel ondernemers als burgers (particulieren). In 2020 is een aantal maatregelen genomen om burgers, zzp'ers en ondernemers die getroffen zijn door de coronamaatregelen tegemoet te komen. Het speerpunt ligt bij het verlenen van maatwerk bij invordering. Deze maatregelen zijn doorgetrokken naar 2021. De verwachting is dat sommige ondernemers ondanks het coulante en ruimhartige beleid van Belastingen het moeilijk zullen hebben om (op tijd) te betalen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Grote aanpassingen in gemeentelijke belastingen staan niet op stapel. Uiteraard voeren we aanpassingen in de landelijke wetgeving tijdig door. Rotterdam doet actief mee aan landelijk onderzoek naar de toename van bezwaren via no cure no pay bureaus. We bereiden ons voor op de ontwikkeling naar één basisregistratie voor objectgegevens. Verder werken we continu aan het verbeteren van de dienstverlening door digitalisering en toegankelijke heldere communicatie, zowel online als fysiek.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Belastingen overig	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	35.104	33.630	19.901	19.901	19.901	19.901
Bijdragen rijk en medeoverheden	18	0	0	0	0	0
Belastingen	185	124	124	124	124	124
Overige opbrengsten derden	34.901	33.506	19.777	19.777	19.777	19.777
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	-2.016	-2.320	-3.444	-3.497	-3.494	-3.494
Apparaatslasten	5.729	5.984	5.936	5.947	5.947	5.947
Inhuur	283	199	181	181	181	181
Overige apparaatslasten	219	216	205	205	205	205
Personeel	5.227	5.569	5.551	5.561	5.561	5.561
Intern resultaat	-13.499	-13.535	-13.569	-13.569	-13.569	-13.569
Intern resultaat	-13.499	-13.535	-13.569	-13.569	-13.569	-13.569
Programmalasten	5.754	5.231	4.189	4.125	4.128	4.128
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.410	3.650	2.882	2.843	3.157	3.157
Kapitaallasten	1.082	610	335	311	0	0

Overige programmalasten	2.262	971	971	971	971	971
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	37.120	35.950	23.345	23.398	23.395	23.395
Saldo voor reserveringen	37.120	35.950	23.345	23.398	23.395	23.395
Reserves	53	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	53	0	0	0	0	0
Saldo	37.172	35.950	23.345	23.398	23.395	23.395

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	34.309	34.430	34.198	20.696	20.696		
Omissieregeling 2019	34.252	34.403	34.171	20.669	20.669		
Voorjaarsnota 2019	34.054	35.028	34.675	21.199	21.185		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	33.252	36.229	35.474	22.229	21.893		
10-maandsrapportage 2019	32.763	36.229	35.474	22.229	21.893		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	32.877						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		35.589	35.474	22.229	21.893	21.893	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		36.608	35.888	23.351	23.404	23.401	
10-maandsrapportage 2020		34.557	35.888	23.351	23.404	23.401	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		37.172					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			35.950	23.345	23.398	23.395	23.395

Financiële bijstellingen

	Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Belastingen overig	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021	35.888	23.351	23.404	23.401	23.401

Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		62	-6	-6	-6	-6
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-2	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	7	0	0	0	0
Onttrekking bestemmingsreserve BAG-WOZ	Reserves	0	0	0	0	0
Onttrekking bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	56	-6	-6	-6	-6
Begroting na wijzigingen		35.950	23.345	23.398	23.395	23.395

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie Kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en bouwrente van de meerjarige jaarschijf. Wijzigingen hebben zich voorgedaan bij krediet doorontwikkeling ICT. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf Investeringskredieten.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Technische wijzigingen

In taakveld Belasting overig zijn een aantal technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijziging zijn de herverdeling van de claim basisregistraties (€ 99), overheveling vanuit taakveld Openbare orde en veiligheid - Veiligheid voor de aanpak van ondermijning in de stad (- € 37) en diverse kleine technische wijzigingen (structureel - € 6).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de roerend zaakbelasting (RZB) op het eigendom en het gebruik van roerende zaken en de precario- en reclamebelasting. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarden van roerende zaken, de heffing en inning van de belastingsoorten en het afhandelen van bezwaar en beroep.

Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoorten verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting Pagina 16

Economische promotie - Opbrengsten logiesbelasting

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep.

Voortgang 2021

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn in verband met Covid-19 hebben een grote impact op de hotelbranche. De bezettingsgraad is aanzienlijk afgenomen en dat betekent dat de opbrengsten voor logiesbelasting een stuk lager worden dan begroot.

Samenwerking met Airbnb

Vanaf 1 mei 2021 gaat het innen van logiesbelasting bij Airbnb verhuurders automatisch en rechtstreeks. De gemeente Rotterdam heeft hiervoor een overeenkomst gesloten met verhuurplatform Airbnb. Hierdoor is het voor de verhuurders (hosts) op Airbnb makkelijker de belasting af te dragen. Na het succes in Amsterdam en Haarlem is Rotterdam de derde gemeente waar dit gebeurt.

Ontwikkelingen 2022-2025

De logiesbelasting is zowel afhankelijk van binnenlandse als buitenlandse vakantiegangers. De verwachting is dat in 2022 de effecten van Covid-19 op het aantal overnachtingen door buitenlandse vakantiegangers nog zichtbaar zal zijn. Ook is een economisch aspect bij zowel binnenlandse als buitenlandse vakantiegangers niet ondenkbaar. Daarnaast is door de pandemie de verwachte groei voor 2022 en 2023 in logiesopbrengsten van circa 14% onderbroken. De verwachting is dat deze groei per 1 januari 2022 nog niet op het oude niveau zal zijn.

Wat kost het

		Eerste	Voorjaarsnota				
		Herziening					
Overzicht van baten en lasten Economische promotie - Opbrengsten	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming	
Logiesbelasting	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Baten exclusief reserves	3.823	7.316	10.541	12.541	14.241	14.241	

Bijdragen rijk en medeoverheden	1	0	0	0	0	0
Belastingen	3.822	7.316	10.541	12.541	14.241	14.241
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	319	331	326	327	327	327
Apparaatslasten	314	328	326	326	326	326
Inhuur	16	11	10	10	10	10
Overige apparaatslasten	12	12	11	11	11	11
Personeel	287	306	305	305	305	305
Intern resultaat	5	2	0	0	0	0
Intern resultaat	5	2	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	3.504	6.986	10.215	12.214	13.914	13.914
Saldo voor reserveringen	3.504	6.986	10.215	12.214	13.914	13.914
Saldo	3.504	6.986	10.215	12.214	13.914	13.914

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	8.055	8.555	9.055	9.555	9.555		
Omissieregeling 2019	8.052	8.553	9.053	9.553	9.553		
Voorjaarsnota 2019	10.552	12.428	13.435	14.443	14.443		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	10.552	11.677	13.436	14.445	14.445		
10-maandsrapportage 2019	10.549	11.677	13.436	14.445	14.445		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	9.760						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		8.974	13.436	14.445	14.445	14.445	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		3.758	12.891	13.915	13.915	13.915	
10-maandsrapportage 2020		3.768	12.891	13.915	13.915	13.915	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		3.504					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			6.986	10.215	12.214	13.914	13.914

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
Bijstellingen Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		12.891	13.915	13.915	13.915	13.915
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-5.905	-3.700	-1.700	0	0
Logiesbelasting	Ramingsbijstellingen	-5.900	-3.700	-1.700	0	0
	onvermijdbaar					
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen	0	0	0	0	0
	onvermijdbaar					
Onttrekking bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-5	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen		6.986	10.215	12.214	13.914	13.914

Toelichting financiële bijstellingen

Logiesbelasting

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn in verband met Covid-19 hebben een grote impact op de hotelbranche. Als gevolg hiervan worden voor 2021 - € 5,9 mln, 2022 - € 3,7 mln en 2023 - € 1,7 mln minder logiesopbrengsten verwacht.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Technische wijzigingen

In taakveld Economische promotie – Opbrengsten logiesbelasting is een aantal technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de herverdeling van de claim basisregistraties (- € 3) en overheveling vanuit taakveld Openbare orde en veiligheid - Veiligheid voor de aanpak van ondermijning in de stad (- € 2).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de logiesbelasting en de daarbij behorende uitvoeringskosten voor onder andere de heffing, inning en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Pagina 17

Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen

Dit taakveld bevat de Algemene Reserve, de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor, de bestemmingsreserve Taakmutaties gemeentefonds, concernbrede stelposten en de post onvoorzien

Voortgang 2021

Weerstandsvermogen

Eén van de uitgangspunten van het gevoerde financieel beleid is dat het weerstandsvermogen minimaal 1,0 bedraagt. Hiervoor wordt verwezen naar de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#). Omwille van een sluitend financieel meerjarenbeeld is op dit taakveld tot toevoegingen en onttrekkingen aan de Algemene reserve besloten.

Concernbrede stelpost Bestuursopdracht Vastgoed

Bij de Voorjaarsnota 2019 is besloten op dit taakveld de concernbrede stelpost bestuursopdracht Vastgoed met ingang van 2021 en structureel voor € 14,8 mln op te nemen. De opdracht binnen de bestuursopdracht Vastgoed was te komen tot een toekomstbestendige begroting vastgoed. Bij Begroting 2021 is deze bestuursopdracht grotendeels ingevuld; er resteerde een tekort van € 11,7 mln vanaf 2024. De Voorjaarsnota 2021 bevat een oplossing hoe deze restant stelpost kan worden opgelost (ziet taakveld [Beheer overige gebouwen en gronden](#)).

Ontwikkelingen 2022-2025

De algemene uitkering van het gemeentefonds is geïndexeerd op basis van de loon- en prijsontwikkelingen van het Centraal Planbureau (CPB). Als onderdeel van het fixeren van het gemeentefonds voor het jaar 2021 worden deze percentages/bedragen niet meer bijgesteld.

De Voorjaarsnota 2021 is gebaseerd op inschattingen van inflatiepercentages van het Centraal Planbureau (CPB) van maart 2021. Nog niet gepubliceerde werkgeverspremies (met name pensioenpremies) én een nog niet afgesloten cao gemeenteambtenaren vanaf het jaar 2021 kunnen nog leiden tot financiële consequenties. Dit wordt meegenomen bij het opstellen van de Begroting 2022 / Tweede Herziening 2021.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	Realisatie 2020	Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Lasten exclusief reserves	57.889	5.687	41.040	40.581	44.926	44.926
Programmalasten	57.889	5.687	41.040	40.581	44.926	44.926
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.987	5.687	41.040	40.581	44.926	44.926
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	52.000	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	3.903	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-57.889	-5.687	-41.040	-40.581	-44.926	-44.926
Saldo voor reserveringen	-57.889	-5.687	-41.040	-40.581	-44.926	-44.926
Reserves	-1.234.506	44.012	66.530	-43.332	-88.153	-80.015
Onttrekking reserves	80.563	66.125	101.676	6.957	11.164	13.075
Toevoeging reserves	1.382.258	42.516	52.446	67.589	111.618	105.389
Vrijval reserves	67.190	20.403	17.300	17.300	12.300	12.300
Saldo	-1.292.395	38.325	25.490	-83.913	-133.080	-124.941

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	23.200	- 23.682	- 15.633	- 21.919	- 21.919		
Omissieregeling 2019	23.200	- 23.682	- 15.633	- 21.919	- 21.919		
Voorjaarsnota 2019	30.744	- 12.227	- 21.918	- 20.003	- 26.616		

Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	22.263	- 290	- 20.547	- 13.659	- 96.147	
10-maandsrapportage 2019	11.172	- 290	- 20.547	- 13.659	- 96.147	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	11.820					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 1.181.271	- 20.547	- 13.659	- 96.147	- 96.147
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 1.288.077	58.745	- 16.801	- 70.028	- 62.006
10-maandsrapportage 2020		- 1.292.133	58.745	- 16.801	- 70.028	- 62.006
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 1.292.395				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			38.325	25.490	- 83.913	- 133.080 - 124.941

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021		58.745	-16.801	-70.028	-62.006	-62.006
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-20.419	42.291	-13.886	-71.074	-62.936
Koers van de stad	Intensiveringen	0	-1.000	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	532	-114	-141	2.301	5.211
Amendementen koers van de stad	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	70	0	0	0	0
Bestuursopdracht vervangingsinvesteringen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-760	-3.780	-9.070	-16.590
Extra storting in Rotterdamse Investeringsmotor	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-190	-580	-630	-690	-510
Financiële effecten verkoop deelname in Eneco	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	-1.000
Indexatie	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
Invoering stelpost Beheer Algemene Middelen inzake Koers van de Stad	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	126	0	0	0	0
Invoering stelpost bestuursopdracht Vastgoed vanaf 2024	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	-11.690	-11.690
Kapitaallasten nieuw investeringsbeleid	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	70	70
Koers van de Stad	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Actualisatie Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Kredietrisicoreserve	Reserves	0	0	0	0	0
Sluitpost Algemene Reserve	Reserves	-20.958	79.745	25.665	-16.995	-3.427
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen		38.325	25.490	-83.913	-133.080	-124.941

Toelichting financiële bijstellingen

Koers van de stad

Op 7 november 2019 heeft de raad de motie Koers van de stad aangenomen. Met de motie wordt beoogd de raad de gelegenheid te geven om voorafgaand aan het opstellen van de Voorjaarsnota aan het college wensen en bedenkingen mee te geven. In de begroting is voor 2021 eenmalig € 1 mln. gereserveerd. Voor 2022 wordt om invulling aan deze motie te geven opnieuw een bedrag ad € 1 mln. gereserveerd.

Actualisatie kapitaallasten

Om de budgetten voor de kapitaallasten binnen het concern op peil te houden, wordt het verschil tussen de benodigde en geraamde budgetten aan de begroting toegevoegd. Indien geraamde budgetten voor kapitaallasten die tijdelijk niet nodig zijn om kapitaallasten te dekken- bijvoorbeeld door het later in tijd opleveren van te activeren projecten, lagere kapitaallasten dan geraamd of einde activering- kunnen deze vrijvallen en worden zij aan de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) toegevoegd om in de toekomst gebruikt te kunnen worden voor dekking van kapitaallasten voor vervanging, renovatie en restauratie van investeringen. Op basis van de daadwerkelijke activeringen per ultimo 2020 zijn de benodigde kapitaallasten meerjarig berekend, dienen de meerjarig geraamde budgetten kapitaallasten aangepast te worden en te worden verrekend met de RIM (zie actualisatie kapitaallasten Rotterdamse Investeringsmotor).

Amendement Koers van de stad

Betreft de verwerking van het aangenomen [amendement "Help de hospices!"](#)

Bestuursopdracht vervangingsinvesteringen

Dit betreft een structurele ophoging van het budget voor kapitaallasten, dat beschikbaar is voor het vervangen, renoveren of restaureren van huidige bezittingen die aan het einde van hun levensduur zijn (basis op orde). Het betreft alle bezittingen in de openbare ruimte, maatschappelijk vastgoed, ICT en kantoorinrichting. De ophoging is nodig om de huidige budgetten geleidelijk op peil te brengen en om ze vervolgens door jaarlijkse indexering op peil te houden. Hiermee wordt structureel geborgd, wat nu nog jaarlijks - steeds opnieuw - moet worden geregeld (begrotingsrust). De bijstelling vloeit in belangrijke mate voort uit:

1. recente wetgeving, die gemeenten m.i.v. 2017 dwingt om hun investeringen met een maatschappelijk nut te activeren; de tijdelijke begrotingsmeevaller die uit deze stelselwijziging voortvloeide is destijds niet gereserveerd,

maar ingezet voor andere doeleinden;

2. historische besluiten om investeringen te dekken uit incidentele middelen;

3. het niet indexeren van budgetten voor kapitaallasten.

De structurele ophoging wordt geraamd op 2022: € 0,8 mln. 2023: € 3,8 mln.; 2024: € 9,1 mln. en 2025: € 16,6 mln.

Extra storting in Rotterdamse Investeringsmotor

Een extra storting in de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) is opgenomen ter dekking van een aantal extra investeringsimpulsen in stadsprojecten en in woningbouw. Deze extra impulsen leiden tot structureel hogere lasten. Deze eenmalige verhoging van het investeringsvoorstel wordt gedekt door structureel extra middelen te storten in de Rotterdamse Investeringsmotor.

Financiële effecten verkoop deelname in Eneco

Als gevolg van de verkoop van de aandelen Eneco ontvangt de gemeente vanaf 2021 minder inkomsten uit dividend. In de begroting en meerjarenraming 2020 is nog rekening gehouden met een jaarlijks dividend van € 14,9 mln. Tegelijkertijd levert de verkoop voor langere tijd een financieringsvoordeel op. Dit voordeel wordt geraamd op structureel € 6,5 mln. Per saldo leidt de verkoop van Eneco tot een structureel begrotingsknelpunt van € 8,4 mln. Met de vaststelling van de Beleidsnota Investeringen Rotterdam 2020 heeft de raad besloten dat, indien met de verkoop van bezit begrote inkomsten wegvallen, de verkoopopbrengst kan worden ingezet om de begrotingstegenvaller op te vangen. Op grond hiervan wordt voorgesteld om een deel van de verkoopopbrengst Eneco (€ 30,9 mln) aan te wenden voor het geleidelijk – gedurende een periode van 8 jaar en in een aflopende reeks van bijdragen - opvangen van het eerdergenoemde structurele begrotingsknelpunt van € 8,4 mln. Voor 2025 leidt dit tot een extra financieringsopgave van € 1 mln t.o.v. 2024.

Indexatie

Bij de Voorjaarsnota 2021 wordt meerjarig een bedrag gereserveerd voor indexatie van jaarlijks € 35 mln. Deze middelen worden in principe doorgezet naar de betreffende taakvelden en hebben daarmee concernbreed een budgettair neutraal effect. Het uitgangspunt is dus dat er reguliere indexatie van de begroting plaatsvindt. De ontvangsten worden als baten verwerkt op het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen Gemeentefonds en de doorgezette bijdragen vooralsnog als lasten op dit taakveld. De verwerking naar de betreffende taakvelden vindt plaats bij de Begroting 2022 / Tweede Herziening 2021.

Invulling stelpost Beheer Algemene Middelen inzake Koers van de Stad

Op 7 november 2019 heeft de raad de motie Koers van de stad aangenomen. Met de motie wordt beoogd de raad de gelegenheid te geven om voorafgaand aan het opstellen van de Voorjaarsnota aan het college wensen en bedenkingen mee te geven. In de begroting is voor 2021 eenmalig € 1 mln gereserveerd. De raad heeft bij de behandeling van de Begroting 2021 daartoe verschillende amendementen voor een totaalbedrag van € 769 aangenomen. Van het resterende bedrag wordt € 126 ingevuld voor een drietal voorstellen

(Afvaligheidscampagne, Dierenambulance Rotterdam en een dagje op zijn Rotterdams; zie taakvelden [Samenkracht en burgerparticipatie](#) en [Openbaar groen en \(openlucht\) recreatie - NME](#))

Invulling stelpost bestuursopdracht Vastgoed vanaf 2024

In de Voorjaarsnota 2019 is besloten om voor de jaarschijven 2021 en verder € 14,8 mln toe te kennen aan vastgoed en de tegenhanger daarvan vooralsnog als concernbrede stelpost op dit taakveld te ramen. De opdracht binnen de Bestuursopdracht Vastgoed was te komen tot een toekomstbestendige begroting vastgoed. Bij de Begroting 2021 is een nieuwe meerjarenbegroting opgebouwd op basis van realistische inschatting van de kosten en baten. Deze nieuwe begroting vastgoed biedt mogelijkheden om concernbrede stelposten tot 2024 op te lossen. Hierdoor resteert er echter een tekort van € 11,7 mln in 2024 e.v.. Hiervoor is bij de Begroting 2021 opnieuw een concernbrede stelpost opgenomen. De Voorjaarsnota 2021 bevat een oplossing hoe deze stelpost kan worden opgelost (zie taakveld [Beheer overige gebouwen en gronden](#)) en valt op dit taakveld vrij.

Kapitaallasten nieuw investeringsbeleid

Met de vaststelling van de Beleidsnota Investerings Rotterdam 2020 wordt vanaf 2024 een derde deel van de reële groei van de algemene uitkering uit het gemeentefonds en van de inkomsten uit belastingen ingezet voor het borgen van de investeringsruimte voor nieuwe, financieel onrendabele investeringen in de jaren 2020 e.v. Bij de Begroting 2021 heeft dit bij de toenmalige groeiverwachtingen geleid tot een structurele claim vanaf 2024 van € 4,5 mln. Op basis van actuele inzichten moet het bedrag voor 2024 en 2025 met € 70.000 worden verlaagd.

Actualisatie kapitaallasten Rotterdamse Investeringsmotor

Om de budgetten voor de kapitaallasten binnen het concern op peil te houden, wordt het verschil tussen de benodigde en geraamde budgetten aan de begroting toegevoegd. Indien geraamde budgetten voor kapitaallasten die tijdelijk niet nodig zijn om kapitaallasten te dekken- bijvoorbeeld door het later in tijd opleveren van te activeren projecten, lagere kapitaallasten dan geraamd of einde activering- kunnen deze vrijvallen en worden zij aan de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) toegevoegd om in de toekomst gebruikt te kunnen worden voor dekking van kapitaallasten voor vervanging, renovatie en restauratie van investeringen. Op basis van de daadwerkelijke activeringen per ultimo 2020 zijn de benodigde kapitaallasten meerjarig berekend, dienen de meerjarig geraamde budgetten kapitaallasten aangepast te worden en te worden verrekend met de RIM (zie actualisatie kapitaallasten).

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Binnen het taakveld Beheer Algemene Middelen is de algemene onttrekking aan de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM), jaarlijks ca. € 350, gesaldeerd met de toevoeging aan de RIM en ontstaat een neutrale wijziging in de mutaties met deze reserve.

Kredietrisicoreserve

Betreft correctie van de toevoeging aan de kredietrisicoreserve inzake verstrekte leningen aan Ahoy en Blijdorp.

Deze leningen zijn verstrekt vanwege de financiële gevolgen van corona. Deze toevoeging is bij de Begroting 2021 uitgevoerd en wordt hierbij gecorrigeerd. De dekking en financiering van deze leningen vinden namelijk plaats vanuit de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM).

Sluitpost saldo Algemene Reserve

Voor een sluitende meerjarenbegroting wordt het geraamde saldo verrekend met de Algemene reserve.

Technische wijzigingen

Het betreft technische correctie en allocatie budgetten binnen Beheer Algemene Middelen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Besluit Begroten en Verantwoorden provincies en gemeenten 2016](#)
- [Financiële Verhoudingswet](#)

Beleidskaders

- [Verordening Financiën Rotterdam 2021](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de Algemene Reserve, de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor, de bestemmingsreserve Taakmutaties gemeentefonds, concernbrede stelposten en de post onvoorzien.

De Algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, dat middelen omvat die de gemeente vrij kan inzetten om het begrotingsbeeld sluitend te houden en om onvoorziene financiële risico's af te dekken. Het onderdeel [Reserves](#) bevat het meerjarig verloop van deze reserve.

In het coalitieakkoord is als uitgangspunt opgenomen dat er gestuurd wordt op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0. Daarbij is het weerstandsvermogen geënt op de financiële risico's. Verwezen wordt naar de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

De Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) is een bestemmingsreserve. De gelden in deze reserve zijn bedoeld om in het kader van de meerjarige investeringsplanning concernbrede investeringsprojecten te kunnen dekken.

Het BBV schrijft voor dat de begroting een post onvoorzien bevat, zonder hiervoor een maximale of minimale hoogte voor te schrijven. Rotterdam heeft in 2017 de hoogte van dit bedrag structureel begroot op € 600. Dit komt neer op circa € 1,00 per inwoner.

OZB niet-woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen.

Voortgang 2021

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn i.v.m. Covid-19 hebben een grote impact op zowel ondernemers als burgers (particulieren). In 2020 is een aantal maatregelen genomen om burgers, zzp'ers en ondernemers die getroffen zijn door de coronamaatregelen tegemoet te komen. Het speerpunt ligt bij het verlenen van maatwerk bij invordering. Deze maatregelen zijn doorgetrokken naar 2021. De verwachting is dat sommige ondernemers ondanks het coulante en ruimhartige beleid van Belastingen het moeilijk zullen hebben om (op tijd) te betalen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Grote aanpassingen in gemeentelijke belastingen staan niet op stapel. Uiteraard voeren we aanpassingen in de landelijke wetgeving tijdig door. Rotterdam doet actief mee aan landelijk onderzoek naar de toename van bezwaren via no cure no pay bureaus. We bereiden ons voor op de ontwikkeling naar één basisregistratie voor objectgegevens. Verder werken we continu aan het verbeteren van de dienstverlening door digitalisering en toegankelijke heldere communicatie, zowel online als fysiek.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten OZB niet-woningen	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	206.046	199.279	199.279	199.279	199.359	199.359
Bijdragen rijk en medeoverheden	18	0	0	0	0	0
Belastingen	206.024	199.279	199.279	199.279	199.359	199.359
Overige opbrengsten derden	3	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	12.038	10.086	10.002	10.013	10.013	10.013

Apparaatslasten	5.812	6.071	6.022	6.033	6.033	6.033
Inhuur	287	202	183	183	183	183
Overige apparaatslasten	222	220	208	208	208	208
Personeel	5.303	5.650	5.631	5.642	5.642	5.642
Intern resultaat	85	42	7	7	7	7
Intern resultaat	85	42	7	7	7	7
Programmalasten	6.141	3.973	3.973	3.973	3.973	3.973
Overige programmalasten	6.141	3.973	3.973	3.973	3.973	3.973
Saldo voor vpb en reserveringen	194.008	189.194	189.277	189.266	189.346	189.346
Saldo voor reserveringen	194.008	189.194	189.277	189.266	189.346	189.346
Saldo	194.008	189.194	189.277	189.266	189.346	189.346

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	176.699	177.847	177.847	177.847	177.847		
Omissieregeling 2019	176.645	177.812	177.812	177.812	177.812		
Voorjaarsnota 2019	176.901	180.766	180.766	180.766	180.766		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	172.200	180.750	180.779	180.791	180.791		
10-maandsrapportage 2019	172.169	180.750	180.779	180.791	180.791		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	179.595						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		179.415	180.779	180.791	180.791	180.791	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		187.901	189.284	189.283	189.273	189.353	
10-maandsrapportage 2020		188.095	189.284	189.283	189.273	189.353	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		194.008					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			189.194	189.277	189.266	189.346	189.346

Financiële bijstellingen

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
Bijstellingen OZB niet-woningen		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		189.284	189.283	189.273	189.353	189.353
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-90	-6	-6	-6	-6
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	7	0	0	0	0
Onttrekking bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-97	-6	-6	-6	-6
Begroting na wijzigingen		189.194	189.277	189.266	189.346	189.346

Toelichting financiële bijstellingen

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Technische wijzigingen

In taakveld OZB niet-woningen zijn een aantal technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de herverdeling van de claim basisregistraties (- € 54), overheveling vanuit taakveld Openbare orde en veiligheid - Veiligheid voor de aanpak van ondermijning in de stad (- € 37) en diverse kleine technische wijzigingen (structureel - € 6).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de onroerend zaakbelasting (OZB) op het eigendom en het gebruik door bedrijven van onroerende zaken anders dan woningen. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarden van niet-woningen, de heffing en inning van de OZB en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

OZB woningen

Pagina 19

OZB woningen

Dit taakveld bevat de onroerendezaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen.

Voortgang 2021

De maatregelen die wereldwijd genomen zijn i.v.m. Covid-19 hebben een grote impact op zowel ondernemers als burgers (particulieren).

In 2020 is een aantal maatregelen genomen om burgers, zzp'ers en ondernemers die getroffen zijn door de coronamaatregelen tegemoet te komen. Het speerpunt ligt bij het verlenen van maatwerk bij invordering. Deze maatregelen zijn doorgetrokken naar 2021. De verwachting is dat sommige ondernemers ondanks het coulante en ruimhartige beleid van Belastingen het moeilijk zullen hebben om (op tijd) te betalen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Grote aanpassingen in gemeentelijke belastingen staan niet op stapel. Uiteraard voeren we aanpassingen in de landelijke wetgeving tijdig door. Rotterdam doet actief mee aan landelijk onderzoek naar de toename van bezwaren via no cure no pay bureaus. We bereiden ons voor op de ontwikkeling naar één basisregistratie voor objectgegevens. Verder werken we continu aan het verbeteren van de dienstverlening door digitalisering en toegankelijke heldere communicatie, zowel online als fysiek.

Wat kost het

	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
Overzicht van baten en lasten OZB woningen	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	60.711	61.575	61.575	61.575	61.575	61.575
Bijdragen rijk en medeoverheden	12	0	0	0	0	0
Belastingen	60.696	61.575	61.575	61.575	61.575	61.575
Overige opbrengsten derden	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	5.246	5.390	5.335	5.342	5.342	5.342
Apparaatslasten	3.866	4.038	4.006	4.013	4.013	4.013
Inhuur	191	134	122	122	122	122
Overige apparaatslasten	148	146	138	138	138	138
Personeel	3.527	3.758	3.745	3.752	3.752	3.752
Intern resultaat	56	28	5	5	5	5

Intern resultaat	56	28	5	5	5	5
Programmalasten	1.324	1.324	1.324	1.324	1.324	1.324
Overige programmalasten	1.324	1.324	1.324	1.324	1.324	1.324
Saldo voor vpb en reserveringen	55.464	56.185	56.241	56.234	56.234	56.234
Saldo voor reserveringen	55.464	56.185	56.241	56.234	56.234	56.234
Saldo	55.464	56.185	56.241	56.234	56.234	56.234

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	58.287	58.287	58.287	58.287	58.287		
Omissieregeling 2019	58.230	58.253	58.253	58.253	58.253		
Voorjaarsnota 2019	58.235	59.075	59.575	59.575	59.575		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	58.228	59.063	59.591	59.603	59.603		
10-maandsrapportage 2019	58.191	59.063	59.591	59.603	59.603		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	54.942						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		59.652	59.591	59.603	59.603	59.603	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		54.670	56.245	56.245	56.238	56.238	
10-maandsrapportage 2020		54.799	56.245	56.245	56.238	56.238	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		55.464					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			56.185	56.241	56.234	56.234	56.234

Financiële bijstellingen

	Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen OZB woningen	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021	56.245	56.245	56.238	56.238	56.238
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-60	-4	-4	-4	-4

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	5	0	0	0	0
Onttrekking bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-65	-4	-4	-4	-4
Begroting na wijzigingen		56.185	56.241	56.234	56.234	56.234

Toelichting financiële bijstellingen

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Technische wijzigingen

In het taakveld OZB woningen is een aantal technische wijzigingen doorgevoerd. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn de herverdeling van de claim basisregistraties (- € 36), overheveling vanuit taakveld Openbare orde en veiligheid - Veiligheid voor de aanpak van ondermijning in de stad (- € 25) en diverse kleine technische wijzigingen (structureel - € 4).

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de onroerend zaakbelasting (OZB) op het eigendom van woningen. De uitvoeringskosten bevatten onder andere het taxeren en waarderen van woningen, de heffing en inning van de OZB en het afhandelen van bezwaar en beroep. Voor een nadere toelichting op de ontwikkelingen van deze belastingsoort verwijzen wij u naar paragraaf [Lokale heffingen](#).

Treasury

Pagina 20

Treasury

Dit taakveld betreft de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie en het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen. Op dit taakveld verantwoordt het college de rentelasten voor aangetrokken gelden, de ontvangsten uit doorbelaste omslagrente, de ontvangsten op verstrekte leningen en garanties, de ontvangen dividenden uit deelnemingen en de kosten voor juridisch advisering.

Voortgang 2021

Warmtebedrijf Rotterdam

2020 heeft in het teken gestaan van een keuze uit een aantal toekomstscenario's voor het Warmtebedrijf Rotterdam (WBR). In november 2020 heeft de raad het college mandaat gegeven om het scenario WLQ+ verder uit te werken als toekomstscenario voor WBR. Daarbij heeft de raad expliciet een bandbreedte aangegeven waarbinnen de bijdrage van de gemeente mag liggen. Op dit moment wordt met verschillende partijen gesproken om invulling te geven aan dit voorkeursscenario binnen het gegeven mandaat. De belangrijkste ontwikkeling in 2021 zal naar verwachting de verdere uitwerking en uitrol van dit scenario zijn.

Na besluitvorming over het toekomstscenario voor het WBR is een goede inschatting van de gevolgen voor de Begroting van de gemeente te maken. Ook kunnen dan pas de risico's goed in beeld worden gebracht. Dit zal worden verwerkt in de Begroting 2022 / Tweede Herziening 2021. Wel is er aanleiding om nu enige aanpassingen in het weerstandsvermogen aan te brengen. Deze wijzigingen worden in de [paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) toegelicht.

Stedin

Vanwege de toename van Stedin's investeringen in het energienet, mede als gevolg van de energietransitie, heeft Stedin Groep dit voorjaar haar aandeelhouders om een kapitaalbijdrage van €180 - € 200 mln gevraagd ter versterking van haar eigen vermogen. Dit kapitaal stelt Stedin voor de relatief korte termijn in staat haar kredietwaardigheid te behouden en financieel robuust te blijven in een fase van de energietransitie waarin dat wenselijk is door de toegenomen investeringen in de "verzwaring en verslimming" van de gas en elektriciteitsnetten. Stedin's voorstel ligt thans bij de 44 gemeentelijke aandeelhouders, waaronder Rotterdam, voor ter besluitvorming. Eind juni is de besluitvorming afgerond en zal duidelijk zijn of het benodigde kapitaal door de aandeelhouders zal zijn gecommitteerd.

Ons college stelt voor om in te tekenen voor een bedrag van maximaal € 100 mln van Stedin's totale kapitaalaanvraag. Dit past binnen de, voor deze collegeperiode, nog resterende financiële ruimte voor de besteding van de verkoopopbrengst Eneco. Ook lijkt ons dit voorstel te passen binnen het door uw raad op 12 november 2020 vastgestelde Kader tot aanwending verkoopopbrengsten Eneco (20bb14563), te weten: revolverend, renderend, bezit-voor-bezit en ten minste 50% cofinanciering. De door de raad ingestelde Adviescommissie Aanwending verkoopopbrengst Eneco is dezelfde mening toegedaan.

De kapitaalbehoefte voor de langere termijn is afhankelijk van de herijking van de regulering vanuit de toezichthouder Autoriteit Consument & Markt (ACM). Hierover zal in het laatste kwartaal van 2021 meer duidelijkheid bestaan, wanneer de ACM het wettelijke Methodebesluit publiceert voor Stedin en andere netbeheerders en de financiële impact ervan helder wordt.

Nieuw Stadion Feijenoord

De gemeente heeft in 2017 de randvoorwaarden gesteld waaronder de gemeente bereid is onder andere maximaal € 40 mln aan eigen vermogen bij te dragen aan een nieuw stadion. Dit voorwaardelijk besluit wordt definitief wanneer de gemeenteraad vaststelt dat aan de randvoorwaarden van de Position Paper is voldaan. Naar verwachting zal de gemeenteraad nog voor zijn zomerreces 2021 zich hierover uitspreken. Bij een positief besluit van de gemeenteraad gaat de gemeente over tot het storten van kapitaal in Stadion Feijenoord voor de realisatie

van het nieuwe stadion. De gemeente is momenteel al aandeelhouder met één preferent aandeel. Dit belang breidt de gemeente uit door maximaal € 40 mln aan kapitaal te storten. Storting van het eerste deel van het kapitaal zal begin 2022 plaatsvinden en bij Begroting 2022 / Tweede Herziening 2021 verwerkt worden.

Tower Hotel Rotterdam

In 2020 heeft de gemeente het belang in Tower Hotel Rotterdam verkocht. De uiteindelijke koper is de verhuurder van het pand waarin Tower Hotel Rotterdam is gevestigd. In 2020 heeft de gemeente een eerste betaling van ruim € 300 ontvangen. Afhankelijk van de resultaten van Tower Hotel Rotterdam in 2021 ontvangt de gemeente nog twee nabetalings. De gemeente had een voorziening getroffen voor het belang (vorderingen en aandelen) in Tower Hotel Rotterdam.

Dividendopbrengsten

Uit recentelijke informatie van de vennootschappen waarin de Gemeente deelneemt blijkt dat de geraamde meerjaren dividendopbrengsten bijgesteld dienen te worden. Dit is deels als gevolg van de corona-effecten.

Renteontwikkelingen

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de financieringskosten via het taakveld treasury aan de overige gemeentelijke taakvelden worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de omslagrente investeringen. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV. De lagere rentelasten leiden ertoe dat de omslagrente investeringen met ingang van 2022 wordt bijgesteld van 1,75% naar 1,50%. Ook de bespaarde rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen, wordt met ingang van 2022 verlaagd van 1,75% naar 1,50%. Het interne omslagpercentage dat wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie blijft ongewijzigd op 0,8%. Verder bestaan er specifieke regels voor het toerekenen van rente aan de Voorziening pensioenen bestuurders. Het hiervoor geldende rentepercentage wordt met ingang van 2021 verlaagd naar 0,082%.

Ontwikkelingen 2022-2025

Naast de toelichting op voortgang 2021 wordt verwezen naar de [Financiële kengetallen](#).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Treasury	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	1.415.429	93.631	91.349	98.368	103.825	106.300

Dividenden	115.918	87.357	87.275	94.815	100.758	103.658
Financieringsbaten	1.299.291	6.303	4.108	3.592	3.112	2.689
Overige opbrengsten derden	23	18	12	7	2	0
Overige baten	197	-47	-47	-47	-47	-47
Lasten exclusief reserves	-20.770	-31.065	-27.788	-24.359	-23.752	-22.963
Programmalasten	-20.770	-31.065	-27.788	-24.359	-23.752	-22.963
Financieringslasten	22.824	18.587	21.610	27.772	30.372	34.332
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	-318	2.269	6.623	7.031	6.891	6.390
Kapitaallasten	-52.355	-52.216	-56.315	-59.457	-61.310	-63.981
Overige programmalasten	9.078	295	295	295	295	295
Saldo voor vpb en reserveringen	1.436.199	124.696	119.137	122.727	127.577	129.263
Saldo voor reserveringen	1.436.199	124.696	119.137	122.727	127.577	129.263
Reserves	-42.412	-42.494	-32.967	-30.380	-30.731	-31.963
Toevoeging reserves	42.412	42.494	32.967	30.380	30.731	31.963
Saldo	1.393.788	82.202	86.170	92.347	96.846	97.300

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	93.452	95.832	91.208	90.117	90.117		
Omissieregeling 2019	93.452	95.832	91.208	90.117	90.117		
Voorjaarsnota 2019	110.198	103.673	93.656	92.079	91.917		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	114.373	99.749	92.060	89.077	85.699		
10-maandsrapportage 2019	116.519	99.749	92.060	89.077	85.699		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	114.530						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		1.396.553	92.060	89.077	85.699	85.699	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		1.396.182	80.394	83.152	88.076	87.619	
10-maandsrapportage 2020		1.395.653	80.394	83.152	88.076	87.619	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		1.393.788					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			82.202	86.170	92.347	96.846	97.300

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Treasury		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		80.394	83.152	88.076	87.619	87.619
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		1.808	3.018	4.271	9.227	9.681
Actualisatie dividendopbrengsten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	353	-300	900	5.800	8.700
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Actualisatie rente	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	500	4.000	4.000	4.000	1.500
Effecten versnelde aflossingen Vestia	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	955	-682	-629	-573	-519
Herallocatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Actualisatie Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen		82.202	86.170	92.347	96.846	97.300

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie dividendopbrengsten

Op basis van de ontvangen stukken en de algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) van verschillende gemeentelijke deelnemingen blijkt dat de gemeente Rotterdam in totaal € 353 meer aan dividenden over 2020 in 2021 ontvangt dan geraamd. Deze extra opbrengsten zijn vooral toe te schrijven aan enerzijds de hogere dividendopbrengsten Havenbedrijf Rotterdam N.V. (HbR) ad € 2,2 mln. Anderzijds moeten de dividendopbrengsten in 2021 naar beneden bijgesteld voor de deelneming Evides met € 1,8 mln.

Eind 2020 is de meerjarige Ondernemingsstrategie van het Havenbedrijf Rotterdam (HbR) vastgesteld. De financiële doorvertaling van de strategie leidt voor HbR tot een meerjarig verwacht hoger nettoresultaat. Dit heeft een positief effect op het uit te keren dividend aan aandeelhouders. Voor onze gemeente betekent dit een hoger dividend ad € 1,5 mln in 2022, € 3,4 mln in 2023, € 5,3 mln in 2024 en € 7,5 mln in 2025. Ook de actuele meerjaren prognoses voor de deelneming Stedin B.V. laten een meerjarig hoger dividend zien met € 2,7 mln in 2022 en structureel met € 1,9 mln vanaf 2023. Deze structureel hogere dividenduitkering is het gevolg van de voorgenomen extra kapitaalstorting in Stedin naar rato van het huidige aandelenpercentage. De geraamde dividendopbrengsten Evides moeten voor 2022 met € 1,8 mln en voor 2023 met € 2,3 mln neerwaarts bijgesteld

worden. Als gevolg van klimaatverandering krijgt Nederland steeds meer te maken met droogte, ook de zomer van 2020 was zeer droog. Om die reden doet Evides omvangrijke investeringen om genoeg water van goede kwaliteit te kunnen blijven innemen en leveren. Dit heeft een negatief effect op het uit te keren dividend aan aandeelhouders. Als gevolg van de voortdurende coronacrisis wordt door de deelneming Schiphol geen dividend uitgekeerd in 2021 over 2020. Voor 2022 en volgende jaren heeft Schiphol aangegeven, gelet op de aanhoudende crisis in de luchtvaart, ook geen dividend uit te keren. Dit betekent dat de geraamde dividendopbrengst Schiphol voor 2022 met € 2,7 mln naar € 0 moet worden bijgesteld. Voorlopig wordt voor 2022 uitgegaan van een afname van de dividendopbrengst in 2023 met € 2,1 mln. Voor 2024 en verdere jaren wordt een licht herstel verwacht en daarmee een minder nadelig effect op de geraamde dividendontvangsten Schiphol.

Actualisatie kapitaallasten

De actualisatie van de boekwaarde van de bestaande vaste activa en bouwgronden en de meerjareninvesteringsplanning (MIP) heeft geleid tot aanpassing van de kapitaallasten. Deze aanpassing is budgettair neutraal verwerkt.

Actualisatie rente

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de financieringskosten via het taakveld Treasury aan de overige gemeentelijke taakvelden worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de omslagrente investeringen. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV. De lagere rentelasten leiden ertoe dat de omslagrente investeringen met ingang van 2022 wordt bijgesteld van 1,75% naar 1,50%. Ook de bespaarde rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen, wordt met ingang van 2022 verlaagd van 1,75% naar 1,50%. Bij de Voorjaarsnota 2021 worden de financiële effecten voor het gehele concern verwerkt op het taakveld Treasury. De verlaging van de bespaarde rente is hierbij verwerkt. Bij de Begroting 2022 / Tweede herziening 2021 zal verrekening van de verlaging omslagrente investeringen plaatsvinden met alle gemeentelijke taakvelden.

Effecten versnelde aflossingen Vestia

Als onderdeel van de herstructurering van leningportefeuille Woningcorporatie Vestia heeft deze haar leningen bij de gemeente Rotterdam afgelost. Eind 2020 is daartoe reeds een eerste tranche versneld afgelost; in begin 2021 tweede tranche. Hierbij heeft Vestia alle toekomstige rente en aflossingsverplichtingen in een keer voldaan. Het versneld aflossen heeft in 2020 geleid tot een opbrengst van € 1,5 mln die verwerkt is in de jaarstukken 2020. Tweede tranche leidt tot een opbrengst van € 1,7 mln. De wegvallende rentebaten worden meerjarig verwerkt (in 2021 € 731 en aflopend naar € 519 in 2025).

Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor

Met ingang van 2021 wordt, conform raadsbesluit, de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR) opgeheven en de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) geïntroduceerd. Vanaf 2021 wordt

de bespaarde rente over reserves en voorzieningen toegevoegd aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM).

Technische wijzigingen

In taakveld Treasury zijn enkele technische wijzigingen met betrekking tot de verstrekte geldleningen en de rentetoevoeging aan pensioenvoorzieningen bestuurders verwerkt.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Burgerlijk Wetboek Boek 2 \(rechtspersonen\)](#)
- [Financiële Verhoudingswet](#)
- [Wet Financiering decentrale overheden \(Fido\)](#)
- [Code Corporate Governance](#)

Beleidskaders

- [Treasurystatuut Rotterdam 2021](#)
- [Verordening Financiën Rotterdam 2021](#)
- [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#)
- [Beleidskader Verbonden Partijen en governance samenwerkingrelaties](#)
- [Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)

Beleidsmonitoren

- [Beheerverslag Deelnemingen 2018 - 2019](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2017 - 2018](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2016 - 2017](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2015 - 2016](#)
- [Beheerverslag Deelnemingen 2014](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft de activiteiten van de gemeente voor de treasuryfunctie, het beheer van deelnemingen en van verbonden partijen. Op dit taakveld verantwoordt het college de rentelasten voor aangetrokken gelden, de ontvangsten uit doorbelaste omslagrente, de ontvangsten op verstrekte leningen en garanties, de ontvangen dividenden uit deelnemingen en de kosten voor juridisch advisering.

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last.

Voortgang 2021

Op het taakveld Vennootschapsbelasting (Vpb) boekt de gemeente de raming van het totaal te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting als last. Het gaat om het geraamde bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar of verantwoordingsjaar. Dit bedrag is de gemeente verschuldigd vanwege de fiscale winst die de gemeente per saldo realiseert op ondernemingsactiviteiten in het begrotingsjaar, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren.

De bestaande gemeentelijke activiteiten lease, bedrijfsreiniging, containerservice en verkoop restafval (deels) vallen onder deze belastingplicht. De totale lasten raamt en verantwoordt de gemeente op dit taakveld. De Vpb-belastingplicht wordt op de betreffende taakvelden waar deze ontstaat, nader toegelicht.

De Rijksbelastingdienst heeft de gemeente Rotterdam eind 2019 een aanslag Vpb over heffingsjaar 2016 opgelegd. Daarin wordt de gemeente behoudens voor bovengenoemde activiteiten ook aangeslagen voor de activiteiten verhuur reclame-uitingen en veilingen brandstofverkooppunten. De gemeente neemt hierbij het standpunt in dat geen sprake is van Vpb-plichtige ondernemersactiviteiten, maar van normaal vermogensbeheer. Tegen dit deel van de aanslag heeft de gemeente bezwaar derhalve ingediend. Dit bezwaar is door de Rijksbelastingdienst niet gehonoreerd, waarop de gemeente beroep bij de belastingrechter heeft aangetekend. In die zaak zijn de stukken gewisseld en is het wachten op de mondelinge behandeling. De betwiste Vpb-lasten voor 2016 en verdere jaren worden geheel voorzien.

Ontwikkelingen 2022-2025

De ontwikkelingen in komende jaren zullen vooral in het teken staan van de voortgang en uitkomsten van de door de gemeente ingestelde bezwaar- beroepsgangen tegen de door de Rijksbelastingdienst opgelegde belastingaanslagen voor die activiteiten waarvan de gemeente betwist dat deze onder de bepalingen van de vennootschapsbelasting vallen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Vennootschapsbelasting (VpB)	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten exclusief reserves	15	0	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Programmalasten	15	0	0	0	0	0
Financieringslasten	15	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-15	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	1.704	800	800	800	800	800
Saldo voor reserveringen	-1.719	-800	-800	-800	-800	-800
Saldo	-1.719	-800	-800	-800	-800	-800

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 800	- 800	- 800	- 800	- 800		
Omissieregeling 2019	- 800	- 800	- 800	- 800	- 800		
Voorjaarsnota 2019	- 800	- 800	- 800	- 800	- 800		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 800	- 800	- 800	- 800	- 800		
10-maandsrapportage 2019	- 5.245	- 800	- 800	- 800	- 800		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 4.799						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 1.440	- 800	- 800	- 800	- 800	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 1.440	- 800	- 800	- 800	- 800	
10-maandsrapportage 2020		- 1.440	- 800	- 800	- 800	- 800	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 1.719					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 800	- 800	- 800	- 800	- 800

Bijstellingen Vennootschapsbelasting (VpB)	Eerste		Voorjaarsnota		
	Herziening				
	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021	-800	-800	-800	-800	-800
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	0	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen	-800	-800	-800	-800	-800

Toelichting financiële bijstellingen

Niet van toepassing.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving

- [Wet modernisering vpb-plicht overheidsbedrijven \(2016\)](#)

Omschrijving taakveld

Door de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen (Vpb) zijn onder meer gemeenten met ingang van 2016 voor ondernemingsactiviteiten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Op dit taakveld boekt de gemeente de raming van het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last. Het gaat om het geraamde bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar of verantwoordingsjaar. Dit bedrag is de gemeente verschuldigd vanwege de fiscale winst die de gemeente per saldo realiseert op ondernemingsactiviteiten in het begrotingsjaar, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren. Hoewel op dit moment niet duidelijk is welke gemeentelijke activiteiten de Rijksbelastingdienst onder de bepalingen van het Vpb wil scharen, gaat de gemeente Rotterdam er momenteel van uit dat de activiteiten lease, bedrijfsreiniging, containerservice en verkoop restafval (deels) onder deze belastingplicht vallen. De totale lasten raamt de gemeente voor 2020 en volgende jaren op structureel € 800. De Vpb-belastingplicht wordt op de betreffende taakvelden waar deze ontstaat, nader toegelicht.

Beheer van de stad

Pagina 22

Beheer van de stad

Een schone, hele en veilige buitenruimte die de Rotterdammers en haar bezoekers optimaal kunnen benutten, waarbij wijkgestuurd werken, verduurzaming en circulariteit voorop staan. Dit met het oog op de opgaven van de stad rondom verdichting en klimaatadaptatie die een innovatieve aanpak vereisen.

TAAKVELD 1

Afval - Grondstoffen

De gebruikers van de stad in staat stellen om gescheiden en verantwoord afval als grondstof aan te bieden door professionele oplossingen in te zetten, passend bij het gebied.

De Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair worden separaat vastgesteld en bevatten aanvullende kaders en maatregelen voor de periode 2019-2022.

TAAKVELD 2

Begraafplaatsen en crematorium

Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheert en onderhoudt.

De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijk begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

TAAKVELD 3

Cultureel erfgoed - Archeologie

Het duurzaam behoud van het bodemarchief en het vertellen van het "archeologisch verhaal van de stad".

TAAKVELD 4

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer

Het verbeteren van de kwaliteit van de ondergrond (bodemsanering).

Het voorkomen, weren en bestrijden van overlast door plaagdieren.

Het vergroten van bewustwording en kennis over dierenwelzijn en het uitvoeren van de Nota Dierenwelzijn.

TAAKVELD 5

Openbaar groen en (openlucht)recreatie - Beheer

Een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met een goed gespreid en toegankelijk recreatief aanbod houdt de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk in de verdichtende omgeving. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

TAAKVELD 6

Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten

De gemeente maakt een veilig gebruik van de ondergrond mogelijk.

TAAKVELD 7

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Een duurzaam en goed werkend gemeentelijk wagenpark en circulaire inzamelmiddelen. Waarbij het noodzakelijk is om de emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke (interne) mobiliteit in Rotterdam te voorkomen dan wel te verminderen ten behoeve van het klimaat en de gezondheid van de Rotterdammer. Rotterdam heeft bovendien een voorbeeldfunctie.

TAAKVELD 8

Riolering

Rotterdam, als grote stad in de delta, beheert en onderhoudt haar riolering en stedelijke watersysteem voortvarend om een gezonde en leefbare stad met droge voeten te blijven. Rotterdammers kunnen ondanks de al merkbare effecten van klimaatverandering daardoor vrij van gezondheidsrisico's dicht op elkaar leven. De economische bedrijvigheid in de stad gaat tijdens en na hevige neerslag gewoon door. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

TAAKVELD 9

Ruimtelijke ordening - Beheer

De gemeente zorgt ervoor dat geografische informatie actueel, betrouwbaar en eenvoudig toegankelijk is voor alle werkprocessen.

Het voldoen aan de wet Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Voor de gemeente is dit een wettelijke taak.

TAAKVELD 10

Verkeer en vervoer - Beheer

Bewoners, ondernemers en bezoekers beleven de openbare ruimte als veilig en schoon en de Rotterdamse infrastructuur is optimaal beschikbaar. Bewoners zijn tevreden over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur wordt bijgedragen aan klimaat- en circulaire doelstellingen.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	kg / inw	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	Kilogram per inwoner per jaar	Streefwaarde 249 Realisatie 296 (2020)	De streefwaarde is opgenomen in Grondstoffennota 2019-2022. Dit is de streefwaarde voor eind 2022. De realisatie is jaarlijks. Er zijn geen tussentijdse metingen.

Toelichting BBV-indicatoren

Het huishoudelijk restafval betreft het totaal ongescheiden restafval per inwoner per jaar (inclusief grof huishoudelijk restafval).

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Beheer van de stad	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	235.522	247.265	251.261	255.409	258.472	258.320
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.557	211	204	204	204	204
Belastingen	77.583	81.494	85.011	87.800	90.620	90.620
Overige opbrengsten derden	161.781	166.729	167.322	168.273	168.499	168.330
Overige baten	-5.399	-1.169	-1.276	-867	-851	-834
Lasten exclusief reserves	375.912	386.410	394.833	391.717	398.800	403.395
Apparaatslasten	130.484	132.818	132.353	132.103	132.104	132.104
Inhuur	7.972	6.946	7.030	6.796	6.796	6.796
Overige apparaatslasten	4.583	3.973	5.173	5.178	5.178	5.178
Personeel	117.929	121.899	120.150	120.129	120.129	120.129

Intern resultaat	-4.905	-6.669	-6.516	-6.306	-6.306	-6.306
Intern resultaat	-4.905	-6.669	-6.516	-6.306	-6.306	-6.306
Programmalasten	250.333	260.261	268.995	265.920	273.003	277.598
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	162.759	163.236	165.689	156.156	155.595	156.653
Kapitaallasten	52.360	62.044	67.921	72.866	78.811	82.347
Overige programmalasten	32.182	34.982	35.385	36.898	38.597	38.597
Sociale uitkeringen	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	3.030	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-140.390	-139.145	-143.571	-136.307	-140.328	-145.075
Saldo voor reserveringen	-140.390	-139.145	-143.571	-136.307	-140.328	-145.075
Reserves	9.257	9.272	10.685	5.283	5.909	7.164
Onttrekking reserves	9.420	9.272	10.685	5.283	5.909	7.164
Toevoeging reserves	2.903	0	1.444	0	0	0
Vrijval reserves	2.740	0	1.444	0	0	0
Saldo	-131.133	-129.873	-132.886	-131.024	-134.419	-137.911

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 124.057	- 123.635	- 126.694	- 132.705	- 132.705		
Omissieregeling 2019	- 125.239	- 123.442	- 126.506	- 132.513	- 132.513		
Voorjaarsnota 2019	- 129.091	- 122.935	- 125.847	- 129.693	- 131.792		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 129.104	- 120.994	- 123.333	- 127.857	- 123.130		
10-maandsrapportage 2019	- 130.101	- 120.994	- 123.333	- 127.857	- 123.130		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 136.685						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 119.923	- 123.333	- 127.857	- 123.130	- 123.130	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 125.024	- 123.484	- 125.317	- 123.763	- 126.435	
10-maandsrapportage 2020		- 129.049	- 123.484	- 125.317	- 123.763	- 126.435	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 131.133					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 129.873	- 132.886	- 131.024	- 134.419	- 137.911

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten hebben betrekking op inkomsten uit lokale lasten. Onder belastingen valt de rioolheffing. Opbrengsten derden bestaat uit de afvalstoffenheffing, bedrijfsreinigingsrecht, de lijkbezorgingsrechten, leges leidingen en de opbrengsten van het bedrijfsonderdeel Vervoer & Materieel.

Lasten

De lasten hebben betrekking op afvalinzameling, reiniging, archeologie, begraven en cremieren, beheer en onderhoud van wegen en openbare verlichting, civiele kunstwerken, water en groen, riolen en gemalen en het ruimen van niet gesprongen explosieven.

Reserves

Er zijn onttrekkingen begroot voor de kapitaallasten voor onder andere de Weenatunnel en de ondergrondse straat Kruispleingarage, het uitbreiden van het aantal openbare toiletvoorzieningen, blauwalg Kralingse Plas en de bijdrage wijkconciërges. Daarnaast zijn er onttrekkingen begroot uit de bestemmingsreserve Energietransitie voor kapitaallasten van de ledverlichting en verduurzaming gemeentelijk wagenpark.

Meerjarig verloop

In het programma Beheer van de Stad zien we meerjarig een aantal ontwikkelingen. Conform het gemeentelijke rioleringsplan 2021-2025 (GRP5) is er sprake van een structurele stijging van de rioolheffing. De belangrijkste mutaties aan de lastenkant komen voort vanuit het Coalitieakkoord 2018-2022. Er heeft een verschuiving van middelen plaatsgevonden van exploitatie naar investeringen, hierdoor lopen de kapitaallasten meerjarig op. Tevens is er tot en met 2022 meer geld beschikbaar voor invulling van de energietransitie, waaronder het verduurzamen van het gemeentelijke wagenpark en de transitie naar een circulaire economie.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Beheer van de stad	-6.389	5%	-7.569	6%	-7.262	6%	-7.985	6%	-11.476	9%

Afval - Grondstoffen	-2.880	13%	13	0%	-1.766	7%	34	0%	34	0%
Begraafplaatsen en crematoria	-68	5%	-105	8%	-102	8%	-102	8%	-102	8%
Cultureel erfgoed - Archeologie	-7	1%	-17	1%	-17	1%	-17	1%	-17	1%
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	-30	2%	-8	1%	-8	1%	-8	1%	-8	1%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-1.065	2%	-1.325	3%	-1.321	3%	-2.705	6%	-3.659	8%
Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	-70	1%	-23	0%	3	0%	3	0%	3	0%
Riolering	45	0%	45	0%	45	0%	45	0%	45	0%
Ruimtelijke Ordening - Beheer	297	5%	239	4%	244	4%	244	4%	244	4%
Verkeer en vervoer - Beheer	-2.609	2%	-6.386	5%	-4.340	3%	-5.480	4%	-8.017	6%
Afval - Grondstoffen	-2.880	13%	13	0%	-1.766	7%	34	0%	34	0%
Begraafplaatsen en crematoria	-68	5%	-105	8%	-102	8%	-102	8%	-102	8%
Cultureel erfgoed - Archeologie	-7	1%	-17	1%	-17	1%	-17	1%	-17	1%
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	-30	2%	-8	1%	-8	1%	-8	1%	-8	1%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	-1.065	2%	-1.325	3%	-1.321	3%	-2.705	6%	-3.659	8%
Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	-70	1%	-23	0%	3	0%	3	0%	3	0%
Riolering	45	0%	45	0%	45	0%	45	0%	45	0%
Ruimtelijke Ordening - Beheer	297	5%	239	4%	244	4%	244	4%	244	4%
Verkeer en vervoer - Beheer	-2.609	2%	-6.386	5%	-4.340	3%	-5.480	4%	-8.017	6%

Omschrijving programma

Het college staat voor een kwaliteit van de buitenruimte die enerzijds bijdraagt aan het fijn wonen en leven voor alle Rotterdammers en anderzijds bijdraagt aan een prettig verblijf van bezoekers in onze wereldstad. Het beheer van de openbare ruimte is daarbij een stuwende kracht. Een functionele, aantrekkelijke en goed beheerde buitenruimte is:

- de motor achter sociale en economische ontwikkelingen
- een voorwaarde voor de verdichting van de stad en het bevorderen van circulariteit
- een kans voor het oplossen van effecten van klimaatverandering, het realiseren van de energietransitie en het stimuleren van de ecologische diversiteit binnen de stad
- een stimulans voor participatie van Rotterdammers, bezoekers en bedrijven
- een inspiratiebron voor innovaties, (datagestuurde) methoden en technieken

Wij doen dat met Slim Beheer: samen met de Rotterdammers in een samenhangende, duurzame gebiedsaanpak in Rotterdamse wijken. Wij stimuleren bewoners en bezoekers de openbare ruimte respectvol te gebruiken en treden op waar de regels en algemeen aanvaarde normen worden overtreden.

Daarbij zetten we in op:

- meer groen in plaats van steen. Dat maakt Rotterdam mooier en duurzamer en zorgt tegelijk voor wateropvang
- het onderhouden van onze kapitaalgoederen, zoals bruggen en wegen. De basis hiervoor is de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen Openbare Ruimte Rotterdam 2019-2022
- het geven van een vervolg aan de ambities zoals genoemd in het Urgentiedocument Rotterdams Weerwoord. Dit document is in het voorjaar 2019 aangeboden.
- het gebruiken van zoveel mogelijk circulaire producten voor de inrichting, materiaalkeuze en het onderhoud van wegen, groen en water
- de vervanging van gemeentelijke voertuigen op natuurlijke momenten door emissieloze opvolgers voor de verbetering van de luchtkwaliteit
- de bevordering van afvalscheiding door enerzijds de afvalstoffenheffing beter aan te laten sluiten bij het principe “de vervuiler betaalt” en anderzijds het scheiden financieel aantrekkelijker te maken
- het plaatsen van sensoren in meer containers, zodat we straks in heel Rotterdam op tijd, duurzaam en slim het afval ophalen. Zo helpen we mee te voorkomen dat afval naast de containers komt te staan
- meer en strenger boetes uitdelen als afval naast de containers wordt gezet
- het inzetten van bestaande camera’s voor de handhaving hierop
- het bieden van ondersteuning bij evenementen in de stad vanuit onze expertise

Afval - Grondstoffen

Pagina 23

Afval - Grondstoffen

De gebruikers van de stad in staat stellen om gescheiden en verantwoord afval als grondstof aan te bieden, door professionele oplossingen in te zetten passend bij het gebied.

De Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair zijn separaat vastgesteld en bevatten aanvullende kaders en maatregelen voor de periode 2019-2022.

Voortgang 2021

De hoeveelheid aangeboden restafval en grofvuil blijft hoog in vergelijking met de periode pre-corona. De verwerkingskosten over 2021 zullen naar verwachting wederom hoger uitkomen dan normaal door toedoen van deze hogere hoeveelheden van onder meer restafval en grofvuil. Ook zal dit effect negatief doorwerken in de

verwachte hoeveelheid afval per inwoner per jaar, terwijl dit de afgelopen jaren juist gestaag zakt. Dit effect was al te zien in de Jaarstukken 2020. Over de ontwikkeling van de hoeveelheid afval per inwoner per jaar is de gemeenteraad in april 2021 geïnformeerd via de voortgangsrapportage Grondstoffennota.

Aan de uitvoering van de programma's Circulair, Naastplaatsingen en de Grondstoffennota wordt onverminderd hard gewerkt en er zijn manieren gevonden om op alternatieve wijze invulling te geven aan de activiteiten en onderliggende projecten binnen de huidige veiligheidsmaatregelen. De gemiste communicatiemomenten door de coronacrisis zijn voor het programma Circulair bijvoorbeeld opgevangen door verschillende (online) alternatieven. Hierbij valt te denken aan de toekenning van het kwaliteitslabel 'de Ster in Circulair' die enkele circulaire bedrijven /initiatieven hebben ontvangen vanwege hun verdiensten en inzet voor een circulaire samenleving. Voor het programma Naastplaatsingen zijn er verschillende kleinschalige experimenten en onderzoeken in de buitenruimte gestart om te komen tot gedragsverandering en daardoor minder naastplaatsingen. Na versoepeling van de coronamaatregelen kunnen deze verder uitgerold en opgeschaald worden.

Voor de verschillende programma's zijn in april 2021 voortgangsrapportages aan de gemeenteraad gestuurd waarin per programma en project wordt ingegaan op de voortgang en de behaalde resultaten. Nieuw is de strategie Marien Zwerfafval. De strategie heeft de raad ontvangen in het eerste kwartaal 2021. De strategie gaat over de vermindering van zwerfafval in de wateren van Rotterdam en hierbij wordt samengewerkt met verschillende partners zoals Rijkswaterstaat om effectief tot vermindering te komen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Tot 2023 dragen de middelen uit het Energietransitiefonds bij aan de uitvoering van het programma Circulair. In 2023 zit Rotterdam echter nog midden in de circulaire transitie. Voor de circulaire transitie is het van belang dat we het momentum dat in 2019 is gestart vasthouden. Hiervoor wordt een programmadocument doorontwikkeld en wordt het gesprek over structurele inzet gevoerd. Nu is voor 2023 € 1,8 miljoen extra budget toegekend. Het gesprek voor structurele inzet wordt verder met het nieuwe college opgepakt.

Wat willen we bereiken

In 2050 wil Rotterdam een stad zonder afval zijn. Om dat te bereiken is het terugbrengen van de totale hoeveelheid afval en het scheiden van huishoudelijk afval van groot belang. In de Grondstoffennota en het programma Rotterdam Circulair zijn maatregelen opgenomen om dit te stimuleren.

Wat gaan we daar voor doen

- De gemeente zamelt gescheiden het huishoudelijk afval van Rotterdammers in. Het fijn huishoudelijk afval wordt ingezameld aan huis of nabij de huishoudens met huis- of wijkcontainers. Voor het grof huishoudelijk afval kunnen Rotterdammers gebruik maken van één van de milieuparken of een grofvuilafpraak maken.

- De invoering van gescheiden gft-inzameling in de kansrijke gebieden met laagbouw woningen wordt in 2021 voortgezet. Ook in gestapelde bouw en hoogbouw wordt ingezet op verruiming van de mogelijkheden tot gescheiden gft-inzameling. Een aanbesteding voor nieuwe gft-bakken (groente-, fruit- en etensresten) wordt in 2021 afgerond.
 - Nadrukkelijk aandacht besteden aan het terugdringen van voedselverspilling met communicatiecampagnes. Het restafval bestaat voor een groot deel uit gft (38-40%). Het gft zelf bestaat voor een groot deel uit voedselresten.
 - Meer wijkcontainers plaatsen voor gescheiden grondstoffen. Wijkcontainers zoveel mogelijk clusteren om inwoners eenvoudig op één plek alle gelegenheid te geven voor het gescheiden aanbieden van grondstoffen. De wijkcontainers zijn inmiddels allemaal voorzien van een vulgraadsensor die het mogelijk maakt dynamische routes te rijden en alleen containers te ledigen die voor een bepaald percentage gevuld zijn. Op deze manier voorkomen we dat inwoners voor een volle container komen te staan.
 - Voorbereiding treffen voor de aanleg van een nieuw milieupark aan de Soesterbergstraat waar het circulair denken en handelen tot in de details wordt doorgevoerd. Een aanbestedingsprocedure is gestart.
 - Afvalscheiding als thema op scholen onder de aandacht brengen bij de jeugd en indien mogelijk ook afvalscheiding op scholen realiseren.
-
- Meer circulair handelen: Een belangrijk ijkjaar is 2030 op weg naar een afvalvrij Rotterdam in 2050. Circulair is dan de maatstaf en er is sprake van een halvering van het grondstoffengebruik.
 - De programmatische aanpak van Rotterdam Circulair wordt dicht bij de uitvoering georganiseerd, bij Grondstoffen. Hier worden ook de programmabudgetten verantwoord.
 - Voor het bereiken van onze ambities kiezen we twee routes: we verhogen het circulaire bewustzijn onder Rotterdammers en we vergroten de bedrijvigheid in de circulaire economie en werkgelegenheid.
 - Naastplaatsingen vaker en strenger beboeten. Hiervoor gebruiken we onder meer bestaande camera's zoals benoemd in het programma 'In de bak'.

Prestatie-indicatoren	Streefwaarde CROW-score		2019*	2020	2021	2022	2023
	per eind 2020						
Naastplaatsingen	80% niveau A+ en A	80%	70%	N.t.	N.t.	N.t.	
					b.	b.	b.
	waarbij 50% op niveau A+	41%	51%				

Toelichting indicatoren

* Dit betreft de realisatie van de indicator per eind 2019.

In de loop van 2019 is na onder meer een onderzoek van OBI en op basis van een CROW-nulmeting een indicator naastplaatsingen bepaald:

1. Ten minste 80% van de containers scoort een A+ of A als CROW-score
2. Waarvan ten minste 50% van de containers een A+ als CROW-score heeft

Verklaring van de CROW-score:

- A+ = 0 naastplaatsingen
- A = 1 naastplaatsing
- B = 2 of 3 naastplaatsingen
- C = 4 of 5 naastplaatsingen
- D = > 5 naastplaatsingen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Afval - Grondstoffen	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	102.925	106.668	106.256	105.884	105.884	105.884
Bijdragen rijk en medeoverheden	-13	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	102.937	106.668	106.256	105.884	105.884	105.884
Overige baten	1	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	90.341	89.212	86.052	83.855	82.071	82.071
Apparaatslasten	23.830	22.551	22.402	22.407	22.407	22.407
Inhuur	6.549	4.824	4.824	4.824	4.824	4.824
Overige apparaatslasten	910	468	704	705	705	705
Personeel	16.371	17.259	16.874	16.878	16.878	16.878
Intern resultaat	16.752	15.970	14.200	14.200	14.200	14.200
Intern resultaat	16.752	15.970	14.200	14.200	14.200	14.200
Programmalasten	49.759	50.691	49.450	47.248	45.465	45.465
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	43.772	45.221	44.152	42.051	40.724	41.183
Kapitaallasten	5.803	5.470	5.298	5.197	4.741	4.282
Overige programmalasten	29	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	155	0	0	0	0	0

Saldo voor vpb en reserveringen	12.584	17.457	20.204	22.029	23.813	23.813
Saldo voor reserveringen	12.584	17.457	20.204	22.029	23.813	23.813
Reserves	3.413	2.385	2.253	0	0	0
Onttrekking reserves	3.413	2.385	2.253	0	0	0
Saldo	15.997	19.842	22.457	22.029	23.813	23.813

X

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	28.862	28.472	27.711	27.381	27.381		
Omissieregeling 2019	26.384	26.180	25.414	25.089	25.089		
Voorjaarsnota 2019	20.205	24.420	23.344	22.712	22.286		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	20.624	24.600	23.522	22.886	24.256		
10-maandsrapportage 2019	20.434	24.600	23.522	22.886	24.256		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	19.551						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		24.215	23.522	22.886	24.256	24.256	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		23.395	22.722	22.444	23.795	23.778	
10-maandsrapportage 2020		21.412	22.722	22.444	23.795	23.778	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		15.997					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			19.842	22.457	22.029	23.813	23.813

Financiële bijstellingen

	Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Afval - Grondstoffen	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021	22.722	22.444	23.795	23.778	23.778
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-2.880	13	-1.766	34	34
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0

Doorloop coronakosten Schone Stad 2021	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-3.593	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	18	0	0	0	0
Programma Rotterdam Circulair	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	-1.800	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	695	13	34	34	34
Begroting na wijzigingen		19.842	22.457	22.029	23.813	23.813

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Doorloop coronakosten Schone Stad 2021

Door corona is er in 2020 extra inzet gevraagd vanuit afvalinzameling en reiniging. Er werd meer afval aangeboden en de buitenruimte werd intensiever gebruikt. Dit loopt door in 2021.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Programma Rotterdam Circulair

Betreft het budget voor de uitvoering van het programma Rotterdam Circulair 2019-2023 voor het jaar 2023. Dit budget is bedoeld om bepaalde doelstellingen te realiseren zoals het circulair maken van de stad.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Het betreft aandeel in de herverdeling cluster opgaven (€ 738 in 2021 tot - € 191 in 2025), interne doorbelasting van de loonkosten naar project Circulair (- € 311 in 2021), formatie aanpassingen waarbij de dekking binnen het taakveld wordt opgevangen (€ 242 in 2021 tot € 352 in 2025) en diverse kleine wijzigingen (€ 26 in 2021 tot - € 127 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Ambitiedocument 'Van Zooi naar Mooi' Rotterdam Circulair 2019-2023](#)
- [Afvalstoffenverordening](#)
- [Wet milieubeheer](#)
- [Landelijk Afvalbeheerplan 3](#)
- [Grondstoffennota 2019 - 2022](#)

Omschrijving taakveld

Het taakveld Grondstoffen omvat alle inspanningen die de gemeente verricht voor de gescheiden inzameling van grondstoffen, zowel bij huishoudens als bij bedrijven. De fysieke handelingen van het gescheiden inzamelen en afvoeren bij de desbetreffende verwerkingsbedrijven vallen onder dit taakveld, evenals de kosten voor de invordering van de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.

- afvalscheiding en recycling
- vuilophaal en -afvoer
- vuilstort en -verwerking
- baten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
- kosten van de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing

Tot dit taakveld behoren niet:

- aanpak van zwerfvuil en veegdiensten

Zoals in het programma Beheer van de Stad is opgenomen, vormt de omvang van het huishoudelijk restafval (in kilo's) per inwoner per jaar de indicator voor de prestaties op dit taakveld. Er vindt bij overheden net als binnen de bredere maatschappij een ontwikkeling plaats in de richting van een circulaire economie waarin afval niet meer bestaat. Op Europees, nationaal en lokaal niveau wordt beleid gepresenteerd dat hier naartoe werkt. Ook in Rotterdam is beleid hiertoe ontwikkeld in de vorm van het programma Rotterdam Circulair en specifiek ten aanzien van huishoudelijk afval de Grondstoffennota 2019-2022. De ingezette beleidslijn leidt ertoe dat Rotterdammers bewuster met hun afval omgaan en naar verwachting minder grondstoffen in het restafval laten.

Begraafplaatsen en crematorium

Pagina 24

Begraafplaatsen en crematorium

Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheert en onderhoudt.

De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijk begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel. Maar er zijn ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect en onze inspanningen.

Voor 2021 ligt er een zware opgave om de werkzaamheden op dit taakveld, uit te voeren met minder middelen, omdat vanwege de onderstaande omstandigheden de baten zijn gedaald en de lasten zijn gestegen.

De covid-19 crisis heeft ook in 2021 sterke gevolgen. Zo mogen er nog steeds beperkt consumpties worden geserveerd tijdens de uitvaarten. Dit is vanwege de verplichte 1,5 meter afstand, daardoor kunnen nog steeds weinig personen gebruik maken van onze accommodaties en faciliteiten.

Ook wordt nog steeds op de drie grote begraafplaatsen, Crooswijk, Hofwijk en de Zuiderbegraafplaats gratis 'Live Streaming' aangeboden. Dit doen wij om de nabestaanden toch de gelegenheid te geven op afstand aanwezig te zijn bij de plechtigheid.

Door een nieuwe aanbesteding voor de sociale uitvaart in de gemeente Rotterdam komen op jaarbasis circa 125 uitvaarten te vervallen. Voorheen vonden deze uitvaarten verplicht plaats op de gemeentelijke begraafplaats Crooswijk of in het gemeentelijk crematorium van Hofwijk. In 2021 is deze verplichting komen te vervallen.

Een gedeelte op de begraafplaats Hofwijk werd tot eind december 2020 verhuurd aan een andere afdeling van de gemeente Rotterdam voor de opslag van goederen. Deze huurovereenkomst is ten einde gekomen en betekent fors minder huurinkomsten voor de begraafplaatsen in 2021.

Ontwikkelingen 2022-2025

Cremieren

De gemeente heeft een omgevingsvergunning verleend voor het veranderen van een bestaand uitvaartcentrum (Langenhorst) naar een crematorium, dit zal een negatieve invloed hebben op de omzet van het gemeentelijk crematorium. In Rotterdam zijn na realisatie van deze verbouwing in totaal 4 crematoria, waarvan 1 gemeentelijk crematorium (Hofwijk). Hierdoor zal het aantal crematies zeker afnemen op het gemeentelijk crematorium.

Covid-19

De opgelegde maatregelen naar aanleiding van covid-19 kunnen voor 2021 en verder nog financiële gevolgen hebben.

Wat willen we bereiken

- Gemeentelijke begraafplaatsen en crematorium zijn voor iedereen veilig, beschikbaar en toegankelijk. Bezoekers zijn tevreden over de dienstverlening en het resultaat van de wijze waarop de gemeente deze (openbare ruimte) beheerd en onderhoud.
- De inrichting, beheer en onderhoud van de gemeentelijk begraafplaatsen en crematorium dragen bij aan Rotterdamse klimaat- en circulaire doelstellingen (weerbaarheid).

Wat gaan we daar voor doen

- het verzorgen van de lijkbezorging
- beheer gedenkparken en het cultureel erfgoed
- verzorgen van herdenkingen
- verzorgen crisesbeheersing bij rampen en calamiteiten
- faciliteren van de lijkschouw

Toelichting:

- De dienstverlening is binnen de wettelijke mogelijkheden van een gemeentelijke begraafplaats (en crematorium) "inclusief". Dat betekent dat teraardebestelling en/of as verstrooiing voor alle gezindten en geloofsovertuigingen met bijbehorende rituelen mogelijk is. Gemiddeld vinden er ongeveer 3.000 uitvaarten per jaar plaats. Er wordt blijvend gezocht naar mogelijkheden om de dienstverlening adequaat te houden, te verbeteren en aan te sluiten bij wensen, behoeften en trends in de samenleving (zoals bijvoorbeeld herdenkingsavonden/lichtjesavonden en het themavak natuurbegraven).
- Beheer en onderhoud van de gedenkparken en het cultureel erfgoed door middel van opstellen van een meerjarenonderhoudsplan c.q. jaarplan en het verrichten van het planmatig-, periodiek-, storings- en dagelijks- onderhoud.
- Op de diverse begraafplaatsen organiseren, verzorgen en houden van herdenkingsdiensten (onder andere 4 mei herdenkingen).
- Voorbereid zijn op rampen en calamiteiten. Hiervoor wordt apart areaal beschikbaar gehouden voor begravingen. Voor de crisisbeheersing zijn medewerkers opgeleid en paraat.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Begraafplaatsen en crematoria	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	6.391	6.557	6.578	6.598	6.614	6.631
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.350	6.495	6.495	6.495	6.495	6.495
Overige baten	40	62	82	102	119	135
Lasten exclusief reserves	5.910	5.306	5.363	5.386	5.404	5.420
Apparaatslasten	2.333	2.395	2.428	2.428	2.428	2.428
Inhuur	4	6	6	6	6	6
Overige apparaatslasten	135	109	141	141	141	141
Personeel	2.195	2.280	2.282	2.282	2.282	2.282
Intern resultaat	-383	-957	-957	-957	-957	-957
Intern resultaat	-383	-957	-957	-957	-957	-957
Programmalasten	3.960	3.868	3.891	3.914	3.932	3.949
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.884	2.799	2.829	2.838	2.803	2.807
Kapitaallasten	723	707	700	714	767	779
Overige programmalasten	353	362	362	362	362	362
Saldo voor vpb en reserveringen	481	1.251	1.215	1.212	1.210	1.210
Saldo voor reserveringen	481	1.251	1.215	1.212	1.210	1.210
Saldo	481	1.251	1.215	1.212	1.210	1.210

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	1.801	1.794	1.790	1.789	1.789		
Omissieregeling 2019	2.011	2.036	2.032	2.031	2.031		
Voorjaarsnota 2019	2.020	2.221	2.237	2.257	2.256		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	1.464	1.791	1.808	1.826	1.824		
10-maandsrapportage 2019	1.462	1.791	1.808	1.826	1.824		

Jaarstukken 2019 (realisatie)	280				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	1.634	1.808	1.826	1.824	1.824
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	721	1.319	1.320	1.314	1.312
10-maandsrapportage 2020	60	1.319	1.320	1.314	1.312
Jaarstukken 2020 (realisatie)	481				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		1.251	1.215	1.212	1.210

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Begraafplaatsen en crematoria		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021		1.319	1.320	1.314	1.312	1.312
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-68	-105	-102	-102	-102
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	4	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-73	-105	-102	-102	-102
Begroting na wijzigingen		1.251	1.215	1.212	1.210	1.210

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Wet op de lijkbezorging](#)
- [Verordening lijkbezorgingsrechten en beheerverordening en overige richtlijnen](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken op het terrein van de lijkbezorging:

- begraafplaatsen en crematorium
- lijkschouw (het vaststellen dat de betrokkene is overleden)
- baten begraafplaatsrechten (via categorie 3.7)
- baten afkoopsommen grafrechten (via categorie 4.4.8)

Cultureel erfgoed - Archeologie

Pagina 25

Cultureel erfgoed - Archeologie

Het duurzaam behoud van het bodemarchief en het vertellen van het "archeologisch verhaal van de stad".

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. De werkzaamheden hebben door covid-19 nauwelijks hinder ondervonden. Wel is vanwege de coronacrisis het vertellen van het archeologisch verhaal belemmerd door uitstel van tentoonstellingen en annulering van lezingen en schoollessen. Er worden in samenwerking met Stadsarchief Rotterdam enkele digitale lessen voor geschiedenislokaal 010 gemaakt.

Ontwikkelingen 2022-2025

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder "Wat willen we bereiken" en "Wat gaan we daarvoor doen" zijn in de periode 2022-2025 nog actueel. Daarbij zal voor het toetsen van grondwerkzaamheden het Omgevingsplan Archeologie (OPA) gebruikt en verder ontwikkeld worden. Samen met erfgoedpartners zal aandacht besteed worden aan de vroege prehistorie van Rotterdam. Verder zal het oudste bootje (punter) van Rotterdam enkele jaren geëxposeerd worden in de centrale bibliotheek. In 2022-2023 vindt naar verwachting een grootschalige opgraving plaats in de bouwput van Rotta Nova, gelegen in het oudste deel van de stad

Wat willen we bereiken

Veiligstellen archeologisch erfgoed

Het veiligstellen van het archeologisch erfgoed en gemeentelijke monumenten in de bodem door

- inbreng van archeologie bij het opstellen van ruimtelijke (bouw)plannen
- tijdige toetsing van ruimtelijke (bouw)plannen

Duurzaam behoud van bodemarchief

Het documenteren en onderzoeken van waardevol archeologisch erfgoed dat door bodemingrepen definitief verloren gaat.

Het vertellen van het archeologisch verhaal van de stad

- Een bijdrage leveren aan de kennis over het verleden van Rotterdam door de uitvoering van archeologisch (veld)onderzoek
- De beleving en aantrekkelijkheid van de stad vergroten door het archeologisch verhaal te vertellen en te tonen aan scholieren, inwoners en toeristen

Wat gaan we daar voor doen

Veiligstellen archeologisch erfgoed

- Wettelijke taken en het gemeentelijk archeologiebeleid uitvoeren
- Archeologisch onderzoek uitvoeren (onder certificaat BRL SIKB 4000)
- Archeologisch veldwerk uitvoeren voorafgaande aan de bouw (vaststellen van de archeologische waarde van een locatie en daardoor het voorkomen van toevalsvondsten tijdens de bouw) en tijdens de bouw (het veiligstellen van archeologische waarden)

Duurzaam behoud van bodemarchief

- Archeologische documentatie en het gemeentelijk depot van bodemvondsten (Collectie Rotterdam) beheren
- Archeologische werkzaamheden soepel uitvoeren tijdens bouwprojecten (voorkomen bouwstagnatie door toevalsvondsten)

Het vertellen van het archeologisch verhaal van de stad

- Onderzoeksresultaten presenteren door middel van onderwijs, tentoonstellingen en publicaties

- Kennis- en kwaliteitsontwikkeling bevorderen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Cultureel erfgoed - Archeologie	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	323	207	207	207	207	207
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	323	207	207	207	207	207
Lasten exclusief reserves	1.136	1.401	1.410	1.410	1.410	1.410
Apparaatslasten	1.066	1.162	1.172	1.172	1.172	1.172
Inhuur	1	2	2	2	2	2
Overige apparaatslasten	26	43	52	52	52	52
Personeel	1.039	1.117	1.118	1.118	1.118	1.118
Intern resultaat	-3	14	14	14	14	14
Intern resultaat	-3	14	14	14	14	14
Programmalasten	74	224	224	224	224	224
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	74	224	224	224	224	224
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-813	-1.193	-1.202	-1.202	-1.202	-1.202
Saldo voor reserveringen	-813	-1.193	-1.202	-1.202	-1.202	-1.202
Saldo	-813	-1.193	-1.202	-1.202	-1.202	-1.202

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 813	- 813	- 813	- 813	- 813		
Omissieregeling 2019	- 912	- 904	- 904	- 904	- 904		
Voorjaarsnota 2019	- 1.064	- 1.053	- 1.048	- 1.043	- 1.043		

Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 1.089	- 1.141	- 1.135	- 1.130	- 1.130
10-maandsrapportage 2019	- 1.089	- 1.141	- 1.135	- 1.130	- 1.130
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 841				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 1.178	- 1.135	- 1.130	- 1.130
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 1.180	- 1.186	- 1.185	- 1.186
10-maandsrapportage 2020		- 1.180	- 1.186	- 1.185	- 1.186
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 813			
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 1.193	- 1.202	- 1.202

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Cultureel erfgoed - Archeologie		Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-1.186	-1.185	-1.186	-1.186	-1.186
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-7	-17	-17	-17	-17
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	2	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-9	-17	-17	-17	-17
Begroting na wijzigingen		-1.193	-1.202	-1.202	-1.202	-1.202

Toelichting financiële bijstellingen

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Monumentenwet 1988/Wet op de archeologische monumentenzorg 2007 \(Wamz\)](#)
- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht \(Wabo\)](#)
- [Beleidsnota Archeologie Rotterdam](#)
- [Archeologieverordening Rotterdam](#)

Omschrijving taakveld

Het conserveren en voor publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed. Daarnaast is archeologie een wettelijke toetsingsonderdeel van het besluitvormingsproces bij ruimtelijke projecten. Het draagt bij aan een soepel verlopend bouwproces, waarbij verdichting (ook in de ondergrond) steeds vaker aan de orde is.

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer Pagina 26

Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en beheer

Het verbeteren van de kwaliteit van de ondergrond (bodemsanering).

Het voorkomen, weren en bestrijden van overlast door plaagdieren.

Het vergroten van bewustwording en kennis over dierenwelzijn en het uitvoeren van de Nota Dierenwelzijn.

Voortgang 2021

Dierenwelzijn en plaagdierbeheersing

Met de uitvoering van de nota Dierenwelzijn blijven we de komende jaren inzetten op bewust huisdierbezit, de opvang van zwervend aangetroffen huisdieren, plaagdierbeheersing en een afwegingskader voor overlastgevende dieren. Tevens doen we onderzoek naar de aard en omvang van overlast door broedende meeuwen op platte daken. In 2021 organiseren we weer een chip je kat- actie en een kennistafel voor netwerkpartners, uiteraard indien de coronamaatregelen dat toelaten.

Om de gebiedsgerichte aanpak en dienstverlening naar bewoners te verbeteren, wordt de beschikbare informatie voor medewerkers uitgebreid met een afwegingskader overlastgevende dieren. Het wordt hierdoor makkelijker voor gemeentelijke medewerkers om gericht voor een bepaald deel van de stad een probleem met duiven of ganzen in kaart te brengen. Dit helpt onze medewerkers bij het vinden van mogelijke oplossingen en de communicatie hierover met bewoners. Ook de aanpak van rattenoverlast organiseren we zoveel mogelijk in de gebieden zodat maatwerk mogelijk is.

In Hillegersberg wordt de aanpak van het mediterraan draaigatje voortgezet. Er is een plan van aanpak geschreven voor 2021. Net zoals in 2020 wordt er gebruik gemaakt van diverse methoden: er wordt onder meer

gewerkt met nematoden (kleine aaltjes), met heet water en meerdere bestrijdingsmiddelen (conform wetgeving). De combinatie van deze methoden heeft een klein maar gunstig effect gehad op de uitbreiding van de populatie. Het probleem is echter nog niet opgelost. Inzet zal nodig blijven om te voorkomen dat de overlast verder uitbreidt en om (voor zover mogelijk) de bestaande populatie te bestrijden.

Ontwikkelingen 2022-2025

Nazorg bodemsanering: Landelijk is er de komende jaren extra aandacht voor het verantwoord afbouwen van nazorgverplichtingen.

Plaagdierbeheersing: we verwachten dat de toegenomen inzet op invasieve exoten blijvend zal zijn (momenteel de mierensoort mediterraan draaigatje maar als gevolg van klimaatverandering is de komst van nieuwe (overlastgevende) exoten niet uitgesloten).

Wat willen we bereiken

Nazorg bodemsanering

Rotterdam verbetert de kwaliteit van de ondergrond waar dat kan zoveel mogelijk, zodat er meer gebruikstoepassingen ontstaan voor functies als ondergronds bouwen en verblijven of stadslandbouw.

Plaagdierbeheersing

Het uitgangspunt bij plaagdierenoverlast is allereerst de beheersing van de negatieve gevolgen en preventie. In tweede instantie wordt overgegaan tot bestrijding, met de wettelijke toegestane middelen. Door veel in te zetten op preventie en wering, ontstaan er minder plaagdieren en daaruit volgt dat er ook minder dieren gedood hoeven worden, met minder gebruik van chemische middelen. Dit is in lijn met het dierenwelzijnsbeleid.

Dierenwelzijn

Dierenwelzijn

Rotterdam kent een grote verscheidenheid aan inwoners én dieren. Er worden naar schatting zo'n 700.000 huisdieren gehouden in Rotterdam en daarnaast leven er diverse wilde dieren in onze stadsnatuur. Dierenwelzijn is een thema dat veel mensen na aan het hart ligt. Omdat de intrinsieke waarde van het dier meer en meer erkend wordt, heeft dit in 2014 geleid tot het besluit van het toenmalige college om dierenwelzijnsbeleid op te stellen. Het dierenwelzijnsbeleid wordt voortgezet tijdens de lopende collegeperiode. Dat beleid richt zich op bewustwording m. b.t. huisdierenwelzijn maar ook stadsnatuur, het op een verantwoorde wijze van het omgaan met overlastgevende dieren en kennis delen met maatschappelijke partners. Ook is er meer aandacht voor kwetsbare Rotterdammers en hun huisdieren en worden de voorbereidingen getroffen voor de komst van een nieuw dierenasiel in Rotterdam. Onze belangrijkste partners bij het uitvoeren van het beleid zijn: Dierenbescherming, de

Adviescommissie dierenwelzijn en stadsnatuur, politie regio Rijnmond, Stichting Zwerfkatten Rijnmond, Dibevo, Dierenvoedselbank, Stichting Natuurstad, Bureau Stadsnatuur en Diergaarde Blijdorp.

Wat gaan we daar voor doen

Nazorg bodemsanering

Bij functiewijziging van een nazorglocatie is het streven om de restverontreiniging te saneren en daarmee de beperkingen op het gebruik van de locatie op te heffen. Als sanering niet mogelijk is, adviseert de gemeente Rotterdam actief over het in stand houden van nazorgvoorzieningen en/of gebruiksbeperkingen.

Plaagdierbeheersing

We pakken meldingen van Rotterdammers over plaagdieren adequaat op en komen met een aanvaardbare oplossing voor beperking of minimalisering van de overlast. Dit kan ook betekenen dat er ingezet moet worden op gedragsverandering van Rotterdammers met betrekking tot het schoonhouden van hun leefomgeving. We werken aan een strategie om verschillende doelgroepen goed aan te spreken over het onderwerp voedsel op straat en dieren voeren. Ook gaan we werken met integrale wijkgerichte plannen van aanpak. Het eerste plan is in 2020 opgesteld voor de Afrikaanderwijk; momenteel wordt ook gewerkt aan een aanpak voor het Centrum. Preventieve inzet is nodig om plaagdieren duurzaam te voorkomen en het ontstaan van de overlast te beperken. Het accent van plaagdierbeheersing ligt op beheersing ratten op de openbare weg en in woningen en bestrijding wespen in de openbare ruimte (wettelijke taken). Ook is er momenteel inzet op het bestrijden van mierenoverlast.

Dierenwelzijn

Dierenwelzijn

We continueren in 2021 de acties uit de nota dierenwelzijn en we blijven verbindingen leggen met partners. Met de herziening van de eerste nota zijn nieuwe acties benoemd naast het voortzetten van bestaande activiteiten. Ook is er aandacht voor het vergroten van de samenhang en integraliteit bij beleidsterreinen die raken aan dierenwelzijn. Denk hierbij aan beleid m.b.t. biodiversiteit, groenbeheer, plaagdierbeheersing en evenementen.

Concrete acties zijn o.a.: het chippen van katten, realisatie dierenasiel, het ondersteunen van de Stichting Zwerfkatten Rijnmond, het voortzetten van het meldpunt over agressieve honden, het organiseren van kennistafels, blijvend aandacht voor vegetarische gerechten in de bedrijfsrestaurants en het opstellen van een afwegingskader aanpak overlastgevende dieren.

Wat kost het

	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
Overzicht van baten en lasten Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	366	500	500	500	500	500
Bijdragen rijk en medeoverheden	2	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	364	500	500	500	500	500
Lasten exclusief reserves	2.004	1.935	1.913	1.913	1.913	1.913
Apparaatslasten	1.042	1.044	1.022	1.022	1.022	1.022
Inhuur	6	3	3	3	3	3
Overige apparaatslasten	21	35	37	37	37	37
Personeel	1.015	1.007	982	982	982	982
Intern resultaat	354	596	596	596	596	596
Intern resultaat	354	596	596	596	596	596
Programmalasten	608	296	296	296	296	296
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	562	282	282	282	282	282
Overige programmalasten	7	13	13	13	13	13
Subsidies en inkomensoverdrachten	40	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-1.638	-1.435	-1.413	-1.413	-1.413	-1.413
Saldo voor reserveringen	-1.638	-1.435	-1.413	-1.413	-1.413	-1.413
Saldo	-1.638	-1.435	-1.413	-1.413	-1.413	-1.413

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 1.503	- 1.503	- 1.503	- 1.503	- 1.503		
Omissieregeling 2019	- 1.526	- 1.525	- 1.525	- 1.525	- 1.525		
Voorjaarsnota 2019	- 1.557	- 1.593	- 1.593	- 1.592	- 1.592		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 1.370	- 1.394	- 1.394	- 1.393	- 1.393		
10-maandsrapportage 2019	- 1.380	- 1.394	- 1.394	- 1.393	- 1.393		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 1.324						

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 1.386	- 1.394	- 1.393	- 1.393	- 1.393
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 1.401	- 1.405	- 1.405	- 1.405	- 1.405
10-maandsrapportage 2020	- 1.401	- 1.405	- 1.405	- 1.405	- 1.405
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 1.638				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 1.435	- 1.413	- 1.413	- 1.413

Financiële bijstellingen

	Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Bijstellingen Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer					
Oorspronkelijke begroting 2021	-1.405	-1.405	-1.405	-1.405	-1.405
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-30	-8	-8	-8	-8
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen					
Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	1	0	0	0	0
Technische wijzigingen					
Technische wijzigingen	-31	-8	-8	-8	-8
Begroting na wijzigingen	-1.435	-1.413	-1.413	-1.413	-1.413

Toelichting financiële bijstellingen

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Landelijk

- [Wet op de publieke gezondheid](#)
- [Wettelijk Gebruiksvoorschrift toepassing rodenticiden \(Ctgb\)](#)
- [Handboek Integrated Pest Management](#)

- [Wet Dieren](#)
- [Besluit Houders van dieren](#)
- [Wet Bodembescherming](#)

Gemeentelijk

- [Nota Dierenwelzijn](#)
- [Actieplan Rattenoverlast](#)
- [Plan van aanpak agressieve honden](#)
- [Beheerplan nazorg](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken ter bescherming van het milieu. Dit Rotterdamse taakveld heeft betrekking op de nazorg bodemsanering, plaagdierbeheersing en het dierenwelzijnsbeleid.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer Pagina 27

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer

Een mooie, diverse en uitnodigende openbare ruimte met een goed gespreid en toegankelijk recreatief aanbod houdt de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk in de verdichtende omgeving. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

Voortgang 2021

Aanbestedingen

De technische schouw voor ons groen areaal wordt eens per 4 jaar uitgevoerd. De technische schouw vindt in 2021 plaats en start in mei. Door middel van deze schouw wordt over heel Rotterdam inzicht verkregen in de technische kwaliteit van ons groen areaal. Als een van de eerste gemeenten in Nederland schouwt gemeente Rotterdam het gehele areaal op basis van de nieuwe landelijke NEN-systematiek. Hiermee wordt het makkelijker om op landelijk niveau vergelijkingen te maken.

Dit jaar loopt het bestek nazorg bomen af. Dit bestek zorgt voor het watergeven van nieuw geplante bomen. Er wordt op dit moment een nieuwe uitvraag opgesteld om te zorgen dat nieuw aangeplante bomen de eerste jaren naar behoefte water krijgen om zo de uitval te beperken.

Ontwikkelingen 2022-2025

Bestuursopdracht vervangingsinvestering kapitaalgoederen openbare ruimte

De bestuursopdracht Vervangingsinvesteringen is op 7 juli 2020 vastgesteld. De vervolgoopdracht, een vierjaarlijks op te stellen 'Nota Vervangingsinvesteringen Kapitaalgoederen' voor alle assetgroepen in de openbare ruimte, maakt tevens onderdeel uit van de bredere bestuursopdracht 'Investeringsruimte voor vervanging, renovatie of restauratie van het huidige bezit aan kapitaalgoederen'. De Nota Vervangingsinvesteringen Openbare Ruimte 2021-2071 is gereed en de inzichten uit deze nota en die uit de andere onderdelen van de bestuursopdracht leiden tot voorstellen om de Beleidsnota investeringen aan te passen. Met deze aanpassingen, die onderdeel zijn van de besluitvorming van deze voorjaarsnota, wordt onder andere geregeld dat er in de toekomst voldoende budget beschikbaar wordt gesteld voor de noodzakelijke vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte.

Urgente vervangingsinvesteringen buitenruimte

Er is in 2020 voor groen en bomen extra middelen toegekend voor vervangingsinvesteringen in 2021 en 2022. Deze vervangingsinvesteringen zijn noodzakelijk om singuliere groenprojecten gerealiseerd te krijgen en een kwaliteitsimpuls aan het bomenbestand te geven door extra activiteiten uit te voeren aan groeiplaats verbetering, boomvervangingen in de stad en binnen projecten en aan de stedelijke boomstructuren.

Wijkverrijkers

De gemeente heeft een aantal projecten aangewezen om de buitenruimte een kwaliteitsimpuls te geven, zoals het project de Bomen aan de Bontincklaan. Voor deze buitenruimteprojecten zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor 2021 en 2022.

Wat willen we bereiken

Een aantrekkelijke, veilige, duurzame en prettig leefbare stad voor iedereen.

Door groen, parken, singels en verblijfs- en speelplekken beschikbaar en veilig te houden dragen we bij aan een prettige leefbare stad voor iedereen. Dit doen we met aandacht en zorg voor de biodiversiteit en hiermee willen we bij dragen aan een prettige leefomgeving voor mens en dier.

Ook willen we met ons aanbod aansluiten bij de behoefte van de Rotterdammers, om zo een aantrekkelijk en gezonde stad te zijn. Waarmee we het gebruik en de tevredenheid willen vergroten.

Een onderhoudbare stad die veilig en beschikbaar is voor gebruik.

Door het ontwerp af te stemmen op het beheer en het beheer af te stemmen op het ontwerp houden we de stad onderhoudbaar. Ook willen we de materiaal- en ontwerpkeuzes afstemmen op het beoogde gebruik, zodat het langer veilig en beschikbaar blijft. Daarnaast zetten we ons in om robuust groen te creëren, zodat we om kunnen gaan met bedreigingen, zoals ziekte, plagen en klimaatverandering.

Meer Rotterdammers in beweging: spelen, sporten, ontmoeten en recreëren

Door divers aanbod en voldoende aantrekkelijke plekken te ontwerpen die aansluiten bij de behoefte van de Rotterdammers, conform de Integrale visie Kom op naar buiten!, bevorderen we het gebruik van de plekken. Om zo de gezondheid en vitaliteit te stimuleren van de Rotterdammers.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een toekomstbestendige en klimaat adaptieve deltapstad

Een robuuste, gevarieerde en aaneengesloten groenvoorziening zorgt in samenhang met de oppervlaktewatersystemen voor een langrijke bijdrage aan klimaatadaptatie. Dit helpt de hittestress te verminderen en de sponswerking van de bodem te vergroten om zo overvloedig regenwater te bergen en beschikbaar te houden voor droge perioden. Bij de inrichting, het onderhoud en de soortkeuze van bomen en plantsoenen is de beoogde biodiversiteit richtinggevend. Op deze manier worden ziekten en plagen zoveel mogelijk beheerst en de levende natuur in de stad weerbaar. Ook zorgen aaneengesloten groen en waterbergingen voor opvang van extreme regenval en wordt overlast beperkt. Parken, bomen en plantsoenen worden steeds duurzamer onderhouden door het voorkomen of hergebruiken van 'organisch afval' en het werken met uitstoot- en geluidsarme machines.

Samenwerking met betrokken bewoners versterken in het groen en gedeeld eigenaarschap stimuleren

Betrokken bewoners werken steeds vaker met de gemeente samen. Dit wordt gestimuleerd door zelfbeheer in het groen te organiseren en bewoners gedeeld "eigenaarschap" te geven. Bewoners worden bijvoorbeeld gemotiveerd om hun eigen woning, tuin en straat groen en klimaatbestendig en duurzaam in te richten en daarbij aandacht te hebben voor de biodiversiteit. Op deze manier willen we bijdragen aan de medeverantwoordelijkheid, betrokkenheid en de gezondheid van de Rotterdammers. Hierbij werken we samen met de woningcorporaties en waterschappen. Ook wordt steeds vaker bij grote rioolvervangingsprojecten een Tuincoach ingezet die particulieren adviseert hoe zij hun voortuinen zo groen mogelijk kunnen maken.

Wat gaan we daar voor doen

Een aantrekkelijke, veilige, duurzame en prettig leefbare stad voor iedereen.

Uitvoeren risicogestuurd beheer en onderhoud

- Uitvoeren van beheer- en onderhoudsplannen voor de assets openbaar groen, bomen, speelvoorzieningen en water, waarbij de balans tussen prestaties, risico's en kosten optimaal is afgewogen. Wet- en regelgeving, veiligheid, beschikbaarheid, milieu- en gezondheid, kwaliteit leefomgeving, imago en weerbaarheid, zijn hierbij onze kernwaarden vanuit het Strategisch Assetmanagementplan Stadsbeheer.
- Door bij beheer- en onderhoudswerkzaamheden in het groen meer te differentiëren in zowel beheerbeeld als onderhoudsfrequentie meer te differentiëren, voegen we ecologische waarde toe aan de stad.
- Bewust omgaan met onze logistieke stromen vanuit een circulaire gedachte, zoals die van de afvalstromen van groen en de bagger uit de singels.
- Machines en transportmaterieel selectief en zoveel mogelijk emissievrij en geluidsarm in te zetten.
- Samenwerken met verschillende partners in het onderhoud, waaronder de Waterschappen in het baggerprogramma om de singels en watergangen op voldoende diepte te houden voor een goede doorstroming en om de waterkwaliteit op peil te houden.

Een onderhoudbare stad die veilig en beschikbaar is voor gebruik

Inspecteren en schouwen

- Alle assets worden, afhankelijk van de mogelijke risico's, met regelmaat geïnspecteerd op afwijkingen en technische gebreken op basis van de Assetmanagementplannen. Deze inspecties dienen ook om de onderhoudsbehoefte te kunnen bepalen en beheer- en onderhoudsplannen op te stellen.
- Verder worden ieder jaar de bomen en plantsoenelementen geschouwd op veiligheid en vervangingsbehoefte. Met het doel om een toekomstbestendig groen- en bomenbestand te houden, passend bij de functie.

Uitvoeren periodiek onderhoud

- Alle assets worden conform de onderhoudsplannen periodiek onderhouden, om de assets beschikbaar en veilig te houden in de stad.
- Ons college zet bovendien in op het bosplantsoen en de bomen inboet om een deel van het achterstallig onderhoud weg te werken.
- Bij de uitvoering van het groen onderhoud wordt steeds vaker circulair gewerkt. Gevallen blad laten we vaker in plantsoenen liggen of wordt ter plaatste verwerkt. Snoeihout van bosplantsoenen wordt zoveel mogelijk opgestapeld in 'rillen' om de ecologische kwaliteit te verhogen en nest- of schuilgelegenheid te bieden aan wilde fauna. Grassen worden op verschillende manieren gemaaid, omdat variatie meerwaarde oplevert voor de biodiversiteit.

Uitvoeren projectmatig onderhoud

- Als assets technisch einde-levensduur zijn, vervangen we deze afgestemd op de behoefte en de opgave van het gebied.
- Bij speelprojecten hebben we oog voor gebruikers met een beperking. We richten de speel- en sportplekken bewust in op toegankelijkheid en samenspelen.
- Bij (her)inrichtingsprojecten komen er, conform de vergroeningsambitie, waar mogelijk meer groenvoorzieningen en bomen bij, met extra aandacht voor biodiversiteit, functionaliteit, toekomstbestendigheid, variatie en spreiding in de wijk en stad. Het doel is om in deze collegeperiode 20ha extra groen in de stad te realiseren.
- Bij (her)inrichtingsprojecten benutten we waar mogelijk extra klimaatadaptieve maatregelen, zoals waterbergingen. Dit doen we met name op plekken waar veel panden met slecht BlueLabel aanwezig zijn. Hiermee dragen we bij aan de collegetarget voor een stijging van het aantal panden in Rotterdam dat geen verhoogde kans heeft op wateroverlast bij een bui van 100 mm in 2 uur van 88% naar 90%. We verbinden groen en water waar dit mogelijk is.
- Bij herinrichtingsprojecten is het beleid uit de Bomenstructuurvisie en beheeraanpak groen geïmplementeerd om zo een toekomstbestendig en gevarieerd groen- en bomenbestand te behouden.

Calamiteiten; ziekten, plagen en invasieve exoten

- Door veranderende weers- en klimaatomstandigheden zien we een veranderende groeiseizoen en andere calamiteiten in de stad. Hierbij valt te denken aan minder vorstschade maar verhoogde kans op onder andere ziekten en plagen als de eikenprocessierups, essentaksterfte, invasieve exoten zoals de Japanse duizendknoop, kastanjabloedingsziekte en stormschade. Door het maken van plannen van aanpak, nota's, vervangingsplannen en het doen van pilots streven we ernaar beter grip te krijgen op verschillende ontwikkelingen.

Meer Rotterdammers in beweging: spelen, sporten, ontmoeten en recreëren

Met de Integrale visie Kom op naar buiten! staat het spel, sport, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte centraal. Hierin zijn meerdere ambities benoemd, waaronder:

Meer variatie, verblijf en vrije ruimte in de wijk

- Door bij vervangingsprojecten op speel- en sportplekken in te zetten op een meer divers aanbod voor meerdere doelgroepen, verschillende spel- en sportactiviteiten en verschillende uitstralingen. Zodat plekken

een eigen identiteit krijgen en meer aansluiten bij de verschillende behoeftes in de wijk. Waarbij het inzetten van flexibel en tijdelijk aanbod, zoals de "move-fit" kan voorzien in een veranderende behoefte voor bootcamp en calisthenics.

Behoeftegericht werken

- Door bewoners van jong tot oud, met en zonder beperking aan de voorkant te betrekken in de (jeugd) participatie om aan te sluiten bij de behoefte in de wijk.
- Aan de hand van het nog te ondertekenen Samenspeelakkoord, wil Rotterdam nog meer aandacht vragen voor samenspelen en toegankelijke speelplekken, zodat iedereen zich fysiek en sociaal welkom voelt op de plek.

Monitoren van gebruiker

- Gebruik van verblijfsplekken willen we gaan meten voor beter inzicht in het huidige gebruik van bestaande speel- en sportplekken. Deze data gaan we gebruiken bij ontwerpvragestukken en programmering van het speel- en sportaanbod.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een toekomstbestendige en klimaat adaptieve delstad

Ontwikkelen innovatieve klimaatadaptieve concepten

- Door gezamenlijk innovatieve oplossingen te ontwikkelen en te testen willen we een meer klimaat adaptieve stad. Zo zijn we in de Robert Fruinstraat aan de slag gegaan om waterberging te realiseren op private gebouwen en in de buitenruimte. Water wordt opgevangen op de daken van de gebouwen en wordt opgeslagen in de ondergrond, het water kan gebruikt worden voor het groen en de bomen in droge tijden.

Programma Biodiversiteit

- We zetten ons in op de verdere doorontwikkeling van biodiversiteit in de stad. De ambitie is om een helder beeld te krijgen van de Rotterdamse biodiversiteit en waar nodig te versterken maar vooral te behouden en te herstellen. Tegelijkertijd willen we de betekenis van biodiversiteit voor andere beleidsthema's vergroten en implementeren, denk aan Rotterdam gaat voor groen, Gezond 010, Rotterdams Weerwoord en Rotterdam Loopt. De verbetering van de biodiversiteit gaat over verblijfplaatsen van en voor planten en dieren in het water, het groen en de bebouwing. De ondergrond en verlichting zijn daarbij ook belangrijke factoren net zoals de effecten op de gezondheid een cruciale factor is.
- Eind 2020 is de Uitvoeringsagenda Biodiversiteit vastgesteld, waarmee we de komende jaren werken om de stadsnatuur van Rotterdam mooier, duurzamer en biodiverser te maken.
- Met de campagne De 10 van 010 maken we het begrip biodiversiteit begrijpelijk en toegankelijk voor bewoners. Hierin worden 10 planten en dieren die symbool staan voor biodiversiteit in Rotterdam

bekendgemaakt. Tevens vragen we bewoners een steentje bij te dragen aan het verbeteren van de biodiversiteit in de stad.

Gebruiken speel- en boomdepot

- Bomen die binnen een project niet ingepast of hergebruikt kunnen worden, maar die kwalitatief nog goed zijn, gaan naar andere locaties in de stad of in laatste instantie naar het bomendepot. De bomen blijven daar totdat er een definitieve nieuwe locatie beschikbaar is.
- Daarnaast willen we inzetten in het hergebruik van materialen zoals speeltoestellen. Toestellen worden elders hergebruikt wanneer deze vervangen worden bij herinrichtingsprojecten, maar nog in goede staat zijn.
- Organisch afval krijgt een herbestemming, zoals boomstammen als meubilair en bomenpalen, houtsnippers als verhardingsmateriaal voor wandelpaden of bladafval en bagger uit de singels als compost.

Bewuste keuze ondergronden

- Ondergronden op speel- en sportvelden zoals gras, boomschors, zand dragen op een natuurlijke manier bij aan de wateropgave en tegen hittestress. Kunstgras kan in combinatie met kratten bijdragen aan het opvangen van water bij hevige regenbuien.
- Verbeteren van de standplaats en ondergronden voor groen en bomen stimuleert de groei en biedt betere kansen voor het groen om optimaal te ontwikkelen.
- Organisch afval zo veel mogelijk te voorkomen of het op locatie meteen te verwerken. Hiermee worden logistieke stromen beperkt en het draagt bij aan de biodiversiteit. Voorbeelden zijn het in 'rillen' verwerken van snoeiafval bij bosplantsoen en het verzamelen en hakselen van gevallen blad om het vervolgens als bemesting van de ondergrond te kunnen hergebruiken.

Samenwerking met betrokken bewoners versterken in het groen en gedeeld eigenaarschap stimuleren

Samenwerkingen met betrokken bewoners

- Faciliteren van vrijwilligersgroepen voor onderhoud in parken en het stimuleren en faciliteren van zelfbeheer in het groen. Door samen te werken met bewoners vergroten we de betrokkenheid en delen we het 'eigenaarschap' over het groen.
- Stimuleren bewoners om hun eigen tuinen en straten te vergroenen en bewust te maken van de positieve effecten hiervan met onder andere acties rondom het NK Tegelwippen en 'tegel eruit, groen erin'. Ook wordt de tuincoach in de wijken ingezet.
- Er wordt een Keep it Green Day georganiseerd. Deze dag zetten we een aantal zelfbeheer-initiatieven in het zonnetje om op deze manier aandacht te vragen voor de mogelijkheden voor zelfbeheer.
- Er is een stimuleringsregeling klimaatadaptatie waarbij bewoners en bedrijven een subsidie ontvangen wanneer zijn waterbergende of vergroenende maatregelen nemen aan hun gebouw of in de tuin.

Organiseren (kinder)participatiesessies bij projecten

- Rotterdammers zijn steeds meer betrokken bij ontwikkelingen in hun buurt. Dit willen we stimuleren door kinderen, jongeren en volwassenen de gelegenheid te geven om aan te geven waar zij behoefte aan hebben en wat zij graag zouden willen doen in de openbare ruimte.
- Gebruikmaken van de ontwikkelde kinderparticipatie toolbox bij verschillende projecten, bijvoorbeeld het speelplekje op de hoek van de straat of de sportplek in het park.

Wat kost het

	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	1.232	75	199	200	200	200
Bijdragen rijk en medeoverheden	193	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.039	0	99	75	75	75
Overige baten	0	75	100	125	125	125
Lasten exclusief reserves	48.594	47.555	47.721	45.811	47.634	48.587
Apparaatslasten	5.803	5.832	5.879	5.879	5.879	5.879
Inhuur	5	8	8	8	8	8
Overige apparaatslasten	145	186	231	231	231	231
Personeel	5.652	5.638	5.640	5.640	5.640	5.640
Intern resultaat	4.657	7.010	6.906	6.906	6.906	6.906
Intern resultaat	4.657	7.010	6.906	6.906	6.906	6.906
Programmalasten	38.134	34.713	34.936	33.025	34.848	35.801
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	35.627	31.827	31.165	28.475	28.976	28.975
Kapitaallasten	1.885	2.368	3.253	4.033	5.354	6.308
Overige programmalasten	577	518	518	518	518	518
Sociale uitkeringen	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	43	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-47.361	-47.480	-47.522	-45.611	-47.434	-48.387
Saldo voor reserveringen	-47.361	-47.480	-47.522	-45.611	-47.434	-48.387

Reserves	-337	2.096	2.019	118	67	66
Onttrekking reserves	713	2.096	2.019	118	67	66
Toevoeging reserves	1.050	0	600	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	600	0	0	0
Saldo	-47.698	-45.384	-45.503	-45.493	-47.367	-48.321

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 49.339	- 47.856	- 47.853	- 47.867	- 47.867		
Omissieregeling 2019	- 50.262	- 48.740	- 48.740	- 48.740	- 48.740		
Voorjaarsnota 2019	- 46.443	- 46.267	- 44.125	- 44.417	- 44.734		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 41.823	- 42.858	- 43.159	- 43.445	- 43.755		
10-maandsrapportage 2019	- 42.767	- 42.858	- 43.159	- 43.445	- 43.755		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 47.923						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 46.547	- 43.159	- 43.445	- 43.755	- 43.755	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 45.536	- 44.319	- 44.178	- 44.172	- 44.662	
10-maandsrapportage 2020		- 45.529	- 44.319	- 44.178	- 44.172	- 44.662	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 47.698					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 45.384	- 45.503	- 45.493	- 47.367	- 48.321

Financiële bijstellingen

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
Bijstellingen Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-44.319	-44.178	-44.172	-44.662	-44.662
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-1.065	-1.325	-1.321	-2.705	-3.659
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	79	-6	-6	-1.389	-2.344

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	7	0	0	0	0
Onderhoudskostenregeling	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-127	-127	-127	-127
Actualisatie Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.152	-1.192	-1.188	-1.188	-1.188
Begroting na wijzigingen		-45.384	-45.503	-45.493	-47.367	-48.321

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringen](#).

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Onderhoudskostenregeling

De financiële gevolgen van areaaluitbreidingen na oplevering van projecten als Museumpark, Smeetsland Noord, Hart van Zuid en Rijnhaven zijn conform de motie 'onderhoud nieuwe buitenruimte geregeld' in de begroting verwerkt.

Bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas

Door noodzakelijke vooronderzoek is de onttrekking uit de bestemmingsreserve Blauwalg Kralingse Plas verschoven van 2020/2021 naar 2021/2022. Het betreft € 1,8 mln voor 2021 en € 1,8 mln voor 2022. Dit is saldoneutraal verwerkt.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

De financiële afwikkeling van het project herinrichting Winkelcentrum Het Lage Land vindt niet plaats in 2021 maar in 2022. Dit heeft een verschuiving van de vrijval in 2021 (€ 600) tot gevolg en is saldo neutraal verwerkt.

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam

De onttrekking ter dekking van kapitaallasten is geactualiseerd voor de jaarschijf 2025. Daarnaast is de laatste onttrekking van € 76 voor de toiletvoorzieningen opgevoerd. Dit is saldo neutraal verwerkt.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest, waaronder de budgetoverheveling voor de beheerkosten Merwe-Vierhavengebied vanuit het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling (structureel - € 193), budgetoverheveling van Stadsontwikkeling voor functionele wijzigingen bij de assetgroep Groen en bomen (structureel - € 425), doorbelasting overhead van projecten (structureel - € 350) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 184 in 2021 tot - € 220 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beheeraanpak openbaar groen](#)
- [Bomenstructuurvisie](#)
- [CROW beeldsystematiek 2017](#)
- [Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie](#)
- [Erfgoedagenda Rotterdam 2017-2020](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Handboek Openbare ruimte Rotterdamse Stijl](#)
- [Leidraad bestendig groenbeheer \(2018\)](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van HHSK](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van WSHD](#)
- [Leggers oppervlaktewatersystemen van HHD](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Programma Kansrijke Wijken](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Rotterdam Staat van de Stad](#)
- [Rotterdams WeerWoord](#)
- [Rotterdamse Adaptatiestrategie](#)
- [Speelvisie Kom op naar buiten!](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Strategisch Assetmanagementplan Stadsbeheer](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Visie Openbare Ruimte Binnenstad Rotterdam](#)
- [\(Herijking\) Waterplan 2](#)

- [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht \(Wabo\)](#)
- [Wet ruimtelijke ordening](#)
- [Wet Natuurbescherming](#)
- [Wet milieubeheer](#)
- [Wet onafhankelijke risicobeoordeling Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteiten](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit Rotterdamse taakveld behoren:

- natuurbescherming, onderhoud van bos en overige natuurgebieden
- aanleg en onderhoud van openbaar groen inclusief het plaatsen en onderhouden van kunstwerken in de openbare ruimte
- aanleg en onderhoud van openbaar water: vijvers en kleine watergangen, waaronder het schoonhouden van sloten, onderhouden van taluds en beschoeiing
- aanleg en onderhoud van speelvoorzieningen

Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten

Pagina 28

Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten

De gemeente maakt een veilig gebruik van de ondergrond mogelijk.

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die hebben geleid tot afwijkingen in het beoogde effect of de inspanningen.'

Ontwikkelingen 2022-2025

In de komende jaren zijn ontwikkelingen te verwachten op het gebied van het landelijke beleid voor het opsporen van ontploffbare oorlogsresten. Deze vloeien voort uit de taken en werkzaamheden van het landelijk kenniscentrum Conventionele Explosieven dat medio 2021 operationeel wordt. Wat voor invloed deze zullen hebben op het Rotterdams beleid is nu nog niet te aan te geven. De eerste resultaten worden in 2022 verwacht.

Wat willen we bereiken

Er worden geen toevalsvondsten gedaan van ontplofbare oorlogsresten bij werkzaamheden in verdachte gebieden binnen de gemeente.

Stakeholders van projecten in verdachte gebieden zijn op de hoogte van de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten en hebben voorzorgsmaatregelen genomen.

Bij functiewijziging van een verdachte locatie is het streven om de risico's van ontplofbare oorlogsresten weg te nemen en daarmee de beperkingen op het gebruik van de verdachte locaties op te heffen.

Gevonden ontplofbare oorlogsresten kunnen op een veilige manier binnen de gemeente worden vernietigd.

Wat gaan we daar voor doen

Er worden geen toevalsvondsten gedaan van ontplofbare oorlogsresten bij werkzaamheden in verdachte gebieden binnen de gemeente.

- De informatie over ontplofbare oorlogsresten in de ondergrond van de gemeente is volledig en actueel.

- Verzoeken om informatie over ontplofbare oorlogsresten worden binnen de daarvoor geldende termijnen geleverd.

Stakeholders van projecten in verdachte gebieden zijn op de hoogte van de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten en hebben voorzorgsmaatregelen genomen

- Bij vergunningsprocedures wordt de aanvrager, indien noodzakelijk, geïnformeerd over de mogelijke aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten en de noodzakelijke vervolgacties.

Bij functiewijziging van een verdachte locatie is het streven om de risico's van OO weg te nemen en daarmee de beperkingen op het gebruik van de verdachte locaties op te heffen.

- De informatie over mogelijke ontplofbare oorlogsresten (OO) in de ondergrond van de gemeente is volledig en actueel.
- Indien mogelijk (techniek, planning, financiën) zal bij de uitvoering van projecten geprobeerd worden eventueel aanwezige ontplofbare oorlogsresten te ruimen ook als dit voor de realisatie van het project niet strikt noodzakelijk is (werk met werk maken).

Gevonden ontplofbare oorlogsresten kunnen op een veilige manier binnen de gemeente worden vernietigd

- Zorgen voor de beschikbaarheid van voldoende “springlocaties” waar ontplofbare oorlogsresten gecontroleerd kunnen worden vernietigd.

Wat kost het

		Eerste	Voorjaarsnota			
		Herziening				
Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Ontplofbare oorlogsresten	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	759	876	876	876	876	876
Bijdragen rijk en medeoverheden	759	876	876	876	876	876
Lasten exclusief reserves	3.339	669	669	669	669	669
Intern resultaat	251	439	439	439	439	439
Intern resultaat	251	439	439	439	439	439

Programmalasten	3.088	230	230	230	230	230
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	583	230	230	230	230	230
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	2.505	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-2.580	207	207	207	207	207
Saldo voor reserveringen	-2.580	207	207	207	207	207
Saldo	-2.580	207	207	207	207	207

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	2	2	2	2	2		
Omissieregeling 2019	2	2	2	2	2		
Voorjaarsnota 2019	2	- 10	- 10	- 10	- 10		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 2.158	172	172	172	172		
10-maandsrapportage 2019	- 2.158	172	172	172	172		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 2.333						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		204	172	172	172	172	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 1.882	207	207	207	207	
10-maandsrapportage 2020		- 1.882	207	207	207	207	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 2.580					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			207	207	207	207	207

Financiële bijstellingen

	Eerste Herziening			Voorjaarsnota	
Bijstellingen Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021	207	207	207	207	207

Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen		207	207	207	207	207

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In dit taakveld hebben geen mutaties plaatsgevonden.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Arbeidsomstandighedenbesluit, artikel 4.10 Ontplobbare Oorlogsresten](#)

[Arbeidsomstandighedenregeling, artikel 4.17f. Afgifte certificaat opsporen van ontplobbare oorlogsresten](#)

[Circulaire Vliegtuigberging \(Staatscourant nr. 54987, 19 oktober 2016\)](#)

[Beheer- en beleidsplan niet-gesprongen explosieven uit de Tweede Wereldoorlog 2010-2020 \(wordt geactualiseerd\)](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren alle gemeentelijke taken op het gebied van beleid, toezicht en ruiming van ontplobbare oorlogsresten uit WOII.

In 2021 wordt door het Rijk een landelijk kenniscentrum opgericht dat gemeenten gaat ondersteunen bij vragen rondom het opsporen en ruimen van ontplobbare oorlogsresten. Het kenniscentrum krijgt ook de opdracht een normenkader te ontwikkelen hoe om te gaan met ontplobbare oorlogsresten.

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Pagina 29

Overige baten en lasten - Vervoer en materieel

Een duurzaam en goed werkend gemeentelijk wagenpark en circulaire inzamelmiddelen. Het is noodzakelijk om de emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke (interne) mobiliteit in Rotterdam te voorkomen dan wel te verminderen ten behoeve van het klimaat en de gezondheid van de Rotterdammer. Rotterdam heeft bovendien een voorbeeldfunctie. Deze doelstelling is gekoppeld aan de programmadoelstelling: Een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit.

Voortgang 2021

Het programma 'verduurzaming gemeentelijke wagenpark' is in uitvoering. Doel voor 2021 e.v. blijft om zoveel als mogelijk het meerjarenplan 2020-2023 te volgen. De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die hebben geleid tot afwijkingen in het beoogde effect of de inspanningen. Het huidige marktaanbod (zowel in aantallen, soort voertuig en prijsstelling) noodzaakt in deze innovatieve markt, met name in het zware segment, wel tot het doen van tussentijdse aanpassingen en mogelijk vertragingen ten aanzien van de keuze en aanschaf van duurzame voertuigen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Doel voor 2021 e.v. blijft om zoveel als mogelijk het meerjarenplan 2020-2023 te volgen, met als doel: het gehele gemeentelijke wagenpark in 2030 emissieloos. Daarbij liggen wij op koers, hoewel het wel de vraag is of het marktaanbod hiermee in de pas blijft lopen.

Wat willen we bereiken

Het gehele gemeentelijke wagenpark is in 2030 emissieloos.

- personenwagens zijn in 2023 emissieloos
- lichte bedrijfsvoertuigen zijn in 2025 emissieloos
- zware bedrijfsvoertuigen zijn in 2030 emissieloos

Wat gaan we daar voor doen

Het gehele gemeentelijke wagenpark is in 2030 emissieloos.

- het aankopen en beheren van de gemeentelijke voertuigen en andere voertuigen van, met name, overheid gelieerde organisaties
- het voorkomen dan wel verminderen van emissie van schadelijke stoffen door uitstoot van de gemeentelijke mobiliteit in Rotterdam
- het onderhouden van de gemeentelijke inzamelmiddelen, waarbij circulariteit een belangrijk aspect vormt

De gemeente is verantwoordelijk voor een duurzame mobiliteitskeuze en faciliteert andere duurzame modaliteiten in samenhang met de energietransitie. De keuze voor een (werk)voertuig maakt de gemeente op basis van de grootste bedrijfszekerheid en de schoonste techniek met de meest schone componenten. Bij vergelijkbare

alternatieven geven de laagste exploitatiekosten uiteraard de doorslag. Vervanging vindt plaats op natuurlijke momenten.

De ontwikkelingen op het vlak van emissieloze personenwagens gaan gestaag verder. Daarnaast is het van belang om de ontwikkelingen op het vlak van emissieloze (werk)voertuigen (lichte en zware bedrijfsvoertuigen) te volgen en in samenwerking met de markt emissieloze (werk)voertuigen te gaan ontwikkelen. Hiertoe doen we pilots met lichte en zware bedrijfsvoertuigen, denk daarbij aan emissieloze bestelbusjes, huisvuilophaalwagens, veegmachines e.d..

In het kader van de verduurzaming van met name het werk-werkverkeer ontwikkelt de gemeente concepten als de emissieloze (deel)auto en elektrische (deel)fietsen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	32.685	37.495	39.682	40.288	40.514	40.346
Bijdragen rijk en medeoverheden	-1.112	-672	-672	-672	-672	-672
Overige opbrengsten derden	39.949	41.392	42.354	42.959	43.186	43.017
Overige baten	-6.152	-3.225	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Lasten exclusief reserves	25.197	28.045	31.112	29.047	29.269	29.101
Apparaatslasten	10.082	10.385	10.307	10.289	10.289	10.289
Inhuur	51	106	106	106	106	106
Overige apparaatslasten	472	368	459	460	460	460
Personeel	9.558	9.911	9.742	9.724	9.724	9.724
Intern resultaat	-33.213	-30.679	-29.558	-29.558	-29.558	-29.558
Intern resultaat	-33.213	-30.679	-29.558	-29.558	-29.558	-29.558
Programmalasten	48.328	48.339	50.362	48.316	48.537	48.369
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	22.418	22.153	21.974	19.293	19.493	19.498
Kapitaallasten	24.170	24.121	26.324	26.958	26.980	26.807
Overige programmalasten	1.740	2.065	2.065	2.065	2.065	2.065

Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	7.488	9.451	8.571	11.240	11.245	11.245
Saldo voor reserveringen	7.488	9.451	8.571	11.240	11.245	11.245
Reserves	4.037	1.717	2.690	0	0	0
Onttrekking reserves	1.297	1.717	2.690	0	0	0
Vrijval reserves	2.740	0	0	0	0	0
Saldo	11.525	11.168	11.261	11.240	11.245	11.245

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	11.127	11.139	11.138	11.138	11.138		
Omissieregeling 2019	10.712	10.806	10.805	10.805	10.805		
Voorjaarsnota 2019	10.867	10.942	10.993	11.048	11.046		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	11.300	10.955	11.006	11.060	11.059		
10-maandsrapportage 2019	11.296	10.955	11.006	11.060	11.059		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	11.468						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		10.967	11.006	11.060	11.059	11.059	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		10.400	11.238	11.284	11.238	11.242	
10-maandsrapportage 2020		8.971	11.238	11.284	11.238	11.242	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		11.525					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			11.168	11.261	11.240	11.245	11.245

Financiële bijstellingen

	Eerste		Voorjaarsnota		
	Herziening				
Bijstellingen Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021	11.238	11.284	11.238	11.242	11.242

Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-70	-23	3	3	3
Actualisatie begroting Werkplaatsen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	20	0	0	0	0
Herallocatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Onderhoud Lease	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-90	-23	3	3	3
Begroting na wijzigingen		11.168	11.261	11.240	11.245	11.245

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie begroting Werkplaatsen

Op basis van realisatie is de verwachte omzet Werkplaatsen en bijbehorend lastenbudget meerjarig met €295 verlaagd. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Bestemmingsreserve Energietransitie

De bijstelling van € 485 op de bestemmingsreserve betreft de toedeling van de energietransitiemiddelen voor de goedgekeurde projecten in 2021. In de [paragraaf energietransitie](#) wordt de inzet van deze middelen in zijn geheel toegelicht.

Bestemmingsreserve Onderhoud Lease

De bestemmingsreserve Onderhoud Lease was gevormd om de jaarlijkse schommelingen in kosten van onderhoud en reparatie op te vangen. De afgelopen drie jaar is geen gebruik gemaakt van deze reserve omdat er voldoende middelen beschikbaar waren voor het opvangen van de onderhoudskosten, daarom is de reserve bij de jaarrekening 2020 vrijgevallen ten gunste van de algemene middelen. Als gevolg hiervan zijn de geraamde onttrekkingen meerjarig in de begroting met € 340 aangepast. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn de herverdeling clusteropgaven (- € 94 in 2021 tot € 9 in 2025) en diverse kleine technische wijzigingen (€4 in 2021 tot - €6 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Parijsakkoord Klimaatconferentie Parijs 2015

In 2017 is de Rotterdamse Brandstofaanpak vastgesteld, een vertaling van de [nationale brandstofvisie](#) uit 2014. Momenteel wordt gewerkt aan een koersnota 0-emissievisie (stedelijke mobiliteit). Deze koersnota is de eerste stap in de uitwerking van de verduurzaming van mobiliteit ten aanzien van nul emissie mobiliteit.

De visie en de beschrijving en het programma zijn een nadere lokale uitwerking en invulling van het [nationale Klimaatakkoord](#). Deze visie dient als gemeentelijke input voor het Rotterdams Klimaat Akkoord en geeft richting en focus aan de keuze van activiteiten om het gemotoriseerde verkeer in Rotterdam versneld te verschonen.

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoort het resultaat van de activiteiten van Vervoer & Materieel.

Riolering

Pagina 30

Riolering

Rotterdam, als grote stad in de delta, beheert en onderhoudt haar riolering en stedelijke watersysteem voortvarend om een gezonde en leefbare stad met droge voeten te blijven. Rotterdammers kunnen ondanks de al merkbare effecten van klimaatverandering daardoor vrij van gezondheidsrisico's dicht op elkaar leven. De economische bedrijvigheid in de stad gaat tijdens en na hevige neerslag gewoon door. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering.

Voortgang 2021

Gemeentelijk Rioleringsplan

In februari 2021 is een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) voor de planperiode 2021-2025 vastgesteld. De voorbereidingen voor een Hemelwaterverordening lopen, zodat deze voor de zomer kan worden vastgesteld.

Rotterdams WeerWoord

Door covid-19 is fysiek contact op dit moment nauwelijks mogelijk met de Rotterdammer. Toch blijven we door middel van digitale participatie en het gebruik van de media mensen stimuleren om hun eigen tuinen en straten te vergroenen en bewust te maken van de positieve effecten hiervan. De aanleg van 1000 geveltuinen tijdens de zomer van 2020, waardoor Rotterdam het NK tegelwippen wist te winnen is hiervan een goed voorbeeld. Dit jaar is het streven om 100.000 tegels te wippen en hebben we een regentonnenactie. Daarbij is er al veelvuldig gebruik gemaakt van de subsidieregeling klimaatadaptatie; Rotterdammers kunnen sinds 1 januari 2020 een subsidie aanvragen voor de aanleg van meer groen en het opvangen van regenwater.

BlueLabel

Één van de gestelde collegetargets is een stijging van het aantal panden in Rotterdam dat geen verhoogde kans heeft op wateroverlast bij een bui van 100 mm in 2 uur van 88% naar 90%. De actualisatie van de brongegevens in 2020 heeft geleid tot een aangepaste startwaarde naar 86,7%. Daarbij wordt vastgehouden aan de target van 90% waardoor de benodigde inspanning groter is (3,3% t.o.v. 2%). De verwachting is dat de beoogde 90% met de huidige voorgestelde aanpak gehaald wordt. Tijdens de volgende en tevens laatste actualisatie van de gegevens eind 2021 wordt naast de actuele stand van zaken een prognose voor de ontwikkeling op de target in 2022 gegeven.

Levering materialen

De gemeente krijgt signalen van leveranciers dat er schaarste is aan bepaalde onderdelen en materialen en daarom moeilijk leverbaar zijn. Voorbeelden hiervan zijn de leveringen van PE en PVC die nodig zijn bij het vernieuwen van de huisaansluitingen en het Drainage Infiltratie Transport riool (DIT). Hoe lang deze schaarste aanhoudt en op welke wijze dat van invloed zal zijn op de voortgang van projecten, het realiseren van doelstellingen en de kosten wordt onderzocht, maar is op dit moment nog niet duidelijk.

Ontwikkelingen 2022-2025

GRP

In februari 2021 is een nieuw GRP voor de planperiode 2021-2025 vastgesteld. Naast het vervullen van de huidige taken volgend uit de drie wettelijke zorgplichten, is de belangrijkste opgave voor de komende planperiode het verder vormgeven van het stedelijk watersysteem van de toekomst. We richten onze blik op en zoeken balans in het denken 'Van buis naar buitenruimte'. Ons stedelijk watersysteem bestaat niet meer sec uit buizen, de gehele buitenruimte heeft ook een belangrijke functie in dit systeem. Rotterdam kan dat niet alleen. Meer dan eerder zoeken we daarom de samenwerking met niet alleen onze traditionele partners in het stedelijk waterbeheer

zoals de waterschappen, maar juist ook met de inwoners, de bedrijven, woningbouwcorporaties en vele anderen. We maken heldere afspraken en benutten daarvoor ook de instrumenten die de wet ons biedt zoals een Verordening beheer ondergrond, een hemelwaterverordening, het hanteren van uitgiftepeilen en na inwerkingtreding van de Omgevingswet, het omgevingsplan.

Eén van de belangrijkste pijlers in onze strategie is het slim beheer van de riolering. Het uitgangspunt blijft het vervangen van circa tweehonderd kilometer riool in de planperiode. Maar vanwege de integrale uitvoering van projecten is dit niet strikt veertig kilometer per jaar. Het uitgangspunt is dat rioolvervangingsprojecten zo integraal mogelijk uit te voeren. Hierbij worden niet alleen werkzaamheden aan de riolering uitgevoerd, maar gelijktijdig de gehele buitenruimte aangepakt en zoveel mogelijk klimaatbestendig ingericht.

Rotterdams WeerWoord

Met het Rotterdams WeerWoord versnellen en intensiveren we klimaatadaptatie, zodanig dat iedereen in Rotterdam in 2030 waterrobuust en klimaatbestendig handelt. In het najaar van 2020 is de uitvoeringsagenda in de gemeenteraad vastgesteld. Hierin wordt de benodigde opschaling en versnelling vertaald in praktische maatregelen en acties, die stadsbreed én wijkgestuurd uitgevoerd gaan worden. In de uitvoeringsagenda staan concrete maatregelen en activiteiten voor 2021-2022 beschreven.

Het college heeft voor 2021 investeringsmiddelen toegekend. Met de middelen die in 2021 zijn vastgesteld worden projecten gerealiseerd die bijdragen om collegetarget 10 te halen. Voor 2022 is vooralsnog geen aanvullend budget beschikbaar gesteld. Dit heeft consequenties voor de ambities gesteld in de uitvoeringsagenda, onder andere op de bijdragen van derden via cofinanciering en de continuïteit van het programma.

Omgevingswet

Onder de huidige wetgeving is het opstellen van een GRP verplicht. Met het in werking treden van de Omgevingswet vervalt de verplichting om periodiek een nieuw GRP op te stellen. Rotterdam vindt het echter belangrijk om visie, beleid en doelstellingen voor het stedelijk watersysteem vast te leggen. Ook biedt het GRP de onderbouwing voor de hoogte van de rioolheffing. Daarom blijft Rotterdam ook na invoering van de Omgevingswet werken met een GRP. Vooruitlopend op de komst van het Omgevingsplan stellen we een Hemelwaterverordening op om particulieren meer te betrekken bij de verwerking van het hemelwater. Bij de ingang van de Omgevingswet maakt de verordening dan van rechtswege deel uit van het Omgevingsplan.

Wat willen we bereiken

Gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem.

Het stedelijk watersysteem bestaat uit 3 componenten, die nauw met elkaar verweven zijn: de buitenruimte, de afvalwaterketen en het oppervlakte- en grondwatersysteem. Om een gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem te bereiken zorgen we ervoor dat:

- De volksgezondheid en het milieu beschermd worden door het doelmatig inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater.
- Wateroverlast wordt voorkomen door het doelmatig inzamelen, transporteren en verwerken van hemelwater.
- Structurele nadelige gevolgen van een hoge of lage grondwaterstand voorkomen of beperkt worden door doelmatige maatregelen in openbaar gebied.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltastad

Onze onder de zeespiegel gelegen stad blijft een aantrekkelijke en veilige plaats waarbij we zoveel mogelijk bestand zijn tegen extreme weersinvloeden. Hierbij willen we de sponswerking van de stad herstellen; neerslag op de plek kunnen verwerken daar waar het valt, in plaats van het direct af te voeren. Omdat slechts 40% van de stad openbare ruimte is, kunnen we deze veranderingen alleen realiseren met een lange termijn aanpak die we gezamenlijk en integraal met alle belanghebbenden uitvoeren.

Wat gaan we daar voor doen

Gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem.

- De gemeentelijke riolering beheren en onderhouden zodanig (d.m.v. assetmanagement) dat deze robuust, betrouwbaar en klimaatbestendig is en blijft.
- Er is een nieuw Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) voor de planperiode 2021-2025 opgesteld.
- Alle assets binnen het stedelijk watersysteem, waaronder de riolering, gemalen, persleidingen en kolken, worden aan de hand van inspecties, risicoanalyses en (rendements)berekeningen gemonitord en indien nodig gereinigd.
- De gebieden met een verhoogd risico voor grondwateronderlast krijgen prioriteit in het rioolvervangingsprogramma. Om grondwateroverlast na rioolveranging te voorkomen, wordt indien mogelijk gelijktijdig drainage naar oppervlaktewater aangelegd in openbaar gebied.
- Rotterdam werkt in de afvalwaterketen (RoSA: Rotterdamse samenwerking in de Afvalwaterketen) aan het stedelijk watersysteem van de toekomst.
- Rotterdammers zijn steeds meer betrokken bij de openbare ruimte in hun straat of buurt. Dit willen we stimuleren door bij rioolvervangingsprojecten op voorhand samen te werken en bewoners gedeeld 'eigenaarschap' te geven over een klimaatrobuuste inrichting van de buitenruimte.

Rotterdam ontwikkelt zich door als een klimaatadaptieve deltastad

- Het aantal panden dat een verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft moet omlaag. Om dit te monitoren wordt gebruik gemaakt van BlueLabel. BlueLabel vertaalt de impact van een heftige bui naar de gevolgen voor elk afzonderlijk pand en is vergelijkbaar met het energielabel van een woning.
- Met het programma Rotterdams WeerWoord zetten we een beweging in gang om samen met de Rotterdammers de stad voor te bereiden op klimaatverandering. Als aanvulling op de grootschalige klimaatadaptieve projecten, nemen we samen met de Rotterdammers kleinschalige maatregelen op straatniveau, op openbaar en privaat terrein. Ook motiveren we vastgoedontwikkelaars, gebouweigenaren en woningcorporaties om klimaatadaptieve maatregelen te nemen (subsidie klimaatadaptatie). Waarbij we kansen zien om tegelijkertijd de leefbaarheid in buurten en wijken te verbeteren, biodiversiteit in de stad te vergroten en de betrokkenheid en actieve deelname van Rotterdammers aan de samenleving toe te laten nemen. Zo zorgen hevige neerslag, bodemdaling, droogte en hitte niet voor achteruitgang van de leefkwaliteit in onze stad.
- Om de gevolgen van veranderende weersomstandigheden op te kunnen vangen, is op sommige plekken een aanpassing van de buitenruimte nodig. Hier worden bewoners actief bij betrokken en hun wensen worden meegenomen in de afweging.
- We stimuleren bewoners om hun eigen tuinen en straten te vergroenen door hen bewust te maken van de positieve effecten hiervan. Op deze manier werken we aan bewustwording op het gebied van het klimaatbestendig inrichten van tuinen en straten. Het programma Rotterdams Weerwoord biedt hiervoor onder andere klimaatbouwstenen en een stimuleringsregeling.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Het percentage panden met BlueLabel A of B, daarmee geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft	Streefwaarde		88%	88%	89%	90%	90%		
	Realisatie	86,7%		89,5%					
Cumulatief aantal kilometer vervangen riolering in GRP-periode	Streefwaarde			200					200
	Realisatie	118,6	157,5	200					

Toelichting indicatoren

BlueLabel

Het college van B&W van de gemeente Rotterdam heeft college targets bepaald. Nummer 10 van de college targets is een stijging van het aantal panden in Rotterdam dat geen verhoogde kans heeft op wateroverlast bij een bui van 100 mm in 2 uur van 88% naar 90%. Deze college target is gebaseerd op BlueLabel, een labelingsystematiek per gebouw voor wateroverlast.

BlueLabel is een digitale tool voor risicoanalyse die panden en gebieden in de stad lokaliseert die kwetsbaar zijn voor overstroming als gevolg van hevige regen. BlueLabel vertaalt het overstromingsgevaar in een eenvoudig te begrijpen rangschikking met behulp van label A tot en met E. Dit is vergelijkbaar met de opbouw van het energielabel. Elk pand conform de BAG-registratie in Rotterdam heeft een label gekregen. Label A en B betekenen geen tot zeer weinig overlast. Vanaf label C oplopend tot E is er wel sprake van overlast en mogelijk natte vloeren in het pand.

Prestatie

A = geen kans op wateroverlast

B = water tegen de gevel, maar weinig kans op wateroverlast

C = kans op wateroverlast aanwezig

D = grote kans op wateroverlast

E = water stroomt pand in, er ontstaat wateroverlast

X = panden die niet in alle datasets voorkomen en daarmee niet geassocieerd kunnen worden.

Prestatie-indicator

D

Het percentage panden dat geen risico op wateroverlast in huis heeft (de panden met labels A en B bij elkaar opgeteld) is 86,7%. Met reguliere inzet en extra inzet in de periode 2021 en 2022 is het reëel om te stellen dat 3,3% van het totaal aantal panden in Rotterdam een beter label krijgt. Als het totaal aantal panden in de nulsituatie wordt gehanteerd betreft dit 124.897, waarvan 16.284 panden met een C,D,E-label. Het percentage panden dat geen risico op wateroverlast in huis heeft stijgt conform de target naar 90% in maart 2022.

Eind 2020 zijn de meest actueel beschikbare gegevens verwerkt in het model. Als gevolg van het oplossen van een eerdere systematische modelfout, is de nul-situatie gewijzigd. Het startpunt is bijgesteld op 86,7%. Ook blijkt de toetsbaarheid van de voortgangsmeting in de praktijk lastig. Dit heeft na overleg met de Rekenkamer geleid tot een aanpassing van het definitieboekje. Eind september 2021 worden de labels opnieuw afgeleid en geven we een eindprognose van de target.

Vervanging riolering

Als gevolg van de vele nieuwbouw in Rotterdam, na 1950, zou er vanaf ongeveer 2015 een vervangingspiek ontstaan oplopend tot ongeveer 60 tot 80 km riolering per jaar. In het GRP 2000-2005 is daarom de huidige strategie voor rioolvervanging geformuleerd. Deze strategie betekent dat vanaf 2010 jaarlijks structureel circa 40km riool vervangen dient te worden om een goed functionerend rioolstelsel te kunnen waarborgen.

De afspraak is om ook in de planperiode van het GRP5 (2021-2025) circa 200 km vrijvervalriolering te vervangen. Met 200 km rioolvervanging in vijf jaar (gemiddeld jaarlijks circa 40 km) wordt voorgesorteerd op de vervangingspiek. Met rioolvervanging en de aanleg van gescheiden stelsel maken we de stad klimaatbestendig en verduurzamen we het rioolstelsel.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Riolering	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025

Baten exclusief reserves	78.531	82.398	85.669	88.458	91.278	91.278
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Belastingen	77.583	81.494	85.011	87.800	90.620	90.620
Overige opbrengsten derden	948	904	658	658	658	658
Lasten exclusief reserves	62.479	64.045	67.287	70.102	72.934	72.934
Apparaatslasten	0	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0	0	0
Intern resultaat	14.881	12.392	12.392	12.392	12.392	12.392
Intern resultaat	14.881	12.392	12.392	12.392	12.392	12.392
Programmalasten	47.598	51.653	54.895	57.709	60.542	60.542
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.952	12.808	13.584	13.848	13.956	13.290
Kapitaallasten	6.380	7.774	8.884	9.921	10.947	11.612
Overige programmalasten	29.895	31.071	32.427	33.940	35.639	35.639
Subsidies en inkomstenoverdrachten	371	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	16.052	18.352	18.381	18.356	18.344	18.344
Saldo voor reserveringen	16.052	18.352	18.381	18.356	18.344	18.344
Saldo	16.052	18.352	18.381	18.356	18.344	18.344

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	11.089	11.351	11.654	11.645	11.645		
Omissieregeling 2019	11.372	11.635	11.937	11.928	11.928		
Voorjaarsnota 2019	11.722	12.769	13.134	13.188	13.188		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	16.257	16.445	19.287	19.329	19.316		
10-maandsrapportage 2019	16.257	16.445	19.287	19.329	19.316		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	15.268						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		15.193	19.287	19.329	19.316	19.316	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		15.193	18.308	18.337	18.311	18.299	
10-maandsrapportage 2020		15.214	18.308	18.337	18.311	18.299	

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	18.352	18.381	18.356	18.344	18.344

Financiële bijstellingen

	Eerste		Voorjaarsnota		
	Herziening				
	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Bijstellingen Riolering					
Oorspronkelijke begroting 2021	18.308	18.337	18.311	18.299	18.299
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	45	45	45	45	45
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0
Rioolheffing actualisatie opbrengst	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	45	45	45	45
Begroting na wijzigingen	18.352	18.381	18.356	18.344	18.344

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Rioolheffing actualisatie opbrengst

Op basis van de actuele prognose is de opbrengst van de rioolheffing voor 2021 neerwaarts bijgesteld met € 436. Dit wordt met name veroorzaakt door een lagere opbrengst bij bedrijven. De afname wordt saldo neutraal verwerkt.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie](#)
- [Gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025](#)
- [Rotterdams Weerwoord](#)
- [\(Herijking\) Waterplan 2](#)
- [Waterwet](#)

Omschrijving taakveld

We willen de volgende effecten in de stad bereiken:

- gezonde en aantrekkelijke stad met een robuust stedelijk watersysteem
- herstellen van sponswerking van de stad op zowel niet openbaar publiek als privaat terrein
- voorkomen van ontwrichting door klimaatverandering

Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke zorgplichten ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater:

- inzameling en verwerking van hemelwater
- inzameling en transport van huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater
- voorkomen van grondwaterproblemen
- bestrijding verontreiniging oppervlaktewater
- baten rioolheffing via categorieën 2.2.1 (voor niet-woningen) en 2.2.2 (voor woningen)
- kosten van de heffing en invordering van de rioolheffing

Ruimtelijke ordening - Beheer

Pagina 31

Ruimtelijke ordening - Beheer

De gemeente zorgt ervoor dat geografische informatie actueel, betrouwbaar en eenvoudig toegankelijk is voor alle werkprocessen.

Het voldoen aan de wet Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Voor de gemeente is dit een wettelijke taak.

Voortgang 2021

Geo-functie

Er is gestart met het opzetten van een cluster overstijgende geo-community voor de uitwisseling van kennis en inspiratie op het vakgebied van geo-informatie en GIS (Geografische Informatie Systeem).

T3D (Totaal 3 Dimensionaal)

Er zijn deelprojecten uitgewerkt die de Gemeente Rotterdam gaat trekken binnen T3D. Basisinformatie legt binnen dit landelijke programma de focus op het vastleggen en beheren van de 3D objectgegevens binnen de 3D keten. In 2021 bevindt dit programma zich in de voorbereidingsfase en wordt een proefopstelling gecreëerd waarin de 3D keten aan de hand van onderzoeksvragen kan worden beproefd.

Digitaal schouwen

Er is een plan van aanpak geschreven om het inmeten en schouwen van de fysieke stad zoveel mogelijk geautomatiseerd uit te voeren. Door middel van laserscanners op voertuigen kunnen objecten in de buitenruimte herkend en geïnspecteerd worden. Voor de zomer 2021 gaat het project van start. Parallel hieraan is er een door het ministerie van BZK gesubsidieerd programma gestart voor het inzetten van deze techniek ten behoeve van het beheer van de openbare ruimte. Bij dit programma wordt samengewerkt met de TU Delft en de Gemeente Amsterdam.

Kernregistratie Ondergrond

De (wettelijke) basisregistratie Ondergrond geeft vooral toegang tot gegevens over bodem- en grondonderzoek, bodemkwaliteit, grondwatermonitoring en -gebruik en de Mijnbouwwet. Het is vanwege de toenemende behoefte aan een 3D-weergave van de ondergrond noodzakelijk om ook de ondergrondse objecten in kaart te brengen. De gemeente Rotterdam heeft deze gegevens, maar ze worden versnipperd bijgehouden en vastgelegd. Het streven is om deze data gezamenlijk te ontsluiten via een Kernregistratie Ondergrond. Deze kernregistratie moet leiden tot efficiëntievoordelen en betere kwaliteit van gegevens om de uitvoering van bovengrondse en ondergrondse projecten sneller en eenvoudiger te maken.

In 2021 zullen de eerste twee fases van het project worden uitgevoerd. Hierbij zullen op iteratieve wijze ondergrondse objecten aan de kernregistratie worden toegevoegd, die voldoen aan de kwaliteitseisen van kerngegevens

Ontwikkelingen 2022-2025

Vanuit de VNG en het Ministerie BZK wordt gewerkt aan het integreren van basisregistraties van de fysieke leefomgeving. Dit wordt de Samenhangende Objectenregistratie (SOR) genoemd. De komst van de SOR zal vanaf 2022 veel van de gemeente gaan vragen. Via diverse wijzigingen in de (basis)registraties BAG, BGT en deels de BOR zullen procesaanpassingen moeten worden doorgevoerd. We werken aan een nieuwe organisatievorm waarin de bijhouding van de SOR ingebed zal zijn.

Wat willen we bereiken

Het waarborgen van actuele en betrouwbare gegevens in de basis- en kernregistraties.

Betrouwbare gegevens zijn van cruciaal belang voor gemeentelijke processen. Op basis van de gegevens in de registratie wordt bijvoorbeeld de stad onderhouden, kan iemand zich inschrijven op een adres, weten we hoe groen de stad is en waar er kansen zijn voor vergroenen etc.

Het breed beschikbaar stellen van onze geografische informatie en deze informatie koppelen aan andere informatiebronnen van de gemeente of daarbuiten.

Een kaart met informatie kan vaak helpen om beter inzicht te krijgen in complexe opgaven in de stad. De potentie van geo-informatie op dat vlak is nog lang niet ten volle benut. Dat willen we graag veranderen.

Wat gaan we daar voor doen

Het waarborgen van actuele en betrouwbare gegevens in de basis- en kernregistraties.

- Moderne technieken zoals scantechniek gebruiken om onze inwinning te moderniseren. Dit om meer gegevens in te winnen op een efficiëntere manier.
- Zorgen voor samenhang door middel van slimme koppelingen tussen de verschillende registraties. Daaruit wordt ons 3D-model opgebouwd. Landelijk draagt de gemeente actief bij aan het ontwikkelen van één objectenregistratie door onze ervaring met 3D in te brengen.
- Het toezicht houden op het gebruik van gegevens.

Het breed beschikbaar stellen van onze geografische informatie en deze informatie koppelen aan andere informatiebronnen van de gemeente of daarbuiten

- het adviseren over het gebruik van geografische gegevens
- adviseren over het aanschaffen van nieuwe software voor het raadplegen en gebruiken van geografische informatie

Wat kost het

Eerste Herziening				Voorjaarsnota		
Overzicht van baten en lasten Ruimtelijke Ordening - Beheer	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	296	186	187	187	187	187
Bijdragen rijk en medeoverheden	37	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	258	186	187	187	187	187
Lasten exclusief reserves	6.264	6.065	6.414	6.438	6.438	6.438
Apparaatslasten	5.788	6.737	6.790	6.790	6.790	6.790
Inhuur	22	9	9	9	9	9
Overige apparaatslasten	127	207	257	257	257	257
Personeel	5.640	6.521	6.523	6.523	6.523	6.523
Intern resultaat	-989	-1.127	-1.127	-1.127	-1.127	-1.127
Intern resultaat	-989	-1.127	-1.127	-1.127	-1.127	-1.127
Programmalasten	1.465	455	752	775	775	775
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.465	455	752	775	775	775
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-5.968	-5.878	-6.228	-6.251	-6.251	-6.251
Saldo voor reserveringen	-5.968	-5.878	-6.228	-6.251	-6.251	-6.251
Saldo	-5.968	-5.878	-6.228	-6.251	-6.251	-6.251

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 6.228	- 5.909	- 5.910	- 5.911	- 5.911		
Omissieregeling 2019	- 6.119	- 5.752	- 5.753	- 5.754	- 5.754		
Voorjaarsnota 2019	- 6.132	- 5.740	- 5.710	- 5.679	- 5.680		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 6.688	- 6.116	- 6.086	- 6.055	- 6.056		
10-maandsrapportage 2019	- 6.691	- 6.116	- 6.086	- 6.055	- 6.056		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 6.033						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 6.033	- 6.086	- 6.055	- 6.056	- 6.056	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 6.049	- 6.175	- 6.466	- 6.495	- 6.495	
10-maandsrapportage 2020		- 6.071	- 6.175	- 6.466	- 6.495	- 6.495	

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Ruimtelijke Ordening - Beheer	Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021	-6.175	-6.466	-6.495	-6.495	-6.495
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	297	239	244	244	244
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar		8	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen		288	239	244
Begroting na wijzigingen	-5.878	-6.228	-6.251	-6.251	-6.251

Toelichting financiële bijstellingen

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Het betreft de actualisatie personeelsbestand, waarbij de dekking plaats vindt binnen het taakveld (structureel - € 790 vanaf 2021), actualisatie van het werkpakket (structureel € 1,1 mln) en diverse kleine mutaties (- € 22 in 2021 tot - € 66 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Basisregistraties in het geo-informatiedomein](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren taken op grond van de Wet ruimtelijke ordening. In dit Rotterdamse taakveld Ruimtelijke ordening – Beheer gaat het om:

- de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)

- de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)

Informatie is het vertrekpunt voor bijna elke opgave die onze stad oppakt. Een voorbeeld daarvan is het tegengaan van de effecten van klimaatveranderingen. Dat doen we op basis van informatie: waar in de stad zijn er kansen om te vergroenen, waar is het risico op wateroverlast het grootst, welke daken zijn geschikt voor zonnepanelen of een groen dak, etc.

Verkeer en vervoer - Beheer

Pagina 32

Verkeer en vervoer - Beheer

Bewoners, ondernemers en bezoekers beleven de openbare ruimte als veilig en schoon en de Rotterdamse infrastructuur is optimaal beschikbaar. Bewoners zijn tevreden over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur wordt bijgedragen aan klimaat- en circulaire doelstellingen.

Voortgang 2021

Covid-19

Ondanks de maatschappelijke ontregeling die covid-19 veroorzaakt, kan het uitvoeren van het regulier onderhoud aan openbare verlichting, civiele kunstwerken en wegen zoals gepland doorgang vinden. Hierbij wordt rekening gehouden met de geldende coronamaatregelen. Zoals bijvoorbeeld het houden van minimaal 1,5 meter afstand tussen medewerkers.

Maastunnel

In augustus 2019 zijn de autotunnels opgeleverd, in juli 2020 de fietstunnel en sinds oktober 2020 is de voetgangerstunnel weer beschikbaar. De gemeente kijkt terug op een bijzonder succesvol project dat zowel binnen planning als binnen budget is gerealiseerd.

Bij de voorbereiding van het project zijn second opinions uitgevoerd door zowel REBEL als NIMAS en is het budget vastgesteld op € 262 miljoen, rekening houdend met de complexiteit van het project en het daarbij behorende risicoprofiel. Een deel van die risico's hebben zich niet voorgedaan, in mindere mate of met minder kosten. In combinatie met een strakke projectbeheersing en goede samenwerking met Combinatie Aannemers Maastunnel heeft dit ertoe geleid dat de investering minimaal € 34 miljoen lager uitvalt. Deze lagere investering leidt tot een substantiële daling van de kapitaalslasten vanaf 2021. De financiële afwikkeling zal naar verwachting in het 2e kwartaal 2021 afgerond worden. Hieruit zal blijken of de investering verder verlaagd kan worden.

Eind 2021 moet de nieuwe onderhoudspartij voor de autotunnel en fiets- en voetgangerstunnel gecontracteerd zijn. De voorbereidingen voor het aanbesteden van dit contract zijn dit jaar gestart en momenteel vinden alle voorbereidingen plaats om te komen tot een nieuw contract. Het overgrote deel van het onderhoud van de autotunnel en fiets- en voetgangerstunnel is tot 2023 geborgd in het contract van onze bouwpartner Combinatie Aanpak Maastunnel (CAM).

Ledtransitie

In april 2020 is het project ledtransitie 2020-2025 gestart. De ledtransitie vervangt alle conventionele armaturen voor led-armaturen die uitgerust zijn met telemanagement. Het nieuwe telemanagementsysteem stelt de gemeente in staat om storingen proactief te signaleren, zonder dat hierbij een burgermelding nodig is. In 2020 zijn armaturen in de wijken in Prins Alexander en Hoogvliet vervangen. In 2021 gaan de werkzaamheden verder in Charlois, Rozenburg, Hoek van Holland, Feijenoord, IJsselmonde, Overschie Hillergersberg, Kralingen, Noord en Pernis. Met de versnelde ombouw naar ledverlichting draagt de gemeente Rotterdam bij aan de energietransitie.

De gemeente ontvangt signalen van leveranciers dat er schaarste is aan bepaalde onderdelen en materialen en daarom moeilijk leverbaar zijn. Een voorbeeld hiervan is de schaarste aan chips. Chips die nodig zijn voor de aansturing en inregeling van de Led verlichting. Hoe lang deze schaarste aanhoudt en op welke wijze dat van invloed zal zijn op de voortgang van de ledtransitie wordt onderzocht, maar is op dit moment nog niet duidelijk.

Schone buitenruimte

Het succesvolle zomerprotocol onder de noemer "Top strand en parkdagen" wordt dit jaar gecontinueerd. Van april tot oktober wordt elk jaar gewerkt volgens het zomerprotocol parken en stranden. Het aantal inzamelmiddelen in de parken wordt dan fors uitgebreid met maxi- en minicontainers, afvaleilanden en containers voor hete kooltjes na het barbecueën. De capaciteit van bestaande afvalpunten wordt verder verhoogd door meer en grotere afvalbakken te plaatsen op plekken waar deze snel vol raken. Deze hotspots zijn in beeld. Hiermee wordt ingespeeld op het veranderde aanbod van afval en grotere hoeveelheden verpakkingsmateriaal van onder andere fastfood, pizza's en bezorgmaaltijden. Afvalbakken worden vaker per dag geleegd en er wordt langer doorgewerkt in de avond. Ook is er extra inzet van reinigers in de parken en zijn er publieksvoorlichters die afvalzakjes uitdelen en wijzen op de afvalbakken. Deze aanpak wordt verder ontwikkeld naar de komende jaren. Hiermee is een begin gemaakt door op het strand Nesselande te starten met een intensief gedragsbeïnvloedingstraject waaruit interventies en maatregelen volgen op het gebied van inzamelen en reinigen van afval.

Het afgelopen jaar is de Strategie Marien Zwerfafval opgesteld en deze is in het eerste kwartaal 2021 verstuurd aan de gemeenteraad. De strategie is tot stand gekomen in samenwerking met het Havenbedrijf Rotterdam, Rijkswaterstaat en de waterschappen actief in Rotterdam. Daarnaast hebben verschillende partners zoals onderwijs- en kennisinstituten, milieuorganisaties en bewonersinitiatieven input geleverd en is deze afgestemd met gebiedscommissies en wijkraden. Deze strategie beschrijft waarom en hoe wij zwerfafval in het water willen voorkomen, opruimen en recycleren.

Gladheidsbestrijding

In het winterseizoen 2020 - 2021 is voor het eerst gewerkt volgens het beleidsplan gladheidsbestrijding 2020 - 2025 zoals dat is vastgesteld in 2020. In het beleidsplan wordt ingegaan op de wijze van besluitvorming om te komen tot daadwerkelijke inzet, de prioritering van de inzet over het Rotterdamse wegennet en op hoofdlijnen wordt de wijze van uitvoering toegelicht. Het forse winterweer in februari heeft dankzij de grote inzet niet geleid tot grote problemen in de stad.

Ontwikkelingen 2022-2025

Bestuursopdracht vervangingsinvestering kapitaalgoederen openbare ruimte

De bestuursopdracht Vervangingsinvesteringen is op 7 juli 2020 vastgesteld. De vervolgopdracht, een vierjaarlijks op te stellen 'Nota Vervangingsinvesteringen Kapitaalgoederen' voor alle assetgroepen in de openbare ruimte, maakt tevens onderdeel uit van de bredere bestuursopdracht 'Investeringsruimte voor vervanging, renovatie of restauratie van het huidige bezit aan kapitaalgoederen'. De Nota Vervangingsinvesteringen Openbare Ruimte 2021-2025 is gereed en de inzichten uit deze nota en die uit de andere onderdelen van de bestuursopdracht leiden tot voorstellen om de Beleidsnota investeringen aan te passen. Met deze aanpassingen, die onderdeel zijn van de besluitvorming van deze voorjaarsnota, wordt onder andere geregeld dat er in de toekomst voldoende budget beschikbaar wordt gesteld voor de noodzakelijke vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte.

Infrastructuurle projecten

In de komende jaren worden een aantal grote infrastructuurle projecten (verder) voorbereid en uitgevoerd. Het gaat hier om projecten waar incidentele investeringskredieten voor zijn aangevraagd en toegekend.

- Vervanging kademuren: Parkhaven OZ, Rijnhaven OZ, Hertekade en Kreeksehaven.
- Conserveren bruggen: Erasmusbrug, Stadionviaduct en Cornelis van Beverenbrug. Voor deze projecten geldt dat de impact op de omgeving bepalend is voor de uitvoeringsperiode. Dit wordt de komende jaren verder uitgewerkt met de primaire stakeholders.
- Moderniseren en centraliseren van beweegbare bruggen, waarbij conformiteit aan de machinerichtlijn een belangrijk vraagstuk is. Dit vraagstuk speelt ook op landelijk niveau. Er is een start gemaakt om te komen tot een gezamenlijke aanbeveling voor centrale brugbediening en interpretatie machinerichtlijn voor decentrale overheden.

Leges vergunningen voor werk langs de weg

Stadsbeheer verleent verschillende vergunningen op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), waarvoor tot op heden geen kosten worden doorgerekend. De gemeente overweegt het heffen van leges voor het verstrekken van vergunningen voor werken langs de weg. Zolang Covid-19 zorgt voor druk op de maatschappij vindt de gemeente het geen geschikt moment voor een lastenverzwaring.

Vervangingsprogramma lichtmasten

Om de veiligheid in de openbare ruimte te kunnen waarborgen is het noodzakelijk dat alle lichtmasten uit de jaren '70 en '80 worden vervangen. De vervanging start in 2022. De hiervoor benodigde budgetten zijn opgenomen in de 1^e Nota Vervangingsinvesteringen Kapitaalgoederen.

Schone buitenruimte

Het demissionaire kabinet heeft in februari besloten het aankomende statiegeldsysteem op kleine kunststofflesjes (per 1 juli 2021) uit te breiden met statiegeld op metalen blikjes per 31 december 2022. De gevolgen hiervan op de hoeveelheid zwerfafval gaan onderzocht worden door Rijkswaterstaat.

De implementatie van de Single Use Plastic-richtlijn en bijbehorende regelingen is in volle gang. In de zomer van dit jaar wordt de ministeriële regeling in concept gepubliceerd en de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor sigarettenfilters, verpakkingen, draagzakjes en drinkbekers treedt op 5 januari 2023 in werking (publicatie een jaar eerder). Bij de implementatie van de SUP en bijbehorende regelingen worden de producenten van de betreffende productcategorieën verantwoordelijk voor de kosten die alle publieke gebiedsbeheerders maken voor deze productcategorieën (voorzieningen en opruimen zwerfafval).

Wat willen we bereiken

Een beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur.

Door slim beheer en onderhoud houden we de wegen, fiets- en voetpaden, straatmeubilair, openbare verlichtingen, civiele kunstwerken beschikbaar, bruikbaar en comfortabel voor de rotterdammers en bezoekers.

Een duurzame (ondergrondse) infrastructuur die veilig is

Beheren en onderhouden van de infrastructuur is niet alleen een doel om de buitenruimte veilig en netjes te houden, maar ook een middel om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken. De energietransitie kan niet zonder goed beheer van de ondergrond en regie op de werkzaamheden. De onder- en bovengrond komen hierbij samen.

Een schone buitenruimte

Als gevolg van verstedelijking, eisen van bewoners, toenemend toerisme en de 24-uurseconomie, wordt een continu en intensief beheer gevraagd. Het schoonniveau van de rotterdamse wijken bepaalt voor een groot deel de kwaliteit van het werk en de beleving en waardering die bewoners geven aan de inzet van onze medewerkers.

Een veilige buitenruimte

Bij een (grootschalig) incident is een snelle en doeltreffende afhandeling van belang. Afhankelijk van het “aandachtspunt” in de openbare ruimte wordt de inzet van de gemeente bepaald. Dit kan variëren van verwijderen van een accu of asbest na brand tot het plaatsen van roadblocks bij evenementen en ondersteuning bij dreigend hoog water.

Wat gaan we daar voor doen

Een beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur.

- Beheer- en onderhoudsmaatregelen opstellen en uitvoeren die voortkomen uit diverse (verplichte) schouwen en inspecties, risico-inventarisaties, stabiliteitsmetingen, conditiemetingen, peilingen en deformatiemetingen, de toets constructieve veiligheid en overige specialistische inspecties;
- Opstellen en uitvoeren van beheer- en onderhoudsplannen voor o.a. de assets wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, kademuren en beeldende kunst. We zorgen ervoor dat de balans tussen prestaties, risico's en kosten optimaal is afgewogen. Veiligheid, beschikbaarheid, milieu- en gezondheid, kwaliteit leefomgeving, imago en economie zijn hierbij onze kernwaarden;
- Storingsonderhoud plegen aan verhardingen, civiele kunstwerken, openbare verlichting en straatmeubilair. Spoedeisende situaties veiligstellen binnen 24 uur. Voor beweegbare bruggen geldt dat storingen verholpen zijn binnen 2 uur. Overige, niet spoedeisende meldingen van gebruikers van de buitenruimte, indien mogelijk, met inzet van serviceploegen oplossen of verhelpen;
- Vervangingsopgaven van verschillende assetgroepen op elkaar afstemmen en zo veel mogelijk integraal oppakken;
- Werkzaamheden tijdig afstemmen met de omgeving en partners en zo mogelijk integraal uitvoeren, om overlast voor bewoners en gebruikers zo veel mogelijk te beperken en een bereikbare stad te zijn;
- Door het toepassen van de Rotterdamse Stijl (vastgesteld 2008) werkt de gemeente aan uniformiteit. Er wordt gebruik gemaakt van duurzame materialen. Door aanleg van 'stil' asfalt zet de gemeente in op het verminderen van het aantal geluidgehinderden;
- Vaker inspecteren en herstellen van veelgebruikte looproutes voor ouderen en gehandicapten. Ouderenroutes zijn routes waar extra beheer en onderhoud plaatsvindt zodat ouderen en Rotterdammers in bijvoorbeeld een rolstoel gemakkelijker naar de huisarts, de winkel, de bibliotheek of het ov kunnen;
- Fietspaden die nog van tegels zijn voorzien omvormen naar asfaltfietspaden (vanuit comfort voor de fietser). En de onderhoudsprogrammering van de fietspaden wordt verbeterd door naast de technische kwaliteit (visuele inspectie) ook periodiek het fietscomfort te meten;

- Innoveren om te zorgen dat verhardingsprojecten toekomstbestendig zijn. Dit doen we door studies naar het toepassen van andere typen asfalt mengsels (bv. lichter van kleur) en het toepassen en onderhouden van waterpasserende verharding;
- Inspelen op ontwikkelingen op het gebied van smart city door bijvoorbeeld de ontwikkeling van de CENT-R. De CENT-R is een modulaire circulaire toepassing voor gecombineerde laad-, Smart City en openbare verlichtingstoepassingen. De pilot onderzoekt welke rol de CENT-R kan spelen in de energietransitie, test het toepassen van verschillende modules (bijv. laden) en brengt kansen en uitdagingen in kaart; <https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/cent-r/>
- Groot onderhoud plegen aan wegen (voornamelijk trottoirs en fietspaden) waarvan de kwaliteit matig of onvoldoende is. Dit doen we op een circulaire manier, door hergebruik van materiaal;
- Onderhouden van de openbare verlichting en vervanging, waar nodig, door duurzame lichtmasten, voorzien van led, telemanagement en veilige elektrische installaties. Telemanagement voorziet de gemeente van een sneller en beter overzicht van storingen. Dit maakt proactief acteren op storingen mogelijk;
- Het aanlichten van Rotterdamse iconen (beeldbepalende gebouwen of bruggen) om de stad aantrekkelijker te maken. Dit vergroot de beleving van de stad na zonsondergang;
- Een beter bereikbare stad door het moderniseren van bruginstallaties naar een uniforme standaard. Lokaal bediende bruggen en sluizen waar het mogelijk is om op afstand te bedienen zijn omgebouwd naar op afstand bediende bruggen.
- Om corrosie te voorkomen en de goede conditie van kademuren te behouden wordt corrosiebescherming aangebracht op alle kademuren.

Een duurzame (ondergrondse) infrastructuur die veilig is

- Zorgen dat de wegen bestand zijn tegen veranderde klimaatinvloeden zoals hitte en langdurige regenval. Voor de asfaltwegen betekent dit dat er gestudeerd wordt op koelen van asfalt of het toepassen van andere type mengsels (bv. lichter van kleur). Bij de elementverhardingen betekent dit onderhoud aan waterpasserende verharding;
- Bij vervanging van conventionele verlichting kiest de gemeente voor energiezuinige ledverlichting met telemanagement en aandacht voor hergebruik en recycling van materialen. Zo worden conventionele armaturen van aluminium die nog vele jaren mee kunnen niet vervangen, maar omgebouwd naar ledarmaturen met telemanagement;
- Samen met andere partijen (eigenaren van ondergrondse infrastructuur) beheer afstemmen en vooruitkijken naar toekomstig gebruik van de ondergrond, afgestemd met bovengrondse activiteiten en ambities;

- Vergunningverlening en actueel houden van de leidingenverzamelkaart, om het gebruik van de ondergrond te reguleren en graafschade te voorkomen. Alle vergunde werkzaamheden vinden plaats onder toezicht van de gemeente. Bij calamiteiten aan leidingen wordt vanuit de gemeente geadviseerd aan leidingeigenaren en hulpdiensten. Hiervoor is een beschikbaarheidsdienst 24/7 inzetbaar;
- Strooien tijdens het gladheidseizoen, van 1 november tot 1 april. Ook Rotterdammers en kleine ondernemers en scholen kunnen meehelpen door de stoep voor hun huis, bedrijf of school begaanbaar te houden. Zo zorgen we samen voor een veilige omgeving. Op 14 locaties in Rotterdam kunnen bewoners in de periode oktober tot maart gratis strooizout afhalen om de stoep voor hun eigen deur te strooien.

Een schone buitenruimte

- We voeren de actiepunten uit de nota Straatafval 2019 - 2022 uit met daarbij, naast onderstaande punten, onder meer aandacht voor assetmanagement, communicatie en educatie en waar nodig handhaving.
- De stad reinigen door datagestuurd en beeldgericht te werken. Dit stelt ons in staat op het juiste moment onze mensen en middelen kostenefficiënt in te zetten voor een optimaal resultaat. Zo kunnen we flexibel omgaan met situaties in de wijk en maken we schoon waar nodig en volgen we het ritme van de stad. Met als resultaat een betere dienstverlening aan de burgers van de stad.
- Inzetten op gedragsbeïnvloeding om goed om te gaan met afval via gerichte communicatie aan bewoners, bedrijven en bezoekers van de stad. Waar mogelijk stimuleren we initiatieven voor participatie en zelfbeheer bij het schoonhouden van de stad. De ambitie is meer focus op het langetermijneffect van burgerparticipatie.

Een veilige buitenruimte

- Het beschikbaar hebben van een calamiteitenplan en bijbehorende organisatie.

- Het plaatsen van statische en dynamische roadblocks, in overleg met Politie en VRR, afhankelijk van de omvang en locatie van een evenement.

Prestatie indicatoren		2019	2020*	2021	2022	2023
Beeldkwaliteit Heel	Streefwaarde	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger
	Realisatie	Norm niet gerealiseerd	Norm niet gerealiseerd			
Beeldkwaliteit Schoon	Streefwaarde	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger	90% niveau B of hoger
	Realisatie	Norm gerealiseerd	Norm gerealiseerd			
Technische kwaliteit verharding	Streefwaarde	85%> niveau B	85%> niveau B	85%> niveau B	85%> niveau B	85%> niveau B
	Realisatie	Norm gerealiseerd	Norm gerealiseerd			

Toelichting indicatoren

* De realisatie betreft het gemiddelde van alle meetresultaten over de periode 1e kwartaal 2020 t/m 4e kwartaal 2020

Monitoring kwaliteit openbare ruimte

In 2019 is de gemeente Rotterdam voor het monitoren van de kwaliteit van de openbare ruimte definitief overgestapt van de Rotterdamse productnormering naar de landelijke CROW Beeldsystematiek. Voor Schoon en Heel (wegen en groen) wordt de komende jaren gemeten conform de standaardset beeldmeetlatten en meetmethode uit de landelijke CROW Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte. Ook ten aanzien van meetlocaties en gebiedsindeling wordt zoveel mogelijk aangesloten bij deze landelijke standaard. Hierdoor is het mogelijk om naast monitoring voor Rotterdam de gegevens ook landelijk te vergelijken. Naast deze standaardset beeldmeetlatten wordt er ook een aantal extra beeldmeetlatten voor Rotterdam gemeten. Ieder jaar vinden er nieuwe inspecties plaats die resultaten opleveren voor zowel beeldkwaliteit heel & schoon als de technische kwaliteit van verharding. Het inspectieprogramma is op dit moment halverwege en eind dit jaar volgen er nieuwe cijfers.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Beheer	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025

Baten exclusief reserves	12.015	12.302	11.107	12.212	12.212	12.212
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.691	7	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	9.613	10.376	10.566	11.307	11.307	11.307
Overige baten	712	1.919	542	905	905	905
Lasten exclusief reserves	130.648	142.178	146.892	147.087	151.059	154.852
Apparaatslasten	80.541	82.712	82.354	82.116	82.116	82.116
Inhuur	1.334	1.990	2.073	1.839	1.839	1.839
Overige apparaatslasten	2.747	2.556	3.292	3.295	3.295	3.295
Personeel	76.460	78.166	76.989	76.982	76.982	76.982
Intern resultaat	-7.213	-10.328	-9.422	-9.212	-9.212	-9.212
Intern resultaat	-7.213	-10.328	-9.422	-9.212	-9.212	-9.212
Programmalasten	57.320	69.794	73.960	74.183	78.154	81.948
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	44.423	47.237	50.498	48.139	48.132	49.388
Kapitaallasten	13.398	21.605	23.462	26.044	30.022	32.560
Overige programmalasten	-418	953	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	-84	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-118.633	-129.876	-135.785	-134.874	-138.846	-142.640
Saldo voor reserveringen	-118.633	-129.876	-135.785	-134.874	-138.846	-142.640
Reserves	2.143	3.074	3.724	5.165	5.842	7.098
Onttrekking reserves	3.996	3.074	3.724	5.165	5.842	7.098
Toevoeging reserves	1.853	0	844	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	844	0	0	0
Saldo	-116.489	-126.802	-132.061	-129.709	-133.004	-135.542

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 119.055	- 120.311	- 122.909	- 128.565	- 128.565		
Omissieregeling 2019	- 116.901	- 117.180	- 119.775	- 125.444	- 125.444		

Voorjaarsnota 2019	- 118.711	- 118.623	- 123.070	- 126.157	- 127.509	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 125.621	- 123.448	- 127.354	- 131.108	- 127.422	
10-maandsrapportage 2019	- 125.466	- 123.448	- 127.354	- 131.108	- 127.422	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 124.798					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 116.993	- 127.354	- 131.108	- 127.422	- 127.422
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 118.684	- 124.193	- 125.675	- 125.369	- 127.524
10-maandsrapportage 2020		- 118.642	- 124.193	- 125.675	- 125.369	- 127.524
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 116.489				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 126.802	- 132.061	- 129.709	- 133.004 - 135.542

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Verkeer en vervoer - Beheer		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-124.193	-125.675	-125.369	-127.524	-127.524
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-2.609	-6.386	-4.340	-5.480	-8.017
Ruimtelijke programmatische impact Energietransitie	Intensiveringen	0	66	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	213	260	710	-382	-2.919
Beheerorganisatie en onderhoud Maastunnelcomplex	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-2.831	-2.218	-2.220	-2.220
Doorloop coronakosten Schone Stad 2021	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-752	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	103	0	0	0	0
Onderhoudskostenregeling	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-1.061	-1.286	-1.286	-1.286
Niet beprijsen vergunningen (werken langs de weg)	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-1.000	0	0	0
Actualisatie Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	0	0	0	0	0

Toelichting financiële bijstellingen

Ruimtelijke programmatische impact energietransitie

De ruimtelijke gevolgen van de energietransitie heeft een grote impact op de stad. Om hier sturing aan te kunnen geven is uitbreiding van het ambtelijk apparaat noodzakelijk. Voor het Leidingenbureau betreft het planologie van de ondergrond (waar kan wat?) en systeemarchitectuur kabels & leidingen.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#).

Beheerorganisatie en onderhoud Maastunnelcomplex

Er wordt extra budget toegekend voor de beheerorganisatie en het onderhoud van het Maastunnelcomplex. Dit is nodig om blijvend te kunnen voldoen aan alle veiligheids-, monumenten- en onderhoudseisen waaraan de gemeente moet voldoen.

Doorloop coronakosten Schone Stad 2021

Door corona is er in 2020 extra inzet gevraagd vanuit afvalinzameling en reiniging. Er werd meer afval aangeboden en de buitenruimte werd intensiever gebruikt. Dit loopt door in 2021.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Onderhoudskostenregeling

De financiële gevolgen van areaaluitbreidingen na oplevering van projecten als Museumpark, Smeetsland Noord, Hart van Zuid en Rijnhaven zijn conform de motie 'onderhoud nieuwe buitenruimte geregeld' in de begroting verwerkt.

Niet beprijzen vergunningen (werken langs de weg)

Gelet op de impact van de covid-19 maatregelen voor bedrijven wordt het beprijzen van vergunningen (werken langs de weg) met een jaar uitgesteld. Hierdoor kunnen de begrote baten niet worden gerealiseerd.

Bestemmingsreserve Energietransitie

De vervanging van de led lampen bij de openbare verlichtingen is in 2020 voorspoediger verlopen dan oorspronkelijk geraamd. Omdat de kapitaallasten gedekt worden door een onttrekking uit de bestemmingsreserve Energietransitie is de onttrekking voor 2021 met € 60 verhoogd.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Door een latere aanbesteding is de afronding van het project Bajonetstraat verschoven van 2021 naar 2022. Dit heeft een verschuiving van de vrijval uit de bestemmingsreserve van € 844 tot gevolg.

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam

Door een latere aanbesteding is de afronding van het project Bajonetstraat verschoven van 2021 naar 2020. Dit heeft een verschuiving van de toevoeging aan de bestemmingsreserve van € 844 tot gevolg. Het bij het IFR aangemelde project Schouwburgplein is niet doorgegaan waardoor de onttrekking van ca. € 340 structureel is komen te vervallen. Deze zijn budgetneutraal verwerkt.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid

De uitvoering van het project entree Beverwaard loopt nog door tot 2021. hiervoor is de onttrekking van de bestemmingsreserve bijgesteld voor € 59.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De grootste wijzigingen zijn actualisatie van de formatie, de dekking vindt plaats binnen de begroting (€ 157 in 2021 tot € 220 in 2025), invulling van de bezuinigingstaakstelling (- € 831 in 2021 tot - € 29 in 2025), overheveling beheerkosten Merwe-Vierhavengebied van het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling (structureel - € 156), actualisatie werkpakket (structureel - € 942), budgetoverheveling voor functionele wijzigingen bij de assetgroep Wegen (structureel - € 425) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 24 in 2021 tot - € 261 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Lichtplan Rotterdam](#)
- [Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019 - 2022](#)
- [Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels \(Warvw\)](#)
- [NEN-normen civiele kunstwerken](#)
- [Constructieve Veiligheid van de Stadsbruggen](#)
- [Verordening Beheer Ondergrond Rotterdam](#)
- [Telecomverordening Rotterdam](#)
- [Handboek Beheer Ondergrond Rotterdam](#)
- [Schaderegeling Ingravingen](#)
- [Nota Straatafval 2019 - 2022 'Gewoon schoon'](#)
- [Beleidsplan gladheidsbestrijding 2020-2025](#)
- [Beleidsplan hondenpoep](#)
- [Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden](#)

Omschrijving taakveld

Bij (her)inrichting, beheer en onderhoud van de boven- en ondergrondse infrastructuur, wordt bijgedragen aan klimaat- en circuliëre doelstellingen:

- een beschikbare, bruikbare en comfortabele infrastructuur
- een duurzame (ondergrondse) infrastructuur die veilig is
- een schone buitenruimte
- een veilige buitenruimte

Dit doen we door:

- aanleg, reconstructie en onderhoud van verharde openbare ruimte: wegen, pleinen, fietspaden, voetpaden en overige verhardingen
- civiel technische kunstwerken: inspectie, beheer en onderhoud (bruggen, tunnels spoorwegovergangen en dergelijke) waaronder begrepen infrastructuur ten behoeve van luchthavens
- verlichting wegen: aanleg, beheer en onderhoud
- gladheidsbestrijding: sneeuwruimen en strooien
- straatreiniging: schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg-en zwerfafval

Bestuur en dienstverlening

Pagina 33

Bestuur en dienstverlening

Responsief en betrouwbaar openbaar bestuur.

Doeltreffende en doelmatige organisatie van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers.

Rotterdam wil een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

TAAKVELD 1

Bestuur - College

Doeltreffende en doelmatige uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en taken die voortvloeien uit wetten en regelingen van het Rijk en de provincie en tijdige en hoogwaardige verantwoording over de uitvoering. De gemeenteraad stelt als hoogste bestuursorgaan kaders vast die door het college van B en W worden uitgevoerd. Hierover legt het college verantwoording af, zodat de raad de naleving van de kaders kan controleren.

TAAKVELD 2

Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie

Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke beleidsbepaling en –uitvoering.

TAAKVELD 3

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Een transparante en democratische volksvertegenwoordiging die kaders stelt, controleert, goed wordt ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

TAAKVELD 4

Burgerzaken

We leveren passende dienstverlening voor alle Rotterdammers. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het organiseren van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers: mensgericht, regel arm, duidelijk en snel en zeker.

De BRP geeft een accuraat beeld van de personen die in Rotterdam wonen. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het beheer van de basisregistratie personen (BRP).

Organiseren van rechtmatige, efficiënte en toegankelijke verkiezingen en referenda. Gekoppeld aan de programmadoelstelling: het organiseren van verkiezingen en referenda.

TAAKVELD 5

Musea - Stadsarchief

Verwerving, beheer en beschikbaarstelling van archieven en collecties via digitale en fysieke kanalen.

Toezicht op informatiebeheer gemeenten en deelnemende partijen.

Bevorderen historisch besef in én over de stad.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Bestuur en dienstverlening	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	9.177	9.987	9.845	9.845	9.845	9.845
Bijdragen rijk en medeoverheden	411	184	181	181	181	181
Dividenden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	8.620	9.755	9.617	9.617	9.617	9.617
Overige baten	147	47	47	47	47	47
Lasten exclusief reserves	80.140	86.916	78.231	75.981	72.468	72.410
Apparaatslasten	47.855	49.757	48.884	48.648	48.651	48.651
Inhuur	1.687	1.487	1.381	1.381	1.381	1.381
Overige apparaatslasten	1.475	1.667	1.713	1.713	1.713	1.713
Personeel	44.694	46.603	45.790	45.554	45.557	45.557
Intern resultaat	2.658	1.462	1.516	1.596	1.596	1.596
Intern resultaat	2.658	1.462	1.516	1.596	1.596	1.596
Programmalasten	29.627	35.697	27.831	25.738	22.221	22.163
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	12.634	21.616	15.996	13.824	13.209	13.209
Kapitaallasten	160	137	126	204	201	143
Overige programmalasten	8.800	1.932	1.903	1.903	1.903	1.903
Subsidies en inkomstenoverdrachten	8.034	12.012	9.807	9.807	6.909	6.909

Saldo voor vpb en reserveringen	-70.963	-76.929	-68.386	-66.136	-62.623	-62.565
Saldo voor reserveringen	-70.963	-76.929	-68.386	-66.136	-62.623	-62.565
Reserves	2.079	-798	-1.503	-1.505	-867	-1.556
Onttrekking reserves	686	1.176	68	68	20	20
Toevoeging reserves	1.459	1.974	1.571	1.573	1.576	1.576
Vrijval reserves	2.852	0	0	0	689	0
Saldo	-68.884	-77.727	-69.889	-67.642	-63.490	-64.120

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 57.837	- 57.665	- 57.645	- 57.486	- 57.486		
Omissieregeling 2019	- 57.557	- 57.432	- 57.413	- 57.257	- 57.257		
Voorjaarsnota 2019	- 59.008	- 63.003	- 62.881	- 62.668	- 62.396		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 62.645	- 63.449	- 62.918	- 62.718	- 62.063		
10-maandsrapportage 2019	- 63.292	- 63.449	- 62.918	- 62.718	- 62.063		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 64.091						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 66.992	- 62.918	- 62.718	- 62.063	- 62.063	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 65.077	- 70.152	- 69.883	- 67.217	- 64.102	
10-maandsrapportage 2020		- 65.143	- 70.152	- 69.883	- 67.217	- 64.102	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 68.884					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 77.727	- 69.889	- 67.642	- 63.490	- 64.120

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit de opbrengsten van leges en rijksbijdragen voor burgerzakenproducten en producten van het stadsarchief.

Lasten

De lasten bestaan voornamelijk uit personeelskosten. Ook zijn hier de vergoedingen aan de leden van de

gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités en hun (vice-) voorzitters opgenomen. Daarnaast is er budget voor bewonersinitiatieven en verkiezingen. Ook de lasten van de externe accountant vallen onder dit programma.

Reserves

Vanuit het Rijk is voor de te nemen corona maatregelen bij de Tweede Kamer verkiezingen € 1,6 mln uitgekeerd als taakmutatie in de bestemmingsreserve Verkiezingen.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop laat eerst een toename van middelen zien in 2021 en een afname in de daarop volgende jaren. Het verloop komt vooral vanwege eenmalige ophogingen van lastenbudgetten in 2021. Het lastenbudget is in 2021 hoger vanwege de volgende redenen:

- Het restsaldo van het participatiebudget 2020 is eenmalig overgeheveld naar 2021 omdat vele activiteiten en initiatieven vanwege de coronamaatregelen geen doorgang konden vinden (€ 2,4 mln).
- Vanuit de intensiveringen Kwetsbare Wijken (Veilig) is er een overdracht van € 1 mln voor extra inzet in de wijk Bospolder- Tussendijken. Dit is conform het besluit tijdens de collegerechte van 2019.
- In 2021 wordt er eenmalig € 2 mln compensatie aan de Joodse gemeenschap in Rotterdam uitgekeerd.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Bestuur en dienstverlening	-7.575	11%	-6	0%	-425	1%	612	1%	-18	0%
Bestuur - College	-377	8%	-375	8%	-375	8%	-375	8%	-375	8%
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	-3.891	17%	327	1%	27	0%	1.066	5%	377	2%
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	0	0%	-152	1%	-152	1%	-152	1%	-152	1%
Burgerzaken	-3.337	15%	71	0%	-48	0%	-48	0%	-47	0%
Musea - Stadsarchief	29	0%	123	2%	123	2%	122	2%	179	4%
Bestuur - College	-377	8%	-375	8%	-375	8%	-375	8%	-375	8%
Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	-3.891	17%	327	1%	27	0%	1.066	5%	377	2%
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	0	0%	-152	1%	-152	1%	-152	1%	-152	1%
Burgerzaken	-3.337	15%	71	0%	-48	0%	-48	0%	-47	0%

Omschrijving programma

Binnen het bestuurlijke stelsel vervullen de gemeenteraad, het college van B en W, de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités hun rol. De rekenkamer en ombudsman leveren een bijdrage aan de verbetering van het openbaar bestuur door kritisch mee te kijken op het door de gemeentelijke organisatie gevoerde beleid respectievelijk aanspreekbaar te zijn bij klachten over de gemeentelijke organisatie.

Onder dit programma valt daarnaast het organiseren van de gemeentelijke dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers, het beheer van de basisregistratie personen (BRP), het organiseren van verkiezingen en referenda en het Stadsarchief.

Bestuur - College

Pagina 34

Bestuur - College

Doeltreffende en doelmatige uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en taken die voortvloeien uit wetten en regelingen van het Rijk en de provincie en tijdige en hoogwaardige verantwoording over de uitvoering. De gemeenteraad stelt als hoogste bestuursorgaan kaders vast die door het college van B&W worden uitgevoerd. Hierover legt het college verantwoording af, zodat de raad de naleving van de kaders kan controleren.

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daar voor doen” zijn actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen. Wel zal het college waar mogelijk activiteiten ontplooiën gericht op het heropen van de stad en herstel na corona.

Ontwikkelingen 2022-2025

Het jaar 2021 is het laatste volledige jaar van het zittende college. In 2022 worden er opnieuw verkiezingen gehouden en start een nieuw college.

Wat willen we bereiken

Uitvoering in collegiaal bestuur

- eenheid van beleid wordt bevorderd door besluiten in gezamenlijkheid te nemen
- tijdige en kwalitatief hoogwaardige verantwoording over het uitvoeren van beleid

Wat gaan we daar voor doen

Uitvoering van besluiten en verantwoording

In de uitvoering van besluiten van de gemeenteraad en wetten en regelgeving heeft ieder collegelid een eigen portefeuille, waar hij of zij de verantwoordelijkheid voor draagt. Het college wordt bij haar werkzaamheden ondersteund door de ambtenaren van de gemeente. Zij is verantwoording schuldig aan de raad over het uitgevoerde beleid en neemt haar besluiten gezamenlijk, in 'collegiaal bestuur'.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bestuur - College	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	149	47	47	47	47	47
Overige opbrengsten derden	2	0	0	0	0	0
Overige baten	147	47	47	47	47	47
Lasten exclusief reserves	11.392	5.045	4.878	4.878	4.878	4.878
Apparaatslasten	2.142	2.501	2.327	2.329	2.332	2.332
Overige apparaatslasten	136	303	295	295	295	295
Personeel	2.006	2.197	2.032	2.034	2.037	2.037
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Programmalasten	9.250	2.544	2.551	2.549	2.546	2.546
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	622	741	748	746	743	743
Overige programmalasten	8.597	1.764	1.764	1.764	1.764	1.764
Subsidies en inkomensoverdrachten	31	40	40	40	40	40
Saldo voor vpb en reserveringen	-11.243	-4.998	-4.831	-4.831	-4.831	-4.831
Saldo voor reserveringen	-11.243	-4.998	-4.831	-4.831	-4.831	-4.831

Reserves	15	20	20	20	20	20
Onttrekking reserves	15	20	20	20	20	20
Saldo	-11.228	-4.978	-4.811	-4.811	-4.811	-4.811

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 4.631	- 4.631	- 4.631	- 4.471	- 4.471		
Omissieregeling 2019	- 4.341	- 4.341	- 4.342	- 4.184	- 4.184		
Voorjaarsnota 2019	- 4.474	- 4.524	- 4.524	- 4.362	- 4.362		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 4.474	- 4.524	- 4.524	- 4.362	- 4.362		
10-maandsrapportage 2019	- 4.474	- 4.524	- 4.524	- 4.362	- 4.362		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 8.993						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 4.327	- 4.524	- 4.362	- 4.362	- 4.362	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 4.410	- 4.601	- 4.436	- 4.436	- 4.436	
10-maandsrapportage 2020		- 4.410	- 4.601	- 4.436	- 4.436	- 4.436	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 11.228					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 4.978	- 4.811	- 4.811	- 4.811	- 4.811

Financiële bijstellingen

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
Bijstellingen Bestuur - College		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-4.601	-4.436	-4.436	-4.436	-4.436
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-377	-375	-375	-375	-375
Pensioenvoorziening bestuurders	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-300	-300	-300	-300	-300
Bestemmingsreserve B&W Fonds	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-77	-75	-75	-75	-75

Toelichting financiële bijstellingen

Pensioenvoorziening bestuurders

Vanwege de sterk gedaalde rekenrente dient er een extra toevoeging aan de Pensioenvoorziening bestuurders gedaan te worden van € 300 om aan de toekomstige financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Technische wijzigingen

In taakveld Bestuur - College zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijziging is de verlaging van de rente opbrengst geweest vanwege de sterk dalende rente op de Pensioenvoorziening bestuurders (structureel € 70). Daarnaast zijn er diverse kleine technische wijzigingen (structureel € 7).

Omschrijving taakveld

Het college van burgemeester en wethouders vormt het dagelijks bestuur van Rotterdam.

Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie

Pagina 35

Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie

Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke beleidsbepaling en -uitvoering.

Voortgang 2021

Om meer betrokkenheid en invloed voor Rotterdammers te stimuleren, is in maart 2020 het uitvoeringsprogramma Betrokken Stad vastgesteld. In dit programma zijn uitgangspunten voor participatie vastgesteld die gelden voor de hele gemeente:

1. Participatie is maatwerk
2. Betrokken bij de eigen leefomgeving
3. Heldere verwachtingen en goede terugkoppeling
4. Uitgaan van het initiatief

5. Beter en inclusiever
6. Participatie is een vak

De betrokken stad investeert in het verhogen van de mogelijkheid tot betrokkenheid en invloed voor Rotterdammers met de bedoeling het vastgestelde target 14a & 14b vorm te geven. Uit de omnibusenquête kwam het volgende naar voren:

	2019 (nulmeting)	target 2020	realisatie 2020	target 2021
(ruim) voldoende gelegenheid om mee te denken over te nemen maatregelen	30%	32%	34%	35%
(ruim) voldoende gelegenheid om mee te beslissen over te nemen maatregelen	21%	23%	24%	25%

We zitten dus boven onze tussentijdse targets maar we zijn er nog niet! 2021 is een belangrijk jaar waarin we het gestelde target willen behalen, toch willen we verder gaan dan dat en ons blijvend inzetten voor meer zeggenschap voor alle Rotterdammers in hun wijk. De Betrokken stad doet dit door te investeren in cultuurverandering, bekendheid van de principes, advies over vormgeving kwalitatieve participatie, innoveren van participatie instrumenten maar ook het concreet vormgeven van participatieprojecten. Door corona hebben een aantal voornemens vertraging opgelopen zoals het CLEAR-onderzoek of de nationale invoering van de omgevingswet. Ondertussen is het CLEAR-onderzoek opgeleverd en gaan we met de uitkomsten aan de slag. Toch zien we ook positieve ontwikkelingen die versnellen door corona. Zo heeft de digitalisering van participatie een vlucht genomen. We gaan als inclusieve stad steeds meer online en hybride participeren. Dit heeft onder andere tot gevolg dat we beter in staat zijn de verschillende doelgroepen te bereiken die laagdrempelig kunnen meepraten in de eigen leefomgeving.

Samenwerken met Initiatiefrije Rotterdammers in een betrokken stad

Eind 2020 hebben de Rekenkamer Rotterdam en Ombudsman Rotterdam twee onderzoeken opgeleverd die raken aan participatie en de betrokkenheid van Rotterdammers. Op basis van art 12.4 van de verordening Rekenkamer Rotterdam stelt de gemeenteraad in 2021 het plan van aanpak "Samenwerken met Initiatiefrije Rotterdammers" vast om invulling te geven aan de door raad aangenomen aanbeveling. Gezien de samenhang worden in het plan van aanpak ook de vijf aanbevelingen van de Ombudsman en de uitwerking van de toezeggingen en de twee moties in het kader van beide rapporten meegenomen. In de uitvoering van het plan van aanpak is er overigens een sterke link met het uitvoeringsprogramma Betrokken Stad. Op hoofdlijnen zijn in het plan van aanpak "Samenwerken met Initiatiefrije Rotterdammers" en het uitvoeringsprogramma "de Betrokken Stad" zes sporen onderscheiden:

1. Doorontwikkeling Initiatievenloket en initiatieventeam

In 2020 is een start gemaakt met een initiatievenloket met in de back-office een initiatieventeam waarin alle clusters zijn vertegenwoordigd. Rotterdammers kunnen via het loket een initiatief indienen en het Initiatieventeam zorgt dat het bij de juiste contactpersoon van een bestaande subsidieregeling belandt of neemt het initiatief zelf in behandeling als het nergens bij past. In 2021 wordt de communicatie over het Initiatievenloket verbeterd en de administratieve organisatie op orde gebracht. Daarnaast worden de ambtenaren van het initiatieventeam beter in positie gebracht. Hierdoor kan de samenwerking met initiatiefnemers worden verbeterd.

2. Digitale Participatie

Het inzetten van digitale participatie wordt in 2021 een belangrijke actie om de toegankelijkheid voor initiatiefrijke Rotterdammers te verbeteren. De pilot met het platform Sterker door nieuwe ideeën is in het eerste kwartaal van 2021 als zeer succesvol geëvalueerd. Deze pilot is versneld uitgerold om een bijdrage te leveren aan de lokale economie en sociale cohesie in de wijk n.a.v. de coronacrisis. De leerpunten en techniek worden gebruikt voor de ontwikkeling van een generiek participatieplatform voor alle clusters en wijken. In februari 2021 is het ontwikkelteam gestart met het platform dat dé virtuele plek wordt om mee te kunnen weten, denken, doen en beslissen. De verwachting is dat er een eerste versie in het tweede kwartaal 2021 gereed is. Dit platform kan hierdoor ook gebruikt worden om te kunnen oefenen met twee door het college geselecteerde wijken ten behoeve van de collegevisie 'Wijk aan Zet'.

Deze versie heeft de volgende functionaliteiten:

- Persoonlijk profiel aanmaken als bewoner met keuze voor stedelijk/gebied/wijk, thema's, projecten om te volgen
- Project aanmaken als ambtenaar met keuze voor stedelijk/gebied/wijk, thema's, instrumenten
- Input wijkbewoners ophalen als wijkvertegenwoordiger: thema's benoemen, agenderen, discussie voeren, informeren, mening ophalen
- Inzet participatie instrumenten: Plannen indienen, argumenten geven, liken, koppeling Gemeentepeler, digitale bijeenkomsten, tijdslijn/participatie kalender, gericht informeren

Vanaf de tweede helft 2021 zal gewerkt worden aan een doorontwikkeling waarbij 'De Wijk aan zet' functionaliteiten centraal staan, die niet in de basismodules zitten:

- Het digitaal organiseren van de wijkverkiezingen (bij positief besluit in de gemeenteraad voor zomer 2021).
- Het indienen en honoreren van bewonersinitiatieven door een digitale stemming onder wijkbewoners (n.a.v. goed verlopen pilot in de Kleine kernen).
- Het door de wijk kunnen meepraten over-, en stemmen op de inzet van middelen in de wijk.

De verwachting is dat dit het eerste kwartaal 2022 gereed is. Daarna wordt er gewerkt aan:

- Koppelen/Integreren/Vervangen bestaande apps, tools, websites, subsidieregelingen etc. t.b.v. de 1 ingang voor participatie.
- Experimenten met participatief begroten i.s.m. Erasmus Universiteit Rotterdam

Ongeacht de doorgang van 'De wijk aan zet!' zal de doorontwikkeling van dit generieke platform ingezet worden om directe vormen van zeggenschap onder Rotterdammers te vergroten in kader van target 14 a & b, de betrokken stad en de plan van aanpak op de aanbevelingen van de rekenkamer en ombudsman.

3. Cultuur & Training

Vanuit het uitvoeringsprogramma Betrokken Stad is een aantal projecten gestart die ambtenaren beter faciliteren bij het samenwerken met initiatiefrijke Rotterdammers. Niet alleen door trainingen maar ook in de aandacht die het krijgt op de afdelingen via de personeelsgesprekken. In mei 2021 wordt een start gemaakt met de Rotterdammodule MeedenkenMeedoen, die ook in de Zomerschool wordt aangeboden en in 2022 kunnen ambtenaren de leergang “Democratisch Vakmanschap” volgen die samen met de G5 en BZK is opgezet. Eind 2020 is een start gemaakt met een Participatiepoule waarin collega's hun kennis en expertise elders in het concern kunnen inzetten. In het eerste kwartaal van 2021 zijn al vier matches geweest en in de rest van 2021 zal de Participatiepoule in het concern stevig worden neergezet. Tot slot wordt in overleg met BCO in 2021 gekeken op welke wijze het thema participatie aandacht kan krijgen tijdens “het goede gesprek” in kader van personeelsgesprekken op de afdeling. Met deze activiteiten wordt ook mede invulling gegeven aan de opdracht Werken in de Stad en Wijk. Het plan Samenwerken met initiatiefrijke Rotterdammers wordt via een roadshow gepresenteerd aan alle clusterdirecties. Ook hierbij wordt aandacht gevraagd voor het belang van samenwerken met de stad.

4. Onderzoek

De Rekenkamer hamert er terecht op dat de gemeente Rotterdam te weinig stil staat bij de samenwerking met initiatiefrijke Rotterdammers en de toegevoegde waarde van deze initiatieven voor de stad. Om deze kennis uit te breiden wordt in 2021 een onderzoek uitgevoerd naar de impact van maatschappelijke initiatieven en worden enkele klantreizen uitgevoerd met initiatiefnemers. Daarnaast worden de resultaten van een onderzoek dat door de Erasmus in 2020 is uitgevoerd naar circa 20 participatie instrumenten (CLEAR-onderzoek) dit jaar vertaald in aanpassingen van de instrumenten. Tot slot wordt in 2021 uitvoering gegeven aan de motie “Streven naar meer tevredenheid onder Rotterdamse initiatiefnemers” – 20bb017958 door het start van een klanttevredenheidsonderzoek onder initiatiefnemers.

5. Communicatie

Een vijfde voornemen is om de communicatie over participatiemogelijkheden te verbeteren, niet alleen voor Rotterdammers maar ook voor ambtenaren. In 2021 wordt onder regie van KPI een brede overkoepelende communicatieaanpak opgesteld om enerzijds Rotterdammers beter te informeren over de participatiemogelijkheden en anderzijds de clusters te helpen om collega's beter te inspireren en faciliteren om meer samen te werken met Rotterdammers. Ook uitvoering van de motie “Go tell it on the mountains” (20bb017957) wordt in dit traject meegenomen.

6. Jongeren

Binnen uitvoeringsprogramma Betrokken stad valt ook de ambitie om de kracht van jongere Rotterdammers te benutten. Zo zijn in het eerste kwartaal de uitkomsten van de Jongerentop die in december 2020 plaatsvond, uitgewerkt en aangeboden aan het college. In overleg met experts van cluster MO en een aantal basisscholen is besloten het project kinderburgemeester een jaar uit te stellen. De scholen hebben nu hun handen vol van het bieden van onderwijs, dus op dit moment wordt alles voorbereid om in maart 2022 de campagne te starten voor de eerste kinderburgemeester van Rotterdam. Ook de voortzetting van de pilot met een Kinderwijkraad is uitgesteld als gevolg van Covid-19. We onderzoeken in hoeverre de Kinderwijkraad kan worden ingericht als onderdeel van de Wijk aan zet.

Rotterdammers aan zet in nieuwe wijkdemocratie 'De Wijk aan Zet!'

Vanaf 2022 meer zeggenschap voor Rotterdammers over hun eigen wijk. Een nieuwe wijkdemocratie waarin

Rotterdammers meebeslissen welke plannen hun wijk nodig heeft, waar het geld aan wordt besteed en welke initiatieven van medebewoners worden uitgevoerd. Bewoners en ondernemers, die zij aan zij met hun zelfgekozen wijkraad en een daadkrachtige en zichtbare gemeente directe invloed hebben op wat er in de wijk wordt aangepakt. Met een radicaal andere manier van werken in en met de wijk wil het stadsbestuur de Rotterdamse wijk letterlijk aan zet brengen. Met deze uitgangspunten is het stadsbestuur begin dit jaar aan de slag gegaan om onze lokale democratie te versterken. Dit heeft geresulteerd in het collegevoorstel 'De Wijk aan Zet!' dat de gemeenteraad eind april is toegezonden. Dit voorstel is ons antwoord op de evaluatie van het huidige bestuursmodel door de Erasmus Universiteit en het resultaat uit vele stadsgesprekken met de gemeenteraad, gebiedscommissies, wijkraden, wijkcomités, actieve Rotterdammers, experts en maatschappelijke partijen over de vraag hoe de Rotterdamse wijkdemocratie optimaal kan functioneren.

De afgelopen jaren heeft het college van burgemeester en wethouders veel Rotterdammers ontmoet die te maken hebben met de samenwerking tussen bewoners, wijk en gemeente. In die ontmoetingen zat altijd veel energie, maar ook veel frustratie. In onze wijken barst het van de goede ideeën over hoe het beter en mooier kan, maar te veel van die ideeën belanden nu in een bureaula of verdrinken in regels en procedures. In de overtuiging dat we beter kunnen, stellen we als stadsbestuur een radicaal andere manier van werken in en met de wijk voor. De Wijk aan Zet, maar dat betekent ook 'de Coolsingel aan Zet': want dit vergt een grote verandering in het werken van de gemeentelijke organisatie. Rotterdam kent een rijke geschiedenis waarin Rotterdammers én de gemeente samen aan de stad hebben gebouwd. Die geschiedenis wordt wat ons betreft een gezamenlijke toekomst.

Voorgeschiedenis

De gemeenteraad heeft in 2018 tijdens de behandeling van het huidige bestuursmodel aangegeven de voortgang van de twee experimenten – wijkraden en wijkcomités – te willen monitoren en evalueren. In de zomer van 2019 heeft de EUR de eerste rapportage opgeleverd (19bb21649) die samen met de collegereactie (19bb21651) besproken is in de commissie Veiligheid & Bestuur. Begin 2020 is de tweede rapportage (20bb1871) inclusief reactie vanuit het college verstuurd (20bb1872). Beide rapportages gaven aanbevelingen om het huidige stelsel nog tijdens deze periode te verbeteren. Op 19 januari heeft het college de 3^e tussenevaluatie aangeboden aan de gemeenteraad (21bb427). De derde tussenevaluatie is tevens een adviesrapportage waarin de EUR-aanbevelingen voor de nieuwe bestuursperiode (2022-2026) doet. De invloed van Rotterdammers op hun leefomgeving moet volgens het college groter worden. De wijk is aan zet! Het college wil toewerken naar een échte wijkdemocratie. Waar de bewoners meer invloed hebben om te bepalen wat belangrijk is voor hun eigen wijk: laagdrempelig, op wijkniveau en op maat. Het college heeft de opgave destijds als volgt geformuleerd:

“Wij willen inzetten op het versterken van de participatie, verbinden van de wijk en activeren van initiatieven in de wijk. Hierbij horen directere vormen van participatie om wijkbewoners en hun netwerk bij plannen te betrekken. Wij pleiten voor een vertegenwoordiging die deze directe vormen van betrokkenheid ondersteunt en versterkt en de wijk activeert, verbindt en aan zet brengt. Door innovatie en directe vormen van democratie in Rotterdamse wijken faciliteren we de wijk om mee te doen, denken en beslissen over hun eigen leefomgeving. Daar hoort een gemeente bij die signaleert, de stad goed leest, maatwerk levert en slagkracht toont.”

In haar brief van 19 januari 2021 heeft het college geconstateerd dat het huidige bestuursmodel toe is aan een aantal fundamentele wijzigingen en stelde zij vier bouwstenen voor als basis voor een gesprek over de mogelijke invulling van een democratisch model dat past bij een nieuwe samenwerking tussen Rotterdammers en stadsbestuur in de toekomst met de titel: 'De wijk aan zet!'.

De bouwstenen voor het gesprek over 'De Wijk aan Zet!' waren:

- 1.De schaal: Het college stelt voor te werken met de maat van de Rotterdamse wijk, dichtbij bewoners.
- 2.De taken: Vertegenwoordigers uit de wijk krijgen duidelijke taken: signaleren wat er wel en niet goed gaat, toetsen of de gemeente doet wat is afgesproken en verbinding zoeken met de hele wijkgemeenschap. Wijkbewoners weten zelf het beste wat er in de eigen wijk speelt en wat de wijk nodig heeft.
- 3.Positie en het nieuwe speelveld: De gemeente gaat meer wijkgericht werken. De wijk krijgt meer zeggenschap over wat er in de wijk moet gebeuren en waar geld aan wordt uitgegeven. En er is meer geld voor de wijk.
- 4.Selectie: In plaats van (partijpolitieke) verkiezingen, stellen we een systeem van verkiezingen op persoonlijke titel voor. Alle bewoners kunnen zich verkiesbaar stellen. Daarmee doen we recht aan de betrokkenheid van alle Rotterdammers.

Het college wilde graag weten wat Rotterdammers van deze bouwstenen vinden en heeft hen daarom uitgenodigd om hierover in gesprek te gaan. Het college heeft daarom 19 stadsgesprekken over de Wijk aan Zet gevoerd in de stad. Met aan de start en het einde van deze gesprekken twee bijeenkomsten (op 5 februari en 5 maart) vanuit debatpodium Arminius. Daarnaast is er ook een digitale enquête uitgezet en polls op sociale media geplaatst om een zo breed mogelijke input op te halen.

Deze stadsgesprekken, samen met de enquête, polls op social media en spontane reacties (ongevraagde adviezen of van bewoners), hebben een rijke respons opgeleverd. Hiermee heeft het college haar visie verder verrijkt en versterkt, zodanig dat deze passen bij wat er leeft en speelt in stad en wijken. Op basis van alle inbreng en de rode draden, heeft het college haar voorstel over de toekomst van de wijkdemocratie aangepast. Begin mei heeft het college haar voorstel voor een andere vorm van wijkdemocratie aan de raad aangeboden. Op 20 mei heeft er een nog een stadsgesprek plaatsgevonden in Arminius om het voorstel van het college toe te lichten en terug te blikken op de input uit de stadsgesprekken en de gemaakte keuzes. In juli beslist de raad definitief of zij het voorstel van het college overneemt en hoe het toekomstige model voor lokale democratie in Rotterdam eruit gaat zien.

Om een optimaal responsieve en slagkrachtige overheid te worden, moeten we ook als organisatie veranderen. Er zijn nog drempels, regels, cultuur en systemen die het (samen)werken in en met de wijken in de weg staan. Om deze obstakels weg te halen, wordt er vanuit de organisatie ingezet op een versnelling van de organisatieontwikkeling via 'Werken in stad en wijk'. Met het in januari 2021 gestarte programma willen we onder andere zichtbare resultaten neerzetten, maatwerk leveren waar nodig en bijdragen aan een groeiend vertrouwen in de overheid."

Citylab010

In 2021 wordt een budget van 3.1 miljoen euro en de innovatie community van CityLab010 ingezet om een bijdrage te leveren om Rotterdam sterker uit de Covid19-crisis te laten komen. Inhoudelijk komt de focus te liggen op de volgende thema's:

- Nieuwe toekomstbestendige economie
- Werkgelegenheid voor kwetsbare groepen
- De mogelijkheden voor individuele of groepen Rotterdammers om mee te doen aan de Rotterdamse samenleving
- Het vrij, veilig en prettig kunnen bewegen of verblijven in Rotterdam Om de initiatiefnemers te helpen wordt wederom met hulp van de Rabobank, Hogeschool Rotterdam en PLOUM in 2021 online een ondersteuningsprogramma aangeboden om de initiatiefnemers te helpen met het project.

In maart 2021 is hier met een online event een start gemaakt waarbij circa 70 initiatiefnemers deel aan hebben genomen. Daarnaast zijn in eerste kwartaal vier nieuwe leden van de Stadsjury door het college benoemd. Ook in 2021 gaat de Stadsjury de plannen beoordelen en is er ruimte om drie wildcards uit te reiken aan plannen die niet direct aansluiten bij de gemeentelijke thema's maar wel vernieuwend en maatschappelijk waardevol zijn. In 2022 zal, in afwachting van het nieuwe college, de laatste CityLab010 ronde uitgevoerd worden.

Wijkbedrijf (Wijk BV)

In de afgelopen periode is de laatste stap in het proces gezet door het passeren van de akte met de eerste groep met aandeelhouders. Dit is een wezenlijke mijlpaal, omdat het de laatste stap was vanuit de theorie naar de praktijk. Er staat nu een Wijkbedrijf in de vorm van een BV. Met een akte die recht doet aan het maatschappelijke doel, bewoners als bestuurders en bewoners als aandeelhouder die het bestuur controleren en aansturen. De gemeente, corporatie en waterschappen hebben een aantal eerste opdrachten verstrekt. Hiermee is het doel dat gesteld is in 2019 behaald. Maar uiteraard begint het nu pas echt. De aankomende periode zal gewerkt worden aan het bestendige van de bestaande Wijkbedrijven. Dit betekent dat er geïnvesteerd zal worden in het verkrijgen van een stabiele opdrachten portefeuille. Ingezet zal worden in het doorgroeien van het aantal aandeelhouders en dat er geïnvesteerd wordt in het vergroten van een breed netwerk van relaties en opdrachtgevers (Gemeenten, hogere overheden, waterschappen, particulieren, fondsen) van het wijkbedrijf.

Kleine Kernen aanpak

Op 1 januari 2020 is het programma Kleine Kernen Aanpak gestart, met een looptijd van 10 jaar. Doel van het programma is om Rozenburg, Pernis en Hoek van Holland weer vitaal en aantrekkelijk te maken. De integrale aanpak heeft langs vijf verbindende thema's vorm gekregen: Zelfbewuste dorpen in de regio; Duurzaamheid en energietransitie; Vitaliteit; Aantrekkelijkheid; Infrastructuur en bereikbaarheid. Samen met de gebiedscommissies en de clusteraccounthouders zijn per thema concrete maatregelen opgesteld. De Kleine Kernen aanpak heeft voor de inhoudelijke maatregelen op dit moment geen eigen budget. Financiering wordt geregeld via de reguliere clusterbudgetten. Voor de communicatiecampagne ("H!ERO") is in 2020 en 2021 extra budget beschikbaar gesteld. In 2021 zijn er drie maatregelen die bijzondere aandacht vragen:

1. Toeristisch-recreatief ontwikkelperspectief (TROP) in Hoek van Holland

Het TROP is in 2019 door het college goedgekeurd en bevat een verzameling van alle kansen en ambities voor

Hoek van Holland als vierseizoenenbadplaats. Uiterlijk dit najaar (bij de Begrotingsraad 2022) dient het college een uitvoeringsagenda te presenteren. Door een ambtelijke groep kwartiermakers wordt hier nu invulling aan gegeven. Bij de urgente uitvoeringszaken wordt ervan uitgegaan zoveel mogelijk via de bestaande clusterbudgetten te regelen.

2. Masterplan Brinkplein & centrumplan Hoek van Holland

Bewoners, ondernemers en andere geïnteresseerden worden betrokken bij de herontwikkeling van het Brinkplein en het dorpscentrum van Hoek van Holland.

3. Woningbouwplanning

Voldoende geschikte woningen voor alle doelgroepen is een belangrijk speerpunt van de Kleine Kernen Aanpak. Op dit moment is hier in alle drie de kernen een tekort aan. Er wordt gewerkt aan een woningbouwplanning, om de gebiedscommissies meer inzicht te geven in de planning en mee te laten denken over de invulling van de locaties voor woningbouw. De afgelopen maanden is uit gesprekken met interne en externe stakeholders een ambitiedocument ontstaan voor de Kleine Kernen in de periode 2022-2026.

Adviezen

In een tussenmeting van 2021 voor de eerste herziening zien we dat 90% van de adviezen afgedaan is of in het proces zit (nog binnen lopende termijn). bij de jaarstukken van 2021 zal het definitieve percentage gegenereerd worden. Het percentage kan per meetmoment afwijken in verband met de gekoppelde termijnen en binnenkomende adviezen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Het college wil gelijke kansen voor alle Rotterdammers die Rotterdam als Wereldstad als een thuis ervaren. Bovendien zet het gemeentebestuur in op nieuwe energie, economie en schone lucht. Doel: de burger en overheid dichterbij elkaar brengen. Daarom formuleert het collegeprogramma ook dat we significant meer Rotterdammers betrekken in het meedenken én -beslissen over maatregelen in hun eigen leefomgeving. Een belangrijke voorwaarde voor succes van de plannen: de gemeente moet zichtbaar zijn in de wijk. Dat is de leefomgeving van de bewoner, ondernemer en maatschappelijke organisatie.

Ook willen we dat de uitnodiging tot participatie zichtbaar en actueel is. Het moet aansluiten bij de vraag en belevingswereld van Rotterdammers. Recente onderzoeken naar burgerinitiatieven van de ombudsman van Rotterdam en de Rekenkamer Rotterdam maken het duidelijk: het is belangrijk dat de gemeente hulp biedt aan bewoners om initiatieven waar te maken. Een ander resultaat uit de onderzoeken is dat het beter kan. Om verbeteringen mogelijk te maken, werken we aan de Betrokken Stad. Met het nieuwe initiatievenloket en initiatieventeam vanuit Right to Cooperate willen we initiatiefnemers beter en sneller helpen. Het wordt duidelijker welke mogelijkheden er zijn. Dit helpt Rotterdammers bij hun vraag of initiatief, want ze vinden makkelijker de juiste instrumenten en mogelijkheden.

Door ambtenaren intensief te trainen, zijn onze collega's straks beter in staat om initiatieven van Rotterdammers op waarde te schatten. Ook krijgen ze mogelijkheden om samenwerkingen te starten. Dit sluit aan bij de aanbevelingen van de ombudsman en Rekenkamer. Covid-19 heeft het burgerschap van de Rotterdammer meer dan ooit 'aan' gezet. Gemeenschappen (communities) stonden op en zetten zich zelfstandig in voor hun

omgeving. De gemeente is meer naast de Rotterdammer gaan staan en als dat nodig was, werd er sturend en gezaghebbend gehandeld. We zagen mooie samenwerkingen tussen de gemeente en de Rotterdammer en prachtige initiatieven, daadkracht en een veerkrachtige stad.

Covid-19 maakt duidelijk dat de samenleving een overheid wil die houvast biedt. De uitdagingen waar we als stad, haven en samenleving voor staan, zorgen ervoor dat het tijd is voor een veerkrachtige stad en samenleving. Daar hoort ook een veranderende rol van de lokale overheid bij. In de afgelopen maanden leerden we dat de kracht van de stad werkt. De succesfactoren: samenwerking, snelheid, daadkracht, versneld digitaliseren, verschillende vormen van participatie en opgavegericht werken. Die succesfactoren willen we behouden, ook na corona.

Dit vraagt een andere manier van samenwerken, met netwerken in de wijk, meer zeggenschap in de directe leefomgeving. Lokale Vertegenwoordigers en de gemeentelijke organisatie die begrijpen en versterken. Daarom gaan we voor een verbeterde manier van werken, organiseren en besturen. Als overheid staan we dichtbij de Rotterdammer en zijn we direct aanspreekbaar en zichtbaar. De gemeente wil ook zeggenschap en macht delen. We werken met de Rotterdammer aan (gemeenschappelijke) doelen en zijn continu in dialoog (ook digitaal) met de stad. Daarbij luisteren we zorgvuldig, wegen de verschillende belangen af én de we hechten waarde aan de kracht van de stad en de mening van de Rotterdammer. Dat doet ertoe, juist nu!

Wat willen we bereiken

- Het vergroten van de betrokkenheid van bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij de gemeentelijke beleidsbepaling en –uitvoering.
- Betere aansluiting van het gemeentelijk beleid en de gemeentelijke activiteiten bij de vragen die leven in de wijk.
- Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties tijdig en op een juiste wijze betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van gemeentelijke beleid en daaruit voortvloeiende projecten. Bijvoorbeeld bij het realiseren van de energietransitie en bij de vestiging van nieuwe instellingen voor opvang van kwetsbare inwoners.

Wat gaan we daar voor doen

Naast alle bovengenoemde maatregelen zullen we ook de ondergenoemde maatregelen en inspanningen onverkort doorzetten in 2021.

Uitvoeren van wijkagenda's en wijkactieplannen

- In de wijkagenda's, die onder regie van de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités worden opgesteld, staan de doelen die het gemeentebestuur voor de afzonderlijke wijken nastreeft. De wijkagenda's geven daarmee in belangrijke mate richting aan de ontwikkeling van de wijken en daarmee aan de ontwikkeling van Rotterdam. Zij vormen een belangrijke basis voor de activiteiten die de gemeente per wijk onderneemt. De activiteiten worden in wijkactieplannen vastgelegd.

Advies vragen aan de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités

- Binnen het nieuwe bestuursmodel is een belangrijke rol weggelegd voor het adviesrecht van de gekozen en gelote vertegenwoordigers. Onderwerpen die de wijkagenda raken worden eerst voor een gevraagd advies voorgelegd aan de gebiedscommissie, de wijkraad of het wijkcomité.

Subsidiëren van bewonersinitiatieven

- Bewoners kunnen bij een gebiedscommissie, wijkraad of wijkcomité een initiatief voor de wijk indienen, waar zij subsidie voor kunnen aanvragen.

Stadsbreed inzetten van participatie-instrumenten

- Er zijn een aantal instrumenten die stadsbreed worden ingezet om structureel de initiatieven van (georganiseerde) bewoners te honoreren en te faciliteren. Bijvoorbeeld Right-to-Challenge, Right-to-Cooperate en CityLab010. Deze instrumenten worden in de komende collegeperiode verder ontwikkeld en in gebruik genomen.

Organiseren gebiedsconferenties en *Tour-de-wijken*

- In het eerste jaar van het college vindt in elk gebied een conferentie plaats waarbij het college kennis maakt met bekende en onbekende thema's uit het gebied. Zij ontmoeten belangrijke stakeholders en betrokken bewoners. We ontwikkelen een model waarbij ook bewoners en stakeholders bereikt worden die normaal gesproken hun stem en ideeën minder laten horen.
- In 2019 heeft het college alle gebieden bezocht en is er in de gebiedsconferenties naar veel bewoners geluisterd. Maar het werk is nog niet af. Tour-de-wijk is het vervolg op de veertien gebiedsconferenties. Begin 2020 is een aantal wijken bezocht echter ontstond in maart 2020 de coronacrisis waardoor de tour stilgelegd is. Vanaf 3 juni 2020 heeft de Tour-de-wijk een herstart gemaakt. Verschillende wethouders trekken wekelijks de Rotterdamse wijken in om in gesprek te gaan met bewoners, ondernemers en vakmensen over hoe de stad ervoor staat tijdens de coronacrisis. Bij alle bezoeken houden we rekening met de regels van de 1,5 meter maatschappij. Dat betekent dat er steeds in kleine kring, op afstand, met elkaar gesproken wordt.

Regisseren van een integrale aanpak van problematiek in wijken

- In enkele gebieden, wijken en buurten wordt bestaande problematiek, samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, meerjarig en integraal aangepakt. Deze aanpak vindt plaats in de focuswijken Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse en Oude Westen, de kleine kernen Rozenburg, Hoek van Holland en Pernis, Middelland (Mooi, mooi Middelland), Bospolder-Tussendijken (BoTu 2028), Schiebroek-Zuid, Oud-Crooswijk en de Pupillenbuurt. Het doel van deze integrale aanpak is het breed

oppakken van complexe problematiek omdat deze problematiek vaak interventies vraagt in verschillende disciplines. Daarnaast zorgt het actief betrekken van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de wijk tot extra kennis die kunnen bijdragen aan een gerichte oplossing. Ook draagt een integrale aanpak bij aan het stimuleren van verantwoordelijkheidsgevoel in de wijk waardoor community building versterkt wordt en vertrouwen tussen inwoner en overheid toeneemt.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 14a: Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meedenken over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode	Streefwaarde	n.v.t.	n.v.t.	32%	35%	n.t.b.	n.t.b.
	Realisatie ¹	n.v.t.	30%	34%	n.n.b.		
Collegetarget 14b: Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode	Streefwaarde	n.v.t.	n.v.t.	23%	25%	n.t.b.	n.t.b.
	Realisatie ¹	n.v.t.	21%	24%	n.n.b.		
¹ Bron: Omnibusenquête							

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mate waarin gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités een terugkoppeling ontvangen op door hen verstrekte adviezen	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%	90%	90%
	Realisatie ¹	59%	93%	91%	90%		
Voortgangsrapportages experiment wijkraden en wijkcomités	Streefmoment	n.v.t.	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
	Realisatie	n.v.t.	X	X	n.n.b.		
¹ Bron: Gebiedsverslagen							

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	93	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	54	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	39	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	23.246	27.005	22.668	22.063	19.165	19.165
Apparaatslasten	14.393	13.445	13.309	13.309	13.309	13.309
Inhuur	33	32	0	0	0	0

Overige apparaatslasten	292	194	207	207	207	207
Personeel	14.068	13.220	13.102	13.102	13.102	13.102
Intern resultaat	459	-120	-67	13	13	13
Intern resultaat	459	-120	-67	13	13	13
Programmalasten	8.393	13.680	9.426	8.742	5.844	5.844
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.191	3.883	1.825	1.140	1.140	1.140
Overige programmalasten	2	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	6.201	9.797	7.602	7.602	4.704	4.704
Saldo voor vpb en reserveringen	-23.152	-27.005	-22.668	-22.063	-19.165	-19.165
Saldo voor reserveringen	-23.152	-27.005	-22.668	-22.063	-19.165	-19.165
Reserves	3.086	-118	48	48	689	0
Onttrekking reserves	286	288	48	48	0	0
Toevoeging reserves	0	406	0	0	0	0
Vrijval reserves	2.800	0	0	0	689	0
Saldo	-20.067	-27.123	-22.620	-22.015	-18.477	-19.165

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 19.108	- 19.125	- 19.122	- 19.120	- 19.120		
Omissieregeling 2019	- 19.101	- 19.118	- 19.115	- 19.114	- 19.114		
Voorjaarsnota 2019	- 20.296	- 22.729	- 22.737	- 22.710	- 22.424		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 23.213	- 22.979	- 22.804	- 22.772	- 22.172		
10-maandsrapportage 2019	- 23.231	- 22.979	- 22.804	- 22.772	- 22.172		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 20.862						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 24.699	- 22.804	- 22.772	- 22.172	- 22.172	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 21.463	- 23.232	- 22.947	- 22.042	- 19.542	
10-maandsrapportage 2020		- 21.947	- 23.232	- 22.947	- 22.042	- 19.542	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 20.067					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 27.123	- 22.620	- 22.015	- 18.477	- 19.165

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-23.232	-22.947	-22.042	-19.542	-19.542
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-3.891	327	27	1.066	377
CityLab010 vanaf 2022 niet gecontinueerd	Bezuinigingen/Taakstellingen	0	0	0	1.038	350
Citylab	Kasschuiven	-300	300	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	12	0	0	0	0
Overschot participatiebudget 2020 naar 2021	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-2.439	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Citylab	Reserves	0	0	0	0	0
CityLab010 vanaf 2022 niet gecontinueerd	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.164	27	27	27	27
Begroting na wijzigingen		-27.123	-22.620	-22.015	-18.477	-19.165

Toelichting financiële bijstellingen

CityLab010 vanaf 2022 niet gecontinueerd

Het college heeft in de Begroting 2021 besloten dat er geen middelen voor CityLab010 in 2023 worden gereserveerd. Bij de voorjaarsnota 2021 heeft het college besloten dat er ook in 2024 en daarna geen geld wordt gereserveerd voor Citylab. Het is aan het nieuwe college op welke wijze zij vorm wil geven aan CityLab010. Dit heeft als resultaat dat in 2024 de laatste financiële afwikkeling plaats vindt. Het beschikbaar budget 2024: € 1 mln en 2025: €350 valt vrij ten gunste van het resultaat.

CityLab

Met ingang van 2020 wordt 90% van de subsidie uitgekeerd bij verlening. Dit is in tegenstelling tot voorgaande jaren waar de subsidies in drie termijnen uitbetaald werden aan initiatiefnemers. Deze aanpassing is doorgevoerd omdat initiatiefnemers bij CityLab010 bij aanvang van hun project investeringen moeten kunnen doen om te kunnen starten met project. Daarnaast is in 2020 het CityLab010 budget éénmalig met € 2,8 mln verlaagd omdat er voldoende middelen in de reserve CityLab010 beschikbaar waren om de kosten 2020 te dekken.

Bovenstaande keuzes leiden ertoe dat er in 2021 niet voldoende middelen aanwezig zijn bij de start van het Citylab jaar. Om dat op te lossen is een deel van het budget van 2022 verschoven naar 2021.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Overschot participatiebudget 2020 naar 2021

De gemeenteraad heeft op 16 juli 2020 motie 42 'iets meer tijd voor bewonersinitiatieven' aangenomen. De motie vraagt de onderbesteding van het budget bewonersinitiatieven door te schuiven naar 2021 als eenmalige 'corona' maatregel. In 2021 mag € 2,4 mln toegevoegd worden aan het participatiebudget van de bestuurscommissies.

Technische wijzigingen

In taakveld Bestuur – Gebieden, inspraak en participatie zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijziging is de overdracht vanuit de intensivering Kwetsbare Wijken (Veilig) voor extra inzet in de wijk Bospolder- Tussendijken conform besluit tijdens de collegeretraite van 2019 (€ 1 mln). Hiernaast is sprake van een bijdrage vanuit directie Veilig voor focuswijk Oude Westen (€ 100), dekking loonkosten voor inzet in de Spaanse polder (€ 75), bijdrage bedrijvenraad Spaanse Polder (€ 50) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 61).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Verordening op de gebiedscommissies, de bijbehorende bevoegdhedenlijst en het experimentenbesluit gekozen en gelote wijkraden.](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de werkzaamheden van de gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomité's. Zij organiseren de betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij de gemeentelijke besluiten over onderwerpen die hen aangaan. Zij subsidiëren ook kleinschalige initiatieven die inwoners en ondernemers nemen.

Het taakveld omvat ook de ontwikkeling en toepassing van instrumenten en werkwijzen, die tot meer betrokkenheid en participatie van inwoners en ondernemers leiden.

Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman

Een transparante en democratische volksvertegenwoordiging die kaders stelt, controleert, goed wordt ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

Voortgang 2021

Digitaal vergaderen

Door de coronacrisis vergaderen de gemeenteraad en de raadscommissies nog steeds vooral digitaal. Aan het digitale vergaderplatform zijn extra kosten verbonden die niet structureel in de begroting van de raad zijn opgenomen. Naarmate de omstandigheden het weer meer toelaten, zal er de komende periode weer vaker fysiek vergaderd gaan worden.

Fractiekosten

Bij de voorjaarsnota wordt de toename van de fractiekosten door uitvoering van het raadsvoorstel over versterking van de positie van de raad, structureel toegevoegd aan de begroting van de raad.

Feyenoord-city

De gemeenteraad heeft een onderzoek laten uitvoeren naar Feyenoord-city. Dit onderzoek is 30 april jl. opgeleverd. De begroting van de raad dient hiervoor opgehoogd te worden bij de 8-maands. Afhankelijk van de besluitvorming van de gemeenteraad zal bij "financial close" ook nog een toets moeten plaatsvinden of door Feyenoord voldaan is aan de nog resterende voorwaarden.

Toegenomen vergaderdruk, meer vergaderstukken en meer verzoeken van een ambitieuze raad

De vergaderdruk, de stukkenstroom en het aantal vergaderuren is de afgelopen jaren fors toegenomen. Daarnaast is sprake van een toename van het aantal verzoeken vanuit de raad om informatie uit de stad op te halen (conferentie huiselijk geweld, conferentie gebiedscommissies, expertmeeting wapengebruik etc.). Dit heeft geresulteerd in een bescheiden uitbreiding van de griffie, om dezelfde kwaliteit van dienstverlening te kunnen blijven leveren. Het werk van – en voor de raad is de afgelopen jaren toegenomen, maar de begroting van de raad is hiervoor niet opgehoogd en dreigt hierdoor klem te lopen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Gemeenteraadsverkiezingen

Het komende jaar zal in het teken staan van voorbereidingen op de verkiezingen voor de nieuwe gemeenteraad in maart 2022. Alle administratieve, organisatorische, communicatieve en facilitaire zaken worden opgepakt en de griffie werkt de raadsleden in. Ook regelt de griffie het afscheid en de installatie van raadsleden, de uitslagenavond en een beperkt aantal grote debatten.

Vernieuwing – en kwaliteitsverbetering ICT en (digitale archivering)

Er wordt in het restant van 2021 en ook nog in 2022 gewerkt aan vernieuwing - en kwaliteitsverbetering ICT en (digitale) archivering, om hiermee de informatievoorziening van de gemeenteraad verder te optimaliseren.

Wat willen we bereiken

Gemeenteraad

Kwalitatief hoogwaardige besluitvorming

Griffie

- verbeteren van de informatievoorziening aan de gemeenteraad en aan Rotterdammers en anderen betrokkenen
- optimale vergaderondersteuning voor de raad
- een betere zichtbaarheid van de raad

Rekenkamer

Onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid en op grond daarvan verstrekken van een onafhankelijk oordeel over het functioneren van het gemeentebestuur ten behoeve van de Rotterdamse burgers.

Ombudsman

Bevorderen dat de gemeente luistert naar de stad, zodat haar inwoners zich gehoord en gezien voelen. Klachtenbehandeling leidt tot herstel van vertrouwen tussen burger en overheid en leren door de gemeente.

Wat gaan we daar voor doen

Gemeenteraad

Goede voorbereiding van raadsbesluiten door:

- verbeteren en transparant maken van het bestuurlijk besluitvormingsproces
- controleren van de gemeentelijke financiën
- betere ontsluiting van relevante informatie voor de besluitvorming

Ontwikkelingen

- toename fractiekosten door uitvoering van het raadsvoorstel over versterking van de positie van de raad
- de commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR) is namens de Raad belast met het laten uitvoeren van een onafhankelijke audit naar het financiële belang van de gemeente in Feyenoord-city. Dit onderzoek zal extra geld kosten. Hiervoor is nog geen budget beschikbaar
- door de coronacrisis vergaderen de gemeenteraad en de raadscommissies (deels) digitaal. Aan het digitale vergaderplatform zijn extra kosten verbonden die niet structureel zijn opgenomen in de begroting van de raad

Griffie

- efficiënter en effectiever inrichten van werkprocessen
- uitzendingen en (pers)voorlichting op orde, gasten van de raad ontvangen en waar nodig communicatietrajecten voor de raad vormgeven
- programma democratie en burgerschap opstellen met onderwijsveld en jongeren
- op basis van behoeftes van de raad activiteiten organiseren om kennis en informatie op te halen die ondersteunend zijn voor besluitvorming

Rekenkamer

De rekenkamer doet onafhankelijk onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. De uitkomsten van de onderzoeken worden vastgelegd in rapporten en brieven en voor politieke behandeling aan de raad aangeboden. Rapporten en brieven van de rekenkamer zijn altijd openbaar. De rekenkamer kan ook toezicht houden, zoals dat is gebeurd bij de telling van de verkiezingsresultaten en bijeenkomsten organiseren over bepaalde thema's.

Ombudsman

De gemeentelijke ombudsman is onafhankelijk en is voor een periode van 6 jaar benoemd door de gemeenteraden van Rotterdam en de andere aangesloten gemeenten. Hij onderzoekt en beoordeelt klachten over gemeentelijke diensten, gemeenteambtenaren en bestuurders. De gemeentelijke ombudsman is er niet alleen voor burgers, maar ook voor bedrijven en maatschappelijke organisaties. De ombudsman probeert klachten zo veel mogelijk snel op te lossen. Als dat niet lukt, geeft hij aan de hand van de behoorlijkheidsvereisten een oordeel over het overheidsoptreden, vaak met aanbevelingen. Daarnaast verricht de ombudsman op eigen initiatief (grote) onderzoeken naar gemeentelijke afdelingen of structurele problemen binnen de gemeente. Ook beoordeelt de ombudsman, op grond van de Regeling Melding Vermoeden Misstand, in laatste instantie meldingen van Rotterdamse ambtenaren over integriteitsschendingen binnen de gemeente.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	662	690	548	548	548	548
Bijdragen rijk en medeoverheden	40	25	21	21	21	21
Overige opbrengsten derden	622	665	527	527	527	527
Lasten exclusief reserves	12.565	13.205	13.064	13.064	13.064	13.064
Apparaatslasten	7.446	7.858	7.773	7.773	7.773	7.773
Inhuur	465	386	380	380	380	380
Overige apparaatslasten	374	309	316	316	316	316
Personeel	6.607	7.163	7.077	7.077	7.077	7.077
Intern resultaat	416	463	495	495	495	495
Intern resultaat	416	463	495	495	495	495
Programmalasten	4.702	4.884	4.796	4.796	4.796	4.796
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.754	2.562	2.511	2.545	2.545	2.545
Kapitaallasten	35	35	34	0	0	0
Overige programmalasten	163	164	138	138	138	138
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.750	2.123	2.113	2.113	2.113	2.113
Saldo voor vpb en reserveringen	-11.902	-12.515	-12.516	-12.516	-12.516	-12.516
Saldo voor reserveringen	-11.902	-12.515	-12.516	-12.516	-12.516	-12.516
Reserves	-78	-130	-130	-130	-130	-130
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	130	130	130	130	130	130
Vrijval reserves	52	0	0	0	0	0
Saldo	-11.980	-12.645	-12.646	-12.646	-12.646	-12.646

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 11.330	- 11.330	- 11.331	- 11.331	- 11.331		

Omissieregeling 2019	- 11.151	- 11.143	- 11.144	- 11.144	- 11.144
Voorjaarsnota 2019	- 12.044	- 11.919	- 11.919	- 11.920	- 11.920
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 11.997	- 11.888	- 11.919	- 11.920	- 11.920
10-maandsrapportage 2019	- 12.597	- 11.888	- 11.919	- 11.920	- 11.920
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 11.723				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 12.292	- 11.919	- 11.920	- 11.920
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 12.258	- 12.645	- 12.494	- 12.494
10-maandsrapportage 2020		- 12.258	- 12.645	- 12.494	- 12.494
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 11.980			
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 12.645	- 12.646	- 12.646

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021	-12.645	-12.494	-12.494	-12.494	-12.494
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	0	-152	-152	-152	-152
Raadsbesluit van groei naar bloei (extra ondersteuning van Raad)					
Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-152	-152	-152	-152
Technische wijzigingen					
Technische wijzigingen	0	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen	-12.645	-12.646	-12.646	-12.646	-12.646

Toelichting financiële bijstellingen

Raadsbesluit van groei naar bloei (extra ondersteuning van Raad)

In 2020 is besloten om extra ondersteuning voor de raad toe te kennen. Er wordt nu € 152 toegekend bovenop de € 200 die reeds in 2020 is toegevoegd ter dekking van de hogere bijdragen aan de raadsfracties. Het doel hiervan is om de positie van de raad te versterken.

Technische wijzigingen

In taakveld Bestuur – Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Gemeentewet](#)
- [Reglement van orde gemeenteraad](#)
- [Verordening fractieondersteuning](#)
- [Verordening rechtspositie Raads- en Commissieleden Rotterdam 2019](#)
- [Mandaatbesluit presidium en griffier](#)

Omschrijving taakveld

Elke vier jaar worden 45 raadsleden gekozen die samen de gemeenteraad vormen. De raad vertegenwoordigt de Rotterdammers, geeft de kaders voor het beleid in de stad en controleert het college. De raad kent met ingang van 29 maart 2018 13 raadsfracties die worden ondersteund door fractiebureaus. De raad wordt procesmatig en inhoudelijk ondersteund door de griffie en wordt gevoed door bevindingen van de rekenkamer en de ombudsman.

Burgerzaken

Pagina 37

Burgerzaken

We leveren passende dienstverlening voor alle Rotterdammers.

De Basisregistratie Personen (BRP) geeft een accuraat beeld van de personen die in Rotterdam wonen.

Organiseren van rechtmatige, efficiënte en toegankelijke verkiezingen en referenda.

Voortgang 2021

Passende dienstverlening – Programma Dienstverlening 2019-2022

De gemeente zet de versnelling van de digitale dienstverlening door; Rotterdammers kunnen inmiddels 79% van onze producten en diensten digitaal afnemen. Bovendien zijn we bezig met uitbreiding van onze dienstverleningskanalen met nieuwe vormen zoals live-chat en een chatbot. De gemeente blijft ook de Digitale Balie met videobellen uitbreiden, zowel met nieuwe mogelijkheden als producten en diensten. Voor belangrijke onderwerpen, zoals de Tozo, geboorteaangifte, GGD, ondernemersbalie en wijkteams kunnen Rotterdammers nu via de Digitale Balie zaken met de gemeente regelen. Naast het uitbreiden van de contactmogelijkheden focussen we ons op de tevredenheid van Rotterdammers over onze dienstverlening. Burgers en ondernemers geven onze dienstverlening in de stadswinkels en via de telefoon respectievelijk een 8,4 en 7,4 in de eerste vier maanden van 2021. Door een analyse van klantsignalen, blijft de gemeente ook in 2021 werken aan de verbetering van de dienstverlening. Naast de tevredenheid heeft de gemeente ook oog voor hen die maatwerk nodig hebben.

Wanneer dat nodig is, brengt de gemeente dienstverlening naar de Rotterdammers toe. De mobiele dienstverleningshub is een voorbeeld van een integrale, wijkgerichte aanpak en maatwerk in de wijken. Door maatwerk op deze manier te verlenen, past de gemeente de menselijke maat toe. In 2021 breiden we deze aanpak uit.

Voldoen aan wettelijke normen inschrijving BRP

De groei van de stad door met name mensen uit het buitenland, zoals studenten en expats, zorgt voor steeds meer vraag naar specialistische burgerzakenproducten. Vanaf 2020 is een financiële bijstelling gedeeltelijk toegekend, deze wordt onder andere ingezet voor het structureel uitbreiden van baliecapaciteit en vooral voor het certificeren van deze mensen, die noodzakelijk is voor deze dienstverlening.

Digitalisering burgerzakenproducten

Er wordt voortdurend gewerkt aan de digitalisering van burgerzakenproducten. Voor inwoners en ondernemers betekent dit dat ze steeds meer producten en diensten 24/7 digitaal kunnen regelen en volgen, zoals een verhuizing doorgeven. Digitaal geboorteaangifte doen is nu ook mogelijk, een bezoek aan de balie is hiervoor niet meer noodzakelijk.

Zelfevaluatie Basisregistratie Personen

Rotterdam heeft in 2021 de jaarlijkse zelfevaluaties voor 2020 afgerond voor de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoorten en Nederlandse Identiteitskaarten en Registratie Niet-Ingezetenen.

Verkiezingen

In 2021 hebben we de voorbereiding en uitvoering van de Tweede Kamerverkiezingen vormgegeven.

Vanwege COVID-19 is ongeveer 10% meer stembureaus ingezet dan bij eerdere verkiezingen. De processen zijn waar nodig aangepast en aangevuld om uitvoering te geven aan de 'Tijdelijk wet verkiezingen COVID-19' waarin o.a. briefstemmen voor 70+ en het zogenaamde vroegstemmen mogelijk zijn gemaakt. Alle maatregelen die nodig waren om de verkiezingen veilig te organiseren zijn genomen. Zo zijn er:

- looproutes uitgestippeld;
- gebruik gemaakt van desinfectiematerialen en kuchschermen;
- is met andere gemeenten een wachtrijapp gebouwd en gebruikt om de kiezers te informeren over de drukte op de stembureaus om een betere spreiding over de locaties en in de tijd te verkrijgen.

De maatregelen hebben geleid tot een veel grotere inzet van stembureauleden en andere vrijwilligers. Hiervoor heeft een grote wervingscampagne plaatsgevonden onder ambtenaren en particulieren. De trainingen zijn digitaal gehouden. De tweede kamer verkiezingen zullen zoals gebruikelijk worden geëvalueerd deze wordt voor het zomerreces van 2021 verwacht. In maart 2022 vinden er gemeenteraadsverkiezingen plaats. Deze verkiezingen

worden dit jaar in voorbereiding genomen. In afwachting van de ontwikkelingen rondom COVID-19 zullen aan de hand van de leerpunten uit de verkiezingen 2021 maatregelen getroffen worden voor maart 2022. Hoe deze verkiezing er uit gaan zien is afhankelijk van de intensiteit van de crisis en de geldende maatregelen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Verkiezingen

In maart 2022 vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats, afhankelijk van of de huidige maatregelen rondom COVID-19 nog gelden heeft dit gevolgen voor de kosten van de verkiezingen. In maart 2023 vinden de Provinciale Staten en Waterschappen verkiezingen en in mei 2024 vinden de verkiezingen voor het Europees Parlement plaats. Deze verkiezingen zijn opgenomen in de huidige meerjarenbegroting. Tijdens deze periode verwachten we deelname aan een experiment rondom een nieuw stembiljet en verdere digitalisering van het uitvoeringproces van Verkiezingen. Belangrijkste ambitie in deze periode is de implementatie van een nieuw landelijk digitaal hulpmiddel voor de verkiezingsuitslagen ter vervanging voor de huidige software van de Kiesraad (OSV).

Wat willen we bereiken

- makkelijke dienstverlening voor de Rotterdammers via alle voor de burger relevante kanalen
- tevreden klanten
- een goed functionerende BRP (basisregistratie personen). De BRP beoogt een accuraat beeld te geven van de personen die in Rotterdam wonen en vormt daarmee een afspiegeling van de werkelijkheid. Een goed functionerende BRP is een randvoorwaarde voor een kwalitatief goede dienstverlening aan de burger en voor naleving en handhaving van regelgeving
- alle Rotterdammers die willen en mogen stemmen, kunnen dit ook rechtmatig en zelfstandig. Hierbij wordt de Kieswet toegepast en nageleefd om efficiënte, toegankelijke en rechtmatige verkiezingen te faciliteren

Wat gaan we daar voor doen

- ervoor zorgen dat vragen van de burger tijdig en kwalitatief voldoende worden beantwoord
- alle relevante kanalen doorontwikkelen via welke de Rotterdammers contact kunnen hebben met de gemeente
- continu werken aan een correcte BRP door middel van goede registratie, kwaliteitscontroles, fraudeonderzoeken en adresonderzoeken
- Actief bijdragen aan de ontwikkeling en verdere digitalisering van de BRP en de bijbehorende processen Burgerzaken via landelijke netwerken
- onderdelen van de Rotterdam wet uitvoeren, die te maken hebben met inschrijving onder voorwaarden (Bijvoorbeeld de huisvestingsvergunning (HVV))
- relatiebeheer met de stembureaulocaties: vervangen en aanpassen indien nodig

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jaarlijks de wettelijk verplichte zelfevaluaties met goed gevolg afgerond hebben *	Streefwaarde	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	voldoende/ goed	
	Realisatie	voldoende /goed	voldoende /goed	voldoende /goed			
Rechtmatige verkiezingen, geen hertelling	Streefwaarde	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	
	Realisatie	Ja	Ja	N.V.T			

* De zelfevaluaties betreffen de BRP (=Basisregistratie Personen), PNIK (= aanvraag- en uitgifteproces paspoorten en Nederlandse identiteitskaarten) en RNI (= Registratie niet-ingezetenen)

Servicenormen

Het overzicht hieronder bevat een opsomming van de algemene servicenormen voor de dienstverlening. In de kolom T1 – 2021 van de tabel zijn de scores weergegeven over de periode januari t/m mei 2021.

Kanaal	Omschrijving algemene normen voor dienstverlening	Norm	2020	T1 2021
Stadswinkel *	1. U bent tevreden over onze dienstverlening	80% van de respondenten geeft 7	90%	92%
	2. U kunt gemakkelijk digitaal of telefonisch een afspraak met ons maken	80% van de respondenten geeft 7	91%	92%
	3A. U kunt een afspraak maken op een van onze locaties: Hoek van Holland, Rozenburg en Hoogvliet: in 95% van de gevallen kan iemand binnen 5 werkdagen op afspraak terecht in <u>ieder</u> van deze drie winkels voor producten die in deze winkels geleverd worden.	95% binnen 5 werkdagen	92%	97%
	3B. U kunt een afspraak maken op een van onze locaties: Centrum, IJsselmonde, Prins-Alexander en Feijenoord. in 95% van de gevallen kan iemand binnen 5 werkdagen op afspraak terecht <u>in ten minste één van deze vier</u> winkels.	95% binnen 5 werkdagen	82%	93%
	4. U wordt binnen 10 minuten geholpen op een locatie als u een afspraak heeft gemaakt	90% binnen 10 minuten	89%	91%
14010	5. Als u ons belt, streven wij ernaar u direct een antwoord te geven.		80%	87% 91%

	6. Kunnen wij u niet direct antwoord geven dan wordt u uiterlijk de volgende werkdag voor 17.00 uur teruggebeld.	80%	68%	80%
Digitaal	7. Informatie over producten en diensten vindt u op onze website: hoe en waar u die kunt verkrijgen, wat de eventuele kosten zijn en wat de termijn van afhandeling is.	bij 90% van de producten en diensten	100%	100%
	8. U mag van ons online dienstverlening verwachten. Daar waar mogelijk bieden wij producten online aan.	80% digitaal aangeboden	78%	79%
Alle	9. U ontvangt binnen de geldende afhandeltermijn een inhoudelijke reactie op uw publieksreactie (melding, (aan)vraag of klacht).	80%	80%	80%
Social media	10. U ontvangt tijdens werkdagen binnen twee uur een reactie op uw bericht via social media. Dit betreft de twitter-accounts @rotterdam voor vragen m.b.t. dienstverlening, @parkeren010 en de zakelijke Facebookpagina.	80%	88%	95%
* Deze servicenormen hebben betrekking op de balie voor burgerzaken & belasting producten				

Toelichting servicenormen waarvan de normscore niet wordt gehaald:

De gemeentelijke servicenormen geven een objectieve weergave van de dienstverlening die de gemeente biedt aan burgers en ondernemers. In T1 2021 halen we 8 van de 10 servicenormen. Bij de overige twee servicenormen, liggen de scores enkele procentpunten van de norm af. De niet behaalde normen worden toegelicht:

Servicenorm 3b

Niet alle burgers kunnen binnen 5 werkdagen met een afspraak terecht. De score in het eerste tertaal van 2021 is ten opzichte van de realisatie over 2020 wel gestegen met 11%. De stijging kan verklaard worden door de investering in opleidingen voor medewerkers. Medewerkers zijn door opleidingen flexibeler inzetbaar en zo kan de gemeente beter inspelen op (acute) vraag naar bepaalde producten en diensten. Door Covid-19 blijven afspraakmogelijkheden beperkt, terwijl de vraag naar bepaalde producten stijgt. Bovendien heeft de gemeente bij sommige producten last van een hoog no-show percentage. Dit drukt op de mogelijkheid voor andere burgers en ondernemers om tijdig een afspraak te kunnen maken.

Servicenorm 8

De gemeente Rotterdam werkt continu aan het digitaliseren van producten en diensten. De score laat een licht stijgende lijn zien ten opzichte van 2020. In het eerste tertaal van 2021 wordt 79% van onze producten digitaal aangeboden. Voor bepaalde producten blijft een bezoek aan de gemeente noodzakelijk.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Burgerzaken	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025

Baten exclusief reserves	7.857	8.938	8.938	8.938	8.938	8.938
Bijdragen rijk en medeoverheden	307	160	160	160	160	160
Dividenden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	7.550	8.779	8.779	8.779	8.779	8.779
Lasten exclusief reserves	27.416	34.055	32.066	30.794	30.177	30.175
Apparaatslasten	19.315	21.120	20.748	20.828	20.828	20.828
Inhuur	1.004	827	1.001	1.001	1.001	1.001
Overige apparaatslasten	565	691	718	718	718	718
Personeel	17.746	19.601	19.029	19.109	19.109	19.109
Intern resultaat	1.754	1.119	1.088	1.088	1.088	1.088
Intern resultaat	1.754	1.119	1.088	1.088	1.088	1.088
Programmalasten	6.347	11.816	10.229	8.877	8.261	8.259
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	6.293	11.760	10.176	8.708	8.093	8.093
Kapitaallasten	0	0	0	117	115	113
Overige programmalasten	4	3	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	51	53	53	53	53	53
Saldo voor vpb en reserveringen	-19.559	-25.117	-23.128	-21.855	-21.239	-21.237
Saldo voor reserveringen	-19.559	-25.117	-23.128	-21.855	-21.239	-21.237
Reserves	-944	-570	-1.441	-1.443	-1.446	-1.446
Onttrekking reserves	385	868	0	0	0	0
Toevoeging reserves	1.329	1.438	1.441	1.443	1.446	1.446
Saldo	-20.503	-25.687	-24.569	-23.299	-22.685	-22.683

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 17.721	- 17.731	- 17.733	- 17.735	- 17.735		
Omissieregeling 2019	- 17.895	- 17.962	- 17.964	- 17.966	- 17.966		
Voorjaarsnota 2019	- 17.125	- 18.824	- 18.712	- 18.688	- 18.702		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 18.049	- 18.993	- 18.752	- 18.702	- 18.702		

10-maandsrapportage 2019	- 18.068	- 18.993	- 18.752	- 18.702	- 18.702
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 18.079				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 20.422	- 18.752	- 18.702	- 18.702	- 18.702
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 21.699	- 22.350	- 24.640	- 23.251	- 22.636
10-maandsrapportage 2020	- 21.322	- 22.350	- 24.640	- 23.251	- 22.636
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 20.503				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 25.687	- 24.569	- 23.299	- 22.685 - 22.683

Financiële bijstellingen

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Bijstellingen Burgerzaken						
Oorspronkelijke begroting 2021		-22.350	-24.640	-23.251	-22.636	-22.636
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-3.337	71	-48	-48	-47
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	-117	-115	-113
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	28	0	0	0	0
Verkiezingen 2021 - resterend knelpunt	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-2.583	0	0	0	0
Detachering RolEntree	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkiezingen	Reserves	0	0	0	0	0
Onttrekking bestemmingsreserve Basisregistratie wettelijke dienstverlening	Reserves	0	0	0	0	0
Onttrekking bestemmingsreserve Masterplan Dienstverlening	Reserves	0	0	0	0	0
Verkiezingen 2021 - deel decembercirculaire	Taakmutaties	-717	0	0	0	0
Waterschapsverkiezingen	Taakmutaties	-109	-112	-114	-117	-117
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	43	183	183	183	183
Begroting na wijzigingen		-25.687	-24.569	-23.299	-22.685	-22.683

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf Investeringskredieten.

Onderbesteding opleiding en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Verkiezingen 2021 - resterend knelpunt

De extra kosten voor Rotterdam als gevolg van de coronamaatregelen bedragen € 3,3 mln. Via de december circulaire is al € 717 ontvangen en resteert een netto claim ad € 2,6 mln met betrekking tot de extra kosten.

Detachering Ro!Entree

Dit betreft een detachering aan Ro!Entree. Een budget neutrale wijziging. De baten en lasten zijn in dezelfde omvang gestegen.

Bestemmingsreserve Verkiezingen

Het huidige budget inclusief voorjaarsnotaclaim aangaande de extra kosten is niet toereikend om de werkelijke kosten te dekken. Het tekort ad € 868 wordt onttrokken uit de reserve Verkiezingen.

Verkiezingen 2021 - deel decembercirculaire

Vanuit het Rijk is voor de te nemen coronamaatregelen bij de Tweede Kamerverkiezingen via de septembercirculaire 2020 al € 902 uitgekeerd. Dit is bij de algemene middelen verwerkt. Via de decembercirculaire is € 717 ontvangen welke in 2021 toegevoegd mag worden aan het budget.

Waterschapsverkiezingen

Op basis van het uitgevoerde onderzoek bij de waterschapsverkiezingen 2019 hebben de VNG en de Unie van Waterschappen (UvW) overeenstemming bereikt over een vergoeding voor de waterschapsverkiezingen 2023. In 2020 is € 105 ontvangen via de septembercirculaire. Van 2021 tot en met 2025 wordt € 569 ontvangen.

Technische wijzigingen

In taakveld Burgerzaken zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn de budgetoverheveling van taakveld Openbare orde en Veiligheid - Veiligheid voor aanpak ondermijning (- € 148 in 2021), verschuiving van lasten naar taakveld Overhead (structureel € 93), herverdeling programmalasten naar apparaatslasten (structureel € 90), incidenteel (€ 75 Verkiezingen) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 67 in 2021).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Goed geregeld voor de Rotterdammer](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente biedt dienstverlening aan Rotterdamse burgers en ondernemers. Dat doet ze via diverse frontoffice-kanalen: fysiek (via locaties), telefonisch (via 14010), digitaal (via Rotterdam.nl) en schriftelijk. Kortom, we leveren passende dienstverlening voor elke Rotterdammer. De gemeente regisseert een eenvoudige en duidelijke dienstverlening volgens het Programma Dienstverlening 2019-2022. Daarnaast valt binnen dit taakveld het beheer van de basisregistratie personen (BRP) en het organiseren van verkiezingen en referenda.

Musea - Stadsarchief

Pagina 38

Musea - Stadsarchief

Verwerving, beheer en beschikbaarstelling van archieven en collecties via digitale en fysieke kanalen.

Toezicht op informatiebeheer gemeenten en deelnemende partijen.

Bevorderen historisch besef in én over de stad.

Voortgang 2021

Het eerste kwartaal van het jaar laat zich kenschetsen door het maken van nieuwe plannen. Zo is het acquisitiebeleid en beveiligingsbeleid geactualiseerd en wordt in het kader van de Visie 2025 met Archeologie Rotterdam, bureau Monumenten en Museum Rotterdam gewerkt aan een plan voor een gezamenlijke publieksbenadering. Met de afdeling Cultuur is een breed onderzoek gestart naar mogelijkheden om het Rotterdamse erfgoed beter zichtbaar en vindbaar te maken en met collega-instellingen in de provincie verkennen we de samenwerkingsmogelijkheden op het gebied van inspectie en duurzame toegankelijkheid (e-depot). Binnenshuis willen we de mogelijkheden verbeteren om schoolklassen te ontvangen onder het motto: ieder kind één keer naar het stadsarchief. Daarnaast gaat er veel aandacht uit naar raadsmoties en het publieksprogramma in het kader van het koloniaal- en slavernijverleden. Het digitaliseringsprogramma en de nieuwe publieksservice 'Digitaliseren op verzoek' hebben we helaas vanwege corona op een laag pitje moeten zetten. Wel wordt het archief van de slavenhandelaar Coopstad & Rochussen gedigitaliseerd en zijn de voorbereidingen voor de digitalisering van het archief van de NV Koninklijke Rotterdamse Lloyd in volle gang.

Ontwikkelingen 2022-2025

Voor de voorjaarsnota heeft het college een voorstel ingediend om de achterstanden in de toegankelijkheid van archieven en collecties in te kunnen lopen. Het voorstel ging uit van een doorlooptijd van 13 jaar en een benodigd bedrag van € 11 mln, grotendeels te besteden aan personele capaciteit. Van dit bedrag is voor 2020 € 200 en voor de jaren 2021 en 2022 € 400 toegekend. Dat betekent dat de doorlooptijd aanzienlijk toeneemt. De verwachting is dat de gemeente de komende jaren slechts beperkt budget vrij kan maken vanwege de benodigde gelden om de gevolgen van de coronacrisis voor Rotterdam te mitigeren. Het Stadsarchief zal daarom een actueel plan opstellen, welke voldoet aan de nieuwe situatie.

De toegekende gelden worden ingezet voor het werven van extra capaciteit. Deze medewerkers moeten hun werk op het Stadsarchief uit voeren, wat op dit moment nog niet volledig mogelijk is in verband met de coronacrisis. Er wordt daarom gezocht naar mogelijkheden om meer werkruimte volgens de maatregelen in te richten om dit veilig mogelijk te maken.

Wat willen we bereiken

- Voldoen aan de archiefwet, archiefverordening, besluit informatiebeheer en instructie voor de gemeentearchivaris
- 24/7 toegang tot archieven en collecties
- Groter bereik en gebruik van archieven en collecties
- Een collectie waarin de diversiteit van de stad is vastgelegd

Wat gaan we daar voor doen

- Archieven in goede geordende en toegankelijke staat brengen en houden
- Digitale archieven opnemen in het e-depot
- Archieven en collecties digitaliseren
- Archieven en collecties van migranten en allochtone groepen verwerven
- Inspecteren en inspectieverslagen uitbrengen aan colleges van B&W en besturen van deelnemende partijen

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bezoek studiezaal*	Streefwaarde	8.000	8.000	8.000	7.500	7.000	7.000
	Realisatie	6.830	7.640	2.396	577		
Bezoek website	Streefwaarde	715.000	750.000	785.000	825.000	865.000	905.000
	Realisatie	699.369	599.722	175.075	134.272		
Bezoek rotterdam.nl	Streefwaarde	15.000	15.750	16.500	17.300	18.000	18.750
	Realisatie	15.460	19.872	7.968	3.930		
Bezoek wiewaswie.nl	Streefwaarde	168.000	176.000	185.000	194.000	203.000	213.000
	Realisatie	171.605	179.486	321.873	162.879		
Bezoek archieven.nl	Streefwaarde	196.000	205.000	215.000	225.000	236.000	247.000
	Realisatie	176.292	162.464	41.850	10.721		

* Bezoek studiezaal zal afnemen naarmate er meer digitaal zal worden aangeboden.

Het aantal fysieke bezoekers is gedaald door de sluiting van de studiezaal van het Stadsarchief vanaf half maart tot 3 juni 2020 en de beperking van het aantal bezoekers daarna.

Bezoekcijfers website en de platforms zullen vanwege het steeds meer digitaal aanbieden én door vernieuwing van de website van het Stadsarchief jaarlijks met naar schatting ca. 5% toenemen.

Het totaal aan digitale bezoekers op de website en via rotterdam.nl, wiewaswie.nl en archieven.nl is ongeveer gelijk gebleven, maar is wel op een andere manier verdeeld. Er wordt nog onderzocht waar deze verschuiving vandaan komt. Zo kan de daling van de bezoeken van archieven.nl te maken hebben met de overgang van het Stadsarchief naar een nieuw collectiebeheer systeem. Dit is hetzelfde systeem waar archieven.nl mee werkt.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal ontsloten objecten en meters	Streefwaarde	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m	3.000 + 250m
	Realisatie	15.000 + 744m	1.000+nb	0***			
Toegankelijkheid overheidsarchieven	Streefwaarde	95%	95%	95%	95%	95%	95%
	Realisatie	97%	95%	95%***			
Toegankelijkheid particuliere archieven/collecties	Streefwaarde	50%	55%	60%	65%	65%	65%

	Realisatie	50%	48%	48%***			
Digitalisering archieven en collecties (meters)*	Streefwaarde	25m	25m				
	Realisatie	50m	75m	0****			
Digitalisering archieven en collecties (aantal digitale opnames)*	Streefwaarde			25.000	25.000	25.000	25.000
	Realisatie			400.000*****			
Bezoekerswaardering**	Streefwaarde		7,8		8,0		8,0
	Realisatie		7,3				

* De digitalisering van archieven en collecties laat zich zuiverder uitdrukken in aantal digitale opnamen dan in meters.

** De bezoekerswaardering wordt tweejaarlijks gemeten. De bezoekers waardeerden het Stadsarchief in 2017 met een 7,4.

***In de eerste 3 maanden van dit jaar is alle tijd uitgegaan naar de conversie van het collectiebeheersysteem, Vanaf maart kan niet op locatie gewerkt worden en zijn geen archieven of collecties ontsloten

****Geen wezenlijke aanvullingen ivm sluiting SA.

*****400.000 arrestantenkaarten

Wat kost het

	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
Overzicht van baten en lasten Musea - Stadsarchief	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	416	312	312	312	312	312
Bijdragen rijk en medeoverheden	9	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	406	312	312	312	312	312
Lasten exclusief reserves	5.522	7.605	5.555	5.182	5.183	5.126
Apparaatslasten	4.560	4.834	4.727	4.410	4.410	4.410
Inhuur	185	242	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	108	170	177	177	177	177
Personeel	4.267	4.422	4.550	4.233	4.233	4.233
Intern resultaat	28	0	-1	-1	-1	-1
Intern resultaat	28	0	-1	-1	-1	-1
Programmalasten	934	2.772	828	773	774	717
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	775	2.670	737	685	687	687
Kapitaallasten	124	102	91	88	86	30

Overige programmalasten	35	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-5.106	-7.293	-5.243	-4.870	-4.871	-4.814
Saldo voor reserveringen	-5.106	-7.293	-5.243	-4.870	-4.871	-4.814
Saldo	-5.106	-7.293	-5.243	-4.870	-4.871	-4.814

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 5.047	- 4.847	- 4.828	- 4.829	- 4.829		
Omissieregeling 2019	- 5.069	- 4.868	- 4.848	- 4.849	- 4.849		
Voorjaarsnota 2019	- 5.069	- 5.007	- 4.988	- 4.988	- 4.988		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 4.912	- 5.064	- 4.919	- 4.962	- 4.907		
10-maandsrapportage 2019	- 4.922	- 5.064	- 4.919	- 4.962	- 4.907		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 4.434						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 5.251	- 4.919	- 4.962	- 4.907	- 4.907	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 5.247	- 7.323	- 5.366	- 4.993	- 4.993	
10-maandsrapportage 2020		- 5.206	- 7.323	- 5.366	- 4.993	- 4.993	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 5.106					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 7.293	- 5.243	- 4.870	- 4.871	- 4.814

Financiële bijstellingen

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
Bijstellingen Musea - Stadsarchief		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-7.323	-5.366	-4.993	-4.993	-4.993
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		29	123	123	122	179
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	15	16	16	15	72
Archiefbestanden Stadsarchief Rotterdam	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-100	0	0	0	0

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	7	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	107	107	107	107	107
Begroting na wijzigingen		-7.293	-5.243	-4.870	-4.871	-4.814

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Wijzigingen hebben zich voorgedaan bij Vernieuwing website stadsarchief. In de paragraaf Investerings is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Archiefbestanden Stadsarchief Rotterdam

Bij de voorjaarsnota 2020 heeft het Stadsarchief € 200 ontvangen. Dit is bestemd voor het wegwerken van de achterstanden voor onderhoud en verbetering van de opslag van archiefbestanden ten behoeve van de historische waarden van Rotterdam. Als gevolg van de sluiting van het Stadsarchief door de corona maatregelen zijn de geplande werkzaamheden later in het jaar gestart. De specifieke werkzaamheden en gebruik van machines/ materiaal dienen plaats te vinden op de locatie van het Stadsarchief. In 2021 mag het ongebruikte deel ad - € 100 toegevoegd worden aan het budget.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Technische wijzigingen

In taakveld Musea – Stadsarchief zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijziging is de herijking formatie Stadsarchief (structureel € 113) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 6).

Omschrijving taakveld

Rotterdam wil voor zijn inwoners een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

Deze doelstellingen zijn alle drie gekoppeld aan de programmadoelstelling: Rotterdam wil voor zijn inwoners een transparante, democratische overheid zijn met oog voor verleden, heden en toekomst.

Het doel van verwerving van particuliere archieven en collecties is om een representatief beeld te kunnen bieden van de geschiedenis van de stad Rotterdam, nu en in de toekomst. De afgelopen decennia is de samenstelling van de bevolking van Rotterdam sterk veranderd. Dit moet zich ook gaan vertalen in de collectie. Dit doet eveneens recht aan de toenemende aandacht voor diversiteit en de herkomst en geschiedenis van migranten in de stad.

Cultuur, sport en recreatie

Pagina 39

Cultuur, sport en recreatie

Stimuleren van het culturele en sportieve klimaat en vergroten van de participatie van Rotterdammers op deze terreinen.

Werken aan een optimaal vrijetijdsaanbod, een toonaangevend evenementenbeleid en een stevige voedingsbodem voor de creatieve industrie.

Bijdragen aan een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en participatie op het gebied van natuur en milieu door het betrekken van Rotterdammers bij duurzaamheid en door het bevorderen van een duurzame en gezonde levensstijl.

TAAKVELD 1

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.

Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Ervoor zorgen dat Rotterdammers zo min mogelijk belemmeringen ondervinden als zij kunst en cultuur willen ervaren, beoefenen en beleven.

De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

TAAKVELD 2

Media

Meer film-, tv- en mediaproducties afkomstig van Rotterdamse makers.

Meer film-, tv- en mediaproducties die Rotterdam, het verhaal van de stad en haar bewoners tonen.

Het ontwikkelen van nieuwe vormen van film-, tv- en mediaproducties.

Het ontwikkelen van een toekomstbestendige mediasector die zich graag in Rotterdam vestigt, zich voor lange tijd aan de stad committeert en hier ook graag investeert.

Betekenisvolle aandacht voor inclusiviteit en het perspectief van nieuwe generaties.

Het ontwikkelen van een evaluatie-instrumentarium waarin de bovenstaande doelen zowel kwalitatief als kwantitatief gewogen kunnen worden, in samenwerking met (inter)nationale partijen, zoals het Nederlands Filmfonds, het IFFR, de NPO, Cinecrowd, etc.

Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

TAAKVELD 3

Musea - Cultuur

Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.

Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.

Bijdragen aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Ervoor zorgen dat Rotterdammers zo min mogelijk belemmeringen ondervinden als zij kunst en cultuur willen ervaren, beoefenen en beleven.

De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

TAAKVELD 4

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van voorzieningen, educatie en expertise op gebied van natuur en milieu, waarbij ervaringsgericht leren centraal staat en met focus op de doelgroepen kinderen, jongeren en gezinnen.

Groeninitiatieven vanuit de samenleving op het gebied van natuur- en milieueducatie.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding.

TAAKVELD 5

Sportaccommodaties

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen (goed onderhouden, voldoen aan eisen van de tijd, capaciteit op orde).

Opstellen in eigendom van sportverenigingen zijn van voldoende kwalitatief niveau.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners/verenigingen om dat ook te doen bij hun voorzieningen.

TAAKVELD 6

Sportbeleid en activering

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten met extra aandacht voor een aantal specifieke doelgroepen: kinderen in achterstandssituaties, ouderen en mensen met een beperking.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport.

Vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap.

Gezond opgroeien in je eigen buurt.

BBV-indicatoren

Niet-sporters (% huishoudens waarin niet 1 X per week wordt gesport, 19-80 jaar)	%	Streefwaarde		RIVM
		Realisatie	54,1 (2016)	36,0 (2019)

Beschrijving RSO-indicator	Eenheid	Bron
Sporters (landelijke richtlijn sportdeelname onderzoek, % inwoners dat > 12 x per jaar sport, 6-80 jaar)	% Streefwaarde 67% 67% 2021	Afdeling Onderzoek en Business Intelligence gemeente Rotterdam
	Realisatie 66% 70,5% (2017) (2019)	

Overzicht baten en lasten

	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
Overzicht van baten en lasten Cultuur, sport en recreatie	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	6.005	10.141	4.656	4.732	4.632	4.632
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.529	5.685	25	100	0	0
Financieringsbaten	338	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	4.138	4.457	4.632	4.632	4.632	4.632
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	241.008	272.387	233.227	232.144	229.971	227.031
Apparaatslasten	9.625	10.493	10.580	10.355	10.355	10.356
Inhuur	311	417	383	383	383	383
Overige apparaatslasten	171	258	265	366	366	367
Personeel	9.143	9.819	9.932	9.606	9.606	9.606
Intern resultaat	-8.357	-2.744	-2.613	-2.263	-2.263	-2.263
Intern resultaat	-8.357	-2.744	-2.613	-2.263	-2.263	-2.263
Programmalasten	239.739	264.639	225.260	224.052	221.879	218.938
Financieringslasten	574	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	18.340	29.680	13.969	12.877	12.044	11.368
Kapitaallasten	508	483	294	207	196	181
Overige programmalasten	813	1.198	1.199	1.199	1.199	1.199

Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	219.504	233.277	209.798	209.769	208.440	206.190
Saldo voor vpb en reserveringen	-235.003	-262.246	-228.571	-227.412	-225.339	-222.400
Saldo voor reserveringen	-235.003	-262.246	-228.571	-227.412	-225.339	-222.400
Reserves	-7.603	14.707	519	1.039	39	39
Onttrekking reserves	15.835	17.372	519	1.039	39	39
Toevoeging reserves	25.037	4.565	0	0	0	0
Vrijval reserves	1.600	1.900	0	0	0	0
Saldo	-242.606	-247.539	-228.052	-226.373	-225.300	-222.361

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 209.296	- 209.421	- 209.325	- 209.009	- 209.009		
Omissieregeling 2019	- 210.077	- 210.401	- 210.275	- 209.959	- 209.959		
Voorjaarsnota 2019	- 216.973	- 217.400	- 216.027	- 215.102	- 215.127		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 217.484	- 228.612	- 216.370	- 215.196	- 214.220		
10-maandsrapportage 2019	- 217.076	- 228.612	- 216.370	- 215.196	- 214.220		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 213.864						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 251.595	- 216.370	- 215.196	- 214.220	- 214.220	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 249.612	- 230.013	- 224.820	- 223.024	- 224.371	
10-maandsrapportage 2020		- 248.862	- 230.013	- 224.820	- 223.024	- 224.371	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 242.606					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 247.539	- 228.052	- 226.373	- 225.300	- 222.361

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit verkregen rijksmiddelen voor corona ondersteuning aan sportorganisaties, rijksinkomsten vanuit de Regiodeal en een provinciale bijdrage voor het Eurovisie Songfestival. Andere baten betreffen de inkomsten uit het recreatieoord Hoek van Holland en inkomsten van de scholen uit vakleerkrachten Lekker Fit.

Lasten

De apparaatslasten opgenomen onder dit programma bestaan hoofdzakelijk uit personeelslasten van de medewerkers die belast zijn met de ontwikkeling- en uitvoering van het cultuur- en sportbeleid.

Een groot deel van de programmalasten betreft het verlenen van subsidies. Jaarlijks worden subsidies toegekend aan culturele organisaties opgenomen in het Cultuurplan 2021 – 2024. Daarnaast wordt jaarlijks subsidie verleend aan de stichting Bibliotheek Rotterdam en ontvangen de organisaties die behoren tot de “Rotterdamse culture basis”, zoals theaters en musea, eveneens een jaarlijkse subsidie.

Verder zijn er specifieke (subsidie)budgetten voor mediabeleid, creatieve industrie, cultuureducatie, evenementen en algemene subsidiebudgetten voor incidentele aangelegenheden. Hieronder vallen ook de budgetten voor noodsteun aan culturele- en sportorganisaties, die zijn getroffen door de coronamaatregelen.

Reserves

In de begroting 2021 zijn onttrekkingen geraamd voor het Eurovisie Songfestival. Voor de organisatie van toekomstige evenementen zijn in de meerjarenraming eveneens onttrekkingen opgenomen. Het in de bestemmingsreserve Noodfonds aanwezige bedrag van € 1,9 mln valt in 2021 vrij. Het bedrag dient ter gedeeltelijke dekking van de steunmaatregelen en de vernieuwings- en herstelopgave voor de culturele sector na de coronacrisis. Voor een toekomstig Grand Départ, wordt vanuit de begroting 2021 een bedrag van € 4,5 mln gereserveerd.

Meerjarig verloop

De begroting vertoont meerjarig een dalend verloop. Dit verklaart zich onder andere door het incidentele karakter van corona gerelateerde uitgaven, de eenmalige frictiekosten samenhangend met het nieuwe Cultuurplan en de voor 2021 incidentele kosten voor het Eurovisie Songfestival.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Cultuur, sport en recreatie	-17.525	8%	-3.231	1%	-3.349	2%	-930	0%	2.010	1%
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-12.454	14%	-3.050	4%	-3.279	4%	-1.692	2%	2.215	3%
Media	47	0%	53	0%	40	0%	15	0%	15	0%
Musea - Cultuur	1.117	3%	1.488	4%	1.469	4%	1.426	4%	-265	1%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	-232	1%	66	0%	59	0%	59	0%	59	0%
Sportaccommodaties	-1.573	3%	-1.246	2%	-1.096	2%	-725	1%	0	0%

Sportbeleid en activering	-4.431	30%	-543	4%	-543	4%	-13	0%	-14	0%
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-12.454	14%	-3.050	4%	-3.279	4%	-1.692	2%	2.215	3%
Media	47	0%	53	0%	40	0%	15	0%	15	0%
Musea - Cultuur	1.117	3%	1.488	4%	1.469	4%	1.426	4%	-265	1%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	-232	1%	66	0%	59	0%	59	0%	59	0%
Sportaccommodaties	-1.573	3%	-1.246	2%	-1.096	2%	-725	1%	0	0%
Sportbeleid en activering	-4.431	30%	-543	4%	-543	4%	-13	0%	-14	0%

Omschrijving programma

Cultuur, Sport en Recreatie dragen bij aan talentontwikkeling, activering en verbinding. Ook dragen cultuur, sport en recreatie bij aan gezondheid, een aantrekkelijk vestigingsklimaat en betrokkenheid van bewoners bij de stad. Cultuur en Sport versterken via sportevenementen en culturele programma's de nationale en internationale profilering van Rotterdam.

Sport

Voor Sport leidt dat tot vier doelstellingen ('Ambities' in de Sportnota 2017+), te weten:

1. De sportvoorzieningen worden versterkt (de stad nodigt uit tot bewegen en sport).
2. Meer Rotterdammers zijn in beweging.
3. Bewegen en sport worden 'breed' ingezet.
4. Benutten kracht van sportevenementen en topsport.

Groen

Voor Natuur- en Milieueducatie zijn er (beleidskader "NME heeft de toekomst", november 2013) vier doelstellingen:

1. Herijking en vernieuwing van het basispakket en het borgen van een toekomstbestendige infrastructuur aan NME-voorzieningen.
2. Het ontwikkelen van een pluspakket van NME-activiteiten vanuit verschillende partijen (organisaties, bedrijven, bewoners) als aanvulling op het basispakket.
3. Meer samenhang en verbindingen realiseren tussen de producten op het gebied van NME en andere beleidsproducten.
4. Het werven van meer opdrachtgevers voor NME en de NME-infrastructuur breder benutten.

De uitvoerende taken op het gebied van NME en kinderboerderijen zijn met ingang van 1 januari 2019 verzelfstandigd.

Cultuur

Cultuur heeft voor de komende jaren de volgende doelstellingen:

1. Het cultuuraanbod sluit aan bij de diversiteit van de bevolking en de dynamiek van de stad; elke Rotterdammer kan in het aanbod iets van zijn gading vinden.
2. De culturele sector profileert zichzelf en de stad met de enorme diversiteit aan kunst en cultuur die de stad rijk is en die in de stad gecreëerd wordt.
3. Gevestigde organisaties en in het bijzonder nieuwe makers worden ondersteund en gefaciliteerd in hun ontwikkeling en presentatiemogelijkheden.
4. De culturele sector verbindt zich met andere domeinen in het gemeentelijk beleid en ontwikkelt maatschappelijke toepassingsmogelijkheden.

De gemeente zoekt continu naar mogelijkheden om belangen, ambities en initiatieven in de culturele sector met elkaar te verbinden en elkaar te laten versterken, opdat zij bijdragen aan de genoemde doelstellingen.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Pagina 40

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Het cultureel klimaat versterken.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen.

Voortgang 2021

De zorgen zijn voor de cultuursector in de eerste helft van 2021 niet kleiner geworden. Tot begin juni zijn alle culturele voorzieningen gesloten geweest. Pas medio mei mochten de bibliotheek en de actieve cultuurbeoefening in de vrije tijd onder voorwaarden herstarten; publiek was bij cultuuruitingen niet toegestaan. Culturele organisaties en zelfstandigen in de sector (kunstenaars, muzikanten, dansers, maar ook de mensen achter de schermen als technici, decorbouwers, cateraars) zitten daardoor nog steeds grotendeels of geheel zonder inkomsten.

Om die reden heeft de gemeente in het voorjaar besloten tot een nieuwe ronde noodsteun voor de cultuursector. De regeling liep van januari tot en met april 2021. Naast de gesubsidieerde instellingen konden ook amateurverenigingen en een aantal privaat gefinancierde culturele ondernemers daarop een beroep doen. Met de regeling hoopt de gemeente te voorkomen dat belangrijke culturele organisaties door de coronacrisis verdwijnen.

De verwachting is dat ook in de tweede helft van 2021 een deel van de cultuursector de gevolgen van de coronacrisis nog zwaar zal voelen. De gemeente houdt er daarom rekening mee dat noodsteun in een aantal gevallen ook dan nog nodig zal zijn.

De noodsteunregeling 2021 is bekostigd uit geld dat het Rijk eind 2020 beschikbaar heeft gesteld voor de instandhouding van de cruciale lokale culturele infrastructuur. Van de € 12,3 miljoen die Rotterdam ontving, is € 6 miljoen gebruikt voor noodsteun. Met de overige € 6,3 wil het college van burgemeester en wethouders het advies uitvoeren dat de Denktank New Deal Cultuur Rotterdam begin mei heeft aangeboden. In [het advies](#) doet de Denktank aanbevelingen aan de gemeente voor herstart en transitie van de cultuursector, zodra de coronamaatregelen dat weer toelaten.

Scholen zijn in de eerste helft van 2021 langzaam weer heropend. Als gevolg daarvan hebben cultuureducatieprogramma's ook stilgelegen. Het is nog onduidelijk wat in 2020 en 2021 de invloed is van de sluiting van de scholen naar aanleiding van De coronacrisis op de college-indicator.

Ontwikkelingen 2022-2025

Rotterdamse Cultuurvisie

In de [Rotterdamse Cultuurvisie; Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#) geeft de gemeente de uitgangspunten aan voor het cultuurbeleid op langere termijn. Centraal in het beleid staan inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Rotterdam staat voor een culturele sector waarin voor iedere Rotterdammer zonder onderscheid een plek is, als bezoeker, als personeel of als maker. Nieuw aanbod en nieuwe genres krijgen de ruimte. Intensieve samenwerking en wederzijdse verbondenheid zijn kernbegrippen. De thema's voor het cultuurbeleid voor de langere termijn zijn leidend in de beleidsnota's, -kaders en -regelingen op het gebied van cultuur in de komende jaren, zoals het beleidskader voor de Bibliotheek, het architectuurbeleid, de popvisie, het Cultuurplan en de regelingen voor projectsubsidies.

Cultuurplan 2021-2024

Met het Cultuurplan ligt vast welke culturele organisaties in de jaren 2021-2024 kunnen rekenen op een jaarlijkse subsidie van de gemeente. Naast de artistieke betekenis van de aanvragers is hun bijdrage aan de drie beleidsspeerpunten inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit een belangrijk criterium bij de beoordeling van hun plannen voor de periode 2021-2024.

Herstel en transitie na de coronacrisis

De coronacrisis heeft laten zien dat de Rotterdamse cultuursector ondanks de harde klappen die zij kreeg, een enorme energie en veerkracht heeft getoond om de Rotterdammers ondanks alle beperkingen toch te blijven voorzien van cultureel aanbod; daarbij is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod. De culturele instellingen hebben onder moeilijke omstandigheden aanbod verzorgd waar Rotterdammers troost in vonden, bij konden verpozen en verbinding in konden vinden. Zij zijn ondanks alle beperkingen Rotterdam blijven voorzien van cultureel aanbod; en daarbij is volop geëxperimenteerd met digitaal en ander aanbod.

Dat signaal heeft ook de Denktank New Deal Cultuur Rotterdam opgepakt. Begin mei bracht de Denktank aanbevelingen aan het gemeentebestuur en de cultuursector uit om de sector na het einde van de

coronapandemie zo snel mogelijk te laten herstarten en een transitie mogelijk te maken naar meer weerbaarheid, wendbaarheid en veerkracht dan voor corona.

De Denktank is een initiatief uit de cultuursector zelf. De gemeente heeft dit initiatief omarmd en ondersteund. Mariëtte Hamer, onder andere voorzitter van de SER, was bereid het voorzitterschap op zich te nemen. Voor de uitvoering van de aanbevelingen wil het college van burgemeester en wethouders € 6,3 miljoen uittrekken.

Kunst en Cultuur in de gebieden

Om laagdrempelige gebiedsgerichte culturele activiteiten en evenementen te stimuleren is per 2021 de subsidieregeling Lokale Culturele Programmering gestart. LCP-coördinatoren verzorgen op basis van deze subsidieregeling de culturele programmering in elk van de veertien gebieden. Ook de activiteiten in de gebieden hebben zwaar geleden onder de coronamaatregelen. In het kader van de aanbevelingen van de Denktank New Deal Cultuur wordt gewerkt aan een plan om ook in de gebieden tot een snelle herstart van activiteiten te komen, zodra de maatregelen dat toelaten.

Wat willen we bereiken

Het cultureel klimaat versterken

- Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met in het bijzonder ruimte voor nieuw, divers talent.
- Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.
- Zorgen voor een *breed* cultuuraanbod dat aansluit bij de diversiteit van de bevolking en de dynamiek van de stad zodat elke Rotterdammer iets van zijn gading kan vinden.
- De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Een van de speerpunten in het cultuurbeleid is het vergroten en verbreden van het publieksbereik; alle Rotterdammers moeten in de cultuursector iets van hun gading kunnen vinden.

Ook cultuureducatie past daarin. De cultuursector draagt daarmee bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Wat gaan we daar voor doen

Het cultureel klimaat versterken

Het cultureel klimaat versterken

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, ontwikkelt de gemeente op de genoemde deelterreinen beleid. Voor de uitvoering van dit beleid krijgt een aantal culturele organisaties meerjarige subsidies. Behalve subsidie in het kader van het Cultuurplan gaat het dan onder andere om de tweejarige Impulsregeling Cultuur. Daarnaast verleent de gemeente subsidies voor projecten, ondersteunt zij crowdfundingcampagnes en verleent zij via de landelijke organisatie Cultuur+Ondernemen laagrentende leningen. Een bijzondere vorm van subsidiëring is Pitcher Perfect010. Meer informatie hierover is te vinden op de [gemeentelijke website](#) en gerelateerde pagina's.

Cultuureducatie, mede gericht op de ontwikkeling van creatieve en 21ste-eeuwse vaardigheden, verdient een stevige positie in het geheel van het onderwijs. Ook in 2021 blijft de gemeente werken aan de duurzame borging van cultuur in het onderwijs.

Hoewel de coronacrisis een zware wissel heeft getrokken op de plannen van de cultuursector en de uitvoering van een aantal beleidsvoornemens, voert de gemeente het in diverse nota's vastgestelde cultuurbeleid zoveel als mogelijk. Dat geldt bijvoorbeeld voor de Beleidsvisie Creatieve Industrie, de Beleidsvisie Pop en de nota Rotterdam Architectuurstad. Voor 2021 staat onder andere de actualisatie van het atelier- en broedplaatsenbeleid op het programma. De evaluatie van het lopende beleid wordt op dit moment uitgevoerd.

De coronacrisis heeft laten zien hoe belangrijk een sterk cultureel klimaat voor de stad is. Het heeft ook laten zien dat de sector staat te trappelen om een aantal ontwikkelingen uit het afgelopen jaar vast te houden en verder te ontwikkelen. Samenwerking binnen de sector en met partijen daarbuiten en (digitale) innovatie zijn toegenomen en als uitvloeisel daarvan zijn ook nieuwe mogelijkheden ontstaan voor inclusiviteit, zoals in werkwijzen als in publieksbereik. Het zijn centrale onderdelen in de transitieaanbevelingen van de Denktank New Deal Cultuur, die bovendien voorstelt daarvoor andere vormen van financiële ondersteuning te onderzoeken om te komen tot een herziening van de relatie tussen cultuursector en overheid.

In het cultuurbeleid voor de komende jaren staan de i's van inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit centraal:

- Cultuur is voor alle Rotterdammers bereikbaar en toegankelijk; alle Rotterdammers kunnen iets van hun gading vinden en meedoen.
- We geven ruimte aan nieuwe makers, creatieven en talenten en stimuleren een sterkere verbinding tussen deze nieuwe makers, creatieven en talenten enerzijds en de bestaande culturele organisaties anderzijds.
- We streven naar een compleet en evenwichtig cultureel ecosysteem in de stad dat de brede culturele sector intern verbindt en dat een stevige meerwaarde heeft voor vele andere sectoren.

Publieksbereik is een van de belangrijkste onderdelen van het cultuurbeleid 2021-2024. Evident is dat de beperkingen een zware wissel trekken op de activiteiten en bezoekcapaciteit van de cultuursector. Het publieksbereik is in 2020 minimaal geweest en het zal in 2021 naar verwachting lang duren voordat er sprake is van enig herstel. Tegelijk dienen zich door de toenemende ontwikkelingen rond digitalisering mogelijkheden aan om cultuur ook op nieuwe manieren aan het publiek aan te bieden en om nieuwe publieksgroepen te interesseren voor cultuur.

De gemeente vindt het verder noodzakelijk dat de cultuursector de landelijke Governance Code Cultuur, de Code Inclusie en Diversiteit en de Fair Practice Code toepast. Voor de uitvoering van het beginsel van *fair pay* heeft de gemeente het cultuurplanbudget met ingang van 2021 verhoogd. Voor de versterking van diversiteit en inclusiviteit wordt een monitor ontwikkeld, waarmee instellingen zelf hun voortgang zichtbaar kunnen maken.

Met ingang van 2021 kent de gemeente naast het vierjarige Cultuurplan de tweejarige Impulsregeling Cultuur voor jonge culturele organisaties uit Rotterdam die zich willen ontwikkelen en professionaliseren. De subsidie geldt voor zowel de ontwikkel- als de artistieke activiteiten en de aanvraag moet expliciteren welk ontwikkeldoel de organisatie heeft en hoe zij dat wil realiseren.

Daarnaast zijn acht culturele instellingen met een zekere draagkracht, ervaring en capaciteit ondergebracht in de zogeheten Rotterdamse Culturele Basis. Van hen wordt verwacht dat verantwoordelijkheid voor de sector als geheel nemen. Met behulp van deze instellingen wil de gemeente de cultuursector in staat stellen haar strategische rol in de stad verder te versterken. De instellingen in de Rotterdamse Culturele Basis kunnen gezien worden als strategische denktank bij het aanpakken van de stedelijke opgaven van Rotterdam. Met hen samen heeft de gemeente in de eerste maanden van 2021 hun werkprogramma voor de periode 2021-2024 geformuleerd.

De intermediaire instellingen Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam, Cultuur Concreet (kunst en cultuur in de gebieden) en SKAR (werkruimtes voor de creatieve sector) hebben met ingang van 2021 een plaats buiten het Cultuurplan, vergelijkbaar met Rotterdam Festivals.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bij vergroten en verbreden van het publieksbereik gaat het zowel om het bezoek aan stedelijke culturele voorzieningen als musea en theaters, als om actieve deelname aan culturele activiteiten in de wijk, zoals zelf muziek maken en wijkfestivals. De gemeente stimuleert de organisatie van activiteiten, programma's en evenementen die aansluiten bij de vraag van de Rotterdammers. Het in 2018 begonnen onderzoek naar publieksbereik, waaraan alle meerjarig gesubsidieerde Rotterdamse culturele organisaties deelnemen, gaat door in de periode 2021-2024. Op basis van de ervaringen tot nog toe en aanbevelingen van de Rekenkamer Rotterdam worden verbeteringen in het proces aangebracht. Focusgroepen in de cultuurdeelname zijn de komende jaren de Wijkgerichte Vrijtijdgenieters en de Stedelijke Toekomstbouwers ([Rotterdam Festivals. De Rotterdamse culturele doelgroepen](#)).

Om alle kinderen de kans te geven met cultuur in aanraking te komen, blijft de gemeente inzetten op cultuuronderwijs met (professionele) docenten op alle Rotterdamse scholen. Het streven is dat alle basisschoolleerlingen in Rotterdam in 2022 kwalitatief goede cultuureducatie krijgen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs.

In het lopende coalitieakkoord is voor cultuureducatie als indicator opgenomen dat in 2022 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen is in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. Voor 2020 was het streefcijfer 22%. Het resultaat wordt bekend in april 2021, maar zal naar verwachting als gevolg van corona achterblijven bij het streefcijfer.

In 2022 is dertig procent van de basisscholen een of meer niveaus gestegen in het Rotterdamse Cultuureducatie Model*.

Streefwaarde N.v.t. 15% 22% 28% 30%

Realisatie N.v.t. 18%

* Bij deze streefgetallen dient aangemerkt te worden dat ze mede afhankelijk zijn van landelijke subsidieregelingen en dat een van deze regelingen per 2021 afloopt.

De regeling wordt verlengd maar onbekend is nog hoe die eruit gaat zien. Ook de wijze waarop de dagprogrammering op Zuid wordt ingericht en aangestuurd vanuit de afdeling Onderwijs zal invloed hebben op het behalen van de streefgetallen.

In het Coalitieakkoord 2018-2022 is opgenomen dat de gemeente wil dat alle kinderen cultuureducatie krijgen. Omdat cultuureducatie opgenomen is in de kerndoelen en eindtermen van het onderwijs, heeft de gemeente deze indicator geformuleerd. Deze stijging toont aan dat de kwaliteit van cultuureducatie is gestegen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs, een noodzakelijkheid voor goede cultuureducatie voor alle Rotterdamse kinderen.

Wat kost het

		Eerste Herziening	Voorjaarsnota			
Overzicht van baten en lasten Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Realisatie 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	1.437	1.532	172	272	172	172
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.046	1.360	0	100	0	0
Overige opbrengsten derden	391	172	172	172	172	172
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	92.079	121.831	89.740	90.180	87.665	83.758
Apparaatslasten	2.314	2.440	2.413	2.278	2.278	2.278
Inhuur	88	135	111	111	111	111
Overige apparaatslasten	38	67	68	129	129	129
Personeel	2.189	2.238	2.233	2.038	2.038	2.038
Intern resultaat	-407	327	377	477	477	477
Intern resultaat	-407	327	377	477	477	477
Programmalasten	90.171	119.065	86.951	87.425	84.910	81.004
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.768	15.254	699	317	-870	-836
Overige programmalasten	90	94	94	94	94	94
Subsidies en inkomensoverdrachten	84.313	103.717	86.158	87.014	85.686	81.745
Saldo voor vpb en reserveringen	-90.642	-120.299	-89.568	-89.907	-87.492	-83.586

Saldo voor reserveringen	-90.642	-120.299	-89.568	-89.907	-87.492	-83.586
Reserves	-5.979	18.020	0	1.000	0	0
Onttrekking reserves	7.771	16.120	0	1.000	0	0
Toevoeging reserves	13.750	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	1.900	0	0	0	0
Saldo	-96.622	-102.279	-89.568	-88.907	-87.492	-83.586

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 78.864	- 79.059	- 78.892	- 78.823	- 78.823		
Omissieregeling 2019	- 77.821	- 78.008	- 77.807	- 77.739	- 77.739		
Voorjaarsnota 2019	- 78.817	- 80.853	- 79.505	- 79.436	- 79.436		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 79.869	- 91.171	- 79.092	- 78.502	- 77.621		
10-maandsrapportage 2019	- 79.453	- 91.171	- 79.092	- 78.502	- 77.621		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 78.517						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 107.145	- 79.092	- 78.502	- 77.621	- 77.621	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 103.067	- 89.825	- 86.518	- 85.628	- 85.800	
10-maandsrapportage 2020		- 102.417	- 89.825	- 86.518	- 85.628	- 85.800	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 96.622					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 102.279	- 89.568	- 88.907	- 87.492	- 83.586

Financiële bijstellingen

	Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021	-89.825	-86.518	-85.628	-85.800	-85.800
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-12.454	-3.050	-3.279	-1.692	2.215

Cultuurplan	Bezuinigingen/Taakstellingen	0	0	0	0	2.250
Vuurwerkshows	Intensiveringen	-400	-400	-400	0	0
Evenement Rotterdam-Zuid	Kasschuiven	0	0	0	0	0
Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, kosten onderzoeksfase	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-130	-130	0	0	0
Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, opslag kostendekkende huur	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	150	116
Bestuursopdracht vastgoed - kostendekkendheid	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	2	0	0	0	0
Zomercampus	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	50	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Noodfonds	Reserves	1.900	0	0	0	0
Noodsteun Cultuur	Taakmutaties	-5.000	0	0	0	0
Vernieuwings- en herstelopgave en Noodsteun Cultuur	Taakmutaties	-6.282	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-2.594	-2.520	-2.879	-1.842	-151
Begroting na wijzigingen		-102.279	-89.568	-88.907	-87.492	-83.586

Toelichting financiële bijstellingen

Cultuurplan

Om financiële ruimte te creëren in het meerjarig beeld worden de intensiveringen vanuit het coalitieakkoord teruggedraaid vanaf 2024. Voor 2025 bedraagt dit € 2,3 mln.

Vuurwerkshows

Dit budget is bestemd voor de kosten van het kindervuurwerk en de vuurwerkshows in Nesselande en Hoek van Holland tijdens de jaarwisseling. Met dit besluit wordt ook invulling gegeven aan de motie om milieuvriendelijk vuurwerk te gebruiken.

Evenement Rotterdam-Zuid

Besloten is het "Evenement op Zuid" te verplaatsen van 2021 naar 2023. Dit is nu in de begroting verwerkt.

Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, kosten onderzoeksfase

Niet alle kosten die voortkomen uit een investeringsplan mogen geactiveerd worden. Dit is aan de orde bij kosten in de voorbereidende fase van onderzoek en ontwikkeling. Hierbij gaat het om kosten zoals haalbaarheidsstudies, opstellen business case en planuitwerking.

Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, opslag kostendekkende huur

De uitwerking van de "Bestuursopdracht Vervangingsinvesteringen" leidt tot aanpassing in de toekomstige kostendekkende huur van maatschappelijk vastgoedobjecten. Voor dit taakveld is de begroting vanaf het jaar 2024 daarop aangepast.

Bestuursopdracht vastgoed – kostendekkendheid

Betreft de interne doorbelasting vanuit Stadsontwikkeling, ter dekking van de hogere kostendekkende huur voor de Schouwburg en Fenixloods ter hoogte van € 150.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Zomercampus

Dit betreft budgetoverheveling naar Programma Onderwijs voor de Zomercampus.

Bestemmingsreserve Evenementenfonds

Vanaf het jaar 2019 zijn bedragen toegevoegd aan de bestemmingsreserve Evenementenfonds voor het in Rotterdam te organiseren Eurovisie Songfestival. Omdat het Songfestival, na uitstel in 2020, nu dit jaar plaatsvindt, worden de eerder gereserveerde bedragen (€ 9,4 mln) aan de reserve onttrokken. Hieruit kunnen de voor het evenement te maken kosten, respectievelijk de te ontvangen bijdragen, worden verrekend.

De dekking van de kosten voor het "Evenement op Zuid" is voor een deel afkomstig uit de bestemmingsreserve Evenementenfonds. Voor het in 2023 te houden evenement wordt dit bedrag (€ 1 mln) in dat jaar aan de bestemmingsreserve onttrokken.

Bestemmingsreserve Noodfonds

In samenhang met de verlengde noodsteun aan culturele organisaties, valt het nog in de bestemmingreserve aanwezige bedrag (€ 1,9 mln) als dekking vrij.

Noodsteun Cultuur

Door de coronamaatregelen is er voor noodsteun aan culturele instellingen, voor de periode januari tot en met april 2021, een budget van € 6 mln beschikbaar. Van dit budget is € 5 mln toegedeeld aan dit taakveld en € 1 mln aan het taakveld Musea – Cultuur.

Vernieuwings- en herstelopgave en Noodsteun Cultuur

Voor de vernieuwings- en herstelopgave van de culturele sector na corona en noodsteun voor de periode mei tot september 2021, is een budget van € 6,3 mln beschikbaar.

Technische wijzigingen

In taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- Een verschuiving van budget vanuit het taakveld Musea - Cultuur naar dit taakveld van € 2,0 mln voor de jaren 2021 tot en met 2024 en € 350 in 2025. Deze verschuiving houdt verband met het Cultuurplan 2021 - 2024
- Budgetverschuivingen door de uitwerking van de bestuursopdracht vastgoed voor de jaren 2021 tot en met 2023 (€ 1,0 mln)
- Een verschuiving van budget vanuit dit taakveld naar het taakveld Economische ontwikkeling voor de jaren 2021 en 2022 (- € 310)
- Diverse kleine technische wijzigingen van - € 42 in 2021 tot - € 68 in 2025.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Advies Denktank New Deal Cultuur Rotterdam 2021](#)
- [Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Algemene beleidsregels eenmalige subsidies kunst en cultuur](#)
- [Meerjaren beleidsplan bibliotheekbeleid](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Film- en Mediavisie 2019-2022](#)

- [Rotterdam Architectuurstad 2019](#)
- [Cultuurverkenning 2017](#)
- [Cultuurverkenning 2019](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen, de creatieve industrie en het beleidsveld Toerisme behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, film- en mediabeleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Media

Pagina 41

Media

Meer film-, tv- en mediaproducties afkomstig van Rotterdamse makers en die Rotterdam, het verhaal van de stad tonen.

Het ontwikkelen van een toekomstbestendige mediasector die zich graag in Rotterdam vestigt, zich voor lange tijd aan de stad committeert en hier ook graag investeert.

Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

Voortgang 2021

De steunmaatregelen van het Rijk hebben de film- en mediasector zonder al te veel schade door de coronacrisis geholpen. Ook in Rotterdam wordt veel in het werk gesteld om de sector te helpen. Het Rotterdam Film & Media Office laat (film)opnames zoveel mogelijk doorgaan en heeft frequent overleg met o.a. het Nederlands Filmfonds en de nationale Filmcommissie om de filmsector mogelijkheden te bieden. Op [de webpagina van het Film- & Media Office](#) zijn extra ondersteuningsmogelijkheden in verband met de coronacrisis voor de mediasector toegevoegd. Zzp'ers in de film- en mediasector hebben helaas wel te kampen met de gevolgen van de coronacrisis.

De Bibliotheek Rotterdam heeft haar deuren inmiddels onder voorwaarden weer mogen openen. Dat is niet alleen positief voor de informatiefunctie van de bibliotheek maar ook voor de sociale functie ervan.

In 2021 wordt gestart met de selectie van een architect die het voorlopig ontwerp opstelt voor de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek, inclusief buitenruimte en optioneel de stadsmuseale functie. Naar verwachting zal Rotterdam bij uitvoering van het ontwerp rond 2028 beschikken over een nieuwe centrale bibliotheek die klaar is voor de toekomst, een visitekaartje is voor de stad, een huiskamer voor alle Rotterdammers en een voorbeeld voor de bibliotheekwereld.

Ontwikkelingen 2022-2025

Rotterdamse Cultuurvisie

In de [Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#) geeft de gemeente de uitgangspunten aan voor het cultuurbeleid op langere termijn. Centraal in het beleid staan inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Rotterdam staat voor een culturele sector waarin voor iedere Rotterdammer zonder onderscheid een plek is, als bezoeker, als personeel of als maker. Nieuw aanbod en nieuwe genres krijgen de ruimte. Intensieve samenwerking en wederzijdse verbondenheid zijn kernbegrippen. De thema's voor het cultuurbeleid voor de langere termijn zijn leidend in de beleidsnota's, -kaders en -regelingen op het gebied van cultuur in de komende jaren, zoals het beleidskader voor de Bibliotheek, het architectuurbeleid, de popvisie, het Cultuurplan en de regelingen voor projectsubsidies.

Cultuurplan 2021-2024

Met het Cultuurplan ligt vast welke culturele organisaties in de jaren 2021-2024 kunnen rekenen op een jaarlijkse subsidie van de gemeente. Naast de artistieke betekenis van de aanvragers is hun bijdrage aan de drie beleidsspeerpunten inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit een belangrijk criterium bij de beoordeling van hun plannen voor de periode 2021-2024.

Herstel en transitie na de coronacrisis

Begin mei bracht de Denktank New Deal Cultuur Rotterdam aanbevelingen aan het gemeentebestuur en de cultuursector uit om de sector na het einde van de coronapandemie zo snel mogelijk te laten herstarten en een transitie mogelijk te maken naar meer weerbaarheid, wendbaarheid en veerkracht dan voor corona.

De Denktank is een initiatief uit de cultuursector zelf. De gemeente heeft dit initiatief omarmd en ondersteund. Mariëtte Hamer, voorzitter van de SER, was bereid het voorzitterschap op zich te nemen. Voor de uitvoering van de aanbevelingen wil het college van burgemeester en wethouders € 6,3 miljoen uittrekken.

Film, Media en Bibliotheek

Op basis van de in 2019 vastgestelde Film- en Mediavisie zet de gemeente ook in 2021 in op het versterken van het Rotterdamse film- en mediaklimaat. Met het oog op samenhang in het stelsel van ondersteuningsinstrumenten is een centraal aanspreekpunt ingericht voor de verdere ontwikkeling en uitvoering van het film- en mediabeleid, het Rotterdam Film and Media Office (RFMO).

Het voornemen de Centrale Bibliotheek ingrijpend te vernieuwen wordt in 2021 verder uitgewerkt tot voorlopig ontwerp.

Wat willen we bereiken

De Film- en Mediavisie heeft als doel de middelen die beschikbaar zijn voor het stimuleren van de sector, effectief en efficiënt in te zetten en beter te laten aansluiten op de huidige ontwikkelingen. De gemeente wil hiermee een kwalitatieve toename van film- en mediaproducties realiseren die Rotterdam en de verhalen van de stad en haar bewoners tonen. Rotterdam wil een toekomstbestendige mediasector realiseren die de bewoners informeert en inspireert, en die ertoe bijdraagt dat Rotterdammers mediacompetent zijn.

In een breder perspectief wil het college bereiken dat alle Rotterdammers met zo min mogelijk belemmeringen toegang hebben tot informatie, kennis, taal en cultuur via diverse media.

Voor de Bibliotheek Rotterdam is het beleid een goede spreiding over de stad te hebben. Onderdeel is onder meer een vestiging in het Kunstenpand op Zuid, die eind 2020 geopend wordt. Het besluit tot ingrijpende verbouwing van de Centrale bibliotheek wordt in 2021 geconcretiseerd. Na de ruim dertig jaar van zijn bestaan is het gebouw toe aan vernieuwing zodat het weer volledig kan voldoen aan de in de loop van de jaren gewijzigde functie van de bibliotheek. De Bibliotheek Rotterdam speelt een belangrijke rol bij het vergroten van de kansengelijkheid voor Rotterdamse kinderen en jongeren, binnen en buiten het onderwijs, o.a. door bij te dragen aan het verminderen van laaggeletterdheid.

Wat gaan we daar voor doen

- Zorgen dat met één centraal aanspreekpunt en een vernieuwde regeling voor film en media het Rotterdamse film- en mediaklimaat versterkt wordt en in het bijzonder de productie van film- en media van hoge kwaliteit toeneemt, zodat de verhalen van de stad en haar bewoners getoond worden.

- Ontwikkelen van een evaluatie-instrumentarium waarin de bovenstaande doelen zowel kwalitatief als kwantitatief gewogen kunnen worden, in samenwerking met (inter)nationale partijen, zoals het Nederlands Filmfonds, het IFFR, de NPO, Cinecrowd, etc.
- Zorgen dat de stad beschikt over een eigentijdse openbare bibliotheekvoorziening met vestigingen op een groot aantal plaatsen in de stad.
- Zorgen voor optimale toegankelijkheid van kennis, informatie, taal en cultuur door middel van ICT en een breed scala aan media, zoals boeken, video en audio.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Media	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	1	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	1	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	21.478	21.389	21.381	21.345	21.370	21.370
Apparaatslasten	492	519	511	475	475	475
Inhuur	18	27	20	20	20	20
Overige apparaatslasten	6	16	17	33	33	33
Personeel	468	476	475	422	422	422
Intern resultaat	234	-25	-25	-25	-25	-25
Intern resultaat	234	-25	-25	-25	-25	-25
Programmalasten	20.752	20.895	20.895	20.895	20.920	20.920
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	107	0	0	0	25	25
Subsidies en inkomensoverdrachten	20.646	20.895	20.895	20.895	20.895	20.895
Saldo voor vpb en reserveringen	-21.477	-21.389	-21.381	-21.345	-21.370	-21.370
Saldo voor reserveringen	-21.477	-21.389	-21.381	-21.345	-21.370	-21.370
Reserves	-14	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	286	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	300	0	0	0	0	0
Saldo	-21.491	-21.389	-21.381	-21.345	-21.370	-21.370

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 20.352	- 20.352	- 20.352	- 20.352	- 20.352		
Omissieregeling 2019	- 20.866	- 20.871	- 20.871	- 20.871	- 20.871		
Voorjaarsnota 2019	- 21.337	- 20.893	- 20.893	- 20.893	- 20.893		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 21.333	- 21.191	- 21.189	- 21.187	- 21.139		
10-maandsrapportage 2019	- 21.333	- 21.191	- 21.189	- 21.187	- 21.139		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 21.003						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 21.632	- 21.189	- 21.187	- 21.139	- 21.139	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 21.930	- 21.436	- 21.435	- 21.386	- 21.386	
10-maandsrapportage 2020		- 21.930	- 21.436	- 21.435	- 21.386	- 21.386	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 21.491					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 21.389	- 21.381	- 21.345	- 21.370	- 21.370

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Media		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-21.436	-21.435	-21.386	-21.386	-21.386
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		47	53	40	15	15
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	47	53	40	15	15
Begroting na wijzigingen		-21.389	-21.381	-21.345	-21.370	-21.370

Toelichting financiële bijstellingen

Onderbestedingen opleiding en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Technische wijzigingen

Onder dit taakveld zijn enkele kleine technische begrotingswijzigingen doorgevoerd van - € 47 in 2021 tot - € 15 in 2025.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering: Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Advies Denktank New Deal Cultuur Rotterdam 2021](#)
- [Rotterdamse Cultuurvisie; Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Algemene beleidsregels eenmalige subsidies kunst en cultuur](#)
- [Meerjaren beleidsplan bibliotheekbeleid](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Film- en Mediavisie 2019-2022](#)
- [Rotterdam Architectuurstad 2019](#)
- [Cultuurverkenning 2017](#)
- [Cultuurverkenning 2019](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen, de creatieve industrie en het beleidsveld Toerisme behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, toeristisch beleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Tot het taakveld Media behoren:

- de Bibliotheek Rotterdam
- de lokale omroep en mediaregeling
- film-, tv- en mediaproducties, inclusief bijbehorende (culturele) infrastructuur
- de lokale pers en informatievoorziening, voor zover behorend tot de gemeentelijke bevoegdheid

Musea - Cultuur

Pagina 42

Musea - Cultuur

Het cultureel klimaat versterken.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen.

Voortgang 2021

Pas begin juni hebben de musea hun deuren onder voorwaarden weer mogen heropenen voor het publiek. Voor de musea betekent dit ook in 2021 aanmerkelijk minder bezoekers dan gepland. Zij zullen naar verwachting een deel van de prestatieafspraken ook in 2021 niet kunnen realiseren. Hoewel de subsidie wordt gecontinueerd, zullen de musea door o.a. lagere eigen inkomsten aanzienlijke financiële schade leiden. Om te voorkomen dat belangrijke culturele organisaties door de coronacrisis verdwijnen heeft de gemeente voor de eerste maanden van 2021 opnieuw een noodfonds gevormd voor cruciale instellingen waarvoor faillissement als gevolg van de coronacrisis dreigt. Enkele van de Rotterdamse musea hebben een beroep gedaan op ondersteuning uit het fonds.

De verwachting is dat een deel van de cultuursector de gevolgen van corona ook in de tweede helft van 2021 nog zwaar zal voelen. De gemeente houdt er daarom rekening mee dat noodsteun in een aantal gevallen opnieuw nodig zal zijn.

Scholen zijn in de eerste helft van 2021 langzaam weer heropend. Als gevolg daarvan hebben cultuureducatieprogramma's ook stilgelegen. Het is nog onduidelijk wat in 2020 en 2021 de invloed is van de sluiting van de scholen naar aanleiding van de coronacrisis op de college-indicator.

Ontwikkelingen 2022-2025

Rotterdamse Cultuurvisie

In de [Rotterdamse Cultuurvisie: Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#) geeft de gemeente de uitgangspunten aan voor het cultuurbeleid op langere termijn. Centraal in het beleid staan inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit. Rotterdam staat voor een culturele sector waarin voor iedere Rotterdammer zonder onderscheid een plek is, als bezoeker, als personeel of als maker. Nieuw aanbod en nieuwe genres krijgen de ruimte. Intensieve samenwerking en wederzijdse verbondenheid zijn kernbegrippen. De thema's voor het cultuurbeleid voor de langere termijn zijn leidend in de beleidsnota's, -kaders en -regelingen op het gebied van cultuur in de komende jaren, zoals het beleidskader voor de Bibliotheek, het architectuurbeleid, de popvisie, het Cultuurplan en de regelingen voor projectsubsidies.

Cultuurplan 2021-2024

Met het Cultuurplan ligt vast welke culturele organisaties in de jaren 2021-2024 kunnen rekenen op een jaarlijkse subsidie van de gemeente. Naast de artistieke betekenis van de aanvragers is hun bijdrage aan de drie beleidsspeerpunten inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit een belangrijk criterium bij de beoordeling van hun plannen voor de periode 2021-2024.

Herstel en transitie na corona

Begin mei bracht de Denktank New Deal Cultuur Rotterdam aanbevelingen aan het gemeentebestuur en de cultuursector uit om de sector na het einde van de coronapandemie zo snel mogelijk te laten herstarten en een transitie mogelijk te maken naar meer weerbaarheid, wendbaarheid en veerkracht dan voor corona.

De Denktank is een initiatief uit de cultuursector zelf. De gemeente heeft dit initiatief omarmd en ondersteund. Mariëtte Hamer, voorzitter van de SER, was bereid het voorzitterschap op zich te nemen. Voor de uitvoering van de aanbevelingen wil het college van burgemeester en wethouders € 6,3 miljoen uittrekken.

Renovaties

De gemeente is eigenaar van het gebouw van Museum Boijmans van Beuningen en grotendeels eigenaar van de collectie van het museum. In het gebouw zit asbest en het museum voldoet niet meer in technisch en functioneel opzicht. In mei 2019 is het museum gesloten en is een begin gemaakt met de renovatie- en verbouwingswerkzaamheden, die zeven jaar gaan duren. In 2021 wordt het besluit genomen over de omvang van de renovatie.

In september 2020 heeft het Wereldmuseum na een grootscheepse verbouwing weer volledig haar deuren geopend.

Stadsmuseale functie

Naar aanleiding van het advies van de RRC over Museum Rotterdam heeft de gemeente besloten de stadsmuseale functie te heroverwegen. In verband daarmee zijn de activiteiten van Museum Rotterdam beperkt tot het openstellen van Museum '40-'45 en het beheren van de Erfgoedcollectie en is de locatie in het Timmerhuis gesloten. In het voorjaar van 2021 heeft een verkenners met verschillende partijen in de stad gesproken en een aantal scenario's voorgesteld voor de toekomst van de stadsmuseale functie. Een kwartiermaker zal deze scenario's in samenwerking met Museum Rotterdam en de gemeente verder uitwerken tot een concrete visie voor elk van de scenario's, ook wat betreft organisatie, huisvesting en financiën. Over het door de kwartiermaker

onderbouwde advies voor één scenario zal de gemeenteraad naar verwachting in het vierde kwartaal van 2021 een besluit worden gevraagd.

Wat willen we bereiken

Het cultureel klimaat versterken

- Optimale voorzieningen bieden voor de presentatie van een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek met ruimte voor nieuw talent.
- Cultuurmakers stimuleren en in staat stellen hun talent te ontwikkelen en zich te professionaliseren, opdat zij mede zorgdragen voor een breed, artistiek hoogwaardig aanbod voor een divers publiek.
- Ervoor zorgen dat Rotterdammers zo min mogelijk belemmeringen ondervinden als zij kunst en cultuur willen ervaren, beoefenen en beleven.
- De aantrekkelijkheid van Rotterdam voor bewoners, bedrijven en bezoekers verder ontwikkelen zodat de stad ook op langere termijn nationaal en internationaal interessant is als vestigingsplaats en toeristische trekpleister.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Een van de speerpunten in het cultuurbeleid is het vergroten en verbreden van het publieksbereik; alle Rotterdammers moeten in de cultuursector iets van hun gading kunnen vinden.

Ook cultuureducatie past daarin. De cultuursector draagt daarmee bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren opdat zij beschikken over de benodigde 21ste-eeuwse vaardigheden om volwaardig te kunnen participeren in de Rotterdamse samenleving.

Wat gaan we daar voor doen

Het cultureel klimaat versterken

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, ontwikkelt de gemeente op de genoemde deelterreinen beleid. Voor de uitvoering van dit beleid krijgt een aantal culturele organisaties meerjarige subsidies. Behalve de subsidie in het kader van het Cultuurplan gaat het dan onder andere om de tweejarige Impulsregeling Cultuur. Daarnaast verleent de gemeente subsidies voor projecten, ondersteunt zij crowdfundingcampagnes en verleent zij via de landelijke organisatie Cultuur+Ondernemen laagrentende leningen. Een bijzondere vorm van subsidiëring is Pitcher Perfect010. Meer informatie hierover is te vinden op de [gemeentelijke website](#) en gerelateerde pagina's.

Cultuureducatie, mede gericht op de ontwikkeling van creatieve en 21ste-eeuwse vaardigheden, verdient een stevige positie in het geheel van het onderwijs. Ook in 2021 blijft de gemeente werken aan de duurzame borging van cultuur in het onderwijs.

Hoewel de coronacrisis een zware wissel heeft getrokken op de plannen van de cultuursector en de uitvoering van een aantal beleidsvoornemens, voert de gemeente het in diverse nota's vastgestelde cultuurbeleid zoveel als mogelijk. Dat geldt bijvoorbeeld voor de Beleidsvisie Creatieve Industrie, de Beleidsvisie Pop en de nota Rotterdam Architectuurstad.

De coronacrisis heeft laten zien hoe belangrijk een sterk cultureel klimaat voor de stad is. Het heeft ook laten zien dat de sector staat te trappelen om een aantal ontwikkelingen uit het afgelopen jaar vast te houden en verder te ontwikkelen. Samenwerking en (digitale) innovatie hebben een vlucht genomen en als uitvloeisel daarvan zijn ook nieuwe mogelijkheden ontstaan voor inclusiviteit, zoals in werkwijzen als in publieksbenadering. Het zijn centrale onderdelen in de transitieaanbevelingen van de Denktank New Deal Cultuur, die bovendien voorstelt daarvoor andere vormen van financiële ondersteuning te onderzoeken om te komen tot een herziening van de relatie tussen cultuursector en overheid.

In het cultuurbeleid voor de komende jaren staan de i's van inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit centraal:

- Cultuur is voor alle Rotterdammers bereikbaar en toegankelijk; alle Rotterdammers kunnen iets van hun gading vinden en meedoen.
- We geven ruimte aan nieuwe makers, creatieven en talenten en stimuleren een sterkere verbinding tussen deze nieuwe makers, creatieven en talenten enerzijds en de bestaande culturele organisaties anderzijds.
- We streven naar een compleet en evenwichtig cultureel ecosysteem in de stad dat de brede culturele sector intern verbindt en dat een stevige meerwaarde heeft voor vele andere sectoren.

Publieksbereik is een van de belangrijkste onderdelen van het cultuurbeleid 2021-2024. Evident is dat de beperkingen een zware wissel trekken op de activiteiten en bezoekcapaciteit van de cultuursector. Het publieksbereik is in 2020 minimaal geweest en het zal in 2021 naar verwachting lang duren voordat er sprake is van enig herstel. Tegelijk dienen zich door de toenemende ontwikkelingen rond digitalisering mogelijkheden aan om cultuur ook op nieuwe manieren aan het publiek aan te bieden en om nieuwe publieksgroepen te interesseren voor cultuur.

De gemeente vindt het verder noodzakelijk dat de cultuursector de landelijke Governance Code Cultuur, de Code Inclusie en Diversiteit en de Fair Practice Code toepast. Voor de uitvoering van het beginsel van *fair pay* heeft de gemeente het cultuurplanbudget met ingang van 2021 verhoogd. Voor de versterking van diversiteit en inclusiviteit wordt een monitor ontwikkeld, waarmee instellingen zelf hun voortgang zichtbaar kunnen maken.

Met ingang van 2021 kent de gemeente naast het vierjarige Cultuurplan de tweejarige Impulsregeling Cultuur voor jonge culturele organisaties uit Rotterdam die zich willen ontwikkelen en professionaliseren. De subsidie geldt voor zowel de ontwikkel- als de artistieke activiteiten en de aanvraag moet expliciteren welk ontwikkeldoel de organisatie heeft en hoe zij dat wil realiseren.

Daarnaast zijn acht culturele instellingen met een zekere draagkracht, ervaring en capaciteit ondergebracht in de zogeheten Rotterdamse Culturele Basis. Van hen wordt verwacht dat verantwoordelijkheid voor de sector als geheel nemen. Met behulp van deze instellingen wil de gemeente de cultuursector in staat stellen haar strategische rol in de stad verder te versterken. De instellingen in de Rotterdamse Culturele Basis kunnen gezien worden als strategische denktank bij het aanpakken van de stedelijke opgaven van Rotterdam. Met hen samen heeft de gemeente in de eerste maanden van 2021 hun werkprogramma voor de periode 2021-2024 geformuleerd.

De intermediaire instellingen Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam, Cultuur Concreet (kunst en cultuur in de gebieden) en SKAR (werkruimtes voor de creatieve sector) hebben met ingang van 2021 een plaats buiten het Cultuurplan, vergelijkbaar met Rotterdam Festivals.

Op het terrein van musea verwacht het gemeentebestuur in de periode 2021-2024 enkele belangrijke ontwikkelingen die inmiddels zijn gestart:

- Ingrijpende renovatie van Museum Boijmans Van Beuningen. Door deze renovatie zal het museum bouwkundig en museaal weer voldoen aan de wettelijke en functionele eisen.
- Ontwikkeling van een iconische Cultuurcampus op Rotterdam-Zuid waar onderwijs, cultuur en toerisme op een unieke wijze samenkomen en waar de deelnemende partijen in verbinding met de bewoners, studenten, kunstenaars, ondernemers en onderzoekers aandacht besteden aan het ontplooien van talent en het vormgeven van de toekomst van de stad.
- Ingebruikneming van Depot Boijmans Van Beuningen.
- Herontwikkeling van de stadsmuseale functie.

De cultuurdeelname door Rotterdammers verhogen

Bij vergroten en verbreden van het publieksbereik gaat het zowel om het bezoek aan stedelijke culturele voorzieningen als musea en theaters, als om actieve deelname aan culturele activiteiten in de wijk, zoals zelf muziek maken en wijkfestivals. De gemeente stimuleert de organisatie van activiteiten, programma's en evenementen die aansluiten bij de vraag van de Rotterdammers. Het in 2018 begonnen onderzoek naar publieksbereik, waaraan alle meerjarig gesubsidieerde Rotterdamse culturele organisaties deelnemen, gaat door in de periode 2021-2024. Op basis van de ervaringen tot nog toe en aanbevelingen van de Rekenkamer Rotterdam worden verbeteringen in het proces aangebracht. Focusgroepen in de cultuurdeelname zijn de komende jaren de Wijkgerichte Vrijtijdgenieters en de Stedelijke Toekomstbouwers ([Rotterdam Festivals. De Rotterdamse culturele doelgroepen](#)).

Om alle kinderen de kans te geven met cultuur in aanraking te komen, blijft de gemeente inzetten op cultuuronderwijs met (professionele) docenten op alle Rotterdamse scholen. Het streven is dat alle basisschoolleerlingen in Rotterdam in 2022 kwalitatief goede cultuureducatie krijgen en dat cultuureducatie in toenemende mate duurzaam geborgd is in het Rotterdamse basisonderwijs.

In het lopende coalitieakkoord is voor cultuureducatie als indicator opgenomen dat in 2022 30% van de basisscholen een of meer niveaus gestegen is in het Rotterdamse Cultuureducatie Model. Voor 2020 was het streefcijfer 22%. Het resultaat wordt bekend in april 2021, maar zal naar verwachting als gevolg van de coronacrisis achterblijven bij het streefcijfer.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Musea - Cultuur	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	2	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	34.217	33.455	32.536	32.482	32.775	34.466
Apparaatslasten	738	778	767	713	713	713
Inhuur	27	40	30	30	30	30
Overige apparaatslasten	9	24	25	49	49	49
Personeel	701	714	712	634	634	634
Intern resultaat	16	-43	-43	-43	-43	-43
Intern resultaat	16	-43	-43	-43	-43	-43
Programmalasten	33.462	32.720	31.812	31.812	32.105	33.796
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	822	800	254	254	547	547
Subsidies en inkomensoverdrachten	32.640	31.920	31.558	31.558	31.558	33.249
Saldo voor vpb en reserveringen	-34.215	-33.455	-32.536	-32.482	-32.775	-34.466
Saldo voor reserveringen	-34.215	-33.455	-32.536	-32.482	-32.775	-34.466
Reserves	-3.078	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.564	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves	5.642	0	0	0	0	0
Saldo	-37.293	-33.455	-32.536	-32.482	-32.775	-34.466

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 29.873	- 31.873	- 32.128	- 32.128	- 32.128		
Omissieregeling 2019	- 30.644	- 32.652	- 32.907	- 32.907	- 32.907		
Voorjaarsnota 2019	- 32.883	- 33.485	- 33.739	- 33.193	- 33.193		

Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 32.013	- 33.914	- 34.166	- 33.617	- 33.545
10-maandsrapportage 2019	- 32.013	- 33.914	- 34.166	- 33.617	- 33.545
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 32.106				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 34.852	- 34.166	- 33.617	- 33.545
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 37.551	- 34.572	- 34.024	- 33.951
10-maandsrapportage 2020		- 37.551	- 34.572	- 34.024	- 33.951
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 37.293			
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 33.455	- 32.536	- 32.482
				- 32.775	- 34.466

Financiële bijstellingen

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
Bijstellingen Musea - Cultuur		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-34.572	-34.024	-33.951	-34.201	-34.201
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		1.117	1.488	1.469	1.426	-265
Kostprijsdekkende huur Collectiegebouw	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-638	-638	-638	-638
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	1	0	0	0	0
Noodsteun Cultuur	Taakmutaties	-1.000	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	2.117	2.126	2.107	2.064	373
Begroting na wijzigingen		-33.455	-32.536	-32.482	-32.775	-34.466

Toelichting financiële bijstellingen

Kostprijs dekkende huur Collectiegebouw

Naar aanleiding van de hernieuwde waardebepaling van het Collectiegebouw is de kostprijs dekkende huur vanaf 2022 opnieuw berekend.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Noodsteun Cultuur

Door de coronamaatregelen is er voor noodsteun aan culturele instellingen, voor de periode januari tot en met april 2021, een budget van € 6 mln beschikbaar. Van dit budget is € 1 mln toegedeeld aan dit taakveld en € 5 mln aan het taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie.

Technische wijzigingen

In taakveld Musea - Cultuur zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- Een verschuiving van budget van dit taakveld naar het taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie van - € 2,0 mln voor de jaren 2021 tot en met 2024 en - € 350 in 2025. Deze verschuiving houdt verband met het Cultuurplan 2021 - 2024.
- Budgetverschuivingen door de uitwerking van de bestuursopdracht vastgoed voor de jaren 2021 tot en met 2023 (- € 43)
- Diverse kleine technische wijzigingen van - € 33 in 2021 tot - € 23 in 2025

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stad in transitie, cultuur in verandering; Uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2021-2024](#)
- [Stad in transitie, cultuur in verandering; Cultuurplan 2021-2024](#)
- [Advies Denktank New Deal Cultuur Rotterdam 2021](#)
- [Rotterdamse Cultuurvisie; Cultuur ondersteunt de veranderingen in de stad](#)
- [Algemene beleidsregels eenmalige subsidies kunst en cultuur](#)
- [Meerjaren beleidsplan bibliotheekbeleid](#)
- [Beleidskader Evenementen 2019](#)
- [Beleidsvisie Pop 2019-2030](#)
- [Beleidsvisie Creatieve Industrie](#)
- [Film- en Mediavisie 2019-2022](#)
- [Rotterdam Architectuurstad 2019](#)
- [Cultuurverkenning 2017](#)
- [Cultuurverkenning 2019](#)
- [Wet op het specifiek cultuurbeleid](#)
- [Erfgoedwet](#)
- [Bibliotheekwet](#)
- [Mediawet](#)
- [Subsidieverordening Rotterdam 2014](#)

Omschrijving taakveld

Het gemeentebestuur werkt aan een stad met een sterk cultureel klimaat. Cultuur is van groot belang voor de economische positie van Rotterdam in binnen- en buitenland, maakt de stad aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en bedrijven en draagt bij aan de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Het gemeentebestuur wil, omwille van een sterk cultureel klimaat, optimale omstandigheden creëren voor de productie van kunst en cultuur, voor de toegankelijkheid ervan en voor het delen van informatie, kennis en middelen. Onder kunst en cultuur verstaan we meer dan alleen beeldende kunst, theater, dans, muziek, musea en film. Ook de bibliotheek, culturele evenementen, de creatieve industrie en het beleidsveld Toerisme behoren tot het culturele domein.

Om de doelen op het terrein van kunst en cultuur te bereiken, maakt de gemeente beleid, zoals het bibliotheekbeleid, (gemeentelijk) collectiebeleid, architectuurbeleid, toeristisch beleid en het vierjaarlijkse Cultuurplan.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Pagina 43

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

Groeninitiatieven vanuit de samenleving op het gebied van natuur- en milieueducatie.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding.

Voortgang 2021

De stichting Natuurstad beheert acht kinderboerderijen en verschillende educatieve tuinen in de stad. Natuurstad verzorgt educatieve natuurlessen en schooltuinieren voor meer dan 90% van de basisscholen. De locaties zijn vanaf begin 2021 voor een bepaalde periode (gedeeltelijk) dicht gebleven op grond van de coronamaatregelen. Er zijn wel online lessen uitgevoerd voor de basisscholen. De overige aanbieders van NME-activiteiten hebben ook gevolgen ondervonden van de coronamaatregelen. Locaties als de natuurspeeltuin Speeldernis en Diergaarde Blijdorp zijn vanaf begin 2021 voor een bepaalde periode (gedeeltelijk) dicht gebleven. Voor de realisatie van een dierenasiel in Rotterdam zijn in samenwerking met partners slagen gemaakt met de gewenste invulling hiervan. De overeenkomst dierenopvang over de uitvoering van de wettelijke taak liep 1 januari 2021 af, maar de nieuwe overeenkomst kon nog niet worden afgerond omdat planvorming van het dierenasiel nog niet afgerond was. Er is daarom met een overbruggingsovereenkomst gezorgd voor de continuïteit voor de uitvoering van onze wettelijke taak.

In 2020 zijn Groenmakelaar (GM) en Groenloket (GL) gestart. In 2021 zijn we bezig verder te werken aan in- en externe bekendheid.

In juli 2020 is de notitie “Speeltuinen, een stap naar de toekomst” vastgesteld. De notitie bevat een visie en actieprogramma voor vitale en toekomstbestendige speeltuinverenigingen. Deze notitie wordt in het eerste halfjaar 2021 uitgewerkt in een Uitvoeringsplan. Belangrijke onderdelen hierin zijn het stimuleren van de vernieuwing van speeltuinen in de richting van ruimere openstelling en intensiever en multifunctioneel gebruik. Voor de niet-vitale speeltuinen wordt een goede oplossing voor de toekomst gezocht. De speeltuinen zijn op grond van de coronamaatregelen vanaf begin 2021 enkele weken gesloten geweest. Na de versoepelingen van de maatregelen zijn de speeltuinen weer opengegaan, in eerste instantie alleen voor het buiten spelen.

Alle 32 Rotterdamse scoutingverenigingen zijn beperkt open geweest, voor zover de coronamaatregelen dit toelieten. Scoutingverenigingen hebben door de coronabeperkingen inkomsten misgelopen. Activiteiten voor kinderen (onder de 18 jaar) konden buiten georganiseerd worden. Activiteiten voor oudere leden en/of die binnen plaats vonden konden niet doorgaan. Organiseren (online) scoutingcafé door Rotterdam Sportsupport.

Ontwikkelingen 2022-2025

In het 3e kwartaal van 2021 wordt de nieuwe Visie NME vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma volgt medio 3e kwartaal 2022.

Rol Groenmakelaar, met behulp van communicatieplan, in- en extern, bekend. Groenloket is op orde, content is aangevuld /aangepast en wordt beheerd. Achter de Groenmakelaar staat een sterk team groene ambtenaren, waarin clusters en programma's vertegenwoordigd zijn. Dit team zorgt ervoor dat tijdig het juiste antwoord op groene vragen wordt gegeven. Er wordt (in pilots) wijkgericht en opgavegericht gewerkt ook wordt er nauw samengewerkt met het initiatieventeam/loket.

De doelstellingen van de notitie “Speeltuinen, een stap naar de toekomst” worden de komende jaren verder uitgewerkt. Belangrijke onderdelen hierin zijn het stimuleren van de vernieuwing van speeltuinen en de uitvoering van het actieprogramma voor vitale en toekomstbestendige speeltuinen. De vernieuwing van speeltuinen kan via verschillende richtingen plaatsvinden zoals een ruimere en meer openbare toegankelijkheid en een intensiever gebruik als multifunctionele sport- en speelplek. Voor speeltuinen die niet vitaal en/of niet kansrijk zijn, wordt op basis van een wijkanalyse een goede oplossing voor de toekomst gezocht. Er wordt gezocht naar locaties waar blending tussen scouting en onder andere sportverenigingen en speeltuinen nader vorm kan krijgen.

Wat willen we bereiken

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

Hierdoor wordt het bewust duurzaam en gezond gedrag gestimuleerd. Door kennis over natuur en milieu wordt het plezier in de leefomgeving vergroot. Een volgende stap is het verder ontwikkelen van een verantwoorde levensstijl (gedrag) op gebieden als voeding, energie, duurzaamheid en dierenwelzijn.

Groenmakelaar en groenloket

Groeninitiatieven op stedelijke niveau en op wijkniveau op het gebied van natuur- en milieueducatie bevorderen een gezonde en levensstijl. Dit voor doelgroepen waar nog weinig aanbod voor is en in wijken en gebieden waar nog weinig groen aanbod is. Door de activiteiten worden de deelnemers bewust gemaakt van het belang om op verantwoorde wijze om te gaan met natuur en milieu.

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken

- Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken.
- Buiten spelen op de speeltuinen is belangrijk voor de motorische, sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Dit draagt bij aan het gezond veilig en kansrijk kunnen opgroeien van kinderen.
- De toekomstbestendige speeltuinvereniging moet inspelen op veranderingen in de samenleving en een volwaardige partner zijn binnen het geheel van maatschappelijke voorzieningen in een wijk.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding

- Scoutingverenigingen zijn maatschappelijk betrokken jeugd- en jongerenorganisaties, die hun leden met aantrekkelijk scoutingprogramma een plezierige, actieve en uitdagende vrijetijdsbesteding bieden, geïnspireerd op het buitenleven.
- Vitale scoutingverenigingen zijn verenigingen waar sprake is van een gezonde financiële situatie, een goed vrijwilligersbeleid, voldoende en competent kader, voldoende leden, betrokken ouders, een toekomstbestendige, veilige en duurzame accommodatie en een duidelijke visie en missie.

Wat gaan we daar voor doen

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van voorzieningen, recreatie, educatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

Het bieden van een laagdrempelig aanbod van voorzieningen, recreatie, educatie en expertise op gebied van natuur en milieu.

- De ontwikkelingen van de afgelopen periode en de doelen voor de komende jaren voor het beleid op het gebied van Natuur- en Milieueducatie (NME) worden vastgelegd in een beleidskader Natuur- en Milieueducatie, dat het huidige beleidskader uit 2013 gaat vervangen.

- De exploitatie van de acht kinderboerderijen en de uitvoering van de educatieve natuurlessen aan basisscholen wordt verzorgd door de stichting Natuurstad. Deze stichting blijft een belangrijke partij voor de uitvoering van de doelen op het gebied van Natuur- en Milieueducatie.
- De subsidieregeling Natuur- en Milieueducatie wordt bijgesteld. De nieuwe doelen en prioriteiten uit de visie op het gebied van het Natuur- en Milieueducatie worden in de subsidieregeling verwerkt. N.a.v. de nieuwe visie NME worden de kwaliteitseisen die we stellen aan NME producten/projecten herschreven. De nieuwe visie NME vormt de basis voor een te schrijven uitvoeringsprogramma (2022).

Dierenopvang

Er zijn veel stappen gezet, waardoor het nu mogelijk is om de onderhandelingsfase in te gaan en te komen tot een nieuwe overeenkomst tot 1 januari 2026.

Groenmakelaar en groenloket

In 2020 is een start gemaakt met de werkzaamheden van de groenmakelaar.

- Communicatieplan GM en GL opstellen
- Pilots integraal werken in de wijken organiseren (in samenwerking met de NME partners in de stad)

Vitale speeltuinen, verspreid over de stad welke een rol vervullen in de wijk en veilig spelen voor kinderen mogelijk maken

Een bijdrage leveren aan het buiten spelen van kinderen in de stad door openstelling van vitale speeltuinen, die verspreid over de stad het veilig spelen voor kinderen mogelijk maken en een belangrijke rol vervullen in de wijk als ontmoetingsplek, centrum voor activiteiten en locatie voor multifunctioneel gebruik voor bijvoorbeeld sport en scouting.

Vitale scoutingverenigingen met een attractief aanbod en deskundige leiding

De uitvoering van het Actieprogramma verenigingen voor de scoutinggroepen wordt voortgezet. Inventarisatie van mogelijkheden tot blending in relatie tot sportverenigingen en speeltuinen. Hierin wordt ook nadere samenwerking tussen scoutingverenigingen onderling meegenomen.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal vitale speeltuinen	Streefwaarde	26	39	52	52	52

	Realisatie	26	36			
Vitaliteit scouting	Streefwaarde		PM	32	32	32
	Realisatie					

Wat kost het

	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2.174	2.352	2.242	2.242	2.242	2.242
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2.174	2.352	2.242	2.242	2.242	2.242
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	18.760	19.678	17.903	17.910	17.910	17.910
Apparaatslasten	753	820	821	821	821	821
Inhuur	42	150	150	150	150	150
Overige apparaatslasten	31	14	14	14	14	14
Personeel	679	656	656	656	656	656
Intern resultaat	1.312	892	892	892	892	892
Intern resultaat	1.312	892	892	892	892	892
Programmalasten	16.695	17.966	16.190	16.197	16.197	16.197
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.616	2.022	1.425	1.433	1.433	1.433
Overige programmalasten	720	1.032	1.032	1.032	1.032	1.032
Subsidies en inkomensoverdrachten	14.360	14.912	13.732	13.732	13.732	13.732
Saldo voor vpb en reserveringen	-16.586	-17.326	-15.661	-15.668	-15.668	-15.668
Saldo voor reserveringen	-16.586	-17.326	-15.661	-15.668	-15.668	-15.668
Reserves	82	493	0	0	0	0
Onttrekking reserves	82	493	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-16.504	-16.833	-15.661	-15.668	-15.668	-15.668

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 16.052	- 15.633	- 15.558	- 15.558	- 15.558		
Omissieregeling 2019	- 16.197	- 15.777	- 15.702	- 15.702	- 15.702		
Voorjaarsnota 2019	- 17.193	- 16.514	- 16.439	- 16.439	- 16.439		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 17.193	- 16.562	- 16.487	- 16.487	- 16.487		
10-maandsrapportage 2019	- 17.193	- 16.562	- 16.487	- 16.487	- 16.487		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 16.852						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 16.617	- 16.487	- 16.487	- 16.487	- 16.487	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 16.420	- 16.601	- 15.727	- 15.727	- 15.727	
10-maandsrapportage 2020		- 16.420	- 16.601	- 15.727	- 15.727	- 15.727	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 16.504					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 16.833	- 15.661	- 15.668	- 15.668	- 15.668

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening	Voorjaarsnota			
Bijstellingen Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-16.601	-15.727	-15.727	-15.727	-15.727
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-232	66	59	59	59
Koers van de stad - Dierenambulance Rotterdam	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-5	0	0	0	0
Noodsteun schade speeltuinen en scouting	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-300	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	1	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bouw nieuw dierenasiel	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	72	66	59	59	59
Begroting na wijzigingen		-16.833	-15.661	-15.668	-15.668	-15.668

Toelichting financiële bijstellingen

Koers van de stad - Dierenambulance Rotterdam

Rotterdam heeft grote bewondering voor de inzet van alle vrijwilligers van de DAR en heeft als blijk van waardering eenmalig dit bedrag bijgedragen.

Noodsteun schade speeltuinen en scouting

Bij de najaarsretraite 2020 heeft het college besloten om de noodsteun speeltuinen en scouting ten gunste te laten komen van algemene middelen, onder andere ter dekking van de noodsteun aan instellingen. Speeltuinen en scouting vormden destijds geen onderdeel van de destijds door de gemeente verleende noodsteun, maar geven nu te kennen dit wel nodig te hebben.

Onderbestedingen opleidingen dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Bestemmingsreserve Bouw nieuw dierenasiel

De begrote voorbereidingskosten voor het nieuwe dierenasiel bedragen € 493. Deze kosten worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve.

Technische wijzigingen

Dit betreft diverse budgetverschuivingen van beperkte omvang (verschuivingen van € 72 in 2021 tot € 59 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beleidsnotitie "Toekomst Rotterdamse Speeltuinen" \(oktober 2013\)](#)
- [Beleidskader "NME heeft de toekomst – vernieuwing van natuur- en milieueducatie in Rotterdam" \(november 2013\)](#)
- [Besluitvorming verzelfstandiging NME](#)

Omschrijving taakveld

Op het gebied van natuur en milieu draagt het college bij aan het betrekken van Rotterdammers bij duurzaamheid en het bevorderen van een duurzame en gezonde levensstijl met behulp van een laagdrempelig aanbod van

educatie, recreatie en participatie. Inzet van het college is ook een goed aanbod aan recreatieve voorzieningen zoals speeltuinen en scouting in stand te houden met een goede spreiding over de wijken. In dit kader exploiteert de gemeente het recreatieoord in Hoek van Holland.

Sportaccommodaties

Pagina 44

Sportaccommodaties

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen.

Opstellen in eigendom van sportverenigingen zijn van voldoende kwalitatief niveau.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen.

Voortgang 2021

Er wordt uitvoering gegeven aan de eerste tranche van het Integraal Huisvestingsplan Sport (IHP) 2020-2030, terwijl ook gewerkt wordt aan een uitvoeringsplan voor de tweede tranche. Het in 2017 gestarte pakket aan investerings-maatregelen in sportaccommodaties loopt op enkele onderdelen door in 2021. Er zijn gedurende het jaar opleveringen te verwachten aan de Oldegaaarde (Honkbal op Zuid), Smeetslandseweg (LMO/Zwerfers), Schulpweg (FC Pretoria en Egelantier Boys) en Noorderbocht (rvv Blijdorp).

Via de 1/3 regeling heeft de gemeente gedurende 2021 ruim €400.000,- aan subsidie beschikbaar voor sportverenigingen (en scouting en speeltuinverenigingen) en aanvullende leningen beschikbaar om te investeren in de eigen opstellen. In de eerste maanden van het jaar hebben negen sportverenigingen een beroep gedaan op deze regeling.

Naar aanleiding van de motie 20bb011105 (bij behandeling IHP-Sport 2020-2030) 'sport toegankelijk voor iedereen' hebben wij Mulier Instituut opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren naar de wensen, behoeftes en belemmeringen van mensen met een beperking om te kunnen sporten en bewegen in Rotterdam. Zij analyseren wat voor soort sportaccommodatie hierbij aansluit (centrale locatie, decentrale locatie binnen de huidige accommodaties, hybride vorm of overige vorm) en voor welk van de opties is een vervolgonderzoek nodig voor het verder uitwerken van fysieke en financiële consequenties. Hierbij wordt ook onderzocht of de huidige beleidsregel "Basiseisen toegankelijkheid gemeentelijke binnensportaccommodaties" (2014) nog passend is.

Vanwege corona zijn de sportvoorzieningen beperkt geopend: sommigen zijn gesloten (binnensport); anderen alleen geopend voor doelgroepen (sportterreinen). Dit betekent dat er in 2021 een terugval in bezetting zal zijn en

er zeker geen hogere bezetting kan worden gerealiseerd. Desalniettemin is er via het Sportbedrijf Rotterdam in 2021 verder gewerkt aan de voorwaarden die intensiever en diverser gebruik mogelijk maken, zeker als de openstelling wel weer volledig is:

Binnensport:

- Vernieuwing gymzaal door aanleg sportvloer en sportwanden volgens het Athletic Skills Model.
- Voorbereiden uitrol plan van aanpak verhoging bezetting gymzalen.
- Specifieke sporttechnische toevoegingen om sportaanbieders op locatie beter te bedienen, nieuwe klanten aan te boren of aanbod uit te breiden.
- Caller-ID ingezet om met de mobiele telefoon op afstand zalen te openen waardoor het gebruik door derden is vergemakkelijkt.
- Buitensport:
- Werken aan verandering huurvoorwaarden zodat intensiever gebruik/verhuur makkelijker wordt bij sportverenigingen.
- In het kader van de gebiedsontwikkeling Alexander tot Zuidplein visieontwikkeling voor het 'Sportcomplex van de Toekomst' met als doel intensief gebruik.

De regeling energiebesparende maatregelen is uitgebreid met een bijdrage uit het IFR (investeringsfonds). In het eerste kwartaal van 2021 zijn er vijf aanvragen ingediend (ca. 90% van het totale budget, variërend van zonnepanelen tot ledverlichting). Naar verwachting zal het subsidieplafond vroegtijdig worden bereikt.

Verenigingen kunnen eveneens de 1/3 regeling benutten voor het verduurzamen van de accommodatie.

Rotterdam Sportsupport is in 2021 met 12 sportverenigingen gestart met het project 'Reduceren gebruik van plastic binnen verenigingen'. Het reduceren van plastic bij sportverenigingen draagt bij aan minder plastic gebruik en meer bewustzijn bij de (jeugd)leden van sportverenigingen. Daarnaast ontstaat door de single-use plastics regeling (SUP-richtlijn) of wel het (gedeeltelijk) verbod op plastic in de horeca in 2021 en de invoering van statiegeld op (kleine) petflessen per 3 juli 2021 er een moment voor verenigingen om hiermee aan de slag te moeten gaan. Voor de ontwikkeling van de sportaccommodatie Huis op Zuid zijn er extra duurzame maatregelen getroffen bovenop de BENG-eisen. Dit betreft de ambitie van gemeente Rotterdam en Huis op Zuid als voorbeeldproject en een leerproces hoe deze ambitie bekostigd kan worden. Het uitvoeringsplan van het IHP 2020-2030, inclusief inzicht in verduurzamingsmogelijkheden, is momenteel in ontwikkeling. Naar verwachting is dit plan in september van dit jaar gereed.

Ontwikkelingen 2022-2025

In 2020 is een Integraal Huisvestingsplan Sport vastgesteld, dat voor de periode 2020-2030 aangeeft welke inspanningen de komende tien jaar nodig zijn om kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen te behouden en te realiseren. In dit huisvestingsplan is zowel aandacht voor zwembaden, binnensport (sportzalen en -hallen) en de veldsportcomplexen. Uitvoering geschiedt op basis van meerjaarlijkse uitvoeringsplannen, waar in 2021 de eerste van zal worden vastgesteld.

Bij de totstandkoming van het IHP Sport is geconstateerd dat het op kwalitatief voldoende niveau houden van de opstallen die in hun eigendom verkeren een grote uitdaging is voor de sportclubs. Er wordt daarom door de gemeente in de komende jaren, onder voorwaarden, geïnvesteerd in vervanging van deze opstallen, waarbij de vereniging niet langer eigenaar maar huurder zullen zijn. Daarnaast heeft het college zich voorgenomen om de 1

1/3 regeling voor sportverenigingen dusdanig uit te breiden dat hiermee ook meer grootschalige renovaties dan wel nieuwbouw mogelijk worden gemaakt.

De ontwikkelingen voor 2022-2025 zijn afhankelijk van de uitkomsten van het behoefteonderzoek van Mulier en het eventuele vervolgonderzoek voor het verder uitwerken van fysieke en financiële consequenties.

Gedeeld gebruik van accommodaties en multisport verenigingen. Intensief en efficiënt gebruik worden in de toekomst de standaard: zo maken we duurzaam gebruik van de aanwezige faciliteiten.

In het uitvoeringsplan van het IHP 2020-2030 zal inzicht gegeven in de verduurzamingsmogelijkheden van de zwembaden, binnensportaccommodaties en veldsportcomplexen die de komende jaren worden gerenoveerd of vervangen. Voortzetting 1/3 regeling met bijzondere aandacht voor verduurzaming. Vanuit het project zonne-energie is Sport aangehaakt bij:

- haalbaarheidsstudie lokale opslag energie bij sportvereniging
- vier coöperatieve zonnedaken op gymzalen

Wat willen we bereiken

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen.

Sportvoorzieningen zijn een randvoorwaarde om Rotterdammers aan het sporten te krijgen en te houden. Het college zet zich in voor uitnodigende sportvoorzieningen en voor het goed neerzetten en versterken van het concept van de sportcirkel: de infrastructuur aan sportvoorzieningen rondom de oude stadswijken. Uitgangspunten zijn hierbij:

- Minimaal handhaving van de bestaande capaciteit.
- Intensiever gebruiken van de bestaande capaciteit (bijvoorbeeld door spreiding van gebruiken/of aanleg van kunstgras).
- Investeren in uitbreiding of nieuwbouw waar echt noodzakelijk.

Kwalitatief voldoende opstellen van sportverenigingen

Ook de verenigingsopstellen, veelal in economisch eigendom bij diezelfde verenigingen, vormen een belangrijk onderdeel van de sportinfrastructuur. Het college wenst de kwaliteit van deze opstellen op orde te krijgen en te houden, zodat de sportcomplexen uitnodigend zijn voor haar (potentiele) gebruikers.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking

- Bij renovatie en nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties zorgen we ervoor dat de voorzieningen toegankelijk zijn voor bezoekers en sporters met een beperking.

- Verenigingen worden via de 1/3e regeling gestimuleerd om hun eigen accommodatie toegankelijker te maken.

Intensiever gebruik van sportvoorzieningen

De sportbehoefte is stijgend in Rotterdam en ook de groeiambitie van de stad zal zorgen voor extra vraag. Het college heeft als primair uitgangspunt om de bestaande capaciteit te behouden; intensivering van het huidige gebruik is dan een voorwaarde om de extra vraag op te kunnen vangen.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners /verenigingen om dat ook te doen bij hun voorzieningen

Het college neemt energiebesparende en duurzaamheidsmaatregelen rond de sportaccommodaties. Daarnaast stimuleert het college dat sportverenigingen duurzaamheidsmaatregelen nemen rond de eigen opstallen, met gebruik van stedelijke en landelijke subsidieregelingen.

Wat gaan we daar voor doen

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen

- Er wordt uitvoering gegeven aan de eerste tranche van het Integraal Huisvestingsplan Sport (IHP) 2020-2030: . Deze eerste tranche bestaat uit 1) de vervanging van zwembad Overschie 2) het project Huis op Zuid 3) Sporthal Stadionpark 4) Vervanging sporthal Schuttersveld 5) een CTO in het Topsportcentrum 6) de vernieuwing van veldsportcomplex Nieuw-Terbregge. • Daarnaast wordt gestart met de nog nader uit te werken uitvoering van een tweede tranche van het IHP Sport.

Kwalitatief voldoende opstallen van sportverenigingen

Bij de totstandkoming van het IHP Sport is (opnieuw) geconstateerd dat het op kwalitatief voldoende niveau houden van de verenigingsopstallen een uitdaging is voor de clubs. Nadat eerder (2017 en 2018) een regeling beschikbaar is gesteld voor het wegwerken van achterstallig onderhoud, zet het IHP Sport in op een meer structurele oplossing. Er wordt door de gemeente, onder voorwaarden, geïnvesteerd in vervanging van verouderde opstallen, waarbij de vereniging niet langer eigenaar maar huurder zal zijn. Daarnaast is het college voornemens om de investeringsregeling (de 1/3 regeling) voor sportverenigingen dermate uit te breiden dat ook hiermee grootschalige renovaties dan wel nieuwbouw beter mogelijk worden gemaakt. Deze maatregelen maken onderdeel uit van de tweede tranche van het IHP Sport.

Toegankelijke voorzieningen voor mensen met een beperking

Bij renovatie en nieuwbouw van gemeentelijke sportaccommodaties zorgen we ervoor dat de voorzieningen toegankelijk zijn voor bezoekers en sporters met een beperking door het toepassen van de beleidsregel “Basiseisen toegankelijkheid gemeentelijke binnensportaccommodaties’ (2014). Bij nieuw te bouwen of te renoveren accommodaties voor buitensport wordt de beleidsregel meegenomen.

Verenigingen worden via de 1/3e regeling gestimuleerd om hun eigen accommodatie toegankelijker te maken. In de 1/3 regeling is opgenomen dat er bij de investeringen aan de accommodatie rekening wordt gehouden met de toegankelijkheid en bruikbaarheid voor mensen met een beperking. Verenigingen worden geadviseerd om gebruik te maken van de subsidieregeling van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport ‘Stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties’ waarin onder andere een aanvullende subsidie voor investeringen op het gebied van toegankelijkheid mogelijk is.

Intensiever gebruik van voorzieningen

De opgave voor intensief gebruik is per type sportvoorziening anders en daarvoor zetten we diverse acties in.

- Inzet op optimalisatie bezettingsgraad voor zowel binnen – als buitensport door innovatie en vernieuwing.
- Sturen op multifunctioneel gebruik van clubgebouwen bij uitvoering van het IHP-Sport.
- Lobby richting sportbonden om tot het spreiden van competities te komen zodat velden (ook) op andere momenten dan de momenteel meest gangbare benut worden. Absolute topprioriteit heeft spreiding van de voetbalcompetitie.
- Bij gebiedsontwikkelingen sportcomplexen zo (her)inrichten dat ze leiden tot optimaal gebruik.
- Uitvoeren plan van aanpak verhoging bezetting gymzalen door Sportbedrijf Rotterdam.
- Organiseren van ‘crossovers’ in gebruik tussen binnensportcomplexen, buitensportcomplexen, zwembaden en de openbare ruimte. Zo ontstaat flexibiliteit in gebruik van type voorziening voor een activiteit.
- Inzet op optimalisatie bezettingsgraad voor zowel binnen – als buitensport door innovatie en vernieuwing, sporttechnische inventaris dat beter aansluit op de behoefte en inspelen op trends en ontwikkelingen in de sport.
- In gebiedsontwikkelingen inzetten op vernieuwende sportcomplexen leidend tot intensief gebruik.

Verduurzaming van de gemeentelijke voorzieningen en stimuleren van partners /verenigingen om dat ook te doen bij hun eigen voorzieningen

- We geven opdracht aan Rotterdam Sportsupport om, in samenwerking met externe partners, sportverenigingen te ondersteunen en begeleiden om te komen tot energiebesparende maatregelen aan hun voorzieningen • We

geven specifiek aandacht aan verduurzaming van de sportaccommodaties binnen de uitvoering van het IHP 2020-2030.

- Ten aanzien van buitensportaccommodaties uitvoering geven aan zowel de regeling energiebesparende maatregelen als aanvragen met een duurzaamheidscomponent binnen de 1/3 regeling
- Herijking van de 1/3 regeling, waarin wordt gezien of de specifieke regeling energiebesparende maatregelen met ingang van 2022 structureel kan worden ondergebracht in de 1/3 regeling. Vergelijkbaar met de landelijke BOSA-regeling, waarin op een investering van een vereniging aanvullend subsidie wordt verstrekt in het geval van duurzaamheidsmaatregelen
- We zetten, naast de ophoging van het subsidieplafond van de regeling 'energiebesparende maatregelen', in op het project vermindering gebruik van afvalstromen op sportverenigingen (waaronder in 2021 het project 'reduceren plastic bij sportverenigingen') en andere pilots voor een duurzame sportsector.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stijging bezetting naschools gebruik gymzalen.	Streefwaarde	24%	24%	25%	26%	26%	
	Realisatie	24%	26%				
Stijging bezetting naschools gebruik sporthallen*	Streefwaarde	46%	46%	48%	48%	48%	
	Realisatie	46%	49%				
Bezettingspercentage buitensportvelden**	Streefwaarde	N.v.t.					
	Realisatie						
* Dit betreft het gebruik over het hele jaar, in de verenigingsperiode zitten de sporthallen al vol.							
** Hiervoor wordt nog een meetinstrument ontwikkeld en volgt nog een nulmeting.							

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Percentage opstellen van verenigingen dat minimaal op niveau 3 is*	Streefwaarde	nvt	nvt	nvt	92%	nvt	nvt
	Realisatie						
Klanttevredenheid sportvoorzieningen**	Gymzalen	Streefwaarde	6,3	nvt	nvt	PM	nvt
		Realisatie	6,4				
	Sporthallen	Streefwaarde	6,9	nvt	nvt	PM	nvt
		Realisatie	7,1				
	Zwembaden	Streefwaarde	7,5	nvt	nvt	PM	nvt
		Realisatie					

	Realisatie	7,7 (Sportbedrijf)					
Buitensport	Streefwaarde	6,3	nvt	nvt	PM	nvt	nvt
	Realisatie	7,5					
Aantal bezoeken zwembaden***	Streefwaarde	2,1 mln	2,2 mln	2,2 mln	2,3 mln	2,3 mln	2,3 mln
	Realisatie	1,97 mln	1,97mln				
Aantal sportaccommodaties waar een duurzaamheidsmaatregel is toegepast****	Streefwaarde	N.v.t.	PM	PM	PM	PM	PM
	Realisatie						
* Het gaat hierbij om 86 verenigingsopstallen waarvoor in 2015-2017 een schouw is uitgevoerd en die op basis hiervan in aanmerking zijn komen voor de subsidie "Achterstallig onderhoud". Er is dus geen realisatiecijfer over 2018. Per 2021 volgt een vervolgmeting van de opstallen die in economisch eigendom zijn van de verenigingen.							
** Deze wordt om de drie jaar gemeten. De eerstvolgende meting is in 2021. Streefwaarden klanttevredenheid 2021 worden vastgesteld in de eind 2019 af te sluiten meerjarenovereenkomst 2020-2023 tussen gemeente en Sportbedrijf.							
*** Uit het beleidskader Zwemmen. De bezoekaantallen van zwembaden kunnen negatief worden beïnvloed door maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van COVID-19							
**** Definiëring en nulmeting wordt opgesteld in het kader van het plan van aanpak "duurzame sportaccommodaties", onderdeel van het totale beleid rond duurzaamheid. Realisatiecijfers worden begin 2020 geleverd.							

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Sportaccommodaties	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	528	4.132	451	451	451	451
Bijdragen rijk en medeoverheden	17	3.900	0	0	0	0
Financieringsbaten	338	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	173	232	451	451	451	451
Lasten exclusief reserves	59.924	58.833	54.587	55.513	56.067	55.342
Apparaatslasten	471	552	679	679	679	679
Inhuur	54	29	36	36	36	36
Overige apparaatslasten	1	15	16	16	16	16
Personeel	417	507	628	628	628	628
Intern resultaat	-2.266	3.607	3.607	3.607	3.607	3.607

Intern resultaat	-2.266	3.607	3.607	3.607	3.607	3.607
Programmalasten	61.718	54.674	50.300	51.226	51.780	51.055
Financieringslasten	574	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.336	1.608	1.409	2.421	2.986	2.276
Kapitaallasten	508	483	294	207	196	181
Overige programmalasten	16	7	7	7	7	7
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	59.284	52.575	48.591	48.591	48.591	48.591
Saldo voor vpb en reserveringen	-59.396	-54.701	-54.136	-55.062	-55.616	-54.891
Saldo voor reserveringen	-59.396	-54.701	-54.136	-55.062	-55.616	-54.891
Reserves	362	124	139	39	39	39
Onttrekking reserves	5.107	189	139	39	39	39
Toevoeging reserves	5.345	65	0	0	0	0
Vrijval reserves	600	0	0	0	0	0
Saldo	-59.034	-54.577	-53.997	-55.023	-55.577	-54.852

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 49.974	- 48.440	- 48.439	- 48.484	- 48.484		
Omissieregeling 2019	- 50.083	- 48.592	- 48.592	- 48.636	- 48.636		
Voorjaarsnota 2019	- 52.278	- 51.315	- 51.322	- 51.374	- 51.381		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 52.206	- 51.745	- 51.694	- 51.976	- 52.585		
10-maandsrapportage 2019	- 52.206	- 51.745	- 51.694	- 51.976	- 52.585		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 51.833						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 58.318	- 51.694	- 51.976	- 52.585	- 52.585	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 57.762	- 53.004	- 52.751	- 53.928	- 54.852	
10-maandsrapportage 2020		- 57.762	- 53.004	- 52.751	- 53.928	- 54.852	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 59.034					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 54.577	- 53.997	- 55.023	- 55.577	- 54.852

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Sportaccommodaties		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-53.004	-52.751	-53.928	-54.852	-54.852
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-1.573	-1.246	-1.096	-725	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-2	0	0	0	14
Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, kosten onderzoeksfase	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-260	-260	0	0	0
Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, opslag kostendekkende huur	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-500	-500	-616	-807	-896
Bijdrage Rijk Noodsteun Sport	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	3.900	0	0	0	0
Integraal Huisvestingsplan Sport	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	800
Noodsteun Sport	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-3.900	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	1	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Kredietrisicoreserve	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-812	-486	-480	82	82
Begroting na wijzigingen		-54.577	-53.997	-55.023	-55.577	-54.852

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven.

Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, kosten onderzoeksfase

Niet alle kosten die voortkomen uit een investeringsplan mogen geactiveerd worden. Dit is aan de orde bij kosten in de voorbereidende fase van onderzoek en ontwikkeling. Hierbij gaat het om kosten zoals haalbaarheidsstudies, opstellen business case en planuitwerking.

Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, opslag kostendekkende huur

Met de uitwerking van de Bestuursopdracht Vervangingsinvesteringen (en de bijbehorende Rotterdamse Investeringsmotor) zijn de kapitaalslasten voor toekomstige vervangingsinvesteringen voor maatschappelijk vastgoed gedekt. De vervangingsopgave die volgt uit het Investeringshuisvestingsprogramma (IHP) leidt naast hogere kapitaalslasten ook tot hogere kostendekkende huur door onder andere hogere kosten voor belasting en verzekering.

Bijdrage Rijk Noodsteun Sport

Rijksbedrage voor het te verwachten exploitatieverlies van de sportexploitanten en de schaatsbaan.

Integraal Huisvestingsplan Sport

Betreft technische correctie jaarschijf 2025 van de kasschuif vrijval kapitaallasten IHP Sport.

Noodsteun Sport

Als gevolg van de coronamaatregelen zal het te verwachten exploitatieverlies over de periode tot en met april 2021 voor sportexploitanten Sportbedrijf, Sportfondsen, Optisport en Topsportcentrum en de schaatsbaan Toepad leiden tot extra noodsteun.

Onderbestedingen opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Bestemmingsreserve Kredietrisicoreserve

Betreft de toevoeging aan de kredietrisicoreserve inzake verstrekte leningen aan sportverenigingen.

Technische wijzigingen

In taakveld Sportaccommodaties hebben er diverse technische wijzigingen plaatsgevonden. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

Vanuit het taakveld Beleid en ondersteuning is een bijdrage beschikbaar gesteld van € 319 voor de the Final en clinics . Dit bedrag is eenmalig verwerkt in het prestatiecontract met het sportbedrijf.

In de najaarsretraite zijn er door het college besluiten genomen over de kostendekkendheid van het maatschappelijk vastgoed. Dit heeft tot gevolg dat er voor het vastgoed nieuwe beheerfee en ontwikkelkosten zijn berekend. Voor de jaren 2021 t/m 2023 betreft dit € 566.

Vanaf 2024 zal dit gedekt moeten worden binnen de begroting van Sport, natuur en recreatie.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Sportnota](#)
- [Beleidsplan binnensportvoorzieningen](#)
- [Beleidskader zwemmen](#)
- [Beleidsplan Sportterreinen](#)
- [Besluitvorming verzelfstandiging sportbedrijf](#)

Omschrijving taakveld

Het college staat voor een hoogwaardige, duurzame en goed toegankelijke infrastructuur aan sportvoorzieningen, zodat dit gezamenlijk voorziet in de vraag aan ruimte voor sport en beweging, evenredig verspreid over de stad.

Sportbeleid en activering

Pagina 45

Sportbeleid en activering

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap.

Lekker Fit! in de Wijk.

Voortgang 2021

Vanaf 1 januari 2021 zijn de binnensportvoorzieningen vanwege de coronamaatregelen gesloten geweest. Vanaf begin februari is gymnastiek voor basisscholieren weer mogelijk. Vanaf half maart is het school- en lezwemmen weer opgestart. Ook is het buitensporten voor jongvolwassenen vanaf half maart versoepeld. De inzet en ondersteuning richting sportverenigingen en andere sportaanbieders heeft zich de afgelopen periode gefocust op het vitaal houden en het ondersteunen bij hoe zij met hun sportaanbod en aanpak op het sportcomplex in kunnen

spelen op de steeds veranderende situatie. Hiermee is tot op heden geen één vereniging omgevallen. Tegelijk is met sportverenigingen die dat aankonden al wel ingezet op toekomstbestendigheid met bijvoorbeeld ontwikkelen van nieuw sportaanbod en flexibele lidmaatschappen. Ook zijn er mooie samenwerkingen tot stand gekomen d.m.v. het openstellen van buitensportaccommodaties voor binnensportverenigingen.

Ook in 2021 heeft de coronapandemie gevolgen voor de evenementenprogrammering. De World Police and Fire Games zijn uitgesteld naar 2022. Het WK Shorttrack heeft niet in Rotterdam maar in Dordrecht plaatsgevonden omdat de kosten zonder publiek voor een enorm verlies zouden hebben gezorgd. In ruil daarvoor mag Rotterdam in 2025 of 2026 alsnog het WK Shorttrack organiseren. Gelukkig zijn er in de eerste maanden van het jaar ook al een aantal evenementen wel doorgegaan en zien we dus een positief verschil ten opzichte van 2020 waarin effectief alle evenementen vanaf maart waren afgelast. Zo heeft het ABN Amro tennistoernooi zonder publiek waarvoor door inzet op online, zoals interviews met spelers via zoom, niet minder media-aandacht dan andere jaren. Ook het OKT Waterpolo, de Korfbal League finale, de boksinterland Nederland-België en het NK Roeien klein konden in aangepaste vorm doorgaan. Daarnaast heeft de Super League Triathlon in Rotterdam de tweede editie in hybride vorm georganiseerd. De coronamaatregelen hebben vanzelfsprekend ook effect op de side events. Zeker zolang evenementen zonder publiek moeten worden georganiseerd betekent het automatisch minder of geen side events.

Subsidie Noodfonds Corona: deze subsidie biedt noodsteun aan instellingen in de cultuur-en sportsector die door de coronamaatregelen in continuïteitsproblemen zijn geraakt. Het fonds had een looptijd tot 1 september 2020 en is gecontinueerd tot het eind van 2020. Een deel van het budget vanuit het Actieprogramma Verenigingen is ingezet voor hulp aan vitale verenigingen die door de coronacrisis in financiële zin in de problemen zijn gekomen. Hiermee is tot op heden geen één vereniging omgevallen. Verenigingen in problemen kunnen zich melden bij het corona aanspreekpunt van Rotterdam Sportsupport. Met deze verenigingen wordt dan een stappenplan doorlopen. Uit het stappenplan blijkt dat er voor 80% van de verenigingen in dit traject uiteindelijk geen uitkering nodig is omdat er alternatieve inkomsten worden gevonden. Voor wat betreft acties gericht op toekomstbestendigheid van sportverenigingen is vooral ingezet op flexibele lidmaatschappen en vernieuwend aanbod bij verenigingen die dat aankonden. Dat geldt onder meer voor aanbod gericht op esports, vanuit het living lab 'esports in de vereniging van de toekomst'. Vanwege de coronamaatregelen zijn niet alle experimenten conform de planning gestart, maar is ingezet op (online) alternatieven.

De meeste onderdelen van het Lekker Fit programma zijn ondanks het coronavirus volgens planning voortgezet. In de beginmaanden, toen de scholen gesloten waren, hebben de activiteiten een korte periode stilgelegen, maar na de versoepelingen is dit conform de richtlijnen weer opgepakt. Onderdelen die vertragingen hebben opgelopen zijn onder andere de aanpak gezonde kantines, onderzoek en de gebiedsaanpak.

Op basis van de landelijke regeling Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodatie 2020 Q4 is in het eerste kwartaal een korting van 45 % verleend aan de permanente huurders van sportaccommodaties. De gebruiksgebonden huurders hebben alleen huur hoeven te betalen bij feitelijk gebruik. Er is een voorschot van € 450.000 toegekend aan de Schaatsbaan Rotterdam, vooruitlopend op een subsidieregeling Noodsteun IJsbanen in het kader van de landelijke regeling Specifieke uitkering zwembaden en ijsbanen 2020. Op 20 april heeft het college de subsidieregeling noodsteun ijsbanen vastgesteld.

Ontwikkelingen 2022-2025

Op 30 maart heeft het college de nieuwe Sportnota vastgesteld. In de sportnota 2021+ "Rotterdam Wereldse Sportstad" staan de ambities op sportgebied voor de komende 6 jaar. In 2026 is Rotterdam een wereldse sportstad, waar inspirerende internationale topsport plaatsvindt. Waar Rotterdammers van alle leeftijden op hun eigen manier met plezier sporten en bewegen. Zij kunnen dit doen bij aantrekkelijke sportaanbieders, gebruikmakend van moderne sportfaciliteiten en in een stad die uitnodigt tot bewegen. De Sportnota 2021+ is een beleidsdocument op hoofdlijnen. Verdere concretisering en uitwerking van de acties zal plaatsvinden in diverse programma's en jaarplannen.

- We ontwikkelen een plan om ook na 2026 iedere vijf tot tien jaar een werelds sportevenement naar de stad te halen
- We blijven met het IOC in gesprek over de Youth Olympic Games van 2030 en dienen een bid in voor de Grand Départ du Tour de France van 2023, 2024 of 2025. • We verbinden onze sportevenementen en het TeamNL centrum Metropool • We streven ernaar internationale topsportevenementen voor mensen met een beperking te koppelen aan 'reguliere' topsportevenementen.
- We vragen organisatoren om maatregelen te treffen die evenementen meer duurzaam maken
- we maken afspraken met sportbonden over de huisvesting van minstens vier landelijke en door NOC*NSF erkende topsport- en opleidingsprogramma's in de stad. In 2021 verhuist het topsportprogramma heren turnen naar Rotterdam. In de volgende Olympische cyclus ambiëren we een combat center te openen met verschillende Olympische sporten, zoals boksen, karate, judo, taekwondo en sambo.
- We ondersteunen lokale topsportverenigingen en talentprogramma's in Team NL-sporten en faciliteren conform de sportpiramide een vruchtbare samenwerking tussen breedtesportvereniging, talentprogramma, scholen met een sportprofiel, topsportprogramma en topsportevenement.
- We ondersteunen en stimuleren de verdere ontwikkeling van Multisportclub Feyenoord. • In de gebiedsontwikkeling Stadionpark/ Feyenoord City komt woonruimte beschikbaar voor topsporters.
- We benutten onze (toekomstige) topsportprogramma's voor het versterken van de sportpiramide.
- We vergroten de impact van onze side-events bij sportevenementen
- We betrekken meer private partijen bij topsport.

De verbreding van het Lekker Fit programma zoals beschreven in het programmaplan 2018-2022 'Lekker Fit in de wijk' wordt doorgevoerd. Voor de periode vanaf 2023 zijn voorbereidingen getroffen voor de actualisatie van het Lekker Fit beleid.

Wat willen we bereiken

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel te laten bewegen of sporten

- Het college wil Rotterdammers een leven lang met plezier laten sporten en bewegen.
- Een aantrekkelijk en passend sportaanbod voor alle levensfasen waarin Rotterdammers zich bevinden. Hierbij is specifiek aandacht voor jeugd in achterstandspositie, ouderen en mensen met een beperking. Naast zorgen voor passend aanbod wordt ook ingezet op toeleiding van de verschillende levensfasen naar het aanbod.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

- Topsport en sportevenementen versterken het sportieve klimaat van de stad. Door keuzes te baseren op het DNA van Rotterdam, stijgt het rendement op terreinen als sportdeelname, economie, maatschappij en imago.
- Sportevenementen en de prestaties van topsporters maken emotie los. Ze brengen grote aantallen Rotterdammers op de been en trekken een internationaal publiek naar de stad. Deze kracht van topsport en sportevenementen wordt benut om Rotterdammers te enthousiasmeren om mee te doen en om trots te zijn op hun stad. Door te kiezen voor sporten die aansluiten bij het DNA van Rotterdam versterken zij het internationale profiel en de bekendheid van Rotterdam.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen én anders georganiseerde sporten

- Meer vitale en toekomstbestendige sportverenigingen en overige sportaanbieders. Dat betekent onder meer: met een goed vrijwilligersbeleid, voldoende en competent kader, een goede ledenopbouw, financieel gezond, een vernieuwend en passend sportaanbod, flexibele lidmaatschappen, betrokken ouders en een toekomstbestendige en duurzame sportaccommodatie.
- Het college werkt aan een pedagogisch verantwoord, veilig en positief sportklimaat bij sportaanbieders.

Lekker Fit! in de Wijk

Het college gaat door met het programma Lekker Fit! en stelt als ambitie het aantal kinderen met overgewicht in Rotterdam terug te dringen. Ook wil het college gezond gedrag makkelijker en aantrekkelijker maken door onder andere het stimuleren van beweging, gezond eten en terugdringen van diabetes. Met de ambities voor gezondheid en gezond gewicht sluit de coalitie aan bij de doelstelling van het Nationaal Preventieakkoord 'de gezondheid verbeteren van mensen en van Nederland als geheel'.

- Rotterdam zet met het programma 'Lekker Fit! in de wijk 2019-2022' in op een fitte en gezonde generatie kinderen en jongeren in de stad. Het maken van gezonde keuzes wordt de sociale norm in Rotterdam. Waardoor toekomstige generaties in goede gezondheid opgroeien. Waar het vanzelfsprekend is dat kinderen, jongeren en hun ouders verstandige – en minimaal weloverwogen – keuzes maken in hun eigen leefwereld, binnen hun context. Dat betekent dat:

- De jeugd een actieve leefstijl heeft.
- De jeugd een gezond voedingspatroon heeft.

- De sociale omgeving van de jeugd gezonde(re) keuzes maakt of aanreikt.
- De leefomgeving van de jeugd gezonder wordt en uitnodigt tot activiteit.
- Dat doen we samen. Partners in de omgeving van kinderen zijn mede-eigenaar van deze norm en vertalen deze in de eigen activiteiten. Door inzet op preventie voor alle kinderen en ouders in Rotterdam, is het bereik en daardoor de impact groot.

Wat gaan we daar voor doen

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel te laten bewegen of sporten

- We stellen in samenwerking met diverse stakeholders de sportnota 2021+ op en gaan na vaststelling (gepland eind q1) uitvoering geven aan het nieuwe beleid.
- Door Sportregie van het sportbedrijf Rotterdam wordt per levensfasen de sport- en beweeg vraag en behoefte van die levensfase onderzocht en in beeld gebracht • Sportregie brengt op basis van wijkanalyses de vraag en aanbod naar sportaanbod in een wijk in beeld en probeert vervolgens het aanbod dusdanig te stimuleren dat het aansluit op de vraag van de Rotterdammers
- Het stimuleren jeugd door o.a. Schoolsportclinics, programmering op Cruijff courts en Krajicek Playgrounds en de schoolsportverenigingen om laagdrempelig kennis te maken met sport en sportverenigingen. • We werken samen met het programma Rotterdam, ouder en wijzer en ondersteunen gezamenlijk activiteiten om het belang van bewegen voor ouderen en de deelname aan sport- en beweegactiviteiten te vergroten.
- Het college subsidieert de netwerkorganisatie Sport op Maat om de drempels die Rotterdammers met een beperking ervaren om te gaan sporten of bewegen te verlagen.
- We voeren enkele subsidieregelingen uit ten bate van diverse levensfasen en doelgroepen (o.a. ouderensport, sportinitiatieven, aangepast sporten, urban sports, cityLab010)).
- Inzet combinatiefuncties: inzet van diverse functies vanuit de diverse partners in de stad om doelgroepen die achter blijven in sportdeelname te stimuleren richting beweegaanbod.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

- Samen met Rotterdam Topsport verkennen we de mogelijkheden om evenementen eventueel in aangepaste vorm te organiseren of om nieuwe evenementen aan te trekken.
- De ambitie hebben om (al dan niet in samenwerking met andere steden) grootschalige topsportevenementen te hosten als de Grand Départ van de Tour de France en de Youth Olympic Games.
- We starten met de uitvoering van het plan behorend bij de acquisitie van de Tour de France. • Het verbreden van side events om de impact van topsportevenementen te vergroten.

- Doorontwikkeling Centrum voor Topsport & Onderwijs Metropool (CTO) door een of meer landelijke topsportprogramma's te huisvesten in Rotterdam.
- Meer Rotterdammers betrekken bij (top)sportevenementen.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen én anders georganiseerde sporten

- Het verder uitvoeren van het in juni 2019 vastgestelde Actieprogramma Verenigingen met voor sportverenigingen de nadruk op de acties: flexibele lidmaatschappen, multisportaanbod, aanbod esports bij verenigingen, nieuwe organisatievormen en de inzet van verenigingsconsulenten. Hierbij komt de focus te liggen bij intensievere inzet bij meerdere clubs tegelijk om hen in de volle breedte op toekomstbestendigheid en vitaliteit te ondersteunen.
- We houden het servicepunt voor sportverenigingen, Rotterdam Sportsupport in stand om in te zetten op de vitalisering en toekomstbestendigheid van Sportverenigingen en een pedagogisch en veilig sportklimaat.
- Vanuit het Sportbedrijf Rotterdam (Sportregie) wordt ingezet op het stimuleren van passend aanbod gericht op de behoefte van de Rotterdammers bij sportaanbieders
- We werken verder aan de ontwikkeling en implementatie van aanbod aan esports, VRsports of een vorm van urban sport als aanvulling op kernaanbod sportverenigingen. En zetten de methode 'living lab' in om de ontwikkeling van esports te binden aan de sportvereniging van de toekomst.
- We werken aan het vergroten van de bewustwording van het VN-verdrag inzake gelijke rechten voor mensen met een beperking bij sportaanbieders.

Lekker Fit! in de Wijk

- We voeren het programmaplan Lekker Fit! in de wijk 2019-2022 uit bestaande uit vijf programmalijnen:
 - Gerichte aanpak op gezonde leefstijl in 20 prioriteitswijken. - Methoden en kennis worden breed in de stad beschikbaar gesteld en gezonde initiatieven worden ondersteund.
 - Inzet op ouders en het jonge kind om zo veel mogelijk jonge kinderen en hun ouders te bereiken.
 - De inzet Lekker Fit! Basisonderwijs voor groepen 3 t/m 8 handhaven we op hetzelfde aantal scholen waar dit het meest nodig is. En we verbreden de aanpak naar de groepen 1 tot en met 8. Voor de overige scholen wordt de aanpak Lekker Fit! BO Op Maat ontwikkeld waarmee de scholen een eigen invulling kunnen geven aan gezonde leefstijl en indien nodig op onderdelen ondersteuning van Lekker Fit! krijgen.

- We verbreden naar tieners. Voor tieners worden interventies ontwikkeld mede op basis van onderzoek bij de doelgroep.

- We formuleren samen met de relevante partners vanuit onderwijs en sport een breed gedragen visie en uitvoeringsstrategie voor bewegen tijdens en na schooltijd op de basisschool.

- We starten met de implementatie van de wijkaanpak. Deze heeft als doel om meer partijen in de wijken (rondom het kind en de ouders) te betrekken bij het thema gezonde leefstijl. Hiermee beogen wij meer eigenaarschap bij partijen in de wijk te bewerkstelligen en een grotere impact op dit thema te realiseren. We sluiten hierbij aan bij lopende aanpakken zoals wijkprogrammering jeugd.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal vitale sportverenigingen*	Streefwaarde			90%		92%	
	Realisatie	88%					
Aantal leden van sportverenigingen*	Streefwaarde					77.250	
	Realisatie	75.000					

* In het kader van het Actieprogramma Verenigingen wordt opdracht gegeven voor een 0-meting, welke in 2019 zal worden uitgevoerd.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Klanttevredenheid sportprogrammering*							
Schoolsport	Streefwaarde	nvt			PM		
	Realisatie	7,0					
Sportregie	Streefwaarde	nvt			PM		
	Realisatie	7,2					
Lekker Fit!-programma							
Aantal Lekker Fittscholen	Streefwaarde	94	94	94	94	94	
	Realisatie	94					
0-4 jaar op kinderopvanglocaties	Streefwaarde	145	180	215	250	285	
	Realisatie	145					
Kleuteraanpak op LF! en NLF! scholen***	Streefwaarde		95	105	120	138	
	Realisatie	75					

* Deze wordt om de drie jaar gemeten, de eerst volgende meting is in 2021

** Streefwaarden klanttevredenheid 2021 (eerst volgende meting) worden vastgesteld in de eind 2019 af te sluiten meerjarenovereenkomst 2020-2023 tussen

** Lekker Fit! en Niet-Lekker Fit! scholen, de scholen met en zonder een LF! programma in groep 3-8

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Sportbeleid en activering	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	1.863	2.124	1.791	1.767	1.767	1.767
Bijdragen rijk en medeoverheden	462	425	25	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.401	1.700	1.767	1.767	1.767	1.767
Lasten exclusief reserves	14.550	17.201	17.080	14.714	14.184	14.185
Apparaatslasten	4.857	5.384	5.389	5.389	5.389	5.390
Inhuur	81	36	36	36	36	36
Overige apparaatslasten	86	120	126	126	126	127
Personeel	4.690	5.228	5.228	5.228	5.228	5.228
Intern resultaat	-7.247	-7.503	-7.421	-7.171	-7.171	-7.171
Intern resultaat	-7.247	-7.503	-7.421	-7.171	-7.171	-7.171
Programmalasten	16.940	19.319	19.112	16.496	15.966	15.966
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.691	9.996	10.183	8.452	7.922	7.922
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	-13	64	66	66	66	66
Subsidies en inkomensoverdrachten	8.262	9.258	8.864	7.978	7.978	7.978
Saldo voor vpb en reserveringen	-12.688	-15.076	-15.289	-12.947	-12.417	-12.419
Saldo voor reserveringen	-12.688	-15.076	-15.289	-12.947	-12.417	-12.419
Reserves	1.025	-3.930	380	0	0	0
Onttrekking reserves	25	570	380	0	0	0
Toevoeging reserves	0	4.500	0	0	0	0
Vrijval reserves	1.000	0	0	0	0	0
Saldo	-11.662	-19.006	-14.909	-12.947	-12.417	-12.419

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 14.181	- 14.066	- 13.957	- 13.664	- 13.664		
Omissieregeling 2019	- 14.466	- 14.500	- 14.395	- 14.103	- 14.103		
Voorjaarsnota 2019	- 14.465	- 14.341	- 14.129	- 13.768	- 13.785		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 14.871	- 14.028	- 13.743	- 13.427	- 12.844		
10-maandsrapportage 2019	- 14.879	- 14.028	- 13.743	- 13.427	- 12.844		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 13.553						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 13.032	- 13.743	- 13.427	- 12.844	- 12.844	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 12.881	- 14.575	- 14.366	- 12.405	- 12.405	
10-maandsrapportage 2020		- 12.781	- 14.575	- 14.366	- 12.405	- 12.405	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 11.662					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 19.006	- 14.909	- 12.947	- 12.417	- 12.419

Financiële bijstellingen

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
Bijstellingen Sportbeleid en activering		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-14.575	-14.366	-12.405	-12.405	-12.405
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-4.431	-543	-543	-13	-14
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	Intensiveringen	-4.500	0	0	0	0
Herindelingsplan Kanaalweg	Intensiveringen	-230	-530	-530	0	0
Horizon Seeds	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	5	0	0	0	0
Rijksbijdrage Sportakkoord	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Uitbreiding formatie internationale betrekkingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-10	0	0	0	0

Zomercampus	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	50	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Evenementenfonds	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	254	-13	-13	-13	-14
Begroting na wijzigingen		-19.006	-14.909	-12.947	-12.417	-12.419

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve evenementenfonds

Toevoeging aan de reserve ten behoeve van het organiseren van *Grand Départ/* Tour de France in 2024 € 4,5 mln.

Herindelingsplan Kanaalweg

Op 1 december 2020 is er door het college opdracht gegeven voor het maken van een herindelingsplan aan de Kanaalweg. Het gaat hier om het niet activeerbare deel van de voorbereidingskosten.

Horizon Seeds

Met het onderzoek SEEDS (Science Engagement to Empower Disadvantaged adoleScents) wil sport beantwoorden aan een van de doelen binnen het SwafS (Science with and for Society). Namelijk door het realiseren van een betere samenwerking tussen wetenschap en de samenleving, door het stimuleren van een gezonde leefstijl van jongeren in lage SES-wijken. Hiervoor is € 49 Europees geld beschikbaar gesteld.

Onderbestedingen opleiding en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Rijksbijdrage Sportakkoord

Rijksbijdrage (€ 400) om uitvoering te geven aan nationale doelstellingen door middel van living lab. De uitvoering van een living lab vindt plaats in wijken, gemeenschappen, instellingen of organisaties waar de burger woont, werkt, sport en beweegt. Bovenop de bijdrage € 200 is, vanwege de verwachting dat er in de zomermaanden meer mogelijkheden zijn, een extra impuls gegeven door € 200 extra te verstrekken.

Uitbreiding formatie internationale betrekkingen

Er heeft een uitbreiding van formatie plaatsgevonden voor werkzaamheden met betrekking tot nationale en internationale regelingen. Deze uitbreiding wordt gedekt vanuit internationale subsidies.

Zomercampus

Dit betreft budgetoverheveling naar Programma Onderwijs voor de Zomercampus.

Bestemmingsreserve evenementenfonds

Bij besluit van 28 juni 2018 heeft de gemeenteraad bepaald een bedrag van € 950 beschikbaar te stellen voor de organisatie van het WK Volleybal voor vrouwen in 2022. Hierbij is tevens bepaald dat dekking voor dit bedrag afkomstig moet zijn uit de bestemmingsreserve Evenementenfonds. Op 17 februari 2021 is voor de organisatie van het evenement een subsidie toegekend aan Stichting Rotterdam Topsport. Op basis van een verdeling van de verwachte kosten over de jaren 2021 en 2022, wordt dit in de begroting verwerkt.

Technische wijzigingen

In taakveld sportbeleid en activering hebben er diverse technische wijzigingen plaatsgevonden. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

Voor het taakveld sportaccommodaties is een bijdrage beschikbaar gesteld van € 319 voor het organiseren van the Final en clinics. Dit bedrag is eenmalig verwerkt in het prestatiecontract met het sportbedrijf.

Daarnaast hebben er overstijgende technische verschuivingen plaatsgevonden (€ 80 in 2021 tot € 13 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Sportnota en implementatieplan](#)
- [Uitvoeringsprogramma Lekker Fit](#)
- [Actieprogramma Verenigingen](#)

Omschrijving taakveld

De inzet is om meer Rotterdammers met plezier te laten sporten en bewegen. Hiertoe ondersteunt het college sportverenigingen en andere organisaties op sport- en beweeggebied, stimuleert het college recreatieve sportbeoefening, sport en bewegen in wijken en buurten en het (top)sportklimaat en zet het in op het binnenhalen van sportevenementen. Hiermee draagt het college ook bij aan andere maatschappelijke doelstellingen, zoals gezondheid, bewonersparticipatie en economie en werkt het aan een vitale en levendige stad.

Toelichting op doelstellingen

Sportprogrammering om meer Rotterdammers structureel een leven lang te laten bewegen of sporten

Extra aandacht voor een aantal specifieke doelgroepen: kinderen in achterstandssituaties, ouderen en mensen met een beperking.

Benutten kracht van sportevenementen en topsport

Topsport en sportevenementen versterken het sportieve klimaat van de stad. Door keuzes te baseren op het DNA van Rotterdam, stijgt het rendement op terreinen als sportdeelname, economie, maatschappij en imago.

Toekomstbestendige en vitale sportverenigingen en overige sportaanbieders en sportief ondernemerschap

De inzet is dat sportverenigingen zich gereed maken voor de toekomst door mee te gaan met veranderende ontwikkelingen en een veranderende vraag. Hierdoor moeten sportverenigingen langdurig vitaal worden. In het Actieprogramma Verenigingen zijn hiervoor acties vastgesteld.

Lekker Fit! in de Wijk

Het hoofddoel is om alle kinderen in Rotterdam vanaf 9 maanden voor de geboorte tot en met 12 jaar de basis mee te geven voor een gezonde leefstijl.

Economische zaken

Pagina 46

Economische zaken

Het programma Economische zaken beoogt een sterke Rotterdamse economie door een betere samenwerking van overheid, onderwijs en bedrijfsleven, gericht op een sterkere economische structuur en een grotere arbeidsmarkt. Het programma bestaat uit de taakvelden Economie en Markten. Bij het programma zijn als partners onderwijsinstellingen, ondernemers- en werkgevers(organisaties) betrokken. Als gevolg van economische impact van Corona zal voor deze ambitie in 2021 een andere, concernbrede inzet nodig zijn. Deze inzet is gericht op herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie.

TAAKVELD 1

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Dit taakveld bevat de op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening zoals het bedrijvenloket, het ondernemersloket, het stimuleren van en onderwijs aan startende ondernemers, het aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven, het bieden van financiële steunregelingen voor bedrijven en de BIZ-bijdrage.

TAAKVELD 2

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Het realiseren van voor bezoekers en marktvergunninghouders aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkten.

TAAKVELD 3

Economische ontwikkeling

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door:

Een duurzame en veerkrachtige economie door vanuit de transitiepaden te werken aan cruciale en kansrijke sectoren in de stad

Een transitie naar een nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie

Transformatie van haven en stad. Rotterdam wordt de innoverende maritieme hoofdstad

Herstel en ontwikkeling van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

Invulling van de digitale randvoorwaarden waardoor de transitie naar de nieuwe economie kan worden gerealiseerd

TAAKVELD 4

Economische promotie

Dit taakveld bevat activiteiten met als doel het "op de kaart zetten" van de gemeente, waaronder; promotionele activiteiten gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en nieuwe werkers, het aantrekken van overige instellingen ter versterking van het profiel van de gemeente, investeren in bovenlokale, regionale, landelijke en internationale kennis- en economische relatienetwerken, promotie van toerisme, beurzen en jaarmarkten en Citymarketing inclusief vermakelijkhedenretributies.

Het programma Economische zaken beoogt een sterke Rotterdamse economie door een betere samenwerking van overheid, onderwijs en bedrijfsleven, gericht op een sterkere economische structuur en een grotere arbeidsmarkt. Het programma bestaat uit de taakvelden Economie en Markten. Bij het programma zijn als partners onderwijsinstellingen, ondernemers- en werkgevers(organisaties) betrokken. Als gevolg van economische impact van Corona zal voor deze ambitie ook in 2021 een andere, concernbrede inzet nodig blijven zijn. Deze inzet is gericht op herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron
Functiemenging	% Streefwaarde	N.v.t. LISA

		Realisatie	55,4% (2019)
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t. LISA
		Realisatie	133,3 (2019)

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl

Toelichting BBV-indicatoren

Functiemenging:

De functiemenging geeft de verhouding weer tussen wonen en werken. De economie, vestigingen/ arbeidsplaatsen is harder gestegen dan het aantal woningen/inwoners.

Vestiging van bedrijven:

Het aantal banen per 1.000 inwoners ligt hoger dan het landelijk gemiddelde, echter het aantal vestigingen van bedrijven is lager dan het gemiddelde in Nederland. Dit wordt verklaard doordat Rotterdam bovengemiddeld veel grote bedrijven kent.

Recentere cijfers dan 2019 over functiemenging en vestiging van bedrijven zijn nog niet bekend.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Economische zaken	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	1.929	2.364	2.022	2.021	3.521	3.521
Bijdragen rijk en medeoverheden	508	311	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.421	2.053	2.022	2.021	3.521	3.521
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	33.647	38.464	35.776	30.441	26.377	25.377
Apparaatslasten	6.490	8.535	8.459	8.459	8.110	8.110
Inhuur	78	403	460	460	226	226
Overige apparaatslasten	92	149	173	173	172	172
Personeel	6.320	7.983	7.826	7.826	7.713	7.713
Intern resultaat	2.885	2.266	2.157	2.157	2.157	2.157
Intern resultaat	2.885	2.266	2.157	2.157	2.157	2.157
Programmalasten	24.272	27.663	25.160	19.825	16.109	15.109

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.197	15.179	15.471	11.067	7.601	6.601
Kapitaallasten	110	96	96	96	96	96
Overige programmalasten	10	85	85	85	85	85
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	13.954	12.303	9.508	8.577	8.327	8.327
Saldo voor vpb en reserveringen	-31.718	-36.100	-33.754	-28.420	-22.856	-21.856
Saldo voor reserveringen	-31.718	-36.100	-33.754	-28.420	-22.856	-21.856
Reserves	4.996	3.615	1.096	0	0	0
Onttrekking reserves	4.996	4.065	1.096	0	0	0
Toevoeging reserves	0	450	0	0	0	0
Saldo	-26.721	-32.485	-32.659	-28.420	-22.856	-21.856

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 22.983	- 24.103	- 24.492	- 24.616	- 24.616		
Omissieregeling 2019	- 23.443	- 24.447	- 24.862	- 24.986	- 24.986		
Voorjaarsnota 2019	- 25.380	- 24.962	- 25.331	- 25.427	- 24.928		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 23.921	- 24.536	- 24.886	- 24.974	- 21.674		
10-maandsrapportage 2019	- 23.912	- 24.536	- 24.886	- 24.974	- 21.674		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 25.209						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 26.951	- 24.886	- 24.974	- 21.674	- 21.674	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 26.804	- 30.276	- 27.794	- 24.476	- 23.308	
10-maandsrapportage 2020		- 27.415	- 30.276	- 27.794	- 24.476	- 23.308	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 26.721					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 32.485	- 32.659	- 28.420	- 22.856	- 21.856

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten hebben hoofdzakelijk betrekking op marktgelden, inschrijfgelden en leges.

Lasten

De apparaats- en programmalasten vloeien voort uit de uitvoering van diverse activiteiten en projecten, ten behoeve van de economische stimulering, Herstel- en Vernieuwingsagenda voor covid-19 en toezicht, exploitatie en onderhoud van marktterreinen. De interne lasten bestaan uit doorbelastingen overige kosten vanuit andere programma's.

Reserves

De voornaamste onttrekkingen op de reserve hebben betrekking op de reserve Energietransitie. Hiervoor zijn diverse duurzame projecten opgenomen voor de nieuwe economie, zoals Rotterdam The Hague Innovation Airport, Bleekaaarde, Selectieve Plastic Extractie en Versnellen Innovatie MKB goedgekeurd.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop na reserves geeft een redelijk stabiele lijn aan met uitzondering van het begrotingsjaar 2023. Dan worden de intensivering op Werklocaties en nieuw ondernemerschap inclusief Rotterdam Circulair stopgezet, vanwege het aflopen van het huidige collegeprogramma. Vanaf 2025 wordt het programma Digitale voorbeeldstad / CDO Office niet verlengd.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Economische zaken	-2.209	7%	-4.864	18%	-3.944	16%	452	2%	1.452	6%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	1.263	38%	544	16%	544	16%	590	18%	590	18%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	-1.014	237%	-1.506	396%	-1.502	404%	-2	1%	-2	1%
Economische ontwikkeling	633	5%	-1.223	10%	-307	3%	1.690	22%	1.690	22%
Economische promotie	-3.090	24%	-2.680	21%	-2.679	22%	-1.826	14%	-826	6%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	1.263	38%	544	16%	544	16%	590	18%	590	18%
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	-1.014	237%	-1.506	396%	-1.502	404%	-2	1%	-2	1%
Economische ontwikkeling	633	5%	-1.223	10%	-307	3%	1.690	22%	1.690	22%
Economische promotie	-3.090	24%	-2.680	21%	-2.679	22%	-1.826	14%	-826	6%

Omschrijving programma

Wie fijn wil wonen en werken is gebaat bij een stad die zich aanpast aan de nieuwe ontwikkelingen in de economie. Een stad die ook ruimte blijft bieden voor voldoende plekken om te werken en ondernemen, zodat Rotterdam een inclusieve woon-werkstad blijft. Want elke Rotterdammer verdient een kans om zich door werk te ontwikkelen.

2020 stond in het teken van de Coronacrisis. De coronacrisis heeft grote impact op de Rotterdamse economie. Het ondernemersklimaat is zwaar aangetast en daarmee staat toekomstige economische groei onder druk. De gevolgen voor de Rotterdamse economie zijn fors. Deze verschillen per sector, maar onder meer de horeca, toerisme, de petrochemische industrie, de culturele sector, het maritieme cluster en de specifieke bedrijfspgroepen ZZP'ers, sociaal ondernemers en start-ups & scale ups ondervinden nadelige gevolgen van de contactbeperkende maatregelen voor vraag naar producten, het stil leggen van productie-processen en het tot stilstand komen van de (internationale) handel. Ook de ontmoetingsfunctie en aantrekkelijkheid van de stad is aangetast. Voor de korte en middellange termijn zijn onder andere de volgende aanvullende activiteiten in 2020 opgestart en geïntensiveerd en zetten we door in 2021:

1. Intensivering van inzet op innovatie ondersteuning van het MKB langs de lijnen van digitalisering, duurzaam en circulair ondernemerschap door voorlichting van het MKB, uitvoeren van bedrijfsscans en het aanbieden van workshops en trainingen;
2. Beschikbaar stellen van vouchers voor het koppelen van startups aan MKB en multinationals voor het opzetten van innovatieprojecten;
3. Intensivering van de samenwerking met Taskforce Retail op de retailopgaven;
4. Het faciliteren van de 1,5 meter economie in sectoren zoals de horeca;
5. Intensivering van de inzet op de Smart Health Tech Campus als aanjager van het LS&H cluster;
6. Druktemeter voor spreiding van bezoekersstromen in de stad;
7. Intensivering van het programma Rotterdam Digitaal door o.a.
 - o Uitvoering handvest Rotterdam Digitaal inclusief digitale spelregels
 - o Opzetten en uitvoeren van het programma platformeconomie
 - o Invoeren antennebeleid en telecommunicatiewet 2021
 - o Faciliteren van de uitrol glasvezel in Rotterdam;
8. Inrichten van een Coronaloket waar ondernemers hun creatieve ideeën kunnen voorleggen en snel uitsluitsel krijgen;
9. Inzet op herstel van de aantrekkingskracht van de stad onder meer door uitbreiding van terrassen in de stad te faciliteren en het uitvoeren van een promotiecampagne gericht op regionale en landelijke bezoekers.

Om in te spelen op de effecten van de Coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie voor de langere termijn opgesteld. Deze agenda moet antwoord geven op de vraag hoe Rotterdam in het post-coronatijdperk het pad terugvindt naar een gezonde, veerkrachtige en onderscheidende economie waarmee ze haar ambities op het gebied van circulariteit, digitaal, energieneutraliteit en inclusiviteit behaalt.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie

Effectieve dienstverlening aan het midden- en klein bedrijf (MKB) en ondernemers op strategisch niveau en op wijk- en bedrijfsniveau

Regeldruk vermindering voor ondernemers

Meer ruimte voor kleine ondernemers

Voortgang 2021

Voor de korte en middellange termijn zijn, om in te spelen op de Coronacrisis en aanvullend op bestaande activiteiten, de volgende activiteiten in 2020 opgestart of geïntensiveerd en deze worden ook in 2021 doorgezet zoals:

- Intensivering van inzet op innovatie ondersteuning van het MKB langs de lijnen van digitalisering, duurzaam en circulair ondernemerschap;
- Intensivering van de inzet op versterking van de aantrekkingskracht van de stad met aandacht voor acquisitie, innovatie en aanpak ter voorkoming van leegstand en vershraling van het aanbod in de stad;
- Beschikbaar stellen van digitaliseringsvouchers MKB, bedoeld om bedrijven te helpen omzet e/o marktbereik te behouden en te vergroten;
- Inzet op de maakindustrie, onder andere ten aanzien van creëren van fysieke ruimte voor de maakindustrie in samenwerking met de markt;
- Het mogelijk maken van 1,5 meter economie in sectoren, ruimte voor andere concepten in sectoren waar dit niet haalbaar is;
- Het Coronaloket waar m.b.v. een integrale aanpak ondernemers hun creatieve ideeën kunnen voorleggen en snel uitsluitsel krijgen. Deze werkwijze wordt ook na corona voortgezet;
- Acties op het gebied van crowdmanagement, afstand houden in de winkelstraten en bedrijfsruimte, publiekscampagnes, uitbreiding van de capaciteit van de Ondernemersbalie;
- Tijdelijk ruimere mogelijkheden voor opdrachtverstrekking vanuit de gemeente aan Rotterdamse ondernemers.

Activiteiten onder dit taakveld zijn ondergebracht bij de sporen van de Herstel- en vernieuwingsagenda. In 2021 blijven we de ontwikkelingen in de economie continu monitoren en bekijken we of onze inzet hierop aangepast moet worden. De eerste monitor van de Herstel- en vernieuwingsagenda komt eind tweede kwartaal beschikbaar.

Ontwikkelingen 2022-2025

In 2020 is het jaar gestart met een lock down en die raakt met name sectoren als retail, horeca, cultuur, evenementen en sport. De effecten van de coronapandemie zijn niet alleen in 2020, maar ook in 2021 doorgegaan. In 2021 richten we ons op herstart zodra er versoepelingen zijn, waarbij ook herstel en vernieuwing van de economie niet uit het oog verloren wordt. Om in te spelen op de effecten van de Coronacrisis is in

samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een herstel- en vernieuwingsagenda voor de langere termijn opgesteld. De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen.

- Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
- Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
- Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
- Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
- Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: Herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
- Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer.

Wat willen we bereiken

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie gemaakt wordt.

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie gemaakt wordt: digitaal, circulair, draaiend op duurzame energie en optimaal gebruik makend van de unieke positie van Rotterdam.

Vermindering regeldruk

Minder regeldruk voor Rotterdamse ondernemers om bij te dragen aan een aantrekkelijk ondernemersklimaat

Meer ruimte voor kleine ondernemers

Meer ruimte voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau, voor bedrijven op bedrijfsterreinen en in winkelgebieden. We helpen ondernemers met kennis en met contacten binnen en buiten de gemeentelijke organisatie.

Wat gaan we daar voor doen

Bij het MKB is zichtbaar en merkbaar dat de transformatie naar de nieuwe economie wordt gemaakt.

- We zorgen voor een sterk MKB-netwerk en richten ons accountmanagement daarop: we zoeken de bedrijven in de stad op, brengen in beeld wat er leeft bij de bedrijven en gebruiken de kennis van bedrijven om de dienstverlening te verbeteren en aan te passen aan de nieuwe economie. Extra aandacht gaat daarbij uit naar gemeentelijke procedures, beleid en projecten: ook deze scherpen we aan, schrappen ze en /of maken ze effectiever;
- We ondersteunen actief bedrijvennetwerken om de samenwerking tussen ondernemers te versterken en cross-overs tussen bedrijven uit verschillende sectoren te stimuleren;
- Aandachtgebieden: zakelijke dienstverlening, Life sciences & health, ICT & creatieve bedrijven, haven & maritieme dienstverlening en horeca, retail & leisure. Daarnaast wordt er accountmanagement voor

startups ingezet. Het accountmanagement, het current investor development op de grote en middelgrote internationale bedrijven wordt uitgevoerd door Rotterdam Partners. Hierbij heeft Rotterdam Partners specifieke aandacht voor (internationale) handelsbevordering, expats enzovoort;

- Samen met onze (kennis)partners, waaronder o.a. Hogeschool Rotterdam, MKB Rotterdam, Kamer van Koophandel, VNO-NCW Rotterdam en Rabobank, ontsluiten we informatie, kennis en netwerken voor MKB ondernemers;
- We faciliteren trainingen tegen een gereduceerde prijs om een online winkel op te starten;
- We stimuleren (inspireren - informeren - activeren) MKB bedrijven om digitaal, duurzaam en circulair te ondernemen via het in 2020 gelanceerde MKB010>>next programma. In deze collegeperiode worden 5.000 MKB'ers bereikt.

Vermindering regeldruk

Rotterdam wil een aantrekkelijke stad zijn voor nieuwe en bestaande bedrijven. Soms werkt regelgeving vanuit overheden (landelijk dan wel lokaal) belemmerend om (vernieuwend) te ondernemen. Met het programma Anders Geregeld krijgen ondernemers meer ruimte voor vernieuwend ondernemerschap. Door kleinschalige experimenten en pilots testen we hoe regelgeving anders kan worden toegepast en/of hoe werkprocessen anders kunnen worden ingericht. Als na de experimenteerperiode blijkt dat de effecten positief zijn, schept dat kansen voor ondernemend Rotterdam. Eind dit jaar verschijnt de evaluatie van een aantal experimenten in drie winkelstraten. Als daaruit blijkt dat de effecten positief zijn, kan dat leiden tot permanente aanpassing van de regels. Samen met ondernemers werken we aan een lokale aanpak met vraag gestuurde experimenten en pilots die meer ruimte bieden voor ondernemerschap. Rotterdam steunt de Tweede Kamer om de Drank- en Horecawet aan te passen en blanding/mengvormen retail en horeca structureel mogelijk te maken.

In de coronacrisis is duidelijk geworden dat het bedrijfsleven gebaat is bij een open houding van de gemeente ten opzichte van de noodzaak van bestaande regels. De ervaringen worden meegenomen in toekomstige afwegingen of regels behouden of aangepast moeten worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de inzet op flexibele standplaatsen en uitbreiding van terrassen zoals vanuit Rotterdam Geeft Ruimte zijn toegepast.

Meer ruimte voor kleine ondernemers

We werken aan meer ruimte voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau, voor bedrijven op bedrijfsterreinen en in winkelgebieden. We helpen ondernemers met kennis en met contacten binnen en buiten de gemeentelijke organisatie door middel van:

- Inzet van bedrijfscontactfunctionarissen (BCF): zij zijn het eerste en vaste aanspreekpunt voor de besturen van de Rotterdamse ondernemersverenigingen. Zij richten zich hierbij op de verenigde ondernemers in winkelgebieden en op bedrijventerreinen. Ondernemers kunnen bij de bedrijfscontactfunctionaris uit hun gebied terecht voor alle kwesties die met ondernemen en economische ontwikkeling te maken hebben. De BCF is hierbij ook de schakel naar de gemeentelijke organisatie en het gemeentebestuur. Onderlinge netwerkvorming wordt met behulp van een aantal bijeenkomsten bevorderd. Ook de BIZ besturen zijn een voorbeeld van dergelijke collectieven;

- De Ondernemersbalie: het centrale loket voor startende en gevestigde ondernemers. De kerntaak is het geven van voorlichting en advies aan (startende) ondernemers over gemeentelijk beleid, wet- en regelgeving, vergunningen, subsidies en bedrijfshuisvesting. De ondernemersbalie is actief betrokken bij het ondernemersportal (ondernemen010) waarin alle belangrijke producten en diensten voor ondernemers zijn opgenomen;
- Er is een subsidie mogelijk voor ondernemerscollectieven, waarbij 50% bijgedragen wordt voor projecten en activiteiten op het gebied van o.a. gebiedspromotie, digitalisering, buitenruimte etc. Hierbij zijn de ambities rond transitie naar de nieuwe economie in de herziene regeling van 2020 opgenomen. In de uitwerking voor 2021 zal dit gecontinueerd worden. Ook sluit dit aan bij de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	7	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	1	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	2.022	2.054	2.765	2.765	2.685	2.685
Apparaatslasten	1.567	1.564	1.543	1.543	1.465	1.465
Inhuur	0	86	99	99	47	47
Overige apparaatslasten	10	16	16	16	16	16
Personeel	1.557	1.462	1.428	1.428	1.403	1.403
Intern resultaat	9	0	0	0	0	0
Intern resultaat	9	0	0	0	0	0
Programmalasten	446	490	1.223	1.222	1.219	1.219
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	73	140	907	907	904	904
Overige programmalasten	3	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	369	350	315	315	315	315
Saldo voor vpb en reserveringen	-2.015	-2.054	-2.765	-2.765	-2.685	-2.685
Saldo voor reserveringen	-2.015	-2.054	-2.765	-2.765	-2.685	-2.685

Reserves	40	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	40	0	0	0	0	0
Saldo	-1.975	-2.054	-2.765	-2.765	-2.685	-2.685

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 1.290	- 1.290	- 1.290	- 1.290	- 1.290		
Omissieregeling 2019	- 4.297	- 4.248	- 4.248	- 4.248	- 4.248		
Voorjaarsnota 2019	- 3.802	- 4.320	- 4.320	- 4.320	- 4.320		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 2.850	- 3.325	- 3.309	- 3.302	- 3.302		
10-maandsrapportage 2019	- 2.850	- 3.325	- 3.309	- 3.302	- 3.302		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 2.397						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 2.516	- 3.309	- 3.302	- 3.302	- 3.302	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 2.389	- 3.317	- 3.309	- 3.309	- 3.275	
10-maandsrapportage 2020		- 2.389	- 3.317	- 3.309	- 3.309	- 3.275	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 1.975					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 2.054	- 2.765	- 2.765	- 2.685	- 2.685

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Bijstellingen Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie						
Oorspronkelijke begroting 2021		-3.317	-3.309	-3.309	-3.275	-3.275
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		1.263	544	544	590	590
Ruimte voor maakbedrijven	Intensiveringen	-33	-52	-52	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.296	596	597	590	590
Begroting na wijzigingen		-2.054	-2.765	-2.765	-2.685	-2.685

Toelichting financiële bijstellingen

Ruimte voor maakbedrijven

Dit betreft de intensivering Ruimte voor maakbedrijven (- € 33 in 2021 tot - € 52 in 2023). Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar deze intensivering op taakveld Economische ontwikkeling.

Technische wijzigingen

Op taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Economie zijn er diverse technische wijzigingen geweest (€ 1,3 mln in 2021 aflopend naar € 590 in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn budgetverschuivingen binnen het programma Economische zaken (€ 1,5 mln in 2021 tot € 714 in 2025), actualisatie formatieplan (- € 128 in 2021 tot - € 94 in 2025) en diverse kleine technische wijzigingen (- € 70 in 2021 tot - € 30 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat de op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening zoals het bedrijvenloket, het ondernemersloket; het stimuleren van en onderwijs aan startende ondernemers, het aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven, het bieden van financiële steunregelingen voor bedrijven en de BIZ-bijdrage.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Pagina 48

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Markten

Het realiseren van aantrekkelijke Rotterdamse warenmarkten voor bezoekers en marktvergunninghouders.

Voortgang 2021

De coronacrisis heeft grote impact op de Rotterdamse economie. Het ondernemersklimaat is zwaar aangetast en daarmee staat de economische groei onder druk. De gevolgen voor de Rotterdamse economie zijn fors. Deze gevolgen verschillen per sector, en ook de kooplieden van de Rotterdamse warenmarkten ondervinden veel nadelige gevolgen van de coronacrisis en de bijbehorende maatregelen. Er wordt samen met de koopman voor gezorgd dat de markt, ook met de verschillende aanpassingen vanwege coronamaatregelen, zo goed mogelijk doorgang kan vinden.

Vanwege de coronamaatregelen heeft de uitwerking van de marktvisie vertraging opgelopen. De planning is dat rond de zomer de marktvisie aan het college wordt aangeboden. De aan de visie gekoppelde pilots starten zodra besluitvorming heeft plaatsgevonden en de coronamaatregelen het toestaan.

Ontwikkelingen 2022-2025

Samen met de kooplieden zal er, aan de hand van de geplande pilots, gewerkt worden aan de implementatie van de visie van de markten. Doel is om de markten de kwalitatieve impuls te geven die zij nodig heeft. Het streven is om de markt een vliegwiel van de wijk te maken. De pilots zullen zich richten op het stimuleren van het ondernemerschap op de markt, aanpak afval en de sociale rol van de markt in de wijk. De pilots kunnen pas starten op het moment dat de coronamaatregelen het toelaten.

Wat willen we bereiken

Realiseren van aantrekkelijke warenmarkten

- Aantrekkelijke markten
- Divers aanbod
- Meer verkoopwagens
- Veilige en schone markten

Wat gaan we daar voor doen

Realiseren van aantrekkelijke warenmarkten

Het onderzoek naar de staat van de markten is eind december 2019 afgerond. Tijdens het onderzoek is input vanuit de betrokken partijen gevraagd. De resultaten worden verwerkt in een brede visie voor de warenmarkten. Op het moment dat de coronamaatregelen het toelaten zetten we in op het verder uitwerken van de visie waaronder:

- Tegengaan leegstand
- Toelaten nieuwe instroom van kooplieden, zowel structureel als op dagbasis
- Inschrijfbepierking herzien
- Stimuleren nieuwe artikelen
- Stimuleren verkoopwagens
- Inzet op aanpak afval

Wat kost het

	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
Overzicht van baten en lasten Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	1.285	1.719	2.023	2.022	3.522	3.522
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	1.285	1.719	2.023	2.022	3.522	3.522
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	3.146	3.162	3.149	3.152	3.152	3.152
Apparaatslasten	1.104	1.396	1.405	1.405	1.405	1.405
Inhuur	2	3	3	3	3	3
Overige apparaatslasten	35	27	40	40	40	40
Personeel	1.067	1.367	1.363	1.363	1.363	1.363
Intern resultaat	1.179	1.186	1.186	1.186	1.186	1.186
Intern resultaat	1.179	1.186	1.186	1.186	1.186	1.186
Programmalasten	863	580	558	561	561	561
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	859	495	473	476	476	476
Overige programmalasten	4	85	85	85	85	85
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-1.860	-1.443	-1.126	-1.130	370	370
Saldo voor reserveringen	-1.860	-1.443	-1.126	-1.130	370	370
Saldo	-1.860	-1.443	-1.126	-1.130	370	370

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 1.214	- 1.214	- 1.214	- 1.214	- 1.214		
Omissieregeling 2019	- 1.251	- 1.237	- 1.237	- 1.237	- 1.237		
Voorjaarsnota 2019	- 1.225	302	311	320	319		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 1.250	302	311	320	320		
10-maandsrapportage 2019	- 1.250	302	311	320	320		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 1.219						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 1.040	311	320	320	320	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 984	- 429	380	372	372	
10-maandsrapportage 2020		- 1.734	- 429	380	372	372	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 1.860					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 1.443	- 1.126	- 1.130	370	370

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-429	380	372	372	372
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-1.014	-1.506	-1.502	-2	-2
Coronagevolgen Markten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-1.000	-1.500	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	1	0	0	0	0
Kwaliteitsverbetering Markten	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	-1.500	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-15	-6	-2	-2	-2
Begroting na wijzigingen		-1.443	-1.126	-1.130	370	370

Toelichting financiële bijstellingen

Coronagevolgen Markten

Vanwege de coronamaatregelen is voor 2021 en 2022 de kostendekkendheidsopgave niet uitvoerbaar. Daarom is in de voorjaarnota voorgesteld de batenderving te compenseren.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Kwaliteitsverbetering Markten

Om de pilots recht te doen en de marktvisie te kunnen implementeren is ook voor 2023 de opdracht voor kostendekkendheid uitgesteld.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse kleinere technische wijzigingen geweest.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Marktreglement 2008](#)
- [Marktverordening 2017](#)
- [Verordening rechten markten](#)

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen behoort de op bedrijven en ondernemers (inclusief bedrijven en ondernemers in land- en tuinbouw en veeteelt) gerichte ondersteuning en dienstverlening van de gemeente. In dit Rotterdamse taakveld gaat het om:

- regelen straathandel, markten alsook veemarkten
- marktgelden en staanplaatsgelden markten (via baten categorie 3.7)

Economische ontwikkeling

Pagina 49

Economische ontwikkeling

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door:

Het versterken van relevante sectoren zoals Maritiem, maakindustrie, Toerisme en Life Sciences & Health;

Stimulering van (samenwerkings-)projecten van onderzoeksinstituten en bedrijven en versterken van de economische structuur gericht op de transitiepaden digitaal, circulair, energie;

Samenwerking met bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstituten en het ontwikkelen van stedelijke en wijkgerichte economische programma's;

Werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt door uitwerken human capital. Inzet op LWA, aantrekken en behouden van talent zijn hier onder meer onderdeel van.;

Ontwikkelen van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat.

Voortgang 2021

De coronacrisis heeft grote impact op de Rotterdamse economie. Het ondernemersklimaat is zwaar aangetast en daarmee staat toekomstige economische groei onder druk. De gevolgen voor de Rotterdamse economie zijn fors. De impact verschilt per sector, maar onder meer de horeca, toerisme, de petrochemische industrie, de culturele sector, het maritieme cluster en de specifieke bedrijfspacten ZZP'ers, sociaal ondernemers en start-ups & scale ups ondervinden nadelige gevolgen van de contactbeperkende maatregelen voor vraag naar producten, het stilleggen van productieprocessen en het tot stilstand komen van de (internationale) handel. Ook de ontmoetingsfunctie en aantrekkelijkheid van de stad is aangetast. Dat betekent dat veel activiteiten van Economie erop gericht zijn op het herstellen van de economie op de korte en lange termijn. Voor de korte en middellange termijn zijn onder andere de volgende aanvullende activiteiten in 2020 opgestart en geïntensiveerd en zetten we door in 2021:

- Intensivering van inzet op innovatie ondersteuning van het MKB langs de lijnen van digitalisering, duurzaam en circulair ondernemerschap door voorlichting van het MKB, uitvoeren van bedrijfsscans en het aanbieden van workshops en trainingen;
- Organiseren van de vervolgaanpak ten behoeve van vitale kerngebieden zoals uit het gedeelde toekomstbeeld van de taskforce retail voortvloeit;
- Het faciliteren van de 1,5 meter economie in sectoren zoals de horeca en het beschikbaar stellen van horecavouchers om ondernemers te ondersteunen bij de heropening;
- Intensivering van de inzet op de Smart Health Tech Campus als aanjager van het LS&H cluster; ondersteuning Pandemic and Disaster Preparedness Center (PDPC);
- De druktemeter voor spreiding van bezoekersstromen in de stad wordt waar nodig verder verbeterd;
- Intensivering van het programma Rotterdam Digitaal door o.a.
 - o Uitvoering handvest Rotterdam Digitaal inclusief digitale spelregels
 - o Opzetten en uitvoeren van het programma platformeconomie

- o Invoeren antennebeleid en telecommunicatiewet 2021
 - o Faciliteren van de uitrol glasvezel in Rotterdam;
 - De integrale werkwijze van het Coronaloket, waarbij initiatieven van ondernemers snel en vanuit een positieve grondhouding getoetst worden op mogelijkheid en wenselijkheid, heeft goede resultaten opgeleverd. Er wordt gewerkt om deze werkwijze ook na Covid-19 voort te zetten
 - Inzet op de maakindustrie, onder andere ten aanzien van creëren van fysieke ruimte voor de maakindustrie in samenwerking met de markt
- a. Werken vanuit bestaand beleid, bestaand instrumentarium en programma's zoveel mogelijk richten op maakbedrijven (innovatievouchers, vergunningen, koppelen materiaal, omscholen, launching customer) en koppeling business cases groeifonds
 - b. Uitwerken van de inhoudelijke proposities op de maakindustrie: in beeld krijgen welke maakindustrie kansrijk is en de meeste groeipotentie heeft, ook in cross-overs naar andere sectoren (in eerste instantie maritiem en health). Om vervolgens te bekijken welke rol wij als overheid hierin moeten pakken, en welke concrete acties hierbij horen.

Het gaat dan om:

- het uitwerken van maakkansen in de waterstof keten
 - het regionaal verder brengen van 3D printing, inclusief gedeelde databank en intellectueel eigendom
 - evaluatie op basis van informatie van RP waarom bedrijven niet voor Rotterdam hebben gekozen en lessons learned
 - scheepsbouw
-
- Faciliteren van herstel van de aantrekkingskracht van de stad onder meer door uitbreiding van terrassen in de stad te faciliteren, het uitvoeren van een promotiecampagne gericht op regionale en landelijke bezoekers en inzet op voorkoming van leegstand en verschraling van het aanbod in de stad;
 - Acties op het gebied van crowdmanagement, afstand houden in de winkelstraten en bedrijfsruimte, publiekscampagnes, uitbreiding van de capaciteit van de Ondernemersbalie;
 - Tijdelijk ruimere mogelijkheden voor opdrachtverstrekking vanuit de gemeente aan Rotterdamse ondernemers

Ontwikkelingen 2022-2025

Om in te spelen op de effecten van de Coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en regio de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie voor de langere termijn opgesteld. De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen. .

1. Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
3. Versnelling transitiepaden (duigutaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;

5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: Herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer.

Activiteiten onder dit taakveld wordt ondergebracht bij de sporen van de Herstel- en vernieuwingsagenda Rotterdamse Economie. In 2021 blijven we de ontwikkelingen in de economie continu monitoren en bekijken we of onze inzet hierop aangepast moet worden. De eerste monitor van de Herstel- en vernieuwingsagenda komt eind tweede kwartaal beschikbaar.

Wat willen we bereiken

Herstel naar een duurzame en veerkrachtige economie door werken aan cruciale en kansrijke sectoren in de stad en een toekomstbestendige arbeidsmarkt

Cruciale sectoren zijn onder andere de clusters Life Sciences and Health, maakindustrie, logistiek, digitale dienstverleners en toerisme. Belangrijkste opgaven daarin zijn circulair, digitaal, energie, inclusiviteit en talent. Rotterdamse bedrijven weten talent in de stad te vinden. In de herstel- en vernieuwingsagenda wordt het belang onderschreven van een arbeidsmarkt die aansluit bij de gevraagde vaardigheden in de (nieuwe) economie. Opleidingen leiden op voor die sectoren waar vraag en groei naar is, maar ook leven lang ontwikkelen en het behouden en aantrekken van talent is daarin cruciaal.

Vernieuwing door transitie naar de nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie

De transitiepaden uit de Roadmap Next Economy (RNE) geven richting aan een aantal samenhangende en elkaar versterkende (systeem)doorbraken op het gebied van digitalisering, energietransitie, circulaire economie, onderwijs en inclusieve samenleving. Nieuw ondernemerschap is daarbij nodig. We stimuleren acquisitie van bedrijven die een belangrijke rol kunnen spelen in de ontwikkeling van deze nieuwe economie en passen in het Rotterdamse DNA. Waar dat kan treden we op als launching customer of brengen we kennis samen van markt en overheid. De nieuwe economie is aantrekkelijk voor talenten, ondernemers en investeerders. De gemeente geeft richting aan deze koers. Ondernemers nemen het voortouw in het ontwikkelen van nieuwe bedrijfsinitiatieven en voeren uit. De gemeente ondersteunt en zet hiervoor diverse instrumenten in. Omdat de economie niet stopt bij de gemeentegrens doet Rotterdam dat samen met de andere gemeenten in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en de provincie Zuid-Holland.

De economische ontwikkeling van Rotterdam hangt sterk samen met een aantal fysieke en maatschappelijke opgaven. Deze opgaven worden in steeds sterkere mate beïnvloed door de digitalisering. De exponent van digitalisering, data, is binnen de economische ontwikkelingen vaak niet goed zichtbaar of herkenbaar, maar van essentieel belang in de zogenaamde data economie. Waar we voor staan is digitalisering op een zinvolle wijze in

te zetten zodat het bijdraagt aan de vestigingsvoorwaarden. Digitalisering is een randvoorwaarde voor alle opgaven van deze economische agenda. De gemeente kan stimulator, facilitator of regulator zijn voor nieuwe digitale ontwikkelingen en innovaties.

De beroepsbevolking moet passen bij de toekomstige economie. In Rotterdam is met partijen in de stad een proces afgesproken onder de naam Rotterdams Leer Werk Akkoord. Dit is met name gericht op het formuleren van de eisen aan de toekomstige beroepsbevolking vanuit de toekomstige economie en de bedrijven. Het scholen van werkenden om aan de toekomstige eisen van de economie en het bedrijfsleven te kunnen voldoen staat daarin centraal.

We blijven inzetten op Rotterdam als de innoverende maritieme hoofdstad

De ambitie is om in 2030 de maritieme hoofdstad van Europa te zijn, wat betekent dat het meest complete en concurrerende maritieme ecosysteem zich in de Rotterdamse regio bevindt. We stimuleren en faciliteren daarom de maritieme economie met o.a. ook maritieme hoofdkantoorfuncties van rederijen en scheepsbouwbedrijven en commodity traders en innovatieve techbedrijven in het Central district.

Om mondiaal concurrerend te kunnen blijven zullen het petrochemisch en energiecomplex als de transport en logistieke functie in het haven-industrieel cluster moeten verduurzamen en digitaliseren. Hiervoor is kennis en kunde nodig van bedrijven, kennisinstellingen en talenten uit de stad en de regio. We zien de energietransitie in het havenindustriecomplex daarom niet alleen als een duurzaamheids- en maatschappelijke opgave, maar vooral ook als een economische opgave.

Herstel en creëren van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

De aantrekkelijkheid van Rotterdam is van groot belang voor de ontwikkeling van de economie. Naast de kwaliteit van het woonklimaat is ook de aanwezigheid van voldoende werkgelegenheid (en daarmee samenhangend voldoende ruimte om te kunnen werken) en een aantrekkelijk voorzieningenaanbod (cultuur, retail, horeca, leisure hotels, onderwijs, sport en openbaar groen) een belangrijke factor. Een fijne woonomgeving, waar kinderen sporten, waar het goed samenleven is versterkt de talentontwikkeling en het arbeidspotentieel. Dit geldt zeker voor het aantrekken van hoogopgeleide, creatieve en innovatieve arbeidskrachten en samenhangend daarmee voor internationale bedrijven. Wij willen onze inzet voor het creëren van een aantrekkelijke stad verder verstevigen om aantrekkelijk te blijven voor bedrijven, werknemers, bewoners en bezoekers van de toekomst.

Digitalisering als randvoorwaarde en als onderdeel van herstel en vernieuwing

De economische ontwikkeling van Rotterdam hangt sterk samen met een aantal fysieke en maatschappelijke opgaven. Deze opgaven worden in steeds sterkere mate beïnvloed door de digitalisering. De exponent van digitalisering, data, is binnen de economische ontwikkelingen vaak niet goed zichtbaar of herkenbaar maar wel van essentieel belang in de zogenaamde data economie. Waar we voor staan is digitalisering op een zinvolle

wijze in te zetten zodat het bijdraagt aan de vestigingsvoorwaarden. Enerzijds is digitalisering een randvoorwaarde voor alle opgaven van deze economische agenda, anderzijds kan de gemeente stimulator, facilitator of regulator zijn voor nieuwe digitale ontwikkelingen en innovaties.

Wat gaan we daar voor doen

Herstel naar een duurzame en veerkrachtige economie door werken aan cruciale en kansrijke sectoren in de stad en een toekomstbestendige arbeidsmarkt

- We werken samen met het Erasmus MC aan op het opstarten van de Campusorganisatie Smart Health Tech Campus met een campusorganisatie, programmering en een businesscase;
- We verkennen samen met MO en partners als Rotterdam Partners en KHN de mogelijkheden van duurzaam toerisme, dit doen we met de bedrijven in de stad en regio;
- Onder de noemer Revival maakindustrie benutten we de mogelijkheden voor het versterken, faciliteren en aantrekken van bedrijven in de maakindustrie zoals het uitvoeren van een investeringsstrategie voor de Spaanse polder;
- Met W&I en bedrijfsleven samen werken aan een human capital agenda, aansluitend en aanvullend op bestaande inzet. In 2021 worden de in 2019 en 2020 gesloten Leerwerkakkoorden (LWA's) verder uitgewerkt en uitgevoerd. Er zijn diverse LWA's gesloten met bedrijfsleven en onderwijs rond onder andere de haven, MKB en energietransitie gebouwde omgeving. Er wordt nog gewerkt aan LWA's rond Bouw, Facilitair, Transport & Logistiek, Zorg, Horeca en Toerisme.

Vernieuwing door transitie naar de nieuwe economie voor Rotterdam: digitaal, circulair en gebruik makend van duurzaam opgewekte energie

Duurzame groei

- Implementeren van de met de partners Rotterdam Partners, IQ en Havenbedrijf in 2019 vastgestelde acquisitie-strategie. Deze is erop gericht om pro-actief internationale bedrijvigheid aan te trekken die bijdraagt aan de transitie naar een nieuwe digitale, circulaire en duurzame economie. We bekijken of internationale acquisitie in 2021 wel passend is gelet op de Covid-19 situatie. We stellen tijdelijk de scope bij naar dichterbij huis en gericht op herstel;
- We zetten extra in op de uitstraling van Rotterdam als innovatielaboratorium met veel plek en ruimte voor start-ups en nieuwe samenwerkingsverbanden met het programma Start-up en Scale-up Rotterdam;
- De rol van lokale overheid als launching customer voor herstel en innovatie geven we vorm, dit doen we gemeentebreed, door bedrijven uit te dagen de benodigde technologieën en diensten gericht in te zetten;
- In 2021 zetten we in op Rotterdam als eerste Nederlandse med tech stad. Digitalisering, robotisering en artificiële Intelligentie bieden kansen voor het verbeteren en verstevigen van deze positie;
- We blijven samenwerken met marktpartijen om 5G, glasvezel en andere IT randvoorwaarden op een verantwoorde manier snel beschikbaar te maken voor iedereen in de stad;

- We faciliteren en ondersteunen een fysieke IT-Campus in Rotterdam Zuid waar iedereen, van jong tot oud, oud, terecht kan om te leren programmeren, en om zich te ontwikkelen in de laatste digitale ontwikkelingen.

We blijven inzetten op Rotterdam als de innoverende maritieme hoofdstad

De gemeente Rotterdam heeft zich de afgelopen jaren met succes gepositioneerd als dé aanjager van de noodzakelijke vernieuwing van de haven economie. Onder regie van de gemeente is een sterk, en nog steeds groeiend publiek privaat netwerk ontstaan met honderden partijen die samenwerken aan

1. De ontwikkeling van een goed vestigingsklimaat voor kansrijke en vernieuwende maritieme bedrijvigheid;
2. De ontwikkeling van een sterk nationaal en internationaal imago van dit cluster als toonaangevende maritieme innovatiehoofdstad. Er wordt geïnvesteerd in het creëren van de juiste randvoorwaarden realisatie van een hoogtechnologische, niet-fossiele haven en maritieme economie, met 12 maritieme groeimarkten. De vele acties die zijn ingezet op om beide doelstellingen te realiseren, slaan neer in diverse programma's van de gemeente en haar partners op het gebied van marketing, acquisitie, lobby, human capital, ruimte, kapitaal en innovatie.

Door de focus op de 12 maritieme groeimarkten, de innovatiekracht van het Zuid Hollandse maritieme cluster, de reeds ingezette verduurzaming en digitalisering binnen de sector en de aanwezigheid van een sterk en op innovatie georiënteerd publiek – privaat netwerk, zal de maritieme sector een belangrijke positie innemen in het herstel van de regio na de Coronacrisis en met succes onze ambities m.b.t. de energietransitie verwezenlijken.

We werken samen met partners aan het internationaal herstelplan maritieme economie.

- Het Merwe-Vierhavengebied, de plek voor de innovatieve maakindustrie, wordt verder ontwikkeld;
- We continueren de inzet op het creëren van een "3e Maasvlakte op het Weena" voor maritieme dienstverlening;
- We ondersteunen het havenbedrijf Rotterdam (HBR) en het havenbedrijfsleven met de majeure energietransitie opgaven en de transitie naar de circulaire economie;
- We geven verdere uitvoering aan projecten klimaattafel energietransitie en circulaire ontwikkeling havengebied. Hierbij ontwikkelen en implementeren we beleidskaders voor (1) bijdrage aan investeringsprojecten in haven en maritieme industrie (2) Inzet op biomassa, walstroom, wind, waterstof, nieuwe brandstoffen, industriepolitiek;
- We organiseren intern en extern de samenwerking aan een toekomstbestendig maritiem cluster, dat internationaal bekendheid geniet als dé meest innovatieve maritieme hoofdstad van Europa. Hiervoor zetten wij ons in een breed publiek-private netwerk in, waarbij we onder andere met de Provincie Zuid-Holland en de Drechtsteden zorgen dat er uitvoering wordt gegeven aan de internationale maritieme hotspot aanpak, regionale maritieme acquisitie en maritieme marketing en communicatie strategie en human capital agenda.

Herstel en creëren van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat

We verkennen de mogelijkheden van herstel van de aantrekkelijke stad, oa ten aanzien van versterking van de vrijetijdsector (cultuur, sport, festivals en evenementen).

- Samen met stakeholders in de stad zetten we in op het versterken van de bruisende gebieden in de stad en het helpen transformeren naar een hierbij passende functiemix en verduurzamen van commercieel vastgoed;
- Met de uitvoering van het Actieplan Werken in Wijken maken we mogelijk dat er meer ruimte komt voor werkmilieus voor kleine ondernemers en makers op buurt- en wijkniveau. Dat is goed voor de leefbaarheid van de wijken en een oplossing voor de leegstaande "plinten";
- We sturen op het transformeren van niet centraal gelegen winkels (college-indicator 90 panden) en het compacter maken van winkelgebieden door middel van transformatie. Ook zetten we in op het transformeren van niet centraal gelegen bedrijven en overig onroerend goed naar andere functies;
- We sturen op het transformeren van 180.000 m2 incurante kantoorruimte naar woon-eenheden en of andere economische functies samen, met en op initiatief van marktpartijen;
- Verder uitbouwen van de Taskforce Retail Rotterdam. de Taskforce Retail werkt bottom-up vanuit de behoefte van de stakeholders, onder andere retail-ondernemers en vastgoedeigenaren. In een gezamenlijk proces met stakeholders zijn voor de Taskforce de volgende 3 actielijnen bepaald:
 1. Visie en vastgoed;
 2. Organisatie winkelgebieden;
 3. Innovatie, pilots en lobby;
- We zorgen voor voldoende ruimte voor nieuwe en bestaande bedrijven in de stad (werklocaties) door ruimtelijk beleid uit te voeren als uitvoeringsplannen op prioritaire locaties te realiseren.

Digitalisering als randvoorwaarde en als onderdeel van herstel en vernieuwing

Intensivering van het programma Rotterdam Digitaal door o.a.

- Uitvoering handvest Rotterdam Digitaal inclusief digitale spelregels: we verbinden externe en interne partijen aan een integrale aanpak van stedelijke digitaliseringsopgaven en we zetten in op het aantrekken en inzetten van bedrijven in de digitale economie en Smart City toepassingen;
- Opzetten en uitvoeren van het programma platformeconomie;
- Invoeren antennebeleid en telecommunicatiewet 2021;
- Faciliteren van de uitrol glasvezel in Rotterdam;
- Binnen de MRDH werken we aan een gezamenlijke regionale digitale strategie enuitvoeringsagenda, o.a. voor 5G en glasvezel en voor de harmonisering van de aanleg van digitale infrastructuur.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Transformatie kantoren: het (laten) transformeren en/of onttrekken van tenminste 180.000 m2 bruto vloeroppervlak uit de voorraad kantoren in Rotterdam gedurende de periode van 1 januari 2018 tot 1 november 2021	Streefwaarde (ultimo)	> 45.000 m2	> 90.000 m2	> 135.000 m2	> 180.000 m2**		
	Realisatie	45.000 m2	102.500	159.000 (tm	289.000 m2		
	cumulatief		m2	Q2 2020)	(tm Q1 2021)		
Transformeren van winkels: 4 pilot-gebieden waarvan 3 transformatie gebieden (10 panden per jaar voor een periode van 3 jaar, totaal 90)	Streefwaarde	30	30	30			
	Realisatie	n.v.t.	69	168	nog niet		
	cumulatief				bekend *		
Verduurzaming Kantoren	Streefwaarde						
	Realisatie	n.v.t.					
Economische Clusterontwikkeling: investeringen, FTE, nieuwe vestigers door inzet fondsmiddelen en inzet van de gemeente	Streefwaarde					€ 700 mln investeringen / 2000 FTE / 50 nieuwe vestigers additioneel	
	Realisatie	n.v.t.	€ 247 mln uitgelokte investeringen	€ 716 mln uitgelokte investeringen	€ 720 mln uitgelokte investeringen		
	cumulatief		1.586 FTE 156 vestigers	175 vestigers	2.395 FTE 2.505 FTE 187 vestigers		
MKB RNE proof: In deze collegeperiode worden er minimaal 5000 MKB'ers gesproken, waarbij de mogelijkheden van de nieuwe economie voor hun bedrijfsvoering worden belicht	Streefwaarde					5.000	
	Realisatie	185	779	1.516	2.122 (tm Q1		
	cumulatief				2021)		

Toelichting indicatoren

Transformatie kantoren

Uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen blijkt dat de voorraad kantoren jaarlijks krimpt. Nieuwbouw is zeldzaam, terwijl de transformatie fors doorzet. Hierin speelt ook mee dat de formele transformatiedatum bij grote complexe projecten vaak later is dan de opleveringsdatum.

Zo telt de transformatie van Europoint 2 met 33.000 m2 substantieel mee. De oplevering onder de nieuwe naam Lee Towers dateert al van 2018.

Transformatie winkels

De actuele cijfers over transformatie winkels volgen bij de eerstvolgende halfjaarregistratie per 1 juli 2021.

Verduurzaming Kantoren

Verduurzaming van Rotterdamse kantoren om in 2022 tenminste te voldoen aan Energielabel C: na het inventariseren van de huidige energielabels starten we een campagne richting eigenaren om ze bewust te maken van hun verantwoordelijkheid in deze verbeteringsopgave zodat ze stappen gaan ondernemen hierin:

- Op basis van de verduurzaming intentie in het Convenant Kantoren Transformatie onderzoeken we binnen de prioritaire concentratiegebieden met de eigenaren welke actie nodig zijn om deze intenties uit te voeren en maken we afspraken hierover;
- De Pilot WKO (Warmte koude opslag) in het Rotterdam Central District is gerealiseerd in 2020. In een tijdlijn zijn voor de verschillende gebouwen de momenten opgenomen waarop deze eigenaren kunnen instappen in de aansluiting op het WKO systeem. Voor de gebouwen Delftse Poort en het nieuw te bouwen Treehouse wordt de aansluiting uitgewerkt.

Economische clusterontwikkeling

Bovenstaande cijfers zijn tot stand gekomen door uitgelokte private investeringen in de clusters om een versnellingsimpuls te geven naar een nieuwe economie, waarbij de gemeente samenwerkt met onder meer Innovation Quarter en Rotterdam Partners.

De ambitie om zoveel mogelijk investeringen uit de markt te halen blijft overeind. Of de streefwaarden van de investeringen in 2022 gehaald worden is door de huidige economische situatie onzeker. Uitspraken doen over wat wel haalbaar is overigens ook. Het principe dat we als gemeente inzetten op het uitlokken van private investeringen, vestigingen en nieuwe banen, gericht op de nieuwe economie blijft staan, ook als we werken aan een veerkrachtig en duurzaam herstel.

MKB RNE proof maken

In beide gevallen gaat het om het faciliteren van zowel nieuwe als bestaande ondernemers op die terreinen die voor de economische transitie relevant zijn: digitaal, circulair en energieneutraal.

Inmiddels zijn we gestart met het programma MKB010>>>next met als doel samen met partners door inspireren-informer- activeren 5.000 MKB-bedrijven te bereiken teneinde ze te stimuleren om digitaal, duurzaam en circulair te ondernemen. Samen met onze partners zorgen we dat aanwezige kennis, middelen en netwerken zo laagdrempelig mogelijk worden aangeboden om het Rotterdamse MKB vooruit te helpen.

Wat kost het

	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
Overzicht van baten en lasten Economische ontwikkeling	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	517	194	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	507	194	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	10	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	14.825	16.448	14.535	9.703	5.941	5.941
Apparaatslasten	2.949	4.249	4.203	4.203	3.999	3.999
Inhuur	77	241	274	274	137	137
Overige apparaatslasten	42	93	104	104	103	103
Personeel	2.831	3.915	3.825	3.825	3.759	3.759
Intern resultaat	862	628	628	628	628	628
Intern resultaat	862	628	628	628	628	628
Programmalasten	11.013	11.571	9.703	4.871	1.314	1.314
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.293	8.539	9.119	4.713	1.155	1.155
Overige programmalasten	2	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	3.718	3.032	583	158	158	158
Saldo voor vpb en reserveringen	-14.308	-16.255	-14.535	-9.703	-5.941	-5.941
Saldo voor reserveringen	-14.308	-16.255	-14.535	-9.703	-5.941	-5.941
Reserves	4.141	3.165	1.096	0	0	0
Onttrekking reserves	4.141	3.165	1.096	0	0	0
Saldo	-10.167	-13.090	-13.439	-9.703	-5.941	-5.941

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 10.550	- 12.136	- 12.530	- 12.656	- 12.656		
Omissieregeling 2019	- 6.006	- 7.540	- 7.958	- 8.085	- 8.085		
Voorjaarsnota 2019	- 6.375	- 7.644	- 8.026	- 8.135	- 8.135		

Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 7.770	- 8.886	- 9.276	- 9.388	- 6.588	
10-maandsrapportage 2019	- 7.760	- 8.886	- 9.276	- 9.388	- 6.588	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 9.737					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 10.952	- 9.276	- 9.388	- 6.588	- 6.588
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 11.220	- 13.723	- 12.217	- 9.396	- 7.631
10-maandsrapportage 2020		- 10.850	- 13.723	- 12.217	- 9.396	- 7.631
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 10.167				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 13.090	- 13.439	- 9.703	- 5.941 - 5.941

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening	Voorjaarsnota			
		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Bijstellingen Economische ontwikkeling						
Oorspronkelijke begroting 2021		-13.723	-12.217	-9.396	-7.631	-7.631
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		633	-1.223	-307	1.690	1.690
Herstel aantrekkingskracht (Binnen)stad	Intensiveringen	0	-950	-950	0	0
Ruimte voor maakbedrijven	Intensiveringen	-588	-2.338	-1.838	0	0
Onderbesteding dienstreizen en opleidingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	11	0	0	0	0
Technische correctie jaarschijf 2025: Digitale voorbeeldstad 2025/CDO office	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	1.000
Terrasvouchers Rotterdamse Horeca	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Werklocaties	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.210	2.065	2.480	1.690	690
Begroting na wijzigingen		-13.090	-13.439	-9.703	-5.941	-5.941

Toelichting financiële bijstellingen

Herstel aantrekkingskracht (Binnen)stad

Voor de opgave van herstel van de aantrekkingskracht van de stad is er op drie actielijnen extra inzet nodig ten opzichte van de al in de Herstel- en vernieuwingsagenda benoemde projecten. Het gaat hierbij om drie actielijnen:

1. Innovatie & acquisitie: intensievere inzet acquisitie en ondersteuning innovatie bedrijven en events voor nieuwe verdienmodellen;
2. Levendige stad: behouden en creëren werkgelegenheid en levendigheid door aantrekken bezoekers;
3. Transformatie & leegstand: integrale aanpak leegstand, verschraling en transformatie op cruciale plekken voor behoud levendigheid en ter voorkoming van ondermijning -> fonds leegstands aanpak.

Ruimte voor maakbedrijven

De wens van het college om meer ruimte en intensiever in te zetten op Maakindustrie is ingegeven door Corona. De gedachte erachter is onder andere kortere ketens en banen voor Rotterdammers. De Maakindustrie draagt ook bij aan de transitie naar de nieuwe economie en richt zich op het creëren van ruimte voor maakbedrijven, als onderdeel van een breder programma Maakindustrie. Voor de revival Maakindustrie zijn 3 actielijnen opgesteld:

1. Oplossingen vinden voor het ruimtevraagstuk;
2. Bestaand beleid, bestaand instrumentarium en programma's zoveel mogelijk richten op maakbedrijven (innovatievouchers, vergunningen, koppelen materiaal, omscholing, launching costumer) en koppelen business cases groeifonds;
3. Intensivering innovatieprogramma Maakindustrie: pilot project start rondom 3d print hub - medisch/maritiem /energy tech (protheses, schepsschroeven, offshore wind constructies).

Hiervoor is in de voorjaarsnota 2021 op het programma Economische zaken - € 650 in 2021, - € 2,5 mln in 2022 en - € 2,0 mln in 2023 aan middelen beschikbaar gesteld, waarvan - € 588 in 2021, - € 2,3 mln in 2022 en - € 1,8 mln in 2023 op dit taakveld landen.

Onderbesteding dienstreizen en opleidingen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Technische correctie jaarschijf 2025: Digitale voorbeeldstad 2025/CDO Office

Het budget van het programma Digitale voorbeeldstad/CDO Office was incidenteel tot en met 2024, maar is bij de begroting ten onrechte gekopieerd naar 2025. Middels deze wijziging wordt het budget voor jaarschijf 2025 teruggedraaid.

Bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies

Deze reserve wordt gebruikt om de vereiste cofinanciering voor EFRO subsidies te dekken. Hierin hebben de volgende ontwikkelingen plaats gevonden. Voor het project Airport Technology Lab van het programma Rotterdam The Hague Innovation Airport worden de lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve met € 82 in 2021 en € 88 in 2022 opgehoogd. Voor het project EdiCitNet is de Cofinanciering Europese subsidies beëindigd in 2021. De lasten en onttrekking aan de bestemmingsreserve worden met - € 75 in 2021 en - € 50 in 2022 verlaagd.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Middels deze begrotingswijziging brengen wij de begroting in overeenstemming met het goedgekeurde uitvoeringsplan en de op 16 maart 2021 toegevoegde projecten, zoals beschreven in het addendum bij het uitvoeringsplan. Een aantal wijzigingen betreft het doorschuiven van budgetten van 2020 naar 2021, zoals project "Hardt Hyperloop" en project "Bleekaaarde". Daarnaast zijn nieuwe projecten toegevoegd, zoals project "Selectieve Plastic Extractie" en project "Asbetter2". De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve worden met - € 281 in 2021 en - € 2,1 mln in 2022 verlaagd.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

Dit betreft een technische verschuiving voor Pieken in de Delta binnen het programma Economische zaken.

Bestemmingsreserve Werklocaties

Doorschuif profiel van de straat

In verband met Covid-19 gerelateerde maatregelen is het traject voor de gebieden Noorderboulevard en Plein 1953 uitgesteld in 2020 en doorgeschoven naar 2021 en 2022. De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve worden met € 60 in 2021 en € 20 in 2022 opgehoogd.

Technische wijzigingen

Op taakveld Economische ontwikkeling zijn er diverse technische wijzigingen geweest (€ 1,2 mln in 2021 tot € 690 in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn budgetverschuivingen binnen programma Economische zaken (€ 1,5 mln in 2021 tot € 430 in 2025), Economische verkenning naar programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling (€ 350 structureel) en van taken voor Toerisme van programma Cultuur, sport en recreatie (- € 414 in 2021 en 2022), actualisatie

formatieplan (- € 337 in 2021 tot - € 248 in 2025) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 157 in 2021 tot € 149 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Atelier en Broedplaatsenbeleid 2017-2021](#)
- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [De Nieuwe Transformatie Aanpak kantoren Rotterdam 2016-2020](#)
- [De Nieuwe Transformatie Aanpak winkels Rotterdam 2016-2020](#)
- [Havenvisie 2030](#)
- [Havenvisie 2030: Voortgangsrapportage 2017](#)
- [Het Rotterdamse coffeeshopbeleid 2013](#)
- [Horecagebiedsplan 2017-2019](#)
- [Horecanota Rotterdam 2017-2021](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Meerjarenperspectief en uitvoeringsprogramma Warenmarkten](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#) (Drift rapport)
- [Nota prostitutie en seksbranche 2015](#)
- [Plintenstrategie voor de Rotterdamse binnenstad](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Strategiedocument Food & The City](#) - Stimuleren van stadslandbouw in en om Rotterdam
- [Structuurvisie Stadshavens](#)
- [Update Economische Visie Rotterdam 2020. Koers houden, doorpakken en uitvoeren.](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [REO Navigator Werklocaties Rotterdam 2015-2025](#)
- [Detailhandelsnota Rotterdam \(2017\)](#)
- [Nota Kantoorruimte \(2019\)](#)
- [Nota bedrijfsruimte \(2019\)](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het versterken van de economische bedrijvigheid door:

- Het versterken van relevante sectoren zoals Maritiem, maakindustrie, Toerisme en Life Sciences & Health;
- Stimulering van (samenwerkings-)projecten van onderzoeksinstituten en bedrijven en versterken van de economische structuur gericht op de transitiepaden digitaal, circulair, energie;
- Samenwerking met bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstituten en het ontwikkelen van stedelijke en wijkgerichte economische programma's;
- Werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt door uitwerken human capital agenda. inzet op LWA, aantrekken en behouden van talent zijn hier onder meer onderdeel van;
- Ontwikkelen van een aantrekkelijke stad en vestigingsklimaat.

Economische promotie

Pagina 50

Economische promotie

Rotterdam heeft een economische stedelijke identiteit welke ruimte biedt voor bedrijven om zich in Rotterdam thuis te voelen

Voortgang 2021

Om in te spelen op de effecten van de Coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een Herstel- en vernieuwingsagenda voor de langere termijn opgesteld. De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen.

- Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
- Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
- Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair): naar vernieuwing van de economie;
- Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
- Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: Herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
- Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer.

Voor de korte en middellange termijn zijn om in te spelen op de Coronacrisis en aanvullend op bestaande activiteiten de volgende activiteiten in 2020 opgestart en geïntensiveerd en zetten we door in 2021:

- In samenwerking met Rotterdam Partners gestart met een campagne gericht op het aantrekken van bezoekers zodra dat weer kan;
- In opdracht van de gemeente is er door Rotterdam Partners een International Advisory Board in het leven geroepen die de stad adviseert over de inzet op het terrein van de zogenaamde MICE industrie. Dit staat voor Meetings, Incentives, Conventions en Exhibitions. Dit advies zal eind tweede kwartaal 2021 gereed zijn;
- De afgelopen periode heeft het Eurovisie Songfestival de stad op een prachtige manier internationaal in de schijnwerpers gezet. Partijen als Rotterdam Partners hebben daar een belangrijke rol in gespeeld en gebruiken de nalatenschap van het songfestival om de stad de komende jaren te promoten bij bedrijven, congressen en bezoekers;
- Vanuit het Up!Rotterdam programma zijn de voorbereidingen gestart voor het UPstreamfestival eind september.

Ontwikkelingen 2022-2025

Om in te spelen op de effecten van de coronacrisis is in samenspraak met stakeholders in de stad en de regio een herstel- en vernieuwingsagenda voor de langere termijn opgesteld.

De komende jaren wordt gewerkt aan herstel en vernieuwing van de Rotterdamse economie aan de hand van zes sporen:

1. Human capital: naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt;
2. Brede sectorstructuur: naar een veerkrachtige en weerbare economie;
3. Versnelling transitiepaden (digitaal, energie, circulair) naar vernieuwing van de economie;
4. Aantrekkelijke stad: herstellen van de ontmoetingsfunctie en aantrekkingskracht van de stad;
5. Ondernemerschap en innovatie ecosysteem: Herstellen en versnellen van de vernieuwing van de economie;
6. Dienstverlening en launching customer: gemeentelijke dienstverlening en rol als leading en launching customer.

Activiteiten onder dit taakveld wordt ondergebracht bij de sporen van de herstel- en vernieuwingsagenda. In 2021 blijven we de ontwikkelingen in de economie continu monitoren en bekijken we of onze inzet hierop aangepast moet worden.

Wat willen we bereiken

Een optimaal vestigingsklimaat voor bedrijven, congressen en talent. Nationale en internationale bedrijven kennen de stedelijke identiteit van Rotterdam en maken om die reden gebruik van Rotterdam of overwegen om zich er te gaan vestigen.

Wat gaan we daar voor doen

- Ontwikkelen van een economische stedelijke identiteit en deze samen met de partners Innovation Quarters en Rotterdam Partners omzetten in een marketing en acquisitie;
- We zetten in op het binnen halen van innovatieve beurzen en congressen, al dan niet digitaal en zoeken naar innovatieve mogelijkheden passend binnen de Covid-19-situatie, en bouwen de internationale site www.rotterdaminnovationcity.com verder uit als etalage en centraal contactpunt voor innovatie binnen de gemeente;
- We versterken het economisch vestigingsklimaat in de Metropoolregio Den Haag (MRDH) door middel van een stevige digitale agenda waarin wordt gewerkt aan gemeente-overstijgende digitale voorwaarden met betrekking tot digitale infrastructuren (glasvezel en 5G), kennisdeling, fieldlabs en datacenters;
- We versterken het innovatie ecosysteem in stad en regio, onder andere door inzet van en samenwerking met Venture Cafe, Blue city, CIC, ECE, grote bedrijven en kennisinstellingen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Economische promotie	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	120	452	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	117	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	120	335	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	13.655	16.800	15.328	14.822	14.600	13.600
Apparaatslasten	870	1.326	1.308	1.308	1.242	1.242
Inhuur	0	73	84	84	40	40
Overige apparaatslasten	5	13	13	13	13	13
Personeel	864	1.239	1.210	1.210	1.189	1.189
Intern resultaat	835	452	343	343	343	343
Intern resultaat	835	452	343	343	343	343
Programmalasten	11.950	15.022	13.677	13.171	13.015	12.015
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.971	6.004	4.972	4.971	5.065	4.065
Kapitaallasten	110	96	96	96	96	96
Overige programmalasten	2	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	9.866	8.922	8.609	8.103	7.853	7.853

Saldo voor vpb en reserveringen	-13.535	-16.348	-15.328	-14.822	-14.600	-13.600
Saldo voor reserveringen	-13.535	-16.348	-15.328	-14.822	-14.600	-13.600
Reserves	815	450	0	0	0	0
Onttrekking reserves	815	900	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	450	0	0	0	0
Saldo	-12.719	-15.898	-15.328	-14.822	-14.600	-13.600

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 9.929	- 9.463	- 9.459	- 9.456	- 9.456		
Omissieregeling 2019	- 11.889	- 11.423	- 11.419	- 11.416	- 11.416		
Voorjaarsnota 2019	- 13.978	- 13.299	- 13.295	- 13.292	- 12.792		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 12.051	- 12.627	- 12.613	- 12.605	- 12.105		
10-maandsrapportage 2019	- 12.051	- 12.627	- 12.613	- 12.605	- 12.105		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 11.855						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 12.443	- 12.613	- 12.605	- 12.105	- 12.105	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 12.211	- 12.808	- 12.649	- 12.143	- 12.774	
10-maandsrapportage 2020		- 12.442	- 12.808	- 12.649	- 12.143	- 12.774	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 12.719					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 15.898	- 15.328	- 14.822	- 14.600	- 13.600

Financiële bijstellingen

	Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Economische promotie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021	-12.808	-12.649	-12.143	-12.774	-12.774
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-3.090	-2.680	-2.679	-1.826	-826

Ruimte voor maakbedrijven	Intensiveringen	-28	-44	-44	0	0
Herstelplan Economie korte termijn	Kasschuiven	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Ondernemersinitiatieven	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-450	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Brexit	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Ondernemersinitiatieven	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-2.611	-2.635	-2.635	-1.826	-826
Begroting na wijzigingen		-15.898	-15.328	-14.822	-14.600	-13.600

Toelichting financiële bijstellingen

Ruimte voor maakbedrijven

Dit betreft de intensivering Ruimte voor maakbedrijven (- € 28 in 2021 tot - € 44 in 2023). Voor een uitgebreide toelichting op deze intensivering wordt verwezen naar het taakveld Economische ontwikkeling.

Bestemmingsreserve Ondernemersinitiatieven

Door corona zijn meerdere ondernemersinitiatieven in 2020 niet gestart, omdat ondernemers andere prioriteiten hadden. Deze initiatieven zijn uitgesteld en gaan komen bij de herstart en herstel van de Rotterdamse economie na corona. In de voorjaarsnota zijn middelen vrijgemaakt om deze kosten te dekken.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

Dit betreft een technische verschuiving voor Pieken in de Delta binnen het programma Economische zaken.

Technische wijzigingen

Op taakveld Economische promotie zijn er diverse technische wijzigingen geweest (- € 2,6 mln in 2021 tot - € 826 in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn budgetverschuivingen binnen het programma Economische zaken (- € 2,9 mln in 2021 tot - € 1,1 mln in 2025) en Economische verkenning naar programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling (€ 160 structureel), actualisatie formatieplan (€ 106 in 2021 tot € 135 in 2025) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 37 in 2021 tot € 23 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam](#) (Drift rapport)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad](#) - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld bevat activiteiten met als doel het "op de kaart zetten" van de gemeente, waaronder; promotionele activiteiten gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en nieuwe werkers, het aantrekken van overige instellingen ter versterking van het profiel van de gemeente, investeren in bovenlokale, regionale, landelijke en internationale kennis- en economische relatienetwerken, promotie van toerisme, beurzen en jaarmarkten en Citymarketing.

Maatschappelijke ondersteuning

Pagina 51

Maatschappelijke ondersteuning

We streven naar een stad in balans.

We geven ruimte aan zelfredzame Rotterdammers.

Rotterdammers leveren naar vermogen een bijdrage aan de samenleving.

We staan klaar voor hen die extra (financiële) ondersteuning nodig hebben.

(Nieuwe) Rotterdammers doen mee naar vermogen.

We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien.

TAAKVELD 1

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Iedereen doet mee naar vermogen: Rotterdammers leveren een tegenprestatie naar vermogen, die ze zelf mogen invullen in de vorm van mantelzorg, vrijwilligerswerk, taalcursus, beweegtraining of eerst werken aan persoonlijke problematiek.

Jongerenloket: het begeleiden van jongeren naar werk en/of onderwijs.

Jongerenloket: Rotterdamse jongeren (onder 27 jaar) gaan pas van school als zij een baan hebben.

Jongerenloket: Wij helpen jonge statushouders (onder 27 jaar) aan werk, helpen hen om zich daarop voor te bereiden of begeleiden hen naar school.

TAAKVELD 2

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede.

TAAKVELD 3

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.

TAAKVELD 4

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Het actief bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten.

TAAKVELD 5

Samenkracht en burgerparticipatie

Nieuw Rotterdams Welzijn: Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

Integratie en Samenleven: In Rotterdam vinden we het belangrijk dat alle mensen meedoen en dat we samen met alle Rotterdammers werken aan een ontspannen samenleving, met de Nederlandse waarden waaronder vrijheid en gelijkwaardigheid als fundament en beheersing en kennis van de Nederlandse taal als fundament.

Statushouders: Een vernieuwde aanpak voor Rotterdamse statushouders, die zich richt op alle basiscomponenten om te komen tot succesvolle participatie in de samenleving: woning, scholing, zorg en toeleiding naar werk.

Minderjarige Rotterdammers: kinderen en jongeren groeien kansrijker, veiliger en gezonder op.

Overzicht van baten en lasten

Eerste Herziening					Voorjaarsnota	
Overzicht van baten en lasten Maatschappelijke ondersteuning	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	17.648	19.164	19.565	17.538	17.464	17.398
Bijdragen rijk en medeoverheden	10.090	11.870	11.126	9.091	9.018	8.952
Financieringsbaten	289	240	240	240	240	240
Overige opbrengsten derden	7.255	7.054	8.199	8.207	8.207	8.207
Overige baten	14	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	206.588	232.073	213.655	190.092	187.082	186.323
Apparaatslasten	50.031	52.925	49.552	46.866	44.114	43.447
Inhuur	6.623	2.809	1.981	1.339	1.339	1.339
Overige apparaatslasten	920	1.245	1.260	1.737	1.737	1.744
Personeel	42.489	48.871	46.312	43.790	41.038	40.363
Intern resultaat	4.055	4.226	1.235	1.235	1.235	1.235
Intern resultaat	4.055	4.226	1.235	1.235	1.235	1.235
Programmalasten	152.501	174.922	162.868	141.990	141.733	141.641
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	60.987	76.928	70.894	61.437	61.245	61.153
Kapitaallasten	591	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	484	86	86	86	86	86
Sociale uitkeringen	36.796	37.506	37.972	28.342	28.342	28.342
Subsidies en inkomensoverdrachten	53.643	60.401	53.916	52.125	52.059	52.059
Saldo voor vpb en reserveringen	-188.941	-212.909	-194.090	-172.554	-169.618	-168.924
Saldo voor reserveringen	-188.941	-212.909	-194.090	-172.554	-169.618	-168.924
Reserves	569	5.154	0	0	0	0
Onttrekking reserves	719	5.154	0	0	0	0
Toevoeging reserves	150	0	0	0	0	0
Saldo	-188.372	-207.755	-194.090	-172.554	-169.618	-168.924

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 172.053	- 175.753	- 179.144	- 176.628	- 176.628		

Omissieregeling 2019	- 172.817	- 176.288	- 179.932	- 177.403	- 177.403	
Voorjaarsnota 2019	- 177.905	- 180.610	- 183.580	- 180.358	- 179.265	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 179.547	- 188.445	- 188.021	- 180.288	- 157.259	
10-maandsrapportage 2019	- 177.611	- 188.445	- 188.021	- 180.288	- 157.259	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 174.002					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 189.106	- 188.021	- 180.288	- 157.259	- 157.259
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 191.674	- 196.686	- 189.524	- 170.338	- 168.911
10-maandsrapportage 2020		- 191.527	- 196.686	- 189.524	- 170.338	- 168.911
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 188.372				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 207.755	- 194.090	- 172.554	- 169.618 - 168.924

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten op het programma Maatschappelijke Ondersteuning betreffen voornamelijk opbrengsten uit de verkoop van de Rotterdampas en ESF (Europees Sociaal Fonds)-bijdrage ten behoeve van de dekking van de personele lasten bij het Jongerenloket.

Lasten

Het grootste deel van de programmalasten wordt besteed aan het Nieuw Rotterdams Welzijn. Dit heeft ten doel het versterken van de wijknetwerken en het bieden van meer mogelijkheden om bewoners te ondersteunen zonder een maatwerkvoorziening te verstrekken. Daarnaast wordt een deel ingezet voor armoedebestrijding, waaronder individuele verstrekkingen, armoedebelid, schulddienstverlening en kwijschelding van afvalstoffenheffing. Verder worden middelen ingezet ten behoeve van integratie, taal en jeugd.

Reserves

Binnen het Programma Maatschappelijke Ondersteuning worden middelen uit diverse bestemmingsreserves ingezet. Voorbeelden hiervan zijn de Bestemmingsreserves Bijzondere Bijstand, Masterplan Ouderen, Zomerakkoord en Asielakkoord.

Meerjarig verloop

De baten blijven gedurende de jaren 2021 tot en met 2025 ongeveer op hetzelfde niveau. De lasten nemen vanaf het jaar 2022 af vanwege afloop van de middelen uit het coalitieakkoord.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Maatschappelijke ondersteuning	-11.070	6%	-4.566	2%	-2.216	1%	-707	0%	-13	0%
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	-2.810	16%	-2.966	17%	-814	4%	576	3%	1.249	7%
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-737	1%	-76	0%	-76	0%	-76	0%	-77	0%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	-1.825	9%	1	0%	1	0%	1	0%	-2	0%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	-317	5%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Samenkracht en burgerparticipatie	-5.382	6%	-1.525	2%	-1.326	2%	-1.208	1%	-1.183	1%
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	-2.810	16%	-2.966	17%	-814	4%	576	3%	1.249	7%
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	-737	1%	-76	0%	-76	0%	-76	0%	-77	0%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening	-1.825	9%	1	0%	1	0%	1	0%	-2	0%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	-317	5%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Samenkracht en burgerparticipatie	-5.382	6%	-1.525	2%	-1.326	2%	-1.208	1%	-1.183	1%

Omschrijving programma

Dit programma richt zich op veel verschillende vormen van maatschappelijke ondersteuning.

De gemeente streeft naar balans in de stad, waarin mensen samenleven, samenwerken en meedoen naar vermogen en waarin iedereen de Nederlandse taal voldoende spreekt en verstaat. Rotterdammers erkennen en respecteren de verschillen tussen mensen; gelijkwaardigheid en vrijheid zijn belangrijke waarden. Wij gaan voor méér kansengelijkheid, minder risico om in armoede terecht te komen en meer kansen voor Rotterdammers om uit armoede te komen.

Zelfredzame Rotterdammers krijgen de ruimte om hun talenten en de sociale omgeving te benutten. Daar waar extra (financiële) ondersteuning nodig is, staat de gemeente klaar. Een samenleving waarin men omziet naar elkaar. Daarom ondersteunt de gemeente dat inwoners informele zorg en ondersteuning, waaronder mantelzorg, verlenen. Specifieke aandacht is er voor jongeren en ouderen. We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien. Voor ouderen wordt de integrale inzet vorm gegeven in het Masterplan ouderen.

We gaan uit van de kracht van Rotterdammers, ook als zij niet zelfredzaam zijn. Rotterdammers weten zich gezien. Het streven is dat iedereen zijn talent ontwikkelt, leert en/of werkt, of op een andere manier maatschappelijk participeert als leren of werken niet kan. Rotterdammers leveren daarom een tegenprestatie naar vermogen. We zetten in op kansen voor kinderen en jongeren, door begeleiding naar werk en/of onderwijs en door financiële ondersteuning voor sport, cultuur en uitjes, als ouders daar zelf niet voldoende middelen voor

hebben. Stevige inzet vindt ook plaats op het verminderen van het aantal huishoudens in armoede en op het vergroten van financiële zelfredzaamheid van Rotterdammers.

We vinden het belangrijk dat Rotterdammers mee kunnen doen. We zetten daarom actief in op het bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten. We werken aan een ontspannen samenleving, met Nederlandse waarden als basis.

Voor nieuwe Rotterdammers zetten we in op de basiscomponenten om te komen tot succesvolle participatie in de samenleving.

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Pagina 52

Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk

Iedereen doet mee naar vermogen: Rotterdammers leveren een tegenprestatie naar vermogen, die ze zelf mogen invullen in de vorm van mantelzorg, vrijwilligerswerk, taal cursus, beweegtraining of eerst werken aan persoonlijke problematiek.

Jongerenloket: Het begeleiden van jongeren naar werk en/of onderwijs.

Jongerenloket: Rotterdamse jongeren (27-) gaan pas van school als zij een baan hebben.

Jongerenloket: wij helpen jonge statushouders (27-) aan werk of helpen hen om zich daarop voor te bereiden of begeleiden hen naar school.

Voortgang 2021

Prestatie010

In deze collegeperiode komt de mens achter de werkzoekende meer centraal te staan en leggen we de nadruk op de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke activering van werkzoekenden. Door middel van passende dienstverlening op maat, aangevuld met een re-integratietraject waar mogelijk, proberen we voor deze werkzoekenden de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Ruim 7.500 werkzoekenden, waarbij de verwachting is dat zij mogelijk arbeidspotentie hebben, krijgen vanuit één vast contactpersoon intensievere begeleiding. De overige werkzoekenden spreken we tenminste 1 keer per jaar.

Onze ambitie is dat dit jaar 850 werkzoekenden de stap naar een re-integratietraject te laten maken of direct uit te laten stromen uit de uitkering. Dit is een percentuele bijstelling van de eerder geformuleerde ambitie van 1000 werkzoekenden. De afgelopen jaren zijn kansrijke werkzoekenden uitgestroomd en was er vrijwel geen sprake

van nieuwe instroom. De complexiteit van het bestand is daardoor toegenomen, waardoor het aantal werkzoekenden dat de stap kan maken naar re-integratie of uitstroom naar werk afnam. Op dit moment staat de teller op 142 werkzoekenden die zijn uitgestroomd naar re-integratietrajecten of werk. Ook dit cijfer toont aan dat de werkzoekenden uit de doelgroep Prestatie 010 hard zijn getroffen door de coronacrisis. Nog steeds is vrijwilligerswerk op de meeste locaties gestaakt en gaat taal- en beweegtraining fysiek niet door. Onze dienstverlening is hierop aangepast. Werkzoekenden spreken we nu onder andere door digitale en telefonische coaching, wijkwandelingen en deurb bezoeken. De laatste periode vinden ook diverse taal- en beweegtrainingen digitaal doorgang. Zo werd ondanks de coronacrisis de dienstverlening volop doorgezet.

Een van de belangrijkste thema's dit jaar is aandacht voor het bespreekbaar maken van eventuele schulden bij werkzoekenden. Het doel hiervan is om deze werkzoekenden te begeleiden naar trajecten bij de schulddienstverlening. Dit doen we door gerichte belacties, maar ook door eventuele schulden bespreekbaar te maken in de reguliere dienstverlening. Activeringscoaches worden hierin getraind om dit op passende wijze te bespreken.

Daarnaast volgen activeringscoaches trainingen gericht op het herkennen van inwoners met een licht verstandelijke beperking. En we willen ook de toeleiding naar Rotterdam Inclusief verbeteren en investeren in deskundigheidsbevordering over loonkostensubsidie.

Ten slotte zijn we begin 2021 gestart met de wijkbasisbaan. Hieraan doen momenteel 6 Rotterdammers mee. Zij zijn hierdoor uitgestroomd uit de bijstand.

Jongerenloket

Het aantal jongeren dat in 2021 in de bijstand zit, is in vergelijking met dezelfde periode 2020 door de invloed van Corona aanzienlijk gestegen. De stijging begin dit jaar is in lijn met de door het Centraal Planbureau (CPB) voorspelde toename. De verwachting is dat het aantal jongeren in de bijstand zal dalen zodra de economie weer volledig open gaat.

Het toegenomen bijstandsvolume is het gevolg van een toename in de instroom. Vergelijken we de instroom van de eerste maanden van 2020 met de eerste maanden van 2021, dan is de instroom in 2021 bijna twee keer zo hoog. Ook in de uitstroom naar werk zien we een stijging ten opzichte van de eerste maanden van 2020. Deze is echter minder groot dan de stijging in de instroom.

Het aantal jonge statushouders in de bijstand is afgenomen en ligt lager dan de streefwaarde. Dit is het gevolg van een dalende instroom. Daarnaast stroomt deze groep jongeren relatief vaak uit naar onderwijs. Veranderingen op de arbeidsmarkt hebben daarom minder invloed op hun uitstroom.

De herijking van de dienstverlening binnen het Jongerenloket heeft ervoor gezorgd dat we jongeren snel en adequaat de juiste dienstverlening kunnen bieden. Alle intakegesprekken worden binnen de norm gevoerd. Voor jonge statushouders geldt dat er binnen drie weken een intakegesprek gevoerd wordt en voor alle overige jongeren geldt een termijn van twee weken.

Het Jongerenloket volgt aan de hand van beschikbare arbeidsmarktinformatie de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en past indien nodig haar dienstverlening en ambities aan op nieuwe omstandigheden. Zo hebben we een voorspelmodel ontwikkeld, waarmee we de instroom van jongeren in de uitkering trachten te voorspellen, zodat we kunnen anticiperen bij een verwachte toename.

Om onze doelgroep nog beter te kunnen bedienen en drempels als bijvoorbeeld afstand weg te nemen, zullen we in 2021 onze dienstverlening uitbreiden naar tenminste vier locaties in de wijk.

Ontwikkelingen 2022-2025

Prestatie010

De concurrentie tussen werkzoekenden op de arbeidsmarkt blijft groot. De verwachting dat voor sommige werkzoekenden regulier werk daardoor nog moeilijker bereikbaar is er nog steeds en wordt door de gevolgen van de coronacrisis sterker. Daarom is het afgelopen jaar een eerste stap gezet richting andere manieren van dienstverlening voor werkzoekenden die het meest ver verwijderd zijn van regulier werk: het inzetten van een wijkbasisbaan. We doen nu ervaring op in de praktijk. Het financiële construct is een punt van aandacht. Daarvoor lobbyen we richting het Rijk en kijken we hoe een uitbreiding van de wijkbasisbaan invulling kan krijgen.

Ondertussen blijft de afdeling Prestatie010 kwetsbare werkzoekenden activeren naar en begeleiden op een passende Prestatie010. Hierbij zetten we in de op de toeleiding naar schuldhulpverlening en begeleiden we werkzoekenden waar mogelijk naar re-integratievoorzieningen of werk. Hiertoe bouwen we onze dienstverlening digitaal verder uit en blijven we samenwerken met welzijnsorganisaties en andere maatschappelijke organisaties in de stad.

Jongerenloket

De effecten van corona raken jongeren harder dan andere groepen, omdat zij in hoge mate vertegenwoordigd zijn in zowel flexwerk/parttimewerk als in sectoren die hard door corona zijn getroffen, zoals horeca, toerisme, cultuur en detailhandel. Daarbij speelt de problematiek van schoolverlaters zonder baanperspectief en problemen met stages en leerbanen als gevolg van corona. Hoe langer dit duurt, des te groter en breder de groep jongeren die wordt geraakt.

De Radboud Universiteit (Maarten Wolbers e.a) onderzocht de positie van jongeren die de arbeidsmarkt betreden tijdens economisch ontij. Wat blijkt: ze starten vaker in een baan onder hun niveau en zijn langer afhankelijk van tijdelijk werk. Dit zogenaamde "littekeneffect" van jeugdwerkloosheid heeft niet alleen gevolgen voor de arbeidsmarktpositie, maar ook gevolgen voor de mogelijkheden op bijvoorbeeld de woningmarkt. Het onderzoek wijst uit dat er na 5 tot 10 jaar geen verschil meer is tussen starters die in een gunstige of ongunstige tijd de arbeidsmarkt betreden. We zetten ons in om dit zogenaamde littekeneffect zoveel mogelijk tegen te gaan.

Om te voorkomen dat leerlingen hun opleiding niet kunnen afmaken omdat stages en BBL-contracten (Beroepsbegeleidende Leerweg) onder druk te staan, wordt er vanuit het Leerwerkakkoord (LWA) bijgedragen aan het regionale Actieplan stages en leerbanen, om meer stageplekken in de regio te creëren waardoor mbo-

studenten kunnen afstuderen. Met het LWA stage stimuleringsfonds worden MKB-ondernemers gestimuleerd stageplekken beschikbaar te stellen. Hiervoor ontvangen zij eenmalig een kleine bijdrage die kan worden ingezet voor de begeleiding van of een stagevergoeding voor de student.

Om de effecten van corona op Rotterdamse jongeren te dempen, heeft de gemeente Rotterdam naast het actieplan jeugdwerkgelegenheid ook een brede herstelpaanpak voor jongeren ontwikkeld. De inzet op werk en scholing en het bereiken van jongeren in de wijk zijn daarbij belangrijke thema die een eigenstandige aanpak kennen.

Wat willen we bereiken

Prestatie010: Iedere stap telt

Iedereen heeft een talent. Daarom verwachten we dat iedereen in Rotterdam actief meedoet in de samenleving. Dat kan zijn het volgen van een re-integratietraject of werken aan de persoonlijke ontwikkeling, bijvoorbeeld door het verrichten van vrijwilligerswerk. Dit laatste noemen we in Rotterdam de Prestatie010. De werkzoekenden mogen de Prestatie010 zelf invullen in overleg met uitvoerende medewerkers. Door de Prestatie010 kunnen werkzoekenden zich persoonlijk ontwikkelen, zelfredzamer worden, meer actief zijn en wordt hun gezondheidsbeleving versterkt en zorgconsumptie vermindert. Tevens neemt de afstand tot de arbeidsmarkt af. De werkzoekende werkt door de Prestatie010 aan zijn of haar arbeidspotentieel.

De aankomende jaren gaan we ons meer focussen op 7.500 werkzoekenden van de doelgroep waarvan de verwachting is dat zij een volgende stap kunnen zetten richting re-integratie en mogelijk betaald werk. Door middel van deze dienstverlening is de ambitie dat jaarlijks minimaal 850 werkzoekenden toegeleid zijn naar re-integratie of een betaalde baan.

Jongerenloket

- Jongeren van nu groeien op in een complexe, supersnelle wereld waarin ze met een voortdurende stroom van informatie, sociale interacties en keuzemogelijkheden geconfronteerd worden. Jongeren beheersen de 21e -eeuwse vaardigheden waardoor zij kunnen deelnemen aan het arbeidsproces of succesvol hun opleiding doorlopen. Jongeren kunnen meedoen en nemen de verantwoordelijkheid over hun eigen leven.
- Wij bereiden jonge statushouders voor op deelname aan de Rotterdamse samenleving. Dit doen we door jonge statushouders (27-) aan werk te helpen, belemmeringen m.b.t. het vinden van werk op te lossen of hen te begeleiden naar onderwijs.

Wat gaan we daar voor doen

Prestatie010: Iedere stap telt

- Door intensief samen te werken met tal van maatschappelijke partners, maken meer werkzoekenden een stap in hun persoonlijke ontwikkeling. Samen verkleinen we voor deze werkzoekenden de afstand tot de arbeidsmarkt. Bij Rotterdammers die zich voldoende ontwikkeld hebben zetten we stappen richting re-integratie en werk.
- Met 7.500 werkzoekenden uit de doelgroep onderhouden we intensief contact. Hen stimuleren we om de volgende stap te zetten richting re-integratie en mogelijk betaald werk.

Jongerenloket

- Het Jongerenloket begeleidt jongeren door middel van casus- of procesregie en inzet van trajecten naar zelfredzaamheid.
- Elke jongere die zich meldt bij het Jongerenloket krijgt binnen 2 weken een intakegesprek.
- Iedere jonge statushouder wordt binnen 3 weken na overdracht van Intake Ondersteuning Statushouders (IOS) opgeroepen voor een gesprek op het Jongerenloket. Jonge statushouders worden intensief begeleid door speciaal, voor de doelgroep opgeleide jongerencoaches.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ambitie 'Iedere stap telt'. Aantal werkzoekenden vanuit doelgroep Prestatie010 doorgestroomd naar domein Werk of direct naar een betaalde baan.	Streefwaarde	n.v.t.	1.000	1.000	850	850	
	Realisatie	n.v.t.	1.019	709	142*		
Jongerenloket. Aantal jongeren in de bijstand (incl. statushouders)	Streefwaarde	2.550	2.200	2.200	2.080	2.080	
	Realisatie	2.235	2.037	2.919	3.069*		
Jongerenloket. Aantal jonge statushouders in de bijstand	Streefwaarde	620	585	545	501	501	
	Realisatie	630	468	486	441*		
Jongerenloket. Aantal jongeren uitstroom	Streefwaarde	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	
	Realisatie	1.557	1.345	1.672	569*		

*april 2021

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Jongerenloket. % jongeren binnen 2 weken intake gesprek	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	90%	100%	100%	100%		
Jongerenloket. % jonge statushouders binnen 3 weken een gesprek	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie						

Wat kost het

	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
Overzicht van baten en lasten Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2.270	2.918	3.542	1.542	1.542	1.542
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.161	2.918	3.518	1.518	1.518	1.518
Overige opbrengsten derden	95	0	24	24	24	24
Overige baten	14	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	21.760	25.923	23.560	21.006	18.226	17.554
Apparaatslasten	16.517	20.109	19.479	17.428	14.648	13.975
Inhuur	2.571	1.612	1.435	855	855	855
Overige apparaatslasten	320	421	424	885	885	888
Personeel	13.626	18.076	17.619	15.687	12.907	12.233
Intern resultaat	156	0	14	14	14	14
Intern resultaat	156	0	14	14	14	14
Programmalasten	5.087	5.814	4.068	3.565	3.565	3.565
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.161	5.148	4.067	3.564	3.564	3.564
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	-15	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	940	665	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-19.490	-23.004	-20.018	-19.464	-16.684	-16.012
Saldo voor reserveringen	-19.490	-23.004	-20.018	-19.464	-16.684	-16.012
Reserves	0	2.399	0	0	0	0
Onttrekking reserves	150	2.399	0	0	0	0
Toevoeging reserves	150	0	0	0	0	0
Saldo	-19.490	-20.605	-20.018	-19.464	-16.684	-16.012

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 13.099	- 13.135	- 13.143	- 13.144	- 13.144		
Omissieregeling 2019	- 14.564	- 14.629	- 14.645	- 14.647	- 14.647		
Voorjaarsnota 2019	- 15.147	- 15.739	- 15.697	- 15.668	- 15.559		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 17.206	- 20.300	- 18.110	- 15.345	- 14.995		
10-maandsrapportage 2019	- 15.224	- 20.300	- 18.110	- 15.345	- 14.995		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 14.952						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 18.663	- 18.110	- 15.345	- 14.995	- 14.995	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 18.887	- 17.796	- 17.052	- 18.650	- 17.260	
10-maandsrapportage 2020		- 18.862	- 17.796	- 17.052	- 18.650	- 17.260	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 19.490					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 20.605	- 20.018	- 19.464	- 16.684	- 16.012

Financiële bijstellingen

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
Bijstellingen Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-17.796	-17.052	-18.650	-17.260	-17.260
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-2.810	-2.966	-814	576	1.249
Terugdraaien intensivering Kwetsbare Rotterdammers	Bezuinigingen/Taakstellingen	0	0	0	1.000	1.000
Kasschuif steunpakketten Rijk voor begeleiding naar werk	Kasschuiven	3.965	-1.353	-1.065	-675	0
Aanpassing formatie vanwege ontwikkeling bijstandsvolume	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	311	-379	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	15	0	0	0	0
Uitbreiding formatie internationale betrekkingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-20	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Impuls baankansen	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Re-integratie bijstandsgerechtigden	Reserves	0	0	0	0	0
Rijksgelden steun- en herstellepakket	Taakmutaties	-5.032	0	0	0	0

Toelichting financiële bijstellingen

Terugdraaien intensivering Kwetsbare Rotterdammers (vanaf 2024)

In 2018 is een aantal intensiveringen gestart om kwetsbare Rotterdammers, statushouders en vrijwilligers te begeleiden naar werk. Om financiële ruimte te creëren in het meerjarig beeld worden de intensiveringen vanuit het coalitieakkoord teruggedraaid vanaf 2024.

Kasschuif steunpakketten Rijk voor begeleiding naar werk

Het Rijk heeft voor 2020 en 2021 extra middelen beschikbaar gesteld voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden. Gemeenten ontvangen deze extra middelen zodat zij de reguliere dienstverlening op peil kunnen houden nu de instroom in de bijstand toeneemt.

Aanpassing formatie vanwege ontwikkeling bijstandsvolume

De geactualiseerde raming van het bijstandsvolume heeft ook gevolgen voor de omvang van de formatie. Op basis van de volumeontwikkeling en de Berenschot-norm is de formatie aangepast.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Uitbreiding formatie internationale betrekkingen

Er heeft een uitbreiding van formatie plaatsgevonden voor werkzaamheden met betrekking tot nationale en internationale regelingen. Deze uitbreiding wordt gedekt vanuit internationale subsidies.

Bestemmingsreserve Impuls baankansen

Voor extra arbeidstoeleiding en begeleiding van leerlingen in het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs in het schooljaar 2020/2021 is een deel van de begroting gereserveerd binnen de bestemmingsreserve Impuls baankansen. Dit deel wordt dit jaar besteed.

Bestemmingsreserve Re-integratie bijstandsgerechtigden

Voor 2020 heeft het rijk in de decembercirculaire van 2020 extra middelen beschikbaar gesteld als onderdeel van het steun- en herstellpakket. Voor deze middelen is een bestemmingsvoorstel ingediend vanuit het rekeningresultaat van de jaarrekening 2020. De besteding wordt in 2021 voorzien en daarom worden de benodigde gelden in 2021 onttrokken.

Rijksgelden steun- en herstellpakket

Het Rijk heeft voor 2020 en 2021 extra middelen beschikbaar gesteld voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden. Gemeenten ontvangen deze extra middelen zodat zij de reguliere dienstverlening op peil kunnen houden nu de instroom in de bijstand toeneemt.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Arbeidsparticipatie – Maatschappelijk zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

- Diverse kleine technische wijzigingen (€ -2,0 mln in 2021 tot € 249 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [De Taalspiraal](#)
- [Rotterdamse Aanpak Statushouders 2016-2020](#)
- [Plan van aanpak Prestatie010; iedere stap telt](#)
- [Monitor Rotterdamse Groepen](#)
- [Monitor statushouders](#)
- [Participatiewet](#)
- [Verordening tegenprestatie Participatiewet Rotterdam 2015](#)
- [Wet inburgering](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdamers met een gemeentelijke uitkering op grond van de Participatiewet en die geen re-integratievoorziening krijgen aangeboden, leveren een tegenprestatie naar vermogen. De tegenprestatie is deze collegeperiode doorgezet in een vernieuwde aanpak onder de naam Prestatie010, waarbij iedereen meedoet naar vermogen. Door de actieve inzet van werkzoekenden die een tegenprestatie doen, dragen zij bij aan de stad, kunnen beter participeren en verkleinen zij de afstand tot de arbeidsmarkt. Samen met werkzoekenden zetten we stappen in de persoonlijke ontwikkeling. Iedere stap telt!

Het Jongerenloket adviseert en ondersteunt jongeren van 16 tot 27 jaar op weg naar een zo groot mogelijke sociale en economische zelfstandigheid. Het Jongerenloket richt zich op Rotterdamse jongeren die veelal een

opeenstapeling aan problemen kennen. Zij krijgen advies en ondersteuning op weg naar een zo groot mogelijke sociale en economische zelfstandigheid, zodat zij weer meedoen en actief deel uitmaken van de maatschappij.

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Pagina 53

Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding

Doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede.

Voortgang 2021

In 2021 werken we verder aan de Rotterdamse aanpak van armoede 'Uit de knoop'. Centraal hierbij staat het doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede en het voorkomen van achterstanden in het bijzonder bij kinderen. 2020 was een bijzonder jaar waarin onze aanpak op de proef is gesteld. Uit diverse onderzoeken naar de effecten van corona op de samenleving zijn nieuwe kwetsbare doelgroepen naar voren gekomen (jongeren, zzp'ers en flexwerkers) en is gebleken dat kwetsbare Rotterdammers nog kwetsbaarder zijn geworden. Mogelijk heeft de coronacrisis ook nog een na effect met betrekking tot het ontstaan en vergroten van armoede en schulden.

Wel zijn we met een extra aanpak gekomen: 'Laat deze gezondheidscrisis geen armoedecrisis worden'. In 2021 voeren we deze aanpak uit omdat we ook nu nog te maken hebben met een lockdown en de beperkingen die van invloed zijn op kwetsbare Rotterdammers en onze dienstverlening aan hen. Ondersteuning aan deze groep is voor een groot deel gebaseerd op 'fysiek' contact en het opbouwen van een vertrouwensrelatie en de lockdown raakt daardoor het bereik en effect van onze dienstverlening.

Een aantal belangrijke punten voor 2021:

- De pilot integrale gezinsaanpak hebben we per 1 januari 2021 uitgebreid naar vier wijken (Bospolder-Tussendijken, Tarwewijk, Crooswijk en Carnisse). Tot 1 maart 2021 hebben we 282 gezinnen ondersteund.
- Van april 2021 t/m april 2022 is het jaar tegen de armoede en geven we een extra impuls aan de armoedeaanpak door samenwerking centraal te stellen en nieuwe samenwerkingen tot stand te brengen. Dit doen wij onder andere door het organiseren van een congres voor iedereen die een bijdrage wil leveren aan het aanpakken van armoede in Rotterdam en door bestaande en nieuwe initiatieven in het zonnetje te zetten (o.a. door het maken van filmpjes). Maar ook door gedurende het gehele jaar te communiceren over onze inkomensondersteunende voorzieningen. Ook is er extra aandacht voor de samenwerking met scholen in het doorbreken van het taboe op armoede.

- We gaan aan de slag met het verstevigen van een netwerk rond de mensen die bezig zijn met projecten rondom armoede en schulden in de gebieden met als doel Rotterdammers die met armoede en schulden te maken hebben beter te kunnen ondersteunen. We starten hiermee als eerste in IJsselmonde.
- Ook werken we aan het verbeteren van de toegang van inkomensondersteunende voorzieningen. De publiekscampagne gericht op doorbreken van taboe rond armoede en schulden wordt in 2021 herhaald.
- Ook starten we met zowel de bijzondere leerstoel Kinderarmoede als het lectoraat Kinderarmoede aan de Erasmus Universiteit en de Hogeschool Rotterdam.
- In het eerste kwartaal van dit jaar hebben we de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) vormgegeven met als doel Rotterdammers die te maken hebben met een inkomensdaling en problemen met het betalen van de vaste lasten financieel te ondersteunen.

Ontwikkelingen 2022-2025

De coronacrisis heeft zoals hierboven beschreven een grote impact op de financiën van vele Rotterdammers. Hoe groot dit is en wanneer er daadwerkelijk een beroep wordt gedaan op de (financiële) ondersteuningsmogelijkheden vanuit de armoede- en schuldenaanpak is moeilijk te voorspellen. Ook de gevolgen voor de begroting zijn onduidelijk. Dit is van vele factoren afhankelijk, zoals duur coronacrisis, financiële reserves van huishoudens, bereidheid ondersteuning te vragen, vermogen uitgavenpatroon aan te kunnen passen etc.

Wat willen we bereiken

Minder armoede en schulden bij Rotterdamse gezinnen, met speciale aandacht voor kinderen, jongeren en voor ouderen, dat is wat er nodig is. Armoede en schulden, door welke oorzaak dan ook, geven zorgen en stress en ze maken dat mensen buiten spel komen te staan. Armoede is meer dan het hebben van een laag inkomen. Het is een vicieuze cirkel waar diverse problemen elkaar in stand houden en/of versterken. Vooral kinderen lijden hieronder want armoede en schulden staan hun ontwikkeling op school, fysiek en sociaal emotioneel in de weg. In Rotterdam leeft 1 op de 5 kinderen in armoede. Onze ambitie is dat de vicieuze cirkel wordt doorbroken en minder mensen en gezinnen in armoede leven en schulden hebben. Wij gaan voor méér kansengelijkheid, minder risico om in armoede terecht te komen en meer kansen voor Rotterdammers om uit armoede en schulden te komen. Voor Rotterdammers waarbij dit (nog) niet mogelijk is verzachten we de gevolgen van het leven in armoede.

Wat gaan we daar voor doen

In 'Uit de knoop' hebben we de volgende tien acties geformuleerd:

1. Intensieve gezinsaanpak voor 500 gezinnen.
2. Ontwikkelen Rotterdamse Armoede-index.
3. Campagne bespreekbaar maken armoede.
4. Instellen leerstoel effectieve aanpak armoede.

5. Meer samenwerken met de stad en gezamenlijke verantwoordelijkheid.
6. Verbinden beleidsterreinen.
7. Uitvoering schuldenaanpak Reset Rotterdam.
8. Vergroten gebruik inkomensondersteuning.
9. Dienstverlening op orde.
10. Meer aandacht voor impact van bestaand beleid en beleidswijzigingen.

Wat kost het

		Eerste Herziening			Voorjaarsnota	
Overzicht van baten en lasten Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	Realisatie 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	6.055	5.610	7.182	7.182	7.182	7.182
Bijdragen rijk en medeoverheden	100	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	5.955	5.610	7.182	7.182	7.182	7.182
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	61.881	64.604	63.955	53.830	53.830	53.831
Apparaatslasten	6.577	6.572	6.072	6.010	6.010	6.011
Inhuur	502	505	505	505	505	505
Overige apparaatslasten	105	154	151	152	152	153
Personeel	5.971	5.914	5.416	5.354	5.354	5.354
Intern resultaat	714	965	881	881	881	881
Intern resultaat	714	965	881	881	881	881
Programmalasten	54.589	57.067	57.001	46.938	46.938	46.938
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.103	2.844	2.509	2.076	2.076	2.076
Overige programmalasten	307	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	36.762	37.506	37.972	28.342	28.342	28.342
Subsidies en inkomensoverdrachten	14.417	16.717	16.520	16.520	16.520	16.520
Saldo voor vpb en reserveringen	-55.826	-58.994	-56.773	-46.648	-46.648	-46.649

Saldo voor reserveringen	-55.826	-58.994	-56.773	-46.648	-46.648	-46.649
Reserves	248	586	0	0	0	0
Onttrekking reserves	248	586	0	0	0	0
Saldo	-55.578	-58.408	-56.773	-46.648	-46.648	-46.649

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 58.989	- 59.161	- 59.146	- 59.145	- 59.145		
Omissieregeling 2019	- 58.161	- 58.300	- 58.289	- 58.288	- 58.288		
Voorjaarsnota 2019	- 56.085	- 55.187	- 55.138	- 55.114	- 55.114		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 55.961	- 56.444	- 56.368	- 56.365	- 44.274		
10-maandsrapportage 2019	- 55.969	- 56.444	- 56.368	- 56.365	- 44.274		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 55.103						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 56.471	- 56.368	- 56.365	- 44.274	- 44.274	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 55.776	- 57.671	- 56.697	- 46.571	- 46.571	
10-maandsrapportage 2020		- 55.818	- 57.671	- 56.697	- 46.571	- 46.571	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 55.578					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 58.408	- 56.773	- 46.648	- 46.648	- 46.649

Financiële bijstellingen

	Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021	-57.671	-56.697	-46.571	-46.571	-46.571
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-737	-76	-76	-76	-77
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	5	0	0	0
Rotterdampas	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	640	0	0	0

Uitbreiding formatie internationale betrekkingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-10	0	0	0	0
Zomercampus	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	150	0	0	0	0
Rotterdampas	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-960	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gemeentelijk beleid schuldenaanpak	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Zomerakkoord	Reserves	0	0	0	0	0
Aanpak schuldenbeleid en bijzondere bijstand	Taakmutaties	-712	0	0	0	0
Armoedebestrijding kinderen (DU)	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	150	-76	-76	-76	-77
Begroting na wijzigingen		-58.408	-56.773	-46.648	-46.648	-46.649

Toelichting financiële bijstellingen

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Rotterdampas

Corona heeft impact op zowel de activiteiten die met de Rotterdampas kunnen worden ondernomen, als op de verkopen van de Rotterdampas. Zo wordt er in 2021 € 960 toegevoegd om partners en pashouders in 2021 door middel van extra acties met hogere vergoedingen te compenseren voor het mindere gebruik van de Rotterdampas in 2020. Daarnaast zijn de voorverkopen voor 2021 teruggelopen. De verwachting is dat de Rotterdampas minder gebruikt zal kunnen worden in 2021 vanwege de coronamaatregelen. Daarom wordt de begroting op verschillende onderdelen met € 640 verlaagd.

Uitbreiding formatie internationale betrekkingen

Er heeft een uitbreiding van formatie plaatsgevonden voor werkzaamheden met betrekking tot nationale en internationale regelingen. Deze uitbreiding wordt gedekt vanuit internationale subsidies.

Zomercampus

Dit betreft budgetoverheveling naar [Programma Onderwijs](#) voor de Zomercampus.

Bestemmingsreserve Bijzondere bijstand

Vanuit de bestemmingsreserve Bijzondere Bijstand is voor 2021 een onttrekking begroot voor € 339. Als onderdeel van het steun- en herstelpakket heeft het kabinet in 2020 en 2021 extra middelen voor de bijzondere bijstand beschikbaar gesteld, gelet op de voorziene toename van de armoede. Deze onttrekking heeft betrekking op de toename van de lasten hiervoor.

Bestemmingsreserve Zomerakkoord

Vanuit de bestemmingsreserve Zomerakkoord is voor 2021 een onttrekking begroot van € 248. Deze onttrekking heeft betrekking op het verhogen van het incidentele subsidiekader Armoede.

Aanpak schuldenbeleid en bijzondere bijstand

Als onderdeel van het steun- en herstelpakket heeft het Rijk in 2020 en 2021 extra middelen voor schuldenaanpak en de bijzondere bijstand beschikbaar gesteld, gelet op de voorziene toename van de armoede en schuldenproblematiek.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

- Diverse kleine technische wijzigingen (€ 150 in 2021 tot € -77 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Uit de knoop](#)
- [Participatiewet](#)

Omschrijving taakveld

Het bestrijden van armoede raakt vele domeinen: onderwijs, gezondheid, huisvesting, betaald werk. Inkomensondersteuning op maat voor Rotterdammers met een laag inkomen is een onderdeel van de armoedebestrijding. Dit onderdeel bestaat uit het verlenen van individuele bijzondere bijstand van daadwerkelijk gemaakte kosten, collectieve inkomensondersteuning (het AOW- en Jeugdtegoed en de Individuele Inkomensvoet) en kwijtschelding van gemeentelijke lasten (Afvalstoffenheffing). Vanuit het perspectief vergroten participatie is de Rotterdampas onderdeel van dit taakveld.

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening

Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld

Voortgang 2021

In 2021 werken we verder aan de Rotterdamse schuldenaanpak 'Reset Rotterdam' en de corona-aanpak: 'Laat deze gezondheidscrisis geen armoedecrisis worden'. Centraal hierbij staat het voorkomen en aanpakken van schulden bij Rotterdammers en vooral bij jongeren. Er is vooral aandacht voor vroegsignalering van schulden, het beter toegankelijk maken van de schulddienstverlening. In 2021 start de nieuwe gemeentelijke afdeling Grip op Geldzaken. Daar worden Rotterdammers met schulden effectief begeleid naar een oplossing voor hun financiële problemen en wordt voortgebouwd op de ervaringen uit de pilots en van het Expertise Team Financiën en worden deze in deze nieuwe afdeling geborgd binnen de gemeentelijke organisatie.

Per 01-01-2021 is de nieuwe Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (Wgs) in werking getreden. De wet biedt een wettelijke grondslag aan 'vastelasten leveranciers' ogv water, energie, zorgverzekering en woningbouw om informatie over betalingsachterstanden met de gemeente te delen. De gemeente krijgt deze signalen nu binnen en daarom werken we aan de doorontwikkeling van de aanpak vroegsignalering waarin we op basis van ervaringen en nieuwe signalen meer differentiatie willen brengen in onze aanpak van effectief en outreachend werken.

Ook in 2021 hebben we nog te maken met een lockdown en corona-maatregelen. Door de beperkte mogelijkheid van 'fysiek' contact in verband met corona is het voor sommige kwetsbare Rotterdammers met financiële problemen moeilijker ondersteuning te vragen bij het aanpakken hiervan Outreachende, laagdrempelige (schuld) dienstverlening en stress sensitief werken wordt hierdoor extra belangrijk. De ondersteuning verloopt nu voornamelijk digitaal en via de telefoon. Het opbouwen van het noodzakelijke vertrouwen wordt hierdoor bemoeilijkt. Dit heeft effect gehad op de realisatie van de collegetarget in 2020. In 2021 zetten we in op het bereiken van de collegetarget door middel van het intensiveren van de samenwerking met gemeentelijke afdelingen (W&I) en externe partijen (bijv. UWV en werkgevers). We maken gebruik van de contactmomenten die daar zijn waardoor de stap naar de schulddienstverlening minder groot is. Dit jaar wordt het financiële educatieaanbod uitgebreid met nieuwe aanbieders die educatieve activiteiten realiseren die een aanvulling zijn op het huidige aanbod. Hiermee breiden we het aanbod uit, bereiken we nieuwe doelgroepen (zoals VO en HBO) en vergroten het bereik.

We hebben een kader sociaal incasseren opgesteld en werken nu aan de implementatie. Verder is de samenwerking tussen de invorderingsafdelingen en de schulddienstverlening verbeterd, waardoor er over en weer kan worden doorverwezen en we Rotterdammers beter kunnen helpen. Door aanpassing van de instroomcriteria vorig jaar zien we een toename in de toestroom van jongeren naar het perspectieffonds. We verwachten dat deze lijn zich voortzet. We maken gebruik van het wettelijke adviesrecht op schuldenbewinden (dienstverlening gemeente als voorliggende voorziening) dat sinds dit jaar mogelijk is en hebben vanaf 1 maart 2021 de eerste adviezen uitgebracht. In april zijn we gestart met de pilot 'Interventie Versneld Schuldenregelen'. In de eerste fase van de pilot starten we met een kleine groep (10 deelnemers) van ondernemers, die hun onderneming willen

stoppen en op zoek zijn naar betaald werk. Dit is zowel voor de gemeente, de schuldeisers, als de Rotterdammer een innovatieve aanpak. De publiekscampagne gericht op doorbreken van taboe rond armoede en schulden wordt in 2021 herhaald.

Ontwikkelingen 2022-2025

De verwachting is dat door de coronacrisis het aantal Rotterdammers met financiële problemen toeneemt. Er is geen zicht op hoelang de coronacrisis duurt. Het duurt echter even voordat mensen zich met financiële problemen bij de gemeente melden. Uit analyse van de economische crisis van 2008 blijkt dat het vaak zelfs vijf jaar duurt voordat mensen zich met financiële problemen bij de gemeente voor ondersteuning melden. Hierdoor is geen inschatting te maken wanneer en hoeveel Rotterdammers zich melden voor ondersteuning en wat voor financiële consequenties dit heeft voor de gemeente. We zetten daarom de komende periode in op vroegsignaleren (onder andere door middel van signalen van betalingsachterstanden vaste lasten) zodat we eerder Rotterdammers met (beginnende) schulden kunnen ondersteunen en voorkomen hiermee dat de schulden problematisch worden.

Wat willen we bereiken

We willen voorkomen dat Rotterdammers schulden maken, te beginnen bij jongeren. Daarnaast gaan we meer Rotterdammers helpen hun schulden onder controle te krijgen. Verder gaan we op zoek naar innovaties die helpen bij het ontstaan en aanpakken van schulden.

Wat gaan we daar voor doen

In 'Reset Rotterdam' hebben we de volgende acties geformuleerd:

1. Schuldpreventie op scholen.
2. Geldzaken en schulden bespreekbaar maken.
3. Meer energie in vroegsignalering.
4. Sociaal incasseren.
5. Perspectiefpact en fonds voor jongeren.
6. Laagdrempelige en betere ondersteuning.
7. Stres-sensitieve dienstverlening.
8. Beter afweging inzetten schuldenbewind.
9. Inzetten studenten en vrijwilligers.
10. Discussie starten over voorkomen en aanpakken van schulden.

11. Stadsmarinier schulden.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 5: Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld.*	Streefwaarde	3.000	9.000	15.000		
	Realisatie	3.523**	7.517***	8.472****		

Toelichting:

*15.000 Rotterdammers met financiële problemen hebben in het kader van de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (WGS) in de periode 2019-2021 een ondersteuningsplan van de gemeente ontvangen gericht op duurzame aanpak van schulden.

** In de raadsmonitor schulden 2020 is een realisatie 2019 van 3.525 gerapporteerd. De Rekenkamer heeft in haar toets het verantwoorde aantal met 2 naar beneden gecorrigeerd, dus 3.523.

*** Corona bracht ook veel onzekerheden en angst met zich mee waardoor de focus bij sommige Rotterdammers op andere zaken is komen te liggen. Ondanks dit alles is het in 2020 gelukt 3.994 Rotterdammers die zich bij de gemeente hebben gemeld een ondersteuningsplan aan te bieden. Dat zijn er 471 meer dan in 2019 en hebben we een stijgende lijn te pakken. In totaal zijn er in 2019 en 2020 7.517 ondersteuningsplannen opgesteld.

**** cumulatief per 2 april 2021

Wat kost het

		Eerste Herziening			Voorjaarsnota	
Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18+ -	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
Schulddienstverlening	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	945	667	692	700	700	700
Bijdragen rijk en medeoverheden	218	80	80	80	80	80
Financieringsbaten	289	240	240	240	240	240
Overige opbrengsten derden	438	348	373	380	380	380
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	18.968	21.718	17.131	16.005	16.005	16.007
Apparaatslasten	14.350	12.888	12.787	12.668	12.668	12.670
Inhuur	2.582	170	170	170	170	170
Overige apparaatslasten	316	478	489	505	505	507
Personeel	11.452	12.240	12.128	11.993	11.993	11.993
Intern resultaat	2.300	2.459	80	80	80	80
Intern resultaat	2.300	2.459	80	80	80	80
Programmalasten	2.318	6.372	4.265	3.257	3.257	3.257

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.615	6.285	4.178	3.171	3.171	3.171
Kapitaallasten	591	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	111	86	86	86	86	86
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-18.023	-21.051	-16.440	-15.305	-15.305	-15.308
Saldo voor reserveringen	-18.023	-21.051	-16.440	-15.305	-15.305	-15.308
Reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-18.023	-21.051	-16.440	-15.305	-15.305	-15.308

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 12.881	- 13.713	- 14.213	- 11.913	- 11.913		
Omissieregeling 2019	- 14.641	- 15.473	- 15.982	- 13.682	- 13.682		
Voorjaarsnota 2019	- 16.689	- 18.552	- 19.477	- 16.628	- 15.628		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 16.083	- 17.878	- 18.783	- 15.928	- 14.798		
10-maandsrapportage 2019	- 16.107	- 17.878	- 18.783	- 15.928	- 14.798		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 15.744						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 17.747	- 18.783	- 15.928	- 14.798	- 14.798	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 17.689	- 19.226	- 16.440	- 15.306	- 15.306	
10-maandsrapportage 2020		- 17.729	- 19.226	- 16.440	- 15.306	- 15.306	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 18.023					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 21.051	- 16.440	- 15.305	- 15.305	- 15.308

Financiële bijstellingen

Eerste

Voorjaarsnota

		Herziening				
Bijstellingen Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-19.226	-16.440	-15.306	-15.306	-15.306
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-1.825	1	1	1	-2
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	13	0	0	0	0
Uitbreiding formatie internationale betrekkingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-20	0	0	0	0
Aanpak schuldenbeleid en bijzondere bijstand	Taakmutaties	-2.037	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	219	1	1	1	-2
Begroting na wijzigingen		-21.051	-16.440	-15.305	-15.305	-15.308

Toelichting financiële bijstellingen

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Uitbreiding formatie internationale betrekkingen

Er heeft een uitbreiding van formatie plaatsgevonden voor werkzaamheden met betrekking tot nationale en internationale regelingen. Deze uitbreiding wordt gedekt vanuit internationale subsidies.

Aanpak schuldenbeleid en bijzondere bijstand

Als onderdeel van het steun- en herstelpakket heeft het Rijk in 2020 en 2021 extra middelen voor schuldenaanpak en de bijzondere bijstand beschikbaar gesteld, gelet op de verwachte toename van de armoede en schuldenproblematiek.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ - Schulddienstverlening zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

- In 2021 is € 300 overgeheveld naar het [Taakveld Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk](#) voor het jongeren perspectief fonds
- Diverse kleine technische wijzigingen (€ -81 in 2021 tot € -2 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Reset Rotterdam](#)
- [Participatiewet](#)
- [Wet gemeentelijke schuldhulpverlening](#)

Omschrijving taakveld

De kern van het schulddienstverleningsbeleid is het vergroten van de financiële zelfredzaamheid van Rotterdammers. Daar waar Rotterdammers nog niet voldoende financieel zelfredzaam zijn en problematische schulden hebben worden de schulden aangepakt en het verder oplopen hiervan voorkomen.

Schulddienstverlening bestaat uit schuldpreventie, vroegsignalering van (problematische) schulden, ondersteuning bij het aanpakken van problematische schulden, stabilisatie van schulden, schuldbemiddeling door de Kredietbank Rotterdam (KBR) en het vergroten van de financiële zelfredzaamheid.

Er zijn geen exacte cijfers bekend van hoeveel Rotterdammers problematische schulden hebben. Als indicator wordt het hebben van een betalingsachterstand van zes maanden bij de zorgverzekering gehanteerd. Dit zijn ongeveer 22.500 Rotterdammers. De gevolgen van problematische schulden kunnen ingrijpend zijn. Er is een nauwe verwevenheid tussen armoede en schulden enerzijds en gezondheidsproblemen anderzijds. Onderzoek naar de samenhang tussen problematische schulden en gezondheid wijst bijvoorbeeld uit dat mensen met grote financiële problemen gemiddeld genomen vaker roken, kampen met overgewicht en last hebben van depressies. Daarnaast toont onderzoek aan dat geldstress door armoede en schulden van grote invloed is op het gedrag van mensen. Geldstress draagt eraan bij dat mensen: meer bij de dag gaan leven, minder goed in staat zijn om de aanpak van hun problemen te organiseren, verlangens en andere emoties minder goed kunnen reguleren.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Pagina 55

Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen

Het actief bestrijden van laaggeletterdheid door het aanbieden van kwalitatief goede en toegankelijke trajecten.

Voortgang 2021

Het Beleidskader de Taalspiraal is op 11 april 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Het college wil met het realiseren van 19.000 afgeronde taaltrajecten in deze collegeperiode een trendbreuk realiseren. In 2020 kwamen door corona de realisatiecijfers lager uit dan verwacht. Door de sluiting van fysieke locaties kwam de werving in de

eerste periode van het jaar stil te liggen, waardoor er weinig instroom voor de lessen was. Ook hebben cursisten meer moeite met het tijdig afronden van hun trajecten. Vanwege de corona-maatregelen zijn alle grote taalaanbieders zo veel mogelijk en versneld overgestapt op digitaal lesgeven.

In de eerste 4 maanden van 2021 is de situatie niet veel veranderd ten opzichte van 2020. Op dit moment is nog steeds sprake van een lockdown en geen fysiek lessen. Door het grootschalig aanbieden van online lessen is continuïteit van het taalaanbod in de stad gewaarborgd. De verwachting voor de toekomst is dat het aanbieden van digitale lessen onderdeel zal blijven van de taallessen. Wanneer mogelijk zullen natuurlijk de fysieke lessen weer mogelijk worden gemaakt.

In 2021 geven we met het Jaar van de Taal een nieuwe impuls aan de werving en toeleiding naar taaltrajecten. Dit doen we onder andere door het activeren van de omgeving van laaggeletterden. Als gevolg van de motie 'Het naald kan nog niet in het vet' lanceerde de gemeente in het najaar van 2020 een grootschalige campagne samen met een digitaal platform om zoveel mogelijk Rotterdammers toe te leiden naar taaltrajecten. In 2021 krijgt de campagne een vervolg in het kader van het Jaar van de taal.

Ontwikkelingen 2022-2025

In de periode 2022-2025 blijft de gemeente inzetten op zowel toeleiding naar taaltrajecten als op het realiseren van een divers taalaanbod in de stad. De realisatie zal sterk samenhangen met de coronamaatregelen.

Wat willen we bereiken

Taal is één van de basisvaardigheden voor meer zelfredzaamheid. Vanuit het beleidskader taal wordt hierop ingezet vanuit verschillende sporen: Taal en gezondheid, Taal en werk en Taal en geld en Taal en ontwikkeling. De gemeente wil de taalbeheersing van Rotterdammers met een integrale aanpak verbeteren zodat zij zich in hun dagelijks leven beter kunnen redden op de genoemde gebieden.

Het college wil deze collegeperiode een trendbreuk bewerkstelligen op het gebied van laaggeletterdheid.

Wat gaan we daar voor doen

In de komende collegeperiode wordt zowel kwantitatief als kwalitatief een trendbreuk gerealiseerd:

- Kwantitatief: door het inzetten van 6.795 extra non-formele en formele taaltrajecten in de periode 2019-2022 ten opzichte van de vorige collegeperiode (2015-2018).
- Kwalitatief: door een integrale aanpak.

Wij zorgen in de komende collegeperiode voor minimaal 19.000 *geslaagde* taaltrajecten en aanvullende (laagdrempelige) taalactiviteiten voor laaggeletterde Rotterdammers waarmee zij door het verbeteren van hun taalbeheersing tegelijkertijd hun gezondheid, arbeidsmarktpositie, inkomenspositie, welzijn en participatie gaan verbeteren. Door verbetering van het taalniveau van opvoeders werken we tegelijkertijd aan het voorkomen van

een toekomstige generatie laaggeletterden. Dit doen we door het bundelen van de gemeentelijke middelen met de middelen op basis van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Op grond van de WEB dragen wij verder zorg voor de regionale coördinatie, inkoop en verantwoording van de middelen voor de arbeidsmarkt regio Rijnmond.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegietarget 8: 19.000 afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde	Streefwaarde		3.800	4.400	5.400	5.400	
Rotterdamers	Realisatie		6.706	3.478*			
Minimaal 80% van de deelnemers geeft een positieve waardering voor de taaltrajecten.	Streefwaarde	N.v.t.	80%	80%	80%	80%	
	Realisatie		86%	87%			
			Zeer positief				
Minimaal 80% van de deelnemers rondt de trajecten met succes af.	Streefwaarde	N.v.t.	80%	80%	80%	80%	
	Realisatie		85,6%	66%			
Minimaal 50% van de netwerkpartners gaat gericht aan de slag met laaggeletterdheid.	Streefwaarde	N.v.t.	50%	50%	50%	50%	
	Realisatie		50%	50%			

* De realisatie zal nog wijzigen, omdat de vaststellingen van de subsidies die in 2020 zijn verstrekt, conform de SVR pas na 1 april over T-1 plaatsvinden kan de definitieve realisatie pas in het najaar worden vastgesteld. Voor 2020 zijn er nog 13 dossiers, met daarin nog totaal 414 toegekende trajecten, vast te stellen.

Eind 2021/begin 2022 is een goede indicatie af te geven over het wel/niet behalen van het collegietarget. Eind 2022 is duidelijk of de target definitief behaald is.

Wat kost het

		Eerste Herziening			Voorjaarsnota	
Overzicht van baten en lasten Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	6.238	7.391	7.216	7.216	7.216	7.216
Bijdragen rijk en medeoverheden	6.217	7.373	7.197	7.197	7.197	7.197
Overige opbrengsten derden	21	19	19	19	19	19
Lasten exclusief reserves	9.511	13.732	13.250	8.939	8.939	8.939
Apparaatslasten	735	729	649	575	575	575
Inhuur	11	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	13	11	11	11	11	11
Personeel	712	718	638	564	564	564

Intern resultaat	13	0	0	0	0	0
Intern resultaat	13	0	0	0	0	0
Programmalasten	8.762	13.003	12.600	8.364	8.364	8.364
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.569	9.706	10.564	6.327	6.327	6.327
Overige programmalasten	-1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.194	3.297	2.036	2.036	2.036	2.036
Saldo voor vpb en reserveringen	-3.273	-6.341	-6.034	-1.723	-1.723	-1.723
Saldo voor reserveringen	-3.273	-6.341	-6.034	-1.723	-1.723	-1.723
Saldo	-3.273	-6.341	-6.034	-1.723	-1.723	-1.723

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 3.112	- 4.023	- 5.813	- 5.823	- 5.823		
Omissieregeling 2019	- 3.148	- 4.058	- 5.848	- 5.859	- 5.859		
Voorjaarsnota 2019	- 3.175	- 4.103	- 5.894	- 5.904	- 5.904		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 2.711	- 4.144	- 5.922	- 5.932	- 1.654		
10-maandsrapportage 2019	- 2.711	- 4.144	- 5.922	- 5.932	- 1.654		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 2.897						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 4.427	- 5.922	- 5.932	- 1.654	- 1.654	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 4.505	- 6.024	- 6.034	- 1.723	- 1.723	
10-maandsrapportage 2020		- 4.545	- 6.024	- 6.034	- 1.723	- 1.723	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 3.273					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 6.341	- 6.034	- 1.723	- 1.723	- 1.723

Financiële bijstellingen

	Eerste Herziening	Voorjaarsnota
Bijstellingen Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	Begroting Raming Raming Raming Raming	

		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-6.024	-6.034	-1.723	-1.723	-1.723
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-317	0	0	0	0
Mutatie rijksbijdrage Educatie	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	1	0	0	0	0
Zomercampus	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	100	0	0	0	0
Aanpak laaggeletterdheid	Taakmutaties	-337	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-80	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen		-6.341	-6.034	-1.723	-1.723	-1.723

Toelichting financiële bijstellingen

Mutatie rijksbijdrage Educatie

De uitkering Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB), die de gemeente als contactregio in het kader van de educatie ontvangt, is verwerkt conform de beschikking 2021. Als gevolg hiervan zijn zowel de baten als de lasten met hetzelfde bedrag bijgesteld naar € 7,3 mln.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Zomercampus

Dit betreft budgetoverheveling naar [Programma Onderwijs](#) voor de Zomercampus.

Aanpak laaggeletterdheid

Bij septembercirculaire 2020 heeft de gemeente vanuit het Rijk € 337 ontvangen voor de aanpak van laaggeletterdheid.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

- Diverse kleine technische wijzigingen (- € 80 in 2021).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beleidskader Taal 'De Taalspiraal' 2019 – 2022](#)
- [Wet educatie en beroepsonderwijs](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente vindt het belangrijk dat iedereen de Nederlandse taal voldoende spreekt en verstaat. Taal is één van de basisvaardigheden voor meer zelfredzaamheid op het gebied van gezondheid, werk en inkomen, financiën en integratie. Taal is één van de belangrijkste instrumenten om het welzijn van Rotterdammers merkbaar in hun dagelijks leven te verbeteren. Onder dit taakveld verantwoorden we de gemeentelijke inzet op het verbeteren van de taalbeheersing van volwassen Rotterdammers.

21% van de Rotterdamse bevolking is laaggeletterd. Door het niet goed kunnen lezen en schrijven komen laaggeletterde Rotterdammers in financiële problemen, zijn vaker werkloos, hebben een slechtere gezondheid en participeren minder, waardoor zij ook een grotere kans hebben op sociaal isolement. Op deze gebieden ligt vaak de intrinsieke motivatie van mensen om hun taalbeheersing te verbeteren. Deze motivatie is de sleutel tot duurzame taalverbetering. Daarom wil de gemeente de taalbeheersing van Rotterdammers door middel van een integrale aanpak verbeteren. Door diverse 'ingangen' te creëren en taal als instrument tegelijkertijd binnen andere beleidsterreinen ook in te zetten, kunnen we het bereik vergroten en de zelfredzaamheid van Rotterdammers verbeteren.

Samenkracht en burgerparticipatie

Pagina 56

Samenkracht en burgerparticipatie

Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

In Rotterdam vinden we het belangrijk dat mensen meedoen en dat we samen met alle Rotterdammers werken aan een ontspannen samenleving, met de Nederlandse waarden waaronder vrijheid en gelijkwaardigheid als fundament en beheersing en kennis van de Nederlandse taal als fundament.

Een vernieuwde aanpak voor Rotterdamse statushouders.

We streven er naar dat jongeren veiliger, gezonder en kansrijker opgroeien.

Voortgang 2021

Nieuw Rotterdams Welzijn

De voor 2020 te behalen resultaten voor de Welzijnsopdrachten zijn waar nodig aangepast en aangescherpt op basis van de ervaringen en rapportages 2018 en 2019. Voorbeelden daarvan zijn de doorontwikkeling van de huisbezoeken 75+ en de aansluiting bij de gemeentelijke aanpak schulddienstverlening. Dit met als doel dat de ondersteuning van de Rotterdammers verder verbetert. Voor 2021 zullen waar nodig resultaten verder worden aangescherpt en aangepast. De inzet van Welzijn op het onderdeel financiële ondersteuning en schulddienstverlening wordt afgestemd op de vernieuwde stedelijke aanpak op dit terrein.

Door de coronacrisis zullen de meeste resultaten zoals voor 2020 afgesproken niet worden behaald. Samen met andere partijen en binnen de mogelijkheden die de beperkingen die door het Rijk zijn opgelegd, hebben de welzijnsaanbieders alternatieve dienstverlening opgestart in de vorm van de sociale hulpdienst corona. Aan de andere kant kent de dienstverlening tijdens corona positieve aspecten die vragen om borging. Een voorbeeld daarvan zijn de telefonische hulplijnen die de welzijnspartijen hebben opgezet.

In 2019 is een start gemaakt met het beter en gericht uitvoeren van de huisbezoeken 75+. Er is meer aandacht voor ouderen die een verhoogd risico lopen op eenzaamheid, zoals verlies van een partner en verhuizing naar een nieuwe wijk. Dit als onderdeel van de pijler 'Ertoe doen' van het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer (zie hieronder). Door de coronacrisis konden in 2020 en ook begin dit jaar maar een beperkt aantal huisbezoeken afgelegd worden.

In 2020 hebben de welzijnsaanbieders vanwege Covid-19 een alternatieve werkwijze ontwikkeld; de gesprekken aan de voordeur. De ervaringen met de gesprekken aan de voordeur leren dat Welzijn op deze manier veel meer mensen bereikt, omdat ouderen eerder geneigd zijn een gesprek aan de voordeur te voeren dan een uitgebreid gesprek bij hen thuis. Het gesprek gaat over hoe het met de oudere gaat en of zij hulp en ondersteuning nodig hebben. Ook wordt gevraagd of er behoefte aan een vervolgesprek is. Bij een positief antwoord volgt een 'regulier' 75+ huisbezoek. Vanaf 2021 werken alle Welzijnspartijen voor de gesprekken aan de voordeur met een verkorte (5 vragen) vragenlijst. Dit jaar evalueren we de gesprekken aan de deur en de 75+ huisbezoeken.

In 2021 krijgen de beroepskrachten van welzijn en wijkteams training in de typologie van prof. dr. Anja Machielse zodat zij het type eenzaamheid beter kunnen herkennen en beter kunnen bepalen welke interventie daar het beste bij past.

Informele zorg en ondersteuning (IZO)

In 2019 en 2020 vond de inkoop en implementatie van een nieuwe stedelijke ondersteuningsstructuur Informele zorg en ondersteuning (IZO) plaats. De verschillende onderdelen hiervan zijn sinds medio 2020 operationeel. Hierdoor staat een stevige structuur met Zorgzaam010, Advies op Maat, Cursussen en Workshops en Mantelfoon. Over de eerste resultaten is uitgebreid gerapporteerd in een voortgangsbrief in april 2021 (toevoegen kenmerk).

In 2021 en verder wordt ingezet op nog betere vindbaarheid en toegankelijkheid van de stedelijke ondersteuningsstructuur, onder andere door middel van een promotiecampagne en het inzetten van ambassadeurs. Daarbij is (het stimuleren van) samenwerking tussen stedelijke en lokale partners nodig. Mantelfoon werkt dit jaar aan het vergroten van hun bereik van mantelzorgers. Dit doen zij door communicatie

richting de mantelzorgers zelf, maar ook door het versterken van de stedelijke verbinding zodat meer partners elkaar en Mantelfoon kennen. Per 1 januari 2021 is het contract voor de Cursussen en Workshops verlengd met een jaar.

Sinds de ingang van de avondklok is een 24-uurs bereikbaarheid van de Sociale Hulpdienst Corona gerealiseerd via de ZorgCentrale (onderdeel van Mantelfoon). Deze dienstverlening is nu de avondklok is gestopt ook beëindigd.

In 2021 en verder gaan we ons nog meer inzetten op sterke netwerken en sterke samenwerking tussen informele en formele zorg, vanuit de stedelijke uitvoeringsagenda Zorgzaam010, maar bijvoorbeeld ook via de nieuwe Inkoop van Welzijn.

De komende jaren willen we (nog meer) inzetten op waardering van mantelzorgers en vrijwilligers. We werken toe naar de vernieuwing van het waarderingsbeleid rond vrijwilligers. Voor dit laatste hebben we een brede enquête afgenomen, zodat dit beleid ook echt aansluit op de wensen van de Rotterdamse vrijwilligers. In ieder geval introduceren we meer keuzemogelijkheid voor mantelzorgers wat betreft hun waardering, en zetten we in op stimuleringsacties zoals NLDoet.

In 2020 is een onderzoek uitgevoerd onder levensbeschouwelijke organisaties (lbo's) en hun maatschappelijke inzet. In 2021 gaan we samen met de conclusie en handvatten van dit onderzoek aan de slag. Hierin staat 'erkenning en waardering' centraal en hoe we hierbij beter kunnen samenwerken rond Informele zorg en ondersteuning. Zo wordt in de nieuwe Inkoop Welzijn nadrukkelijk aandacht gevraagd voor samenwerking met lbo's. Waar nodig wordt bij Informele zorg en ondersteuning bijgestuurd als corona dit vraagt. Zo zijn bijvoorbeeld de cursussen en workshops momenteel digitaal en fungeerde de ZorgCentrale tijdens de avondklok als 24-uurspunt voor de Sociale Corona hulpdienst.

Opzoomer mee

Het aantal unieke straten dat deelneemt aan de Opzoomercampagne staat nu op 2503 (een toename van 35%). De ongekende scores hebben alles te maken met corona en de corona-acties van Opzoomer Mee. Veel Rotterdammers vinden in deze acties inspiratie om in hun eigen straat aan de slag te gaan. En het is nu -midden in de corona pandemie- nog belangrijker dan gewoonlijk om bewoners op te roepen om als burens aandacht voor elkaar te hebben en elkaar zo nodig te helpen, vanzelfsprekend op een veilige wijze. Vooral voor eenzame ouderen en zieken in de straat kan dat belangrijk zijn. Het gaat dan niet alleen om de eventuele hulp als de nood aan de man is, maar zeker ook om het prettige en veilige besef dat je er niet alleen voor staat, dat er mensen in de straat zijn die een oogje in het zeil houden en kunnen inspringen (doorverwijzen naar formele hulp) als dat nodig is.

In het voorjaar van 2021 staat de Opzoomercampagne in het teken van de lente en dus vergroening van de straat. Een groene straat is mooi, aangenaam en gezond. Bovendien zorgt het voor koelte bij hittegolven en voor droge voeten bij wolkbreuken. Zo helpt een groene straat ook nog eens mee om Rotterdam klimaatbestendig te maken. Opzoomer Mee helpt met twee acties om dat voor elkaar te krijgen: Meer Groen & Opfleuren Bestaand Groen. Een straat mag voor beide acties een aanvraag doen.

Coronamaatregelen kunnen veranderen. Opzoomer Mee heeft daarom een corona-stoplicht ontwikkeld waar te zien is wat mogelijk is in een straat, volgens de richtlijnen. Het corona-stoplicht kent vier kleuren: groen, geel,

oranje en rood. Het stoplicht staat nu op rood. Dat betekent dat de situatie in Rotterdam rond corona 'zeer ernstig' is. Straatfeesten en andere bijeenkomsten waar burens elkaar kunnen ontmoeten zijn daarom op dit moment niet mogelijk. Bij het stoplicht is een link opgenomen naar de website van Pharos waar begrijpelijke en anderstalige informatie staat over corona en waar ook flyers in andere talen staan die men eventueel kan gebruiken in de straat.

Programma Rotterdam Ouder en Wijzer

Het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer is in juli 2019 door het college vastgesteld. Daarin zijn de ambities voor ouderen zo concreet mogelijk uitgewerkt. Vanuit de pijlers vitaal, ertoe doen, wonen & woonomgeving en zorg & ondersteuning worden in samenwerking met vele partners in de stad activiteiten ontwikkeld die ertoe bijdragen dat ouderen zo lang mogelijk gezond en vitaal blijven, kunnen blijven meedoen en passende zorg en ondersteuning krijgen. 2021 is het laatste volle jaar van dit collegeprogramma.

De coronapandemie raakt onze oudere Rotterdammers enorm. Zowel in de sterftecijfers (de sterfte onder ouderen als gevolg van corona is hoger dan bij andere groepen), maar ook in andere zin: de maatregelen om de uitbraak van corona in te dammen en de social distancing van ouderen die daarbij noodzakelijk is raakt het welzijn van ouderen en de mate waarin zij kunnen participeren. De maatregelen in het kader van de coronacrisis hebben dus onontkoombaar invloed op de activiteiten vanuit het programma Rotterdam, Ouder en Wijzer. Bijeenkomsten met en activiteiten voor ouderen kunnen sinds maart 2020 geen of beperkt doorgang vinden. Er is daarom ingezet op alternatieve inzet om zo toch ouderen te kunnen bereiken.

Dat de crisis impact heeft op de formele target van het programma, het terugdringen van de eenzaamheid onder ouderen, is dan ook onontkoombaar. Hoe groot deze invloed is, is nauwelijks te voorspellen, en hangt ook af van het verloop van de crisis en de snelheid van vaccineren. Rond de zomer verschijnt een eerste meting van de GGD-monitor, waarvoor de data in september van 2020 zijn verzameld. Eind 2021 worden de data voor de eindmeting verzameld en wordt dat effect echt duidelijk.

Tegelijkertijd ontstaan er in de stad ook veel hartverwarmende initiatieven en samenwerkingsverbanden die er eerder niet waren. De coronacrisis biedt dus ook kansen. Bijvoorbeeld voor een beter gebruik van eHealth. Er is veel contact met ouderen op afstand en de bereidheid om digitaal vaardig te worden neemt daarmee ook toe. Vanuit Rotterdam Ouder en Wijzer wordt, samen met partners, zo goed mogelijk gezocht naar manieren om ouderen toch zo goed mogelijk te bereiken en waar mogelijk de nieuwe kansen die de crisis ook biedt te verzilveren.

Er zijn ook onderdelen in het programma die minder te lijden hebben onder de crisis. Dat geldt bijvoorbeeld voor de ambities in het Langer Thuisakkoord. Op 17 februari 2020 ondertekenden, 42 marktpartijen, corporaties, zorg- en welzijnspartijen, zorgkantoor/zorgverzekeraars, ouderenbonden en de gemeente het Langer Thuis Akkoord. De partners willen met elkaar de schouders zetten onder afspraken over het realiseren en toevoegen van geschikte woningen, woon(zorg) concepten en de ontwikkeling van ouderenhubs. De ambities in het akkoord zijn uitgewerkt in een actieagenda met acties die ervoor zorgen dat het voor Rotterdammers makkelijker en prettiger wordt om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen in de eigen wijk. In co-creatie met de aanbieders binnen de Wmo worden er 6 Thuisplusflats ontwikkeld. In de Thuisplusflat worden welzijn en Wmo in één integraal

arrangement aangeboden, waarbij één Wmo aanbieder het vaste herkenbare zorg- en ondersteuningsteam organiseert en zorgdraagt voor extra inzet op welzijn. Ook werken we aan vijf ouderenhubs, senior vriendelijke wijken in Prinsenland/Het Lage Land, Hoogvliet, IJsselmonde, Crooswijk en Ommoord. Langs de pijlers wonen, welzijn en zorg werken de partners aan de verschillende opgaven vanuit een gezamenlijke actie-agenda.

Centrale thema's die terugkomen en waar actief op in wordt gezet zijn: de behoefte aan tussenvoorzieningen, voldoende plekken waar samen kan worden gegeten en waar activiteiten plaatsvinden, de leefbaarheid in seniorencomplexen en de wijkgerichte samenwerking tussen beroepskrachten in zorg en welzijn.

Samenleven

Medio 2019 startte het actieprogramma Integratie & Samenleven: 'Relax. Dit is Rotterdam'. Dit actieprogramma omvat de visie, doelstellingen en actiepunten waarmee het college de acceptatie van diversiteit stimuleert in de Rotterdamse samenleving en inburgering van nieuwkomers bevordert. De raad ontvangt elk halfjaar een voortgangsrapportage en jaarlijks een monitor statushouders. Nieuw is het voortgangsverslag over de invoering van de nieuwe Wet inburgering.

Hoewel de coronamaatregelen maken dat diverse activiteiten een andere (online) invulling krijgen, heeft het college vol energie uitvoering gegeven aan het actieprogramma Met name scholen moeten zich noodgedwongen richten op het tegengaan van leerachterstanden. Het risico is dat activiteiten gericht op discriminatiebestrijding en inclusiebevordering minder prioriteit krijgen. Met partners zijn alternatieven afgesproken, zodat de doelen van Relax behaald blijven worden.

In 2020 was de demonstratie van Black Lives Matter een belangrijke aanleiding voor het intensiveringsplan Rotterdam Tegen Racisme, dat in het najaar van start is gegaan. In 2021 zijn nieuwe projecten van start gegaan tegen arbeidsmarktdiscriminatie, werkt de Stadsmarinier nauw samen met de stad, wordt intern de expertise op diversiteit en inclusie beter benut voor meerdere beleidsterreinen en is er een Adviesraad Diversiteit & Inclusie in oprichting. Ook is er een zorgvuldig traject in gang gezet waarmee het college zich verdiept in de juiste manier om zich te verhouden tot het koloniale en slavernijverleden van de stad, zoals dat vorig jaar in drie onderzoeken is opgetekend. Over Relax, Rotterdam Tegen Racisme en het proces rond het koloniaal en slavernijverleden spreekt de commissie Werkgelegenheid, Inkomen, Integratie, Schuldenaanpak en Armoedebestrijding (WIISA) op 23 juni 2021 verder.

Integratie

Per januari 2019 is de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 van start gegaan. De Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 (2019–2022) omvat alle basiscomponenten voor actieve deelname aan de samenleving: huisvesting, zorg, leren, taal, (waar nodig) opleiding en toeleiding naar werk. Sindsdien daalde het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders. Echter, het aantal bijstandsgerechtigden is sinds de coronapandemie

weer toegenomen. We blijven de succesvolle intensieve aanpak voortzetten en gaan komend jaar extra dedicated jobhunters en jobcoaches inzetten.

Het percentage dat tijdig start met inburgering (binnen een half jaar na toekenning bijstandsuitkering) is nog niet op het beoogde niveau van 80%, maar lag begin 2020 op 59% en in december op 43%. Dit komt mede door het coronavirus wat de start van trajecten (bijvoorbeeld in groepsverband) heeft bemoeilijkt. Daarnaast is de nieuwe Wet inburgering weer uitgesteld. De statushouder is onder het huidige stelsel zelf verantwoordelijk om zich op tijd in te schrijven voor een inburgeringscursus. De gemeente kan dit nu nog niet afdwingen. Vanaf inwerkingtreding van de nieuwe wet (2022) krijgt de gemeente regie op het inburgeringstraject. De wet komt inmiddels anderhalf jaar later dan oorspronkelijk aangekondigd. Regie vergroot de sturingskracht en daarmee de kans op realisatie van het collegetarget. Intussen werken we hard om registratie en coaching van inburgeraars op dit punt te versterken.

Ook is inmiddels de ELIP-aanpak verder in werking (voorkomen van uitval en schulden bij de groep inburgeraars die aan het einde van hun lening zijn, maar nog niet ingeburgerd) en is eind 2020 het Kwaliteitsconvenant ondertekend door gemeenten en taalaanbieders om tot betere kwaliteit en transparantie in het inburgeringsaanbod te komen. In 2021 wordt verder gewerkt aan de voorbereiding op de nieuwe wet.

Minderjarige Rotterdammers

Rotterdam Groeit

Op basis van het wetenschappelijk onderbouwd jeugdbeleid van Rotterdam Groeit wordt steeds meer geïnvesteerd in de meest relevante factoren voor het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van kinderen en jongeren. Mede daarmee ambieert Rotterdam dat de positieve trend van afnemende problematiek (zoals criminaliteit, slechte geboorte-uitkomsten, en schooluitval) zich doorzet. Einde van het jaar verschijnt de nieuwe Staat van de Jeugd (editie 2021) waarin inzichtelijk gemaakt is hoe het gaat met de Rotterdamse kinderen en jongeren. Omdat hier veelal cijfers uit een jaar eerder in verzameld zijn, geeft het mogelijk een eerste voorzichtig inzicht in effecten van de coronacrisis en de lockdown. De verzameling van gegevens zal voor deze editie een extra grote uitdaging zijn, omdat veel van onze uitvoerende partners hun manier van werken wegens de sluiting van scholen etc. hebben moeten veranderen. Dit heeft gevolgen voor de dataverzameling. We vinden het wel heel belangrijk om ook in 2021 een Staat van de Jeugd uit te brengen. De inzichten bieden aanknopingspunten voor beleid en uitvoering, onder meer voor de keuzes in het subsidiëren van preventieve interventies, maar ook in de Wijkprogrammering waar op wijkniveau deze interventies worden gericht.

Het beleidskader Rotterdam Groeit met de unieke werkwijze wordt onverminderd doorgezet in Heel de Stad. In dit beleidskader zal het wetenschappelijk fundament van het factorenmodel en impactgedreven werken nog meer vorm krijgen in onder meer de inkoop van welzijn en jeugdhulp. Rotterdam werkt daarnaast mee aan een initiatief van het Nederlands Jeugdinstituut om de Rotterdamse werkwijze meer nadrukkelijk landelijk te delen zodat ook andere gemeenten de werkwijze kunnen toepassen.

Drugs & Alcohol

Na afronding van het preventieprogramma Drugs & Alcohol II; Blijf Helder zijn we, met gelijk budget, met het nieuwe programma Drugs & Alcohol 2019-2022 gestart. Daarin blijven we de succesvolle maatregelen uitvoeren

hebben we, waar nodig, vernieuwing en verbetering in gang gezet. Het terugdringen van gebruik onder jongeren is binnen het jeugdbeleid een belangrijke taak omdat middelengebruik de gezondheid, talentontwikkeling en veiligheid van jongeren ondermijnt. Met dit programma voldoen we ook aan de wettelijke eis dat een gemeente een preventie- en handavingsplan moet hebben waarin helder wordt hoe gebruik onder jongeren wordt ontmoedigd. De onderstaande realisatie geeft het beeld van gebruik bij de verschillende doelgroepen. De resultaten van de maatregelen die in dit preventie- en handavingsprogramma Drugs & Alcohol 2019-2022 zijn beschreven worden met een onderzoek dat in de tweede helft van 2021 wordt uitgevoerd in het voorjaar van 2022 bekend gemaakt. Binnen dit programma is er ook aandacht voor het problematisch gamen, lachgasgebruik en het social-media gebruik onder deze jongeren.

De beleidsdoelen worden vooralsnog gerealiseerd, maar wel is bij een aantal maatregelen overgegaan op een gewijzigde digitale strategie. Middelengebruik is binnen het brede palet van het Subsidiekader Jeugdpreventie opgenomen.

In het najaar van 2021 wordt door onze eigen onderzoeksafdeling weer onderzocht hoe het staat met het gebruik onder jongeren op verschillende schooltypes. De resultaten van dit onderzoek, met ook de resultaten van het onderzoek dat Objectief in het najaar gaat doen naar de naleving NIX18 bij avondwinkels, supermarkten, slijterijen, horeca en sportverenigingen, worden in het voorjaar 2022 aan de gemeenteraad gepresenteerd. Hiermee wordt helder of de gestelde doelen uit het programmaplan zijn gerealiseerd.

In 2021 zal naar verwachting eindelijk landelijke wetgeving betreffende lachgas zijn vastgesteld. Al lang is de wens dat dit middel als drugs wordt opgenomen in de opiumwetgeving. Zodra dat het geval is zal middels verschillende kanalen aandacht worden gegeven aan deze wijziging. Lachgas is nu al riskant maar straks gewoon een drugs en ook zo in de wetgeving opgenomen. Gebruik is dan verboden.

Wat is aangepast/gewijzigd i.v.m. coronamaatregelen:

- Drugstestservice is in 2020 een paar periodes gesloten geweest vanwege coronamaatregelen. Tijdens de openingstijden kon door gebruikers, conform landelijke richtlijnen van VWS, drugs om te laten testen worden ingeleverd. Ook in 2021 zal er conform landelijke richtlijnen van het VWS worden gewerkt. In 2021 is de testservice alleen in de eerste maanden een paar weken gesloten geweest. Gemiddeld zijn er ongeveer 10 tot 12 bezoeker per week die hun drugs komen laten testen. Dat zal in de komende jaren ook wel zo blijven.
- Contact met jongeren met mogelijk problemen zijn zoveel mogelijk doorgegaan al dan niet digitaal. Veel ondersteuning en advies is in 2020 digitaal aangeboden; zo is de online chat functie beschikbaar geweest om alle professionals, ouders maar ook jongeren zelf een makkelijke toegang tot informatie en (lichte) ondersteuning bij zorgen over middelengebruik of gamen te bieden. Met alle opgezette ondersteuning (CJG, wijkteams, jongerenwerk, leerplichtambtenaren) richting gezinnen met mogelijke problemen en sowieso alle onderwijsinstellingen (VO, VSO, Praktijkonderwijs en MBO) is contact opgenomen en zijn materialen voor leerlingen en ouders digitaal aangeboden. De hulp en ondersteuning is dus online en via telefoon voortdurend aanwezig geweest. Natuurlijk zijn door alle maatregelen studenten op het MBO en andere scholieren/studenten in het huidige schooljaar (2020/2021) fysiek bijna niet op schoollocaties aanwezig geweest. De situatie is nu niet anders dan in de tweede helft van 2020. Mogelijk zal veel ook in 2021 op een digitale manier blijvend worden aangeboden.
- Zo worden in 2021 ouderbijeenkomsten regionaal en digitaal aangeboden. Ouders kunnen zich inschrijven voor een Webinar. De thema's van de Webinars zijn alcohol & lachgas, Tabak, waterpijp & cannabis, gamen & social-media en Puberbrein & opvoeden.
- De materialen die zijn ontwikkeld om professionals goed te informeren over de risico's van lachgasgebruik zijn tijdens de verschillende trainingen die door Youz zijn gegeven aan wijkagenten, boa's en jongerenwerkers,

verspreidt. Deze materialen worden door agenten en boa's en jongerenwerkers gebruikt om gesprekken met jongeren over lachgasgebruik goed onderbouwd te kunnen voeren. Ook is via social-media deze informatie richting de doelgroep zichtbaar gemaakt. Ook in 2021 zal, afhankelijk van de landelijke wetgeving over lachgas, aan het gebruik van dit middel veel aandacht worden gegeven in alle voorlichtingen en trainingen aan zowel professionals als ouders en jongeren.

- Op sportverenigingen is, ook verklaarbaar, nog geen inzet uitgevoerd. Wel verwachten we dat na de zomer 2021 er weer gestart kan worden met de sportcode (een integrale aanpak van alcoholpreventie binnen de sportverenigingen waarbij deelnemende verenigingen onderling controles gaan uitvoeren)
- Met de studentenverenigingen en hogescholen en de EUR is een plan van aanpak, in gezamenlijkheid opgesteld en ondertekend in het bijzijn van Wethouder de Langen. Met dit plan gaan deze instellingen het alcohol-, drugs- en medicijngebruik onder studenten terugdringen.

In 2021, met de verwachting in of vlak na de zomer, nadat de samenleving, het onderwijs en de vrijetijdsbestedingen weer regulier open zijn, zal er weer worden opgestart met maatregelen die hebben sitl gelegen. Ook zullen de goed werkende online preventieactiviteiten worden geëvalueerd en mogelijk voortgezet worden. Het bereik bij bv ouders kan op deze noodzakelijk vernieuwde wijze voortduren hoog blijven.

Stevige Start

Ondanks de coronacrisis wordt in het medisch domein en het sociaal domein) toch aandacht besteed aan de uitvoering van de gezamenlijke werkagenda. Niet alles lukt even vlot vanwege de crisis in de ziekenhuizen. Door de andere wijze waarop de professionals de contactmomenten moeten uitvoeren, zien we dat het minder goed lukt om kwetsbaarheid bij zwangeren tijdig te signaleren. Het aantal aanmeldingen van kwetsbare zwangeren is wel toegenomen sinds de start van de crisis, maar loopt nog achter vergeleken met 2019. Mooi om te zien is dat het aantal zelfmeldingen bij Moeders van Rotterdam is toegenomen tot 25%. Dit jaar proberen we de implementatie van Moeders van Rotterdam in de wijkteams van gebied IJsselmonde uit in een pilot. Met de informatie die deze pilot oplevert, kunnen we een mogelijke stadsbrede implementatie voorbereiden. Met de coalitie Stevige Start werken we o.a. aan het verbeteren van de vroege signalering van kwetsbaarheid bij aanstaande gezinnen, o.a. door verbetering van het instrumentarium en het scholen van professionals.

Kansrijk Opgroeien

Rotterdam loopt met haar preventie aanpak op jeugd in Nederland voorop. Samen met het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) is de methodiek Wijkprogrammering ontwikkeld. Andere gemeenten hebben een groeiende interesse in onze vernieuwende wijkaanpak om op basis van beschermende factoren en risicofactoren en met gebruik van data heel gericht preventieprogramma's in te zetten. De komende 3 jaar gaan we vanuit partnerschap met het NJI en de gemeenten Nissewaard, Nijmegen, Helmond en Hoogeveen een samenwerking opzetten. In 2020 is met de Design thinking methode een nieuw instrument ontworpen om op basis van het factorenmodel op een toegankelijke manier wijkanalyses over de Rotterdamse jeugd te kunnen maken. Dit instrument heet 'WijkFocus' en geeft ons inzicht in hoe de jeugd er in een wijk voor staat op de pijlers Kansrijk, Veilig en Gezond opgroeien. Met deze uitkomsten kan in gesprekken met de partners in de wijk nog beter een brede analyse worden gemaakt en gedeeld. Het instrument helpt om met elkaar ambities te formuleren. Daardoor creëren we een gezamenlijke focus en kunnen we bijvoorbeeld het schoolsucces vergroten en aanbod en preventie op maat inzetten in de wijk. Inmiddels wordt in 38 wijken van Rotterdam op deze manier met Wijkprogrammering gewerkt. Het doel is om in 2021 in 5 nieuwe wijken de wijkprogrammering uit te rollen. Onze inzet is om in ieder geval de 1e fase van de methodiek te doorlopen, namelijk de oplevering van de kwantitatieve en kwalitatieve wijkanalyses.

De coronacrisis vertraagt het proces en uitvoering van de wijkprogrammering. De in 2020 gestarte nieuwe wijken vergde van alle betrokkenen extra inspanning; het blijkt dat het in tijden van corona extra energie kost om het proces op gang te brengen en te houden en betrokken partijen binnen boord te houden. Al is het maar omdat sommige interventies niet konden/kunnen worden uitgevoerd. Het houden van wijknetwerkbijeenkomsten gebeurt nog steeds digitaal. En dat gaat steeds beter met steeds betere faciliteiten en instrumenten. Ook de aanbieders spannen zich maximaal in om hun interventies op een andere manier, bijvoorbeeld online, aan te bieden. Een voorbeeld hiervan is de Kanjertrainingen ter versterking van sociaal-emotionele vaardigheden. Deze worden nu in digitale pakketten aangeboden. Daarnaast zijn waar mogelijk de door Welzijn aangeboden binnen activiteiten naar buiten verplaatst. Er is veel aanbod voor kinderen op de pleinen gekomen om de vele thuisblijvers leuke en zinvolle activiteiten te kunnen blijven bieden.

Met extra tijdelijke Rijksmiddelen is de Herstelaanpak Rotterdam sterker door Jongeren opgezet. Inzet vanuit deze aanpak verbinden we aan de wijkprogrammering, concreet aan de beoogde resultaten op talentontwikkeling, gezondheid en veiligheid van jongeren in de wijken waar we impact op willen bereiken.

De kwaliteit en effectiviteit in wat we doen is door de wijkprogrammering toegenomen. Wijkprogrammering heeft meer en meer een sturend effect op het preventief en samenhangend wijkaanbod op beschermende factoren en risicofactoren.

Met behulp van data uit de Staat van de Jeugd en de Maatschappelijke Resultaten uit de Wijkprogrammering hebben de 'Gebiedsadviseur Jeugd' en de 'Beleidsadviseur Welzijn', in samenwerking met de Gebiedsorganisatie, een goede wijkanalyse kunnen maken ten behoeve van de inkoop Welzijn. Het bestek is hierdoor meer concreet en gebieds- en wijkgestuurd geworden.

Herstelaanpak 'Rotterdam Sterker door jongeren'

In het kader van de Herstelaanpak 'Rotterdam sterker door jongeren' zijn en worden uiteenlopende projecten, initiatieven en activiteiten door de hele stad verspreid ontwikkeld of versterkt. Voor kwetsbare jongeren is een extra impuls gegeven aan de programmering op de pleinen vanuit welzijn, waarbij de activiteiten uiteenlopen van sport, spel en/of van culturele aard zijn. Ook wordt toegewerkt naar de realisatie van fysieke en online locaties voor jongeren, genaamd Jongerenhubs. Waarbinnen we middels jongerenparticipatie vormgeven aan de programmering gericht op talentontwikkeling. Zo zijn er inmiddels twee jongerenhubs gerealiseerd, namelijk: Cultnorth en Zuidplein Theater. Waarbij gekeken wordt of het programma van Zuidplein Theater passend is voor of kan aansluiten bij de motie 'Zeker zijn van positieve content'. In Delfshaven worden momenteel twee jongerenhubs gerealiseerd.

Daarnaast worden extra interventies ingezet op het versterken van de mentale weerbaarheid, bijvoorbeeld JoinUs. Recentelijk is het project the Room van start gegaan van het Huis van Asporaat, waarbij rolmodellen (Jandino Asporaat, Rico Verhoeven, etc.) worden ingezet om met jongeren het gesprek aan te gaan over hun mentale weerbaarheid en toekomstperspectief. Overigens is dit slechts een greep uit het totaalpakket van de Herstelaanpak.

Ontwikkelingen 2022-2025

Nieuw Rotterdams Welzijn

Het Nieuw Rotterdams Welzijn is niet meer het beleidskader dat leidend voor het Welzijnswerk. Met de vaststelling van het Beleidsplan Heel de Stad is dit beleidsplan ook het kader voor het Welzijnsbeleid. Om daaraan invulling te

geven is een inkoopproces voor Welzijn gestart dat moet leiden tot nieuwe Welzijnsaanbieders per 1 april 2022. Uitgangspunt voor de nieuwe opdracht is de inzet op de in het beleidskader genoemde prioritaire doelgroepen: generatie zonder achterstanden, Langer thuis wonende Ouderen en Kwetsbare Rotterdammers.

Medio december 2021 is de gunning van de nieuwe welzijnsaanbieders voorzien. Het beleidsplan Heel de Stad is ook aanleiding om alle structurele subsidierelaties (Couleur Locale en Stedelijk Welzijn) te herzien. Het formele proces van het opzeggen van de structurele subsidierelatie is in gang gezet, Nieuwe subsidieregelingen gebaseerd op de uitgangspunten van Heel de Stad worden voorbereid, zodat organisatie op grond van de nieuwe regelingen subsidie kunnen aanvragen voor 2022.

Opzoemer mee

Prioriteiten de komende jaren blijven de sociale samenhang en veiligheid, leefbaarheid, het delen van lief en leed (burenhulp), activering van ouderen en een schone en groene straat. Daarnaast wil Opzoemer Mee een duurzame samenwerking bewerkstelligen met wijkpartners zoals de welzijnsaanbieders. Hierdoor kunnen straten een grotere rol spelen op het gebied van vroegsignalering en preventie en een betere doorverwijzing en samenwerking realiseren tussen informele en formele welzijn/zorg.

Rotterdam Ouder en wijzer

2021 is het laatste volle jaar van dit collegeprogramma waarin gewerkt wordt aan een nieuw op de toekomst toegesneden voorzieningenpakket voor ouderen. In dit jaar zullen, voor zover de coronapandemie het ons toestaat, steeds meer resultaten van het programma zichtbaar worden. Dit is ook het jaar waarin een aantal belangrijke aanbestedingen worden gedaan, w.o. Zorg en Welzijn. Daarin krijgen de onderdelen van het programma een plek zodat ze worden geborgd en ook op meer plaatsen in de stad worden gerealiseerd. De inzet op valpreventie, vitale woongemeenschappen, samen dementie vriendelijk, niet-geïndiceerde dagbesteding, fitfestivals, ondervoeding, digitale inclusie, zingeving, 75+ huisbezoeken en samen eten vindt vanuit de inkoop stadsbreed plaats. Ook wordt breder ingezet op Sociaal Vitaal in Kleur en volgt er na positieve evaluatie een tweede inkoop ronde van de Thuisplusflats. Verder zetten we vanuit de inkoop stevig in op een goede samenwerking rond de cliënt, in de zorgketen en in het gebied. Ook borgen we de gebiedscoalities die in de ouderenhubs zijn gevormd en vragen we de aanbieders om in andere gebieden bij te dragen aan de senior vriendelijke wijk. In 2022 ontwikkelen we interventies als vitale woongemeenschappen en samen eten samen met de partners door. Tegelijkertijd is ook duidelijk dat we er op een aantal onderdelen van het programma nog niet zijn. Zo heeft het Langer Thuisakkoord niet voor niets een doorlooptijd tot 2025, omdat we weten dat bouwprocessen nu eenmaal enige jaren vergen. Dat betekent dat er ook voor onze opvolgers nog een uitdaging ligt, willen we in 2030, als de vergrijzing op haar hoogtepunt is, de stad zijn waar ouderen, samen met anderen, gezond en vitaal oud kunnen worden en waar, als het niet meer zelf gaat, passende zorg en ondersteuning is.

Samenleven

In de afgelopen jaren zien we een toename van maatschappelijk debat over racisme en discriminatie. Van het uiterlijk van zwarte- of roetveegpieten, Black Lives Matter, de toeslagenaffaire, vragen over representatie op hoge posities of in de media en ook het koloniaal- en slavernijverleden: een groter deel van de maatschappij wordt bewust van discriminatie en racisme, ook groeit het aantal mensen dat zich ertegen uitspreekt. Dit kan een noodzakelijke fase zijn in een breder emancipatieproces, maar leidt in de tussentijd ook tot grotere tegenstellingen in opvattingen en een (tijdelijke) toename van ervaringen van discriminatie. In de komende periode zal dit proces en daaropvolgend het (gemeentelijke) inzet op dit punt alleen maar van groter belang worden.

Integratie

Op 1 januari 2022 treedt de nieuwe Wet inburgering in werking. De regie op de inburgering komt bij de gemeenten te liggen. Huidige elementen van onze aanpak, zoals de Rotterdamse Aanpak Statushouders en Inburgering010, liepen al grotendeels vooruit op de nieuwe wettelijke taken. Met de Rotterdamse Opgave Inburgering werken we toe naar een samenhangende aanpak die alle inburgeraars optimaal ondersteunt en begeleidt naar een snelle en volwaardige participatie in de samenleving. De aanpak omvat niet alleen het nieuwe stelsel (vanaf 1 januari 2022), maar ook het huidige- (2013-2021) en het oude stelsel (voor 2013).

Met betrekking tot de nieuwe wet heeft de minister beoogd dat het een 'adaptief systeem' is, waarbij geleerde lessen kunnen leiden tot het aanpassen van onderdelen (in lagere wetgeving).

Ondertussen is Rotterdam in volle vaart bezig met de voorbereiding op de nieuwe wet. In de afgelopen maanden heeft de gemeente grote stappen gezet rondom de voorbereidingen op de uitvoering van de nieuwe wettelijke taken. De aanbestedingen zijn gepubliceerd en vanaf september aanstaande willen we starten met het aanbieden van bepaalde diensten in de geest van de nieuwe Wet. Het doel is: inburgeraars zo goed mogelijk te ondersteunen en te begeleiden in hun inburgeringstraject zodat ze geen tijd verliezen door het uitstel van de nieuwe Wet.

Drugs en Alcohol

Het programma Drugs en Alcohol 2019-2022 zal in 2022 worden afgerond. De resultaten van het huidige programma worden in beeld gebracht en gedeeld met de gemeenteraad. Er zullen ook in de komende jaren weer nieuwe uitdagingen blijven op het gebied van middelengebruik. Mogelijk is lachgas al op de opiumlijst geplaatst en zijn er landelijke maatregelen getroffen op het verminderen beschikbaarheid van alcohol. In ieder geval mogen verkopers van alcohol niet meer stunten met alcoholaanbod met meer dan 25% korting.

Steeds blijven nieuwe synthetische drugs op de markt verschijnen. Ook hierbij geldt dat de landelijke Opiumwet wordt gewijzigd zodat het onmogelijk wordt om steeds de Opiumwet te omzeilen door de chemische samenstelling van een bestaande drugs aan te passen. We houden dat natuurlijk goed in de gaten en nemen voortdurend deze wijzigingen mee in onze preventieactiviteiten. Het nieuw in te richten, verplichte preventie- en handavingsplan zal in 2023 worden opgesteld. Hierin zullen nieuwe of te verwachten (landelijke) ontwikkelingen natuurlijk worden meegenomen. En ook weer ambitieuze doelstellingen worden opgenomen. In de aansluiting met Gezond010; het akkoord, zal nog meer integrale aandacht kunnen komen voor alcoholpreventie onder de gehele samenleving. Als daar bij volwassenen een vermindering van alcoholgebruik kan worden gerealiseerd heeft dat ook een positieve

invloed op het alcoholgebruik onder jongeren. Als de norm verschuift wordt het drinken van alcohol voor jongeren ook minder 'normaal'.

Wijkprogrammering

In de komende jaren zal Wijkprogrammering in de rest van de wijken van Rotterdam worden uitgerold. Deze uitrol is niet alleen op Jeugd gericht, we werken komende periode ook toe naar uitrol van de wijkprogrammering naar de doelgroep volwassenen. Hierdoor ontstaat een wijkprogrammering van 0-100. Dit is een grote inhoudelijke uitbreiding van de werkwijze, waarvoor de uitbreiding van het factorenmodel Jeugd naar het factorenmodel 0-100 een eerste essentiële stap is. Met deze inhoudelijke en methodische uitbreiding wordt de inzet op jeugd en volwassenen (ouders) meer in samenhang gebracht.

Zoals eerder aangegeven heeft coronacrisis een behoorlijke impact op de voortgang van de wijkprogrammering. Dat geldt voor de uitvoerbaarheid van de geplande interventies, dus ook voor het bereiken van sommige van de gewenste resultaten. Om daar toch aan te werken worden alternatieve interventies ingezet, bijvoorbeeld online. Het geldt voor het tempo van de wijkprogrammering en voor het aantal nieuwe wijken. Het geldt voor de wijze van bijeenkomen van de wijknetwerken en werkgroepen. Daarnaast hebben we oog voor de ontwikkelingen en kansen die in deze coronaperiode zijn ontstaan. Al met al zal een evaluatie van wat coronacrisis betekent voor de wijkprogrammering een continue reflectie vergen.

Een tweede factor die impact kan hebben op de voortgang van de wijkprogrammering is de nieuwe aanbestedingsronde. Een nieuwe welzijns partij die zijn intrede doet in de gebieden heeft impact op de bestaande wijknetwerken en samenwerkingsrelaties. De nieuwe partijen zullen ook kennis van hun nieuwe gebieden moeten opbouwen. In de beginperiode kan enige vertraging opgelopen worden in de wijkprogrammering. Aan de andere kant kan de structuur van de wijkprogrammering een nieuwe partij ook houvast bieden en helpen bij een snellere start.

In 2021 zal er een plan 'Wijkprogrammering Coronaproof' ontwikkeld worden.

De aansluiting van wijkprogrammering bij de diverse inkoopsporen binnen het sociaal domein gaan we verder versterken. Dat geldt voor het inkoopspoor Welzijn, het subsidiekader Jeugdpreventie, Jeugdhulp en Jeugdbescherming.

Vanuit Impact in de Wijk (vervolg op Kansrijk Opgroeien) worden ook in 2021 opleidingen, trainingen, communicatie gefinancierd.

In 2022 levert het leeronderzoek Promising Neighbourhoods, dat in 3 wijken voor 3 jaar meeloopt met wijkprogrammering, haar resultaten op.

In 2021 wordt gezamenlijk met het NJI en 4 andere gemeenten Wijkprogrammering in 4 proeftuinen neergezet. Dit in de vorm van een leertraject met het oog op uitbreiding naar meer gemeenten in Nederland.

Op basis van het nieuw ontwikkelde dashboard WijkFocus kan voor iedere wijk worden vastgesteld welke risicofactoren en beschermende factoren een belangrijke rol spelen en op welke problematiek zal worden ingezet. Dit dashboard is rechtstreeks gekoppeld aan het Factorenmodel, waar in het sociaal domein mee gewerkt wordt. WijkFocus 1.0 is in 2020 opgeleverd en in gebruik genomen. De Wijkfocus wordt gevuld met de data van de Staat van de Jeugd (zie eerder onder het kopje Rotterdam Groeit).

Het dashboard zal in 2021 doorontwikkeld worden naar WijkFocus 2.0. De gestelde doelen als ook het monitoringssysteem hierop zullen erin opgenomen worden.

In het najaar van 2021 gaan we met de bouw van WijkFocus 3.0 het gebruik van dit dashboard uitbreiden naar de doelgroep volwassenen.

Wat willen we bereiken

Nieuw Rotterdams Welzijn

- De ondersteuning van de Rotterdammers verbeteren door instellingen (welzijnsinstellingen en partijen Couleur Locale) in staat te stellen hun taken zo optimaal mogelijk uit te voeren.
- De Huizen van de Wijk zijn nog meer de centrale ontmoetingsplek voor de bewoners van de wijk.
- In ieder gebied is een aanbod van laagdrempelige preventieve dagbesteding in het Huis van de Wijk plus.
- Er zijn voldoende faciliteiten voor vrijwilligers en mantelzorgers om hun taak uit te kunnen voeren. De inzet van de gemeente is er mede op gericht het aantal overbelaste mantelzorgers te verminderen.
- Een aanvang is gemaakt met de uitvoering van het uitvoeringsplan Ouder en Wijzer, waarbij in relatie tot Welzijn het vooral gaat om aanpak eenzaamheid bij ouderen en inzet op vitaliteit en gezondheid. Inzet van het gehele masterplan ouderen is een daling van het percentage eenzame Rotterdamse ouderen naar 50%. De afgelopen jaren hebben we geleerd dat ouderen niet graag aangesproken worden op hun eenzaamheid of kwetsbaarheid. Zij willen er toe doen. Ambitie is, dat meer ouderen hun talenten blijven benutten en versterken en hun talenten blijven inzetten voor de samenleving.
- Er is een beter functionerend wijknetwerk in alle wijken van Rotterdam, waarbij alle relevante partijen betrokken zijn (welzijn, zorg, onderwijs, VraagWijzer, Wijkteam, vrijwilligersorganisaties, sociaal ondernemers en levensbeschouwelijke organisaties).
- De impact van vrijwilligerswerk door religieuze en levensbeschouwelijke organisaties in de stad is in kaart gebracht.
- Meer bewoners zijn actief voor hun eigen straat/wijk door het faciliteren van bewonersinitiatieven en via Opzoomer Mee. Opzoomer Mee wordt meer gericht ingezet voor meerdere beleidsterreinen.
- De pilot 'Welzijn op recept' is in 2019 gestart.

Integratie en Samenleven

De Rotterdamse samenleving is in 2022 toleranter geworden. Er is aantoonbaar meer acceptatie van (seksuele) diversiteit. Afkomst, huidskleur, seksualiteit, sekse of levensovertuiging horen er niet toe te doen voor de kansen in het leven.

Samenleven

Iedere Rotterdammer kan rekenen op een sociaal veilige omgeving en kan en mag meedoen. Binnen de grenzen van de rechtsstaat mag iedereen zichzelf zijn en dit uitdragen. Rotterdammers erkennen dat de grote diversiteit in de stad betekent dat er verschillen zijn die soms ongemak geven. We gaan hier op een opbouwende manier mee om. Groepen die nu nog een kwetsbare positie hebben in onze samenleving zijn assertiever geworden en laten zichzelf op een positieve manier horen en zien.

In 2022 is er aantoonbaar meer acceptatie van de diversiteit die onze stad kenmerkt. Daarbij horen de volgende doelen:

1. Rotterdammers gaan meer ontspannen om met de verscheidenheid in de stad.
2. Meer kennis en bewustwording van vooroordelen en discriminatie in de stad. Hierbij besteden we aandacht aan alle gronden, op alle terreinen. Gelijke kansen en inclusiviteit worden vergroot, in het algemeen en op de arbeidsmarkt en de woningmarkt in het bijzonder.
3. Meer kennis en bewustzijn over het belang van gelijk-waardigheid en gelijke behandeling van mannen, vrouwen en LHBTI's binnen de diverse maatschappelijke domeinen.
4. Verbetering van de sociale veiligheid van kwetsbare Rotterdammers, zoals meisjes/vrouwen en LHBTI's.
5. Kwetsbare Rotterdammers zijn assertiever en veerkrachtiger. Hierdoor zijn zij beter in staat om de kansen die zij krijgen te benutten en actief deel te nemen aan de samenleving.
6. Bezorgde Rotterdammers ervaren meer vertrouwen in de toekomst van onze diverse stad, door strenge handhaving van regels.

Integratie

Nieuwe Rotterdammers die vanuit het buitenland naar onze stad komen, vinden hun weg in de Rotterdamse samenleving en spreken zo snel mogelijk Nederlands. Ze nemen de regie over hun eigen leven en nemen naar vermogen deel aan de samenleving. Ook zijn ze bekend met de rechten en plichten die de Nederlandse rechtsstaat met zich meebrengt en handelen daarnaar. Hierdoor leveren zij zo snel mogelijk een bijdrage aan een ontspannen stad, waarin mensen elkaar ontmoeten en elkaar kunnen verstaan. Door hun actieve participatie worden ze bovendien zelfredzamer, waardoor een beroep op publieke middelen voorkomen of beperkt kan worden.

Naast de doelen van de Rotterdamse Aanpak Statushouders 2.0 horen daarbij de volgende doelen:

1. 80% van de inburgeringsplichtige gezinsmigranten is binnen 6 maanden na start van de inburgeringsplicht gestart met een inburgeringstraject.

2. 90% van de inburgeringsplichtige statushouders en gezinsmigranten tekent binnen één jaar de participatieverklaring.

Rotterdamse aanpak statushouders

De gemeente zet in op succesvolle participatie van statushouders in de samenleving, opleiding en werk. Via een jaarlijkse monitor worden voortgang en realisatie in beeld gebracht.

Minderjarige Rotterdammers

- Kinderen groeien kansrijker, veiliger en gezonder op. Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het kansrijk, veilig en gezond opgroeien van jonge Rotterdammers. Zo kunnen zij zich optimaal ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen die bijdragen aan een sterkere stad. In de Staat van de Jeugd wordt hierover jaarlijks gerapporteerd over de relevante factoren.
- Het gebruik van drugs en alcohol onder minderjarigen wordt voorkomen en onder risicogroepen teruggedrongen, met speciale aandacht voor leerlingen in het speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en de laagste niveaus van het MBO. Opvoeders kunnen de juiste voorbeeldfunctie vervullen en nemen verantwoordelijkheid op dit thema. We gaan voor een vermindering van drugs- en alcoholgebruik onder jongeren. De doelstellingen zullen worden opgenomen in het nog door de raad vast te stellen preventie en handhavingplan dat rond de zomer wordt aangeboden.
- Meer kinderen komen gezond ter wereld komen en kunnen zich optimaal ontwikkelen. De geboorte-uitkomsten verbeteren. Professionals zijn daarbij in staat om risico's te signaleren nog voor dat er problemen ontstaan.
- Kinderen met wie het goed gaat ontwikkelen zich nog beter en er is aandacht voor kinderen met wie het niet goed gaat.
- Bij de groep risicojongeren pakken we de meest prangende kwesties aan.

Wat gaan we daar voor doen

Nieuw Rotterdams Welzijn

- In de 14 gebieden zijn voor de periode 2018-2020 via inkoop Gebiedsopdrachten gegund aan de Welzijnspartijen. Deze gebiedsopdrachten zijn met een jaar verlengd, zodat ze ook voor 2021 gelden. 2019 is het tweede jaar van de contractperiode. In de opdracht zijn stedelijke uitvoeringsdoelen opgenomen op het terrein van: huisbezoeken 75+, Schulddienstverlening, Voortijdig Schoolverlaters, Tegenprestatie en Taalverwijzers. Op basis van de ervaringen van 2018 en 2019 worden deze uitvoeringsdoelen voor 2020 waar nodig aangescherpt, zodat nog duidelijker gestuurd kan worden op de te behalen resultaten.
- Continueren van de subsidies aan Couleur Locale organisaties, waarbij een belangrijke focus ligt op rol die deze organisaties spelen in het wijknetwerk.

- Uitvoering van stedelijk welzijn via opdrachten en subsidies op het terrein van vrijwilligersondersteuning en mantelzorg. Aansluiting wordt gezocht op de uitkomsten van het visietraject Informele Zorg en Ondersteuning.
- Het maken van een uitvoeringsagenda van de visie Informele Zorg en Ondersteuning.
- Het opzetten en uitvoeren van de pilot 'Welzijn op recept'.
- Start van de uitvoering van het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer. We dagen ouderen uit hun talenten in te zetten voor de samenwerking. Tegelijkertijd vragen we organisaties, bedrijven en netwerken ouderen een volwaardige plek te geven in het Rotterdamse leven van alledag. Om de eenzaamheid tegen te gaan zetten we in op een beter bereik van (potentieel) eenzame ouderen door de effectiviteit van de huisbezoeken te vergroten. We zetten in op zingeving en betekenisvolle activiteiten tussen ouderen onderling, maar ook tussen jong en oud.

Integratie en samenleving

In Relax. Dit is Rotterdam zijn de volgende actiepunten benoemd:

- We verhogen de sociale veiligheid van kwetsbare Rotterdammers.
- We bevorderen gelijke kansen op de arbeids- en woningmarkt en gelijke behandeling in het uitgaansleven.
- We faciliteren ontmoeting en dialoog tussen Rotterdammers over het omgaan met diversiteit, ongemak, sociale normen en dergelijke.
- We ondersteunen scholen in Rotterdam met voorlichting en training over het omgaan met (seksuele- en gender) diversiteit, inclusiviteit en uitsluiting.
- We bevorderen de deskundigheid van professionals in de stad op de onderwerpen winclusiviteit en diversiteit.
- We bevorderen gelijke kansen en gelijke behandeling voor alle Rotterdammers.
- We vergroten de kennis over de mogelijkheden tot het melden van discriminatie.
- We bevorderen de sociale acceptatie door middel van positieve zichtbaarheid van diversiteit en verscheidenheid in de stad.
- We faciliteren ontmoetingsplekken en trainingen voor kwetsbare Rotterdammers, gericht op het vergroten van assertiviteit en veerkracht.
- We gemeente geeft het goede voorbeeld.
- Rotterdamse Aanpak Statushouders 2018-2022.
- Workshops participatieverklaring voor statushouders en gezinsmigranten.
- Maatschappelijke begeleiding voor gezinsmigranten.
- Instelling centraal punt voor inburgering intensieve aanpak onvoltooide inburgering.

Rotterdamse aanpak statushouders

- De taakstelling statushouders die het Rijk jaarlijks oplegt om hen huisvesting realiseren.

- Statushouders zijn in beeld bij zorgprofessionals of schuldhulpverleners.
- Tachtig procent van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met het inburgeringstraject.
- Het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders daalt van 1.950 naar 1.540 (nieuw target is 1929-1507 ivm aangepast collegegetarget).

Minderjarige Rotterdammers

- Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het voorkomen van problematiek en het versterken van perspectief. Dit doen we door stevige preventie in te zetten: gericht op de meest relevante factoren (beschermende factoren en risicofactoren) die bijdragen aan een kansrijke, veilige en gezonde ontwikkeling van jeugdigen. Daarbij verbeteren we de kwaliteit van deze inzet door gebruik te maken van effectieve en goed onderbouwde interventies.
- We gaan door met het preventieprogramma Drugs & Alcohol, gericht op het verminderen van het gebruik onder jongeren onder de 23 jaar. Binnen de voorlichting is er ook aandacht voor het problematisch gamen en het social media gebruik onder deze jongeren. Daarnaast treedt in 2019 de opvolger van het programma Blijf Helder in werking, waarmee voldaan wordt aan de wettelijke eisen vastgelegd in artikel 43a van de Drank en Horecawet. Hierin is vastgelegd dat een gemeente een preventie- en handavingsplan moet hebben waarin helder wordt hoe gebruik onder jongeren wordt ontmoedigd. In samenwerking met YOUZ, sportverenigingen en Rotterdam Sportsupport wordt de ondersteuning voor naleving NIX18 en het 'niet doorschenken' verstevigd. In samenwerking met de scholen voor Speciaal Onderwijs en YOUZ wordt de aanpak op deze scholen geïntensiveerd. Met het Trimbos en de studentenorganisaties komt een plan van aanpak om alcoholproblematiek en drugsproblematiek terug te dringen bij studenten. Verder worden professionals, ouders, en jongeren op het VSO, PrO, ROC en het regulier VO via verschillende wegen getraind, geïnformeerd over hoe om te gaan met verleidingen van alcohol en drugs waar jongeren mee te dealen hebben.
- In coalitie Stevige Start werkt het medisch en sociaal domein samen aan het beter bereiken van (potentieel) kwetsbare zwangeren en ouders. Ook werken we gezamenlijk aan het bieden van eerdere, snellere en beter passende ondersteuning en zorg. Hiertoe wordt gewerkt aan goed gebruik van instrumentarium, betere overdrachten, goede ondersteuning voor professionals en effectieve interventies. Hiermee pakken we risico's vroegtijdig aan en voorkomen we latere problemen. De samenwerking krijgt vorm binnen het kader van het programmaplan Stevige Start. Er is een gezamenlijke werkagenda met actiepunten 2019 en 2020 opgesteld.
- Met het gebiedsgerichte programma Kansrijk Opgroeien leggen we een krachtige, duurzame, preventieve basis in de wijken. Dat doen we in nauwe samenwerking met partners in de wijken (ouders, CJG, politie, welzijn, jeugdwerkers, scholen en wijkteam). We maken daarbij gericht gebruik van informatie over beschermende factoren én risicofactoren in het opgroeien van kinderen en jongeren.
- Met het Programma Rotterdamse Risicojongeren 2016-2020 – Elke jongere telt – richten we ons op de 7.000 Rotterdamse jongeren die door een opeenstapeling van problemen extra hulp nodig hebben. Daarbij nemen we maatregelen over de gebieden school, werk, zorg en veiligheid heen.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 4a: 80% van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject	Streefwaarde		80%	80%	80%		
	Realisatie	startjaar	59%	42%	42%*		
Collegetarget 4b: In deze collegeperiode daalt het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders in Rotterdam naar 1.507**.	Streefwaarde	1.900	1.769	1.638	1.507**		
	Realisatie	1.893	1.765	1.989	2.030***		
Collegetarget 7: De eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt 3% punt****	Streefwaarde			51%	50%		
	Realisatie						
Drugs & Alcohol: Vermindering van drugs- en alcoholgebruik onder jongeren							
14/15 jarigen ooit alcohol gebruikt***	Streefwaarde	-	-	-	-	28%	
	Realisatie						
Bingedrinken 14/15 jarigen***	Streefwaarde	-	-	-	-	6%	
	Realisatie						
VSO leerlingen blowen***	Streefwaarde	-	-	-	-	25%	
	Realisatie						
PrO leerlingen blowen***	Streefwaarde	-	-	-	-	6%	
	Realisatie						
ROC leerlingen blowen***	Streefwaarde	-	-	-	-	20%	
	Realisatie						
* Peildatum april 2021.							
** Peildatum april 2021: De doelgroep statushouders wordt bepaald aan de hand van de verblijfsvergunningen. Door het achteraf toekennen en intrekken van verblijfsstatussen, wordt er met terugwerkende kracht bijgesteld. Dit zorgt voor een dynamisch bestand en is direct van invloed op de nulmeting. De Rekenkamer adviseert om de mijlpalen van de target als percentage te volgen in plaats van als statisch aantal. Op 01-01-22 dient het bestand dan ook ten opzichte van de meest actuele nulmeting met 21,5% gedaald te zijn.							
*** Peildatum december 2020.							
**** Doel is om het percentage ouderen (65+) in Rotterdam dat aangeeft matig tot ernstig eenzaam te zijn met 3%-punt te laten afnemen van 53% tot 50%. Eenzaamheid is een gevoel, dat zich niet eenvoudig laat meten. Sinds jaar en dag is de eenzaamheidsschaal van prof. dr. De Jong-Gierveld het instrument om eenzaamheid in Nederland te meten. Dit meetinstrument wordt in Nederland gebruikt in de landelijke GGD-gezondheidsmonitor. Met dit instrument wordt eens per vier jaar o.a. gemeten hoe eenzaam Nederland is. Op basis van deze survey kan ook een rapportage voor Rotterdam worden samengesteld. In 2021 komt de volgende gezondheidsmonitor uit.							
*** De laatste meting is in 2017 geweest. De voortgang wordt op deze scholen middels onderzoek pas in 2021/2022 gemonitord.							
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023

Percentage 75+-ers waarbij het huisbezoek heeft geleid tot een vervolgactie (doorverwijzing, wijkteam, wijknetwerk e.d.)	Streefwaarde	25%	25%	25%	25%	25%
	Realisatie	21%	32%			
Aantal Opzoomerstraten	Streefwaarde	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900
	Realisatie	1.824	1.837	2.503**		
*Kansrijk opgroeien: Aantal wijken waarin wijkprogrammering wordt toegepast	Streefwaarde	25	34	38	44	44
	Realisatie	25	30	38	nmb	

Toelichting indicatoren

* We verwachten dat we de prestatie-indicator '6 nieuwe wijken' in 2021 niet gaan halen vanwege de gevolgen en beperkingen van de coronamaatregelen op de uitvoering van de Wijkprogrammering. Dit geldt zowel voor bestaande wijken als voor nieuwe wijken. We merken dat onze wijknetwerkpartners door Corona andere focus en prioriteiten hebben dan blijven meedoen of starten met de Wijkprogrammering (denk hierbij bijv. aan basisscholen die door lockdown in digitaal onderwijs moeten voorzien en digitaal contact moeten houden met kwetsbare kinderen/gezinnen). Daardoor behoeven de bestaande WP-wijken extra aandacht waardoor we pas na de zomer aan de slag kunnen gaan met de beoogde "nieuwe wijken". Daarbij geven we nadrukkelijk een winstwaarschuwing mee dat we hopen dat de wijknetwerkpartners in die wijken daar ondanks Corona-beperkingen al aan toe zijn. Kortom, we verwachten in 4 nieuwe wijken de Wijkprogrammering te kunnen starten.

** Meting 31 december 2020.

Wat kost het

	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
Overzicht van baten en lasten Samenkracht en burgerparticipatie	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2.140	2.578	933	898	825	759
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.395	1.500	331	296	223	157
Overige opbrengsten derden	745	1.078	602	602	602	602
Lasten exclusief reserves	94.469	106.096	95.759	90.312	90.083	89.992
Apparaatslasten	11.852	12.627	10.565	10.186	10.214	10.215
Inhuur	957	523	-129	-190	-190	-190
Overige apparaatslasten	167	180	184	184	184	186
Personeel	10.727	11.924	10.510	10.192	10.220	10.220
Intern resultaat	872	802	260	260	260	260

Intern resultaat	872	802	260	260	260	260
Programmalasten	81.746	92.667	84.934	79.866	79.609	79.517
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	44.538	52.945	49.575	46.298	46.107	46.015
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	66	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	49	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	37.092	39.722	35.359	33.568	33.502	33.502
Saldo voor vpb en reserveringen	-92.329	-103.518	-94.826	-89.414	-89.258	-89.233
Saldo voor reserveringen	-92.329	-103.518	-94.826	-89.414	-89.258	-89.233
Reserves	321	2.168	0	0	0	0
Onttrekking reserves	321	2.168	0	0	0	0
Saldo	-92.008	-101.350	-94.826	-89.414	-89.258	-89.233

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 83.972	- 85.721	- 86.829	- 86.602	- 86.602		
Omissieregeling 2019	- 82.303	- 83.828	- 85.168	- 84.929	- 84.929		
Voorjaarsnota 2019	- 86.810	- 87.029	- 87.375	- 87.044	- 87.060		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 87.586	- 89.679	- 88.839	- 86.718	- 81.539		
10-maandsrapportage 2019	- 87.601	- 89.679	- 88.839	- 86.718	- 81.539		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 85.305						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 91.798	- 88.839	- 86.718	- 81.539	- 81.539	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 94.816	- 95.968	- 93.301	- 88.088	- 88.051	
10-maandsrapportage 2020		- 94.573	- 95.968	- 93.301	- 88.088	- 88.051	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 92.008					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 101.350	- 94.826	- 89.414	- 89.258	- 89.233

Financiële bijstellingen

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
Bijstellingen Samenkracht en burgerparticipatie		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-95.968	-93.301	-88.088	-88.051	-88.051
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-5.382	-1.525	-1.326	-1.208	-1.183
Masterplan Ouderen	Bezuinigingen/Taakstellingen	0	0	0	65	65
Integraal programma EU-arbeidsmigranten	Intensiveringen	-53	-106	-106	-106	-106
Koers van de stad: helpt hospices	Intensiveringen	-70	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	299	0	0	0	0
Externe bijdragen (onderzoeken) jeugd(hulp)	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Indexatie 2021	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-607	-584	-585	-585
Koers van de stad - Afvaligheidscampagne	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-80	0	0	0	0
Koers van de stad, een dagje op zijn Rotterdams	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-41	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	10	0	0	0	0
Stijgende zorgvraag	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-299	-300	0	0	0
Uitbreiding formatie internationale betrekkingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	187	0	0	0	0
Zomercampus	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	50	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Asielakkoord	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Faciliteitenbesluit opvangcentra	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Maatschappelijke Participatie gebieden	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Masterplan Ouderen	Reserves	0	0	0	0	0
Herstelaanpak Jongeren	Taakmutaties	-4.846	0	0	0	0
Inburgering	Taakmutaties	0	-7	-7	-7	-7
Inburgering (IU)	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Jeugd aan Zet (DU) (Corona)	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage bestrijding eenzaamheid bij ouderen	Taakmutaties	-1.083	0	0	0	0
Versterking gemeentelijke antidiscriminatievoorziening	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	545	-506	-629	-574	-549
Begroting na wijzigingen		-101.350	-94.826	-89.414	-89.258	-89.233

Toelichting financiële bijstellingen

Masterplan Ouderen

De begroting van Masterplan Ouderen wordt vanaf 2024 en verder met € 65 verlaagd.

Integraal programma EU-arbeidsmigranten

De portefeuille EU-arbeidsmigranten is in 2020 in het leven geroepen. Voor de programmatische aanpak EU-arbeidsmigranten 2021-2025 zijn aanvullende middelen toegekend. (€ 53 in 2021 en € 106 in 2022 en verder).

Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp

In 2021 bedraagt het verschil tussen verwachte uitgaven voor zorg en beschikbare middelen (Wmo, Jeugd, Welzijn) € 19,5 mln. Dit wordt volledig gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Op dit taakveld gaat het om € 299.

Het verschil bedraagt in 2022 € 71,2 mln. Hiervan wordt € 6,3 mln gedekt uit genoemde bestemmingsreserve. Van dat laatste bedrag is overigens niets nodig voor dit taakveld

Externe bijdragen (onderzoeken) jeugd(hulp)

Op dit taakveld worden in 2021 bijdragen ontvangen voor: Participatie van jongeren met psychische problemen: € 30; Werkplaatsen Jeugd: € 194; Dagprogrammering Nationaal Programma Rotterdam Zuid: € 47; Wijkgericht werken: € 72 en Maatschappelijke diensttijd: € 115. De lasten en de baten stijgen met hetzelfde bedrag.

Amendement Koers van de stad

Betreft de verwerking van het aangenomen [amendement "Help de hospices!"](#)

Indexatie 2021

De overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling in de zorg (OVA) is bij de begroting 2021 slechts voor 75% verwerkt in de meerjarenbegroting. Dit terwijl de afspraak is zorgaanbieders jaarlijks voor 100% hiervoor te compenseren. In totaal bedraagt deze correctie € 4,0 mln. Voor dit taakveld gaat het om € 607 in 2022 aflopend tot € 585 vanaf 2024.

Koers van de stad - Afvalligheidscampagne

Vanuit de Koers van de Stad wordt € 80 beschikbaar gesteld voor de afvalligheidscampagne Actieprogramma integratie en samenleven.

Koers van de stad, een dagje op zijn Rotterdams

Vanuit de Koers van de Stad wordt € 41 beschikbaar gesteld voor oer-Rotterdamse middagen voor Rotterdamse ouderen.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hier met €10 op aangepast.

Stijgende zorgvraag

Met de groei van Rotterdamse bevolking en de toenemende vergrijzing stijgt ook de vraag naar zorg. In 2021 bedraagt het verschil tussen verwachte uitgaven voor zorg en beschikbare middelen (Wmo, Jeugd, Welzijn) € 19,5 mln. Dit wordt volledig gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Voor dit taakveld gaat het om € 299

Het verschil bedraagt in 2022 € 71,2 mln. Dit wordt voor € 6,3 mln gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Voor het restant zijn door het college middelen ter beschikking gesteld. Hiervan heeft € 300 betrekking op dit taakveld.

Uitbreiding formatie internationale betrekkingen

Er heeft een uitbreiding van formatie plaatsgevonden voor werkzaamheden met betrekking tot nationale en internationale regelingen. Deze uitbreiding wordt gedekt vanuit internationale subsidies.

Zomercampus

Dit betreft budgetoverheveling van € 50 naar [Programma Onderwijs](#) voor de Zomercampus.

Bestemmingsreserve Asielakkoord

Aan de bestemmingsreserve Asielakkoord is een onttrekking begroot van € 1 mln. Door het Rijk zijn extra middelen toegekend voor de voorbereiding op de nieuwe inburgeringswet. Met deze extra middelen wordt beoogd dat gemeenten zich oriënteren op de regierol inburgering, zodat een soepele overgang naar het nieuwe stelsel wordt bevorderd.

Bestemmingsreserve faciliteitenbesluit opvangcentra

Uit de Bestemmingsreserve faciliteitenbesluit opvangcentra is een onttrekking van € 86 geraamd. Dit bedrag wordt ingezet voor de kosten van de Landelijke vreemdelingen voorzieningen.

Bestemmingsreserve Maatschappelijke Participatie gebieden

Uit de Bestemmingsreserve Maatschappelijke Participatie gebieden is een onttrekking van € 245 geraamd. Dit bedrag wordt ingezet voor maatschappelijke participatie in verschillende gebieden, zoals bijvoorbeeld voor het Buurtbedrijf Schiebroek en de Huizen van de wijk.

Bestemmingsreserve Masterplan Ouderen

Uit de Bestemmingsreserve Masterplan Ouderen is een onttrekking van € 340 geraamd. Dit bedrag wordt ingezet voor de uitvoering van projecten uit het programma Ouder en Wijzer.

Herstelaanpak Jongeren

Het Rijk heeft middelen vrijgemaakt ter ondersteuning van jongeren in tijd van corona. Het budget van € 4,8 mln voor 2021 is bedoeld voor jongerenwerk, om de dialoog met jongeren te starten, activiteiten te organiseren en om extra aandacht te geven aan de mentale weerbaarheid van jongeren.

Inburgering

Het Rijk past het budget voor inburgering aan. De begroting is vanaf 2022 meerjarig verhoogd met € 7.

Rijksbijdrage bestrijding van eenzaamheid bij ouderen

Voor de bestrijding van eenzaamheid bij ouderen wordt voor 2021 eenmalig € 1,1 mln beschikbaar gesteld.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

- Diverse kleine technische wijzigingen (€ 545 in 2021 tot € -549 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Beleidskader Wmo en doorontwikkelpplan zorg, welzijn en jeugdhulp 2018](#)
- [Beleidskader Nieuw Rotterdams Welzijn 2016-2019](#)
- [Rotterdamse aanpak statushouders 2016-2020](#)
- [Preventie- handhavingsplan Alcohol & Drugs 2019-2022](#)
- [Beleidskader Jeugd 2015 – 2020 Rotterdam Groeit](#)
- [Programmaplan Stevige Start 2016-2020](#)
- [Actieprogramma Integratie & Samenleven](#)
- [Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp](#)
- [Verordening maatschappelijke ondersteuning Rotterdam](#)
- [Wmo 2015](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Drank- en Horecawet](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente vindt het belangrijk dat iedereen naar vermogen bijdraagt aan de samenleving. Rotterdammers zijn zelfredzaam en weten goed hun eigen talenten en die van hun sociale omgeving te benutten.

In dit taakveld staat de inzet op het stimuleren van zelfredzaamheid centraal. De gemeente stimuleert de actieve betrokkenheid van bewoners. Samen bouwen we aan een stad waar mensen elkaar verstaan en waar mensen niet langs elkaar heen leven. Aandacht is er voor het delen van waarden, discriminatiebestrijding en gelijke behandeling. Ook goede basis ondersteuning aan statushouders en het bieden van kansen aan minderjarige Rotterdammers maken onderdeel uit van dit taakveld.

Onderwijs

Pagina 57

Onderwijs

Het verbeteren van de onderwijsresultaten in de hele stad.

Het vergroten van de ontwikkelingskansen van alle kinderen in de voorschool en het onderwijs.

Alle kinderen helpen zich te ontwikkelen tot democratische en weerbare Rotterdammers die in staat zijn hun eigen toekomst vorm te geven en een waardevolle bijdrage te leveren aan de samenleving en op de arbeidsmarkt.

TAAKVELD 1

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs.

Het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in de hele stad.

Voldoende goede leraren, pedagogisch medewerkers, schoolleiders en instructeurs.

Het verminderen van schooluitval.

TAAKVELD 2

Onderwijshuisvesting

De beste basisschool is altijd in de buurt.

Bieden van een kwalitatief goed en gevarieerd aanbod voortgezet onderwijs.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Streefwaarde In 2022 hetzelfde lage niveau (0,43) DUO
		Realisatie 0,4 (2018)
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	Streefwaarde 55 in 2022 DUO
		Realisatie 49 (2018)
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Streefwaarde 2,82% in schooljaar 19-20 (cijfers beschikbaar eind 2021) DUO
		Realisatie 3,1% (schooljaar 17-18)

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Toelichting BBV-indicatoren

Absoluut verzuim

Jongeren tussen de 5 en 18 jaar moeten onderwijs volgen (leerplicht). De gemeente heeft de wettelijke taak om in de gaten te houden of kinderen ook echt naar school gaan. Bij absoluut verzuim is een leerling niet ingeschreven op school. Het cijfer geeft het aantal leerplichtigen weer dat niet staat ingeschreven op een school per duizend inwoners in de leerplichtige leeftijd van 5-18 jaar. De doelstelling was het behouden van de kleine aantallen (0,4 per 1.000 leerlingen) ten opzichte van het G4 gemiddelde. Binnen de G4 werden echter verschillende telmethodes gehanteerd. Hiervoor is nu dezelfde telmethode afgesproken en is het percentage van de G4 daarmee vergelijkbaar geworden. Ondanks deze correctie doet Rotterdam het nog steeds goed op het gebied van absoluut verzuim: in Rotterdam is het cijfer absoluut verzuim (2,1) een stuk lager dan het gemiddelde in Nederland (2,4) en

het G4-gemiddelde (3,2). De gemeente zet fors in op absoluut verzuim. Hiervoor worden de leerplichtambtenaren ingezet. De leerplichtambtenaar zorgt ervoor dat alle kinderen gebruik kunnen maken van hun recht op onderwijs. Dat betekent dat hulp wordt ingezet zodra blijkt dat een jongere geen onderwijs meer krijgt. Ook bemiddelt de ambtenaar met de school en denkt mee met de jongere en diens ouders of verzorgers over welke school het beste is.

Relatief verzuim

Er is sprake van relatief verzuim als een leerplichtige jongere wel in een school staat ingeschreven maar zonder geldige reden les- of praktijktijd verzuimt. Het cijfer geeft het aantal leerplichtigen weer dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is per duizend inwoners in de leerplichtige leeftijd van 5-18 jaar. Op dit moment is het relatief verzuim in Rotterdam (58) een stuk hoger dan het gemiddelde in Nederland (26) en het G4 gemiddelde (36). De achterstand van Rotterdam is mede te verklaren door een lager opgeleide bevolking. Een effectieve aanpak is afhankelijk van een goede samenwerking tussen verschillende partijen (scholen, gemeente, hulpverlening, zorg e.a.). Om dit te bewerkstelligen zullen we de inzet samen met de scholen verder verbeteren. In het Verzuimprotocol MBO zijn de werkafspraken opgenomen die met de scholen zijn gemaakt. De scholen en gemeenten in de regio monitoren gezamenlijk hoe het verzuim zich ontwikkelt.

Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie

Jongeren die met een diploma van school gaan, hebben meer kans op een baan en op succesvol deelnemen aan de maatschappij. Daarom willen wij dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie halen. Dit is een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2) of hoger. Het vsv-cijfer geeft het percentage weer van het totaal aantal leerlingen voortgezet onderwijs en mbo (12-23 jaar) dat voortijdig, dus zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De laatste cijfers (schooljaar 2018-2019) laten zien dat het aantal vsv'ers stijgt. De aantrekkingskracht van de arbeidsmarkt was toen één van de belangrijkste redenen dat meer jongeren voortijdig de school verlieten. Andere redenen voor voortijdige schooluitval zijn multiproblematiek en een verkeerde studiekeuze. Met de maatregelen uit het nieuwe regionale vsv-programma zetten we specifiek in op deze punten.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Onderwijs	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	65.404	70.979	66.285	58.027	57.009	56.817
Bijdragen rijk en medeoverheden	64.640	69.521	65.421	57.163	56.144	55.953
Overige opbrengsten derden	764	1.458	864	864	864	864
Overige baten	0	0	0	0	0	0

Lasten exclusief reserves	192.853	208.050	204.482	192.714	190.780	190.591
Apparaatslasten	14.487	15.295	15.559	15.559	15.559	15.562
Inhuur	578	417	364	364	364	364
Overige apparaatslasten	266	325	346	347	347	349
Personeel	13.643	14.553	14.849	14.849	14.849	14.849
Intern resultaat	62.655	59.174	59.687	62.182	67.147	73.013
Intern resultaat	62.655	59.174	59.687	62.182	67.147	73.013
Programmalasten	115.710	133.581	129.236	114.973	108.073	102.016
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.084	14.573	14.505	16.983	11.419	5.448
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	12.816	13.813	14.158	10.709	10.709	10.709
Subsidies en inkomensoverdrachten	94.810	105.195	100.574	87.281	85.945	85.859
Saldo voor vpb en reserveringen	-127.449	-137.070	-138.197	-134.687	-133.771	-133.773
Saldo voor reserveringen	-127.449	-137.070	-138.197	-134.687	-133.771	-133.773
Reserves	1.765	290	171	0	0	0
Onttrekking reserves	1.700	225	106	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	65	65	65	0	0	0
Saldo	-125.684	-136.780	-138.026	-134.687	-133.771	-133.773

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 126.807	- 131.065	- 132.696	- 132.671	- 132.671		
Omissieregeling 2019	- 127.246	- 131.471	- 133.110	- 133.085	- 133.085		
Voorjaarsnota 2019	- 129.306	- 130.413	- 128.155	- 129.709	- 134.940		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 137.400	- 137.944	- 140.872	- 128.838	- 133.652		
10-maandsrapportage 2019	- 130.165	- 137.944	- 140.872	- 128.838	- 133.652		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 130.083						

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 130.269	- 140.872	- 128.838	- 133.652	- 133.652
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 130.232	- 134.365	- 133.340	- 133.858	- 133.664
10-maandsrapportage 2020	- 130.341	- 134.365	- 133.340	- 133.858	- 133.664
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 125.684				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 136.780	- 138.026	- 134.687	- 133.771 - 133.773

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De totale baten bestaan met name uit bijdragen van het Rijk voor Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) en middelen voor de Regiodeal die tot 2022 beschikbaar zijn.

Lasten

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

De middelen onderwijsbeleid dienen ter uitvoering van het onderwijsbeleid "Gelijke kansen voor elk talent". Uit deze middelen worden met name subsidies verstrekt voor vroeg- en voorschoolse educatie, schoolontwikkeling, burgerschap en leraren. Ook worden middelen besteed aan ouderbetrokkenheid, overgangsmomenten in het onderwijs, loopbaanoriëntatie en leerlingenvervoer. Tevens wordt de inzet van medewerkers van het Jongerenloket en Leerplicht, die werkzaamheden uitvoeren gericht op het voorkomen van verzuim, hieruit bekostigd.

Onderwijshuisvesting

De lasten voor onderwijshuisvesting bestaan voornamelijk uit huurlast voor schoolgebouwen. Ook de inzet op bewegingsonderwijs wordt hieruit betaald.

Reserves

De Regiodeal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Om de specifieke middelen voor het thema 'School' inzichtelijk te houden is er een bestemmingsreserve gevormd. De ontvangen rijksmiddelen voor de Regiodeal Rotterdam Zuid worden via deze reserve ingezet.

Twee bestemmingsreserves in het kader van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) worden over meerdere jaren ingezet. Het betreft de bestemmingsreserves Leertijduitbreiding en Vakmanschap in zorg, haven en techniek.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop blijft tot 2022 min of meer op het zelfde niveau, vanaf 2022 lopen de baten en lasten terug door de afloop van de Regiodeal Rotterdam Zuid.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie 2021 (€)	Mutatie 2021 (%)	Mutatie 2022 (€)	Mutatie 2022 (%)	Mutatie 2023 (€)	Mutatie 2023 (%)	Mutatie 2024 (€)	Mutatie 2024 (%)	Mutatie 2025 (€)	Mutatie 2025 (%)
Onderwijs	-2.415	2%	-4.685	4%	-829	1%	-107	0%	-109	0%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.204	2%	-4.082	6%	-226	0%	-7	0%	-10	0%
Onderwijshuisvesting	-1.211	2%	-603	1%	-603	1%	-100	0%	-100	0%
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.204	2%	-4.082	6%	-226	0%	-7	0%	-10	0%
Onderwijshuisvesting	-1.211	2%	-603	1%	-603	1%	-100	0%	-100	0%

Omschrijving programma

Binnen het programma Onderwijs voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voor- en vroegschoolse educatie (vve), voortijdig schoolverlaten, onderwijs aan kinderen van statushouders en asielzoekers en onderwijshuisvesting. Daarnaast ontwikkelt de gemeente stedelijk onderwijsbeleid waarvoor ze zowel gemeentelijke als rijksmiddelen inzet. Ook voert de gemeente stedelijk beleid uit op schoolzwemmen.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Pagina 58

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Bevorderen van kansengelijkheid in het onderwijs.

Het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod in de hele stad.

Voldoende goede leraren, pedagogisch medewerkers, schoolleiders en instructeurs.

Het verminderen van schooluitval.

Voortgang 2021

Met het programma 'Gelijke kansen voor elk talent' investeren we in kansengelijkheid in het Rotterdamse onderwijs, zodat alle Rotterdamse kinderen het beste uit zichzelf kunnen halen. In tijden van corona werd nog duidelijker hoe hard dit nodig is. Leerlingen gaan door een achtbaan van lockdowns, thuisonderwijs en toch weer naar school. Ondertussen lopen de leervertragingen in het onderwijs op en dat raakt kwetsbare kinderen het

hardst. Hiervoor is vanuit het Rijk het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) in het leven geroepen. Het programma is bedoeld om onderwijsvertragingen in te lopen en moet leerlingen ondersteunen die het moeilijk hebben door schoolsluitingen en corona. Het landelijke programma wordt in de komende 2,5 jaar in samenwerking tussen scholen, gemeenten en de Rijksoverheid uitgevoerd. De spil van het NPO wordt gevormd door schooleigen programma's en interventies die scholen op basis van een eigen analyse van de situatie op de school opstellen. Bij de begrotingsbehandeling ontvangt u meer informatie over de hoogte en inzet van deze rijksmiddelen.

Ondanks de extra activiteiten als gevolg van corona wordt daarnaast gewerkt aan de uitvoering van 'Gelijke kansen voor elk talent'. We richten ons op het verkleinen van de kwaliteitsverschillen tussen scholen, een sterk, gevarieerd en aantrekkelijk aanbod aan scholen in de buurt, de aanpak van het lerarentekort en een succesvolle overgang tussen verschillende onderwijssoorten. We werken daarnaast aan passende zorg en ondersteuning voor leerlingen, een Rotterdamse werkwijze democratisch burgerschap, de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt, talentontwikkeling en veiligheid binnen het onderwijs.

Overgangsmomenten in het onderwijs

De overgangen in het onderwijs zijn cruciale momenten voor de schoolcarrières van leerlingen. In het Rotterdamse onderwijsbeleid 'Gelijke kansen voor elk talent' spraken we af dat we de kansengelijkheid willen bevorderen door de overgangen tussen schoolsoorten te verbeteren. Onderstaand enkele voorbeelden van maatregelen uit het uitvoeringsplan die we inzetten om de overgang naar een (andere) schoolsoort te verbeteren

- *Overgang vve-po*

Om de kwaliteit van de doorgaande leerlijn te verbeteren heeft de gemeente met alle voor- en vroegschoolse (vve) partners afspraken geformuleerd voor het verbeteren van de doorgaande lijn tussen voor- en vroegschool en het versterken van de vroegschool (groep 1 en 2). Scholen werken hierdoor doelgericht aan het verder verbeteren van de kwaliteit van groep 1 en 2. Een onderzoeksbureau brengt diverse hulpmiddelen voor medewerkers in beeld om de kwaliteit van de vroegschool te versterken. De resultaten delen we met de vve-partners in de zomer van 2021.

- *Overgang po-vo*

Bij de overgang van het basisonderwijs naar voortgezet onderwijs is een schooladvies van belang voor de verdere schoolloopbaan van een kind. Met alle Rotterdamse vo-besturen maakten we afspraken over goede opstroom- en doorstroommogelijkheden voor alle kinderen. Er wordt onder andere ingezet op een programmatische aansluiting tussen de verschillende onderwijsniveaus om zo doorlopende leerroutes te realiseren. Ook worden dezelfde overgangsnormen door alle scholen gehanteerd zodat leerlingen gemakkelijker kunnen doorstromen. Daarnaast zijn er professionele leergemeenschappen (PLG) opgericht in samenwerking met po- en vo besturen. De PLG's analyseren de overgangsmomenten. Concrete resultaten vanuit de PLG's worden volgend schooljaar verwacht.

- *Overgang vo-mbo-ho*

Het convenant 'Samen werken aan een beter aansluiting vo-mbo' is in uitvoering. Rotterdamse vo- en mbo-besturen hebben in het convenant afspraken geformuleerd voor succesvolle en kansrijke loopbanen voor vmbo- en havo-leerlingen in het mbo.

Kwaliteit en toegankelijkheid

Om de kwaliteit en de toegankelijkheid van het onderwijs te verbeteren, hebben we samen met het onderwijs ingezet op onderstaande sporen:

- Voor het verbeteren van de schoolprestaties, het verkleinen van de schoolverschillen en wegwerken van coronavertragingen zijn afspraken gemaakt met scholen. De hiervoor verstrekte subsidies zijn onder andere ingezet op het gebied van taal en rekenen, mentorprogramma's en huiswerkbegeleiding. Het beleid van dit college om de schoolverschillen te verkleinen lijkt de juiste stimulans om leervertraging te voorkomen en weg te werken. Uit recent onderzoek blijkt dat het verbeteren van de basiskwaliteit van het reguliere onderwijs het meest duurzaam en effectief is om mogelijke leervertragingen door de coronacrisis weg te werken. Uit inspectiegegevens blijkt dat in Rotterdam begin 2021 vijf scholen in het basisonderwijs en twee afdelingen van een school in het voortgezet onderwijs als 'onvoldoende' zijn beoordeeld: een stabilisering ten opzichte van het voorgaande jaar. Goed nieuws is dat er begin 2021 in Rotterdam 35 scholen in het basis- en voortgezet onderwijs zijn met het oordeel 'goed'. In 2020 waren dit er 32.
- Om het bereik van de voorschool te vergroten is de subsidieregeling 'Voorschoolse Educatie' aangevuld met de indicatie 'Gelijke kansen'. Met deze indicatie hoeven ouders met schuldbproblemen geen ouderbijdrage te betalen voor de voorschool. Hun peuter kan gratis naar de voorschool, want juist deze peuters hebben veel baat bij deelname aan de voorschoolse educatie. De regeling wordt nu verder bij deze gezinnen onder de aandacht gebracht via medewerkers schuldsanering, schuldhulpverlening en bijstandsuitkeringen. In 2020 maakten 74 peuters gebruik van deze nieuwe indicatie 'Gelijke kansen'. Voor peuters die binnen de doelgroep vallen maar nog niet zijn bereikt is een gerichte informatiecampagne gestart. Hiervoor is een onderzoek afgerond naar kinderen die opgroeien in gezinnen met armoede. Het onderzoek geeft inzicht waar de doelgroep (peuters die opgroeien in gezinnen in armoede) te vinden is, hoe hun ouders het beste bereikt en aangesproken kunnen worden en via welke communicatiekanalen.

Aansluiting onderwijs en jeugdhulp

Voor een goede aansluiting van onderwijs en jeugdhulp zorgen gemeente, schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs dat de basis op orde is. Voor elk kind is er een passende plek in het onderwijs, een stevige ondersteuningsstructuur op school, een goed pedagogisch klimaat en een vroegtijdige signalering van problematiek. Hiervoor zetten we in op een stevige rol van het schoolmaatschappelijk werk, goede afspraken tussen de school en het wijkteam en de voorbereiding van nieuwe inkoop van onderwijszorgarrangementen.

Vooruitlopend op de landelijke ontwikkelingen heeft Rotterdam het leerrecht van elk kind centraal gezet. Ook voor kinderen met een leerplichtonthefing op basis van fysieke of psychische gronden. Er is een toename van het aantal vrijstellingen van onderwijs te zien. Maatregelen hierop worden uitgewerkt en geïmplementeerd. Er is een tussentijdse rapportage gemaakt over de lopende leerrecht pilots die is besproken met de gemeenteraad. Een nieuwe leerrecht pilot voor het voortgezet onderwijs start in september 2021. De pilots zijn erop gericht om de opgedane inzichten uit het project structureel te verankeren.

De aanpak thuiszitters wordt voortgezet door inzet van de Taskforce Thuiszitters en de landelijke G4 thuiszittersaanpak. De aanpak van de Taskforce om tijdig een passend aanbod van onderwijs en/of jeugdhulp voor jongeren te realiseren, is de afgelopen periode verder verfijnd door aansluiting van de wijkteams. Daarnaast zetten we in op preventie om te voorkomen dat (ziekte)verzuim van de leerling leidt tot thuiszitten. Dit doen we bijvoorbeeld met de campagne 'Oog voor jou', het beter signaleren en ondersteunen van zieke leerlingen (interventie PATS van het CJG) en een campagne over het stimuleren van aanwezigheid op school.

Leraren

In de Rotterdamse aanpak voor leraren richten we ons op het tegengaan van het lerarentekort en de tekorten in de kinderopvang. Het lerarentekort neemt weer toe en is daarmee een urgent probleem.

- *Vergroten instroom*

Het aantal zij-instromers in het onderwijs dat dit jaar is gestart komt uit op 86 en blijft groeien. Dat is ruim boven de streefwaarde van 53 nieuwe zij-instromers. De eerste lichting van 38 mensen heeft de opleiding inmiddels afgerond en staat nu volledig zelfstandig voor de klas. Ook het aantal pabostudenten is weer gestegen. Via het project 'Leraar van buiten' worden potentiële leraren actief begeleid en voorgelicht over de mogelijkheden van werken in het onderwijs.

- *Beperken uitstroom, professionaliseren en binden aan de stad*

Alle vo-besturen en grote mbo-instellingen zijn aangesloten bij de opleidingsschool en het aantal opleidingsplaatsen is recent uitgebreid van 591 naar 743 plaatsen. Binnen de Opleidingsschool Rotterdam werken lerarenopleidingen en scholen nauw samen om aankomend leraren voor te bereiden op de onderwijspraktijk. Ook in 2021 zijn er subsidies toegekend voor projecten gericht op het verminderen van de werkdruk en het begeleiden van starters en stagiair(e)s. Het is mede hierdoor gelukt om voor alle pabostudenten en studenten van de lerarenopleiding een stageplaats te vinden. Leraren kunnen daarnaast gebruik maken van de lerarenbeurs en de Rotterdampas. Als een blijk van waardering zijn er 12.880 gratis Rotterdampassen uitgegeven aan pedagogisch medewerkers en leraren. Ook kunnen leraren in urgente gevallen voorrang krijgen op de huizenmarkt.

- *Anders organiseren en opleiden*

In het kader van anders organiseren werken het Rijk, besturen en gemeenten samen. Hiervoor zijn extra landelijke middelen beschikbaar. Er zal de komende jaren een tekort blijven aan traditioneel opgeleide leraren. Daarom wordt steeds vaker ingezet op het gebruik van andere professionals, zoals onderwijsassistenten en vakkrachten. Daarnaast stimuleren we nieuwe opleidingsvormen en werken hiervoor samen met de opleidingen. Zo zijn we gestart met de 'brede route': een opleiding waar studenten van verschillende disciplines, zoals onderwijs en zorg en welzijn, gezamenlijk stagelopen. Ook de mogelijkheden van afstandsonderwijs en digitalisering worden verder doorontwikkeld.

Burgerschap

In 2020 hebben alle onderwijssectoren in Rotterdam gezamenlijk, van voorschool tot en met hoger onderwijs, een

manifest opgesteld. In lijn met het manifest werken we samen met het scholenveld verder aan een veilige oefenplaats voor burgerschap. Dit maakt dat het Rotterdamse onderwijs beter kan omgaan met actualiteiten die leven onder jongeren. Dat is de bedoeling van het manifest: lastige onderwerpen bespreekbaar maken op een manier die past bij de leerlingen en het karakter van de school. Het belangrijkste is dat alle scholen lastige onderwerpen in de klas kunnen bespreken en hun docenten steunen in deze soms moeilijke opgave. Het uitgangspunt is dat de school een veilige oefenplaats moet zijn.

De gemeente ondersteunt scholen onder andere door middel van subsidie voor deskundigheidsbevordering en het ontplooiën van goede initiatieven op het gebied van burgerschap. Ook faciliteert de gemeente bij ontmoetingen tussen professionals en groepen leerlingen. Daarnaast ondersteunt de gemeente burgerschapsnetwerken en het delen van goede voorbeelden.

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Om loopbaanoriëntatie en -begeleiding (lob) te versterken in het onderwijs is subsidie verstrekt aan scholen die extra investeren in de doorontwikkeling van lob. Ook is er subsidie toegekend aan de uitvoering van het project Bliksemstage en netwerkactiviteiten voor leerlingen in het po en vo.

Door corona blijft het voor veel mbo-studenten lastig om een geschikte stageplek of leerbaan te vinden. Dit heeft mogelijk gevolgen voor het aantal studenten dat een bbl-opleiding volgt. In samenwerking met mbo-instellingen en de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven is een actieplan ontwikkeld om de stage- en leerbaanproblematiek in het mbo aan te pakken. Resultaat is dat de stagetekorten zijn teruggebracht. Hierin neemt de gemeente, als erkend leerbedrijf, ook haar verantwoordelijkheid door bij te dragen aan het bieden van (extra) stages en leerbanen. Naast de inzet voor de stageproblematiek heeft de gemeente breder ingezet op het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt:

- Via het Leerwerkloket wordt met de mbo-instellingen het benutten van de beroepsbegeleide leerweg (bbl) gestimuleerd. Omdat de bbl-infomarkt 2021 door corona niet fysiek kon plaatsvinden is de behoefte ontstaan om dit via een digitaal platform voort te zetten. De functionaliteit van dit platform wordt momenteel vormgegeven;
- Door corona is het besef toegenomen dat digitale geletterdheid essentieel is om mee te kunnen doen in de maatschappij. De gemeente verkent samen met schoolbesturen de digitalisering van het onderwijs: omdat de beschikbaarheid van (snel) internet, devices en modern lesmateriaal een cruciale factor blijkt voor gelijke kansen in schoolsucces;
- Net als vorig jaar wordt ook in 2021 het begeleidingstraject Expeditie Digitaal georganiseerd. Scholen uit het primair, voortgezet en speciaal onderwijs werken hierbij onder professionele begeleiding aan een eigen digitaliseringsplan. Daarnaast wordt digitale geletterdheid in de dagprogrammering voortgezet en krijgen kinderen in het basisonderwijs gratis programmeerlessen;
- De gemeente ondersteunt de verdere ontwikkeling van de IT Campus en heeft een subsidie toegekend voor de programmering van de IT Campus 2021;
- De gemeente heeft het Rotterdams Scholingsfonds opgericht, waardoor recent gediplomeerde jongeren zich kosteloos met een scholingsvoucher kunnen om- of bijscholen in kansrijke sectoren. Via de onderwijsinstellingen stimuleren we de aandacht voor het levenlang ontwikkelen in samenwerking met de Rotterdamse Leerwerkakkoorden en het Leerwerkloket Rijnmond;

- Met de Rotterdamse Leerwerkakkoorden werken we, samen met het onderwijs en bedrijfsleven, aan een toekomstbestendige en inclusieve arbeidsmarkt in de regio Rotterdam-Rijnmond.

Talentontwikkeling

Om talenten beter te benutten werken we in het kader van NPRZ met het Rijk samen met de onderwijsinstellingen en andere partners aan tien uur dagprogrammering. In deze uren bieden we extra activiteiten aan op het gebied van taal, rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling, loopbaanoriëntatie, sport, kunst, cultuur en natuur. Tijdens de schoolsluiting vanwege corona vanaf eind 2020 heeft ook de Dagprogrammering grotendeels stilgelegen.

Vanaf het schooljaar 2020-2021 geven alle dertig po-scholen binnen de Children's Zone invulling aan tien uur dagprogrammering. Inmiddels zijn er ook zes scholen buiten de Children's Zone hiermee gestart. Daarnaast is een pilot gestart voor acht vo-scholen in het NPRZ-gebied. Deze scholen zullen gedurende anderhalf jaar testen hoe dagprogrammering in het voortgezet onderwijs werkt.

Veiligheid

Het actieplan Veiligheid is in uitvoering. Het actieplan beoogt de sociale veiligheid in het voortgezet onderwijs en mbo te verstevigen. Via het actieplan wordt structureel gewerkt aan een versteviging van de samenwerking tussen scholen en veiligheidspartners. Verschillende maatregelen uit het actieplan zijn in werking getreden, zoals:

- Het doen van aangifte wordt voor onderwijspersoneel makkelijker gemaakt. Dat moet de drempel voor grensoverschrijdend gedrag voor leerlingen en studenten verhogen. Hiervoor wordt een bijeenkomst tussen scholen en de politie georganiseerd om de mogelijkheden van meldings- een aangiftebereidheid te bespreken;
- Grenzenstellend jongerenwerk wordt inmiddels ingezet op vijftien onderwijslocaties in de stad. Het grenzenstellend jongerenwerk opereert daarnaast in de online wereld van jongeren, in de wijk en bij jongeren thuis;
- In het voortgezet onderwijs heeft het orthopedagogisch didactisch centrum (OPDC) de opdracht gekregen om namens alle Rotterdamse vo-schoolbesturen de expertise op het terrein van veiligheid te verstevigen. Scholen en leerlingen krijgen op basis van onderzoek extra handvatten om (nieuw) grensoverschrijdend gedrag te voorkomen;
- De samenwerking tussen het onderwijs en het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond is in uitvoering. Zodra een jongere betrokken is geweest bij een steekincident wordt de school nu geïnformeerd en uitgenodigd voor een maatgerichte aanpak;
- In 2021 is een aanvullende subsidie toegekend aan het voortgezet onderwijs en het mbo om extra te investeren in de preventieve aanpak van ondermijning onder jongeren.

Voortijdig schoolverlaters (vsv)

Met het regionale vsv-programma Rijnmond 2020-2024 werken scholen en de regiogemeenten nauw samen aan het tegengaan van voortijdig schoolverlaten. Scholen zetten hiervoor in op deskundigheidsbevordering en maatwerkondersteuning ten behoeve van loopbanen voor de jongeren. Om uitval tegen te gaan werken

leerplichtambtenaren en jongerenconsulenten nauw samen met experts op het gebied van arbeidsbeperkte jongeren, werk, detentie, inkomen en zorg.

Jongeren die het vmbo verlaten worden nauwlettend gevolgd in hun overstap naar een vervolgopleiding. Hierbij is extra aandacht voor kwetsbare jongeren: zij krijgen hiervoor hulp van overstapcoaches. Ook mbo-studenten ontvangen extra ondersteuning wanneer er problemen spelen. Daarnaast wordt de leerplichtwet uitgevoerd. Met onze regiopartners bewaken we het gebruik van het regionale verzuimprotocol mbo. Tijdens de lockdown is nauw samengewerkt met scholen en andere partnerorganisaties om het contact te herstellen met onbereikbaar gemelde scholieren en mbo-studenten.

Leerlingenvervoer

In het leerlingenvervoer is de afgelopen jaren een groei geconstateerd. Er is een toename van het aantal afgegeven indicaties en een stijging van duurdere vormen van vervoer. Zowel het aantal leerlingen in Rotterdam als het aandeel leerlingen dat gebruik maakt van leerlingenvervoer is gestegen. Er zijn maatregelen genomen om de (budgettaire) groei terug te dringen en de zelfredzaamheid van leerlingen te bevorderen. Er is ingezet op een professionalisering en verbetering van de beoordeling van de aanvragen. De sterke groei van het aantal indicaties leerlingenvervoer lijkt hiermee gestopt.

Er is onderzocht op welke wijze leerlingen het beste geholpen kunnen worden op weg naar zelfredzaamheid. De opbrengsten van dit onderzoek zouden in de eerste helft van 2021 worden omgezet in concrete acties om de zelfredzaamheid van leerlingen in het vervoer verder te vergroten en zo het aantal leerlingen dat gebruik maakt van aangepast vervoer te verminderen. Door corona heeft de uitvoering van de maatregelen echter vertraging opgelopen. Scholen zijn intensief bezig met het organiseren van het reguliere onderwijs, en ouders en leerlingen zijn huiverig om nu over te stappen naar het openbaar vervoer.

Het sluiten en vervolgens weer opstarten van het onderwijs vergt bij elke lockdown veel inzet van alle betrokkenen. Tijdens de schoolsluiting is het leerlingenvervoer voor leerlingen in noodopvang op school gewoon doorgegaan. Door gezamenlijke inspanning vanuit de vervoerder Trevvel en de gemeente is het gelukt ook het leerlingenvervoer met de start van het onderwijs te laten beginnen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Het is waarschijnlijk dat de coronacrisis nog lange tijd gevolgen heeft. De leervertragingen in het onderwijs lopen op en dat raakt kwetsbare kinderen het hardst. Om het effect van de corona crisis te ondervangen is vanuit het Rijk het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) in het leven geroepen. Het programma is bedoeld om onderwijsvertragingen in te lopen en moet leerlingen ondersteunen die het moeilijk hebben door schoolsluitingen en corona.

De onzekerheden van de coronacrisis vragen ook om flexibiliteit en wendbaarheid. Inzet op digitale voorzieningen en vaardigheden is hiervoor essentieel. De gemeente verkent samen met schoolbesturen de digitalisering van het onderwijs: omdat de beschikbaarheid van (snel) internet, devices en modern lesmateriaal een cruciale factor blijkt voor gelijke kansen in schoolsucces.

Wat willen we bereiken

Het nieuwe onderwijsbeleid 2019-2022 “Gelijke kansen voor elk talent” is vastgesteld in de gemeenteraad, inclusief de hierbij horende indicatoren. Aandachtspunten zijn onder meer:

- *grotere kansengelijkheid, door het verbeteren van de overgangsmomenten in het onderwijs om kinderen in hun schoolloopbaan vooruit te helpen*
- *grotere kansengelijkheid, door verhogen van de onderwijsresultaten, verminderen van kwaliteitsverschillen van scholen en beter bereik van (doelgroep)peuters in de voorscholen*
- *verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg*
- *passend en toegankelijk onderwijs voor alle kinderen, waardoor zij zich maximaal kunnen ontwikkelen*
- *streven naar voldoende en de beste leraren voor de klas*
- *meer aandacht voor burgerschap in het onderwijs*
- *talenten van ieder kind herkennen, ontwikkelen en benutten*
- *bijdrage aan een veilige leeromgeving*
- *het aantal thuiszitters en de duur van het thuiszitten terugbrengen*
- *voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan (voortijdige schoolverlaters)*
- *bieden van passend leerlingenvervoer*

Wat gaan we daar voor doen

Op 31 januari 2019 is het Rotterdamse onderwijsbeleid “Gelijke kansen voor elk talent” vastgesteld. Inmiddels is dit in uitvoering.

Overgangsmomenten in het onderwijs

De verschillende keuze- en overgangsmomenten in het onderwijs zijn cruciale momenten voor de schoolcarrières van kinderen. Dat geldt voor elk kind, maar de invloed van deze momenten is extra kwetsbaar voor kinderen van ouders met een opleiding zonder startkwalificatie. We zetten verder in om de keuze- en overgangsmomenten te verbeteren. Hiervoor implementeren en monitoren we de gemaakte afspraken met het onderwijs uit het uitvoeringsplan Overgangen in het Rotterdams onderwijs.

Kwaliteit en toegankelijkheid

- Jaarlijkse kwaliteitsafspraken maken met scholen in het primair en voortgezet onderwijs met als doel dat minder scholen risico lopen op achterblijven in onderwijsprestatie. Tevens monitoring van de uitvoering.
- We verbeteren de overgang tussen de voorschool (opvangvoorziening) en de vroegschool (groep 1 en 2). Dit doen we door de best practices in beeld te brengen en concrete handvatten te ontwikkelen.
- Daarnaast maken we in 2021 resultaatafspraken met schoolbesturen over de kwaliteit in groep 1 en 2. Dit is een wettelijke verplichting en zorgt ervoor dat kinderen beter in staat zijn om de leerdoelen te halen aan het einde van groep 2.
- Ouders/gezinnen met schulden kunnen 16 uur (per week) gratis gebruik maken van voorschoolse educatie voor hun peuter. Het gaat om circa 500 peuters. In 2021 wordt een werkwijze ontwikkeld en uitgevoerd om de ouders gericht te benaderen met het gratis aanbod van de voorschool voor hun peuters.
- Verder verkennen van de mogelijkheden om kosten van de voorschool te beperken voor peuters die opgroeien in gezinnen in armoede.
- Toezicht houden op en handhaven van de kwaliteit van alle kinderopvangvoorzieningen, met speciale aandacht voor de aanpak en uitvoering van voorschoolse educatie.

Aansluiting onderwijs en jeugdhulp

Voor een goede aansluiting van onderwijs en jeugdhulp zorgen gemeente, schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs dat de basis op orde is. Voor elk kind is er passend onderwijs, een stevige ondersteuningsstructuur op school, een goed pedagogisch klimaat en een vroegtijdige signalering van problematiek. Hiervoor zetten we in op uitbreiding van het aantal pilots leerrecht en de voorbereiding van nieuwe inkoop onderwijszorgarrangementen. Daarnaast vindt de afronding plaats van de herijking schoolmaatschappelijk werk en worden de resultaten van een aantal pilots over zorg in de school bekend. Dit leidt tot nieuwe maatregelen die zullen worden uitgevoerd.

Leraren

De aanpak 'leraren' richt zich op het tegengaan van het lerarentekort en het professionaliseren en binden van onderwijzend personeel.

- Hiervoor zetten we in op het vergroten van de instroom onderwijzend personeel. In 2021 zullen er minimaal 53 nieuwe zij-instromers starten in het primair en speciaal onderwijs. Tevens zullen er minimaal 53 zij-instromers hun opleiding afronden.
- We zetten in op het beperken van uitval van leraren door projecten bij besturen te subsidiëren die zorgen voor het verminderen van werkdruk. Denk daarbij aan inzet van extra onderwijsassistenten en het faciliteren van coaching en begeleiding voor startende docenten.
- In het kader van professionaliseren is er de Opleidingsschool Rotterdam. Hiermee worden voldoende opleidingsplaatsen gecreëerd voor studenten van de lerarenopleidingen.
- In het kader van 'Slim organiseren en innoveren' werken rijk, besturen en gemeenten samen aan het anders organiseren van het onderwijs, waarbij vooral op de scholen met kans op achterstanden gezorgd wordt dat er voldoende en kwalitatief personeel aanwezig is.

Burgerschap

Met het vaststellen van het manifest 'School: dé oefenplaats voor burgerschap' hebben we samen met het scholenveld een Rotterdamse werkwijze democratisch burgerschap afgesproken. De komende periode zullen we inzetten op de punten zoals die benoemd zijn in het manifest. Hiervoor wordt o.a. budget beschikbaar gesteld in de vorm van subsidie voor burgerschapsinitiatieven en deskundigheidsbevordering op het gebied van burgerschap op Rotterdamse scholen.

Van onderwijs naar arbeidsmarkt

- Opleveren van leerroute- en banenkaarten die een duidelijk beeld geven van beroepen in tekortsectoren en toeleidende opleidingen.
- Stedelijk aanbieden van succesvolle interventies uit het BRIDGE-programma zoals het project Mentoren op Zuid. Via Mentoren op Zuid worden studenten op een zo effectief mogelijke wijze ingezet als mentor voor kinderen. Daarnaast wordt o.a. verkend of DiscoveryLab ook aan scholen op Noord kan worden aangeboden en of docentstages voor heel Rotterdam beschikbaar kunnen worden gesteld.
- Bevorderen van digitale geletterdheid in het primair en voortgezet onderwijs door onder meer dagprogrammering, buitenschoolse programmeerlessen en het innovatietraject 'Expeditie Digitaal' voor scholen.
- Doorontwikkelen van het dashboard arbeidsmarkt door onderwijsdata toe te voegen, zodat vraag op arbeidsmarkt en in-, door- en uitstroom gegevens in het onderwijs bij elkaar komen.
- Stimuleren van de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) in het mbo, onder andere door het mede organiseren van de bbl informatiedag en het gesprek te voeren met mbo-instellingen over meer bbl-aanbod.

Talentontwikkeling

In het kader van Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) en de regiodeal met het Rijk, werken we samen met de onderwijsinstellingen en andere partners aan 10 uur Dagprogrammering (meer leertijd). Op alle 30 scholen in de Children's Zone wordt de schooltijd met 10 uur per week verlengd. Ook buiten de Children's Zone wordt op 4 scholen 10 uur extra schooltijd uitgevoerd. (Dit is in 2021 is al in werking)

Veiligheid

In juni 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met het actieplan 'Veiligheid in het onderwijs'. Het actieplan richt zich op het tegengaan van geweld en onveiligheid in en rondom scholen in Rotterdam. We zetten in op de maatregelen uit het actieplan, zoals;

- Meldings- en aangiftebereid vergroten van scholen. De mogelijkheden hiervoor worden uitgewerkt en met scholen gecommuniceerd.
- Organiseren van grenzen stellend jongerenwerk op en rond scholen die kampen met een populatie die vatbaar is voor grensoverschrijdend gedrag.
- Om agressie onder jongeren te verminderen gaat het OPDC (orthopedagogisch didactisch centrum) scholen en leerlingen extra gedragsmatige handvatten bieden wanneer jongeren terugkeren op school.

Daarnaast zet het OPDC extra in op ouders om hen te ondersteunen bij het grensoverschrijdende gedrag van hun kinderen.

Thuiszitters

Voortzetting van de Taskforce Thuiszitters en de G4 thuiszittersaanpak als onderdeel van Passend Onderwijs. De aanpak van de Taskforce om zo snel mogelijk een passend aanbod van onderwijs en/of jeugdhulp voor de jeugdigen te realiseren, wordt verder verfijnd door aansluiting met de wijkteams. Daarnaast zetten we in op preventie om te voorkomen dat (ziekte)verzuim van de leerling leidt tot thuiszitten. Dit doen we bijvoorbeeld met de campagne 'Oog voor jou'.

Voortijdig schoolverlaters

- Met de samenwerkingspartners het nieuwe regionale programma vsv Rijnmond 2020-2024 uitvoeren om voortijdig schoolverlaten (vsv) tegen te gaan.
- Met de regiopartners bewaken we het regionale verzuimprotocol.
- Met de scholen verder vormgeven van het verzuimbeleid en de ondersteuningsstructuur.
- Naast zoveel als mogelijk preventieve acties en gesprekken om uitval te voorkomen (door onder andere spreekuur op school, preventieve aanpak terugdringen schoolziekteverzuim) wordt in 100% van de gevallen wettelijke ongeoorloofd verzuimmeldingen actie ondernomen door leerplicht.

Leerlingenvervoer

Per leerling wordt bekeken of leerlingenvervoer nodig is en welke vervoersvorm passend is. Om de (budgettaire) groei van het leerlingenvervoer terug te dringen zetten we verder in op een professionalisering van de beoordeling van de aanvragen. Daarnaast ondersteunen we leerlingen bij het zelfstandig naar school reizen.

Effectindicatoren		2018 (2017- 2018	2019 (2018- 2019)	2020 (2019- 2020)	2021 (2020- 2021)	2022 (2021-2022)
Collegietarget 6: Meer kinderen/jongeren bereiken een hoger onderwijsniveau						
	Doelgroep peuters	Streefwaarde	89%	89%	89%	89%
		Realisatie	80%	81%		
	Referentie taal	Streefwaarde	55,3%	55,8%	56,3%	56,9%
		Realisatie	58%	57,4%		
	Referentie lezen	Streefwaarde	62,4%	63,9%	65,4%	67,4%

	Realisatie	67%	69,7%			
Referentie rekenen	Streefwaarde	35,5%	36,2%	37%	37,8%	
	Realisatie	36%	42,9%			
Derde leerjaar VO	Streefwaarde	78%	78%	79%	80%	
	Realisatie	77%	77%	76,4%		
Beroepsbegeleidende leerweg (bbi)	Streefwaarde	14%	15,5%	17%	18%	
	Realisatie	14%	16%	18%		
Aantal jongeren/kinderen dat langer dan 3 maanden thuiszit zonder passend aanbod van onderwijs- en/of zorg	Streefwaarde	N.v.t.	110	55	28	14
	Realisatie	N.v.t.	280	289		
NPRZ Onderwijsbeleid: Een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets	Streefwaarde	-	-	-	-	531,9 (2021-2022)
	Realisatie	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Actie leerplichtambtenaar op ongeoorloofd verzuimmelding po en vo	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	100%	100%				
Actie leerplichtambtenaar op ongeoorloofd verzuimmelding mbo	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	100%	100%				
Alle Rotterdamse vsv-ers zijn in beeld en we werken met hen aan een passende vervolgstap.	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	100%	100%				

Toelichting indicatoren

Kijkend naar de collegetargets zien we dat we goed op koers zijn als het gaat om de stijging van het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen dat het streefniveau op taal, lezen en rekenen bereikt. Ook het aantal Rotterdammers dat de beroepsbegeleidende leerweg (bbi) volgt aan een Rotterdamse mbo-opleiding stijgt boven verwachting. Wel zien we dat het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs dat op het niveau van het basisschooldadvies of op een niveau hoger zit, nog niet gelijk is aan het ambitieniveau van het college. Dat geldt ook voor het bereik van driejarige doelgroeppeuters met het aanbod 'spelen en leren'. We blijven de komende jaren inzetten op verbetering van het bereik.

De verwachting is dat we volgend jaar de gevolgen van corona voor Rotterdamse kinderen en jongeren terugzien in de cijfers van de collegetargets en beleidsindicatoren. In welke mate is nu nog onzeker. Maar samen met het onderwijsveld blijven we inzetten op gelijke kansen en proberen we de negatieve gevolgen van corona zoveel mogelijk te beperken. Onderstaand de voortgang op de collegetargets:

Meer kinderen/jongeren bereiken een hoger onderwijsniveau

Hieronder vallen vier meetbare sub targets voor de verschillende sectoren van de onderwijsportefeuille:

1. Het percentage driejarige doelgroeppeuters dat gebruik maakt van het extra aanbod 'spelen en leren' blijft minimaal gelijk.

Het extra aanbod 'spelen en leren' is het wettelijk verplichte aanbod voorschoolse educatie aan peuters met een risico op taalachterstand (zogenaamde doelgroeppeuters). Bij de lancering van 'Gelijke kansen voor elk talent' gaven we aan dat het een hele uitdaging wordt om 89% van de driejarige doelgroeppeuters te bereiken vanwege het personeelstekort in de kinderopvang, nieuwe wettelijke eisen, een veranderde definitie van de doelgroep en een toename van het aantal driejarige peuters. Dat bleek ook zo te zijn: in 2019 bereikten we 81% van alle driejarige doelgroeppeuters in Rotterdam.

Als gevolg van de corona-pandemie melden kinderopvang instellingen een daling in het bereik van 10% of meer. Dit zien we ook terug in het bereik van de driejarige doelgroeppeuters. In 2020 was het bereik 80%. Deze geringe daling in het percentuele bereik wordt verklaard doordat de omvang van de doelgroep populatie ook daalde. Mogelijk gaat een deel van de doelgroeppeuters die niet naar een kinderopvanglocatie gaan wel naar de gastouderopvang. Uit landelijke cijfers blijkt dat naar schatting 11-14% van de doelgroeppeuters gebruik maakt van gastouderopvang.

2. Het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen op het streefniveau van de referentieniveaus stijgt in 2021 naar het landelijk gemiddelde van 2017.

De referentieniveaus beschrijven welke basiskennis en vaardigheden leerlingen moeten beheersen voor taal, rekenen en lezen. In het schooljaar 2018-2019 stegen de scores op de referentieniveaus lezen en rekenen ten opzichte van 2017-2018. Bij taal zien we in deze periode een lichte daling. Wel bevinden de referentieniveaus taal en lezen zich boven het jaarlijkse ambitieniveau van dit college en liggen ze stevig op koers voor de college targets. De niveaus 1S en 2F bij rekenen zijn vanaf het schooljaar 2018-2019 samengenomen in de DUO-data. Dit betekent dat we geen goede vergelijking kunnen maken met de collegemijlpalen die gebaseerd zijn op niveau 1S.

3. Het percentage leerlingen in het derde leerjaar van het vo dat zit op het niveau van het advies van de basisschool of hoger stijgt van 77% in 2017 naar 80% in 2021.

Rotterdamse leerlingen presteren iets onder het ambitieniveau. Van de Rotterdamse leerlingen in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs zit 76,4% op of boven het door de basisschool geadviseerde niveau. Wat verder opvalt is dat de Rotterdamse leerlingen nauwelijks afwijken van leerlingen in de andere grote steden in Nederland. We zien dat steeds meer kinderen in het derde leerjaar op het geadviseerde niveau onderwijs krijgen. Dit kan erop wijzen dat meer kinderen passend advies krijgen van de basisschool en dat het voortgezet onderwijs erin slaagt om leerlingen op het geadviseerde niveau te houden.

4. Het aandeel Rotterdamse jongeren dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling stijgt.

De bbl in het mbo is een goede opmaat voor doorstroom naar werk en levert een bijdrage aan de economie. Het is een vorm van een leven lang ontwikkelen. In 2019-2020 is het percentage mbo-studenten dat de bbl volgt toegenomen van 16% in 2018-2019 naar 18% nu. Daarmee is het aandeel bbl'ers groter dan de collegemijlpaal van 15,5% en vergelijkbaar met het percentage in de vier grote steden.

Aantal jongeren/kinderen dat langer dan drie maanden thuis zit zonder passend aanbod van onderwijs- en/of zorg

Het aantal thuiszitters neemt net als in de rest van Nederland nog steeds toe. Deze toename komt met name door het steeds beter in beeld brengen van (on)geoorloofd langdurige thuiszitters en door de complexiteit van de casussen. Tijdige aandacht voor de specifieke situatie van iedere leerling is dan ook van het allergrootste belang.

In het schooljaar 2019-2020 waren er 289 leerlingen langer dan drie maanden thuis zonder aanbod van onderwijs en/of zorg. Goed nieuws is dat het oplossingspercentage op het totaal aantal thuiszitters is gestegen van 85% in 2018-2019 naar 90% in 2019-2020.

Om het aantal thuiszitters te verminderen en de duur van thuiszitten te verkorten, wordt de Taskforce Thuiszitters ingezet. De Taskforce werkt als een doorbraakteam door korte lijnen, heldere communicatie en een doortastende aanpak waarbij jongeren en hun ouders of verzorgers centraal staan. De Taskforce is verlengd tot 2024 en de aanpak is het afgelopen jaar verder aangescherpt.

NPRZ Onderwijsbeleid: een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets

Het hoofddoel van de pijler school van het NPRZ is het behalen van hogere onderwijsresultaten. Op dit moment houden we vast aan de Centrale Eindtoets (Cito) als indicator, maar de wens is om over stappen naar betere indicatoren. Steeds minder scholen maken gebruik van de Centrale Eindtoets en daarom wordt er geleidelijk overgestapt op andere indicatoren. Voorlopig is echter het vastgestelde doel om de gemiddelde score op de Centrale Eindtoets te verhogen naar 531,9.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	65.072	70.677	65.983	57.725	56.706	56.515
Bijdragen rijk en medeoverheden	64.618	69.521	65.421	57.163	56.144	55.953

Overige opbrengsten derden	454	1.156	562	562	562	562
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	132.043	140.935	133.064	116.654	115.416	115.228
Apparaatslasten	12.626	13.285	13.557	13.557	13.557	13.560
Inhuur	545	398	345	345	345	345
Overige apparaatslasten	238	291	312	312	312	314
Personeel	11.843	12.595	12.900	12.900	12.900	12.900
Intern resultaat	10.006	10.262	10.035	9.685	9.685	9.685
Intern resultaat	10.006	10.262	10.035	9.685	9.685	9.685
Programmalasten	109.412	117.389	109.472	93.412	92.174	91.983
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	6.559	10.803	6.680	7.379	7.379	7.274
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	12.816	13.813	14.158	10.709	10.709	10.709
Subsidies en inkomensoverdrachten	90.037	92.773	88.634	75.323	74.086	74.000
Saldo voor vpb en reserveringen	-66.972	-70.258	-67.081	-58.929	-58.710	-58.713
Saldo voor reserveringen	-66.972	-70.258	-67.081	-58.929	-58.710	-58.713
Reserves	1.765	290	171	0	0	0
Onttrekking reserves	1.700	225	106	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	65	65	65	0	0	0
Saldo	-65.207	-69.968	-66.910	-58.929	-58.710	-58.713

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 60.596	- 61.417	- 56.390	- 55.462	- 55.462		
Omissieregeling 2019	- 61.717	- 62.520	- 57.502	- 56.573	- 56.573		
Voorjaarsnota 2019	- 65.684	- 66.014	- 60.544	- 56.973	- 57.229		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 73.487	- 74.238	- 74.016	- 56.947	- 56.952		

10-maandsrapportage 2019	- 66.253	- 74.238	- 74.016	- 56.947	- 56.952
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 65.252				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 67.166	- 74.016	- 56.947	- 56.952	- 56.952
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 67.224	- 68.764	- 62.827	- 58.703	- 58.703
10-maandsrapportage 2020	- 67.333	- 68.764	- 62.827	- 58.703	- 58.703
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 65.207				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 69.968	- 66.910	- 58.929	- 58.710 - 58.713

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Onderwijsbeleid en leerlingzaken		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-68.764	-62.827	-58.703	-58.703	-58.703
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-1.204	-4.082	-226	-7	-10
Actualiseren Regiodeal Onderwijs	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Extra middelen Regionale Meld- en Coördinatiefunctie	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Leerlingenvervoer	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-850	-3.700	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	12	0	0	0	0
Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2021	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Uitbreiding formatie internationale betrekkingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-20	0	0	0	0
Zomercampus	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-400	0	0	0	0
Bridge 2.0	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-200	0	0	0	0
Voorschoolse voorziening peuters	Taakmutaties	-241	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	495	-382	-226	-7	-10
Begroting na wijzigingen		-69.968	-66.910	-58.929	-58.710	-58.713

Toelichting financiële bijstellingen

Actualiseren Regiodeal Onderwijs

De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam

Zuid aan te pakken. Met deze bijstelling worden de baten en lasten aangepast op basis van het afgesproken bestedingsplan.

Extra middelen Regionale Meld- en Coördinatiefunctie

Voor de jaren 2021 t/m 2024 zijn vanuit het rijk aanvullende middelen beschikbaar voor extra inzet Regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC), specifiek gericht op jeugdwerkloosheid. Dit betreft overdrachten aan regiogemeentes en eigen inzet. (- € 175 in 2021 tot - € 192 in 2024).

Leerlingenvervoer

De extra middelen zijn noodzakelijk om invulling te geven aan de contractuele verplichtingen om de prijsindex voor het leerlingenvervoer te vergoeden.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2021

Dit betreft de inzet van rijksmiddelen (€ 1,7 mln) voor het jaar 2021 voor de aanpak voortijdig Schoolverlaten (VSV) die jaarlijks worden toegekend. Deze middelen worden ingezet voor subsidies aan scholen, overdrachten aan regiogemeentes en eigen inzet ten behoeve van het regionale programma VSV 2020-2024.

Uitbreiding formatie internationale betrekkingen

Er heeft een uitbreiding van formatie plaatsgevonden voor werkzaamheden met betrekking tot nationale en internationale regelingen. Deze uitbreiding wordt gedekt vanuit internationale subsidies.

Zomercampus

Om leerachterstanden in te halen is er ook in 2021 een zomercampus. Voor 2021 zijn de kosten geraamd op € 700, het saldo betreft het bedrag ter dekking vanuit de programma's "Cultuur, Sport en recreatie" en "Maatschappelijke ondersteuning".

Bridge 2.0

De bestedingen voor Loopbaan Oriëntatie- en Begeleiding (LOB) zijn in 2020 onder andere door de gedwongen sluitingen van scholen achtergebleven. Hierdoor is er in 2021 is er een geïntensiveerd programma, waaronder het meer hybride maken van loopbaan oriëntatie.

Voorschoolse voorziening peuters

Vanuit het rijk zijn extra middelen ontvangen om een bepaalde groep ouders die kosten hebben gemaakt voor kinderopvang tijdens de sluiting van de opvang vanwege Corona te vergoeden. Het betreft ouders die in deze periode een eigen bijdrage hebben betaald voor de gemeentelijke regelingen rondom kinderopvang (Sociaal medische indicatie, Voorschoolse Educatie en het peuteraanbod).

Technische wijzigingen

Op het taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken zijn diverse kleine technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Gelijke kans voor elk talent](#)
- [Subsidieregeling Rotterdams Onderwijsbeleid 2020-2021](#)
- [Elke jongere telt](#)
- [VSV aanpak 2016-2020 regio Rijnmond](#)
- [Voortgangsrapportage onderwijsbeleid 2019-2022](#)
- [VSV monitor RMC regio Rijnmond](#)
- [Wet op het primair onderwijs \(WPO\)](#)
- [Wet op het voortgezet onderwijs \(WVO\)](#)
- [Wet op de expertisecentra \(WEC\)](#)
- [Wet educatie en beroepsonderwijs \(WEB\)](#)
- [Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek \(WHO\)](#)
- [Leerplichtwet](#)
- [Jeugdwet](#)
- [Wet passend onderwijs](#)
- [Rotterdam Groeit, beleidskader jeugd 2015-2020](#)
- [G4 thuiszittersaanpak 2016-2020](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Onderwijsbeleid en Leerlingzaken voert de gemeente wettelijke taken uit, zoals leerlingenvervoer, voor- en voerschoolse educatie (vve), voortijdig schoolverlaten (vsv) en onderwijs aan kinderen van statushouders en asielzoekers. Daarnaast ontwikkelt de gemeente stedelijk beleid – waarvoor ze zowel gemeentelijke als rijksmiddelen inzet - ter verbetering van onderwijsresultaten, kansengelijkheid in het onderwijs, talentontwikkeling, burgerschap, vermindering van het lerarentekort, passend onderwijs en vermindering van schooluitval. Ook voert de gemeente stedelijk beleid uit voor schoolzwemmen.

Onderwijshuisvesting

De beste basisschool is altijd in de buurt.

Evenwichtige spreiding van een kwalitatief goed en gevarieerd onderwijs.

Voortgang 2021

De gemeente is verantwoordelijk voor het goed huisvesten van scholen in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs en investeert daarom fors in onderwijshuisvesting. Met als doel om de kwaliteit van de huisvesting van scholen te verbeteren, maar ook om een evenwichtiger onderwijsaanbod in de stad te realiseren.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023 (IHP)

In samenwerking met het Rotterdamse onderwijs is het Integraal Huisvestingsplan 2020-2023 opgesteld. Hierin staat hoe de komende jaren de huisvesting van Rotterdamse scholen gerenoveerd of vernieuwd wordt. Het IHP kent twee centrale ambities die vooruitkijken naar 2035: een evenwichtiger onderwijsaanbod én een betere kwaliteit van de huisvesting. Onderdeel van het IHP 2020-2023 is ook de vervanging van gymzalen ten behoeve van het bewegingsonderwijs. Het IHP voor de gymzalen is in maart 2021 door de raad vastgesteld. Hiermee investeert de gemeente de komende vier jaar ruim 93 miljoen euro in de bouw van 55 nieuwe gymzalen voor basisscholen en middelbare scholen. Deze gymzalen zijn nodig als uitbreiding en ter vervanging van gymzalen die niet meer voldoen aan de eisen. Over de voortgang van het IHP zijn prestatieafspraken gemaakt die zijn opgenomen bij de prestatie-indicatoren hieronder.

Huisvestingsprogramma 2021

Jaarlijks kunnen schoolbesturen een aanvraag indienen voor huisvestingsvoorzieningen via het gemeentelijk huisvestingsprogramma. Voorbeelden van voorzieningen zijn uitbreiding van het schoolgebouw, tijdelijke huisvesting, medegebruik en ingebruikname. Nieuw is de mogelijkheid om ruimte ten behoeve van voorschoolse educatie en peuteropvang aan te vragen. Uit de aanvragen blijkt dat hier veel animo voor is. Hierdoor wordt het mogelijk om voorschoolse educatie goed in scholen te huisvesten.

Ventilatie in scholen

De Specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) is een uitkering voor gemeenten om het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen te verbeteren. Landelijk is hiervoor honderd miljoen euro beschikbaar gekomen. Het gaat hierbij vooral om de financiering van bouw- en installatiekosten. Gemeenten kunnen in overleg met schoolbesturen een aanvraag indienen van 4 januari t/m 30 juni 2021. Er zijn inmiddels 24 aanvragen ingediend, waarvan er tot nu toe 14 zijn toegekend.

Aanbevelingen Algemene Rekenkamer

Een groot deel van de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer met betrekking tot onderwijshuisvesting wordt inmiddels toegepast wegens vernieuwing van de werkwijze. We verwerken ook nog aanbevelingen in de

vernieuwde Leidraad bouwprojecten onderwijs, bijvoorbeeld door risicomanagement nader te specificeren.

Herontwerp voortgezet onderwijs op Zuid

Het doel van het convenant 'Voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' is meer plek voor leerlingen, betere huisvesting, spreiding van scholen en betere doorstroming naar verschillende onderwijsniveaus. De nieuwbouwprojecten die zijn opgenomen in het convenant zijn op dit moment in voorbereiding. Het Zuider Gymnasium ligt op schema om eind 2021 te worden opgeleverd. De verwachte oplevering voor scholen in het Stadionpark is in 2024. Onlangs is besloten dat de gemeente, stichting BOOR en Hogeschool Rotterdam samenwerken voor een nieuw schoolcomplex in het ontwikkelgebied Parkstad. Daarmee ontstaat een unieke samenwerking tussen het voortgezet en hoger onderwijs en wordt het onderwijsaanbod op Zuid verder verrijkt. De nieuwbouw moet in 2025 klaar zijn. De vestiging van een havo- en vwo-afdeling op de Kop van Zuid is één van de afspraken uit het convenant. Dat er nu meer ruimte komt voor hoger onderwijs past ook bij de ambitie van de gemeente Rotterdam en de onderwijspartners voor meer hoger onderwijs op Zuid.

Campus Internationaal onderwijs en sport

Gezien de toenemende behoefte aan internationaal onderwijs, is een haalbaarheidsonderzoek gestart naar de mogelijkheden om een campus voor internationaal onderwijs en sport te realiseren. De uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek worden in het derde kwartaal van dit jaar verwacht.

Ontwikkelingen 2022-2025

Het is vooralsnog onduidelijk wat de gevolgen van de coronacrisis op de lange termijn zijn op onderwijshuisvesting. De noodzaak om schoolgebouwen structureel op de nieuwe situatie aan te passen wordt groter naarmate de corona maatregelen (langdurig) aanhouden. Duidelijk is op dit moment wel dat de coronacrisis tot meer aandacht en investeringen in ventilatie heeft geleid. Tegelijkertijd is de coronacrisis ook een economische crisis, die ook zijn weerslag heeft op de bouwpreizen. Deze lijken te stijgen, wat ongunstig is voor de gemeentelijke begroting.

Wat willen we bereiken

Evenwichtiger onderwijsaanbod

Betere geografische spreiding over de stad en de wijken van sterk, gevarieerd en kwalitatief goed onderwijs. Vraag en aanbod sluiten beter op elkaar aan. Voor elk kind is aantrekkelijk onderwijs binnen redelijke afstand bereikbaar. Zo bevorderen we kansengelijkheid en streven we naar vermindering van segregatie.

Betere kwaliteit huisvesting

Bij nieuwbouw duurzamer en flexibeler bouwen zodat groei, krimp en medegebruik makkelijker op te vangen en in te passen zijn. Schoolgebouwen worden geschikt voor passend onderwijs en voor kinderopvang met VVE. Het betreft ook de reguliere vervangingsopgave van verouderde schoolgebouwen.

Integraal Huisvestingsplan 2020-2023

Het uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2020-2023. In het IHP landen de huisvestingsplannen die gemaakt zijn met de onderwijsinstellingen. Hierbij is extra aandacht voor duurzaamheid bij renovatie en nieuwbouw van schoolgebouwen conform wettelijke BENG eisen (Bijna Energie Neutraal) en extra aandacht voor cultuurhistorische waarde van gebouwen.

Wat gaan we daar voor doen

- Uitvoeren van onze wettelijke taken: de gemeente heeft een wettelijke zorgplicht ten aanzien van de huisvesting van het primair, voortgezet en het (voortgezet) speciaal onderwijs (inclusief gymzalen ten behoeve van bewegingsonderwijs).
- Oplevering van het Huisvestingsprogramma 2021. Hierin wordt aangegeven welke huisvestingsvoorziening de gemeente bekostigt. Schoolbesturen dienen hiervoor een aanvraag in.
- Nieuw is de mogelijkheid om ruimte ten behoeve van voorschools educatie/ peuteropvang aan te vragen. Hierdoor wordt het mogelijk om voorschoolse educatie goed in scholen te huisvesten.
- 13 projecten opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2015 - 2019 uitvoeren en afronden.
- Ten minste 8 projecten opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2020 - 2023 voorbereiden.
- Starten met de uitvoering van het Investeringsplan gymzalen.
- Het convenant Voortgezet Onderwijs Rotterdam Zuid uitvoeren om het herontwerp van het voortgezet onderwijs te realiseren. Eind 2021 is het Zuidergymnasium opgeleverd. Voor het Stadionpark en Plot Z is de voorontwerp fase gereed.
- We geven uitvoering aan de aanbevelingen van de Rekenkamer Rotterdam met betrekking tot onderwijshuisvesting.
- We geven uitvoering aan de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek naar de Campus internationaal onderwijs en sport.
- In 2021 leveren we een Voortschrijdend Indicatief Meerjaren Investerings Plan op, waarin de planning van projecten en het benodigd budget wordt afgezet tegen het nog beschikbare investeringsbudget.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023

Een gedragen herontwerp primair onderwijs voor de hele stad*

Streefwaarde

Afgerond

* De indicator gaat over het opstellen van een herontwerp primair onderwijs. Het opstellen van dit plan is eenmalig en in 2019 afgerond.

Prestatie-indicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023

Aantal gerealiseerde projecten opgenomen in IHP 2015-2019

Streefwaarde

1

4

8

13

18

Realisatie

3

2

1

3

NPRZ Onderwijshuisvesting: start nieuwbouw aantal vo-scholen *

Streefwaarde

3

* De indicator betreft de vo-scholen omdat deze zijn gekoppeld aan de Regio Deal Rotterdam Zuid.

Toelichting indicatoren

In 2021 is een Voortschrijdend Indicatief Meerjaren Investerings Plan (VIMIP) opgeleverd, waarin de planning van projecten en het benodigde budget wordt afgezet tegen het nog beschikbare investeringsbudget. Het VIMIP geeft een realistisch overzicht van de verwachte oplevering van projecten voor vijf jaar en de uitputting van het investeringskrediet als gevolg daarvan. Er worden inmiddels meer projecten uitgevoerd dan opgenomen in het oorspronkelijke IHP 2015-2019. In de loop van tijd zijn er projecten toegevoegd, waaronder investeringsprojecten uit het huisvestingsprogramma. Ook is er gestart met schoolgebouwen uit het IHP 2020-2023. De oorspronkelijke streefwaarde wordt nog niet gehaald. Wel zien we dat er voor meer en meer projecten de business case wordt vastgesteld en daarmee in de realisatiefase belanden. Daarna duurt het anderhalf tot wel meerdere jaren voordat een project afgerond is. Voor de komende jaren verwachten we een toenemend aantal gerealiseerde projecten. De stand van zaken van de uitvoering is als volgt:

Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2015-2019

Inmiddels zijn zeven projecten in de uitvoeringsfase. De verwachting is dat drie projecten hiervan in 2021 worden opgeleverd.

Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2020-2023

Inmiddels zijn zes projecten in voorbereiding. De verwachting is dat er in de loop van 2021 nog enkele projecten bijkomen.

Daarnaast zijn de nieuwbouwprojecten die zijn opgenomen in het convenant 'Voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' op dit moment in voorbereiding.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Onderwijshuisvesting	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	333	302	302	302	302	302
Bijdragen rijk en medeoverheden	22	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	311	302	302	302	302	302
Lasten exclusief reserves	60.810	67.115	71.419	76.060	75.363	75.363
Apparaatslasten	1.862	2.010	2.002	2.002	2.002	2.002
Inhuur	33	18	18	18	18	18

Overige apparaatslasten	28	34	35	35	35	35
Personeel	1.801	1.958	1.949	1.949	1.949	1.949
Intern resultaat	52.649	48.913	49.652	52.497	57.462	63.328
Intern resultaat	52.649	48.913	49.652	52.497	57.462	63.328
Programmalasten	6.299	16.192	19.765	21.562	15.899	10.033
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.525	3.770	7.824	9.604	4.040	-1.826
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	4.773	12.422	11.941	11.957	11.859	11.859
Saldo voor vpb en reserveringen	-60.477	-66.812	-71.116	-75.758	-75.061	-75.061
Saldo voor reserveringen	-60.477	-66.812	-71.116	-75.758	-75.061	-75.061
Saldo	-60.477	-66.812	-71.116	-75.758	-75.061	-75.061

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 66.211	- 69.648	- 76.306	- 77.209	- 77.209		
Omissieregeling 2019	- 65.530	- 68.951	- 75.609	- 76.512	- 76.512		
Voorjaarsnota 2019	- 63.622	- 64.400	- 67.611	- 72.735	- 77.711		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 63.912	- 63.705	- 66.856	- 71.892	- 76.700		
10-maandsrapportage 2019	- 63.912	- 63.705	- 66.856	- 71.892	- 76.700		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 64.831						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 63.103	- 66.856	- 71.892	- 76.700	- 76.700	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 63.009	- 65.601	- 70.513	- 75.155	- 74.961	
10-maandsrapportage 2020		- 63.009	- 65.601	- 70.513	- 75.155	- 74.961	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 60.477					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 66.812	- 71.116	- 75.758	- 75.061	- 75.061

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening			Voorjaarsnota	
Bijstellingen Onderwijshuisvesting		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-65.601	-70.513	-75.155	-74.961	-74.961
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-1.211	-603	-603	-100	-100
BTW Schoolsport	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-500	-500	-500	-500	-500
Huisvestingsvoorzieningen Onderwijs	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-600	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	2	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-113	-103	-103	400	400
Begroting na wijzigingen		-66.812	-71.116	-75.758	-75.061	-75.061

Toelichting financiële bijstellingen

BTW Schoolsport

De lasten voor schoolsport vallen hoger uit omdat de BTW niet voor compensatie in aanmerkingen komt.

Huisvestingsvoorzieningen Onderwijs

Er zijn meer aanvragen vanuit de verordening Voorzieningen Onderwijs Huisvesting ontvangen, waardoor er meer kosten ingebruikname zijn en meer huurvergoedingen als gevolg van tijdelijke huisvesting.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2020 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen, reizen en catering. De begroting is hierop aangepast.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Onderwijshuisvesting zijn diverse kleine technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2019](#)

- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2019](#)
- [Wet op het primair onderwijs \(WPO\)](#)
- [Wet op het voortgezet onderwijs \(WVO\)](#)
- [Wet op de expertisecentra \(WEC\)](#)
- [Wet op hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek \(WHW\)](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente investeert in toekomstbestendige schoolgebouwen, die bijdragen aan de ontwikkeling van de leerlingen. Het accent ligt bij onderwijshuisvesting op het efficiënt en doelmatig gebruik van onderwijsgebouwen en het beschikbaar stellen van voldoende gymcapaciteit. Belangrijk daarbij zijn:

- een goede spreiding in de stad, zodat kinderen altijd een school in de nabijheid kunnen vinden
- leegstandsreductie, scholen hebben meer m² tot hun beschikking dan op basis van de genormeerde ruimtebehoefte noodzakelijk is, elke m² extra kost ook extra geld
- het terugbrengen van het aantal kleine scholen in het primair onderwijs, want het kost veel extra aandacht en geld om de kwaliteit van het onderwijs op kleine scholen te kunnen realiseren
- verbeteren van het binnenklimaat (fris!) op de scholen. Een goed binnenklimaat zorgt voor betere leerprestaties
- bij de investeringen wordt extra aandacht aan duurzaamheid besteed. Vanaf 2020 worden alleen (bijna) energieneutrale scholen opgeleverd, conform BENG-norm (energie neutraal houdt in dat energieverbruik van het gebouw kleiner of gelijk is aan wat het gebouw zelf opwekt, door bijvoorbeeld zonnepanelen)
- de gemeente investeert in toekomstbestendige schoolgebouwen, die bijdragen aan de ontwikkeling van de leerlingen

Openbare orde en veiligheid

Pagina 60

Openbare orde en veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

TAAKVELD 1

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). Nadere informatie over deze gemeenschappelijke regelingen is te vinden op de site/pagina van 'verbonden partijen'.

TAAKVELD 2

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving, het vergroten van het veiligheidsgevoel op straat en het verhogen van de kwaliteit van de buitenruimte.

TAAKVELD 3

Openbare orde en veiligheid – Veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

TAAKVELD 4

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid			Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Realisatie	151 (2019)	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	5,3 (2016)	CBS
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	9,3 (2019)	CBS
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	4,6 (2016)	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	Realisatie	8,9 (2019)	CBS

Overzicht van baten en lasten

	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	6.014	19.826	8.001	7.992	7.992	8.022

Bijdragen rijk en medeoverheden	1.985	14.080	2.890	2.883	2.883	2.913
Overige opbrengsten derden	4.025	5.746	5.111	5.109	5.109	5.109
Overige baten	4	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	143.737	165.112	152.910	152.391	145.760	145.300
Apparaatslasten	62.855	62.363	61.036	61.002	58.393	58.393
Inhuur	4.126	3.596	668	668	668	668
Overige apparaatslasten	1.674	1.305	1.772	1.774	1.774	1.774
Personeel	57.056	57.463	58.597	58.561	55.952	55.952
Intern resultaat	626	-266	-168	-307	-307	-307
Intern resultaat	626	-266	-168	-307	-307	-307
Programmalasten	80.255	103.015	92.042	91.696	87.673	87.213
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	10.047	27.562	19.302	18.686	14.679	14.571
Kapitaallasten	755	654	677	947	931	580
Overige programmalasten	796	138	138	138	138	138
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	68.657	74.661	71.925	71.925	71.925	71.925
Saldo voor vpb en reserveringen	-137.723	-145.285	-144.909	-144.399	-137.768	-137.278
Saldo voor reserveringen	-137.723	-145.285	-144.909	-144.399	-137.768	-137.278
Reserves	70	25	0	0	0	0
Onttrekking reserves	70	25	0	0	0	0
Saldo	-137.653	-145.260	-144.909	-144.399	-137.768	-137.278

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 132.722	- 134.976	- 135.671	- 135.974	- 135.974		
Omissieregeling 2019	- 136.152	- 138.336	- 139.082	- 139.385	- 139.385		
Voorjaarsnota 2019	- 137.745	- 141.006	- 141.983	- 141.931	- 141.941		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 136.315	- 141.943	- 142.922	- 142.477	- 134.656		
10-maandsrapportage 2019	- 135.873	- 141.943	- 142.922	- 142.477	- 134.656		

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 142.034	- 142.922	- 142.477	- 134.656	- 134.656
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 142.476	- 146.647	- 143.855	- 143.084	- 139.757
10-maandsrapportage 2020	- 141.718	- 146.647	- 143.855	- 143.084	- 139.757
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 137.653				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 145.260	- 144.909	- 144.399	- 137.768 - 137.278

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan uit inkomende bijdragen en subsidies, inwonerbijdragen uit de regio, opbrengsten van huisvuil- en andere bestuursrechtelijke boetes, zoals boetes voor illegaal aangebrachte sandwichborden, te lang geparkeerde caravans en aanhangwagens en verkeerd geparkeerde fietsen. Daarnaast zijn er legesopbrengsten uit het verlenen van horeca- en evenementenvergunningen.

Lasten

De lasten voor het onderdeel Veiligheid bestaan uit kosten voor de bestrijding woonoverlast, het gemeentelijk cameratoezicht en werkzaamheden voor het programma Veilig Ondernemen, voor het bevorderen van de veiligheidsbeleving, stadsmariniers, terugdringen High Impact Crimes (HIC), bestrijding van woninginbraken. Verder is er geld beschikbaar voor het beleid over en het uitvoeren van evenementen- en horecaverunningen, voor tegengaan van ondermijnende criminaliteit, de aanpak van jeugdoverlast en de aanpak van de problematiek rondom EU-arbeidsmigranten. De gemeente geeft aan de RET een subsidie voor de inzet van OV surveillanten. Ook zijn er bijdragen voor de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond inclusief Brandweer. Vanuit het coalitieakkoord is er vanaf 2019 vooral extra geld beschikbaar voor ondermijning, cameratoezicht, cybercrime en kansarme wijken, zoals Bospolder-Tussendijken en Zuid. De lasten voor Toezicht en Handhaving bestaan grotendeels uit de personeelskosten voor de stadswachten die verantwoordelijk zijn voor onder meer het wijkgerichte toezicht, naleving van drank- en horeca- en taxiwetgeving, de pandenaanpak voor bestrijding van woonoverlast, het toezicht op de Maastunnel, het gemeentelijk cameratoezicht, de beveiliging van gemeentelijke gebouwen en voor de brug- en sluiswachters.

Reserves

Bij de tweede herziening is een onttrekking vanuit de reserve Saneringskosten Van der Gaag dossier begroot (€ 25). Deze onttrekking is bestemd voor de doorlopende juridische kosten op dit dossier.

Meerjarig verloop

De extra gelden vanuit het coalitieakkoord vanaf 2019 voor ondermijning, cameratoezicht, cybercrime en kansarme wijken, zoals Bospolder-Tussendijken en Zuid, lopen door tot en met 2023.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Openbare orde en veiligheid	1.387	1%	-1.055	1%	-1.315	1%	1.989	1%	2.479	2%
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	-109	0%	-109	0%	-109	0%	-109	0%	0	0%
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	-1.649	4%	-943	2%	-1.185	3%	-1.183	3%	-1.179	3%

Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	3.145	8%	-3	0%	-22	0%	3.281	10%	3.658	11%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	-109	0%	-109	0%	-109	0%	-109	0%	0	0%
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	-1.649	4%	-943	2%	-1.185	3%	-1.183	3%	-1.179	3%
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	3.145	8%	-3	0%	-22	0%	3.281	10%	3.658	11%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%

Omschrijving programma

Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt het college aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking waar het nodig is.

Voor de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg neemt de gemeente deel aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). Daarnaast neemt de gemeente deel aan de gemeenschappelijke regeling Gezamenlijke Brandweer, samen met bedrijven uit het Rotterdamse havengebied die een brandweeraanwijzing hebben.

Tot dit programma behoren naast toezicht op en handhaving van wet- en regelgeving door boa's en wijkbeheerders ook de taken op het gebied van cameratoezicht en de meldkamer.

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

Pagina 61

Crisisbeheersing en brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR).

Voortgang 2021

Zie ten aanzien van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en Gezamenlijke Brandweer de [paragraaf verbonden partijen](#).

Ontwikkelingen 2022-2025

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Wat willen we bereiken

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR)

Wat gaan we daar voor doen

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR)

Wat kost het

		Eerste Herziening			Voorjaarsnota	
Overzicht van baten en lasten Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	Realisatie 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	13	14.018	3.995	3.995	3.995	3.995
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	11.619	1.937	1.937	1.937	1.937
Overige opbrengsten derden	13	2.398	2.058	2.058	2.058	2.058
Lasten exclusief reserves	64.009	81.980	68.559	68.559	68.559	68.450
Apparaatslasten	3.624	2.856	1.744	1.744	1.744	1.744
Inhuur	1.393	0	94	94	94	94
Overige apparaatslasten	106	0	0	0	0	0
Personeel	2.125	2.856	1.650	1.650	1.650	1.650
Intern resultaat	147	0	0	0	0	0
Intern resultaat	147	0	0	0	0	0
Programmalasten	60.238	79.124	66.816	66.816	66.816	66.707
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	-1.083	14.662	5.074	5.074	5.074	4.965
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0

Subsidies en inkomensoverdrachten	61.320	64.462	61.742	61.742	61.742	61.742
Saldo voor vpb en reserveringen	-63.995	-67.962	-64.564	-64.564	-64.564	-64.455
Saldo voor reserveringen	-63.995	-67.962	-64.564	-64.564	-64.564	-64.455
Reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-63.995	-67.962	-64.564	-64.564	-64.564	-64.455

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 56.885	- 58.620	- 58.621	- 58.622	- 58.622		
Omissieregeling 2019	- 56.885	- 58.620	- 58.621	- 58.622	- 58.622		
Voorjaarsnota 2019	- 56.885	- 60.465	- 60.466	- 60.468	- 60.468		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 56.885	- 60.465	- 60.466	- 60.468	- 60.468		
10-maandsrapportage 2019	- 56.885	- 60.465	- 60.466	- 60.468	- 60.468		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 55.580						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 65.853	- 60.466	- 60.468	- 60.468	- 60.468	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 65.891	- 67.853	- 64.455	- 64.455	- 64.455	
10-maandsrapportage 2020		- 65.765	- 67.853	- 64.455	- 64.455	- 64.455	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 63.995					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 67.962	- 64.564	- 64.564	- 64.564	- 64.455

Financiële bijstellingen

	Eerste Herziening		Voorjaarsnota	
Bijstellingen Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024
Oorspronkelijke begroting 2021	-67.853	-64.455	-64.455	-64.455
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-109	-109	-109	-109
				0

Jaarplan Bureau Riec	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Jaarplan Burgernet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Jaarplan Riec Pijlers	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Jaarplan Var	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-109	-109	-109	-109	0
Begroting na wijzigingen		-67.962	-64.564	-64.564	-64.564	-64.455

Toelichting financiële bijstellingen

Jaarplan Riec bureau en pijlers

Het jaarplan van het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) is ingelezen, de baten en lasten zijn met € 2,75 mln toegenomen, dit betreft zowel materieel als personeel. Rotterdam is voor RIEC alleen kassier, het resultaat van RIEC is geen onderdeel van het resultaat van Rotterdam.

Jaarplan Burgernet

Het jaarplan van Burgernet is bij de eerste herziening ingelezen, de baten en lasten zijn met € 103 toegenomen, dit betreft zowel materieel als personeel. Rotterdam is voor Burgernet alleen kassier, het resultaat van Burgernet is geen onderdeel van het resultaat van Rotterdam.

Jaarplan VAR

Het jaarplan van VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR) is bij de eerste herziening ingelezen, de baten en lasten zijn met € 22 toegenomen, dit betreft zowel materieel als personeel. Rotterdam is voor VAR alleen kassier, het resultaat van VAR is geen onderdeel van het resultaat van Rotterdam.

Technische wijzigingen

In het taakveld Openbare orde en veiligheid – Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale Veiligheid zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd, zowel verschuivingen van als naar andere programma's. Direct achter de

technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De enige technische wijziging is: budgetoverheveling versterking omgevingsveiligheidsdiensten vanuit het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling naar het programma Openbare Orde en Veiligheid (€ 109).

Omschrijving taakveld

De gemeente Rotterdam neemt deel aan de gemeenschappelijke regelingen Gezamenlijke Brandweer en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). De Wet Veiligheidsregio's bepaalt dat de colleges van burgemeester en wethouders verantwoordelijk zijn voor de organisatie van de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en de geneeskundige zorg. Deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling Gezamenlijke Brandweer zijn de gemeente Rotterdam en bedrijven uit het Rotterdamse havengebied met een brandweeraanwijzing. Deze bedrijven zijn verenigd binnen de Coöperatieve Industriële Brandweezorg U.A. (CIBUA).

De gemeente Rotterdam neemt verder deel aan de volgende samenwerkingsverbanden voor de veiligheid in de regio:

- het Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond (VHRR). In het Veiligheidshuis komen de justitie-, zorg en bestuurlijke keten samen. Onder één dak werkt de VHRR samen aan de persoonsgerichte aanpak van overlastgevende personen en verdachten van strafbare feiten
- de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam (VAR) is een samenwerkingsverband van 32 gemeenten, de politie en het Openbaar Ministerie binnen de eenheid Rotterdam
- het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) en het Landelijk Informatie en Expertise Centrum (LIEC) ondersteunen de gemeente bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit
- het Burgernet faciliteert onder andere de app die functioneert bij diefstal of inbraak, doorrijden na een aanrijding, beroving en bij vermiste personen. De app vraagt burgers om uit te kijken en te helpen

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Pagina 62

Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht

Het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving, het vergroten van het veiligheidsgevoel op straat en het verhogen van de kwaliteit van de buitenruimte.

Voortgang 2021

Coronacrisis

Sinds de uitbraak van de coronacrisis in maart 2020 ligt de focus op gastheerschap en handhaving van de noodverordeningen en (sinds december 2020) de Tijdelijke wet maatregelen covid-19. Vanzelfsprekend heeft dit ook invloed op de voortgang van de beleidsdoelen in 2021. Hoewel alle handhavers nog altijd belast zijn met het toezicht op de naleving van coronamaatregelen, wordt dit sinds de tweede helft van 2020 primair uitgevoerd door een vrijgemaakt coronateam. Dit team bestaat uit 16 handhavers die actief zijn in de gehele stad. Zij houden toezicht in de winkelgebieden, op pleinen, in parken, op de markten en bij horecagelegenheden. De dedicated inzet van dit team stelt andere handhavingsteams in staat hun reguliere taken weer op te pakken.

Flying Squads

In 2020 is de inzet van de Flying Squads opnieuw opgestart, nadat het in het voorjaar stil kwam te liggen door de coronacrisis. In 2019 bleek de pilot succesvol. De camerabeelden worden ingezet voor analysedoeleinden, het attenderen van de uitvoering op straat voor het verwijderen van naastplaatsingen én het vergroten van de heterdaadkracht. De Flying Squads zijn een samenwerking van gemeentelijk cameratoezicht, de meldkamer en handhavers en reinigingsmedewerkers op straat. Aan de hand van de waarnemingen van de operator van cameratoezicht krijgt de handhaver op straat direct het signaal van een naastplaatsing waardoor snel en doelgericht gehandhaafd kan worden. Daarnaast schrikt het potentiële overtreders van naastplaatsingen af vanwege de extra ogen van de camera en de aanwezigheid van de handhaver. De Flying Squad heeft daarmee een repressieve en preventieve werking.

De operators van cameratoezicht constateren regelmatig naastplaatsingen op de hotspotlocaties, variërend van een enkele schoen tot een vuilniszak, bankstellen en illegaal gedumpt bedrijfsafval. In de hotspotstraten worden regelmatig boetes opgelegd door de handhavers. Los van de waarnemingen van de operators constateren de handhavers zelf ook overtredingen tijdens hun aanwezigheid rondom de hotspotlocaties. Op dit moment wordt onderzocht of de waarnemingen gekoppeld kunnen worden aan de boetes. Hierdoor wordt direct duidelijk of een boete is toe te schrijven aan een waarneming van een operator en daarmee de Flying Squad. Op korte termijn wordt het registratiesysteem verder uitgebreid waardoor de inzet van de handhaver direct te relateren is aan de inzet tijdens een Flying Squad dienst.

De huidige werkwijze van de Flying Squads wordt doorontwikkeld waarbij in overleg met de politie de inzet van de boa-operator in combinatie met een boa op straat wordt uitgewerkt. Het doel hiervan is om de slagkracht tijdens heterdaadsituaties op straat te vergroten. Op dit moment wordt door de afdeling Toezicht in samenwerking met de politie het werkproces opgesteld.

Handhavers gebruiken bodycams

De uitrol van de bodycams voor alle handhavers werkzaam in de publieke ruimte (circa 400 fte) was in het najaar van 2020 grotendeels afgerond. Alleen de boswachters van afdeling Openbare Werken, waarover het college in november 2020 had besloten hen ook uit te rusten met een bodycam, waren in verband met corona nog niet opgeleid. Nu de boswachters ook zijn opgeleid is de uitrol van de bodycams volledig afgerond.

Toepassing van meer bevoegdheden door handhavers

De gemeente Rotterdam is betrokken bij een initiatief van het ministerie van Justitie en Veiligheid om pilots op te zetten voor de toepassing van meer bevoegdheden door handhavers. Buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) in Nederland zijn onderverdeeld in zes boa-domeinen met hun eigen bevoegdheden. Voor effectieve handhaving hebben boa's in bepaalde gevallen bevoegdheden uit een ander boa-domein nodig. De pilots moeten mogelijk maken dat boa's bevoegdheden uit een ander domein mogen toepassen.

Rotterdam wil dat de reguliere boa's een beperkt aantal bevoegdheden mogen toepassen op het gebied van milieuhandhaving en taxihandhaving. Hiervoor zijn bij het ministerie van Justitie en Veiligheid aanvragen ingediend voor het starten van pilots. De aanvraag voor taxihandhaving was goedgekeurd en op 1 september 2020 startte een pilot waarin een team handhavers tijdelijk de bevoegdheid heeft gekregen te handhaven op een beperkt aantal overtredingen van de Wet-, en het Besluit Personenvervoer. De pilot had aanvankelijk een looptijd van 18 maanden en zou eindigen op 1 maart 2022, waarna een evaluatie zou plaatsvinden. Vanwege de coronacrisis is het taxivervoer van de opstapmarkt in Rotterdam sterk verminderd. Daarom is in overleg met het ministerie en andere pilot-gemeenten besloten de (hernieuwde start van de) pilots uit te stellen tot het moment dat het taxivervoer weer hersteld is. Over de doorgang van een eventuele pilot milieuhandhaving moet nog vervolgoverleg plaatsvinden met betrokken ketenpartners.

Sinds 2010 rustte daarnaast een lokale beperking op de toepassing van bevoegdheden binnen het boa-domein door Rotterdamse handhavers. In de afgelopen jaren zijn steeds meer handhavers uitgezonderd van die beperkingen om een effectieve inzet in bepaalde gebieden en op specifieke beleidsdossiers te bevorderen. Vanaf 1 juni 2021 is die lokale beperking in zijn geheel opgeheven. Daardoor kunnen alle Rotterdamse handhavers breder en flexibeler worden ingezet in de wijkgerichte aanpak van overlast en ergernissen.

Handhavers en politie versterken de samenwerking

Samenwerking tussen handhavers en de politie is een doorlopend punt van aandacht. Het versterken van de samenwerking was voor de coronacrisis al een belangrijke ambitie van dit college. De zichtbaarheid ervan is door de gezamenlijke toezichthoudende en handhavende taken ten aanzien van de verschillende coronamaatregelen toegenomen. De handhavers hebben in de aanpak van de coronacrisis hun meerwaarde voor de stad afgelopen jaar opnieuw bewezen. Dat heeft ook de samenwerking met de politie een extra impuls gegeven. Het heeft er al toe geleid dat de beperking op de toepassing van bevoegdheden door Rotterdamse handhavers door de driehoek is opgeheven.

De samenwerking met de politie wordt in 2021 verder versterkt en bestendigd door te investeren in structurele en gestructureerde informatie-uitwisseling tussen beide organisaties. De gemeente en de Politie-eenheid Rotterdam lopen met dit project voorop in Nederland. Daarnaast wordt ingezet op het scheppen van randvoorwaarden waaronder intensievere fysieke samenwerking op wijkniveau wordt gestimuleerd zodra de coronamaatregelen dat toelaten. Te denken valt aan het uitbreiden van gezamenlijke briefings, vaker gezamenlijk surveilleren wanneer dat meerwaarde heeft en het organiseren van gezamenlijke acties en controles, ieder binnen zijn eigen taken en bevoegdheden en zo veel mogelijk complementair aan elkaar.

Om de veiligheid van de handhavers te bevorderen is eind 2020 een onderzoek gestart naar de mogelijkheden voor Stadsbeheer om volledig over te stappen op het C2000-netwerk. Noodoproepen zouden dan rechtstreeks bij de politiemeldkamer binnenkomen. Bij dit onderzoek worden ook de verdere consequenties in kaart gebracht. De resultaten hiervan en besluitvorming hierover zijn voor de zomer van 2021 te verwachten.

Handhaving op agressieve honden

Rotterdam heeft als een van de weinige gemeenten een meldpunt agressieve honden. Om de meldingen te kunnen opvolgen zijn 15 handhavers in 2020 speciaal getraind om veilig onderzoek te kunnen doen naar meldingen. Dit jaar wordt weer een tiental handhavers opgeleid om de binnengekomen meldingen goed te kunnen onderzoeken. Naar verwachting komt dit jaar een landelijke registratie van bijtincidenten. Rotterdam is één van de gemeenten die hierin vooroploopt en meedenkt.

Ondermijning

In 2021 continueren en versterken wij de inzet van handhavers bij de aanpak van ondermijning. Wij willen de rol van de handhavers versterken door vooral te investeren in awareness-trainingen en informatie-uitwisseling. Handhavers spelen al een actieve rol bij de aanpak van ondermijning in de Spaanse Polder, in Delfshaven en op de Beijerlandse laan. Op stedelijk niveau dragen de handhavers bij aan de integrale aanpak van ondermijning. Dit wordt in 2021 gecontinueerd middels hun bijdrage aan controles en acties.

Ongeadresseerd reclamedrukwerk

Vanaf 1 november 2020 wordt gehandhaafd op een systeem waarin Rotterdammers zonder sticker op de brievenbus geen ongevraagde reclame meer mogen ontvangen. Mede door de handhaving heeft dit systeem geleid tot een enorme papierbesparing.

Ontwikkelingen 2022-2025

- Op 1 september 2020 is een pilot gestart waarin een team handhavers tijdelijk de bevoegdheid heeft gekregen te handhaven op een beperkt aantal overtredingen van de Wet-, en het Besluit Personenvervoer. De pilot had aanvankelijk een looptijd van 18 maanden en zou eindigen op 1 maart 2022, waarna een evaluatie zou plaatsvinden. Vanwege de coronacrisis is het taxivervoer van de opstapmarkt in Rotterdam sterk verminderd. Daarom is in overleg met het ministerie en andere pilot-gemeenten besloten de (hernieuwde start van de) pilots uit te stellen tot het moment dat het taxivervoer weer hersteld is.
- Het fietsgebruik in Rotterdam is de afgelopen jaren flink gegroeid en zal naar verwachting de komende jaren verder toenemen. In de Fietskoers 2025 staat de ambitie dat iedere fietser zijn of haar fiets in de binnenstad van Rotterdam in een fietsparkeervoorziening kan stallen en kwalitatief naar wens kan parkeren. In de Fietsparkeerstrategie binnenstad staat beschreven op welke wijze de ambitie uit de

Fietskoers 2025 behaald kan worden, waaronder door het realiseren van extra fietsparkeerplekken. Een toename van fietsers kan ook gepaard gaan met een toename van fietsparkeeroverlast. Om voor de komende jaren de hiervoor noodzakelijke handhavingscapaciteit in beeld te brengen wordt een meerjarenplan opgesteld, waarbij we toewerken naar passende handhavingscapaciteit op fietsparkeren in 2030, want dan zal ook de fietsparkeercapaciteit in de binnenstad op orde zijn. In de jaren daar naartoe zal de handhaving gefaseerd meebewegen met de fietsparkeerstrategie en kijken we steeds waar handhaving het meest noodzakelijk is.

Wat willen we bereiken

Rotterdam is de afgelopen jaren veiliger geworden, deze trend willen we doorzetten.

Handhavers zijn goed getraind en uitgerust met voldoende bevoegdheden en de juiste middelen, zoals bodycams, zodat zij hun werk veilig, effectief en efficiënt kunnen doen.

Wat gaan we daar voor doen

Rotterdam is de afgelopen jaren veiliger geworden, deze trend willen we doorzetten met de volgende punten:

- Uitvoering geven aan het handhaven van het gemeentelijk beleid; zoals op jeugdoverlast, woonoverlast, illegale bewoning, milieudelicten, straatintimidatie, ondermijning en agressieve honden.
- Optreden tegen vervuiling van de stad. Bijvoorbeeld door te handhaven op het verkeerd aanbieden van huisvuil en bedrijfsafval, handhaven op hondenpoep en het achterlaten van zwerfvuil.
- Toezien op naleving van de Taxiverordening en drank en horecawet- en regelgeving.
- Bijdragen aan de bereikbaarheid van de stad door te handhaven op hinderlijk en foutparkeren, de inzet van verkeersregelaars en het wegslepen van hinderlijk en/of gevaarlijk geparkeerde voertuigen.
- Cameratoezicht, zowel vast als mobiel, uitbreiden. Handhaving en Cameratoezicht vormen samen de ogen en oren van de stad. De toepassing van cameratoezicht wordt geïntensiveerd ten behoeve van leefbaarheid van de stad. Voor slim beheer van de buitenruimte wordt de uitbreiding van toepassingsmogelijkheden van cameratoezicht onderzocht. De gemeentelijke meldkamer is daarbij het communicatieknooppunt voor de handhavers, politie en andere hulpdiensten.
- Toezichthouders van de fiets- en voetgangersbuis van de Maastunnel zorgen dagelijks dat inwoners en bezoekers van de stad veilig gebruik kunnen maken van deze verbinding tussen de Noord- en Zuidoever.

Handhavers zijn goed getraind en uitgerust met voldoende bevoegdheden en de juiste middelen, zoals bodycams, zodat zij hun werk veilig en efficiënt kunnen doen

- Handhavers steeds meer wijkgericht en informatiegestuurd inzetten en daardoor aanwezig zijn op de plekken en tijdstippen waar dit het meest noodzakelijk is. Om dit optimaal te ondersteunen wordt een nieuw handhavingsadministratie- en informatiesysteem ontwikkeld. Hoewel de coronacrisis van invloed is geweest op de planning, is het fietshandhavingssysteem als onderdeel van het nieuwe systeem live gegaan op 29 maart 2021. De verwachting is dat het systeem voor het einde van 2021 volledig operationeel is.
- Als gemeente Rotterdam, gezamenlijk met de G4 en de VNG, ons sterk maken voor meer bevoegdheden en flexibelere inzet van handhavers (zie alinea 'Toepassing van meer bevoegdheden door handhavers').

Algemeen

- Mensen aanspreken op hun verantwoordelijkheden en, indien dit nodig is, handhavend optreden. Toezicht en Handhaving is actief en zichtbaar aanwezig in de buitenruimte. Dit wordt gedaan in nauwe samenwerking met partners als politie, bewoners en ondernemers.
- Vanuit gastheerschap contact leggen met bewoners, ondernemers en bezoekers. Handhavers zijn het visitekaartje van de stad, ook bij evenementen.

Wat kost het

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	Realisatie 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	2.683	1.318	1.355	1.346	1.346	1.346
Bijdragen rijk en medeoverheden	198	0	28	21	21	21
Overige opbrengsten derden	2.483	1.318	1.327	1.325	1.325	1.325
Overige baten	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	43.958	44.705	44.409	43.938	43.936	43.931
Apparaatslasten	40.150	41.207	41.242	41.322	41.325	41.325
Inhuur	2.052	2.672	574	574	574	574
Overige apparaatslasten	1.419	1.230	1.689	1.691	1.691	1.691

Personeel	36.679	37.305	38.979	39.057	39.060	39.060
Intern resultaat	-43	-633	-689	-689	-689	-689
Intern resultaat	-43	-633	-689	-689	-689	-689
Programmalasten	3.851	4.131	3.856	3.304	3.300	3.295
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.668	3.700	3.719	2.886	2.886	2.886
Kapitaallasten	397	293	0	281	276	272
Overige programmalasten	786	138	138	138	138	138
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-41.275	-43.388	-43.054	-42.592	-42.590	-42.585
Saldo voor reserveringen	-41.275	-43.388	-43.054	-42.592	-42.590	-42.585
Saldo	-41.275	-43.388	-43.054	-42.592	-42.590	-42.585

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 32.733	- 32.809	- 33.086	- 33.087	- 33.087		
Omissieregeling 2019	- 35.934	- 35.000	- 35.278	- 35.278	- 35.278		
Voorjaarsnota 2019	- 41.365	- 40.150	- 40.187	- 39.907	- 39.916		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 41.557	- 40.481	- 40.519	- 40.239	- 39.448		
10-maandsrapportage 2019	- 40.356	- 40.481	- 40.519	- 40.239	- 39.448		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 39.907						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 42.015	- 40.519	- 40.239	- 39.448	- 39.448	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 41.826	- 41.739	- 42.111	- 41.407	- 41.407	
10-maandsrapportage 2020		- 42.034	- 41.739	- 42.111	- 41.407	- 41.407	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 41.275					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 43.388	- 43.054	- 42.592	- 42.590	- 42.585

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening		Voorjaarsnota	
Bijstellingen Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht		Begroting	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024
					2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-41.739	-42.111	-41.407	-41.407
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-1.649	-943	-1.185	-1.183
					-1.179
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	-281	-276
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	76	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.725	-943	-904	-907
Begroting na wijzigingen		-43.388	-43.054	-42.592	-42.590
					-42.585

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#).

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Technische wijzigingen

De grootste wijzigingen betreffen overheveling formatie Woonoverlast (structureel - € 635), overheveling budget Ondernijning (- € 494 in 2021), herverdeling cluster opgaven (- € 484 in 2021 tot € 13 in 2025), herverdeling bijdrage Garantiebanen (structureel - € 253) en herverdeling budgetten voor de inzet van personeel, inhuur en uitbestede werkzaamheden om deze in lijn te brengen met de verwachte uitgaven (€ 141 in 2021 tot - € 32 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Algemene plaatselijke verordening Rotterdam](#)
- [Afstoffenverordening Rotterdam 2009](#)
- [Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften \(Wet 'Mulder'\)](#)
- [Visie Stadswachten Vertrouwd op Straat](#)
- [Programma In de bak. Naastplaatsingen 2019-2022](#)
- [Schoon Genoeg! Rotterdams offensief tegen zwerfvuil](#)
- [Horecanota 2017-2021](#)

Omschrijving taakveld

Het taakveld Toezicht en Handhaving draagt bij aan de veiligheid en leefbaarheid in wijken. Vanwege de verdichting van de stad, groeit de druk op de buitenruimte en neemt het belang van het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving toe.

Dit Rotterdamse taakveld is onderdeel van het programma Openbare orde en veiligheid en betreft de gemeentelijke taken op het gebied van:

- Toezicht en handhaving openbare orde, boa's.
- Veilige woon- en leefomgeving.

Het groeiende aantal mensen in de stad zorgt onder andere voor meer (woon)overlast, meer (bedrijfs)afval, vollere parken en meer verkeer en drukte in de stad. Hierdoor zal de druk op Handhaving en Toezicht toenemen.

Openbare orde en veiligheid - Veiligheid

Pagina 63

Openbare orde en veiligheid - Veiligheid

Rotterdam wil een veilige stad zijn waar iedereen zich welkom en thuis voelt.

Voortgang 2021

Cyberresilience

In het coalitieakkoord 2019-2022 is afgesproken dat de gemeente Rotterdamse burgers, ondernemers en bedrijven gaat helpen bij het versterken van hun digitale weerbaarheid. Tijdens de Coronacrisis is de digitale afhankelijkheid sterk toegenomen. Daar staat tegenover dat waar traditionele criminaliteit de afgelopen periode is afgenomen, cybercriminaliteit juist toeneemt. Voor het zomerreces 2021 informeert het college de raad over de voortgang van de inzet op het gebied van cyber resilience.

Daarom heeft de gemeente de afgelopen periode geïnvesteerd in de digitale weerbaarheid van Rotterdamse burgers en bedrijven. De activiteiten gericht op cyberweerbaarheid van burgers en ondernemers hebben vanwege de coronacrisis voornamelijk digitaal plaatsgevonden. Zo is er een online talkshow voor MKB-ers georganiseerd en is geïnvesteerd in HackShield, een online game gericht op het vergroten van de digitale weerbaarheid van jongeren van 9-12 jaar. De komende periode wordt in samenwerking met de VAR een nieuwe #EchtNep communicatiecampagne gericht op de recreatieve sector uitgerold. Daarnaast investeert de gemeente in de digitale weerbaarheid van de Rotterdamse haven door betrokkenheid bij FERM, een samenwerkingsverband gericht op het versterken van de digitale weerbaarheid van bedrijven in de haven. Eind 2020 is FERM een zelfstandige stichting geworden, de gemeente is voornemens om een subsidierelatie aan te gaan met deze

stichting. Ondanks de inspanningen gericht op het versterken van de digitale weerbaarheid, is een cybercrisis niet te voorkomen. Daarom is ter voorbereiding op een cybercrisis in 2020 de Handreiking Cybergevolgbestrijding opgesteld. Deze handreiking is in februari 2021 bestuurlijk getoetst en in maart 2021 is de link met het Nationaal Crisisplan Digitaal geoefend.

Ondermijning en bestuurlijke handhaving

Op 15 april 2021 heeft de burgemeester het Jaarverslag aanpak ondermijnende criminaliteit en bestuurlijke handhaving 2020 (21bb5053) aan de gemeenteraad gezonden. Daarmee wordt de gemeenteraad over de aanpak van ondermijnende criminaliteit, bestuurlijke handhaving en vuurwapengeweld geïnformeerd. Voor het zomerreces 2021 wordt het Rekenkamerrapport aanpak ondermijning en de reactie van het college verwacht.

De COVID-19 pandemie heeft gevolgen voor/effect op de resultaten van de aanpak van ondermijnende criminaliteit en de genomen bestuurlijke maatregelen. De extra inzet, ten behoeve van de naleving van de noodverordening, heeft bij de betrokken organisaties tot beperkt beschikbare capaciteit geleid. Ook hebben integrale controles tijdens de lockdowns niet of slechts gedeeltelijk plaatsgevonden.

De haven is één van de gebiedsgerichte aanpakken waar het afgelopen jaar veel inzet op is gepleegd. Er is door de partners een gezamenlijke Uitvoeringsagenda met 22 actiepunten opgesteld, waarbij we de minister van Justitie & Veiligheid voor de verdere uitwerking hard nodig blijven hebben.

In het kader van de aanpak mensenhandel is de gemeente in 2020 gestart met een fenomeenonderzoek naar de aard en omvang van criminele uitbuiting in samenhang met drugsdelicten in Rotterdam. Dit onderzoek wordt voor de zomer van 2021 afgerond. Samen met onder andere het Zorg- en Veiligheidshuis wordt een aanpak tegen criminele uitbuiting opgezet. Daarnaast is de Rekenkamer Rotterdam gestart met een onderzoek naar het prostitutiebeleid. In zijn algemeenheid blijft de trend zichtbaar dat de vergunde prostitutiesector kleiner wordt. Technologische ontwikkelingen dragen hieraan bij. Ten aanzien van de coronacrisis is het afwachten hoe de prostitutiesector zich verder ontwikkelt en wat de financiële gevolgen voor seks- en prostitutiebedrijven zijn. Vanuit zowel zorg- als veiligheidsperspectief wordt hier zo adequaat mogelijk op ingespeeld.

Voorts ligt het wetsvoorstel Wet regulering sekswerk bij de Tweede Kamer. Dit wetsvoorstel beoogt een landelijk en uniform prostitutiebeleid in het leven te roepen. Een volgend kabinet zal moeten uitspreken hoe het verdere proces ten aanzien van dit wetsvoorstel eruit zal gaan zien.

High Impact Crimes

In april 2021 is de HIC-aanpak behandeld in de Commissie Veiligheid en Bestuur en de Raadsvergadering. Aanleiding voor de agendering was de voortgangsrapportage 2020 die op 3 februari 2021 door de burgemeester aan de gemeenteraad is gezonden (21bb001566). In het eerste kwartaal van 2021 is onverminderd ingezet op de drie pijlers van de HIC-aanpak, te weten 1) preventie 2) daderaanpak en 3) nazorg voor slachtoffers. De cijfers over het eerste kwartaal laten een opnieuw een forse daling van het aantal woninginbraken, straatroven en overvallen in Rotterdam zien. Zie [21bb5060 Burgemeestersbrief over high impact Crime cijfers Q1 2021](#)

Gemeente Rotterdam: Aantal HIC-delicten Q1 2021 (jan. t/m maart)					
	Januari	Februari	Maart	Totaal	Vershil Q1 2021 t.o.v. Q1 2020
Woninginbraken	99	70	64	233	-51,1%
Straatroven	14	15	21	50	-58,9%
Overvallen	8	8	4	20	-58,3%

In de vergelijking van de cijfers ten opzichte van vorig jaar moet rekening gehouden worden met de coronamaatregelen die tevens van invloed zijn geweest op de gelegenheidsstructuren voor het plegen van HIC-delicten. Vanaf half maart geeft de vergelijking van de cijfers ten opzichte van dezelfde periode in 2020 tot op zekere hoogte een realistischer beeld, omdat we vanaf dat moment 'corona-maanden' met 'corona-maanden' vergelijken.

De inbraakhotspots zijn ongewijzigd gebleven: Vreewijk, Bloemhof, Pendrecht, en Lombardijen. In het eerste kwartaal zijn verschillende aanvragen voor de stimuleringsregeling inbraakpreventie door woningcorporaties ingediend en door de gemeente goedgekeurd. In Hillesluis zijn particulieren woningeigenaren actief benaderd om hen te wijzen op de stimuleringsregeling waarmee zij hun woningen beter kunnen beschermen tegen inbraken.

Tijdens het Donkere Dagen Offensief (loopt van oktober tot maart) is extra toezicht door politie en handhaving ingezet. En is er vanuit de gemeente online en offline veel aandacht geweest voor preventie, waaronder met de campagne: "Samen maken wij Rotterdam #Inbraakvrij". Vanwege de lockdown is het aantal offline preventieacties, ter voorkoming van oploopjes/groepsvorming in de wijken, beperkt geweest. De inbraakpreventiebakfiets is in Lombardijen middels een oproep in de Like je Wijk-krant 'op afspraak' ingezet. Bij bewoners die zich per mail hadden aangemeld is (geheel Corona-proof) het Inbraak-vrij Informatiepakket bezorgd.

Aan slachtoffers is vanuit de gemeente en door Slachtofferhulp Nederland passende nazorg geboden. Bij overvallen op ondernemingen zijn slachtoffers voorzien van een advies op maat om herhaling te voorkomen. De intensieve aanpak van daders (High Impact Targets, HIT'ers) is in het eerste kwartaal tevens onverminderd voortgezet, om recidive te voorkomen en de criminele carrière van HIT'ers te doorbreken.

Voortgang aanpak shishalounges

Met de 2,5 jaar geleden ingezette gerichte aanpak loopt het aantal shishalounges in de stad terug van 47 in 2018 tot 37 medio maart 2021. Ook het rookverbod heeft hieraan bijgedragen. Het [onderzoek](#) " Shishalounges in

Rotterdam "(Tilburg University, in opdracht van de gemeente) bevestigt dat de aanpak 'zijn vruchten afwerpt'. Het [resultaat](#) van de lobby is dat dat staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een aantal beleidsmatige scenario's laat onderzoeken om te bestuderen hoe de blootstelling aan schadelijke stoffen in shishalounges kan worden verminderd. Hij zal rond de zomer 2021 de Tweede Kamer hierover informeren en complimenteert de aanpak van overlast van de shishalounges in de gemeente Rotterdam en de samenwerking die daarin wordt gezocht met de NVWA en de andere handhavingspartners. Het onderzoek en de inzet rond de shishalounges zijn op 20 mei in de commissie Veiligheid en bestuur besproken.

Radicalisering, extremisme en terrorisme

In 2021 start een aantal nieuwe weerbaarheidprojecten voor (kwetsbare) groepen jongeren en ouders. (Online) trainingen en voorlichtingen over radicalisering en extremisme worden volgens planning aan professionals aangeboden. Het Meld en adviespunt radicalisering (Mar) krijgt nog steeds vragen en signalen over (verschillende vormen) van radicalisering. De aanpak van geradicaliseerde personen loopt, met inachtneming van de coronamaatregelen, door. In het eerste kwartaal van 2021 is er vanwege reguliere aandacht en een aantal incidenten vanuit veiligheidspartners (extra) aandacht (geweest) voor bepaalde objecten en groepen in de stad. De gemeente is voornemens om later dit jaar, als de coronamaatregelen dat weer toelaten, veiligheidstrainingen te organiseren voor bestuursleden en vrijwilligers van religieuze instellingen. Op het moment dat de coronamaatregelen het weer toestaan dat (grootschalige) evenementen plaatsvinden wordt de dreiging van extremisme en terrorisme zoals gebruikelijk meegenomen in het evenementenvergunningentraject.

Aanpak in de (focus) wijken

Jeugdoverlast, spanningen tussen jongeren en handhavers en tussen burgers over de coronaregels zijn effecten van de coronacrisis op de openbare orde en veiligheid. De kwetsbare groepen in de (kwetsbare) wijken kunnen door inkomensverlies vatbaarder zijn voor ondermijnende criminaliteit. Naast de handhaving van de openbare orde, de inzet op High Impact Crimes en de aanpak van ondermijnende criminaliteit wordt de leefbaarheid in de wijken mede bepaald door de aandacht die er is voor kwetsbare groepen, de kwaliteit van de openbare ruimte, onderwijs en werkgelegenheid. Binnen de 5 focuswijken worden dedicated teams gevormd om per wijk extra te investeren in de knelpunten die ontstaan.

Bij de afhandeling van de motie "Extra focus op de focuswijken"(20BB19191) zal nader worden ingegaan op de integrale aanpak in de wijken Oude Westen, Bloemhof, Carnisse, Tarwewijk en Hillesluis.

Cameratoezicht

Eind 2020 zijn er diverse cameraprojecten op grond van de Gemeentewet 151c door de driehoek goedgekeurd, te weten Carnisse, Nesselandestrand, Essenburgbuurt en Bloemhof. De drie mobiele camerakastjes in Nesselande zijn reeds operationeel alvorens het Warm Weer Protocol van kracht kon worden. Op dit moment is de uitvoering van het project Carnisse in volle gang. Naar verwachting wordt dit eind juni opgeleverd en zullen de Essenburgbuurt en Bloemhof uitgevoerd worden. Eind mei zal tevens het laatste cameragebied met analoge camera's worden vervangen voor digitale exemplaren. In het laatste kwartaal van 2021 zal de procedure worden opgestart voor de totstandkoming van de Evaluatie Cameratoezicht 2022. In deze evaluatie zal op grond van een analyse en adviezen van de politie, gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités geadviseerd worden om cameraverplaatsingen binnen een bestaand cameragebied uit te voeren.

Sociale veiligheid Openbaar Vervoer

Vooralsnog onduidelijk wat de impact van Corona is op sociale veiligheid in OV. Er zijn nog geen onderzoeksrapporten beschikbaar. De vergelijking met voorgaande jaren is ook lastig gezien de veranderde situatie (aangepaste dienstregeling, minder reizigers, bezetting OV ligt nu rond 40-45%)

Per 1 april is het instrument OV-verbod uitgebreid met wapenbezit. De raad is hierover geïnformeerd middels brief d.d. 31 maart jl. (21bb004278)

De subsidie voor de sociale veiligheid openbaar vervoer van de gemeente Rotterdam is net aangepast. Maar de impact van de corona maatregelen en de daardoor teruggelopen reizigersinkomsten noodzaakt de RET om over de gehele breedte te bezuinigen, ook op sociale veiligheid. Het transitieprogramma Openbaar Vervoer van MRDH voorziet in 25% bezuiniging op metrobeheerders en tramconducteurs. Vanuit het college (wethouder Verkeer en Vervoer) heeft t.a.v. transitieprogramma OV een toelichting gegeven in cie. EDEM d.d. 10 maart jl. Het college houdt vinger aan de pols en staat in contact met directie RET, om te bezien hoe de sociale veiligheid in het OV, ondanks de bezuinigingen, op niveau kan blijven.

Seksuele Straatintimidatie

In januari 2021 is de evaluatie van de Aanpak Seksuele Straatintimidatie aan de raad gestuurd en op 20 mei 2021 in de raadscommissie Veiligheid en Bestuur besproken. Het onderzoeksrapport van de EUR naar seksuele straatintimidatie in Rotterdam volgde in april. Beide stukken bieden duidelijke aanknopingspunten voor de doorontwikkeling van de aanpak, die later dit jaar wordt afgerond. Input hiervoor is ook opgehaald in gesprekken met betrokken organisaties, experts en ervaringsdeskundigen.

Jeugdoverlast

In het eerste kwartaal van 2021 zijn door de driehoek twee nieuwe problematische jeugdgroepen geprioriteerd: een in Lombardijen en één in het Nieuwe Westen. In totaal zijn er nu 12 overlastgevende groepen geprioriteerd. Er is één overlastgevende groep afgeschaald in het gebied Feijenoord. Verder werkt de gemeente aan een verbreding van deze integrale groepsaankpak. Het convenant: 'aankpak problematische groepen en groepsgedrag' wordt onder de loep genomen om onder andere welzijnspartijen te betrekken, zodat de groepsaankpak integraal vanuit het veiligheids- en zorgdomein kan worden ingestoken. Samen met de ketenpartners (politie en OM) wordt onderzocht of de groepsaankpak ook op groepen overlastgevende volwassenen kan worden toegepast

Woonoverlast

Het aantal complexe woonoverlastzaken is gedaald in 2020 ten opzichte van 2019. In het eerste kwartaal van 2021 is er een lichte stijging van het aantal complexe woonoverlastzaken. Ondanks dat de Coronamaatregelen beperkingen op leggen aan het handelingskader lukt het de veiligheidsregisseurs woonoverlast en experts wonen goed om de complexe woonoverlast aan te pakken. Het vertrouwen van de melder in de ketensamenwerking voor de aankpak van woonoverlast is vergroot in 2020 en deze trend lijkt door te zetten in het eerste kwartaal van 2021. In het eerste kwartaal van 2021 is voor de tweede keer in Nederland en de eerste keer in Rotterdam een tijdelijk huisverbod opgelegd aan een notoire woonoverlastveroorzaker op grond van de wet aankpak woonoverlast.

Het aantal meldingen enkelvoudige woonoverlast is, vermoedelijk door de Coronamaatregelen, verdubbeld ten opzichte van 2019. Die trend zet zich ook in 2021 door. Het risico is dat deze enkelvoudige woonoverlast zich ontwikkelt naar complexe woonoverlast. In 2021 worden daarom met de samenwerkingspartners afspraken gemaakt hoe enkelvoudige woonoverlast in een vroeg stadium kan worden gestopt als dit Rotterdammers onderling niet lukt. Het jaarverslag Woonoverlast 2020 (21bb6361) is op 27 mei 2021 naar de raad gezonden.

Levendige stad

Evenementen zijn in de eerste maanden van 2021 niet mogelijk gebleken als gevolg van de geldende coronamaatregelen. Alle B/C-evenementen die in 2021 niet hebben kunnen plaatsvinden, krijgen een terugkeergarantie op de evenementenkalender 2022. Daarnaast heeft het college in de vergadering van 20 april 2021 het B/C-evenementenoverzicht 2021 gewijzigd en organisatoren die in de eerste helft van 2021 zaten hiermee de kans geboden om later in het jaar een plek op het overzicht te krijgen.

De dienstenoverleggen voor de B/C-evenementen zijn inmiddels opgestart. De keuze om het vergunningverleningsproces op te starten, is voor deze evenementen bij de organisatoren neergelegd. De dienstenoverleggen starten met het door de organisatie gewenste scenario (dit is vaak een scenario dat financieel nog haalbaar is). Of het uiteindelijk past binnen de dan geldende maatregelen zal gaandeweg blijken. Maar nu niet starten met het vergunningverleningsproces zet de deur naar de toekomst dicht.

Op 8 april 2021 is het Ondersteuningsplan Rotterdamse Horeca in de gemeenteraad besproken. Horecaondernemers krijgen de ruimte en ondersteuning om na de lockdown te kunnen herstellen. Terrassen mogen twee keer zo groot worden en coronacoaches begeleiden horecaondernemers bij het coronaproof maken van het terras. Aan de terrasuitbreiding zijn voorwaarden verbonden om andere functies van de publieke ruimte tegelijkertijd mogelijk te houden.

In het ondersteuningsplan voor de horeca wordt het tot en met 31 december 2021 voor alle ondernemers met een exploitatievergunning mogelijk om gebruik te maken van de evenementenkraskaart. Uiteraard geldt dat zolang evenementen als gevolg van corona niet zijn toegestaan de evenementenkraskaart niet kan worden afgegeven.

Ontwikkelingen 2022-2025

Actieprogramma EU-arbeidsmigranten

Het college heeft op 13 april 2021 het integrale actieprogramma EU- arbeidsmigranten aan de gemeenteraad aangeboden. Het actieprogramma is op 19 mei 2021 in de raadscommissie Werkgelegenheid, Inkomen, Integratie, Schuldenaankpak en Armoedebestrijding besproken.

In Rotterdam weten veel EU-arbeidsmigranten hun weg prima te vinden, zij leveren een belangrijke bijdrage aan de economie. Tegelijkertijd lijkt er bij nieuwe EU-arbeidsmigranten die tijdelijke huisvesting en werk hebben gevonden, sprake te zijn van uitbuiting en intimidatie. De druk op kwetsbare wijken in Rotterdam neemt toe, bijvoorbeeld vanwege overlast door overbewoning.

Het college wil de vraagstukken rondom EU-migranten proactief aanpakken waar zij dat als gemeente eigenstandig kan. Zo wordt fors ingezet op meer zichtbaarheid van de gemeente in wijken waar veel EU-

migranten wonen, zoals Carnisse, Tarwewijk en Oud-Mathenesse. Er komen informele ontmoetingsplekken en laagdrempelige spreekuren waar EU-migranten terecht kunnen voor informatie over rechten en plichten en over registratie. Verder wordt er geïnvesteerd in nauwer contact met sleutelfiguren en bestaande netwerken. Daarnaast wordt er samen opgetrokken met het [actieplan Goed Huren en Verhuren](#) om excessen op de woningmarkt tegen te gaan. Om een beter beeld te krijgen van de problematiek rondom arbeidsuitbuiting, stelt de gemeente een verkenner aan om de ketensamenwerking tussen uitzendbureaus en verschillende sectoren waar veel EU-arbeidsmigranten werkzaam zijn, te onderzoeken. Daarmee wil de gemeente inzichtelijk maken hoe deze partijen medeverantwoordelijk kunnen worden om arbeidsuitbuiting tegen te gaan.

Wat willen we bereiken

Betrokken stad

De Rotterdammer en de Rotterdamse ondernemers meer structureel betrekken bij beleid en uitvoering. Van consultatie en inspraak naar meer coproductie en co-creatie.

Weerbare stad

De overheid zorgt voor handhaving van de rechtsorde en de openbare orde. Dit is van belang voor het versterken van de stabiliteit van een goed functionerende samenleving.

Stad in balans

Een veilig leef- en uitgaansklimaat in Rotterdam, waarin bewoners en bezoekers zich vrij kunnen bewegen en kinderen veilig kunnen opgroeien. Tegelijkertijd zet het college in op het voorkomen van inmenging vanuit criminaliteit en op vermindering van overlast.

Wat gaan we daar voor doen

Betrokken stad

Er wordt ook in deze coronatijd zoveel mogelijk gewerkt vanuit de wijk, rekening houdend met de RIVM richtlijnen. De gemeente is binnen dat kader zo veel mogelijk zichtbaar aanwezig en er worden (digitaal) gesprekken gevoerd, wat bewoners waarderen want het contact werd en wordt gemist.

Weerbare stad

- Ondermijnende criminaliteit

Ondermijnende criminaliteit zit in de haarvaten van de samenleving en vergt een stevige, langdurige en effectieve aanpak. Ook in 2021 wordt ingezet in gebieden zoals de Spaanse Polder, Rotterdam-Zuid, Rotterdam-West en de haven. Daarnaast zal ook worden ingezet op thema's zoals drugscriminaliteit, financieel-economische delicten, fraude met vastgoed, mensenhandel en Outlaw Motor Gangs. Ook de komende periode wordt de aanpak versterkt.

Het kennis- en bewustzijnsniveau van ondermijnende criminaliteit onder medewerkers wordt verder vergroot. Er wordt onder andere een animatiefilm ontwikkeld voor medewerkers van de gemeente Rotterdam waaruit blijkt wat ondermijnende criminaliteit inhoudt en waar zij terecht kunnen met mogelijke signalen van ondermijning. Daarnaast wordt verder geïnvesteerd in opleidingen voor medewerkers die analysewerkzaamheden uitvoeren om de informatiepositie van de gemeente te verbeteren en zo effectiever ondermijning te kunnen signaleren, voorkomen en aan te pakken. Verder wordt geïnvesteerd in materieel opzicht: m.b.v. nieuwe ICT- en registratiesystemen kan de gemeente betere analyses maken en meer zicht krijgen op achterliggende structuren en fenomenen.

De komende periode wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheid voor een vergunningplicht voor uitzendbureaus om arbeidsuitbuiting te voorkomen. Verder wordt een onderzoek gestart naar (de vatbaarheid voor) criminele activiteiten in, rondom en door shishalounges en wordt onderzoek gedaan naar hoe de meldingsbereidheid onder ondernemers te vergroten en naar de economische draagkracht van bepaalde branches op winkelstrips op Rotterdam-Zuid.

Het team ondermijning is eind 2019 gestart met het project bestuurlijk afpakken. De politie, het OM en de FIOD zijn geoefend in het afpakken van crimineel vermogen, maar ook gemeenten kunnen afpakken. In de praktijk komt dit echter moeilijk van de grond. Daarom wil de gemeente beter zicht krijgen op welke (afpak)mogelijkheden de gemeente heeft en kan inzetten om ondermijnende subjecten met openstaande vorderingen aan te pakken.

De "ondermijningstrein rijdt" tweewekelijks op ondermijningssignalen. Signalen kunnen via verschillende kanalen worden ingebracht (bewoners, ondernemers, professionals etc.). Per signaal wordt nagedacht over het inzetten van de juiste (integrale) interventies om de situatie (ondermijnende criminaliteit) aan te pakken en te doen stoppen. De ondermijningstrein bestaat uit een team van verschillende toezichthouders en handhavers van de gemeente Rotterdam en zal ook in 2021 systematisch bedrijfspanden door de hele stad controleren. Afhankelijk van de signalen worden externe samenwerkingspartners, zoals de politie, de Belastingdienst, etc. uitgenodigd. De ondermijningstrein kan thema-, gebieds- en branchegericht worden ingezet, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen.

Om malafide notarissen en (verhuur)makelaars beter aan te kunnen pakken, wordt meer samengewerkt met toezichthouders. In 2021 wordt in Rotterdam-West samen met partners zoals de politie ondermijnende criminaliteit aangepakt, onder meer in een aantal winkelstraten. Aanvullend hierop wordt ingezet op een positieve economische ontwikkeling van de Vierambachtstraat en de Schiedamseweg. Verschillende gemeentelijke teams werken hierin samen om de leefbaarheid van de winkelstraten te verbeteren, bijvoorbeeld de nieuwe teams Ondermijning bij Stadsbeheer, Bouw- en Woningtoezicht en de afdeling Economie en Bestemmingsplannen.

Vanuit de aanpak ondermijning is aandacht voor diverse vormen van uitbuiting, waaronder arbeids- en seks gerelateerde uitbuiting. De meldingsbereidheid is laag, daarom zet de gemeente in 2021 in op het doelgericht binnenhalen van signalen van criminele uitbuiting. De gemeente is met Stichting Fier een communicatiecampagne gestart op het vergroten van de meldingsbereidheid onder jongeren.

Omdat in de prostitutie de communicatie voornamelijk verloopt via het internet en sociale media en een internationaler karakter heeft gekregen, heeft de overheid minder zicht op de prostitutiebranche. Dit levert een groter risico op misstanden zoals mensenhandel op.

Om de regionale aanpak mensenhandel en de intergemeentelijke samenwerking aan te jagen wordt een regionaal beleidsregisseur bij de VAR aangesteld. Daarnaast wordt in een aantal wijken nader onderzoek gedaan naar uitbuiting van arbeidsmigranten en sleutelfunctionarissen getraind op signaalherkenning.

- **Polarisatie en maatschappelijke onrust**

Vanuit de gemeente wordt contact onderhouden met het netwerk van sleutelpersonen. Vanwege de coronamaatregelen is dit vooral telefonisch, en soms fysiek. De trainingen voor sleutelpersonen vinden ofwel in kleine groepjes fysiek plaats, ofwel online. Met de sleutelpersonen wordt gesproken over hun beelden van wat er speelt in de stad, hun wijk en bij hun achterbannen.

- **Extremisme en terrorisme**

Met de 'Rotterdamse aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie 2018- 2022' wil de gemeente (potentieel) gewelddadig gedrag, dat ideologisch gedreven is, tegengaan. De gemeente heeft hierbij aandacht voor verschillende vormen van extremisme. De inzet is gericht op het vergroten van de weerbaarheid van kwetsbare groepen, het vergroten van de deskundigheidsbevordering van professionals en vrijwilligers over deze thema's en de disengagement en de-radicalisering van geradicaliseerde personen en groepen. In 2021 zal er opnieuw aandacht zijn voor het (fysiek) weerbaarder maken van bepaalde objecten en groepen in de stad. Onderdeel hiervan zijn de veiligheidstrainingen die jaarlijks aan religieuze instellingen worden aangeboden. De dreiging van extremisme en terrorisme wordt meegenomen in het evenementenvergunningentraject.

De huidige aanpak van radicalisering, extremisme en polarisatie loopt in 2022 af. Een nieuwe aanpak zal gebaseerd zijn op de geleerde lessen van de huidige aanpak en nieuwe ontwikkelingen, dreigingen en fenomenen.

- **High Impact Crime (HIC)**

De HIC-cijfers dalen. Bij ketenpartners en de gemeente(n) bestaan zorgen om de verschuiving naar andere delicten, zoals cybercriminaliteit en excessief geweld. Maar een verschuiving die zorgen baart, betekent niet dat de HIC-aanpak aangepast moet worden, of dat er maatregelen overbodig zijn. HIC moet een prioriteit blijven. Het voorkomen van HIC-delicten voorkomt slachtoffers (en de impact is FORS!) en voorkomt daders, die mogelijk daarna doorgroeien.

- **Cyber resilience**

De komende periode blijft de gemeente samen met haar partners werken aan het vergroten van de digitale weerbaarheid van Rotterdamse burgers, ondernemers en bedrijven. Om de informatiepositie van de gemeente te verbeteren wordt in 2021 in samenwerking met partners gewerkt aan het Cyberbeeld Rotterdam en een methodiek om dit beeld periodiek te kunnen actualiseren. Dit cyberbeeld zal meer inzicht bieden in dreigingen en kansen vanuit het cyberdomein voor Rotterdam. Hierbij wordt specifiek gekeken naar wat de gemeente kan doen om dit te verbeteren door actiepunten te formuleren. Daarnaast wordt geïnvesteerd in (het opzetten van nieuwe)

samenwerkingsverbanden. De komende periode wordt in samenwerking met politie en OM geïnvesteerd in een aanpak gericht op digitale criminaliteit, en specifiek online fraude. Ten slotte wordt geïnvesteerd in onderzoek om de aanpak van de gemeente gericht te kunnen inzet en verder te professionaliseren.

Stad in balans

- **Leefbare wijken**

Binnen de focuswijken is een aantal specifieke knelpunten zichtbaar die door de coronacrisis nog eens zijn versterkt. Te denken valt aan de aanwezigheid van kwetsbare groepen, gerelateerde problemen jeugd en onderwijs, ouderen en gezondheid/chronische ziekten. Voor 2021 wordt voor de aanpak van de focuswijken aangesloten bij de stedelijke programma's (oa armoede, naast plaatsingen etc.). Wijkgerichte onderdelen worden geborgd in de Wijk Actie Plannen. Extra investering vindt plaats door het nieuwe Programma EU-migranten, het project Goed Huren en Verhuren en grenzen stellend jeugdwerk.

- **Seksuele straatintimidatie**

Begin juni 2021 sluit de consultatie van het wetsvoorstel seksuele misdrijven, waar de gemeente samen met de G4 en Tilburg opnieuw een bijdrage aan levert. De gemeente blijft bij de minister en de Tweede Kamer lobbyen voor een zo spoedig mogelijke inwerkingtreding van de wet.

In de doorontwikkelde Aanpak Seksuele Straatintimidatie staan de plannen en doelen voor de komende jaren. Deze aanpak wordt later dit jaar aan de gemeenteraad gepresenteerd. De doorontwikkelde aanpak kent geen einddatum, maar is een aanpak voor de langere termijn, die jaarlijks zal worden vertaald in concrete jaarplannen met begrotingen. Om de aanpak uit te voeren zijn structurele middelen nodig. Voor 2021 en 2022 zijn middelen gereserveerd.

- **Kwetsbare doelgroepen**

Sommige inwoners hebben complexe problemen die zowel het domein van zorg als het domein van veiligheid raken. Oplossingen voor deze problemen zijn te bereiken door een persoonsgerichte aanpak vanuit beide domeinen. Daarom vullen keten- en netwerkpartners elkaar aan en trekken zij samen op. De partners richten zich onder meer op mensen met verward gedrag en op mensen met een licht verstandelijke beperking, maar ook op de dak- en thuislozen. Deze mensen zijn oververtegenwoordigd in de strafketen, of zorgen voor veel overlast in de buitenruimte. De opgave is om voor deze groepen passende instrumenten en maatregelen in te zetten om faalervaringen, uitval en herhaling te voorkomen.

- **Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit**

De aanpak van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit is onderdeel van het beleidskader jeugd "Rotterdam Groeit". Het college zet in op problematische jeugdgroepen met een groeps- en persoonsgerichte aanpak. Daarin werkt de gemeente samen met diverse partijen aan duurzame oplossingen, onder meer door inzet van het jongerenwerk, inclusief het Stedelijk Team Jongerenwerk en jeugdhandhaving. Daarnaast heeft het college extra middelen

vrijgemaakt om grenzen stellend jongerenwerk in de stad breder te introduceren. Dit mede naar aanleiding van de ernstige geweldsincidenten van afgelopen najaar 2019, waarbij veelal minderjarigen betrokken waren. Ook zet de coronacrisis extra druk op de buitenruimte, waaronder bij pleinen en in parken.

- **Levendige en gastvrije stad**

Met de horecagebiedsplannen wordt gebiedsgericht de ontwikkeling van de horeca in de komende jaren geschetst. Hierin worden de veiligheidssituatie, ruimtelijke ontwikkeling, economische stand van zaken en het vestigingsklimaat meegenomen. Het belangrijkste doel is het creëren van balans tussen ruimte voor ondernemerschap en de bescherming van het woon- en leefklimaat. Het zoeken naar een goede balans wordt met een groeiende stad steeds belangrijker. Wel is de impact van de coronamaatregelen op de horecaondernemers groot. Hierdoor zijn ook de onderzoeken in aanloop naar een nieuwe horecanota naar tussencategorieën voor sluitingstijden en naar 24-uursvergunningen vertraagd.

Met de Nota Evenementenvergunningen en de visie op Evenementen wil het college invulling geven aan hoe de spreiding, in tijd en ruimte, van evenementen beter in balans gebracht worden met andere functies van de stad en de veiligheid. Festivals en evenementen die worden georganiseerd blijven vragen om duidelijke afspraken die de veiligheid en het welzijn van bezoekers, deelnemers en omwonenden zoveel mogelijk garanderen.

- **Veiligheid in het Openbaar Vervoer**

OV-surveillanten zijn specifiek opgeleid voor de functie van toezichthouder. Zij dragen bij aan een positief sociaal veiligheidsgevoel van de reizigers in de metrovoertuigen. Het verlenen van service, het geven van actuele reisinformatie en het toezicht houden op de naleving van de RET-huisregels, behoort tot de kerntaken van de OV-surveillant. OV-surveillanten zijn overigens (in tegenstelling tot de Controleurs Openbaar Vervoer), niet opsporingsbevoegd. De door de gemeente gefinancierde OV-surveillanten (3,7 mln) worden woensdag t/m zaterdag in de avonduren ingezet in de metro. De inzet vindt sinds 2020 volledig risicogestuurd plaats, om zo het rendement van de OV-surveillanten te vergroten in relatie tot de sociale veiligheid in de metro. Om de OV-surveillanten nog beter voor te bereiden op hun taak is in 2019 is een start gemaakt met zelfverdedigingscursussen voor OV-surveillanten. De training is afgestemd op de aard van de functie en bestaat uit agressiebeheersing en de-escalatietraining. De trainingen worden in 2021 gecontinueerd.

- **Woonoverlast**

In 2021 en volgende jaren wordt ingezet op uitbreiding van het aantal woonunits Skaeve Huse van 11 naar 15, het toetreden van meer particulieren verhuurders tot het samenwerkingsverband voor de aanpak van complexe woonoverlast, op het opleggen van meer bestuurlijke gedragsaanwijzingen op grond van de wet aanpak woonoverlast, op de communicatie met melders over de aanpak van complexe woonoverlast en op deskundigheidsbevordering van onze partners en medewerkers.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 13a: Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2022 omhoog gegaan ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel	Streefwaarde		>108		>108	

heeft dan een gemiddelde score hoger dan 108	Realisatie	110	
Collegetarget 13b: De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager dan 100 scoren op de Veiligheidsindex, moet in 2022 zijn verbeterd.	Streefwaarde	>88	>88
	Realisatie	92	
Collegetarget 13c: De 5 laagst scorende wijken op de Veiligheidsindex van 2018 laten in 2022 een stijging van 5 punten op de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien			
Tarwewijk	Streefwaarde	76	78
	Realisatie	85	
Hillesluis	Streefwaarde	80	82
	Realisatie	95	
Bloemhof	Streefwaarde	87	89
	Realisatie	83	
Carnisse	Streefwaarde	89	91
	Realisatie	81	
Oude Westen	Streefwaarde	90	92
	Realisatie	87	

Toelichting indicatoren

[Collegebrief over de vierde meting wijkprofiel](#)

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	3.318	4.491	2.651	2.651	2.651	2.681
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.787	2.461	925	925	925	955
Overige opbrengsten derden	1.528	2.030	1.726	1.726	1.726	1.726
Overige baten	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	35.775	38.427	39.941	39.894	33.264	32.918

Apparaatslasten	19.081	18.300	18.050	17.936	15.325	15.325
Inhuur	681	924	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	149	75	83	83	83	83
Personeel	18.252	17.301	17.967	17.853	15.242	15.242
Intern resultaat	528	367	521	382	382	382
Intern resultaat	528	367	521	382	382	382
Programmalasten	16.166	19.760	21.370	21.576	17.558	17.211
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.462	9.200	10.510	10.727	6.720	6.720
Kapitaallasten	358	361	677	666	655	308
Overige programmalasten	10	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	7.336	10.199	10.183	10.183	10.183	10.183
Saldo voor vpb en reserveringen	-32.458	-33.936	-37.291	-37.243	-30.614	-30.237
Saldo voor reserveringen	-32.458	-33.936	-37.291	-37.243	-30.614	-30.237
Reserves	70	25	0	0	0	0
Onttrekking reserves	70	25	0	0	0	0
Saldo	-32.388	-33.911	-37.291	-37.243	-30.614	-30.237

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 35.624	- 36.068	- 36.483	- 36.784	- 36.784		
Omissieregeling 2019	- 35.147	- 36.407	- 36.756	- 37.058	- 37.058		
Voorjaarsnota 2019	- 33.673	- 34.301	- 35.148	- 35.375	- 35.375		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 31.978	- 34.195	- 35.043	- 35.271	- 28.241		
10-maandsrapportage 2019	- 32.519	- 34.195	- 35.043	- 35.271	- 28.241		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 33.225						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 34.166	- 35.043	- 35.271	- 28.241	- 28.241	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 34.759	- 37.056	- 37.288	- 37.222	- 33.894	
10-maandsrapportage 2020		- 33.919	- 37.056	- 37.288	- 37.222	- 33.894	

Financiële bijstellingen

Automatische tabel

		Eerste Herziening			Voorjaarsnota	
Bijstellingen Openbare orde en veiligheid - Veiligheid		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-37.056	-37.288	-37.222	-33.894	-33.894
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		3.145	-3	-22	3.281	3.658
Aanpak ondermijnende criminaliteit	Bezuinigingen/Taakstellingen	0	0	0	2.200	2.200
Cameratoezicht	Bezuinigingen/Taakstellingen	0	0	0	200	200
Focuswijken	Bezuinigingen/Taakstellingen	0	0	0	1.195	1.195
Versterken digitale weerbaarheid	Bezuinigingen/Taakstellingen	0	0	0	250	250
Integraal programma EU-arbeidsmigranten	Intensiveringen	-222	-354	-324	-354	-324
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	71	-252	-248	-244	103
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	8	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Saneringskosten Van der Gaag dossier	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	3.288	604	551	34	34
Begroting na wijzigingen		-33.911	-37.291	-37.243	-30.614	-30.237

Toelichting financiële bijstellingen

Aanpak ondermijnende criminaliteit

De intensivering voor ondermijning vanuit deze Collegeperiode is teruggedraaid voor 2024 en 2025 (€ 2,2 mln per jaar). Het gaat hierbij zowel om materieel als personeel budget.

Cameratoezicht

De intensivering voor cameratoezicht vanuit deze Collegeperiode is teruggedraaid voor 2024 en 2025 (€ 200 per jaar). Het gaat hierbij alleen om materieel budget.

Focuswijken

De intensivering voor focuswijken vanuit deze Collegeperiode is teruggedraaid voor 2024 en 2025 (€ 1,2 mln per jaar). Het gaat hierbij zowel om materieel als personeel budget.

Versterken digitale weerbaarheid

De intensivering versterken digitale weerbaarheid vanuit deze Collegeperiode is teruggedraaid voor 2024 en 2025 (€ 250 per jaar). Het gaat hierbij zowel om materieel als personeel budget.

Integraal programma EU-Arbeidsmigranten

Bij de Voorjaarsnota 2021 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor het integraal programma EU-arbeidsmigranten 2021-2025. Dit extra budget is deels (€ 222 - € 324) toegevoegd aan het Programma Openbare Orde en Veiligheid (taakveld Veiligheid). De overige extra budgetten zijn toegevoegd aan het Programma Volksgezondheid (taakveld Geëscaleerde zorg 18+) en Programma Maatschappelijke Ondersteuning (taakveld Samenkracht en burgerparticipatie).

Hierbij geldt dat de benodigde capaciteit t.b.v. actielijn Huisvesting en Leefbaarheid vanuit het programma Goed Huren en Verhuren wordt opgebracht. (Programma Stedelijke Inrichting en Ontwikkeling, taakveld Wonen en Bouwen)

Actualisatie Kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf Investeringskredieten.

Bestemmingsreserve Saneringskosten Van der Gaag dossier

Bij de tweede herziening is een onttrekking vanuit de reserve Saneringskosten Van der Gaag dossier begroot (€ 25). Deze onttrekking is bestemd voor de doorlopende juridische kosten op dit dossier.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast (- € 8).

Technische wijzigingen

In taakveld Openbare orde en veiligheid – Veiligheid zijn diverse technische wijzigingen doorgevoerd, zowel verschuivingen van als naar andere clusters. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste technische wijzigingen zijn: overdracht personeelsbudget Woonoverlast (€ 524), overdracht personeelsbudget Ondernijning (€ 1,1 mln), overdracht budget jongerenwerk (€ 396), overdracht budget naar programma bospolder tussendijken (€ 966), verschuiving materieel budget Ondernijning naar o.a. inhuur (€ 259), overdracht diverse budgetten stadsmariniers (€180), overigen (- € 137).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Actieplan Samen tegen woonoverlast 2019-2023](#)
- [Coffeeshopbeleid](#)
- [Wijziging coffeeshopbeleid](#)
- [Beleidsregel 'Wet aanpak woonoverlast in Rotterdam'](#)
- [Vuurwerkverkoopbeleid](#)
- [Bibob beleid](#)
- [21bb5053 Burgemeestersbrief over Jaarverslag aanpak ondermijnende criminaliteit en bestuurlijke handhaving 2020. Gemeente Rotterdam \(raadsinformatie.nl\)](#)
- [21bb5054 Bijlage 1 behorende bij 21bb5053 - Jaarverslag ondermijnende criminaliteit en bestuurlijke handhaving 2020 \(raadsinformatie.nl\)](#)
- [21bb5055 Bijlage 2 behorende bij 21bb5053 - Infographic Aanpak Ondernijnde Criminaliteit \(raadsinformatie.nl\)](#)
- [21bb5056 Bijlage 3 behorende bij 21bb5053 - Infographic Bestuurlijke Handhaving \(raadsinformatie.nl\)](#)
- [Veiligheidsprogramma 2018-2023](#)
- [Burgemeesterbrief HIC 2019](#)
- [infographic HIC](#)
- [De Rotterdamse aanpak High Impact Crime 2020-2023](#)
- [Jaarverslag 2019 bestuurlijke handhaving](#)

- [Nota evenementenvergunningen 2019](#)
- [Aanpak radicalisering 2018-2022](#)
- [Jaarrapportage 2019 aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie](#)
- [Evaluatie Cameratoezicht 2019](#)
- [21bb6359 Wethoudersbrief jaarverslag aanpak complexe woonoverlast 2020 Gemeente Rotterdam \(raadsinformatie.nl\)](#)
- [21bb6361 Bijlage behorende bij 21bb6359 - Jaarverslag 2020 aanpak complexe woonoverlast Rotterdam \(raadsinformatie.nl\)](#)

Omschrijving taakveld

Samen met partners, bewoners en ondernemers werkt het college aan het minimaal handhaven van het huidige veiligheidsniveau en versterking waar het nodig is.

De samenleving verandert snel en wordt complexer. Rotterdam is een grote, internationale stad en gebeurtenissen in de wereld hebben in toenemende mate hier hun impact. Dreiging van terrorisme, gevoelde tegenstellingen tussen groepen, verstoringen in de openbare ruimte, incidenten met verwarde personen, ondermijnende criminaliteit, migratiestromen en vuurwapengeweld vormen nieuwe uitdagingen en hebben effect op de veiligheid in de stad en op het gevoel van veiligheid van Rotterdammers. Ontwikkelingen kunnen elkaar bovendien versterken. In combinatie met verregaande digitalisering brengt dit nieuwe risico's met zich mee.

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Pagina 64

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Dit taakveld is overgeheveld en is nu te vinden onder het programma Verkeer en Vervoer.

Voortgang en ontwikkeling 2021

Dit taakveld is overgeheveld en is nu te vinden onder het [programma Verkeer en Vervoer](#).

Wat willen we bereiken

Wat gaan we daar voor doen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	Realisatie 2019	Begroting 2020 (2e Herz.)	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Baten exclusief reserves	49	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	49	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	5.565	0	0	0	0	0
Apparaatslasten	5.500	0	0	0	0	0
Inhuur	1.218	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	97	0	0	0	0	0
Personeel	4.185	0	0	0	0	0
Intern resultaat	20	0	0	0	0	0
Intern resultaat	20	0	0	0	0	0
Programmalasten	46	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	46	0	0	0	0	0
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-5.515	0	0	0	0	0
Saldo voor reserveringen	-5.515	0	0	0	0	0
Saldo	-5.515	0	0	0	0	0

x

Vergelijking begrotingssaldi Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Oorspronkelijke begroting 2019	-7.480	-7.480	-7.480	-7.480	-7.480	
Omissieregeling 2019	-8.186	-8.310	-8.427	-8.427	-8.427	
Eerste herziening / Voorjaarsnota 2019	-5.822	-6.090	-6.182	-6.182	-6.182	
Tweede herziening 2019 / Begroting 2020	-5.895	-6.802	-6.894	-6.499	-6.499	
10-maandsrapportage 2019	-6.113	-6.802	-6.894	-6.499	-6.499	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	-5.515					

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	2e Herziening		Begroting 2021		
	Begroting 2020	Begroting 2021	Raming	Raming	Raming
			2022	2023	2024
Eerste Herziening 2020	0	-6.894	-6.499	-6.499	-6.499
Bijstellingen Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	0	6.894	6.499	6.499	6.499
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	6.894	6.499	6.499
Begroting na wijzigingen		0	0	0	0

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

Het taakveld Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid is overgeheveld van programma Openbare orde en veiligheid naar het programma Verkeer en vervoer. Door recente uitbreiding van taken op het gebied van verkeersregie en het toenemend belang hiervan voor de stad past dit taakveld beter bij de programmadoelstellingen van het programma Verkeer en vervoer.

Overhead

Pagina 65

Overhead

De gemeentelijke primaire processen (opgenomen in de andere taakvelden) worden centraal ondersteund. Dit gebeurt door bestuurlijke besluitvorming, financiën, inkoop, verzekeringen, juridische diensten, communicatie, HR, ICT, facilitair, onderzoek, concernhuisvesting, auditing, control en alle leidinggevenden en de daarbij horende ondersteuning. Het doel is een kwalitatief hoogwaardige en zo efficiënt mogelijke organisatie, die samenwerkt met de uitvoering met als doel het verbeteren van de dienstverlening aan de Rotterdammer. Zo draagt het programma bij aan de collegedoelstellingen.

TAAKVELD 1

Overhead - Activering overhead

Dit taakveld geeft aan wat de dekking op overhead is ten aanzien van geactiveerde uren.

TAAKVELD 2

Overhead - Audits en control

Dit taakveld heeft betrekking op de ondersteuning van het bestuur en management ten aanzien van audits en control.

TAAKVELD 3

Overhead - Clusterondersteuning

Onder dit taakveld is het management en de directe ondersteuning van de beleidsmatige programma's opgenomen.

TAAKVELD 4

Overhead - Concernondersteuning

Dit taakveld gaat om de ondersteuning van de organisatie op het gebied van bestuursondersteuning, financiën, inkoop, HRO, communicatie, juristen, ICT, onderzoek, business intelligence en concernhuisvesting.

TAAKVELD 5

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Dit taakveld heeft betrekking op het begeleiden van medewerkers naar ander werk binnen of buiten de gemeente.

TAAKVELD 6

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Onder het taakveld verzekeringen zijn de baten en lasten van het afdekken van risico's opgenomen.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Overhead	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	11.147	7.104	7.150	7.150	7.150	7.150
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.231	902	892	892	892	892

Belastingen	7	0	0	0	0	0
Dividenden	978	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	7.797	6.202	6.258	6.258	6.258	6.258
Overige baten	1.135	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	444.068	467.929	477.495	459.927	456.249	455.298
Apparaatslasten	346.990	363.406	357.729	355.576	355.492	355.468
Inhuur	31.393	22.706	20.837	20.930	20.930	20.930
Overige apparaatslasten	8.546	8.863	9.336	9.373	9.348	9.351
Personeel	307.051	331.837	327.557	325.273	325.214	325.187
Intern resultaat	-13.374	-19.543	-16.187	-17.678	-18.764	-18.764
Intern resultaat	-13.374	-19.543	-16.187	-17.678	-18.764	-18.764
Programmalasten	110.452	124.066	135.952	122.029	119.521	118.595
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	82.445	100.700	105.320	91.485	91.244	93.408
Kapitaallasten	23.193	20.660	27.433	27.362	25.096	22.004
Overige programmalasten	2.789	583	583	581	581	581
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.025	2.123	2.616	2.601	2.601	2.601
Saldo voor vpb en reserveringen	-432.921	-460.825	-470.345	-452.777	-449.099	-448.148
Saldo voor reserveringen	-432.921	-460.825	-470.345	-452.777	-449.099	-448.148
Reserves	-1.720	914	8	0	0	0
Onttrekking reserves	3.429	2.214	229	0	0	0
Toevoeging reserves	5.480	1.300	220	0	0	0
Vrijval reserves	332	0	0	0	0	0
Saldo	-434.640	-459.911	-470.336	-452.777	-449.099	-448.148

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 452.912	- 446.191	- 445.351	- 445.955	- 445.955		
Omissieregeling 2019	- 427.632	- 428.920	- 427.755	- 427.336	- 427.336		

Voorjaarsnota 2019	- 434.297	- 452.860	- 449.603	- 456.180	- 454.769	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 417.463	- 437.825	- 435.725	- 442.637	- 434.811	
10-maandsrapportage 2019	- 419.600	- 437.825	- 435.725	- 442.637	- 434.811	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 418.060					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 442.229	- 435.725	- 442.637	- 434.811	- 434.811
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 442.475	- 455.780	- 453.943	- 445.081	- 441.861
10-maandsrapportage 2020		- 441.577	- 455.780	- 453.943	- 445.081	- 441.861
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 434.640				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 459.911	- 470.336	- 452.777	- 449.099 - 448.148

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De opbrengsten derden hebben onder andere betrekking op detacheringen van personeel bij derden. Daarnaast is er op het gebied van verzekeringen sprake van externe premie-inning van alle verzekeringssoorten en opbrengsten uit de afhandeling van schades.

Lasten

De apparaatslasten betreffen voornamelijk inzet van personeel voor ondersteuning van de primaire processen die plaatsvinden binnen de andere programma's. Programmalaasten zijn enerzijds inkopen en uitbestede werkzaamheden, zoals huur- en servicekosten, verzekeringspremies, onderhoudskosten, ICT kosten en facilitair gerelateerde kosten. Anderzijds bestaan de lasten uit kapitaallasten, zoals rente en afschrijving.

Reserves

Bestemmingsreserve Cloudkosten

Deze reserve is gevormd vanwege het niet meer mogen activeren van cloudkosten (BBV). De middelen in de reserve zijn verkregen door middel van een klasschuif van de kapitaallasten (exploitatiebudget 2023 en 2024) naar deze reserve voor de dekking van de cloudkosten in 2020 en 2021.

Bestemmingsreserve Doorontwikkeling organisatie

Op basis van het ingerichte beheer van de reserve Doorontwikkeling organisatie worden lasten en baten overgeheveld naar de taakvelden waarop de daadwerkelijke verantwoording plaatsvindt.

Bestemmingsreserve Informatiebeveiliging

De samenleving en het concern Rotterdam digitaliseren in snel tempo. Informatiebeveiliging en privacy worden steeds belangrijker en krijgen daarbij ook steeds meer aandacht. Om te voldoen aan wetgeving en de verwachting van burgers is een bestemmingsreserve gevormd.

Meerjarig verloop

De stijging van de programmalasten in 2022 wordt grotendeels verklaard door groei van arbeidskosten binnen het Concern wat voor 2022 leidt tot meebeweegmiddelen voor het programma Overhead (ca € 6 mln). Deze middelen zijn vooralsnog centraal onder programmalasten verwerkt voor latere herverdeling naar verschillende disciplines binnen het programma overhead.

Daarnaast zijn in 2022 de kapitaallasten en overige kosten hoger vanwege initiële investeringen in onder andere de herinrichting van kantoren en Rotterdamse digitale infrastructuur die nodig zijn voor Anders Werken. Vanaf 2023 worden de initiële kosten en investeringen terugverdiend door besparingen op kosten vanwege de reductie van kantoor werkplekken.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Overhead	-4.130	1%	-16.393	4%	-7.696	2%	-7.237	2%	-6.286	1%
Overhead - Activering Overhead	-749	3%	-1.727	7%	-1.484	6%	-1.484	6%	-1.484	6%
Overhead - Audit & Control	153	1%	146	1%	146	1%	146	1%	146	1%
Overhead - Clusterondersteuning	-3.867	4%	-3.642	4%	-3.734	4%	-3.719	4%	-3.723	4%
Overhead - Concernondersteuning	323	0%	-11.180	3%	-2.633	1%	-2.190	1%	-1.236	0%
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Overige baten en lasten - Verzekering	9	1%	9	1%	9	1%	9	1%	9	1%
Overhead - Activering Overhead	-749	3%	-1.727	7%	-1.484	6%	-1.484	6%	-1.484	6%
Overhead - Audit & Control	153	1%	146	1%	146	1%	146	1%	146	1%
Overhead - Clusterondersteuning	-3.867	4%	-3.642	4%	-3.734	4%	-3.719	4%	-3.723	4%
Overhead - Concernondersteuning	323	0%	-11.180	3%	-2.633	1%	-2.190	1%	-1.236	0%
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Overige baten en lasten - Verzekering	9	1%	9	1%	9	1%	9	1%	9	1%

Omschrijving programma

In de [paragraaf bedrijfsvoering](#) beschrijven wij de inhoudelijke doelstellingen, programma's en projecten.

Met ingang van de Begroting 2020 is er naast de bestaande taakvelden Concernondersteuning, Clusterondersteuning, Audit & Control, Van Werk Naar Werk en Verzekeringen een nieuw taakveld Activering Overhead opgenomen.

Bij investeringsprojecten wordt de overheadcomponent geactiveerd (opgenomen op de balans). Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door kosten voor overhead te activeren ontstaat dekking in de exploitatie en dalen de totale kosten van het programma Overhead. Dit heeft een positief effect op de verplichte BBV indicator Overhead / Totale lasten.

Overhead - Activering overhead

Pagina 66

Overhead - Activering overhead

Investeringsprojecten worden geactiveerd inclusief de overhead kosten. Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door het activeren van de overheadkosten ontstaat dekking in de exploitatie. Deze dekking wordt onder dit taakveld gepresenteerd.

Ontwikkelingen en voortgang

Dit betreft een taakveld ten behoeve van een zuivere presentatie van de lasten voor overhead. Er is geen relevante voortgang of ontwikkeling te melden.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Activering Overhead	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten exclusief reserves	-22.093	-24.405	-23.439	-23.684	-24.680	-24.680
Intern resultaat	-22.093	-24.405	-23.439	-23.684	-24.680	-24.680
Intern resultaat	-22.093	-24.405	-23.439	-23.684	-24.680	-24.680
Saldo voor vpb en reserveringen	22.093	24.405	23.439	23.684	24.680	24.680
Saldo voor reserveringen	22.093	24.405	23.439	23.684	24.680	24.680

Saldo	22.093	24.405	23.439	23.684	24.680	24.680

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	0	0	0	0	0		
Omissieregeling 2019	0	0	0	0	0		
Voorjaarsnota 2019	0	0	0	0	0		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	17.877	19.281	19.224	19.207	19.504		
10-maandsrapportage 2019	18.036	19.281	19.224	19.207	19.504		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	19.081						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		23.001	19.224	19.207	19.504	19.504	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		23.473	25.154	25.166	25.168	26.164	
10-maandsrapportage 2020		23.877	25.154	25.166	25.168	26.164	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		22.093					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			24.405	23.439	23.684	24.680	24.680

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overhead - Activering Overhead	Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021	25.154	25.166	25.168	26.164	26.164
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	-749	-1.727	-1.484	-1.484	-1.484
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-749	-1.727	-1.484	-1.484
Begroting na wijzigingen	24.405	23.439	23.684	24.680	24.680

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Activering Overhead zijn er diverse technische wijzigingen geweest:

Doorbelasting overhead van projecten (- € 749 in 2021, - € 1,7 mln in 2022, daarna vanaf 2023 aflopend tot - € 1,5 mln). Deze wijzigingen zijn technisch van aard: dit taakveld is met ingang van de Begroting 2020 / Tweede Herziening 2019 ingevoerd. Bij investeringsprojecten en grondexploitaties wordt de overheadcomponent geactiveerd (opgenomen op de balans). Dat is in lijn met de voorschriften voor integrale kostentoerekening. Door kosten voor overhead te activeren ontstaat dekking in de exploitatie en dalen de totale kosten van het programma Overhead.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)

Overhead - Audits en control

Pagina 67

Overhead - Audits en control

In opdracht van het college of de concerndirectie voert Concern Auditing audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en organisatieonderdelen. Middelen en Control ondersteunt het bestuur en management van de gemeente Rotterdam in het realiseren van organisatiedoelstellingen. De afdeling adviseert vanuit een bedrijfseconomisch perspectief over een verantwoorde inzet van middelen. Hierdoor kan de organisatie sturen, beheersen en beslissen, zodat de organisatie doelen kan realiseren met beschikbare middelen.

Voortgang 2021

Bestuursopdracht 'Borging investeringsruimte vervanging, renovatie of restauratie huidige bezittingen'

Als onderdeel van de ambitie om de investeringsruimte van de gemeente beter te borgen, zal bij Voorjaarsnota 2021 (komend voorjaar) een voorstel tot borging van de investeringsruimte voor vervanging, renovatie of restauratie van de huidige bezittingen worden gedaan. Hierbij moet worden gedacht aan de kapitaalgoederen in de openbare ruimte (bruggen, wegen, parken, openbare verlichting, etc.), het gemeentelijke vastgoed, ICT-systemen en inventaris. Waar nu nog vaak ad hoc moet worden gezocht naar dekkingsmiddelen om vervanging, renovatie of restauratie mogelijk te maken, is het streven om de begroting en meerjarenraming meer toekomstbestendig te maken. Zo houden we de kwaliteit van onze voorzieningen op orde (basis op orde) en scheppen begrotingsrust.

Doorontwikkeling stuurinformatie

De doorontwikkeling van de stuurinformatie omvat meerdere projecten die tot een betere sturing van gemeentelijke activiteiten moeten leiden en daarmee tot een meer doeltreffende en doelmatige gemeente Rotterdam.

Voor een goede sturing van de organisatie is het van belang dat er periodiek op alle niveaus van de organisatie sturingsgesprekken plaatsvinden, op basis van bruikbare stuurinformatie. Om die stuurinformatie, bijvoorbeeld in de vorm van een dashboard, te kunnen genereren, worden de gegevens in de gemeentelijke systemen bijeen gebracht in een datawarehouse. Doel is om de sturingsgesprekken te enten op de doelstellingen die door het gemeentebestuur zijn bepaald en vastgelegd in de programma's en taakvelden die in de p&c-documenten worden onderscheiden. Tegelijkertijd worden initiatieven ontplooid om de kwaliteit van deze p&c-documenten te verbeteren.

Auditprogramma

Concern Auditing voert, in opdracht van het college en/of de concerndirectie, audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en beleid.

In het 4e kwartaal 2020 zal het auditprogramma voor 2021 worden gemaakt. Hierbij zal, indien nodig, rekening worden gehouden met de effecten die de coronacrisis heeft op de risicoprofielen van onder meer de collegedoelestellingen en grote projecten.

Jaarlijks wordt een auditprogramma opgesteld. Een aantal onderwerpen zullen vanuit het auditprogramma 2020 gedeeltelijk doorlopen in 2021:

- energietransitie en omgevingswet
- informatiebeveiliging
- doelmatigheid van processen
- ambtelijke integriteit

Ontwikkelingen 2022-2025

Het coronavirus heeft de komende jaren flinke impact op de gemeente Rotterdam. Een crisis brengt echter ook kansen voor de stad. Dat vraagt om leiderschap en keuzes maken. Vanuit control zal het bestuur worden ondersteund bij het sturen op risico's en kansen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Audit & Control	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	380	308	308	308	308	308

Bijdragen rijk en medeoverheden	350	308	308	308	308	308
Overige opbrengsten derden	30	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	18.117	18.670	18.676	18.676	18.676	18.676
Apparaatslasten	17.128	18.149	18.213	18.213	18.213	18.213
Inhuur	1.122	585	282	282	282	282
Overige apparaatslasten	310	549	637	637	637	637
Personeel	15.696	17.015	17.293	17.293	17.293	17.293
Intern resultaat	726	613	0	0	0	0
Intern resultaat	726	613	0	0	0	0
Programmalasten	263	-92	464	464	464	464
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	262	-92	464	464	464	464
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	1	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-17.737	-18.361	-18.368	-18.368	-18.368	-18.368
Saldo voor reserveringen	-17.737	-18.361	-18.368	-18.368	-18.368	-18.368
Saldo	-17.737	-18.361	-18.368	-18.368	-18.368	-18.368

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 17.220	- 17.196	- 17.021	- 17.021	- 17.021		
Omissieregeling 2019	- 17.430	- 17.407	- 17.232	- 17.232	- 17.232		
Voorjaarsnota 2019	- 18.270	- 18.108	- 18.088	- 18.088	- 18.088		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 17.770	- 18.108	- 18.088	- 18.088	- 18.088		
10-maandsrapportage 2019	- 17.770	- 18.108	- 18.088	- 18.088	- 18.088		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 16.443						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 18.503	- 18.088	- 18.088	- 18.088	- 18.088	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 18.459	- 18.514	- 18.514	- 18.514	- 18.514	
10-maandsrapportage 2020		- 18.459	- 18.514	- 18.514	- 18.514	- 18.514	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 17.737					

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overhead - Audit & Control	Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021	-18.514	-18.514	-18.514	-18.514	-18.514
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	153	146	146	146	146
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	40	0	0	0
Wijziging formatie bij Toezicht WMO	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-44	-44	-44	-44
Budgetverschuiving	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	157	190	190	190
Begroting na wijzigingen	-18.361	-18.368	-18.368	-18.368	-18.368

Toelichting financiële bijstellingen

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop met aangepast.

Wijziging formatie bij Toezicht WMO

Tijdens de vergadering van het Algemeen Bestuur van de GGD Rotterdam Rijnmond is in oktober 2020 besloten tot contractverlenging voor het uitvoering van toezicht op WMO en tot uitbreiding van 1 fte. De capaciteit van het Toezicht WMO wordt daarom met ingang van 1 januari 2021 met 1 fte uitgebreid waarbij dekking is vanuit het programma Volksgezondheid en Zorg en extra opbrengsten vanuit de regiogemeenten.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Overhead - Audits en Control zijn er technische wijziging geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. Deze technische wijzigingen betreft formatie overheveling van taakveld Audits & Control naar taakveld Bouwen en Wonen (-€ 174 in 2021 en -€ 190 vanaf 2022) in verband met oprichting van projectbeheersing. Daarnaast vindt een verschuiving plaats van programmalasten (-€ 148) naar de apparaatslasten (€ 148) voor de uitbreiding van 1 fte Toezicht WMO.

Omschrijving taakveld

In opdracht van het college of de concerndirectie voert Concern Auditing audits uit op het gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid van processen, systemen, projecten, programma's en organisatieonderdelen. Middelen en Control ondersteunt het bestuur en management van de gemeente Rotterdam in het realiseren van organisatiedoelstellingen. De afdeling adviseert vanuit een bedrijfseconomisch perspectief over een verantwoorde inzet van middelen. Hierdoor kan de organisatie sturen, beheersen en beslissen, zodat de organisatie doelen kan realiseren met beschikbare middelen.

Overhead - Clusterondersteuning

Pagina 68

Overhead - Clusterondersteuning

De clusterondersteuning omvat alle leidinggevenden en hun directe ondersteuning bij de clusters. Op grond van BBV regels presenteren we deze kosten onder het programma Overhead. Hierdoor ontstaat een totaaloverzicht van overhead.

Ontwikkelingen en voortgang

Voor taakveld Clusterondersteuning zijn geen relevante ontwikkelingen of voortgang te melden.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Clusterondersteuning	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	0	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	88.592	93.073	92.657	92.581	92.535	92.538
Apparaatslasten	88.592	93.073	92.657	92.581	92.535	92.538
Inhuur	1.004	133	35	35	35	35
Overige apparaatslasten	2.557	2.829	3.084	3.233	3.228	3.231
Personeel	85.030	90.111	89.538	89.313	89.272	89.272
Intern resultaat	0	0	0	0	0	0

Intern resultaat	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-88.592	-93.073	-92.657	-92.581	-92.535	-92.538
Saldo voor reserveringen	-88.592	-93.073	-92.657	-92.581	-92.535	-92.538
Reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-88.592	-93.073	-92.657	-92.581	-92.535	-92.538

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 109.247	- 106.150	- 105.946	- 106.310	- 106.310		
Omissieregeling 2019	- 83.947	- 83.754	- 83.826	- 83.822	- 83.822		
Voorjaarsnota 2019	- 82.430	- 83.826	- 83.505	- 83.236	- 83.430		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 83.579	- 85.231	- 85.058	- 84.809	- 85.148		
10-maandsrapportage 2019	- 84.239	- 85.231	- 85.058	- 84.809	- 85.148		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 85.979						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 86.822	- 85.058	- 84.809	- 85.148	- 85.148	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 87.284	- 89.206	- 89.015	- 88.847	- 88.815	
10-maandsrapportage 2020		- 88.891	- 89.206	- 89.015	- 88.847	- 88.815	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 88.592					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 93.073	- 92.657	- 92.581	- 92.535	- 92.538

Financiële bijstellingen

Tabel Bijstellingen

Bijstellingen Overhead - Clusterondersteuning	Eerste		Voorjaarsnota		
	Herziening				
	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021	-89.206	-89.015	-88.847	-88.815	-88.815

Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-3.867	-3.642	-3.734	-3.719	-3.723
Coronaorganisatie	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-1.116	0	0	0	0
Onderbesteding dienstreizen en opleidingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	36	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	80	0	0	0	0
Technische wijziging	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-2.866	-3.642	-3.734	-3.719	-3.723
Begroting na wijzigingen		-93.073	-92.657	-92.581	-92.535	-92.538

Bijstellingen Overhead - Clusterondersteuning		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke Begroting 2021		-89.206	-89.015	-88.847	-88.815	-88.815
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-3.867	-3.642	-3.734	-3.719	-3.723
Diverse wijzigingen Clusterondersteuning	Diverse categorieën	-3.867	-3.642	-3.734	-3.719	-3.723
Begroting na wijzigingen		-93.073	-92.657	-92.581	-92.535	-92.538

Toelichting financiële bijstellingen

Diverse wijzigingen Clusterondersteuning

In taakveld Clusterondersteuning zijn er diverse wijzigingen geweest (- € 3,9 mln in 2021, daarna vanaf 2022 circa - € 3,7 mln). De wijzigingen zijn allemaal technisch van aard. Apparaatslasten binnen de clusters worden - op basis van de aard ervan - toegerekend aan het programma Overhead of aan het primair proces. Deze bijstellingen bestaan uit vele mutaties binnen de clusters met een effect op de (cluster)overhead.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Overhead - Concernondersteuning

Pagina 69

Overhead - Concernondersteuning

Het bestuur en de primaire processen worden ondersteund met kwalitatief hoogwaardige, efficiënte en duurzame interne dienstverlening op het gebied van

bestuursondersteuning, financiën, inkoop, HRO, communicatie, juristen, ICT, onderzoek en business intelligence en concernhuisvesting. Gezamenlijk zetten zij zich in voor het verbeteren van de dienstverlening aan de Rotterdammer.

Ontwikkelingen en voortgang

Voor een toelichting op de ontwikkelingen en voortgang wordt verwezen naar de [paragraaf Bedrijfsvoering](#).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overhead - Concernondersteuning	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	6.065	2.887	2.934	2.934	2.934	2.934
Bijdragen rijk en medeoverheden	851	594	584	584	584	584
Belastingen	7	0	0	0	0	0
Dividenden	978	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	4.229	2.294	2.350	2.350	2.350	2.350
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	350.622	370.355	379.292	360.824	357.639	356.685
Apparaatslasten	237.805	247.583	242.479	239.677	239.104	239.077
Inhuur	29.172	21.988	20.519	20.612	20.612	20.612
Overige apparaatslasten	5.538	5.470	5.600	5.489	5.469	5.469
Personeel	203.095	220.124	216.360	213.576	213.023	212.996
Intern resultaat	11.128	9.035	12.091	10.866	10.866	10.866
Intern resultaat	11.128	9.035	12.091	10.866	10.866	10.866
Programmalasten	101.689	113.737	124.722	110.280	107.668	106.742
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	75.983	90.372	94.090	79.736	79.391	81.556
Kapitaallasten	23.193	20.660	27.433	27.362	25.096	22.004
Overige programmalasten	489	583	583	581	581	581
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	2.024	2.123	2.616	2.601	2.601	2.601

Saldo voor vpb en reserveringen	-344.557	-367.467	-376.358	-357.890	-354.705	-353.751
Saldo voor reserveringen	-344.557	-367.467	-376.358	-357.890	-354.705	-353.751
Reserves	-2.872	607	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.277	1.907	220	0	0	0
Toevoeging reserves	5.480	1.300	220	0	0	0
Vrijval reserves	332	0	0	0	0	0
Saldo	-347.428	-366.860	-376.358	-357.890	-354.705	-353.751

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 317.032	- 315.263	- 315.429	- 315.669	- 315.669		
Omissieregeling 2019	- 317.275	- 320.654	- 320.219	- 319.804	- 319.804		
Voorjaarsnota 2019	- 332.892	- 344.174	- 341.978	- 348.823	- 346.719		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 333.222	- 347.063	- 345.922	- 353.075	- 344.708		
10-maandsrapportage 2019	- 335.859	- 347.063	- 345.922	- 353.075	- 344.708		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 336.214						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 355.136	- 345.922	- 353.075	- 344.708	- 344.708	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 355.488	- 367.183	- 365.178	- 355.257	- 352.515	
10-maandsrapportage 2020		- 353.386	- 367.183	- 365.178	- 355.257	- 352.515	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 347.428					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 366.860	- 376.358	- 357.890	- 354.705	- 353.751

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Overhead - Concernondersteuning	Categorie	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke Begroting 2021		-367.183	-365.178	-355.257	-352.515	-352.515
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		323	-11.180	-2.633	-2.190	-1.236
Kasschuif BC Anders Werken	Kasschuiven	3.765	-3.850	725	-640	0

Bestuursopdracht vastgoed IHP niet activeerbare lasten	Ramingsbijstellingen	-498	-498	0	0	0
	onvermijdbaar					
Bestuursopdracht vastgoed - Anders werken	Ramingsbijstellingen	0	0	0	0	2.600
	onvermijdbaar					
Bestuursopdracht vastgoed IHP opslag kostprijsdekkende huur	Ramingsbijstellingen	0	0	0	-186	-255
	onvermijdbaar					
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen	0	0	-117	-114	-114
	onvermijdbaar					
Technische correctie jaarschijf 2025: Anders werken in en met de stad	Ramingsbijstellingen	0	0	0	0	-925
	onvermijdbaar					
Technische correctie jaarschijf 2025: Cloudkosten	Ramingsbijstellingen	0	0	0	0	-2.260
	onvermijdbaar					
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen	291	0	0	0	0
	onvermijdbaar					
Toevoeging reserve herstelmaatregelen corona korte termijn	Ramingsbijstellingen	-1.300	0	0	0	0
	onvermijdbaar					
Bestemmingsreserve voor de begeleiding van statushouders naar werk	Ramingsbijstellingen	0	-220	0	0	0
	onvermijdbaar					
Bestemmingsreserve voor de begeleiding van statushouders naar werk	Reserves	0	220	0	0	0
Bestemmingsreserve Doorontwikkeling organisatie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve cloudkosten	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Informatiebeveiliging	Reserves	0	0	0	0	0
Mutaties overhead als gevolg van groei/krimp van het concern	Diverse categorieën	-1.601	-7.919	-4.440	-3.137	-2.171
Technische Wijzigingen (*)	Technische wijzigingen (*)	-333	1.087	1.199	1.889	1.889
Begroting na wijzigingen		-366.860	-376.358	-357.890	-354.705	-353.751

Toelichting financiële bijstellingen

(*) Onder de technische wijzigingen vallen ook diverse mutaties die het gevolg zijn van groei en krimp van het concern. Om het inzicht en de leesbaarheid te vergroten zijn de betreffende bedragen verwerkt onder de bijstelling "Mutaties overhead als gevolg van groei/krimp van het concern"

Kasschuif BC Anders werken

Als gevolg van de coronacrisis is vorig jaar de businesscase “Anders Werken in en met de Stad” opgesteld en zijn de baten en lasten in de meerjarenbegroting verwerkt. Op basis van recente inzichten rondom de benodigde investeringen, verwachte opbrengsten en de timing daarvan, is de businesscase onlangs herijkt. Deze nieuwe inzichten vragen om een kasschuif over de jaren heen. Dit is over de hele periode saldo neutraal.

Bestuursopdracht vastgoed IHP niet activeerbare lasten

Niet alle kosten die voortkomen uit een investeringsplan mogen geactiveerd worden (bij activeren maken de kosten onderdeel uit van het totale investeringsbedrag dat vertaald wordt in kapitaalslasten). Dit is aan de orde bij kosten in de voorbereidende fase van onderzoek en ontwikkeling van de bestuursopdracht vastgoed IHP. Hierbij gaat het om kosten zoals haalbaarheidsstudies, opstellen business case en planuitwerking. Het college heeft besloten om hiervoor extra middelen beschikbaar te stellen.

Bestuursopdracht vastgoed - Anders werken

De opbrengsten van de Business Case “Anders Werken” van BCO worden vanaf 2025 ingezet voor de stelpost Vastgoed. Een voorwaarde is dat afstoting van objecten gerealiseerd kan worden. Dit is een opgave waarop gestuurd dient én kan worden.

Bestuursopdracht vastgoed IHP opslag kostprijsdekkende huur

Met de uitwerking van de Bestuursopdracht Vervangingsinvesteringen (en de bijbehorende Rotterdamse Investeringsmotor) zijn de kapitaalslasten voor toekomstige vervangingsinvesteringen voor maatschappelijk vastgoed gedekt. De vervangingsopgave die volgt uit het Investeringshuisvestingsprogramma (IHP Concernhuisvesting) leidt naast hogere kapitaalslasten ook tot hogere kostendekkende huur door onder andere hogere kosten voor belasting en verzekering. Het college heeft besloten om middelen ter beschikking te stellen om de hogere kostprijsdekkende huur die voortvloeit uit de uitvoering van het IHP te dekken.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf Investeringen.

Technische correctie jaarschijf 2025: Anders werken in en met de stad

Bij het openen van het nieuwe begrotingsjaar zijn de begrotingsstanden 2024 doorgetrokken naar 2025. Dit bevatte echter ook de vorig jaar opgevoerde kasschuif Anders Werken in en met de stad (liep t/m 2024). Het naar 2025 doorgetrokken bedrag wordt hiermee teruggedraaid.

Technische correctie jaarschijf 2025: Cloudkosten

Bij het openen van het nieuwe begrotingsjaar zijn de begrotingsstanden 2024 doorgetrokken naar 2025. Dit bevatte echter ook de vorig jaar opgevoerde kasschuif Cloudkosten (liep t/m 2024). Het naar 2025 doorgetrokken bedrag wordt hiermee teruggedraaid.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Toevoeging reserve herstelmaatregelen corona korte termijn

Dit betreft een toevoeging van € 1,3 mln aan de bestemmingsreserve om de herstelmaatregelen, veroorzaakt door Covid-19, op korte termijn te financieren.

Bestemmingsreserve voor de begeleiding van statushouders naar werk

In de meebeweegmiddelen die zijn ontvangen als gevolg van groei en krimp van het concern, zit een bedrag in verband met de begeleiding van statushouders naar werk. De kosten van deze begeleiding worden toegevoegd aan - en vervolgens gedekt uit - deze bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Doorontwikkeling organisatie

Dit betreft een onttrekking van € 200 aan de reserve Doorontwikkeling organisatie in verband met frictiekosten rondom de benodigde kwaliteitsverbetering van de processen MijnHR.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Op werklocatie Kleinpolderplein (KPP) worden, nadat omgevingsvergunning is goedgekeurd, windturbines geplaatst en aangesloten. De implementatie van de aanbesteding aan concessiehouder voor uitbreiding van de laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen op gemeentelijke locaties wordt in 2021 gedaan. De kosten ad € 604 worden aan de reserve onttrokken.

Bestemmingsreserve Cloudkosten

In 2020 is de reserve Cloudkosten gevormd voor het dekken van kosten voor onder andere project GREAT. Het betreft kosten die vanwege de overgang van eigen bezit naar inkopen van diensten niet meer geactiveerd mogen worden. In 2021 is een onttrekking van € 440 nodig voor het dekken van voorbereidingskosten inzake project GREAT.

Bestemmingsreserve Informatiebeveiliging

In 2021 is een onttrekking van € 160 voorzien voor het dekken van kosten voor het project informatiebeveiliging. Het betreft kosten voor het invoeren van maatregelen met als doel om de continuïteit van de informatie en informatievoorziening te waarborgen.

Mutaties overhead als gevolg van groei/krimp van het concern

Voor de overhead geldt de zogenaamde meebeweegsystematiek, waarbij de overhead mee groeit of krimpt met de omvang van het concern. Conform de gevolgde werkwijze bij de vorige P&C documenten heeft bij de 1e herziening ook voor alle wijzigingen op arbeidskosten (personeel & inhuur) een herberekening van de overhead plaatsgevonden.

Technische Wijzigingen (*)

In taakveld Overhead - Concernondersteuning zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De grootste wijzigingen zijn:

- Rotterdam tegen racisme (€ - 200 in 2021). Voor 2021 is € 1,2 mln. beschikbaar gesteld voor aanpak van racisme. Vanuit het programma Maatschappelijke ondersteuning vindt een overheveling plaats naar andere programma's waar een deel van de uitvoering plaatsvindt. Voor Programma Overhead gaat het om een bedrag van € 200.
- Functioneel Beheer Informatiemanagement (€ 577 structureel). Een deel van de formatie van Functioneel Beheer (Informatiemanagement) wordt ondergebracht bij het Programma Maatschappelijke Ondersteuning. Het bijbehorende budget ad € 577 wordt overgeheveld.
- Digitale stad (€ - 400 in 2021). Vanuit programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling wordt een bijdrage verstrekt van € 400 voor het project Digitale Stad.
- Bestuursopdracht Vastgoed - Beleidsdirecties (- € 689 in 2021 t/m 2023). Vanaf 2024 worden de beleidsdirecties niet meer gecompenseerd voor de boekingen inzake de kostendekkendheid. Concernhuisvesting levert daarmee een bijdrage aan het oplossen van het knelpunt Vastgoed.
- Budgetoverheveling ICT functies (- € 405 in 2021, - € 515 in 2022, daarna structureel - € 188). Dit betreft budgetoverhevelingen vanuit diverse programma's naar programma Overhead vanwege de overgang en uitbreiding van diverse ICT functies (Data science, Ontwikkelaars en Advanced analytics).
- Activering overhead. Dit betreft de doorbelasting overhead van projecten (€ 865 in 2021, € 1,7 mln in 2022, daarna € 1,5 mln structureel).
- Diverse wijzigingen (- € 81 in 2021, oplopend tot € 25 in 2025). Dit betreft meerdere geringe overhevelingen van materiële en personele budgetten vanuit verschillende taakvelden naar taakveld Concernondersteuning en vice versa.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskader

- [Visie open data](#)

Beleidsmonitor

- [Vensters voor bedrijfsvoering](#)
- Monitor ICT projecten (bijlage bij de 2^e herziening)

Wet- en regelgeving

- [Gebruiksvergunning](#)
- [ARBO wet](#)
- [BHV](#)
- [Milieuvergunning](#)
- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Omschrijving taakveld

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf [Bedrijfsvoering](#).

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL Pagina 70

Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL

Het programma Van Werk Naar Werk (VWNW) heeft als doel de juiste mensen op de juiste plek te hebben binnen de gemeente, om huidige en toekomstige organisatiedoelstellingen te bereiken.

Ontwikkelingen en voortgang

De huidige situatie maakt flexibiliteit van medewerkers meer dan ooit noodzakelijk. Er wordt dan ook door middel van vrijwillige mobiliteit verder geïntensiveerd op de optimale inzet van medewerkers en het investeren in continue loopbaanontwikkeling.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	30	0	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	30	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	3.614	4.565	4.637	5.858	6.408	6.408
Apparaatslasten	2.850	3.908	3.688	4.413	4.948	4.948
Inhuur	95	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	138	0	0	0	0	0
Personeel	2.617	3.908	3.688	4.413	4.948	4.948
Intern resultaat	388	0	0	0	0	0
Intern resultaat	388	0	0	0	0	0
Programmalasten	377	657	949	1.446	1.460	1.460
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	367	657	949	1.446	1.460	1.460
Overige programmalasten	9	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-3.584	-4.565	-4.637	-5.858	-6.408	-6.408
Saldo voor reserveringen	-3.584	-4.565	-4.637	-5.858	-6.408	-6.408
Reserves	1.152	307	8	0	0	0
Onttrekking reserves	1.152	307	8	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-2.432	-4.259	-4.629	-5.858	-6.408	-6.408

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 7.431	- 5.601	- 4.973	- 4.973	- 4.973		

Omissieregeling 2019	- 7.109	- 5.234	- 4.607	- 4.607	- 4.607	
Voorjaarsnota 2019	1.085	- 4.979	- 4.259	- 4.259	- 4.759	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	1.022	- 4.931	- 4.108	- 4.099	- 4.599	
10-maandsrapportage 2019	2.022	- 4.931	- 4.108	- 4.099	- 4.599	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	2.636					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 3.001	- 4.108	- 4.099	- 4.599	- 4.599
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 2.951	- 4.259	- 4.629	- 5.858	- 6.408
10-maandsrapportage 2020		- 2.951	- 4.259	- 4.629	- 5.858	- 6.408
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 2.432				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 4.259	- 4.629	- 5.858	- 6.408

Financiële bijstellingen

	Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021	-4.259	-4.629	-5.858	-6.408	-6.408
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen	-4.259	-4.629	-5.858	-6.408	-6.408

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Overige baten en lasten – Van Werk Naar Werk / VOIL zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

Herschikking van budgetten op basis van de huidige inzichten (€ 0). Het effect op de arbeidskosten is in 2021 per saldo een toename van € 0,2 mln. Dit budget is verschoven vanuit andere kostencategorieën.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskader

- [Sociaal statuut 2005](#)
- [Sociaal statuut 2010](#)
- [Sociaal statuut 2013](#)

Omschrijving taakveld

Gemeentelijke medewerkers kunnen via het programma Van Werk Naar Werk (VWNW) begeleiding krijgen naar werk binnen of buiten de gemeente.

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Pagina 71

Overige baten en lasten - Verzekeringen

Deelname aan het maatschappelijke en economische verkeer brengt risico's met zich mee. De gemeente houdt op grond van budgettaire en beleidsmatige overwegingen, een groot deel van deze risico's in eigen beheer. De risico's boven dit eigen beheer verzekert de gemeente bij verzekeraars.

Ontwikkelingen en voortgang

Er is geen sprake van noemenswaardige financiële uitschieters tussen de schadedossiers binnen de gehele verzekeringsportefeuille. Het aantal ontvangen aansprakelijkstellingen is vergelijkbaar met dat in voorgaande jaren. De premieverhoging van de brandverzekering is inmiddels doorbelast aan alle betrokken partijen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Overige baten en lasten - Verzekering	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	4.673	3.908	3.908	3.908	3.908	3.908
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	3.538	3.908	3.908	3.908	3.908	3.908
Overige baten	1.135	0	0	0	0	0

Lasten exclusief reserves	5.216	5.671	5.671	5.671	5.671	5.671
Apparaatslasten	616	693	693	693	693	693
Inhuur	0	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	3	15	15	15	15	15
Personeel	613	678	678	678	678	678
Intern resultaat	-3.524	-4.785	-4.839	-4.860	-4.950	-4.950
Intern resultaat	-3.524	-4.785	-4.839	-4.860	-4.950	-4.950
Programmalasten	8.124	9.763	9.817	9.839	9.929	9.929
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.833	9.763	9.817	9.839	9.929	9.929
Overige programmalasten	2.291	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-544	-1.763	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764
Saldo voor reserveringen	-544	-1.763	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764
Saldo	-544	-1.763	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 1.981	- 1.981	- 1.981	- 1.981	- 1.981		
Omissieregeling 2019	- 1.871	- 1.871	- 1.871	- 1.872	- 1.872		
Voorjaarsnota 2019	- 1.790	- 1.772	- 1.773	- 1.773	- 1.773		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 1.790	- 1.772	- 1.773	- 1.773	- 1.773		
10-maandsrapportage 2019	- 1.790	- 1.772	- 1.773	- 1.773	- 1.773		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 1.140						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 1.769	- 1.773	- 1.773	- 1.773	- 1.773	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 1.767	- 1.773	- 1.773	- 1.773	- 1.773	
10-maandsrapportage 2020		- 1.767	- 1.773	- 1.773	- 1.773	- 1.773	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 544					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 1.763	- 1.764	- 1.764	- 1.764	- 1.764

	Eerste		Voorjaarsnota		
	Herziening				
Bijstellingen Overige baten en lasten - Verzekering	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021	-1.773	-1.773	-1.773	-1.773	-1.773
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	9	9	9	9	9
Technische wijzigingen	9	9	9	9	9
Begroting na wijzigingen	-1.763	-1.764	-1.764	-1.764	-1.764

Toelichting financiële bijstellingen

Technische wijzigingen

In taakveld Overige baten en lasten - Verzekeringen is er een technische wijziging geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

- Overheveling van personeelsbudget naar het programma Stedelijke inrichting (€ 9 structureel) ten behoeve van het efficiënter kunnen uitvoeren van activiteiten inzake planschade en nadeelcompensatie.

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Pagina 72

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.

Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van 88% naar 90%.

Tenminste 15.000 bestaande woningen zijn verduurzaamd en 10.000 aardgas vrij of daarop voorbereid.

20 hectare groen erbij in 2022 t.o.v. 2018.

Binnen vier jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen.

TAAKVELD 1

Beheer overige gebouwen en gronden

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor behalen maatschappelijke doelen.

Goed rentmeesterschap uitoefenen: waarde behoud van bezittingen.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed: met privaatrechtelijke instrumenten stuurt de gemeente op het gebruik van onroerende zaken die aan derden in erfpacht of in eigendom zijn of worden gegeven en beheert de contracten.

TAAKVELD 2

Cultureel erfgoed - Monumenten

In dit taakveld zijn de werkzaamheden ondergebracht die te maken hebben met de beschermde monumenten, de stadsgezichten en overige objecten met cultuurhistorische waarde. De thematische Erfgoedagenda Rotterdam is gericht op zowel bescherming en instandhouding als ook op het ontwikkelen van kennis en het beschikbaar stellen daarvan door onder meer cultuurhistorisch onderzoek, publicatie en publieksactiviteiten.

TAAKVELD 3

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Het initiëren en sturen van ruimtelijke ontwikkelingen door actief gemeentelijk grondbeleid: verwerving, verkoop, sanering, bouwrijp maken en inrichten van gronden.

TAAKVELD 4

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving.

Dit taakveld bevat de activiteiten voor bescherming en verbetering van het milieu waaronder de energietransitie en het verbeteren van de luchtkwaliteit, de bescherming en de sanering van de kwaliteit van de bodem en de atmosfeer, de beheersing van geluidhinder, de bescherming tegen straling en het verplaatsen van milieuhinderlijke bedrijven.

TAAKVELD 5

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Een aantrekkelijke en leefbare stad voor iedereen, nu en in de toekomst.

Meer gezonde Rotterdammers die bewegen, spelen, sporten, ontmoeten, ontspannen en recreëren.

Een investering in de doorontwikkeling van de klimaatadaptieve deltastad.

Samenwerking met Rotterdammers en gedeeld eigenaarschap.

TAAKVELD 6

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Ontwikkelen van een integrale omgevingsvisie en strategie voor de ontwikkeling en groei van de stad.

Zorgen voor de implementatie van de Omgevingswet.

Zorgen voor actuele, flexibele en toekomstgerichte juridische kaders voor de ontwikkeling van de stad.

TAAKVELD 7

Wonen en bouwen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

Woningvoorraad met toekomstwaarde.

Basis op orde.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid			Bron
Hernieuwbare elektriciteit	%	Streefwaarde	N.v.t.	RWS
		Realisatie	15,9 (2017)	
Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	166 (2018)	
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Streefwaarde	N.v.t.	Basisregistratie adressen en gebouwen
		Realisatie	2,4 (2016)	
Demografische druk (groene + grijze druk tov 20-64)	%	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	58,4% (2019)	
Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl .				

Overzicht baten en lasten

	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
Overzicht van baten en lasten Stedelijke inrichting en ontwikkeling	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	322.561	292.026	268.827	227.275	202.930	187.891
Bijdragen rijk en medeoverheden	26.735	23.068	11.643	6.843	4.749	4.395
Financieringsbaten	1.235	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	261.969	286.373	261.704	224.834	185.598	170.830
Overige baten	32.623	-17.415	-4.520	-4.402	12.583	12.666
Lasten exclusief reserves	399.956	461.701	359.267	302.628	256.375	241.453
Apparaatslasten	142.431	148.376	146.510	145.569	139.882	137.703
Inhuur	28.996	24.159	23.432	23.315	17.628	16.308
Overige apparaatslasten	2.053	2.623	2.821	2.817	2.817	2.811
Personeel	111.382	121.595	120.257	119.437	119.437	118.585
Intern resultaat	-123.264	-127.095	-125.236	-128.635	-134.384	-139.599
Intern resultaat	-123.264	-127.095	-125.236	-128.635	-134.384	-139.599
Programmalasten	380.790	440.420	337.993	285.695	250.877	243.348
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	208.369	282.405	175.349	135.155	98.999	89.409
Kapitaallasten	110.792	98.844	110.290	104.805	108.103	110.229
Overige programmalasten	26.440	18.945	18.607	18.366	18.179	18.113
Sociale uitkeringen	6	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	35.183	40.226	33.747	27.369	25.597	25.597
Saldo voor vpb en reserveringen	-77.396	-169.676	-90.440	-75.353	-53.446	-53.562
Saldo voor reserveringen	-77.396	-169.676	-90.440	-75.353	-53.446	-53.562
Reserves	58.863	124.552	67.989	41.717	29.036	26.665
Onttrekking reserves	80.511	135.956	73.276	41.917	29.290	26.919
Toevoeging reserves	27.278	12.879	5.287	200	254	254
Vrijval reserves	5.630	1.475	0	0	0	0
Saldo	-18.532	-45.124	-22.451	-33.636	-24.410	-26.897

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 12.696	- 3.695	- 4.244	- 3.971	- 3.971		
Omissieregeling 2019	- 18.692	- 2.462	- 2.999	- 3.864	- 3.864		
Voorjaarsnota 2019	- 25.082	- 27.599	- 24.838	- 20.306	- 20.437		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 54.621	- 71.701	- 49.261	- 35.972	- 23.471		
10-maandsrapportage 2019	- 15.015	- 71.701	- 49.261	- 35.972	- 23.471		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	3.232						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 67.857	- 49.261	- 35.972	- 23.471	- 23.471	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 45.902	- 28.468	- 19.347	- 24.070	- 47.822	
10-maandsrapportage 2020		- 48.430	- 28.468	- 19.347	- 24.070	- 47.822	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 18.532					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 45.124	- 22.451	- 33.636	- 24.410	- 26.897

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De opbrengsten derden en overige baten bestaan grotendeels uit grondopbrengsten, huurinkomsten (extern), canonopbrengsten en het uitvoeren van opdrachten voor externe opdrachtgevers. Voor de grondopbrengsten geldt dat op basis van de wet- en regelgeving de baten van grondverkoop in de exploitatie worden verwerkt met een tegenboeking onder de overige baten, waardoor er geen effect is op het saldo. Daarnaast zijn opbrengsten van aangevraagde omgevingsvergunningen, opbrengsten die in rekening worden gebracht voor beheersvergoedingen hennep ontmantelingen en opbrengsten door Uitvoering Van Gemeentewege onder de opbrengsten derden opgenomen. Inkomsten uit brandstofverkooppunten en reclamecontracten, verkoopopbrengsten van verkocht vastgoed, uitpondingen en conversieopbrengsten (omzetten naar eeuwigdurende erfpacht) maken ook onderdeel uit van de opbrengsten derden en overige baten. Onder bijdragen van Rijk en medeoverheden zijn de subsidies aan de grondexploitaties geraamd. Verder hebben de baten betrekking op rijksbijdragen, subsidies van de provincies en opbrengsten van derden.

Lasten

De lasten vloeien voort uit de uitvoering van diverse activiteiten en projecten ten behoeve van de bestemmingsplannen, inspectie, toezicht, woningverbeteringen en hennepontmantelingen. Daarnaast worden uitgaven verantwoord voor grondexploitaties ten behoeve van gebiedsontwikkelingen, kosten voor personele inzet, kosten ten behoeve van de exploitatie van onroerend goed zoals onderhoud, beheerkosten en

eigenaarslasten (zakelijke lasten en verzekeringen), verkoopkosten (taxaties, kosten verkoop gereedmaken) en afboekingen van de boekwaarde van het verkochte vastgoed. Doorbelastingen naar andere programma's binnen het concern Rotterdam, zoals Onderwijs, Verkeer en vervoer en Cultuur, sport en recreatie zijn opgenomen onder de interne lasten.

Reserves

De mutaties op de reserves hebben betrekking op bestemmingsreserves Gebiedsontwikkelingsfonds (onder meer Buitenruimte Floating Office, Extra vergroening, Het Park), Energietransitie (onder meer Smart Energy Systems, Fieldlab elektrificatie), Investeringsfonds Rotterdam (onder meer Merwe-Vierhavens, Stadshavens, A16, Stadionpark Infrastructuur), Stimulering bouwproductie, Renovatie museum Boijmans van Beuningen en Aanloopkosten depot Collectiegebouw, WABO-leges en Middensegment Huur.

Meerjarig verloop

De opbrengsten derden en de hieraan gerelateerde overige baten laten voor de jaren 2021 tot en met 2025 meerjarig een dalend verloop zien. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de daling van begrote grondopbrengsten. Daarnaast dalen de verwachte bijdragen van rijk en medeoverheden doordat het aantal bijdragen in de toekomstige jaren 2022 en verder nog moet worden toegekend. Voor wat de lasten en mutaties op bestemmingsreserves betreft, is een nagenoeg evenredige daling te zien. Bovendien zorgen de ramingsbijstellingen voor de onderwerpen coulancregeling en bestuursopdracht vastgoed en de bezuinigingen vanaf 2024 bij Gebiedsontwikkeling en Duurzaamheid voor deze zichtbare meerjarig dalende trend.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	-16.656	59%	-3.104	16%	-9.566	40%	23.412	49%	20.925	44%
Beheer overige gebouwen en gronden	-7.888	19%	123	0%	-4.353	8%	13.314	66%	10.724	53%
Cultureel erfgoed - Monumenten	-841	138%	7	1%	8	1%	8	1%	8	1%
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.777	29%	8.800	275%	-777	65%	-594	50%	-594	50%
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-5.009	15%	-5.604	17%	-548	2%	4.010	14%	4.222	15%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	272	4%	-582	9%	-493	8%	-490	8%	-488	8%
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	5.644	73%	6.426	89%	6.584	97%	6.719	98%	6.719	98%
Wonen en bouwen	-12.611	38%	-12.274	39%	-9.987	29%	447	2%	335	1%
Beheer overige gebouwen en gronden	-7.888	19%	123	0%	-4.353	8%	13.314	66%	10.724	53%

Cultureel erfgoed - Monumenten	-841	138%	7	1%	8	1%	8	1%	8	1%
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.777	29%	8.800	275%	-777	65%	-594	50%	-594	50%
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	-5.009	15%	-5.604	17%	-548	2%	4.010	14%	4.222	15%
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	272	4%	-582	9%	-493	8%	-490	8%	-488	8%
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	5.644	73%	6.426	89%	6.584	97%	6.719	98%	6.719	98%
Wonen en bouwen	-12.611	38%	-12.274	39%	-9.987	29%	447	2%	335	1%

Omschrijving programma

Fijn wonen en leven in Rotterdam begint bij een fijne woning in een prettige, groene buurt voorzien van alle essentiële voorzieningen en infrastructuren (water, riool, energie, groen, fietspaden etc). Nieuwe of huidige bewoners moeten in onze stad een woning van hun wensen en mogelijkheden kunnen vinden. De komende jaren zal de stad en het aantal inwoners flink gaan groeien. We bouwen kwalitatieve, duurzame en toekomstbestendige woningen voor elke portemonnee, waarbij huizen voor de middeninkomens prioriteit hebben. Door de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen en kantoren en winkels te transformeren tot woningen, kunnen ook meer mensen een fijne woonplek in Rotterdam vinden.

Bouwen en ontwikkelen in Rotterdam moet voor nu en voor de lange termijn. Wonen in Rotterdam wordt toekomstbestendiger en klimaatadaptiever. We anticiperen op ontwikkelingen op het gebied van klimaat en onze bevolkingssamenstelling, we zorgen voor groen en mooie buitenruimte, een veilige en gezonde ondergrond.

De gemeente doet dit door de ontwikkeling en groei van de stad goed te plannen. We koppelen de bouwopgave van nu aan de lange termijn ontwikkeling van de stad. Onder andere de klimaatopgaven uit het Akkoord van Parijs vragen om een transitie hoe we de stad inrichten en ontwikkelen.

De gemeente werkt hieraan door zich in te zetten voor een duurzaam en energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit. Daarvoor werken we aan belangrijke overeenkomsten, zoals het Klimaat- en energieakkoord. En werken we aan lange termijn visies en kaders die terug gaan komen in de omgevingswet en omgevingsvisie die nu ontwikkeld worden. Daarnaast voert de gemeente de wettelijke taken uit, zoals de behandeling van aanvragen om een omgevingsvergunning, aandacht voor erfgoed en het maken van bestemmings- (en straks omgevings-) plannen.

Door bovenstaande inzet te combineren met de sociale en economische context wordt gebouwd aan de weerbaarheid en veerkracht (de resilience) van de mensen, de organisaties en de systemen in de stad.

Dit doet de gemeente uiteraard niet alleen. Bewoners en ondernemers dragen bij aan een fijne stad door eigen initiatieven, bijvoorbeeld meer groen, betere speelruimte voor de kinderen, een prettige en gezellige buitenruimte en het oprichten van energie-coöperaties of buurtontmoetingsplekken. De gemeente faciliteert dergelijke initiatieven graag.

Beheer overige gebouwen en gronden

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor behalen maatschappelijke doelen.

Goed rentmeesterschap uitoefenen: waarde behoud van bezittingen.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed: met privaatrechtelijke instrumenten stuurt de gemeente op het gebruik van onroerende zaken die aan derden in erfpacht of in eigendom zijn of worden gegeven en beheert de contracten.

Voortgang 2021

Bestuursopdracht

Om 'in control' te komen heeft het college op 16 juli 2019 de bestuursopdracht Toekomstbestendig sturen en begroten vastgoed vastgesteld. Tijdens de voorjaarsretraite van 2020 zijn de eerste resultaten gepresenteerd. Daarna is verder gewerkt aan een toekomstbestendige begroting. Daarin zijn ook de reeds bekende resultaten van de coronacrisis meegenomen. De uitkomsten zijn nu bij de voorjaarsnota in de meerjarenbegroting verwerkt. Binnen de bestuursopdracht is eerder in kaart gebracht hoe groot de problematiek van de niet-kostendekkendheid bij Vastgoed is. De bijdragen vanuit de diverse beleidsdirecties zijn nu aangepast zodat zij daadwerkelijk alle kosten gaan betalen. Daarvoor worden zij tot 2024 gecompenseerd. Er resteert nog een centrale stelpost van € 11,7 mln vanaf 2024. Vanaf 2024 zullen de middelen, die tijdelijk worden ingezet voor het compenseren van beleidsdirecties, worden gebruikt ter dekking van de stelpost. Het restant komt ten laste van de algemene middelen. Hiermee is de centrale stelpost opgelost.

De bestuursopdracht loopt tot eind mei 2021. Op dit moment ligt de focus op het borgen van de resultaten en de nog openstaande verbeterpunten van de Bestuursopdracht in de organisatie.

Verduurzaming portefeuille

De gemeente Rotterdam heeft ambitie om als organisatie CO2 klimaatneutraal te zijn in 2050 en daar hoort een duurzame vastgoedportefeuille bij. Het in beeld brengen van de kosten vormde een onderdeel van de Bestuursopdracht. Vastgoed heeft de kosten van de ambities voor de gehele portefeuille doorgerekend. Voor een deel van de portefeuille is vervanging het middel om de ambities te bereiken. De vorig jaar uitgevoerde pilot verduurzaming Meerjarenonderhoudsplan heeft de financiële gevolgen inzichtelijk gemaakt van de ambitie via het spoor onderhoud. In 2021 wordt een visiedocument opgesteld om ook voor de overige objecten de meerjaren onderhoudsplanningen te verduurzamen, de zogenoemde duurzame meerjaren onderhoudsplanningen. Het visiedocument wordt vertaald naar een artikel dat verwerkt zal worden in de raamovereenkomst voor het opstellen en actualiseren van de meerjaren onderhoudsplanningen. Met deze aanpak zullen de meerjaren onderhoudsbegrotingen binnen vier jaar allemaal zijn verduurzaamd. Voor de bestaande bouw wordt met duurzame meerjarenonderhoudsplannen de verduurzaming ingezet en worden deze

aan de natuurlijke onderhoudsmomenten gekoppeld. Bij het verduurzamen van gebouwen moeten deze minimaal voldoen aan de geldende wetten en regels. Naast het Bouwbesluit zijn dit bijvoorbeeld de Energie Prestatie Coëfficiënt eisen (EPC) en het verplichte energielabel. Overheidsgebouwen hebben volgens de Europese richtlijn Energy performance of buildings Directive (EPBD) een voorbeeldfunctie. Daarom moeten nieuwe overheidsgebouwen bij aanvraag van de omgevingsvergunning sinds 1 januari 2019 al aan de Bijna Energieneutrale Gebouwen eisen (BENG) voldoen. Ook moet rekening worden gehouden met de milieubelasting van toegepaste materialen. De gegevens voor energie-audit volgens de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (EED) voor gemeentelijke gebouwen, zijn eind 2020 bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) aangeleverd.

Risico's

De uitbraak van het coronavirus heeft ook impact op Vastgoed. De mogelijke effecten voor de afdeling Vastgoed zijn hieronder opgenomen.

De debiteurenpositie neemt toe door het besluit van het college van B en W, om partijen die zich melden met een verzoek tot uitstel van betaling, 3 maanden uitstel te geven. Er zijn nu circa 185 partijen die zich gemeld hebben met een verzoek tot uitstel. Het gaat om ruim een miljoen euro per maand. Onlangs is de gewijzigde coulanceregeling vastgoed door het college vastgesteld en is budget beschikbaar gesteld om de lasten van deze crisis tussen gemeente als verhuurder en haar huurders te delen. Zie verder hieronder.

Een deel van de huurinkomsten van brandstofverkooppunten is omzet gerelateerd. Veilingopbrengsten zijn afhankelijk van de markt. Van invloed op veiling- en huuropbrengst zijn: toenemende elektrificatie van het wegverkeer, toekomstige zero-emissiezone en Covid-19.

De leegstand is momenteel niet hoog. Het zou kunnen dat de coronacrisis hierop een negatief effect gaat krijgen.

De vastgoedmarkt (verkoop) lijkt niet heel ernstig beïnvloed te worden door de coronacrisis. Door slim te schuiven tussen de jaarschijven verkopen (winkels en horecapanden later verkopen, omdat de markt daarvoor nu slechter is) wordt strategisch het beste moment voor verkoop bereikt.

De reclameopbrengsten vormen ook een risico, maar het effect is nog niet in te schatten. Er vindt overleg met de reclame exploitanten plaats.

Doelstellingen 2020

De doelstelling is 153 objecten van het gemeentelijk vastgoed te verkopen in 2021 met een verwachte opbrengst van circa € 28 mln.

Ontwikkelingen 2022-2025

De huidige marktontwikkelingen worden op dit moment goed gemonitord. Als de waarden van objecten onder druk komen te staan, kan er een heroverweging komen of bepaalde objecten op dit moment moeten worden verkocht. Dit zal uiteraard invloed hebben op de begroting. Naast een adequate verkoopstrategie is er een grote verduurzamingsopgave.

Wat willen we bereiken

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor het behalen maatschappelijke doelen.

- De gemeente zorgt dat vastgoed en gronden in gemeentelijk bezit altijd op doelmatige wijze bijdragen aan maatschappelijke doelstellingen. Prioriteit ligt bij inzet voor onderwijs, cultuur, sport en recreatie, zorg, veiligheid, welzijn, parkeren en concernhuisvesting.
- Indien er met het oog op korte en lange termijn ontwikkelingen in de stad een object na onderzoek niet meer bijdraagt aan de ondersteuning van beleidsdoelstellingen, dan verkoopt de gemeente dit object. Dit tenzij geoordeeld wordt dat het betreffende vastgoedobject als strategisch bezit wordt aangemerkt, in welk geval het in de strategische portefeuille behouden blijft. Tot aan de start van het verkoopproces wordt gezocht naar mogelijkheden om de objecten zo goed mogelijk te verhuren. Indien dit niet mogelijk is dan wordt er leegstandsbeheer geplaatst in de panden.

Goed rentmeesterschap uitoefenen

- De gemeente stuurt op verduurzaming van haar bezittingen. Daarmee kan de toekomstwaarde van de gemeentelijke objecten geborgd worden. In de toekomst zullen niet duurzame gebouwen geen of een lage waarde vertegenwoordigen. Vanuit regelgeving wordt gesteld dat alle nieuwe overheidsgebouwen (bijna) energieneutraal (BENG) moeten worden. In 2050 moet de totale gebouwde omgeving dus ook de overheidsgebouwen aan de BENG-vereisten voldoen.
- De gemeente zet gemeentelijke objecten in ten behoeve van de bevordering van urgente transitie in de stad: energietransitie, groei en ontwikkeling van de stad.

Sturing geven aan en handhaving van het gebruik van onroerend goed

- De gemeente geeft in voorkomende gevallen sturing aan het gebruik van vastgoed in Rotterdam dat door de gemeente in erfpacht of in eigendom van derden is of wordt gegeven door middel van (privaatrechtelijke) contracten met bepalingen over onder meer het gebruik.
- De gemeente handhaaft het gebruik van de onroerende zaken voortvloeiende uit het contract.
- De gemeente verkoopt haar vastgoed openbaar en transparant conform de uitgangspunten van de Kadernota Vastgoed.

Wat gaan we daarvoor doen

Vastgoed en gronden inzetten als middel voor het behalen van maatschappelijke doelen.

- De gemeente stuurt op optimale inzet van gemeentelijk vastgoed en gronden voor maatschappelijke doelen.

Maatschappelijke portefeuille

- Onderwijs: bijdragen aan een optimale beschikbaarheid en spreiding van scholen over de stad.
- Sport en recreatie: bijdragen aan een optimale balans tussen spreiding en clustering van velden, recreatieterreinen en gebouwen voor sport en recreatiedoeleinden.
- Kunst en cultuur: bijdragen aan optimale huisvesting van kunst- en cultuuractiviteiten.
- Zorg en welzijn: bijdragen aan een optimale beschikbaarheid voor zorg- en welzijnsactiviteiten en een spreiding van voorzieningen waar zorg wordt geboden voor kwetsbare of overlast-gevende personen.
- Parkeren: inzet van vastgoed dat bijdraagt aan de mobiliteitsbehoefte van deze stad.
- Concernhuisvesting: inzet van vastgoed om de huisvesting van de ambtenaren te laten aansluiten bij de richtlijnen die door het concern zijn meegegeven.

Niet-kernportefeuille

- Grond en water: zorgen voor goed beheer van binnenstedelijke havens en gronden.
- Bedrijfsmatig Onroerend Goed: zorgen voor goed beheer van het bedrijfsmatig onroerend goed in de commerciële portefeuille met als doel om opbrengstoptimalisatie te realiseren bij uiteindelijke verkoop van de objecten.
- Wonen: Onder andere beheer van aangekocht vastgoed ten behoeve van gebiedsontwikkeling (NPRZ). Ook wordt de reguliere woningportefeuille beheerd ten behoeve van een lopende exploitatie. Deze woningportefeuille is onderdeel van de verkoopportefeuille. Het moment van verkoop van de woningen is afhankelijk van de huur/gebruik situatie. Vanuit opbrengstmaximalisatie is het wenselijk om de woningen vrij van huur en gebruik te verkopen.
- Beheer gebiedsontwikkeling: beheer van aangekocht vastgoed ten behoeve van gebiedsontwikkeling. Waaronder placemaking en regulier beheer.
- Brandstofverkooppunten: de afdeling Vastgoed verhuurt gronden voor de exploitatie van tankstationslocaties. Jaarlijks worden de huurrechten van enkele locaties geveild. Hierbij wordt ingespeeld op de vraag naar 'nieuwe' vormen van brandstof-laadpunten. Er wordt door het uitvragen van snelladers ingespeeld op de toenemende vraag naar elektrisch rijden.

Goed rentmeesterschap uitoefenen

- De gemeente verduurzaamt zoveel mogelijk haar vastgoed. De investeringen hebben een dubbel effect: enerzijds bijdragen aan belangrijke maatschappelijke en economische transities en veranderingen, anderzijds de waardevermeerdering en waardevastheid van het object zelf.
- De gemeente heeft een grote opgave in het verduurzamen van haar vastgoed conform de Europese afspraken (EPBD) en de afspraken in het Klimaatakkoord. Hierbij wordt ook aansluiting gezocht bij maatschappelijke en economische transities. Er wordt onderzocht wat mogelijk is en wat de financiële impact is van verduurzamingsopgaven en de mogelijkheid van dekking van deze kosten. Op de volgende opgaven wordt gestuurd:
 - Energietransitie: omzetten van gemeentelijk vastgoed naar stadsverwarming of alternatieve bronnen en daar waar mogelijk inzetten voor energie-opwekking, -opslag en -verdeling (bijv. plaatsen van zonnepanelen, powernets, buurtbatterijen, smart grids etc.). Dit gebeurt o.a. door het mee doen aan Klimaatdeals uit het Rotterdams Klimaatakkoord.
 - Klimaatadaptatie: gemeentelijke objecten worden waar mogelijk voorzien van groene daken en er is aandacht voor een ontstende omgeving, wateropvang en hittestresswerende maatregelen. Voor 2021 en 2022 is budget beschikbaar waarmee een groot aantal concrete maatregelen wordt uitgevoerd.
 - Circulair: Ontwikkelen van gemeentelijke objecten door gebruik te maken van materialen met materialenpaspoort (circulaire gebruik van materialen bevorderen). Een pilot met het op waarde zetten van een materialenpaspoort wordt gestart.
- Onderhoud bestaand vastgoed: het “vergroenen” van de meerjaren onderhoudsplannen (MJOP’s) naar (Duurzame) MOP’s. Door de meerjaren onderhoudsplannen niet alleen af te stemmen op de technische mogelijkheden, maar breder af te stemmen op de vastgoedstrategie, de duurzaamheidsambities en de bedrijfsprocessen, kan het onderhoud optimaal haar bijdrage leveren aan de haalbaarheid van opgave verduurzamen.
- De gemeente stoot alleen die objecten af, die niet meer ten nutte zijn voor de hierboven genoemde maatschappelijke en economische doelen. Het betreft een kleine 400 vastgoedobjecten. Het gaat daarbij onder meer om woningen, winkel-, kantoor- en bedrijfspanden (veelal onderdeel van een groter complex met ook andere eigenaren) die niet meer nodig zijn voor een vanuit een maatschappelijk doel, en voormalige gebouwen van onderwijs, sport en recreatie en gemeentewerken. Een beperkt aantal objecten is cultuurhistorisch waardevol en daarmee belangrijk dan wel beeldbepalend voor de stad of het gebied. Hierover wordt in samenspraak met de verschillende betrokken partijen bepaald hoe de cultuurhistorische waarde van deze objecten kan worden gewaarborgd waarbij deze objecten ook in de toekomst een blijvend goede functie hebben in de stad. Waar het niet in een recent vastgesteld bestemmingsplan is geregeld, wordt gekeken of we dit eventueel privaatrechtelijk moeten organiseren. Bij een aantal objecten is het van belang ze af te stoten om zodoende voor een gebied een nieuwe functie/gebruik mogelijk te maken. Voor circa 500 grondpercelen wordt de verkoopbaarheid onderzocht.

Privaatrechtelijke instrument inzetten als middel voor het behalen van ruimtelijke, maatschappelijke en economische doelen

- Registratie van contracten bij het in erfpacht of eigendom geven van gemeentelijke onroerende zaken aan derden.
- Uitvoering geven aan afspraken die voortvloeien uit contracten, zoals canon factureren, indexeren/herzien en rechten omtrent koop.
- Sturing geven aan het gebruik van de onroerende zaak bij een contractmutatie zoals conversie van een tijdelijk erfpachtrecht naar eigendom, of bij een wijziging van de gebruiksbepaling.
- Sturing geven aan en/of handhaving het gebruik van de onroerende zaak bij overdracht, verhuring, splitsing of uitoefening van het recht van eerste koop van onroerende zaken.
- Nakoming vorderen van afspraken die voortvloeien uit contracten, mede om ondermijning te bestrijden.
- Elke burger kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening
 - betrouwbare en voorspelbare dienstverlening
 - adequate afhandeling van klachten en bezwaren

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal te verkopen objecten commerciële portefeuille	Streefwaarde		94	115	153		
	Realisatie	65	68	106			

Het resultaat van de verkochte objecten is afhankelijk van de kwaliteit, type, ligging, metrage en vigerende boekwaarde. De prognose voor 2021 is circa € 28 mln.

Toelichting indicatoren

Met de streefwaarde wordt bedoeld het aantal objecten dat de gemeente voornemens is te verkopen en over te dragen aan een nieuwe eigenaar in het betreffende jaartal. Voor 2021 zijn dat op dit moment 153 objecten. Door het coronavirus en de daarmee samenhangende marktontwikkeling, kan het aantal van 153 objecten mogelijk onder druk komen te staan, maar de vooruitzichten zijn wel dat de begrote opbrengst wordt gehaald. De financiële prognose van circa € 28 mln. is gekoppeld aan de verkoop van 153 objecten.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Beheer overige gebouwen en gronden	Realisatie 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	176.370	152.358	163.328	145.988	122.728	107.942
Bijdragen rijk en medeoverheden	529	115	117	117	117	99
Financieringsbaten	6	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	175.394	152.093	163.060	145.720	122.461	107.693
Overige baten	441	150	150	150	150	150
Lasten exclusief reserves	146.594	134.624	110.060	96.836	92.070	79.832
Apparaatslasten	11.866	14.421	13.464	12.594	12.394	11.335
Inhuur	2.524	3.398	1.797	1.599	1.398	1.198
Overige apparaatslasten	229	186	206	202	202	196
Personeel	9.113	10.836	11.461	10.793	10.793	9.941
Intern resultaat	-108.188	-113.685	-112.981	-115.114	-120.400	-125.703
Intern resultaat	-108.188	-113.685	-112.981	-115.114	-120.400	-125.703
Programmalasten	242.916	233.887	209.576	199.356	200.076	194.199
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	108.397	119.070	85.055	84.144	82.069	78.998
Kapitaallasten	108.770	95.794	105.836	96.767	99.750	97.009
Overige programmalasten	25.587	18.945	18.607	18.366	18.179	18.113
Sociale uitkeringen	6	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	157	79	79	79	79	79
Saldo voor vpb en reserveringen	29.776	17.735	53.268	49.152	30.658	28.111
Saldo voor reserveringen	29.776	17.735	53.268	49.152	30.658	28.111
Reserves	16.217	15.074	2.759	2.756	2.779	2.736
Onttrekking reserves	14.086	15.574	2.959	2.956	2.979	2.936
Toevoeging reserves	300	1.975	200	200	200	200
Vrijval reserves	2.430	1.475	0	0	0	0
Saldo	45.993	32.809	56.027	51.908	33.437	30.847

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	44.393	47.660	47.545	48.494	48.494		
Omissieregeling 2019	45.309	49.260	49.160	50.109	50.109		
Voorjaarsnota 2019	36.905	27.306	30.827	34.893	34.893		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	47.142	28.805	32.156	36.215	31.372		
10-maandsrapportage 2019	56.263	28.805	32.156	36.215	31.372		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	62.135						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		21.397	32.156	36.215	31.372	31.372	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		28.404	40.697	55.904	56.261	20.123	
10-maandsrapportage 2020		27.901	40.697	55.904	56.261	20.123	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		45.993					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			32.809	56.027	51.908	33.437	30.847

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Beheer overige gebouwen en gronden		Eerste Herziening	Voorjaarsnota			
		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		40.697	55.904	56.261	20.123	20.123
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-7.888	123	-4.353	13.314	10.724
Koers van de stad: Verduurzaam gemeentelijke daken sneller	Intensiveringen	0	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Bestuursopdracht vastgoed - actualisatie begroting	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-1.616	-5.264	-8.143	8.784	6.584
Bestuursopdracht vastgoed - kostendekkendheid	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	4.573	4.683
Coulanceregeling Vastgoed inclusief Ahoy	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-10.650	0	0	0	0
Onderbesteding dienstreizen en opleidingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	20	0	0	0	0
Actualisatie Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Aanloopkosten depot Collectiegebouw	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Groot onderhoud (MJOP)	Reserves	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Renovatie museum Boijmans van Beuningen	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	4.359	5.387	3.790	-43	-543
Begroting na wijzigingen		32.809	56.027	51.908	33.437	30.847

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van geactualiseerde grondwaardes erfpacht, verwachte verkopen vastgoedobjecten, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Wijzigingen hebben zich onder andere voorgedaan bij krediet Onderwijshuisvesting en Huis op Zuid. In de paragraaf [Investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldoneutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Bestuursopdracht vastgoed - actualisatie begroting

De begroting van de afdeling Vastgoed is geactualiseerd op basis van de laatste inzichten. Wijzigingen hebben met name betrekking op lagere verwachte veilingopbrengsten brandstofverkooppunten en actualisatie verkoopopbrengsten van af te stoten panden.

Bestuursopdracht vastgoed - kostendekkendheid

Bij de najaarsretraite 2020 zijn besluiten genomen over de gedeeltelijke dekking van de stelpost. Hierbij is een nieuwe stelpost opgenomen van € 11,7 mln om de begroting vanaf 2024 structureel sluitend te maken. De bijdragen vanuit de diverse beleidsdirecties zijn aangepast zodat zij daadwerkelijk alle kosten gaan betalen. Vanaf 2024 worden deze middelen ingezet ter dekking van de stelpost. In 2024 is dit € 4,1 mln en in 2025 € 4,2 mln.

Coulance regeling Vastgoed

De aangepaste coulanceregeling verhuur gemeentelijk vastgoed is bestemd voor huurders van gemeentelijk vastgoed, die door de corona crisis omzetverlies hebben geleden. Maximaal 50% van de huur kan daarbij worden kwijtescholden. Ook huurders die wel hebben betaald en geen uitstel van betaling hebben gevraagd, komen in het kader van rechtsgelijkheid in aanmerking voor deze regeling. De financiële impact is nog moeilijk in te schatten. Tevens moet rekening worden gehouden met het feit dat veel huurders nu nog immer omzetverlies hebben. De duur daarvan is op dit moment nog ongewis

Onderbesteding dienstreizen en opleidingen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Bestemmingsreserve aanloopkosten depot Collectiegebouw

De middelen in de bestemmingsreserve worden gebruikt voor de kosten van het tussenjaar tot ingang van het huurcontract en resterende bouwkosten. De totale onttrekking aan de bestemmingsreserve is € 2,4 mln.

Bestemmingsreserve Groot onderhoud (MJOP)

De vanuit 2020 doorgeschoven onderhoudsmiddelen ter grootte van € 3,2 mln zijn opgenomen in de bestemmingsreserve. Deze wordt volledig ingezet in 2021 voor het doorgeschoven onderhoud.

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam

Ter dekking van de kapitaallasten van gymzaal de Bonte Koe en het inbouwpakket van het Kunstenpand wordt een jaarlijkse onttrekking van de bestemmingsreserve IFR opgevoerd van € 687. Tevens wordt € 300 toegevoegd aan het IFR ter dekking van toekomstige kapitaallasten van de nieuwe koelmachines van het Nieuwe Luxor.

Bestemmingsreserve Renovatie museum Boijmans van Beuningen

Er wordt een onttrekking aan de bestemmingsreserve opgevoerd van € 6 mln die wordt gebruikt voor de vanuit 2020 doorgeschoven kosten voor het verwijderen van asbest ter voorbereiding van de renovatie van het museum.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Beheer overige gebouwen en gronden zijn er diverse technische wijzigingen geweest (van € 4,4 mln in 2021 tot - € 543 in 2025).

Bij de najaarsretraite 2020 zijn besluiten genomen over de gedeeltelijke dekking van de stelpost. Hierbij is een nieuwe stelpost opgenomen van € 11,7 mln om de begroting vanaf 2024 structureel sluitend te maken. Om deze stelpost op te lossen is besloten om de onderdelen die nog niet kostendekkend waren, nu wel kostendekkend te maken. De bijdragen vanuit de diverse beleidsdirecties zijn aangepast zodat zij daadwerkelijk alle kosten gaan betalen. Dit leidt tot hogere baten in de begroting van Vastgoed: in de periode 2021-2023 wordt deze ingezet om de beleidsdirecties te compenseren voor hun hogere lasten. Vanaf 2024 stopt de compensatie en worden de hogere baten ingezet om de stelpost op te lossen (van € 4,9 mln in 2021 tot € 0 in 2025). Ook is een mutatie op de doorbelasting overhead vanuit projecten doorgevoerd, de toelichting op de bijstelling is opgenomen onder 'samenvatting bijstellingen' (van € -666 in 2021 tot € -666 in 2025). Daarnaast zijn er diverse technische wijzigingen (van € 125 in 2021 tot € 123 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Architectuurnota: Rotterdam Architectuurstad Rotterdam](#)
- [Grondprijsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023 Rotterdam](#)
- Kader Stedelijke Ontwikkeling
- [Kadernota Vastgoed](#)
- [Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed 2019](#)
- [Nieuw Rotterdams Welzijn 2016-2019 \(kadernotitie\)](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Rotterdamse Welstandsnota](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2019](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente Rotterdam heeft in 2020 zowel maatschappelijke als commerciële vastgoedobjecten in portefeuille. Vastgoed en gronden in gemeentelijk bezit worden ingezet ten bate van maatschappelijke doelstellingen en worden dusdanig beheerd dat ze toekomstbestendig zijn. Het bezit is geen doel op zich. Het verhogen van de kwaliteit van het Rotterdamse voorzieningenaanbod is wél een doel. De inzet is om hiertoe alleen de zogenaamde kernportefeuille aan gebouwen en gronden aan te houden, waarmee de maatschappelijk gewenste waarde kan worden gecreëerd. Dit betekent dat het gemeentelijke vastgoed moet bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen uit het coalitieakkoord en aan doelstellingen die zijn neergelegd in wet- en regelgeving (die zijn doorvertaald in beleidsprogramma's, zoals bij onderwijshuisvesting). Deze collegedoelelstellingen zijn en worden vormgegeven in plannen en programma's die leiden tot vragen naar (gemeentelijk) vastgoed. De kaders waarbinnen dit gebeurt met betrekking tot vastgoed zijn vastgesteld in de Kadernota Vastgoed. Door het hanteren van functioneel grondbeleid beheert de gemeente ruim 42.000 (grond)contracten van onroerende zaken die in erfpacht of in eigendom zijn uitgegeven door de gemeente.

Cultureel erfgoed - Monumenten

Pagina 74

Cultureel erfgoed - Monumenten

De gemeente Rotterdam draagt zorg voor haar gebouwde en aangelegde cultuurhistorisch erfgoed waaronder de beschermde monumenten en stadsgezichten. Dit wordt bereikt door middel van drie hoofdthema's: Bescherming en instandhouding, Kennisontwikkeling en Kennisoverdracht. De thema's zijn samengebracht in de Erfgoedagenda Rotterdam.

De gemeente Rotterdam zet gebouwd erfgoed in als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen.

Voortgang 2021

In 2021 wordt verder gewerkt met de *Rotterdamse Erfgoedagenda*. De Erfgoedagenda, zet de koers en schetst de concrete activiteiten rond het gebouwde cultuurhistorisch erfgoed van Rotterdam. Naast de vergunningverlening betreft dit projecten die direct verbonden zijn met de bescherming en instandhouding van erfgoed.

In het kader van de 'Aanpak religieuze gebouwen' (Kerkenvisie) vindt onderzoek plaats en wordt er gewerkt aan kennisdeling en draagvlakverbreding rond de herbestemming en verduurzaming van religieuze gebouwen. Als eerste aanspreekpunt voor de religieuze gemeenschappen is een 'Kerkenloods' benaderbaar.

In de eind 2019 aangenomen motie 'Versnelde toekomst voor erfgoed' is door de gemeenteraad gevraagd om een versnelling in het aanwijzen van gemeentelijke monumenten vanuit de bestaande selectielijsten. Naar verwachting zal het college eind dit jaar een besluit hebben genomen over de betreffende objecten. In het kader van de toekomstige gestructureerde uitbreiding van het gemeentelijk monumentenbestand is in 2021 gestart met cultuurhistorisch onderzoek naar schoolgebouwen in Rotterdam. Ook wordt er de komende jaren mede vanuit de programmalijnen in de Nota Rotterdam Architectuurstad, cultuurhistorisch onderzoek opgestart naar de jonge architectuur van na 1965.

In januari 2021 is de nieuwe Erfgoedverordening Rotterdam door de gemeenteraad vastgesteld. Deze vervangt de oude Monumentenverordening en de Archeologieverordening en is zoveel mogelijk voorbereid op de inwerkingtreding van de Omgevingswet (2022), waarvoor dit jaar ook diverse andere voorbereidende werkzaamheden plaats vinden. Er wordt meegedacht over de Rotterdamse Omgevingsvisie en ook de uitvoeringsagenda van de Erfgoedagenda Rotterdam zal in 2021 geactualiseerd worden.

Ontwikkelingen 2022-2025

In 2021 wordt de actualisatie van de Erfgoedagenda voor de jaren 2021 – 2026 voorbereid en ter besluitvorming aangeboden. De activiteiten die in het kader van de huidige Erfgoedagenda zijn gestart, worden hierin gecontinueerd en waar mogelijk en noodzakelijk zullen er nieuwe thema's worden toegevoegd. In 2021 zal tevens de versnelling van het aanwijzen van gemeentelijke monumenten vanuit de bestaande groslijst worden afgerond en zullen de voorbereidingen worden getroffen voor nieuwe aanwijzingsprogramma's vanaf 2022.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is in 2022 voorzien. Deze wet zal op vele fronten, ook op het gebied van erfgoed, tot hernieuwde werkwijzen en een nieuw digitaal stelsel leiden. De werking ervan zal zich in de periode 2022-2025 moeten bewijzen.

Wat willen we bereiken

Bescherming en instandhouding

Bescherming en instandhouding van het gebouwde en aangelegde cultuurhistorisch erfgoed waaronder de beschermde monumenten en stadsgezichten (thema 1 van de Erfgoedagenda)

Kennisontwikkeling: Geschiedenis in beeld

Gericht op het toepassen van instrumenten voor stadsonderzoek en het inzichtelijk maken van cultuurhistorische waarden (thema 2 van de Erfgoedagenda)

Kennisoverdracht: Het vertelde verhaal

Gericht op het ontsluiten en verspreiden van cultuurhistorische informatie en het verbreden van draagvlak (thema 3 van de Erfgoedagenda)

Stimuleren van de inzet van erfgoed als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen

De gemeente Rotterdam zet gebouwd erfgoed in als ontwikkelkracht bij de belangrijke transitie in de stad

Wat gaan we daar voor doen

Bescherming en instandhouding

- Beoordeling en advisering over bouwinitiatieven, de vergunningverlening bij beschermde monumenten en stadsgezichten
- Het aanwijzen van nieuwe gemeentelijke monumenten
- Cultuurhistorische Verkenningen voor gebieden
- Inbrengen van cultuurhistorische kennis bij plan- en gebiedsontwikkeling en bestemmingsplannen
- Inpassen van cultuurhistorische kennis binnen de ontwikkelingen rondom de Omgevingswet
- Het Siteholderschap van de Van Nellefabriek UNESCO Werelderfgoed
- Structureel contact onderhouden met de Rotterdamse erfgoedpartners en burgers
- De uitvoering van de Erfgoedagenda als onderdeel van het monumentenbeleid. Deze bouwt voort op het bestaande wettelijk instrumentarium, waaraan nieuwe op de Rotterdamse situatie toegesneden projecten zijn toegevoegd. Ze zijn samengebracht in thema's.

Kennisontwikkeling: Geschiedenis in beeld

- Religieus Erfgoed - thematisch onderzoek, inventarisatie, waardering, kennisverbreding en onderzoek naar draagvlak

- Schoolgebouwen - thematisch onderzoek, inventarisatie, waardering, kennisverbreding en onderzoek naar draagvlak
- Post 65 - voorbereidingen thematisch onderzoek, inventarisatie, waardering, kennisverbreding en onderzoek naar draagvlak

Kennisoverdracht: Het vertelde verhaal

- In vervolg op de zes films over de cultuurhistorische ontwikkeling van zes wijken in Rotterdam-Zuid, gemaakt in het kader van NPRZ zijn er in samenwerking met Open Rotterdam, opnieuw een aantal uitzendingen over gebouwd erfgoed gemaakt. In drie films worden de veranderingen van Rotterdam en haar architectuur onderzocht in de perioden 1968-1984, 1985-2008 en 2009-2020, de decennia van het jongste erfgoed. Te bekijken op Open Rotterdam
- Publicaties in de serie Rotterdams Erfgoed worden voortgezet. Deze uitgaven (4x per jaar een boekje) zetten een gebouw, gebied of moment in de spotlights en vertellen iets over de geschiedenis van het betreffende monument
- Het aanbrengen van het Rotterdams monumentenschildje op monumentale panden die in het bezit zijn van de gemeente. Particuliere eigenaren van monumenten worden uitgenodigd om ook zelf een schildje aan te brengen. Deze worden gratis ter beschikking gesteld. Hiermee maakt Rotterdam haar erfgoed beter zichtbaar in de stad.
- Gemeente Rotterdam is betrokken bij de totstandkoming van de jaarlijkse Open Monumentendag Rotterdam

Stimuleren van de inzet van erfgoed als aanjager bij transformaties en gebiedsontwikkelingen

In nauwe samenwerking is nota Rotterdam Architectuurstad tot stand gekomen en voorzien van een uitvoeringsagenda waarin ook het gebouwde erfgoed nadrukkelijk als aanjager is meegenomen

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Cultureel erfgoed - Monumenten	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	632	1.450	602	601	601	601
Intern resultaat	236	241	221	221	221	221
Intern resultaat	236	241	221	221	221	221

Programmalasten	396	1.209	380	380	380	380
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	254	1.013	262	262	261	261
Subsidies en inkomstenoverdrachten	142	196	119	119	119	119
Saldo voor vpb en reserveringen	-631	-1.450	-602	-601	-601	-601
Saldo voor reserveringen	-631	-1.450	-602	-601	-601	-601
Reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	788	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	788	0	0	0	0
Saldo	-631	-1.450	-602	-601	-601	-601

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 781	- 781	- 781	- 781	- 781		
Omissieregeling 2019	- 781	- 1.073	- 1.073	- 1.073	- 1.073		
Voorjaarsnota 2019	- 781	- 1.082	- 1.082	- 1.082	- 1.082		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 723	- 654	- 652	- 651	- 651		
10-maandsrapportage 2019	- 723	- 654	- 652	- 651	- 651		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 638						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 577	- 652	- 651	- 651	- 651	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 660	- 609	- 609	- 609	- 609	
10-maandsrapportage 2020		- 660	- 609	- 609	- 609	- 609	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 631					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 1.450	- 602	- 601	- 601	- 601

Financiële bijstellingen

	Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Cultureel erfgoed - Monumenten	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming

		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-609	-609	-609	-609	-609
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-841	7	8	8	8
Bestemmingsreserve Muziekkoepel	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-788	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Muziekkoepel	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-53	7	8	8	8
Begroting na wijzigingen		-1.450	-602	-601	-601	-601

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Muziekkoepel

De bouwkundige staat van de Muziekkoepel Heijplaat is verslechterd. Voor de renovatie van de koepel is € 788 beschikbaar gesteld.

Technische wijzigingen

Op taakveld Cultureel erfgoed - Monumenten zijn er in 2021 diverse kleine technische wijzigingen geweest (- € 53). Voor 2022 gaat het om € 7 en voor 2023 en verder om € 8.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Erfgoedwet](#)
- [Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht](#)
- [Erfgoedverordening Rotterdam 2020](#)
- [Beleidsbrief Erfgoed Telt 2018](#)
- [Erfgoedagenda 2017 - 2020](#)
- [Handboek opstellen en borgen Cultuurhistorische Verkenningen](#)
- [Kadernotitie Cultuurhistorie in bestemmingsplannen](#)
- [Visie Collectie Rotterdam](#)
- [Rotterdam Architectuurstad](#)
- [Kaart van de Stad](#)
- [Stadsvisie-Rotterdam 2030](#)
- [Welstandsnota](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam staat internationaal bekend als stad van moderne architectuur. Daarnaast heeft de stad inmiddels ook een volwassen monumententraditie. Het erfgoed vertelt het verhaal van Rotterdam. In Rotterdam zijn verschillende monumenten. Rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, UNESCO Werelderfgoed, beeldbepalende panden en beschermd stadsgezichten.

De cultuurhistorische verantwoordelijkheid van de gemeente heeft een basis in de wettelijke taken in het kader van de vergunningverlening en de instandhouding van monumenten en beschermde stadsgezichten en het sinds 1986 bestaande Rotterdamse monumentenbeleid.

De gemeente zorgt voor een aantrekkelijke woon-, leef- en verblijfsomgeving door behoud, beheer en ontwikkeling van gebouwd cultureel erfgoed (monumentenbeleid).

In de Erfgoedagenda Rotterdam worden de ambities en activiteiten rond het gebouwde en aangelegde cultuurhistorisch waardevolle erfgoed van Rotterdam beschreven. De Erfgoedagenda wordt elke vier jaar geactualiseerd, verbreed en vernieuwd. De geactualiseerde Erfgoedagenda Rotterdam 2021-2026 zal in 2021 worden aangeboden en vormt de basis voor de invulling van het monumentenbeleid voor de jaren daaropvolgend. De activiteiten zijn gericht op de invulling van wettelijke taken vanuit de Wabo en Erfgoedwet (vanaf 2022: Omgevingswet) en de Erfgoedverordening Rotterdam (thema: Bescherming en instandhouding, aangevuld met specifieke activiteiten binnen de thema's Kennisontwikkeling en Kennisoverdracht. Ieder jaar wordt de gemeenteraad inhoudelijk gerapporteerd via het college van B&W.

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Pagina 75

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Het initiëren en sturen van ruimtelijke ontwikkelingen door actief gemeentelijk grondbeleid: verwerving, verkoop, sanering, bouwrijp maken en inrichten van gronden.

Voortgang 2021

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de wetgeving die de gemeente voorschrijft op welke wijze zij zich financieel moet verantwoorden. De BBV is continu in ontwikkeling. Vanuit het taakveld wordt de BBV nauwlettend gevolgd en zullen wijzigingen die het grondbeleid en de grondexploitaties raken accuraat worden opgevolgd.

In 2021 wordt verder gewerkt aan de ambitiesnota Grondbeleid en zal deze nota worden afgerond. In de nota Grondbeleid wordt onder andere uitgewerkt op welke wijze de gemeente kan en wil sturen. Het beleid geeft inzicht in de mogelijkheden waarop gronden kunnen worden ingezet voor maatschappelijke doeleinden en daarbij de bevoegdheden optimaal ingeregeld kunnen worden.

In vergelijking met de regiogemeenten en andere grote steden in Nederland, is de sociale grondprijs in Rotterdam erg laag. Dit zorgt er voor dat ontwikkelingen waar een groot aandeel sociaal en middensegment in zit, een stuk moeilijker van de grond komen omdat bijvoorbeeld een grondexploitatie veel minder makkelijk sluitend te maken is. Om in lijn met de motie 'Rekenen om te bouwen' te kunnen bijdragen aan een manier om sneller ontwikkelingen met betaalbaar segment in uitvoering te kunnen nemen, stelt het college aansluitend bij deze voorjaarsnota voor om de sociale grondprijzen gefaseerd te actualiseren en in lijn te brengen met omliggende gemeentes.

Om bij te dragen aan de gemeentelijke ambities, zoals de bouwopgave van 18.000 woningen, zullen ook in 2021 voorstellen worden gedaan voor het in uitvoering nemen van nieuwe grondexploitaties en het herzien van lopende grondexploitaties. Zo zijn de voorbereidingen voor diverse voorstellen al in volle gang.

In 2021 zal het monitoren en heroverwegen van de mogelijke effecten van Covid-19 worden voortgezet.

Ontwikkelingen 2022-2025

Net als in 2021 zal ook in de periode 2022-2025:

- het BBV nauwlettend worden gevolgd en zullen wijzigingen die het grondbeleid en de grondexploitaties raken accuraat worden opgevolgd;
- worden bijgedragen aan de gemeentelijke ambities, zoals de bouwopgave van nieuwe woningen;
- het indienen van voorstellen voor het in uitvoering nemen van nieuwe grondexploitaties en het herzien van lopende grondexploitaties door gaan;
- nadere duiding worden gegeven van de effecten van de coronacrisis op de grondexploitatieportefeuille op basis van de dan beschikbare kennis.

Wat willen we bereiken

Bijdragen bouwopgave van 18.000 woningen

Bijdragen aan de bouwopgave van 18.000 woningen in de periode 2018-2021, en aan een prettige leefomgeving. De gemeente stuurt via de eigen grondexploitaties actief op de realisatie van nieuwbouw. Tezamen met de particuliere ontwikkelingen op grond van particulieren vormt dit de bouwopgave.

Vertalen van gemeentelijke ambities naar grondexploitaties

De beleidsdoelstellingen binnen andere taakvelden, zoals Wonen en Bouwen, worden financieel vertaald in de grondexploitaties.

Risicobeheersing

Risicobeheersing tijdens de planvorming en uitvoering van gebiedsontwikkelingen door optimalisatie, bewaking en bijsturing.

Wat gaan we daar voor doen

Actief investeren

De markt uitdagen tot het investeren en realiseren van (nieuwe) ontwikkelingen passend in de prioriteiten van de gemeente. De gemeente onderzoekt tevens de mogelijkheden voor nieuwe bouwlocaties.

Door als gemeente actief te investeren tonen we lef en laten we aan de Rotterdammers en de marktpartijen / ontwikkelaars zien dat we in een bepaalde ontwikkeling(srichting) geloven. Vaak gaat het om gebieden waar een ontwikkelaar de risico's te groot vindt, waardoor een ontwikkeling niet van de grond komt. Door als gemeente risicodragend te investeren, wordt het risico voor een ontwikkelaar kleiner en wordt hij sneller verleid de gewenste ontwikkeling ter hand te nemen.

Inzetten op gemeentelijke prioriteiten

Gemeentelijke investeringen actief inzetten op de gemeentelijke prioriteiten: energietransitie, nieuwe economie en groei van de stad.

Vraag en aanbod of elkaar afgestemd houden

Het aanbod van gebiedsontwikkelingen afgestemd houden op de vraag vanuit inwoners en vanuit mogelijkheden vanuit de markt (kwalitatief en kwantitatief).

Het voeren van actief grondbeleid brengt kansen, maar ook financiële risico's met zich mee. Om de risico's te beperken én om tijdig aanpassingen in het programma door te kunnen voeren, wordt twee keer per jaar een analyse gemaakt van de ontwikkelingen op de woningmarkt en die van de werklocaties (bedrijventerreinen en kantoren). De analyse richt zich op de kwantiteit van de verwachte afzet (bv het aantal te verkopen nieuwbouwwoningen) en de kwaliteit daarvan (afwerkingsniveau, grootte van de woning etc.). Deze gegevens worden vergeleken met het programma dat in de grondexploitaties is voorzien (het aanbod). Bij afwijkingen wordt het aanbod hierop afgestemd.

Sturen op balans maatschappelijk en financieel resultaat

Sturing op een voor de gemeente zo gunstig mogelijke balans tussen maatschappelijke opbrengsten en financieel resultaat. Een ontwikkelproces is een voortdurende zoektocht naar een goede balans tussen (onder meer) opbrengsten en kosten. Binnen gemeentelijke grondexploitaties valt hier beter op te sturen dan bij een particuliere ontwikkeling.

Ontwikkelen van maatschappelijk wenselijke locaties

Ontwikkelen van locaties die niet door de marktpartijen uitgevoerd worden. Sommige ontwikkelingen leveren geen winst op, maar zijn om bijvoorbeeld maatschappelijke redenen heel wenselijk. Dergelijke ontwikkelingen zullen nooit door een particuliere ontwikkelaar opgepakt worden, omdat er geen winstpotentie is. In dergelijke gevallen zoekt de gemeente naar financiële middelen (intern of extern) om een dergelijke ontwikkeling toch van de grond te krijgen.

Jaarlijkse actualisatie grondexploitaties

De projectadministratie van de grondexploitaties bevat enerzijds de gerealiseerde kosten opbrengsten en anderzijds de begroting van nog te maken kosten en voorziene opbrengsten. Alle posten worden contant gemaakt. Gesaldeerd ontstaat daardoor de Netto Contante Waarde-saldo (NCW) van het project.

Als er aanleiding voor is, worden gedurende het jaar de begrote posten geactualiseerd. Tenminste eens per jaar, tijdens het jaarrekeningproces, worden alle posten voorzien van actuele onderbouwingen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	72.445	84.877	63.726	42.506	42.348	42.431
Bijdragen rijk en medeoverheden	6.409	3.830	3.045	1.167	0	0
Overige opbrengsten derden	35.385	98.612	65.351	45.891	29.915	29.915
Overige baten	30.651	-17.565	-4.670	-4.552	12.433	12.516
Lasten exclusief reserves	61.832	77.973	53.353	42.083	41.743	41.825
Apparaatslasten	8.569	8.536	7.353	7.353	7.353	7.353
Inhuur	3.258	2.235	1.040	1.040	1.040	1.040
Overige apparaatslasten	57	103	115	115	115	115
Personeel	5.253	6.198	6.198	6.198	6.198	6.198
Intern resultaat	15.167	14.165	12.615	12.652	12.590	12.590
Intern resultaat	15.167	14.165	12.615	12.652	12.590	12.590
Programmalasten	38.096	55.272	33.385	22.078	21.800	21.883
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	38.489	56.683	34.977	23.765	23.473	23.473
Kapitaallasten	-1.406	-1.411	-1.592	-1.687	-1.673	-1.590

Overige programmalasten	1.013	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	10.613	6.904	10.373	422	605	605
Saldo voor reserveringen	10.613	6.904	10.373	422	605	605
Reserves	5.158	9.989	1.630	0	0	0
Onttrekking reserves	10.708	9.989	1.630	0	0	0
Toevoeging reserves	5.550	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	15.771	16.892	12.003	422	605	605

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	6.773	6.771	6.771	6.771	6.771		
Omissieregeling 2019	6.143	6.152	6.161	6.161	6.161		
Voorjaarsnota 2019	20.669	4.813	4.355	4.386	6.386		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	16.833	1.367	1.053	1.142	1.142		
10-maandsrapportage 2019	27.545	1.367	1.053	1.142	1.142		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	36.308						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		1.172	1.053	1.142	1.142	1.142	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		11.985	13.116	3.203	1.200	1.200	
10-maandsrapportage 2020		11.668	13.116	3.203	1.200	1.200	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		15.771					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			16.892	12.003	422	605	605

Financiële bijstellingen

Eerste
Herziening

Voorjaarsnota

Bijstellingen Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		13.116	3.203	1.200	1.200	1.200
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		3.777	8.800	-777	-594	-594
Actualisatie investeringen en desinvesteringen grondexploitaties	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Bijstelling formatie	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	61	61	61	61	61
Grex winsten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	4.700	9.600	0	0	0
Onderbesteding dienstreizen en opleidingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	11	0	0	0	0
Actualisatie investeringen en desinvesteringen grondexploitaties	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Technische wijziging	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Middensegment Huur	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-995	-860	-838	-655	-655
Begroting na wijzigingen		16.892	12.003	422	605	605

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie investeringen en desinvesteringen grondexploitaties

Het investeringsvolume in de grondexploitaties is geactualiseerd en in lijn gebracht met de huidige projectbegrotingen. De investeringen bestaan uit apparaatskosten, kosten voor verwervingen, kosten voor bouwen en woonrijp maken en overige kosten. Desinvesteringen bestaan uit gronduitgiften (intern en extern), subsidies, investeringsbijdragen en overige opbrengsten.

De verwachting in 2021 is dat de lasten van de investeringen (met name bouw- en woonrijpmaken, overige kosten en ureninzet) per saldo hoger zullen uitkomen (€ 6,8 mln) en de desinvesteringen (uitgiften in eigendom en overige inkomsten) (€ 23,4 mln) hoger.

Alle baten en lasten worden conform de BBV overgeboekt naar de balans, waardoor het effect van de actualisatie saldoneutraal is.

Bijstelling formatie

De formatie is met 1 fte uitgebreid. Dit leidt tot extra dekking met betrekking tot de afdracht aan de directie.

Grex winsten

In de afgelopen jaren werd het resultaat van de grondexploitatieportefeuille niet begroot. Naarmate het jaar vorderde werd een prognose van het resultaat per jaareinde afgegeven en waar mogelijk in de begroting verwerkt. Deze werkwijze relateert aan het feit dat resultaten van de portefeuille sterk afhankelijk zijn van de economische situatie. Door de actualisatie in het kader van de jaarrekening kunnen de resultaten navenant fluctueren. Zoals in het accountantsverslag over 2019 door PWC is opgenomen neemt de onzekerheid in grondexploitaties verder af. Hoewel de systematiek hetzelfde is, zijn de ingerekende onzekerheden afgenomen ten opzichte van voorgaand jaar. Om hierop aan te sluiten en omwille van een verbeterd inzicht in het financiële beeld van de gemeente, wordt voorgesteld om voor het lopende jaar en het komende jaar een extra winstraming in de begroting op te nemen van € 4,7 mln in 2021 en € 9,6 mln in 2022. Daarbij is de raming gebaseerd op de huidige inzichten. De coronapandemie heeft vooralsnog een beperkte invloed op de ontwikkelprojecten, maar ervaringen uit voorgaande crisis leert dat de vastgoedmarkt over het algemeen vertraagd op dergelijke economische ontwikkelingen reageert. Hierdoor kunnen zowel positieve als negatieve effecten optreden ten opzichte van het begrote bedrag.

Onderbesteding dienstreizen en opleidingen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Een aantal projecten derden en ruimtelijke plannen die gefinancierd worden uit de reserve Gebiedsontwikkeling zijn geactualiseerd. Onder andere de projecten Jaffa, Buitenruimte RCD en Hoogvliet loempia. Zowel de onttrekkingen als uitgaven zijn bijgesteld met € 117.

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam

In 2021 wordt een deel (€ 1,1 mln) van de uitgaven van het project PMR 150 ha. gedekt uit de reserve Investeringsfonds Rotterdam en wel de Out of Pocket kosten aanleg A13/A16.

Bestemmingsreserve Middensegment Huur

De verwachting is dat het restant van de reserve Middensegment Huur (€ 2,4 mln) in 2021 ingezet zal worden ter dekking van verlieslatende grondexploitaties.

Bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie

De bij de 1e Herziening 2020 gevormde bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie (€ 5 mln) wordt ingezet om de financiële knelpunten op te lossen die voortkomen uit initiatieven die een bijdrage leveren aan de groei van de stad, maar die zonder de bijdrage niet tot realisatie komen. Eind 2020 is er nog een restant van € 3,0 mln in de reserve. In 2021 en 2022 wordt de reserve aangevuld met respectievelijk € 3,2 mln en € 1,0 mln via taakveld Wonen en bouwen. In 2021 wordt er naar verwachting € 6,2 mln (restant 2020 en aanvulling 2021) van de reserve ingezet en in 2022 € 1,0 mln vanuit taakveld Grondexploitaties ter dekking van tekorten die ontstaan door herzieningen van grondexploitaties en het in uitvoering nemen van nieuwe grondexploitaties, waarbij vanuit de grondexploitatie een directe bijdrage wordt geleverd aan de bouwproductie.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Grondexploitaties zijn er diverse technische wijzigingen geweest (van - € 995 in 2021 tot - € 655 in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijziging is de overheveling van een taakstelling (€ 469) van het taakveld Grondexploitaties naar het taakveld Wonen en Bouwen, om deze taakstelling Stadsontwikkeling breed in 2021 op te kunnen lossen. Daarnaast is het de verwachting dat er meer inzet van inhuurkrachten zal plaatsvinden om de continuïteit van de werkzaamheden te kunnen garanderen. Deze extra uitgaven worden gedekt uit de grondexploitaties.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Bouwverordening 2010](#)
- [Grondprijisbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Hoogbouwvisie 2011](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Grondbeleid 2019](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Verhaal van de stad](#)

Omschrijving taakveld

Bij actief grondbeleid initieert de gemeente een ruimtelijke ontwikkeling door de verwerving van gronden, sloop van panden en eventuele sanering. Na bouwrijp maken wordt de grond verkocht aan een ontwikkelende partij. Na de realisatie van de gebiedsontwikkeling wordt het openbaar gebied aangelegd door de gemeente. Grondexploitaties zijn de financiële weergave van gebiedsontwikkelingen.

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving Pagina 76

Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving

Verminderen van geluidsoverlast.

Betere regie op het gebruik van de ondergrond.

Een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners.

Verduurzaming van de gemeentelijke bedrijfsvoering en verduurzaming gemeentelijk vastgoed.

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel.

Bij de start van het jaar hebben we ons nog steeds te verhouden tot de coronacrisis en realiseren we ons te meer op hoe waardevol begrippen als gezondheid en veiligheid zijn. Daarnaast zorgt het voor een opwaardering van het belang van een gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving. Dit zijn de kernbegrippen aan de hand waarvan de doelen op het gebied van (collegetarget) luchtkwaliteit, geluid, bodem en omgevingsveiligheid zijn geformuleerd. Aandacht voor deze thema's is onverkort van belang.

De coronacrisis heeft een positieve invloed op de voortgang van de collegetarget 'Een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid en vanaf 2020 geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden'. Het betreft voornamelijk een korte termijn invloed. In het jaar 2020 was er sprake van een lagere verkeersintensiteit, vooral het gevolg van de coronamaatregelen. Hierdoor is de luchtkwaliteit in het jaar 2020 aanzienlijk verbeterd. De impact van de coronacrisis is naar verwachting tijdelijk; bij een weer aantrekkende economie blijven de maatregelen uit de Koersnota Schone Lucht noodzakelijk.

Ten aanzien van het collegetarget 'In 2022 is de jaarlijkse Rotterdamse uitstoot van CO2 omgebogen naar een dalende trend' zien wij een positieve (korte termijn) invloed. De economische ontwikkelingen hebben een (licht)

positieve impact op de CO2 uitstoot. Daar staat tegenover dat voorgenomen investeringen door bedrijven in verduurzaming door de effecten van de crisis vertraging op kunnen lopen.

De huidige ontwikkelingen bieden zowel kansen als bedreigingen. Al zou corona op korte termijn tot minder emissies kunnen leiden, het risico bestaat dat de investeringen, die vandaag nodig zijn voor een beperking van de toekomstige emissies, onder druk komen te staan. De inzet vanuit de gemeente voor deze lange termijn doelstellingen zal niet minder worden maar eerder meer; er is immers een grote kans dat de noodzakelijke systeem- en gedragsverandering worden vertraagd of uitgesteld. We blijven zoeken naar alternatieve manieren om bewoners te bereiken en betrekken bij het verduurzamen van hun woningen.

De inspanningen voor de 2030 doelstellingen moeten daarom onverminderd door en betaalbaarheid wordt nog belangrijker. De energietransitie moet voor iedereen haalbaar en betaalbaar zijn. Daartoe is in 2021 een aantal regelingen gelanceerd. Bovendien is extra aandacht voor doelgroepen met een smalle beurs, o.a. door middel van samenwerking met maatschappelijke partners in specifieke wijken.

Vanwege de gevolgen van de coronapandemie hebben we een aantal regelingen versneld en/of opgeschaald opgezet. Naar verduurzaming hebben deze regelingen tot doel om werkgelegenheid te stimuleren, de koopkracht te vergroten en/of te zorgen voor het vergroten van de omzet van Rotterdamse bedrijven. Voor verschillende doelgroepen zijn specifieke regelingen, zoals energietransitieleningen voor particuliere woningeigenaren en instellingen, vouchers voor verduurzamingsinterventies in huis en vouchers voor ondernemers op bedrijventerreinen. Door deelname aan het Klimaatfonds werken we aan meer zonnepanelen in de stad, ondersteund met extra faciliterende inzet. Zo helpen we Rotterdamse bewoners en bedrijven gericht vooruit richting een toekomstbestendig Rotterdam.

In het uitvoeringsplan energietransitie hebben we een aantal maatregelen opgenomen waarin we energiebesparing en hernieuwbare energie in de gebouwde omgeving stimuleren met aandacht voor werkgelegenheid en energiearmoede. Er is meer zicht op de ontwikkeling van de werkgelegenheid door een monitor die is opgezet waarmee inzichtelijk wordt hoe de werkgelegenheid de afgelopen tien jaar is ontwikkeld op de thema's die relevant zijn voor de energietransitie (zoals laadpalen, zonnepanelen en isolatie). De stap die nu wordt gezet is om het Rotterdamse MKB te stimuleren op te schalen of over te stappen naar duurzame technieken.

In Rotterdam werken we samen met Rijk, provincie, regio en de stad aan de uitvoering van de afspraken uit het landelijke klimaatakkoord (2019). De Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 Rotterdam Den Haag is het resultaat van de samenwerking tussen 23 gemeenten, 4 waterschappen, de provincie Zuid-Holland en netbeheerders. In de RES staan de keuzes die de regio maakt over hoe ze de nationale CO2-doelstellingen wil bereiken: waar en hoe ze het best duurzame elektriciteit kan opwekken, welke energiebronnen ze kan gebruiken en hoe duurzame brandstoffen een rol kunnen spelen. Bij deze keuzes speelt betaalbaarheid een belangrijke rol, evenals goede ruimtelijke kwaliteit en inpassing, betrokkenheid van inwoners en maatschappelijk draagvlak. Rotterdam zet al stevig in op diverse maatregelen die de energietransitie vormgeven en versnellen. Bestaand Rotterdams beleid voor de energietransitie is dan ook overgenomen in de RES 1.0. Daarmee zijn ons beleid en onze ambities ook regionaal verankerd.

De ambitie om in deze collegeperiode 18.000 woningen te realiseren binnen bestaand gebied leidt ertoe dat ook gebouwd moet worden op locaties nabij snel-, spoor- en vaarwegen of industrieterreinen, waar grote opgaven liggen op het gebied van luchtkwaliteit, geluid, bodem en externe veiligheid. Betrokkenheid vanuit milieu bij deze ontwikkelingen is daarom van essentieel belang. Tijdens de Coronacrisis is het besef dat een gezonde leefomgeving van groot belang is alleen maar toegenomen.

Wat willen we bereiken

Een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid door te bewerkstelligen dat:

- Alle straten in Rotterdam in 2020 voldoen aan de Europese normen
- De gemiddelde luchtkwaliteit in heel Rotterdam in 2022 is verbeterd

De CO₂-uitstoot van Rotterdam ombuigen in een neergaande lijn naar nul uitstoot in 2050, conform de afspraken van Parijs en het Nederlands Klimaatakkoord door het realiseren van een betaalbaar, schoon, betrouwbaar, veilig en op innovatie ingesteld energiesysteem (= het totaal van opwek, opslag, grid en gebruik).

Minder gebruik van primaire grondstoffen en meer hergebruik en recyclen van afval, en het realiseren van een omslag naar circulair denken bij inwoners en bedrijven (doelstelling circulair wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Grondstoffen).

Het realiseren van een toekomstbestendig, klimaatadaptief, resiliënt Rotterdam: werken aan de vergroting van de capaciteit van mensen, gemeenschappen, instituten, bedrijven en systemen om te overleven, zich aan te passen en om te groeien onder elke mogelijke chronische stress of acute shocks (doelstelling klimaatadaptatie wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Stedelijk Waterbeheer).

Bij het vormgeven van de verdichtingsopgave werken we aan een goede balans tussen rust en reuring (onder meer in de vorm van stille groene gebieden) en een adequaat extern veiligheidsniveau. Doel hiervan is het realiseren van een gezonde en veilige leefomgeving.

Een betere regie op het gebruik van de ondergrond: rol van ondergrond in energietransitie, vergroening, wateropgave en biodiversiteitsvermeerdering + aanpakken verontreiniging en voorkomen gezondheidsschade.

Verduurzaming van / een duurzamere gemeentelijke bedrijfsvoering en vastgoed (doelstelling verduurzamen vastgoed wordt verder uitgewerkt onder taakveld 0.3 Overige objecten en gronden).

Wat gaan we daar voor doen

Kansen maximaal benutten

We hebben de klimaatambities van Parijs vertaald in de volgende Rotterdamse doelstellingen:

- In 2022 is de jaarlijkse Rotterdamse uitstoot van CO₂ omgebogen naar een dalende trend.

- In 2030 is de Rotterdamse uitstoot van CO₂ 49% lager ten opzichte van 1990. In 2050 is Rotterdam klimaatneutraal.

Door het verminderen van CO₂ dragen we niet alleen bij aan de aanpak van klimaatverandering, maar neemt ook de luchtkwaliteit, de gezondheid en de kwaliteit van het woonklimaat van de Rotterdammers toe.

- Actieve samenwerking tussen bedrijven, instellingen en experts om de energietransitie in onze stad voor elkaar te krijgen.
- We gaan door met het uitvoeren van de deals die we met de Rotterdamse bedrijven en organisaties hebben gesloten in het Rotterdams klimaatakkoord. Ook sluiten nieuwe klimaatdeals met nieuwe en bestaande partners. Jaarlijks wordt de voortgang gemonitord.

We bieden Rotterdammers het maatschappelijk goedkoopste alternatief voor aardgas.

- We leren wat er nodig is om bestaande wijken van het aardgas af te halen door in vijf wijken aan de slag te gaan met een gebiedsaanpak.
- Via een gebiedsaanpak maken we werk met werk en beperken we de overlast. We starten in Groot-IJsselmonde (Heindijk/Reyeroord), Pendrecht, Rozenburg, Prinsenland-Het Lage Land en Bospolder-Tussendijken.
- In twaalf verkenningen onderzoeken we welke wijken in aanmerking komen om een nieuwe gebiedsaanpak te starten. Op basis van de uitkomsten van de verkenningen en de ervaringen uit de gebiedsaanpakken stelt de gemeente uiterlijk in 2021 een Transitievisie Warmte op. Daarin geven we aan in welke wijken voor 2030 een nieuwe gebiedsaanpak start.
- Concrete maatregelen waar we op korte termijn mee aan de slag gaan zijn de inzet van energievoaches en het verbeteren van het gemeentelijk infopunt. Ook maken we prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties over de verduurzaming van hun woningen. En via VVE010 ondersteunen we VVE's hierbij.

We bouwen aan de nieuwe economische structuur met andere energiedragers.

- We hebben een klimaattafel Haven en Industrie gevormd om de plaatselijke emissiereductiedoelen handen en voeten te geven. Er staan veel projecten in de steigers die versneld worden richting uitvoering.
- We ontwikkelen een visie op het Rotterdamse Energiesysteem, die inzicht geeft in de ontwikkeling van een betaalbaar, betrouwbaar, schoon en veilig Rotterdams energiesysteem.

We werken toe naar nul-emissie mobiliteit in Rotterdam in 2050.

- We bereiken dit door een efficiëntere logistiek en mobiliteit, meer ruimte voor voetgangers en fietsers en verbetering van openbaar vervoer, en het verminderen van de uitstoot van het verkeer.
- Via de klimaattafel Mobiliteit zetten we stappen op een aantal transitithema's: fossielvrij forenzen, emissie-loze logistiek, oplossende Infrastructuur, deelmobiliteit, gezonde mobiliteit en havenmobiliteit. Binnen deze thema's lopen allerlei projecten en initiatieven waarvan we de krachten bundelen om tot doorbraken te komen.

We gaan het opwekken van lokale wind- en zonne-energie opschalen.

- We zetten actief in op het uitbreiden van de opwek voor zonne- en windenergie in stad en haven. Met projecten uit het uitvoeringsprogramma energietransitie versnellen we het aantal zonnepanelen op daken tot en met 2022.
- We lobbyen actief om het aantal windparken op zee uit te breiden en om de opgewekte elektriciteit op zee in Rotterdam 'aan te laten landen'.

Een betere luchtkwaliteit met het oog op gezondheid.

- Het voeren van een actieve aanpak van de voornaamste bronnen van luchtvervuiling, enerzijds gericht op bereiken van structureel minder uitstoot in de stad en anderzijds gericht op verminderen uitstoot van bronnen in de regio.
- Veranderen en verschonen van de automobiliteit en vermindering van autoverkeer in met name de binnenstad. Doorgaand en passerend verkeer zoveel mogelijk over de ringwegen middels slimme technologieën en verkeersmaatregelen.
- Stimuleren van mobiliteit gericht op fietsen en OV (doelstellingen voor mobiliteit worden verder uitgewerkt onder Programma Verkeer en vervoer, taakveld Verkeer en vervoer ontwikkeling).
- Schonere en efficiëntere inrichting van bouw- en stadslogistiek.
- Bevorderen ontgascapaciteit voor binnenvaarttankschepen in de haven.
- Het samen met het Havenbedrijf ontwikkelen en uitvoeren van het pilotprogramma voor walstroom. Daarnaast werken we via het ontwikkelprogramma, zoals is benoemd in de strategie walstroom voor de zeescheepvaart.
- Bevorderen gebruik van schone mobiele werktuigen en generatoren tijdens bouwwerkzaamheden en evenementen.
- Zoeken naar oplossingen voor de stikstof-problematiek, ondanks de relatief beperkte rol van de gemeente op dit dossier.

Minder gebruik van primaire grondstoffen en meer hergebruik en recyclen van afval, en het realiseren van een omslag naar circulair denken bij inwoners en bedrijven.

- Doelstelling circulair wordt verder uitgewerkt onder programma Beheer van de Stad/ taakveld Afval-Grondstoffen.

Bijdrage leveren aan een toekomstbestendig, resiliënt Rotterdam onder andere gericht op het gebied van klimaatadaptatie: voorkomen van en omgaan met wateroverlast en hittestress.

- Inzetten op de ontwikkeling van maatregelen bij private partijen en instellingen (huiseigenaren, bedrijven, kennis- en zorginstellingen).
- Integreren van maatregelen in de primaire processen van de gemeente zelf (ontwerp, inrichting, assetmanagement).
- Blijven zoeken naar innovaties en verbeterde methoden op het gebied van klimaatadaptatie.

Deelnemen in internationale samenwerkingsverbanden en kennisnetwerken om zodoende onze kennis en kunde op peil te houden en ons internationaal imago op dit vlak hoog te houden:

- 100RC
- C40
- Climate Academy
- Global Centre of Excellence on Climate Adaptation
- Eurocities Environmental Forum
- ICLEI

Het tegengaan van geluidsoverlast

- Het slim ontwerpen en inrichten van de openbare ruimte (waar mogelijk minimaal één geluidarme zijde bij woningen).
- Maatregelen die geluidbeleving positief beïnvloeden.
- Werken aan stille groene gebieden die bewoners rust en ontspanning bieden.
- De structurele aanleg van stille wegdekken.
- Aandacht voor bestaande en mogelijk voorziene woningbouwlocaties nabij het Haven- en Industriegebied vanwege geluid (van zowel bedrijven als schepen), anticiperend op de Omgevingswet.

Bijdrage leveren aan het gebruik van de ondergrond: rol van ondergrond in energietransitie, vergroening, wateropgave en biodiversiteitsvermeerdering + aanpakken verontreiniging en voorkomen gezondheidsschade

- Er wordt een aanpak opgesteld gericht op met lood verontreinigde locaties waar kinderen spelen.
- Integraal beleid van de ondergrond, Beleid gericht op het gebruik van de ondergrond voor groen, voor energievoorzieningen als warmte-koude-opslag en geothermie en ter voorkoming van wateroverlast.
- Verdere uitwerking van Gebiedsgerichte Aanpak van verontreinigde grond (en grondwater) in de haven.

Een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners

- Inzetten op onder meer het concentreren van risicobedrijven, ook in relatie tot zeer kwetsbare objecten (ziekenhuizen, scholen).

Verduurzaming van gemeentelijke bedrijfsvoering en verduurzaming gemeentelijk vastgoed

- Doelstelling verduurzamen vastgoed wordt verder uitgewerkt onder het taakveld Overige objecten en gronden.
- Actief sturen/samenwerken met gemeentelijke inkoop op verduurzamen en circulair maken van inkoop.
- Inzetten op verduurzamen van gemeentelijk vastgoed.
- Inzetten op ontwikkeling en versterking circulaire economie via eigen bedrijfsvoering.
- Inzetten op het verduurzamen van de gemeentelijke bedrijfsvoering.

Effectindicatoren	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegetarget 1: De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode	Streefwaarde	niet	niet	<31,9 Mton	<31,9		

omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990.

>31,9 Mton >31,9 Mton Mton

Realisatie	31,9 Mton	29,9 Mton	29,0 Mton	niet bekend (zomer 2021)

Collegetarget 2: Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.

	Jaargemiddelde*	Streefwaarde	16	12	8
	Realisatie***		4	0	***
	Uurgemiddelde**	Streefwaarde	0	0	0
	Realisatie		0	0	pm pm

* Betreft het aantal toetspunten > NO2 40 g/m3 (jaargemiddelde gebaseerd op NSL voorgaande jaar)

** Betreft het aantal meetstations met >18 keer per jaar overschrijding NO2 200g/m3 (uurgemiddelde, gebaseerd op jaarverslag DCMR)

*** Overeenkomstig de afspraken in het definitieboekje van de collegetargets zijn de gegevens m.b.t. realisatie 2020 in Q4 van 2021 beschikbaar. Op basis van een eigen monitor is berekend dat er geen wettelijke overschrijdingen van de EU-normen voor NO2 meer zijn.

Toelichting indicatoren

Collegetarget 1: 'De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030'. Met het vooruitzicht, door de doorrekening van maatregelen in en rond het Rotterdams Klimaatakkoord, een robuuste invulling om deze daling door te zetten. Wij zijn er echter nog niet. Om deze trend door te zetten naar 2030 is opschaling, verbreding en doorzettingskracht nodig.

Collegetarget 2: De luchtkwaliteit wordt beïnvloed door de totale uitstoot van de verschillende bronnen (verkeer, scheepvaart en industrie) maar ook door de weersomstandigheden. Warm weer of mist kunnen leiden tot hogere concentraties, regen en wind tot lagere concentraties. In de afgelopen twee jaar is het aantal knelpunten teruggebracht van twaalf naar nul. Onze monitor toont aan dat ook het laatste knelpunt (bij Doklaan bij de Maastunnel) is opgelost, mede dankzij extra inzet in de vorm van verkeersmaatregelen. De definitieve cijfers zijn echter pas in Q4 van 2021 beschikbaar (zoals is aangegeven in het definitieboekje van de collegetargets).

Wat kost het

	Realisatie	Eerste Herziening			Voorjaarsnota	
		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
Overzicht van baten en lasten Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	5.850	5.822	3.767	0	0	0

Bijdragen rijk en medeoverheden	4.099	5.822	3.767	0	0	0
Financieringsbaten	1.056	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	695	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	41.165	75.581	64.904	42.294	24.957	24.745
Apparaatslasten	4.054	6.988	7.269	6.428	6.428	6.428
Inhuur	126	583	854	13	13	13
Overige apparaatslasten	69	92	102	102	102	102
Personeel	3.859	6.313	6.313	6.313	6.313	6.313
Intern resultaat	7.248	7.836	8.258	7.503	4.613	4.613
Intern resultaat	7.248	7.836	8.258	7.503	4.613	4.613
Programmalasten	29.863	60.757	49.376	28.363	13.916	13.704
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	8.218	31.704	23.922	8.088	-6.386	-6.594
Kapitaallasten	528	523	531	562	594	590
Overige programmalasten	1	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	21.116	28.531	24.923	19.713	19.709	19.709
Saldo voor vpb en reserveringen	-35.315	-69.759	-61.137	-42.294	-24.957	-24.745
Saldo voor reserveringen	-35.315	-69.759	-61.137	-42.294	-24.957	-24.745
Reserves	-6.288	30.567	23.260	8.952	-54	-54
Onttrekking reserves	5.750	33.271	23.260	8.952	0	0
Toevoeging reserves	12.038	2.704	0	0	54	54
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-41.603	-39.192	-37.877	-33.342	-25.011	-24.799

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 31.090	- 31.336	- 31.301	- 31.304	- 31.304		
Omissieregeling 2019	- 30.747	- 30.941	- 32.724	- 32.727	- 32.727		
Voorjaarsnota 2019	- 32.045	- 34.586	- 35.328	- 33.381	- 34.081		

Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 36.096	- 39.370	- 31.064	- 29.086	- 19.785	
10-maandsrapportage 2019	- 36.120	- 39.370	- 31.064	- 29.086	- 19.785	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 37.997					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 41.255	- 31.064	- 29.086	- 19.785	- 19.785
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 41.169	- 34.183	- 32.273	- 32.794	- 29.021
10-maandsrapportage 2020		- 42.669	- 34.183	- 32.273	- 32.794	- 29.021
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 41.603				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 39.192	- 37.877	- 33.342	- 25.011 - 24.799

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-34.183	-32.273	-32.794	-29.021	-29.021
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-5.009	-5.604	-548	4.010	4.222
Continuering intensivering Duurzaamheid	Bezuinigingen/Taakstellingen	0	0	0	5.000	5.000
Duurzaamheid in gebiedsontwikkeling	Intensiveringen	-210	-641	0	0	0
Ruimtelijke programmatische impact Energietransitie	Intensiveringen	-490	-926	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	128	165	172	132	136
Onderbesteding dienstreizen en opleidingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	10	0	0	0	0
Relatie ontwikkeling haven en stad - geluid en stikstof	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-1.032	-1.635	0	0	0
Geluidsanering	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Ontvangen dwangsommen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-704	0	0	0	0
Continuering duurzaamheidsinzet	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	-2.200	-2.200	0	0	0
Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bodem	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaam	Reserves	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Windpark Hartelbrug II	Reserves	0	0	0	0	0
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	Taakmutaties	-317	-317	-317	-317	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-195	-52	-403	-805	-914
Begroting na wijzigingen		-39.192	-37.877	-33.342	-25.011	-24.799

Toelichting financiële bijstellingen

Continuering intensivering Duurzaamheid

De intensiveringen vanuit het huidige coalitieakkoord worden concern breed teruggedraaid in deze voorjaarsnota. Dat geldt dus ook voor de inzet op Duurzaamheid vanaf 2024. Er wordt alternatieve dekking gezocht middels een Bestuursopdracht aan de directeur van Stadsontwikkeling. De lasten worden in de jaren 2024 en 2025 met € 5 mln bijgesteld.

Duurzaamheid in gebiedsontwikkeling

De gemeente wil jaarlijks 3.000 woningen bouwen, zodat er in 2040 zeker 50.000 woningen zijn bijgekomen. Volgens de Woonvisie is Rotterdam dan een stad met een aantrekkelijk woonmilieu en toekomstbestendige woningen van goede kwaliteit. Toekomstbestendig betekent ook inspelen op de grote transitie die de stad komende decennia te wachten staan: energietransitie, circulaire economie en klimaatbestendig. Het Rotterdams Duurzaamheidskompas geeft richting aan de gemeentelijke aanpak van deze transitie. Met duurzame gebiedsontwikkeling vertalen we dit in concrete en behapbare adviezen voor projecten en ontwikkelingen. Dit doen we aan het begin van een project of ontwikkeling, zodat we vertraging voorkomen. Zo brengen we de kwaliteitsimpuls vanuit de bouwopgave en doelstellingen vanuit duurzaamheid bij elkaar en bouwen we aan een toekomstbestendige stad. Hiervoor is in de Voorjaarsnota 2021 € 210 in 2021 en € 641 in 2022 aan middelen beschikbaar gesteld.

Ruimtelijke programmatische impact Energietransitie

De ruimtelijke gevolgen van de energietransitie nemen steeds duidelijkere vormen aan en worden steeds meer zichtbaar en voelbaar in onze directe leef- en werkomgeving. Omdat zoveel verschillende functies een beroep doen op de toch al schaarse ruimte in de stad, dwingt het ons de ruimte slimmer in te delen om toch plaats te kunnen bieden voor alle ambities die de groeiende stad heeft. Met de ruimtelijke impact van de energietransitie erbij, zoals met de 14 verkenningen aardgasvrije wijken, raakt het ambtelijk apparaat aan de grenzen van wat het aan kan. Hiervoor is in de Voorjaarsnota 2021 € 490 in 2021 en € 926 in 2022 aan middelen beschikbaar gesteld.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf [Investeringskredieten](#).

Onderbesteding dienstreizen en opleidingen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Relatie ontwikkeling haven en stad – geluid en stikstof

In het kader van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) heeft het Rotterdamse havengebied de status van NOVI-gebied gekregen. Dat houdt in dat het Rijk, samen met de regiopartners, bekijkt wat nodig is om de gewenste ontwikkelingen tot stand te brengen. Voor het Rotterdamse havengebied zijn de volgende aandachtspunten benoemd: stikstof, geluid en energie- en grondstoftransitie. Op korte termijn zijn vooral stikstof en geluid van belang, omdat de bestaande situatie belemmeringen opwerpt voor de verdere economische ontwikkeling van de haven (stikstof) en de woningopgave (geluid) daar waar haven en stad elkaar raken. Om deze samenloop in goede banen te leiden wordt voor de jaren 2021 en 2022 respectievelijk € 1.032 en € 1.635 beschikbaar gesteld.

Continuering duurzaamheidsinzet

Vanuit duurzaamheid wordt de komende jaren meer inzet gevraagd dan voorzien op de vaste taken vanuit het zon-, wind- en dakenprogramma, zoals:

- De inzet en inhuur voor de gebiedsaanpakken die nog niet door het Rijk vergoed worden;
- De Warmtetransitievisie en de RES;
- Structurele inzet om het ETF te beheren en uitvoering te geven aan lang lopende regelingen.

Hiervoor is in de Voorjaarsnota 2021 € 2,2 mln in 2021 en 2022 aan middelen beschikbaar gesteld.

Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit

In 2020 konden een aantal geplande activiteiten niet worden uitgevoerd als gevolg van de covid-19 maatregelen. Een aantal werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2021. Dit betreft onder andere werkzaamheden voor het zelf meten van de luchtkwaliteit en de campagne houtstook. De begroting wordt hierop bijgesteld. Het lastenbudget en de dekking uit de bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit worden met € 648 naar boven bijgesteld.

Bestemmingsreserve Bodem

In 2020 en 2021 heeft een verschuiving in prioritering van aanpak plaatsgevonden, waardoor saneringen op andere tijdstippen zijn ingepland. De begroting wordt hierop bijgesteld. Het lastenbudget en de dekking uit de bestemmingsreserve Bodem worden met € 4,8 mln naar beneden bijgesteld.

Bestemmingsreserve Duurzaam

Dit jaar worden de volgende kosten verwacht, die gedekt worden uit de reserve:

- Zon op Zuid, de begrote lasten worden aangevuld met € 60;
- Het bidbook voor het World Energy Congres (WEC) (€ 300).

De lasten en de onttrekking aan de bestemmingsreserve worden in 2021 met € 360 naar boven bijgesteld.

- Emerald Kalima Chemicals (EKC)

De gemeente Rotterdam heeft in 2020 de eerder verstrekte subsidie teruggekregen van EKC, omdat het stoomproject geen doorgang heeft gevonden. Het College stelt voor om de verplichting vanuit de Greendeal middelen in stand te houden en deze terugbetaalde subsidie te blijven reserveren voor stoomprojecten en/of uitwisseling restenergie. De lasten en onttrekking aan de bestemmingsreserve Duurzaam worden in 2021 met € 704 naar boven bijgesteld.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Deze begrotingswijziging brengt de begroting in overeenstemming met het goedgekeurde uitvoeringsplan en de op 16 maart 2021 toegevoegde projecten, zoals beschreven in het addendum bij het uitvoeringsplan. Een aantal wijzigingen betreft het doorschuiven van budgetten van 2020 naar 2021, zoals project Programmatische aanpak Smart Energy Systems en project Werk maken van Zon. Daarnaast zijn nieuwe projecten toegevoegd, zoals project Programma Walstroom en project Energie van Rotterdam. De lasten en onttrekking aan de bestemmingsreserve Energietransitie worden met € 7,3 mln in 2021 en € 2,3 mln in 2022 naar boven bijgesteld.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

In de koersnota Schone lucht zijn drie maatregelen benoemd. De bijstelling in de begroting betreft het pilotprogramma om kennis en ervaring op te doen voor walstroom voor de zeescheepvaart. Fase A is uitgevoerd en de vaststelling van de subsidie heeft plaatsgevonden in het 1e kwartaal 2021. Daarnaast is de aanvraag voor subsidie fase B in het 1e kwartaal 2021 gedaan. Het lastenbudget en de dekking uit de taakmutaties Gemeentefonds Samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit worden in de begroting met € 766 naar boven bijgesteld, waarna de subsidie uitgekeerd kan worden.

Verder wordt de taakmutatie gemeentefonds rondom de Regionale Uitvoeringsdiensten (€ 102 in 2021) naar boven bijgesteld. In 2020 kon dit project niet volledig worden uitgevoerd als gevolg van de covid-19 maatregelen. Hierdoor is het budget doorgeschoven vanuit 2020 naar 2021.

Bestemmingsreserve Windpark Hartelbrug II

Het lastenbudget en de dekking uit de reserve Windpark Hartelbrug II wordt voor € 200 in 2021 naar boven bijgesteld. Dit komt omdat het project van 2020 doorgeschoven is naar 2021.

Versterking omgevingsveiligheidsdiensten

In de septembercircularie 2020 heeft het Rijk een doeluitkering van € 1,3 mln beschikt voor de uitvoering van externe veiligheidstaken door de Omgevingsdiensten. De kosten voor de uitvoering zullen vanaf 2021 tot en met 2024 worden gemaakt. De verwachting is € 317 per jaar.

Technische wijzigingen

Op taakveld Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving zijn er diverse technische wijzigingen geweest (van - € 195 in 2021 tot - € 914 in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste technische wijzigingen zijn een actualisatie van het personele budget als gevolg van een reorganisatie binnen het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling (van - € 1,2 mln in 2021 tot 2025), de juiste allocatie van huurkosten Floating Office Rotterdam (FOR) (€ 325 in 2021 tot 2023), een budgetoverheveling voor personeelsinzet ETF (€ 94 in 2021) binnen het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling, een actualisatie van de capaciteitsplanning (- € 133 in 2021 tot - € 156 in 2025), een budgetoverheveling Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (€ 109 in 2021 tot 2024) naar het programma Openbare Orde en Veiligheid, doorbelasting overhead van projecten (van € 178 in 2021 tot € 36 in 2025) vanuit het taakveld Overhead en diverse kleine technische wijzigingen in 2021 tot en met 2025 (van € 180 in 2021 tot € 296 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Aanpak Nul emissie mobiliteit](#)
- [Actieplan Geluid 2019-2023](#)
- [Beleidskader Groepsrisico](#)
- [Beleidsnota Huishoudelijk Afval 2013-2018](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- [Gemeentelijke visie duurzame biomassa](#)
- [Gemeentelijke visie waterstof](#)

- [Hoogbouwvisie 2011](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Koersnota Schone Lucht 2019-2022](#)
- [Leidraad werkwijze gebiedsaanpakken aardgasvrij](#)
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Multifunctioneel dakenprogramma](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Raadsakkoord Energietransitie](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam gaat voor circulair - Visie en aanpak 2017](#)
- [Rotterdam gaat voor groen](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Rotterdams Duurzaamheidskompas](#)
- [Rotterdamse Klimaataanpak](#)
- [Rotterdams Klimaatakkoord](#)
- [Resilient Rotterdam](#)
- [Rotterdam Staat van de Stad](#)
- [Rotterdamse Adaptatiestrategie](#)
- [Schone Energiestrategie](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Stappenplan aardgasvrije wijken](#)
- [Stappenplan Zero Emissie Stadsdistributie;](#)
- [Startnota versnelling windenergie](#)
- [Startnota versnelling zonneenergie](#)
- [Stedelijke Agenda Haven](#)
- [Strategie Walstroom Rotterdamse Haven;](#)
- [Uitvoeringsplan energietransitie 2019-2020](#)
- [Uitvoeringsplan energietransitie 2020-2022](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [WANNEER-kaart aardgasvrij](#)
- [WAT-kaart aardgasvrij](#)

Omschrijving taakveld en vervolg taakvelddoelstellingen

Vervolg taakvelddoelstellingen

- verminderen van geluidsoverlast
- een betere regie op het gebruik van de ondergrond een adequaat extern veiligheidsniveau voor alle inwoners
- verduurzaming van de gemeentelijke bedrijfsvoering en verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Omschrijving taakveld

Nederland moet in 2050 een land zijn zonder CO2 uitstoot en met een volledig circulaire economie. Daar moet nu mee begonnen worden. Ook Rotterdam heeft hierin een belangrijke opgave. Prioriteit ligt daarom bij de uitvoering en ondersteuning van activiteiten voor het realiseren van de energietransitie in gebouwde omgeving en mobiliteit, de omslag naar een circulaire economie, het verbeteren van de luchtkwaliteit, vergroting van de veerkracht van de stad, in combinatie met de vergroening, waterveiligheid en transformatie naar een nieuwe duurzame economie.

We zetten in op een fijne woon- en leefomgeving voor alle Rotterdammers: schoner, groener en gezonder. In het taakveld Milieubeheer wordt ingezet op maatregelen die de energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, schone lucht, minder geluidsoverlast en schonere en veiliger bodems bevorderen en zo een bijdrage leveren aan een rijke en stabiele biosfeer en daarmee aan een aantrekkelijke leefomgeving. Dit vergt vooral focus op anders werken: die keuzes krijgen waarde als we ze omzetten in kansen door integraler en slimmer te werken. Dus zetten we de energietransitie in als vliegwiel voor duurzame bedrijvigheid, voor nieuwe werkgelegenheid en het aantrekkelijker maken van woningen en wijken.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Pagina 77

Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap

Een aantrekkelijke en leefbare stad voor iedereen, nu en in de toekomst.

Meer gezonde Rotterdammers die bewegen, spelen, sporten, ontmoeten, ontspannen en recreëren.

Een investering in de doorontwikkeling van de klimaatadaptieve deltapstad.

Samenwerking met Rotterdammers en gedeeld eigenaarschap.

Voortgang 2021

Bewoners zijn door Covid-19 nog steeds vooral thuis en daardoor nadrukkelijker in hun woonomgeving aanwezig. Zij maken tot 70% vaker een ommetje in de wijk of buurt. Dit leidt tot grotere druk op de openbare ruimte, parken en parkjes in de stad, zeker in relatie tot de 1,5 meter afstand tot elkaar. Bewoners waarderen en gebruiken het groen in hun woonomgeving beter en meer.

Op 8 april 2021 is de Visie op de Openbare Ruimte vastgesteld door de raad. Daarmee is een nieuw kader met 3 doelen en focus op vijf speerpunten vastgesteld voor de openbare ruimte de komende jaren. De Uitvoeringsagenda Biodiversiteit in Rotterdam, een uitwerking van de Visie op de Openbare Ruimte is besproken in de commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte.

Eind december 2020 is bekend geworden dat tot en met 2020 al op 12,8 hectare extra groen kan worden gerekend. Die extra hectare groen zijn al gerealiseerd op daken, in openbaar gebied en dicht bij huis. Een deel ervan wordt in 2021 en 2022 uitgevoerd. Vooralsnog leiden de genomen maatregelen tegen corona niet tot vertraging in de aanpak.

De planvorming en/of start uitvoering van de 3 ecologische verbindingzones vordert. Het gaat om deze verbindingen: langs de Heemraadsingel naar Vroesepark. De Steilrand (van de Rotte naar de Schie en Landgoed De Tempel) en als derde langs het Zuiddiepje, tussen Eiland van Brienenoord en Park De Twee Heuvels (als onderdeel van het Rondje Satdionpark). De uitvoering van deze laatste ecologische verbinding loopt mee met Eiland van Brienenoord, de uitvoering is gestart in 2020 en wordt in 2022 afgerond. Voor de andere twee ecologische verbindingen is een apart planproces opgestart in 2020 en is uitvoering voorzien vanaf 2021. Het zal daarbij gaan om een combinatie van eenvoudig uit te voeren maatregelen en langere termijnprojecten.

In 2020 heeft het college een principebesluit genomen over een investering in de 7 stadsprojecten. Alle stadsprojecten dragen bij aan de verbreding van stadsecologie en biodiversiteit: Hofbogen vormt een verbinding vanaf het Hofplein naar de A20 zone, en het getijdenpark Feijenoord is een vergroting van de riviernatuur vanaf het Eiland van Brienenoord. De nieuwe stadsparken in Rijn- en Maashaven vergroten de (onder-) waternatuur en het rivierenlandschap.

Ontwikkelingen 2022-2025

De jaren 2021-2022 staan nog in het licht van uitvoering van de coalitiedoelstellingen met de opgave 20 hectare groen toe te voegen, 3 ecologische verbindingen te realiseren en het programma Rivieroevers met onder andere het toegankelijk maken van de oevers van de rivieren voor groen, langzaam verkeer en verblijf. Daarnaast is onlangs de visie Openbare Ruimte vastgesteld in de raad. De komende jaren zal steeds meer nadruk komen te liggen op het realiseren van de vijf speerpunten uit de visie.

Bij de voorjaarsnota 2020 is ingestemd om zeven majeure, integrale stadsprojecten te realiseren. De komende jaren zal hier veel inzet op gepleegd worden, met als doel om de stad niet alleen mooier, beter en groener te maken, maar ook meer ruimte te creëren voor cultuur en buiten spelen, een vliegwiel voor woningbouw en gebiedsontwikkeling en het stimuleren van de lokale economie. De investeringen zullen bovendien leiden tot werkgelegenheid die een bijdrage levert aan het herstel van Rotterdam na de Coronacrisis.

Voor Het Park wordt een renovatieplan met een nieuwe beheerconstructie uitgewerkt. Het Museumpark ondergaat een metamorfose in aansluiting op de ontwikkeling van het Depotgebouw met een nieuw Voorplein en de renovatie van museum Boijmans Van Beuningen.

Het grootschalig onderhoud in de tuinsteden zoals Prins Alexander en Lombardijen wordt integraal aangepakt. Hier speelt een meervoudige problematiek met onder andere verzakkingen in relatie tot Rotterdams WeerWoord en de diverse transitie. Deze grootschalige onderhoudsopgaven bieden gelegenheid om ook kansen voor verbetering van het landschap en groen op te pakken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verbeteren van groeiomstandigheden van bomen bij ophoging, de aanleg van meer plantvakken en aansluiting van woningen op het op te hogen maaiveld.

Bij zowel de stadprojecten als uitvoering van de visie openbare ruimte wordt nadrukkelijk de samenwerking opgezocht met andere majeure ontwikkelingen en transitie, zoals de Groei van de Stad, energietransitie, klimaatadaptatie (Rotterdams WeerWoord) en circulair.

Wat willen we bereiken

We werken aan een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat.

Een meer uitgebreide, beter aaneengesloten groenstructuur in de stad die bijdraagt aan een meer robuuste én veerkrachtige openbare ruimte met betere biodiversiteit.

Een robuuste en veerkrachtige openbare ruimte die ontwikkelingen die op de stad afkomen kan opvangen: stedelijke verdichting, energietransitie, klimaatadaptatie, veranderende mobiliteit, netwerksamenleving, circulaire economie en die daarbij ook voldoende (openbare) ruimte biedt aan alle inwoners.

Wat gaan we daar voor doen

We werken aan een robuuste groene, gezonde en duurzame leefomgeving voor alle Rotterdammers die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren en bijdraagt aan een aantrekkelijk werk- en leefklimaat.

Deze collegeperiode staat in het teken van uitvoering van het plan van aanpak Rotterdam gaat voor groen! Met alle partners in de stad het Rotterdamse groenareaal groter, beter en aantrekkelijker maken. Dat doen we met bedrijven, instellingen, corporaties, ondernemers, natuurorganisaties, terreinbeheerders, groene initiatiefnemers en bewoners. Bij de begroting van 2019 heeft het college als collegegetarget de ambitie geformuleerd om deze periode 20 hectare groen toe te voegen. Inmiddels is bekend dat in 2019 in totaal 8,9 hectare groen is gerealiseerd binnen de vier onderdelen:

1. Groene daken
2. Groene werklocaties
3. Groen in de openbare ruimte
4. Groen dicht bij huis

Het programma Rotterdam gaat voor Groen loopt tot en met 2022, maar daarna is de opgave voor het vergroenen van de stad niet afgerond. De conceptvisie Openbare Ruimte biedt een doorkijk voor de komende 10 jaar. De visie schetst het belang van verdere vergroening van de stad en goede verbindingen met de groene landschappen om de stad. Dit is noodzakelijk om een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat te blijven bieden en verder te ontwikkelen in relatie tot de binnenstedelijke verdichting, klimaat, energie en mobiliteit. Daarnaast moeten de noodzakelijke maatregelen tegen corona doorgevoerd worden. Extra inzet wordt gepleegd op:

- Het realiseren van drie slimme, ecologische verbindingen tussen groene plekken, parken en de stad uit via drie ecologische verbindingen: van het park Twee Heuvels naar het Eiland van Brienenoord, de Steilrand van Schie naar Rottemeren en via de Heemraadsingel naar het Vroesepark.
- Daarnaast wordt gewerkt aan een visie op de biodiversiteit in Rotterdam.
- Impuls in het stedelijke groene netwerk voor sport, recreatie en verblijf.
- Realiseren van een groene kwaliteitsimpuls, bijvoorbeeld groene wandelroutes in de buurt en wijk mogelijk maken.
- Voortzetten van de vergroening in de binnenstad.
- Blijven investeren in de buitenruimte van met name de focuswijken op Zuid, gekoppeld aan het brede maatregelenpakket van NPRZ.
- Inzetten op het versterken van het regionale landschap, de bereikbaarheid en de toegankelijkheid via deelname aan Recreatieschap Rottemeren en regionale Landschapstafels als Hof van Delfland en IJsselmonde. De provincie werkt ook aan groenblauwe verbindingen tussen stad-regio, waaronder de Nieuwe Maas, Rotte en de Schie als verbinding met omliggende groene landschappen.
- Het groenblauwe netwerk in buurten en wijken in en om de stad uitbreiden voor langzaam verkeer (voetganger en fiets), zowel functioneel (werk) als recreatief.
- Meer wateropvang en recreatienatuur binnen en buiten de stad (onder andere samen met het programma Rotterdams WeerWoord).
- Kleine kwaliteitsingrepen toepassen bij herbestrating die bijdragen aan de functionaliteit, vergroening en duurzaamheid (functionele wijzigingen) en inzet op structureel integrale aanpak bij vervangings- en onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte.

- Bijdragen aan het opstellen en realiseren van een integraal plan voor de klimaataanpak (grond)water voor wateroverlast, waterveiligheid en hittestress (Rotterdams Weerwoord). De uitwerking in een uitvoeringsstrategie heeft brede consequenties voor de inrichting van de openbare ruimte. Denk aan inrichtingsprincipes (bijvoorbeeld groene infiltratie greppels of rioolscheiding) en materiaalgebruik (bijvoorbeeld waterdoorlatende bestrating).

Een vergroening van de buitenruimte die bijdraagt aan de gezondheid en levensplezier van alle Rotterdammers en die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en recreëren.

- Waar mogelijk en voor Rotterdammers van alle leeftijden in de openbare ruimte voorzieningen realiseren die leiden tot spelen, bewegen, sporten en ontmoeten (onder andere toegankelijk maken en vergroenen schoolpleinen);
- Waar mogelijk in lokale woonstraten en stadsstraten zorgen voor vergroening (meer en grotere bomen en meer groen), verbeteren van verbindingen en balans in gebruik, onder andere door mee te liften met onderhoudsprojecten en functionele wijzigingen. Het doel is 20 (clusters van) straten aan te pakken in de periode tot en met 2022;
- Vergroenen van circa tien stenige pleinen in de periode tot en met 2022;
- Doorontwikkelen van Programma Rivieroever Rotterdam door o.a. uitvoeren van het Uitvoeringsprogramma Rivieroever Rotterdam 2019-2022;
- Onderzoeken hoe en met welke mogelijkheden we de rivieroever levendiger, aantrekkelijker en groener maken, de beleving van de rivier versterken en meer op en langs de oevers van de Maas kunnen recreëren, conform het Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas. Een voorbeeld zijn de nieuwe stadsparken voor alle Rotterdammers in de Maashaven, de Rijnhaven en aan de rivier bij Feijenoord City. Ook wordt het getijdenpark Eiland van Brienenoord en getijdeneuver Keilehaven aangelegd en wordt de buitenruimte van Blue City heringericht;
- De Rotte ontwikkelen tot een aantrekkelijke groene openbare ruimte met meer recreatie- en verblijfsmogelijkheden. Een aantal groene plekken en aantrekkelijke routes langs de Rotte is al gerealiseerd, zoals de trappen en steiger bij het Grotekerkplein, herinrichting Linker Rottekade en de waterinlaat Leuvekolk. Daarnaast kijken we terug op een mooie start van de viering van 750 jaar Dam in de Rotte in het najaar van 2020 met onder andere een (online) cultuurhistorische lezing, tentoonstellingen in Museum Rotterdam en het Timmerhuis, landschapsopera Signaal aan de Rotte en de Waterwerken in de Crooswijksebocht.
- Het verbeteren van oversteekbaarheid van stadsstraten (en boulevards) en het meer ruimte maken voor voet- en fietspaden en vergroening (zoals Schiedamsedijk, Leuvehavenzijde, Pleinweg, Zuiderparkweg).
- Het creëren van essentiële wandel- en fietsroutes voor de stad die scholen, tal van groen en diverse voorzieningen verbinden. Hierbij samen optrekken met de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak en de experimenten die in dit kader worden opgestart; Actualisatie van de Rotterdamse Stijl met inzet op meer gebruik van groen en circulair materiaal (inclusief een innovatiebudget voor nieuw en circulair materiaal);
- Opstellen van een onderzoeksagenda voor het gebruik van de openbare ruimte in het kader van de visie Openbare Ruimte.

Een robuuste en veerkrachtige openbare ruimte die ontwikkelingen die op de stad afkomen kan opvangen: energietransitie, klimaatadaptatie, veranderende mobiliteit, netwerksamenleving, circulaire economie.

We zetten structureel in op integrale aanpak en meeliftkansen bij activiteiten op het gebied van energietransitie, klimaat adaptatie, mobiliteit, circulaire economie en gezondheid.

De testversie omgevingsvisie gebruiken we om het werken met een integrale visie op de stad te borgen en de kwaliteit van de ontwikkelingen te vergroten.

Effectindicatoren		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Collegetarget 11: 20 ha groen erbij in 2022 t.o.v. 2018	Streefwaarde			+ 5 ha	+ 10 ha	+ 15 ha	+ 20 ha
	Realisatie			+ 8,9 ha	+12,8 ha		
% Tevredenheid van bezoekers stadsparken (rapportcijfer)	Streefwaarde		>7,4	>7,4	>7,4	>7,4	>7,4
	Realisatie	7,4	7,1	7,3			
% Tevredenheid bewoners over groen in de wijken /buurten	Streefwaarde		>6,9	> 6,9	>6,9	>6,9	>6,9
	Realisatie	6,9	6,2	6,4			
Prestatie-indicatoren		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Realisatie ecologische verbindingen	Streefwaarde			3 ecologische verbindingen realiseren in de stad			
	Realisatie			Verbindingen gestart*			

Toelichting indicatoren

*De ecologische verbinding 'Rondje Eiland van Brienenoord - Park de Twee Heuvels' is in uitvoering.

Wat kost het

		Eerste Herziening	Voorjaarsnota			
Overzicht van baten en lasten Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	Realisatie 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten exclusief reserves	795	3.333	1.083	23	23	23
Bijdragen rijk en medeoverheden	730	3.333	1.083	23	23	23

Overige opbrengsten derden	65	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	9.492	17.331	14.083	7.136	7.131	7.129
Apparaatslasten	0	674	707	619	619	619
Inhuur	0	58	89	1	1	1
Overige apparaatslasten	0	9	10	10	10	10
Personeel	0	608	608	608	608	608
Intern resultaat	3.178	2.150	1.934	1.934	1.934	1.934
Intern resultaat	3.178	2.150	1.934	1.934	1.934	1.934
Programmalasten	6.314	14.507	11.442	4.584	4.578	4.576
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	1.485	9.831	6.697	-160	-162	-162
Kapitaallasten	0	0	70	67	65	62
Overige programmalasten	56	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	4.773	4.676	4.676	4.676	4.676	4.676
Saldo voor vpb en reserveringen	-8.698	-13.998	-13.000	-7.114	-7.109	-7.106
Saldo voor reserveringen	-8.698	-13.998	-13.000	-7.114	-7.109	-7.106
Reserves	3.171	7.701	5.729	202	199	199
Onttrekking reserves	3.461	8.413	6.316	202	199	199
Toevoeging reserves	890	712	587	0	0	0
Vrijval reserves	600	0	0	0	0	0
Saldo	-5.526	-6.297	-7.271	-6.912	-6.909	-6.907

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 4.547	- 4.547	- 4.547	- 4.547	- 4.547		
Omissieregeling 2019	- 6.878	- 6.158	- 5.843	- 5.558	- 5.558		
Voorjaarsnota 2019	- 6.870	- 6.968	- 6.951	- 6.934	- 7.224		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 5.826	- 5.971	- 5.938	- 5.913	- 6.202		
10-maandsrapportage 2019	- 5.634	- 5.971	- 5.938	- 5.913	- 6.202		

Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 5.565				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 6.880	- 5.938	- 5.913	- 6.202	- 6.202
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 6.170	- 6.569	- 6.690	- 6.419	- 6.419
10-maandsrapportage 2020	- 6.170	- 6.569	- 6.690	- 6.419	- 6.419
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 5.526				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 6.297	- 7.271	- 6.912	- 6.909 - 6.907

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-6.569	-6.690	-6.419	-6.419	-6.419
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		272	-582	-493	-490	-488
Koers van de stad: Een upgrade voor de skate!	Intensiveringen	0	0	0	0	0
Ruimtelijke programmatische impact Energietransitie	Intensiveringen	-57	-88	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	2
Groenoffensief	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Onderbesteding dienstreizen en opleidingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	1	0	0	0	0
Programma Rivieroevers	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Programma Rivieroevers	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	328	-494	-493	-490	-490
Begroting na wijzigingen		-6.297	-7.271	-6.912	-6.909	-6.907

Toelichting financiële bijstellingen

Ruimtelijke programmatische impact Energietransitie

De ruimtelijke gevolgen van de energietransitie nemen steeds duidelijkere vormen aan en worden steeds meer zichtbaar en voelbaar in onze directe leef- en werkomgeving. Omdat zoveel verschillende functies een beroep doen op de toch al schaarse ruimte in de stad, dwingt het ons de ruimte slimmer in te delen om toch plaats te

kunnen bieden voor alle ambities die de groeiende stad heeft. Met de ruimtelijke impact van de energietransitie erbij, zoals met de 14 verkenningen aardgasvrije wijken, raakt het ambtelijk apparaat aan de grenzen van wat het aan kan. Hiervoor is in de Voorjaarsnota 2021 € 490 in 2021 en € 926 in 2022 aan middelen beschikbaar gesteld, waarvan € 57 in 2021 en € 88 in 2022 specifiek voor dit taakveld.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf [Investeringskredieten](#).

Groenoffensief

In het kader van de college-target Rotterdam gaat voor groen-20 ha groen erbij, werkt de gemeente samen met Stichting De Verre Bergen aan de vergroening van de Kokerstraat in Hillesluis. Vanuit de stichting De Verre Bergen wordt hier financieel aan bijgedragen. De begroting wordt hierop bijgesteld. De bijdrage derden en lasten worden met € 360 naar boven bijgesteld.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Programma Rivieroevers

Vanuit de recreatieschappen, provincie, waterschappen, Havenbedrijf en Rijkswaterstaat wordt bijgedragen aan de uitvoering van het programma Rivieroevers. Dit betreft met name de projecten Crooswijkse bocht en Leuvekolk. De begroting wordt hierop bijgesteld. De bijdrage derden en lasten worden met € 1,4 mln in 2021 tot € 910 in 2022 naar boven bijgesteld.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Programma Extra Vergroening en Vergroening bestaande parkeerplaatsen

Vanuit het programma Groenoffensief (Rotterdam gaat voor groen) wordt er geld beschikbaar gesteld voor allerlei projecten binnen de gemeente Rotterdam waar groen wordt toegevoegd. Het programma heeft een doorloop in 2021 en 2022. In die periode krijgen naast kleinere projecten ook de grotere en iconprojecten een bijdrage. Op

basis van de huidige planning wordt de begroting bijgesteld. De lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Programma Extra Vergroening worden met € 1,7 mln naar boven bijgesteld. De lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Vergroeningsbudget vanuit Parkeervoorzieningen worden met € 491 naar boven bijgesteld.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling – Uitvoeringsprogramma Rivieroevers 2019-2022

In 2020 was er een onderbesteding op het lastenbudget voor het programma Rivieroevers in verband met de maatregelen rondom covid-19 en een vertraging in het project Leuvekolk (€ 357). Dit budget wordt in 2021 besteed aan de uitvoering van het programma. De begroting wordt hierop bijgesteld. De lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling – Uitvoeringsprogramma Rivieroevers 2019-2022 worden met € 357 naar boven bijgesteld.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Koppelen lokale groene plekken en initiatieven (Ecologische verbindingen)

De uitvoering van het plan Koppelen lokale groene plekken (Ecologische verbindingen) heeft een doorloop in 2021 en 2022. De uitvoering voor de verbinding 'Rondje Stadionpark' is gestart. Voor de andere twee routes 'Langs de Heemraadsingel naar Vroesepark' en 'De Steilrand' zijn de plannen in de maak. Op basis van de huidige planning wordt de begroting aangepast. De lasten en de dekking uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling - Koppelen lokale groene plekken en initiatieven worden met € 286 naar boven bijgesteld.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap zijn er diverse technische wijzigingen geweest (€ 328 in 2021 tot - € 490 in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn een actualisatie van het personele budget binnen het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling (van - € 675 in 2021 tot - € 619 in 2025), een budgetoverheveling binnen het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling vanuit het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap naar het taakveld Wonen en bouwen (€ 868 in 2021 en € 42 in 2022 tot en met 2025) en diverse kleine technische wijzigingen in 2021 tot en met 2025 (van € 135 in 2021 tot € 87 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Archeologische waarden- en beleidskaart Rotterdam](#)
- [Architectuurnota Rotterdam Architectuurstad 2019](#)
- [Atlas Stedelijke Havens - De havens in kaart](#)
- [Rotterdamse Mobiliteitsaanpak 2019](#)
- [Beleidsregeling Parkeernormen auto en fiets gemeente Rotterdam 2018](#)
- [Bouwverordening 2010](#)

- [De Rivier als getijdenpark - groeidocument 2018](#)
- [Programma Rivieroevers met:](#)
 - [Rivieroevers Rotterdam Uitvoeringsprogramma 2019-2022](#)
 - [Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)
 - [Toekomstperspectief binnenstedelijke Rotte](#)
- [Focus Document City Lounge/ Binnenstadsplan 2014-2018](#)
- [Urgentiedocumtent Rotterdams WeerWoord](#)
- [Gebiedskoersen detailhandel 2017-2020](#)
- [Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)
- [Gebiedsvisie Hoek van Holland 2011-2020](#)
- [Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)
- [Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)
- [Gebiedsvisie Stadionpark](#)
- [Binnenstad als City Lounge - Binnenstadplan 2008-2020](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Havenvisie 2030](#)
- [Havenvisie 2030: Voortgangsrapportage 2017 Havenvisie 2030](#)
- [Hoogbouwvisie 2019](#)
- [Horecagebiedsplan 2017-2019](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2019 Rotterdam](#)
- [Kader oplaadinfrastructuur auto's](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Milieuzone kaart](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#)
- [OV-visie Rotterdam 2018-2040](#)
- [Plintenstrategie voor de Rotterdamse binnenstad](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Rotterdamse Mobiliteitsagenda 2015 - 2018: Stedelijk Verkeersplan Rotterdam 2016 - 2030+](#)
- [Rotterdamse Stijl](#)
- [Rotterdamse Welstandsnota](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Havenvisie](#)
- [Structuurvisie Hart van Zuid](#)
- [Verbonden stad - visie openbare ruimte binnenstad Rotterdam - Ruimtelijke ontwikkelingsstrategie 2030](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Verkeer- en vervoersplan Rotterdam 2003-2020](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2015](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)

- [Recreatiekader Rottemeren “Ruimte voor een groenblauwe toekomst. Kader en koers voorrecreatief landschapspark Rottemeren” 2019](#)

Omschrijving taakveld

Ons doel is het realiseren van mooi, divers en uitnodigend openbaar groen en stedelijk water. Het groen en water in Rotterdam heeft daarbij landschappelijke en ecologische waarde, is goed verspreid, divers en biedt ruimte aan toegankelijke recreatie, houdt de mensen en de stad gezond, leefbaar en aantrekkelijk. Juist in de verdichtende omgeving wordt gezorgd voor een eveneens groeiende aanwezigheid van openbaar groen en stedelijk water. Onze kenmerkende rivieren, parken, singels, plantsoenen, groen en recreatiegebieden hebben iedere Rotterdammer iets te bieden. Samen met bewoners en partners pakken we kansen die bijdragen aan een circulaire economie en uitdagingen rondom klimaatverandering en gezonde groei in relatie tot de stedelijke verdichtingsopgave.

Tot dit Rotterdamse taakveld behoren:

- Aanleg van openbaar groen inclusief het plaatsen van kunstwerken in de openbare ruimte
- Aanleg van openbaar water: vijvers en kleine watergangen
- Aanleg van speelvoorzieningen

Al deze opgaven vragen om creatieve en innovatieve oplossingen en andere samenwerkingsvormen met (deels nieuwe) partners. Alleen door samen op te trekken met oog voor de brede doelstellingen van de stad en het effect van onze aanpak op de Rotterdammer zorgen we voor maximaal resultaat, ook op de lange termijn. Daarbij maken we gebruik van de vijf perspectieven uit de concept Omgevingsvisie:

1. Circulaire stad
2. Compacte stad
3. Productieve stad
4. Inclusieve stad
5. Gezonde stad

Deze perspectieven sluiten goed aan bij onze ambities.

Met de bovengenoemde doelen beogen we de volgende effecten in de stad te bereiken:

- Tevredenheid van bewoners vergroten over de openbare ruimte, waaronder het groen, water en speelvoorzieningen
- Groei van gebruikers en bezoekersaantallen van stadsparken en wijkvoorzieningen faciliteren van de bevordering van een duurzame en gezonde leefstijl
- Weerbaarheid van de stad versterken waar het gaat om klimaatverandering

Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling

Ontwikkelen van een integrale omgevingsvisie en strategie voor de ontwikkeling en groei van de stad.

Zorgen voor de implementatie van de Omgevingswet.

Zorgen voor actuele, flexibele en toekomstgerichte (zelf)bindende kaders voor de ontwikkeling van de stad.

Voortgang 2021

In 2021 voorziet de gemeente Rotterdam de vaststelling van de Rotterdamse Omgevingsvisie door het college en de raad. De afgelopen jaren is een uitgebreid proces doorlopen waarin, samen met een brede groep partijen uit de stad, de inhoud van de visie is vormgegeven. Tot de zomer worden alle resultaten van de participatie in de concept Omgevingsvisie verwerkt. Deze ligt in de zomer ter inzage. Na de zomer wordt er op basis van een brede groep binnen de gemeente een afweging gemaakt voor een passende verwerking van de reacties. Richting het einde van het jaar ligt de definitieve Omgevingsvisie klaar ter vaststelling door college en raad.

Op dit moment wordt gewerkt aan de voorbereiding en implementatie van het omgevingsplan, als onderdeel van de Omgevingswet. Hiervoor is een brede projectgroep samengesteld met zowel vertegenwoordiging vanuit de gemeente, als experts van relevante diensten (waaronder de DCMR en de Veiligheidsregio). Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet mogen er vanaf 1 januari 2022 geen bestemmingsplannen meer ter inzage worden gelegd. In het omgevingsplan staan de gemeentelijke regels over de fysieke leefomgeving. Het omgevingsplan is de vervanger van alle bestemmingsplannen. Er moet op 1 januari 2030 sprake zijn van één omgevingsplan voor de gehele stad Rotterdam. Volgend jaar (1 januari 2022) moet de ambtelijke organisatie ingericht zijn op het maken van omgevingsplannen op projectniveau. De gemeente Rotterdam wacht niet tot 2030, maar gaat vanaf 1 januari 2022, gefaseerd van alle bestemmingsplannen naar één omgevingsplan. Vanaf die datum vormen alle bestemmingsplannen die dan gelden, samen met een aantal andere verordeningen, van rechtswege het tijdelijke omgevingsplan. Het tijdelijke omgevingsplan moet omgebouwd worden naar één omgevingsplan nieuwe stijl voor de gehele gemeente. Dat gebeurt door delen van het omgevingsplan te maken ten behoeve van ontwikkelingen en door gebiedsgericht het omgevingsplan te maken voor de bestaande stad. Uiterlijk op 1 januari 2030 moet dan één nieuw omgevingsplan voor heel Rotterdam zijn vastgesteld door de gemeenteraad.

Om er in de tussentijd voor te zorgen dat de bouwproductie zo weinig mogelijk hinder ondervindt, ligt de prioriteit bij het zo goed mogelijk equiperen van de verantwoordelijke organisatie om de uitgifte van omgevingsvergunningen voor bouwprojecten zo soepel mogelijk te laten verlopen.

Ontwikkelingen 2022-2025

In 2022 wordt de Omgevingswet van kracht. Deze wet heeft grote gevolgen voor het ruimtelijk beleid. De implementatie van de Omgevingswet is een concernbrede opgave, gericht op de vier maatschappelijke verbeterdoelen van de wet (hieronder omschreven onder Implementatie Omgevingswet). Een belangrijke opgave die hier onder valt is het voorsorteren op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Wat willen we bereiken

Een goede dynamische Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is een van de kerninstrumenten van de Omgevingswet, maar wordt met name als kans beschouwd om voor het eerst sinds lange tijd weer een integrale visie op de ontwikkeling van de stad te maken. De trends van de afgelopen jaren, zoals de trek naar de stad en vergrijzing, in combinatie met de transities die onvermijdelijk op ons afkomen nopen Rotterdam tot het maken van een integrale visie op de ontwikkeling van de stad. Op basis van de Omgevingsvisie kan integraal richting gegeven worden aan de ontwikkeling van de stad, waarin wordt ingespeeld op trends en transities. Het opstellen van de Omgevingsvisie is in een vergevorderd stadium. De opbouw en inhoudelijke invulling van de visie worden in de zomer 2021 opgeleverd in een concept Omgevingsvisie. De concept Omgevingsvisie ligt in de zomer ter inzage en de ambitie is om het stuk eind 2021 vast te stellen.

De Omgevingsvisie is een dynamische visie die meegroeit met de veranderende opgaven van de toekomst. De Omgevingsvisie wordt periodiek (op delen) geactualiseerd en bijgewerkt. Ook dit is onderdeel van het werkproces rondom de Omgevingsvisie.

Een goede implementatie van de Omgevingswet

De implementatie van de Omgevingswet heeft vijf belangrijke maatschappelijke verbeterdoelen:

1. Het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht
2. Het maken van en het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van een afwegingskader ruimtegebruik voor de gemeente in relatie tot het frequenter optreden van meervoudige claims op dezelfde ruimte
3. Het bewerkstelligen van een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving (integraliteit)
4. Het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving
5. Het versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving (mede om participatie en betrokkenheid van burgers en bedrijven te vergroten)

De maatschappelijke verbeterdoelen van de Omgevingswet zijn doelen die de gemeente al grotendeels nastreeft. De wet geeft een extra prikkel en is een middel om vele initiatieven die al lopen een extra impuls te geven. Hoe eerder wordt gestart met de invoering van de Omgevingswet, hoe beter. Een verandering als deze, waarbij zoveel interne en externe partijen betrokken zijn, kost tijd en vraagt om veel afstemming. Daarnaast geven een vroege start en proactieve houding de mogelijkheid om oplossingen te vinden die aansluiten bij de eigen wensen en behoeften en de Rotterdamse manier van werken.

Omgevingsplan Rotterdam

De actualiseringsplicht voor bestemmingsplannen is vervallen, maar we houden de verplichting om de gehele stad te voorzien van actuele, flexibele en vooral toekomstgerichte kaders. Tot 2022 is het nog steeds noodzakelijk om bestemmingsplannen op te stellen, waarbij de komende jaren de balans verschuift van het actualiseren van bestemmingsplannen naar het maken van een Omgevingsplan in het kader van de Omgevingswet. Uiterlijk voor 1 januari 2030 wordt een Omgevingsplan Rotterdam (nieuwe stijl en met een nieuwe standaard) opgeleverd.

Aan het einde van 2021 is bereikt:

- Actuele, flexibele en toekomstgerichte kaders (als input voor het tijdelijk omgevingsplan)
- Een traject en planning richting oplevering omgevingsplan nieuwe stijl (voor 2030)

Een goede doorwerking van de Omgevingsvisie

Het opstellen van de omgevingsvisie is in een vergevorderd stadium. De opbouw en inhoudelijke invulling van de visie worden begin 2021 opgeleverd in een concept omgevingsvisie. Dit document zal in het eerste halfjaar van 2021 in politieke besluitvorming terecht komen. De ambitie is het vaststellen voor het zomerreces van 2021.

De Omgevingsvisie wordt gecombineerd met een uitvoeringsstrategie en daaraan gekoppelde programma's waarin wordt aangegeven op welke manier we doelstellingen uit de Omgevingsvisie de komende jaren gaan realiseren.

Eind 2021 is bereikt:

- Inzicht in de doorwerking van de omgevingsvisie in omgevingsprogramma's en het omgevingsplan;
- De kaderstellende werking richting nieuwe of te vernieuwen al dan niet sectorale of gebiedsspecifieke beleidsvoornemens is bepaald.

Omgevingsplan Rotterdam

De actualiseringsplicht voor bestemmingsplannen is vervallen, maar we houden de verplichting om de gehele stad te voorzien van actuele, flexibele en vooral toekomstgerichte kaders. Tot 2022 is het nog steeds noodzakelijk om bestemmingsplannen op te stellen, waarbij de komende jaren de balans verschuift van het actualiseren van

bestemmingsplannen naar het maken van een Omgevingsplan in het kader van de Omgevingswet. Uiterlijk in 2029 wordt er een Omgevingsplan Rotterdam (nieuwe stijl en met een nieuwe standaard) opgeleverd.

Aan het einde van 2021 is bereikt:

- Actuele, flexibele en toekomstgerichte kaders (als input voor het omgevingsplan 1.0)
- Een traject en planning richting oplevering omgevingsplan 2.0 (2029)

Wat gaan we daar voor doen

Implementatie van de Omgevingswet

Naast het opstellen van de Omgevingsvisie zijn de belangrijkste beoogde resultaten vóór 1 januari 2022 de volgende:

- We hebben vervolgstappen gezet om te komen tot een andere manier van kijken, werken en samenwerken.
- We zijn met onze eigen informatiesystemen aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet.
- We kunnen de juiste informatie verstrekken aan bewoners en bedrijven.
- We beschikken over een actueel actieplan geluid (in kader Europese regelgeving).
- We hebben de basis op orde gebracht met de huidige bestemmingsplannen die opgaan in het nieuwe omgevingsplan.
- We hebben kennis van de inhoud en het proces om vanaf 1 januari 2021 een omgevingsplan nieuwe stijl op te stellen en te publiceren in het Digitaal Stelsel Omgevingswet..
- We halen de nieuwe, vaak kortere, termijnen voor vergunningsaanvragen.
- We hebben het legesmodel aangepast op de situatie na 1 januari 2022.
- We hebben de huidige formulieren en vragenbomen voor gebruikers waar nodig aangepast en overgezet naar het nieuwe Digitaal Stelsel Omgevingswet.
- We hebben een transitieplan hoe we vanaf 1 januari 2022 tot 2029 omgaan met de impact van het oude en nieuwe juridische systeem voor het proces initiatief verkennen en vergunningverlening.
- We zijn voorbereid op het ingeschatte aantal bezwaar- en beroepszaken.
- Archivering, privacy en informatiebeveiliging zijn Omgevingswetproof.

Omgevingsplan

Per 1 januari 2022 zijn alle gemeenten verplicht om te beschikken over een omgevingsplan. Voor Rotterdam gaan we uit van een eerste versie omgevingsplan, inclusief een aanpak voor de periode 2022-2029. Uiterlijk voor 1 januari 2030 wordt er een Omgevingsplan Rotterdam (nieuwe stijl en met een nieuwe standaard) opgeleverd. Om te komen tot dit omgevingsplan wordt de komende jaren al in diverse gebieden geëxperimenteerd met pilot omgevingsplannen. De ervaringen worden verwerkt in het definitieve omgevingsplan voor heel Rotterdam.

Tot 2022 blijven de huidige bestemmingsplannen gehandhaafd. De formele actualisatieplicht is komen te vervallen, maar de gemeente is wel verplicht om in alle gebieden te voorzien in actuele juridische kaders, die ook op de juiste manier digitaal raadpleegbaar zijn. Tot 2022 wordt dus nog een aantal nieuwe bestemmingsplannen

gemaakt, waarbij de focus leggen op de gebieden met grote ontwikkelingen (toekomstige woningbouwlocaties en NPRZ) en daar waar nog geen kaders zijn.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	2.237	2.045	0	0	0	0
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.017	1.995	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	220	50	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	8.191	4.233	805	173	124	124
Apparaatslasten	18.599	16.485	14.607	14.373	14.008	14.008
Inhuur	3.686	2.711	2.763	2.550	2.185	2.185
Overige apparaatslasten	251	241	247	247	247	247
Personeel	14.662	13.533	11.596	11.576	11.576	11.576
Intern resultaat	-13.909	-16.874	-15.168	-14.862	-14.540	-14.540
Intern resultaat	-13.909	-16.874	-15.168	-14.862	-14.540	-14.540
Programmalasten	3.501	4.622	1.366	662	655	655
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.501	4.622	1.366	662	655	655
Overige programmalasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-5.953	-2.187	-805	-173	-124	-124
Saldo voor reserveringen	-5.953	-2.187	-805	-173	-124	-124
Reserves	159	145	20	0	0	0
Onttrekking reserves	159	145	20	0	0	0
Saldo	-5.795	-2.043	-785	-173	-124	-124

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 3.800	- 3.538	- 3.367	- 3.315	- 3.315		
Omissieregeling 2019	- 356	- 2.034	- 2.004	- 2.004	- 2.004		
Voorjaarsnota 2019	- 719	- 822	- 616	- 515	107		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 6.458	- 7.113	- 6.923	- 6.725	- 9.108		
10-maandsrapportage 2019	- 6.318	- 7.113	- 6.923	- 6.725	- 9.108		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 6.512						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 7.186	- 6.923	- 6.725	- 9.108	- 9.108	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 7.987	- 7.687	- 7.211	- 6.757	- 6.843	
10-maandsrapportage 2020		- 7.690	- 7.687	- 7.211	- 6.757	- 6.843	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 5.795					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 2.043	- 785	- 173	- 124	- 124

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling		Eerste	Voorjaarsnota			
		Herziening				
		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-7.687	-7.211	-6.757	-6.843	-6.843
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		5.644	6.426	6.584	6.719	6.719
Ruimtelijke programmatische impact Energietransitie	Intensiveringen	57	187	0	0	0
Kasschuif Omgevingswet	Kasschuiven	-600	0	200	200	200
Onderbesteding dienstreizen en opleidingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	20	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Resilience	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	6.168	6.239	6.384	6.519	6.519
Begroting na wijzigingen		-2.043	-785	-173	-124	-124

Toelichting financiële bijstellingen

Ruimtelijke programmatische impact Energietransitie

De ruimtelijke gevolgen van de energietransitie nemen steeds duidelijkere vormen aan en worden steeds meer zichtbaar en voelbaar in onze directe leef- en werkomgeving. Omdat zoveel verschillende functies een beroep doen op de toch al schaarse ruimte in de stad, dwingt het ons de ruimte slimmer in te delen om toch plaats te kunnen bieden voor alle ambities die de groeiende stad heeft. Met de ruimtelijke impact van de energietransitie erbij, zoals met de 14 verkenningen aardgasvrije wijken, raakt het ambtelijk apparaat aan de grenzen van wat het aan kan. Hiervoor is in de voorjaarsnota 2021 € 490 in 2021 en € 926 in 2022 aan middelen beschikbaar gesteld. Voor dit taakveld heeft dit geleid tot een actualisatie capaciteitsplanning en een actualisatie van het personele budget. De begroting wordt hierop bijgesteld. In totaal wordt het lastenbudget met € 57 in 2021 en € 187 in 2022 naar beneden bijgesteld.

Kasschuif Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet kent in 2021 haar hoogtepunt, aangezien de datum van inwerkingtreding momenteel gesteld is op 1 januari 2022. In 2021 is een verhoogde capaciteit nodig voor de producten die moeten worden opgeleverd. Hiervoor is in de Voorjaarsnota 2021 € 600 in 2021 aan middelen beschikbaar gesteld. De begroting wordt hierop bijgesteld. In totaal wordt er € 600 lastenbudget uit 2023 tot en met 2025 overgeheveld naar 2021.

Onderbesteding dienstreizen en opleidingen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Bestemmingsreserve Resilience

In januari 2021 heeft een mayor's forum plaatsgevonden, als onderdeel van Resilience. Vanwege covid-19 is het forum verplaatst van 2020 naar 2021 en zijn de niet-bestede middelen uit 2020 gereserveerd. De begroting wordt hierop bijgesteld. Het lastenbudget en de dekking uit de bestemmingsreserve Resilience worden in 2021 met € 125 naar boven bijgesteld.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Ruimtelijke ordening - Ontwikkeling zijn er diverse technische wijzigingen geweest (van € 6,2 mln in 2021 tot € 6,5 mln in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn een actualisatie van het personele budget binnen het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling (van € 3,1 mln in 2021 tot € 5,5 mln in 2025), een actualisatie capaciteitsplanning (€ 3,0 mln in 2021 aflopend naar € 321 in 2025), een budgetoverheveling van en naar diverse taakvelden binnen het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling (€ 1,2 mln in 2021 tot 2025), een doorbelasting overhead van

projecten vanuit het taakveld Overhead (-€ 1,1 mln in 2021 tot -€ 164 in 2025) en diverse kleine technische wijzigingen in 2021 tot 2025 (van € 0 in 2021 tot - € 376 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Archeologische waarden- en beleidskaart Rotterdam](#)

[Architectuurnota 2019](#)

[Binnenstad als City Lounge - Binnenstadplan 2008-2020](#)

[De Rivier als getijdenpark - groeidocument 2018](#)

[Detailhandelsnota](#)

[Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)

[Gebiedsvisie Hoek van Holland 2011-2020](#)

[Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)

[Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)

[Gebiedsvisie Stadionpark](#)

[Handboek Rotterdamse Stijl](#)

[Havenvisie Rotterdam](#)

[Havenvisie 2030: Voortgangsrapportage 2017 Havenvisie 2030](#)

[Hoogbouwvisie 2019](#)

[Laadkader elektrische auto's](#)

[Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)

[Milieuzone kaart](#)

[Natuurkaart Rotterdam](#)

[Nieuwe energie voor Rotterdam \(Drift rapport\)](#)

[NPRZ Uitvoeringsplannen](#)

[Omgevingsverordening](#)

Omschrijving taakveld

Doel is het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in Rotterdam, zodat het voor alle Rotterdammers, bezoekers, ondernemingen en ondernemers fijn wonen, leven, verplaatsen, ontmoeten, werken en recreëren is vandaag, morgen en overmorgen. Goede en effectieve kaders voor de fysieke leefomgeving dragen bij aan een 'goede groei' van Rotterdam, rekening houdend met gewenste transitie in de stad.

De stad zal de komende jaren verder groeien en te maken krijgen met grote transitie. Richting het einde van de collegeperiode zal het aantal inwoners snel gaan toenemen, we zullen vele woningen en daarbij behorende infrastructuur moeten bouwen. Tegelijk zullen we ons hele energiesysteem op de schop moeten nemen, materiaalstromen in de stad circulair gaan maken, de stad verder uitrusten voor de veranderingen in de digitale wereld, de stad toerusten voor wateroverlast en hittestress en ervoor zorgen dat meer mensen gebruik gaan maken van de fiets en het OV, ten koste van de auto. Deze groei en verandering van de stad is een grote ruimtelijke opgave, waarbij de bouw van nieuwe woningen gepaard zal moeten gaan met de bouw van (maatschappelijke) voorzieningen, kwalitatief hoogwaardig groen, genoeg plek voor energieopwekking, -opslag en -transport, een goede bereikbaarheid en voldoende werkgelegenheid. We anticiperen daarbij op ontwikkelingen op het gebied van klimaat, bevolkingssamenstelling en economische vernieuwing.

Samengevat krijgen we de komende jaren dus te maken met een enorme groei: we moeten meer mensen huisvesten op hetzelfde oppervlak. Tegelijkertijd zitten we in een tijd waarin trends en transitie hard op ons afkomen en veranderingen teweeg gaan brengen in onze levens, onze systemen en daarmee onze fysieke leefomgeving. Dit alles vraagt een ruimtelijke visie en ruimtelijke kaders, waarmee de gemeente richting geeft aan de ontwikkeling van een duurzame stad waarin het prettig wonen, werken en verblijven is. Deze visie krijgt de vorm van een Omgevingsvisie. Daarbij worden alle aspecten die de fysieke leefomgeving beïnvloeden in samenhang gezien. De Omgevingsvisie wordt het nieuwe kader op stedelijk schaalniveau voor de fysieke ontwikkeling van de stad en is daarmee de opvolger van de Stadsvisie uit 2007.

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor de fysieke leefomgeving. Vanaf 1 januari 2022 is er één integrale wet voor zaken als bodem, geluid, lucht, milieu, water, ruimtelijke ordening, monumentenzorg, natuur en

gezondheid. Tot 2029 hebben we de tijd om helemaal in de geest van de wet te gaan werken. Die tijd is ook nodig, het is de grootste wetswijziging sinds de invoering van de Grondwet in 1848. De invoering van de wet gaat met veel veranderingen gepaard, maar de belangrijkste liggen op de volgende terreinen:

Andere manier van werken

De Omgevingswet vraagt vooral een andere manier van denken, werken en handelen. Van de stad maar ook van onze gemeentelijke organisatie. Integraal samenwerken binnen deze organisatie, collegaoverheden, partners in de stad en bewoners. En daarnaast denken, redeneren en handelen vanuit het principe 'ja-mits' en procesgeoriënteerd. Een cultuur die al past bij de werkwijze van de gemeente Rotterdam en die we versterkt door moeten zetten.

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Voor de nieuwe wet wordt landelijk een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ontwikkeld. Het DSO heeft voor de gebruiker de vorm van één digitaal loket. Het brengt alle relevante informatie over de fysieke leefomgeving bij elkaar die voor iedereen inzichtelijk is. Daarnaast kunnen bewoners, bedrijven en overheden via dit loket meldingen doorgeven of een vergunning aanvragen.

Kerninstrumenten

De Omgevingswet kent een aantal nieuwe instrumenten waar we als gemeente mee gaan werken. De belangrijkste zijn de volgende:

- Omgevingsvisie (een samenhangende (integrale) strategische richting voor de fysieke leefomgeving. (Omgevings)programma's (plannen waarmee we de veranderingen uit de omgevingsvisie concreet maken in de vorm van maatregelen).
- Omgevingsplan (dit plan bevat alle regels over de fysieke leefomgeving die de gemeente stelt binnen haar grondgebied. Het is de opvolger van onder andere de huidige bestemmingsplannen en verordeningen, maar krijgt een veel bredere inhoud).

Wonen en bouwen

Pagina 79

Wonen en bouwen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

Woningvoorraad met toekomstwaarde.

Basis op orde.

Voortgang 2021

De hoofddoelstellingen van het woonbeleid van de gemeente Rotterdam zijn aantrekkelijkere woonmilieus, een woningvoorraad met voldoende kwaliteit en duurzame toekomstwaarde, en borging dat de basis van de woningmarkt op orde blijft.

Visies en beleid

De gemeente Rotterdam zet zich in op het versterken van de positie van de koopstarter op de Rotterdamse woningmarkt. Eén van de instrumenten die de gemeente voornemens is om in te zetten is de starterslening, naast bijv. meer sturing op de nieuwbouw van koopwoningen in het middensegment en het aanpakken van het verdienmodel van particuliere beleggers die oneigenlijke hoge huren vragen. Kopers kunnen met de Starterslening, die loopt via de SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten), een extra lening krijgen als onderdeel van de totaal benodigde financiering voor een koopwoning tot de NHG-grens. Door deze steun in de rug kunnen zij net iets meer besteden, waardoor een groter deel van de koopwoningvoorraad binnen hun bereik komt. De doelgroep betreft starters in de leeftijd 18 – 35, met een middeninkomen. De regeling is alleen beschikbaar voor starters uit Rotterdam die voor het eerst een huis kopen, bijv. omdat ze uit huis gaan, omdat ze doorstromen uit een studentenkamer of uit de sociale woningvoorraad van corporaties (ter aansluiting bij Actieplan Beschikbaarheid). De inwerkingtreding is beoogd voor de zomer van 2021.

Deze eerste maanden van 2021 is er extra ingezet op het middensegment huur- en koopwoningen. Dit onderdeel van de programmering komt steeds verder onder druk te staan. Om die reden wordt er momenteel steviger gestuurd om dit segment op de te nemen in de toekomstige bouwprogrammering. Via tenders en privaatrechtelijke overeenkomsten wordt dit gedaan. In deze overeenkomsten kunnen ook o.a. zelfbewoningsplicht en een anti-speculatiebeding opgenomen worden.

Een nieuwe Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad 2021.

Binnen Rotterdam is al jaren de Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad van kracht. Via deze verordening implementeren we onder meer de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (Rotterdamwet), alsmede het vergunningstelsel voor woningonttrekking, kamerbewoning, woningvorming en splitsing. Met de vaststelling van de nieuwe verordening regelen we een betere onderbouwing van de verordening, een aanpassing van de straten waar de Rotterdamwet van toepassing is, een aanscherping van de regels rond kamerbewoning en rondde toeristische verhuur van woonruimte. De inwerkingtreding is beoogd voor de zomer van 2021.

Doelgroepen verordening:

Het opstellen van een Doelgroepenverordening middensegment is een van de maatregelen die zijn aangekondigd in het Actieplan Middenhuur. Met deze verordening kan invulling worden gegeven aan de wens om meer sociale koop en middensegment huur te realiseren en te waarborgen.

Het is een publiekrechtelijke 'stok achter de deur'; verwijzing naar de toepassing van het instrument kan een privaatrechtelijke onderhandeling alsnog de gewenste kant op sturen.

De feitelijke toepassing van de verordening via een haakje in het bestemmingsplan, is een terugvaloptie om de haalbaarheid van de doelstellingen van 'wijken in balans', zoals beschreven in de Gebiedsatlas, te vergroten. De inwerkingtreding is beoogd in de zomer van 2021.

Woningbouwproductie

Voortgang

Tot mei 2021 is de Bouwproductie in Rotterdam gestegen tot 11.000 woningen. Sinds 2018 is met behulp van het Bouwakkoord door het college fors ingezet op het beschikbaar maken van voldoende bouwlocaties om de hogere bouwproductie te faciliteren. Het doorbouw manifest heeft richting gegeven om de versnellingsopgave ook tijdens de corona epidemie door te zetten. In 2020 zien we een fors hoger aantal aangevraagde omgevingsvergunningen tot 6600 woningen. Op dit moment is voor de 18.000ste woning de omgevingsvergunning aangevraagd. Het college werkt hard aan de inhaalslag om zo veel als mogelijk woningen te starten met de bouw.

Risico's

De bouwproductie in de huidige collegeperiode wordt met name binnenstedelijk gerealiseerd. Hoewel de planvorming steeds verder is uitgewerkt is de bouwproductie nog stevig afhankelijk van het moeten doorlopen en de duur van bezwaar en beroepsprocedures. In de afgelopen maanden zien we ook dat de beschikbaarheid van voldoende bouwbedrijven en de blijvende stijging van de bouwkosten een rem op de productiesnelheid zetten.

Versterken bestaande woningvoorraad

Op verschillende manieren zet Rotterdam in op het versterken van de bestaande woningvoorraad. Via diverse programma's worden eigenaren gestimuleerd, gefaciliteerd en – als het niet anders kan - gedwongen om hun woning te onderhouden. Zo is er een programma gericht op funderingsherstel en heeft Rotterdam een asbestdaken loket ten behoeve van asbestsanering. Onder de vlag van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid

vindt de aanpak basiskwaliteit Steigers op Zuid plaats, wordt gewerkt aan een ingrijpende aanpak van particuliere woningvoorraad door middel van herstructurering en wordt samenvoegen en vergroten van woningen gestimuleerd met een aantrekkelijke subsidieregeling. Beide programma's loopt de uitvoering volgens planning. Gedurende de zomer zullen de aanbestedingsprocedures voor de aanpak in 2021 uitgevoerd worden, waarna de uitvoering en het benaderen van de VvE's in het derde kwartaal plaats kan vinden.

De diverse aanpakken worden indien mogelijk gecombineerd met verduurzaming en/of het aardgasvrij/aardgasvrij ready maken. Ook de woningcorporaties zijn actief met het toekomstbestendig maken van hun voorraad.

Onder de Wet kwaliteitsborging voor de bouw (Wkb) zijn de leges niet langer toereikend voor het dekken van de kosten zoals nu het geval is. De minister is schriftelijk geïnformeerd dat het uitgangspunt van de gemeente voor invoering van de wet is dat de gemeente gecompenseerd wordt.

Corona was en is van invloed op de werkzaamheden in de gebiedsaanpakken: energiecoaches kunnen niet bij mensen thuis langs, een aantal wijkacties/ events is uitgesteld en (bewoners)bijeenkomsten vinden online plaats. De ene doelgroep is hierdoor makkelijker te bereiken en de andere juist lastiger. Onlangs hebben gebouweigenaren in Pendrecht Zuid een financieel aanbod ontvangen om over te stappen op stadsverwarming. De komende maanden moet blijken in hoeverre zij bereid zijn de overstap te maken en wat de invloed van corona hierop is. Daarnaast is eind maart door de gemeente een duurzaamheidslening gelanceerd, die een aantrekkelijke financiering biedt voor huiseigenaren om hun woning te verduurzamen.

Vanuit het landelijk Klimaatakkoord ontstond de verplichting voor een gemeentelijke transitievisie warmte, waaraan we invulling hebben gegeven met de Rotterdamse Transitievisie Warmte 1.0. Op basis van de resultaten van verkenningen zijn kansrijke gebieden voor collectieve warmteoplossingen geïdentificeerd. De uitvoering is afhankelijk van de invulling van de benodigde randvoorwaarden door het Rijk.

Ontwikkelingen 2022-2025

Visies en beleid

Binnen het domein wonen en bouwen zijn vooralsnog geen nieuwe visies en beleid voorzien voor de periode 2022 en 2025, de focus ligt op uitvoering van al vastgesteld of dit jaar nog vast te stellen visies en beleid.

Woningbouwproductie

Het College heeft afgelopen periode ingezet op het verhogen van de planvoorraad voor de (middel)lange termijn, door het benoemen, uitwerken en vaststellen van diverse nieuwe ontwikkellocaties, zoals Feyenoord City, Rijnhaven/Codrico, Nieuw Kralingen en Merwevierhavens. Ook zijn er voor de uitvoerbaarheid van diverse

gebiedsontwikkelingen financiële middelen geregeld (bijv. via Woningbouwimpuls voor Noordrand Zuiderpark en Feyenoord City). De komende periode zal dit onverminderd doorgaan en zal voor veel ontwikkellocaties planologische ruimte in nieuwe bestemmingsplannen en financiële haalbaarheid geregeld moeten worden.

Het doorbouwmanifest heeft niet alleen richting gegeven in de versnellingsopgave tijdens COVID-19, maar ook de verkenning gestart om samen met marktpartijen te kijken hoe we een continue en gedifferentieerde bouwstroom kunnen bewerkstellingen, waarbij de inzet qua prijssegmenten is gericht op 20-30-30-20.

Risico's

- Planologische en juridische procedures (bezwaren, milieuwetgeving, omgevingsvisie etc.) Veel planaanbod voor de middellange termijn heeft nog geen harde status (passend in het planologische kader).
- Financiële haalbaarheid gebiedsontwikkelingen.
- Voorwaardelijke investeringen in infrastructuur, buitenruimte, maatschappelijke voorzieningen, etc.
- De mate van stijging bouwkosten heeft gevolgen voor de betaalbaarheid van woningen in relatie tot gedifferentieerd planaanbod.

Versterken bestaande woningvoorraad

Het recent uitgevoerde vitaliteitsonderzoek toont aan dat een groot deel van de Rotterdamse woningvoorraad niet toekomstbestendig is. De stapeling van fysieke problemen en ambities tot aan 2050 leiden tot een urgente een forse opgave. Door het vitaliteitsonderzoek worden de verschillende opgaven in de woningvoorraad – asbestdaken, klimaatadaptatie, funderingsproblematiek, achterstallig onderhoud en verduurzaming en aardgasvrij maken van de woningvoorraad - met elkaar in verband worden gebracht. Het vitaliteitsonderzoek vormt daardoor de onderlegger voor de toekomstige aanpak van de bestaande woningvoorraad. Zoals via het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) en het programma funderingsherstel. Het onderzoek is een bevestiging van de noodzaak van een langdurige aanpak in de particuliere voorraad op Zuid, maar laat ook zien dat op de noordoever nog een opgave ligt.

In de Rotterdamse Transitievisie Warmte, geven we aan welke gebieden kansrijk zijn om van het aardgas af te gaan. De ambitie is om de doelstellingen aardgasvrij te behalen met een haalbaar en betaalbaar alternatief tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten. Om over te gaan tot de uitvoering in de kansrijke gebieden zijn extra middelen en mandaat nodig op gemeentelijke niveau. De manier waarop het Rijk invulling geeft aan deze randvoorwaarden bepaalt het tempo en de omvang van de uitvoering de komende jaren.

Wat willen we bereiken

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

- Versnelde groei van de Rotterdamse woningvoorraad door een hogere woningbouwproductie, meer concreet de start bouw van 18.000 woningen. Waarbij de groei ook voor een deel vorm krijgt via de transformatie van kantoorruimte.
- Een diverse woningbouw qua woningtypen (nieuw en bestaand) met een focus op toevoegingen in het middensegment en bijzondere aandacht voor toevoeging van huisvesting voor studenten en woningen geschikt voor ouderen en /of mensen met een beperking. Veranderingen in de woningvoorraad dragen bij aan wijken in balans zoals beschreven in de Gebiedsatlas.
- Een woningbouw die qua architectuur en stedenbouw recht doet aan de woonmilieus waarin de woningen toegevoegd worden en cultuurhistorische waarden zo goed mogelijk respecteert.
- Een woningbouw die waar mogelijk onderdeel uitmaakt van een integraal plan waarbij ook investeringen in groen, verblijfs- en speelruimte, parkeren en voorzieningen plaatsvinden.
- Een woningbouwproductie die het resultaat is van een goede ruimtelijke afweging tussen diverse ruimtelijke opgaven binnen de stadsgrenzen, die optimaal wordt aangehaakt op verschillende type stadsinfrastructuren, zoals onder meer OV- en fietsnetwerken en warmtenet.

Woningvoorraad met toekomstwaarde

- Woningen (nieuw en bestaand) hebben een goede bouwtechnische, energetische, ruimtelijke en woontechnische kwaliteit.
- Woningen (nieuw en bestaand) dragen bij aan de energietransitie door bijvoorbeeld aardgasvrij, gebruik van duurzame energie, opwekken en opslag van duurzame energie, een ontwerp dat leidt tot een verlaagd energieverbruik.
- (Ver)bouwprocessen van woningen en infrastructuur zijn ingericht volgens circulaire principes: materiaalstromen in en rondom woningen zijn ingericht op minimaliseren van afval, bevorderen van recycling en inzet van materialen met een minimale CO2-emissie.
- Woningen (nieuw en bestaand) dragen bij aan klimaatadaptie op het gebied van water en hittestress: bijvoorbeeld door groene daken, groene tuinen, zuinig watergebruik.
- Woningen (nieuw en bestaand) zijn ingericht op de eisen en mogelijkheden die de snel veranderende digitale omgeving stelt (bv. aansluiting op glasvezel, goede dekking snelle mobiele netwerken).
- Door bovenstaande ambities te combineren en met de sociale en economische context te verbinden wordt er gebouwd aan de weerbaarheid en veerkracht (de Resilience) van de mensen, de organisaties, en de systemen in de stad.

Basis op orde

- Een voorrangspositie voor bepaalde doelgroepen op de woningmarkt omdat zij nu minder kans maken, maar wel van economisch of maatschappelijk belang zijn voor de stad, zoals middeninkomens en hulpverleners.
- Extra ondersteuning in het voorzien in de woonbehoefte voor de doelgroepen die verminderd zelfredzaam zijn, zoals ouderen en mensen met een psycho/sociale problematiek die uitstromen uit een opvangsituatie naar (semi)zelfstandig wonen.
- Afname van woonoverlast als gevolg van reguliere of niet-reguliere bewoning en aanpak en inzet hierop.

Wat gaan we daar voor doen

Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus.

- Groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus Gemeentelijke inzet: initiëren, faciliteren en kaders stellen
- Inzet is de versnelde groei van de Rotterdamse woningvoorraad door te starten met de bouw van 18.000 nieuwbouwwoningen in de komende vier jaar. De rekenwijze van wat als nieuwbouw telt is als volgt, er zijn vier categorieën die meetellen:
 1. Nieuwbouw
 2. Nieuwbouwwoningen die worden gerealiseerd op een bestaand complex (optopping)
 3. Transformatie naar nieuwe woningen (functiewijziging van bijvoorbeeld kantoren in combinatie met fysieke transformatie werkzaamheden)
 4. Vernieuwbouw, Grootschalige renovatie in onbewoonde staat tot nieuwbouw kwaliteit

Wat nadrukkelijk niet meetelt: splitsingen, legalisaties en renovaties in bewoonde staat.

- De gemeente spant zich hiervoor op verschillende manieren in, zonder zelf daadwerkelijk woningen te bouwen. De gemeente kan initiëren, faciliteren en kaderstellen.
- Als basis hiervoor organiseert de gemeente een goede monitoring van de ontwikkeling van de woningvoorraad als geheel, naar prijssegment en eigendomssituatie; dit gebeurt mede in regionaal verband. De prijsontwikkeling binnen de particuliere (huur)voorraad krijgt hierin bijzondere aandacht.
- De gemeente werkt integraal: de fysieke en economische opgave wordt in relatie tot de sociale en maatschappelijke opgave gezien. Daarnaast is er nauwe samenwerking met betrokken stakeholders. Bijvoorbeeld via de vereniging Rotterdam Central District (het platform waar de verschillende stakeholders samenwerken aan de gebiedsontwikkeling) en de aanpak in Middelland (waar door kracht van bewoners in te zetten de wijk verbetert).

Initiëren

- Waar de gemeente zelf grond bezit, wordt deze actief in de markt gezet om ontwikkelingen op gang te krijgen. Dit zal in de regel om permanente, maar kan ook om tijdelijke woningbouw gaan. De gemeente stuurt bij het tot ontwikkeling brengen van eigen grond specifiek op de gewenste verdeling aan segment zoals volgt uit het Addendum en de Gebiedsatlas Wonen.
- Met experimenten en pilots wordt de markt uitgedaagd tot nieuwe woonvormen. Dit gebeurt bijvoorbeeld door preferente verkoop van 5 gemeentelijke panden aan woon coöperaties en de uitvoering van het Actieplan coöperatieve woonvormen. Dit gebeurt onder meer via het Actieplan Coöperatieve Woonvormen.

In deze collegeperiode is € 2,4 mln. gereserveerd voor de verschillende maatregelen uit het actieplan coöperatieve woonvormen. Zo wordt er gekeken naar alternatieven voor het traditionele eigenaarschap of verhuur van woningen.

- Ter uitvoering van de Woondeal zuidelijke Randstad zal de gemeente:
 - Het planaanbod (middel)lange termijn (>2025) aanvullen; keuzes over nieuwe verstedelijkingslocaties om ook op termijn voor een stabiele bouwstroom te kunnen zorgen.
 - Een pilot flexwonen starten waarvoor het rijk een bijdrage van maximaal € 0,3 mln. vrijmaakt. Er wordt een oplossing gecreëerd waar zowel studenten als statushouders in kunnen worden gehuisvest (mogelijk aangevuld met andere doelgroepen zoals (kwetsbare) jongeren). Momenteel loopt een verkenning naar mogelijke locaties.
- De gemeente rolt diverse doelgroepgerichte aanpakken uit, gericht op toevoeging van woningen voor middeninkomens, studenten, ouderen/mensen met een beperking:
 - Ter uitvoering van het Actieplan Middenhuur wordt meer gestuurd op het opnemen van een percentage middenhuur in nieuwbouwplannen. Binnen de gemeentelijke begroting is voor deze collegeperiode € 1 mln. in 2019 oplopend naar € 2 mln. in 2021 en 2022 gereserveerd voor dit actieplan. Dit budget zal worden ingezet ter stimulering van kwaliteitsaspecten, bijvoorbeeld het afdekken van extra investeringen door specifieke voorwaarden aan woninggrootte (grotere woningen voor gezinnen >85 m²) of huurhoogte (betaalbare huur tot 850 euro).
 - Samen met Universiteiten, Hogescholen en studentenhuysvesters wordt gewerkt aan het realiseren van 2.000 extra studentenkamers, al dan niet in tijdelijke of mobiele varianten. Maar nadrukkelijk door middel van (verdere) verkamering van reguliere woningen.
 - Met de betreffende stakeholders in de stad wordt invulling gegeven aan het eind 2019 te sluiten Langer Thuis akkoord, mede om te zorgen dat er meer geschikte woningen voor ouderen en mensen met een beperking komen.
- Aanvullend creëert de gemeente gunstige randvoorwaarden voor ontwikkelingen van burgers en bedrijven door te investeren in buitenruimte, groen, speel- en verblijfsruimtes, voorzieningen en boven- en ondergrondse infrastructuur. Zie hiervoor de inspanningen in andere taakvelden binnen dit programma.

Faciliteren

Bij initiatieven op grond van burgers en bedrijven faciliteert de gemeente de ontwikkelingen.

- We delen onze kennis over de Rotterdamse woningmarkt en woonwensen van Rotterdammers met ontwikkelende partijen, mede op grond van de nieuwe grote Omgevingstest (onderzoek naar woonwensen van Rotterdammers, als vervolg op de Grote Woontest).
- We brengen geselecteerde ontwikkellocaties nadrukkelijk onder de aandacht van potentiële investeerders en/of makelaars tussen partijen.
- We zorgen er bij niet-standaard initiatieven in het kader van transformatie van kantoren of zorgcomplexen, of innovatieve woonconcepten voor dat gemeentelijke processen goed lopen.
- Bouwprocedures worden versneld door:
 - zo vroeg mogelijk in het proces goede informatie te verschaffen over de toetsingskaders, regelgeving en risico's

- door middel van vooroverleg tijdig de knelpunten in beeld te hebben en daarvoor te faciliteren
- te zorgen voor een efficiënt en duidelijk proces voor het afhandelen van vergunningaanvragen

Kaderstellen

Tot slot stelt de gemeente kaders op en stuurt de gemeente op grond daarvan bij:

- De gemeente stuurt op balans in het Rotterdamse woningbestand uitgaande van de Gebiedsatlas Wonen, waarbij de uiteindelijke verdeling over de komende vier jaar van de totale nieuwbouwopgave 20% sociaal; 30% middensegment, 30% hoger segment en 20% topsegment leidend is voor de nieuwbouw (deze percentages gelden dus niet voor elk project, het gaat over het totaal van de stad en het totaal van de komende vier jaar).
- Het woningkwaliteitsbeleid wordt vernieuwd in het licht van de nieuwe Omgevingswet zodat vooraf in planontwikkeling beter gestuurd kan worden op de gewenste (woontechnische) kwaliteit van de woningen. De architectuurnota wordt herijkt, met het oog op de energietransitie, transformaties kantoren/winkels /zorgvastgoed, de verdichtingsopgave en de opgave tot klimaatadaptief bouwen, maar ook vanuit de groeiende aandacht voor de rol van het cultureel erfgoed voor de ruimtelijke kwaliteit in de stad. Ook hier staat het gedachtegoed van de Omgevingswet centraal. Het monumentenbeleid wordt doorgezet (zie taakveld Cultureel erfgoed – Monumenten)
- Er wordt een ruimtelijk afwegingskader voor de groei van de stad gecreëerd, dat geïntegreerd zal worden in de Omgevingsvisie. (Zie hiervoor ook het taakveld Ruimtelijke Ordening).
- We verkennen nieuwe woningbouwlocaties voor de korte, middellange en lange termijn, waarbij onder meer noodzakelijke infrastructurele aanpassingen (grond, water, wegen, energie) verkend worden om daarmee de mogelijke woningbouwlocaties te vergroten.
- De Rotterdamse vuistregels zijn een overzicht van het ruimtelijk beleid van de gemeente. De vuistregels voor de verschillende gebieden in de stad geven de hoofdzaken weer van het gemeentelijk beleid voor het ontwikkelen en bouwen voor verschillende gebieden in de stad en brengen regels en uitgangspunten voor beleid voor het bouwen en ontwikkelen in de betreffende gebieden samen in een handig instrument. Ze vormen daarmee een belangrijk kader voor overzicht van de gemeentelijke houding ten aanzien van voorstellen voor concrete nieuwe ontwikkelingen in aanvulling op de reguliere bouwregels, zoals het bestemmingsplan en het Bouwbesluit. Aan deze laatste moeten plannen voldoen.
- Door aanpassing van de verordening op de Huisvestingswet worden de mogelijkheden beperkt om woningen kamergewijs te verhuren. Het doel hiervan is de reguliere woningvoorraad zoveel mogelijk beschikbaar te houden voor Rotterdamse huishoudens.
- De richtlijn Goed Verhuurderschap biedt kaders voor het goed verhuren van woonruimte.

Woningvoorraad met toekomstwaarde

- De gemeente stimuleert en faciliteert bij de bouw van nieuwe woningen en de renovatie van bestaande woningen opdrachtgevende en ontwikkelende partijen om de volgende kwaliteitsvereisten te realiseren (een verder invulling hiervan is beschreven onder het taakveld Milieubeheer):

- De nieuwe energie-eisen en nieuwe energie-infrastructuur (energiezuinig, aardgasvrij en eigen opwek en opslag, buurtbatterijen, warmtenet 3.0, smart grids).
- Klimaatadaptatie-eisen en duurzame waterinfrastructuur (watergebruik, wateropvang, groene daken, ontsteende omgeving, riool).
- mobiliteit (aanbieden van schone deelconcepten inclusief fietsvoorzieningen en ligging nabij OV verbindingen).
- circulariteit (gebouwd met duurzame en te recyclen materialen, architectuur ingericht op meervoudig gebruik).
- digitale infrastructuur (snel internet, hoogwaardige wifi)
- De gemeente maakt afspraken met verhuurders, m.n. woningcorporaties om er voor te zorgen dat 5.000 goedkope woningen met een grondige opknabbeurt worden verbeterd en toegevoegd aan het sociale euro segment.
- De gemeente zet in op diverse aanpakken samenvoegen en vergroten om te komen tot een gedifferentieerde woningvoorraad. Hiervoor is onder andere een subsidieregeling voor particulieren beschikbaar in de focuswijken NPRZ.
- De gemeente zet de aanpak van de bestaande (particuliere) voorraad door met het programma Steigers op Zuid. Centraal staat de stimulerende aanpak om gedrag te beïnvloeden en we blijven eigenaren aanspreken op de eigen verantwoordelijkheid. Onderdeel daarvan is de doorontwikkeling van de aanpak van de eigen huis coach met bijbehorende kunde en competenties én blijvende inzet op een goede voorlichting zodat duidelijk is welke toetsingskaders, regelgeving en risico's aan de orde zijn.
- De gemeente zet de funderingsaanpak door. We experimenteren met digitale monitoring in funderingsrisicogebieden, voeren wijkgerichte aanpakken ten behoeve van funderingsonderzoek uit en jagen funderingsherstel aan met procesbegeleiding en inzet van het landelijk fonds funderingsherstel. Daarnaast bemensen we het funderingsloket en is onlangs een nieuwe interactieve website gelanceerd om burgers beter van dienst te kunnen zijn.
- De gemeente zet de aanpak van asbestdaken door met behulp van het Asbestdakenloket.
- De gemeente werkt met het toepassen van Resilience scans op belangrijke projecten voortdurend aan de weerbaarheid en veerkracht van de mensen, de ecosystemen, de organisaties, de sociaaleconomische en fysieke systemen die samen de stad maken

Basis op orde

In dit verband zijn nadrukkelijk ook acties binnen andere taakvelden van belang, in het bijzonder Volksgezondheid en zorg en Maatschappelijke ondersteuning. Denk aan het voorgenomen actieplan Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) en het masterplan en akkoord Langer thuis. Op het gebied van wonen zijn de volgende doelstellingen expliciet verwoord:

Woongenot van alledag

- Herijking van de verordening Woonruimtebemiddeling, met daarin de urgentieregeling en voorrangsregelingen in geval van schaarste aan bepaalde woonruimte voor bepaalde doelgroepen

Woonoverlast tegengaan door de Wet aanpak woonoverlast (initiatiefwet Tellegen) toe te passen, mede via het Actieplan Woonoverlast.

- Verdere uitrol van de stedelijke aanpak Goed Huren en Verhuren, gericht op het verbeteren van goed verhuurderschap en tegengaan van misstanden op de huurmarkt.
- Vernieuwen van de Verordening op de Huisvestingswet ten behoeve van regulering van kamerverhuur en vakantieverhuur.
- Skaeve Huse, als tijdelijke woonvorm voor mensen die door hun gedrag ernstige overlast in de woonwijken veroorzaken, voortzetten en de huidige locatie uitbreiden.
- De gemeente blijft, in samenwerking met het Openbaar Ministerie, misstanden rond kraken, waarbij eigenaren en omwonenden gedupeerd worden, streng handhaven. Het doel is om zo snel mogelijk tot ontruiming over te gaan.
- Toepassing van het afwegingskader voor de artikelen 8, 9 en 10 van de Wet Bijzondere Maatregelen Grootstedelijke Problematiek ('Rotterdamwet') op straatniveau start begin 2020. Over de resultaten van de analyse op straatniveau en een (nieuwe) aanvraag gebiedsaanwijzing voor artikel 9 en 10 van de Rotterdamwet wordt in de 2e helft van 2020 besloten. Conform het coalitieakkoord vindt geen nieuwe aanvraag meer plaats voor artikel 8 van de Rotterdamwet.

Bijzondere doelgroepen en kwetsbare personen

- Implementatie van het geactualiseerde convenant HBD (huisvesting bijzondere doelgroepen) en zoneringskader

Ouderen

- Uitrol van het Langer Thuis-akkoord. Doel is te komen tot voldoende, geschikte en nieuwe woonvormen voor ouderen en mensen met een beperking, vooral in die wijken waar een tekort is. Belangrijk hierin zijn innovatieve woonzorgcombinaties die prettig langer thuis wonen mogelijk maken. Hierbij houden we nadrukkelijk rekening met roze ouderen en culturele achtergronden.

Statushouders

- Statushouders: De afspraak met de woningcorporaties is dat zij in 2021 70% van de taakstelling m.b.t. de huisvesting van statushouders voor hun rekening nemen. Voor de huisvesting van de overige 30% (circa 250 personen) komt een huisvestingsplan waarin verschillende huisvestingsmogelijkheden worden verkend en wordt bepaald waar de komende tijd op ingezet gaat worden.

Effect indicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023

Collegetarget 12: Binnen 4 jaar start bouw van 18.000 woningen*	Streef-waarde	4.500	9.000	13.500	18.000	
	Realisatie	4.547	7.250	10.383	n.n.b.	
Transformatie van 180.000 m2 kantoren	Streef-waarde	45.000	90.000	135.000	180.000	
	Realisatie	45.000	102.000	160.000.	n.n.b.	
Ten minste 15.000 bestaande woningen zijn verduurzaamd, waarvan 10.000 aardgas vrij of daarop voorbereid**	Streef-waarde		1.750	5.500	9.750	15.000
	Realisatie		5.748	n.n.b.	n.n.b. ***	

* Streefwaarde binnen 4 jaar start bouw van 18.000 nieuwe woningen, gemiddeld 4.500 start bouw woningen per jaar realiseren.

** opgave verdeeld over 4 jaar

***Het totaalcijfer voor deze effectindicator is nog niet bekend. Dit betekent echter niet dat er nog geen woningen verduurzaamd zijn en/of aardgasvrij gemaakt. Er worden volop stappen gezet met de verduurzaming en het aardgasvrij maken van woningen, bijvoorbeeld via de verschillende gebiedsaanpakken. Aan deze target wordt gewerkt in samenwerking met verschillende partners en organisaties in de stad en er zal z.s.m. over gerapporteerd worden. De rapportage over deze cijfers zal eens per jaar plaatsvinden, in lijn met de rapportage over de Prestatieafspraken met de woningcorporaties.

Prestatie indicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
2.000 studentenkamers (al dan niet tijdelijk of mobiel)	Streef-waarde	500	1.000	1.500	2.000	
	Realisatie	583	1.113	1.344	n.n.b.	
NPRZ: Steigers op Zuid (SoZ); Basiskwaliteit woningen (aantal woningen)	Streef-waarde	750	1.500	2.250	3.000	
	Realisatie	780	1.176	n.n.b.		
Vergunningverlening op grond van omgevingsrecht: aanvragen in behandeling genomen.	Streef-waarde	2.400	4.800	7.200	9.600	
	Realisatie	2.723	4.981	5.920*		
Wijkgerichte aanpak funderingsproblematiek (aantal woningen)	Streef-waarde	1.500	3.000	4.500	6.000	
	Realisatie	2.750	7.750	n.n.b.		

Wat kost het

	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
Overzicht van baten en lasten Wonen en bouwen	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025

Baten exclusief reserves	64.862	43.589	36.923	38.759	37.831	37.495
Bijdragen rijk en medeoverheden	12.951	7.972	3.631	5.537	4.609	4.273
Financieringsbaten	172	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	50.207	35.617	33.293	33.222	33.222	33.222
Overige baten	1.531	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	132.050	150.509	115.461	113.504	89.749	87.197
Apparaatslasten	99.343	101.272	103.111	104.202	99.080	97.960
Inhuur	19.402	15.174	16.888	18.112	12.990	11.871
Overige apparaatslasten	1.446	1.992	2.143	2.142	2.142	2.142
Personeel	78.495	84.106	84.080	83.948	83.948	83.948
Intern resultaat	-26.997	-20.928	-20.115	-20.970	-18.802	-18.714
Intern resultaat	-26.997	-20.928	-20.115	-20.970	-18.802	-18.714
Programmalasten	59.704	70.165	32.465	30.272	9.471	7.950
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	48.026	59.482	23.070	18.394	-910	-7.221
Kapitaallasten	2.901	3.939	5.445	9.095	9.367	14.157
Overige programmalasten	-216	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	8.993	6.744	3.950	2.782	1.014	1.014
Saldo voor vpb en reserveringen	-67.189	-106.920	-78.538	-74.745	-51.919	-49.702
Saldo voor reserveringen	-67.189	-106.920	-78.538	-74.745	-51.919	-49.702
Reserves	40.447	61.077	34.592	29.807	26.112	23.784
Onttrekking reserves	46.347	67.777	39.092	29.807	26.112	23.784
Toevoeging reserves	8.500	6.700	4.500	0	0	0
Vrijval reserves	2.600	0	0	0	0	0
Saldo	-26.742	-45.843	-43.946	-44.938	-25.807	-25.918

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 23.645	- 17.926	- 18.565	- 19.289	- 19.289		

Omissieregeling 2019	- 31.383	- 17.668	- 16.677	- 18.772	- 18.772	
Voorjaarsnota 2019	- 42.243	- 16.261	- 16.044	- 17.672	- 19.436	
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 69.492	- 48.765	- 37.893	- 30.954	- 20.238	
10-maandsrapportage 2019	- 50.027	- 48.765	- 37.893	- 30.954	- 20.238	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 44.499					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 34.528	- 37.893	- 30.954	- 20.238	- 20.238
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 30.305	- 33.232	- 31.672	- 34.951	- 26.253
10-maandsrapportage 2020		- 30.810	- 33.232	- 31.672	- 34.951	- 26.253
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 26.742				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 45.843	- 43.946	- 44.938	- 25.807 - 25.918

Financiële bijstellingen

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Bijstellingen Wonen en bouwen						
Oorspronkelijke begroting 2021		-33.232	-31.672	-34.951	-26.253	-26.253
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-12.611	-12.274	-9.987	447	335
Basisbudget Gebiedsontwikkeling na 2022	Bezuinigingen/Taakstellingen	0	0	0	4.000	4.000
Budget Gebiedsontwikkeling na 2022 door groei van de stad	Bezuinigingen/Taakstellingen	0	0	0	1.000	1.000
Bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie	Intensiveringen	-3.200	-1.000	0	0	0
Duurzaamheid in gebiedsontwikkeling	Intensiveringen	0	79	0	0	0
Goed huren en verhuren	Intensiveringen	-1.500	-4.474	-4.244	0	0
Startersleningen	Intensiveringen	-50	-125	-125	-125	-125
Kasschuif Cooperatieve Woonvormen	Kasschuiven	0	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	1
Bijstelling formatie	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-59	-27	-27	-27	-27
Externe bijdragen en subsidies voor gebiedsontwikkelingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Onderbesteding dienstreizen en opleidingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	151	0	0	0	0

Aframing Bijdrage Grondbank Zuidplas	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Inkomende bijdragen en subsidies buitenruimteprojecten	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Programma Rivieroevers	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Startersleningen	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Technische wijziging	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Bodem	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheid Gebieden	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Funderingen	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Investerings Rozenburg	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Middensegment Huur	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor RIM	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stadsinitiatief	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Wabo-leges	Reserves	0	337	0	316	0
Handhaving energielabel C kantoren	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-7.953	-7.065	-5.591	-4.717	-4.513
Begroting na wijzigingen		-45.843	-43.946	-44.938	-25.807	-25.918

Toelichting financiële bijstellingen

Basisbudget Gebiedsontwikkeling na 2022

Om financiële ruimte te creëren in het meerjarig beeld worden de intensiveringen vanuit het coalitieakkoord teruggedraaid vanaf 2024. De huidige gemeenteraad heeft vanwege het grote tekort aan woningen en de grote woningbehoefte extra middelen toegekend om in de huidige bestuursperiode 18.000 woningen te kunnen bouwen. Deze middelen zijn niet structureel en vervallen per 2023. Om het huidige bouwtempo te continueren en daarmee aan de (middel)lange termijn inzet te borgen, is continuering van de intensivering vanaf 2023 en verder noodzakelijk. Daarmee wordt de huidige personele inzet ten behoeve van de bouw van woningen en de groei van de stad gewaarborgd. Vorig jaar was voor 2023 € 8 mln en voor 2024 € 4 mln opgenomen. Nu is besloten om het bedrag van € 4 mln voor 2024 en 2025 terug te draaien.

Budget Gebiedsontwikkeling na 2022 door groei van de stad

Om financiële ruimte te creëren in het meerjarig beeld worden de intensiveringen vanuit het coalitieakkoord teruggedraaid vanaf 2024. Om vanaf 2023 aan de woningbouwambitie, voortvloeiend uit het Addendum Woonvisie 2030, te kunnen voldoen is € 2 mln extra nodig bovenop het gevraagde basisbudget gebiedsontwikkeling. Vorig jaar was voor 2023 € 2 mln en voor 2024 € 1 mln opgenomen. Nu is besloten om het bedrag van € 1 mln voor 2024 en 2025 terug te draaien.

Bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie

In het kader van Groei van de Stad staat Rotterdam voor de opgave om 50.000 woningen te bouwen in de periode tot 2030. Deze opgave kent ook business cases die wel bijdragen aan de maatschappelijke doelstellingen, maar financieel onrendabel zijn. In 2020 is daarom de bestemmingsreserve Stimulering Bouwproductie ingesteld en is er € 5 mln gedoteerd aan deze reserve. Het voorstel is om deze reserve in 2021 en 2022 te voeden met respectievelijk € 3,2 mln en € 1,0 mln om de investeringsmogelijkheden te verstevigen en in de toekomst projecten te kunnen faciliteren en/of mogelijk te maken. Vanuit de reserve worden financiële knelpunten opgelost die voortkomen uit initiatieven die een bijdrage leveren aan de groei van de stad, maar die zonder de bijdrage niet tot realisatie komen.

Duurzaamheid in Gebiedsontwikkeling

De gemeente wil jaarlijks 3.000 woningen bouwen, zodat er in 2040 zeker 50.000 woningen zijn bijgekomen. Volgens de Woonvisie is Rotterdam dan een stad met een aantrekkelijk woonmilieu en toekomstbestendige woningen van goede kwaliteit. Toekomstbestendig betekent ook inspelen op de grote transitie die de stad komende decennia te wachten staan: Energietransitie, circulaire economie en klimaatbestendig. Het Rotterdams Duurzaamheidskompas geeft richting aan de gemeentelijke aanpak van deze transitie. Met duurzame gebiedsontwikkeling vertalen we dit in concrete en behapbare adviezen voor projecten en ontwikkelingen. Dit doen we aan het begin van een project/ontwikkeling, zodat we vertraging voorkomen. Zo brengen we de kwaliteitsimpuls vanuit de bouwopgave en doelstellingen vanuit duurzaamheid bij elkaar en bouwen we aan een toekomstbestendige stad. Hiervoor is in de Voorjaarsnota 2021 € 490 in 2021 en € 926 in 2022 aan middelen beschikbaar gesteld, echter door een technische verdeling betekent dit voor dit taakveld een korting van € 79 voor 2022.

Goed huren en verhuren

De gemeenteraad heeft prioriteit gegeven aan de actieve inzet vanuit Bouw- en Woningtoezicht voor problemen op de woningmarkt. Er wordt voor 2021 € 1,5 mln beschikbaar gesteld voor de aanpak goed huren en verhuren waarbij huurders worden geholpen, verhuurders worden gewezen op hun verplichtingen en waarbij nodig handhavend kan worden opgetreden. Voor 2022 is € 4,5 mln en voor 2023 is € 4,2 mln beschikbaar gesteld.

Startersleningen

Kopers kunnen met de Starterslening, die loopt via de SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten), een extra lening krijgen als onderdeel van de totaal benodigde financiering. Door deze steun in de rug kunnen die Rotterdammers net iets meer besteden, waardoor een groter deel van de koopwoningvoorraad binnen hun bereik komt. De starterslening is onderdeel van de 5 maatregelen die opgenomen zijn in de agendapost maatregelen Doorbouwmanifest. Om hier invulling aan te geven wordt € 6 mln voor leningen en € 550 ten behoeve van interne kosten beschikbaar gesteld.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf [Investeringskredieten](#).

Bijstelling formatie

De formatie van de afdeling Gebiedsexploitatie is met één FTE bijgesteld.

Externe bijdragen en subsidies voor gebiedsontwikkelingen

In 2021 wordt voor € 5,4 mln aan kosten verwacht, die betaald worden uit bijdragen van andere partijen. Dit betreft onder andere bijdragen van: Rijkswaterstaat en de Europese Unie voor Eiland van Brienenoord, Bestaand Rotterdams Gebied voor Blue City en Getijddepark Keilehaven én Droom en Daad voor het Park bij de Euromast.

Onderbesteding dienstreizen en opleidingen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Bestemmingsreserve Duurzaamheid Gebieden

Vanuit deze reserve is nog € 46 beschikbaar voor vergroening van Arie den Arendplein en Waterfront in Pernis.

Bestemmingsreserve Funderingen

In 2020 zijn meerjarige verplichtingen aangegaan in het kader van funderingsonderzoek en -herstel. Hiervoor is € 673 beschikbaar gesteld.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Er is voor € 5 mln meer aan kosten opgenomen, gedekt vanuit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling. De grootste wijzigingen betreffen:

- € 1,9 mln voor Floating Office Rotterdam, een deel van de werkzaamheden is doorgeschoven van 2020 naar 2021
- De bijdrage voor het Park bij de Euromast is verhoogd van € 1 mln naar € 2,5 mln. Het grootste deel van de werkzaamheden vindt in 2021 plaats en daarom is € 1 mln opgenomen in 2021 en € 0,5 mln in 2022
- € 0,6 mln vanuit bijdrage Groenoffensief voor eiland van Brienenoord is doorgeschoven van 2020 naar 2021
- € 0,6 mln voor Buitenruimte Staringbuurt is in 2020 niet onttrokken aan de reserve, dit is doorgeschoven naar 2021
- Er is een bijdrage toegekend van € 1 mln voor Arcadeverlichting in Rotterdam Central District. De planning van de uitgaven is als volgt: € 0,4 mln in 2021, € 0,5 in 2022 en € 0,1 mln in 2023
- € 0,3 mln is toegekend om de apparaatskosten voor de fondsbeheertaken in 2021 te dekken
- € 0,3 mln voor de Coolsingel, deze uitgaven zijn doorgeschoven van 2020 naar 2021.

Bestemmingsreserve Investerings Rozenburg

Er is een bijdrage van € 15 toegekend voor de realisatie van parkeerplekken in Pothof.

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam

Er is voor € 3,3 mln meer aan kosten opgenomen, gedekt vanuit de bestemmingreserve Investeringsfonds Rotterdam (IFR). De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- € 3,7 mln voor de plannen binnen Merwe-Vierhavens
- € 0,9 mln voor de mobiliteitsmaatregelen Feijenoord City. De uitgaven zijn in tijd naar voren geschoven op basis van de laatste prognose
- € 0,5 mln voor de buitenruimte bij Erasmus Medisch Centrum. In 2021 worden de laatste werkzaamheden voor dit project verwacht
- € 0,4 mln voor particuliere voorraad in 2021 en € 0,4 mln in 2022. Dit is doorgeschoven vanuit 2020 en bestemd voor uitgaven aan de Boergoensehof
- - € 2,3 mln Hart van Zuid. De kapitaallasten (rente en afschrijving) vallen € 0,6 mln lager uit en de verwachte out of pocket uitgaven in 2021 voor het project Hart van Zuid zijn € 1,7 lager dan eerder was begroot voor dit jaar.

Bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Er is voor € 0,75 mln meer aan kosten opgenomen, gedekt vanuit de bestemmingreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid. De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- De subsidiebijdrage voor de Urkersingel van € 1,691 mln is verschoven van 2021 naar 2022
- Bijdrage van € 700 voor 2021 en € 670 voor 2022 voor de subsidieregeling Samenvoegen
- Er zijn bijdragen toegekend vanuit deze reserve voor de apparaatskosten van de subsidieregeling Samenvoegen en de voorbereiding van nieuwe buitenruimteprojecten. Samen met de doorgeschoven plannen van 2020 zal er ongeveer € 1,7 mln aan kosten aan de reserve onttrokken gaan worden.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

Vanuit deze reserve is € 284 begroot aan kosten voor de pilot flexibele opvang en € 10 voor cultureel erfgoed in Hoek van Holland.

Bestemmingsreserve Wabo-leges

De toename eind 2020 van de ingediende bouwplannen in de hoogste categorie leiden tot extra benodigde capaciteit en behandelkosten in 2021 van € 3,9 mln, € 1,5 mln in 2022 en € 1,4 mln in 2024.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Wonen en bouwen zijn er diverse technische wijzigingen geweest (van - € 8,0 mln in 2021 tot - € 4,5 mln in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn de formatieoverheveling naar aanleiding van de reorganisatie bij Ruimte en Wonen vanuit het taakveld Ruimtelijk Ordening - Ontwikkeling (- € 3,1 mln structureel), de budgetoverheveling voor strategisch beheer vastgoed vanuit het taakveld Beheer overige gebouwen en gronden (- € 1,5 mln in 2021, - € 1,9 mln in 2022 en - € 0,7 mln in 2023), de verschuiving van het knelpunt ten gevolge van de capaciteitsplanning (- € 1,4 mln in 2021), het oplossen van de clusterbrede stelpost (- € 0,9 mln in 2021, - € 0,8 mln in 2022 en 2023 én - € 0,7 mln in 2024 en 2025), het vastleggen van uren conform de capaciteitsplanning bij investeringsprojecten van Gebiedsontwikkeling (- € 0,6 mln in 2021) en de budgetoverheveling van onderzoekskosten vanuit het programma Economische Zaken (- € 0,5 mln structureel).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Actieplan Woonoverlast 2015-2019](#)
- [Actualisatie ontwikkelingsvisie Lijnbaan](#)

- [Rotterdam Architectuurstad](#)
- [Atelier en Broedplaatsenbeleid 2017-2021](#)
- [Atlas Stedelijke Havens - De havens in kaart](#)
- [Beleidskader verkoop huurwoningen](#)
- [Beleidsplan Naleving Omgevingsrecht](#)
- [Binnenstad als City Lounge - Binnenstadplan 2008-2020](#)
- [Bouwverordening 2010](#)
- De Nieuwe Transformatie Aanpak kantoren Rotterdam 2016-2020
- De Nieuwe Transformatie Aanpak winkels Rotterdam 2016-2020
- [Rivieroevers Rotterdam Resultaten 2014-2018 en vooruitblik](#)
- [Rivieroevers Rotterdam Uitvoeringsprogramma 2019-2022](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Nieuwe Maas](#)
- [Toekomstperspectief binnenstedelijke Rotte](#)
- [Uitvoeringsplan Energietransitie 2019-2020](#)
- [Beleidskader detailhandel Rotterdam 2017](#)
- [Gebiedsvisie Hoboken 2030](#)
- [Gebiedsvisie Hoek van Holland 2011-2020](#)
- [Gebiedsvisie Nieuw Kralingen](#)
- [Gebiedsvisie Rotterdam Central District](#)
- [Gebiedsvisie Stadionpark](#)
- [Grondprijsbeleid 2013](#)
- [Handboek Rotterdamse Stijl](#)
- [Hoogbouwvisie 2011](#)
- [Horecanota Rotterdam 2017-2021](#)
- Hotelkader
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2019 Rotterdam](#)
- [Kader Stedelijke Ontwikkeling](#)
- Kadernota grondbeleid 2003
- [Meerjarenplan Bouw en Woningtoezicht 2018-2021](#)
- [Natuurkaart Rotterdam](#)
- [NPRZ Uitvoeringsplannen](#)
- [Plintenstrategie: Binnenstad op ooghoogte](#)
- [Programma Funderingsaanpak](#)
- [Programma Kansrijke Wijken](#)
- [Programma Langer Thuis](#)
- [Programma Rivieroevers](#)
- [Roadmap Next Economy](#)
- [Rotterdam Kaart van de Stad - Verkenning ontwikkelkansen lange termijn](#)
- [Stadsvisie](#)
- [Havenvisie](#)
- [Steigers op Zuid](#)
- [Resilient Rotterdam](#)
- [Structuurvisie Hart van Zuid](#)

- [Structuurvisie Stadshavens](#)
- [Vastgoed, katalysator voor ontwikkeling \(meerjarenperspectief Rotterdams vastgoed\)](#)
- [Verhaal van de stad](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2015](#)
- [Visie en strategie Rotterdam Makers District](#)
- [Visie Werklocaties Rotterdam 2030](#)
- [Woonvisie 2030](#)
- [Thuis in Rotterdam – Addendum woonvisie Rotterdam 2030](#)
- [Actieplan Middenhuur](#)
- [Werkprogramma NPRZ Wonen 2019 -2022](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam groeit. Goed wonen zorgt voor een stabiele (thuis)basis in een dynamische stad en vergroot daarmee de kans dat Rotterdammers actief en gezond opgroeien, leren, participeren in de samenleving en economie en zichzelf ontwikkelen onder veranderende omstandigheden. De gemeente faciliteert uiteenlopende woonwensen binnen de stadsgrenzen waardoor iedereen die iets voor Rotterdam kan betekenen (en andersom) een plek kan vinden en het voor bedrijven ook aantrekkelijk is zich hier te vestigen vanwege de aanwezige talenten en capaciteiten. De groei van de stad, samen met bijvoorbeeld de nieuwe economie, energietransitie en klimaatverandering brengen ook allerlei risico's met zich mee. Rotterdam ziet juist kansen in deze dynamiek en werkt aan een positieve vertaling daarvan. Tegelijkertijd werkt de gemeente daarmee aan de weerbaarheid en de veerkracht (resilience) van de stad.

Huidige en nieuwe Rotterdammers kunnen in de komende vier jaar in onze stad nog beter een huis passend bij hun wensen en mogelijkheden vinden, in een prettige, veilige en groene woonomgeving. De gemeente pakt door op de ambities van de Woonvisie 2030, maar beseft dat de stad harder moet groeien qua woningaantallen en versneld moet verduurzamen en inspelen op andere transitie (klimaat, mobiliteit, circulair bouwen, digitalisering) om ook in de toekomst een aantrekkelijke én resiliënt (veerkrachtig en toekomstbestendige) woonstad te kunnen blijven. Deze versnelling op de uitvoering van ambities is vastgelegd in het Addendum op de Woonvisie 2030.

Tegelijkertijd ligt er een opgave om te zorgen dat de basis op orde blijft in de bestaande woningvoorraad. Groepen woningzoekenden die nu tussen wal en schip dreigen te vallen en/of een maatschappelijke meerwaarde hebben, worden door de gemeente extra ondersteund in hun zoektocht naar een woning. Met als inzet het wonen voor Rotterdammers zo veel mogelijk betaalbaar, toegankelijk en overlastvrij te maken en houden.

Belangrijke ontwikkelingen die effect hebben op het wonen en bouwen, waarvan de aard en omvang van het effect nog lang niet allemaal duidelijk zijn:

- Demografische ontwikkelingen zoals de ontwikkelingen in de huishoudensamenstelling, levensverwachting en migratie.

- Nationale energietransitie en de vertaling daarvan naar Rotterdam. Een woning verhoogt haar toekomstwaarde (en daarmee ook WOZ-waarde) door volledig te zijn aangepast op schone energie
- voortdurende klimaatveranderingen zodat woningen anders ingesteld moeten zijn op wateroverlast, waterschaarste en hittestress
- stedelijke mobiliteitstransitie, waarbij ingezet wordt op schone deelconcepten voor modaliteiten en meer ruimte voor fietsen, OV en lopen in de directe woonomgeving wordt geboden
- nationale en internationale ontwikkelingen ten aanzien van financiering van wonen zoals ontwikkelingen rondom het hypothecaire stelsel, de ontwikkeling van de rentestanden en de huurtoeslag en het landelijk fonds Duurzaam Funderingsherstel
- landelijke ontwikkelingen ten aanzien van wetgeving zoals de evaluatie van de Woningwet, de komst van de Omgevingswet en eventuele veranderingen in de Wet maatschappelijke ondersteuning
- landelijke subsidieregelingen en deals met het rijk ten aanzien van respectievelijk verduurzaming en het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)
- ontwikkelingen in de corporatiesector zoals fusies en saneringstrajecten
- ontwikkelingen en afspraken rond wonen op bovenlokaal niveau zoals de regionale woningmarktafspraken in de regio Rotterdam en op Zuidvleugelniveau de afspraken in het kader van de Verstedelijkingsalliantie
- ontwikkelingen in de markt (bijvoorbeeld prijspeil bouwmaterialen)

Strategische opgaven gebiedsontwikkelingen

Een aantal programma's en gebiedsontwikkelingen in Rotterdam heeft belangrijke betekenis voor de sociaal-economische ontwikkeling van de stad. In deze ontwikkelingen wordt (in samenhang met andere beleidsambities) een belangrijke bijdrage aan de woningbouwopgave van de korte, middellange en lange termijn geleverd. Het betreft de navolgende ontwikkelingen.

Merwe4Havens

Het Merwe-Vierhavengebied (M4H), de plek voor de innovatieve maakindustrie, wordt verder ontwikkeld. Binnen M4H ontwikkelt het deelgebied Merwehavens zich tot een aantrekkelijk en duurzaam woongebied dat goed in verbinding staat met de directe omgeving en waarbij er (milieutechnisch) evenwicht is en uitwisseling plaatsvindt met de directe omgeving die bestaat uit het naastgelegen Makersdistrict en de wijken Oud Mathenesse Witte Dorp, Bospolder Tussendijken en Spangen.

Stadionpark (incl. Feyenoord City)

Stadionpark is een grote gebiedsontwikkeling op Rotterdam Zuid, waar wonen, sporten en beleven samenkomt. Op de Sportcampus vindt een herschikking plaats van sportvelden en worden nieuwe accommodaties gerealiseerd, waarbij de 1e fase is afgerond en de overige delen in uitvoering zijn. Een stedenbouwkundig ontwerp voor woningen en onderwijs in de noordoosthoek van de Sportcampus is juli 2020 door het college

vastgesteld en wordt aangeboden aan de Gemeenteraad. De herinrichting van Park de Twee Heuvels is vrijwel afgerond en de tender voor de woningbouw heeft een bijzonder winnend ontwerp opgeleverd. Start bouw van de parkvilla's in 2021. Juli 2020 is gestart met bouwrijp maken van de GAMMA/P+R locatie op de Noorderhelling. Medio juli 2020 zal het eerste binnenstedelijke FastNed snellaad station op het Zuiddiepje worden geopend.

Het planproces voor de stadionontwikkeling en gebiedsontwikkeling Feyenoord City is in volle gang. De gebiedsontwikkeling is vastgelegd in het Masterplan Feyenoord City dat in november 2019 door de Gemeenteraad is vastgesteld. Het bestemmingsplan wordt in 2020 opgeleverd. Het ontwerp voor het Nieuwe stadion en aangrenzende openbare gebied vordert volgens planning, de aanvraag omgevingsvergunning is gedaan. Vanaf oktober 2020 worden de plannen getoetst aan de door de raad opgestelde voorwaarden, zoals vastgelegd in de Position Paper. De Corona crisis heeft invloed op het Stadionpark. Externe partners zoals Stadion Feyenoord en de Stichting Gebiedsontwikkeling hebben extra hordes te nemen in hun financiering. De participatie is complex gebleven, maar het uitgangspunt dat de projecten zoveel als mogelijk ongestoord doorgaan is vergaand gerealiseerd.

Hart van Zuid

De gebiedsontwikkeling Hart van Zuid (HvZ) heeft als doel het nieuwe centrum voor Rotterdam Zuid te realiseren. HvZ bestaat uit een integraal programma dat moet leiden tot economische en sociale verbetering, het verbeteren van verblijfsklimaat, -duur en comfort, verhogen van werkgelegenheid, borgen van goede vervoersverbindingen, borgen van duurzaamheid en verbeteren van veiligheid.

Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ): pijler Wonen

Binnen de pijler Wonen zetten we via het Werkprogramma NPRZ Wonen 2019 – 2022 door op de transformatie van de focuswijken. Ingrepen in de goedkope woningvoorraad en de woonmilieus van Rotterdam-Zuid moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus op Zuid gerealiseerd worden, zodat er voldoende duurzame woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid en nieuwe bewoners met midden- en hoge inkomens.

Duurzame gebiedsaanpak

Verspreid over de stad bestaat een aantal aandachtsgebieden voor de energietransitie van de gebouwde omgeving. Het betreft de gebieden Reyerdijk/Groot IJsselmonde, Pendrecht-Zuidoost, Rozenburg, Lage Land Oost (Prinsenland) en Bospolder-Tussendijken. Hier komt een samenhangende, duurzame gebiedsaanpak. Ook wordt waar mogelijk een relatie gelegd met andere transitie, denk aan langer thuis wonen.

Korte termijn ontwikkelingen woningbouw

Voorbeelden van actuele ontwikkelingen die direct bijdragen aan de groei van de woningvoorraad en aantrekkelijke woonmilieus zijn Park16Hoven, Nesselande, Lloydkwartier, Parkstad en de Binnenstad als city-lounge. Hier blijft de gemeente de marktpartijen en particuliere initiatiefnemers faciliteren en uitdagen naar de opgave te kijken vanuit een uitgekiende, lange termijnvisie.

De bouwopgave wordt steeds zichtbaarder in de stad, op tal van plekken, waaronder op Katendrecht, de Binnenstad, Parkstad, het Motorstraatgebied en nabij de Coolhaven, zijn volop bouwactiviteiten aan de gang.

Ook wordt volop ingezet op het in ontwikkeling nemen van nieuwe bouwlocaties, het vermarkten van gemeentelijke bouwlocaties en het ruimte geven aan marktinitiatieven.

Verkeer en vervoer

Pagina 80

Verkeer en vervoer

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur: we faciliteren de groei en verdichting van de stad primair met slimme duurzame en integrale aanpassingen aan het infrastructurele netwerk. Dit betekent nieuwe oeververbindingen, veilige en oversteekbare stadsboulevards, ruime fietspaden, aantrekkelijke OV-knooppunten, toekomstbestendige energie-infrastructuur voor elektrisch rijden en meer stallingsruimte voor de fiets.

TAAKVELD 1

Openbaar vervoer

Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.

Een betere verbinding tussen de OV-netwerken noord- en zuid-Rotterdam en een betere ontsluiting van de rivieroever.

Een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken door ouderen en minder-validen.

TAAKVELD 2

Parkeerbelasting

Het reguleren van het parkeergedrag van Rotterdammers en haar bezoekers, door middel van een belasting voor het parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen, draagt bij aan het beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en verduurzaming, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages.

TAAKVELD 3

Parkeren

Vanuit de focus op meer ruimte voor fietsers en voetgangers en minder parkeren op straat, willen wij automobilisten stimuleren te kiezen voor Park+Ride-voorzieningen of een openbare parkeergarage aan de rand van het centrum. Tegelijkertijd willen wij ruimte bieden voor het comfortabel en veilig plaatsen van fietsen in fietsenstallingen en maatwerk in fietsparkeren voor bewoners in de wijken waar dat nodig is.

TAAKVELD 4

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

TAAKVELD 5

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur. We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen.

Overzicht baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	153.790	153.206	156.911	144.293	144.293	144.293
Bijdragen rijk en medeoverheden	27.089	27.744	142	135	135	135
Overige opbrengsten derden	126.780	125.462	156.769	144.158	144.158	144.158
Overige baten	-80	0	0	0	0	0

Lasten exclusief reserves	132.729	162.278	152.622	98.465	99.542	99.435
Apparaatslasten	27.804	31.881	32.122	31.997	32.103	32.103
Inhuur	2.390	3.121	2.476	2.332	2.438	2.438
Overige apparaatslasten	784	662	789	789	789	789
Personeel	24.630	28.098	28.858	28.876	28.876	28.876
Intern resultaat	32.646	29.112	26.539	27.041	25.546	24.895
Intern resultaat	32.646	29.112	26.539	27.041	25.546	24.895
Programmalasten	72.279	101.284	93.961	39.427	41.894	42.437
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	59.473	87.648	77.058	21.205	23.584	24.651
Kapitaallasten	8.988	8.997	12.673	13.992	14.080	13.556
Overige programmalasten	3.358	4.097	4.097	4.097	4.097	4.097
Subsidies en inkomstenoverdrachten	461	542	132	132	132	132
Saldo voor vpb en reserveringen	21.061	-9.072	4.289	45.827	44.750	44.858
Saldo voor reserveringen	21.061	-9.072	4.289	45.827	44.750	44.858
Reserves	17.541	35.661	46.852	2.502	2.401	2.281
Onttrekking reserves	17.940	35.661	47.190	2.912	2.811	2.691
Toevoeging reserves	399	0	338	410	410	410
Saldo	38.602	26.590	51.142	48.329	47.152	47.140

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	26.298	26.180	22.607	22.160	22.160		
Omissieregeling 2019	25.545	25.095	21.333	20.890	20.890		
Voorjaarsnota 2019	31.035	36.007	32.850	32.345	32.342		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	31.962	37.372	34.372	34.156	38.707		
10-maandsrapportage 2019	39.023	37.372	34.372	34.156	38.707		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	43.119						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		27.103	34.372	34.156	38.707	38.707	

Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	39.097	39.211	38.389	42.208	41.867	
10-maandsrapportage 2020	39.252	39.211	38.389	42.208	41.867	
Jaarstukken 2020 (realisatie)	38.602					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		26.590	51.142	48.329	47.152	47.140

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De opbrengsten derden en overige baten bestaan grotendeels uit de parkeerinkomsten op straat en in de parkeergarages, de bijdrage voor het railinfrastructuurproject Hoekse Lijn en het uitvoeren van opdrachten voor externe opdrachtgevers.

Lasten

De lasten vloeien hoofdzakelijk voort uit de uitvoering van onder andere het jaarlijks vervangen van verkeerslichtinstallaties, de inzet voor straatparkeren, de exploitatie en het beheer van parkeergarages en het fiscaal handhaven, fietsvoorzieningen, openbaar vervoer, stedelijke bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

Reserves

De mutaties op de reserves hebben onder andere betrekking op bestemmingsreserves Investeringsfonds Rotterdam, Stedelijke bereikbaarheid en Energietransitie. De onttrekkingen aan de bestemmingsreserves worden ingezet voor de dekking van de kapitaallasten, duurzame mobiliteit, het project Hoekse Lijn inclusief metro aan zee, A16 Rotterdam, Meerjarig Infrastructuur, Ruimte en Transport-Oeververbinding, stedelijke bereikbaarheid.

Meerjarig verloop

Door corona vallen de parkeeropbrengsten in 2021 lager uit. Vanaf 2022 nemen de parkeerbaten structureel toe door uitbreidingen betaald parkeren (tijden en gebieden). Voor 2022 is bovendien rekening gehouden met een vooralsnog incidentele meevaller in de parkeerexploitatie. In 2022 wordt, na verdere besluitvorming omtrent betaald parkeren en de realisatie van parkeervoorzieningen, bekend wat het structureel effect zal zijn op de parkeerexploitatie. Voor de jaren vanaf 2022 is er, ondanks de hogere parkeerbaten, een dalend verloop te zien in de baten. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het aflopende railinfrastructuurproject Hoekse Lijn waar een bijdrage voor wordt ontvangen.

De lasten dalen meerjarig door, dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het aflopende railinfrastructuurproject Hoekse Lijn, Energietransitie en aflopende intensiveringen. Ook de reserves laten een meerjarig dalend beeld zien, dit wordt onder andere veroorzaakt door de bestemmingsreserves Stedelijke Bereikbaarheid, Hoekse Lijn en de Energietransitie.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie 2021 (€)	Mutatie 2021 (%)	Mutatie 2022 (€)	Mutatie 2022 (%)	Mutatie 2023 (€)	Mutatie 2023 (%)	Mutatie 2024 (€)	Mutatie 2024 (%)	Mutatie 2025 (€)	Mutatie 2025 (%)
Verkeer en vervoer	-12.621	32%	12.752	33%	6.121	15%	5.285	13%	5.273	13%
Openbaar vervoer	1.232	14%	203	2%	203	2%	140	1%	140	1%
Parkeerbelasting	-12.774	14%	10.439	11%	2.436	3%	2.436	3%	2.436	3%
Parkeren	-1.173	5%	1.918	8%	2.292	10%	2.455	11%	2.455	11%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	6	0%	-241	4%	-146	3%	-51	1%	-51	1%
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	88	1%	433	2%	1.335	10%	305	2%	293	2%
Openbaar vervoer	1.232	14%	203	2%	203	2%	140	1%	140	1%
Parkeerbelasting	-12.774	14%	10.439	11%	2.436	3%	2.436	3%	2.436	3%
Parkeren	-1.173	5%	1.918	8%	2.292	10%	2.455	11%	2.455	11%
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	6	0%	-241	4%	-146	3%	-51	1%	-51	1%
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	88	1%	433	2%	1.335	10%	305	2%	293	2%

Omschrijving programma

Fijn wonen en leven in Rotterdam begint bij een fijne woning in een prettige, groene buurt voorzien van alle essentiële voorzieningen en infrastructuren (water, riool, energie, groen, fietspaden etc). Nieuwe of huidige bewoners moeten in onze stad een woning van hun wensen en mogelijkheden kunnen vinden en zich prettig en gezond door de stad kunnen bewegen.

Dat wonen en leven gebeurt in een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een excellente vervoersinfrastructuur met schone vervoersmiddelen en een met een betere luchtkwaliteit. De klimaatopgaven uit het akkoord van Parijs vragen om een forse energie- én economische transitie van stad en haven. Willen wij en onze kinderen prettig blijven wonen en leven dan vraagt dit flinke keuzes, maatregelen en investeringen.

De gemeente zorgt voor een samenhangend beleid en uitvoering daarvan op bereikbaarheid, de kwaliteit van de leefomgeving, duurzaamheid, gezondheid en verkeersveiligheid. Dat realiseert de gemeente met een aanpak die is gericht op een overgang naar duurzame en emissieloze mobiliteit in 2050. Het perspectief daarbij is zowel gemeentelijk als regionaal.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen. We willen de mobiliteitsgroei opvangen met modaliteiten en vervoerssystemen die schoner en stiller zijn, minder ruimte claimen en voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent het bevorderen van: wandelen, fietsen, openbaar vervoer en elektrificatie van motorvoertuigen en schone logistiek in de stad.

Openbaar vervoer

Pagina 81

Openbaar vervoer

Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.

Een betere verbinding tussen de OV-netwerken Rotterdam Noord en Zuid en een betere ontsluiting van de rivieroever.

Een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken voor ouderen en minder-validen.

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder “wat willen we bereiken” en “wat gaan we daarvoor doen” zijn nog actueel. Gelet op het lage gebruik van het openbaar vervoer als gevolg van de coronacrisis heeft de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) zich genoodzaakt gezien een Transitieprogramma openbaar vervoer in het leven te roepen, waarin diverse bezuinigingen in het openbaar vervoer aanbod voorzien zijn. Hier is dit voorjaar met de raad over gesproken en daarbij stond het streven centraal om het openbaar vervoernetwerk zoveel mogelijk in stand te houden en om bezuinigingsmaatregelen in beginsel van tijdelijke aard te laten zijn. Dit was ook de essentie van de inzet van het college in MRDH-verband.

We zetten in op optimalisatie OV-tracés via de bestaande oeververbindingen. De eerste stap in de gefaseerde verbetering van het rivierkruisende openbaar vervoer op twee belangrijke corridors tussen Rotterdam Zuid en Noord: het OV via de Maastunnelcorridor tussen Zuidplein en Rotterdam Centraal en via de Van Brienenoordbrug tussen Zuidplein, Stadionpark en Kralingse Zoom. Het betreft optimalisatie bestaande OV-verbindingen als eerste stap op weg naar volledige Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV)-infrastructuur op langere termijn (bus, tram of metro). Voor een aantrekkelijk OV-product en een snelle en betrouwbare exploitatie zijn busstroken, prioriteitsstelling bij verkeerslichten, verlaagde en andere infrastructurele maatregelen nodig. Het betreft kansrijke relaties voor minimaal HOV-bus – hoogfrequent (minimaal 6 keer per uur), zo veel mogelijk vrijliggend, comfortabel, snel, direct en gestrekt. Het Rijk draagt hier ook financieel aan bij.

Ontwikkelingen 2022-2025

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die hebben geleid tot afwijkingen in het beoogde effect of de inspanningen. Wel is het duidelijk dat de coronacrisis de nodige onzekerheden met zich meebrengt. Zo is nog onduidelijk wanneer het gebruik van het openbaar vervoer zich weer gaat herstellen en zal er van groei van het gebruik van het openbaar vervoer de komende tijd naar verwachting geen sprake zijn. Ook heeft de crisis waarschijnlijk economische effecten die hun weerslag zullen hebben op het mobiliteitssysteem in zijn geheel. Ondanks deze onzekerheden blijven we vooralsnog echter onverminderd vasthouden aan de voorgestelde investeringen en de beoogde mobiliteitstransitie.

Wat willen we bereiken

- Een goede integratie van de OV-netwerken in reisketens en systemen/diensten bij voorkeur in makkelijke combinaties met voetgangers en fietsverkeer.
- We zorgen dat de OV-netwerken in Rotterdam Noord en Zuid beter met elkaar verbinden en dat de rivieroeveren beter ontsloten worden.
- We zorgen voor een goede toegankelijkheid van de OV-netwerken voor ouderen en minder-validen.

Wat gaan we daar voor doen

- Voortzetten gratis OV voor ouderen. Gebruik van openbaar vervoer voor ouderen blijft gratis. Daarmee dragen wij bij aan het voorkomen van sociaal isolement.
- Tot en met 2021 blijven we het bestaande netwerk vervoer over water ondersteunen. We ontwikkelen met de partners in de regio een strategie voor de periode vanaf 2022.
- Met de MRDH bevorderen we vormen van mobiliteitsdienstverlening. De bruikbaarheid en toegankelijkheid van het OV wordt hierdoor versterkt. Het gaat hier onder andere om voorzieningen voor de first & last mile en Mobility as a Service voor specifieke doelgroepen.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Groei OV-gebruik	Streefwaarde			In ontwikkeling		
	Realisatie	+2,7%	+2,8%	-45%		

Toelichting effectindicatoren

Als gevolg van covid-19 is na jaren van recordgroei het aantal reizigerskilometers gedaald met 45%. Het OV is mede door de tijdelijke beschikbaarheidsvergoeding van het Rijk blijven rijden en wordt nog steeds hoog gewaardeerd (de RET werd door klanten gewaardeerd met een 8). Het perspectief van groei inclusief capaciteitsknelpunten op middellange en lange termijn is ongewijzigd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Openbaar vervoer	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	26.364	27.416	91	91	91	91
Bijdragen rijk en medeoverheden	25.919	27.089	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	527	327	91	91	91	91
Overige baten	-81	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	39.385	56.549	47.809	8.763	9.824	9.824
Intern resultaat	3.091	3.338	1.177	1.177	-940	-940
Intern resultaat	3.091	3.338	1.177	1.177	-940	-940
Programmalasten	36.294	53.210	46.632	7.586	10.764	10.764
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	35.219	52.243	45.856	6.823	10.023	10.109
Kapitaallasten	452	501	643	630	609	523
Overige programmalasten	153	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	469	467	132	132	132	132
Saldo voor vpb en reserveringen	-13.021	-29.133	-47.718	-8.672	-9.733	-9.733
Saldo voor reserveringen	-13.021	-29.133	-47.718	-8.672	-9.733	-9.733
Reserves	4.881	21.244	38.638	-410	-410	-410
Onttrekking reserves	4.881	21.244	38.976	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	338	410	410	410
Saldo	-8.139	-7.888	-9.080	-9.082	-10.143	-10.143

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 7.513	- 7.855	- 8.019	- 8.028	- 8.028		
Omissieregeling 2019	- 8.206	- 7.855	- 8.019	- 8.028	- 8.028		
Voorjaarsnota 2019	- 8.206	- 8.451	- 8.536	- 8.712	- 8.712		

Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 7.001	- 7.157	- 7.221	- 7.388	- 7.389	
10-maandsrapportage 2019	- 7.001	- 7.157	- 7.221	- 7.388	- 7.389	
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 6.949					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 8.644	- 7.221	- 7.388	- 7.389	- 7.389
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 8.294	- 9.120	- 9.283	- 9.286	- 10.283
10-maandsrapportage 2020		- 8.294	- 9.120	- 9.283	- 9.286	- 10.283
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 8.139				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 7.888	- 9.080	- 9.082	- 10.143 - 10.143

Financiële bijstellingen

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
Bijstellingen Openbaar vervoer		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-9.120	-9.283	-9.286	-10.283	-10.283
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		1.232	203	203	140	140
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Actualisatie Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.232	203	203	140	140
Begroting na wijzigingen		-7.888	-9.080	-9.082	-10.143	-10.143

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf [Investeringen](#).

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam

De begrote kosten van het project hoekse Lijn (inclusief Metro aan Zee) ten laste van de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam zijn geactualiseerd. Het saldo van de begroting wijzigt hierdoor niet, het betreft verschuivingen in de tijd. De kosten gefinancierd door de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam worden in 2021 en 2022 geraamd op respectievelijk € 19,2 mln en € 38,7 mln.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Openbaar Vervoer zijn er diverse technische wijzigingen geweest (van € 1,232 mln in 2021 tot € 140 in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijziging heeft betrekking op de doorbelasting van overhead op projecten van € 1,173 mln in 2021 tot en met € 156 in 2025, de toelichting op de bijstelling is opgenomen onder 'samenvatting bijstellingen'. Verder zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest van € 59 in 2021 tot en met - € 16 in 2025.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [OV-visie Rotterdam 2018 - 2040](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het uitvoeren van taken op het gebied van openbaar vervoer, waaronder bus, tram, metro, taxivervoer en veerdiensten en de bijbehorende (omvangrijke) infrastructurele voorzieningen zoals stations, aanvullend op de verantwoordelijkheden van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag als regionale vervoersautoriteit.

Parkeerbelasting

Pagina 82

Parkeerbelasting

Het reguleren van het parkeergedrag van Rotterdammers en bezoekers, door middel van een belasting voor het parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen, draagt bij aan het beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en verduurzaming, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages.

Voortgang 2021

Op 10 december 2019 heeft het college de nota "Betaald parkeren in Rotterdam" vastgesteld. Deze nota is een verdere aanscherping van het beleid, met name op het gebied van straatparkeren, zoals vastgelegd in het Parkeerplan 2016-2018 "Parkeren in beweging". In de nota is een pakket van maatregelen opgenomen dat de

komende periode zal worden uitgevoerd met als doel een betere balans te realiseren tussen de verschillende claims op de openbare ruimte.

Op 1 januari 2021 zijn de betaaltijden voor betaald parkeren uitgebreid in de Agniesebuurt en een deel van het Ouden Noorden (Noord). Deze maatregel wordt toegepast in wijken waar de parkeerdruk in de avond en in het weekend voor een belangrijk deel wordt veroorzaakt door niet-vergunninghouders.

In dit kader zijn per 1 april 2021 de betaaltijden ook uitgebreid in het Nieuwe Westen (Delfshaven), Tarwewijk (Charlois), in de omgeving van het Zuidplein (Charlois), in een deel van Vreewijk (Feijenoord) en in Hillesluis (Feijenoord).

Op 1 februari 2021 is betaald parkeren ingevoerd in het Kleiwegkwartier (Hillegersberg-Schiebroek).

Op 1 april 2021 is betaald parkeren ingevoerd in de buurten Valkenier en de Landbouwboulevard in Vreewijk (Feijenoord).

Ontwikkelingen 2022-2025

In de nota "Betaald parkeren in Rotterdam" zijn de maatregelen benoemd die de komende periode worden uitgevoerd met als doel een betere balans te realiseren tussen de verschillende claims op de openbare ruimte:

- invoering betaald parkeren zonder draagvlakonderzoek als de parkeerdruk boven de 90 procent komt
- besluitvorming vooraf over invoering betaald parkeren bij grootschalige gebiedsontwikkelingen
- onderzoeken van de mogelijkheden van seizoensgebonden parkeervergunningen
- verlaging van vergunningenplafonds bij nachtdruk boven de 90 procent als de parkeerdruk wordt veroorzaakt door vergunninghouders
- pilots gericht op vergunninguitgifte binnen parkeersectoren met een uiteenlopende parkeerdruk
- uitbreiding tijden waarop betaald parkeren geldt indien de avond- en nachtdruk wordt veroorzaakt door niet-vergunninghouders

Wat willen we bereiken

Optimale verdeling van schaarse ruimte

Een optimale verdeling van de schaarse openbare parkeergelegenheid over alle Rotterdammers en bezoekers in onze wereldstad.

Wat gaan we daar voor doen

Optimale verdeling van schaarse ruimte

- parkeerregelgeving voorbereiden en uitvoeren

- doelgerichte parkeerproducten faciliteren waarbij gastheerschap centraal staat
- beheer en onderhoud
- productinnovaties
- informatiegestuurd fiscale handhaving
- actief in gesprek gaan over de wenselijkheid van invoering betaald parkeren, conform de kaders van de nota "Betaald parkeren in Rotterdam"
- ongeveer 300 parkeerplaatsen in het Centrum, die zijn voorbehouden aan vergunninghouders, worden omgezet in normale parkeerplaatsen
- bij parkeersectoren met een wachtlijst voor vergunningen krijgen aanvragen voor eerste bewonersvergunningen voorrang
- pilot parkeerduurbeperking op de Veranda bij wedstrijden/evenementen in Stadion Feijenoord
- hogere Inkomsten benutten om ambities van het college te faciliteren bij uitbreiding P+R-voorzieningen en voorzieningen voor fietsparkeren

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Betalingsgraad	Streefwaarde	86%	87%	88%	89%	90%	91%
	Realisatie	86%	87%	88%			
Beschikbaarheid parkeerautomaten*	Streefwaarde	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%	99,7%
	Realisatie	99,7%	99,7%	99,7%			

* Dit is gebaseerd op de Service Level Agreement met onze leveranciers

Toelichting indicatoren

De jaarlijkse stijging van de betalingsgraad is het gevolg van de doorontwikkeling van de fiscale parkeercontrole door meer data- en informatiegestuurd te werken en gebruik te maken van omgevingsbeelden ("handhaven op afstand").

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Parkeerbelasting	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	112.365	111.212	139.730	127.120	127.120	127.120
Bijdragen rijk en medeoverheden	42	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	112.323	111.212	139.730	127.120	127.120	127.120
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	26.205	29.448	35.353	30.351	30.353	30.353

Apparaatslasten	6.975	8.104	8.214	8.214	8.214	8.214
Inhuur	219	399	69	69	69	69
Overige apparaatslasten	298	244	311	312	312	312
Personeel	6.459	7.461	7.833	7.834	7.834	7.834
Intern resultaat	13.162	12.545	12.545	12.545	12.545	12.545
Intern resultaat	13.162	12.545	12.545	12.545	12.545	12.545
Programmalasten	6.068	8.798	14.594	9.591	9.593	9.593
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	3.414	5.519	10.937	5.921	5.909	5.933
Kapitaallasten	103	80	457	471	485	460
Overige programmalasten	2.551	3.200	3.200	3.200	3.200	3.200
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	86.160	81.765	104.377	96.769	96.767	96.767
Saldo voor reserveringen	86.160	81.765	104.377	96.769	96.767	96.767
Saldo	86.160	81.765	104.377	96.769	96.767	96.767

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	68.880	71.274	71.257	71.257	71.257		
Omissieregeling 2019	68.321	70.781	70.780	70.783	70.783		
Voorjaarsnota 2019	74.323	82.825	82.865	82.911	82.910		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	74.670	82.702	82.742	82.788	82.786		
10-maandsrapportage 2019	79.610	82.702	82.742	82.788	82.786		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	77.186						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		82.100	82.742	82.788	82.786	82.786	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		90.225	94.538	93.938	94.333	94.331	
10-maandsrapportage 2020		88.796	94.538	93.938	94.333	94.331	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		86.160					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			81.765	104.377	96.769	96.767	96.767

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Parkeerbelasting		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		94.538	93.938	94.333	94.331	94.331
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-12.774	10.439	2.436	2.436	2.436
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Actualisatie leges gehandicaptenparkeerkaarten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Gederfde parkeerinkomsten door coronamaatregelen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-14.800	0	0	0	0
Incidentele extra parkeerbatens	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	8.000	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	12	0	0	0	0
Uitbreiding areaal betaald parkeren	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	2.300	3.000	3.000	3.000	3.000
Baten parkeren	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-285	-561	-564	-564	-564
Begroting na wijzigingen		81.765	104.377	96.769	96.767	96.767

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Actualisatie leges gehandicaptenparkeerkaarten

De opbrengsten van leges voor gehandicaptenparkeerkaarten en de hiermee samenhangende kosten, zoals de medische keuringskosten, zijn geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een verhoging van de baten en lasten met hetzelfde bedrag.

Gederfde parkeerinkomsten door coronamaatregelen

Door de coronamaatregelen zijn de opbrengsten kort parkeren op straat en in de parkeergarages in het eerste half jaar van 2021 naar verwachting € 18 mln lager. Voor het kort parkeren op straat, wat op dit taakveld wordt verantwoord, gaat het om € 14,8 mln lagere opbrengsten.

Incidentele extra parkeerbaten

Naast de reeds besloten ontwikkelingen, die in deze voorjaarsnota als structurele reeks zijn ingebracht, worden ook de komende tijd nog uitbreidingen van betaald parkeren verwacht. Het gaat hierbij zowel om uitbreiding betaaltijden als invoering in nieuwe gebieden. De besluitvorming volgt het daarvoor afgesproken beleid, met daarin criteria over de feitelijke parkeerdruk en draagvlak in het gebied. De financiële impact van mogelijke uitbreidingen betaald parkeren (tijden en gebieden) is relatief fors, maar netto is de extra opbrengst binnen de totale parkeerexploitatie in de tijd 'aflopend'. De toename van de baten loopt in de tijd namelijk voor op de toename van de lasten (met name uitbreidingen fietsparkeren en P+R) en een daling van inkomsten door het schrappen van parkeerplaatsen ten gunste van nieuwbouw en herinrichting buitenruimte. De financiële effecten worden na definitieve besluitvorming en monitoring van opgetreden effecten in beginsel volgend jaar bij de voorjaarsnota verwerkt. Voor de korte termijn is voldoende zekerheid op de verwachte ontwikkelingen om incidenteel de baten te verhogen. Hierbij is uitgegaan van besluitvorming conform planning en het beëindigen van de coronamaatregelen in 2021.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Uitbreiding areaal betaald parkeren

In een aantal gebieden wordt betaald parkeren ingevoerd. Verder wordt, in het kader van verdere harmonisatie van de betaaltijden, in meerdere gebieden de betaaltijden uitgebreid. De parkeerbaten en hiermee samenhangende lasten worden hierop aangepast.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest waaronder overheveling budget vanuit taakveld Parkeren (- € 502 in 2021 tot - € 541 in 2025) en herverdeling diverse budgetten voor de inzet van personeel, inhuur en uitbestede werkzaamheden om deze in lijn te brengen met de verwachte uitgaven (€ 217 in 2021 tot - € 23 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- Parkeerplan "Parkeren in beweging"

- Nota "Betaald parkeren in Rotterdam"
- Verordening Parkeerregulering en Parkeerbelastingen 2021
- Uitvoeringsbesluit Parkeren Rotterdam 2021

Omschrijving taakveld

Tot het taakveld 'Parkeerbelasting' behoort:

- heffing en invordering
- opbrengsten parkeerfaciliteiten
- opbrengsten boetes

Tot dit taakveld behoort niet:

- parkeerpolitie. Deze valt onder taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Parkeren

Pagina 83

Parkeren

Vanuit de focus op meer ruimte voor fietsers en voetgangers en minder parkeren op straat, willen wij automobilisten stimuleren te kiezen voor Park+Ride-voorzieningen of een openbare parkeergarage aan de rand van het centrum. Tegelijkertijd willen wij ruimte bieden voor het comfortabel en veilig plaatsen van fietsen in fietsenstallingen en maatwerk in fietsparkeren voor bewoners in de wijken waar dat nodig is

Voortgang 2021

Garageparkeren

De aanbesteding voor plaatsing van oplaadpunten in gemeentelijke parkeergarages afgerond, gunning en contractvorming hebben plaatsgevonden en de voorbereidende werkzaamheden (verhoging elektrisch vermogen daar waar nodig) zijn uitgevoerd. Het uitgangspunt voor 2021 is plaatsing van 250 extra oplaadpunten.

Als uitwerking van de bestuursopdracht Vastgoed is in 2021 een Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor het gemeentelijk parkeervastgoed opgesteld, waarin:

- de kernportefeuille is vastgelegd
- op objectniveau het gewenste niveau beheer en onderhoud is bepaald
- objecten die niet tot de kernportefeuille behoren in de verkoop worden gezet

Als uitwerking van de motie "Oost West, Thuis best" wordt in 2021 een viertal pilots ingericht en uitgevoerd m.b.t. toegang voor vergunninghouders in een nabijgelegen openbare gemeentelijke parkeergarage op de momenten dat de bezetting van de betreffende parkeergarages dat toelaat.

In parkeergarage Schouwburgplein 2 (Kruisplein) wordt in 2021 een pilot gehouden met een 20-tal deelauto's voor werknemers en bewoners in Rotterdam Central District (RCD).

Fietsparkeren

De in 2019 vastgestelde Fietskoers 2025 ("de fiets als hefboom in de Rotterdamse mobiliteitstransitie") is het kader voor de opstelling van een Uitvoeringsprogramma Fietsparkeren, waarin de volgende maatregelen worden uitgewerkt en gefaseerd in uitvoering worden genomen:

- fietsparkeren in het Rotterdamse centrum
- fietsparkeren bij OV- en P+R-locaties
- fietsparkeren in de woonbuurten

Voor de binnenstad is in maart 2021 de "Fietsparkeerstrategie binnenstad" vastgesteld, een verdere concretisering van de Fietskoers.

In 2021 wordt een openbare fietsenstalling gerealiseerd en opengesteld in het pand Lijnbaan 30 ten behoeve van met name winkelend publiek.

Daarnaast wordt in 2021 een openbare fietsenstalling gerealiseerd bij metrostation Capelsebrug ten behoeve van de overstap van fiets op openbaar vervoer.

Met betrekking tot fietstrommels is ook voor 2021 de plaatsing van 80 extra fietstrommels het uitgangspunt.

P+R-parkeren

Realisatie van extra P+R-capaciteit wordt als belangrijke randvoorwaarde gezien om aanvullende ambities te kunnen formuleren voor het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte in de binnenstad. Extra capaciteit die niet per definitie de fysieke uitbreiding van P+R-capaciteit betekent, maar ook gericht is op het beter benutten van bestaande P+R-capaciteit door invoering van een doelgroepensysteem. Hierbij kan uitsluitend de parkeerder die daadwerkelijk aanvullend gebruik maakt van het openbaar vervoer gratis parkeren.

Op dit moment vindt de realisatie plaats van een nieuwe P+R Noorderhelling. Deze P+R-voorziening zal een capaciteit krijgen van 500 plaatsen en wordt gerealiseerd in combinatie met de te verplaatsen bouwmarkt in het kader van de ontwikkelingen Feyenoord City. Ook deze P+R zal worden voorzien van een doelgroepensysteem. De verwachte oplevering is in februari 2022.

Ontwikkelingen 2022-2025

Garageparkeren

De focus bij garageparkeren ligt de komende jaren niet op uitbreiding, maar op betere benutting van de bestaande locaties en het bieden van meer betaal- en gebruiksgemak (digitalisering van parkeerproducten). Uitgangspunt is een verschuiving van parkeren op straat naar parkeren in openbare parkeergarages en P+R-voorzieningen.

Fietsparkeren

Om het groeiende fietsgebruik goed te kunnen faciliteren moet er in Rotterdam meer ruimte worden gemaakt voor fietsparkeren. Op diverse locaties in de stad knelt het nu en kunnen fietsers hun fiets niet, of niet naar wens, parkeren. Er zal de komende jaren dan ook steviger dan voorheen ingezet worden op fietsparkeren.

In de Fietskoers 2025 is voor fietsparkeren de volgende ambitie uitgesproken:

In 2025 kun je de fiets overal makkelijk parkeren: in de woonwijk, bij het station, werk, school, winkel, sport en culturele locatie. Autoparkeren maakt vaker plaats voor innovatieve fietsparkeeroplossingen. Dankzij de fiets wordt de openbare ruimte zo effectief mogelijk gebruikt. Op veel plekken in de stad zijn hubs waar je gebruik kunt maken van allerlei soorten deelmobiliteit. Verder maakt fietsparkeren onderdeel uit van Mobility-as-a-Service (MaaS). In MaaS-concepten worden diverse vervoerssystemen met elkaar verbonden, zodat reizigers op eenvoudige, snelle en gepersonaliseerde manier naar hun bestemming kunnen reizen.

P+R-parkeren

Als nadere uitwerking van de motie “Laagje erbij” heeft een ruimtelijke en financiële verkenning plaatsgevonden naar de mogelijkheden van uitbreiding van een drietal bestaande P+R-voorzieningen (P+R Kralingse Zoom, Meijersplein en Slinge). Met betrekking tot Kralingse Zoom en Meijersplein zijn de mogelijkheden kansrijk en wordt het verdere ontwerp- en realisatietraject ingezet. Voor de huidige locatie Slinge zijn de mogelijkheden niet aanwezig en zullen de mogelijkheden worden verkend naar een nieuwe P+R-ontwikkeling in de gebiedsontwikkeling Waalhaven.

In 2022 wordt de nieuwe P+R Noorderhelling (500 plaatsen met doelgroepensysteem) opgeleverd en in gebruik genomen.

Wat willen we bereiken

City-Lounge

- De binnenstad als city-lounge met meer ruimte voor fietsers en voetgangers; de binnenstad ontwikkelen als een vitale kwaliteitsplek voor ontmoeting, verblijf en vermaak. De binnenstad is het hart van de stad. Het begrip 'city lounge' verwoordt het gevoel dat de binnenstad moet uitstralen.

Wat gaan we daar voor doen

City-Lounge

- doelgerichte parkeerproducten faciliteren, waarbij gastheerschap centraal staat (bijvoorbeeld uitbreiding aantal elektrische oplaadpunten met de bijbehorende infrastructuur)
- productinnovatie
- marketing
- beheer en onderhoud
- actief in gesprek gaan over de wenselijkheid van uitbreiding P+R, parkeergarages, fietsparkeervoorzieningen enzovoort
- het aantal elektrische oplaadpunten uitbreiden met de infrastructuur die daarvoor nodig is om duurzaam rijden nog gemakkelijker en aantrekkelijker te maken
- investeren in voorzieningen voor fietsparkeren bij ov-knooppunten en stedelijke regionale fietsverbindingen, om het gebruik van het openbaar vervoer te stimuleren
- het zo goed mogelijk benutten van de investeringen die de afgelopen jaren zijn gedaan in parkeergarages en P+R-voorzieningen, door een beweging te maken van parkeren op straat naar parkeren in garages en op P+R-voorzieningen
- fietsparkeervoorzieningen voor het comfortabel en veilig stallen van fietsen voor alle Rotterdammers en haar bezoekers

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gemiddelde bezetting van de parkeergarages	Streefwaarde	30%	32%	34%	36%	38%	40%
	Realisatie	30%	32%	26%	28%		
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal elektrische laadpunten	Streefwaarde	80	100	350	600	850	1100
	Realisatie	80	100	350	600		
Aantal fietstrommels	Streefwaarde	845	925	1005	1085	1165	1245
	Realisatie	845	925	1007	1087		

Toelichting indicatoren

De gemiddelde bezettingsgraad van de parkeergarages is gerelateerd aan de onbeperkte openingstijden (7/24). Als gevolg van de coronamaatregelen is de gemiddelde bezetting van de openbare parkeergarages in 2020 stevig

gedaald. Deze daling ten opzichte van eerdere jaren zet zich ook in 2021 als gevolg van de maatregelen door, al is de verwachting wel dat in de tweede helft van 2021 als gevolg van versoepelingen gedeeltelijk herstel plaatsvindt.

De uitbreiding van het aantal laadpunten vindt plaats in afstemming met de Brandpreventiecommissie en met inachtneming van de regelgeving m.b.t. brandveiligheid.

In het kader van de uitwerking van de motie "Mijn fiets staat veilig" wordt ingezet op een jaarlijkse uitbreiding met 80 fietstrommels.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Parkeren	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	10.726	11.905	15.156	15.156	15.156	15.156
Bijdragen rijk en medeoverheden	4	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	10.714	11.905	15.156	15.156	15.156	15.156
Overige baten	8	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	30.428	36.078	36.371	36.125	36.038	36.038
Apparaatslasten	4.761	5.228	5.309	5.313	5.313	5.313
Inhuur	95	328	58	58	58	58
Overige apparaatslasten	168	160	196	197	197	197
Personeel	4.499	4.741	5.055	5.059	5.059	5.059
Intern resultaat	17.668	16.040	15.371	15.873	16.495	15.844
Intern resultaat	17.668	16.040	15.371	15.873	16.495	15.844
Programmalasten	7.999	14.810	15.691	14.938	14.230	14.881
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.205	13.803	13.580	12.337	11.367	11.846
Kapitaallasten	98	109	1.214	1.704	1.965	2.137
Overige programmalasten	695	897	897	897	897	897
Saldo voor vpb en reserveringen	-19.702	-24.172	-21.216	-20.969	-20.883	-20.883
Saldo voor reserveringen	-19.702	-24.172	-21.216	-20.969	-20.883	-20.883
Reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0

Saldo	-19.702	-24.172	-21.216	-20.969	-20.883	-20.883

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 21.256	- 23.715	- 23.699	- 23.704	- 23.704		
Omissieregeling 2019	- 21.164	- 23.600	- 23.599	- 23.608	- 23.608		
Voorjaarsnota 2019	- 20.992	- 23.359	- 23.331	- 23.312	- 23.315		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 20.631	- 22.607	- 22.480	- 22.464	- 22.469		
10-maandsrapportage 2019	- 18.562	- 22.607	- 22.480	- 22.464	- 22.469		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 13.134						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 25.531	- 22.480	- 22.464	- 22.469	- 22.469	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 21.951	- 22.999	- 23.134	- 23.261	- 23.337	
10-maandsrapportage 2020		- 20.336	- 22.999	- 23.134	- 23.261	- 23.337	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 19.702					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 24.172	- 21.216	- 20.969	- 20.883	- 20.883

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Parkeren		Eerste Herziening	Voorjaarsnota			
		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-22.999	-23.134	-23.261	-23.337	-23.337
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-1.173	1.918	2.292	2.455	2.455
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Gederfde parkeerinkomsten door coronamaatregelen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-3.200	0	0	0	0
Incidentele extra parkeerbaten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-800	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	6	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	2.020	2.718	2.292	2.455	2.455

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. In de [paragraaf investeringen](#) is een gedetailleerd overzicht opgenomen van deze aanpassingen. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen.

Gederfde parkeerinkomsten door coronamaatregelen

Door de coronamaatregelen zijn de opbrengsten kort parkeren op straat en in de parkeergarages in het eerste half jaar naar verwachting € 18 mln lager. Voor het kort parkeren in garages, wat op dit taakveld wordt verantwoord, gaat het om € 3,2 mln lagere opbrengsten.

Incidentele extra parkeerbaten

Naast de reeds besloten ontwikkelingen, die in deze voorjaarsnota als structurele reeks zijn ingebracht, worden ook de komende tijd nog uitbreidingen van betaald parkeren verwacht. Het gaat hierbij zowel om uitbreiding betaaltijden als invoering in nieuwe gebieden. De besluitvorming volgt het daarvoor afgesproken beleid, met daarin criteria over de feitelijke parkeerdruk en draagvlak in het gebied. De financiële impact van mogelijke uitbreidingen betaald parkeren (tijden en gebieden) is relatief fors, maar netto is de extra opbrengst binnen de totale parkeerexploitatie in de tijd 'aflopend'. De toename van de baten loopt in de tijd namelijk voor op de toename van de lasten (met name uitbreidingen fietsparkeren en P+R) en een daling van inkomsten door het schrappen van parkeerplaatsen ten gunste van nieuwbouw en herinrichting buitenruimte. De financiële effecten worden na definitieve besluitvorming en monitoring van opgetreden effecten in beginsel volgend jaar bij de voorjaarsnota verwerkt. Voor de korte termijn is voldoende zekerheid op de verwachte ontwikkelingen om incidenteel de baten te verhogen. Hierbij is uitgegaan van besluitvorming conform planning en het beëindigen van de coronamaatregelen in 2021.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest waaronder herverdeling clusteropgaven (€ 1,1 mln in 2021 tot € 1,3 mln in 2025), overheveling budget naar taakveld Parkeerbelasting (€ 502 in 2021 tot € 541 in 2025),

compensatie vanuit programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling voor hogere beheerkosten parkeergarages (- €192 in 2021 tot - € 162 in 2023), overheveling budget garantie banen naar programma Openbare orde en veiligheid (structureel € 126) en herverdeling diverse budgetten voor de inzet van personeel, inhuur en uitbestede werkzaamheden om deze in lijn te brengen met de verwachte uitgaven (€ 484 in 2021 tot € 488 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- Parkeerplan "Parkeren in beweging"
- Fietskoers 2025
- Fietsparkeerstrategie binnenstad

Omschrijving taakveld

Auto- en fietsparkeervoorzieningen dragen bij aan een bereikbare stad met beheer van de openbare ruimte als stuwende kracht voor een aantrekkelijke buitenruimte en duurzaamheid, minder parkeerdruk en een betere bezetting parkeergarages. Tot dit taakveld behoren ontwikkeling en beheer van (afzonderlijke) parkeervoorzieningen:

- parkeerbeleid: parkeerzone, ontheffingen en vergunningen
- inrichting en onderhoud open en gesloten parkeervoorzieningen
- baten en lasten die betrekking hebben op parkeervoorzieningen (exclusief de opbrengst van parkeerbelasting zie taakveld Parkeerbelasting)
- parkeermeters
- fietsenstalling

Tot dit taakveld behoort niet:

- parkeerbelasting inclusief lasten heffing en invordering. Valt onder taakveld Parkeerbelasting
- parkeerpolicie (toezichthouders, boa's). Dit valt onder taakveld Openbare orde en veiligheid
- aanleg, beheer en onderhoud van parkeerhavens als onderdeel van wegen horen thuis onder taakveld Verkeer en vervoer

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Pagina 84

Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid

Optimaal gebruik maken van de infrastructuur van Rotterdam en eventuele verstoringen snel oplossen door toezicht te houden op het gebruik van civieltechnische kunstwerken (bruggen, sluizen, Maastunnel). Op die manier wordt de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van de stad vergroot.

Voortgang 2021

De doelstellingen van het taakveld zoals opgenomen onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Ontwikkelingen 2022-2025

Binnen dit taakveld valt de verkeersregiekamer van Rotterdam. In 2020 is de professionalisering van deze uitvoeringsorganisatie in gang gezet. We sluiten hierbij aan bij de ontwikkelingen zoals beschreven in het programma Verkeer en Vervoer. En in het bijzonder bij taakveld "Verkeer en vervoer – Ontwikkeling". Er zijn geen ontwikkelingen die aanleiding geven tot het vermelden van afwijkingen in het beoogde effect of onze inspanningen.

Wat willen we bereiken

Een optimale werking, beschikbaarheid en gebruik van de infrastructuur van Rotterdam waardoor de (tevredenheid over) bereikbaarheid en verkeersveiligheid vergroot worden.

De stad groeit én moderniseert. Dit betekent een verdichting van het bestaand gebied én nieuwe gebiedsontwikkelingen. Meer woningen, bedrijvigheid en meer en andere voorzieningen. Dit betekent ook meer mobiliteit en druk op de bereikbaarheid. Daarom moet meer worden ingezet op de regulering en gedragsbeïnvloeding ten aanzien van het gebruik van de infrastructuur. Doorgaand en passerend verkeer wordt beter door de stad geleid en verstoringen worden snel opgelost.

Wat gaan we daar voor doen

- Civiele kunstwerken bedienen en toezicht houden op het gebruik ervan: het bedienen van bruggen en sluizen om weg- en waterverkeer goed te leiden.
- Toezicht houden op het gebruik van de Maastunnel en verkeer leiden: Toezicht houden op en het bevorderen van verkeersmanagement in de wegbuizen.
- Zorgen voor 'quick response' bij (technische) verkeersincidenten en -verstoringen:
 - Het team start en onderneemt noodzakelijke acties als reactie op incidenten/verstoringen en coördineert deze acties om het incident, de verstoring of het probleem op te lossen en de gevolgen ervan beheersbaar te maken.
 - Het uitvoeren van filemanagement. Het team beïnvloedt verkeerstromen door deze te leiden met verkeerregelinstanties.
- Een bijdrage leveren aan goede voorbereiding en coördinatie op het gebied van de bereikbaarheid van voorziene verstoringen, zoals werkzaamheden en evenementen.

Wat kost het

	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	88	141	29	22	22	22
Bijdragen rijk en medeoverheden	88	0	28	21	21	21
Overige opbrengsten derden	0	141	1	1	1	1
Lasten exclusief reserves	6.168	6.386	5.902	5.819	5.722	5.722
Apparaatslasten	5.981	6.361	5.934	5.948	5.948	5.948
Inhuur	1.042	961	609	609	609	609
Overige apparaatslasten	131	82	86	86	86	86
Personeel	4.808	5.318	5.240	5.253	5.253	5.253
Intern resultaat	33	25	25	25	25	25
Intern resultaat	33	25	25	25	25	25
Programmalasten	154	0	-57	-155	-251	-251
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	154	0	-57	-155	-251	-251
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-6.080	-6.245	-5.873	-5.797	-5.700	-5.700
Saldo voor reserveringen	-6.080	-6.245	-5.873	-5.797	-5.700	-5.700
Saldo	-6.080	-6.245	-5.873	-5.797	-5.700	-5.700

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	0	0	0	0	0		
Omissieregeling 2019	0	0	0	0	0		
Voorjaarsnota 2019	0	0	0	0	0		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	0	0	0	0	0		

10-maandsrapportage 2019	0	0	0	0	0
Jaarstukken 2019 (realisatie)	0				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 5.968	0	0	0	0
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 6.097	- 6.251	- 5.632	- 5.651	- 5.649
10-maandsrapportage 2020	- 6.128	- 6.251	- 5.632	- 5.651	- 5.649
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 6.080				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 6.245	- 5.873	- 5.797	- 5.700

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-6.251	-5.632	-5.651	-5.649	-5.649
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		6	-241	-146	-51	-51
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	28	76	123	123
Beheerorganisatie en onderhoud Maastunnelcomplex	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-375	-375	-375	-375
Meeropbrengst detachering Verkeersregie	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	4	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	3	106	154	201	201
Begroting na wijzigingen		-6.245	-5.873	-5.797	-5.700	-5.700

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de [paragraaf Investeringskredieten](#).

Beheerorganisatie en onderhoud Maastunnelcomplex

Om de Maastunnel te laten voldoen aan de wettelijke vereisten die gelden voor tunnelbeheerorganisaties is de formatie met ingang van 2020 met 5 fte uitgebreid en zijn functies hergewaardeerd. De kosten hiervan zijn tot 2022 met tijdelijke middelen gedekt. Vanaf 2022 wordt hier structureel budget voor vrijgemaakt.

Meeropbrengst detachering Verkeersregie

De opbrengst detachering Verkeersregie en de hiermee samenhangende kosten zijn geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een verhoging van de baten en de lasten met hetzelfde bedrag.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Technische wijzigingen

In dit taakveld zijn er diverse technische wijzigingen geweest. De wijzigingen betreffen budgetoverheveling kapitaallasten krediet Schiebruggen (€ 28 in 2022 tot € 123 in 2025) en herverdeling van budgetten voor de inzet van personeel, inhuur en uitbestede werkzaamheden om deze in lijn te brengen met de verwachte uitgaven (€ 3 in 2021 tot € 78 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels](#)
- [Regeling aanvullende regels veiligheid wegtunnels \(Maastunnel\)](#)
- [Besluit Bedieningstijden Bruggen en Sluizen](#)
- [Stedelijk verkeersplan Rotterdam 2017-2030+](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van toezicht houden op en het bedienen van civieltechnische kunstwerken.

Bovenstaande doelstelling is gekoppeld aan de programmadoelstellingen van Openbare orde en veiligheid en van Verkeer en vervoer: Het vraagt om een samenhangend beleid op bereikbaarheid enerzijds en de kwaliteit van de leefomgeving, duurzaamheid, gezondheid en verkeersveiligheid anderzijds. Dat realiseert de gemeente met een aanpak die is gericht op een overgang naar duurzame mobiliteit. Het perspectief daarbij is zowel gemeentelijk als regionaal. Een van de doelen is dat de stedelijke bereikbaarheid versterkt, als onderdeel van de versterking van het economisch functioneren met een aantrekkelijk leefklimaat en gezonde stad.

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Pagina 85

Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen.

Voortgang 2021

Voortbouwend op de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak (RMA), die in 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld hebben we het Verkeerscirculatieplan Binnenstad opgesteld. Dit plan is op 31 maart 2021 besproken met de raadscommissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit. De behandeling in de voltallige raad is voorzien voor later dit jaar.

We gaan extra inzet plegen op het gebied van verkeersveiligheid. Hiermee spelen we in op de actuele maatschappelijke inzichten rondom verkeersveiligheid in de stad. De basis van de aanpak verkeersveiligheid ligt in het Rotterdam Veilig Vooruit (vastgesteld in de gemeenteraad 2018). Naast de fysieke aanpak van black spots is er steeds meer operationele inzet nodig onder andere voortvloeiend uit bestuurlijke toezeggingen die zijn gedaan. Het betrekken van de samenleving op het gebied van leefbaarheid en veiligheid is nadrukkelijker onderdeel van het werk. Daarnaast zijn er ontwikkelingen zoals toename van de aso/showrijders in de stad, waar het aspect geluid ook nadrukkelijk mee samenhangt, en het toenemende belang dat wordt gehecht aan verbeteringen van de veiligheid rond basisscholen.

Ook gaan we onverminderd door met nemen van maatregelen om fietsers en voetgangers meer ruimte te geven en zodat de ondernemers meer ruimte krijgen. Bij de uitvoering van de maatregelen letten we erop dat de maatregelen zoveel als mogelijk aansluiten bij langere termijn ambities uit onder ander de RMA en de Visie Openbare Ruimte.

De coronacrisis heeft ook in 2021 nog steeds een grote invloed op het leven van de Rotterdammers. De verschillende typen maatregelen die het Rijk hanteert en gehanteerd heeft, grijpen diep in op het verplaatsingspatroon van de Rotterdammers en de bezoekers aan onze stad. Denk aan de avondklok, de sluiting van winkels, van horeca en van onderwijs. Vanzelfsprekend heeft dit ook zijn weerslag op de grootte van de verkeersstromen in de stad en het gebruik van auto, fiets en openbaar vervoer.

In het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)-traject gericht op verbetering van de regionale OV-structuur en een nieuwe oeververbinding, wordt toegewerkt naar een voorkeursbeslissing te nemen in 2022. Op 21 april zijn in dat kader de onderzoeksresultaten 'zeef 1' besproken met de raadscommissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit.

Ontwikkelingen 2022-2025

De doelstellingen van het taakveld die staan vermeld onder 'Wat willen we bereiken' en 'Wat gaan we daarvoor doen' zijn nog actueel. Er zijn geen ontwikkelingen die hebben geleid tot afwijkingen in het beoogde effect of de inspanningen. Wel is het duidelijk dat de coronacrisis de nodige onzekerheden met zich meebrengt. Zo is nog onduidelijk wanneer het gebruik van het openbaar vervoer zich weer gaat herstellen en zal er van groei van het gebruik van het openbaar vervoer de komende tijd naar verwachting geen sprake zijn. Steun van het Rijk zal ook de komende jaren nodig zijn om het openbaar vervoer beschikbaar te houden. Ook heeft de crisis waarschijnlijk economische effecten die hun weerslag zullen hebben op het mobiliteitssysteem in zijn geheel. Ondanks deze onzekerheden blijven we vooralsnog echter onverminderd vasthouden aan de voorgestelde investeringen en de beoogde mobiliteitstransitie.

Wat willen we bereiken

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

We faciliteren de groei en verdichting van de stad primair met slimme duurzame en integrale aanpassingen aan het infrastructurele netwerk. Dit betekent nieuwe oeververbindingen, veilige en oversteekbare stadsboulevards, ruime fietspaden, aantrekkelijke OV-knooppunten, toekomstbestendige energie-infrastructuur voor elektrisch rijden en meer stallingsruimte voor de fiets. Dit betekent:

- Uitbreiding en verbeteren van de oeververbindingen voor voetganger, fiets, OV en auto (derde stadsbrug, lightrail, vervoer over water). OV-knopen en transferpunten moeten beter toegankelijk zijn en een hogere belevingswaarde hebben en waar mogelijk meer functionaliteiten combineren (groen, waterberging /hittestress, energieopwekking en -opslag). We willen een betere OV-ontsluiting van economisch belangrijke gebieden (first & last mile). We bouwen voort op de OV-visie van 2018 en zorgen dat de groei en verdichting van de stad (met 18.000 woningen) wordt gedragen door een goed functionerend netwerk openbaar vervoer.
- Een slimmere sturing van het verkeer, met oog voor verschillende modaliteiten en met meer informatie voor de reizigers, door middel van daartoe intelligenter gemaakte verkeersregelininstallaties.
- Een “walkable” en “bikable city” door meer ruimte en prioriteit in de buitenruimte voor voetgangers en fietsers. We werken aan betere bereikbaarheid van voorzieningen en betere toegang tot mobiliteit en de verkeersruimte voor kwetsbare groepen. We hebben aandacht voor bereikbaarheid van voorzieningen voor de woongebieden buiten de Ring.
- Het straatparkeren in het centrumgebied moet verder worden teruggebracht, zodat ruimte wordt gecreëerd voor de bovenstaande ontwikkelingen.
- De energieinfrastructuur moet toereikende oplaadpunten bieden voor elektra en/of H2, opslag en smartgrids die vervoermiddelen en gebouwde omgeving optimaal koppelen.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen

We willen de mobiliteitsgroei opvangen met modaliteiten en vervoerssystemen die schoner en stiller zijn, minder ruimte claimen en voor iedereen toegankelijk zijn. Dit betekent het bevorderen van: wandelen, fietsen, openbaar vervoer en elektrificatie van motorvoertuigen en schone logistiek in de stad. Dit betekent:

- Actieve inzet op het gebruik van slimme en schone voertuigen en mobiliteitsinnovaties in techniek (smart mobility) en dienstverlening (mobility as a service), met meer keuzevrijheid voor alle Rotterdammers.
- Meer gebruik van schoon, stil en minder ruimte-eisend vervoer. Door met bedrijven, maatschappelijke organisaties, onderwijs en andere partners afspraken te maken in het Rotterdams Energie- en Klimaatakkoordsturen en het Leer-werk akkoord.
- Ter invulling van de Green Deal Zero Emissie.

Wat gaan we daar voor doen

Een duurzame, op groei van de stad gerichte aanpassing van mobiliteitsinfrastructuur.

- We werken programmatisch aan het creëren van meer ruimte op bestaande fietspaden en het aanleggen van nieuwe metropolitane- en snelfietsroutes en weten ons hierin gesteund door de MRDH en het Rijk. We breiden stallingsmogelijkheden uit, met name bij stations en hebben oog voor deelsystemen.
- We stellen in 2019 een multimodale netwerkvisie op. Deze biedt het afweegkader om beter te sturen op de prioriteiten voor voetgangers, fietsers, OV en auto in verkeersregelingen. We stellen ook in 2019 een verkeerscirculatieplan op dat aangeeft hoe de overlast door autoverkeer in met name de binnenstad kan worden beperkt en hoe doorgaand verkeer naar de Ring kan worden geleid. Beide documenten geven ons een kader om te sturen op meer autoluwheid en een hogere prioriteit voor fietsers, voetgangers en openbaar vervoer.
- We werken met het Rijk, MRDH en andere partijen aan een samenhangend programma van gezamenlijke investeringen in de infrastructuur voor openbaar vervoer, fiets en auto voor de gehele metropoolregio. We voeren hiertoe de noodzakelijke studies uit leidend tot uitvoeringsbesluiten:
 - In de huidige bestuursperiode nemen we een uitvoeringsbesluit over een derde stadsbrug, met als doel het verbeteren van de OV- en fietsverbinding en het beter spreiden van het autoverkeer in de stad.
 - We nemen uitvoeringsbesluiten over nieuwe hoogwaardige OV-verbindingen, waaronder op de lijn Kralingse Zoom – Feijenoord City – Zuidplein en de spoorlijn Dordrecht-Den Haag. We bepalen waar first & last mile-voorzieningen wenselijk zijn en welke rol autonome voertuigen hierin kunnen spelen. We maken afspraken over de inzet van personenvervoer over water in de ontwikkeling van de stad.
 - We bepalen met de MRDH en andere partijen hoe (het gebruik van) P+R op korte termijn kan worden bevorderd. Bij fysieke aanpassingen aan P+R-voorzieningen of OV-knopen zoeken we naar meervoudige functionaliteiten (groen, waterberging / hittestress, energieopwekking en –opslag, i.c.m. de bouwopgave).
- Met verkeersmanagement en operationele verkeersregie ‘managen’ we de stedelijke bereikbaarheid door het informeren, adviseren, accommoderen en instrueren van reizigers en het optimaal benutten van de beschikbare capaciteit, afhankelijk van de actuele verkeerssituatie op het netwerk. We zetten hierop in door verdere doorontwikkeling van slimme verkeersregelininstallaties die beter detecteren en hiermee de verkeersstromen van fietsers, auto's, openbaar vervoer en voetgangers beter kunnen aansturen.
- We gaan door met de stelselmatige aanpak van black spots, locaties waar slachtoffers vallen.
- We bouwen aan bredere en prettig gelegen trottoirs en voetpaden en veilige en mooie oversteeksituaties, met name in routes naar OV-haltes en andere voorzieningen. We organiseren in 2019 de conferentie Walk21 met als doelen kennisontwikkeling, agenderen van voetgangersbeleid en het opzetten van een Rotterdamse werkwijze.
- We zetten in op de realisatie van laadinfrastructuur om zo de omslag naar emissievrije mobiliteit te bevorderen. Elektrisch rijden faciliteren we maximaal, zowel op straat als in garages en voor alle vervoermiddelen. We werken naar een slimme koppeling van laadinfra aan energie-infrastructuur (Smart Grid).
- Het aantal parkeerplaatsen in het openbaar gebied in het centrum brengen we verder terug met 1200. In de wijken, Blijdorp Bergpolder en de Provenierswijk verlagen we de parkeerdruk structureel.

We dragen bij aan de verduurzaming van de mobiliteitsmiddelen

- We ondersteunen nieuwe mobiliteitsdiensten (waaronder deelsystemen en mobility as a service: MaaS) die de Rotterdammer meer keuzevrijheid geven en helpen slimmer te reizen. We doen dat door het wegnemen van barrières, goede regulering (marktmeesterschap), promotie, delen van verkeersdata en gebruiksstimulering.
- We zetten fietsbeschikbaarheid in in de strijd tegen vervoersarmoede en vóór mobiliteitsgeluk.
- We starten met een programma gericht op het bevorderen van lopen en wandelen in binnenstad en wijken.
- We werken naar stadsdistributie met emissieloze voertuigen en een effectief systeem: in het kader van de Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek werken we met het bedrijfsleven naar nul emissie logistiek per 2025. We bevorderen efficiëntere en emissievrije bouwlogistiek via opdrachtverstrekking, vergunningen en het creëren van logistieke hubs.
- We geven het goede voorbeeld: op de natuurlijke vervangmomenten worden gemeentelijke voertuigen vervangen door emissieloze voertuigen. Bij het taakveld 'Overige baten en lasten - Lease' staat meer informatie over het verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark.
- We sturen op een optimale invulling van de afspraken in het Rotterdams Energie- en Klimaatakkoord over het gebruik van schoon, stil en minder ruimte-eisend vervoer.
- Sturen op een optimaler inzet van maatschappelijk en commercieel vastgoed voor versterking en verandering van de mobiliteitsnetwerken. (zie link met taakveld 0.3 overige gebouwen en gronden: gemeente bezit 50 plekken waar bezinestations staan)

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Relatieve aandeel schone verplaatsingen van en naar de binnenstad*	Streefwaarde	61,7%	62,4%	63%	63,7%	64,3%	
	Realisatie	61,7%	63,4%	61,2%			

De covid 19-maatregelen hebben een grote impact op mobiliteit in de stad en op de indicator "Meer schone verplaatsingen van en naar de binnenstad". De indicator laat een flinke terugval zien. Hoewel mensen zijn blijven lopen en fietsen, is het gebruik van het openbaar vervoer dramatisch teruggelopen. Omdat ook het totaal aantal verplaatsingen is gedaald, is de mobiliteit in de stad er in 2020 toch schoner op geworden."

** Bij de begroting 2021 is de reeks 'Realisatie' onjuist gepresenteerd. Realisatie 2019 is per abuis gepresenteerd onder 2020 en realisatie 2018 onder 2019.*

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Extra capaciteit fietsparkeren in de binnenstad	Streefwaarde		1.000	2.000	3.000	4.000	
	Realisatie		1.298	2.798*			
Aantal gerealiseerde fietsvriendelijke verkeersregelinstallaties	Streefwaarde		25	50	75	100	
	Realisatie		35	70			

** Is aangepast t.o.v. de gepubliceerde versie op 9 juni*

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	4.247	2.531	1.905	1.905	1.905	1.905
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.036	654	114	114	114	114
Overige opbrengsten derden	3.217	1.877	1.791	1.791	1.791	1.791
Overige baten	-7	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	30.543	33.818	27.186	17.408	17.605	17.497
Apparaatslasten	10.086	12.188	12.665	12.522	12.627	12.627
Inhuur	1.035	1.433	1.740	1.597	1.702	1.702
Overige apparaatslasten	187	177	195	195	195	195
Personeel	8.864	10.579	10.730	10.730	10.730	10.730
Intern resultaat	-1.308	-2.836	-2.580	-2.580	-2.580	-2.580
Intern resultaat	-1.308	-2.836	-2.580	-2.580	-2.580	-2.580
Programmalasten	21.766	24.466	17.101	7.466	7.558	7.450
Financieringslasten	0	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	13.480	16.084	6.741	-3.722	-3.464	-2.986
Kapitaallasten	8.335	8.307	10.360	11.188	11.022	10.436
Overige programmalasten	-41	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	-8	75	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-26.297	-31.287	-25.281	-15.504	-15.701	-15.593
Saldo voor reserveringen	-26.297	-31.287	-25.281	-15.504	-15.701	-15.593
Reserves	12.660	14.417	8.214	2.912	2.811	2.691
Onttrekking reserves	13.059	14.417	8.214	2.912	2.811	2.691
Toevoeging reserves	399	0	0	0	0	0
Saldo	-13.637	-16.869	-17.067	-12.592	-12.889	-12.901

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 13.814	- 13.523	- 16.933	- 17.365	- 17.365		
Omissieregeling 2019	- 13.405	- 14.230	- 17.829	- 18.257	- 18.257		
Voorjaarsnota 2019	- 14.089	- 15.009	- 18.148	- 18.541	- 18.541		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 15.076	- 15.565	- 18.669	- 18.780	- 14.221		
10-maandsrapportage 2019	- 15.023	- 15.565	- 18.669	- 18.780	- 14.221		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 13.983						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 14.855	- 18.669	- 18.780	- 14.221	- 14.221	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 14.786	- 16.958	- 17.501	- 13.927	- 13.194	
10-maandsrapportage 2020		- 14.786	- 16.958	- 17.501	- 13.927	- 13.194	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 13.637					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 16.869	- 17.067	- 12.592	- 12.889	- 12.901

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Verkeer en vervoer - Ontwikkeling		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-16.958	-17.501	-13.927	-13.194	-13.194
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		88	433	1.335	305	293
Rotterdam Veilig Vooruit	Intensiveringen	-1.025	-899	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Beheer verkeersmanagement	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	-1.121	-1.133
Onderbesteding dienstreizen en opleidingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	18	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Citylab	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Energietransitie	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling	Reserves	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Stedelijke Bereikbaarheid	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkeer en Vervoer	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.095	1.332	1.335	1.426	1.426
Begroting na wijzigingen		-16.869	-17.067	-12.592	-12.889	-12.901

Toelichting financiële bijstellingen

Rotterdam Veilig Vooruit

Voor verbeteringen van de veiligheid rond basisscholen, de aanpak van asociaal rijgedrag en het tegengaan van geluidsoverlast is de begroting in 2021 en 2022 met respectievelijk € 1,025 mln en € 899 bijgesteld.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf [Investeringen](#).

Beheer Verkeersmanagement

Vanwege complexere en dus duurdere contracten met leveranciers voor de verkeersregelinstallaties, stijgende communicatiekosten en slimmere technologie en een stijging in beheerkosten van een netwerksysteem ter ondersteuning van de verkeersveiligheid Maastunnel is de begroting in 2024 en 2025 met respectievelijk € 1.121 en € 1.133 bijgesteld.

Onderbesteding dienstreizen en opleidingen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit

Voor de werkzaamheden met betrekking tot de uitbreiding van een fietsparkeervoorziening aan de Conradstraat is het lastenbudget en de bijhorende onttrekking aan de bestemmingsreserve Actieplan Luchtkwaliteit met € 908 verhoogd.

Bestemmingsreserve Citylab

Het betreft een budgetoverheveling van € 48 naar taakveld Bestuur – gebieden en bewonersparticipatie binnen programma Bestuur en dienstverlening.

Bestemmingsreserve Energietransitie

Middels deze begrotingswijziging brengen wij de begroting in overeenstemming met het goedgekeurde uitvoeringsplan energietransitie en de nieuw toegevoegde projecten zoals beschreven in het addendum bij het uitvoeringsplan dat op 16 maart 2021 in het college is vastgesteld. Voor het project 'Stappenplan Zero Emissie Stadslogistiek' schuiven we het niet gebruikte budget 2020 door en draaien we de inpassing terug. Voor het project 'Laadinfrastructuur emissieloze voertuigen' draaien we de inpassing terug. En als laatste voeren we de begroting op voor het nieuw toegevoegde project 'Werkgeversaanpak emissieloze mobiliteit'.

Bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling

Voor de intensivering van de aanpak parkeerproblematiek en vergroening Noord is het lastenbudget en de financiering uit de bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling voor 2021 met € 378 verhoogd.

Bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam

De gemeente Rotterdam, de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag, het Ministerie van I&W en de Provincie Zuid-Holland voeren gezamenlijk de MIRT-verkenning 'Oeververbindingen Regio Rotterdam' uit. Voor deze voorbereidingskosten is het lastenbudget en de financiering uit de bestemmingsreserve Investeringsfonds Rotterdam in 2021 en 2022 met respectievelijke € 1,7 mln en € 1 mln verhoogd.

Bestemmingsreserve Stedelijke Bereikbaarheid

Voor reeds geplande werkzaamheden met betrekking tot het Dynamisch verkeersregiemodel en de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak (RMA) is het lastenbudget en de financiering uit de bestemmingsreserve Stedelijke Bereikbaarheid Maastunnel met een bedrag van € 928 verhoogd.

Bestemmingsreserve Taakmutaties Gemeentefonds

Het betreft een budgetoverheveling van € 30 naar taakveld Milieubeheer – Duurzaam, Bodem, Geluid en handhaving binnen het programma Stedelijke Inrichting en ontwikkeling.

Bestemmingsreserve Verkeer en Vervoer

Het betreft een administratieve en budgettair neutrale interne wijziging.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Verkeer en Vervoer – Ontwikkeling zijn er diverse technische wijzigingen geweest (van € 1,095 mln in 2021 tot € 1,426 mln in 2025). Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijziging heeft betrekking op een budgetoverheveling naar de taakvelden openbaar Groen en Recreatie en Verkeer en Vervoer – Beheer binnen het programma Beheer van de stad van € 1,108 mln in 2021 tot en met € 1,107 mln in 2025. Verder zijn er diverse kleine technische wijzigingen geweest van - € 13 in 2021 tot en met € 319 in 2025.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Stedelijk verkeersplan](#)
- Beleidsdocumenten Mobiliteit
- [Koersnota Schone Lucht 2019 - 2022](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld betreft het opstellen en uitvoeren van verkeersbeleid, het nemen van verkeersbesluiten (waaronder vergunningverlening) ten behoeve van de inrichting van de openbare verkeersinfrastructuur, het verrichten van investeringen in de verkeersinfrastructuur, het nemen van verkeersmaatregelen ten behoeve van verkeersregulering en het beïnvloeden van verkeersgedrag met het oog op verkeersveiligheid en verduurzaming van mobiliteit.

Volksgezondheid en zorg

Pagina 86

Volksgezondheid en zorg

Zorgen voor adequate ondersteuning en zorg voor Rotterdammers die dat nodig hebben.

Het beschermen en bevorderen van de gezondheid van Rotterdammers en het beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving voor Rotterdammers.

TAAKVELD 1

Geëscaleerde zorg 18+

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie.

Eerder en beter in beeld brengen huiselijk geweld en het duurzaam oplossen hiervan.

TAAKVELD 2

Geëscaleerde zorg 18-

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij.

TAAKVELD 3

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

TAAKVELD 4

Maatwerkdienstverlening 18-

Versterken van next skills en jong leiderschap.

Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant).

Wijkprogrammering is meer en meer sturend voor samenwerking en maatwerk in wijknetwerken.

TAAKVELD 5

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

TAAKVELD 6

Volksgezondheid

Gezonde en vitale Rotterdammers.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers.

Uitvoeren wettelijke taak bestrijding infectieziekten inclusief bestrijding bijzonder resistente micro-organismen.

TAAKVELD 7

Wijkteams en Wmo-loketten

Het informeren en adviseren over en het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

Integrale aanpak wijkteams.

Doorontwikkeling wijkteams.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator		Eenheid		Bron
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	Streefwaarde	13,9%	CBS
		Realisatie	7,9% (tweede halfjaar 2020)	
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	Streefwaarde	1,8%	CBS
		Realisatie	1,4% (tweede halfjaar 2020)	
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	Streefwaarde	1,0%	CBS
		Realisatie	0,7% (tweede halfjaar 2020)	
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	Streefwaarde	N.v.t.	GMSD
		Realisatie	83 (2019)	
Meer informatie over de BBV-indicatoren zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl .				

Toelichting BBV-indicatoren

Deze indicator 'Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo' geeft een inschatting van het aandeel van de Rotterdamse bevolking dat gebruik maakt van een Wmo maatwerkvoorziening. Dit kan gaan om een integraal Wmo-arrangement, maar ook om een woningaanpassing of vervoer op maat. Het gaat namelijk om alle vormen van ondersteuning die op grond van de Wmo verstrekt worden en waarvoor in Rotterdam een beschikking vereist is. De indicator toont het aantal cliënten met een Wmo maatwerkvoorziening per 1.000 inwoners.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Volksgezondheid en zorg	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	105.712	202.365	58.664	56.049	53.463	53.463
Bijdragen rijk en medeoverheden	98.579	192.963	49.242	46.627	44.041	44.041
Overige opbrengsten derden	7.133	9.402	9.422	9.422	9.422	9.422
Lasten exclusief reserves	772.140	885.829	731.084	665.807	662.911	669.906
Apparaatslasten	117.817	179.255	88.585	87.546	87.432	87.445
Inhuur	33.075	82.615	3.654	3.657	3.657	3.657
Overige apparaatslasten	2.278	2.172	2.122	2.194	2.194	2.207
Personeel	82.463	94.468	82.809	81.695	81.581	81.581
Intern resultaat	3.326	656	624	482	482	482
Intern resultaat	3.326	656	624	482	482	482
Programmalasten	650.997	705.919	641.875	577.779	574.997	581.979
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	113.297	156.726	86.663	92.487	86.391	86.391
Kapitaallasten	1.210	799	783	769	18	0
Overige programmalasten	413	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	325.121	327.672	340.786	279.933	282.201	289.176
Subsidies en inkomensoverdrachten	210.956	220.721	213.644	204.590	206.387	206.412
Saldo voor vpb en reserveringen	-666.428	-683.464	-672.420	-609.758	-609.449	-616.443
Saldo voor reserveringen	-666.428	-683.464	-672.420	-609.758	-609.449	-616.443
Reserves	3.775	21.780	6.664	1.071	0	0
Onttrekking reserves	15.290	21.780	6.664	1.071	0	0
Toevoeging reserves	11.515	0	0	0	0	0

Saldo	-662.652	-661.684	-665.757	-608.687	-609.449	-616.443

x

Tabel Bijstellingen

		Eerste Herziening	Voorjaarsnota			
Bijstellingen Volksgezondheid en zorg		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-660.662	-596.186	-597.549	-601.753	-601.753
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-1.022	-69.570	-11.138	-7.695	-14.690
Nachtopvang bedden openbare geestelijke gezondheidszorg	Bezuinigingen /Taakstellingen	0	0	0	1.000	1.000
Onderwijs Zorgarrangementen	Bezuinigingen /Taakstellingen	0	0	0	900	900
Huiselijk geweld en kindermishandeling	Intensiveringen	0	-1.500	-1.500	0	0
Integraal programma EU-arbeidsmigranten	Intensiveringen	-124	-158	-158	-158	-158
Inzet IT onderbesteding 2021 voor transitie Sorga 2022	Kasschuiven	0	-1.050	0	0	0
Kasschuif extra duvo middelen Vrouwenopvang	Kasschuiven	0	0	0	0	0
Aanvullende rijksmiddelen Jeugdhulp naar aanleiding van onderzoek naar tekorten in de Jeugdzorg	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	13.500	13.500	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-3	0	0	0	18
Afschalen diensverlening publieke zorg	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	750	0	0	0	0
Begroting Hulpteam Toeslagen 010	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	19.157	6.265	165	0	0
Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, kosten onderzoeksfase	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-113	-113	0	0	0
Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, opslag kostendekkende huur	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	-27	-52
Bijdrage Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en	Ramingsbijstellingen	0	0	0	0	0

zorginnovatie (ZonMW)	onvermijdbaar					
Bijstelling volume-indexatie zorg 2022	Ramingsbijstellingen	0	-7.000	0	0	0
	onvermijdbaar					
Coronaorganisatie	Ramingsbijstellingen	1.116	0	0	0	0
	onvermijdbaar					
Eigen bijdrage Wmo	Ramingsbijstellingen	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
	onvermijdbaar					
Expertisecentrum Volwassenen	Ramingsbijstellingen	0	0	600	600	600
	onvermijdbaar					
Externe bijdragen (onderzoeken) jeugd(hulp)	Ramingsbijstellingen	0	0	0	0	0
	onvermijdbaar					
Implementatie nieuwe inkoop 2022	Ramingsbijstellingen	-2.072	-3.259	-165	0	0
	onvermijdbaar					
Indexatie 2021	Ramingsbijstellingen	0	-3.393	-3.416	-3.415	-3.415
	onvermijdbaar					
Inzet Specialistisch Ambulant Netwerk voor Jeugdhulp	Ramingsbijstellingen	-1.000	-1.000	0	0	0
	onvermijdbaar					
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen	82	0	0	0	0
	onvermijdbaar					
Rijksbijdrage Aanvullende regeling Seksuele Gezondheid	Ramingsbijstellingen	0	0	0	0	0
	onvermijdbaar					
Rijksbijdrage begeleiding ex-gedetineerden	Ramingsbijstellingen	0	0	0	0	0
	onvermijdbaar					
Rijksbijdrage Heroïnebehandeling	Ramingsbijstellingen	0	0	0	0	0
	onvermijdbaar					
RijksBijdrage medicatie PRe Expositie Profylaxe	Ramingsbijstellingen	0	0	0	0	0
	onvermijdbaar					
Rijksbijdrage wijkrechtspraak Rotterdam Zuid	Ramingsbijstellingen	0	0	0	0	0
	onvermijdbaar					
Stijgende zorgvraag	Ramingsbijstellingen	-16.101	-51.800	0	0	0
	onvermijdbaar					
Uitbreiding formatie internationale betrekkingen	Ramingsbijstellingen	-108	0	0	0	0
	onvermijdbaar					
Volume-indexatie zorg 2,5%	Ramingsbijstellingen	0	0	0	0	-6.975
	onvermijdbaar					

Wijziging formatie bij Toezicht WMO	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	44	73	73	73	73
Coronaorganisatie	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Actualisatie Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve AWBZ	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Eneco	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Vrouwenopvang 2021	Reserves	0	0	0	0	0
Aanpak problematiek jeugdzorg	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Beschermd wonen	Taakmutaties	-3.275	-3.550	-3.550	-3.550	-3.550
Brede aanpak dak-en thuisloosheid	Taakmutaties	-9.778	0	0	0	0
Compensatieregeling Voogdij 18+	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Extra begeleiding kwetsbare groepen	Taakmutaties	-1.324	0	0	0	0
Ketensystemen Jeugd	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Landelijke functies opvang	Taakmutaties	-653	-653	-653	-653	-653
Maatschappelijke opvang en openbare geestelijke gezondheidszorg	Taakmutaties	-1.182	1	1	1	1
Maatschappelijke opvang en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Mutatie rijksbijdrage ten behoeve van uitvoeringskosten Jeugdhulp van de Sociale Verzekeringsbank	Taakmutaties	295	0	0	0	0
Mutatie rijksbijdrage ten behoeve van uitvoeringskosten Wmo van de Sociale Verzekeringsbank	Taakmutaties	644	0	0	0	0
Prenataal huisbezoek door jeugdgezondheidszorg	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Rijksvaccinatieprogramma	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Taakmutatie meicirculaire Gemeentefonds Kinderopvang	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Uitstapprogramma prostituees	Taakmutaties	-404	-301	-301	-301	-301
Verlenging extra rijksmiddelen Jeugdhulp 2019-2021	Taakmutaties	0	-13.500	0	0	0
Vrouwenopvang	Taakmutaties	-470	-3.670	-3.670	-3.670	-3.670
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.002	536	434	503	490
Begroting na wijzigingen		-661.684	-665.757	-608.687	-609.449	-616.443

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De bijdragen vanuit het Rijk en mede-overheden hebben betrekking op rijksbijdragen en bijdragen van regiogemeenten voor opgedragen taken in de bestrijding van infectieziekten, op bijdragen vanuit ZonMw, de eigen bijdragen voor Wmo-maatwerkvoorzieningen en de landelijke Regeling heroïnebehandeling. De opbrengsten derden bestaan onder andere uit de inkomsten vanuit de reizigerszorg.

Lasten

Eigen personeel wordt ingezet in het kader van de jeugdhulp, toegang tot de Wmo, beleid en zorginkoop, de aanpak van huiselijk geweld en ter bestrijding van infectieziekten. Het grootste deel van de programmalasten wordt besteed via sociale uitkeringen en subsidies en inkomensverstrekking. Bij sociale uitkeringen gaat het om de inkoop van ondersteuningsarrangementen in het kader van de Wmo 2015. Subsidies betreffen de subsidies die enerzijds verstrekt worden aan instellingen die werkzaamheden verrichten in het kader van de specialistische jeugdhulp en anderzijds aan instellingen in het kader van de maatschappelijke opvang.

Reserves

Binnen het Programma Volksgezondheid en Zorg worden middelen uit diverse bestemmingsreserves ingezet. Voorbeelden hiervan zijn Bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Eneco en Bestemmingsreserve Vrouwenopvang en mensenhandel. De belangrijkste bestemmingsreserve die binnen het Programma wordt ingezet is de Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en jeugdhulp. Deze bestemmingsreserve fungeert als een buffer om stijgingen en dalingen in de uitgaven aan zorg op te vangen.

Meerjarig verloop

De baten fluctueren de komende jaren. In 2021 zijn hogere baten begroot in verband met compensatie vanuit het Rijk voor gemaakte coronakosten. In 2022 en verder worden extra middelen vanuit het Rijk verwacht voor onder meer Jeugdhulp en volumegroei.

De lasten vertonen na 2022 een daling. Rotterdam heeft vanaf de begroting 2021 afscheid genomen van de onrealistische dalende begroting die gebaseerd was op de bij de decentralisaties veronderstelde boeggolf en gekozen voor een stabiele lijn in de toekomstige financiering van de gemeentelijke zorg. Er wordt zo ingespeeld op de (demografische) ontwikkelingen in de stad, zoals de toenemende ondersteuningsvraag van een groeiende groep thuiswonende ouderen. Net als in de Begroting 2021 kiezen we er dan ook voor om alleen het lopende en volgende begrotingjaar (2021 en 2022) reëel te begroten op basis van de verwachte landelijke en Rotterdamse ontwikkelingen. In dit kader zijn bij de Voorjaarsnota 2021 extra middelen toegekend voor 2021 en 2022. Met het oog op regelgeving gericht op reële prijzen in de zorg heeft het college besloten om vanaf de begroting 2021 voor de jaarlijkse indexatie van de zorg het OVA-percentages te hanteren.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Volksgezondheid en zorg	-1.022	0%	-69.570	12%	-11.138	2%	-7.695	1%	-14.690	2%
Geëscaleerde zorg 18-	-1.378	1%	-12.065	11%	-2.898	2%	-3.155	3%	-3.155	3%
Geëscaleerde zorg 18+	-23.008	19%	-22.713	20%	-11.154	10%	-8.757	8%	-10.201	9%
Maatwerkdienstverlening 18-	13.844	26%	4.195	9%	1.337	3%	2.572	6%	2.572	6%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	330	0%	-39.501	22%	-5.723	3%	-5.739	3%	-11.297	6%
Maatwerkvoorziening (Wmo)	-810	6%	-4.694	63%	-52	1%	-52	1%	-52	1%
Volksgezondheid	1.612	5%	-872	3%	-392	1%	-392	1%	-377	1%
Wijkteams en Wmo-loketten	8.388	7%	6.079	6%	7.743	7%	7.829	7%	7.820	7%
Geëscaleerde zorg 18-	-1.378	1%	-12.065	11%	-2.898	2%	-3.155	3%	-3.155	3%
Geëscaleerde zorg 18+	-23.008	19%	-22.713	20%	-11.154	10%	-8.757	8%	-10.201	9%
Maatwerkdienstverlening 18-	13.844	26%	4.195	9%	1.337	3%	2.572	6%	2.572	6%
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	330	0%	-39.501	22%	-5.723	3%	-5.739	3%	-11.297	6%
Maatwerkvoorziening (Wmo)	-810	6%	-4.694	63%	-52	1%	-52	1%	-52	1%
Volksgezondheid	1.612	5%	-872	3%	-392	1%	-392	1%	-377	1%
Wijkteams en Wmo-loketten	8.388	7%	6.079	6%	7.743	7%	7.829	7%	7.820	7%

Omschrijving programma

De gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, in om de gezondheid te beschermen. Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid en de gemeente stimuleert hen zo lang mogelijk zelfstandig mee te doen. Voor Rotterdammers die dat – al dan niet tijdelijk – nodig hebben, zorgen we voor passende en tijdige zorg, hulp en ondersteuning.

Zorgen voor adequate ondersteuning en zorg voor (jonge) Rotterdammers

We zetten in op het nog verder toegankelijk maken van de zorg. Zo willen we het makkelijker maken voor ouderen en mensen met een beperking om langer zelfstandig te wonen en mee te doen in de maatschappij. We zorgen er voor dat Rotterdammers met een beperking en ouderen gebruik kunnen blijven maken van een woning, zich kunnen verplaatsen in en rondom die woning en sociale contacten kunnen onderhouden.

We stimuleren elke jongere in Rotterdam actief mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat - zelfstandig of als gezin - niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. In die gevallen biedt de gemeente samenhangende hulp aan kwetsbare jongeren en/of hun gezin. Tegelijkertijd investeren we ook in jongeren met wie het wel goed gaat. We versterken beschermende factoren als next skills en jong leiderschap en scheppen goede voorwaarden op basis waarvan zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Steeds meer Rotterdammers krijgen een vorm van ondersteuning vanuit de gemeente in het kader van de Wmo of de Jeugdwet. Daarmee werken we aan het realiseren van zorg dichtbij. Tegelijkertijd betekent het ook dat de kosten sterker stijgen dan dat er rijksmiddelen beschikbaar komen. Deze lijn zet zich ook in 2020 door en dat leidt tot de noodzaak om in de zorg te blijven investeren. Tegelijk is het noodzakelijk om goed te letten op de efficiency en waar mogelijk kosten te besparen. De gemeente heeft daarom in 2017 al een pakket aan maatregelen in gang gezet om meer grip te krijgen op de kostenontwikkeling.

Om ook voor de lange termijn tot een financieel stabiele situatie voor het zorgdomein te komen heeft het college het meerjarig financieel kader zorg, welzijn en jeugdhulp herijkt. Hiervoor zijn de verwachte effecten van de demografische ontwikkelingen in Rotterdam (onder andere toenemend aantal ouderen en mensen met een (verstandelijke of psychiatrische) beperking die zelfstandig zullen blijven wonen) op de te verwachten kosten voor zorg, jeugdhulp en ondersteuning in kaart gebracht. Tevens is aandacht besteed aan de mogelijke effecten van de herziening van de landelijke verdeelmodellen. Het komende jaar wordt op onder andere het macrobudget Jeugd en het nieuwe verdeelmodel Sociaal Domein een landelijke bijstelling verwacht. Uitgangspunt blijft dat Rotterdammers die zorg en ondersteuning nodig hebben, deze ook krijgen.

Toegankelijke en betaalbare zorg zijn voor alle Rotterdammers cruciaal. Uitgangspunt in het coalitieakkoord is dat alle zorguitgaven worden gedaan binnen het budget dat Rotterdam krijgt van het rijk. Gezien de toenemende vraag naar zorg is er de afgelopen periode daarom sterk ingezet in de onderhandelingen met het Rijk om te komen tot een passend budget voor alle gemeenten. Dit heeft voor de jaren 2020 en 2021 een effect gehad doordat extra rijksmiddelen ten behoeve van de jeugdwet aan de gemeentebegroting zijn toegevoegd. Voor de jaren daarna voert het Rijk in samenwerking met de gemeenten nader onderzoek uit naar de toereikendheid van de rijksmiddelen.

Met het bovenstaande is een stabiele situatie op het sociaal domein gewaarborgd. Er is een realistisch beeld ontstaan over de te verwachten kosten voor zorg en ondersteuning. Dit draagt bij aan het gesprek met het Rijk om te zorgen dat gemeenten voldoende gefinancierd worden om de burgers met zorg te ondersteunen en hoe zich dat verhoudt tot de beschikbare rijksmiddelen. Bovendien helpt het de gemeente in het maken van eventuele keuzes gelet op het beschikbare budget.

Het beschermen en bevorderen van de gezondheid van Rotterdammers en hun leefomgeving

We zetten in op een vitale stad met vitale Rotterdammers. Om dit te kunnen realiseren leggen we dwarsverbanden met taakvelden die (in)direct bijdragen aan een vitaler Rotterdam. Zo zijn investeringen in gezondheidsvaardigheden, in het opleidingsniveau en de inkomenspositie van Rotterdammers essentieel. We werken samen met partners uit de stad aan het stimuleren van gezonder gedrag en een gezondere leefomgeving. Daarbij besteden we aandacht aan gezond gewicht en terugdringen van diabetes type 2, psychische en seksuele

gezondheid, minder roken en alcoholgebruik, het tegengaan van drugsgebruik en de inzet van E-publieke gezondheid. Ook zetten we in op haar wettelijke beschermingstaken (zoals infectieziektebestrijding), een gezondere leefomgeving en het tegengaan van gehoorschade bij jongeren.

Geëscaleerde zorg 18+

Pagina 87

Geëscaleerde zorg 18+

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie.

Eerder en beter in beeld brengen huiselijk geweld en het duurzaam oplossen hiervan.

Voortgang 2021

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen

Het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers (2019 – 2022) vormt het uitgangspunt voor de verbetering van de zorg en ondersteuning aan kwetsbare Rotterdammers. Op basis hiervan wordt samen met partners gewerkt aan het voorkomen van dakloosheid en het bieden van passende ondersteuning en opvang en uitstroom. In de eerste helft van dit jaar is de grootste uitstroom ooit gerealiseerd door honderd daklozen aan een (eigen) woning te helpen. Deze operatie heeft duurzaam perspectief geboden aan deze doelgroep zodat ze kunnen werken aan hun toekomst. Ook zijn twee 'doorstroomvoorzieningen' gerealiseerd waar mensen tot rust kunnen komen voordat ze de stap naar volledig zelfstandig wonen maken. Mede dankzij deze acties is per half maart definitief afscheid genomen van de eerste tijdelijke nachtopvanglocatie (het hotel) met 40 plekken voor daklozen die aanvullend waren gecreëerd als gevolg van corona.

Gevolgen van de coronacrisis

De uitbraak van het coronavirus heeft Rotterdam voor een grote uitdaging gesteld. Voor de maatschappelijke opvang zijn het afgelopen jaar diverse maatregelen getroffen om verspreiding van het virus onder deze kwetsbare groepen tegen te gaan. Hierbij gaat het onder andere om de inzet van extra tijdelijke opvanglocaties, ook voor niet rechthebbenden (Maassilo) om te kunnen voldoen aan de 1,5 meter richtlijn en de openstelling van de opvanglocaties overdag. Met het vooruitzicht op het einde van de lockdown en daarmee de verruiming van de coronamaatregelen is in de landelijke richtlijn dak- en thuislozen opgenomen dat toegewerkt wordt aan de afbouw van de noodopvang voor niet-rechthebbenden. In lijn met deze richtlijn gaan we de komende periode stapsgewijs afbouwen. De komende tijd blijft de focus op het realiseren van meer duurzame oplossingen om zo ook afscheid te kunnen nemen van de laatste tijdelijke nachtopvanglocatie (het schip).

Extra impuls kabinet in de aanpak dakloosheid

Medio vorig jaar heeft de gemeente Rotterdam in het kader van de brede landelijke aanpak dak- en thuisloosheid een bedrag van in totaal 19,6 mln. euro toegekend gekregen voor de jaren 2020 en 2021. Deze extra middelen worden ingezet voor de versnelling en versterking van het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers langs de volgende thema's:

- Van opvang naar (zelfstandig) wonen met begeleiding.
- Kwaliteitsslag nacht- en crisisopvang.
- Voorkomen van dakloosheid.
- Ontwikkeling beschermd wonen plus.

Deze thema's zijn in samenwerking met aanbieders en woningcorporaties verder uitgewerkt en er is een start gemaakt met specifieke projecten en activiteiten vanuit deze thema's. Naast extra impuls voor het realiseren van versnelde uitstroom uit de opvang, Project010 en Housing First is ingezet op 24-uurs openstelling van de opvang en de ombouw van klassieke 'slaapzalen' naar kleinschaligere slaapruintes met een eigen 'slaaphoekje' voor daklozen. Om dakloosheid zoveel mogelijk te voorkomen is gestart met drie innovatieve projecten: flexwonen voor bankslapers, Pilot 'voorkom verder van huis' en resourcegroepen voor bankslapers.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Het regionaal plan van aanpak doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang dat begin 2020 is vastgesteld, vormt het uitgangspunt voor de samenwerking met de regiogemeenten. Gezamenlijk met de regio wordt gewerkt aan een nieuw regionaal beleidsplan voor beschermd wonen per 2022. Dit plan zal eind dit jaar aan de raad worden aangeboden. Daarnaast zal de samenwerking met de regio met ingang van 2022 formeel vastgelegd worden in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. Hierbij gaan we uit van een gezamenlijke verantwoordelijkheid om beschermd wonen cliënten een passende plek te bieden in de gehele regio. De ambitie is om evenwichtiger spreiding van cliënten, bijbehorende voorzieningen en uitstroom naar zelfstandig wonen mogelijk te maken. Het streven is om de spreidingsopgave in 5-10 jaar te realiseren.

Per 2021 is de Wet langdurige zorg (Wlz) opengesteld voor de GGZ-doelgroep. Het gaat hierbij om de mensen die permanent toezicht of 24 uren zorg in de nabijheid nodig hebben. De indicatiestelling aan de kant van het CIZ heeft vertraging opgelopen en daarom is op landelijk niveau een overgangsregeling getroffen zodat de zorg en ondersteuning vanuit gemeenten aan deze doelgroep gecontinueerd blijft. Medio dit jaar verwachten we dat duidelijk wordt welke cliënten zijn overgegaan naar de Wlz.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

Het beleidskader Bouwen aan een toekomst zonder geweld, de Rotterdamse aanpak om huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld terug te dringen is in juni 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Op basis van dit beleidskader gaan we in de periode 2019 - 2022 aan de slag met zowel wettelijke taken (VTRR, opvang slachtoffers huiselijk geweld, meldcode, tijdelijk huisverbod) als specifiek Rotterdamse ambities, zoals

bijvoorbeeld de plegeraanpak, het versterken van preventie, het samen met partners werken aan vakmanschap en aandacht voor specifieke vormen van huiselijk geweld. De doelen voor 2021 zijn vastgelegd in een uitvoeringsagenda.

In de eerste vier maanden 2021 zijn al belangrijke resultaten behaald zoals de realisatie van een fysieke locatie voor het Centrum Huiselijk geweld en kindermishandeling in het GGD-gebouw. Hiermee is de nauwe samenwerking met het Centrum Seksueel geweld bestendigd. Ook is de pilot risicotaxatie en vroegdiagnostiek in de plegeraanpak gestart en zijn het visiedocument Complexe scheidingen en het plan Preventie (een plan van aanpak voor het versterken van preventie van huiselijk geweld en kindermishandeling) opgesteld. Verder heeft Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond de opdracht gekregen het comité van ervaringsdeskundigen op te richten. Ook hebben er al verschillende bijeenkomsten plaatsgevonden in het kader van deskundigheid waaronder de landelijke dag tegen vrouwelijke genitale verminking Zero Tolerance day. In 2021 zijn tot nu toe alle bijeenkomsten digitaal.

In 2020 is, wegens de complexiteit van huiselijk geweld zaken, besloten om een apart inkooptraject voor tweedelijns hulp bij huiselijk geweld en kindermishandeling te starten. Er wordt ingezet op passende, integrale hulp voor slachtoffers en plegers (zowel volwassenen als kinderen). Om snel de eerste noodzakelijke hulp te kunnen bieden en als ondersteuning bij het opstellen van de probleemanalyse en het ondersteuningsplan wordt een startarrangement ontwikkeld.

Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek Complexe problemen vragen om onorthodoxe oplossingen, is in 2020 gestart met een verbeterprogramma aanpak Huiselijk geweld. Dit verbeterprogramma heeft op onderdelen een overlap met het beleidskader. Waar mogelijk worden projecten en acties aan elkaar verbonden zoals bijvoorbeeld bij het verbeteren van de toegang tot opvang, zorgen voor beschikbaarheid van effectieve hulp en het verbeteren van de aanpak binnen de gemeentelijke keten. Het hierboven genoemde inkooptraject maakt deel uit van het verbeterprogramma Huiselijk geweld.

Tijdens de coronacrisis is er veel aandacht voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Doordat gezinnen, door de genomen maatregelen, meer thuis zijn is het aannemelijk dat huiselijk geweld toeneemt. We hebben verschillende acties ondernomen om ervoor te zorgen dat deze Rotterdammers in beeld blijven. Zo is de campagne 'Let op elkaar' gestart waarin we burgers en professionals oproepen alert te blijven op signalen en hulp in te schakelen als dat nodig is, in april herhaald. Deze keer was de campagne met name gericht op het onderwijs. Via nieuwsbrieven worden professionals geïnformeerd over alle (extra) mogelijkheden die er zijn voor deze kwetsbare gezinnen. De chatfunctie die Veilig Thuis in mei van 2020 is gestart loopt goed zodat er laagdrempelig om hulp kan worden gevraagd. Vanuit de gemeente worden er SIM-kaarten verstrekt aan kwetsbare vrouwen, zodat ze laagdrempelig via internet hulp kunnen zoeken.

Ontwikkelingen 2022-2025

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

Het verbeterprogramma aanpak Huiselijk geweld, dat is gestart naar aanleiding van het onderzoek Complexe problemen vragen onorthodoxe oplossingen, wordt in de periode 2021 – 2023 uitgevoerd. Er wordt ingezet op verbeteringen in de interne uitvoeringsorganisatie, zoals een snellere toegang tot hulp, als in het gehele netwerk, zoals een betere samenwerking tussen zorg en veilig partners in casuïstiek.

Door het opleveren van het plan Preventie zijn de eerste stappen gezet om meer te doen aan preventie in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Vanaf 2021 en verder worden de activiteiten uit het plan opgepakt en uitgevoerd. Het plan Preventie richt zich op alle vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

In 2021 en 2022 wordt het inkooptraject huiselijk geweld verder vormgegeven. De inzet is om geschikt hulpaanbod in te kopen voor slachtoffers en plegers en de realisatie van een integraal hulpaanbod voor gezinnen waar huiselijk geweld speelt.

De zorg en ondersteuning aan beschermd wonen en de GGZ loopt eveneens mee in de nieuwe inkoop per 2022. Samen met de regio wordt als onderdeel hiervan gewerkt aan gezamenlijke inkoop voor beschermd wonen.

Wat willen we bereiken

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

De gemeente wil voorkomen dat mensen dakloos worden, o.a. door samenwerking tussen corporaties en wijkteams en het voorkomen van schulden. Voor mensen die dakloos zijn geworden en niet op eigen kracht of met behulp van hun sociale netwerk uit deze situatie kunnen komen, zorgt de gemeente voor maatschappelijke opvang en/of, samen met zorgaanbieders en woningcorporaties, voor huisvesting met ondersteuning in een beschermde woonomgeving. Het doel is dat mensen zo veel mogelijk zelfredzaam worden waarbij we toewerken naar een situatie die uitgaat van 'thuis, tenzij' waarbij zorg en ondersteuning zoveel mogelijk op verantwoorde en veilige wijze in de wijk plaatsvindt.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Zowel vanuit landelijk als gemeentelijk beleid wordt ingezet om ervoor te zorgen dat mensen zo zelfstandig mogelijk in de wijk wonen, eventueel met ambulante ondersteuning gericht op versterking of behoud van de zelfredzaamheid en participatie. Deze ondersteuning varieert afhankelijk van de behoefte van beperkt tot zeer intensief.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

Daar waar Rotterdammers te maken krijgen met huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld is hun welzijn in het gedrang. We zetten er daarom op in om dit te voorkomen. Maar als het wel plaatsvindt, is het belangrijk dat dit zo snel mogelijk in beeld komt en er samen met alle betrokkenen gewerkt wordt aan een duurzaam veilige situatie.

Wat gaan we daar voor doen

In Rotterdam hoeft niemand op straat te slapen.

In het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers zijn diverse maatregelen opgenomen die als doel hebben om ervoor te zorgen dat niemand op straat hoeft te slapen, denk aan:

- kwaliteitsimpuls en uitbreiding van de nachtopvang
- intensivering van het stedelijke bemoeizorg team, zodat buitenslapers met complexe problematiek toegeleid worden naar zorg
- inzet van nieuwe woonzorgvormen (zoals Housing First) om ervoor te zorgen dat dakloze Rotterdammers passende huisvesting en zorg ontvangen

Al deze initiatieven hebben een plek gekregen in het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers.

Mensen wonen zo zelfstandig mogelijk in de wijk

Via het plan van aanpak kwetsbare Rotterdammers zet de gemeente zich samen met de partners in om de zorg en ondersteuning aan kwetsbare Rotterdammers verder te verbeteren. Ambitie van dit plan is het versnellen van de doorstroom uit de nachtopvang, meer maatwerk, groter aanbod van woonzorgvarianten, voorkomen van problemen en het versterken van de wijkstructuur rondom kwetsbare Rotterdammer.

Voorkomen, signaleren en oplossen van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld

- zorgdragen voor de opvang van slachtoffers van huiselijk geweld en hun kinderen
- uitvoering geven aan de wet tijdelijk huisverbod
- uitbreiden van het aantal opvangplekken voor slachtoffers van mensenhandel
- uitvoering geven aan de ambitie van het college om aan het bestrijden van huiselijk geweld, seksueel geweld en kindermishandeling prioriteit te blijven geven

- voortrekker te blijven in de aanpak van schadelijke traditionele praktijken en in het kader van veiligheid een daling te realiseren op het aantal gevallen van huiselijk geweld

Dit is vastgelegd in het beleidskader dat in mei is toegezonden aan de gemeenteraad. Tevens is er een (maatschappelijke) beweging gestart met als thema 'stop geweld tegen vrouwen', om het maatschappelijke gesprek hierover te starten en een agenda met verbeterpunten op te stellen.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Toename van het aantal meldingen waarbij de duur van huiselijk geweld bij melding korter is dan 1 jaar	Streefwaarde	>55%	>55%	>55%	>55%	>55%	
	Realisatie	59%	64%	76%			
Toename van het aantal gezinnen dat na 1 jaar passende zorg stabiel en veilig is (indicator bij aanpak huiselijk geweld).	Streefwaarde	>66%	>66%	>66%	>66%	>66%	
	Realisatie	75%	86%	85%			

Toelichting indicatoren

- Voor de berekening van deze indicatoren wordt in het systeem van Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond hierop geregistreerd sinds 2017. De registratie is sindsdien nauwkeuriger en vollediger geworden.
- Voor de indicator 'duur geweld', wordt bij VTRR de duur van het geweld (in maanden) geregistreerd dat plaatsvond voor de eerste melding. Cliënten kunnen dit niet altijd aangeven. Het percentage is berekend over het aantal casussen waarvan de duur bekend is.
- Voor de periode januari t/m december 2020 geldt dat van de 7.779 casussen waarvan de duur bekend is, deze in 76% van de gevallen korter is dan een jaar.
- Voor de indicator 'duurzaam oplossen', wordt bij VTRR geregistreerd of de situatie van de cliënt na 12 maanden stabiel en veilig is. Dit wordt alleen geregistreerd voor de casussen die door VTRR in onderzoek zijn genomen. De Rotterdamse cijfers van januari t/m december 2020 laten zien dat van de 256 beoordeelde casussen in 85% van de gevallen sprake is van een veilige en stabiele situatie (al dan niet met ondersteuning).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Geëscaleerde zorg 18+	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	7.185	7.889	8.430	8.430	8.430	8.430
Bijdragen rijk en medeoverheden	4.953	4.818	5.347	5.347	5.347	5.347
Overige opbrengsten derden	2.233	3.071	3.083	3.083	3.083	3.083
Lasten exclusief reserves	152.244	153.715	143.766	130.130	126.036	127.479

Apparaatslasten	6.592	10.856	10.485	9.478	9.478	9.480
Inhuur	182	58	153	153	153	153
Overige apparaatslasten	94	203	210	188	188	189
Personeel	6.316	10.595	10.122	9.137	9.137	9.137
Intern resultaat	1.162	497	594	514	514	514
Intern resultaat	1.162	497	594	514	514	514
Programmalasten	144.490	142.362	132.687	120.138	116.044	117.486
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	14.313	20.837	9.587	9.090	7.679	7.679
Overige programmalasten	210	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	82.470	64.578	69.245	57.517	56.815	58.232
Subsidies en inkomensoverdrachten	47.497	56.947	53.854	53.531	51.550	51.575
Saldo voor vpb en reserveringen	-145.059	-145.826	-135.336	-121.700	-117.606	-119.049
Saldo voor reserveringen	-145.059	-145.826	-135.336	-121.700	-117.606	-119.049
Reserves	0	488	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	488	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-145.059	-145.338	-135.336	-121.700	-117.606	-119.049

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 139.199	- 133.419	- 132.299	- 132.740	- 132.740		
Omissieregeling 2019	- 133.992	- 128.250	- 126.021	- 124.415	- 124.415		
Voorjaarsnota 2019	- 140.057	- 137.299	- 135.044	- 133.408	- 133.411		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 139.483	- 138.295	- 137.383	- 134.132	- 130.874		
10-maandsrapportage 2019	- 142.710	- 138.295	- 137.383	- 134.132	- 130.874		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 133.707						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020	- 151.814	- 137.383	- 134.132	- 130.874	- 130.874		
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021	- 157.438	- 122.329	- 112.623	- 110.546	- 108.849		
10-maandsrapportage 2020	- 154.553	- 122.329	- 112.623	- 110.546	- 108.849		

Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021	- 145.338	- 135.336	- 121.700	- 117.606	- 119.049

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening			Voorjaarsnota	
Bijstellingen Geëscaleerde zorg 18+		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-122.329	-112.623	-110.546	-108.849	-108.849
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-23.008	-22.713	-11.154	-8.757	-10.201
Nachtopvang bedden openbare geestelijke gezondheidszorg	Bezuinigingen/Taakstellingen	0	0	0	1.000	1.000
Huiselijk geweld en kindermishandeling	Intensiveringen	0	-1.500	-1.500	0	0
Integraal programma EU-arbeidsmigranten	Intensiveringen	-124	-158	-158	-158	-158
Kasschuif extra duvo middelen Vrouwenopvang	Kasschuiven	0	0	0	0	0
Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, kosten onderzoeksfase	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-113	-113	0	0	0
Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, opslag kostendekkende huur	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	-27	-52
Bijstelling volume-indexatie zorg 2022	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-1.422	0	0	0
Eigen bijdrage Wmo	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Indexatie 2021	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-908	-901	-888	-888
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	9	0	0	0	0
Rijksbijdrage begeleiding ex-gedetineerden	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Rijksbijdrage Heroïnebehandeling	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Stijgende zorgvraag	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-3.225	-10.112	0	0	0

Uitbreiding formatie internationale betrekkingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-10	0	0	0	0
Volume-indexatie zorg 2,5%	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	-1.417
Wijziging formatie bij Toezicht WMO	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	44	73	73	73	73
Bestemmingsreserve Vrouwenopvang 2021	Reserves	0	0	0	0	0
Beschermd wonen	Taakmutaties	-3.275	-3.550	-3.550	-3.550	-3.550
Brede aanpak dak-en thuisloosheid	Taakmutaties	-9.778	0	0	0	0
Extra begeleiding kwetsbare groepen	Taakmutaties	-1.324	0	0	0	0
Landelijke functies opvang	Taakmutaties	-653	-653	-653	-653	-653
Maatschappelijke opvang en openbare geestelijke gezondheidszorg	Taakmutaties	-1.182	1	1	1	1
Maatschappelijke opvang en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Uitstapprogramma prostituees	Taakmutaties	-404	-301	-301	-301	-301
Vrouwenopvang	Taakmutaties	-470	-3.670	-3.670	-3.670	-3.670
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-3.504	-1.401	-1.497	-1.586	-1.587
Begroting na wijzigingen		-145.338	-135.336	-121.700	-117.606	-119.049

Toelichting financiële bijstellingen

Nachtopvang bedden openbare geestelijke gezondheidszorg

Voor de jaren 2024 en 2025 wordt het budget van de Nachtopvang bedden van de openbare geestelijke gezondheidszorg met € 1 mln verlaagd.

Huiselijk geweld en kindermishandeling

In 2022 en 2023 vindt een intensivering plaats in het kader van de uitvoering verbeterprogramma Huiselijk geweld en kindermishandeling. In deze jaren wordt het budget met € 1,5 mln verhoogd.

Integraal programma EU-arbeidsmigranten

De portefeuille EU-arbeidsmigranten is in 2020 in het leven geroepen. Voor de programmatische aanpak EU-arbeidsmigranten 2021-2025 zijn aanvullende middelen toegekend. (€ 124 in 2021 en € 158 in 2022 en verder).

Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, kosten onderzoeksfase

Niet alle kosten die voortkomen uit een Integraal Huisvestingsplan (IHP) mogen geactiveerd worden. Dit is aan de orde bij kosten in de voorbereidende fase van onderzoek en ontwikkeling. Hierbij gaat het om kosten zoals haalbaarheidsstudies, opstellen business case en planuitwerking. Het college heeft besloten om hiervoor extra middelen beschikbaar te stellen. Voor dit taakveld gaat het om € 113 in 2021 en 2022

Bestuursopdracht vastgoed - investeringen, opslag kostendekkende huur

Het college heeft besloten om middelen ter beschikking te stellen om de hogere kosprijsdekkende huur die voortvloeit uit de uitvoering van het IHP te dekken. Voor dit taakveld gaat het om € 27 in 2024 en € 52 in 2025

Bijstelling volume-indexatie zorg 2022

De begroting van de zorg is voor het jaar 2022 met € 7,0 mln bijgesteld voor een volume-indexatie van 2,5%. Hiervan heeft € 1,4 mln betrekking op dit taakveld.

Eigen bijdrage Wmo

De Eigen bijdragen voor Wmo en maatwerkvoorzieningen zijn structureel hoger dan begroot. De begroting wordt hier vanaf 2021 en verder met € 1,0 mln op aangepast.

Indexatie 2021

De overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling in de zorg (OVA) is bij de begroting 2021 slechts voor 75% verwerkt in de meerjarenbegroting. Dit terwijl de afspraak is zorgaanbieders jaarlijks voor 100% hiervoor te compenseren. In totaal bedraagt deze correctie € 4,0 mln. Voor dit taakveld gaat het om € 908 in 2022 aflopend tot € 888 vanaf 2024.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hier met € 9 op aangepast.

Rijksbijdrage begeleiding ex-gedetineerden

Het Rijk heeft voor 2021 een bijdrage van € 263 beschikbaar gesteld voor de begeleiding van ex-gedetineerden.

Rijksbijdrage Heroïnebehandeling

Het Rijk heeft voor 2021 een bijdrage van € 42 beschikbaar gesteld voor gecontroleerde heroïnebehandeling.

Stijgende zorgvraag

Met de groei van de Rotterdamse bevolking en de toenemende vergrijzing stijgt ook de vraag naar zorg. In 2021 bedraagt het verschil tussen verwachte uitgaven voor zorg en beschikbare middelen (Wmo, Jeugd, Welzijn) € 19,5 mln. Voor dit taakveld gaat het om € 3,2 mln

Voor 2022 bedraagt het verschil € 71,2 mln. Dit wordt voor € 6,3 mln gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Voor het restant zijn door het college middelen ter beschikking gesteld. Hiervan heeft € 10,1 mln betrekking op dit taakveld.

Uitbreiding formatie internationale betrekkingen

Er heeft een uitbreiding van formatie plaatsgevonden voor werkzaamheden met betrekking tot nationale en internationale regelingen. Deze uitbreiding wordt gedekt vanuit internationale subsidies.

Volume-indexatie zorg 2,5%

De begroting van de zorg is voor het 2025 met € 7,0 mln bijgesteld voor een volume-indexatie van 2,5%. Hiervan heeft € 1,4 mln betrekking op dit taakveld.

Wijziging formatie bij Toezicht WMO

De formatie voor Toezicht Wmo wordt uitgebreid. Vanuit dit taakveld wordt in 2021 € 43 en in 2022 en verder € 73 bijgedragen.

Bestemmingsreserve Vrouwenopvang 2021

Uit de Bestemmingsreserve Vrouwenopvang is een onttrekking van € 488 geraamd. Dit bedrag wordt ingezet binnen het programma Huiselijk geweld en kindermishandeling.

Beschermd wonen

De mutatie uit de septembercirculaire 2020 met betrekking tot de compensatie voor volumegroei Beschermd Wonen is in de begroting verwerkt. Het betreft € 3,3 mln in 2021 oplopend naar € 3,6 mln voor 2022 en verder.

Brede aanpak dak-en thuisloosheid

Vanuit de septembercirculaire 2020 is voor 2021 € 9,8 mln beschikbaar gesteld voor de Brede aanpak dak- en thuisloosheid (Blokhuismiddelen).

Extra begeleiding kwetsbare groepen

In de maartcirculaire 2021 heeft het Rijk voor 2021 € 1,3 mln beschikbaar gesteld voor extra begeleiding van kwetsbare groepen die vanwege de beperkingen die de coronamaatregelen met zich meebrengen in de knel komen.

Landelijke functies opvang

Vanuit de septembercirculaire 2020 is structureel € 653 beschikbaar gesteld voor de landelijke opvangfunctie voor slachtoffers mensenhandel, die door Rotterdam wordt ingevuld.

Maatschappelijke opvang en openbare geestelijke gezondheidszorg

In de decembercirculaire 2020 en maartcirculaire 2021 heeft een actualisatie plaatsgevonden van de budgetten voor maatschappelijke opvang en openbare geestelijke gezondheidszorg. Het gaat om € 1,2 mln meer budget in 2021 en € 1 minder in 2022 en verder.

Uitstapprogramma prostituees

Het Rijk heeft vanaf 2021 structureel geld beschikbaar gesteld voor een landelijk dekkend netwerk van uitstapprogramma's om mensen die de prostitutie willen verlaten te ondersteunen. Het gaat om € 404 in 2021 en € 301 in 2022 en verder.

Vrouwenopvang

In de septembercirculaire en decembercirculaire 2020 heeft een actualisatie plaatsgevonden van de budgetten voor vrouwenopvang. Het gaat per saldo om € 470 meer budget in 2021 en € 3,7 mln meer in 2022 en verder.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Geëscaleerde zorg 18+ zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

- Overheveling van middelen voor Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (HGKM) naar [taakveld Wijkteams en WMO-loketten](#) en [Programma Overhead](#) (€ 200 in 2021 en € 2 mln in 2022 en verder)
- Overige technische wijzigingen, waaronder een wijziging in toedeling van personeel hebben geleid tot een verschuiving tussen taakvelden. (€ -3,7 mln in 2021 tot € - 3,6 mln in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Bouwen aan een toekomst zonder geweld](#)
- [Doorontwikkelplan Zorg voor Elkaar](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)
- [Wijkprofiel](#)
- [Regionaal Beleidsplan 2018-2020 Beschermd Wonen](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Nadere regels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wmo 2015](#)
- [Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#)
- [Wet tijdelijk huisverbod](#)

Omschrijving taakveld

Tot dit taakveld behoren alle opvang- en beschermd wonen-voorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven. Hierbij valt te denken aan vrouwenopvang, aanpak huiselijk geweld (Veilig thuis); beschermd wonen voor personen met psychische of psychosociale problemen; inloophulp GGZ; maatschappelijke opvang voor cliënten met een meervoudige problematiek, waaronder verslaving en Wmo maatwerkdienstverlening en -maatwerkvoorzieningen bij opvang.

Rotterdam heeft een centrumgemeentefunctie voor de maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang, en voor beschermd wonen.

Hierdoor voert de gemeente de maatschappelijke opvang en beschermd wonen ook uit voor de inwoners van Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan de IJssel, Lansingerland en Ridderkerk. Door de gefaseerde afbouw van de centrumgemeentefunctie (doordecentralisatie Beschermd Wonen) wordt de samenwerking met de regiogemeenten verstevigd. Dit betekent op termijn een aanpassing van dit taakveld.

Geëscaleerde zorg 18-

Pagina 88

Geëscaleerde zorg 18-

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij.

Voortgang 2021

In 2020 begon het coronavirus het dagelijks leven te beheersen. Naast het inrichten van een aanpak om zicht te houden op kinderen in kwetsbare situaties zijn er maatregelen getroffen om de ondersteuning en zorg aan deze kwetsbare kinderen te kunnen blijven bieden. Tijdens de crisis in 2020 zijn alternatieve vormen van jeugdhulp ingezet voor de ambulante zorgdeel, bijvoorbeeld meer online contacten. Deze alternatieve vormen worden verder ontwikkeld en ingezet, waar ze effectief zijn en jeugdigen helpen. De jeugdhulp waar ook een verblijfsfunctie bij zit is op gewone manier door kunnen gaan. De effecten van minder intensieve ambulante hulp tijdens de crisis kan leiden tot een opschuiving van de behandeling, waardoor de trajecten langer doorlopen dan gebruikelijk. We zullen deze effecten monitoren.

Nu de crisis langer aanhoudt constateren we een stijging in sociaal emotionele problematiek. De aantal aanmeldingen voor spoedhulp is gestegen en we verwachten dat deze stijging doorzet in het komende jaar.

Ontwikkelingen 2022-2025

Jongeren worden hard getroffen door de corona crisis. Uit onderzoek blijkt dat zij het zwaar hebben met corona en de onzekerheid die deze crisis met zich meebrengt. Gebrek aan contacten en afleiding zorgen voor stress en moedeloosheid. Depressieve klachten, eetstoornissen, gedachten aan zelfmoord, het zijn ontwikkelingen waar grote zorgen over zijn. De druk op jeugdhulp, met name op de Jeugd GGZ neemt toe en kan nog enkele jaren aanhouden.

- De jeugdhulp heeft te kampen met grote budgettaire problemen. De investeringen in het voorveld (gebiedsgericht werken, subsidie preventiekader, hulp in onderwijs, hulp in wijkteams en bij huisarts) zijn effectief op langere termijn en vragen om voorfinanciering bij een teruglopend rijksbudget. De gemeenten hebben daardoor te maken met oplopende kosten. De vraag naar specialistische jeugdhulp daalt evenwel (nog) niet. We zien dat het budget dat het Rijk beschikbaar stelt voor zorg, welzijn en jeugdhulp onvoldoende meegroeit met deze ontwikkelingen en de hogere uitgaven die hieruit voortkomen. Landelijk is onderzoek uitgevoerd eind 2020 door AEF dat het beeld van tekortkomend budget bevestigt. Op 22 april 2021 werd bekend dat vanuit het Rijk extra middelen voor actuele problematiek beschikbaar komen (landelijk € 613 miljoen voor jeugd-GGZ). Daarnaast wordt aan de slag gegaan met maatregelen om de structurele houdbaarheid van de uitvoering van de Jeugdwet te verbeteren. Zowel in 2022, als in de daaropvolgende jaren is extra budget nodig om de transformatie verder vorm te geven.
- Jeugdwet heeft een brede reikwijdte die niet goed is afgebakend. Het risico hiervan is dat voor steeds meer vormen van ondersteuning een beroep wordt gedaan op hulp vanuit de gemeente zonder dat er voldoende mogelijkheden zijn dit af te bakenen. Dit geldt ook voor zorg

die op een grensvlak zit met andere onderdelen in het zorgstelsel, zoals de Zorgverzekeringswet en de Wet Langdurige Zorg. We zien dat de verschuiving tussen zorgdomeinen in het stelsel anders uitpakt dan gedacht en dat de kosten en baten op verschillende plekken vallen. In de komende periode wordt onderzocht of wet- en regelgeving zo kan worden aangepast dat de gemeente een grens kan stellen aan de hulp die geleverd moet worden. Dit is een advies dat de landelijke commissie-Sint schetst in haar rapport Maatregelen financiële beheersbaarheid Jeugdwet. Hierin is een advies om grenzen te stellen aan de jeugdhulpplicht van gemeenten en de jeugdhulpplicht goed af te bakenen. Ook ligt het voor de hand om de medische verwijzroute via de huisarts wettelijk te beperken. Gemeenten hebben dan nog wel de keuze om in situaties die niet binnen de jeugdhulpplicht vallen toch hulp te bieden. De verwachting is dat het nieuwe kabinet gaat beslissen over aanpassing van het jeugdstelsel.

Bij Jeugdhulp is er de urgentie en noodzaak voor betere samenwerking. In Nederland wordt de keten rond jeugdbescherming herijkt en zal de samenwerking tussen Raad voor de kindbescherming, Jeugdbescherming en Veilig Thuis worden herijkt, met als doel voor de gezinnen geen tussentijds overdragen en wachten, maar een sluitende aanpak te organiseren.

Wat willen we bereiken

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

Jonge Rotterdammers moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen die bijdragen aan een sterkere stad. Stevige en effectieve preventie, gericht op de belangrijkste factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van kinderen, maakt het mogelijk om al vroeg het perspectief te versterken en problematiek te voorkomen en beperken. Dat is beter dan problemen verhelpen of dempen. Hiermee kan de beweging naar voren worden gemaakt, zoals bedoeld met de transformatie van de jeugdhulp: van zware en dure zorg naar lichte en gerichte hulp en zelfs het voorkomen van hulp.

Voor gezinnen en jeugdigen die dat nodig hebben is er professionele ondersteuning en hulp indien nodig. Deze hulp is effectief en efficiënt, met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen. De hulp wordt zoveel mogelijk rond de jeugdige en/of het gezin georganiseerd.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen

Jeugdigen en gezinnen met complexe hulpvragen hebben effectieve en efficiënte hulp nodig. Hierdoor worden zij beschermd tegen veiligheidsrisico's en kan zwaardere zorg soms worden voorkomen. Hierbij wordt getracht om uithuisplaatsing, dwangmaatregel of een langdurig zorgtraject voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen zo veel mogelijk te voorkomen. Deze uitdaging vraagt versterking van de voorkant, zodat hulp eerder gebonden wordt. Ook de keten van Jeugdbescherming en jeugdstrafrecht en de inzet van het Jeugdbeschermingsplein dragen bij aan deze doelen (nog geen cijfers bekend).

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij

Jeugdigen dienen zoveel als mogelijk thuis, of in een thuissetting, op te groeien en passende hulp te ontvangen. Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dienen via passende jeugdhulp thuis steeds meer in hun eigen kracht te komen. Het beroep op dure specialistische zorg in verblijf is niet gedaald in absolute zin sinds de overgang van jeugdhulp naar de gemeenten. Om meer jeugdigen thuis te helpen en tegelijk passend te helpen; wordt een andere werkwijze in de Jeugdhulpketen gevraagd (transformatie). Hiervoor worden innovatieve vormen van jeugdhulp ingezet, zoals ambulante teams rondom de wijken (SPAN teams) en opname voorkomende hulp. Daarnaast wordt meer samenwerking in de keten georganiseerd om de jeugdige en het gezin heen. In 2020 is ook op de noordoever een SPAN team gestart.

Wat gaan we daar voor doen

Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op.

We werken gezamenlijk met de aanbieders aan de transformatie van de jeugdhulp langs 3 lijnen. Passende hulp dichtbij: Voorkomen van crisissituatie en uithuisplaatsing. Opgroeien in veilige opvoedsituaties: bescherming tegen veiligheidsrisico's. Jeugdhulp door capabele, efficiënte en effectieve hulpverleners.

Effectieve en efficiënte Jeugdhulp met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen

- Kinderen met problemen moeten snel hulp kunnen krijgen die zij nodig hebben. De samenwerking tussen wijkteams, jeugdbescherming en jeugdreclassering, Veilig Thuis en zorgaanbieders moet sneller (minder volgtijdelijk, maar samen optrekken), zonder dat er aan zorgvuldigheid wordt ingeboet.
- Uitgangspunt bij de daling van het aantal jeugdigen met een crisisinterventie is dat er minder kinderen uit huis geplaatst zouden moeten worden bij crisissituatie en residentiele crisis- capaciteit omgebouwd zou moeten worden naar ambulante. In de vastgelegde code of conduct staat beschreven dat het doel is: opname voor 1 nacht en de volgende dag een perspectief. Deze opdracht is haalbaar, mits de jeugdigen binnen de termijn die hiervoor staat, ook perspectief hebben. Hierbij zijn er afhankelijkheden die niet altijd te beïnvloeden zijn, zoals de samenwerking met en preventie door de lokale teams en de door- en uitstroom, in situaties waarbij de crisissituatie is afgewend, maar er vervolgperspectief nodig is binnen de andere percelen ingekochte jeugdhulp.

Passende Jeugdhulp voor Rotterdamse jeugdigen en gezinnen dichtbij

We streven ernaar hulp zoveel mogelijk in eigen de omgeving van de jongeren te laten plaatsvinden. Jeugdhulp moet aansluiten bij de omgeving. Hiertoe stimuleren we dat er vormen van hulp worden ontwikkeld waardoor behandeling meer of eerder in de thuissituatie kan plaatsvinden. Als na afronding van de behandeling het kind niet

thuis kan wonen, stimuleren we dat er hulpaanbod is waarmee een thuissituatie wordt gecreëerd. Voor de sturing en verantwoording gaan we investeren in informatiegestuurd werken en ontwikkelen we een instrument om hulp en preventie te monitoren.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
*Collegetarget 9: Van 2018 naar 2021 wordt ingezet op een daling van 10% jeugdigen in instellingen	Streefwaarde	245	237	229	221		
	Realisatie	245	245	nbn	nbn		
Daling aantal jongeren met jeugdbeschermings-maatregel OTS	Streefwaarde	1.333	1.305	1.285	1.262	1.248	
	Realisatie	1.285	1.204	1180	1.134		
Daling verblijfsduur jeugdigen in gesloten jeugdzorg (in maanden)	Streefwaarde	< 8	7	7	6	6	
	Realisatie	7	7	<8	<8		
Daling aantal delicten gepleegd door R'damse jeugdigen per 1.000 inwoners	Streefwaarde	21	20	19	18	17	
	Realisatie	21	24	25	nbn		
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Terugbrengen wachttijden jeugdbescherming (bij toewijzing casusregie aan jeugdbescherming binnen 5 werkdagen face-to-face contact)**	Streefwaarde	50%	75%	90%	95%	95%	
	Realisatie	53%	24%	81% Heel 2020, Q4 2020 93%	83%		
Doorlooptijden verminderen crisishulp: residentiele plaatsingen terugbrengen naar de vastgestelde norm van gemiddeld 4 weken	Streefwaarde	8-10 wkn	5-7 wkn	0-4 wkn	0-4 wkn	0-4 wkn	
	Realisatie	8,5 wkn	5,5 wkn	6,5 wkn	6,5 wkn		
Verminderen totale duur ondertoezichtstelling (OTS) (in maanden)	Streefwaarde	27,6	27,4	27,2	27,0	26,8	
	Realisatie	20,04	22,5	22,6	23,2		

Toelichting indicatoren

Toelichting:

* Collegetarget 9 - Nulmeting 2018 en realisatie 2019 is herzien. De rekenkamer heeft deze getoetst en is akkoord. Hierdoor wijzigt het definitieboek voor deze target, deze wordt nog gedeeld met de gemeenteraad. Het cijfer van 2020 is nog niet bekend.

** Daling aantal jongeren met jeugdbeschermings-maatregel OTS - De daling van het aantal jongeren met jeugdbeschermingsmaatregel ondertoezichtstelling (OTS) zet zich in 2021 door.

*** Daling verblijfsduur jeugdigen in gesloten jeugdzorg (in maanden) - Er is geen sprake van daling van de van de verblijfsduur voor jeugdigen in gesloten jeugdzorg. De stijging is te verklaren door Corona.

**** Daling aantal delicten gepleegd door R'damse jeugdigen per 1.000 inwoners

***** Terugbrengen wachttijden jeugdbescherming (bij toewijzing casusregie aan jeugdbescherming binnen 5 werkdagen face-to-face contact) - Met 83% zet de ontwikkeling vanuit 2020 wel goed door. Vraagt wel aandacht om nog te verhogen.

***** Doorlooptijden verminderen crisishulp: residentiele plaatsingen terugbrengen naar de vastgestelde norm van gemiddeld 4 weken -

In vergelijking met Q1 2020 is dit een toename. In vergelijking met Q4 2020 is dit echter gelijkblijvend.

Oorzaak van de langere verblijfsduur is gelegen in complexere hulpvragen, meer hulpvragen en niet altijd passende vervolghulp na crisis.

***** Verminderen totale duur ondertoezichtstelling (OTS) (in maanden) -

De gemiddelde doorlooptijd is 23,2 maanden voor alle OTS maatregelen die geëindigd zijn tussen 1 januari en 31 mei 2021. Corona heeft de uit- en doorstroom vertraagd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Geëscaleerde zorg 18-	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	3.186	7.709	8.561	6.000	3.438	3.438
Bijdragen rijk en medeoverheden	3.186	7.709	8.561	6.000	3.438	3.438
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	133.611	135.830	136.417	126.992	128.209	128.209
Apparaatslasten	2.125	4.853	4.729	4.720	4.720	4.720
Inhuur	825	86	154	154	154	154

Overige apparaatslasten	24	95	97	97	97	97
Personeel	1.277	4.672	4.479	4.469	4.469	4.469
Intern resultaat	13	-158	0	0	0	0
Intern resultaat	13	-158	0	0	0	0
Programmalasten	131.473	131.135	131.688	122.272	123.489	123.489
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	119	4.188	5.123	2.561	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	131.354	126.947	126.565	119.711	123.489	123.489
Saldo voor vpb en reserveringen	-130.426	-128.120	-127.856	-120.993	-124.771	-124.771
Saldo voor reserveringen	-130.426	-128.120	-127.856	-120.993	-124.771	-124.771
Reserves	13.620	6.046	1.000	0	0	0
Onttrekking reserves	13.620	6.046	1.000	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-116.806	-122.074	-126.856	-120.993	-124.771	-124.771

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 100.337	- 103.249	- 103.251	- 103.251	- 103.251		
Omissieregeling 2019	- 100.539	- 103.479	- 103.480	- 103.480	- 103.480		
Voorjaarsnota 2019	- 123.186	- 107.749	- 107.749	- 107.749	- 107.749		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 123.039	- 108.122	- 108.113	- 108.109	- 107.783		
10-maandsrapportage 2019	- 122.746	- 108.122	- 108.113	- 108.109	- 107.783		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 126.408						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 112.627	- 108.113	- 108.109	- 107.783	- 107.783	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 113.842	- 120.696	- 114.792	- 118.095	- 121.616	
10-maandsrapportage 2020		- 113.907	- 120.696	- 114.792	- 118.095	- 121.616	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 116.806					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 122.074	- 126.856	- 120.993	- 124.771	- 124.771

		Eerste Herziening			Voorjaarsnota	
Bijstellingen Geëscaleerde zorg 18-		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-120.696	-114.792	-118.095	-121.616	-121.616
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-1.378	-12.065	-2.898	-3.155	-3.155
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	6.046	1.000	0	0	0
Externe bijdragen (onderzoeken) jeugd(hulp)	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	5	0	0	0	0
Stijgende zorgvraag	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-6.046	-10.056	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-1.383	-3.009	-2.898	-3.155	-3.155
Begroting na wijzigingen		-122.074	-126.856	-120.993	-124.771	-124.771

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp

In 2021 bedraagt het verschil tussen verwachte uitgaven voor zorg en beschikbare middelen (Wmo, Jeugd, Welzijn) € 19,5 mln. Dit wordt volledig gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Op dit taakveld gaat het om € 6,0 mln.

Het verschil bedraagt in 2022 € 71,2 mln. Hiervan wordt € 6,3 mln gedekt uit genoemde bestemmingsreserve. Hiervan wordt op dit taakveld gedekt € 1,0 mln gedekt.

Externe bijdragen (onderzoeken) jeugd(hulp)

Op dit taakveld worden bijdragen ontvangen - lasten en baten stijgen met hetzelfde bedrag - voor:

- opzet expertisecentrum jeugdhulp: € 1,6 mln (alleen in 2021)
- vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp: € 10,2 mln (€ 2,6 mln in 2021, € 5,1mln in 2022 en € 2,6 mln in 2023)

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hier met € 5 op aangepast.

Stijgende zorgvraag

In 2021 bedraagt het verschil tussen verwachte uitgaven voor zorg en beschikbare middelen (Wmo, Jeugd, Welzijn) € 19,5 mln. Dit wordt volledig gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Voor dit taakveld gaat het om € 6,0 mln.

Het verschil bedraagt in 2022 € 71,2 mln. Dit wordt voor € 6,3 mln gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Voor het restant zijn door het college middelen ter beschikking gesteld. Hiervan heeft € 10,1 mln betrekking op dit taakveld.

Technische wijzigingen

In taakveld geëscaleerde zorg 18- zijn er een aantal technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De wijzigingen zijn:

- De overdracht van taken van de GR Jeugdhulp Rijnmond naar jeugdhulp lokaal - € 1,6 mln - wordt uitgevoerd door wijkteams. In 2021 was het budget terecht gekomen op dit taakveld. Dat is met een technische wijziging tussen deze twee taakvelden rechtgezet.
- Wijzigingen in personeel hebben geleid tot een verschuiving tussen taakvelden (van € 500 in 2021 en 2022 tot € 651 in 2025).
- Budgetten zijn vanaf 2022 gestegen vanwege indexering budgetten.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Beleidskader Jeugd: Rotterdam groeit](#)
- [Doorontwikkelplan Zorg voor Elkaar](#)

Beleidsmonitor

- [Staat van de Jeugd](#)
- [Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Jeugdhulp](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Geëscaleerde zorg 18- gaat het om situaties waarbij de sociale en/of fysieke veiligheid van een jeugdige in het geding kan zijn. In die gevallen kan het nodig zijn effectieve en efficiënte jeugdhulp te bieden en/of samenhangende hulp te organiseren rond de jeugdige en/of het gezin. In sommige situaties is het zelfs noodzakelijk dat de jeugdige naar een residentieel verblijf (24-uurs verblijf + jeugdhulp) gaat.

Vormen van jeugdhulp die onder dit taakveld vallen worden uitgevoerd binnen het samenwerkingsverband Jeugdhulp Rijnmond. Het gaat dan om o.a. Jeugdbescherming, Veilig Thuis, crisishulp, gesloten Jeugdzorg, jeugd-GGZ.

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Pagina 89

Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo

Rotterdamers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Voortgang 2021

Naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning

In najaar 2020 is de raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp over het eerste halfjaar 2020 naar de raad verstuurd. Deze monitor bevat cijfers over o.a. de Wmo-maatwerkvoorzieningen zoals de instroom, het aantal cliënten met een maatwerkvoorziening, uitstroom en cliënttevredenheid.

Gevolgen van de coronacrisis

Aanbieders in Rotterdam konden in 2020 gebruik maken van een omzetgarantie. Hiermee werd aangesloten bij de landelijke afspraken hierover en hadden aanbieders de mogelijkheid om te declareren zoals gebruikelijk, ook al werd de ondersteuning tijdelijk niet (of op een andere manier) geleverd. Over het gehele jaar 2020 konden zorgaanbieders gebruik maken van de mogelijkheid om meerkosten als gevolg van de Coronacrisis in rekening te brengen bij hun opdrachtgevers. Ook de aanbieders van Wmo-maatwerkondersteuning in Rotterdam hebben hiervan gebruik gemaakt. De aanvragen hiervoor zijn in het eerste kwartaal 2021 behandeld, waarbij de door het Rijk verstrekte compensatie over het jaar 2020 kaderstellend is.

Ontwikkelingen 2022-2025

Rotterdam treft in het kader van het beleidskader 'Heel de Stad' voorbereidingen op de nieuwe inkoop. Het beleidskader werd in de zomer van 2020 door de gemeenteraad besproken en vastgesteld. Hierin staan de beleidsdoelen van Rotterdam op het gebied van maatschappelijke ondersteuning geformuleerd. Deze ambities

moeten deels worden gerealiseerd via het inkopen van specialistische Wmo-ondersteuning voor volwassenen (Wmo-maatwerkvoorzieningen). De inkoopstrategie voor de Wmo maatwerkondersteuning is op 4 februari 2021 vastgesteld door de Raad.

Voor de periode 2022-2026 is een budgettair kader opgesteld waarmee de specialistische Wmo-ondersteuning moet worden ingekocht. Het aantal cliënten zal de komende jaren naar verwachting verder toenemen door bevolkingsgroei, vergrijzing en de inzet op meer en langer zelfstandig wonen. In de collegeafspraken 2020 zijn extra middelen uitgetrokken voor zorg en ondersteuning. Ook in de jaren daarna staat Rotterdam naar verwachting voor de uitdaging om de schaarse beschikbare middelen zo doelmatig mogelijk in te zetten.

In het Rijksbeleid en daarmee ook in de financiering van de kant van het Rijk staan de nodige wijzigingen op stapel voor 2022 en verder. Zo werkt het Rijk aan een algehele herijking van het gemeentefonds, waarmee ook de bedragen die Rotterdam ontvangt voor het sociaal domein anders zullen worden. Het Rijk heeft in het voorjaar van 2021 een eerste uitwerking van de herijking in consultatie gebracht. Hierin valt onder meer een eerste uitwerking te zien van de nieuwe verdeelmodellen Sociaal Domein en Beschermd Wonen. Deze eerste uitwerking leverde veel vragen op bij de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). De verwachting is dat het Rijk voor de zomer van 2021 met een aangepaste uitwerking zal komen.

Verder werd de openstelling van de Wet Langdurige Zorg voor mensen met psychische problematiek in 2020 een feit. Het CIZ werkte ook in het voorjaar 2021 nog aan het afronden van de herindicaties, zodat de precieze instroom in de Wlz nog niet duidelijk is. Wel is duidelijk dat deze (ook in de regio Rotterdam) groter is dan in eerste instantie werd verwacht. De bestuurlijke afspraak met het Rijk is dat de uitname uit het gemeentefonds in verband met deze instroom niet groter zal zijn dan de werkelijk gelaten kosten. De uitwerking hiervan is naar verwachting in september 2021 beschikbaar. De doordecentralisatie van Beschermd Wonen in financiële zin zal met ingang van 2023 verder zijn beslag krijgen.

In de loop van 2021 zullen we te maken krijgen met een nieuwe regering en dus ook nieuw Rijksbeleid. De richting hiervan kan nu uiteraard nog niet worden aangegeven. Het Rijk heeft op diverse beleidsterreinen Brede Maatschappelijke Heroverwegingen gemaakt, en Zorgkeuzes voor een nieuwe regeerperiode in kaart gebracht.

De effecten van de nog steeds aanhoudende coronacrisis zullen in de komende jaren zichtbaar blijven. Er zal (deels) sprake zijn van een inhaalvraag en zowel gemeente als aanbieders blijven meerkosten maken. Dat zal zeker tot in het jaar 2021 het geval zijn. De compensatie van meerkosten voor het domein van de maatschappelijke ondersteuning voor 2021 wordt momenteel verder uitgewerkt. De compensatie over 2020 zal in het eerste kwartaal 2021 door het Rijk worden vastgesteld.

Wat willen we bereiken

Rotterdamers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Rotterdamers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren. Dat bereiken we door naar behoefte passende (langdurige) ondersteuning en doelgroepenvervoer aan te bieden.

Wat gaan we daar voor doen

Rotterdamers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Naar behoefte passende (langdurige)ondersteuning

Als er langdurige ondersteuning nodig is vanuit een Wmo-arrangement, wordt een zorgaanbieder ingezet. Op basis van de geïndiceerde individuele ondersteuningsbehoefte levert de zorgaanbieder ondersteuning op één of meer van de volgende gebieden:

- sociaal en persoonlijk functioneren
- (regie op) het voeren van een huishouden
- zelfzorg en gezondheid
- nachtelijk toezicht en zo nodig ook huisvesting mantelzorgondersteuning met verblijf
- De gemeente monitort de prestaties van de zorgaanbieders en stuurt bij als dat nodig is.

Naar behoefte passend doelgroepenvervoer

We bieden aanvullend vervoer aan doelgroepen die niet met eigen of openbaar vervoer kunnen reizen. Per dag maken ongeveer 25.000 Rotterdamers gebruik van deze voorziening. Dit vervoer wordt gebundeld ingezet voor vervoer van en naar Wmo-dagbesteding, het Jeugdvervoer, Wsw-vervoer, het vervoer dat voortkomt uit de Participatiewet en het leerlingenvervoer.

Het coördinatiepunt doelgroepenvervoer zorgt voor de interne en externe communicatie, voorlichting, klachtenescalatie/mediation, de verdere ontwikkeling van het vervoer, inclusief zijn sociaal maatschappelijke opgave in de vorm van social return.

- Trevvel bouwt aan haar rol van sociale partner in de stad. Zo zijn er diverse activiteiten vanuit Trevvel Sociaal (samenwerking met Dock) die gericht zijn op het individu. Voor de tweede helft van dit jaar staan de bijeenkomsten in de huizen van de wijk op de rol.
- Er wordt ingezet op het stimuleren van de zelfstandigheid en daarmee het zelfvertrouwen van cliënten. Zo worden ouderen geleerd met het OV te reizen. En start in het nieuwe schooljaar een pilot om leerlingen waarbij dit mogelijk is onder begeleiding te leren om met de fiets en/of OV naar school te gaan.

Naast het individu, richt Trevvel zich voortdurend op de doorontwikkeling van haar dienstverlening in de breedte. Eerder is gerefereerd aan de onderzoeken die dit proces moeten versterken. Trevvel heeft in het bijzonder de uitkomsten van de klanttevredenheidsonderzoeken actief benut om hun dienstverlening aan te scherpen en zo meer klantgericht te maken.

Voor 2020 is het doel om de dienstverlening van Trevvel te verbeteren en te focussen op het verder realiseren van de aangeboden diensten.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	7.736	6.325	8.823	8.798	8.773	8.773
Bijdragen rijk en medeoverheden	7.603	5.800	8.298	8.273	8.248	8.248
Overige opbrengsten derden	133	525	525	525	525	525
Lasten exclusief reserves	207.945	220.563	226.493	195.425	197.482	203.039
Apparaatslasten	2.592	7.603	7.358	7.342	7.342	7.342
Inhuur	4	63	182	182	182	182
Overige apparaatslasten	30	148	151	151	151	151
Personeel	2.557	7.393	7.026	7.009	7.009	7.009
Intern resultaat	488	-263	14	14	14	14
Intern resultaat	488	-263	14	14	14	14
Programmalasten	204.864	213.223	219.121	188.069	190.126	195.684
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.902	1.476	691	1.785	872	872
Kapitaallasten	394	0	0	0	0	0
Overige programmalasten	2	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	198.067	211.235	217.913	185.768	188.738	194.296
Subsidies en inkomensoverdrachten	500	512	516	516	516	516
Saldo voor vpb en reserveringen	-200.209	-214.238	-217.670	-186.626	-188.708	-194.266
Saldo voor reserveringen	-200.209	-214.238	-217.670	-186.626	-188.708	-194.266
Reserves	-6.651	8.496	1.006	906	0	0
Onttrekking reserves	480	8.496	1.006	906	0	0
Toevoeging reserves	7.131	0	0	0	0	0
Saldo	-206.860	-205.743	-216.664	-185.720	-188.708	-194.266

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 177.399	- 166.739	- 160.636	- 154.612	- 154.612		
Omissieregeling 2019	- 183.114	- 172.773	- 167.694	- 163.718	- 163.718		
Voorjaarsnota 2019	- 183.360	- 174.501	- 169.217	- 165.123	- 165.165		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 184.836	- 174.382	- 169.141	- 165.048	- 165.118		
10-maandsrapportage 2019	- 184.719	- 174.382	- 169.141	- 165.048	- 165.118		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 178.425						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 193.763	- 169.141	- 165.048	- 165.118	- 165.118	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 197.210	- 206.073	- 177.163	- 179.998	- 182.969	
10-maandsrapportage 2020		- 197.210	- 206.073	- 177.163	- 179.998	- 182.969	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 206.860					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 205.743	- 216.664	- 185.720	- 188.708	- 194.266

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-206.073	-177.163	-179.998	-182.969	-182.969
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		330	-39.501	-5.723	-5.739	-11.297
Bestemmingsreserve Tweedelijs Wmo en Jeugdhulp	Ramingsbijstellingen	7.926	1.006	0	0	0
	onvermijdbaar					
Bijstelling volume-indexatie zorg 2022	Ramingsbijstellingen	0	-5.578	0	0	0
	onvermijdbaar					
Indexatie 2021	Ramingsbijstellingen	0	-1.340	-1.387	-1.404	-1.404
	onvermijdbaar					
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen	7	0	0	0	0
	onvermijdbaar					
Stijgende zorgvraag	Ramingsbijstellingen	-3.910	-29.238	0	0	0

	onvermijdbaar					
Volume-indexatie zorg 2,5%	Ramingsbijstellingen	0	0	0	0	-5.558
	onvermijdbaar					
Bestemmingsreserve AWBZ	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Reserves	0	0	0	0	0
Mutatie rijksbijdrage ten behoeve van uitvoeringskosten Wmo van de Sociale Verzekeringsbank	Taakmutaties	644	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-4.336	-4.352	-4.335	-4.335	-4.335
Begroting na wijzigingen		-205.743	-216.664	-185.720	-188.708	-194.266

Toelichting financiële bijstellingen

Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp

In 2021 bedraagt het verschil tussen verwachte uitgaven voor zorg en beschikbare middelen (Wmo, Jeugd, Welzijn) € 19,5 mln. Dit wordt volledig gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Op dit taakveld gaat het om € 7,9 mln.

Het verschil bedraagt in 2022 € 71,2 mln. Hiervan wordt € 6,3 gedekt uit genoemde bestemmingsreserve. Op dit taakveld gaat het om € 1,0 mln.

Bijstelling volume-indexatie zorg 2022

De begroting van de zorg is voor het jaar 2022 met € 7,0 mln bijgesteld voor een volume-indexatie van 2,5%. Hiervan heeft € 5,6 mln betrekking op dit taakveld.

Indexatie 2021

De overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling in de zorg (OVA) is bij de begroting 2021 slechts voor 75% verwerkt in de meerjarenbegroting. Dit terwijl de afspraak is zorgaanbieders jaarlijks voor 100% hiervoor te compenseren. In totaal bedraagt deze correctie € 4,0 mln. Voor dit taakveld gaat het om € 1,3 mln in 2022 oplopend tot € 1,4 mln vanaf 2024.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hier met € 7 op aangepast.

Stijgende zorgvraag

Met de groei van Rotterdamse bevolking en de toenemende vergrijzing stijgt ook de vraag naar zorg. In 2021 bedraagt het verschil tussen verwachte uitgaven voor zorg en beschikbare middelen (Wmo, Jeugd, Welzijn) € 19,5 mln. Dit wordt volledig gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Voor dit taakveld gaat het om € 3,9 mln

Het verschil bedraagt in 2022 € 71,2 mln. Dit wordt voor € 6,3 mln gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Voor het restant zijn door het college middelen ter beschikking gesteld. Hiervan heeft € 29,5 mln betrekking op dit taakveld.

Volume-indexatie zorg 2,5%

De begroting van de zorg is voor het jaar 2025 met € 7,0 mln bijgesteld voor een volume-indexatie van 2,5%. Hiervan heeft € 5,6 mln betrekking op dit taakveld.

Bestemmingsreserve AWBZ

Uit de Bestemmingsreserve AWBZ is voor 2023 een onttrekking van € 906 geraamd voor dekking kosten ICT-ontwikkelingen ten behoeve van de zorg.

Bestemmingsreserve tweedelijns Wmo en Jeugdhulp

Uit de Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp is voor 2021 een onttrekking van € 570 geraamd voor dekking kosten ICT-ontwikkelingen ten behoeve van de zorg.

Mutatie rijksbijdrage ten behoeve van uitvoeringskosten Wmo van de Sociale Verzekeringsbank

De Sociale Verzekeringsbank (SVB) heeft meer budget nodig voor de uitvoering van de werkzaamheden voor het Persoonsgebonden Budget (PGB). Het tekort moeten de gemeenten bijleggen. Voor dit taakveld gaat het om € 644.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

- Diverse technische wijzigingen, waaronder een wijziging in toedeling van personeel hebben geleid tot een verschuiving tussen taakvelden. (€ -4,3 mln in 2021 en verder).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Beleidskader Wmo](#)
- [Doorontwikkelplan zorg, welzijn en jeugdhulp 2018](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) voor zover het Wmo-arrangementen voor ondersteuning aan huis door zorgaanbieders en het doelgroepenvervoer betreft. Wmo-arrangementen voor zorg met verblijf worden verantwoord onder het taakveld Geëscaleerde zorg 18+.

Maatwerkdienstverlening 18-

Pagina 90

Maatwerkdienstverlening 18-

Versterken van next skills en jong leiderschap.

Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant).

Wijkprogrammering is meer en meer sturend voor samenwerking en maatwerk in wijknetwerken.

Voortgang 2021

- Versterken van next skills en jong leiderschap: de stijgende lijn van investeringen in de sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen en jongeren in de stad wordt in 2021 minstens op hetzelfde niveau gehouden. Dit

betreft vooral preventieve interventies die effectief zijn om risico's tegen te gaan, zoals angst, depressie, agressie en probleemgedrag. Door de coronacrisis heeft een groot aantal kinderen en jongeren meer last van angst- en depressieklachten, wat een investering in sociaal emotionele vaardigheden extra belangrijk maakt. De investeringen die afgelopen jaren gedaan zijn, zijn op bepaalde onderdelen uitgebreid, zoals op het gebied van interventies voor de doelgroep jongeren. In dit licht heeft de gemeente Rotterdam ook bijgedragen aan de ontwikkeling van de Growlt-app van het Erasmus MC om enerzijds zicht te houden op de mentale ontwikkeling van jongeren en anderzijds ze te helpen met positieve sociaal-emotionele strategieën. Vanwege de coronacrisis heeft het Rotterdamse innovatieplatform Walstream een informatiepunt opgezet voor leren tijdens en na corona, gericht op de sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen omdat deze vaardigheden door de crisis extra onder druk staan: <https://www.rotterdam.nl/werken-leren/sociaal-emotioneel-leren/>

- Passende, tijdige en integrale hulp van het lokale wijknetwerk, om het beroep op dure gespecialiseerde jeugdhulp te verminderen (verschuiving van de achterkant naar de voorkant). Hoe doen we dat? In alle gebieden organiseren wij met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) wijkgerichte bijeenkomsten op het verstevigen van de ketensamenwerking tussen partners die een rol spelen bij het opgroeien en opvoeden van kinderen en jongeren.
- Deze wijkgerichte bijeenkomsten zijn vanwege de Coronamaatregelen in het teken komen te staan van het gezamenlijk (met onderwijs en kinderopvang en peuterspeelzalen) in beeld brengen en houden van de kwetsbare kinderen/gezinnen, deze te voorzien van passende ondersteuning en hulp en zo nodig toe te leiden naar het wijkteam. Daarmee is de focus van de inzet van CJG meer komen te liggen op de kwetsbare kinderen/gezinnen en wordt in de wijken en gebieden maatwerk geleverd op basis van de signalen van CJG-professionals en ketenpartners. Een andere doelgroep waar CJG zich nu specifiek op richt is de -9 maanden doelgroep in kader van het programma Stevige Start. De geboortecontactpersonen van CJG halen de contacten met verloskundigen verder aan om samen zo vroeg mogelijk signalen van kwetsbaarheid op te kunnen vangen. Deze situatie is nog altijd actueel gezien de huidige omstandigheden rondom Covid-19.
- Om de samenwerking binnen de wijknetwerken te optimaliseren is in 2019 per gebied een 'Lokale verbeteragenda' gemaakt. Omdat de zwaarte van de opgaven en de netwerken per gebied of wijk verschillend zijn is gekozen voor lokaal maatwerk. In het ene gebied is de agenda het verbeteren van op- en afschaling van het wijkteam en in het andere gebied de kennis over vroegsignalering. De contacten en de netwerksamenwerking in de wijken worden met de Wijkprogrammering als de spin-in-het-web steeds steviger. Deze manier van werken wordt meer en meer leidend, bevordert de samenwerking en maakt gedeelde belangen op een gezamenlijke preventie aanpak voor iedereen zichtbaar. De bijeenkomsten van de wijknetwerken worden door de veiligheidsmaatregelen rond de coronacrisis bemoeilijkt. Zoveel mogelijk worden de contacten met de wijknetwerkpartners in de gebieden onderhouden en wordt hun inzet en samenwerking door gebiedsadviseurs Jeugd met MS Teams en andere digitale communicatiemiddelen geïnventariseerd, gecoördineerd en onderling uitgewisseld. Veiligheidsrisico's in buurten worden in kaart gebracht en waar mogelijk gedeeld. Professionals in wijken zoals het jongerenwerk spelen hierin een belangrijke rol. Het belang van goed partnerschap, presentie en samenwerking in wijken wordt met deze crisis extra onderstreept. De methodiek Wijkprogrammering heeft een sturend effect op de gezamenlijke inzet. De methodiek Wijkprogrammering heeft een sturend effect op de gezamenlijke inzet. De wijknetwerken werken hierdoor met elkaar aan de gestelde doelen/maatschappelijk resultaten, maar ook hier zien we dat er veel creativiteit en extra inzet nodig is om de jeugd te bereiken en te kunnen ondersteunen in deze coronatijd.

Ontwikkelingen 2022-2025

OZA

In augustus 2022 wordt gestart met de uitvoering van de nieuwe inkoop Jeugdhulp in het Onderwijs. Hierbij worden keuzes gemaakt ten aanzien van de inzet op regulier onderwijs, speciaal onderwijs en MBO. Voor de inzet jeugdhulp in regulier onderwijs en aanbod aan dagprogramma's voor zorg en onderwijs wordt naar verwachting aangesloten bij de inkoop lokale jeugdhulp; overig aanbod zal met de OZA inkoop worden georganiseerd.

Risico: Vraag naar jeugdhulp in het regulier onderwijs a.g.v. toenemende problematiek (inclusief onderwijs en gevolgen corona) is groter dan het aanbod. Dit ondervangen we door eerder preventief in te zetten op ondersteuning van jeugdigen, middels een uitbreiding van de opdracht aan het schoolmaatschappelijk werk én het samenstellen van een ambulant specialistisch team dat kennis kan delen over het herkennen van en omgaan met beperkingen en psychische klachten.

Corona: Najaar 2020 werd duidelijk dat door de corona maatregelen OZA trajecten niet konden worden afgerond, waardoor nieuwe trajecten niet direct konden starten en er wachtlijsten ontstonden. De achterstanden van 2020 zijn weggewerkt. De vraag naar OZA neemt in 2021 echter zodanig toe, dat er opnieuw wachtlijsten dreigen te ontstaan. Om te voorkomen dat kinderen die dat echt nodig hebben in de knel komen, zijn meer middelen vrijgemaakt. Bovendien wordt intensiever gebruik gemaakt van de mogelijkheid binnen de OZA regeling om, voorafgaand aan de toekenning van een maatwerkvoorziening OZA, te starten met een kortdurend traject.

Jeugdhulp

- Jongeren worden hard getroffen door de corona crisis. Uit onderzoek blijkt dat zij het zwaar hebben met corona en de onzekerheid die deze crisis met zich meebrengt. Gebrek aan contacten en afleiding zorgen voor stress en moedeloosheid. Depressieve klachten, eetstoornissen, gedachten aan zelfmoord, het zijn ontwikkelingen waar grote zorgen over zijn. De druk op jeugdhulp, met name op de Jeugd GGZ neemt toe en kan hierdoor nog enkele jaren aanhouden.

Cruciaal is dat elk kind met een crisis- of spoedvraag toegang heeft tot hulp. Met aanbieders is afgesproken dat crisis- en spoedhulp altijd geleverd wordt. In het regionale dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) is besloten extra middelen beschikbaar te stellen om deze zorg te blijven bieden.

- Tegelijkertijd vindt er een intensief gesprek plaats tussen de jeugdregio Rijnmond en het Rijk over de knellende budgetten en mogelijke oplossingen voor zowel de korte als lange termijn. Vanuit het openhouden van spoedhulp en het bieden van vervolghulp wordt gewerkt aan een aanpak van wachtlijsten tot een acceptabel niveau. Hier is het Rijk bij nodig. Landelijk zijn grote tekorten ontstaan op jeugdhulpbudgetten bij gemeenten en ook regio Rotterdam kampt met oplopende kosten. Een in 2020 uitgevoerd onderzoek van AEF laat zien dat landelijk gemeenten 1,6 tot 1,8 miljard tekortkomen. Ook voor Rotterdam geldt dat er vanuit eigen reserves middelen beschikbaar worden gesteld aan jeugdhulp en dat geconstateerd wordt dat dit nog niet voldoende is. Op 22 april 2021 werd bekend dat vanuit het Rijk extra middelen voor actuele problematiek beschikbaar komen (landelijk € 613 miljoen voor jeugd-GGZ). Daarnaast wordt aan de slag gegaan met maatregelen om de structurele houdbaarheid van de uitvoering van de Jeugdwet te verbeteren.

- Bij Jeugdhulp en een aantal andere zorgketens is er de urgentie en noodzaak voor betere samenwerking. Dit is niet alleen nodig om tijdig passende zorg en ondersteuning aan cliënten te bieden. Het is ook nodig om deze met elkaar te kunnen (blijven) organiseren. Bijvoorbeeld omdat er personele krapte is in de zorg. Deze krapte werkt ook door in de cao's die afgesloten worden en in de kosten van de zorg die de gemeente inkoopt.

Wat willen we bereiken

Jeugdhulp

Elke jonge Rotterdammer moet gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. We stimuleren elke jongere in Rotterdam actief mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat zelfstandig of als gezin niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. In die gevallen bieden we samenhangende hulp aan kwetsbare jongeren en/of hun gezin.

Hier richten we ons met name op het bevorderen van een gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen door o.a. het verbeteren van de opvoedvaardigheden van ouders met psychische problematiek en ouders met een licht verstandelijke beperking. Daarbij zitten we in op (vroeg)signalering, screening en aanpak van deze ouder-risicofactoren.

Preventie

Tegelijkertijd investeren we ook in jongeren waarmee het wel goed gaat. We versterken beschermende factoren als next skills en jong leiderschap en scheppen goede voorwaarden op basis waarvan zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Wat gaan we daar voor doen

Jeugdhulp

Jeugdhulp

Het leven van veel jongeren staat door corona momenteel op z'n kop. De grootste pijnpunten van Rotterdammers tussen 13 en 23 jaar worden nu blootgelegd in gesprekken ter voorbereiding voor de Jongerentop010 dit najaar. Van de gesprekken wordt een urgentielijst maken, de verwachting is dat thema's als herstel van vertrouwen in de toekomst, tegengaan van verveling en aanpak van jeugdwerkloosheid op deze lijst komen. Dit najaar worden drie zwaarwegende adviezen aan de gemeente Rotterdam aangeboden, die wij zullen betrekken in ons beleid.

- Ontwikkelen van een stadsbreed preventief aanbod.
- Ontwikkelen samenhangende gezinsaanpak kwetsbare jongeren.
- We werken gezamenlijk met de aanbieders aan de transformatie van de jeugdhulp langs 3 lijnen. Passende hulp dichtbij: voorkomen van crisis en uithuisplaatsing. Opgroeien in veilige opvoedsituaties: bescherming tegen veiligheidsrisico's. Jeugdhulp door capabele, efficiënte en effectieve hulpverleners.
- Praktijkondersteuners Jeugd & Gezin (POH Jeugd & Gezin) gaan in de praktijk van de huisarts aan de slag met kinderen en gezinnen waar zorgen over zijn. Voor betrokkenen is dit laagdrempelig en binnen de eigen wijk. Met name kwetsbare gezinnen waar bijvoorbeeld sprake is van lvb-, psychiatrische en/of verslavingsproblematiek

worden hierdoor makkelijk bereikt en geholpen. De POH Jeugd & Gezin werkt onder regie van de huisarts en kan de jeugdige/gezin kortdurend begeleiden. Waar mogelijk volgt doorverwijzing naar; het wijkteam, het CJG, basis ggz, andere wijknetwerkpartijen en lokale voorzieningen waardoor tijdige en passende hulp geleverd kan worden. Waar nodig volgt doorverwijzing naar de gespecialiseerde jeugdhulp (J-GGZ). In 2016 is deze aanpak in een pilot gestart en vanaf 2019 geïntensiveerd in het NPRZ-gebied en later in andere wijken van Rotterdam. De prognose is om eind 2020 in meer dan 35 huisartsenpraktijken een POH Jeugd & Gezin beschikbaar te hebben, daarmee worden meer dan 35.000 ingeschreven kinderen en jongeren onder de 18 jaar bereikt via hun huisarts. Dat is ongeveer 30% van de jeugd in Rotterdam. Huisartsen hebben Covid-19 maatregelen getroffen in hun praktijken en deze gelden ook voor de inzet van de POH J&G.

- We willen voorloper zijn in de aanpak van de toenemende problematiek van depressies, burn-out en eenzaamheid onder jongeren. Daarvoor werken we samen met onderwijsinstellingen. Met het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) kijken we welke beschikbare methodieken hiervoor toepasbaar zijn. Vanuit het subsidiekader Versterken & Voorkomen faciliteren we en moedigen we aanbieders aan om met deze werkzame aanpakken kinderen en jongeren te bereiken.
- Onderwijs-zorgarrangementen (OZA) worden ingezet om de integratie van onderwijs en jeugdhulp op school te verbeteren. Zo wordt het voor meer kinderen mogelijk om onderwijs te blijven volgen en zijn er minder leerlingen die thuis komen te zitten.
- In NPRZ-gebied zal vooruitlopend op de rest van de stad worden geëxperimenteerd met diverse vormen van ondersteuning aan scholen. In juni heeft de afdeling jeugd een projectleider aangesteld die uitvoering gaat geven aan de opdracht "schoolondersteunende zorg". Als onderdeel van de dagprogrammering moeten scholen zoveel mogelijk ontzorgt worden, daarom richten we de passende schoolondersteuningsstructuur in. Deze opdracht is een gezamenlijke opdracht van cluster MO, NPRZ en de schoolbesturen en betreft de basisscholen in de 7 focuswijken van het NPRZ. Het doel van deze opdracht is om op schoolniveau de samenwerking in de zorgstructuur te verbeteren en waar nodig vastgelopen of uitzonderlijk complexe casuïstiek te faciliteren met advies, ondersteuning en eventueel doorzettingskracht.

Preventie

- Ontwikkelen van een stadsbreed preventief aanbod.
- We willen voorloper zijn in de aanpak van de toenemende problematiek van depressies, burn-out en eenzaamheid onder jongeren. Daarvoor werken we onder andere samen met onderwijsinstellingen. We zetten de lijn van 2018 door met het inzetten van effectieve interventies op psychosociale problematiek en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en jongeren. Vanuit het subsidiekader Versterken & Voorkomen faciliteren we en moedigen we aanbieders aan om met deze werkzame aanpakken kinderen en jongeren te bereiken.

Effectindicatoren	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Doelrealisatie Jeugdhulp*	Streefwaarde	nvt	zie toelichting	zie toelichting	in ontwikkeling	in ontwikkeling
	Realisatie		zie toelichting	zie toelichting		

Realisatie

* Regionaal is aangesloten op de landelijke outcome indicatoren voor het meten van outcome. Deze indicatoren en de levering hier van zijn nog in ontwikkeling. Het betreft de volgende indicatoren:

1. Reden beëindiging jeugdhulp

2. Cliënttevredenheid

3. Doelrealisatie

3.1 De mate waarin cliënten na jeugdhulp zonder hulp verder kunnen;

3.2 De mate waarin er na beëindiging van de jeugdhulp geen nieuwe start hulp is;

3.3 De mate waarin er sprake is van afname problematiek / toename zelfredzaamheid / toename participatie;

3.4 De mate waarin de overeengekomen doelen zijn gerealiseerd.

Recent zijn de indicatoren 1 t/m 3.2 uitgevraagd voor de regionaal ingekochte specialistische jeugdhulp in het jaar 2020. De respons was nog onvoldoende om over te rapporteren. Dit is in lijn met de landelijke trend. De GRJR is in gesprek met aanbieders over kwantiteit en kwaliteit van deze gegevens.

**** De indicatoren 3.3 en 3.4 zijn nog niet opgenomen in het landelijk protocol beleidsinformatie Jeugd omdat de ontwikkeling van deze indicatoren op landelijk niveau nog niet is afgerond. Deze indicatoren zijn om die reden nog niet uitgevraagd.**

Prestatie-indicatoren		2019	2020	2021	2022	2023
Aantal huisartsen met een POH GGZ*	Streefwaarde	15	25	35	40	
	Realisatie	20				

Toelichting indicatoren

* 2020 - Door het coronavirus worden huisartsen minder bezocht, het is denkbaar dat de inzet van POH daardoor ook lager is dan we hadden verwacht en begroot.

Wat kost het

		Eerste Herziening			Voorjaarsnota	
Overzicht van baten en lasten Maatwerkdienstverlening 18-	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	566	13.848	17.277	17.250	17.250	17.250
Bijdragen rijk en medeoverheden	559	13.848	17.277	17.250	17.250	17.250
Overige opbrengsten derden	8	0	0	0	0	0

Lasten exclusief reserves	45.350	54.575	57.282	58.681	56.876	56.876
Apparaatslasten	1.430	1.792	1.794	1.794	1.794	1.794
Inhuur	29	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	11	32	33	33	33	33
Personeel	1.389	1.760	1.761	1.761	1.761	1.761
Intern resultaat	494	471	471	471	471	471
Intern resultaat	494	471	471	471	471	471
Programmalasten	43.426	52.312	55.017	56.416	54.612	54.612
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	4.439	6.337	7.511	21.206	19.401	19.401
Overige programmalasten	188	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	33.550	39.195	41.580	29.282	29.282	29.282
Subsidies en inkomensoverdrachten	5.250	6.781	5.926	5.929	5.929	5.929
Saldo voor vpb en reserveringen	-44.784	-40.727	-40.005	-41.431	-39.626	-39.626
Saldo voor reserveringen	-44.784	-40.727	-40.005	-41.431	-39.626	-39.626
Reserves	-4.384	1.308	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	1.308	0	0	0	0
Toevoeging reserves	4.384	0	0	0	0	0
Saldo	-49.167	-39.419	-40.005	-41.431	-39.626	-39.626

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 40.416	- 42.050	- 42.575	- 42.856	- 42.856		
Omissieregeling 2019	- 40.525	- 42.281	- 42.696	- 42.995	- 42.995		
Voorjaarsnota 2019	- 46.430	- 43.087	- 43.489	- 43.778	- 43.778		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 55.176	- 46.515	- 47.224	- 47.585	- 45.080		
10-maandsrapportage 2019	- 55.176	- 46.515	- 47.224	- 47.585	- 45.080		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 56.972						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 47.570	- 47.224	- 47.585	- 45.080	- 45.080	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 48.843	- 53.264	- 44.200	- 42.768	- 42.198	

10-maandsrapportage 2020	- 51.696	- 53.264	- 44.200	- 42.768	- 42.198
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 49.167				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 39.419	- 40.005	- 41.431	- 39.626 - 39.626

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening	Voorjaarsnota			
Bijstellingen Maatwerkdienstverlening 18-		Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-53.264	-44.200	-42.768	-42.198	-42.198
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		13.844	4.195	1.337	2.572	2.572
Onderwijs Zorgarrangementen	Bezuinigingen/Taakstellingen	0	0	0	900	900
Aanvullende rijksmiddelen Jeugdhulp naar aanleiding van onderzoek naar tekorten in de Jeugdzorg	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	13.500	13.500	0	0	0
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	1.308	0	0	0	0
Externe bijdragen (onderzoeken) jeugd(hulp)	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Indexatie 2021	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-464	-453	-448	-448
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	2	0	0	0	0
Stijgende zorgvraag	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-2.607	2.756	0	0	0
Aanpak problematiek jeugdzorg	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Compensatieregeling Voogdij 18+	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Ketensystemen Jeugd	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Mutatie rijksbijdrage ten behoeve van uitvoeringskosten Jeugdhulp van de Sociale Verzekeringsbank	Taakmutaties	295	0	0	0	0
Verlenging extra rijksmiddelen Jeugdhulp 2019-2021	Taakmutaties	0	-13.500	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.348	1.903	1.790	2.120	2.120

Toelichting financiële bijstellingen

Onderwijs Zorgarrangementen

Voor een sluitend meerjarig financieel beeld zijn de intensiveringen van het huidige College-akkoord vanaf 2024 volledig teruggedraaid. Voor dit onderdeel gaat het om € 900 (in totaal was de intensivering € 1,8 mln).

Aanvullende rijksmiddelen Jeugdhulp naar aanleiding van onderzoek naar tekorten in de Jeugdzorg

Op 22 april 2021 werd bekend dat gemeenten eenmalig € 613 mln ontvangen voor de knelpunten in de jeugdzorg. Aanleiding was een onderzoek van een adviesbureau AEF dat liet zien dat gemeenten veel meer geld aan jeugdzorg uitgeven dan dat ze via het gemeentefonds ontvangen. In de 2e herziening op de begroting wordt dit in de begroting verwerkt. Hier wordt alvast een voorschot genomen door in 2021 én 2022 een stelpost van in totaal € 27 mln - beide jaren € 13,5 mln - op te nemen.

Bestemmingsreserve Tweedelijs Wmo en Jeugdhulp

In 2021 bedraagt het verschil tussen verwachte uitgaven voor zorg en beschikbare middelen (Wmo, Jeugd, Welzijn) € 19,5 mln. Dit wordt volledig gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijs Wmo en Jeugdhulp. Op taakveld maatwerkdienstverlening 18- is het verschil € 2,6 mln, maar op taakveld Wijkteams en Wmo-loketten was het budget € 1,3 mln te hoog. Per saldo wordt op dit taakveld een onttrekking van € 1,3 mln begroot.

Het verschil bedraagt in 2022 € 71,2 mln. Hiervan wordt € 6,3 mln gedekt uit genoemde bestemmingsreserve. Hiervan wordt overigens géén tekort op dit taakveld gedekt.

Externe bijdragen (onderzoeken) jeugd(hulp)

Op dit taakveld worden bijdragen ontvangen - lasten en baten stijgen met hetzelfde bedrag - voor:

- transformatie jeugdhulp (restant): € 74 (alleen in 2021)
- onderzoek ontwikkeling wijkgerichte methode praktijkondersteuners huisartsen: € 100 (€ 73 in 2021 en € 27 in 2022)

Indexatie 2021

De overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling in de zorg (OVA) is bij de begroting 2021 slechts voor 75% verwerkt in de meerjarenbegroting. Dit terwijl de afspraak is zorgaanbieders jaarlijks voor 100% hiervoor te compenseren. In totaal bedraagt deze correctie € 4,0 mln. Voor dit taakveld gaat het om € 464 in 2022 aflopend tot € 448 vanaf 2024.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hier met € 2 op aangepast.

Stijgende zorgvraag

In 2021 bedraagt het verschil tussen verwachte uitgaven voor zorg en beschikbare middelen (Wmo, Jeugd, Welzijn) € 19,5 mln. Dit wordt volledig gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Voor dit taakveld gaat het om € 2,6 mln.

Het verschil bedraagt in 2022 € 71,2 mln. Dit wordt voor € 6,3 mln gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Voor het restant zijn door het college middelen ter beschikking gesteld. Hiervan wordt overigens géén tekort op dit taakveld gedekt.

Mutatie rijksbijdrage ten behoeve van uitvoeringskosten Jeugdhulp van de Sociale Verzekeringsbank

De Sociale Verzekeringsbank (SVB) heeft meer budget nodig voor de uitvoering van de werkzaamheden voor het Persoonsgebonden Budget (PGB). Het tekort moeten de gemeenten bijleggen. Voor dit taakveld gaat het om € 295.

Verlenging extra rijksmiddelen Jeugdhulp 2019-2021

Het Rijk stelde in 2019, 2020 en 2021 aan gemeenten jaarlijks € 300 mln beschikbaar voor tekorten in de jeugdhulp; het Rotterdams aandeel hierin is jaarlijks € 13,5 mln. Bij de begrotingsbehandeling 2021 heeft het kabinet dit met een jaar verlengd.

Technische wijzigingen

In taakveld maatwerkdienstverlening 18- zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven. De wijzigingen zijn:

- Stijging van de formatie van de Uitvoeringsorganisatie. De GR Jeugdhulp Rijnmond heeft hiervoor haar bijdrage verhoogd. Dit leidt tot een verschuiving van programmalasten naar apparaatslasten van € 1,3 mln in 2021 tot € 1,7 mln (inclusief afdracht overhead) vanaf 2022.
- Voor de taken jeugd(hulp) is de formatie aangepast aan wat nodig is. Hierdoor stijgen de lasten met € 856 in 2021 en € 1,1 mln (inclusief afdracht overhead) vanaf 2022. Financiering vindt plaats uit verlaging van het structurele inhuurbudget met € 495 (verlaging van apparaatslasten) en verschuiving van programmalasten naar apparaatslasten.
- Door genoemde stijging in formatie wordt er meer budget voor apparaatslasten doorbelast op dit taakveld (€ 360).
- Budgetten zijn vanaf 2022 met € 1,6 mln gestegen vanwege indexering budgetten.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Beleidskader Jeugd: Rotterdam groeit](#)
- [Doorontwikkelplan Zorg voor Elkaar](#)

Beleidsmonitor

- [Staat van de Jeugd](#)
- [Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Jeugdhulp](#)

Omschrijving taakveld

Elke jonge Rotterdammer moet gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. Dit doen we door stevige preventie in te zetten: gericht op de meest relevante factoren (beschermende factoren en risicofactoren) die bijdragen aan een kansrijke, veilige en gezonde ontwikkeling van jeugdigen. Met het beleidskader Jeugd 'Rotterdam Groeit' zetten we in op het voorkomen van problematiek en het versterken van perspectief. We stimuleren jonge Rotterdammers daarom mee te doen in de stad, bieden lichte ondersteuning als dat zelfstandig of als gezin niet voldoende lukt en wanneer de omgeving dat zelf niet kan bieden. Als het noodzakelijk is, zetten we jeugdhulp in. Vormen van jeugdhulp die onder dit taakveld vallen zijn doelgroepenvervoer jeugd, jeugdhulp in gezinsarrangementen, PGB Jeugd, Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie en Onderwijs Zorg arrangementen.

Tegelijkertijd scheppen we de juiste voorwaarden voor jeugdigen waarmee het wel goed gaat, zodat zij zich nog beter kunnen ontwikkelen.

Maatwerkvoorziening (Wmo)

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Voortgang 2021

Woonvoorzieningen

In 2019 is een subsidieregeling ingegaan voor het vergoeden van in of bij bestaande wooncomplexen aangebrachte collectieve voorzieningen voor het stallen van scootmobielen. Deze subsidieregeling liep tot eind 2020 en wordt in 2021 voortgezet met een vernieuwde subsidieregeling zodat woningcorporaties in staat worden gesteld om met een bijdrage van de gemeente collectieve woningaanpassingen te doen voor het verbeteren van de door- en toegankelijkheid van wooncomplexen en het stallen van scootmobielen.

Eigen bijdrage

Met ingang van 1 januari 2020 is vanuit het Rijk de regelgeving aangepast voor het inkomensafhankelijk abonnementstarief. Daar wordt voor de eigen bijdragen voor de extramurale Wmo-voorzieningen nu een maandbedrag (maximaal € 19 per maand) gehanteerd. Mede door het vaste abonnementstarief doen meer Rotterdammers een beroep op de gemeente voor een Wmo-maatwerkvoorziening. De eerder gesignaleerde stijging van het aantal aanvragen voor Wmo-ondersteuning, met name bij de doelgroep ouderen, zet zich ook in eerste maanden van 2021 voort. Zorgaanbieders hebben ook in 2021 nog te maken met meerkosten als gevolg van de Coronacrisis.

Ontwikkelingen 2022-2025

In de loop van 2021 zullen we te maken krijgen met een nieuwe regering en dus ook nieuw Rijksbeleid. Het Rijk heeft op diverse beleidsterreinen Brede Maatschappelijke Heroverwegingen gemaakt, en Zorgkeuzes voor een nieuwe regeerperiode in kaart gebracht. Bij een nieuw coalitieakkoord na de verkiezingen van maart 2021 kunnen ook andere keuzes ten aanzien van de systematiek voor wettelijke eigen bijdragen Wmo aan de orde zijn. Gemeenten pleiten al langer voor meer sturingsmogelijkheden hierop, zodat schaarse voorzieningen ook ten goede blijven komen aan de burgers die deze het hardst nodig hebben. Vanuit Rotterdam ondersteunen wij de lobby in deze richting.

Wat willen we bereiken

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

Rotterdammers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren. Voor degenen die hier ondersteuning bij nodig hebben bieden we ondersteuning die past bij de situatie van de aanvrager.

Langer thuis akkoord

Doel van het langerthuis akkoord is om te komen tot voldoende, geschikte en nieuwe woonvormen voorouderen en mensen met een beperking. Hiermee draagt het akkoord bij aan de doelstelling dat Rotterdam een stad wil zijn waar je goed, samen met anderen, gezond en vitaal oud kunt worden en waar er, als het niet meer zelf gaat, passende zorgen ondersteuning is.

Wat gaan we daar voor doen

Rotterdamers zijn in staat om zo lang mogelijk zelfstandig te leven, te wonen en te participeren.

De gemeente Rotterdam verstrekt op basis van de Wmo die voorziening aan de inwoner die nodig is om de inwoner zo zelfstandig mogelijk te laten leven, wonen en participeren. Wanneer een Rotterdammer zich bij VraagWijzer meldt met een Wmo-hulpvraag, dan handelt de gemeente het onderzoek naar de noodzaak voor een Wmo-maatwerkvoorziening binnen zes weken af en de aanvraag voor toekenning binnen twee weken. De gemeente ziet dat ze met het beschikbare budget meer Rotterdamers ondersteuning moet bieden. De gemeente wil grip houden op de uitgaven aan Wmo-maatwerkvoorzieningen om aan iedereen die dat nodig heeft passende ondersteuning te kunnen blijven bieden. Hier is eerder een maatregelenpakket voor ontwikkeld in het kader van Grip op zorgkosten.

Langer Thuis Akkoord

Het aantal Rotterdamers dat ouder is dan 65 groeit komende periode gestaag. De verwachting is dat er meer eenpersoonshuishoudens komen en dat de grootste groei van ouderen in de oude stadswijken plaatsvindt. Rotterdam wil zich voorbereiden op deze veranderende bevolkingssamenstelling. De gemeente heeft de ambitie om de komende 4 jaar het aantal geschikte woningen voor ouderen en mensen met een beperking te laten toenemen. Ook zet het college in op nieuwe woonvormen en woonzorgcombinaties, zodat meer Rotterdamers langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Voor het realiseren van meer geschikte woningen en nieuwe woonvormen voor ouderen en mensen met een beperking werkt de gemeente samen met de woningcorporaties, commerciële woningbouw aanbieders, zorgaanbieders, welzijnsinstellingen, zorgverzekeraars en de Rotterdamers zelf. De gemeente sluit eind 2019 samen met haar partners het Langer Thuis akkoord. Dit is een van de acties uit het uitvoeringsprogramma Rotterdam, Ouder en Wijzer dat voor het zomerreces aan de raad is verzonden.

Daarnaast roept het uitvoeringsprogramma Rotterdam Ouder en Wijzer op een gezonde levensstijl na te streven en zet in op thema's als voeding, beweging en valpreventie. Het uitvoeringsprogramma zet in op het benutten en versterken van talenten van ouderen en het bestrijden van eenzaamheid. En werkt aan passende zorg en ondersteuning met speciale aandacht voor mensen met dementie. Meer informatie hierover vindt u in het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie

Hulpmiddelen

Het beschikken over hulpmiddelen stelt mensen in staat om langer zelfstandig te blijven wonen.

Eigen bijdrage

Als gevolg van de invoering van het abonnementstarief zien we een stijging van de uitgaven op dit taakveld in 2019. Via de reguliere rapportages wordt u over de financiële ontwikkelingen op dit taakveld geïnformeerd.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Maatwerkvoorziening (Wmo)	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	0	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	11.718	13.301	12.117	7.435	7.435	7.435
Apparaatslasten	65	71	69	69	69	69
Inhuur	0	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	1	1	1	1	1
Personeel	65	70	67	67	67	67
Intern resultaat	32	0	0	0	0	0
Intern resultaat	32	0	0	0	0	0
Programmalasten	11.621	13.230	12.048	7.366	7.366	7.366
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	216	66	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	11.034	12.664	12.048	7.366	7.366	7.366
Subsidies en inkomensoverdrachten	371	500	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-11.718	-13.301	-12.117	-7.435	-7.435	-7.435
Saldo voor reserveringen	-11.718	-13.301	-12.117	-7.435	-7.435	-7.435
Saldo	-11.718	-13.301	-12.117	-7.435	-7.435	-7.435

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 7.600	- 7.600	- 7.600	- 7.600	- 7.600		
Omissieregeling 2019	- 7.680	- 7.680	- 7.675	- 7.675	- 7.675		
Voorjaarsnota 2019	- 7.680	- 7.683	- 7.677	- 7.677	- 7.677		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 7.931	- 7.683	- 7.677	- 7.677	- 7.677		
10-maandsrapportage 2019	- 7.929	- 7.683	- 7.677	- 7.677	- 7.677		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 11.358						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 11.776	- 7.677	- 7.677	- 7.677	- 7.677	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 11.775	- 12.492	- 7.423	- 7.382	- 7.382	
10-maandsrapportage 2020		- 11.775	- 12.492	- 7.423	- 7.382	- 7.382	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 11.718					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 13.301	- 12.117	- 7.435	- 7.435	- 7.435

Financiële bijstellingen

Bijstellingen Maatwerkvoorziening (Wmo)		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-12.492	-7.423	-7.382	-7.382	-7.382
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-810	-4.694	-52	-52	-52
Indexatie 2021	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-53	-52	-52	-52
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Stijgende zorgvraag	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-807	-4.641	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-2	0	0	0	0
Begroting na wijzigingen		-13.301	-12.117	-7.435	-7.435	-7.435

Toelichting financiële bijstellingen

Indexatie 2021

De overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling in de zorg (OVA) is bij de begroting 2021 slechts voor 75% verwerkt in de meerjarenbegroting. Dit terwijl de afspraak is zorgaanbieders jaarlijks voor 100% hiervoor te compenseren. In totaal bedraagt deze correctie € 4,0 mln. Voor dit taakveld gaat het om € 53 in 2022 aflopend tot € 52 vanaf 2023.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen.

Stijgende zorgvraag

Met de groei van Rotterdamse bevolking en de toenemende vergrijzing stijgt ook de vraag naar zorg. In 2021 bedraagt het verschil tussen verwachte uitgaven voor zorg en beschikbare middelen (Wmo, Jeugd, Welzijn) € 19,5 mln. Dit wordt volledig gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Voor dit taakveld gaat het om € 807

Het verschil bedraagt in 2022 € 71,2 mln. Dit wordt voor € 6,3 mln gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Voor het restant zijn door het college middelen ter beschikking gesteld. Hiervan heeft € 4,6 mln betrekking op dit taakveld.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Maatwerkvoorziening (Wmo) zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

- Diverse kleine technische wijzigingen (€ -2 in 2021).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Beleidskader Wmo](#)
- [Doorontwikkelplan zorg, welzijn en jeugdhulp 2018](#)

Beleidsmonitor

- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)

Omschrijving taakveld

Dit taakveld omvat de ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) voor zover het hulpmiddelen en woningaanpassingen betreft voor mensen die zelfstandig wonen. In de taakvelden Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo en Geëscaleerde zorg 18+ worden de andere maatwerkvoorzieningen Wmo toegelicht.

Volksgezondheid

Pagina 92

Volksgezondheid

Gezonde en vitale Rotterdammers.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers.

Zorgwekkende afname van de vaccinatiegraad voor kinderziektes.

Voortgang 2021

Gezond010: het akkoord

In januari 2020 heeft de raad Gezond010: het akkoord vastgesteld, de Rotterdamse uitwerking van het landelijk preventieakkoord plus het gezondheidsbeleid 2020-2024. 2021 is het tweede jaar van het akkoord. Kort na vaststelling van het akkoord werden beperkende maatregelen afgekondigd i.v.m. COVID-19 waardoor een andere koers gevaren moest worden. Veel evenementen/activiteiten zijn afgelast, op een alternatieve manier ingevuld (digitaal) of uitgesteld vanwege de genomen maatregelen of andere prioriteiten bij het medisch/sociaal domein.

In 2021 gelden nog steeds beperkende maatregelen, en dat heeft zeker effect op de uitvoering en implementatie, maar biedt juist ook kansen en heeft bepaalde ontwikkelingen in een versnelling gebracht. Dit geldt bijvoorbeeld voor het gebruik van eHealth. Organisaties zijn gedwongen op afstand van hun cliënten te werken met inzet van digitale middelen. Hoewel deze manier van werken niet voor iedereen haalbaar of gewenst is, zien we dat veel organisaties eHealth omarmen. Tijdens de COVID-19 uitbraak en door de daar bijhorende maatregelen hebben een weerslag gehad op de mentale gezondheid van jongeren. Laagdrempelige preventieve (online) ondersteuning bij mentale gezondheid heeft hierdoor een vlucht genomen.

Tot slot is het van belang om de aandacht voor preventie en leefstijl te benoemen. Tijdens de coronacrisis zijn veel mensen met overgewicht of een slechte leefstijl in het ziekenhuis beland. Dit heeft geleid tot meer aandacht voor preventie en het bevorderen van een gezonde leefstijl. Deze nieuwe energie zorgt in 2021 ook voor extra incidentele middelen waarmee meer preventieve inzet gepleegd kan worden voor meer gezondere Rotterdammers:

In 2021

- Hebben Rotterdammers o.a. de keuze uit twee collectieve zorgverzekeringen. Het VGZ Rotterdampakket voor de lagere inkomens en het VGZ Rotterdampakket Compact. In beide gevallen hebben verzekerden een extra vergoeding in hun preventiebudget. Bijvoorbeeld een cursus om beter om te gaan met stress of om beter te slapen. Per jaar is dit budget bij het VGZ Rotterdampakket € 400 en bij het VGZ Rotterdampakket Compact: € 200.
- Is de regionale samenwerkingsagenda ondertekend met het zorgkantoor voor de regio. Gemeenten Rotterdam, Capelle a/d IJssel en Krimpen a/d IJssel en Zilveren Kruis slaan de handen ineen om de juiste zorg en ondersteuning op de juiste plek te organiseren voor haar inwoners.
- Komen er Fitfestivals 55+ in de gebieden. Op de Fitfestivals 55+ kunnen ouderen gezondheidstesten en activiteiten doen, die te maken hebben met gezond eten en drinken, bewegen, zingeving en slimme technologie (eHealth) voor het dagelijks leven.
- Worden 23 projecten uitgevoerd met een totale waarde van 2 miljoen euro in het kader van de subsidieregeling Digideal010. De projecten dragen bij aan een verbetering van de doelmatigheid en kwaliteit van zorg en ondersteuning van kwetsbare doelgroepen.
- Geeft de gemeente Rotterdam het goede voorbeeld en worden steeds meer gemeentelijke locaties geheel rookvrij. Voor bewoners, scholen en sportverenigingen en instellingen wordt het makkelijker gemaakt om een rookvrije plek al dan niet in de openbare ruimte te claimen. Er komen meer rookvrije entrees van wachtruimten voor RET tram- en busbestuurders en -controleurs;
- Vinden er wederom webinars plaats voor en met de partners van Gezond010 over het vergroten van impact door samen te werken. Ook werken partners in de diverse 'satellieten' rond de thema's groen, mentale gezondheid, voedselomgeving samen met de gemeente om de gezondheid van Rotterdammers te bevorderen.
- Is het preventieve aanbod bij ondersteuning van mentale gezondheid voor jongvolwassenen uitgebreid en beter toegankelijk gemaakt via partners van het netwerk Gezond010.
- Wordt de integrale, domeinoverstijgende voedselvisie opgeleverd voor gezonde Rotterdammers; een duurzaam, gevarieerd en aantrekkelijk voedselaanbod en tegen verspilling.
- Zijn er via het starten van experimenten stappen gezet bij het tegengaan van ongezond voedselaanbod in de stad (w.o. fastfood) o.a. via Citydeal. Het voedselaanbod in meer ziekenhuizen, Huizen van de Wijk en zorglocaties is verbeterd.
- Zijn er in 4 wijken wijkpreventieketen ingericht in samenwerking met de zorgverzekeraar Zilveren Kruis en partners uit het medisch en sociaal domein.
- Is het factorenmodel 0-99+ gereed en wordt het ingezet voor een impactgedreven gezondheidsbeleid.
- Zijn eHealth, de wijkpreventieketen en de samenwerking medisch sociaal domein definitief geborgd via de aanbestedingen en daarmee in de aanstaande welzijnsopdrachten in het kader van het beleidsplan 'Heel de stad'.

GGD

Het reguliere GGD-werk zoals gezondheid en milieu, TBC-bestrijding, reizigerszorg, technische hygiëne zorg, toezicht kinderopvang en het Centrum Seksuele Gezondheid loopt door. De reguliere meldingen en uitbraken van infectieziekten (hepatitis B, schurft, meningokokken) krijgen aandacht. In de coronapandemie kwamen veel minder uitbraken voor van andere infecties, zoals het norovirus en influenzavirus. Dit komt door verhoogde aandacht en verbeterde uitvoering van infectiepreventie, de enorme media-aandacht voor handhygiëne en door social distancing.

Collectieve preventie en publieke gezondheid

De coronapandemie heeft het belang van de publieke gezondheid en een gezonde leefstijl onderstreept. Voor bereikbare, betaalbare en kwalitatief goede ondersteuning en zorg voor alle inwoners van Rotterdam-Rijnmond ook in de toekomst, is investeren in collectieve preventie van belang. De GGD zet daarom in op het ontwikkelen van een structureel ecosysteem rondom preventie door:

1. Het coördineren van de regionale preventie-infrastructuur, waarbij regionale kennisuitwisseling plaatsvindt tussen betrokken partijen. Daarnaast kan de GGD een rol spelen als matchmaker tussen vraag en aanbod op het gebied van preventie.
2. Het ontwikkelen van een kennisagenda rondom preventie met regionale partners, waarbij bijvoorbeeld de effectiviteit van de preventie-initiatieven wordt onderzocht en inzichtelijk wordt gemaakt.
3. Datagedreven werken met een robuuste digitale infrastructuur als basis.

Programma-organisatie GGD/GHOR

De GGD/GHOR Rotterdam-Rijnmond is sinds januari 2020 actief in de monitoring en bestrijding rondom het coronavirus. De GGD en de GHOR zijn belast met de taken rondom infectieziektebestrijding, in het bijzonder zicht op het virus, bescherming van de kwetsbaren en zorg continuïteit. Medio 2020 is een duurzaam en tijdelijk programma corona naast de bestaande organisatie gevormd die de werkzaamheden rondom corona uitvoert. De reguliere GGD-organisatie heeft daarmee haar handen vrij voor niet-corona gerelateerde activiteiten. De ervaringen uit de corona programmaorganisatie bieden inzichten voor het adequaat opvangen van toekomstige epidemieën of pandemieën en biedt de bouwstenen voor een bredere meer robuuste infrastructuur voor publieke gezondheid en collectieve preventie. GGD- en GHOR-organisaties in Rotterdam Rijnmond en samenwerkingspartners nemen deze mee in de reguliere organisaties.

Een uitgebreide beschrijving van de crisisstructuur binnen Rotterdam-Rijnmond en het besluitvormingsproces is terug te vinden in het '[Third Impression Report Coronavirus Rotterdam-Rijnmond](#)'. Hieronder volgt een toelichting op de programmaorganisatie GGD-GHOR.

De Programmaorganisatie GGD-GHOR is een tijdelijke programmastructuur, belast met de infectieziektebestrijding rondom het coronavirus. Dit programma is ontstaan vanuit de samenwerking tussen regiegemeenten, de GGD, de GHOR en de VRR en is opgericht om de periode te overbruggen van de pandemische fase van Corona naar een meer reguliere endemische fase. Om deze reden is de verwachte

einddatum van het programma 31 december 2021, of zoveel eerder als mogelijk. Er werken in april 2021 rond de 4000 mensen (inclusief alle oproepkrachten met oog op opschaling) binnen de corona-organisatie.

De programma-organisatie besteedt extra aandacht aan het opsporen van het virus, het bestrijden van uitbraken, het beschermen van kwetsbare groepen, locaties en gebeurtenissen en zorg continuïteit. Dit wordt bereikt met de werkzaamheden die de GGD en GHOR al deden, maar gericht op corona:

- Snel en effectief corona-uitbraken opsporen en bestrijden (testen, traceren, isoleren, rapporteren, vaccineren), onder andere door:
 - Testen om zicht te krijgen op het aantal besmettingen.
 - Bron- en contactonderzoeken om zicht te krijgen op de verspreiding van het virus en zo verdere verspreiding te voorkomen.
 - Vaccineren om de bevolking te beschermen en het virus te bestrijden.
- Monitoring en bewaking van de zorgcontinuïteit binnen het zorgnetwerk.
- Advies over de corona-aanpak uitbrengen aan diverse stakeholders en samenwerkingspartners.
- Snel kunnen op- en afschalen wanneer de situatie daar om vraagt.
- Eenduidige afstemming van de communicatiestrategie, -middelen en -boodschappen met diverse stakeholders, gemeenten en samenwerkingspartners.

Voortgang corona-organisatie

Het jaar 2021 staat in het teken van vaccineren, testen en bron- en contactonderzoeken. In het eerste kwartaal zijn meerdere vaccinatielocaties geopend. Wat door de GGD wordt ontvangen aan vaccins, wordt tijdig geprikt. Tegelijk wordt er getest in de teststraten. De verwachting is dat in de loop van het jaar de capaciteit voor het testen afgeschaald kan worden en de capaciteit voor vaccinaties juist uitgebreid wordt. Het is echter nog onzeker hoe e.e.a. zich zal ontwikkelen en hoe snel het vaccinatieprogramma succesvol zal zijn.

De meerkosten die de GGD maakt voor de bestrijding van COVID-19 worden door het ministerie VWS vergoed. Het programma corona-organisatie staat gepland tot eind 2021. Vanaf het 3^e kwartaal wordt gewerkt aan het afbouwen van de programma-organisatie en het laten landen van werkzaamheden in de reguliere GGD en GHOR-organisatie.

De komende periode zal een transitie plaatsvinden naar een uitvoeringsorganisatie die gericht is op testen, traceren en vaccineren. Voor de andere onderdelen van de programma-organisatie wordt een plan uitgewerkt om deze te borgen in de afdeling Publieke Gezondheid van de reguliere gemeentelijke organisatie.

Waarborgen van de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen

Vanwege de coronamaatregelen is de reguliere kinderopvang gesloten geweest in de periode van 16 december 2020 tot 8 februari 2021. Voor BSO's gold een sluiting tot 19 april 2021. In die periode was er alleen noodopvang voor kinderen van ouders met cruciale functies en kwetsbare kinderen. Met de heropening zijn de protocollen voor

de kinderopvangsector aangescherpt, met name wat betreft de quarantaineverplichtingen (als een kind positief wordt getest, moet de hele groep thuisblijven).

Als gevolg van de sluiting en vervolgens de (gedeeltelijke) heropening van de kinderopvang is het door de GGD Rotterdam-Rijnmond in onze opdracht uitgevoerde toezicht aangepast. In de periode dat de kinderopvang gesloten was, is het toezicht, net als tijdens de eerste lockdown, signaalgestuurd en volgens het 'vinger-aan-de-pols'-principe uitgevoerd, conform de richtlijnen van de GGD GHOR.

Vanaf medio februari resp. tweede helft april 2021 heeft de GGD het reguliere toezicht aangepast hervat, waarbij er naast digitaal onderzoek ook een kort locatiebezoek wordt afgelegd. In verband met de coronaprotocolen vindt dat locatiebezoek vaak vooraangekondigd plaats.

De beperkingen waarmee het toezicht op kinderopvang als gevolg van corona tot dusver in de uitvoering is geconfronteerd, zullen waarschijnlijk effect hebben op het kunnen voldoen aan de wettelijke norm om jaarlijks alle kinderopvanglocaties te inspecteren. De exacte gevolgen van de coronacrisis op de uitvoering van het toezicht op de kinderopvang in 2021 zullen op een later moment dit jaar duidelijk worden.

Kinderen gezond, veilig en kansrijk op laten groeien tot zelfstandige, zelfredzame en participerende burgers

Hoe doen we dat? Rotterdammers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid. De gemeente stimuleert, ondersteunt en beschermt hen waar nodig. Voor de bevordering van de gezondheid en het veilig en kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren voert CJG Rijnmond de wettelijke basistaak jeugdgezondheidszorg (JGZ) uit. Vanwege de coronamaatregelen staan de afspraken over de uitvoering van deze basistaak JGZ onder druk. CJG Rijnmond heeft in afstemming met de gemeente prioriteit gelegd bij de doelgroep 0-4 jaar en alle kinderen en hun gezinnen die door CJG worden aangemerkt als aandachtskinderen en risicokinderen (in deze uitsnede zit ook de doelgroep kwetsbare kinderen ikv de coronamaatregelen). Dit betekent dat de meeste consulten 0-4 jaar gewoon doorgaan en de consulten 4-18 plaatsvinden aan de hand van risicosignalen van ouders zelf, scholen en netwerkpartners. We hebben te maken gehad met sluiting van scholen op verschillende momenten. Ook nu de scholen weer open zijn en ook weer wordt ingezet op het bereik van de doelgroep 4-18 jaar via de aanwezigheid van de JGZ op scholen en de reguliere contactmomenten JGZ voor groep 2, groep 7 en VO2, zien we dat het soms nodig is voor het CJG om op een andere manier te werken. Niet op alle scholen is fysieke aanwezigheid mogelijk en niet alle scholen geven in deze situatie prioriteit aan het meewerken aan de vragenlijsten van de JGZ. CJG Rijnmond blijft wel voor alle scholen beschikbaar rondom zorgleerlingen in de vorm van overleg en afstemming of een extra contactmoment. Het bereik op de doelgroep 4-18 lag in 2020 door de coronamaatregelen ruim beneden het afgesproken minimum van 95%. In die leeftijdsgroep zijn niet alle kinderen in beeld gebracht maar wel de meest kwetsbare. Ook in 2021 ligt de prioriteit bij de doelgroep 0-4 en de kwetsbare kinderen en gezinnen. CJG Rijnmond werkt aan het in kaart brengen van mogelijkheden om ook de doelgroep 4-18 jaar meer te kunnen bereiken binnen de bestaande omstandigheden.

Vaccinatiegraad voor kinderziektes

De vaccinatiedagen voor de vaccinaties vanaf 9 jaar zijn in 2020 afgezegd en werden in eerste instantie verplaatst naar het najaar. Door het voortduren van de Corona maatregelen is ervoor gekozen individuele afspraken te maken om kinderen en jongeren te vaccineren, ook voor de MenACWY-vaccinatie voor 14-jarigen. In het jaar 2021 zet CJG Rijnmond deze individuele afspraken voort. Op dit moment wordt bekeken op elke wijze het weer

mogelijk is om dit jaar weer grootschaliger vaccinatiemomenten af te spreken binnen de mogelijkheden van de coronamaatregelen. De vaccinatiegraad bij de jonge kinderen lag in 2020 voor alle vaccinaties boven de 90%. Voor de oudere kinderen lag de vaccinatiegraad rond de 84%, met als uitzondering HPV. Hoewel dit percentage gestegen is ten opzichte van eerdere jaren, heeft de HPV-vaccinatie met bijna 43% het laagste bereik.

Ontwikkelingen 2022-2025

Ga hier in op de ontwikkelingen voor de periode 2022-2025. Benoem, indien relevant, ook de belangrijkste risico's en geef daarbij aan welke van de risico's (voor welk deel) samenhangen met de coronacrisis. De uitgebreide instructie vind je in de instructie P&C-producten 2021. Hieronder vind je de tekst uit voorgaand P&C-product (vet gedrukt). Na actualisatie van de voortgang graag de oude tekst verwijderen.

Toekomst van preventie

Het belang van gezondheid en preventie krijgt bij steeds meer partijen erkenning. We gaan ervan uit dat het volgende kabinet substantiële stappen gaat zetten en dat we kunnen rekenen op meer aandacht en inzet op en verankering van gezondheid en preventie bij partijen die hiervoor aan zet zijn; rijksoverheid, gemeenten, zorgpartijen, zorgverzekeraars, bedrijfsleven. In dit kader wordt ook onderzocht wat de rol van de GGDen in preventie zou kunnen zijn.

Strategietraject GGD van de toekomst

De coronapandemie heeft ertoe geleid dat het regionale en nationale krachtenveld rondom publieke gezondheid en ook de rol van de GGD significant is veranderd. Naast landelijke heroriëntatie, is er ook regionale heroriëntatie gewenst op de taken en positionering van de GGD Rotterdam-Rijnmond (hierna GGD-RR). Hiertoe is de GGD-RR het strategietraject 'GGD 3.0' doorlopen.

De coronacrisis en de gevolgen van de bezuinigingen op de publieke gezondheidszorg in de laatste decennia, laten zien dat het anders moet:

- Er is noodzaak aan een slagvaardige, lerende en schaalbare crisisorganisatie voor o.a. de bestrijding van infectieziekten.
- Er is een publieke gezondheidsstructuur nodig, die in governance en financiering ruimte biedt om in te zetten op bescherming, preventie en het stimuleren van gezonde leefstijl en gezonde leefomgeving waarbij een integrale digitale strategie onontbeerlijk is.
- Er moet ruimte zijn en blijven voor lokaal maatwerk en de steeds belangrijker wordende regionale inzet met zorgpartners.

Er worden door de GGD veel extra kosten gemaakt om het coronavirus in te dammen. Of het dit jaar lukt om met vaccinaties het virus in te dammen dan wel uit te roeien is onzeker. Dat zal in de toekomst moeten blijken. Dit maakt het moeilijk voorspellingen te doen voor 2021-2024. Zeker is dat meer middelen nodig zijn als we invulling willen geven aan een goede infrastructuur zoals geschetst.

Landelijk wordt naast de governance discussie de discussie gevoerd over extra inzet op publieke gezondheid in de breedte, zowel op gezondheidsbevordering als op gezondheidsbescherming. De vertaling hiervan voor onze regionale GGD zal zijn weerslag krijgen in het koersdocument GGD 3.0. Het is de verwachting dat de begroting er vanaf 2023 anders uit komt te zien, als gevolg van landelijke en regionale heroriëntatie op de taken en positionering van de GGD.

CJG

Door de Coronamaatregelen is CJG Next in een versnelling geraakt en is er ervaring opgedaan met een gewijzigde dienstverlening en het bijzonder op maat aanbieden van dienstverlening. De laatste periode gaf inzicht in voor welke activiteiten fysiek contact nodig is en welke activiteiten (ook) op een andere manier of op een ander moment aangeboden kunnen worden. De gewijzigde dienstverlening wordt nog geëvalueerd en de ervaringen en resultaten van de evaluatie zullen meegenomen worden in de verdere ontwikkeling van CJG Next. Om het bereik JGZ ondanks Corona te kunnen blijven realiseren (weliswaar met extra inzet) zullen een aantal prestaties uit het aanvullende pakket niet of beperkt worden uitgevoerd in 2020. CJG is bezig met een plan voor een 'Corona proof' gewijzigde inzet in 2021. De focus in 2021 zal onverminderd komen te liggen op de contactmomenten en vaccinaties voor de doelgroep 0-4 jaar en de extra consulten voor alle kinderen en hun gezinnen die door CJG worden aangemerkt als aandachts- en risicokinderen én de kinderen en gezinnen waarover risicosignalen zijn van ouders, scholen en netwerkpartners.

De verwachting is dat door de Coronamaatregelen de kosten van de (regionale) wettelijke basistaak JGZ zullen toenemen. Om de huidige preventieve rol van het CJG te behouden zijn aanvullende investeringen in de meerjarenbegroting noodzakelijk gezien de stijgende kosten van de wettelijke taken. Deze investeringen zijn nodig voor de rol van de JGZ in het preventieve wijknetwerk en de prenatale keten, zodat de doelstellingen rond Kansrijk Opgroeien en het versterken van de wijken worden gerealiseerd.

Wat willen we bereiken

Uitvoeringsprogramma Rotterdam Vitale stad 2016-2020.

De gemeente werkt aan een vitaler Rotterdam: de gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, actief in om de gezondheid te beschermen

De nota Publieke Gezondheid, Rotterdam Vitale Stad 2016-2020 loopt eind 2019 af. Eind 2019, begin 2020 ligt er een nieuwe nota Publieke Gezondheid, waar Gezond010: het akkoord deel van uit maakt. Het Rotterdams Gezond010 akkoord sluit aan op de ambities van het landelijke Preventieakkoord en wordt in 2019 uitgewerkt samen met partners in de stad. Voor het zomerreces is een uitgangspuntennotitie over de inhoud van dat akkoord naar de gemeenteraad verstuurd.

Toezicht Kinderopvang

Goede kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen en een goede, actuele registratie van deze voorzieningen.

Voorkomen en versterken

- Een positief opvoed- en opgroei-klimaat in de Rotterdamse wijken waardoor de voorwaarden aanwezig zijn om kinderen gezond, veilig en kansrijk op te laten groeien.
- Het monitoren van de gezondheid en ontwikkeling van kinderen.
- Voorkomen dat gewone alledaagse opgroei- en opvoedhobbels uitgroeien tot ernstige problemen (zie de verbinding met de taakvelden Wijkteams en Wmo-loketten en Samenkracht en burgerparticipatie).
- Het voorkomen van uitbraken van kinderziekten.

Uitvoeren wettelijke taak bestrijding infectieziekten inclusief bestrijding bijzonder resistente micro-organismen

Het bestrijden van infectieziekten bij kwetsbare mensen door verspreiding als gevolg van overplaatsingen tussen ziekenhuizen en zorginstellingen. Bij deze groep heeft de infectie relatief vaak ernstige complicaties tot gevolg. Daarnaast is de inzet gericht op het tegengaan van resistentie tegen antibiotica bij micro-organismen.

Wat gaan we daar voor doen

Uitvoering programma Rotterdam Vitale stad

De gemeente werkt met partners uit de stad aan een vitaler Rotterdam. Voorbeelden van programma's die bijdragen aan een gezonder en vitaler Rotterdam zijn:

- Lekker Fit!
- Kom op naar Buiten!
- Beleidskader Jeugd 2015-2020 Rotterdam Groeit

Het Masterplan Ouderen bevat activiteiten gericht op vitaliteit van Rotterdammers in de leeftijd van 55+.

De GGD zet in op haar wettelijke beschermingstaken zoals infectieziektebestrijding, een betere luchtkwaliteit en het tegengaan van gehoorschade bij jongeren. De GGD zet daarnaast in op excellente uitvoering van haar wettelijke basistaken.

De gemeente legt dwarsverbanden met taakvelden die (in)direct bijdragen aan een vitaler Rotterdam. Zij investeert met partners in gezondheidsvaardigheden, in het opleidingsniveau en de inkomenspositie van Rotterdammers.

Vanaf 2021 treedt de landelijke Omgevingswet in werking. Deze wet vereenvoudigt en bundelt 26 wetten en 120 AMVB's (algemene maatregelen van bestuur) op het gebied van de leefomgeving. Dit geeft de gemeente meer eigen afwegingsruimte voor een gezonde inrichting van de stad. Hier werkt de gemeente integraal aan zodat de woningbouwopgave geen slechter leefklimaat veroorzaakt maar zo mogelijk een gezondere leefomgeving.

Toezicht Kinderopvang

- De gemeente ziet toe en handhaaft en houdt het register op orde, haar wettelijke verantwoordelijkheid.
- De gemeente Rotterdam inspecteert jaarlijks alle locaties kinderopvang in de regio Rotterdam-Rijnmond in opdracht van de gemeente Rotterdam en op basis van inkoop van de regio Rotterdam Rijnmond. De gemeente verricht overige inspecties, waaronder inspecties bij nieuwe voorzieningen. Jaarlijks rapporteert de gemeente voor 1 juli aan de gemeenteraad. Deze doelstelling wordt voor 2020 aangepast; de gemeente verricht de jaarlijks reguliere onderzoeken bij alle locaties met een oranje en rood risicoprofiel. Daarnaast zullen ook zoveel mogelijk locaties met een groen en geel risicoprofiel geïnspecteerd worden
- De GGD Rotterdam Rijnmond heeft afspraken gemaakt met de gemeenten in de regio over de resterende inzet van de toezichtscapaciteit voor 2020. Ook in de regio gemeenten worden alle locaties met een oranje en rood risicoprofiel bezocht. Daarnaast worden ook in deze gemeenten zoveel mogelijk locaties met een groen en geel risicoprofiel geïnspecteerd. De gemeenten hebben hun voorkeur voor te bezoeken locaties aangegeven.
- Om het effect van inspecties op de wettelijke kwaliteit van de opvang inzichtelijk te maken, streeft de gemeente er naar om het aantal rapporten met overtredingen te laten dalen.

Voorkomen en versterken

Met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) legt de gemeente een sterke basis. Het CJG heeft alle kinderen in beeld om tijdig afwijkingen te signaleren. Het CJG onderzoekt, monitort, adviseert en vaccineert en voert hiermee haar wettelijke taak uit. De CJG kerntaken begeleiden, adviseren en voorlichten, afstemmen van zorg, het aansluiten van de formele netwerken en beleidsadvisering, ondersteunen hierbij.

Met CJG Next ontwikkelt het CJG een gedifferentieerd en gepersonaliseerd aanbod waarmee zij aansluit bij de wensen en behoeften van kinderen en hun ouders. Met het basispakket plus, met interventies en als expertisecentrum opvoeden en opgroeien in de wijken regisseert, coördineert en faciliteert het CJG een wijkgericht ondersteuningsaanbod.

De JGZ uitgevoerd door het CJG is een belangrijke pijler voor het preventieve jeugdbeleid. De JGZ heeft alle kinderen in beeld, zodat afwijkingen in de normale ontwikkeling tijdig kunnen worden gesignaleerd. . Afhankelijk van de ernst van het signaal (mede bepaald op basis van een taxatie van de eigen kracht van het kind en het gezin) ontvangen kinderen en hun ouders extra begeleiding en advies. Dit is een voorziening die door de professionals van het CJG in het wijknetwerk wordt geleverd, nabij en op maat. Wanneer er een ander type ondersteuning nodig is, of zorg, vindt daarover afstemming plaats in het netwerk en vindt - indien er sprake is van problematiek op verschillende leefdomeneinen – een doorverwijzing plaats naar het wijkteam..

Naast de basisvoorziening JGZ (signalering en monitoring, informatie en voorlichting, begeleiding en advies) is

CJG vanuit haar expertiserol m.b.t. jeugdgezondheid en opvoeden en opgroeien het aanspreekpunt voor preventieve partners opvoeden en opgroeien in het wijknetwerk. Daarnaast heeft zij een belangrijke rol in het bevorderen van het pedagogisch klimaat in de wijk en het samen met de gemeente tot stand brengen van een sluitend en passend aanbod opvoedondersteuning in de gebieden. Hiervoor wordt de beleidsadviesfunctie van de JGZ en de specifiek voor Rotterdam ontwikkelde netwerkregiefunctie ingezet.

Rijksvaccinatieprogramma: Het realiseren van een dekkingsgraad van 95% op de vaccinaties opgenomen in het Rijksvaccinatieprogramma

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma is sinds 2019 bij de gemeenten neergelegd. Het Rijksvaccinatieprogramma wordt integraal uitgevoerd door de uitvoeringsorganisaties JGZ. CJG Rijnmond is de uitvoeringsorganisatie JGZ in de regio. De vaccinaties maken onderdeel uit van het kader verantwoorde zorg (het vroegere contactmomentenschema) en het bereik van de JGZ. Net als bij het basispakket JGZ wordt de uitvoering van het RVP gezamenlijk gefinancierd door de gemeenten die deel uitmaken van de Raad voor het Publiek Belang van het CJG (deze regio gelijk aan de GGD regio minus Capelle a/d IJssel). Met de middelen die vanaf 2019 zijn overgekomen van het Rijk kan CJG Rijnmond in 2019 in de regio een gemiddelde vaccinatiegraad van 93,7% realiseren. Voor een bescherming tegen infectieziektes wordt uitgegaan van een minimale vaccinatiegraad van 95%. Samen met het ministerie en RIVM wordt door de gemeenten maatregelen ingezet om de vaccinatiegraad op peil te houden.

Bestrijding bijzonder resistente micro-organismen (BRMO)

De regio Rotterdam Rijnmond draagt bij aan landelijk onderzoek naar resistente bacteriën in verpleeghuizen.

Rotterdam-Rijnmond vormt met de regio's Zuid-Holland Zuid en Zeeland een regionaal zorgnetwerk om aan de hand van 11 VWS doelstellingen te werken aan bestrijding van antibioticaresistentie. Er is van dit netwerk subsidie ontvangen om MUIZ door te ontwikkelen, en meer doelgroepen zoals gehandicaptenzorg en thuiszorg, aan te laten sluiten.

Er is belangstelling bij de een aantal andere GGD'en in Nederland om aan te sluiten op MUIZ. De GGD Rotterdam-Rijnmond ondersteunt dit, tegen betaling. Voordat andere regio's kunnen aansluiten wordt de governance van MUIZ hiervoor geschikt gemaakt.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inspectie kinderopvanglocaties / tijdig besluiten aanvragen register/ handhaving op rapporten met overtredingen	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%	
	Realisatie	97%	100%	42%			
Aantal rapporten inspectie kinderopvanglocaties met overtredingen	Streefwaarde	45%	45%	40%	35%	30%	
	Realisatie	27%	22%				

Toelichting indicatoren

- de gemeente inspecteert alle locaties kinderopvang met een jaarlijks onderzoek. Door de coronamaatregelen waren de kinderopvanglocaties alleen voor noodopvang geopend en is landelijk afgesproken geen jaarlijkse onderzoeken uit te voeren. Naar verwachting zal de 100% dit jaar niet gehaald worden.
- de gemeente besluit tijdig op alle aanvragen voor registratie; door de coronamaatregelen waren de kinderopvanglocaties alleen voor noodopvang geopend en is landelijk afgesproken de besluiten op te schorten. De pandemie is een geldige reden voor deze opschorting. Nu de kinderopvang weer regulier geopend is (per 11 mei) worden de onderzoeken voor registratie onder voorwaarden weer uitgevoerd.
- de gemeente voert een handhavingsactie uit op alle rapporten met een overtreding
- de gemeente streeft naar een daling van het aantal rapporten met overtredingen
- Het percentage (aantal is niet het juiste woord) onderzoeken met een handhavingsadvies was in 2020 42%.

Het relatieve hoge percentage heeft te maken met het feit dat in de tweede helft van het jaar, toen het reguliere toezicht na de lockdown weer kon worden hervat, met de GGD is afgesproken om bij het inspecteren voorrang te geven aan locaties met een hogere risico op overtredingen.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Volksgezondheid	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	82.594	162.875	13.362	13.360	13.360	13.360
Bijdragen rijk en medeoverheden	80.421	159.253	9.759	9.757	9.757	9.757
Overige opbrengsten derden	2.174	3.622	3.603	3.603	3.603	3.603
Lasten exclusief reserves	111.041	196.573	46.119	45.242	45.214	45.198
Apparaatslasten	46.898	102.492	15.963	16.000	15.972	15.975
Inhuur	28.045	79.646	330	332	332	332
Overige apparaatslasten	353	493	445	446	446	448
Personeel	18.500	22.353	15.188	15.222	15.194	15.194
Intern resultaat	1.534	1.935	193	131	131	131
Intern resultaat	1.534	1.935	193	131	131	131
Programmalasten	62.608	92.145	29.964	29.110	29.110	29.092

Inkopen en uitbestede werkzaamheden	37.715	64.099	4.163	4.189	4.189	4.189
Kapitaallasten	19	19	18	18	18	0
Overige programmalasten	-8	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomstenoverdrachten	24.882	28.028	25.782	24.903	24.903	24.903
Saldo voor vpb en reserveringen	-28.446	-33.697	-32.758	-31.882	-31.854	-31.838
Saldo voor reserveringen	-28.446	-33.697	-32.758	-31.882	-31.854	-31.838
Reserves	0	2.371	399	0	0	0
Onttrekking reserves	0	2.371	399	0	0	0
Saldo	-28.446	-31.326	-32.359	-31.882	-31.854	-31.838

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 31.486	- 30.854	- 30.810	- 29.381	- 29.381		
Omissieregeling 2019	- 32.071	- 31.438	- 31.403	- 29.961	- 29.961		
Voorjaarsnota 2019	- 33.524	- 33.513	- 33.161	- 31.722	- 31.722		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 33.917	- 32.295	- 31.894	- 30.451	- 30.479		
10-maandsrapportage 2019	- 34.526	- 32.295	- 31.894	- 30.451	- 30.479		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 34.386						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 31.472	- 31.894	- 30.451	- 30.479	- 30.479	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 31.822	- 32.938	- 31.487	- 31.489	- 31.461	
10-maandsrapportage 2020		- 30.881	- 32.938	- 31.487	- 31.489	- 31.461	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 28.446					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 31.326	- 32.359	- 31.882	- 31.854	- 31.838

Financiële bijstellingen

	Eerste Herziening	Voorjaarsnota
Bijstellingen Volksgezondheid	Begroting Raming Raming Raming Raming	

		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-32.938	-31.487	-31.489	-31.461	-31.461
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		1.612	-872	-392	-392	-377
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	18
Afschalen diensverlening publieke zorg	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	750	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	805	0	0	0	0
Bijdrage Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie (ZonMW)	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Coronaorganisatie	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	1.116	0	0	0	0
Indexatie 2021	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-191	-191	-191	-191
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	15	0	0	0	0
Rijksbijdrage Aanvullende regeling Seksuele Gezondheid	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
RijksBijdrage medicatie PRe Expositie Profylaxe	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Stijgende zorgvraag	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-805	-480	0	0	0
Uitbreiding formatie internationale betrekkingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-20	0	0	0	0
Coronaorganisatie	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Actualisatie Rotterdamse Investeringsmotor	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Eneco	Reserves	0	0	0	0	0
Prenataal huisbezoek door jeugdgezondheidszorg	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Rijksvaccinatieprogramma	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Taakmutatie meicirculaire Gemeentefonds Kinderopvang	Taakmutaties	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	-250	-201	-202	-202	-204
Begroting na wijzigingen		-31.326	-32.359	-31.882	-31.854	-31.838

Toelichting financiële bijstellingen

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente. Dit is een saldo neutrale bijstelling omdat het effect binnen het taakveld wordt opgevangen

Afschalen dienstverlening publieke zorg

Als gevolg van het afschalen van de dienstverlening op de publieke gezondheid en het alleen uitvoeren van strikt noodzakelijke zorg is de begroting voor 2021 met € 750 verlaagd.

Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp

In 2021 bedraagt het verschil tussen verwachte uitgaven voor zorg en beschikbare middelen (Wmo, Jeugd, Welzijn) € 19,5 mln. Dit wordt volledig gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Op dit taakveld gaat het om € 805 dat meer nodig is voor de uitvoering van taken van Centrum Jeugd en Gezin.

Het verschil bedraagt in 2022 € 71,2 mln. Hiervan wordt € 6,3 mln gedekt uit de genoemde bestemmingsreserve. Van dat laatste bedrag is overigens niets nodig voor dit taakveld.

Bijdrage Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie (ZonMW)

Voor het project Vitaal ouder worden in Rijnmond en Drechtsteden is voor 2021 een bijdrage van € 100 beschikbaar gesteld door ZonMW.

Corona organisatie

Op dit taakveld zijn de lasten van de Corona organisatie voor 2021 begroot. Deze € 148,5 mln heeft betrekking op onder andere testactiviteiten, bron- en contactonderzoek, vaccineren en de ondersteunende organisatie. Het bedrag is zorgvuldig opgesteld op basis van de meest recente verwachtingen. De volledige kosten worden bij het Rijk gedeclareerd, daarom zijn ook deze baten van € 148,5 mln begroot.

Indexatie 2021

De overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling in de zorg (OVA) is bij de begroting 2021 slechts voor 75% verwerkt in de meerjarenbegroting. Dit terwijl de afspraak is zorgaanbieders jaarlijks voor 100% hiervoor te compenseren. In totaal bedraagt deze correctie € 4,0 mln. Voor dit taakveld gaat het om € 191.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hier met € 15 op aangepast.

Rijksbijdrage Aanvullende regeling Seksuele Gezondheid

Vanuit het Rijk is voor 2021 een bijdrage van € 306 beschikbaar gesteld voor de aanvullende regeling Seksuele gezondheid.

Rijksbijdrage medicatie PRe Expositie Profylaxe

Vanuit het Rijk is voor 2021 een bijdrage van € 467 beschikbaar gesteld voor medicatie met PREP.

Stijgende zorgvraag

In 2021 bedraagt het verschil tussen verwachte uitgaven voor zorg en beschikbare middelen (Wmo, Jeugd, Welzijn) € 19,5 mln. Dit wordt volledig gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Op dit taakveld gaat het om € 805 dat meer nodig is voor de uitvoering van taken van Centrum Jeugd en Gezin.

Het verschil bedraagt in 2022 € 71,2 mln. Dit wordt voor € 6,3 mln gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Voor het restant zijn door het college middelen ter beschikking gesteld. Hiervan is € 480 bestemd voor de uitvoering van taken van Centrum Jeugd en Gezin.

Uitbreiding formatie internationale betrekkingen

Er heeft een uitbreiding van formatie plaatsgevonden voor werkzaamheden met betrekking tot nationale en internationale regelingen. Deze uitbreiding wordt gedekt vanuit internationale subsidies.

Bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Eneco

Uit de Bestemmingsreserve Verkoopopbrengst Eneco is een onttrekking van € 1,6 mln geraamd. Dit bedrag wordt ingezet ten behoeve van subsidieverstrekingen in het kader van Digideal010. Met deze subsidieregeling kan een

impuls geven worden aan de transformatie naar grootschalige toepassing van E-Health in de zorg en ondersteuning in Rotterdam.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Volksgezondheid zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

- Diverse overige technische wijzigingen (-€ 250 in 2021 tot -€ 204 in 2025).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Gezond010: het akkoord](#)

Omschrijving taakveld

De gemeente bewaakt en bevordert de gezondheid van haar bewoners en grijpt, indien nodig, in om de gezondheid te beschermen.

Rotterdamers werken in de eerste plaats zelf aan hun gezondheid. De gemeente stimuleert, ondersteunt en beschermt hen waar nodig. Dit doet de gemeente samen met tal van partners. Onder dit taakveld vallen de taken van de GGD op het gebied van gezondheidsbescherming, de jeugdgezondheidszorg van de Centra Jeugd en Gezin, en de gemeentelijke gezondheidspreventie.

Het taakveld omvat de taken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is met betrekking tot de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van gezondheidsbescherming, de jeugdgezondheidszorg en de gezondheidsbevordering.

Wijkteams en Wmo-loketten

Pagina 93

Wijkteams en Wmo-loketten

Het informeren en adviseren over en het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

Integrale aanpak wijkteams.

Doorontwikkeling wijkteams.

Voortgang 2021

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning

Rotterdammers kunnen met hun vraag voor hulp en ondersteuning terecht bij de VraagWijzer, de stedelijke loketten (Centraal Onthaal Volwassenen en het Jongerenloket) of bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Daarnaast kunnen Rotterdammers terecht bij bijvoorbeeld de huisarts, welzijnsorganisatie en alle andere betrokkenen uit het wijknetwerk. Rotterdammers krijgen hier informatie en advies of worden doorgeleid naar verdere ondersteuning, hulp of zorg. Als daar aanleiding voor is krijgt de Rotterdammer bijvoorbeeld een doorverwijzing naar het wijkteam of wordt een indicatie afgegeven voor een specialistische (2e lijns) aanbieder.

De VraagWijzer

De VraagWijzer is het gratis loket van de gemeente. Rotterdammers kunnen er terecht voor informatie, advies en ondersteuning op uiteenlopende onderwerpen. In 2020 kwamen er 33.037 meldingen Wmo binnen. In verreweg de meeste gevallen wordt de Rotterdammer vriendelijk en adequaat geholpen. Het aantal ingediende klachten in 2020 was 107, het aantal gegronde klachten was 7. De klanttevredenheid was hoog: 8,3 over eerste helft van 2020.

Contact met de VraagWijzer kan digitaal, telefonisch of persoonlijk aan de balie plaatsvinden.

Het aantal contactmomenten is – na een afname in het eerste half jaar van 2020 – het tweede half jaar weer toegenomen. Het is nog niet op het niveau van voor de Covid-19 pandemie. Door Corona konden de spreekuren op locaties in de wijken het grootste deel van het jaar geen doorgang vinden.

Sinds de pandemie wordt de klant de mogelijkheid geboden om via Cityportal Rotterdam aan te geven of telefonisch contact met de VraagWijzer gewenst is. Op het door de klant aangegeven tijdstip wordt vervolgens door de VraagWijzer telefonisch contact opgenomen. Van deze mogelijkheid is in 2020 10.827 keer gebruik gemaakt.

Onderwerpen waar we binnen de VraagWijzer aandacht voor hebben zijn het verbeteren van de servicenormen Wmo (melden, onderzoeken en afhandelen binnen 42 dagen met een ondersteuningsverslag) en de snelheid reactie en doorverwijzing vanuit de VraagWijzer.

Het wijkteam

Centraal in het Rotterdamse stelsel van zorg en ondersteuning staan de 43 wijkteams. De wijkteams verlenen basishulp en voeren casusregie en bieden op die manier integraal en tijdig professionele ondersteuning aan Rotterdammers met (complexe) problemen in de wijk waar ze wonen en leven. De professionals van de wijkteams hebben als doel de mogelijkheden van Rotterdammers duurzaam te versterken, zodat zij weer zoveel mogelijk op eigen kracht kunnen leven in hun wijk.

Elke wijk in Rotterdam heeft een eigen wijkteam dat de wijk goed kent: de problemen, maar ook de plekken waar de mogelijke oplossingen te vinden zijn. Ze gaan samen met mensen aan de slag om de regie op het eigen leven (terug) te krijgen.

In 2020 hebben de wijkteams 11.897 Rotterdammers geholpen bij problemen met bv. opvoeden, financiën en schulden, huiselijk geweld, geestelijke gezondheidszorg, omgaan met een beperking of ouderdom. Er zijn in 2020 105 klachten ingediend over de wijkteams, waarvan er 12 gegrond zijn verklaard. In 2019 waren er nog 39 gegronde klachten.

De impact van de coronacrisis maakt dat de wijkteams hun werkwijze hebben moeten aanpassen. Veel van de ondersteuning gebeurt nu telefonisch en op afstand. Inmiddels worden er ook weer huisbezoeken uitgevoerd, uiteraard binnen de geldende richtlijnen. Tegelijk houden de wijkteams hun cliënten goed in beeld en zijn er afspraken met bijvoorbeeld scholen over situaties waar men zich zorgen over maakt.

Tijdens de Covid-19 pandemie zien we de instroom in de wijkteams licht dalen en zijn de wijkteams langer betrokken bij Rotterdammers met problemen. Ook de hulp en ondersteuning aan jeugdigen duurt langer. Dit heeft ook te maken met de oplopende wachtlijsten in de jeugdzorg waardoor de wijkteams langer hulp moeten verlenen. In 2021 zetten de wijkteams extra personeel in om meer jeugdigen te kunnen helpen.

In 2020 is er extra personeel ingezet om meer Rotterdammers die te maken hebben met huiselijk geweld en kindermishandeling te kunnen ondersteunen. Dit zetten we in 2021 voort.

Voor de prestatie-indicatoren voor dit taakveld wordt verwezen naar de Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp, die elk half jaar aan de raad wordt aangeboden. Deze indicatoren hebben betrekking op servicenormen (doorlooptijden) en cliënttevredenheid van de Wmo-loketten en wijkteams.

Ontwikkelingen 2022-2025

Begin 2021 is het Beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026 met als titel 'Heel de stad' door de gemeenteraad vastgesteld. In dit plan worden de kaders geschetst voor het nieuwe beleid om Rotterdammers binnen de context van ingrijpende maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de vergrijzing en het personeelstekort in de zorg, te kunnen blijven voorzien van passende en integrale zorg en ondersteuning. Dit beleidsplan biedt onder andere de kaders waarbinnen de wijkteams en VraagWijzer de Rotterdammers ondersteunen.

De gemeenteraad heeft ook begin 2021 de centrale inkoopstrategie voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp vastgesteld. De inkoopstrategie is een nadere invulling van 'Heel de stad'. Medio 2021 zal de inkoopstrategie van de wijkteams aan de raad worden aangeboden. Bij een inkoopprocedure hoort ook het vaststellen van nieuwe, reële tarieven. De gemeenteraad heeft voor het vaststellen van nieuwe tarieven kaders vastgesteld. Een dergelijk inkoopproces heeft altijd als risico in zich dat de kosten gaan stijgen, bijvoorbeeld door loonstijgingen in de CAO of andere indexatie van kosten. In welke mate dit risico zich voor gaat doen zal in de loop van 2021 meer duidelijk worden.

Wat willen we bereiken

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

Rotterdammers kunnen met hun vragen terecht bij VraagWijzer, het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), de huisarts en alle andere betrokkenen uit het wijknetwerk. Als daar aanleiding voor is krijgt de Rotterdammer een doorverwijzing naar het wijkteam of wordt een indicatie afgegeven voor een Wmo-maatwerkvoorziening.

Naast deze 'loketten' zijn er ook stedelijke loketten, waar inwoners van Rotterdam en regio terecht kunnen indien sprake is van (dreigende) dakloosheid. Speciaal voor jongeren is er het Jongerenloket, waar zij terecht kunnen met vragen over school, werk en zorg. Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond biedt hulp en advies aan bewoners die slachtoffer zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Met de inzet van passende en integrale zorg willen we bereiken dat ook minder zelfredzame Rotterdammers zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen, leven en werken in de stad.

We doen het samen

De integrale wijkteams vormen de ruggengraat van de zorg, welzijn en jeugdhulp in de wijk. Wijkteams leveren basishulp in nauwe samenwerking met gemeentelijke partners (zoals Werk en Inkomen, VraagWijzer, Stedelijke zorg, KBR en Jongerenloket), alle zorgaanbieders en andere relevante partijen, zoals vrijwilligersorganisaties, Welzijn, Huizen van de Wijk, scholen, huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten. De wijkteams verwijzen zo nodig door naar voorzieningen van de tweede lijn, met inachtneming van de Verordening maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018.

Doorontwikkeling wijkteams

Daar waar Rotterdammers te maken krijgen met huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld is hun welzijn in het gedrang. We zetten er daarom op in om dit te voorkomen. Maar als het wel plaatsvindt, is het belangrijk dat dit zo snel mogelijk in beeld komt en er samen met alle betrokkenen gewerkt wordt aan een duurzaam veilige situatie. De wijkteams werken hierin nauw samen met Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond.

Wat gaan we daar voor doen

Het bieden van toegang tot passende en integrale zorg en ondersteuning.

De gemeente biedt tijdig de juiste en passende zorg en ondersteuning in één keer goed aan, ook als het gaat om doorverwijzing naar andere hulpverlening. Leidraad hierbij is een hoge cliënttevredenheid en korte wachttijden. We verbeteren de dienstverlening, inclusief de digitale toegang, van de VraagWijzer door aan te sluiten bij

plekken in de wijk waar de Rotterdammers met hun vragen komen (zoals Huizen van de Wijk en de gemeentelijke servicecentra). De gemeente geeft bekendheid aan de cliëntondersteuning, zodat de Rotterdammers de cliëntondersteuning goed kunnen vinden en ze weten dat deze onafhankelijk is van de gemeentelijke organisatie.

De medewerkers van VraagWijzer en de stedelijke loketten verstrekken informatie en advies. Als een Rotterdammer kortdurende basishulp nodig heeft, leiden ze hem door naar het wijkteam. Bij behoefte aan langdurige ondersteuning geven ze indicaties af voor Wmo-maatwerkvoorzieningen. De toegang tot maatschappelijke opvang loopt via de stedelijke loketten.

Om meer grip te krijgen op de zorgkosten vergroot de gemeente het kostenbewustzijn van de wijkteammedewerkers en medewerkers van de Wmo-loketten. Medewerkers worden opgeleid op het gebied van rechtmatigheid en doelmatigheid PGB, herkenning LVB en het vergroten van de vakbekwaamheid rond het uitvragen van de hulpvraag. Met datagedreven werken stuurt de gemeente op de duur en hoogte van de verstrekte indicaties.

We doen het samen

De wijkteams bieden tijdig de juiste en passende basishulp. In geval van doorverwijzing naar tweedelijns zorg zijn de wijkteams verantwoordelijk voor een goede casusregie.

De nieuwe Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2018 is de basis voor het beleid voor – en uitvoering van – een integrale aanpak van jeugd en volwassenen. In de wijkteams werken GGZ specialisten samen met Wmo adviseurs aan een goed advies rond complexe problematiek.

Doorontwikkeling wijkteams

We verbeteren het functioneren van de wijkteams langs de 3 thema's: samenwerken in de wijk, leren & ontwikkelen en organisatie & registratie. De hoofdlijnen zijn in het eerste kwartaal van 2019 uitgewerkt in concrete acties. In de rest van 2019 wordt uitvoering gegeven aan deze acties.

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Wijkteams en Wmo-loketten	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	4.445	3.718	2.211	2.211	2.211	2.211
Bijdragen rijk en medeoverheden	1.859	1.534	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	2.586	2.184	2.211	2.211	2.211	2.211

Lasten exclusief reserves	110.231	111.272	108.890	101.904	101.660	101.669
Apparaatslasten	58.114	51.588	48.186	48.143	48.057	48.066
Inhuur	3.989	2.763	2.835	2.835	2.835	2.835
Overige apparaatslasten	1.765	1.200	1.184	1.279	1.279	1.288
Personeel	52.359	47.625	44.167	44.028	43.943	43.943
Intern resultaat	-397	-1.826	-647	-647	-647	-647
Intern resultaat	-397	-1.826	-647	-647	-647	-647
Programmalasten	52.514	61.510	61.351	54.408	54.250	54.250
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	50.593	59.724	59.587	53.657	54.250	54.250
Kapitaallasten	797	781	764	751	0	0
Overige programmalasten	22	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	0	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.102	1.006	1.000	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-105.786	-107.554	-106.679	-99.692	-99.449	-99.458
Saldo voor reserveringen	-105.786	-107.554	-106.679	-99.692	-99.449	-99.458
Reserves	1.190	3.072	4.259	165	0	0
Onttrekking reserves	1.190	3.072	4.259	165	0	0
Saldo	-104.597	-104.482	-102.420	-99.527	-99.449	-99.458

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 90.630	- 88.926	- 88.461	- 88.425	- 88.425		
Omissieregeling 2019	- 97.718	- 95.509	- 95.048	- 94.995	- 94.995		
Voorjaarsnota 2019	- 99.811	- 102.891	- 103.114	- 102.916	- 101.743		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 98.931	- 103.548	- 103.656	- 103.473	- 102.271		
10-maandsrapportage 2019	- 98.935	- 103.548	- 103.656	- 103.473	- 102.271		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 98.287						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 107.736	- 103.656	- 103.473	- 102.271	- 102.271	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 108.517	- 112.870	- 108.499	- 107.271	- 107.278	

10-maandsrapportage 2020	- 108.315	- 112.870	- 108.499	- 107.271	- 107.278
Jaarstukken 2020 (realisatie)	- 104.597				
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		- 104.482	- 102.420	- 99.527	- 99.449 - 99.458

Financiële bijstellingen

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
Bijstellingen Wijkteams en Wmo-loketten		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-112.870	-108.499	-107.271	-107.278	-107.278
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		8.388	6.079	7.743	7.829	7.820
Inzet IT onderbesteding 2021 voor transitie Sorga 2022	Kasschuiven	0	-1.050	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-3	0	0	0	0
Begroting Hulpteam Toeslagen 010	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	3.072	4.259	165	0	0
Expertisecentrum Volwassenen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	600	600	600
Implementatie nieuwe inkoop 2022	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-2.072	-3.259	-165	0	0
Indexatie 2021	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	-438	-432	-432	-432
Inzet Specialistisch Ambulant Netwerk voor Jeugdhulp	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-1.000	-1.000	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	45	0	0	0	0
Rijksbijdrage wijkrechtspraak Rotterdam Zuid	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Stijgende zorgvraag	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	1.300	-30	0	0	0
Uitbreiding formatie internationale betrekkingen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-79	0	0	0	0
Bestemmingsreserve tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	Reserves	0	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	7.126	7.598	7.576	7.661	7.652
Begroting na wijzigingen		-104.482	-102.420	-99.527	-99.449	-99.458

Toelichting financiële bijstellingen

Inzet IT onderbesteding W&I 2021 voor transitie Sorga 2022

Vanuit het [Programma Werk en Inkomen](#) wordt vanuit de begroting 2021 een bijdrage van € 1,1 mln geleverd voor de ontwikkeling van ICT-systeem Sorga in 2022.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen en de bouwrente. De begroting wordt in 2021 verhoogd met € 3.

Begroting Hulpteam Toeslagen-010

Het Rijk heeft voor 2021 € 1,4 mln beschikbaar gesteld voor gemeentelijke hulp aan gedupeerden van de toeslagenproblematiek.

Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp

In 2021 bedraagt het verschil tussen verwachte uitgaven voor zorg en beschikbare middelen (Wmo, Jeugd, Welzijn) € 19,5 mln. Dit wordt volledig gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Op taakveld Wijkteams en Wmo-loketten gaat het om twee elementen:

- Implementatie inkoop: voor drie jaren is in totaal € 5,5 mln nodig. (2021 € 2,1 mln, 2022 € 3,3 mln, 2023 € 0,2 mln)
- Voor twee teams Specifiek Ambulant Netwerk (SPAN) wordt in 2021 en 2022 per jaar € 1,0 mln uit de bestemmingsreserve gefinancierd. Vanaf 2023 wordt dit meegenomen in de nieuwe aanbesteding voor wijkteams.

Expertisecentrum Volwassenen

Het budget voor het Expertisecentrum Volwassenen is te hoog in de begroting opgenomen. Vanaf 2023 is de begroting structureel met € 600 naar beneden bijgesteld.

Implementatie nieuwe inkoop 2022

De vierjaarlijkse vernieuwing van de aanbestedingscontracten van de inkoopsporen - implementatie inkoop - kost extra inspanning. Budgetten hiervoor worden gefinancierd uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp.

Indexatie 2021

De overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling in de zorg (OVA) is bij de begroting 2021 slechts voor 75% verwerkt in de meerjarenbegroting. Dit terwijl de afspraak is zorgaanbieders jaarlijks voor 100% hiervoor te compenseren. In totaal bedraagt deze correctie € 4,0 mln. Voor dit taakveld gaat het om € 438 in 2022 aflopend tot € 432 vanaf 2023.

Inzet Specialistisch Ambulant Netwerk voor Jeugdhulp

Voor twee teams Specifiek Ambulant Netwerk (SPAN) wordt in 2021 en 2022 per jaar € 1 mln uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp gefinancierd. Vanaf 2023 wordt dit meegenomen in de nieuwe aanbesteding voor wijkteams.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hier met € 45 op aangepast.

Rijksbijdrage wijkrechtspraak Rotterdam Zuid

Het Rijk heeft voor 2021 € 50 beschikbaar gesteld voor het project wijkrechtspraak Rotterdam Zuid.

Stijgende zorgvraag

In 2021 bedraagt het verschil tussen verwachte uitgaven voor zorg en beschikbare middelen (Wmo, Jeugd, Welzijn) € 19,5 mln. Dit wordt volledig gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Voor dit taakveld is er voor 2021 geen tekort, maar een overschot van € 1,3 mln.

Het verschil bedraagt in 2022 € 71,2 mln. Dit wordt voor € 6,3 mln gedekt uit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp. Voor het restant zijn door het college middelen ter beschikking gesteld. Voor dit taakveld gaat het om € 30.

Uitbreiding formatie internationale betrekkingen

Er heeft een uitbreiding van formatie plaatsgevonden voor werkzaamheden met betrekking tot nationale en internationale regelingen. Deze uitbreiding wordt gedekt vanuit internationale subsidies.

Technische wijzigingen

Op het taakveld Wijkteams en Wmo-loketten zijn diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

- De overdracht van taken van de GR Jeugdhulp Rijnmond naar jeugdhulp lokaal - € 1,6 mln - wordt uitgevoerd door wijkteams. In 2021 was het budget terecht gekomen op het taakveld maatwerkdienstverlening 18-. Dat is met een technische wijziging tussen deze twee taakvelden rechtgezet.
- Overheveling van middelen voor Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (HGKM) vanuit [taakveld Geëscaleerde zorg 18+](#) (€ 156 in 2021 en € 1,6 mln in 2022 en verder)
- Overheveling van middelen voor ICT-systeem Sorga vanuit [Programma Werk en Inkomen](#) (€ 200 in 2021 en € 850 in 2022 en verder)
- Overige technische wijzigingen, waaronder een wijziging in toedeling van personeel hebben geleid tot een verschuiving tussen taakvelden. (€ 5,2 mln in 2021 en verder).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

Beleidskaders

- [Doorontwikkelplan Zorg Welzijn en Jeugdhulp 2018](#)
- [Nota Publieke Gezondheid 2016 - 2020](#)
- [Uitvoeringsprogramma Rotterdam Vitale stad](#)
- [Fietsplan Rotterdam 2016-2018](#)
- [Beleidskader Jeugd](#)
- [Wmo-kader Rotterdam 2015](#)

Beleidsmonitor

- [Integrale gezondheidsmonitor](#)
- [Wijkprofiel](#)
- [Raadsmonitor Welzijn, Zorg en Jeugdhulp](#)
- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning Rotterdam 2015](#)

Wet- en regelgeving

- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp Rotterdam 2018](#)
- [Wet publieke gezondheid](#)
- [Wet maatschappelijke ondersteuning 2015](#)
- [Jeugdwet](#)

Omschrijving taakveld

In dit taakveld verantwoordt het college de inzet van basishulp via wijkteams en de toegang tot de specialistische of langdurige ondersteuning.

Basishulp omvat kortdurende (3-12 maanden) begeleiding van Rotterdammers die problemen ondervinden bij:

- opgroeien en opvoeden
- financiën en schulden
- werk en dagbesteding
- wonen
- ouder worden
- leven met een beperking
- geestelijke gezondheid
- huiselijk geweld
- verslavingen

Wanneer er specialistische hulp of langdurige ondersteuning nodig is om de problemen op te lossen, regelt de gemeente toegang tot hulp en ondersteuning door een gespecialiseerde zorgaanbieder.

Voor de prestatie-indicatoren voor dit taakveld wordt verwezen naar de Raadsmonitor welzijn, zorg en jeugdhulp, die in ontwikkeling is. Deze indicatoren hebben betrekking op servicenormen (doorlooptijden) en cliënttevredenheid van de Wmo-loketten en wijkteams.

Werk en inkomen

Pagina 94

Werk en inkomen

Iedereen doet mee (naar vermogen).

Rotterdammers met een arbeidsbeperking (loonwaarde < 100% wettelijk minimum loon) biedt de gemeente passende ondersteuning en (werk)arrangementen.

Door het verstrekken van een uitkering biedt de gemeente bestaanszekerheid om Rotterdammers in staat te stellen hun focus te houden op hun arbeidsontwikkeling en – participatie.

TAAKVELD 1

Arbeidsparticipatie - Werk

Zoveel mogelijk Rotterdammers werken (naar vermogen) en verdienen zo hun eigen inkomen.

Arbeidsontwikkeling: gericht op het versterken van de arbeidsmarktpositie werkzoekenden.

Het via (regionale) samenwerking en werkgeversdienstverlening versterken van de arbeidsmarkt.

TAAKVELD 2

Begeleide participatie

Specifieke arrangementen en passend werk bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking.

TAAKVELD 3

Inkomensregelingen - Inkomen

Elke Rotterdammer die daar recht op heeft ontvangt tijdig een (juiste) bijstandsuitkering.

Elke werkzoekende kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening.

BBV-indicatoren

Beschrijving BBV-indicator	Eenheid	Bron		
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	LISA
		Realisatie	875 (2019)	
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	CBS Jeugd
		Realisatie	14% (2019)	
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	63,7% (2019)	
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Streefwaarde	N.v.t.	CBS Jeugd
		Realisatie	2% (2019)	
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	938,2 (2020)	
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	Streefwaarde	N.v.t.	CBS
		Realisatie	144,6 (2020)	

Meer informatie over de BBV-indicatoren is te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten Werk en inkomen	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	745.040	626.176	606.661	616.341	618.052	626.425
Bijdragen rijk en medeoverheden	738.637	612.267	590.796	600.476	602.187	610.560
Financieringsbaten	1	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.397	13.909	15.865	15.865	15.865	15.865
Overige baten	4	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	870.448	828.875	800.508	795.618	792.755	799.750
Apparaatslasten	118.349	134.196	125.980	117.867	115.079	115.243
Inhuur	23.956	16.695	4.404	4.406	4.450	4.450
Overige apparaatslasten	2.689	4.258	3.948	4.288	4.252	4.257
Personeel	91.704	113.243	117.628	109.173	106.377	106.536
Intern resultaat	-850	-4.918	-4.605	-4.605	-4.605	-4.605
Intern resultaat	-850	-4.918	-4.605	-4.605	-4.605	-4.605
Programmalasten	752.949	699.596	679.134	682.357	682.281	689.112
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	25.229	44.546	37.785	34.471	34.551	36.468
Kapitaallasten	9.456	3.377	114	64	49	-82
Overige programmalasten	4.393	327	327	327	327	327
Salariskosten WSW en WIW	51.746	51.896	52.180	50.936	49.642	46.887
Sociale uitkeringen	655.395	592.460	580.430	587.378	587.378	594.325
Subsidies en inkomensoverdrachten	6.730	6.992	8.297	9.182	10.335	11.187
Saldo voor vpb en reserveringen	-125.408	-202.699	-193.847	-179.278	-174.704	-173.325
Saldo voor reserveringen	-125.408	-202.699	-193.847	-179.278	-174.704	-173.325
Reserves	-17.445	14.006	6.740	468	468	468
Onttrekking reserves	128	14.006	7.520	468	468	468
Toevoeging reserves	17.572	0	780	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-142.853	-188.693	-187.107	-178.810	-174.236	-172.858

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 181.184	- 174.585	- 172.366	- 172.435	- 172.435		
Omissieregeling 2019	- 184.196	- 178.133	- 175.937	- 175.922	- 175.922		
Voorjaarsnota 2019	- 156.814	- 171.164	- 168.120	- 178.928	- 173.159		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 160.336	- 180.066	- 181.533	- 174.802	- 172.625		
10-maandsrapportage 2019	- 157.032	- 180.066	- 181.533	- 174.802	- 172.625		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 159.188						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 171.890	- 181.533	- 174.802	- 172.625	- 172.625	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 169.359	- 183.006	- 184.253	- 183.065	- 179.329	
10-maandsrapportage 2020		- 165.802	- 183.006	- 184.253	- 183.065	- 179.329	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 142.853					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 188.693	- 187.107	- 178.810	- 174.236	- 172.858

Toelichting overzicht baten en lasten

Baten

De baten bestaan voornamelijk uit rijksbijdragen in het kader van de Bundeling uitkeringen inkomensvoorzieningen gemeenten (BUIG) ten behoeve van de uitvoering van de Participatiewet. Vanuit deze bijdrage betaalt de gemeente bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies.

Lasten

De programmalasten bestaan voor het grootste deel uit de sociale uitkeringslasten.

De participatiemiddelen, als integratie-uitkering in het Gemeentefonds, zijn bestemd voor re-integratie van werkzoekenden, werkzoekenden met een arbeidsbeperking en de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).

Reserves

De reserves bestaan voornamelijk uit de bestemmingsreserve BUIG. Deze reserve wordt gebruikt voor het dekken van eventuele tekorten op de BUIG.

Meerjarig verloop

Het meerjarig verloop van de programmalaasten en baten wordt vooral beïnvloed door de geraamde ontwikkeling van de uitkeringslasten en het BUIG-budget. De lasten van de sociale uitkeringen zijn voor twee jaren (2021 en 2022) geraamd op basis van volume en prijs. Het BUIG budget voor deze jaren is gebaseerd op de laatst verkregen informatie van het Rijk (nader voorlopig budget 2021). Voor de jaren daarna wordt de ontwikkeling in de verwachte rijksbaten gelijkgesteld aan de ontwikkeling van de verwachte lasten, waarvoor we aansluiten bij CPB- ramingen van de ontwikkeling van het landelijke aantal bijstandsuitkeringen.

Het meerjarig verloop op de apparaatslasten wordt voornamelijk veroorzaakt door de mutatie in de formatie en de aan het personeelsbestand gerelateerde kosten (loonkosten, overige personele kosten, inhuur). De formatie van Werk en Inkomen is gebaseerd op de benodigde capaciteit voor het bedienen van het geraamde bijstandsvolume. Deze formatie wordt vervolgens vertaald in het benodigde loonkostenbudget. Omdat het bijstandsvolume over de jaren heen fluctueert wordt een deel van de formatie ingevuld met inhuur. Dit om frictiekosten te vermijden.

Bijstellingen per taakveld

Programma / Taakveld	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie	Mutatie
	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2025	2025
	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)	(€)	(%)
Werk en inkomen	-5.687	3%	-2.854	2%	4.255	2%	5.093	3%	6.471	4%
Arbeidsparticipatie - Werk	-5.130	10%	-3.628	8%	1.459	3%	2.456	5%	2.456	5%
Begeleide participatie	2.870	4%	4.313	5%	4.903	6%	4.732	6%	4.553	6%
Inkomensregelingen - Inkomen	-3.427	6%	-3.539	6%	-2.107	4%	-2.095	4%	-538	1%
Arbeidsparticipatie - Werk	-5.130	10%	-3.628	8%	1.459	3%	2.456	5%	2.456	5%
Begeleide participatie	2.870	4%	4.313	5%	4.903	6%	4.732	6%	4.553	6%
Inkomensregelingen - Inkomen	-3.427	6%	-3.539	6%	-2.107	4%	-2.095	4%	-538	1%

Omschrijving programma

Een van de ambities uit het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam' is om het aantal Rotterdammers met een bijstandsuitkering te laten dalen van 37.700 (begin 2018) naar 30.000 aan het einde van deze collegeperiode. We willen niet alleen dat meer Rotterdammers een baan vinden, maar ook dat die baan een duurzame baan is. Meedoen in onze samenleving is veelal gericht op werk. Het hebben van werk is in de ogen van de gemeente Rotterdam niet alleen belangrijk voor iemands inkomen, maar het hebben van werk heeft ook een grote maatschappelijke waarde. Het levert een bijdrage aan de ontwikkeling en ontplooiing van Rotterdammers, het onderhouden van sociale contacten en het toenemen van eigenwaarde, gezondheid en zelfstandigheid.

Mensen die via werk vooruit willen komen in hun leven, maar daar net even wat meer hulp bij nodig hebben, ondersteunt de gemeente met arbeidsontwikkeling en re-integratie. Tegelijkertijd stimuleren we hen om zoveel als mogelijk zelfstandig stappen te zetten. De rol van de gemeente verandert van een controlerende naar een participerende rol, met meer aandacht voor de mens achter de werkzoekende. Iedere Rotterdammer heeft recht op eerlijk en vriendelijk contact. We zetten daarom vol in op het verbeteren van de bejegening en dienstverlening aan Rotterdammers. Dit vraagt ook iets van onze organisatie. Het hebben van een uitkering is niet vrijblijvend: wie een uitkering ontvangt, doet naar vermogen mee. Als betaald werk (nog) niet mogelijk is, vragen we de uitkeringsgerechtigde om een maatschappelijke inspanning te leveren door middel van mantelzorg of vrijwilligerswerk (Prestatie010).

De afgelopen jaren zijn de beschikbare middelen voor re-integratie fors verminderd, los van de incidentele steunpakketten van het Rijk om werkzoekenden na versoepeling van coronamaatregelen zo snel mogelijk weer inzetbaar te krijgen op de arbeidsmarkt. Dit betekent dat we keuzes moeten maken. De uitvoering van de Participatiewet is een onderdeel van de ontwikkelingen binnen het bredere sociale domein.

Inkomenszekerheid als basis

Het wegvallen van inkomen of het zetten van de eerste stappen naar werk (parttime werk) leidt bij mensen met een bijstandsuitkering al snel tot nieuwe of een toename van onzekerheden en problemen op andere leefgebieden. Door schulden wordt ook de arbeidsmarktpositie van werkzoekenden verder verzwakt. Inkomenszekerheid dient daarom als basis waarop verder gebouwd kan worden. Gedurende deze collegeperiode is om die reden focus op het verbeteren van inkomenszekerheid bij werkzoekenden. Door het bieden van de noodzakelijke zekerheid en rust, ontstaat ruimte om gerichte stappen te zetten richting mens- en arbeidsontwikkeling, waarbij werkzoekenden zoveel mogelijk zelf de regie kunnen pakken, zonder zorgen over de stabiliteit van het inkomen.

Inkomensonzekerheid kan simpelweg te maken hebben met het hebben van te weinig bestaansmiddelen. De bijstandsuitkering voorziet in een tijdelijk vangnet. Maar hiermee eindigt de onzekerheid voor te veel Rotterdammers nog niet. Onvoorspelbare inkomsten en complexiteit van regels en processen kunnen ook leiden tot inkomensonzekerheid. Onzekerheid leidt tot (meer) stress, in combinatie met een doelgroep die vaak toch al moeite heeft om overzicht te houden. Daarom is er in het kader van inkomenszekerheid ook aandacht voor overzicht en rust op het gebied van financiën.

Passende en excellente dienstverlening

De komende jaren willen we de dienstverlening aan de Rotterdammer verder verbeteren. Meer dan ooit staat de Rotterdammer centraal. Dit heeft gevolgen voor de structuur van de dienstverlening, maar ook voor de bejegening richting werkzoekenden.

We zien dat in de afgelopen jaren onze dienstverlening steeds specifiek en doelgerichter is geworden met specialisten voor verschillende typen dienstverlening en verschillende doelgroepen. Hierdoor is de dienstverlening en vooral de manier waarop de Rotterdammer deze ervaart versnipperd geraakt. In de loop van de tijd kan een Rotterdammer in de bijstand zo maar contact hebben met tien professionals die elk vanuit hun eigen opdracht

werken aan de re-integratie van de werkzoekende. Ze kunnen goed aan de slag gaan, maar ook vanuit hun eigen opdracht verschillende boodschappen afgeven. Het komt soms voor dat meer dan één keer dezelfde informatie aan een Rotterdammer wordt gevraagd. Om dit te verbeteren gaan we de begeleiding van werkzoekenden richting werk van begin tot einde doorlopend organiseren, door het werken met één vaste contactpersoon en een maximum aantal overdrachtsmomenten.

Een passende bejegening is essentieel in de dienstverlening die we de Rotterdammer willen bieden. Van regel- en systeem-gestuurd werken gaat de gemeente deze collegeperiode naar doel- en mensgestuurd werken. Dit betekent dat de gemeente Rotterdam in haar communicatie een nette, vriendelijke en respectvolle toon aanslaat. Hierbij krijgen professionals in de uitvoering de ruimte om degene aan de andere kant van de tafel te leren kennen, te zien welke problematiek er heerst, te achterhalen wat iemand kan en wil en wat ervoor nodig is om dit te realiseren.

Integrale aanpak

De aanpak van de gemeente richting werk, moet integraal worden vormgegeven om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wensen en behoeften van de Rotterdammer. We weten dat van de Rotterdammers in de bijstand bij ruim 5.500 mensen sprake is van vastgestelde psychische belemmeringen en bij ruim 6.700 mensen van fysieke belemmeringen. Dit kan niet los worden gezien van een inkomensvraag. En hoewel een groot deel van de mensen in de bijstand voldoet aan de wettelijke eisen van de taaleis, is daarmee niet gezegd dat deze groep het Nederlands ook voldoende beheerst. Ook heeft ca. 40 % van de Rotterdammers in de bijstand met problematische schulden te maken, en maken duizenden Rotterdammers in de bijstand gebruik van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) of is jeugdhulp actief binnen het gezin. Als dienstverlening wordt geboden op deze terreinen, moet die integraal en laagdrempelig worden vormgegeven om de aanpak re-integratie naar werk te versterken, en vice versa.

Arbeidsparticipatie - Werk

Pagina 95

Arbeidsparticipatie - Werk

Zoveel mogelijk Rotterdammers werken (geheel of gedeeltelijk) en verdienen zo hun eigen inkomen.

Arbeidsontwikkeling: gericht op het versterken van de arbeidsmarktpositie werkzoekenden.

Het via (regionale) samenwerking en werkgeversdienstverlening versterken van de arbeidsmarkt.

Voortgang 2021

Door de coronacrisis en de genomen maatregelen van het kabinet is een enorme verschuiving ontstaan op de arbeidsmarkt. Er zijn bedrijven die veel minder werk hebben en er zijn ondernemingen bij wie de vraag explosief is gestegen. Met de aanpak Rijnmond Werkt Door draagt Rotterdam er samen met de andere gemeenten uit de arbeidsmarktregio Rijnmond, het UWV en de sociale partners aan bij dat zoveel mogelijk mensen aan het werk blijven. Zo zorgen we ervoor dat mensen hun baan en salaris behouden, zich waardevol blijven voelen en de economie zo goed als het kan doordraait. Sinds de start heeft Rijnmond Werkt Door met 980 ondernemers contacten gehad. Tot half april 2021 zijn er 29 verbindingen gerealiseerd tussen werkgevers met een (tijdelijk) personeelsoverschot en werkgevers met behoefte aan medewerkers. Daardoor maakten 143 mensen een overstap van werk naar werk.

De coronacrisis toont verder het belang aan van om-, her- en bijscholing en investeringen in leven lang ontwikkelen. Scholing houdt mensen duurzaam inzetbaar. Werkzoekenden die gewend zijn zich te laten bij- of omscholen kunnen makkelijker de overstap van werk naar ander werk maken. Dit maakt iemand crisisbestendiger. Hiervoor is het Rotterdams Scholingsfonds opgericht, waarop Rotterdammers een beroep kunnen doen voor de financiering van hun om-, her- of bijscholing voor krapte- en groeiberoepen. Rotterdammers die op zoek zijn naar werk kunnen een scholingsvoucher aanvragen. - Op 4 september 2020 is het Rotterdams Scholingsfonds opengesteld, voor Rotterdammers voor de aanvraag van een scholingsvoucher. In 2020 hebben 598 Rotterdammers zich gemeld om gebruik te mogen maken van een voucher. In de eerste vier maanden van 2021 waren dit er 372. In 2021 is er tot en met april 109 keer daadwerkelijk een subsidie aangevraagd en toegekend, in 2020 was dit 47 keer.

De grote steden worden verhoudingsgewijs hard getroffen door de coronacrisis. De grote steden kennen onder meer relatief veel flexwerkers, wat de arbeidsmarkt kwetsbaar maakt. In Rotterdam zijn er ten opzichte van de G4 bovendien relatief veel laag opgeleide mensen, wat de kwetsbaarheid vergroot. De extra middelen van het Rijk, waarover we als onderdeel van het derde steun- en herstellepakket kunnen beschikken, zetten we in om de reguliere dienstverlening aan de Rotterdamse burgers aan te vullen en te versterken. Het sociaal pakket is bedoeld voor werkzoekenden die een uitkering hebben en die door de coronacrisis extra hard worden getroffen. Zij hebben de steun vanuit de gemeente hard nodig. Nu en in de komende jaren.

Onze ambitie blijft om het ondanks de coronacrisis beter te doen dan het landelijk gemiddelde. Zowel qua daling van het bijstandsvolume als de kwaliteit van de dienstverlening. Deze opgave is enorm. Het aantal bijstandsuitkeringen in de eerste 4 maanden van 2021 is licht gestegen. De Rotterdamse cijfers zijn - na een bovengemiddelde daling in de eerste jaren van de collegeperiode - na de intrede van de coronacrisis bovengemiddeld gestegen. Met versoepelingen in zicht verwachten we dat de economie weer aantrekt. Tegelijk zullen steunmaatregelen van het Rijk, zoals NOW, Tozo en TOGS die tegemoetkomen in inkomen en salaris, ophouden en is er instroom in de bijstand vanuit de WW te verwachten.

Ontwikkelingen 2022-2025

Op basis van ramingen van het Centraal Planbureau (Centraal Economisch Plan) houden we rekening met een toename van het aantal uitkeringen naar 38.400 eind 2021, en een voortgaande stijging van het bijstandsvolume naar 39.100 eind 2022. De verwachting is dat de piek in het bijstandsvolume pas na 2021 optreedt. Om die reden

passen we een begrotingswijziging toe. De inzet van de extra middelen van het Rijk schuiven we deels door naar 2022. We willen dat de middelen corresponderen met de inzet en verloop van het bijstandsvolume. Zie hiervoor ook de Financiële bijstellingen.

Wat willen we bereiken

1.1 Minder Rotterdammers in de bijstand (zoveel mogelijk uitstroom naar betaald werk).

De gemeente Rotterdam wil dat zoveel mogelijk Rotterdammers die nu nog bijstand ontvangen profiteren van de groeiende en nieuwe werkgelegenheid. De gemeente zet mensen en middelen in ten bate van werk en arbeidsontwikkeling om de zelfredzaamheid van burgers te bevorderen en daarmee de afhankelijkheid van uitkeringen zo veel mogelijk te beperken. Werk en Inkomen wil dit voor elkaar krijgen door het beperken van de instroom, het vergroten van de uitstroom en het stimuleren van de doorstroom.

1.2 Deeltijd werken als opstap naar volledige uitstroom uit de bijstand

Op de huidige flexibele arbeidsmarkt krijgen werkzoekenden steeds vaker tijdelijke arbeidscontracten en deeltijdwerk aangeboden. Dit kan een goede opstap zijn naar werk met een inkomen boven bijstandsniveau. Het is belangrijk dat de drempel voor het aanvaarden van dit soort werk zo laag mogelijk is. Dit kan door te zorgen dat het aanvaarden van tijdelijk en parttime werken loont. Werkzoekenden mogen de eerste zes maanden een deel van hun inkomen uit arbeid houden, waardoor werkzoekenden er altijd op vooruit gaan als zij deeltijdwerk accepteren.

Als werkzoekenden op eigen kracht werk vinden, bestaat de kans dat zij, zonder enige bemiddeling vanuit de gemeente Rotterdam, nulurencontracten aanvaarden. Omdat wij nulurencontracten of kleine flexcontracten niet duurzaam achten, willen wij dit niet stimuleren. Als de gemeente afspraken maakt met werkgevers over een vorm van vergoeding of tegemoetkoming, moet hier fulltime uitstroom tegenover staan. Het uiteindelijke doel blijft om volledig onafhankelijk te worden van de bijstand. Deeltijdwerk is geen eindstation, tenzij dit voor de werkzoekende het maximaal haalbare is.

1.3 Minder werkloosheid op Zuid

Eind 2018 sloten gemeente Rotterdam en het Rijk de Regiodeal Rotterdam Zuid. Dit betekent dat in de jaren 2019 tot en met 2022 via het Nationaal Programma Rotterdam Zuid 260 miljoen euro extra geïnvesteerd wordt, met name in Wonen, School en Werk op Zuid. Voor de inzet op de pijler Werk is in totaal 48 miljoen euro gereserveerd. Hieraan is de ambitieuze doelstelling gekoppeld om een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op

Zuid tot stand te brengen, van disproportioneel (circa 40,2% van de totale bijstandspopulatie) naar evenredig ten opzichte van de rest van Rotterdam in 2031 (31%), met als tussenwaarde 37,4% eind 2022. Hiervoor is het programma Samen voor Zuid ontwikkeld.

2.1 Wegnemen van belemmeringen

Als werkzoekenden (nog) niet in staat zijn om zelf werk te vinden, of nog niet kunnen voldoen aan de (vacature) eisen van werkgevers, dan kan de gemeente ze ondersteunen bij re-integratie naar werk. Die ondersteuning kan zich richten op het duurzaam ontwikkelen van kennis, vaardigheden en opleiding die nodig zijn om werk te vinden en te houden.

2.2 Speciale inzet kwetsbare doelgroepen

Onder de Participatiewet vallen verschillende doelgroepen, die elk hun eigen aanpak, begeleiding en perspectief hebben. Daarom wordt binnen de aanpak van de gemeente gedifferentieerd en kunnen verschillende instrumenten worden ingezet, zoals loonkostensubsidies. Voor de beschrijving van de inzet voor doelgroepen 'jongeren' en 'Prestatie010', zie taakveld Arbeidsparticipatie-maatschappelijk.

2.3 Arbeidsontwikkeling gericht op de vraag vanuit de markt

We willen dat zoveel mogelijk werkzoekenden toegang hebben tot betaald werk op de (bij voorkeur reguliere) arbeidsmarkt. De vraag naar werk wordt bepaald door de stand van de economie, werkgevers, ondernemers en opdrachtgevers. Het WerkgeversServicepunt Rijnmond (WSPR) maakt afspraken met werkgevers en intermediairs over het ontsluiten van geschikte banen voor werkzoekenden. Het WSPR is een samenwerking tussen de gemeente Rotterdam, het UWV en 15 regiogemeenten.

3.1 Goede regionale samenwerking (onderwijs, overheid en werkgevers) ondersteunend aan een beter functionerende arbeidsmarkt

Om de forse uitdaging aan te gaan om te komen tot een daling van het bijstandsbestand is meer en meer een gewijzigde inzet nodig van de gemeente. Maar ook inzet en commitment van partijen uit de stad. In het arbeidsmarktbeleid wordt ingezet op samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs, UWV en gemeenten, om zo vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zoveel als mogelijk op elkaar te laten aansluiten.

3.2 Verhogen participatiegraad van mensen uit het doelgroeppregister

In Rotterdam wonen relatief veel inwoners met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Een deel van hen profiteert niet van de aantrekkende economie en groeiende werkgelegenheid. Vaak is een arbeidsbeperking hiervan een oorzaak en het niet of minder kunnen voldoen aan de eisen die werkgevers stellen op de reguliere arbeidsmarkt.

Rotterdam wil ook deze mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt passend werk en begeleiding kunnen bieden, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie. Als zij daarvoor kiezen, stimuleren we deze mensen te leren en zich te ontwikkelen en hen daarvoor de nodige begeleiding en ondersteuning bieden. Zie hiervoor ook het taakveld 'Begeleide participatie'.

Wat gaan we daar voor doen

1.1 a Preventie van instroom vóór en tijdens aanvraagfase.

Rotterdammers die (tijdelijk) niet kunnen voorzien in hun levensonderhoud kunnen voor ondersteuning terecht bij de gemeente. Om te voorkomen dat mensen vanuit de WW instromen in de bijstand, is WW@Work opgezet. Hierin worden Rotterdammers die aan het einde van hun WW-periode zitten, preventief benaderd en ondersteund vanuit de gemeente in hun zoektocht naar werk. Een ander preventieinstrument is BuroWerk. Met BuroWerk wordt gelijk bij de uitkeringsaanvraag gekeken of er een kans op werk is, waardoor mogelijk instroom in de uitkering voorkomen kan worden. Door de werkwijze van WW@Work en BuroWerk stromen jaarlijks zo'n 1.000 mensen minder in, doordat zij een baan vinden.

1.1 b Matchen, begeleiden naar werk

Om zoveel mogelijk Rotterdammers aan de slag te krijgen én te houden is een goede match met de veranderende vraag op de arbeidsmarkt essentieel. Dit kan de gemeente niet alleen. Om de regionale arbeidsmarkt toekomstbestendiger en inclusiever te maken, is samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven noodzakelijk. Deze samenwerking krijgt onder anderen vorm en inhoud via de Rotterdamse Leerwerkakkoorden (LWA). Hiermee is het commitment aangegaan om gedurende een langere periode (zes jaar) via drie pijlers intensief samen te werken aan de nodige ingrepen om de regionale arbeidsmarkt toekomstbestendiger te maken: -

- Van school naar werk -
- Van werk naar werk -
- (Weer) aan het werk

Rotterdamse werkzoekenden kunnen zich bijvoorbeeld met een scholingsvoucher laten om, her- of bijscholen naar kansrijke sectoren. Voor bijvoorbeeld een baan in de bouw, zorg, ICT, logistiek of techniek. Met het mobiliteitscentrum Rijnmond Werkt Door zijn werkgevers, die tijdelijk geen werk hebben voor hun werknemers en werkgevers die juist dringend behoefte hebben aan medewerkers, aan elkaar verbonden.

1.2 Begeleiden naar deeltijdwerk

Op de huidige flexibele arbeidsmarkt krijgen werkzoekenden steeds vaker tijdelijke arbeidscontracten en deeltijdwerk aangeboden. Dit kan een goede opstap zijn naar werk met een inkomen boven bijstandsniveau. Het is belangrijk dat de drempel voor het aanvaarden van dit soort werk zo laag mogelijk is. Dit kan door te zorgen dat het aanvaarden van tijdelijk en parttime werken loont, maar ook door werkzoekenden goede dienstverlening te

bieden over hoe hun inkomen verandert bij het aanvaarden van deeltijdwerk. Werkzoekenden mogen de eerste zes maanden een deel van hun inkomen uit arbeid houden, waardoor werkzoekenden er altijd op vooruit gaan als zij deeltijdwerk accepteren. In het taakveld 'Inkomensregelingen' rapporteren we over het percentage tijdige verrekening parttime inkomsten.

Per 1 april 2021 is de pilot Werkpremie gestart. Doel van deze premie is om werkzoekenden te stimuleren deeltijdwerk te accepteren. De Werkpremie levert maandelijks 12,5% netto extra inkomen op. Onzekerheid over het totale inkomen is voor werkzoekenden één van de redenen om niet in deeltijd te (gaan) werken. Met de Werkpremie hopen we deze belemmering weg te nemen.

1.3 Aanpak werk op Zuid

De ambitie is om een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid tot stand te brengen. Van disproportioneel (circa 40,2% van de totale bijstandspopulatie) naar evenredig ten opzichte van de rest van Rotterdam in 2031 (31%), met als tussenwaarde 37,4% eind 2022. Hiervoor is het programma Samen voor Zuid ontwikkeld. Rode draad in dit programma is aandacht voor de situatie van de werkzoekende en het bieden van maatwerk. Met extra financiële middelen worden onder andere extra werkconsulenten aangetrokken, zodat aan werkzoekenden meer en structureler aandacht gegeven kan worden. Ook zijn faciliteiten voorhanden die nodig zijn om mensen in staat te stellen aan het werk te gaan, of het nu gaat om jobcoaching, kinderopvang of het leren van de Nederlandse taal. Indien nodig behoort ook de inzet van schulddienstverlening en zorg (via de wijkteams) tot de mogelijkheden. Vanuit de teams van W&I zal ook met één contactpersoon en met zo min mogelijk overdrachtmomenten worden gewerkt.

In september 2020 is er bijvoorbeeld in de wijk Carnisse het Leerpraktijkcentrum gestart. Een initiatief vanuit het programma Samen voor Zuid, waar werkzoekenden de kans krijgen om werkervaring op te doen. Het Leerpraktijkcentrum is voor alle werkzoekenden toegankelijk, ongeacht achtergrond of belemmeringen. Deelnemers doen er werkervaring op in de schoonmaak, horeca (bediening, bar), keuken (koken), groenvoorziening (tuin en Amelandplein) en receptie.

2.1 a De werkzoekende centraal

Een passende bejegening is essentieel in de dienstverlening die we de Rotterdammer willen bieden. In de afgelopen jaren waren regel- en systeemgestuurd werken leidend in het gemeentelijke contact met de Rotterdammer. Hierdoor ontstond voor de professional weinig ruimte om maatwerk te leveren en in te gaan op mogelijke andere problemen in het leven van de Rotterdammer, die de zoektocht naar werk in de weg stonden. Van regel- en systeem-gestuurd werken werkt de gemeente deze collegeperiode doel- en mensgestuurd. Dit betekent dat gemeente Rotterdam in haar communicatie een nette, vriendelijke en respectvolle toon aanslaat. Hierbij krijgen professionals in de uitvoering de ruimte om degene aan de andere kant van de tafel te leren kennen, te zien welke problematiek er heerst, te achterhalen wat iemand kan en wil en wat ervoor nodig is om dit te realiseren.

2.1 b Meer maatwerk

Als we de werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt op een realistische manier willen begeleiden naar werk, moeten we weten wat het perspectief van die Rotterdammer is op werk en ontwikkeling (naar werk). Hiervoor zullen we werkzoekenden beter moeten kennen. Het beter in beeld hebben van dit perspectief past ook bij de wens van dit college om meer maatwerk en passende dienstverlening te bieden. Door gebruik te maken van interactieve testen en vragen, wordt voor de werkzoekende stap voor stap zichtbaar wat het meest passende uitstroomperspectief is op basis van vijf werkprofielen: verkoper, vervoerder, helper, aanpakker en maker. Dit inzicht maakt het ook makkelijk om binnen dit specifieke uitstroomprofiel de meest passende vacatures te vinden. Op basis van het profiel van de werkzoekende kan zo vastgesteld worden wat de belangrijke nog te ontwikkelen kwaliteiten en vaardigheden zijn. Hierbij wordt ook gekeken naar de motivatie en soft skills van de werkzoekende en naar zaken als aanwezigheid van bijvoorbeeld schulden of noodzaak voor kinderopvang.

2.1 c Inzetten op taaleis

Het verband tussen taal en werk is onomstreden. Mensen met een taalachterstand hebben meer moeite om een baan te vinden en lopen een grotere kans om die baan te verliezen. We willen niet dat werkzoekenden aan de kant staan doordat zij de Nederlandse taal niet of beperkt beheersen. We blijven uitvoering geven aan de Wet taaleis, onder anderen door taaltrainingen aan te bieden die zo goed mogelijk aansluiten bij het niveau van de werkzoekende en door meer in te zetten op trajecten waarbij werken en het leren van (vak)taal samengaan. We zoeken daarbij onder meer aansluiting bij beleidskader Taal 2019-2022.

2.2 Aanpak jongeren

Zie taakveld Arbeidsparticipatie-maatschappelijk.

3.1 a Transparantie binnen de arbeidsmarkt verhogen

De werkgeversdienstverlening ondersteunt deze doelstellingen. Een strategische arbeidsmarktanalyse onderbouwt, met advies aan bestuurders, management en uitvoering, waar accenten gelegd moeten worden. Door vroegtijdige betrokkenheid van werkgevers, is deze aanpak arbeidsmarktgericht, ook voor werkzoekenden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Met instrumenten, zoals scholing, jobcoaching, jobcarving, proefplaatsing, detacheringen, bouwen we een brug naar werk. Begeleiding en (door)scholing maken dat ze niet alleen werkfit (jobready) maar ook duurzaam werkend (jobsteady) worden. Met het mobiliteitscentrum Rijnmond Werkt Door worden werkgevers, die tijdelijk geen werk hebben voor hun werknemers en werkgevers die juist dringend behoefte hebben aan medewerkers, aan elkaar verbonden.

3.1 b Social return verplichtingen opbouwen en invullen (aansluiten bij gebiedsontwikkelingen, stedelijke investeringen, transities)

Social return maakt een belangrijk onderdeel uit van het programma Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) van Rotterdam. Met het instrument social return stimuleert Rotterdam via de eigen inkoopopdrachten werkgevers (opdrachtnemers) om bij te dragen aan de arbeidsparticipatie van kwetsbare werkzoekenden op de arbeidsmarkt. Dit kan door het aanbieden van betaald werk, stageplaatsen, activiteiten in het kader van arbeidsontwikkeling, orders voor SW-bedrijven of het uitvoeren van een maatschappelijke activiteit.

3.1 c Investeren in de (digitale) dienstverlening aan werkgevers (acquisitie, dealmaking)

Het blijft de uitdaging voor de gemeente om werkzoekenden en werkgevers met slimme ICT te begeleiden. Juist nu digitale vaardigheden zo belangrijk geworden zijn voor werkzoekenden en professionals. We zorgen dat meer werkzoekenden deze vaardigheden verwerven en kunnen toepassen. Hiermee en met een digitaliseringsagenda stellen we groepen in staat om zelf aan de slag te gaan en meer regie te voeren over hun traject naar werk. Onder meer door trainingen en cursussen digitaal te ontsluiten.

In MijnWerkKompas maakt elke werkzoekende thuis (of met hulp van een medewerker) zijn profiel. Dit biedt inzicht in vaardigheden, talenten en competenties en in persoonlijke omstandigheden. Ook biedt het inzicht in de werksoorten en kansberoepen die bij deze kwaliteiten passen. En in wat nog geleerd kan worden. In gesprek met de werkzoekende bepalen we een nieuw perspectief en de route hier naartoe. We zetten gericht instrumenten in die de werkzoekende ondersteunen in deze ontwikkeling. HalloWerk is een platform dat werkzoekenden de mogelijkheid biedt online een uitgebreid profiel aan te maken en geeft werkgevers de optie om op basis hiervan direct kandidaten te benaderen voor openstaande vacatures. Op HalloWerk worden kandidaten niet geselecteerd op basis van hun opleiding en ervaring, maar juist op basis van hun talent, motivatie en bijvoorbeeld hun hobby's.

In 2020 is de gegevenskoppeling tussen Mijn Werkkompas en HalloWerk gerealiseerd. Dit is een belangrijke mijlpaal omdat burgers nu ervaren dat zij niet tweemaal dezelfde (basis) gegevens hoeven in te vullen en dat zij het profiel dat is opgesteld met Mijn Werkkompas meenemen naar HalloWerk. Daarnaast is HalloWerk uitgebreid voor de doelgroep banenafpraak en TOZO-doelgroep. Werkzoekenden met een profiel in HalloWerk kunnen gratis gebruik maken van een groot aantal onlinetrainingen en tests. Zo kunnen werkzoekenden zich blijven ontwikkelen en hun kansen op de arbeidsmarkt vergroten.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Collegietarget: Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000	Streefwaarde	36.000	33.700	32.000	30.000		
	Realisatie	35.292	33.666	36.203	36.609		
1.2 NPRZ (aandeel) in de bijstand (%)	Streefwaarde	38,9%	38,4%	37,9%	37,4%		
	Realisatie	40,3%	40,1%	40,2%	40,2%		
2.2 Jongeren in de bijstand (incl. statushouders)	Streefwaarde	2.250	2.200	2.200	2.080		
	Realisatie	2.235	2.037	2.919	3.069		

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m eerste tertaal 2021, tenzij anders aangegeven.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Instroom in de bijstand (aantal)	Streefwaarde	7.800	7.600	7.050	6.550		
	Realisatie	7.186	6.929	10.319	3.169		
1.2 Uitstroom naar werk (aantal)	Streefwaarde	4.500	4.500	4.500	4.500		
	Realisatie	4.506	4.433	3.364	1.255		
1.3 Parttime werk (€ mln)	Streefwaarde	13,5	14,5	16,5	16,5		
	Realisatie	12,2	13,6	13,1	5,5		
1.4 Uitstroom Jongeren (aantal)	Streefwaarde	1.150	1.150	1.150	1.150		
	Realisatie	1.553	1.350	1.672	569		
1.5 Uitstroom naar werk in Rotterdam Zuid (NPRZ)	Streefwaarde	2.100	2.200	2.200	2.200		
	Realisatie	1.909	1.854	1.423	511		

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m eerste tertaal 2021, tenzij anders aangegeven.

Wat kost het

	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
Overzicht van baten en lasten Arbeidsparticipatie - Werk	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	15.638	5.415	4.356	356	356	356
Bijdragen rijk en medeoverheden	15.572	5.265	4.000	0	0	0
Financieringsbaten	1	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	64	150	356	356	356	356
Lasten exclusief reserves	50.714	64.934	55.311	47.362	45.242	45.242
Apparaatslasten	41.355	43.378	43.039	37.807	36.725	36.725
Inhuur	9.722	2.614	1.740	1.381	1.407	1.407
Overige apparaatslasten	994	1.615	1.417	1.551	1.532	1.532
Personeel	30.638	39.149	39.882	34.875	33.787	33.787
Intern resultaat	1.706	575	877	877	877	877
Intern resultaat	1.706	575	877	877	877	877

Programmalasten	7.653	20.981	11.394	8.678	7.640	7.640
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	7.147	20.487	10.781	8.064	7.026	7.026
Overige programmalasten	-2	0	0	0	0	0
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0	0
Sociale uitkeringen	342	463	613	613	613	613
Subsidies en inkomensoverdrachten	166	30	0	0	0	0
Saldo voor vpb en reserveringen	-35.076	-59.519	-50.955	-47.006	-44.886	-44.886
Saldo voor reserveringen	-35.076	-59.519	-50.955	-47.006	-44.886	-44.886
Reserves	0	4.961	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	4.961	780	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	780	0	0	0
Saldo	-35.076	-54.558	-50.955	-47.006	-44.886	-44.886

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 53.594	- 50.627	- 50.261	- 50.448	- 50.448		
Omissieregeling 2019	- 50.059	- 46.391	- 45.420	- 45.574	- 45.574		
Voorjaarsnota 2019	- 50.092	- 45.054	- 37.703	- 49.324	- 44.556		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 52.812	- 51.739	- 49.696	- 44.084	- 42.779		
10-maandsrapportage 2019	- 49.234	- 51.739	- 49.696	- 44.084	- 42.779		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 55.031						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 50.720	- 49.696	- 44.084	- 42.779	- 42.779	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 42.937	- 49.428	- 47.327	- 48.464	- 47.343	
10-maandsrapportage 2020		- 43.883	- 49.428	- 47.327	- 48.464	- 47.343	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 35.076					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 54.558	- 50.955	- 47.006	- 44.886	- 44.886

Financiële bijstellingen

		Eerste		Voorjaarsnota		
		Herziening				
Bijstellingen Arbeidsparticipatie - Werk		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-49.428	-47.327	-48.464	-47.343	-47.343
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-5.130	-3.628	1.459	2.456	2.456
Terugdraaien intensivering Kwetsbare Rotterdammers	Bezuinigingen/Taakstellingen	0	0	0	1.000	1.000
Kasschuif steunpakketten Rijk voor begeleiding naar werk	Kasschuiven	7.334	-5.626	0	0	0
Formatieaanpassing ontwikkeling bijstandsvolume	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	121	-174	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	38	0	0	0	0
Tozo Actualisatie uitvoerings- en uitkeringslasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-300	0	0	0	0
Formatie aanpassing Kasschuif	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Formatie aanpassing vanwege ontwikkeling bijstandsvolume	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Begeleiding statushouders naar werk	Ramingsbijstellingen vermijdbaar	0	-780	0	0	0
Bestemmingsreserve Actieplan arbeidsmarktregio Rijnmond	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Begeleiding statushouders naar werk	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Perspectief op Werk	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Re-integratie bijstandsgerechtigden	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening	Taakmutaties	-4.986	0	0	0	0
Rijksgelden steun- en herstellepakket	Taakmutaties	-9.989	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	2.652	2.953	1.459	1.456	1.456
Begroting na wijzigingen		-54.558	-50.955	-47.006	-44.886	-44.886

Toelichting financiële bijstellingen

Terugdraaien intensivering Kwetsbare Rotterdammers (vanaf 2024)

In 2018 is een aantal intensiveringen gestart om kwetsbare Rotterdammers, statushouders en vrijwilligers te begeleiden naar werk. Om financiële ruimte te creëren in het meerjarig beeld worden de intensiveringen vanuit het coalitieakkoord teruggedraaid vanaf 2024.

Kasschuif steunpakketten Rijk voor begeleiding naar werk

Met de decembercirculaire 2020 heeft het Rijk € 12,6 mln aan extra middelen beschikbaar gesteld voor 2020 en 2021 als onderdeel van het steun- en herstelpakket. Deze middelen zijn bedoeld om de dienstverlening voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden op peil te kunnen houden en te intensiveren. De extra dienstverlening is ook in 2022 hard nodig terwijl er voor dat jaar minder extra middelen beschikbaar zijn. Daarom worden de gelden deels doorgeschoven naar 2022.

Formatie-aanpassing vanwege ontwikkeling bijstandsvolume

De geactualiseerde meerjarenraming van het aantal bijstandsuitkeringen heeft gevolgen voor de omvang van de formatie. Op basis van de volumeontwikkeling en de zogeheten Berenschotnorm, is de formatie voor dienstverlening aan werkzoekenden aangepast voor de jaren 2021 en 2022. Binnen dit taakveld wordt in 2021 een kasschuif doorgevoerd naar 2022 van € 121. Daarnaast wordt er in 2022 € 53 extra ingezet om de dienstverlening aan werkzoekenden uit te kunnen voeren.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Tozo Actualisatie uitvoerings- en uitkeringslasten

In het kader van Heroriëntatie op de arbeidsmarkt wordt Hallo Werk dienstverlening ingezet voor ondernemers die gebruik maken van Tozo 3. Om uitvoering te geven aan deze dienstverlening wordt tijdelijk € 300 extra ingezet. De dekking is afkomstig van de vergoeding voor uitvoering van de Tozo-3 regeling, die de gemeente Rotterdam ontvangt van het Rijk en van regiogemeenten.

Bestemmingsreserves - onttrekkingen:

- Bestemmingsreserve Actieplan arbeidsmarktregio Rijnmond; De gemeente Rotterdam heeft bij de meicirculaire in 2020 de 2e decentralisatie-uitkering van € 1 mln uitgekeerd gekregen onder de noemer "Perspectief op Werk". Hiervan resteert een bedrag van € 567 per ultimo 2020. Dit geld zal in 2021 worden ingezet voor regionale arbeidsmarktinitiatieven.
- Bestemmingsreserve Begeleiding statushouders naar werk; Het Rijk heeft de taakstelling voor de huisvesting van statushouders voor 2021 voor de gemeente Rotterdam verhoogd naar 1.000 statushouders. Dit brengt extra kosten met zich mee voor onder andere de begeleiding naar werk en inzet

van instrumenten. Vanuit de onderbesteding in 2020 is een bestemmingsreserve gevormd die in 2022 zal worden ingezet om de dip in de budgetten voor de arbeidsparticipatie van statushouders op te kunnen vangen.

- Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening; Een deel van de middelen uit het steun- en herstellepakket ter ondersteuning van de economie wordt beschikbaar gesteld aan de 35 arbeidsmarktregio's. Het betreft aanvullende middelen voor gemeenten om werkloosheid te bestrijden. Voor de regio Rijnmond gaat het om een bedrag van € 991 wat voor 2020 beschikbaar is gesteld. Dit bedrag wordt thans onttrokken uit de Bestemmingsreserve Taakmutatie gemeentefonds om in 2021 te besteden.
- Bestemmingsreserve Perspectief op Werk; De gemeente Rotterdam heeft bij de decembercirculaire in 2019 een decentralisatie-uitkering van € 1 mln uitgekeerd gekregen onder de noemer "Perspectief op Werk". Hiervan is het Rotterdamse deel van € 400 besteed maar het deel ten behoeve van de regio van € 600 zal in 2021 worden ingezet.
- Bestemmingsreserve Re-integratie bijstandsgerechtigden; Voor 2020 heeft het Rijk in de decembercirculaire van 2020 extra middelen beschikbaar gesteld als onderdeel van het steun- en herstellepakket. Voor deze middelen is een bestemmingsreserve gevormd vanuit het rekeningresultaat van de jaarrekening 2020. De besteding wordt in 2021 voorzien en daarom worden de benodigde gelden in 2021 onttrokken.
- Bestemmingsreserve Crisisdienstverlening; Een deel van de middelen uit het steun- en herstellepakket ter ondersteuning van de economie wordt beschikbaar gesteld aan de 35 arbeidsmarktregio's. Het betreft aanvullende middelen voor gemeenten om werkloosheid te bestrijden. Voor de regio Rijnmond is voor 2021 uit de decembercirculaire gemeentefonds van 2020 € 5 mln beschikbaar gesteld.

Rijksgelden steun- en herstellepakket

Met de decembercirculaire 2020 heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor 2021, als onderdeel van het steun- en herstellepakket. Voor dit taakveld gaat het om een bedrag van € 10 mln. Deze middelen zijn bedoeld om de dienstverlening voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden op peil kunnen houden en te intensiveren.

Technische wijzigingen

In taakveld Arbeidsparticipatie – Werk zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

De grootste wijzigingen zijn: het neerzetten van de nieuwe organisatiestructuur heeft tot gevolg dat een budgetoverheveling naar taakveld Begeleide participatie heeft plaatsgevonden (van € 713 in 2021 tot € 679 in 2025), voor het programma Overhead van (van € 292 in 2021 tot € 572 in 2025), overheveling van fte's Prestatie010 van taakveld Arbeidsparticipatie-Werk naar taakveld Arbeidsparticipatie-Maatschappelijk (€ 1,5 mln), actualisatie begroting Hallo Werk (- € 311) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 471).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018/2022](#)

- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Ondanks de resultaten van de afgelopen periode is Rotterdam nog steeds de stad met de hoogste bijstandsdichtheid van Nederland. De afgelopen jaren heeft 'de kortste weg naar werk' centraal gestaan. Hierdoor bestaat het bestand nu uit vaak relatief oudere en laagopgeleide werkzoekenden die al langere tijd een uitkering ontvangen. Om ook deze groep te activeren en aan het werk te krijgen is een andere aanpak nodig, waarbij meer wordt ingezet op het ontwikkelen van arbeidspotentie. Het uiteindelijke doel is dat zoveel mogelijk Rotterdammers mee kunnen doen in en bijdragen aan de stad.

Tot het taakveld Arbeidsparticipatie behoren de volgende op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen:

- re-integratie-instrumenten, waaronder WerkLoont, proefplaatsing, participatieplaatsen, vrijwilligerswerk/ sociale activering, detacheringsbanen, scholing, duale trajecten
- stimuleringsmaatregelen, waaronder Inkomensvrijlating, stimuleringspremies, vrijlating onkostenvergoeding vrijwilligerswerk, onkostenvergoedingen
- voorzieningen, waaronder Jobcoach, begeleiding werkvoorzieningen zoals: werkplekaanpassingen, vervoersvoorzieningen, doventolk, braileregels, aangepaste rolstoel etc.
- loonwaardebepaling en loonkostensubsidie
- onderhouden van contacten met werkgevers en brancheorganisaties

Begeleide participatie

Pagina 96

Begeleide participatie

Specifieke arrangementen en passend werk bieden aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking.

Voortgang 2021

Binnen Rotterdam Inclusief wordt er alles aan gedaan om kwetsbare doelgroepen waarmee gewerkt wordt veilig en gezond aan het werk te houden. Omdat het aantal beschikbare werkplekken door de Corona-maatregelen hierin een beperkende factor is, is gekeken of medewerkers op andere werksoorten, wellicht vanuit huis kunnen werken of bij externe werkgevers geplaatst kunnen worden. Ook wordt er nog gezocht naar een extra locatie waarmee het aantal werkplekken op korte termijn kan worden uitgebreid. De verwachting is dat door de aanhoudende crisis de omzetdoelstelling ook dit jaar niet zal worden behaald, maar op dit moment is de omzetverwachting nog onzeker. Op dit moment is een groot deel van alle 2.300 uitvoerende medewerkers conform de richtlijnen van de RIVM aan het werk binnen de infrastructuur van Rotterdam Inclusief, bij gemeentelijke en/of externe opdrachtgevers. Aan collega's die door de crisis niet meer werkzaam kunnen zijn in

hun eigen functie zijn waar mogelijk passende andere werkzaamheden geboden. De kwetsbare medewerkers met een verhoogd risico, die nog thuis zijn, worden zorgvuldig begeleid naar een terugkeer naar het werk. Rotterdam Inclusief biedt ook diverse werkervaringstrajecten aan werkzoekenden. Ook deze waren het eerste kwartaal door de Coronamaatregelen vrijwel niet mogelijk maar zijn vanaf april weer voorzichtig gestart.

Bouwen aan een arbeidsontwikkelbedrijf

Vanaf januari 2021 is de nieuwe organisatiestructuur van Rotterdam Inclusief ingericht en is het een volwaardige directieportefeuille binnen Werk en inkomen. We blijven doorbouwen om de komende jaren een duurzaam mens- en arbeidsontwikkelbedrijf neer te zetten. Diverse transitielijnen zijn hiervoor in uitvoering gebracht. Alle werksoorten en activiteiten die tot en met 2020 binnen OMR BV/Magis werden uitgevoerd zijn per 1 januari 2021 ondergebracht bij Rotterdam Inclusief.

Ontwikkelingen 2022-2025

Ontwikkeling naar een Sociaal Ontwikkelbedrijf

In Rotterdam wordt nagedacht over de manier waarop Wsw en het nieuwe beschutte werken in de toekomst uitgevoerd kunnen worden, passend bij de ambitie van Rotterdam Inclusief als arbeids- en mensontwikkelbedrijf van de gemeente Rotterdam. Dat past ook goed bij het plan voor een sociaal ontwikkelbedrijf zoals CDA en SP dat op landelijk niveau hebben gepresenteerd en dat nu steun krijgt in de Tweede Kamer. Onderdeel van deze verkenning is kijken naar toekomstig passende werksoorten, het verdelen van werkplekken over de stad en samenwerking met ondernemers.

Wat willen we bereiken

1.1 Meer mensen met een loonwaarde < 100% WML vinden werk (extra banen).

Sinds de komst van de Participatiewet beschikt de gemeente over het instrument loonkostensubsidie (uit BUIG) voor deze doelgroep die met voltijdwerk geen Wettelijk Minimumloon (WML) kan verdienen. Daarnaast beschikt de gemeente over voorzieningen die de doelgroep met een arbeidsbeperking in staat stelt om te werken, zoals bijvoorbeeld jobcoaching, aangepast vervoer en werkplekaanpassingen.

1.2 Arbeidsontwikkeling

De gemeente biedt passende arrangementen, die mensen kansen geven naar vermogen te werken en zich te ontwikkelen, bij voorkeur naar een baan op de arbeidsmarkt. Deze arrangementen passen bij iemands kwaliteiten, competenties, aspiraties en ontwikkelcapaciteiten. Het gaat hierbij om de maximaal haalbare loonwaarde in werk dat het meest dichtbij de reguliere arbeidsmarkt ligt.

De gemeente wil mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt passend werk en begeleiding kunnen bieden, zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie. Als zij daarvoor kiezen, worden deze mensen gestimuleerd te leren en zich te ontwikkelen. Hen wordt daarvoor de nodige begeleiding en ondersteuning geboden.

Wat gaan we daar voor doen

1.1 a Werksoorten en arrangementen aanbieden passend bij de (ontwikkel) capaciteit en inzetbaarheid van de mensen.

De gemeente biedt binnen Rotterdam Inclusief (RI) onder meer loonkostensubsidie of passende arrangementen, die mensen kansen geven naar vermogen te werken en zich te ontwikkelen, bij voorkeur naar een baan op de arbeidsmarkt. De basis voor die arrangementen is gevarieerd: soms via een arbeidscontract, dan wel via het aanbieden van werkervaringsplaatsen of het faciliteren van ontwikkeling of dagbesteding (zonder arbeidsrelatie). Nieuw is dat werkzoekenden en nieuwe medewerkers, bij instroom binnen RI, worden aangemeld voor een Boo(s)tcamp. Dit is een diagnose-instrument (assessment) van drie dagen waarin het ontwikkelpotentieel en de voorkeursrichting voor de werksoort waar de deelnemer in gaat starten in overleg met de deelnemer worden vastgesteld. In welke vorm dan ook betekent de aanpak van RI dat mensen werken aan het verwezenlijken van hun potentie op hun eigen niveau en daarmee werken aan een positief zelfbeeld: trots op hun werk en bijdrage.

1.1 b Een optimale infrastructuur bieden qua ontwikkelfunctie en rendement

De gemeente heeft de maatschappelijke opgave en de wettelijke taak om werkzoekenden met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. Dit kan met begeleiding en loonkostensubsidie bij reguliere werkgevers, maar kan ook bij Rotterdam Inclusief (RI). Binnen RI komen alle onderdelen samen die op dit moment betrokken zijn bij het bieden van passend werk en begeleiding aan Rotterdammers met een arbeidsbeperking. Zo biedt RI aan ruim 2.300 personen werk en ontwikkeling. Zowel de medewerkers als de werkzoekenden in arbeidsontwikkeltrajecten worden hierbij intensief begeleid en gecoacht

1.2 Inzetten op professionele, methodische arbeids en mensontwikkeling

Rotterdam Inclusief is ingericht naar de werksoorten (in- en ompakken, helpen, maken en vervoeren), waarbij we aansluiten op profielen die gebruikt worden op de reguliere arbeidsmarkt. Daarnaast investeert Rotterdam Inclusief in 2021 in een uniforme methodische grondslag voor coaching voor alle medewerkers en werkzoekenden binnen Rotterdam Inclusief. Doorvoeren van dit principe betekent in de praktijk een verandering van zowel de methodiek, het proces als de ondersteunende instrumenten. Daarnaast wordt er geïnvesteerd in een professionele dienstverlening aan medewerkers en werkzoekenden, maar ook aan onze opdrachtgevers door middel van opleiding, coaching en intervisie. Dit leidt tot een grotere doelgerichtheid en stuurbaarheid en een onderling beter vergelijkbare aanpak.

1.A Gerealiseerde taakstelling garantiebanen Gemeentelijk (gemeente Rotterdam als werkgever)	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	95%	100%	100,4%	89,1%	
1.B Gerealiseerde taakstelling garantiebanen Regionaal (arbeidsmarktregio Rijnmond)	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	86,1%	88%	83,5%		
2. Gerealiseerde doelstelling Nieuw Beschut Rotterdam	Streefwaarde	100%	100%	100%	100%	100%
	Realisatie	31%	42%	41%	76%	
3. Tevredenheid SW medewerkers (o.b.v. 2 jaarlijks MTO; procentuele stijging t.o. v. vorig MTO)	Streefwaarde		102%		104%	
	Realisatie	n.v.t.	101%			

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m eerste tertiaal 2021, tenzij anders aangegeven.

Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.A Aantal gerealiseerde garantiebanen Gemeentelijk	Streefwaarde	304	340	384,7	409	442	475
	Realisatie	287,5	341,7	396,6	394,9		
1.B Aantal gerealiseerde garantiebanen Regionaal	Streefwaarde	10.243	10.691	11.666	12.716	13.702	
	Realisatie	8.820	9.411	9.739			
2. Aantal gerealiseerde werkplekken Nieuw Beschut	Streefwaarde	172	224	276	190		
	Realisatie	54	93	131	145		

De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m eerste tertiaal 2021, tenzij anders aangegeven.

Toelichting indicatoren

Gemeentelijke garantiebanen

Het aantal gemeentelijke garantiebanen (GGB) is eind april 394,9. Hiermee is in het 1e tertiaal een kleine afname van 1,7 gerealiseerd. In het 1e tertiaal zijn 13 GGB'ers via natuurlijk verloop, zoals pensionering, uitgestroomd. De ontstane vacatures zijn nu nog niet allemaal opgevuld, vooral vanwege de gevolgen van Covid-19. De crisis heeft gezorgd voor een pas op de plaats op nieuwe instroom. Daar waar tijdens de versoepelingen na de 1e lockdown in 2020 binnen de gemeente snel weer garantiebanen werden aangenomen, merken we in het 1e tertiaal het tegenovergestelde. Er lijkt een zekere Coronavermoeidheid te zijn ontstaan waardoor men terughoudend is met het aannemen van nieuwe garantiebanen. Daar komt bij dat het op afstand inwerken van nieuwe collega's vanuit een thuiswerksituatie niet goed mogelijk blijkt te zijn. Echter, verwacht wordt dat na het (gedeeltelijk) opheffen van het verplicht thuiswerken, instroom op vacatures direct weer toe zal nemen. De verwachting is dat de in de komende tertalen bestaande vacatures opgevuld zullen worden en er weer nieuwe garantiebanen gecreëerd zullen worden. Hierdoor zal vermoedelijk de taakstelling 2021 volledig gerealiseerd worden.

Nieuw Beschut Werk

Vanaf deze P&C rapportage wordt gewerkt met een aangepaste Rotterdamse doelstelling: we willen tenminste de jaarlijkse stijging in de landelijke taakstelling realiseren, plus de eventueel opgelopen achterstand in het vorige jaar. Voor 2021 stijgt de taakstelling van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor Rotterdam met 45 (van 276 naar 321). Daar bovenop zetten we de in 2020 opgelopen achterstand: de taakstelling in 2020 was een stijging van 52, waarvan er 38 zijn gerealiseerd (tekort van 14). Zo wordt de doelstelling voor 2021 een toename met 59 Nieuw beschut werkplekken in 2021 (van 131 naar 190). In de eerste vier maanden van 2021 zijn er, ondanks Covid-19, toch nog 14 werkplekken Nieuw beschut gerealiseerd. De verwachting en de intentie is dat in de resterende maanden het aantal werkplekken Nieuw beschut verder zal toenemen, zodat de afgesproken toename met 59 werkplekken, uiteraard onder voorbehoud van de gevolgen van Covid-19, gerealiseerd zal kunnen worden.

Regionale garantiebanen

De ontwikkeling van het aantal regionaal gerealiseerde garantiebanen kende in 2020 een bijzonder verloop. Na de gebruikelijke daling in het eerste kwartaal (Q1) is het aantal garantiebanen in Q2 -anders dan andere jaren- opnieuw gedaald. UWV geeft geen duiding van de oorzaak, maar de oorzaak lijkt helder: vanaf medio maart is het een aantal maanden niet mogelijk geweest nieuwe banen te realiseren. Bij veel werkgevers konden kandidaat-werknemers niet in een proefplaatsing starten of deze afmaken vanwege de coronacrisis. En dus kregen zij aansluitend geen arbeidsovereenkomst. En ook zijn er werkgevers geweest die vanwege alle onzekerheid een aflopend contract aansluitend niet hebben verlengd. In Q3 en Q4 is er in Rijnmond echter weer sprake van groei geweest. In Q4 betrof dat een groei met 465 banen ten opzichte van Q3, waardoor over het gehele jaar de groei in regio Rijnmond uiteindelijk uitkomt op +328 banen (=9.739).

Wat kost het

Overzicht van baten en lasten Begeleide participatie	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	6.563	13.759	15.509	15.509	15.509	15.509
Bijdragen rijk en medeoverheden	246	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	6.313	13.759	15.509	15.509	15.509	15.509
Overige baten	4	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	76.386	89.411	92.438	92.575	92.894	93.072
Apparaatslasten	25.645	29.711	29.254	30.353	30.385	30.549
Inhuur	4.407	3.053	861	875	882	882
Overige apparaatslasten	524	767	743	801	812	817

Personeel	20.714	25.891	27.649	28.677	28.691	28.850
Intern resultaat	-4.669	-6.210	-6.200	-6.200	-6.200	-6.200
Intern resultaat	-4.669	-6.210	-6.200	-6.200	-6.200	-6.200
Programmalasten	55.410	65.910	69.384	68.421	68.708	68.723
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.330	5.970	7.848	7.261	7.689	9.607
Kapitaallasten	41	40	16	0	0	0
Overige programmalasten	-23	225	225	225	225	225
Salariskosten WSW en WIW	51.746	51.896	52.180	50.936	49.642	46.887
Sociale uitkeringen	765	811	811	811	811	811
Subsidies en inkomensoverdrachten	551	6.967	8.303	9.188	10.341	11.193
Saldo voor vpb en reserveringen	-69.823	-75.652	-76.929	-77.066	-77.385	-77.564
Saldo voor reserveringen	-69.823	-75.652	-76.929	-77.066	-77.385	-77.564
Reserves	57	57	0	0	0	0
Onttrekking reserves	57	57	0	0	0	0
Saldo	-69.766	-75.595	-76.929	-77.066	-77.385	-77.564

×

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 61.299	- 62.526	- 63.220	- 63.128	- 63.128		
Omissieregeling 2019	- 64.648	- 66.676	- 68.001	- 67.900	- 67.900		
Voorjaarsnota 2019	- 63.988	- 66.676	- 67.850	- 67.618	- 66.422		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 66.303	- 68.803	- 69.244	- 68.660	- 67.588		
10-maandsrapportage 2019	- 66.601	- 68.803	- 69.244	- 68.660	- 67.588		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 66.743						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 72.008	- 69.244	- 68.660	- 67.588	- 67.588	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 77.527	- 78.465	- 81.242	- 81.969	- 82.117	
10-maandsrapportage 2020		- 72.728	- 78.465	- 81.242	- 81.969	- 82.117	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 69.766					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 75.595	- 76.929	- 77.066	- 77.385	- 77.564

Financiële bijstellingen

		Eerste Herziening		Voorjaarsnota		
Bijstellingen Begeleide participatie		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-78.465	-81.242	-81.969	-82.117	-82.117
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		2.870	4.313	4.903	4.732	4.553
Kasschuif steunpakketten Rijk voor begeleiding naar werk	Kasschuiven	0	-202	0	0	0
Actualisatie BUIG 2021-2022	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	1.547	2.585	2.897	2.900	1.474
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	0	0	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	30	0	0	0	0
Integratie-uitkering Participatie	Taakmutaties	0	0	0	0	1.411
Rijksgelden steun- en herstellpakket	Taakmutaties	-153	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	1.445	1.930	2.006	1.832	1.668
Begroting na wijzigingen		-75.595	-76.929	-77.066	-77.385	-77.564

Toelichting financiële bijstellingen

Kasschuif steunpakketten Rijk voor begeleiding naar werk

Met de decembercirculaire 2020 heeft het rijk € 12,6 mln aan extra middelen beschikbaar gesteld voor 2020 en 2021 als onderdeel van het steun- en herstellpakket. Deze middelen zijn bedoeld om de dienstverlening voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden op peil kunnen houden en te intensiveren. De extra dienstverlening is ook in 2022 hard nodig terwijl er voor dat jaar minder extra middelen beschikbaar zijn. Daarom worden de gelden deels doorgeschoven naar 2022.

Actualisatie BUIG 2021-2022

Vanuit de gebundelde uitkering (BUIG) verstrekt de gemeente loonkostensubsidie aan werkgevers van Rotterdammers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Voor Rotterdammers die werkzaam zijn bij de gemeente zelf (gemeentelijke garantiebanen en nieuw beschut werk), wordt de loonkostensubsidie verantwoord op het taakveld Begeleide participatie. Het aantal te realiseren gemeentelijke garantiebanen, nieuw beschut werkplekken en de

daaraan gerelateerde loonkostensubsidie zijn geactualiseerd voor de jaren 2021 tot en met 2025. In de Voorjaarsnota vertaalt zich dat in een budgetneutrale verschuiving van dit taakveld naar taakveld Inkomensregelingen- Inkomen (€ 1,5 mln in 2021 tot € 1,5 mln in 2025).

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf Investeringskredieten.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Integratie-uitkering Participatie

Door afbouw van de Wsw populatie neemt de integratie-uitkering Participatie voor deze groep ook jaarlijks af. In de decembercirculaire is de daling in jaarschijf 2025 ten opzichte van 2024 verwerkt (- € 1,4 mln in 2025).

Rijksgelden steun- en herstellpakket

Met de decembercirculaire 2020 heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor 2021, als onderdeel van het steun- en herstellpakket. Voor dit taakveld gaat het om een bedrag van € 153. Deze middelen zijn bedoeld om de dienstverlening voor de re-integratie van bijstandsgerechtigden op peil te kunnen houden en te intensiveren.

Technische wijzigingen

In taakveld Begeleide Participatie zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven.

Het neerzetten van een nieuwe organisatiestructuur heeft tot gevolg dat er een verschuiving plaatsvindt vanuit taakveld Arbeidsparticipatie-Werk (- € 713 in 2021 tot - € 679 in 2025) en een budgetverschuiving naar programma Overhead (€ 1,6 mln in 2021 tot € 2,3 mln in 2025). Daarnaast worden er diverse kleine bijstellingen (€ 558 in 2021 tot € 47 in 2025) doorgevoerd.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018/2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Rotterdam heeft de ambitie om zoveel mogelijk Rotterdammers naar vermogen onderdeel te laten zijn van de maatschappij. Een deel van hen profiteert niet van de aantrekkende economie en groeiende werkgelegenheid. Oorzaak is vaak een arbeidsbeperking en het niet of minder kunnen voldoen aan de werkgeveerseisen op de reguliere arbeidsmarkt. Deze inwoners hebben een kwetsbare arbeidsmarktpositie, hebben soms aangepast werk nodig, met begeleiding op of aanpassing van de werkplek. In veel gevallen ligt hun verdienvermogen (de loonwaarde) op de reguliere arbeidsmarkt onder het wettelijk minimumloon. De gemeente zorgt voor passend werk en werk dat actief bijdraagt aan groei en ontwikkeling voor mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt.

Tot dit taakveld behoren voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie van:

- mensen die onder de Participatiewet vallen en die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon (WML) kunnen verdienen, waaronder de doelgroep die op een beschutte werkomgeving is aangewezen.

Tot dit taakveld behoren niet:

- participatievoorzieningen gericht op (her)integratie in het arbeidsproces, die vallen onder Arbeidsparticipatie - Werk en Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk
- de baten die betrekking hebben op het Wsw-budget (integratie-uitkering sociaal domein). Deze horen thuis onder taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
- doelgroep dagbesteding. Dagbesteding zelf valt onder de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)
- maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo en Geëscaleerde zorg 18+)

Er zijn twee prioritaire doelgroepen:

- primair de mensen voor wie de gemeente Rotterdam als werkgever vanuit diverse wettelijke regelingen en /of verplichtingen altijd werk heeft gecreëerd (vooral wet sociale Werkvoorziening), Nieuw Beschut Werken, gemeentelijke garantiebannen, HPK 1 t/m 3), gericht op duurzame inzetbaarheid
- secundair voor Rotterdammers om vanuit een werkende positie hun mogelijkheden met betrekking tot werk optimaal te ontdekken, ontwikkelen en benutten

De basis voor de arrangementen is gevarieerd: soms via een arbeidscontract, dan wel via het aanbieden van werkervaringsplaatsen of het faciliteren van ontwikkeling of dagbesteding (zonder arbeidsrelatie). In welke vorm

dan ook betekent het dat mensen werken aan het verwezenlijken van hun potentie op hun eigen niveau en daarmee werken aan een positief zelfbeeld: trots op hun werk en bijdrage.

Om de doelen te bereiken bouwt de gemeente onder meer aan een arbeids- en mensontwikkelbedrijf voor een brede doelgroep, dat via methodische coaching en begeleiding mensen ondersteunt en in staat stelt hun aspiraties, vaardigheden en competenties te ontwikkelen en te behouden.

Inkomensregelingen - Inkomen

Pagina 97

Inkomensregelingen - Inkomen

Elke Rotterdammer die daar recht op heeft ontvangt tijdig een (juiste) bijstandsuitkering.

Elke werkzoekende kan rekenen op passende en betrouwbare dienstverlening.

Voortgang 2021

Inkomenszekerheid

Het tijdig besluiten over het recht op een uitkering draagt eraan bij dat Rotterdammers die dat nodig hebben een stabiele inkomensbasis hebben als basis voor participatie of werk. Ook nu de coronacrisis voortduurt, staat het bieden van inkomenszekerheid, naast volksgezondheid, voorop. Door de coronacrisis zien we een stijging in de bestandsontwikkeling. Waar we net voor de crisis op 33.512 bijstandsgerechtigden zaten, is dit aantal al opgelopen tot ruim 36.600. Met name het aantal jongeren tot 27 jaar dat nu een beroep doet op de Participatiewet is significant hoger dan voor de crisis. De door de coronacrisis ingegeven pilot 'versnelde afhandeling' bij de afdeling Intake is inmiddels ingebed als standaard werkwijze.

Daarnaast voert Rotterdam de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) regeling uit voor Rotterdamse ondernemers en ondernemers uit regiogemeenten. Voor bijstandsgerechtigde Rotterdammers die afhankelijk zijn van meerdere inkomensbronnen en de stap naar parttime werken willen zetten, kan het lastig zijn om een kloppend financieel overzicht te behouden en goed te budgetteren. Om meer inkomenszekerheid te bieden, waardoor zij de stap naar parttime werk durven te zetten, is een kleinschalig experiment gestart met de applicatie 'Huishoudboekje'. Afhankelijk van de resultaten van het experiment kan de inzet van dit instrument in de toekomst meer ruimte en (financiële) stabiliteit voor de werkzoekende creëren zodat het aanvaarden van parttime werk aantrekkelijk wordt. Tot slot is op 1 april 2021 de pilot Werkpremie gestart. De Werkpremie is een financieel extraatje voor werkzoekenden die in deeltijd werken. De gemeente wil ook hiermee deeltijdwerk stimuleren.

Dienstverlening

In onze dienstverlening staat de Rotterdammer centraal. Als gevolg van de coronacrisis is het belang van verdergaande digitalisering van de dienstverlening in korte tijd sterk zichtbaar geworden. Zo wordt gebruik

gemaakt van Robotic Process Automation en wordt geëxperimenteerd met apps om Rotterdammers laagdrempelig gegevens aan te laten leveren.

Het aantal klachten is in het eerste tertaal van 2021 aanzienlijk afgenomen (20%) ten opzichte van het eerste tertaal van 2020. Het aantal bejegeningssklachten is zelfs afgenomen met 29%. De oorzaak hiervan zit in veranderde dienstverlening als gevolg van coronamaatregelen en steeds meer aandacht voor de menselijke maat en passende dienstverlening.

De telefonische bereikbaarheid is volgens de norm van 90% en is stabiel. De afhandeling van de terugbelnotities ligt met 86% onder de norm, maar laat een verbetering zien ten opzichte van 2020 (81%). In 2021 verwachten we een tool in te kunnen zetten die ons op basis van textmining gaat helpen de terugbelnotities te analyseren. Op basis van deze analyse worden verbeteringen doorgevoerd.

Heronderzoeken

Door de beperkende maatregelen en het voortduren van de coronacrisis is de doelstelling voor het aantal heronderzoeken per jaar (6.000) in 2020 niet gehaald. De doelstelling voor 2021 en 2022 is daarom verhoogd naar 7.500 om de niet gerealiseerde heronderzoeken in te halen. In 2021 duren de pandemie en de daaraan verbonden beperkingen nog steeds voort. Ook dit jaar heeft dit een effect op het aantal te verrichten onderzoeken en wordt de 7.500 niet gerealiseerd. Op basis van de huidige inzet en voorzichtige groei in de komende periode is de verwachting dat in 2021 ongeveer 6.650 onderzoeken worden uitgevoerd. De heronderzoeken zijn er niet alleen voor handhaving, maar ook voor aandacht voor zorg en ondersteuning. We zorgen hiermee voor een breed en integraal beeld over wat speelt in het leven van een persoon, zodat we daarop meteen de juiste dienstverlening kunnen inschakelen.

De heronderzoeken worden geselecteerd op basis van een thema, na een eventueel signaal van een W&I-collega, a-select en er wordt gebruik gemaakt van een risico-inschattingsmodel. Dit model zorgt, naast meer effectiviteit van de heronderzoeken, ook voor een verbeterde efficiëntie (minder heronderzoeken nodig) en daarmee onder meer minder belasting van de Rotterdammer, als daar geen specifieke reden voor is. Wat betreft de transparantie en communicatie richting de Rotterdammer over het gebruik en de werking van het risico-inschattingsmodel, is er nog verbetering mogelijk. Openheid en uitlegbaarheid over het algoritme is essentieel. Er wordt daarom ingezet op een sterke verbetering in onze communicatie om te zorgen voor meer transparantie over het risico-inschattingsmodel.

Ontwikkelingen 2022-2025

Inkomenszekerheid en passende dienstverlening blijven belangrijke pijlers voor onze inzet.

Door de doorlopende steunmaatregelen vanuit de landelijke overheid wordt nu pas na 2021 een piek in het bijstandsvolume verwacht. Om die reden wordt budget voor extra personeel dat was toegekend in de Begroting 2021 gedeeltelijk doorgeschoven naar 2022. (Zie hiervoor de financiële bijstelling 'formatieaanpassing ontwikkeling bijstandsvolume'.)

Wat willen we bereiken

1.1 Tijdig besluiten op een aanvraag uitkering levensonderhoud (algemene bijstand) en bijzondere bijstand

Het tijdig besluiten over het recht op een uitkering draagt eraan bij dat Rotterdammers die dat nodig hebben een stabiele inkomensbasis hebben als basis voor participatie of werk. De gemeente is daarbij aan wettelijke normen gehouden. De gemeente verstrekt een wettelijk voorschot, zodra dit nodig is.

1.2 Terechte bijstandsuitkeringen verstrekken

De gemeente heeft de wettelijke taak om ervoor zorg te dragen dat de uitkeringen, die verstrekt worden, rechtmatig zijn. De gemeente wil voorkomen dat bijstandsgerechtigden bewust of onbewust onrechtmatig uitkeringen ontvangen. Daarmee wordt voorkomen dat werkzoekenden in financiële problemen komen, doordat zij te maken krijgen met terugvorderingen.

2.1 De Rotterdamse burger ervaart een goede dienstverlening

De komende jaren willen we de dienstverlening aan de Rotterdammer verder verbeteren. Meer dan ooit staat de Rotterdammer centraal. Dit heeft gevolgen voor de structuur van de dienstverlening, maar ook voor de bejegening richting werkzoekenden. We zien dat in de afgelopen jaren onze dienstverlening steeds specifiek en doelgerichter is geworden met specialisten voor verschillende typen dienstverlening en verschillende doelgroepen. Hierdoor is de dienstverlening en vooral de manier waarop de Rotterdammer deze ervaart versnipperd geraakt.

Om dit te verbeteren gaan we de begeleiding van werkzoekenden richting werk van begin tot einde doorlopend organiseren, door te werken met een beperkt aantal contactpersonen en zo min mogelijk overdrachtsmomenten. De vaste contactpersoon is snel en eenvoudig bereikbaar. Deze persoon hoeft niet zelf alle activiteiten uit te voeren, maar weet wel wat er waarom gebeurt op welk moment.

De gemeente richt zich op een verdere daling van de klachten en bezwaren van de bijstandsgerechtigden over genomen besluiten, de organisatie en de bejegening door ambtenaren. Klachten en bezwaren zijn een uiting van ongenoegen van de burger. De gemeente wil het aantal klachten en bezwaren terugbrengen waar dat mogelijk is en adequaat en snel afhandelen (binnen 4 weken). De gemeente wil het aantal bejegeningssklachten ieder jaar terugdringen met 10% zodat deze klachten in 2022 minimaal gehalveerd zijn. Het aantal bezwaren loopt parallel met het aantal (appellabele) besluiten van de gemeente.

Wat gaan we daar voor doen

1.1 a Aanvragen (algemene en bijzondere bijstand) behandelen en dienstverlening verbeteren

De Participatiewet biedt iedereen de mogelijkheid om een aanvraag levensonderhoud te doen. De aanvragen (algemene en bijzondere bijstand) en dienstverlening gaat de gemeente verbeteren door de doorlooptijd van aanvragen te verkorten. Er wordt voortdurend aan gewerkt om de dienstverlening rondom dit proces te verbeteren.

Bij de uitvoering van de Tozo wordt gebruik gemaakt van Robotic Process Automation om zo tijdig een besluit te kunnen nemen op het grote aantal aanvragen. Het is hierdoor in het overgrote deel van de aanvragen niet meer nodig om een voorschot te verstrekken.

1.1 b Het aanvraag- en beheerproces digitaliseren

De gemeente is intensief bezig haar dienstverlening aan de burger te vernieuwen. Dit vertaalt zich naar inrichtingsvraagstukken en -principes zoals: zelfservice voor burgers en bedrijven, het verkrijgen van een integraal klantbeeld, automatisering van aanvragen en zaakgewijs werken met digitale dossiers. Het is een noodzakelijke ontwikkeling om de dienstverlening voor de burgers en bedrijven op een niveau te krijgen zoals we in de maatschappij gewend zijn, waarbij door digitalisering ondersteunde klantprocessen gebruikelijk zijn. Voor de burgers, die over onvoldoende ICT-vaardigheden beschikken, blijft een 'papieren' aanvraagprocedure bestaan.

1.2 a De methode inkomstenverrekening verbeteren

Als een bijstandsgerechtigde aanvullend op deeltijdinkomsten een uitkering nodig heeft, is er sprake van verrekening van de inkomsten met de uitkering. De gemeente voert experimenten uit om dit proces te verbeteren, met als doel te stimuleren dat bijstandsgerechtigden voor wie voltijd werk nog niet mogelijk is, in deeltijd gaan werken.

Rotterdamers doen via deeltijdwerk namelijk weer mee aan de samenleving en leveren een waardevolle bijdrage. Daarnaast biedt deeltijdwerk werkzoekenden de kans om relevante werkervaring op te doen. Niet alleen met een bepaald soort werk, maar ook met algemene werknemersvaardigheden, zoals het functioneren in een werknemer-werkgeversverhouding en het samenwerken met collega's. Hierdoor is het vanuit een deeltijdbaai niet alleen makkelijker, maar ook sneller om door te stromen naar een volledige baan. Aanvaarding van deeltijdwerk wordt gestimuleerd door consequente toepassing van de tijdelijke, gedeeltelijke vrijlating (25% met een wettelijk maximumbedrag voor maximaal zes maanden per uitkeringsperiode) van inkomsten uit werk die lager zijn dan de bijstandsnorm. Daarnaast wordt deeltijdwerk gestimuleerd door het experiment 'Huishoudboekje' en de pilot Werkpremie. De Werkpremie is een financieel extraatje voor werkzoekenden die in deeltijd werken, bovenop de wettelijke vrijlating.

1.2 b Handhaven en uitvoeren van (her)onderzoeken

De werkwijze van de heronderzoeken heeft in termen van handhavingsopbrengst veel opgeleverd. Daarom zet dit college deze werkwijze voort, met 7.500 heronderzoeken per jaar in 2021 en 2022. Daarnaast zijn heronderzoeken er niet meer alleen voor handhaving, maar ook voor aandacht voor zorg en ondersteuning. We

zorgen hiermee voor een breed en integraal beeld over wat speelt in het leven van een persoon, zodat we daarop meteen de juiste dienstverlening kunnen inschakelen. De samenwerking met partners zoals vraagwijzers, wijkteams en kredietbank vanuit de heronderzoeken wordt versterkt.

Bij het uitvoeren van de heronderzoeken wordt onder meer gebruik gemaakt van een risico-inschattingsmodel. Dit model zorgt, naast meer effectiviteit van de heronderzoeken, ook voor een verbeterde efficiëntie (minder heronderzoeken nodig) en daarmee onder meer minder belasting van de Rotterdammer, als daar geen specifieke reden voor is.

2.1 a Een betrouwbare en voorspelbare dienstverlening

Om de doorlooptijd van besluitvorming op bijstandsaanvragen te optimaliseren gaat de gemeente de belangrijkste bottlenecks in de primaire aanvraag- en mutatieprocessen detecteren en deze reduceren. De gemeente doet dat onder meer met pilots en experimenten. De door de coronacrisis ingegeven pilot 'versnelde afhandeling' bij de afdeling Intake is inmiddels ingebed als standaard werkwijze.

2.1 b Correcte bejegening

De gemeente streeft een vermindering van het aantal bejegeningssklachten na. Daarvoor worden alle bejegeningssklachten geëvalueerd en via verbetercirkels aangepakt. Ze monitort de processen met veel klantcontacten. Verder is er aandacht voor de hospitality van ambtenaren door trainingen en learning on the job.

2.1 c Advies geven en begeleiding bieden aan ondernemers

Het Regionaal Bureau Zelfstandigen biedt aan Rotterdamse (aspirant) ondernemers en zzp'ers financiële ondersteuning en advies. De wettelijke kaders hiervoor zijn Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) en Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ).

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.1 Saldo tekort BUIG	Streefwaarde	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
	Realisatie	+ € 0,9 mln.	+ € 16,2 mln.	+ € 44,7 mln.	n.n.b.		
1.2 Rechtmatige verstrekking van bijstand (%)	Streefwaarde	97%	97%	97%	97%		
	Realisatie	97,86%	99,13%	98,85%			
2.2 Klachten over bejegening	Streefwaarde		Min 10%	Min 10%	Min 10%		

	Realisatie	n.v.t.	Min 15%	Min 35%	Min 29%	
De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m eerste tertaal 2021, tenzij anders aangegeven.						
Prestatie-indicatoren		2018	2019	2020	2021	2022 2023
1.1 Percentage besluiten bijstandsaanvraag (Levensonderhoud en Bijzondere Bijstand) binnen de wettelijke termijn	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%	
	Realisatie	91,7%	91,8%	94,1%	95,2%	
1.2 Tijdig (binnen 4 weken) verwerken van inkomstenverrekeningen	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%	
	Realisatie	90,9%	96,0%	98,0%	92,5%	
1.3 Heronderzoeken (aantal)	Streefwaarde	6.000	6.000	6.000	7.500	7.500
	Realisatie	6.074	6.325	3.284	1.452	
2.1 Telefonische bereikbaarheid	Streefwaarde	90%	90%	90%	90%	
	Realisatie	84%	88%	85%	89%	
De genoemde realisatie cijfers over 2021 zijn cijfers t/m eerste tertaal 2021, tenzij anders aangegeven.						

Wat kost het

	Eerste Herziening			Voorjaarsnota		
Overzicht van baten en lasten Inkomensregelingen - Inkomen	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	722.839	607.002	586.796	600.476	602.187	610.560
Bijdragen rijk en medeoverheden	722.819	607.002	586.796	600.476	602.187	610.560
Overige opbrengsten derden	20	0	0	0	0	0
Overige baten	0	0	0	0	0	0
Lasten exclusief reserves	743.348	674.530	652.759	655.682	654.619	661.435
Apparaatslasten	51.349	61.107	53.687	49.707	47.969	47.969
Inhuur	9.826	11.028	1.803	2.149	2.161	2.161
Overige apparaatslasten	1.170	1.876	1.788	1.936	1.909	1.909
Personeel	40.352	48.203	50.097	45.621	43.899	43.899
Intern resultaat	2.113	717	717	717	717	717
Intern resultaat	2.113	717	717	717	717	717

Programmalasten	689.886	612.706	598.355	605.258	605.933	612.749
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	15.753	18.088	19.156	19.145	19.835	19.835
Kapitaallasten	9.415	3.336	98	64	49	-82
Overige programmalasten	4.419	102	102	102	102	102
Sociale uitkeringen	654.288	591.186	579.006	585.953	585.953	592.900
Subsidies en inkomstenoverdrachten	6.012	-6	-6	-6	-6	-6
Saldo voor vpb en reserveringen	-20.509	-67.528	-65.963	-55.206	-52.432	-50.875
Saldo voor reserveringen	-20.509	-67.528	-65.963	-55.206	-52.432	-50.875
Reserves	-17.502	8.988	6.740	468	468	468
Onttrekking reserves	71	8.988	6.740	468	468	468
Toevoeging reserves	17.572	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-38.011	-58.540	-59.223	-54.738	-51.965	-50.408

x

Vergelijking begrotingssaldi

Vergelijking begrotingssaldi	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2019	- 66.291	- 61.432	- 58.885	- 58.858	- 58.858		
Omissieregeling 2019	- 69.489	- 65.066	- 62.516	- 62.448	- 62.448		
Voorjaarsnota 2019	- 42.735	- 59.434	- 62.567	- 61.987	- 62.180		
Tweede Herziening 2019 / Begroting 2020	- 41.221	- 59.524	- 62.594	- 62.058	- 62.258		
10-maandsrapportage 2019	- 41.196	- 59.524	- 62.594	- 62.058	- 62.258		
Jaarstukken 2019 (realisatie)	- 37.413						
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2020		- 49.162	- 62.594	- 62.058	- 62.258	- 62.258	
Tweede Herziening 2020 / Begroting 2021		- 48.896	- 55.113	- 55.684	- 52.631	- 49.869	
10-maandsrapportage 2020		- 49.191	- 55.113	- 55.684	- 52.631	- 49.869	
Jaarstukken 2020 (realisatie)		- 38.011					
Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021			- 58.540	- 59.223	- 54.738	- 51.965	- 50.408

		Eerste Herziening			Voorjaarsnota	
Bijstellingen Inkomensregelingen - Inkomen		Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
		2021	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting 2021		-55.113	-55.684	-52.631	-49.869	-49.869
Bijstellingen Eerste Herziening / Voorjaarsnota 2021		-3.427	-3.539	-2.107	-2.095	-538
Inzet IT onderbesteding 2021 voor transitie Sorga 2022	Kasschuiven	1.050	0	0	0	0
Actualisatie BUIG 2021-2022	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-4.023	-9.091	-2.897	-2.900	-1.474
Actualisatie BUIG 2021-2022 - dekking uit bestemmingsreserve	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	2.475	6.506	0	0	0
Actualisatie kapitaallasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	-1.030	-98	-64	-49	82
Formatieaanpassing ontwikkeling bijstandsvolume	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	1.393	-2.005	0	0	0
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	56	0	0	0	0
Tozo Actualisatie uitvoerings- en uitkeringslasten	Ramingsbijstellingen onvermijdbaar	300	0	0	0	0
Formatie aanpassing Kasschuif	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Formatie aanpassing vanwege ontwikkeling bijstandsvolume	Ramingsbijstellingen onvermijdelijk	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve IT	Reserves	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Tozo uitvoeringskosten meerjarig	Reserves	0	51	103	103	103
Tijdelijke ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)	Taakmutaties	-4.330	0	0	0	0
Technische wijzigingen	Technische wijzigingen	681	1.097	751	751	751
Begroting na wijzigingen		-58.540	-59.223	-54.738	-51.965	-50.408

Toelichting financiële bijstellingen

Inzet IT onderbesteding 2021 voor transitie Sorga 2022

In 2021 is er sprake van een onderbesteding op de IT kosten (€ 1,1 mln) omdat de bijdrage aan Wigo4it lager is. Via een kasschuif worden deze middelen in 2022 aangewend binnen het programma voor Volksgezondheid en voor zorg transitie- en implementatiekosten van de applicatie Sorga.

Actualisatie BUIG 2021 - 2022

Voor de verstrekking van bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies ontvangt Rotterdam BUIG-budget van het Rijk. De uitgaven voor 2021 en verdere jaren zijn geactualiseerd met als belangrijkste aanname dat de

ontwikkeling van het Rotterdamse bijstandsvolume meebeweegt met de landelijke ramingen van het Centraal Planbureau (CPB). Ook de inkomsten zijn geactualiseerd na publicatie van het nader voorlopig BUIG-budget 2021 eind april. Voor zowel de inkomsten en uitgaven zijn de bedragen in 2021 fors verlaagd, omdat het aantal bijstandsuitkeringen dit jaar lager uitvalt dan eerder gedacht. De CPB-ramingen gaan nu - door de verlengde steunmaatregelen van het Rijk - uit van meevallende cijfers in 2021, en van een gestage stijging van de bijstand in 2022 en daarna. De BUIG-uitgaven en -inkomsten zijn daarom voor de komende jaren juist opgehoogd.

De uitgaven aan loonkostensubsidies voor nieuw beschut werk en gemeentelijke garantiebannen zijn geactualiseerd voor de jaren 2021-2025. In de Voorjaarsnota vertaalt zich dat in een budgetneutrale verschuiving van taakveld Begeleide participatie naar dit taakveld (- € 1,5 mln in 2021 tot - € 1,5 mln in 2025).

Per saldo zijn voor 2021 en 2022 onttrekkingen aan de bestemmingsreserve BUIG nodig van respectievelijk € 2,5 mln en € 6,5 mln, omdat ingeboekte taakstellingen op de BUIG van respectievelijk € 11,2 en € 4,2 mln niet (volledig) worden gerealiseerd.

Actualisatie BUIG 2021 - 2022 - dekking uit bestemmingsreserve

De actualisatie BUIG (zie hierboven) resulteert in een tekort van € 2,5 mln in 2021 en € 6,5 mln in 2022. Deze tekorten worden onttrokken uit de bestemmingsreserve. Eind 2022 resteert een BUIG reserve van € 26,5 mln.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn aangepast op basis van daadwerkelijke activeringen in 2020, bijgestelde investeringskredieten alsmede geactualiseerde ramingen, omslagrente en bouwrente van de jaarschijven. Een volledig beeld van de kredieten is opgenomen in de paragraaf Investeringskredieten.

Formatieaanpassing vanwege ontwikkeling bijstandsvolume

De geactualiseerde meerjarenraming van het aantal bijstandsuitkeringen heeft gevolgen voor de omvang van de formatie. Op basis van de verwachte volumeontwikkeling en de zogeheten Berenschotnorm is de formatie voor dienstverlening aan werkzoekenden aangepast voor de jaren 2021 en 2022. Binnen dit taakveld wordt in 2021 een kasschuif gedaan naar 2022 van circa € 1,5 mln. Daarnaast is er in 2022 ruim € 851 extra nodig om de dienstverlening aan werkzoekenden uit te kunnen voeren.

Onderbesteding opleidingen en dienstreizen

Vanwege corona wordt er in 2021 minder gebruik gemaakt van het budget voor opleidingen en dienstreizen. De begroting is hierop aangepast.

Tozo Actualisatie uitvoerings- en uitkeringslasten

In deze begrotingswijziging actualiseren we de inkomsten en uitgaven voor de uitvoering van de Tozo (Tijdelijk overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) regeling voor regiogemeenten (€ 300).

Bestemmingsreserve IT

In 2020 is € 600 minder afgeschreven dan begroot doordat de begrote afschrijvingslasten met een andere methodiek zijn berekend dan zou moeten volgens de financiële spelregels. Deze afschrijvingskosten komen onvermijdelijk wel ten laste van het programma in 2021. Om deze kosten van € 600 dit jaar te kunnen dekken, wordt € 600 uit de bestemmingsreserve onttrokken die met dit doel is gevormd uit het rekeningresultaat 2020.

Bestemmingsreserve Tozo uitvoeringskosten meerjarig

Bij de jaarrekening 2020 is een bestemmingsreserve van € 7,5 mln gevormd voor Tozo-uitvoeringskosten (Tozo 1 t/m 3) die doorlopen na 2020. In deze begrotingswijziging worden uitvoeringskosten voor deze doorlopende werkzaamheden onttrokken voor de jaren 2021 t/m 2025. De reden dat deze werkzaamheden zo lang doorlopen heeft te maken met de afwikkeling van bedrijfskredieten.

De kosten voor de doorlopende werkzaamheden van 2020 bedragen ongeveer € 7,5 mln. Deze baten en lasten worden meerjarig verdeeld. In 2021 bedraagt dit € 5,9 mln, 2022 € 182, 2023 tot en met 2025 € 365.

Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)

Het is duidelijk dat de coronapandemie erger is dan verwacht. De pandemie heeft ervoor gezorgd dat de inkomsten van de burger zijn gedaald en hierdoor de woonlasten niet meer betaald kunnen worden. Hiervoor kan de burger gebruik maken van Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK). TONK is een eenmalige vergoeding voor de noodzakelijke kosten (met name vaste woonlasten). In de voorjaarsnota wordt de 1^e tranche verwerkt van deze nieuwe regeling. In de voorjaarsnota wordt de 1e tranche (€ 4,3 mln) verwerkt van deze nieuwe regeling.

Technische wijzigingen

In taakveld Inkomensregelingen - Inkomen zijn er diverse technische wijzigingen geweest. Direct achter de technische wijziging is het effect op het saldo weergegeven

De grootste wijzigingen zijn: Actualisatie begroting Hallo Werk € 311, budgetoverheveling applicatie Sorga (€ 200 in 2021 en € 850 van 2022 t/m 2025) en diverse kleine technische wijzigingen (€ 170).

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

- [Nieuwe energie voor Rotterdam – coalitieakkoord 2018-2022](#)
- [Mensenwerk - beleidskader Participatiewet 2019/2022](#)

Omschrijving taakveld

Binnen het taakveld Inkomensregelingen biedt de gemeente inkomensondersteuning aan Rotterdammers die dit nodig hebben door het verstrekken van uitkeringen. Daarnaast vindt er binnen dit taakveld handhaving plaats, wat bijdraagt aan de rechtmatigheid van de verstrekte uitkeringen.

Dienstverlening is niet alleen een product of dienst die de gemeente biedt, maar ook de manier waarop ze deze product of dienst levert: de persoonlijke bejegening door de ambtenaar. De ambtenaren zijn attent en werken Rotterdammergericht: Ze handelen proactief, situationeel, passen het gedrag aan de klant en de omstandigheden aan. De dienstverlening is mensgericht. Het contact is vriendelijk, open, respectvol en beleefd. Ze luistert, leeft zich in in de situatie van de ander en zijn betrokken. Ze neemt persoonlijk contact op als de situatie erom vraagt. Ze is bereikbaar en service wordt geboden door een medewerker met kennis van zaken.

De dienstverlening is duidelijk. Er is inzicht in de servicenormen en hoe de gemeente daarop presteert. Informatie over de tevredenheid van de dienstverlening wordt gebruikt voor verbetering van de dienstverlening. De informatie is eenduidig, duidelijk, volledig, juist en actueel. Informatie over producten en diensten is digitaal beschikbaar of afneembaar.

Klachten en bezwaren worden gezien als een aanleiding om te leren hoe de dienstverlening aan de uitkeringsgerechtigden kan worden verbeterd. Fouten maken mag en zijn aanleiding om te verbeteren. Klachten gaan vaak over tijdigheid en kwaliteit van de organisatie en over de bejegening van ambtenaren. De klachten, met name bejegening klachten, worden tot een minimumniveau teruggedrongen.

Tot het taakveld Inkomensregelingen behoren:

- inkomensvoorzieningen en loonkostensubsidies op grond van de Participatiewet
- IOAW (Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers)
- IOAZ (Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen)
- kosten van levensonderhoud uit het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz 2004)
- kosten levensonderhoud voor startende ondernemers uit Bbz 2004

Paragrafen

Pagina 98

Paragrafen

Bedrijfsvoering

Energietransitie

Financiële kengetallen

Financiering

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Voorjaarsnota. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Lokale heffingen**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Voorjaarsnota. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Subsidies**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Voorjaarsnota. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee

Weerstandsvormogen en
risicobeheersing

Grondbeleid

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Voorjaarsnota. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Nationaal Programma Rotterdam Zuid****Nationaal Programma Rotterdam Zuid**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Voorjaarsnota. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Sustainable development goals****Investerings**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Voorjaarsnota. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Onderhoud kapitaalgoederen****Onderhoud kapitaalgoederen**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Voorjaarsnota. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee**Verbonden partijen****Verbonden partijen**

x

Deze pagina is niet gewijzigd bij de Voorjaarsnota. Wilt u de oorspronkelijke begroting bezoeken?

[Ja](#)Nee

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering bevat informatie over de interne dienstverlening van de gemeente Rotterdam. Het gaat om het beleid voor HR&O, ICT, Concernhuisvesting en andere onderdelen van de bedrijfsvoering.

- [Organisatieontwikkeling](#)
- [Huisvesting en facilitair](#)
- [HR](#)
- [Informatievoorziening en automatisering](#)
- [Privacy en AVG](#)
- [Overige bedrijfsvoering](#)
- [Effecten en maatregelen Covid-19](#)

Organisatieontwikkeling

Pagina 100

Organisatieontwikkeling

Anders Werken

Werken in coronatijd: door de beperkingen ontstonden kansen om het dagelijkse werk anders te organiseren. Die kansen zijn benut. We ontdekten van de ene op de andere dag dat digitaal werken in vele gevallen kan en voordelen biedt. We hebben de digitale dienstverlening uitgebreid, waardoor we gevarieerder en laagdrempeliger bewoners bereiken. We zochten en vonden mogelijkheden om ondernemers in de stad te ondersteunen met tijdelijke regelingen. We zetten collega's tijdelijk op andere plekken in, daar waar de stad ons nodig heeft.

Het is zaak dit na 'corona' vast te houden. Daarom zorgt 'Anders Werken' in de komende vier jaar voor de volgende randvoorwaarden:

- Digitaal samenwerken en hybride vergaderen is mogelijk.
- Plaats- en tijdonafhankelijk werken is de praktijk: thuis, op kantoor, in de stad of wijk, afhankelijk van het type werk. 'Het kantoor' is straks vooral een plaats waar medewerkers elkaar ontmoeten en samenwerken.
- Medewerkers krijgen trainingen om vertrouwd te raken met Anders Werken.
- Regelingen over werkplekkeuze en onkostenvergoedingen veranderen mee met de praktijk.

Ontwikkelingen 2021

- Er zijn al ruim 70 hybride vergadervoorzieningen gerealiseerd, verdeeld over verschillende plekken in de stad. Er komen in de loop van 2021 nog plekken bij.
- In juni start een kleinschalige proef met anders ontmoeten en samenwerken in het Timmerhuis.

- In mei en juni worden gesprekken gevoerd met de clusters over werkstijlen en inrichtingsbouwstenen voor de kantoorpanden die passen bij Anders Werken, in het najaar ligt er een inrichtingsplan.
- De verkenning naar locaties voor wijkhubs loopt. Er zijn er al twee gerealiseerd en in 2021 komen er nog vijf bij.

Huisvesting en facilitair

Pagina 101

Concernhuisvesting

De ontwikkelingen rond en na 'corona' maken een herziening noodzakelijk van de Rotterdamse uitgangspunten voor concernhuisvesting. Hierbij zijn de clusters - als gebruikers van de gebouwen - nauw betrokken. Het Timmerhuis is proeflocatie en krijgt een nieuwe gedaante als ontmoetingscentrum van de toekomst. De realisatie van wijkhubs wordt vervolgd; het doel is om eind 2021 zeven wijkhubs te hebben waar medewerkers kunnen werken. Daarnaast wordt vanuit concernhuisvesting de crisisorganisatie ondersteund en worden opstartscenario's voorbereid. Zodra de stand van zaken rond corona dit toelaat, kunnen medewerkers de plekken voor het fysiek en hybride ontmoeten daadwerkelijk gebruiken.

Bij concernhuisvesting zijn er in verband met de coronamaatregelen incidenteel minder kosten door minder gebruik van kantoorlocaties. Bij de voorjaarsretraite heeft het college ingestemd met de voorstellen die zijn voortgekomen uit de bestuursopdracht Vastgoed. Daarmee is het Integraal Huisvestingsplan 2021-2030 vastgesteld, waarvan de concernhuisvesting deel uitmaakt. Met de vaststelling van het huisvestingsplan zijn ook de daarmee samenhangende vervangingsinvesteringen vastgesteld.

HR

Pagina 102

HR

[Formatie en bezetting Arbeidskosten](#)[Verzuim](#)[Inclusie](#)[Integriteit](#)

Formatie en bezetting

Formatie en bezetting (in fte)

Ten opzichte van de begroting 2021 is de formatie bij de 1^e herziening 2021 met 97 fte bijgesteld. Deze stijging zit vooral in de formatie ten behoeve van het primair proces of directe ondersteuning daarvan:

- Veel nieuwe instroom heeft plaatsgevonden bij cluster Maatschappelijke Ontwikkeling waarbij er voor Maatschappelijke Ondersteuning in de Wijk (MOW) een uitbreiding heeft plaatsgevonden op de functies Activeringscoach, Jongerenconsulent en WMO-Adviseur.
- Bij cluster Stadsontwikkeling is de toename in de bezetting toe te wijzen aan instroom vanuit inhuur grotendeels in navolging van de motie 'Zeker zijn van een baan bij de gemeente Rotterdam #2' (19bb24571 d.d. 28 november 2019). Verder is er door de afdeling Bouw- en Woningtoezicht conform afspraak extra geïnvesteerd in toezicht op gebouwen en de kwaliteit van de inspectie. Het is gelukt de beschikbare formatie voor deze afdeling verder in te vullen.
- De afdeling Communicatie (cluster Bestuurs- en Concernondersteuning) heeft in de eerste vier maanden een hoge instroom. Dit heeft enerzijds te maken met de motie 'Zeker zijn van een baan bij de gemeente Rotterdam #2'. Anderzijds zijn er veel extra medewerkers ingezet om de communicatie uitingen rondom Corona uit te voeren. Ook is er tijdelijke extra inzet van medewerkers voor de communicatie rondom het Eurovisie Songfestival.
- Bij het cluster Stadsbeheer is de formatie, en daarmee de bezetting, uitgebreid door de uitbreiding voor betaald parkeren in de stad.

De bezetting is hoger dan de formatie. Hiervoor zijn de budgetten wel aanwezig. Bij de 2e Herziening 2021 zal dit, waar mogelijk, worden vastgelegd in de formatie.

In- en uitstroom

De eerste periode van 2021 zijn er in totaal 578 nieuwe medewerkers ingestroomd bij de gemeente Rotterdam. Daarvan is 34% jonger dan 30 jaar.

In deze periode zijn er 227 medewerkers uitgestroomd, waarvan 59% 60 jaar of ouder is.

Stages

In De Rotterdamse Aanpak Jeugdwerkgelegenheid en in het afdoeningsvoorstel van de motie 'Meer Werk en Werkervaring' (21bb4796 d.d. 20 april 2021) is benoemd dat de gemeente als werkgever graag het voortouw neemt in het begeleiden van stagiairs. Daarbij is de ambitie uitgesproken om in geheel 2021 in totaal 1.124 stagiairs in te laten stromen binnen de gemeente Rotterdam. Dat is een verdubbeling ten opzichte van 2020. In de eerste vier maanden van 2021 zijn er 389 nieuwe stagiairs gestart en totaal 550 stagiairs actief.

In de Rotterdamse Aanpak Jeugdwerkgelegenheid is verder de ambitie opgenomen om 25% van het totale aantal stageplaatsen voor MBO studenten beschikbaar te stellen. De laatste jaren lag dit bij gemeente Rotterdam gemiddeld rond de 20%. Van de stagiairs die in de eerste vier maanden van 2021 gestart zijn volgt 25% een MBO-opleiding.

De gemeente Rotterdam is door de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) genomineerd door meest inspirerend en creatief leerbedrijf. Deze nominatie is onderdeel van de landelijke campagne 'Ideas on stage'.

Arbeidskosten

Arbeidskosten bestaan uit loonkosten (medewerkers in dienst van de gemeente Rotterdam) en kosten van ingehuurde medewerkers.

Algemeen

De 1^e herziening 2021 laat ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2021 een stijging van de arbeidskosten zien van € 146,7 mln. Het betreft € 64,1 mln aan loonkosten en € 82,6 mln aan kosten voor externe inhuur. € 79 mln van de kosten externe inhuur komt voort uit het Programma Volksgezondheid en Zorg waar de Corona GGD-GHOR organisatie onderdeel van uitmaakt.

In de oorspronkelijke begroting is het percentage inhuur ten opzichte van de totale arbeidskosten 8,0%. Na de 1^e herziening komt dit op 14,0% van de totale arbeidskosten (8,2% exclusief inhuur ten laste van het Programma Corona GGD-GHOR).

Loonkosten

De stijging van de begrote loonkosten is met name zichtbaar op de Volksgezondheid en Zorg, Werk & Inkomen, Maatschappelijke Ondersteuning en Overhead.

- Bij het programma Volksgezondheid en Zorg is een bijstelling gedaan van in totaal € 13,7 mln volledig ten behoeve van de coronaorganisatie. Ook is er een team vormgegeven binnen het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling met als taak de afhandeling voor gedupeerden van de toeslagenproblematiek. Financiering vindt plaats vanuit het Ministerie van Financiën.
- Bij het programma Werk en Inkomen is er sprake van een verschuiving van budget voor externe inhuur naar budget voor ambtelijke medewerkers.
- Binnen het programma Maatschappelijke Ondersteuning vindt een overheveling plaats van Arbeidsparticipatie-werk naar Prestatie 010, waarbij het budget voor re-integratie instrumenten is omgezet naar budget voor arbeidskosten. Persoonlijke aandacht van werkconsulenten blijkt het meest effectief in de begeleiding richting werk. Verder is een bijstelling nodig voor het op peil houden van de dienstverlening door de toename instroom in de bijstand.
- Het programma Overhead heeft het loonkostenbudget verhoogd vanwege de nieuwe opzet van het traineeprogramma en een toename van de vraag gestuurde dienstverlening vanuit de clusters ten behoeve van het primair proces. De financiële dekking hiervan komt vanuit de clusters. Bij het programma Overhead is verder sprake van een verschuiving van inhuurbudget naar loonkosten budget met als doel het terugdringen van langdurige inhuur en opbouw kennis en ervaring bij vaste medewerkers.

Inhuur

De stijging van de begrote kosten voor externe inhuur zit met name bij de programma's Volksgezondheid en Zorg, Stedelijke Inrichting en Ontwikkeling en Openbare Orde en Veiligheid.

- Binnen het programma Volksgezondheid en Zorg is voor de Corona GGD-GHOR organisatie een bijstelling gedaan van € 79 mln op het inhuurbudget.
- Bij het programma Stedelijke Inrichting en Ontwikkeling is budget vrijgemaakt voor het programma Duurzaamheid in gebiedsontwikkeling en het programma Ruimtelijke programmatische impact Energietransitie. Dit betreft werkzaamheden op het gebied van bouwinspecties en landschaps- en stedenontwerpen.
- Voor het programma Openbare Orde en Veiligheid heeft er een verschuiving van budget voor loonkosten naar budget voor kosten externe inhuur plaatsgevonden. Dit betreft moeilijk vervulbare vacatures bij Handhaving. Door krapte op de arbeidsmarkt en een langdurig opleidingstraject worden extra handhavers ingehuurd met de intentie geschikte kandidaten te laten instromen. De werving en selectie en het opleiden is bemoeilijkt door de coronamaatregelen.

Verzuim

De ingezette daling van het verzuim heeft in het de eerste vier maanden 2021 vervolg gekregen. Het kalenderjaar 2020 is afgesloten met een voortschrijdend verzuimpercentage van 5,7%, de vierde maand van 2021 sloot af met 5,5%.

Dit vervolg in de daling is te zien in kort, middellang, lang verzuim, maar ook de meldingsfrequentie is gedaald van 0,67 naar 0,56. Het aantal medewerkers met 0% verzuim is toegenomen van 53,8% naar 59,6%.

Voor alle medewerkers wordt elk najaar het FitFestival georganiseerd met als doel vitaal en plezierig werken. In april 2021 heeft er ook een lente-editie plaatsgevonden met een passend -voornamelijk digitaal- aanbod. Medewerkers hebben deelgenomen aan verschillende workshops, webinars of lezingen. Voorbeelden hiervan zijn lunch-workouts en webinars met onderwerpen zoals 'Mentale kracht en veerkracht', 'Fit achter je bureau', en 'Ontspannen in werk en ouderschap'. Ook hebben medewerkers gebruik kunnen maken van de mogelijkheid om coronaveilig een healthcheck te laten doen in de gezondheidsbus die op diverse plaatsen in de stad en regio aanwezig was.

Inclusie

In 2020 heeft Black Lives Matter een extra impuls gegeven aan het bevorderen van inclusie en diversiteit binnen de gemeentelijke organisatie. Dit heeft geleid tot het plan 'Rotterdam tegen racisme 2020 - 2022'. Naast de extra activiteiten die voor de stad georganiseerd worden, komt inclusie en diversiteit binnen de gemeentelijke organisatie aan bod in dit plan.

Een inclusieve en diverse gemeente houdt voor gemeente Rotterdam in: goed werkgeverschap voor *iedereen*. Dit is de basis voor onze initiatieven die bijdragen aan een inclusieve en diverse gemeente.

Concrete initiatieven vinden plaats en zijn te groeperen in bewustwording, inclusief werven en selecteren, inclusieve communicatie en inzicht in inclusie en diversiteit.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Structureel aanbod webinars, workshops, inspiratiesessies, trainingen en dialoogtafels gericht op bewustwording en kennisdeling.
- Leergang Inclusief leiderschap, opgezet en uitgevoerd door de Universiteit Leiden, samen met wetenschappers en praktijkexperts uit het vakgebied.
- Nieuwsbrief Inclusie, met als doel medewerkers informeren, communiceren over het aanbod, en netwerken.
- Het Inclusiviteitspanel: een groep jonge medewerkers met verschillende achtergronden adviseert, denkt en werkt mee bij benoemingen van in eerste instantie topkader en afdelingshoofden. Dit panel wordt gaandeweg ook bij andere benoemingen betrokken.
- Naar aanleiding van schriftelijke vragen van Groen Links (21bb4212 d.d. 31 maart 2021) wordt de Verklaring van Dordrecht ondertekend waarmee de gemeente Rotterdam zich committeert aan goed werkgeverschap voor transgender medewerkers.

Integriteit

Een betrouwbare overheid is een integere overheid. Het liefst zou je willen dat dit voor alle overheidsorganisaties geldt. Dus ook voor de gemeente Rotterdam. Daar doen we ook van alles aan. Toch maakte de fraudezaak bij Stadsbeheer, die vorig jaar aan het licht kwam, duidelijk dat je voortdurend moet blijven werken aan een integere organisatie. Integriteit moet in de haarvaten van de gemeente zitten. Daarvoor moet je dus regelmatig naar binnen durven kijken en onderzoeken of de zaken op het gebied van integriteit goed op orde zijn. Niet alleen door middel van gesprekken, maar ook door op tijd bij te sturen en te handhaven. Je bent dus nooit klaar met werken aan integriteit.

De motie 'Integer ben je niet een beetje' (20bb19126) van 17 december 2020 gaf opdracht aan het college extern onderzoek te doen. Strated Consulting heeft het onderzoek uitgevoerd met als resultaat het rapport 'Onderzoek naar de kwaliteit van de Rotterdamse ambtelijke integriteitsketen' (mei 2021). In het rapport zijn voor alle schakels van de integriteitsketen aanbevelingen gedaan. In 2020 is een interne audit uitgevoerd naar de Hard Controls Fraude, ook gevolgd door aanbevelingen en is een onderzoek gedaan naar quick wins. Het rapport, de audit en het onderzoek leiden tot de gezamenlijke conclusie dat zowel op concern- als clusterniveau ruimte is voor intensivering, uitbreiding en verbetering van de ambtelijke integriteitsketen. Het Actieplan met alle te nemen maatregelen wordt in juni besproken met de portefeuillehouders Integriteit en daarna in de Concerndirectie.

Wet Open Overheid / Programma Rotterdam Transparant

De Wet Open Overheid (Woo) is de beoogde opvolger van de Wet Openbaarheid Bestuur (Wob). Bij het schrijven van deze herziening, mei 2021, behandelde de Eerste Kamer [de wijzigingswet Woo](#).

De verwachte inwerkingtreding van de Woo is 2022. Het doel van de Woo is de overheid transparanter te maken door nadruk te leggen op actieve openbaarmaking. Met het programma Rotterdam Transparant bereidt onze gemeente de invoering van deze wet voor. Het programma houdt zich vooral bezig met procesaanpassing en gedragsverandering. Hiervoor stelt het Rijk vanaf 2022 een bijdrage beschikbaar. De gemeente wil deze bijdrage gebruiken om de kosten te betalen voor de invoering van de wet en voor actieve publicatie van openbare stukken op een landelijke website. De gemeente past de reikwijdte van het programma Rotterdam Transparant aan, aan de hoogte van het bedrag dat het Rijk beschikbaar stelt.

De Woo raakt veel organisatieonderdelen van de gemeente. De invoering ervan heeft vergelijkbare gevolgen als de invoering van de AVG. De Woo maakt het actief openbaar maken verplicht van 11 categorieën documenten, waaronder bestuursstukken en bepaalde beschikkingen. Voor de passieve openbaarmaking geldt bovendien een kortere afhandeltermijn dan bij de Wob: maximaal 6 weken om een besluit te nemen, in plaats van acht. De invoering van de wet duurt zeker vijf jaar.

Wet Openbaarheid Bestuur

De Wob regelt het recht op overheidsinformatie. Iedereen kan een verzoek indienen om informatie die bij de gemeente berust. De gemeente krijgt jaarlijks tussen de 200 en 300 Wob-verzoeken. Die gaan over diverse onderwerpen en zijn verschillend van aard en omvang. Afgehandelde Wob-verzoeken publiceert de gemeente op [de website](#).

Het college informeert via de P&C-cyclus de gemeenteraad over de ontvangen Wob-verzoeken en de afhandeltermijn. Deze manier van informatie vloeit voort uit een op 8 april 2021 aangenomen motie.

Afhandeling Wob-verzoeken

De wettelijke afhandeltermijn van een Wob-verzoek bedraagt acht weken: vier weken, met eenmalige verlenging met nogmaals vier weken.

Van januari tot en mei 2021 kreeg de gemeente Rotterdam 142 Wob-verzoeken. Voor 53% van deze verzoeken duurde de afhandeling langer dan de wettelijke termijn van acht weken. Daarmee is de niet-tijdige afhandeling van Wob-verzoeken te hoog. Op dit moment werkt het college aan een verbeterplan om sneller aan Wob-verzoeken te voldoen. Hierom is gevraagd in een aantal moties in 2021. In de volgende P&C-cyclus rapporteert het college nader hierover, inclusief over het werken met doelstellingen.

Algoritmes

Over het gebruik van algoritmes bracht de Rotterdamse Rekenkamer in april 2021 [het rapport 'Gekleurde technologie'](#) uit. Daarin constateerde de Rekenkamer dat er te weinig transparantie is over het gebruik van algoritmen en dat dit kan leiden tot vooringenomen uitkomsten. Het college heeft alle aanbevelingen uit het rapport overgenomen, inclusief de aanbeveling om algoritmes in een register vast te leggen.

Privacy en AVG

Pagina 104

Privacy en AVG

Op 25 mei 2021 was de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) precies drie jaar in werking. Het is in deze drie jaren steeds vanzelfsprekender geworden om privacyaspecten mee te wegen in nieuwe gemeentelijke processen. Aan de basis van de AVG liggen een aantal wettelijk verplichte instrumenten:

- het register van verwerkingen
- de DPIA (Data Protection Impact Assessment)
- de verwerkersovereenkomst met externe partijen die gegevens verwerken namens de gemeente
- het datalekkenregister
- een proces voor de rechten van betrokkenen.

Inmiddels is het overgrote deel van deze instrumenten gerealiseerd. Dat is van groot belang, want met de snel toenemende mogelijkheden van datatechnologie nemen de risico's voor de privacy van burgers en medewerkers toe.

In 2021 en volgende jaren ligt de focus op 'Privacy by design', het gebruik van algoritmen, gegevensdeling en de gevolgen van nieuwe wetgeving. Bij Privacy by design gaat het erom processen en systemen vanaf het begin zo in te richten dat medewerkers meteen rekening houden met de privacyvoorwaarden van dat proces of systeem.

De Digitale Overheid is een belangrijk thema. De gemeentelijke doelstellingen zijn beschreven [in de digitale stad](#). Datatechnologie helpt de gemeente om oplossingen te vinden voor een grote verscheidenheid aan vraagstukken, bijvoorbeeld bij mobiliteit, veiligheid en dienstverlening. Ook cameratoezicht is zo'n terrein. Aan datatechnologie zijn privacyrisico's verbonden. Dat is een goede reden om te focussen op de volgende ontwikkelingen:

- Het gebruik van datatechnologie voor Smart Cities, Datagedreven werken
- Samenwerkingsverbanden waarin gegevens gedeeld worden (denk aan het Sociaal domein en Veiligheidshuis)
- Databeveiliging
- Het gebruik van algoritmes, etc.

Naast het interne toezicht daarop door de Functionaris Gegevensbescherming (FG) is er extern toezicht. [De AP](#) richt zich in haar toezichthoudende rol onder meer op de digitale overheid, samenwerkingsverbanden/ ongeoorloofd delen, artificiële intelligentie & algoritmes en het stelsel van toezicht.

Zo loopt er een verkennend onderzoek van de Autoriteit Persoonsgegevens bij gemeentes waaronder Rotterdam naar de ontwikkelingen voor [Smart Cities](#) en de manier waarop gemeenten in dat verband omgaan met de privacy van bewoners en bezoekers.

Datalekken

De gemeente verwerkt jaarlijks heel veel gegevens. Daarbij gaat er weleens iets mis en ontstaat er een datalek. Een datalek is een incident waarbij persoonsgegevens (mogelijk) in handen zijn gekomen van onbevoegden. Het kan bijvoorbeeld gaan om een verkeerd geadresseerde brief of e-mail. In het eerste kwartaal van 2021 waren er circa 80 meldingen, waarvan er [15 datalekken](#) zijn gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Het aantal meldingen is ongeveer gelijk aan het aantal meldingen in het eerste kwartaal van 2020. Het bewustzijn van privacyrisico's in het dagelijks werk blijft een belangrijk aandachtspunt. Dit bewustzijn groeit, mede door de interne Blijf Alert! Campagne. De e-learning informatieveiligheid en privacy is beschikbaar voor alle medewerkers. Daarnaast is een verdiepende module ontwikkeld en aangeboden aan de 'ambassadeurs'. Nu de medewerkers door de coronamaatregelen veel meer thuiswerken, is ingezet op het aanbod van filmpjes, zoals het filmpje met 'de 10 gouden geboden' voor veilig thuiswerken.

Incidenten laten zien dat de gemeente er nog niet is als het gaat om de veiligheid van persoonsgegevens. Een belangrijk middel om privacyrisico's te verminderen is het tijdig uitvoeren van een DPIA (Data Protection Impact Assessment). Een grondige analyse van de risico's van een gegevensverwerking leidt tot een aanzienlijk kleinere kans op datalekken. Het [aantal DPIA's](#) op risicovolle verwerkingen is gestegen van 56 eind 2020 naar 115 aan het eind van het eerste kwartaal 2021.

Recht van betrokkenen

De AVG biedt burgers de mogelijkheid om inzage in de eigen persoonsgegevens te krijgen. In het eerste kwartaal van 2021 was er een flinke stijging van het aantal AVG-verzoeken van burgers ten opzichte van voorgaande kwartalen. Dit komt door het grote datalek bij de GGD's in januari. Dat leidde tot veel verzoeken tot verwijdering van gegevens. In april waren er al 190 verzoeken ingediend, waarvan 177 de GGD betroffen. Bij 117 verzoeken ging het om de vraag gegevens te verwijderen. Ter vergelijking: in heel 2020 werden 142 AVG-verzoeken ingediend; dat waren voor het overgrote deel vragen om inzage en slechts vier verzoeken om verwijdering. Door de aantallen en moeilijkheid van de aard van de verzoeken duurt de afhandeling nu langer dan in 2020.

Overige bedrijfsvoering

Pagina 105

Overige bedrijfsvoering

Europese ontwikkelingen

Cluster Bestuurs- en concernontwikkeling (BCO) zet het Digitaal Office Europa (DOE) op. Dit digitale kantoor houdt zich bezig met lobbyzaken, kennisuitwisseling, subsidie en input op beleidsvoornemens. Het is de bedoeling

veel aandacht te geven aan de verbinding van initiatieven op gebied van digitalisering en Europa. Ook ondersteunt het DOE de uitvoering van dergelijke initiatieven. Het DOE werkt bij voorkeur concernbreed. Een voorbeeld is de proef met een tool die is ontwikkeld op basis van artificial intelligence. Dit instrument helpt bij het zoeken naar partnerschappen en de historie van eerdere Europese projecten en programma's, en eventueel inschrijven op Europese calls for proposal/ subsidiekansen.

Op 27 en 28 mei 2021 vond de eerste editie van het Europa Festival plaats. Het is een intern festival om medewerkers concernbreed te interesseren voor, en te enthousiasmeren en informeren over Europa. Cluster BCO levert bijdragen aan onder meer de virtuele omgeving voor het festival, sessies over 'digitaal doen' in Europa, de digitale stad en inkoop samenwerking in Europa.

Effecten en maatregelen Covid-19

Pagina 106

Effecten en maatregelen Covid-19

De gevolgen van de pandemie op de volksgezondheid en de gezondheidszorg zijn groot en naarmate het virus langer onder ons is en de beperkende maatregelen aanhouden, wordt duidelijk dat de economische en maatschappelijke gevolgen sporen trekken in de maatschappij (zie ook [bestuurlijke hoofdlijnen](#)).

De Coronacrisis heeft de gemeente op vele manieren financieel getroffen. Enerzijds heeft het geleid tot een onvermijdelijke daling van baten. Meest in het oog springend zijn de daling van inkomsten uit parkeerbelasting (door minder verkeersbewegingen), logiesbelasting (door een scherpe daling van het aantal toeristen en zakenreizen) en dividend (een aantal bedrijven waarin Rotterdam deelneemt keert tijdelijk geen dividend uit). De baten uit grondexploitatie en erfpacht laten vooralsnog geen daling zien. De woningmarkt is nog steeds krap. Het risico dat ook deze baten dalen, is echter niet ondenkbaar. Anderzijds heeft de Coronacrisis geleid tot een onvermijdelijke stijging van lasten. Enkele hiervan zijn de hogere uitvoeringslasten van de GGD en de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, de extra uitvoeringslasten die worden gemaakt om inwoners van tijdelijke inkomensondersteuning te voorzien, de extra zorglasten, bijvoorbeeld als gevolg van extra inzet door het Centrum voor Jeugd en Gezin en crisisopvang, de extra lasten van afvalinzameling en de hogere kosten van de verkiezingen voor de Tweede Kamer. Overigens leidt de Coronacrisis ook, maar dan in veel mindere mate, tot een daling van lasten.

De Coronacrisis is nog steeds met veel onzekerheden omgeven. Het is onzeker hoelang de crisis zal voortduren en welke maatregelen van kracht zullen zijn om de gezondheidsrisico's te beperken. Het effect op de gemeentelijke begroting en meerjarenraming is dan ook lastig te bepalen. Temeer, omdat ook onzeker is in welke

mate het Rijk de gemeente zal compenseren voor de financiële tegenvallers. Toch tekent zich wel steeds scherper een waarschijnlijk scenario af.

In deze voorjaarsnota wordt uitgegaan van een basisscenario en houden we rekening met een pessimistisch scenario; deze hebben een nauwe samenhang met de scenario's zoals die door het CBP worden gehanteerd.

In het *basisscenario* is in een groot deel van 2021 in wisselende mate sprake van contactbeperkende maatregelen en zijn deze vanaf 2022 niet meer nodig. De extra lasten en lagere inkomsten in dit scenario tellen op tot circa € 54 miljoen. Op basis van de ervaringen in 2020 wordt ervan uitgegaan dat dit volledig door het Rijk wordt gecompenseerd. Hiertoe nemen we voor nu een stelpost op die verrekend zal worden met de daadwerkelijk ontvangen compensatie. Daarnaast zijn er enkele majeure lasten die één op één door het Rijk worden gecompenseerd zoals de uitvoering van de Corona-organisatie bij de GGD en de lasten i.v.m. de uitvoering van de Tozo-regelingen.

In onderstaande tabel is de financiële impact van Corona weergegeven zoals die nu wordt voorzien.

Onderwerp	2021	2022	2023	2024	2025
Coulanceregeling Vastgoed	-10.650				
Dividendopbrengsten		-2.700	-2.100	-1.400	-700
Herstelmaatregelen korte termijn	-1.300				
Logiesbelasting	-5.900	-3.700	-1.700		
Markten	-1.000				
Onderbesteding opleidingen en dienstreizen	1.299				
Parkeerinkomsten	-18.000				
Rotterdampas	640				
Schone stad	-4.345				
Speeltuinen en scouting	-300				
Verkiezingen 2021 (resterend)	-2.583				
Stelpost compensatie Rijk	42.138	6.400	3.800	1.400	700
Totaal	0	0	0	0	0

Daarnaast zijn er in de december- en maartcirculaire verschillende taakmutaties opgenomen die gerelateerd zijn aan de Coronacrisis. Dit zijn middelen die vanuit het Rijk zijn ontvangen en worden ingezet voor het beoogde doel. Totaal gaat het om een bedrag van ruim € 47 mln voor 2021.

Verkiezingen 2021 (deel decembercirculaire)	0,7
Aanpak schuldenbeleid en bijzondere bijstand	2,7
Extra begeleiding kwetsbare groepen	1,3
Herstelaanpak jongeren	4,8
Noodsteun Cultuur	6,0
Eenzaamheid ouderen	1,1
Vernieuwings- en herstelopgave Cultuur	6,3
Begeleiding naar werk	15,2
Crisisdienstverlening arbeidsmarktregio	5,0
TONK	4,3
Totaal	47,5

In de Voorjaarsnota is ook rekening gehouden met een *pessimistisch scenario*; hierbij is nog steeds sprake van relatief forse contactbeperkende maatregelen na 2021. De mogelijke financiële tegenvallers van dit scenario zijn als risico opgenomen in de berekening van het [weerstandsvermogen](#). Algemeen uitgangspunt hierbij is dat naarmate de crisis langer voortduurt de financiële impact groter en structureler van aard is en de mate van compensatie vanuit het rijk afneemt. In de berekening van het benodigde weerstandsvermogen is rekening gehouden met een risicobedrag van € 31 mln in 2022 tot € 128 mln in 2025 met een afnemende kans van optreden (van 25% in 2022 naar 5% in 2025).

In deze risico-bepaling wordt, naast een groot aantal kleine risico's, met name rekening gehouden met de volgende onzekerheden:

- minder baten uit parkeer- en logiesbelastingen (ca. € 26 mln)
- minder baten uit verkoop van vastgoed (oplopend naar € 11 mln in 2025);
- minder baten uit de verhuur van commercieel en strategisch vastgoed (oplopend naar ca. € 18 mln in 2025);
- extra lasten voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang (€ 9,4 mln);
- extra lasten voor noodzakelijke jeugdhulp, inzet Centrum voor Jeugd en Gezin en een toename aan crisisopvang (€ 8 mln);
- minder baten uit erfpacht (€ 7,5 mln);
- minder baten als gevolg van omzetverlies Rotterdam Inclusief en Magis (€ 6 mln);
- extra lasten voor afvalinzameling (ca. € 4 mln);
- extra lasten voor verkiezingen (ca. € 3 mln);
- minder baten uit dividend (oplopend naar € 6,25 mln in 2025).

Een aantal financiële risico's is niet opgenomen in deze risico-bepaling maar zijn onderdeel van afzonderlijke risico's in het [benodigde weerstandsvermogen](#). Het gaat dan om het risico dat:

- de door de gemeente verstrekte leningen niet worden afgelost en de gemeente wordt aangesproken op door hem verleende garanties en borgstellingen.
- de resultaten uit grondexploitaties door een afnemende vraag naar woningen afnemen.
- de inkomsten uit het gemeentefonds afnemen, omdat het Rijk gaat bezuinigen, zodat de schuldenlast niet verder oploopt of wordt teruggedrongen. Of omdat het herstel van de trap-op-trap-af-systematiek voor het Gemeentefonds, die i.v.m. de Coronacrisis tijdelijk buiten werking is gesteld, voor de gemeente nadelig uitpakt.

Energietransitie

Pagina 107

Energietransitie

Met nieuwe energie bouwen aan de stad van morgen

Een duurzaam, energiezuinig Rotterdam, met een betere luchtkwaliteit met alle ruimte voor innovaties. De keuzes die we daarin maken bieden veel kansen. De energietransitie kan een vliegwiel zijn voor het ontwikkelen van nieuwe, duurzame, circulaire bedrijven en het opknappen en verduurzamen van woningen en wijken en zorgt daarmee voor nieuwe werkgelegenheid.

In deze collegeperiode zetten we in op het versnellen van de Energietransitie in Rotterdam en het optimaal benutten en versnellen van de kansen die dit met zich meebrengt. Hiervoor is een bedrag van 68,2 miljoen euro vrijgemaakt en ondergebracht in de bestemmingsreserve Energietransitie. De middelen zijn verdeeld over zes thema's: Haven en Industrie, Gebouwde omgeving, Emissieloze Mobiliteit, Schone Energie, Nieuwe Economie en Lokale Duurzame Initiatieven.

In september 2019 zijn we gestart met de uitvoering van het eerste uitvoeringsplan energietransitie. In juli 2020 heeft het college het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022 vastgesteld. Hierin is voor 2020-2022 een bedrag van € 68,1 miljoen van de € 68,2 miljoen van de Bestemmingsreserve Energietransitie gecommitteerd aan 52 programma's en projecten. In maart 2021 is het Uitvoeringsplan Energie aangevuld met 9 nieuwe projecten. Hiermee is de gehele 68,2 miljoen euro gecommitteerd.

Dit geeft het volgende beeld:

Thema's	Gemeentelijke bijdrage					Aanvullende financiering		
	Realisatie	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting na 2022	Totaal Gemeente	Bijdrage Rijk	Totaal Beschikbaar
	2019	2020	2021	2022				
Haven en Industrie	0,3	0,8	3,0	-	1,5	5,5	4,4	9,7
Gebouwde omgeving	0,0	1,2	4,3	2,4	-	7,8	6,1	13,9
Emissieloze Mobiliteit	0,0	3,9	8,1	8,2	-	20,1	-	20,1

Schone Energie	0,3	1,3	6,5	4,1	6,0	18,1	-	18,1
Nieuwe Economie	1,5	4,0	5,5	3,6	-	14,5	-	14,5
Lokale duurzame Initiatieven	-	0,2	0,9	0,2	-	1,2	-	1,2
Proceskosten	-	0,4	0,3	0,2	-	0,8	-	0,8
Totaal	2,1	11,6	28,4	18,7	7,5	68,2	10,5	78,7

Inzet middelen

Veel projecten, die we met deze middelen financieren hebben een innovatief karakter. Soms komen ontwikkelingen onverhoopt niet van de grond of lukt het niet om de benodigde cofinanciering van andere partijen tijdig te verkrijgen. Dan is onze bijdrage niet meer nodig.

In januari 2021 is de voortgang van de lopende projecten uit het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022 in kaart gebracht. Op basis hiervan is 5,3 miljoen euro herschikt over lopende projecten en zijn negen nieuwe projecten en programma's toegevoegd aan het Uitvoeringsplan Energietransitie.

De volgende projecten zijn aan het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022 toegevoegd:

1. Maaskoeling Nieuwe Luxor
2. Werkgeversaanpak duurzame mobiliteit
3. Programma Walstroom
4. Energiewinning rioolgemeaal Ahoy
5. Selectieve Plastic Extractie
6. Hydrocat 3
7. Groencollect
8. Asbetter
9. Energie van Rotterdam

De herschikking van de middelen over de lopende projecten en een korte beschrijving van deze nieuwe projecten zijn opgenomen in een [addendum](#), dat is toegevoegd aan het Uitvoeringsplan Energietransitie 2020-2022.

Voortgang 2021

Veel lopende projecten en programma's zijn volop in uitvoering. Zo is er een nieuwe ronde van de subsidieregeling Smart Energy Systems waarvoor veel nieuwe aanvragen worden verwacht, is de Rotterdamse luchtclub gelanceerd waarbij Rotterdammers zelf de luchtkwaliteit gaan meten en is de vervanging van alle lampen in de openbare verlichting door LED volop in uitvoering.

Tegelijkertijd zien we ook de impact van de corona crisis op de uitvoering van projecten. Projecten komen soms tot stilstand of in de vertraging omdat activiteiten geen doorgang kunnen vinden. Een voorbeeld hiervan is het programma voor het opleiden van Energiecoaches in de stad.

Soms zorgen externe ontwikkelingen ervoor dat projecten niet doorgaan. Een voorbeeld hiervan is het project Mobility City Campus. In de jaarrekening was al aangekondigd dat de ontwikkeling van de Mobility Campus mogelijk zou stagneren. In de afgelopen maanden is duidelijk geworden dat de ambities van de ontwikkelende partij Mobility Innovation Campus Rotterdam B.V. in de vooropgestelde structuur niet gerealiseerd gaan worden. Daarmee vervalt ook de grondslag van de resterende reservering van €150.000,-- aan ETB middelen, die bedoeld was voor de doorontwikkeling van de business case door deze private partij.

Energietransitiefonds Rotterdam

Eind 2020 is het Energietransitiefonds Rotterdam opgericht. Het fonds heeft als belangrijkste doelstellingen de reductie van de uitstoot van CO₂, de verbetering van de luchtkwaliteit en het verminderen van het gebruik van primaire grondstoffen (circulariteit). De middelen in dit fonds worden revolverend ingezet om investeringen in de energietransitie in Rotterdam mogelijk te maken of te versnellen en laagdrempelige leningen te verstrekken aan woningeigenaren, VVE's en kleine ondernemers. Met dit fonds geven we een belangrijke impuls aan de versnelling van deze omvangrijke transitie.

Uitgangspunt is dat we projecten ondersteunen die aan één of meerdere van deze doelstellingen bijdragen en als gevolg van een gebrek aan (passende) financiering niet of onvoldoende snel van de grond komen. Het geld dat in het revolverende fonds terugvloeit, kan opnieuw worden ingezet voor de energietransitie in Rotterdam. Op die manier verwachten wij zoveel mogelijk effect uit onze middelen te halen.

Het fonds bestaat uit diverse regelingen. Voor het Energietransitiefonds voor bedrijven is eind 2020 een deelneming opgericht waarvan het beheer is ondergebracht bij Innovation Quarter. Voor dit deel van het fonds is in de eerste maanden van 2021 een Investeringscommissie en Raad van Commissarissen ingesteld. We verwachten in de loop van dit jaar de eerste investeringsaanvragen.

Voor Rotterdammers die energiebesparende en woningverbeterende maatregelen willen nemen zijn specifieke leningregelingen gemaakt. De leningregelingen voor eigenaar-bewoners en verhuurders zijn in april 2021 live gegaan en zijn onderdeel van de campagne Power voor Rotterdam. De regeling voor Vereniging van Eigenaren (VVE's), MKB bedrijven en maatschappelijke organisaties volgen medio 2021.

Financiële kengetallen

Pagina 108

Financiële kengetallen

Voor de sturing op en de verantwoording over de financiële positie van de gemeente wordt gebruikt gemaakt van verschillende financiële kengetallen.

Beleid

De basis voor houdbare gemeentefinanciën is gelegen in een meerjarenbegroting die structureel en reëel in evenwicht is. Houdbare gemeentefinanciën vergen echter meer dan dat. Zo wil de gemeente in geval van financiële tegenslag voldoende mogelijkheden hebben om de eerste klappen op te vangen.

De houdbaarheid van de gemeentefinanciën kent twee aspecten:

- Voldoende weerbaarheid. Het betreft de mogelijkheden om op korte termijn financiële klappen te kunnen incasseren zonder direct in de begroting en daarmee in de beleidsambities te hoeven ingrijpen.
- Voldoende flexibiliteit van de begroting. Het betreft de snelheid waarmee de lasten kunnen worden verlaagd en de baten kunnen worden verhoogd. De flexibiliteit van de begroting (ook wel wendbaarheid genoemd) wordt beperkt door verplichtingen die voor meerdere jaren zijn of worden aangegaan. Het gaat dan om bijvoorbeeld verplichtingen als gevolg van schulden (rente en aflossing van opgenomen geldleningen), kapitaallasten van investeringen, apparaatslasten, beheer- en onderhoudslasten.

Voor de houdbaarheid van de gemeentefinanciën zijn weerbaarheid en flexibiliteit dus belangrijke termen. Wenselijk is dat de gemeenteraad een integraal beeld krijgt van de consequenties van beslissingen voor de houdbaarheid van de begroting. Kengetallen kunnen de gemeenteraad ondersteunen bij het maken van afwegingen. Onderstaande tabel geeft weer welke kengetallen hiervoor worden gebruikt. Met uitzondering van de kapitaallastenratio zijn alle kengetallen wettelijk voorgeschreven. Behoudens de kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn de wettelijk voorgeschreven kengetallen niet van een wettelijke norm voorzien. Wel heeft de provincie Zuid-Holland, in zijn rol van financieel toezichthouder, zogeheten 'signaalwaarden' geïntroduceerd.

Kengetallen houdbare Rotterdamse gemeentefinanciën

Weerbaarheid

- Weerstandsvermogen*
- Solvabiliteitsratio*

Flexibiliteit: Saldo begroting

- Reguliere exploitatieruimte*
- Structurele exploitatieruimte*
- Belastingcapaciteit*

Flexibiliteit: Schuld

- Netto schuldquote*
- Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen*
- Kasgeldlimiet*

- Renterisiconorm*

Flexibiliteit: Investerings

- EMU-saldo*
- Kapitaallastenratio
- Kengetal grondexploitaties*

*Deze kengetallen zijn wettelijk voorgeschreven.

De uitkomst van één individueel kengetal zegt niet zo veel over de financiële positie van de gemeente Rotterdam. Daarom is het raadzaam de kengetallen in samenhang te bezien. Op grond van het totale beeld is het mogelijk uitspraken te doen over de financiële positie van Rotterdam.

Regulier exploitatiesaldo

Het reguliere exploitatiesaldo betreft het verschil tussen de lasten en de baten. Het reguliere exploitatiesaldo voor 2021 en verder is begroot op 0. De begroting is 'sluitend'; er is geen sprake van een begrotingstekort, noch van een begrotingsoverschot.

Regulier exploitatiesaldo	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
(bedragen x € 1 mln)							
Baten exclusief onttrekkingen en vrijval aan reserves	3.552	5.239	3.954	3.688	3.640	3.635	3.628
Lasten exclusief toevoegingen aan reserves	3.519	3.948	4.185	3.860	3.617	3.553	3.551
Onttrekkingen en vrijval reserves	199	312	337	268	77	63	63
Toevoegingen aan reserves	200	1.516	106	95	100	145	140
Reguliere exploitatiesaldo	31	86	0	0	0	0	0
Norm o.g.v. BBV: evenwicht							

Structureel exploitatiesaldo

De Gemeentewet schrijft voor dat de begroting structureel in evenwicht is. Hiervan kan worden afgeweken indien aannemelijk kan worden gemaakt dat het structurele evenwicht in de komende jaren tot stand zal worden gebracht. Om te kunnen vaststellen of aan dit wettelijke voorschrift wordt voldaan, wordt het structureel exploitatiesaldo gepresenteerd. Het structureel exploitatiesaldo betreft het verschil tussen de structurele lasten en de structurele baten. Indien de begroting niet structureel in evenwicht is, kan de Provincie Zuid-Holland de gemeente onder verscherpt toezicht plaatsen.

Verwacht wordt dat in 2021 sprake zal zijn van een positief structureel exploitatiesaldo. Hiermee wordt voldaan aan het wettelijke voorschrift. De cijfers 2021 t/m 2024 zijn ontleend aan de begroting 2021. Bij de begroting 2022 zullen deze cijfers worden geactualiseerd en zullen ook de cijfers voor 2025 worden gepresenteerd.

Structureel exploitatiesaldo (bedragen x € 1 mln)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structurele baten exclusief onttrekkingen aan reserves	3.228	3.376	3.345	3.299	3.359	3.322	n.n.b
Structurele lasten exclusief toevoegingen aan reserves	3.037	3.114	3.346	3.257	3.271	3.215	n.n.b
Structurele onttrekkingen aan reserves	28	10	96	61	50	45	n.n.b
Structurele toevoegingen aan reserves	37	0	30	47	46	46	
Structureel exploitatiesaldo	182	272	65	57	93	105	n.n.b
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.552	5.239	3.953	3.688	3.640	3.635	n.n.b
Structureel exploitatiesaldo (%)	5,1%	5,2%	2%	2%	3%	3%	n.n.b
Norm o.g.v. BBV: evenwicht							

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald op basis van een inventarisatie en analyse van de risico's die de gemeente loopt. In het Coalitieakkoord 2018-2022 is afgesproken dat wordt gestuurd op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0.

De gemeentelijke financiën laten voor de eerstkomende jaren een tekort zien dat met name het gevolg is de toenemende kosten voor de zorg, welzijn en jeugdhulp. Dit veroorzaakt een tijdelijke dip in het weerstandsvermogen. Wanneer op enig moment het weerstandsvermogen als gevolg van financiële tegenvallers minder dan 1,00 bedraagt, worden er conform de [Beleidsnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing Rotterdam 2018](#) maatregelen getroffen die het aannemelijk maken dat het weerstandsvermogen zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming weer 1,00 of meer zal bedragen.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Beschikbare weerstandscapaciteit	301	288	232	124	121	179	224
Benodigde weerstandscapaciteit	219	211	219	236	228	227	222
Weerstandsvermogen	1,4	1,36	1,06	0,53	0,53	0,79	1,01
Norm gemeente Rotterdam o.g.v. Coalitieakkoord 2018-2022: minimaal 1,00							

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het wordt berekend door het eigen vermogen af te zetten tegen het totale vermogen (i.c. het balanstotaal

). Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het (regulier) exploitatiesaldo.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de recente ontwikkeling van de solvabiliteit. Als gevolg van de verkoop van Eneco is de solvabiliteit in 2020 gestegen ook in de periode 2021 - 2025 ligt de solvabiliteit boven het niveau van 2019.

Solvabiliteitsratio (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Eigen vermogen	1.115	2.406	2.176	2.003	2.026	2.108	2.185
Balanstotaal	3.635	3.972	4.305	4.563	4.735	4.830	5.070
Solvabiliteitsratio	30,7%	60,6%	50,5%	43,9%	42,8%	43,6%	43,1%

Signaleringswaarde opgesteld door Provincie Zuid-Holland: > 50% is minst risicovol, 20 - 50% is neutraal, < 20% is meest risicovol

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft weer hoe de lokale lastendruk in de gemeente Rotterdam zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Het geeft hiermee een indicatie van de ruimte om extra inkomsten uit belastingen te genereren.

De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden van de gemeente in enig jaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het voorafgaande jaar en uit te drukken in een percentage.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de ontwikkeling van de belastingcapaciteit. De cijfers in de onderstaande tabel zijn voor het jaar 2021 gelijk aan de cijfers die in de Begroting 2021 zijn gepresenteerd. De belastingcapaciteit wordt alleen bij begroting en bij jaarstukken berekend. De belastingcapaciteit daalt in 2021 ten opzichte van 2020 en behoudt een waarde die door de Provincie Zuid-Holland als 'neutraal' wordt beoordeeld.

De onderlinge vergelijking van gemeentelijke tarieven verdient een aantal nuanceringen. Gemeenten kunnen binnen de geldende wet- en regelgeving verschillende bestuurlijke keuzes en afwegingen maken, bijvoorbeeld rond het voorzieningenniveau voor inwoners en de uitgaven die ze doen, gegeven de fysieke en de sociaal-economische situatie van hun gemeente. Hierbij valt te denken aan welke kosten gemeenten precies toerekenen aan een tarief, of er mogelijkheden zijn voor een alternatieve dekking van kosten en welk percentage van kostendekkendheid de tarieven moeten hebben.

Belastingcapaciteit (bedragen x € 1)	2019	2020	2021
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	188	189	188
Afvalstoffenheffing voor een gezin	349	371	377
Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	208	216	226
Eventuele heffingskorting	0	0	0

Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	744	776	791
Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in t-1	721	740	776
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde in t-1	1,03	1,05	1,02

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee een indicatie van de mate waarin de rente en de aflossingen op de exploitatie drukken.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de recente ontwikkeling van de netto schuldquote. De verkoopopbrengst Eneco wordt gebruikt voor het reduceren van de schuld. Als gevolg hiervan is de netto-schuld in 2020 fors gedaald. Vanaf 2021 loopt de netto schuldquote geleidelijk op. In 2025 is de netto schuldquote net boven het niveau van 2019. De netto schuldquote is de gehele periode ruim onder de 90% en valt daarmee in de categorie minst risicovol.

Netto schuldquote (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vaste schulden	1.665	915	1.184	1.614	1.762	1.775	1.938
Netto vlottende schuld	434	125	419	419	419	419	419
Overlopende passiva	318	417	417	417	417	417	417
Financiële activa excl. verstrekte leningen en kapitaalverstrekking	0	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-305	-395	-395	-395	-395	-395	-395
Liquide middelen	-15	0	0	0	0	0	0
Overlopende activa	-145	-295	-295	-295	-295	-295	-295
Saldo	1.954	766	1.330	1.760	1.908	1.921	2.084
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.552	5.239	3.954	3.688	3.640	3.635	3.628
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (saldo / totale baten)	55,0%	14,6%	33,6%	47,7%	52,4%	52,9%	57,4%

Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote wordt zowel in- als exclusief doorgeleende gelden gepresenteerd. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de door de gemeente verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldpositie.

Het kengetal wordt op dezelfde wijze berekend als de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden betrokken. Een aanzienlijk deel van de opgenomen gelden is doorgeleend aan woningcorporaties en deelnemingen. Dit bedrag neemt de komende jaren wel gestaag af.

De ontwikkeling van de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen laat een vergelijkbaar beeld zien als de ontwikkeling van de netto schuldquote.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vaste schulden	1.665	915	1.184	1.614	1.762	1.775	1.938
Netto vlottende schuld	434	125	419	419	419	419	419
Overlopende passiva	318	417	417	417	417	417	417
Financiële activa incl. verstrekte leningen en excl. kapitaalverstrekking	-210	-179	-162	-145	-128	-112	-96
Uitzettingen < 1 jaar	-305	-395	-395	-395	-395	-395	-395
Liquide middelen	-15	0	0	0	0	0	0
Overlopende activa	-145	-295	-295	-295	-295	-295	-295
Saldo	1.743	587	1.168	1.615	1.780	1.809	1.988
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.552	5.239	3.954	3.688	3.640	3.635	3.628
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen (saldo / totale baten)	49,1%	11,2%	29,5%	43,8%	48,9%	49,8%	54,8%
Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol							

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet betreft een plafond voor de kortlopende schuld van de gemeente, met als doel een te grote gevoeligheid voor rentefluctuaties op de kortlopende schuld te voorkomen. De kasgeldlimiet is wettelijk bepaald op 8,5% van het begrotingstotaal. Indien de kortlopende schuld van een gemeente voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, dient de gemeente haar toezichthouder hiervan op de hoogte te stellen en een plan voor te leggen om het daaropvolgende kwartaal weer aan de kasgeldlimiet te voldoen.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1 mln)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.474	3.767	3.937	3.955	3.955	3.955	3.955
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido: 8,5% van grondslag	295	320	335	336	336	336	336
Gemiddelde korte schuld	250	127	150	300	300	300	300
Gemiddelde korte middelen	-6	-482	0	0	0	0	0
Gemiddelde netto korte schuld	244	-356	150	300	300	300	300
In % begroting	7,0%	-9,4%	3,8%	7,6%	7,6%	7,6%	7,6%

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om toekomstige renterisico's op de kortlopende schuld te beperken. De renterisico's worden berekend als de som van de aflossingen en de renteherzieningen op de bestaande langlopende schuld. Er geldt een wettelijke norm. Het totale jaarlijkse renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm dwingt daarmee tot spreiding van de aflossingen en renteherzieningen.

De verkoopopbrengst Eneco is gebruikt voor schuldenreductie. Daarbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de ruimte die de wetgever biedt. Dit verklaart dat er in 2020 nog juist aan de renterisiconorm wordt voldaan, vanaf 2021 en de daaropvolgende jaren ontstaat er meer ruimte ten opzichte van de renterisiconorm.

Renterisiconorm (bedragen x € 1 mln)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.474	3.767	3.937	3.955	3.955	3.955	3.955
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	695	753	787	791	791	791	791
Renteherzieningen	0	0	8	50	0	0	0
Aflossingen	650	751	407	25	105	90	16
Risicobedrag	650	751	415	75	105	90	16
In % begroting	19%	20%	11%	2%	3%	2%	0%
Ruimte (+) / overschrijding (-)4	45	3	372	716	686	701	775

EMU-saldo

EU-lidstaten mogen een EMU-tekort realiseren van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp). In dit maximale tekort mogen, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel hebben. Voor de jaren 2019-2022 is afgesproken dat de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden 0,4% van het bbp bedraagt. De gezamenlijke ruimte voor de gemeenten bedraagt 0,27% van het bbp. In de septembercirculaire Gemeentefonds 2020 zijn de individuele referentiewaarden gepubliceerd, die de afzonderlijke gemeenten in 2021 als richtsnoer kunnen hanteren. De referentiewaarde voor Rotterdam bedraagt - € 132,8 mln.

De begroting van gemeenten wordt opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo wordt echter niet berekend op basis van baten en lasten, maar op basis van ontvangsten en uitgaven. Anders dan in het stelsel van baten en lasten drukken investeringsuitgaven en aan- en verkopen in het jaar waarin de transactie wordt gedaan volledig op het EMU-saldo. Er wordt geen rekening gehouden met afschrijvingen, noch met toevoegingen aan reserves en voorzieningen. De afwijkende berekening van het EMU-saldo kan ertoe leiden dat een gemeente bij een sluitende begroting een EMU-tekort realiseert.

In 2021 en 2022 lijkt onze gemeente een EMU-tekort te gaan realiseren. De ervaring leert dat het EMU-saldo, als gevolg van planningsoptimisme bij investeringen, bij jaarrekening altijd positiever uitvalt dan in de begroting werd

aangenomen. Mocht het EMU-tekort toch hoger uitvallen dan de referentiewaarde, dan zal dit slechts consequenties kunnen hebben, indien de Europese Unie Nederland een sanctie oplegt wegens overschrijding van de EMU-normen én indien het collectieve aandeel van de gemeenten in het EMU-tekort hoger is dan 0,27% van het bbp. Dit risico wordt klein geacht. Het is niettemin zaak om de vinger aan de pols te houden.

EMU-saldo (bedragen x € 1 mln)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1. Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	33	1.291	-231	-173	23	82	77
2. Mutaties (im)materiele vaste activa	-120	-111	-379	-292	-196	-101	-246
3. Mutatie voorzieningen	40	8	0	0	0	0	0
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-33	-31	28	17	7	-10	-10
5. Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiele vaste activa		-1.290					
Berekend EMU-saldo	-80	-132	-581	-447	-166	-29	-179

Kapitaallastenratio

De kapitaallastenratio wordt berekend door het totaal van rente- en afschrijvingslasten met betrekking tot schulden en investeringen af te zetten tegen de totale baten (excl. onttrekkingen aan reserves). De kapitaallastenratio zegt iets over de mate van flexibiliteit van de begroting. Zowel schulden als investeringen drukken als last op de begroting, waardoor de flexibiliteit van de begroting afneemt. Er geldt geen wettelijke of andere norm voor deze ratio. Er is op dit moment geen zinvolle signaleringswaarde voor dit kengetal te bepalen op basis van literatuur of de praktijk van andere gemeenten. Voor de beoordeling moet vooral naar de ontwikkeling in de tijd worden gekeken.

Als gevolg van de verkoop van Eneco worden in 2020 meer baten gerealiseerd waardoor de kapitaallastenratio eenmalig is gedaald. Vanaf 2021 en de daaropvolgende jaren stijgt de kapitaallasten weer.

Kapitaallastenratio	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Rentelasten	37	23	19	22	28	30	34
Afschrijvingen	123	122	130	147	157	162	166
Saldo	161	145	148	169	185	192	201
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.552	5.239	3.954	3.688	3.640	3.635	3.628
Kapitaallastenratio	4,5%	2,8%	3,8%	4,6%	5,1%	5,3%	5,5%

Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft een indicatie van het financiële risico dat de gemeente loopt in verband met zijn grondportefeuille. Het kengetal wordt berekend door de boekwaarde van de grondexploitatie af te zetten tegen de totale baten van de gemeente (excl. onttrekkingen aan reserves). De boekwaarde van de

grondexploitaties is negatief, doordat de gemeente in het verleden verliezen heeft genomen op de grondexploitaties. Een negatief kengetal betekent dat er geen boekwaarde is die moet worden terugverdiend door verkoop van grond. De gemeente loopt dus beperkt risico op zijn voorraden grond.

Grondexploitaties (in %, bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bouwgronden in exploitatie	-145	-133	-161	-178	-185	-174	-164
Totale baten (exclusief mutatie reserves)	3.552	5.239	3.954	3.688	3.640	3.635	3.628
Ratio grondexploitaties	-4,1%	-2,5%	-4,1%	-4,8%	-5,1%	-4,8%	-4,5%
Signaleringswaarden Provincie Zuid-Holland: < 20% is minst risicovol, 20-35% is neutraal, > 35% is meest risicovol							

Ontwikkeling

In onderstaande tabel is aangegeven hoe de financiële kengetallen zich ontwikkelen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting voor 2020. De verkoopopbrengst Eneco heeft een invloed op het verloop van de kengetallen.

Ontwikkeling financiële kengetallen	Oorspronkelijke begroting 2021	1e herziening 2021
Regulier exploitatiesaldo (x € 1 mln)	0	0
Structureel exploitatiesaldo (%)	2%	2%*
Weerstandsvermogen	0,87	1,06
Solvabiliteitsratio (%)	48,9%	50,5%
Belastingcapaciteit (%)	102%	1,02*
Netto schuldquote (%)	39,3%	33,6%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	34,3%	29,5%
Ruimte t.o.v. kasgeldlimiet (x € 1 mln)	35	185
Ruimte t.o.v. renterisiconorm (x € 1 mln)	322	372
EMU-saldo (x € 1 mln)	-464	-581
Kapitaallastenratio (%)	4,3%	3,8%
Ratio grondexploitaties (%)	-5,1%	-4,1%
* Niet herberekend		

Financiering

De treasuryfunctie van de gemeente omvat alle activiteiten die voorzien in de financieringsbehoefte van de gemeente. De gemeente moet altijd over voldoende geld beschikken om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen: het op tijd betalen van uitkeringen, subsidies, salarissen en facturen van derden. Hiervoor trekt de gemeente op dagelijkse basis korte geldleningen aan. Om investeringen in de stad mogelijk te maken, trekt de gemeente geldleningen aan met een langere looptijd. Het financieringsbeleid is nodig om de rente die de gemeente moet betalen op de aangetrokken leningen te beheersen en de daarmee samenhangende risico's te beperken. Het andere belangrijke aandachtsveld binnen de treasuryfunctie betreft het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties door de gemeente bij de uitoefening van haar publieke taak.

[Beleid](#)[Ontwikkeling financiering](#)[Rente](#)[Wettelijke normen](#)[Renterisicobeheer](#)[Leningverstrekking](#)[Garantieverlening](#)[Kredietrisicobeheer](#)

Beleid

Financiering

De [Wet financiering decentrale overheden \(Wet fido\)](#) geeft de wettelijke kaders voor de treasuryfunctie van decentrale overheden. Een belangrijk uitgangspunt van de wet is dat een gemeente voorzichtig moet omgaan met publieke middelen. Dit uit zich onder andere in de beheersing van renterisico's. Hierbij gelden als wettelijke normen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Het kan voorkomen dat de gemeente in een bepaalde periode overtollig geld heeft. Als ze dat geld niet uitleent aan medeoverheden en de omvang is hoger dan een bepaald drempelbedrag, dan moet de gemeente dat geld aanhouden in 's Rijks schatkist'. Dit wordt 'verplicht schatkistbankieren' genoemd. Ook stelt de Wet fido strenge eisen aan de kredietwaardigheid van tegenpartijen en de te gebruiken instrumenten. Artikel 212 van de [Gemeentewet](#) verplicht de gemeente de gemeentelijke regelgeving voor de financieringsfunctie vast te leggen. Dit heeft de gemeente gedaan in de vigerende [Verordening financiën Rotterdam 2013](#), die verder is uitgewerkt in het [Treasurystatuut Rotterdam 2015](#). Herziening van deze regelgeving vindt plaats in 2020 en wordt naar verwachting ingevoerd in 2021.

De financiering van de gemeentelijke investeringen vindt plaats met reserves en voorzieningen – de interne financieringsmiddelen – en met extern aangetrokken geldleningen. Als uitgangspunt geldt dat de financieringswijze geen rol mag spelen bij de kostprijsberekening van gemeentelijke taken. Daarom rekent de gemeente ook rente over de reserves en voorzieningen. De rentevergoeding die wordt toegerekend aan de reserves en voorzieningen wordt de 'bespaarde rente' genoemd. De bespaarde rente is geen uitgave zoals de werkelijke rente die de gemeente voor opgenomen geldleningen moet betalen, maar blijft binnen de eigen begroting. De bespaarde rente kan worden aangewend voor andere doeleinden en kan daarom worden toegevoegd aan de Rotterdamse investeringsmotor als opvolger van het Investeringsfonds Rotterdam.

De totale gemeentelijke financieringskosten bestaan daarmee uit de externe rentelasten over de opgenomen geldleningen en de berekende rentelasten over de interne financieringsmiddelen. De gemeente werkt met een

omslagrentemethodiek. Dat wil zeggen dat de gemeentelijke financieringskosten via het taakveld treasury worden toegerekend aan de overige gemeentelijke taakvelden op basis van de boekwaarde van desbetreffende investeringen op de balans.

In het [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#) zijn bepalingen en richtlijnen opgesteld voor de berekening van de bespaarde rente, de omslagrente die wordt toegerekend aan de investeringen en de omslagrente die wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie (BIE).

Jaarlijks worden op basis van de BBV-richtlijnen de verschillende interne rentepercentages berekend. Door de laagblijvende externe marktrente wordt de bespaarde rente (de rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen) met ingang van 2021 verlaagd van 2,0% naar 1,75%. De lagere rentelasten leiden er ook toe dat de omslagrente investeringen met ingang van 2021 wordt bijgesteld van 2,0% naar 1,75%. De bestendige gedragslijn is om beide rentepercentages aan elkaar gelijk te houden. Daarnaast bestaan er rijksregels voor het toerekenen van rente aan de Voorziening pensioenen bestuurders.

Op grond van de bovenstaande bepalingen en richtlijnen worden in de begroting 2021 en verder de volgende interne rentepercentages onderscheiden:

- Omslagrente BIE: 0,8%
- Omslagrente investeringen: 1,75%
- Bespaarde rente: 1,75%
- Rentetoerekening Voorziening pensioenen bestuurders: 0,29%

Leningverstrekking en garantieverlening

Gemeenten mogen volgens de Wet fido uitsluitend geldleningen verstrekken en garanties verlenen uit hoofde van de publieke taak. We spreken van een publieke taak wanneer overheidsingrijpen noodzakelijk is om een maatschappelijk belang te realiseren. De gemeenteraad bepaalt wat tot de publieke taak behoort en besluit of overheidsingrijpen noodzakelijk is. Bij het verstrekken van geldleningen en garanties is een motivering van de overwegingen voor dit overheidsingrijpen vereist. De gemeenteraad en de toezichthouder, de Provincie Zuid-Holland, moeten dit kunnen toetsen. Een belangrijke overweging voor de gemeenteraad hierbij is of de te ondersteunen activiteiten direct of indirect van belang zijn voor de eigen inwoners. Daarnaast moet worden overwogen of de gemeente de meest geëigende overheidspartij is om deze activiteiten te ondersteunen.

De [Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014](#) biedt het kader voor het verstrekken van leningen en de verlening van garanties voor rechtspersonen. Bij leningverstrekking of garantieverlening stelt de gemeente zich terughoudend op volgens het "nee, tenzij" principe. Daarbij houdt de gemeente nadrukkelijk rekening met wettelijke kaders. De gemeente beheerst en verlaagt de risico's die samenhangen met de leningverstrekking en garantieverlening door toepassing van een actief kredietrisicobeheer.

Ontwikkeling financiering

De ontwikkeling van de investeringen en de ontwikkeling van de financieringsmiddelen zijn belangrijk om de ontwikkeling van het financieringstekort te kunnen bepalen. Het financieringstekort is het verschil tussen het bedrag van de verwachte boekwaarde van de investeringen en de beschikbare financieringsmiddelen. Door de ontwikkeling van de bestaande leningenportefeuille met die van het financieringstekort te combineren ontstaat inzicht in de ontwikkeling van de totale leningenpositie van de gemeente.

Investeringsen

De onderstaande tabel toont de ontwikkelingen van de boekwaarde van de gemeentelijke investeringen. Het gaat hierbij om de investeringen in immateriële, materiële en financiële vaste activa en de voorraden. De immateriële vaste activa hebben betrekking op bijdragen aan activa van derden en voorbereidingskosten voor nog niet geactiveerde grondexploitaties. Tot de materiële vaste activa behoren onder andere de terreinen, gebouwen en vervoermiddelen van de gemeente. De financiële vaste activa bestaan voornamelijk uit aandelenkapitaal door deelname in verbonden partijen en verstrekte geldleningen aan derden. De voorraden, die voornamelijk bestaan uit bouwgronden in exploitatie, worden in dit overzicht ook tot de investeringen gerekend.

De (im)materiële vaste activa stijgen in de komende jaren door de diverse investeringen in bijvoorbeeld de Zeven Stadsprojecten, versnelde ombouw straatverlichting naar LED, Coolsingel, mobiliteitsmaatregelen Feyenoord City en onderwijshuisvesting, zie de [paragraaf Investeringsen](#).

Investeringsen (standen ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024
Immateriële vaste activa	42.434	45.616	44.763	43.910	43.057
Materiële vaste activa	2.902.106	3.189.612	3.362.732	3.386.487	3.319.778
Kapitaalverstrekkingen	396.036	395.554	395.073	394.592	394.403
Leningen (woningcorporaties en verbonden partijen)	174.847	157.467	139.690	121.394	104.156
Overige financiële vaste activa	19.356	25.089	24.823	24.558	24.302
Financiële vaste activa	590.239	578.110	559.586	540.544	522.861
Voorraden	-151.279	-158.822	-172.035	-174.496	-159.938
Netto banksaldi	0	0	0	0	0
Totaal investeringen	3.383.500	3.654.516	3.795.046	3.796.445	3.725.758

Financieringsmiddelen

De investeringen in vaste activa en voorraden worden gefinancierd met interne en externe financieringsmiddelen. De interne financieringsmiddelen worden gevormd door de reserves en voorzieningen. De langlopende schulden bestaan uit lange leningen met een looptijd van 1 jaar of langer en overige vaste schuld. De overige vaste schuld bestaat vooral uit de ontvangen afkoopsommen erfpacht. De gemeente moet deze afkoopsommen als schuld op de balans opnemen en gedurende de oorspronkelijke looptijd van het afgekochte erfpachtcontract jaarlijks laten vrijvallen in het resultaat. De kasgeldleningen zijn externe geldleningen met een looptijd van korter dan 1 jaar. Ten slotte wordt het overig netto werkkapitaal tot de financieringsmiddelen gerekend. Het netto werkkapitaal bestaat uit het saldo van de debiteuren, crediteuren en overlopende posten.

De komende jaren neemt de reservepositie af. Zie voor de ontwikkelingen van de reserves de [balanspagina Reserves](#). De voorzieningen blijven redelijk stabiel. Zie voor de ontwikkeling van de voorzieningen de [balanspagina Voorzieningen](#). In maart 2020 is de verkoop van de Eneco-aandelen afgerond. De verkoopopbrengst van de Rotterdamse aandelen bedroeg € 1,3 miljard. De hierbij ontvangen liquide middelen zijn

op grond van het verplicht schatkistbankieren tijdelijk gestald in 's Rijks schatkist. In de afgelopen jaren is de leningenportefeuille vooruitlopend op deze verkoop meer flexibel gemaakt. Door vervallende aflossingen te herfinancieren met leningen met kortere looptijden, lopen veel leningen af in 2020 en 2021. Totdat inzet van de verkoopopbrengst Eneco zich vertaalt in concrete uitgaven worden de liquide middelen gebruikt om de vervallende aflossingen te betalen en daarmee tijdelijk de gemeentelijke schuldpositie te verminderen. In 2020 en 2021 vinden er nog relatief veel aflossingen plaats op de opgenomen lange leningen, waardoor de lopende vaste schuld in deze jaren aanzienlijk daalt.

Financieringsmiddelen (standen ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024
Eigen vermogen	2.239.527	2.059.144	2.018.393	2.067.205	2.132.919
Voorzieningen	155.094	154.670	154.270	153.766	153.242
Interne financieringsmiddelen	2.394.621	2.213.814	2.172.663	2.220.971	2.286.161
Obligatieleningen en onderhandse geldleningen	878.092	473.736	448.559	343.394	252.871
Overige leningen	35.676	34.610	33.544	32.478	31.412
Langlopende schulden	913.768	508.346	482.103	375.872	284.283
Kasgeldleningen	207.975	300.000	300.000	300.000	300.000
Overig netto werkkapitaal	-132.864	-132.864	-132.864	-132.864	-132.864
Totaal lopende financieringsmiddelen	3.383.500	2.889.296	2.821.902	2.763.979	2.737.580

Financieringstekort

Het financieringstekort geeft het bedrag weer van de nieuw aan te trekken leningen als de overige balansposten zoals vaste activa (investeringen), eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen zich volgens de begroting ontwikkelen. De gemeente past totaalfinanciering toe. Daarbij worden op basis van de werkelijke totale liquiditeitsbehoefte (het saldo van uitgaven en ontvangsten) van de gemeente leningen aangetrokken of middelen bij de schatkist gestald. Ervaring leert dat de werkelijke liquiditeitsbehoefte in de praktijk lager uitvalt dan het begrote financieringstekort. Volgens de wet fido mag niet eerder worden geleend dan dat de middelen daadwerkelijk benodigd zijn. Ook moet de looptijd passen bij de verwachte duur van de liquiditeitsbehoefte. Pas bij een structurele liquiditeitsbehoefte worden langlopende leningen afgesloten. In aanloop naar de verkoop van de aandelen Eneco is de portefeuille opgenomen leningen in de afgelopen jaren meer flexibel gemaakt door vervallende aflossingen te herfinancieren met leningen met een looptijd van 1 tot 2 jaar. Vanaf 2021 zullen weer leningen met langere looptijden worden aangetrokken.

Financieringstekort (standen ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024
Investeringen	3.383.500	3.654.516	3.795.046	3.796.445	3.725.758
Lopende financieringsmiddelen	-3.383.500	-2.889.296	-2.821.902	-2.763.979	-2.737.580
Financieringstekort	0	765.220	973.144	1.032.466	988.178

Ontwikkeling leningenpositie

Uitgaande van bovenstaande ontwikkeling van het financieringstekort neemt de totale schuld tot eind 2024 toe tot € 1,5 mrd. Dit patroon is ook zichtbaar in de ontwikkeling van de [netto schuldquote](#).

Ontwikkeling leningenpositie (standen ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024
Kasgeldleningen	207.975	300.000	300.000	300.000	300.000
Obligatieleningen en onderhandse geldleningen	878.092	473.736	448.559	343.394	252.871
Financieringstekort	0	765.220	973.144	1.032.466	988.178
Lange leningen	878.092	1.238.956	1.421.703	1.375.860	1.241.049
Totaal korte en lange geldleningen	1.086.067	1.538.956	1.721.703	1.675.860	1.541.049

Rente

Het gemiddeld rentepercentage dat wordt berekend over de netto korte schuld is afgeleid van het meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone. Daarbij wordt gerekend dat de korte rente gedurende de meerjarenperiode tot en met 2024 geleidelijk oploopt tot 2%. Voor het financieringstekort wordt gerekend met een lange rente die gedurende diezelfde periode oploopt tot 2,5%.

Renteresultaat

Het onderstaande renteschema geeft inzicht in de rentelasten en -baten, het renteresultaat en de wijze waarop de rente wordt toegerekend aan de verstrekte leningen, investeringen en grondexploitaties.

Renteschema	2020	2021	2022	2023	2024
Externe rentelasten korte en lange leningen	-22.824	-20.478	-25.503	-28.345	-28.257
Rentebaten verstrekte leningen	6.049	5.461	4.918	4.344	3.804
Saldo externe rentelasten en rentebaten	-16.775	-15.017	-20.585	-24.001	-24.453
Omslagrente bouwgronden in exploitatie (BIE)	-1.537	-1.707	-1.790	-1.852	-1.804
Toe te rekenen externe rente	-18.312	-16.724	-22.375	-25.853	-26.257
Rente over eigen vermogen (toevoeging IFR/RIM)	-41.655	-39.192	-36.035	-35.322	-36.175
Rente over voorzieningen (toevoeging IFR/RIM)	-409	-1.298	-1.302	-1.308	-1.313
Rente over voorzieningen (toevoeging pensioenvoorzieningen)	-147	-147	-145	-143	-140
Totaal toe te rekenen rente	-60.523	-57.361	-59.857	-62.626	-63.885
Toegerekende omslagrente	62.573	60.470	65.135	66.470	66.212
Renteresultaat	2.050	3.109	5.278	3.844	2.327

Wettelijke normen

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn drie wettelijke normen opgenomen waaraan de gemeente moet voldoen. Zo moeten tijdelijk overtollige middelen boven een vastgestelde drempel worden aangehouden in 's Rijks schatkist. Bij het aantrekken van korte leningen (met looptijd tot één jaar) mag het gemiddelde saldo de kasgeldlimiet niet langdurig overschrijden. Het saldo aan aflossingen en renteherzieningen op de bestaande portefeuille *lange leningen* (met looptijd van één jaar of langer) mag in enig jaar niet hoger zijn dan de renterisiconorm.

Drempel schatkistbankieren

Om de staatsschuld te beperken moeten gemeenten liquide middelen aanhouden in de schatkist bij het Rijk of uitzetten bij medeoverheden. Om te voorkomen dat onverwachte ontvangsten en uitgestelde betalingen direct leiden tot onrechtmatigheid mag er bij gemeenten een beperkt positief saldo op de bankrekeningen aanwezig zijn. Gemiddeld per kwartaal mag dit saldo niet meer zijn dan een vastgesteld drempelbedrag. Voor 2021 komt het drempelbedrag voor de gemeente Rotterdam uit op € 10,6 mln. Indien de gemiddelde banksaldi boven deze drempel komen, worden deze middelen in de schatkist van het Rijk aangehouden. Zo zijn de liquide middelen die zijn ontvangen bij de verkoop van de Eneco-aandelen in 2020 gestald bij 's Rijks schatkist. Naar verwachting zullen de liquide middelen eind 2020 zijn gebruikt om vervallende aflossingen te betalen. Vanaf 2021 zullen geen gelden meer gestald worden bij de schatkist van het Rijk en zal de gemeente weer geldleningen op de markt aantrekken.

Kasgeldlimiet

De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. In de Wet fido is hiervoor de kasgeldlimiet opgenomen, waarmee een maximum wordt gesteld aan de netto kortlopende schuld. De kasgeldlimiet is gelijk aan 8,5% van het begrotingstotaal van de oorspronkelijke begroting. De in de tabel getoonde bedragen zijn jaargemiddelden. Er moet enerzijds rekening worden gehouden met beschikbare kredietlijnen en anderzijds met tijdelijke uitschieters in de behoefte aan kort geld. Daarom wordt voorzichtigheidshalve enige marge aangehouden onder de kasgeldlimiet en wordt er gestuurd op een gemiddelde netto korte schuld van € 300 mln. De kasgeldlimiet mag niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschreden worden. Bij een dreigende structurele overschrijding van de kasgeldlimiet zullen nieuwe lange leningen worden aangetrokken.

Kasgeldlimiet	2020	2021	2022	2023	2024
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.767.271	3.937.110	3.937.110	3.937.110	3.937.110
Kasgeldlimiet o.g.v. wet Fido: 8,5% van grondslag	320.218	334.654	334.654	334.654	334.654
Gemiddelde vlottende schulden	100.216	300.000	300.000	300.000	300.000
Gemiddelde vlottende middelen	-372.041	0	0	0	0
Gemiddelde netto vlottende schulden	-271.825	300.000	300.000	300.000	300.000
In % begroting	-7,2%	7,6%	7,6%	7,6%	7,6%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	592.043	34.654	34.654	34.654	34.654

Renterisiconorm

Bij de structurering van de lange schuld moet de gemeente rekening houden met de renterisiconorm. Deze norm heeft als doel het toekomstig renterisico te beperken door de aflossingen en renteherzieningen te spreiden. Voorkomen moet worden dat er in enig jaar een te grote concentratie plaatsvindt van aflossingen en renteherzieningen op lopende leningen. Het renterisicobedrag wordt volgens de Wet fido berekend als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het totale renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal van de oorspronkelijke begroting. De omvang van de begroting 2021 geldt volgens de wet ook als grondslag voor de toetsing van de daaropvolgende jaren. Vooruitlopend op de verkoop van de aandelen Eneco is de leningenportefeuille meer flexibel gemaakt. Aflossingen op bestaande leningen zijn geherfinancierd met leningen met looptijden van 1 tot 2 jaar. Hierdoor vervallen er meer aflossingen in 2020 en 2021. Daarbij is er nadrukkelijk rekening mee gehouden dat het risicobedrag ook in deze jaren onder de renterisiconorm blijft. De aflossingen in 2020 leiden overigens niet tot een daadwerkelijk renterisico. Deze aflossingen worden betaald uit de overtollige liquiditeiten en hiervoor worden in 2020 geen nieuwe leningen afgesloten. Nieuw af te sluiten leningen worden zodanig gestructureerd dat de renterisiconorm ook in de komende jaren niet wordt overschreden.

Renterisiconorm	2020	2021	2022	2023	2024
Grondslag voor norm: omvang oorspronkelijke begroting	3.767.271	3.937.110	3.937.110	3.937.110	3.937.110
Renterisiconorm o.g.v. wet Fido: 20% van grondslag	753.454	787.422	787.422	787.422	787.422
Renteherzieningen	0	61.040	0	0	0
Aflossingen	750.668	404.356	25.177	105.165	175.523
Risicobedrag	750.668	465.396	25.177	105.165	175.523
In % begroting	19,9%	11,8%	0,6%	2,7%	4,5%
Ruimte (+) / overschrijding (-)	2.786	322.026	762.245	682.257	611.899

Renterisicobeheer

Bij het afsluiten van nieuwe leningen loopt de gemeente een renterisico. Tevens bestaat er een renterisico op het moment van renteherziening bij een lopende lening. Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt namelijk tot hogere rentelasten. Als onderdeel van het renterisicobeheer maakt de gemeente op beperkte schaal gebruik van renteswaps.

Renteswaps zijn instrumenten waarmee de lange rente kan worden vastgelegd. In 2009 en 2010 heeft de gemeente renteswaps afgesloten om toekomstige renterisico's te beperken. Daarbij zijn de renterisico's van € 185 mln aan onderliggende financieringsbehoefte ingedekt. Ter beperking van tegenpartijrisico's zijn deze swaps alleen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Deze bank heeft met een AAA-rating de hoogste mogelijke kredietwaardigheid. Op deze renteswaps drukken geen onderpandverplichtingen. Bij een rentedaling heeft de gemeente dan ook geen verplichting om liquide middelen te storten.

Renterisico

Bij de berekening van het renterisico over de totale schuld worden zowel renterisico's die samenhangen met de

korte als de lange schuld betrokken en wordt naast de herfinanciering ook eventuele uitbreiding van de financieringsbehoefte meegenomen. Dit resulteert in het bedrag dat blootstaat aan risico's van een rentestijging.

Bij het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt er vanuit gegaan dat een structurele rentestijging van 2% ten opzichte van de verwachtingen moet kunnen worden opgevangen. Voor meer informatie over het gemeentelijke beleid met betrekking tot risicobeheersing, zie de [paragraaf Weerstandsvormen en risicobeheersing](#).

Renterisico	2021	2022	2023	2024
Renteherzieningen	61.040	0	0	0
Financieringstekort (stand primo)	0	765.220	973.144	1.032.466
Renterisicobedrag vaste schulden	61.040	765.220	973.144	1.032.466
Renterisicobedrag netto vlottende schulden	207.975	300.000	300.000	300.000
Totaal renterisicobedrag	269.015	1.065.220	1.273.144	1.332.466
Renterisico (2%)	5.380	21.304	25.463	26.649

Leningverstrekking

De Verordening leningverstrekking en garantieverlening Rotterdam 2014 biedt het kader voor het verstrekken van leningen en de verlening van garanties voor rechtspersonen. Bij leningverstrekking en garantieverlening stelt de gemeente zich terughoudend op volgens het "nee, tenzij" principe. In afwijking hiervan worden bepaalde investeringen gestimuleerd via specifieke regelgeving. Zo kan onder de [Regeling Investeringsubsidies breedtesport-, scouting- en speeltuinverenigingen](#) naast een subsidie een aanvullende lening verstrekt worden.

De bestaande portefeuille verstrekte geldleningen heeft een aflopend karakter. De geldleningen zijn voornamelijk verstrekt aan woningbouwcorporaties en de RET Infrastructuur BV en RET Railgebonden voertuigen BV. Tot 1994 verstrekte de gemeente leningen aan woningbouwcorporaties. In 1994 is de gemeente een overeenkomst aangegaan met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) waardoor de leningen van woningbouwcorporaties worden gewaarborgd door het WSW. Sinds dat moment trekken de woningbouwcorporaties zelfstandig hun leningen aan op de kapitaalmarkt en niet meer bij de gemeente. De leningen aan overige verbonden partijen betreffen voornamelijk het Nationaal Restauratiefonds (NRF) en Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN). De overige financiële activa zijn onder andere leningen aan sportverenigingen en welzijnsorganisaties. Daarnaast gaat het om leningen voor de economische ontwikkeling. Onder de post *Overig* zijn de leningen opgenomen die worden verstrekt aan Blijdorp en Ahoy in het kader van Coronanoodsteun.

Verstrekte leningen (standen ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024
Woningcorporaties	114.144	105.480	96.423	86.850	78.340
Deelnemingen	51.000	42.500	34.000	25.500	17.000

Overige verbonden partijen	9.703	9.487	9.267	9.044	8.816
Totaal leningen	174.847	157.467	139.690	121.394	104.156
Sportverenigingen	3.731	3.509	3.289	3.068	2.857
Economische ontwikkeling	7.365	7.365	7.365	7.365	7.365
Overig	8.260	14.215	14.169	14.125	14.080
Totaal overige financiële vaste activa	19.356	25.089	24.823	24.558	24.302
Totaal verstrekte leningen	194.203	182.556	164.513	145.952	128.458

Garantieverlening

Bij de gemeentelijke garantieverlening wordt onderscheid gemaakt tussen de gemeentelijke achtervangpositie bij de waarborgfondsen, garanties voor particulieren en garanties voor rechtspersonen.

Achtervang waarborgfondsen

De gemeente fungeert als achtervanger bij twee verschillende waarborgfondsen, de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) en de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Als achtervanger is de gemeente verplicht om renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen als die in liquiditeitsproblemen komen door een te laag fondsvermogen.

Het WEW biedt via de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) aan de geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Geldgevers kunnen het WEW aanspreken voor de restschuld bij gedwongen verkoop. De achtervangfunctie van de gemeente geldt alleen voor hypotheekleningen die tot 1 januari 2011 zijn afgesloten, daarna is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Hierdoor neemt de Rotterdamse achtervangpositie bij WEW jaarlijks verder af.

Het WSW heeft als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Daarvoor biedt zij zekerheid aan geldgevers van woningcorporaties voor de rente- en aflossingsverplichtingen van de geborgde geldleningen. De woningcorporaties betalen hiervoor een borgstellingsvergoeding aan het WSW. Pas als de buffers van het WSW ontoereikend zijn, wordt de achtervang van het Rijk en de gemeenten aangesproken. In 2018 is het WSW een strategisch programma gestart om het borgstelsel te versterken. Het WSW werkt dit programma in 2020 verder uit samen met de verschillende belangenhouders, waaronder de achtervangers.

In lijn met de voorgaande jaren wordt het risicobedrag in de onderstaande tabel weergegeven als het totaal van de borgstellingen die de waarborgfondsen hebben afgegeven op Rotterdams grondgebied. Dit is niet het werkelijke risicobedrag voor de gemeente Rotterdam. Bij aanspraak op alle achtervangers door het WSW voor renteloze leningen wordt het hier gepresenteerde bedrag als verdeelsleutel gehanteerd. Na voltooiing van het strategisch programma door het WSW en de vastlegging daarvan in diverse overeenkomsten zal de VNG in samenwerking met de G4-gemeenten een methodiek ontwikkelen voor de verslaglegging over de achtervangpositie en de berekening van het risico waarmee de achtervangpositie gepaard gaat.

Borgstellingen door waarborgfondsen (standen ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024
WEW	3.182.000	2.982.000	2.782.000	2.582.000	2.382.000
WSW	6.629.419	6.629.419	6.629.419	6.629.419	6.629.419
Totaal borgstellingen door waarborgfondsen	9.811.419	9.611.419	9.411.419	9.211.419	9.011.419

Garanties voor particulieren

De garanties in de volkshuisvesting aan particulieren hebben voornamelijk betrekking op een regeling die gold tot 1995. Volgens deze regeling verstrekke de gemeente garanties voor hypothecaire geldleningen van particulieren. Bij verliezen op grond van deze regeling neemt het Rijk 50% voor zijn rekening. Met de komst van de NHG in 1995 is deze regeling gestopt. Daarnaast heeft de gemeente zich garant gesteld voor door het Nationaal Restauratiefonds (NRF) verstrekte leningen.

Garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren (standen ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024
Hypotheekgaranties	29.957	27.233	24.510	21.787	19.063
Garantie NRF-leningen	3.400	2.800	2.200	1.600	1.000
Totaal garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	33.357	30.033	26.710	23.387	20.063

Garanties voor rechtspersonen

In het verleden zijn op verschillende beleidsgebieden garanties voor rechtspersonen verstrekt. Bij de risicobeoordeling van de garanties wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën met hun eigen specifieke kenmerken.

In 2020 is de gemeente aangesproken op de garantie die is afgegeven voor de aflopende lening van de deelneming Warmtebedrijf bij de BNG. Het Warmtebedrijf was niet in staat om aan deze aflossingsverplichting te voldoen. Daarom heeft de gemeente het openstaande bedrag aan de BNG betaald en daarmee een vordering gekregen op het Warmtebedrijf. Hierdoor is de garantie in 2020 vervallen. Omdat het kredietrisico op deze garantie wegvalt, valt vanuit de kredietrisicoreserve € 52 mln vrij voor de vorming van een voorziening ter afdekking van de risico's die samenhangen met de herstructurering van het Warmtebedrijf. Voor meer informatie over de ontwikkelingen met betrekking tot het Warmtebedrijf, zie de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Garanties t.b.v. rechtspersonen (standen ultimo jaar)	2020	2021	2022	2023	2024
Energie	0	0	0	0	0
Totaal garanties t.b.v. deelnemingen	0	0	0	0	0
Zorg	7.202	6.322	5.509	4.707	3.954
Sport en recreatie	2.127	1.312	854	388	19
Kunst en cultuur	904	730	556	426	382

Overig	727	665	601	575	550
Totaal garanties t.b.v. niet-deelnemingen	10.959	9.029	7.520	6.096	4.905
Totaal garanties t.b.v. rechtspersonen	10.959	9.029	7.520	6.096	4.905

Kredietrisicobeheer

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de betrokken partijen niet aan hun financiële verplichtingen aan de gemeente kunnen voldoen. Daarom neemt de gemeente risicobeperkende maatregelen en voert een actief kredietrisicobeheer. De gemeente berekent de risico's op wanbetaling van de betreffende geldnemers. Dit wordt het kredietrisico genoemd. In 2012 is de kredietrisicoreserve ingesteld om deze risico's te kunnen afdekken. Bij leningverstrekking of garantieverlening dient eenmalig een bijdrage te worden gestort voor de dekking van deze kredietrisico's. Daarnaast betaalt de geldnemer aan de gemeente een renteopslag of garantiopremie, die als voeding dient voor de kredietrisicoreserve. De onderstaande tabel toont per ultimo 2020 de bedragen waarover risico wordt gelopen en het kredietrisico. Hierin zijn ook al opgenomen de nog te verstrekken noodsteunleningen aan Blijdorp en Ahoy.

Het kredietrisicobedrag voor de achtervangposities in het Waarborgfonds Eigen Woning en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw kan op dit moment nog niet berekend worden en wordt daarom op PM gesteld. Na voltooiing van het strategisch programma door het WSW zal een methodiek ontwikkeld worden om het kredietrisicobedrag van de achtervangpositie voor gemeenten te kunnen berekenen. Dit gebeurt door de VNG in overleg met onder andere het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de G4-gemeenten.

Voor garanties ten behoeve van volkshuisvesting particulieren baseert de gemeente zich bij het berekenen van het kredietrisicobedrag op bancaire richtlijnen. Met behulp van een kredietrisicomodel zijn de bedragen berekend die minimaal zouden moeten worden gereserveerd om de risico's van de leningverstrekking en de garantieverlening voor rechtspersonen te kunnen opvangen. De kredietrisicoreserve (€ 22 mln) is vooralsnog toereikend om het hier berekende totale kredietrisicobedrag te kunnen dekken. Pas als er ook een goede inschatting kan worden gemaakt van de risico's die samenhangen met de achtervang in de waarborgfondsen, kan worden vastgesteld of de kredietrisicoreserve toereikend is.

Kredietrisicoberekening	Uitstaand bedrag	Kredietrisico
Borgstellingen door waarborgfondsen	9.411.419	PM
Garanties t.b.v. volkshuisvesting particulieren	33.357	934
Garanties t.b.v. rechtspersonen	10.959	3.005
Verstekte leningen	194.203	11.741
Totaal	9.649.938	15.680

Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid geeft de kaders weer voor de ruimtelijke economische ontwikkelingen in de stad. Daarnaast wordt ingegaan op de verwachte marktontwikkelingen voor woningbouw en werklocaties, de financiële uitgangspunten van het grondbeleid en de risico's voor de grondexploitatieportefeuille.

[Beleid](#)[Externe ontwikkelingen](#)[Wijze van uitvoering grondbeleid](#)[Resultaten totale grondexploitatie](#)[Winstneming Reserves grondzaken](#)

Beleid

De gemeente werkt aan een aantrekkelijke woonstad met een sterke economie, zoals vastgelegd in de Stadsvisie 2030 (daterend uit 2007), en zoals verwoord in het [coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam'](#). De uitwerking van fijn wonen en leven in een wereldstad richt zich erop dat mensen in allerlei levensfasen en met verschillende inkomens en woonwensen fijn kunnen wonen in Rotterdam. Vandaag, morgen en overmorgen.

De ambities voor de toekomst zijn aangescherpt in de "Verkenning Omgevingsvisie: De Veranderstad" (2019). Daarin staan 12 kernpunten met betrekking tot 'ruimte voor goede groei' en 'ruimte voor transitie' centraal.

Bouwen en ontwikkelen in Rotterdam moet voor nu en voor de lange termijn. Het college zet deze periode ambitieus in op de start van de bouw van 18.000 nieuwe woningen zowel in het sociale en midden- als het hoge en topsegment. Daarbij spelen duurzaamheid, energiezuinig en een betere luchtkwaliteit een grote rol. Dit te realiseren, vraagt om flinke keuzes, maatregelen en investeringen.

De gemeente zet zich in om nieuw investerend en organiserend vermogen voor Rotterdam aan te trekken. Zodoende wil de gemeente innovatieve initiatieven stimuleren en optimaal ruimte bieden.

Externe ontwikkelingen

BBV-aspecten

In 2016 is het Besluit begroting en verantwoording (BBV) vernieuwd vanwege de invoering van de Vennootschapsbelasting voor overheden. In 2019 heeft de [commissie BBV](#) de notitie "[Grondbeleid in begroting en jaarstukken](#)" uitgebracht waarin diverse eerdere notities zijn samengevoegd tot één document, maar waarin ook nadere duiding is gegeven aan de regelgeving. De verwachting is dat het BBV ook de komende jaren zal blijven veranderen om zo in te spelen op de actuele situatie. De gemeente zorgt ervoor dat er continu voldaan wordt aan de regels van de – eventueel herziene - BBV.

PAS en PFAS

Programma aanpak stikstof (PAS) en PFAS worden vaak samen genoemd, omdat beiden tot vertraging in de bouw kunnen leiden.

Op basis van uitgevoerde (indicatieve) berekeningen is de impact van PAS ingeschat. Voor het grootste deel van woningbouwprojecten geldt dat de geplande woningen uitgevoerd kunnen worden zonder dat hinder wordt ondervonden van het vervallen van de PAS. Voor ongeveer 20% van de woningbouwprojecten zijn specifieke berekeningen nodig vanwege de aard of locatie. De verwachting is dat een belangrijk deel van deze projecten alsnog doorgang kunnen vinden als de project-specifieke berekeningen zijn uitgevoerd.

Sinds 8 juli 2019 is een tijdelijk handelingskader vastgesteld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat dat per 1 oktober 2019 verplicht is voor hergebruik van grond, slib en bagger. Dit handelingskader leidt tot verplicht onderzoek op PFAS wat kan leiden tot vertraging in hergebruik en extra kosten voor onderzoek. De verwachting is dat dit handelingskader niet zal leiden tot significante vertragingen binnen de woningbouwprojecten.

Wel bestaat het risico dat gemeentelijke kosten voor bodemsaneringen hoger worden, danwel dat de residuele grondwaarde van uit te geven percelen afneemt, door hogere kosten voor de ontwikkelaar.

Ontwikkelingen woningbouw

De coronapandemie raakt onze stad hard. De economische recessie als gevolg van de coronacrisis zal de woningmarkt niet ongemoeid laten. Vooralsnog zijn diverse indicatoren over de woningmarkt nog steeds stabiel: het aantal transacties blijft op pijl, nam door stijging van het aanbod zelfs toe, en verkoopprijzen blijven door de krapte op de markt nog steeds stijgen. Door het landelijke woningtekort – door de trek naar de stad voornamelijk in grote steden – en de laag blijvende hypotheekrente blijft de interesse voor bestaande en nieuwbouwwoningen vele malen groter dan het aanbod.

De woningmarkt is echter een vertrouwensmarkt. Onzekerheid over de financiële situatie zal grote groepen mensen weerhouden om een stap op de woningmarkt te maken. Om die reden lijkt vraaguitval waarschijnlijk. In combinatie met andere voor de woningbouw belemmerende maatregelen, zoals PAS en PFAS, verwachten we dan ook een negatief effect op de woningmarkt en de nieuwbouwproductie. De eerste negatieve effecten van de coronacrisis op de woningmarkt worden eind 2020 mogelijk zichtbaar. Dit is in lijn met het begin dit jaar gepresenteerde scenario 3 van het Centraal Plan Bureau. Daarbij is de verwachting vooralsnog dat sprake zal zijn van een traag herstel in 2021.

We staan dus voor een grote uitdaging nu de hoge bouwambitie geconfronteerd wordt met een scenario van economische krimp. Maar huizen bijbouwen, renoveren, transformeren, verduurzamen en onderhouden is de beste manier om de woningnood het hoofd te bieden en de economie draaiende te houden en werkgelegenheid te behouden. Samen met marktpartijen werkt de gemeente dan ook aan maatregelen om de woningbouw in Rotterdam op pijl te houden (zie Doorbouw Manifest Rotterdam, juni 2020).

Om aan te sluiten op de effectieve marktvraag, de groei van de stad en de economie draaiend te houden, ligt de focus de komende periode op:

- Het ontwikkelen en doorbouwen, om op korte termijn zoveel mogelijk woningen te realiseren in Rotterdam;

- Ervoor zorgen dat we juist nu starten en doorgaan met de uitwerking van voldoende bouwlocaties op de middellange en lange termijn, zodat we ook in mindere tijden een constante bouwstroom realiseren.

Ontwikkelingen werklocaties

Er zijn door de Corona-crisis vraagtekens ontstaan over de behoefte aan (ver)nieuwbouw van commercieel vastgoed in Rotterdam in de komende jaren. Er zijn sectoren die versneld worden in hun groei zoals (stedelijke) distributie en ICT. Maar er zijn ook sectoren die direct fors geraakt zijn zoals de detailhandel (met name non-food winkels), groothandel en leisure (inclusief hotels). Vastgoedinvesteerdere richten zich op groeiers, maar merken ook dat bijvoorbeeld de banken voorzichtig zijn geworden en zich terughoudend opstellen. Ook bij economische krimp blijft er vraag naar kwalitatieve verbetering en zijn er bedrijven die zich aan de malaise weten te onttrekken. Het gaat daarom in de komende jaren onverminderd om vervanging en/of herontwikkeling van verouderd vastgoed. Het planaanbod is de komende jaren ruim voor de meeste sectoren (kantoren, winkels en hotels) maar onder de verwachte marktvraag bij met name logistiek vastgoed. De nieuwbouwvraag naar kleinschalig vastgoed kan worden opgelost in bestaand vastgoed (bijvoorbeeld incourante winkels) maar hier is en blijft concurrentie met woningbouw die meer en zekerder rendement oplevert. Om een inclusieve en innovatieve economie te realiseren is behoud en vernieuwing van kleinschalige huisvesting in woongebieden cruciaal.

Voor de concurrentiepositie van Rotterdam op langere termijn is het een voorwaarde dat A-kwaliteit -op korte termijn- beschikbaar kan zijn. De ontwikkeling van mixed-use gebouwen op concentratielocaties (nabij hoogwaardig openbaar vervoer) kan hier ook in de komende jaren in voorzien. Tot 2020 is circa 82.000 m² onttrokken aan de kantorenvoorraad waardoor de collegetarget 2018-2022 van 180.000 m² in beeld blijft. Door het economisch herstel in de voorgaande jaren is de transformatie van kantoren afgeremd. Naar verwachting zal door de grote woningvraag en de onzekere kantoorbehoefte de transformatie in de komende jaren op een hoger niveau uitkomen.

Wijze van uitvoering grondbeleid

De gemeente Rotterdam hanteert sinds 2013 de 'normatief residuele methode' voor het tot stand komen van grondprijzen. Daarnaast zet de gemeente zich in voor de marktbenadering en aantrekking van investerend vermogen. Specifieke beleidsdoelstellingen vragen om een gerichte aanpak in programma's, zoals het actieplan Middenhuur. Om versnelling in de woningbouwopgave mogelijk te maken wordt het grondbeleid vernieuwd en verruimd.

Het ruimtelijk economisch perspectief en de gemeentelijke rolopvatting, hebben gevolgen voor de gebiedsontwikkelingen. Gebiedsontwikkelingen zijn steeds complexer. Dat komt onder andere door de betrokkenheid van meerdere partijen en het bouwen in de bestaande leefomgeving. De gemeente is er scherp op op welke wijze zij de mensen en middelen inzet. De inzet van actief grondbeleid (grondexploitaties) biedt de meeste mogelijkheden om te sturen op de ontwikkeling. Een andere mogelijkheid is samenwerking met partners aan te gaan, maar er zijn ook veel situaties waarin de gemeente een ontwikkeling alleen faciliteert. Dat kan bijvoorbeeld door de inzet van medewerkers of een bijdrage uit een fonds.

Op basis van actuele marktanalyses en van gemeentelijke ambities, bijvoorbeeld om een aantrekkelijke doelgroep in de gemeente te kunnen huisvesten, stelt de gemeente de eigen lopende grondexploitaties bij op project- en portefeuilleniveau. Voor het ondervangen van projectspecifieke risico's bevat een aantal grondexploitaties een post 'onvoorzien'. De macro-economische effecten van de voorspelde 'coronacrisis' hebben naar verwachting hun weerslag op het benodigde weerstandsvermogen voor de gemeentelijke begroting.

In juni 2020 is het eerder genoemde actieplan (manifest) gepresenteerd voor het doorbouwen tijdens de coronacrisis. Tegenover de positieve effecten van het blijven doorbouwen voor de stad staat, als de voorspelde economische crisis daadwerkelijk optreedt, het risico dat de grondprijzen dalen of dat het nodig is om de aard van de bouwprogramma's te wijzigen. Van deze effecten is op dit moment nauwelijks sprake. De effecten van een crisis op de grondexploitatieportefeuille worden, in de vorm van een scenariostudie, momenteel onderzocht.

In de zomer van 2019 heeft de gemeenteraad het College meer ruimte gegeven om nieuwe grondexploitaties te openen, bestaande grondexploitaties te wijzigen en vaker via een eenvoudige procedure marktpartijen te selecteren. Dat heeft de slagkracht van de gemeente verhoogd. In het Manifest over het veilig doorbouwen tijdens de crisis wordt een aantal maatregelen genoemd, waar onder maatregelen die het grondbeleid raken, die moeten bijdragen aan het gewenste bouwtempo. Op deze maatregelen wordt momenteel nog gestudeerd en deze zullen worden geëffectueerd op het moment dat zich daadwerkelijk problemen voordoen.

In 2020 wordt verder gewerkt aan de nieuwe ambitiesnota Grondbeleid en zal deze nota worden afgerond. In de nota Grondbeleid wordt onder andere uitgewerkt op welke wijze de gemeente kan en wil sturen in 2021 en verder. Het beleid geeft inzicht in de mogelijkheden waarop gronden kunnen worden ingezet voor maatschappelijke doeleinden en daarbij de bevoegdheden optimaal ingeregeld kunnen worden.

Resultaten totale grondexploitatie

Financieel resultaat

De projectadministratie van de grondexploitaties bevat enerzijds de gerealiseerde kosten en opbrengsten en anderzijds de begroting van nog te maken kosten en voorziene opbrengsten. De gemeente maakt alle posten contant. Gesaldeerd ontstaat daardoor de netto contante waarde (NCW) van het project.

Voor een betrouwbare inschatting van de waardeontwikkeling van de portefeuille zijn verschillende externe factoren van invloed. Door de economische ontwikkelingen kan er sprake zijn van prijsstijgingen. In de grondexploitatie rekent de gemeente daarom met langjarige gemiddelde parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en voor renteontwikkelingen. Een verandering van de langjarige parameters heeft grote invloed op de uitkomst van de netto contante waarde-berekening (NCW-berekening). Jaarlijks voert de gemeente een analyse uit om te bepalen of een aanpassing nodig is voor de langjarige parameters. Op het moment van samenstellen van deze begroting gelden de volgende gegevens:

- rentepercentage van 0,8% (naar rato vreemd vermogen/totaal vermogen, methodiek voorgeschreven in de BBV)
- disconteringsvoet 2% (voorgeschreven in de BBV)
- kostenstijging 2%

- opbrengstenstijging 3% voor 2020, 2% voor 2021, 1% voor de jaren 2022 t/m 2029 en 0% voor 2030 en verder

Als er aanleiding voor is, actualiseert de gemeente gedurende het jaar de begrote posten. Eens per jaar, tijdens het jaarrekeningproces, neemt de gemeente alle posten door en voorziet deze van actuele onderbouwingen. Op die manier verantwoordt het College het juiste financiële resultaat in de jaarrekening.

Verdienvermogen

Het verdienvermogen van de totale grondexploitatieportefeuille omvat het saldo van alle grondexploitaties met een positief saldo. Dit is dus het bedrag dat de gemeente, bij gelijkblijvende uitgangspunten, gedurende de looptijd van de huidige grondexploitaties als winst kan nemen.

Het feit dat er sprake is van winsten komt grotendeels doordat de gemeente verliesnemingen tot 2015 als afwaardering op de boekwaarde verwerkte. Het verdienvermogen tegen netto contante waarde bedraagt ultimo 2019 (stand jaarrekening) € 215,5 mln. Tegen eindwaarde bedraagt het verdienvermogen ultimo 2019 € 271,1 mln. Bij het jaarrekeningproces 2020 wordt dit verdienvermogen opnieuw beoordeeld.

Het totaal van het verdienvermogen wordt vooral bepaald door de resultaten van de uitbreidingslocatie Nesselande en Park Zestienhoven. De binnenstedelijke locaties dragen beperkt bij aan het verdienvermogen van de grondexploitatieportefeuille. Uitzonderingen hierop zijn de ontwikkelingen Katendrecht en Kop van Zuid. Binnenstedelijke (her)ontwikkeling is namelijk complexer en risicovoller dan de ontwikkeling van uitleggebieden. De kosten voor verwerving zijn bijvoorbeeld hoger en vaak is de grond vervuild. Hoewel dergelijke projecten voor de ruimtelijke ontwikkeling wenselijk zijn, zijn ze zonder de inzet van eigen middelen doorgaans niet haalbaar als ze traditioneel ontwikkeld worden. Daarom zoekt de gemeente naar andere manieren van ontwikkelen, met als kenmerk meer samenwerking met eindgebruikers en investeerders. Omdat er nauwelijks nog positieve projecten aan de portefeuille worden toegevoegd en het aantal grondexploitaties afneemt, staat het verdienvermogen de komende jaren onder druk. De positieve ontwikkeling komt dus voort uit de momenteel gunstige markteffecten binnen de bestaande portefeuille.

Winstneming

De resultaatnemingen op de grondexploitatieportefeuille bestaan uit drie onderdelen, te weten:

1. Winstnemingen
 - Tussentijdse winstnemingen
 - Winstnemingen bij afsluiten van een grondexploitatie
2. Mutatie van voorzieningen
3. Verliesnemingen

Ad 1 Winstnemingen

De berekeningswijze voor tussentijdse winstnemingen wordt voorgeschreven door het BBV (Besluit Begroting en

Verantwoording) en is gebaseerd op de financiële voortgang van het project in relatie tot het verwachte (positieve) resultaat. In overleg met de accountant is een berekeningswijze tot stand gekomen die voldoet aan de BBV-vereisten, maar die tevens recht doet aan het onzekere karakter van de grondexploitaties. Naar mate de resterende looptijd van een grondexploitatie langer is, worden de onzekerheden groter. De voorziene grondopbrengsten kunnen in de toekomst bijvoorbeeld fors tegenvallen. Reeds gerealiseerde winsten worden teruggenomen als de totale winst op basis van de huidige inzichten kleiner is dan de reeds gerealiseerde winst. In de systematiek wordt hier rekening mee gehouden.

Bij het afsluiten van een grondexploitatie wordt het totale saldo als resultaat genomen.

Ad 2 Voorziening verliesgevende grondexploitaties

In geval van een negatief NCW-saldo gedurende de looptijd van een plan treft de gemeente bij de jaarafsluiting een voorziening ter grootte van het negatieve saldo. Aangezien het plansaldo gedurende de looptijd van het project kan fluctueren, wordt bij jaareinde bepaald of de benodigde voorziening groter of kleiner is dan de een jaar eerder getroffen voorziening.

Ad 3 Verliesnemingen

Verliesnemingen boekt de gemeente alleen bij het afsluiten van een negatieve grondexploitatie.

Reserves grondzaken

Rotterdam heeft een groot aantal plannen voor nieuwbouw van woningbouw en van werklocaties als bedrijven, kantoren en detailhandel. Het gaat hierbij zowel om initiatieven van de gemeente als van particulieren. De gemeente heeft ruim 70 grondexploitaties in uitvoering. Door marktontwikkelingen kunnen planning, programma en prijs van de grondexploitaties veranderen. Daardoor zijn geraamde saldi niet zeker.

Risico's op projectniveau

Om de financiële risico's voor de gemeente te beperken, investeert de gemeente niet voordat er een redelijke zekerheid bestaat over de realisatie van het project. Om te voorkomen dat een opeenhoping van financiële risico's voor de gemeente plaatsvindt, beoordeelt de gemeente elk jaar of ingrepen nodig zijn op eventueel ontstane verliezen op plannen. Waar nodig neemt de gemeente verlies of treft ze een voorziening. Jaarlijks voert de gemeente voor individuele grondexploitaties een risicoanalyse uit. Daarmee bepaalt de gemeente welke risicoreserve in het project nodig is om risico's op te vangen die specifiek zijn voor dat project. Voorbeelden van projectspecifieke risico's zijn het slagen van een bestemmingsplanprocedure of het risico op bodemvervuiling.

In de Projectenmonitor Grondexploitaties geeft het college twee keer per jaar inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen per project.

Risico's van grondzaken worden meegenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit en daarmee in de berekening van het weerstandsvermogen.

Risico's op portefeuilleniveau

De gemeente beoordeelt twee keer per jaar het totale planaanbod in de stad in relatie tot actuele marktanalyses. De resultaten hiervan geven onder meer inzicht in wenselijke en noodzakelijke aanpassingen in de gemeentelijke grondexploitatieportefeuille en in de bijbehorende financiële effecten. Het doel van portefeuillesturing is financiële risico's te beperken en kansen tijdig te signaleren. De uitkomsten meldt het college jaarlijks in het Meerjarenperspectief Grond & Vastgoed (MGV).

In aansluiting op bovengenoemd beleid heeft de gemeente voor de grondexploitatieportefeuille het financiële effect bepaald van risico's die volgen uit de marktanalyse van woon- en werklocaties en van de algemene prijsontwikkelingen. Dit is gedaan aan de hand van een risicoanalyse. Hierbij zijn de omgevingsrisico's vertaald in verschillende scenario's. De benodigde weerstandscapaciteit is voor 2020 berekend en vastgesteld op € 84 mln bij de jaarrekening 2019. Deze weerstandscapaciteit is bepaald voor de coronacrisis. De mogelijke effecten van de crisis zijn hierin dus nog niet verwerkt.

Investeringsen

Pagina 111

Investeringsen

In deze paragraaf wordt een overzicht van de gevoteerde investeringskredieten gepresenteerd. De raad geeft met het voteren van kredieten het college toestemming meerjarige investeringsuitgaven te doen en/of verplichtingen aan te gaan. Het college bewaakt de aanwending van het gevoteerde krediet.

[Beleid](#)[Nieuwe investeringen](#)[Lopende investeringen](#)

Beleid

Rotterdam groeit, verandert en veroudert. Om hierop in te spelen moet de gemeente investeren. Dit klemmt des te meer, nu als gevolg van de uitbraak van het Corona-virus de economische bedrijvigheid is afgenomen en de werkloosheid dreigt op te lopen. Door als overheid te blijven investeren, kunnen de economische neergang en de sociale problemen die dat onvermijdelijk met zich meebrengt worden beperkt. Door te investeren op een wijze die past bij de grote maatschappelijke opgaven van onze tijd, werken we doelbewust toe naar een meer duurzaam Rotterdam, waarin het fijn wonen en werken is.

Om te kunnen investeren, moet de gemeente over investerend vermogen beschikken. Het beleid is erop gericht om dit investerend vermogen te borgen. Er worden drie investeringsruimten onderscheiden:

1. De investeringsruimte voor vervanging, renovatie of restauratie van de gemeentelijke bezittingen (V en L);
2. De reguliere investeringsruimte voor investeringen die leiden tot nieuwe bezittingen (U en K);
3. Extra investeringsruimte voor nieuwe investeringen, die is ontstaan wegens de verkoop van Eneco.

Met verstandig investeringsbeleid willen we zekerstellen dat deze investeringsruimten nu en in de toekomst voldoende omvang hebben, passend bij de verwachte groei van de stad, de maatschappelijke opgaven waarvoor de stad staat en bij het huidige voorzieningenniveau. Daarnaast willen we bevorderen dat de schaarse investeringsruimten weloverwogen en transparant wordt ingezet.

De gemeente Rotterdam staat er gelukkig niet alleen voor. We trekken samen op met inwoners, ondernemers, woningcorporaties, waterschappen, de provincie Zuid-Holland, de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), het Rijk, de Europese Unie en ander partijen. Daarbij geldt: hoe meer investerend vermogen van andere partijen wordt aangetrokken, hoe beter dat is voor Rotterdam en voor de Rotterdammers. Het eigen investerend vermogen fungeert daarbij als hefboom voor het aantrekken van extern investerend vermogen. Onderstaande afbeelding illustreert dit.

In de [Beleidsnota Investeringsruimte Rotterdam 2020](#) is aangegeven hoe we dit beleid vormgeven.

Op 16 juli 2020 heeft uw raad deze beleidsnota vastgesteld. Hiermee is de investeringsruimte voor nieuwe investeringen geborgd, passend bij de verwachte groei van de stad. Ook heeft uw raad (op 12 november 2020) de kaders voor aanwending van de verkoopopbrengst Eneco vastgesteld. Nu stellen wij u voor om ook de investeringsruimte voor de vervanging, renovatie of restauratie van het huidige bezit te borgen, op een wijze die past bij goed rentmeesterschap (basis op orde). Hiermee wordt onze ambitie voltooid om de investeringsruimte van de gemeente Rotterdam structureel te borgen. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u graag naar het raadsvoorstel '[Borging investeringsruimte voor vervangingsinvesteringen, renovaties en restauraties](#)', dat u tegelijk met deze voorjaarsnota wordt aangeboden.

Nieuwe investeringen

Uit onderstaande tabellen blijkt welke investeringen de gemeente wil gaan doen. In de kolom 'voorstel krediet' staat het totale investeringsbedrag, inclusief eventuele bijdragen van derden. De kolommen daarnaast tonen voor de jaren 2021-2025 het verwachte verloop van de uitgaven per krediet. Er worden vier typen investeringen onderscheiden, t.w.:

K= Kwaliteitsverhogende investeringen

U= Uitbreidingsinvesteringen

V= Vervangingsinvesteringen

L= Levensduur verlengende investeringen (i.c. renovaties en restauraties)

Iedere investering is kort omschreven. Voor meer inzicht kan een overzicht met detailinformatie worden geraadpleegd. Dit overzicht geeft inzicht in de eventuele bijdragen van derden, het netto-investeringsbedrag dat voor rekening van de gemeente komt en de jaarlijkse kapitaallasten die uit de investering zullen voortvloeien vanaf het moment dat de investering in gebruik wordt genomen.

Investerings uit bestaande begroting

Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025
Verkeer en vervoer		1.400	550	850	0	0	0
Mobiliteit ANPR	V	1.000	150	850	0	0	0
(Automatic Number Plate Recognition-camera's)							
systemen							
	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025
	Verkeer en vervoer	1.400	550	850	0	0	0
	Mobiliteit ANPR (Automatic Number Plate Recognition-camera's)	V	1.000	150	850	0	0
	systemen						
Doel krediet: Betreft aanschaf ANPR-systemen Mobiliteit. Deze systemen verzamelen met behulp van Automatic Number Plate Recognition-camera's langs de kant van de weg informatie van passerend verkeer.							
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling							
	Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
	Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
	Netto investering (Rotterdams geld)	1.000	150	850	0	0	0
	Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	159	157	154
Fietsvoorziening Lijnbaan	K	400	400	0	0	0	0
30							
	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025
	Verkeer en vervoer	1.400	550	850	0	0	0
	Fietsvoorziening	K	400	400	0	0	0
	Lijnbaan 30						
Doel krediet: Realisatie fietsvoorziening aan de Lijnbaan 30.							
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren							
	Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
	Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
	Netto investering (Rotterdams geld)	400	400	0	0	0	0
	Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	47	46	45	45

Beheer van de stad		173.300	2.667	2.083	56.187	53.768	58.595																
Voertuigbeheersysteem	V	500	167	333	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming								
Vervoer & Materieel										krediet	2021	2022	2023	2024	2025								
Beheer van de stad		173.300	2.667	2.083	56.187	53.768	58.595																
Voertuigbeheersysteem	V	500	167	333	0	0	0																
Vervoer & Materieel																							
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om een verouderd IT-systeem te vervangen door een toekomstbestendige applicatie waarmee alle noodzakelijke werkzaamheden in het primair proces ondersteund worden. De nieuwe applicatie leidt tot een meer digitale en moderne bedrijfsvoering en maakt het mogelijk om datagedreven te werken.																							
Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease																							
Details		Totaal	2021	2022	2023	2024	2025																
Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0																
Netto investering (Rotterdams geld)		500	167	333	0	0	0																
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t.	0	0	108	106	104																
Vervanging technische installatie wasplaatsen	V	750	750	0	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming								
										krediet	2021	2022	2023	2024	2025								
Beheer van de stad		173.300	2.667	2.083	56.187	53.768	58.595																
Vervanging technische installatie	V	750	750	0	0	0	0																
wasplaatsen																							
Doel krediet: Het vervangen van technische installaties, het plaatsen van twee wasborden en een rollover wasstraat.																							
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer																							
Details		Totaal	2021	2022	2023	2024	2025																
Bijdragen van derden		0	0	0	0	0	0																
Netto investering (Rotterdams geld)		750	750	0	0	0	0																
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t.	0	88	86	85	84																
Maastunnel Roltrappen	V	3.500	1.750	1.750	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming								
2.0										krediet	2021	2022	2023	2024	2025								
Beheer van de stad		173.300	2.667	2.083	56.187	53.768	58.595																
Maastunnel Roltrappen	V	3.500	1.750	1.750	0	0	0																
2.0																							
Doel krediet: In de afgelopen jaren heeft een ingrijpende renovatie/restauratie plaatsgevonden van vier roltrappen van het rijksmonument Maastunnel.																							

									Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer						
									Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
									Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
									Netto investering	3.500	1.750	1.750	0	0	0
									(Rotterdams geld)						
									Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	200	198	195
Assetgroep Civiele kunstwerken 2023-2026	V	4.900	0	0	4.900	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming
											krediet	2021	2022	2023	2024
												2025			
											Beheer van de stad	173.300	2.667	2.083	56.187
												53.768	58.595		
									Assetgroep Civiele kunstwerken 2023-2026	V	4.900	0	0	4.900	0
									Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Civiele kunstwerken in de periode 2023 tot en met 2026.						
									Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer						
									Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
									Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
									Netto investering (Rotterdams geld)	4.900	0	0	4.900	0	0
									Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	0	207	205
Assetgroep Wegen 2023-2026	V	89.783	0	0	26.692	29.119	33.972	0	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming
											krediet	2021	2022	2023	2024
												2025			
											Beheer van de stad	173.300	2.667	2.083	56.187
												53.768	58.595		
									Assetgroep Wegen 2023-2026	V	89.783	0	0	26.692	29.119
									Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Wegen in de periode 2023 tot en met 2026.						
									Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer						
									Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
									Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
									Netto investering (Rotterdams geld)	89.783	0	0	26.692	29.119	33.972
									Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	0	1.350	2.807
Assetgroep Groen en	V	29.100	0	0	9.700	9.700	9.700	0	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming

		krediet	2021	2022	2023	2024	2025
Beheer van de stad		173.300	2.667	2.083	56.187	53.768	58.595
Assetgroep Groen en bomen	V	29.100	0	0	9.700	9.700	9.700
2023-2026							
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Groen en bomen in de periode 2023 tot en met 2026.							
Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen							
Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025	
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	29.100	0	0	9.700	9.700	9.700	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	0	490	975	

Assetgroep V 12.161 0 0 4.054 4.054 4.054

Oppervlaktewater 2023-2026

Programma	Cat	Voorstel	Raming krediet	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Beheer van de stad			173.300	2.667	2.083	56.187	53.768	58.595
Assetgroep Oppervlaktewater	V	12.161	0	0	4.054	4.054	4.054	
2023-2026								
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Oppervlaktewater in de periode 2023 tot en met 2026.								
Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen								
Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025		
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	12.161	0	0	4.054	4.054	4.054		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	0	205	408		

Assetgroep Beeldende kunst en monumenten V 790 0 0 265 295 230

2023-2026

Programma	Cat	Voorstel	Raming krediet	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Beheer van de stad			173.300	2.667	2.083	56.187	53.768	58.595
Assetgroep Beeldende kunst en monumenten	V	790	0	0	265	295	230	
2023-2026								
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Beeldende kunst en monumenten in de periode 2023 tot en met 2026.								
Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen								
Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025		
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0	0	0

								Netto investering (Rotterdams geld)							790	0	0	265	295	230	
								Kapitaallasten (rente en afschrijving)							n.v.t.	0	0	0	11	24	
Assetgroep Openbare verlichting 2023-2026	V	10.941	0	0	3.476	3.476	3.989	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming					
										krediet	2021	2022	2023	2024	2025						
								Beheer van de stad							173.300	2.667	2.083	56.187	53.768	58.595	
Assetgroep Openbare verlichting 2023-2026	V	10.941	0	0	3.476	3.476	3.989														
								Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Openbare verlichting in de periode 2023 tot en met 2026.													
								Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer													
								Details							Totaal	2021	2022	2023	2024	2025	
								Bijdragen van derden							0	0	0	0	0	0	
								Netto investering (Rotterdams geld)							10.941	0	0	3.476	3.476	3.989	
								Kapitaallasten (rente en afschrijving)							n.v.t.	0	0	0	176	349	
Assetgroep Spelen 2023-2026	V	17.400	0	0	5.800	5.800	5.800	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming					
										krediet	2021	2022	2023	2024	2025						
								Beheer van de stad							173.300	2.667	2.083	56.187	53.768	58.595	
Assetgroep Spelen 2023-2026	V	17.400	0	0	5.800	5.800	5.800														
								Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de assetgroep Spelen in de periode 2023 tot en met 2026.													
								Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen													
								Details							Totaal	2021	2022	2023	2024	2025	
								Bijdragen van derden							0	0	0	0	0	0	
								Netto investering (Rotterdams geld)							17.400	0	0	5.800	5.800	5.800	
								Kapitaallasten (rente en afschrijving)							n.v.t.	0	0	0	677	1.344	
Begraven en Cremeren 2023-2026	V	3.475	0	0	1.300	1.325	850	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming					
										krediet	2021	2022	2023	2024	2025						
								Beheer van de stad							173.300	2.667	2.083	56.187	53.768	58.595	
Begraven en Cremeren 2023-2026	V	3.475	0	0	1.300	1.325	850														
								Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de vervangingsinvesteringen van de begraafplaatsen en													

crematorium in de periode 2023 tot en met 2026.

Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria

Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	3.475	0	0	1.300	1.325	850
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	0	66	132

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	8.486	5.022	3.332	132	0	0

Vervanging koelmachines	V	600	600	0	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
Nieuwe Luxor										krediet	2021	2022	2023	2024	2025

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	8.486	5.022	3.332	132	0	0

Vervanging koelmachines	V	600	600	0	0	0	0
Nieuwe Luxor							

Doel krediet: Aansluiting van Nieuwe Luxor (gemeentelijk vastgoed) op maaskoeling door het koudenet van Eneco. Deze huidige koelmachines zijn in 2021 aan vervanging toe en dus is dit een natuurlijk vervangingsmoment en kans om te verduurzamen.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	600	600	0	0	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	36	36	36	36

Odeon	K	700	700	0	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
										krediet	2021	2022	2023	2024	2025

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	8.486	5.022	3.332	132	0	0

Odeon	K	700	700	0	0	0	0

Doel krediet: Aankoop van kinderdagverblijf bij Odeon om woningbouwontwikkeling mogelijk te maken.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	700	700	0	0	0	0

								Kapitaallasten (rente en afschrijving)						
								n.v.t.	0	35	35	35	34	
Fundatievervang	U	121	121	0	0	0	0	Programma						
kunstgrasveld LMO/de								Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
Zwervers									krediet	2021	2022	2023	2024	2025
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling						
								8.486 5.022 3.332 132 0 0						
Fundatievervang kunstgrasveld								U	121	121	0	0	0	0
LMO/de Zwervers														
								Doel krediet: Vervangen van de lava/rubber fundatielaag tbv een nieuw kunstgras toplaag.						
								Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden						
								Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
								Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
								Netto investering (Rotterdams geld)	121	121	0	0	0	0
								Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	5	5	5	5
Ombouw hockeyveld	U/L	150	150	0	0	0	0	Programma						
OMHC naar waterveld								Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
									krediet	2021	2022	2023	2024	2025
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling						
								8.486 5.022 3.332 132 0 0						
Ombouw hockeyveld OMHC								U/L	150	150	0	0	0	0
naar waterveld														
								Doel krediet: DVT ombouw van hockeyveld OHMC naar een waterveld.						
								Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden						
								Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
								Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
								Netto investering (Rotterdams geld)	150	150	0	0	0	0
								Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	11	11	11	11
Ombouw hockeyveld	U	170	170	0	0	0	0	Programma						
Victoria								Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
									krediet	2021	2022	2023	2024	2025
								Stedelijke inrichting en ontwikkeling						
								8.486 5.022 3.332 132 0 0						
Ombouw hockeyveld Victoria								U	170	170	0	0	0	0
								Doel krediet: Ombouwen van een zandgestrooid hockeyveld naar een waterhockeyveld.						
								Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden						
								Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025

Flexibele Huinvesting	K	3.025	750	2.275	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel	Bemidd	Bemidd	Bemidd	Bemidd	Bemidd

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	8.486	5.022	3.332	132	0	0

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Aanpassing theater Oude	U	2.090	2.090	0	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
Luxor	N									krediet	2021	2022	2023	2024	2025

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	8.486	5.022	3.332	132	0	0

Doel krediet: Het theater wil in de na-coronaperiode in het Oude Luxor langdurige producties draaien.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Uitbreiding P+R Kralingse Zoom	U	750	221	529	0	0	0	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
										krediet	2021	2022	2023	2024	2025

		Stedelijke inrichting en ontwikkeling							8.4865.0223.33213200																																		
Uitbreiding P+R Kralingse Zoom		U	750	221	529	0	0	0																																			
		Doel krediet: Uitbreiden P+R Kralingse Zoom met drie lagen, totaal 525 extra plaatsen.																																									
		Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden																																									
		<table><tr><th>Details</th><th>Totaal</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th><th>2024</th><th>2025</th></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>750</td><td>221</td><td>529</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t.</td><td>0</td><td>0</td><td>32</td><td>32</td><td>32</td></tr></table>														Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025	Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0	Netto investering (Rotterdams geld)	750	221	529	0	0	0	Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	32	32	32
Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025																																					
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0																																					
Netto investering (Rotterdams geld)	750	221	529	0	0	0																																					
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	32	32	32																																					
Uitbreiding P+R Meijersplein	K	880	220	528	132	0	0																																				
		/U	<table><tr><th>Programma</th><th>Cat</th><th>Voorstel krediet</th><th>Raming 2021</th><th>Raming 2022</th><th>Raming 2023</th><th>Raming 2024</th><th>Raming 2025</th></tr></table>														Programma	Cat	Voorstel krediet	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025																			
Programma	Cat	Voorstel krediet	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025																																				
		Stedelijke inrichting en ontwikkeling							8.4865.0223.33213200																																		
Uitbreiding P+R Meijersplein		K	880	220	528	132	0	0																																			
		/U																																									
		Doel krediet: Uitbreiding capaciteit P+R Meijersplein. Realiseren extra parkeerplaatsen op P+R Meijersplein met 500 plaatsen.																																									
		Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden																																									
		<table><tr><th>Details</th><th>Totaal</th><th>2021</th><th>2022</th><th>2023</th><th>2024</th><th>2025</th></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>880</td><td>220</td><td>528</td><td>132</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t.</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>31</td><td>31</td></tr></table>														Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025	Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0	Netto investering (Rotterdams geld)	880	220	528	132	0	0	Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	0	31	31
Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025																																					
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0																																					
Netto investering (Rotterdams geld)	880	220	528	132	0	0																																					
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	0	31	31																																					
Overhead			17.881	848	13.176	3.858	0	0																																			
Vernieuwing Rotterdam.nl	U	544	381	163	0	0	0																																				
		<table><tr><th>Programma</th><th>Cat</th><th>Voorstel krediet</th><th>Raming 2021</th><th>Raming 2022</th><th>Raming 2023</th><th>Raming 2024</th><th>Raming 2025</th></tr></table>														Programma	Cat	Voorstel krediet	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025																				
Programma	Cat	Voorstel krediet	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025																																				
		Overhead							17.88184813.1763.85800																																		
Vernieuwing Rotterdam.nl		U	544	381	163	0	0	0																																			
		Doel krediet: Het project vernieuwing Rotterdam.nl levert een vernieuwde corporate gemeentelijke website (www.rotterdam.nl). We besteden een systeem en de ontwikkeling en implementatie van de website aan. De nieuwe website biedt bewoners en ondernemers verbeterde digitale dienstverlening in heldere taal, volgens de																																									

laatste wettelijke kaders op het gebied van privacy, security, toegankelijkheid en archivering. Doel is het verbeteren van de gebruikersvriendelijkheid, helderheid en vindbaarheid van de digitale dienstverlening en informatievoorziening via rotterdam.nl. Naast de Producten en Dienstencatalogus (PDC) vindt de bezoeker informatie over nieuws, de gebieden, collegeprioriteiten en andere stads-gerelateerde content op de site.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering	544	381	163	0	0	0
(Rotterdams geld)						
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	117	116	114

Vervangingsinvesteringen V 17.337 468 13.012 3.858 0 0
IHP-CHV

Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025

Overhead 17.881 848 13.176 3.858 0 0

Vervangingsinvesteringen V 17.337 468 13.012 3.858 0 0
IHP-CHV

Doel krediet: Vervangingsinvesteringen voor inrichting van CHV-locaties, die zijn opgenomen in het IHP-CHV 2021-2030 met startdatum 2021 en 2022.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	17.337	468	13.012	3.858	0	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	0	1.275	1.420	1.399

Totaal 201.067 9.087 19.441 60.176 53.768 58.595

Aanwending reguliere investeringsruimte

Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025

Verkeer en vervoer 1.500

Optimalisatie OV-tracés via
bestaande oeververbindingen
(Maastunnel en Van
Brienoordbrug)*

Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025

Verkeer en vervoer 1.500
Optimalisatie OV-tracés via 1.500

bestaande

oeververbindingen

(Maastunnel en Van

Brienoordbrug)*

Doel krediet: Verbetering van het OV tussen Zuid en Noord op de bestaande oeververbindingen via de Maastunnel (Zuidplein-Rotterdam Centraal) en Van Brienoordbrugcorridor (Zuidplein-Stadionpark-Kralingse Zoom) door versterking kwaliteit, doorstroming, frequentie, betrouwbaarheid en aantrekkelijkheid van (deels) bestaande busverbindingen op deze routes.

***Toelichting:** Deze investeringen worden bij de begroting 2022 meer in detail verwerkt.

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	69.600	1.000	3.000	3.000	3.000	0

Verzamelkrediet kleinschalige gebiedsontwikkelingen

Programma	Cat	Voorstel krediet	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		69.600	1.000	3.000	3.000	3.000	0

Verzamelkrediet kleinschalige gebiedsontwikkelingen

Doel krediet: Het gebiedsontwikkelingsfonds is een investeringskrediet dat bedoeld is voor middelgrote investeringen in de openbare ruimte, al dan niet gekoppeld aan een gebiedsontwikkeling. Het doel van de bijdrage is dat daarmee de kwaliteit van de openbare ruimte verbetert.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Totaal	2021	2022	2023	2024	2025
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0	0
Netto investering (Rotterdams geld)	10.000	1.000	3.000	3.000	3.000	0
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	0	57	228	397	563

Cultuurcampus Rotterdam (kleinschalige start)*

Programma	Cat	Voorstel krediet	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		69.600	1.000	3.000	3.000	3.000	0

Cultuurcampus Rotterdam (kleinschalige start)*

Doel krediet: Cultuurcampus is een groei model: start kleinschalig in 2022 en vervolgens doorgroeit naar de feitelijke campus in 2027.

***Toelichting:** Deze investeringen worden bij de begroting 2022 meer in detail verwerkt.

NPRZ – wonen	15.900	<table><tr><th>Programma</th><th>Cat</th><th>Voorstel</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td><td>2024</td><td>2025</td></tr><tr><td>Stedelijke inrichting en ontwikkeling</td><td></td><td>69.600</td><td>1.000</td><td>3.000</td><td>3.000</td><td>3.000</td><td>0</td></tr><tr><td>NPRZ – wonen</td><td></td><td>15.900</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>- volkshuisvestingsfonds*</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="8">Doel krediet: Cofinanciering van het landelijke volkshuisvestingsfonds (2021) voor de NPRZ pijler Wonen om te komen tot voor grondige aanpak van particuliere woningen en daarmee helpen om achterstanden op Zuid te verkleinen.</td></tr><tr><td colspan="8">*Toelichting: Deze investeringen worden bij de begroting 2022 meer in detail verwerkt.</td></tr></table>	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming			krediet	2021	2022	2023	2024	2025	Stedelijke inrichting en ontwikkeling		69.600	1.000	3.000	3.000	3.000	0	NPRZ – wonen		15.900						- volkshuisvestingsfonds*								Doel krediet: Cofinanciering van het landelijke volkshuisvestingsfonds (2021) voor de NPRZ pijler Wonen om te komen tot voor grondige aanpak van particuliere woningen en daarmee helpen om achterstanden op Zuid te verkleinen.								*Toelichting: Deze investeringen worden bij de begroting 2022 meer in detail verwerkt.							
Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming																																																			
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025																																																			
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		69.600	1.000	3.000	3.000	3.000	0																																																			
NPRZ – wonen		15.900																																																								
- volkshuisvestingsfonds*																																																										
Doel krediet: Cofinanciering van het landelijke volkshuisvestingsfonds (2021) voor de NPRZ pijler Wonen om te komen tot voor grondige aanpak van particuliere woningen en daarmee helpen om achterstanden op Zuid te verkleinen.																																																										
*Toelichting: Deze investeringen worden bij de begroting 2022 meer in detail verwerkt.																																																										
M4H - woningbouwimpuls*	5.000	<table><tr><th>Programma</th><th>Cat</th><th>Voorstel</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td><td>2024</td><td>2025</td></tr><tr><td>Stedelijke inrichting en ontwikkeling</td><td></td><td>69.600</td><td>1.000</td><td>3.000</td><td>3.000</td><td>3.000</td><td>0</td></tr><tr><td>M4H - woningbouwimpuls*</td><td></td><td>5.000</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="8">Doel krediet: Woningbouw in M4H levert een bijdrage aan het verminderen van het woningbouwtekort. Ten behoeve van de aanvraag 3e Tranche Woningbouwimpus M4H is cofinanciering door gemeente noodzakelijk.</td></tr><tr><td colspan="8">*Toelichting: Deze investeringen worden bij de begroting 2022 meer in detail verwerkt.</td></tr></table>	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming			krediet	2021	2022	2023	2024	2025	Stedelijke inrichting en ontwikkeling		69.600	1.000	3.000	3.000	3.000	0	M4H - woningbouwimpuls*		5.000						Doel krediet: Woningbouw in M4H levert een bijdrage aan het verminderen van het woningbouwtekort. Ten behoeve van de aanvraag 3e Tranche Woningbouwimpus M4H is cofinanciering door gemeente noodzakelijk.								*Toelichting: Deze investeringen worden bij de begroting 2022 meer in detail verwerkt.															
Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming																																																			
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025																																																			
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		69.600	1.000	3.000	3.000	3.000	0																																																			
M4H - woningbouwimpuls*		5.000																																																								
Doel krediet: Woningbouw in M4H levert een bijdrage aan het verminderen van het woningbouwtekort. Ten behoeve van de aanvraag 3e Tranche Woningbouwimpus M4H is cofinanciering door gemeente noodzakelijk.																																																										
*Toelichting: Deze investeringen worden bij de begroting 2022 meer in detail verwerkt.																																																										
Vorbereidingskosten MIRT-verkenning Oeververbindingen*	2.700	<table><tr><th>Programma</th><th>Cat</th><th>Voorstel</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td><td>2024</td><td>2025</td></tr><tr><td>Stedelijke inrichting en ontwikkeling</td><td></td><td>69.600</td><td>1.000</td><td>3.000</td><td>3.000</td><td>3.000</td><td>0</td></tr><tr><td>Vorbereidingskosten MIRT-verkenning Oeververbindingen*</td><td></td><td>2.700</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td colspan="8">Doel krediet: MIRT-Verkenning Oeververbindingen Regio Rotterdam, met als onderdelen: a. Nieuwe oeververbinding b. Nieuw HOV-tracé Zuidplein-Kralingse Zoom als tram c. Nieuw HOV-bus tracé Maastunnelcorridor (Zuidplein-Centraal) d. Nieuw station Stadionpark (Oude Lijn)</td></tr><tr><td colspan="8">*Toelichting: Deze investeringen worden bij de begroting 2022 meer in detail verwerkt.</td></tr></table>	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming			krediet	2021	2022	2023	2024	2025	Stedelijke inrichting en ontwikkeling		69.600	1.000	3.000	3.000	3.000	0	Vorbereidingskosten MIRT-verkenning Oeververbindingen*		2.700						Doel krediet: MIRT-Verkenning Oeververbindingen Regio Rotterdam, met als onderdelen: a. Nieuwe oeververbinding b. Nieuw HOV-tracé Zuidplein-Kralingse Zoom als tram c. Nieuw HOV-bus tracé Maastunnelcorridor (Zuidplein-Centraal) d. Nieuw station Stadionpark (Oude Lijn)								*Toelichting: Deze investeringen worden bij de begroting 2022 meer in detail verwerkt.															
Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming																																																			
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025																																																			
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		69.600	1.000	3.000	3.000	3.000	0																																																			
Vorbereidingskosten MIRT-verkenning Oeververbindingen*		2.700																																																								
Doel krediet: MIRT-Verkenning Oeververbindingen Regio Rotterdam, met als onderdelen: a. Nieuwe oeververbinding b. Nieuw HOV-tracé Zuidplein-Kralingse Zoom als tram c. Nieuw HOV-bus tracé Maastunnelcorridor (Zuidplein-Centraal) d. Nieuw station Stadionpark (Oude Lijn)																																																										
*Toelichting: Deze investeringen worden bij de begroting 2022 meer in detail verwerkt.																																																										
Gebiedsaanpakken aardgasvrij*	13.500	<table><tr><th>Programma</th><th>Cat</th><th>Voorstel</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th><th>Raming</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td><td>2024</td><td>2025</td></tr><tr><td>Stedelijke inrichting en ontwikkeling</td><td></td><td>69.600</td><td>1.000</td><td>3.000</td><td>3.000</td><td>3.000</td><td>0</td></tr></table>	Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming			krediet	2021	2022	2023	2024	2025	Stedelijke inrichting en ontwikkeling		69.600	1.000	3.000	3.000	3.000	0																																
Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming																																																			
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025																																																			
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		69.600	1.000	3.000	3.000	3.000	0																																																			

		ontwikkeling																																						
		Gebiedsaanpakken13.500																																						
		aardgasvrij*																																						
		Doel krediet: In 5 wijken leren we wat er nodig is om wijken aardgasvrij te maken. Doelstelling: 10.000 woningen aardgasvrij of daarop voorbereid.																																						
		*Toelichting: Deze investeringen worden bij de begroting 2022 meer in detail verwerkt.																																						
De Roseknoop*	17.500	<table><tr><td>Programma</td><td>Cat</td><td>Voorstel</td><td>Raming</td><td>Raming</td><td>Raming</td><td>Raming</td><td>Raming</td></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td><td>2024</td><td>2025</td></tr><tr><td>Stedelijke inrichting en ontwikkeling</td><td></td><td>69.600</td><td>1.000</td><td>3.000</td><td>3.000</td><td>3.000</td><td>0</td></tr></table>							Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming			krediet	2021	2022	2023	2024	2025	Stedelijke inrichting en ontwikkeling		69.600	1.000	3.000	3.000	3.000	0								
Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming																																	
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025																																	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		69.600	1.000	3.000	3.000	3.000	0																																	
		De Roseknoop*17.500																																						
		Doel krediet: Aanpakken verkeersknooppunt om kwalitatieve aansluiting op de (woningbouw) ontwikkelingen in Parkstad, Hillesluis en Feyenoord City te realiseren																																						
		*Toelichting: Deze investeringen worden bij de begroting 2022 meer in detail verwerkt.																																						
Onderwijs	4.400																																							
Toekomstbestendige digitalisering primair/voortgezet onderwijs*	4.400	<table><tr><td>Programma</td><td>Cat</td><td>Voorstel</td><td>Raming</td><td>Raming</td><td>Raming</td><td>Raming</td><td>Raming</td></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>2021</td><td>2022</td><td>2023</td><td>2024</td><td>2025</td></tr><tr><td>Onderwijs</td><td></td><td>4.400</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Toekomstbestendige digitalisering primair /voortgezet onderwijs*</td><td></td><td>4.400</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>							Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming			krediet	2021	2022	2023	2024	2025	Onderwijs		4.400						Toekomstbestendige digitalisering primair /voortgezet onderwijs*		4.400					
Programma	Cat	Voorstel	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming																																	
		krediet	2021	2022	2023	2024	2025																																	
Onderwijs		4.400																																						
Toekomstbestendige digitalisering primair /voortgezet onderwijs*		4.400																																						
		Doel krediet: Gemeentelijk initiatief in afstemming met onderwijsinstellingen. Huidige kwaliteit van digitaal/blended onderwijs draagt bij aan kansenongelijkheid. Daarom is deze investering noodzakelijk																																						
		*Toelichting: Deze investeringen worden bij de begroting 2022 meer in detail verwerkt.																																						
Totaal	75.500	1.000	3.000	3.000	3.000		0																																	

De aanvullende investering in de zeven stadsparken (netto-investeringsom: € 38,9 mln) wordt onder de lopende investeringen gepresenteerd.

Aanwending verkoopopbrengst Eneco

Omschrijving	Instrument	Bedrag			
Kapitaalstorting Stedin	Participatie	100	Omschrijving	Instrument	Bedrag
			Kapitaalstorting Stedin	Participatie	100
Doel: Het kopen van (preferente) aandelen om zo Stedin's kapitaalpositie te versterken om zo de investeringen in de energietransitie, waaronder in het Rotterdamse grondgebied te kunnen blijven dragen.					

Publiek-private aanpak	Participatie	2,5	Omschrijving	Instrument	Bedrag
op schulden via SIFR			Publiek-private aanpak op schulden via SIFR	Participatie	2,5
			Doel: In co-productie tussen gemeente en SIFR wordt geïnvesteerd in aanvullende dienstverlening op schulden en wordt schuldhelpverlening versterkt door middel van het inzetten van prestatiefinanciering.		
Cofinanciering	Participatie	7,7	Omschrijving	Instrument	Bedrag
rijks gelden voor			Cofinanciering rijks gelden voor groeisteun innovatieve bedrijven	Participatie	7,7
groeisteun innovatieve			Doel: Met deze investering helpen we voorheen snelgroeiende bedrijven weer op een groeipad te komen. Hierdoor overleven zij de crisis, worden niet opgekocht, blijven in Rotterdam en dragen, net als voor de crisis bij, aan groei van werkgelegenheid in de nieuwe economie. Investeren in innovatiekracht draagt ook tevens bij aan de versterking van de veerkracht en toekomstbestendigheid van de Rotterdamse economie		
bedrijven					
Totaal		110,2			

Indien en voor zover voor deze investeringen leiden tot lasten die worden geactiveerd (op de balans opgenomen) en over de verwachte gebruiksduur afgeschreven, wordt op een daartoe geëigend moment de raad gevraagd om het benodigde krediet beschikbaar te stellen. De lasten die uit deze investeringen voortvloeien en de bedragen die ter dekking hiervan zullen worden onttrokken aan de [Rotterdamse Investeringsmotor \(cilinder: verkoopopbrengst Eneco\)](#) worden bij Begroting 2022 verwerkt.

Lopende investeringen

Uit onderstaande tabel blijkt welke investeringen thans worden gedaan. De kredieten voor deze investeringen zijn al verleend (gevoteerd). In sommige gevallen is echter een bijstelling van het krediet nodig. Dit is te herkennen aan het bedrag dat is opgenomen in de kolom 'Bijstelling krediet'. Dit kan gaan om zowel een verhoging als een verlaging van het benodigde krediet. Voor de jaren 2021-2025 zijn de investeringsramingen weergegeven. Dit is het verwachte verloop van de uitgaven.

Iedere investering is kort omschreven. Voor meer inzicht kan een overzicht met detailinformatie worden geraadpleegd. Dit overzicht geeft inzicht in de eventuele bijdragen van derden, het netto-investeringsbedrag dat voor rekening van de gemeente komt en de jaarlijkse kapitaallasten die uit de investering zullen voortvloeien vanaf het moment dat de investering in gebruik wordt genomen. Soms is een investering reeds deels in gebruik genomen. Als hier sprake van is, hebben de getoonde kapitaallasten alleen betrekking op het nog niet in gebruik genomen deel.

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming					
	krediet	gevoteerd	t/m 2020	2021	2022	2023	2024	2025						
Bestuur en dienstverlening	3.050	0	3.050	770	225	280	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea
Vervanging Gemeentelijke	1.700	0	1.700	0	0	0	0	0	0		krediet	gevoteerd	t/r	
Basis Administratie (GBA)														

Bestuur en dienstverlening		3.050	0	3.050
Vervanging Gemeentelijke Basis Administratie (GBA)		1.700	0	1.700
Doel krediet: De vervanging van de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) van Personen). Gemeenten kunnen op termijn aansluiten op deze voorziening met t				
Rotterdams taakveld: 0.2 - Burgerzaken				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie / m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.700	0	1.700	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Digitalisering Persoonskaarten	1.000	0	1.000	494	225	280	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m

Systeem (CMS).

Rotterdams taakveld: 5.4.a - Musea - Stadsarchief									
Details		Initieel	Bijstelling		Nieuw		Realis		
		bedrag			bedrag		/m		
Bijdragen van derden		0	0		0				
Netto investering		350	0		350				
(Rotterdams geld)									
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t		n.v.t				

Openbare orde en veiligheid	6.996	0	6.996	1.862	2.430	99	0	0	0
Handhavingssysteem Redline	1.300	0	1.300	271	930	99	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis					
		krediet	gevoteerd	t/m					
Openbare orde en veiligheid	6.996	0	6.996	1.862					
Handhavingssysteem Redline	1.300	0	1.300						
Doel krediet: Implementatie nieuw Handhavingssysteem.									
Rotterdams taakveld: 1.2.a - Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toe									
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting									
Details		Initieel	Bijstelling		Nieuw		Realis		
		bedrag			bedrag		/m		
Bijdragen van derden		0	0		0				
Netto investering		1.300	0		1.300				
(Rotterdams geld)									
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t		n.v.t				

Modernisering Schiebruggen - Maatregelen t.b.v. de afstandsbediening	2.166	0	2.166	0	0	0	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Openbare orde en veiligheid	6.996	0	6.996	1.862
Modernisering Schiebruggen - Maatregelen t.b.v. de afstandsbediening	2.166	0	2.166	
Doel krediet: Modernisering en centralisering Schiebruggen, levensduurverlenging en ombouw naar afstandbediening van 17 bruggen en sluizen op en rond de Schie				
investeringsdeel 2 van 2, de maatregelen t.b.v. de afstandsbediening.				

											Rotterdams taakveld: 2.1 d - Verkeer en Vervoer Bereikbaarheid				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
												bedrag		bedrag	t/r
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering (Rotterdams geld)	2.166	0	2.166	
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Inrijbeperkende maatregelen	2.030	0	2.030	1.591	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
													krediet	gevoteerd	t/m
											Openbare orde en veiligheid	6.996	0	6.996	1
											Inrijbeperkende maatregelen	2.030	0	2.030	1
											Doel krediet: Rotterdam is een aantrekkelijke en toegankelijke stad met versch				
											publiek op af komt. Rotterdam moet echter door de aanslagen in recente jaren i				
											waar veel mensen bijeen komen. Het college wil deze locaties de nodige besch				
											Uitgangspunt daarbij is dat Rotterdam een aantrekkelijke en toegankelijke stad				
											groepen mensen die in de stad uitgaan en recreëren.				
											Rotterdams taakveld: 1.2.b - Openbare orde en veiligheid - Veiligheid				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
												bedrag		bedrag	/m
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering (Rotterdams geld)	2.030	0	2.030	1
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Taakapplicatie Stadszaken	1.500	0	1.500	0	1.500	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
													krediet	gevoteerd	t/m
											Openbare orde en veiligheid	6.996	0	6.996	1
											Taakapplicatie Stadszaken	1.500	0	1.500	
											Doel krediet: Vervanging applicatie VIS, voor afhandeling vergunningen horeca				
											Ondermijning en interventies.				
											Rotterdams taakveld: 1.2.b - Openbare orde en veiligheid - Veiligheid				

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw		Realis	
	bedrag		bedrag		/m	
Bijdragen van derden	0	0	0			
Netto investering	1.500	0	1.500			
(Rotterdams geld)						
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t			
Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	65.593	68.799	26.082
				9.488	2.137	0

Fietsenstalling Capelsebrug 975 0 975 0 925 0 0 0 0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	65.593

Fietsenstalling	975	0	975
Capelsebrug			

Doel krediet: Het verhogen van de capaciteit en het service-niveau van fietsen-

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw		Realis	
	bedrag		bedrag		/m	
Bijdragen van derden	485	0	485			
Netto investering	490	0	490			
(Rotterdams geld)						
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t			

Parkeersysteem met 198 0 198 197 0 0 0 0 0

camerabeveiliging voor P+R

Meijersplein en Melanchtonweg

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/r
Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	65.593

Parkeersysteem met	198	0	198
camerabeveiliging voor P+R			
Meijersplein en Melanchtonweg			

Doel krediet: Het inrichten van de P&R-terreinen Meijersplein en Melanchtonw

Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw		Rea	
	bedrag		bedrag		t/r	
Bijdragen van derden	0	0	0			
Netto investering (Rotterdams	198	0	198			

										geld)
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)
										n.v.t
										n.v.t
										n.v.t
Inrichten P&R Noorderhelling	4.167	0	4.167	0	3.645	388	0	0	0	
										Programma
										Gevoteerd
										Bijstelling
										Nieuw
										Realis
										krediet
										gevoteerd
										t/m
										Verkeer en vervoer
										161.568
										12.565
										174.133
										61
										Inrichten P&R
										4.167
										0
										4.167
										Noorderhelling
										Doel krediet: Het inrichten van het (toekomstige) P&R-terrein Noorderhelling.
										Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren
										Dekkingsbron: Uit bestaande begroting
										Details
										Initieel
										Bijstelling
										Nieuw
										Realis
										bedrag
										bedrag
										/m
										Bijdragen van derden
										0
										0
										0
										Netto investering
										4.167
										0
										4.167
										(Rotterdams geld)
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)
										n.v.t
										n.v.t
										n.v.t
A16 Rotterdam	31.625	0	31.625	0	31.625	0	0	0	0	
										Programma
										Gevoteerd
										Bijstelling
										Nieuw
										Realis
										krediet
										gevoteerd
										t/m
										Verkeer en vervoer
										161.568
										12.565
										174.133
										61
										A16 Rotterdam
										31.625
										0
										31.625
										Doel krediet: Het betreft de kosten voor de werkzaamheden in het kader van de realisatie van geluidsschermen, recreaduct, meerkosten landtunnel en de verpl
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling
										Dekkingsbron: Uit bestaande begroting
										Details
										Initieel
										Bijstelling
										Nieuw
										Realis
										bedrag
										bedrag
										/m
										Bijdragen van derden
										0
										0
										0
										Netto investering
										31.625
										0
										31.625
										(Rotterdams geld)
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)
										n.v.t
										n.v.t
										n.v.t
Verkeersmanagementsystemen	4.000	12.565	16.565	0	8.783	7.782	0	0	0	
										Programma
										Gevoteerd
										Bijstelling
										Nieuw
										Realis
										krediet
										gevoteerd
										t/r

2021*

Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133

Verkeersmanagementsystemen	4.000	12.565	16.565

2021*

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na eir
heel Rotterdam. Daaronder verstaan we verkeersregelininstallaties, verkeersgele
verkeersmanagement.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Toelichting: *Kredietnaam is gewijzigd van Verkeersmanagementsystemen 20

Het krediet is gewijzgd van één naar twee jaar. In 2020 was al een bedrag van t

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Rea t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	4.000	12.565	16.565	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Ovonde Hoek van Holland1.33001.33077475778000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw krediet	Realis gevoteerd t/m

Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	61

Ovonde Hoek van Holland	1.330	0	1.330	

Doel krediet: De ovonde is een project in Hoek van Holland en is onderdeel va
verkeersafwikkeling mogelijk tussen de strandboulevard, Badweg, Strandweg e

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realis /m
Bijdragen van derden	617	0	617	
Netto investering (Rotterdams geld)	713	0	713	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Haltevoorzieningen718071807180000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real

personenvervoer over water

krediet gevoteerd t/r

Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	
Haltevoorzieningen	718	0	718	
personenvervoer over water				
Doel krediet: Dit betreft de aankoop van haltes voor personenvervoer over wat				
Rotterdams taakveld: 2.5 - Openbaar vervoer				
Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie /m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	718	0	718	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Stationsomgeving Hoek van
Holland Strand

Programma
Gevoteerd
Bijstelling
Nieuw
Rea
krediet gevoteerd t/r

Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	
Stationsomgeving Hoek van Holland Strand	3.170	0	3.170	
Doel krediet: Uitvoering inrichtingsplan eindplein Hoek van Holland Strand.				
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie /
Bijdragen van derden	1.019	0	1.019	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.151	0	2.151	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Vervanging
Verkeersregelininstallaties 2020

Programma
Gevoteerd
Bijstelling
Nieuw
Rea
krediet gevoteerd t/r

Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133
Vervanging	6.000	0	6.000
Verkeersregelininstallaties			
2020			
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het vervangen of verwijderen na eir			

heel Rotterdam Daaronder verstaan we verkeersregelinstallaties en verkeersge
verkeersmanagement.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	fr
Bijdragen van derden	4	0	4	
Netto investering	5.996	0	5.996	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Fysieke Maatregelen	5.400	0	5.400	26	1.774	1.800	1.800	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
Verkeersveiligheid 2020 - 2022												krediet	gevoteerd	t/r
										Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	
										Fysieke Maatregelen	5.400	0	5.400	
										Verkeersveiligheid 2020 - 2022				

Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatreg-
doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real
	bedrag		bedrag	/r
Bijdragen van derden	3.600	0	3.600	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.800	0	1.800	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	64
Fietspaden 2020 - 2022	14.400	0	14.400	1

Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor het aanleggen van fietspaden, het recreatieve knooppunten netwerk.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realis. /m
Bijdragen van derden	0	0	0	

Oude betaalautomaten en	368	0	368	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
veranderende regelgeving												krediet	gevoteerd	t/r

Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133

Doel krediet: Worldline, de leverancier van het contactloos betalen onderdeel van de huidige (verouderde) per 31 maart 2020 te verbreken, als n

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	/m

Netto investering (Rotterdams	368	0	368
geld)			

Uitbreiding straatparkeren	997	0	997	0	400	100	100	75	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m

Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	69

Doel krediet: Voor 2020 staat invoering van betaald parkeren in Feijenoord, Kle

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis.
	bedrag		bedrag	/m

Netto investering	997	0	997
(Rotterdams geld)			

Producteninnovatie	890	0	890	0	680	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
straatparkeren												krediet	gevoteerd	t/m

					Verkeer en vervoer					161.568	12.565	174.133	61
					Producteninnovatie					890	0	890	
					straatparkeren								
Doel krediet: In het kader van nieuwe ontwikkelingen dienen de Integrale Scan													
Handhavingsadministratiesysteem (HAS) en het parkeer managementsysteem													
Rotterdams taakveld: 0.63 - Parkeerbelasting													
Details					Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis-					
					bedrag		bedrag	/m					
Bijdragen van derden					0	0	0						
Netto investering					890	0	890						
(Rotterdams geld)													
Kapitaallasten (rente en					n.v.t	n.v.t	n.v.t						
afschrijving)													

Uitbreiding aantal fietstrommels	1.504	0	1.504	448	400	400	250	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
										Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	61
										Uitbreiding aantal	1.504	0	1.504	
										fietstrommels				
Doel krediet: Het aantal fietstrommels dient deze collegeperiode jaarlijks uitget														
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren														
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	1.504	0	1.504	
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
										afschrijving)				

Toegangscontrolesystemen	1.248	0	1.248	0	1.148	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
stallingsgarages moderniseren												krediet	gevoteerd	t/r	
											Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	
											Toegangscontrolesystemen	1.248	0	1.248	
											stallingsgarages moderniseren				
Doel krediet: Moderniseren van het toegangscontrolesystemen (TCS) van stallingsgarages															
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren															
Details											Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	

Vervanging scantechnologie	374	0	374	298	50	0	0	0	0

Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	63

Doel krediet: Vervangen van scanauto's en scanboxen voor de controle op het

Bijdragen van derden	0	0	0

Bewegwijzering aanbrengen in	418	0	418	3	250	165	0	0	0

Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133

Rotterdamse huisstijl

Bijdragen van derden	0	0	0

Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t

										afschrijving)																											
Vervangen	5.995	0	5.995	0	1.120	1.555	1.535	1.785	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea																							
parkeermanagementsystemen																																					
en toegangscontrolesystemen																																					
van parkeervoorzieningen																																					
										krediet gevoteerd t/r																											
										Verkeer en vervoer																											
										161.568																											
										12.565																											
										174.133																											
Vervangen	5.995	0	5.995																																		
parkeermanagementsystemen																																					
en toegangscontrolesystemen																																					
van parkeervoorzieningen																																					
Doel krediet: Vervangen van de huidige parkeermanagementsystemen en toeg																																					
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren																																					
Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	Rea																								
										bedrag bedrag t/r																											
Bijdragen van derden	0	0	0																																		
Netto investering (Rotterdams	5.995	0	5.995																																		
geld)																																					
Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t																																		
afschrijving)																																					

Telefoniedekking in	570	0	570	457	120	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis					
Parkeergarages																			
										krediet gevoteerd t/m									
										Verkeer en vervoer									
										161.568									
										12.565									
										174.133									
										65									
										Telefoniedekking in									
										570									
										0									
										570									
										Parkeergarages									
Doel krediet: Parkeergarages aansluiten op het mobiele netwerk.																			
Rotterdams taakveld: 2.2 - Parkeren																			
Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis						
										bedrag		bedrag	/m						
Bijdragen van derden										0	0	0							
Netto investering										570	0	570							
(Rotterdams geld)																			
Kapitaallasten (rente en										n.v.t	n.v.t	n.v.t							
afschrijving)																			

Brandmeldinstallatie/ CO-LPG	2.122	0	2.122	581	550	550	506	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie					
detectie veiligheid in																			
parkeergarages																			
															krediet gevoteerd t/r				
										Verkeer en vervoer									
										161.568									
										12.565									
										174.133									

</

Uitbreiding fietsparkeren	408	0	408	8	125	125	125	24	0
in pandig									

Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	65

Doel krediet: Het realiseren van fietsenstallingen in parkeergarages en deze voorzien van camerabeveiliging.

Bijdragen van derden	0	0	0

Stelpost straatparkeren 2011	2.000	0	2.000	1.884	0	0	0	0	0

Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	61

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de invoering van betaald parkeren in r
straat.

Bijdragen van derden	0	0	0

Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t

</

Bereikbaarheid										
Doel krediet: In het coalitieakkoord 2014-2018 waren diverse intensiveringen o										
deel van deze middelen wordt ingezet voor investeringen.										
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling										
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw		Realis				
		bedrag		bedrag		/m				
Bijdragen van derden		0	0	0						
Netto investering		2.040	0	2.040		1				
(Rotterdams geld)										
Kapitaallasten (rente en		n.v.t	n.v.t	n.v.t						
afschrijving)										
Beter Benutten - Fietsbeleid	1.532	0	1.532	1.140	196	196	0	0	0	0
Programma		Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw		Realis				
			krediet	gevoteerd		t/m				
Verkeer en vervoer		161.568	12.565	174.133		61				
Beter Benutten -		1.532	0	1.532		1				
Fietsbeleid										
Doel krediet: In het coalitieakkoord 2014-2018 zijn diverse intensiveringen opg										
van deze middelen wordt ingezet voor investeringen.										
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling										
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw		Realis				
		bedrag		bedrag		/m				
Bijdragen van derden		96	0	96						
Netto investering		1.436	0	1.436		1				
(Rotterdams geld)										
Kapitaallasten (rente en		n.v.t	n.v.t	n.v.t						
afschrijving)										
Beter Benutten Fietsen	1.500	0	1.500	1.384	0	0	0	0	0	0
Programma		Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw		Realis				
			krediet	gevoteerd		t/m				
Verkeer en vervoer		161.568	12.565	174.133		61				
Beter Benutten Fietsen		1.500	0	1.500		1				
Doel krediet: Het krediet gaat om een eigen bijdrage voor de Fietsveerverbindi										
regio, zoals beschreven in het programma Beter Benutten. Daarnaast investere										
gemeenten en het subsidieprogramma RAL (luchtkwaliteit) op dit gebied.										
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling										
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw		Realis				

										bedrag		bedrag		/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	1.500	0	1.500	1
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Bushaltetoegankelijkheid 2015	5.000	0	5.000	3.617	600	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
										Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	61
										Bushaltetoegankelijkheid 2015	5.000	0	5.000	3
										Doel krediet: Toegankelijk maken van zoveel mogelijk bushaltes, minimaal 629				
										Metropoolregio Rotterdam Den Haag.				
										Rotterdams taakveld: 2.5 - Openbaar vervoer				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	232	0	232	
										Netto investering	4.768	0	4.768	3
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Fysieke Maatregelen	2.697	0	2.697	2.697	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
Verkeersveiligheid 2015												krediet	gevoteerd	t/r
										Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	
										Fysieke Maatregelen	2.697	0	2.697	
										Verkeersveiligheid 2015				
										Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatreg				
										doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.				
										Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/r
										Bijdragen van derden	697	0	697	
										Netto investering	2.000	0	2.000	
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

											afschrijving)				
Fysieke Maatregelen	3.395	0	3.395	3.146	249	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
											krediet gevoteerd t/r				
											Verkeer en vervoer161.56812.565174.133				
											Fysieke Maatregelen3.39503.395				
											Verkeersveiligheid 2016				
											Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatreg				
											doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.				
											Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
											DetailsInitieelBijstellingNieuwReal				
											bedragbedrag/r				
											Bijdragen van derden7730773				
											Netto investering2.62202.622				
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente enn.v.tn.v.tn.v.t				
											afschrijving)				
Fysieke Maatregelen	3.200	0	3.200	3.027	173	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
											krediet gevoteerd t/r				
											Verkeer en vervoer161.56812.565174.133				
											Fysieke Maatregelen3.20003.200				
											Verkeersveiligheid 2019				
											Doel krediet: Met dit krediet worden investeringen gedaan om fysieke maatreg				
											doorstroming te verbeteren, waaronder de aanpak van tien black spots per jaar.				
											Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
											DetailsInitieelBijstellingNieuwReal				
											bedragbedrag/r				
											Bijdragen van derden4120412				
											Netto investering2.78802.788				
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente enn.v.tn.v.tn.v.t				
											afschrijving)				
Vervanging	5.697	0	5.697	5.686	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
											krediet gevoteerd t/r				
											Verkeer en vervoer161.56812.565174.133				
											Vervanging5.69705.697				

verkeersregelininstallaties										
2016										
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het verwijderen of vervangen van d										
einde levensduur.										
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling										
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real					
		bedrag		bedrag	/r					
Bijdragen van derden		0	0	0						
Netto investering		5.697	0	5.697						
(Rotterdams geld)										
Kapitaallasten (rente en		n.v.t	n.v.t	n.v.t						
afschrijving)										
Vervanging	4.812	0	4.812	4.672	140	0	0	0	0	0
Verkeersregelininstallaties 2018										
Programma		Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real					
			krediet	gevoteerd	t/r					
Verkeer en vervoer		161.568	12.565	174.133						
Vervanging		4.812	0	4.812						
Verkeersregelininstallaties										
2018										
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het verwijderen of vervangen van d										
einde levensduur.										
Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling										
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real					
		bedrag		bedrag	/r					
Bijdragen van derden		0	0	0						
Netto investering		4.812	0	4.812						
(Rotterdams geld)										
Kapitaallasten (rente en		n.v.t	n.v.t	n.v.t						
afschrijving)										
Vervanging	3.900	0	3.900	3.852	48	0	0	0	0	0
verkeersregelininstallaties 2019										
Programma		Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real					
			krediet	gevoteerd	t/r					
Verkeer en vervoer		161.568	12.565	174.133						
Vervanging		3.900	0	3.900						
verkeersregelininstallaties										
2019										
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het verwijderen of vervangen van d										
einde levensduur.										

											Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling					
											Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
													bedrag		bedrag	/m
											Bijdragen van derden		103	0	103	
											Netto investering		3.797	0	3.797	
											(Rotterdams geld)					
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Centrum Fiets As	3.532	0	3.532	2.821	556	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
														krediet	gevoteerd	t/m
											Verkeer en vervoer		161.568	12.565	174.133	61
											Centrum Fiets As		3.532	0	3.532	2
											Doel krediet: Het project Centrum Fiets As heeft als doel verbetering van de be					
											Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling					
											Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
													bedrag		bedrag	/m
											Bijdragen van derden		2.080	0	2.080	1
											Netto investering		1.452	0	1.452	1
											(Rotterdams geld)					
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Fietspaden	2.926	0	2.926	2.804	122	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
														krediet	gevoteerd	t/m
											Verkeer en vervoer		161.568	12.565	174.133	61
											Fietspaden		2.926	0	2.926	2
											Doel krediet: Het krediet wordt ingezet voor het aanleggen van circa 20 fietspa					
											in het recreatieve knooppunten netwerk.					
											Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling					
											Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
													bedrag		bedrag	/m
											Bijdragen van derden		338	0	338	
											Netto investering		2.588	0	2.588	2
											(Rotterdams geld)					
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Fietspaden 20181.03001.0301.036-60000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	61

Fietspaden 20181.03001.0301

Doel krediet: Het krediet is bedoeld voor het verlengen of verbeteren van vier f
de Argonautenweg/Jasonweg, de Krabbendijkestraat en de Hoge Boezem.

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	663	0	663	
Netto investering	368	0	368	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
afschrijving)				

Fietsroutes (restant)1.33701.3371.035020010200

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	61

Fietsroutes (restant)1.33701.3371

Doel krediet: Het krediet is bedoeld voor de gefaseerde aanleg van een klein d
en woon- en werkverkeer vanaf de A20 tot aan het centrum (volgens de door de
Rotte fietspad).

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	1.337	0	1.337	1
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
afschrijving)				

Fietsvoorziening OV haltes469046952600000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Verkeer en vervoer	161.568	12.565	174.133	61

Fietsvoorziening OV4690469
haltes

Doel krediet: In samenwerking met de RET en Metropoolregio Rotterdam Den

hoogte van OV haltes. Deze ontwikkeling past binnen het vastgestelde Fietsplan				
Rotterdams taakveld: 2.5 - Openbaar vervoer				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie /m
Bijdragen van derden	504	0	504	
Netto investering (Rotterdams geld)	-35	0	-35	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Oprit verlengde Willemsbrug	168	0	168	73	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet			
												gevoteerd			
												t/m			
Verkeer en vervoer												161.568	12.565	174.133	61
Oprit verlengde Willemsbrug	168		0		168										

Doel krediet: Het project Willemsbrug heeft als doel het verbeteren van de bes

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	27	0	27	
Netto investering	141	0	141	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
afschrijving)				

Buitenruimte Hoek van Holland Haven	8.018	0	8.018	5.163	1.697	1.159	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet			
												gevoteerd			
												t/m			
Verkeer en vervoer												161.568	12.565	174.133	61
Buitenruimte Hoek van Holland Haven	8.018		0		8.018										

Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet voor het project buitenruimte en infrastr
Voor de kapitaalsaten die ontstaan ontangt de gemeente jaarlijkse bijdragen va

Rotterdams taakveld: 2.1.b - Verkeer en vervoer - Ontwikkeling									
Details	Initieel		Bijstelling		Nieuw		Realis		
	bedrag				bedrag		/m		
Bijdragen van derden	4.108		0		4.108				
Netto investering	3.910		0		3.910				

										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)				
Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	700.563	159.336	164.508	107.344	78.931	56.200					
CO2 reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar LED	51.000	0	51.000	10.259	10.179	13.200	11.000	6.362	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw krediet	Realiseerde
										Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	700.563
										CO2 reductie door versnelde ombouw straatverlichting naar LED	51.000	0	51.000	10.259
										Doel krediet: In 6 jaar een versnelde ombouw van de armaturen (lampen) in le				
										per jaar wordt gerealiseerd en ca. 30% energie wordt bespaard ten opzichte van				
										Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer				
										Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realiseerde t/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	51.000	0	51.000	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Werkplaatssysteem Vervoer & Materieel	724	0	724	406	318	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw krediet	Realiseerde
										Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	700.563
										Werkplaatssysteem Vervoer & Materieel	724	0	724	406
										Doel krediet: Nieuw software systeem (Combipac) ten behoeve van de werkp				
										Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease				
										Dekkingsbron: Uit bestaande begroting				
										Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realiseerde t/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering (Rotterdams geld)	724	0	724	
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Rijksmonument Crooswijk	800	0	800	0	600	100	100	0	0	Programma Gevoteerd Bijstelling Nieuw Realis
										krediet gevoteerd t/m
										Beheer van de stad 1.314.342 3.511 1.317.854 704
										Rijksmonument 800 0 800
										Crooswijk
										Doel krediet: Diverse restauratiewerkzaamheden aan het rijksmonument Crooswijk, met name de restauratie van de kapel, de entree van de begraafplaats Crooswijk (aanpassen linker poort) en de restauratie van de kapel.
										Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria
										Dekkingsbron: Uit bestaande begroting
										Details Initieel Bijstelling Nieuw Realis
										bedrag bedrag /m
										Bijdragen van derden 0 0 0
										Netto investering 800 0 800
										(Rotterdams geld)
										Kapitaallasten (rente en afschrijving) n.v.t n.v.t n.v.t
Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025	98.512	0	98.512	0	16.125	24.055	25.547	16.535	16.250	Programma Gevoteerd Bijstelling Nieuw Realis
										krediet gevoteerd t/m
										Beheer van de stad 1.314.342 3.511 1.317.854 704
										Gemeentelijk 98.512 0 98.512
										Rioleringsplan 2021-2025
										Doel krediet: Dit krediet betreft de vervanging van kapitaalgoederen vanuit het gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025, met name de vervanging van economische veroudering of slijtage.
										Rotterdams taakveld: 7.2 - Riolering
										Dekkingsbron: Uit bestaande begroting
										Details Initieel Bijstelling Nieuw Realis
										bedrag bedrag /m
										Bijdragen van derden 3.722 0 3.722
										Netto investering 94.790 0 94.790
										(Rotterdams geld)
										Kapitaallasten (rente en afschrijving) n.v.t n.v.t n.v.t
Vervanging vrijerval riolen 2021-2025	184.750	0	184.750	0	36.950	36.950	36.950	36.950	36.950	Programma Gevoteerd Bijstelling Nieuw Realis
										krediet gevoteerd t/m

										Beheer van de stad					1.314.342	3.511	1.317.854	70					
										Vervanging vrijverval	184.750	0	184.750										
										riolen 2021-2025													
										Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het in stand houden van een robuust rioleringsstelsel en het vervangen volgens het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) 2021-2025. Hiermee wordt de riolering van Rotterdam om de stad duurzaam en klimaatbestendig in te richten, waterstruksysteem te benutten.													
										Rotterdams taakveld: 7.2 - Riolering													
										Dekkingsbron: Uit bestaande begroting													
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis									
											bedrag		bedrag	/m									
										Bijdragen van derden	0	0	0										
										Netto investering	184.750	0	184.750										
										(Rotterdams geld)													
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t										
Rotterdams Weerwoord	11.196	0	11.196	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis									
(gemeentelijk vastgoed)															krediet	gevoteerd	t/r						
										Beheer van de stad					1.314.342	3.511	1.317.854	7					
										Rotterdams Weerwoord	11.196	0	11.196										
										(gemeentelijk vastgoed)													
										Doel krediet: De problemen bij panden met een hoog risico voor wateroverlast worden zoveel mogelijk ook andere effecten van het veranderende klimaat opgelost.													
										Rotterdams taakveld: 7.2 - Riolering													
										Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte													
										Toelichting: Het hebben van 1 krediet voor Rotterdams Weerwoord zorgt voor het oplossen van het probleem van wateroverlast. Het hebben van 2 afzonderlijke kredieten is de oplossing voor dit probleem. Het reeds bestaande krediet wordt een nieuw krediet aangevraagd door SO Vastgoed.													
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis									
											bedrag		bedrag	/r									
										Bijdragen van derden	0	0	0										
										Netto investering	11.196	0	11.196										
										(Rotterdams geld)													
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t										
Schiebruggen CE-Markering	8.000	0	8.000	0	1.500	2.500	2.000	2.000	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis									
															krediet	gevoteerd	t/r						

										krediet	gevoteerd	t/m				
Beheer van de stad										1.314.342	3.511	1.317.854	70			
Schiebruggen CE-Markering										8.000	0	8.000				
Doel krediet: Realisering van CE-Markering van de Schiebruggen.																
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer																
Details										Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realis. /m			
Bijdragen van derden										0	0	0				
Netto investering (Rotterdams geld)										8.000	0	8.000				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t				
Beweegbare objecten, modernisering, centralisering & CE-Markering	4.000	0	4.000	0	500	1.500	2.000	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw krediet	Realis. gevoteerd	t/m	
Beheer van de stad										1.314.342	3.511	1.317.854	70			
Beweegbare objecten, modernisering, centralisering & CE-Markering										4.000	0	4.000				
Doel krediet: Modernisering van de elektrotechnische installaties, ombouw naar beweegbare bruggen en sluizen.																
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer																
Details										Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realis. t/m			
Bijdragen van derden										0	0	0				
Netto investering (Rotterdams geld)										4.000	0	4.000				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t				
Urgente Vervaningsinvesteringen kademuren	17.000	0	17.000	29	1.071	5.400	10.000	500	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw krediet	Realis. gevoteerd	t/m	
Beheer van de stad										1.314.342	3.511	1.317.854	70			
Urgente Vervaningsinvesteringen kademuren										17.000	0	17.000				

Doel krediet: Inspectie en Monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal kade worden. Het betreft de kademuren Rijnhaven Oostzijde, Parkhaven Oostzijde, I

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Toelichting: Tussen de 4 deelkredieten zijn op 12-3-2021 wijzigingen aangebr
De totaal som blijft binnen het totaal afgegeven krediet. De aanpassingen zijn ge
uitvoering buiten als in de technische scope per project.

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Reali /r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	17.000	0	17.000	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Conservering grote stalen en
betonnen bruggen

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Rea t/r
Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	7
Conservering grote stalen en betonnen bruggen	10.000	0	10.000	

Doel krediet: Inspectie en monitoring heeft aangetoond dat bij een aantal brug worden. Met deze maatregelen wordt de achteruitgang van de constructieve kw

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Reali /r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	10.000	0	10.000	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Digitaliseren Onderhoud
Management Systeem

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Rea t/r
Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	7
Digitaliseren Onderhoud Management Systeem	342	0	342	

Doel krediet: Software om het onderhoudsproces te kunnen ondersteunen.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	342	0	342	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Vervoer en Materieel 2018 - 2022

155.000	0	155.000	72.599	26.000	29.000	0	16.134	2.000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m

Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	704

Vervoer en Materieel	155.000	0	155.000	72

2018 - 2022

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de jaarlijkse aanschaf van voertuigen bedrijfsonderdeel Vervoer en Materieel. De kapitaallasten die voortvloeien uit de exploitatie van Vervoer en Materieel.

Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	155.000	0	155.000	72
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Inzamelmiddelen Containers 2018 t/m 2022

19.000	0	19.000	9.678	3.800	3.800	0	74	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/r

Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	704

Inzamelmiddelen	19.000	0	19.000	

Containers 2018 t/m 2022

Doel krediet: Krediet wordt ingezet voor nieuwe containers en het vervangen v Rotterdambakken, containers milieuparken en containers voor containerservice

Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	19.000	0	19.000	
(Rotterdams geld)				

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)					
										n.v.t		n.v.t		n.v.t	
Vervanging Prullenbakken	4.000	0	4.000	1.424	800	800	0	344	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
												krediet	gevoteerd	t/m	
										Beheer van de stad		1.314.342	3.511	1.317.854	700
										Vervanging		4.000	0	4.000	4
										Prullenbakken					
Doel krediet: Krediet heeft als doel het aantal prullenbakken uit te breiden en v															
Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval															
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis	
												bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden		0	0	0	
										Netto investering		4.000	0	4.000	1
										(Rotterdams geld)					
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Vervanging vrijval riolen	196.700	0	196.700	193.121	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
												krediet	gevoteerd	t/m	
										Beheer van de stad		1.314.342	3.511	1.317.854	700
										Vervanging vrijval riolen		196.700	0	196.700	193
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het in stand houden van een robuust r															
vervangen volgens het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) 2016-2020. Hierme															
van Rotterdam om de stad duurzaam en klimaatbestendig in te richten, waterstr															
benutten.															
Rotterdams taakveld: 7.2 - Riolering															
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis	
												bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden		8.134	0	8.134	8
										Netto investering		188.566	0	188.566	188
										(Rotterdams geld)					
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Gemeentelijk rioleringsplan	61.073	0	61.073	51.968	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis	
												krediet	gevoteerd	t/m	
										Beheer van de stad		1.314.342	3.511	1.317.854	700

										Gemeentelijk	61.073	0	61.073	5
										rioleringsplan 2016-2020				
										Doel krediet: Dit krediet betreft de vervanging van oude (bestaande) kapitaalge				
										van economische veroudering of slijtage.				
										Rotterdams taakveld: 7.2 - Riolering				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	11	0	11	
										Netto investering	61.061	0	61.061	5
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
										afschrijving)				
Vervanging civiele kunstwerken	48.982	0	48.982	47.011	1.068	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
										Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	700
Vervanging civiele kunstwerken	48.982	0	48.982	47.011	1.068	0	0	0	0		48.982	0	48.982	47.011
										Doel: Dit gaat om het doorlopende krediet voor de uitvoering van noodzakelijke				
										- sluizen en beweegbare bruggen;				
										- vervanging van de rijksmonumentale roltrappen van het Maastunnelcomplex;				
										- bruggen, kademuren en glooiingen.				
										Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	48.982	0	48.982	47.011
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
										afschrijving)				
Maastunnel renovatie	205.561	0	205.561	185.889	9.982	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m
										Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	700
Maastunnel renovatie	205.561	0	205.561	185.889	9.982	0	0	0	0		205.561	0	205.561	185.889
										Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de voorbereidingsfase en de uitvoering				
										Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer				

Openbare verlichting 2017-2022	10.967	1.013	11.979	6.803	1.800	3.377	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m

Openbare verlichting	10.967	1.013	11.979	6
2017-2022				

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Assetbeheersysteem	1.015	0	1.015	108	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m

Assetbeheersysteem	1.015	0	1.015

Doel krediet: Voor het beheer van de stad is behoefte aan een nieuw integraal

bedrijfsmiddelen). Enerzijds komt deze behoefte voort uit het bereiken van het huidige assetbeheersystemen of uit het nog onder de oude legacy-omgeving de overgang op één nieuw assetbeheersysteem de verdere invoering van de gebied positief zal beïnvloeden. Bij het integraal beheer gebruiken alle afdelingen binnen

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	1.015	0	1.015	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Blauwe verbinding fase 27.02607.0264.429000000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	700
Blauwe verbinding fase 2	7.026	0	7.026	4

Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de aanleg van de 'Blauwe Verbinding' tussen het Zuiderpark in Rotterdam, het toekomstige landschapspark 'Het Buijten' bijzondere verbinding zorgt ook voor schoon water, functioneert als een waterbeveiliging en verspreidt groen over verschillende groengebieden in en rond de stad.

Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	3.613	0	3.613	3
Netto investering	3.413	0	3.413	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Begraafplaatsen en1.00001.00059740300000

Crematorium 2016-2019

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/r
Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	7
Begraafplaatsen en	1.000	0	1.000	
Crematorium 2016-2019				

Doel krediet: Volgens het beleidsplan Begraven en Cremeren 2016-2019 pleegt de gemeente Rotterdam investeringen op actieve begraafplaatsen en het crematorium. Dit krediet is bedoeld voor de realisatie van het crematorium op de Crooswijk (de kapel is een rijksmonument). Verder bleek uit een inspectie dat de

betekent dat een gedeelte van de investering ook nodig zal zijn om het rijksmon									
Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria									
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Reali				
		bedrag		bedrag	/r				
Bijdragen van derden		60	0	60					
Netto investering		941	0	941					
(Rotterdams geld)									
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t	n.v.t					

Bruggen en tunnels	33.925	0	33.925	33.796	129	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
											krediet	gevoteerd	t/m	
										Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	701
										Bruggen en tunnels	33.925	0	33.925	33.796
Doel krediet: Dit krediet wordt ingezet om reeds bestaande kapitaalgoeden bij														

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer									
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis				
		bedrag		bedrag	/m				
Bijdragen van derden		0	0	0					
Netto investering		33.925	0	33.925	33.796				
(Rotterdams geld)									
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t	n.v.t					

Thema vak natuur begraven op	1.384	0	1.384	1.311	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
begraafplaats Hofwijk												krediet	gevoteerd	t/r
										Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	701
Thema vak natuur begraven	1.384	0	1.384											
op begraafplaats Hofwijk														
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor de aanleg van een themavak natuurbe														
begraafplaats Hofwijk te realiseren.														

Rotterdams taakveld: 7.5 - Begraafplaatsen en crematoria									
Details		Initieel	Bijstelling	Nieuw	Reali				
		bedrag		bedrag	/r				
Bijdragen van derden		0	0	0					
Netto investering (Rotterdams geld)		1.384	0	1.384					

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t			
Wastemanagementsysteem	2.038	0	2.038	1.034	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real	
												krediet	gevoteerd	t/m		
												Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	70
												Wastemanagementsysteem	2.038	0	2.038	
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de aanschaf en invoering van een ICT efficiënter en minder arbeidsintensief werken in het primaire proces en bij de ad																
Rotterdams taakveld: 7.3 - Afval																
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real		
												bedrag	bedrag	/m		
												Bijdragen van derden	0	0	0	
												Netto investering	2.038	0	2.038	
												(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t			
Verkeersdynamisch systeem	810	0	810	412	0	0	0	32	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real	
Hoek van Holland													krediet	gevoteerd	t/m	
												Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	70
												Verkeersdynamisch systeem	810	0	810	
												Hoek van Holland				
Doel krediet: Krediet dient ter voorbereiding van een dynamisch verkeersmana van Holland tijdens drukke stranddagen beter te kunnen sturen en te reguleren.																
Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer																
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real		
												bedrag	bedrag	/m		
												Bijdragen van derden	0	0	0	
												Netto investering	810	0	810	
												(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t			
Investeringskrediet Wegen	113.088	283	113.371	60.069	27.915	25.387	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real	
2019 - 2022													krediet	gevoteerd	t/m	
												Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	70
												Investeringskrediet	113.088	283	113.371	60

Doel krediet: Het investeringskrediet Wegen 2019 - 2022 is bedoeld voor alle te 2022 voor de asset 'Wegen' worden gedaan.

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Toelichting: De uitgaven worden verhoogd als gevolg van een toename van de

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realis /m
Bijdragen van derden	1.290	0	1.290	
Netto investering (Rotterdams geld)	111.798	283	112.081	5
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Investeringskrediet Groen 2019
- 2022

27.283	33	27.316	8.840	9.800	8.675	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realis t/m
Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	70
Investeringskrediet Groen 2019 - 2022	27.283	33	27.316	

Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor alle te activeren investerir 'Groen' worden gedaan.

Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groer

Toelichting: De uitgaven verhoogd als gevolg van een toename van de bijbehc

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realis /m
Bijdragen van derden	33	0	33	
Netto investering (Rotterdams geld)	27.250	33	27.283	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Investeringskrediet Water 2019
- 2022

9.750	0	9.750	825	5.178	3.747	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realis t/m
Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	70
Investeringskrediet Water 2019 - 2022	9.750	0	9.750	

Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor alle te activeren investerir 2022 worden gedaan.

										Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groer				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	9.750	0	9.750	
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Investeringskrediet Spelen	7.357	16	7.373	3.829	1.727	1.818	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
2019 - 2022												krediet	gevoteerd	t/m

Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	70

Investeringskrediet	7.357	16	7.373	
Spelen 2019 - 2022				

Doel krediet: Het investeringskrediet is bedoeld voor alle te activeren investerir
 "Spelen" worden gedaan.

										Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groer				
										Toelichting: De uitgaven worden verhoogd als gevolg van een toename van de				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	16	0	16	
										Netto investering	7.341	16	7.357	
										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Eiland van Brienenoord, brug	5.231	0	5.231	2.565	2.666	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
Zuiddiepje												krediet	gevoteerd	t/m

Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	70

Eiland van Brienenoord, brug Zuiddiepje	5.231	0	5.231	

Doel krediet: Met dit krediet wordt de brug Zuiddiepje vervangen. Dit maakt on
 Eiland van Brienenoord.

										Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer				
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	

Netto investering	5.231	0	5.231
(Rotterdams geld)			
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t

Smeerput Kleinpolderplein	559	0	559	554	0	0	0	0	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m

Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	704

Smeerput	559	0	559
Kleinpolderplein			

Doel krediet: Aanleg van smeerput op de werkplaats Noord. De smeerput is voor zware voertuigen.

Rotterdams taakveld: 0.8.c - Overige baten en lasten - Lease

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m

Bijdragen van derden	0	0	0

Netto investering	559	0	559
(Rotterdams geld)			

Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t

Modernisering Schiebruggen	16.271	2.166	18.437	2.790	500	500	14.647	0	0

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m

Beheer van de stad	1.314.342	3.511	1.317.854	704

Modernisering	16.271	2.166	18.437	2.790
Schiebruggen				

Doel krediet: Modernisering en centralisering Schiebruggen, levensduurverlenging en ombouw naar afstandbediening van 17 bruggen en sluizen op en rond de Schie

Rotterdams taakveld: 2.1.a - Verkeer en vervoer - Beheer

Toelichting: De modernisering en centralisering Schiebruggen wordt uitgevoerd door de Dienst Openbare Werken. Het krediet is bestemd voor de handhaving gekoppelde krediet 'Modernisering Schiebruggen - Maatregelen t.b.v. opgevoerd bij het krediet van directie Openbare Werken.

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m

Bijdragen van derden	0	0	0

Netto investering	16.271	2.166	18.437	2.790
(Rotterdams geld)				

Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t

										afschrijving)				
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		1.340.950	58.719	1.399.669	508.319	277.222	253.862	155.625	121.931	292.406				
Gymlokalen Lekker Fit	5.900	0	5.900	5.614	0	0	0	259	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
											krediet	gevoteerd	t/m	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		1.340.950	58.719	1.399.669	508.319	277.222	253.862	155.625	121.931	292.406				
Gymlokalen Lekker Fit	5.900	0	5.900	5.614	0	0	0	259	0					
Doel krediet: Dit krediet is beschikbaar gesteld om de doelen van het programma uitbreiding van het aantal gymlokalen.														
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden														
Details		Initieel	Bijstelling		Nieuw		Realis							
		bedrag			bedrag		/m							
Bijdragen van derden		0	0		0									
Netto investering (Rotterdams geld)		5.900	0		5.900									
Kapitaallasten (rente en afschrijving)		n.v.t	n.v.t		n.v.t									
Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam	3.520	460	3.980	0	2.748	880	352	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
											krediet	gevoteerd	t/r	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling		1.340.950	58.719	1.399.669	508.319	277.222	253.862	155.625	121.931	292.406				
Vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam	3.520	460	3.980	0	2.748	880	352	0	0					
Doel krediet: Voor de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek Rotterdam wordt beschikbaar gestelde voorbereidingskrediet wordt de architectenselectie voor de (Bibliotheek, openbare fietsenstalling en optioneel de stadsmuseale functie), de een voorlopig ontwerp uitgewerkt.														
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden														
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting														
Toelichting: Het huidige investeringskrediet (€ 3,52 mln.) dient met € 460 opge overeenstemming is met het totaal van reeds gevoteerd voorbereidingskrediet t Buitenruimte (€ 240) op kostendrager 99980306 is ondergebracht. Hiermee is e onder kostendrager 99980304. Deze € 460 is in de voorjaarsretraite 2020 ten o wordt dit hersteld en wordt de € 460 alsnog toegevoegd aan het huidige investe														
Details		Initieel	Bijstelling		Nieuw		Realis							

	bedrag		bedrag		lr	
Bijdragen van derden	0	0	0			
Netto investering	3.520	460	3.980			
(Rotterdams geld)						
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t			

Groen-blauw dak de Doelen4590459045900000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50

Groen-blauw dak de Doelen	459	0	459	

Doel krediet: In het kader van de vergroening van de stad en het benutten van

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m

Bijdragen van derden	215	0	215	

Netto investering	244	0	244	

(Rotterdams geld)

Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Baroeg2.40002.40002005001.70000

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50

Baroeg	2.400	0	2.400	

Doel krediet: Om Baroeg zijn nationale plek als poppodium te laten behouden i toekomst meer eigen inkomsten generen. Investeren in het backstage gedeelte noodzakelijk. De raad van cultuur onderschrijft in het onlangs gepresenteerde c huisvesting. Het college is akkoord gegaan met het doen van de investering in t verdient.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m

Voorplein Depotgebouw	6.500	0	6.500	391	5.600	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Reali
												krediet	gevoteerd	t/m

Voorplein Depotgebouw	6.500	0	6.500

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m

Vergroeningsopgaaf	9.759	0	9.759	1.390	5.132	1.115	948	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Reali
Museumpark												krediet	gevoteerd	t/m

Vergroeningsopgaaf	9.759	0	9.759

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m

(Rotterdams geld)

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)					
										n.v.t.					
										n.v.t.					
										n.v.t.					
Gebiedontwikkeling	6.700	0	6.700	0	6.700	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
Merwehaven													krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling					
										1.340.950					
										58.719					
										1.399.669					
										50					
										Gebiedontwikkeling					
										6.700					
										0					
										6.700					
										Merwehaven					
Doel krediet: Strategische verwerving gronden/panden Korte Vaarpier binnen c															
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen															
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting															
Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis		
										bedrag		bedrag	/m		
Bijdragen van derden										0	0	0			
Netto investering										6.700	0	6.700			
(Rotterdams geld)															
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.			

IHP Sport 2020	4.290	10.600	14.890	0	4.890	10.000	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
voorbereidingskrediet													krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling					
										1.340.950					
										58.719					
										1.399.669					
										50					
										IHP Sport 2020					
										4.290					
										10.600					
										14.890					
										voorbereidingskrediet					
Doel krediet: Op basis van de eerder vastgestelde IHP Sport, Onderwijs en Cu															
Sport aangevraagd. Voor de voorbereidingskosten van vastgestelde urgente pr															
Sporthal Schuttersveld wordt krediet aangevraagd.															
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden															
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting															
Toelichting: Het krediet wordt met € 10,6 mln verhoogd vanwege het aanvrage															
Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis		
										bedrag		bedrag	/m		
Bijdragen van derden										0	0	0			
Netto investering										4.290	10.600	14.890			
(Rotterdams geld)															

IHP Sport 2020	4.290	10.600	14.890	0	4.890	10.000	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
voorbereidingskrediet											krediet	gevoteerd	t/m	
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50
										IHP Sport 2020	4.290	10.600	14.890	
										voorbereidingskrediet				
Doel krediet: Op basis van de eerder vastgestelde IHP Sport, Onderwijs en Cultuur Sport aangevraagd. Voor de voorbereidingskosten van vastgestelde urgente projecten Sporthal Schuttersveld wordt krediet aangevraagd.														
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden														
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting														
Toelichting: Het krediet wordt met € 10,6 mln verhoogd vanwege het aanvragen														
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
											bedrag		bedrag	/m
										Bijdragen van derden	0	0	0	
										Netto investering	4.290	10.600	14.890	
										(Rotterdams geld)				

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t					
Voetbalvelden Overschie	1.400	0	1.400	0	500	900	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis				
Kleiweg															krediet	gevoteerd	t/m	

Kantoorpanden label C	855	0	855	0	710	145	0	0	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realisatie</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/m</td></tr><tr><td>Stedelijke inrichting en ontwikkeling</td><td>1.340.950</td><td>58.719</td><td>1.399.669</td><td>50%</td></tr><tr><td>Kantoorpanden label C</td><td>855</td><td>0</td><td>855</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Conform wet- en regelgeving moeten alle kantoorpanden per 1-1-2021 aan energielabel A. Door het doorvoeren van deze verplichting worden kantoorpanden met een laag energielabel vervangen door panden met een hoger energielabel. Noodzakelijk is het investeren in 5 panden, waarbij het gaat om een totaal investeringsbedrag van maximaal 1 miljoen. De panden die worden vervangen zijn panden die vóór 1-1-2021 zijn gebouwd /nieuwbouw of herhuisvestingsvraagstuk speelt, volgen op een later moment se</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden</td></tr><tr><td colspan="5">Dekkingsbron: Uit bestaande begroting</td></tr><tr><th>Details</th><th>Initieel bedrag</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw bedrag</th><th>Realisatie t/m</th></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>855</td><td>0</td><td>855</td><td></td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie			krediet	gevoteerd	t/m	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50%	Kantoorpanden label C	855	0	855		Doel krediet: Conform wet- en regelgeving moeten alle kantoorpanden per 1-1-2021 aan energielabel A. Door het doorvoeren van deze verplichting worden kantoorpanden met een laag energielabel vervangen door panden met een hoger energielabel. Noodzakelijk is het investeren in 5 panden, waarbij het gaat om een totaal investeringsbedrag van maximaal 1 miljoen. De panden die worden vervangen zijn panden die vóór 1-1-2021 zijn gebouwd /nieuwbouw of herhuisvestingsvraagstuk speelt, volgen op een later moment se					Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden					Dekkingsbron: Uit bestaande begroting					Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m	Bijdragen van derden	0	0	0		Netto investering (Rotterdams geld)	855	0	855		Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie																																																													
		krediet	gevoteerd	t/m																																																													
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50%																																																													
Kantoorpanden label C	855	0	855																																																														
Doel krediet: Conform wet- en regelgeving moeten alle kantoorpanden per 1-1-2021 aan energielabel A. Door het doorvoeren van deze verplichting worden kantoorpanden met een laag energielabel vervangen door panden met een hoger energielabel. Noodzakelijk is het investeren in 5 panden, waarbij het gaat om een totaal investeringsbedrag van maximaal 1 miljoen. De panden die worden vervangen zijn panden die vóór 1-1-2021 zijn gebouwd /nieuwbouw of herhuisvestingsvraagstuk speelt, volgen op een later moment se																																																																	
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden																																																																	
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting																																																																	
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m																																																													
Bijdragen van derden	0	0	0																																																														
Netto investering (Rotterdams geld)	855	0	855																																																														
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.																																																														
Buitenruimte Leuvehaven	4.333	0	4.333	100	650	3.584	0	0	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realisatie</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/m</td></tr><tr><td>Stedelijke inrichting en ontwikkeling</td><td>1.340.950</td><td>58.719</td><td>1.399.669</td><td>50%</td></tr><tr><td>Buitenruimte Leuvehaven</td><td>4.333</td><td>0</td><td>4.333</td><td></td></tr><tr><td colspan="5">Doel krediet: Herinrichting van de buitenruimte rondom het nieuw te bouwen L</td></tr><tr><td colspan="5">Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen</td></tr><tr><td colspan="5">Dekkingsbron: Uit bestaande begroting & Aanwending reguliere investeringsr</td></tr><tr><th>Details</th><th>Initieel bedrag</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw bedrag</th><th>Realisatie t/m</th></tr><tr><td>Bijdragen van derden</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td></td></tr><tr><td>Netto investering (Rotterdams geld)</td><td>4.333</td><td>0</td><td>4.333</td><td></td></tr><tr><td>Kapitaallasten (rente en afschrijving)</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td></td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie			krediet	gevoteerd	t/m	Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50%	Buitenruimte Leuvehaven	4.333	0	4.333		Doel krediet: Herinrichting van de buitenruimte rondom het nieuw te bouwen L					Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen					Dekkingsbron: Uit bestaande begroting & Aanwending reguliere investeringsr					Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m	Bijdragen van derden	0	0	0		Netto investering (Rotterdams geld)	4.333	0	4.333		Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie																																																													
		krediet	gevoteerd	t/m																																																													
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50%																																																													
Buitenruimte Leuvehaven	4.333	0	4.333																																																														
Doel krediet: Herinrichting van de buitenruimte rondom het nieuw te bouwen L																																																																	
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen																																																																	
Dekkingsbron: Uit bestaande begroting & Aanwending reguliere investeringsr																																																																	
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m																																																													
Bijdragen van derden	0	0	0																																																														
Netto investering (Rotterdams geld)	4.333	0	4.333																																																														
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.																																																														
Huisvesting voor- en vroegschoolse educatie in scholen	10.000	0	10.000	0	4.000	2.000	0	0	0	<table><tr><th>Programma</th><th>Gevoteerd</th><th>Bijstelling</th><th>Nieuw</th><th>Realisatie</th></tr><tr><td></td><td></td><td>krediet</td><td>gevoteerd</td><td>t/r</td></tr></table>	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie			krediet	gevoteerd	t/r																																													
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie																																																													
		krediet	gevoteerd	t/r																																																													

										Stedelijke inrichting en ontwikkeling				
										1.340.950	58.719	1.399.669	5	
Huisvesting voor- en vroegschoolse educatie in scholen										10.000	0	10.000		
Doel krediet: Het uitbreiden van scholen in het basisonderwijs voor voor- en vr										tussen de voor- en vroegschoolse educatie en scholen te optimaliseren.				
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden														
Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte														
Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	Reali	
										bedrag		bedrag	/r	
Bijdragen van derden										0	0	0		
Netto investering (Rotterdams geld)										10.000	0	10.000		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Herinrichting Plein 't Landje	6.000	0	6.000	0	250	250	2.750	2.750	0					
Programma										Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Reali	
											krediet	gevoteerd	t/m	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling										1.340.950	58.719	1.399.669	50	
Herinrichting Plein 't Landje										6.000	0	6.000		
Doel krediet: Herinrichting van Plein 't Landje inclusief wateropvang en vergroe										en toekomstige bewoners.				
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen														
Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte														
Details										Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis	
										bedrag		bedrag	/m	
Bijdragen van derden										0	0	0		
Netto investering (Rotterdams geld)										6.000	0	6.000		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Bijdrage aan de herinrichting van het Lage Bergse Bos	4.035	0	4.035	0	4.035	0	0	0	0					
Programma										Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea	
											krediet	gevoteerd	t/r	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling										1.340.950	58.719	1.399.669	5	

											ontwikkeling					
											Bijdrage aan de herinrichting van het Lage Bergse Bos	4.035	0	4.035		
											Doel krediet: Bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling Rottemeren voor een aantrekkelijk park. Het park ligt direct tegen Rotterdam aan en wordt veel g					
											Rotterdams taakveld: 5.7.b - Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Groen					
											Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte					
											Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real /m	
											Bijdragen van derden	0	0	0		
											Netto investering (Rotterdams geld)	4.035	0	4.035		
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Pilot aardgasvrij (gemeentelijk vastgoed)	6.300	0	6.300	0	221	756	1.247	384	1.557		Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Real t/m	
											Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50	
											Pilot aardgasvrij (gemeentelijk vastgoed)	6.300	0	6.300		
											Doel krediet: In het coalitieakkoord zijn vijf wijken aangewezen die 'van het gas Land, Bospolder Tussendijken, Reyeroord (IJsselmonde), Rozenburg en Pendr aangesloten te hebben op stadsverwarming of een ander aardgasvrij alternatief maatschappelijke vastgoedobjecten.					
											Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden					
											Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte					
											Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real /m	
											Bijdragen van derden	0	0	0		
											Netto investering (Rotterdams geld)	6.300	0	6.300		
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Impuls maatschappelijke voorzieningen	18.880	0	18.880	0	9.111	9.770	0	0	0		Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Real t/m	
											Stedelijke inrichting en	1.340.950	58.719	1.399.669	50	

ontwikkeling				
Impuls maatschappelijke voorzieningen	18.880	0	18.880	
Doel krediet: Het op niveau brengen van de maatschappelijke voorzieningen in				
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen				
Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie /m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	18.880	0	18.880	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Zeven Stadsprojecten	46.500	46.500	93.000	967	8.333	37.200	37.200	9.300	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50

Zeven Stadsprojecten		46.500	46.500	93.000
Doel krediet: Dit is een krediet wordt beschikbaar gesteld voor de uitvoering van Schouwburgplein, Groene Long (Hofplein en Westblaak), Rijnhavenpark, Getijd stadsprojecten zijn integrale projecten die door middel van een investering in de werkgelegenheid, maatschappelijke voorzieningen, klimaatadaptatie, samenleving, coronacrisis. Zodra deze projecten verder zijn uitgewerkt zullen wij u nader informatie verstrekken. Deze projecten worden gefinancierd door de eerste van een reeks investeringskredieten waarvan de intentie is dat jaarlijks in 2020 een bedrag van € 233 mln. in de 7 stadsprojecten financieel mogelijk is. Naast de netto investering van € 233 mln. wordt € 45,5 mln cofinanciering te realiseren. Dit bedrag wordt verhoogd tot 15,2 mln.				
Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen				
Dekkingsbron: Aanwending reguliere investeringsruimte				
Toelichting: Het netto investeringskrediet van € 38,9 mln. is het tweede van een reeks investeringskredieten waarvan de intentie is dat jaarlijks in 2020 een bedrag van € 233 mln. in de 7 stadsprojecten financieel mogelijk is. Naast de netto investering wordt beoogd € 45,5 mln cofinanciering te realiseren. Dit bedrag wordt verhoogd tot 15,2 mln.				

Details		Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie					
Bijdragen van derden		7.600	7.600	15.200						
Netto investering (Rotterdams geld)		38.900	38.900	77.800						

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Huis van de Wijk t Steiger t.b.v	135	0	135	0	90	45	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real	
planontwikkeling Schalm													krediet	gevoteerd	t/m
/Katendrecht											Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	5
										Huis van de Wijk t Steiger t.b.v	135	0	135		
										planontwikkeling Schalm					
										/Katendrecht					
										Doel krediet: Voorbereidingskosten voor een welzijnsvastgoedontwikkeling als					
										Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden					
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Real	
											bedrag		bedrag	t/m	
										Bijdragen van derden	0	0	0		
										Netto investering (Rotterdams geld)	135	0	135		
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Energieplan de Doelen	2.469	0	2.469	0	2.469	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real	
												krediet	gevoteerd	t/m	
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50	
										Energieplan de Doelen	2.469	0	2.469		
										Doel krediet: Het verduurzamen van De Doelen door een functionele verbetering (WKO).					
										Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden					
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis	
											bedrag		bedrag	/m	
										Bijdragen van derden	0	0	0		
										Netto investering (Rotterdams geld)	2.469	0	2.469		
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Vloercoating parkeergarages	3.650	0	3.650	0	2.950	700	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real	
												krediet	gevoteerd	t/m	

											Stedelijke inrichting en ontwikkeling 1.340.95058.7191.399.66950
											Vloercoating 3.65003.650 parkeergarages
											Doel krediet: Het voorzien van een antislip-bescherm laag in een viertal parkee
											Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden
											Details InitieelBijstellingNieuwRealis bedragbedragbedrag/m
											Bijdragen van derden 000
											Netto investering 3.65003.650 (Rotterdams geld)
											Kapitaallasten (rente en afschrijving) n.v.tn.v.tn.v.t
Gebiedsontwikkeling	22.700	0	22.700	0	15.200	7.500	0	0	0	0	Programma GevoteerdBijstellingNieuwRealis kredietgevoteerd t/m Stedelijke inrichting en ontwikkeling 1.340.95058.7191.399.66950 Gebiedsontwikkeling 22.700022.700 Schiekadeblok
											Doel krediet: Aankoop panden en gronden ten behoeve van ruimtelijke ontwi
											Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen
											Details InitieelBijstellingNieuwRealis bedragbedragbedrag/m
											Bijdragen van derden 000
											Netto investering 22.700022.700 (Rotterdams geld)
											Kapitaallasten (rente en afschrijving) n.v.tn.v.tn.v.t
Gebiedsontwikkeling Nieuw	36.348	0	36.348	81	8.946	15.638	6.468	5.296	0	0	Programma GevoteerdBijstellingNieuwRealis kredietgevoteerd t/m Stedelijke inrichting en ontwikkeling 1.340.95058.7191.399.66950 Gebiedsontwikkeling 36.348036.348 Nieuw Kralingen
											Doel krediet: Het realiseren van milieuparken.

											Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
												bedrag		bedrag	/m
											Bijdragen van derden	2.825	0	2.825	
											Netto investering	33.524	0	33.524	
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Vorbereidingskrediet	7.000	0	7.000	3.907	3.093	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
													krediet	gevoteerd	t/r
											Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	5
											Vorbereidingskrediet	7.000	0	7.000	
											Grondexploitaties (IVA)				
											Doel krediet: Tijdelijk activeren van voorbereidinskosten voor grondexploitatie :				
											Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
												bedrag		bedrag	/r
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering	7.000	0	7.000	
											(Rotterdams geld)				
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Vastgoed 2020	3.000	0	3.000	516	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
													krediet	gevoteerd	t/m
											Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50
											Vastgoed 2020	3.000	0	3.000	
											Doel krediet: Realiseren van kleine en onverwachte investeringen in gebouwen :				
											Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
											Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
												bedrag		bedrag	/m
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering	3.000	0	3.000	
											(Rotterdams geld)				

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Veiligheidsmaatregelen	1.500	0	1.500	0	1.500	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
Willemspleingarage													krediet	gevoteerd	t/r
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	5	
										Veiligheidsmaatregelen	1.500	0	1.500		
										Willemspleingarage					
										Doel krediet: Het treffen van brandveiligheidsmaatregelen op last van de brandveiligheidsmaatregelen					
										Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden					
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
											bedrag		bedrag	/m	
										Bijdragen van derden	0	0	0		
										Netto investering (Rotterdams geld)	1.500	0	1.500		
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Rotterdam Climate Proof (RCP)	7.600	0	7.600	6.896	184	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
Groene Daken													krediet	gevoteerd	t/r
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	5	
										Rotterdam Climate Proof (RCP) Groene Daken	7.600	0	7.600		
										Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor de aanleg van groene daken om extra aantrekkelijkere stad.					
										Rotterdams taakveld: 7.4.b - Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving					
										Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
											bedrag		bedrag	/m	
										Bijdragen van derden	0	0	0		
										Netto investering (Rotterdams geld)	7.600	0	7.600		
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Rotterdam Climate Proof (RCP)	10.500	0	10.500	5.326	575	888	900	75	50	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
Waterpleinen													krediet	gevoteerd	t/r

										Stedelijke inrichting en ontwikkeling				
										1.340.950	58.719	1.399.669	5	
										Rotterdam Climate Proof (RCP) Waterpleinen	10.500	0	10.500	
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld voor slimme ontwerpen van de buitenruimte in combinatie met extra kwaliteit van de buitenruimte.														
Rotterdams taakveld: 7.4.b - Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en han														
Details										Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie	
Bijdragen van derden										0	0	0		
Netto investering (Rotterdams geld)										10.500	0	10.500		
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Onderwijshuisvesting	516.214	0	516.214	159.214	86.760	92.965	80.920	82.720	278.839					
Programma										Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling										1.340.950	58.719	1.399.669	50	
Onderwijshuisvesting										516.214	0	516.214	15	
Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om te investeren in onderwijshuisvesting in 2019 staat de ambitie om de achterstanden in de onderwijshuisvesting aan te p														
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden														
Details										Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie	
Bijdragen van derden										0	0	0		
Netto investering (Rotterdams geld)										516.214	0	516.214	15	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Onderwijshuisvesting - regiodeal	44.400	0	44.400	0	960	1.660	15.119	18.850	0					
Programma										Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling										1.340.950	58.719	1.399.669	50	
Onderwijshuisvesting - regiodeal										44.400	0	44.400		
Doel krediet: Krediet is bedoeld voor onderwijshuisvesting waarmee uitvoering														

Rotterdam Zuid (NRPZ). Het Rijk draagt hier € 14 mln aan bij.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	14.000	0	14.000	
Netto investering	30.400	0	30.400	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Uitbreiding en bouwkundige	600	0	600	513	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
kwaliteitsimpuls Petristraat 245												krediet	gevoteerd	tr
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	5
										Uitbreiding en bouwkundige	600	0	600	
										kwaliteitsimpuls Petristraat 245				

Doel krediet: Ten behoeve van de gemeentelijk zorgplicht dient dit object (gem met dit bedrag een benodigde extra kwaliteitsimpuls gegeven.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Real t/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	600	0	600	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Hart van Zuid	158.300	0	158.300	134.310	9.262	1.500	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Reali
												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50
Hart van Zuid	158.300	0	158.300											13

Doel krediet: Het project Hart van Zuid, het gebied rond Ahoy, Zuidplein en Va

oorsprong in de gemeentelijke Stadsvisie 2030 en in het Pact op Zuid. Met het l

partijen en andere overheden in voor een kwaliteitsimpuls om zo de sociale, cul

stad en regio te versterken.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
		krediet	gevoteerd	t/n

Sportcampus en Park De	61.800	0	61.800	1
Twee Heuvels				

Doel krediet: Het sportcomplex Varkenoord wordt omgevormd naar een sport- en recreatiegebied voor de bewoners van Zuid meer aan de Rotterdammerweg. Dit is bedoeld om de bewoners van Zuid meer een plek te geven voor hun sport- en recreatieve activiteiten. Het gebied wordt omgevormd tot een sport- en recreatiegebied met een sportcampus, een recreatiegebied en een woonwijk. De sportcampus bestaat uit een sportveld, een sportterrein en een sportcomplex. Het recreatiegebied bestaat uit een recreatiegebied met een recreatiegebied, een recreatiegebied met een recreatiegebied en een recreatiegebied met een recreatiegebied. De woonwijk bestaat uit een woonwijk met een woonwijk, een woonwijk met een woonwijk en een woonwijk met een woonwijk.

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Reali
	bedrag		bedrag	/n

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Reali
		krediet	gevoteerd	t/m

Coolsingel	47.500	0	47.500	2

Doel krediet: De Coolsingel verandert van een drukke verkeersweg in een fraaie voetganger en fietser.

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m

	Bijdragen van derden	0	0	0
	Netto investering	47.500	0	47.500
	(Rotterdams geld)			
	Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t

Mobiliteitsmaatregelen	28.643	0	28.643	2.251	11.556	7.921	3.402	3.044	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
Feyenoord City												krediet	gevoteerd	t/m

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50

Mobiliteitsmaatregelen	28.643	0	28.643
Feyenoord City			

Doel krediet: Bij de raadsbesluitvorming Feyenoord City is het mobiliteitsplan F vastgesteld. Met dit krediet worden de te activeren investeringen gerealiseerd. I van derden worden uitgevoerd en geen gemeentelijke investering zijn. Het krediet wordt gebruikt voor projecten.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m
Bijdragen van derden	2.953	0	2.953	
Netto investering	25.690	0	25.690	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

NPRZ Wonen	104.200	0	104.200	56.191	13.693	14.780	9.864	7.368	2.900	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50

NPRZ Wonen	104.200	0	104.200	5

Doel krediet: Vanuit het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) wordt een aanpak. Dit krediet is bedoeld voor wooneenheden die de gemeente projectmatig samenwerkingspartner die de woningen in beheer neemt.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	104.200	0	104.200	5

										(Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)				
Nieuwbouw Hazelaarweg 50 - Rijndam oplevering 2020	12.159	1.159	13.318	1.750	4.731	4.884	1.953	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
										krediet gevoteerd t/r				
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling				
										Nieuwbouw Hazelaarweg 50 - Rijndam oplevering 2020				
										Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om in Rozenburg een multifunctioneel centrum als vestigingslocatie voor scholen voor mytyl- en tytylonderwijs in Rotterdam. Het is bedoeld voor de volledige investering wordt gedekt door de inkomsten uit de toekomstige kinderen. De volledige investering wordt gedekt door de inkomsten uit de toekomstige kinderen.				
										Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
										Toelichting: Na een recent gedane aanbesteding blijkt de huidige kredietruimte aangevraagd. De huurovereenkomst met Rijndam is inmiddels getekend, waartoe is aangevraagd. De huurovereenkomst met Rijndam is inmiddels getekend, waartoe is aangevraagd.				
										huur met Rijndam.				
										Details				
										Initieel Bijstelling Nieuw Real				
										bedrag bedrag t/r				
										Bijdragen van derden				
										Netto investering (Rotterdams geld)				
										Kapitaallasten (rente en afschrijving)				
Nieuwbouw Argonautenweg - Sport en Zorg	465	0	465	0	190	188	41	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
										krediet gevoteerd t/r				
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling				
										Nieuwbouw Argonautenweg - Sport en Zorg				
										Doel krediet: Dit krediet is bedoeld als investeringskrediet om in Rozenburg een Huisvestings Plan (IHP) is een nieuwbouwproject voor onderwijs in combinatie met sport en zorg beschikbaar voor het onderwijsdeel. Dit krediet betreft het deel van sport en zorg gebruikers betalen.				
										Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
										Details				
										Initieel Bijstelling Nieuw Real				
										bedrag bedrag t/r				

Schieveen	9.700	0	9.700	3.396	4.056	1.865	383	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en	1.340.950	58.719	1.399.669	5
										ontwikkeling				
										Schieveen	9.700	0	9.700	

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Project Mainport Rotterdam	19.700	0	19.700	6.415	5.345	2.712	2.570	2.658	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie	
(PMR) 150 ha (Vlinderstrik)												krediet	gevoteerd	t/m	
											Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	5
											Project Mainport Rotterdam	19.700	0	19.700	
											(PMR) 150 ha (Vlinderstrik)				

Doel krediet: Dit krediet wordt aangevraagd voor investeringen die worden gedaan op de Schiezone, beide voor de inrichting als natuur- en recreatiegebied. De goedkeuring van het PMR 150ha verliep tot en met 2017 via het jaarlijkse krediet voor de grondexploitatie plaats via de begroting. Het PMR 150ha is door de aanpassingen in de begroting van 2018 niet meer mogelijk. Het PMR 150ha zal daarom voortaan wordt voor deze investeringen vanaf 2018 krediet nodig.

Rotterdams taakveld: 8.3 - Wonen en bouwen

Pagina 790 van 961

Top 6 parkeergarages	16.600	0	16.600	5.124	3.500	7.012	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Reali
												krediet	gevoteerd	t/m
										Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50

Doel krediet: Op 21 juni 2016 heeft het college van B&W het Parkeerplan 2016 vastgesteld. Het college heeft de parkeerplaatsen in de omgeving van het Museumgebouw, de Markthal en de Sint Jacobsplaats vastgesteld. Het college heeft de parkeerplaatsen in de omgeving van het Museumgebouw, de Markthal en de Sint Jacobsplaats vastgesteld. Het college heeft de parkeerplaatsen in de omgeving van het Museumgebouw, de Markthal en de Sint Jacobsplaats vastgesteld.

Toelichting:

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	16.600	0	16.600	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

[illegible]

Doel krediet: Het gebouw waarin het Wereldmuseum is gevestigd aan de Willemskade 1 te Rotterdam is in 1928 gebouwd en is inmiddels 90 jaar oud. Het gebouw heeft een aantal gebreken en zal in 2018 worden gerenoveerd. Het is noodzakelijk om de functionaliteit in het gebouw. Voor de functionele verbetering is € 0,7 mln beschikbaar gesteld. Het museum heeft hiervoor een aanvraag gedaan. Het museum heeft verzocht de investering rond inbraakbeveiliging voor haar rekening wil nemen, omdat het museum hiervoor verantwoordelijk is. Het museum heeft hiervoor een aanvraag gedaan. Het museum heeft verzocht de investering rond inbraakbeveiliging voor haar rekening wil nemen, omdat het museum hiervoor verantwoordelijk is.	van de functionaliteit in het gebouw. Voor de functionele verbetering is € 0,7 mln beschikbaar gesteld. Het museum heeft hiervoor een aanvraag gedaan. Het museum heeft verzocht de investering rond inbraakbeveiliging voor haar rekening wil nemen, omdat het museum hiervoor verantwoordelijk is. Het museum heeft hiervoor een aanvraag gedaan. Het museum heeft verzocht de investering rond inbraakbeveiliging voor haar rekening wil nemen, omdat het museum hiervoor verantwoordelijk is.

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	1.544	0	1.544	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Leuvehaven Paviljoen	5.900	0	5.900	3.271	2.629	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50

Leuvehaven Paviljoen	5.900	0	5.900

Doel krediet: In het Maritiem District wordt het Leuvehavenpaviljoen ontwikkeld als Haveninformatiepunt (HIP) (Haveninformatiepunt) en horeca.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	5.900	0	5.900	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Gymzaal Heijplaat	2.917	0	2.917	221	2.600	96	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50

Gymzaal Heijplaat	2.917	0	2.917

Doel krediet: Deze kredietaanvraag is bestemd voor de bouw van een gymzaal op de locatie van de voormalige gemeentelijke bibliotheek. De gemeente is wettelijk verplicht om een gymzaal te bouwen op de locatie van de voormalige gemeentelijke bibliotheek. De gemeente zal deze gymzaal geheel volgens gemeentelijk beleid en het Programma Sport en Recreatie ontwikkelen.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	2.917	0	2.917	
(Rotterdams geld)				

											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Herinrichting ATV Terbregge	2.424	0	2.424	2.355	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m
											Stedelijke inrichting en ontwikkeling				
											Herinrichting ATV Terbregge	2.424	0	2.424	
											Doel krediet: Het huidige volkstuinencomplex van ATV Terbregge en Nutstuinde A16 Rotterdam. Belangrijke aanleiding hiervoor is de nieuw aan te leggen aan het bedrijventerrein Schiebroek. Dit is volgens het besluit van de gemeenteraad aanpassingen zijn onderdeel van het Tracébesluit A16 en daarmee heeft Rijkswaterstaat van het terrein van ATV Terbregge nodig. Het complex zal hierdoor heringericht worden. Herinrichting een schadevergoeding van RWS die bijna voldoende is om het project te financieren.				
											Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
											Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m
											Bijdragen van derden	2.565	0	2.565	
											Netto investering (Rotterdams geld)	-141	0	-141	
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
Erasmus University College	20.300	0	20.300	13.068	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling krediet	Nieuw gevoteerd	Realisatie t/m
											Stedelijke inrichting en ontwikkeling				
											Erasmus University College	20.300	0	20.300	1
											Doel krediet: Dit krediet dient voor het verbouwen en geschikt maken van het project voor Erasmus University College.				
											Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
											Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie t/m
											Bijdragen van derden	0	0	0	
											Netto investering (Rotterdams geld)	20.300	0	20.300	1

										Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t		
Vastgoedbeheersysteem	4.356	0	4.356	3.676	598	0	0	0	0	Programma Gevoteerd Bijstelling Nieuw Realis	krediet gevoteerd t/m				
Stedelijke inrichting en ontwikkeling															
Vastgoedbeheersysteem	4.356	0	4.356												
Doel krediet: Dit project gaat om de aanbesteding en invoering van een nieuw maatschappelijk vastgoed van de gemeente Rotterdam, inclusief bijbehorende l boekhoudsysteem Oracle. Het doel is om een professioneel beheer uit te voere															
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden															
Details															
										Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis		
										bedrag		bedrag	/m		
Bijdragen van derden										0	0	0			
Netto investering (Rotterdams geld)										4.356	0	4.356			
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t			

Hybridevelden 2018	7.910	0	7.910	5.471	1.200	0	0	0	0	Programma Gevoteerd Bijstelling Nieuw Realis	krediet gevoteerd t/m				
Stedelijke inrichting en ontwikkeling															
Hybridevelden 2018	7.910	0	7.910												
Doel krediet: In november 2016 is de gemeenteraad akkoord gegaan met een (motie Sven de Langen 'Verzelfstandiging in goede staat'). Met dit krediet kan d namelijk de vervanging van de zogenoemde hybride voetbalvelden in kunstgras															
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden															
Details															
										Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis		
										bedrag		bedrag	/m		
Bijdragen van derden										0	0	0			
Netto investering (Rotterdams geld)										7.910	0	7.910			
Kapitaallasten (rente en afschrijving)										n.v.t	n.v.t	n.v.t			

Verbouwing Spinozaweg 300	500	0	500	94	376	0	0	0	0	Programma Gevoteerd Bijstelling Nieuw Realis	krediet gevoteerd t/m			

Stedelijke inrichting en ontwikkeling				
1.340.950	58.719	1.399.669	500	
Verbouwing Spinozaweg				
500	0	500		
300				
Doel krediet: Het pand aan de Spinozaweg 300 (IJsselmonde), waarin poppodium				
deze tijd. Op basis van een gezamenlijke verkenning tussen stichting poppodium				
renovatie. De dekking van de bijbehorende kapitaalslasten is geborgd in de kosten				
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
Details				
Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis	
bedrag		bedrag	/m	
Bijdragen van derden				
0	0	0		
Netto investering				
500	0	500		
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en				
n.v.t	n.v.t	n.v.t		
afschrijving)				

Realisatie crisisopvang	2.600	0	2.600	2.663	0	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Real
Snelfilterweg 270												krediet	gevoteerd	t/n	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50

Realisatie crisisopvang	2.600	0	2.600
Snelfilterweg 270			

Doel krediet: Door de toenemende vraag naar crisisopvang vanwege huiselijk
gemaakt voor de opvang van vrouwen en kinderen. In totaal gaat het om de rea
van 25 plekken voor kinderen van 0 tot 18 jaar. De dekking van de bijbehorende

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden				
Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	2.600	0	2.600	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	
afschrijving)				

Zonnepanelen vastgoed	3.750	0	3.750	1.745	700	961	200	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m	

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50

Zonnepanelen vastgoed	3.750	0	3.750							
Doel krediet: Dit krediet is bestemd voor het aanbrengen van circa 12.000 zonnepanelen op de daken van de gemeentelijke gebouwen. Het krediet wordt gebruikt voor de aanschaf van zonnepanelen en de installatie daarvan. Het krediet wordt afbetaald uit de besparing op energiekosten en een toegekende subsidie van de gemeente.										
Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden										
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie /m						
Bijdragen van derden	0	0	0							
Netto investering (Rotterdams geld)	3.750	0	3.750							
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t							

Huis op Zuid	33.200	0	33.200	2.870	8.367	14.000	3.500	0	0	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie						
		krediet	gevoteerd	t/m						

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50

Huis op Zuid	33.200	0	33.200

Doel krediet: Het Huis op Zuid bestaat uit ongeveer 24 appartementen in de vorm van een sporthal met drie zaaldelen en sportgerelateerde horeca, en de basisschool Afrikaanderwijk, de Afrikaanderhal en de huidige basisschool te vervangen. Het Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Het verbindt de Afrikaanderwijk en de Koppert.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden										
Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realisatie /m						
Bijdragen van derden	0	0	0							
Netto investering (Rotterdams geld)	33.200	0	33.200							
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t							

Sportvoorzieningen (kunstgrasvelden /sportaccommodaties)	17.134	0	17.134	11.375	5.759	0	0	0	0	
Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie						
		krediet	gevoteerd	t/m						

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50

Sportvoorzieningen (kunstgrasvelden /sportaccommodaties)	17.134	0	17.134

Doel krediet: In februari 2018 is de gemeenteraad akkoord gegaan met een investering van 17,1 miljoen in sportvoorzieningen.

budgetten voor sportvoorzieningen. In het besluit wordt gerefereerd naar de aar
maatregel die in deze motie is genoemd, is de kwaliteitsslag van sportcomplexen
goede staat van onderhoud over te dragen aan het Sportbedrijf.

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	t/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	17.134	0	17.134	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Museum Boijmans Van 26.800 0 26.800 9.911 9.257 7.045 0 0 0
Beuningen

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	1.340.950	58.719	1.399.669	50
Museum Boijmans Van Beuningen	26.800	0	26.800	

Doel krediet: In december 2017 heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet
Boijmans van Beuningen. De kosten die gepaard gaan met de planvoorbereiding
gemeente uit het voorbereidingskrediet. Het gaat dan om kosten voor onder meer
inschakeling van extra adviseurs en ambtelijke inzet vanuit de gemeente. In december
voorbereidingskrediet vastgesteld van € 23,9 mln (als onderdeel van het investerings
Programma van Eisen, Voorlopig Ontwerp, Definitief Ontwerp en een Bestek voor

Rotterdams taakveld: 0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	26.800	0	26.800	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Overhead 126.906 -11.617 115.289 48.750 47.859 12.115 0 0 0

Vervangingsinvesteringen ICT 12.190 0 12.190 0 12.190 0 0 0 0
2021

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m
Overhead	126.906	-11.617	115.289	4
Vervangingsinvesteringen	12.190	0	12.190	

Doel krediet: Jaarlijks wordt een deel van de ICT-infrastructuur, werkplekappar vanwege de technische levensduur en functionele eisen. De dekking van de bij ICT-serviceorganisatie.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realis /m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	12.190	0	12.190	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Digitaliseringsagenda 2021 &
2022

Programma **Gevoteerd** **Bijstelling** **Nieuw** **Realis**
krediet gevoteerd t/m

Overhead **126.906** **-11.617** **115.289** **4**

Digitaliseringsagenda 6.795 0 6.795
2021 & 2022

Doel krediet: Twee programma's uit de Digitaliseringsagenda hebben een inve Werken Aan Rotterdamse Samenwerking en Service (DWARSS) en Gedigitalis

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Dekkingsbron: Uit bestaande begroting

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realis /m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	6.795	0	6.795	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Meldkamer fysieke beveiliging 1.435 0 1.435 0 800 635 0 0 0
Concernhuisvesting

Programma **Gevoteerd** **Bijstelling** **Nieuw** **Real**
krediet gevoteerd t/r

Overhead **126.906** **-11.617** **115.289**

Meldkamer fysieke beveiliging 1.435 0 1.435
Concernhuisvesting

Doel krediet: Inrichten van een centrale meldkamer (CMK) voor de fysieke bev

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Reali
	bedrag		bedrag	/r
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	1.435	0	1.435	
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m

Businesscase Anders	31.290	0	31.290
Werken			

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Details	Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis
	bedrag		bedrag	/m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering	31.290	0	31.290	
(Rotterdams geld)				
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
		krediet	gevoteerd	t/m

Investeringen	1.450	0	1.450
concernhuisvesting			

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

											bedrag		bedrag		/m					
											Bijdragen van derden	0	0	0						
											Netto investering	1.450	0	1.450						
											(Rotterdams geld)									
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t						
Doorontwikkeling Huisvesting											13.317	-11.617	1.700	1.903	-203	0	0	0	0	
											Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis					
													krediet	gevoteerd	t/m					
											Overhead	126.906	-11.617	115.289	41					
											Doorontwikkeling	13.317	-11.617	1.700	1					
											Huisvesting									
Doel krediet: Met het krediet worden diverse investeringen gedaan om ervaren worden investeringen gepleegd ten behoeve van de uitbreiding van de huisvesting van het huisvestingsconcept.																				
Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning																				
Toelichting: Kredietaanvraag t.b.v. Doorontwikkeling Huisvesting wordt verlaagd naar #Anders Werken in en met de stad. De investering in capaciteitsuitbreiding voor top 10 irritaties vervallen.																				
Details											Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis						
											bedrag		bedrag	/m						
											Bijdragen van derden	0	0	0						
											Netto investering	13.317	-11.617	1.700	1					
											(Rotterdams geld)									
											Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t						
Vervangingsinvesteringen ICT											14.020	0	14.020	6.906	4.535	0	0	0	0	
2020																				
											Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis					
													krediet	gevoteerd	t/m					
											Overhead	126.906	-11.617	115.289	41					
											Vervangingsinvesteringen	14.020	0	14.020						
											ICT 2020									
Doel krediet: Jaarlijkse vervanging van een deel van de ICT-infrastructuur, welke vanwege de technische levensduur en functionele eisen.																				
Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning																				
Details											Initieel	Bijstelling	Nieuw	Realis						
											bedrag		bedrag	/m						
											Bijdragen van derden	0	0	0						

Digitaliseringsagenda 2019 & 2020	10.903	0	10.903	9.248	1.655	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis
												krediet	gevoteerd	t/m

Digitaliseringsagenda	10.903	0	10.903	9
2019 & 2020				

Doel krediet: Realiseren van de investeringscomponent uit de Digitaliseringsagenda 2020-2022 van de Gemeente Rotterdam, het Digitaal Werken Aan Rotterdamse Samenwerking en Service (DWARSS) en Ge

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Bijdragen van derden	0	0	0

Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t

Vervangingsinvesteringen ICT	9.237	0	9.237	8.768	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie
2018												krediet	gevoteerd	t/m

Vervangingsinvesteringen	9.237	0	9.237
ICT 2018			

Doel krediet: Jaarlijks vervangt de gemeente een deel van de ICT-infrastructuur, met name de serverruimte, met het oog op de beëindiging van de technische levensduur en verandering van functionele eisen.

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Bijdragen van derden	0	0	0

Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t

Vervangingsinvesteringen ICT	11.528	0	11.528	11.511	0	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realisatie

Overhead	126.906	-11.617	115.289	4

Vervangingsinvesteringen	11.528	0	11.528	1

ICT 2019

Doel krediet: Jaarlijks vervangt de gemeente een deel van de ICT-infrastructuur beëindiging van de technische levensduur en verandering van functionele eisen

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realis /m

Bijdragen van derden	0	0	0	

Netto investering	11.528	0	11.528	1

(Rotterdams geld)

Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

afschrijving)

Projectplan Realisatie	12.575	0	12.575	8.323	752	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Rea

Businesscase Gebieden

krediet gevoteerd t/m

Overhead	126.906	-11.617	115.289	

Projectplan Realisatie	12.575	0	12.575	

Businesscase Gebieden

Doel krediet: Dit krediet is bedoeld om de Businesscase Gebieden uit te kunnen door de gemeenteraad in november 2015, beoogt een zo efficiënt mogelijke huis

dienstverlening in de servicecentra en voor de medewerkers uit de clusters die in

het Stedelijke kader Doorontwikkeling Rotterdamse Dienstverlening de naam St

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realis /r

Bijdragen van derden	0	0	0	

Netto investering	12.575	0	12.575	

(Rotterdams geld)

Kapitaallasten (rente en	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

afschrijving)

Toegangscontrole gebouwen	2.167	0	2.167	1.825	342	0	0	0	0	Programma	Gevoteerd	Bijstelling	Nieuw	Realis

krediet gevoteerd t/m

Overhead	126.906	-11.617	115.289	4

Toegangscontrole	2.167	0	2.167	1

gebouwen

Doel krediet: Met de aanvraag van dit krediet treft de gemeente diverse maatreconcenpas. Dit doet de gemeente op basis van het rapport van de Rekenkame
maatregelen is om nog beter te voorkomen dat mensen ongeautoriseerd toegar

Rotterdams taakveld: 0.4.a - Overhead - Concernondersteuning

Details	Initieel bedrag	Bijstelling	Nieuw bedrag	Realis /m
Bijdragen van derden	0	0	0	
Netto investering (Rotterdams geld)	2.167	0	2.167	1
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	n.v.t	n.v.t	n.v.t	

Totaal	2.953.813	63.179	3.016.991	1.325.858	555.871	456.946	272.457	202.999	348.606

Lokale heffingen

Pagina 112

Lokale heffingen

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de samenstelling van het voorgestelde pakket aan gemeentelijke belastingen en heffingen in 2021; de relatieve druk van de lokale belastingen en heffingen; en de stand van zaken en de voornemens voor het begrotingsjaar rondom een aantal beleidsitems. Tot slot wordt ingegaan op het kwijtscheldingsbeleid.

[BeleidInkomstenKostendekkendheid tarievenLokale lastendrukKwijtscheldingsbeleid](#)

Beleid

Op grond van artikel 10 van het [Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten](#) (BBV), is het college van burgemeester en wethouders verplicht de gemeenteraad inzicht te geven in ten minste:

- De geraamde inkomsten.
- Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen.
- Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen.
- Een aanduiding van de lokale lastendruk.
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.
- De mate waarin de legestarieven kostendekkend zijn.

Op grond van artikel 212 van de Gemeentewet is de raad verplicht om bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast te

stellen. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.

In Rotterdam geldt de Verordening financiën Rotterdam 2013 en de regeling Financiën Rotterdam.

De verordening bepaalt in artikel 4, lid 6 dat de wettelijke paragrafen van de beleidsbegroting, waaronder de paragraaf Lokale Heffingen, zijn gebaseerd op afzonderlijke beleidsdocumenten. De raad stelt deze beleidsdocumenten kort na aanvang van iedere raadsperiode vast.

Met de [Kadernota Lokale Lasten 2018-2022](#) is hiermee invulling gegeven op het gebied van lokale heffingen. Dit beleidskader geeft antwoord op vragen als: welke lokale lasten worden in Rotterdam geheven, op grond waarvan, wie betalen deze lasten, wat zijn de opbrengsten; en welke beleidsuitgangspunten gelden hierbij?

Daarmee heeft de raad de kaders voor het door het college te voeren lokale lastenbeleid voor de komende jaren vastgesteld. En daarover legt het college periodiek verantwoording af richting raad.

Uitgangspunten van de belastingheffing

Belastingheffing is een ingrijpende bevoegdheid van overheden in relatie tot de belastingbetalers. Dat vraagt om helderheid over de besteding van het belastinggeld, maar evenzeer om een correcte benadering van de belastingbetaler. Voor de relatie overheid - belastingbetaler gelden de volgende uitgangspunten:

- Rechtmatigheid
- Rechtszekerheid
- Rechtsgelijkheid
- Doelmatigheid
- Doeltreffendheid

Daarnaast gelden de volgende uitgangspunten uit het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam':

Een verdere tariefdifferentiatie afvalstoffenheffing is, evenals de aanpassing van het tarief logiesbelasting naar 6,5%, reeds met ingang van 2019 doorgevoerd. De parkeertarieven zijn in 2019 eenmalig verhoogd, maar voor 2020 en volgende jaren bevroren. In 2020 bedroeg het kwijtscheldingspercentage 75,6%. De overige uitgangspunten zijn ook met ingang van 2019 doorgevoerd. In de voorstellen voor 2021 wordt dit alles ongewijzigd voorgezet.

Voor de voortgang 2020 en de ontwikkelingen periode 2021- 2024 van algemene belastingsoorten en de bedrijfsvoering rond heffing en inning daarvan, wordt verwezen naar de taakvelden [OZB-niet woningen](#), [OZB-woningen](#), [Belastingen overig](#) en [Economische promotie – opbrengsten logiesbelasting](#).

Inkomsten

In onderstaande tabel staat een specificatie van de opbrengsten van de belangrijkste belasting- en heffingsoorten:

Onroerend zaakbelasting**	245.538	254.028	260.855	Algemene middelen
Logiesbelasting	10.063	11.988	13.216	Algemene middelen
Reclame- en precariobelasting	24.636	26.111	25.460	Algemene middelen
Leges Omgevingsvergunning	26.137	21.974	24.578	Ruimtelijke ordening
Rioolheffing	74.566	76.736	82.176	Beheer van de stad
Bedrijfsreinigingsrecht	4.174	4.086	4.086	Beheer van de stad
Afvalstoffenheffing	91.907	97.725	101.185	Beheer van de stad

* Primaire begroting 2020

** Bij de tariefsbepaling wordt rekening gehouden met de verdisconteerde verwachte oninbare ozb-opbrengsten. De gemeente brengt ongeveer € 9,9 mln van de hierboven geraamde belastingopbrengsten zelf op.

Kostendekkendheid tarieven

Op grond van het [Besluit Begroten en Verantwoorden provincies en gemeenten](#) (BBV) stelt de raad de programma's vast exclusief de overhead. Daarnaast stelt de raad het bedrag aan overhead vast en de wijze van doorbelasting van deze overhead in die gevallen waarin een integrale kostprijs een rol blijft spelen ten aanzien van taken/activiteiten en samenhangende diensten waarvoor de gemeente maximaal kostendekkende tarieven mag hanteren. Het niet toerekenen van deze overheadkosten zou – ongewenst – een begrotingstekort veroorzaken. Het BBV schrijft geen methode van kostentoerekening voor; wel dat deze methode toegelicht, consistent toegepast en door de raad vastgesteld moet worden. Met het vaststellen van de [Kadernota Lokale Lasten 2018 – 2022](#) door de raad is deze methode vastgesteld. Daarmee is voor deze collegeperiode vastgesteld welke kostencomponenten aan welke tarieven toegerekend worden en welke niet.

In het BBV wordt bepaald dat uit de begroting moet blijken hoe de tarieven worden berekend en welke (beleids-) keuzes bij de berekening ervan worden gemaakt (artikel I, onderdeel G). Daarom wordt in de paragraaf Lokale Heffingen opgenomen hoe bij de berekening van tarieven voor leges en heffingen bewerkstelligd wordt dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten (inclusief overheadkosten) niet overschrijden en welke uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd. Deze BBV-bepaling geldt overigens alleen voor tarieven waarvoor uitsluitend maximaal kostendekkende tarieven mogen worden geheven (zoals riool- en afvalstoffenheffing, leges publiekszaken, lijkbezorgings-rechten en omgevingsvergunningen) en niet voor algemene belastingen (waaronder OZB, precario- en reclamebelasting, precario standplaatsen, liggeld woonschepen en parkeerregulering en -belastingen).

In onderstaande wordt hieraan invulling gegeven.

De transparantie omtrent de berekeningswijze voor de kostendekkende tarieven omvat in de eerste plaats een 'macroniveau' (verordening in zijn geheel) en in de tweede plaats een 'microniveau' (onderdeel van de verordening). Ten eerste moet de berekening van de kostendekkendheid van de tarieven inzichtelijk maken dat de totale geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale geraamde lasten (inclusief overhead) van de verordening (artikel 229b GW). Ten tweede dient de mate van kostendekkendheid inzichtelijk te zijn binnen een onderdeel van de verordening. Waar het hierbij om gaat is dat inzichtelijk wordt gemaakt hoe met de

vaststelling van de tarieven in de verschillende onderdelen van de verordening wordt bewerkstelligd dat voor alle tarieven gezamenlijk in die verordening de geraamde baten niet boven de geraamde lasten (inclusief overhead) uitkomen. Dit geldt voor de Algemene Legesverordening die bestaat uit een tiental verschillende hoofdstukken voor uiteenlopende dienstverlening.

Tegenover de aan tarieven toegerekende kosten staan de geraamde opbrengsten uit heffing van deze tarieven. Deze bedragen zijn gebaseerd op de raming van het aantal te leveren producten / diensten 2021 vermenigvuldigd met het voorgestelde tarief. De totaal geraamde opbrengsten uitgedrukt in het totaal van toerekenbare kosten bepalen het kostendekkendheidspercentage 2021.

In onderstaande tabel staat per concept- belastingverordening 2021 aangegeven de toegerekende lasten, de geraamde baten uit tariefheffing en het kostendekkendheidspercentage. De algemene belastingverordeningen en de verordening Kwijtschelding gemeentelijke belastingen zijn allemaal verordeningen waarbij de kostendekkendheid niet inzichtelijk hoeft te worden gemaakt. Zij worden in onderstaande derhalve buiten beschouwing gelaten.

Naam verordening	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid																																																												
2021																																																															
Algemene legesverordening	10.126	7.810	77%																																																												
<table> <tr> <th>Naam verordening 2021</th><th>Totale kosten</th><th>Totale baten</th><th>% kosten-dekkendheid</th></tr> <tr> <td>Algemene legesverordening</td><td>10.126</td><td>7.810</td><td>77%</td></tr> <tr> <td colspan="4">Berekening kostendekkendheid Algemene legesverordening</td></tr> <tr> <td>Personeelskosten</td><td></td><td>5.787</td><td></td></tr> <tr> <td>Specifieke automatiseringskosten</td><td></td><td>146.</td><td></td></tr> <tr> <td>Materiële kosten</td><td></td><td>793</td><td></td></tr> <tr> <td>Overhead (eigen cluster)</td><td></td><td>976</td><td></td></tr> <tr> <td>Overhead (concern)</td><td></td><td>2.425</td><td></td></tr> <tr> <td>Totale kosten</td><td></td><td>10.126</td><td></td></tr> <tr> <td>Opbrengst heffingen</td><td></td><td>7.810</td><td></td></tr> <tr> <td>Dekkingspercentage</td><td></td><td>77%</td><td></td></tr> <tr> <td colspan="4">(bedragen x € 1.000)</td></tr> <tr> <td colspan="4">Toelichting</td></tr> <tr> <td colspan="4">De leges worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b van de Gemeentewet. De Algemene legesverordening bestaat uit twee delen: de verordening zelf met de formele en materiële bepalingen en de tarieventabel met een omschrijving van de belastbare feiten, de heffingsmaatstaven en de tarieven.</td></tr> <tr> <td colspan="4">Artikel 229, eerste lid, onderdeel b van de Gemeentewet bepaalt dat gemeenten onder andere rechten kunnen heffen voor het genot van de diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Leges kunnen dus uitsluitend geheven worden voor diensten die door of vanwege het</td></tr> </table>				Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid	Algemene legesverordening	10.126	7.810	77%	Berekening kostendekkendheid Algemene legesverordening				Personeelskosten		5.787		Specifieke automatiseringskosten		146.		Materiële kosten		793		Overhead (eigen cluster)		976		Overhead (concern)		2.425		Totale kosten		10.126		Opbrengst heffingen		7.810		Dekkingspercentage		77%		(bedragen x € 1.000)				Toelichting				De leges worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b van de Gemeentewet. De Algemene legesverordening bestaat uit twee delen: de verordening zelf met de formele en materiële bepalingen en de tarieventabel met een omschrijving van de belastbare feiten, de heffingsmaatstaven en de tarieven.				Artikel 229, eerste lid, onderdeel b van de Gemeentewet bepaalt dat gemeenten onder andere rechten kunnen heffen voor het genot van de diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Leges kunnen dus uitsluitend geheven worden voor diensten die door of vanwege het			
Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid																																																												
Algemene legesverordening	10.126	7.810	77%																																																												
Berekening kostendekkendheid Algemene legesverordening																																																															
Personeelskosten		5.787																																																													
Specifieke automatiseringskosten		146.																																																													
Materiële kosten		793																																																													
Overhead (eigen cluster)		976																																																													
Overhead (concern)		2.425																																																													
Totale kosten		10.126																																																													
Opbrengst heffingen		7.810																																																													
Dekkingspercentage		77%																																																													
(bedragen x € 1.000)																																																															
Toelichting																																																															
De leges worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b van de Gemeentewet. De Algemene legesverordening bestaat uit twee delen: de verordening zelf met de formele en materiële bepalingen en de tarieventabel met een omschrijving van de belastbare feiten, de heffingsmaatstaven en de tarieven.																																																															
Artikel 229, eerste lid, onderdeel b van de Gemeentewet bepaalt dat gemeenten onder andere rechten kunnen heffen voor het genot van de diensten die door of vanwege het gemeentebestuur worden verstrekt. Leges kunnen dus uitsluitend geheven worden voor diensten die door of vanwege het																																																															

gemeentebestuur worden verstrekt.

Is het algemene belang groter dan het individuele belang van de aanvrager of dat van degene voor wie de dienst wordt verleend, dan rechtvaardigt die dienst geen legesheffing.

Ten slotte gaat het bij het 'verlenen' van een dienst, zoals geformuleerd in de verordening, uitsluitend om het in gang zetten van de dienstverlening. Er is dus een inspanningsverplichting.

Afvalstoffenheffing	117.897	101.185	86%	Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Afvalstoffenheffing	117.897	101.185	86%
				Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing			
				Personeelskosten		20.379	
				Materiële kosten		90.479	
				Overhead (eigen cluster)		736	
				Overhead (concern)		6.303	
				Totale kosten		117.897	
				Opbrengst heffingen		101.185	
				Dekkingspercentage		86%	
				<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
				Toelichting			
				De gemeenteraad en het college van burgemeesters en wethouders zijn wettelijk verantwoordelijk voor de inzameling van het afval van huishoudens.			
				Met de afvalstoffenheffing kunnen gemeenten de inzameling van het huishoudelijk afval bekostigen.			
				De basis voor de heffing ligt in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer. De heffing is een bestemmingsheffing en mag niet meer dan kostendekkend zijn.			
				De afvalstoffenheffing wordt door de gemeente gebruikt voor het inzamelen van afval en mag niet voor andere doeleinden worden gebruikt. De gemeente hoeft niet zelf het afval op te halen, maar kan ook een particulier bedrijf inschakelen of samen met andere gemeenten een gemeenschappelijk afvalbedrijf het afval laten ophalen. In Rotterdam is de inzameling van afval belegd bij de gemeente.			
				In lijn met bovenstaand uitgangspunt zijn ook de tarieven voor de onzelfstandige wooneenheden geactualiseerd. De tariefontwikkeling voor de onzelfstandige wooneenheden is gelijk aan de percentuele stijging van de tarieven voor zelfstandige wooneenheden. Aan de tarieven afvalstoffenheffing 2021 worden, naast de kosten voor afvalinzameling en –verwerking, ook 25% van de totale kosten van straatreiniging, de kosten van toezicht en handhaving (milieupolitie), afvalstoffenbelasting en de toerekenbare omzetbelasting aan het BTW-Compensatiefonds toegerekend. De kwijtscheldingslasten afvalstoffenheffing worden, hoewel zij toerekenbaar zijn, niet aan de tarieven afvalstoffenheffing toegerekend. Dit geldt ook voor een deel van de stortbelasting.			
				De totaal toegerekende kosten voor afvalinzameling en –verwerking worden toegerekend aan de tarieven afvalstoffenheffing en aan de tarieven bedrijfsreinigingsrecht. De opbrengst van de afvalstoffenheffing hoeft niet toereikend te zijn: eventuele extra kosten voor de inzameling kunnen vanuit andere geldstromen (zoals de algemene middelen) worden gedekt.			
				De toegerekende kosten aan de tarieven worden volledig gedekt uit de opbrengsten van de heffing.			
Bedrijfsreinigingsrecht	4.194	4.086	97%				

Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
Bedrijfsreinigingsrecht	4.194	4.086	97%
Berekening kostendekkendheid Bedrijfsreinigingsrecht			
Personeelskosten		899	
Materiële kosten		3.005	
Overhead (eigen cluster)		30	
Overhead (concern)		260	
Totale kosten		4.194	
Opbrengst heffingen		4.086	
Dekkingspercentage		97%	
<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
Toelichting			
Iedere onderneming produceert in meer of mindere mate afval. Om het ophalen en verwerken van dit bedrijfsafval te bekostigen krijgt ieder bedrijf of instelling jaarlijks een aanslag bedrijfsreinigingsrecht. Als het bedrijf of de instelling een contract met een erkende afvalinzamelaar voor het ophalen en verwerken van het bedrijfsafval heeft afgesloten, behoeft niet ook nog bedrijfsreinigingsrecht te worden voldaan. Het tarief van het bedrijfsreinigingsrecht is afhankelijk van de branche en de grootte van de onderneming.			

Rioolheffing	83.600	82.176	98%
Naam verordening 2021			
Rioolheffing	83.600	82.176	98%
Berekening kostendekkendheid Rioolheffing			
Personeelskosten		17.152	
Specifieke automatiseringskosten		894	
Materiële kosten		53.521	
Overhead (eigen cluster)		4.236	
Overhead (concern)		7.796	
Totale kosten		83.600	
Opbrengst heffingen			
		82.176	
Dekkingspercentage			
		98%	
(bedragen x € 1.000)			
Toelichting			

De basis van de rioolheffing is artikel 228a van de gemeentewet. De rioolheffing is een bestemmingsbelasting waaruit de gemeentelijke watertaken gefinancierd worden.

De gemeente heeft bij wet een zorgplicht voor drie beleidsvelden op het gebied van water:

- zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- zorgplicht voor de inzameling en verwerking van overtollig hemelwater;
- zorgplicht voor het grondwater.

De inkomsten uit rioolheffing zijn alleen beschikbaar voor uitgaven gerelateerd aan de hierboven zorgplichten.

Voor het uitvoeren van deze zorgplichten zijn middelen nodig, personele en financiële. De benodigde financiën worden gegenereerd door o.m. de inkomsten vanuit de rioolheffing.

Op grond van artikel 4.22 Wet milieubeheer stelt de gemeenteraad, telkens voor een daarbij vast te stellen periode, een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) vast. In het GRP wordt aangegeven waar welke voorzieningen (gescheiden rioolstelsel, gemengd rioolstelsel, rioolgemaal of anderszins) zijn gerealiseerd of in de planperiode en daarna worden gerealiseerd en hoe deze worden beheerd om aan de wettelijke zorgplichten te kunnen voldoen.

De uitgangspunten voor de berekening van de hoogte van de rioolheffing zijn beschreven in het GRP.

De tarieven rioolheffing mogen- evenals de tarieven afvalstoffenheffing- maximaal kostendekkend zijn. Indien het tarief niet maximaal kostendekkend is dienen de inkomsten uit de rioolheffing aangevuld te worden met inkomsten uit de algemene middelen.

In de verordening is een gedifferentieerd tarief opgenomen voor objecten met een WOZ-waarde onder de € 40.000,00 zoals bijvoorbeeld garageboxen of bergingen.

Op grond van wet- en regelgeving kan de rioolheffing worden voldaan door zakelijk gerechtigden (doorgaans eigenaren) of feitelijk gebruikers van de riolering. Dit is afhankelijk van wat de gemeente in haar verordening op de rioolheffing vastlegt. Gemeenten kunnen ervoor kiezen beide partijen te laten betalen in een gecombineerde heffing of alleen gebruikers of eigenaren aan te slaan voor de rioolheffing. Daarnaast kan onderscheid gemaakt worden tussen woningen en niet-woningen.

In de gemeente Rotterdam geldt alleen een eigenarenheffing.

De woningeigenaren worden vanaf 2009 belast met een basistarief. Dit basistarief is het laagste bedrag dat jaarlijks voor het hebben van een rioolaansluiting en het uitvoeren van de zorgplichten in rekening wordt gebracht. Voor de niet-woningen is een tariefdifferentiatie op basis van de WOZ-waarde ingevoerd, tenzij de WOZ-waarde lager is dan € 200.000,00. In dat geval geldt eveneens het basistarief voor woningen.

Dat deze groep niet-woningen met het basistarief worden belast heeft als achtergrond dat met name de kleinere ondernemers niet onevenredig in de kostentoedeling mogen worden betrokken.

In 2013 heeft de gemeenteraad besloten tot een verlaagd basistarief voor woningen en niet-woningen met een WOZ-waarde minder dan € 40.000 in te voeren.

Rechten markten	3.574	2.527	71%	Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Rechten markten	3.574	2.527	71%
Berekening kostendekkendheid Rechten Markten							
				Personeelskosten		1.325	
				Specifieke automatiseringskosten		22	
				Materiële kosten		1.462	
				Overhead (eigen cluster)		305	

Overhead (concern)	461
Totale kosten	3.574
Opbrengst heffingen	2.527
Dekkingspercentage	71%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	

Toelichting

Marktgelden kunnen worden geheven voor het innemen van standplaatsen of het plaatsen van kramen op gemeentegrond die voor de openbare dienst bestemd is. De rechten markten zijn gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Deze rechten heten ook wel respectievelijk 'gebruiksretributies' en 'genotsretributies'. Bij de rechten is sprake van een individueel aanwijsbare prestatie van de gemeente. Als standplaatsen geen onderdeel van een markt zijn, vallen zij niet onder het marktgeld, maar wordt standplaats precariobelasting geheven.

Retributieverordening	358	160	45%	Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
openbare werken				Retributieverordening openbare werken	358	160	45%
				Berekening kostendekkendheid Retributies			
				Personeelskosten		146	
				Materiële kosten		110	
				Overhead (eigen cluster)		36	
				Overhead (concern)		66	
				Totale kosten		358	
				Opbrengst heffingen		160	
				Dekkingspercentage		45%	
				<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
				Toelichting			
				De rechten openbare werken worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef, en onderdelen a en b, van de Gemeentewet.			
				Gebruiksretributies worden geheven voor het aanleggen van o.m. een gehandicaptenparkeerplaats of het plaatsen van (nieuw) kenteken bij deze parkeerplaats.			

Lijkbezorgingsrechten	6.296	5.936	94%	Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Lijkbezorgingsrechten	6.296	5.936	94%
				Berekening kostendekkendheid Lijkbezorgingsrechten			
				Personeelskosten		1.732	

Materiële kosten	3.170
Omslagrente	170
Overhead (eigen cluster)	437
Overhead (concern)	787
Totale kosten	6.296
Opbrengst heffingen	5.936
Dekkingspercentage	94%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	

Toelichting

De Wet op de lijkbezorging verplicht gemeenten zorg te dragen voor de aanwezigheid van algemene begraafplaatsen. Ter zake van door de gemeente verrichte diensten, zoals begraven en onderhoud van graven kan de gemeenterechten heffen. De lijkbezorgingsrechten worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet. Op basis van de Verordening lijkbezorgingrechten wordt een recht geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Leges publiekszaken	12.778	8.733	68%	Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				Leges publiekszaken	12.778	8.733	68%
				Berekening kostendekkendheid Leges publiekszaken			
				Personeelskosten		4.408	
				Materiële kosten		4.455	
				Overhead (eigen cluster)		1.018	
				Overhead (concern)		2.898	
				Totale kosten		12.778	
				Opbrengst heffingen		8.733	
				Dekkingspercentage		68%	
				<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
				Toelichting			
				Leges publiekszaken worden geheven voor o.m. het verstrekken van reisdocumenten (paspoorten en ID-kaarten) rijbewijzen, uittreksels uit de Basisregistratie Personen en voor het voltrekken van huwelijken en geregistreerde partnerschappen.			

Leges	25.138	24.578	98%	Naam verordening 2021	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
omgevingsvergunning				Leges omgevingsvergunning	25.138	24.578	98%

Berekening kostendekkendheid Omgevingsvergunning	
Personeelskosten	13.491
Specifieke automatiseringskosten	405
Materiële kosten	5.342
Overhead (eigen cluster)	166
Overhead (concern)	5.735
Totale kosten	25.138
Opbrengst heffingen	24.578
Dekkingspercentage	98%
(bedragen x € 1.000)	
Toelichting	
De gemeente Rotterdam gaat uit van kostendekkendheid van de leges volgens de normen van de wet (artikel 229b, eerste lid van de Gemeentewet).	
Die kostendekkendheid wordt conform regelgeving en jurisprudentie bepaald per verordening. Vanaf 2012 kent Rotterdam een aparte legesverordening Omgevingsvergunning. De kosten en opbrengsten worden over de gehele verordening beoordeeld. Opbrengsten uit de ene vergunning of activiteit kunnen worden gebruikt voor de dekking van kosten die voor andere vergunningen of activiteiten worden gemaakt (kruissubsidiëring).	
Om de leges voor aanvraag van vergunningen voor plannen met een relatief lage bouwsom haalbaar en betaalbaar te houden, is in Rotterdam met name sprake van kruissubsidiëring tussen de grote en de kleine bouwplannen. Dit is een bestuurlijke keuze. Het loslaten van deze kruissubsidiëring zou tot onaanvaardbaar hoge tarieven voor de kleine bouwplannen leiden.	
Binnen het legesstelsel voor aanvragen om omgevingsvergunning wordt vanaf 2016 gewerkt met een systeem met schijven.	

Kostendekkendheid per hoofdstuk

De Algemene legesverordening bestaat uit hoofdstukken die de tarieven van een veelheid van uiteenlopende dienstverlening regelt. Per hoofdstuk bedragen de geraamde kosten, baten en daarmee het kostendekkendheidspercentage als volgt:

Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
1 Maximum	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2 Diverse	275	236	86%
gebruiksvergunningen			

Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
1 Maximum	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2 Diverse gebruiksvergunningen	275	236	86%

Berekening kostendekkendheid Diverse gebruiksvergunningen

Personeelskosten	193
Materiële kosten	-
Overhead (eigen cluster)	2
Overhead (concern)	80
Totale kosten	275
Opbrengst heffingen	236
Dekkingspercentage	86%
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	

Toelichting: Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van splitsingsvergunningen als bedoeld in artikel 22 van de Huisvestingswet 2014. Met ingang van 2021 betreft dit tevens de raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot kamerverhuur, woningonttrekking en -vorming.

3 Horeca en evenementen	2.121	858	40%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				3 Horeca en evenementen	2.121	858	40%
				Berekening kostendekkendheid Horeca en evenementen			
				Personeelskosten		1.021	
				Specifieke automatiseringskosten		65	
				Materiële kosten		411	
				Overhead (eigen cluster)		112	
				Overhead (concern)		513	
				Totale kosten		2.121	
				Opbrengst heffingen		858	
				Dekkingspercentage		40%	
				(bedragen x € 1.000)			
				Toelichting			
				Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van vergunningen op grond van de Nota prostitutie en seksbranche Rotterdam 2015. In deze Nota wordt een nieuw vergunningstelsel voor de vergunde seksbranche geïntroduceerd.			
				De in 2016 vastgestelde kadernota Horecabeleid ligt aan de basis heeft invloed op bepaalde tarieven uit dit hoofdstuk.			
4 Drank en horeca	566	229	40%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid

4 Drank en horeca	566	229	40%

Berekening kostendekkendheid Drank en horeca

Personeelskosten	272
Specifieke automatiseringskosten	17
Materiële kosten	110
Overhead (eigen cluster)	30
Overhead (concern)	137
Totale kosten	566

Opbrengst heffingen	229

Dekkingspercentage	40%

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van onder meer de aanvragen van vergunningen tot ontheffing verstrekken van alcoholhoudende dranken.De in 2016 vastgestelde kadernota Horecabeleid ligt aan de basis heeft invloed op bepaalde tarieven uit dit hoofdstuk. Bij Voorjaarsnota 2019 is besloten de kostendekkendheid van deze tarieven te verhogen.

5 Wet op de kansspelen	141	57	40%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid

5 Wet op de kansspelen	141	57	40%

Berekening kostendekkendheid Wet op de kansspelen

Personeelskosten	68
Specifieke automatiseringskosten	4
Materiële kosten	27
Overhead (eigen cluster)	7
Overhead (concern)	34
Totale kosten	141

Opbrengst heffingen	57

Dekkingspercentage	40%

(bedragen x € 1.000)

ToelichtingDit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen dan wel verlenging van een vergunning voor een of meerdere kansspelautomaten. De tarieven zijn rijks tarieven.

6 Vervallen				Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				6 Vervallen			
7 Verkeer en vervoer	694	482	69%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				7 Verkeer en vervoer	694	482	69%
				Berekening kostendekkendheid Verkeer en vervoer			
				Personeelskosten		513	
				Specifieke automatiseringskosten		60	
				Materiële kosten		19	
				Overhead (eigen cluster)		2	
				Overhead (concern)		100	
				Totale kosten		694	
				Opbrengst heffingen		482	
				Dekkingspercentage		69%	
				(bedragen x € 1.000)			
				Toelichting			
				Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot een (dag- dan wel langdurige-) ontheffing milieuzones, aanvragen tot het verstrekken van een ontheffing van een parkeerverbod en aanvragen van (een herbeoordeling voor) een Europese gehandicaptenparkeerkaart.			
8 Dienstverlening	304	304	100%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
stadsarchief				8 Dienstverlening stadsarchief	304	304	100%
				Berekening kostendekkendheid Dienstverlening stadsarchief			
				Personeelskosten		199	
				Materiële kosten		105	
				Totale kosten		304	
				Opbrengst heffingen		304	
				Dekkingspercentage		100%	
				(bedragen x € 1.000)			
				Toelichting			
				Op grond van de Wet hergebruik van overheidsinformatie kunnen in bepaalde gevallen kosten in rekening worden gebracht voor de verstrekking van			

informatie. Voor de tarieven Stadsarchief is aangesloten bij het basisprincipe dat maximaal de marginale kosten van verstrekking in rekening mogen worden gebracht. Marginale kosten van verstrekking zijn volgens de memorie van toelichting kosten voor de vermenigvuldiging, de verspreiding en de kosten van informatiedragers. Deze kosten zijn direct te koppelen aan de distributie van de documenten. De kosten voor de bestaande infrastructuur mogen niet worden doorberekend evenmin als de kosten voor archivering, verkoop en marketing en een al bestaande helpdesk, tenzij extra kosten worden gemaakt om te voldoen aan het verzoek om hergebruik.

9 Leidingen	5.855	5.484	94%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
				9 Leidingen	5.855	5.484	94%
				Berekening kostendekkendheid Leidingen			
				Personeelskosten		3.401	
				Materiële kosten		121	
				Overhead (eigen cluster)		821	
				Overhead (concern)		1.512	
				Totale kosten		5.855	
				Opbrengst heffingen		5.484	
				Dekkingspercentage		93%	
				(bedragen x € 1.000)			
				Toelichting			
				Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot een vergunning, toestemming c.q. instemming voor onder meer het (ver-)leggen, rijzen, vervangen, verwijderen van kabels en leidingen. Tevens omvat bovenstaande een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het verbinden van een spuitriool op het gemeentenet.			

10 Overige	170	160	94%	Hoofdstuk	Totale kosten	Totale baten	% kosten-dekkendheid
commerciële activiteiten buitenruimte				10 Overige commerciële activiteiten buitenruimte	170	160	94%
				Berekening kostendekkendheid Overige commerciële activiteiten buitenruimte			
				Personeelskosten		120	
				Materiële kosten		0	
				Overhead (eigen cluster)		1	
				Overhead (concern)		49	
				Totale kosten		170	
				Opbrengst heffingen		160	
				Dekkingspercentage		94%	

(bedragen x € 1.000)

Toelichting

Dit betreft een raming van de kosten en de opbrengsten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen tot onder meer het verlenen van een

Toegelaten Taxiorganisatie (TTO-vergunning), straatverkoopplaats of promotieplaats en een marktvergunning op Koningsdag.

Lokale lastendruk

Voor een beeld van de lokale lastendruk 2021, volgt hierna een schets van de recente tarievenontwikkeling in de gemeente. Bedragen zijn in hele euro's tenzij anders vermeld.

Ontwikkeling woonlasten 2020 – 2021

Het college heeft, gehoord de noden in de stad, ervoor gekozen om de gevolgen van de coronacrisis voor de gemeentelijke schatkist niet op de belastingbetaler te verhalen. Zo wordt voorgesteld om alle tarieven afvalstoffenheffing in 2021 enkel met de trend te verhogen.

Vooruitlopend op het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan wordt voorgesteld het basistarief met € 6,00 en de CPI-trend te laten stijgen. Ondanks de gemiddelde waardevermindering van woningen met 13%, wordt verder voorgesteld de gemiddelde OZB-aanslag voor een eigenaar/bewoner ten opzichte van 2020 licht te laten dalen.

De gemeentelijke woonlasten (dat wil zeggen de som van afvalstoffenheffing, rioolheffing en gemiddelde OZB-aanslag eigenaar/bewoner) stijgen hierdoor in 2021 voor een eenpersoonshuishouden met € 13,02 (1,88%), voor een tweepersoonshuishouden met € 13,92 (1,86 %) en voor een drie- of meerpersoonshouden met € 14,42 (1,86%) ten opzichte van 2020. Voor 2021 wordt het kwijtscheldingspercentage van 76,5% gehandhaafd.

	Tarief 2020 (in €)	Stijging 2020 t.o.v. 2019 (in %)	Tarief 2021 (in €)	Stijging 2021 t.o.v. 2020 (in %)
OZB-eigenaar woning	188,98	1,0%	188,30	-0,9%
Afvalstoffenheffing 1-pers	285,90	4,1%	290,80	1,7%
Rioolheffing (basistarief)	215,90	3,9%	225,70	4,5%
Totale woonlasten	691,78	3,1%	704,80	1,9%

Bron: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2020

	Tarief 2020 (in €)	Stijging 2020 t.o.v. 2019 (in %)	Tarief 2021 (in €)	Stijging 2021 t.o.v. 2020 (in %)
OZB-eigenaar woning	189,98	1,0%	188,30	-0,9%
Afvalstoffenheffing 2-pers.	342,50	5,7%	348,30	1,7%

Rioolheffing (basistarief)	215,90	3,9%	225,70	4,5%
Totale woonlasten	748,38	3,9%	762,30	1,9%

Bron: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2020

	Tarief 2020 (in €)	Stijging 2020 t.o.v. 2019 (in %)	Tarief 2021 (in €)	Stijging 2021 t.o.v. 2020 (in %)
ozb-eigenaar woning	188,98	1,0%	188,30	-0,9%
Afvalstoffenheffing meerpers.	370,80	6,3%	377,10	1,7%
Rioolheffing (basistarief)	215,90	4,8%	225,70	4,5%
Totale woonlasten	776,68	4,2%	791,10	1,9%

Bron: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2020

Een van deze vijf financiële kengetallen is de zogeheten belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de lokale lastendruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Ze wordt berekend door de totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden van de gemeente in het komend begrotingsjaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het lopend begrotingsjaar en het voorgaand rekeningjaar. De uitkomst van deze vergelijking wordt uitgedrukt in een percentage. Het COELO zorgt voor de berekening van de landelijke gemiddelden. Die gaan over het voorafgaande jaar.

	Rekening 2018	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
A: OZB-eigenaar woning	192	188	189	188
B: Afvalstoffenheffing	328	349	371	377
C: Rioolheffing	198	208	216	226
D: Eventuele heffingskorting	0	0	0	0
E: Totale woonlasten (A+B+C+D)	718	744	776	791
F: Landelijk gemiddelde woonlasten (t-1)	723	721	740	776
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde voorafgaand jaar (E/F) x 100%	0,99	1,03	1,05	1,02

Bronnen: COELO – Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2018 en 2019 en COELO- Atlas van de lokale lasten 2017, 2018 en 2019

De gemeentelijke woonlasten voor een meerpersoonshuishouden zullen op grond van de voorgestelde tarieven 2020 licht stijgen t.o.v. de landelijk gemiddelde woonlasten.

De onderlinge vergelijking van de hoogte van gemeentelijke tarieven verdient een aantal nuanceringen. Gemeenten kunnen namelijk binnen dezelfde kaders van wet- en regelgeving onderling verschillende keuzen en afwegingen maken, bijvoorbeeld rond het voorzieningenniveau voor de inwoners en rond de opgaven voor

gemeenten vanwege de eigen fysieke en sociaaleconomische situatie en de kosten die zij daarvoor willen maken. Het gaat bij dat laatste bijvoorbeeld om welke kosten gemeenten toerekenen aan een tarief, een keuze voor een alternatieve dekking van kosten en om de bepaling welk percentage van kostendekkendheid de tarieven moeten hebben.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor 2021 wordt het kwijtscheldingspercentage van 76,5%. De verwachting is dat de gemeente in ongeveer 44.000 gevallen kwijtschelding zal verlenen.

Sinds 2016 is een neerwaartse trend in het aantal toegekende kwijtscheldingen zichtbaar. Dit wordt veroorzaakt door aanpassingen (extra beheersmaatregelen) in de functionele kwijtscheldingsprocedure.

Nationaal Programma Rotterdam Zuid

Pagina 113

Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)

In deze paragraaf treft u meer informatie aan over de activiteiten binnen de Regiodeal van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ).

Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) is een samenwerkingsverband van de gemeente Rotterdam, de rijksoverheid, de politie, het Openbaar Ministerie, woningcorporaties, zorginstellingen, onderwijsinstellingen en bedrijven, met het gezamenlijke doel de leefbaarheid van Rotterdam Zuid te verbeteren. Nadat deze in 2011 van start is gegaan, moet Zuid op het gebied van opleidingsniveau, arbeidsparticipatie en woonkwaliteit in 2030 zijn gestegen tot het gemiddelde van Utrecht, Den Haag, Amsterdam en de rest van Rotterdam. Naast maatregelen op het gebied van school, werk en wonen, moet intensieve inzet op veiligheid en cultuur de kwaliteit van leven van Rotterdammers op Zuid verhogen.

Voor de periode 2018 tot en met 2025 is door de rijksoverheid € 130 mln beschikbaar gesteld: de gemeente Rotterdam vult dit aan met nogmaals € 130 mln. Deze cofinanciering is afgesproken in de Regiodeal Rotterdam Zuid. De verantwoording in deze paragraaf is gebaseerd op deze Regiodeal en behandelt daarmee School, Werk, Wonen en Cultuur. In het kader van de Regiodeal worden deze thema's pijlers genoemd. Omdat de gelden met betrekking tot Veiligheid geen onderdeel van de Regiodeal zijn, worden deze in andere delen van de begroting behandeld.

Onder de kop 'wat willen we bereiken?' zijn de doelen per pijler benoemd en gedefinieerd. Deze volgen door een inhoudelijke toelichting op de activiteiten onder 'wat gaan we doen in 2021?' en de financiële tabellen en toelichting hierop onder 'wat kost dat?'.

Regiodeal Rotterdam Zuid

1. Wat willen we bereiken?

In de periode 2018 tot en met 2025 vindt een versnelling plaats op vijf thema's, waarvoor een integrale aanpak wordt nagestreefd om tot het grootste maatschappelijk effect te komen. De te behalen doelen van deze thema's zijn:

- School: het aanpakken van onderwijsachterstanden, het vergroten van de ontwikkelkansen van kinderen en het toerusten van jongeren voor de arbeidsmarkt met name richting Techniek en Zorg. Hiertoe wordt onder meer de verlengde schooltijd in Rotterdam Zuid uitgebreid naar andere wijken buiten de Children's Zone en investeren we in onderwijshuisvesting van het voortgezet onderwijs.
- Werk: het vergroten van de arbeidsparticipatie van bewoners van Rotterdam Zuid, waardoor het aantal mensen dat structureel afhankelijk is van de bijstand wordt verminderd.
- Wonen: ingrepen in de verouderde woningvoorraad van Rotterdam Zuid moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus gerealiseerd worden, zodat woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid. Bij dit alles is verduurzaming een belangrijk uitgangspunt.
- Veiligheid: het effectiever signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende activiteiten.
- Cultuur: het verhogen van het voorzieningenniveau en het gebruik ervan, ter bevordering van de cultuurparticipatie, de aantrekkelijkheid van de leefomgeving en van de economische activiteit in Rotterdam Zuid.

De te behalen resultaten zijn als volgt gedefinieerd:

- School: de huidige achterstand in onderwijsresultaten (Primair Onderwijs (PO)/Voortgezet Onderwijs (VO) op Zuid ten opzichte van het gemiddelde van de G4 is in 2022 relatief kleiner geworden. Verschil in cito-eindtoets groep 8 t.o.v. G4 wordt verder ingelopen tot de helft van het verschil in 2011, dus 531,9 in 2022 (2015/16: 530,8). Omdat deze toets steeds minder representatief is, zal worden overgegaan op een nieuwe indicator zodra die beschikbaar is.
- Werk: een absolute daling van het aantal mensen in de bijstand op Zuid (c.q. van 15.200, stand maart 2018 naar 11.200 (streefwaarde eind 2031) en een trendbreuk in de bijstandsontwikkeling op Zuid: van disproportioneel (nu 40%) naar evenredig (31%) in 2031 (tussenwaarde 37,4% eind 2022). Met de absolute daling van het bijstandsbestand binnen NPRZ heeft Rotterdam tot 2020 stappen gemaakt. Zo was het aantal mensen met een bijstandsuitkering op 1 januari 2020 13.506. Maar in 2020 kwam de corona crisis en werd alles anders. De werkloosheid is in 2020 enorm gestegen. De stand per 25 augustus is 14.628.
- Wonen: ingrepen in de verouderde woningvoorraad die vooral bestaat uit kleine woningen moeten ervoor zorgen dat gemengde woonmilieus gerealiseerd worden, zodat woonruimte beschikbaar komt voor sociale stijgers uit Zuid en nieuwe bewoners met midden- en hoge inkomens. Bij dit alles is verduurzaming een belangrijk uitgangspunt.
- Veiligheid: de veiligheid in Rotterdam Zuid is in 2022 verbeterd door het versterken van een integrale aanpak van de problematiek. Belangrijke elementen daarin zijn het creëren van nieuwe/uitbreiden van bestaande (bestuurlijke) mogelijkheden, innovatie van de aanpak in de vorm van concrete pilots en het adresseren/wegnemen van knelpunten die daarbij naar voren komen.
- Cultuur: verhoging van de cultuurparticipatie en verbetering van het aanbod van culturele voorzieningen op Rotterdam Zuid, o.a. door het toewerken naar een nieuw beeldbepalend cultuur(wetenschappelijk) instituut.

Onder de verschillende beleidsprogramma's in deze begroting is de realisatie van de verschillende indicatoren opgenomen. Hierin zijn de indicatoren terug te vinden die ook betrekking hebben op het Nationaal Programma

Rotterdam Zuid, met uitzondering van het thema Veiligheid. In de tabel hieronder zijn deze indicatoren overzichtelijk opgenomen.

Effectindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
School								
Een hogere gemiddelde score op de Centrale Eindtoets scholen op Zuid	Streefwaarde				531,9	531,9		
	Referentiewaarde							
Werk								
Trendbreuk in bijstandsontwikkeling op Zuid	Streefwaarde	38,9%	38,4%	37,9%	37,4%			
	Referentiewaarde	40,3%	40,1%	40,3%				
Absolute daling aantal mensen in bijstand op Zuid								
	Streefwaarde	2.100	2.200	2.200	2.200			
	Referentiewaarde	1.909	1.854	819				
Wonen								
Steigers op Zuid	Streefwaarde		750	1.500	2.250	3.000		
	Referentiewaarde		780					
Cultuur								
Verhoging cultuurparticipatie en nieuw beeldbepalend instituut	PM							

2. Wat gaan we doen in 2021?

2.1 Pijler school

Dagprogrammering

Het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid voert het programma Children's Zone uit met dertig scholen in de gebieden Charlois en Feijenoord. De Children's Zone betekent veel extra schooluren voor de kinderen op Zuid, de Dagprogrammering (verlengde uren op school), en extra gezins- en opvoedingsondersteuning thuis. Met ingang van het nieuwe schooljaar 2020-2021 is ook een beperkt aantal scholen in IJsselmonde in de gelegenheid gesteld om deel te nemen aan de Dagprogrammering, waarmee de Dagprogrammering circa vijfendertig scholen zal omvatten.

Het schooljaar 2019-2020 stond vooral in het teken om het urenaanbod door de scholen van zes naar tien uur uit te breiden; daarmee werden de schoolprogramma's van 940 uur basis-curriculum uitgebreid naar 1340 uur. Deze operatie is, zo leren het extern evaluatierapport en een tweetal output-metingen, succesvol verlopen, zodat de

aandacht zich in het schooljaar 2020-2021 concentreert op de kwaliteitsverbetering van het aanbod. Daarnaast wordt een aantal experimenten uitgevoerd die de relatie tussen het breed opgezette extra-curriculaire aanbod, van cultuur, sport, oriëntatie op het beroepsleven, techniek en de kern-doelstellingen van de Children's Zone, hogere school eindscores en verbetering van de sociaal-emotionele conditie van de kinderen versterken.

Huisvesting

In 2018 is het convenant 'herontwerp voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' gesloten. In dit kader zijn afspraken gemaakt dat het voortgezet onderwijs op Zuid over enkele jaren gevarieerder en beter afgestemd is op de behoefte van leerlingen en hun ouders. Bovendien kunnen leerlingen makkelijker doorstromen naar verschillende onderwijsniveaus bij hen in de buurt en van het primair naar het voortgezet onderwijs. Vanwege groeiende behoefte wordt de capaciteit vergroot, zodat er meer plekken voor leerlingen beschikbaar komen en de huisvesting van scholen wordt verbeterd. Met als doel dat meer leerlingen die op Zuid wonen ook op Zuid naar school gaan, omdat het onderwijs op Zuid aantrekkelijker wordt.

De drie grote schoolbesturen Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR), LMC Voortgezet Onderwijs (LMC-VO) en Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving (CVO) en de gemeente Rotterdam hebben samen een plan ontwikkeld waarmee het onderwijsaanbod breder, veelzijdiger en toekomstbestendig wordt. Verder komen er drie clusters van onderwijs:

- Stadionpark, rond de Kuip, de sportcampus en het nieuwe stadion
- Hart van Zuid, rond Ahoy en het Motorstraatgebied
- Kop van Zuid/Katendrecht

In Stadionpark en op de Kop van Zuid worden drie nieuwe scholen gebouwd, waarvan de opening voorzien is in 2024. Voorbereidingsprocedures hiervoor zijn gaande.

Onderwijs-inhoudelijk werken de scholen aan vernieuwing, bijvoorbeeld door het aanbieden van het sport- en lifestyle profiel door één van de vmbo-scholen die gaat verhuizen naar Stadionpark.

In 2020 is het Regioplan Sterk Techniek Onderwijs Rotterdam Zuid goedgekeurd, waardoor de in- en doorstroom in alle vmbo's met een Techniekprofiel sterk wordt verbeterd in onderlinge samenwerking en met de mbo's en het bedrijfsleven en de po scholen. In 2020 is een uitbreiding van de Young Business School Rotterdam gerealiseerd, waardoor nu vrijeschoolonderwijs op vmbo basis en kaderniveau aangeboden wordt op Zuid. Het Zuider Gymnasium verhuist in 2021 naar het Poortgebouw van het voormalig Zuiderziekenhuis.

Aanpak Beste Leraren

Vanuit de aanpak Beste Leraren is in 2019/2020 gestart om extra te investeren in de dertig scholen van de Children's Zone van het primair en speciaal onderwijs. In het kader van begeleiding van starters, behoud van leraren, vergroten van de instroom, opscholen van onderwijsassistenten en het anders organiseren hebben scholen subsidies aangevraagd en zijn projecten opgestart. Ook wordt er extra geïnvesteerd in professionaliseren van leraren en schoolleiders. In schooljaar 2020/2021 wordt deze lijn voortgezet, waarbij ook de andere primair

onderwijsscholen binnen NPRZ hier gebruik van kunnen maken. De toewijzing van woningen aan leraren is uitgewerkt in het Actieplan Middenhuur (maart 2019), waarmee leraren en studenten (mbo en hbo) aan de lerarenopleidingen voorrang kunnen krijgen op de huizenmarkt.

2.2 Pijler Werk

In 2021 blijven we meer begeleiding bieden aan werkzoekenden binnen NPRZ dan in overige wijken. Zo blijkt uit een inventarisatie van de contacten die er met werkzoekenden zijn, dat 45,5% van de contacten binnen het gebied van NPRZ worden gehouden. Het aantal werkzoekenden binnen het NPRZ-gebied is 40,3%. Bij aanvang van de corona situatie steeg het aantal contactmoment met werkzoekenden met het onderwerp 'zorg' fors. Het aantal contactmomenten met het onderwerp 'arbeidsontwikkeling' en 'arbeidsbemiddeling' stijgen inmiddels weer. Samen voor Zuid zet in op samenwerking tussen afdelingen die dicht bij de burger staan. Er zijn diverse acties om deze samenwerking te intensiveren en kansen te creëren voor arbeidsontwikkeling en arbeidsbemiddeling op Zuid. Dit draagt bij aan het herstel van de werkgelegenheid in het NPRZ-gebied na corona. Voorbeelden hiervan zijn onder andere de Wijkwerkschool en een gerichte vacature herstelactie.

2.3 Pijler Wonen

Voor alle herstructureringsprojecten die uit de Regiodeal gedekt zijn, is in 2021 een uitvoeringsbesluit genomen. Er worden vele woningen aangekocht in voorbereiding op realisatie van de grondige aanpak (herstructurering, samenvoeging of vernieuwbouw). Dit wordt niet alleen door de gemeente, maar ook door andere partijen gedaan. De eerste vernieuwbouw/samenvoegprojecten zullen worden opgeleverd en de sloop van Mijntbuurt 1+2 en de 2e Carnissestraat is gestart. Tientallen particuliere eigenaren hebben met behulp van een subsidie hun woning samengevoegd of vergroot en eenzelfde aantal nieuwe subsidies zullen verleend worden voor nieuwe samenvoegingen en vergrotingen. Er wordt voor 744 nieuwe woningen een basisaanpak gestart in het kader van Steigers op Zuid. Meerdere buitenruimteprojecten zullen worden opgeleverd, zoals de buitenruimte in aansluiting op het circulaire sloop/nieuwbouwproject Malieklos. Tot slot wordt het verworven vastgoed in winkelgebieden verbeterd. De fysieke tak van de aanpak 'Hand in Hand' op de Beijerlandse laan/Groene Hilledijk zal zichtbare verandering met zich meebrengen doordat panden opgeknapt worden (o.a. door gevelverbetering en luifelverwijdering) waardoor het straatbeeld wordt verbeterd. Tevens vindt herontwikkeling van panden (o.a. door samenvoeging, en transformatie) plaats waardoor het straatbeeld wordt verlevendigd door meer functiemenging (wonen, werken).

2.4 Pijler Cultuur

In 2021 worden voor cultuur de ingezette speerpunten culturele programmering, talentontwikkeling en planvorming NCWI (inmiddels cultuurcampus genoemd), voortgezet. Dit betekent dat succesvolle ontwikkelingen en interventies worden uitgebouwd en waar nodig versterkt met aanvullende programmering. Met deze intensivering en aanvullende programmering wordt aangesloten bij een nieuw publiek en bijgedragen aan een hogere cultuurparticipatie van Rotterdammers (op Zuid).

Culturele programmering

In 2020 is ingezet op een versterking van de culturele infrastructuur voor Rotterdam Zuid met nieuwe ankers, zoals het Kunstenpand en House of Urban arts. Het versterken van deze infrastructuur en een aansluitende programmering wordt doorgezet in 2021. Vanuit het culturele anker in het Hart van Zuid wordt in 2021 ingezet op het intensiveren van de programmering. Middels diverse grootschalige evenementen wordt meerjarig de schijnwerper op Zuid gericht. Na de opening van het Kunstenpand in 2020, volgen achtereenvolgens het songfestival en aanvullende stadsprogrammering in 2021 (uitgesteld wegens COVID-19) en een grote cultureel manifestatie met en over cultuur op Zuid in 2022^[1].

Talentontwikkeling

Ook in 2021 wordt de inzet op talentontwikkeling en het borgen en uitbouwen van de keten van talentontwikkeling op Zuid gecontinueerd. Instrumenten die in het kader van de Regiodeal in 2021 worden voortgezet zijn;

- Het IMPACT impulsprogramma - biedt ondersteuning bij de ontwikkeling en professionalisering van (creatieve, multidisciplinaire) makers, stimuleert diversiteit, richt zich op het verbinden van het jonge talent aan het netwerk op Zuid;
- PitcherPerfect010 - een laagdrempelige regeling, waarbij het verhaal en de impact centraal staat, versterkt en faciliteert het grassrootsklimaat, biedt makers met een positieve beoordeling een subsidie en begeleidingstraject van IMPACT Rotterdam.

Planvorming NCWI (Nationaal Cultureel Wetenschappelijk Instituut) / Cultuurcampus

Met verschillende partijen (onderwijs en cultuur) binnen en buiten Rotterdam (waaronder het Rijk) is in 2019 en 2020 het idee van een nationaal cultureel wetenschappelijk instituut in Rotterdam uitgewerkt tot de Cultuurcampus. Hoger onderwijs, meer cultuur en toerisme op zuid: dat zijn de doelen van de cultuurcampus. Gemeente, Codarts, Hogeschool Rotterdam en Erasmus Universiteit Rotterdam hebben in juni 2020 een convenant gesloten. De Cultuurcampus wordt met deze partijen ontwikkeld als groeimodel. Locatie is de Maashaven met een start medio 2022 op het Charloisse Hoofd. Onder de stuurgroep Cultuurcampus (waarin ook NPRZ en Rijk vertegenwoordigd zijn) wordt in 2021 gewerkt aan locatie onderzoek, huisvesting hoger onderwijs en culturele invulling. Voor het laatste is een cultuurontwikkelaar aangetrokken. De Cultuurcampus zal onderdeel zijn van een grotere gebiedsontwikkeling die Zuid een stevige impuls zal geven.

3. Wat gaat het kosten in 2021?

Het Rijk stelt in de periode 2018-2025 jaar in totaal € 130 mln uit de Regiodeal-gelden ter beschikking, de gemeente Rotterdam dient tenminste hetzelfde bedrag te cofinancieren. De Regiodeal is gestart als een decentralisatie uitkering (DUK) maar is uiteindelijk gewijzigd in 2019 naar een Specifieke Uitkering (SPUK). Deze wijziging is vastgelegd in de wijzigingsovereenkomst Regiodeal Rotterdam (ondertekend dd. 8 januari 2020) en

het Rijk heeft bij besluit (beschikking van 10 december 2019) de specifieke uitkering Regiodeal Rotterdam Zuid toegekend. Deze wijziging leidt er onder andere toe dat er sprake is van een verzwaring van de verantwoordingseisen (via SISA) en dat er op basis van realisatie van bestedingen (en verplichtingen) gerapporteerd moet worden. Dit is nieuw en leidt daarom tot een trendbreuk in de cijfers t.o.v. eerdere rapportages.

In onderstaande tabel is op het niveau van de Regiodeal het totaal van realisatie en begroting opgenomen. Daarna volgt per pijler meer inzicht.

[1] De beoogde grote culturele manifestatie op Zuid en voor Zuid voor 2021 wordt verplaats naar 2022 in verband met de programmering van het Songfestival in 2021. Deze manifestatie dient als een eenmalige impuls voor Zuid en zal aansluiten bij het diverse en grootstedelijke profiel van Zuid.

Pijlers	Totale rijksbijdrage	Realisatie 2019	Cumulatieve realisatie tm 2e herz. 2020	Verwachte uitgaven 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
School	44	3,0	6,3	6,0	9,9	7,8	4,4	9,6	0,0
Werk	24	13,6	9,6	2,4	6,0	6,0	0,0	0,0	0,0
Wonen	60	2,5	14,2	15,6	14,0	10,4	3,3	0,4	2,2
Cultuur	2	0,5	0,8	0,5	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	130	19,7	30,8	24,5	30,6	24,2	7,7	10,0	2,2

3.1 Pijler school

School	Totale rijksbijdrage	Realisatie 2019	Cumulatieve realisatie tm 2e herz 2020	Verwachte uitgaven 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
1 Children's Zone	18,5	2,3	4,5	3,3	5,9	4,8	0,0	0,0	0,0
2. Dagprogrammering buiten Children's Zone	2,2	0,0	0,0	1,2	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Herstructurering VO	14,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,4	9,6	0,0
4. Leraren	6,8	0,7	1,8	1,0	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0
5. Cultuurcampus	2,5	0,0	0,0	0,5	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	44,0	3,0	6,3	6,0	9,9	7,8	4,4	9,6	0,0

1. Children's Zone

De Children's Zone is gericht op betere leerprestaties van kinderen. De school is hierbij het aangrijpingspunt. Het verbeteren van de leerprestaties begint met het geven van extra lessen en betere lessen, afstemming met ouders als partners in de opvoeding, en met andere organisaties in de wijk om een zinvolle dagbesteding voor deze kinderen tot stand te brengen.

2. Dagprogrammering buiten Children's Zone

Er zijn inmiddels ook scholen buiten de Children's Zone die starten met Dagprogrammering. Deze subsidieregeling is gestart in schooljaar 2020/2021 en er zullen komend schooljaar drie scholen buiten de Children's Zone Dagprogrammering uit gaan voeren.

3. Herstructurering VO

In 2018 is het convenant 'herontwerp voortgezet onderwijs Rotterdam Zuid' gesloten. Naast de dekking van de regiodeal is ook de cofinanciering (door gemeente) geregeld. De middelen worden pas aan het einde van de Regiodeal looptijd gerealiseerd bij oplevering van de nieuwe objecten.

4. Leraren

Vanuit de aanpak Beste Leraren is in 2019/2020 gestart om extra te investeren in de dertig scholen van Children's Zone van het primair en speciaal onderwijs. In schooljaar 2020/2021 wordt deze lijn voortgezet, waarbij ook de andere primair onderwijsscholen binnen NPRZ hier gebruik van kunnen maken.

5. Cultuurcampus

Uit de onderzoeksfase is naar voren gekomen dat de onderwijscomponent een belangrijk fundament vormt voor een NCWI. De planvormingskosten van de volgende fase (2020, 2021 en 2022), welke bestaan uit een start maken vanuit een locatie, het uitwerken van het convenant, verdere planvorming en placemaking zullen tlv de pijler onderwijs worden gebracht.

Corona

De beperkende maatregelen ter indamming van het Coronavirus hebben effect gehad op de uitvoering van activiteiten binnen de pijler School en op de beoogde resultaten. De sluiting van de scholen heeft de dagprogrammering stilgelegd. Echter de vaste kosten, bestaande uit voornamelijk personele inzet, zijn wel gewoon gemaakt. Corona heeft dus nauwelijks financiële gevolgen had, hoogstens in iets lagere vaststellingen in december voor schooljaar 19/20. Uitvoering geven aan de herstructurering VO en leraren aanpak zijn gedurende corona gewoon doorgegaan. De middelen hiervoor worden conform begroting uitgegeven.

3.2 Pijler werk

Totale rijksbijdrage	Realisatie 2019	Cumulatieve realisatie tm 2e herz. 2020	Verwachte uitgaven 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
4,0	3,0	2,3	0,6	1,0	1,0				
8,0	4,9	3,5	0,5	2,0	2,0				
6,0	3,5	2,5	0,1	1,0	1,0				
4,0	2,2	1,0	1,0	1,5	1,5				
2,0		0,3	0,2	0,5	0,5				
24,0	13,6	9,6	2,4	6,0	6,0				

1.Inzet op de vraagkant: Matching op Werk

Betreft de extra inzet van werkconsulenten op kwetsbare doelgroep met multiproblematiek. Ingezette scholingstrajecten ter ondersteuning van deze doelgroep richting arbeid worden ook bekostigd uit dit budget.

2.Aanpak versterking Aanbodkant: Tegenprestatie

Het betreft de inzet van activeringscoaches die zich richten op de doelgroep met een grote afstand tot de arbeidsmarkt uit NPRZ.

3.Aanpak versterking Aanbodkant: prematching en Tegenprestatie

Uit dit budget wordt de extra inzet van inkomensconsulenten t.b.v. NPRZ betaald, waardoor binnen Inkomen een lagere caseload ontstaat in NPRZ, met als gevolg dat er meer ruimte is om intensiever de werkzoekende en werkconsulenten met NPRZ caseload te kunnen adviseren. Daarnaast worden werkconsulenten bekostigd voor de caseload behandeling van werkzoekenden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

4.Leerwerkakkoord

Binnen het LeerWerkAkkoord (LWA) worden afspraken gemaakt met onze partners om de arbeidsmarkt toekomstbestendig te maken. Het LWA bestaat uit de pijlers van school naar werk, van werk naar werk en aan het werk. Er worden afspraken gemaakt met de sectoren Haven, het Midden en Kleinbedrijf, de Zorg, Transport en Logistiek.

Uit dit budget wordt een deel van de algemene programmakosten betaald van het Leerwerkakkoord alsook een deel van de kosten binnen deel-leerwerkakkoorden.

5. Onderzoek, monitoring, evaluatie, methodiekontwikkeling, professionalisering en communicatie

Uit dit budget wordt het onderzoeks- en professionaliseringsprogramma KNAP'RZ betaald. In 2019 zijn de contracten met de Erasmus Universiteit, de Hogeschool Rotterdam en SEOR afgesloten die dit onderzoeks- en professionaliseringsprogramma uitvoeren.

Corona

Tot het moment van de lockdown medio maart 2020 nam het aantal mensen in de bijstand op Zuid gestaag af. Sinds de lockdown is het bijstandsvolume echter fors gestegen. Mensen die werken in ZZP-constructies of flexibele arbeidscontracten en over beperkte financiële buffers beschikken (met name jongeren) zijn kwetsbaar voor de gevolgen van de Corona-crisis. Dit college neemt maatregelen om het effect zoveel mogelijk te dempen. De basis voor de dienstverlening blijft het bieden van inkomenszekerheid. We blijven dienstverlening op maat bieden aan Rotterdammers die al in de uitkering zaten gericht op stabiliteit, mee blijven doen en ontwikkeling.

De financiële effecten van Corona op de pijler zijn nog niet duidelijk. Het is aannemelijk dat voor de leerwerkakkoorden, onderdeel 4 van de pijler Werk, aan de orde is dat afspraken met werkgeversorganisaties en scholen vertragen in Coronatijd. Het financiële effect is onduidelijk, maar er is wel voldoende tijd om dat nog in te lopen. Voor de eerste drie onderdelen van de pijler Werk geldt dat er uitsluitend arbeidskosten zijn verantwoord. Op de omvang van de kosten heeft Corona geen effect. Wel is niet uit te sluiten dat het personeel door Corona minder contact heeft gehad met werkzoekenden. Ook is personeel mogelijk (deels) ingezet op andere trajecten, zoals bijvoorbeeld TOZO. Er bestaat dus een mogelijkheid dat een deel van de arbeidskosten als gevolg van Corona toegerekend moeten worden aan andere activiteiten. Wanneer dat aan de orde blijkt te zijn, kan Rotterdam in de nog resterende jaren het bedrag aan arbeidskosten declareren. De inzet van trajecten is door Corona wel geringer. Opleidingsinstellingen hebben hun deuren gesloten en werkzoekenden zijn minder doorgestuurd naar (werk)ervaringsplaatsen. De kosten van de inzet van trajecten zijn nog niet opgenomen in bovenstaand overzicht. Het bepalen van de kosten en de toerekening hiervan aan Zuid is heel intensief. Er is daarom besloten die kosten alleen aan het eind van het jaar inzichtelijk te maken

3.1 Pijler wonen

Wonen	Totale Rijksbijdrage	Realisatie 2019	Cumulatieve realisatie tm 2e herz 2020	Verwachte uitgaven 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
1 Grondige aanpak particuliere voorraad: sloop/nieuwbouw + transformatie bestaande voorraad	46,7	2,4	14,0	12,5	10,1	7,4	2,7		
2 Woonmilieus: buitenruimte + winkelstraten	12,3	0,1	0,2	2,6	3,4	3,0	0,7	0,4	2,2
3. Regionale Spreiding	1,0	0,0	0,0	0,5	0,5				

Totaal	60,0	2,5	14,2	15,6	14,0	10,4	3,3	0,4	2,2

1.Grondige aanpak

Binnen de grondige aanpak via sloop-nieuwbouw is er voor het jaar 2021 € 10 mln begroot aan bestedingen.

De verwerving van panden is in 2021 geraamd op € 1,9 mln. Dit gaat voor het grootste deel naar het project Carnisse Poort. Het uitvoeringsbesluit is 27 juni 2019 door de gemeente genomen. Daarmee is de grondige aanpak van 52 woningen gestart. Voor de grondige aanpak van de woningen in de bouwblokken rondom de Bonaventurastraat is – na een tender – op 26 juni 2019 een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen gemeente Rotterdam en vastgoedontwikkelaar Trotz Vastgoed. Ambitie is dat 51 woningen worden samengevoegd, gerenoveerd en verbeterd tot 33 woningen. De NPRZ bijdrage is maximaal € 2,1 mln waarvan voor 2021 aan vast te stellen subsidie wordt begroot € 0,5 mln. Voor nieuwe projecten worden voor 2021 bestedingen verwacht van € 7,6 mln.

2.Woonmilieus: buitenruimte en winkelstraten

Binnen de meerjarige en integrale aanpak woonmilieus: winkelstraten en buitenruimte is er voor het jaar 2021 € 3,4 mln begroot aan bestedingen. Op 2 maart 2019 is voor het project Beijerlandse laan – Groene Hilledijk het startbesluit voor het programma “Hand in Hand” bestuurlijk (college BenW) bekrachtigd. Met een NPRZ budget van € 6 mln voor dit programma kunnen in de periode 2019 -2022 ca. 40 winkelpanden worden aangepakt. Voor 2021 wordt aan bestedingen voor het verwerven en aanpakken van panden begroot € 1,4 mln.

Voor de aanpak van de buitenruimte rondom de nieuwe woningen is de totale rijksbijdrage in kader regiodeal NPRZ € 6,3 mln. Voor 2021 wordt hiervan aan bestedingen begroot € 2,0 mln.

3.Regionale spreiding

Binnen de regionale Spreiding werkt de provincie Zuid-Holland aan het borgen van de ontwikkeling van de goedkope voorraad in de regio. Onderdeel hiervan is een financiële incentive in het kader van de opgave in Rotterdam Zuid voor die regiegemeenten waar extra DAEB-woningen worden gerealiseerd. De financiering van deze stimuleringsmaatregel bestaat naast de provinciale inbreng (€ 4 mln) uit een bijdrage vanuit de regiodeal Rotterdam Zuid van € 1 mln. De regeling is ingegaan per 1 juni 2020. Na een formeel verzoek van de provincie aan Rotterdam zal de gemeente zijn bijdrage van € 1 mln formeel per wethoudersbrief aan de provincie bevestigen en in 2021 de eerste € 0,5 mln (50%) naar de provincie overboeken.

Corona

De financiële effecten van corona op de pijler Wonen zijn op dit moment nog niet duidelijk. Wel zijn verschillende scenario's doorgerekend en zijn de financiële buffers in het programma van de pijler Wonen geanalyseerd. Vooralsnog is de conclusie dat er in de bestemmingsreserve NPRZ-wonen en de onderliggende projecten een

financiële buffer aanwezig is die voldoende groot is om eventuele financiële tegenslagen als gevolg van corona te dekken. Ook in de komende periode zullen voor de pijler Wonen het programma, de onderliggende projecten en de financiële buffers worden gemonitord en periodiek worden geactualiseerd.

3.1 Pijler cultuur

Cultuur	Totale rijksbijdrage	Realisatie 2019	Cumulatieve realisatie tm 2e herz 2020	Verwachte uitgaven 2020	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
1 Culturele Programmering	0,9	0,2	0,2	0,3	0,3				
2 Talentontwikkeling	1,0	0,2	0,5	0,1	0,4				
3 Planvorming NCWI en onderzoek	0,1	0,1	0,1	0,1					
Totaal	2,0	0,5	0,8	0,5	0,7				

1. Culturele programmering

Theater Zuidplein richt zich ook in 2021 op verbetering van de culturele infrastructuur op Zuid, op verbreding van het aanbod en verhoging van het publieksbereik. Vanuit het in september 2020 geopende culturele anker in het Hart van Zuid, Theater Zuidplein, wordt in 2021 ingezet op het intensiveren van de programmering: meer voorstellingen en andere culturele en educatieve activiteiten; (co)produceren in het productiehuis Stage-Z; het talentontwikkelingsprogramma Lab-Z; nieuwe concepten zoals Zone-Z het open podium van Zuid in de centrale hal. Het succesvolle format PitcherPerfect, krijgt een structureel vervolg met twee edities per jaar op Zuid. De makers die een positieve beoordeling krijgen, ontvangen een subsidie en krijgen een begeleidingstraject van IMPACT Rotterdam. Zo wordt ook de vervolgstap in de keten geborgd. Daarnaast zal er in 2021 ook een grootschalige evenementen plaatsvinden op Zuid. De beoogde grote culturele manifestatie op Zuid en voor Zuid voor 2021 wordt verplaatst naar 2022 in verband met de programmering van het Songfestival in 2021. Deze manifestatie dient als een eenmalige impuls voor Zuid en zal aansluiten bij het diverse en grootstedelijke profiel van Zuid. In totaal is hiervoor in 2021 € 300.000 begroot.

2. Talentontwikkeling

Het IMPACT impulsprogramma loopt door in 2021 en zal een nieuwe lichter aan Rotterdamse makers (van Zuid) voortbrengen. Het tweejarig programma levert hiermee een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van een toekomstbestendige cultuursector en aan Rotterdam Zuid als de plek voor creatieve makers. Hiervoor is in 2021 € 400.000 geraamd.

3. NCWI/Cultuurcampus

De verplichtingen die zijn aangegaan bij het onderdeel planvorming NCWI/ Cultuurcampus bestaan uit het verkennen van de haalbaarheid van deze opgave en de eerste stappen in de mogelijke realisatie ervan. Geconcludeerd kan worden dat de NCWI zorgt voor een positieve impact op de omgeving en dat met de juiste bouwstenen deze op een haalbare manier ontwikkeld kan worden. Daarnaast is naar voren gekomen dat de onderwijscomponent een belangrijk fundament vormt voor een NCWI, het verbindt onderwijs, cultuur en toerisme. De planvormingskosten van de volgende fase (2020, 2021 en 2022), welke bestaan uit een start maken vanuit een locatie, het uitwerken van het convenant, verdere planvorming en placemaking zullen tlv de pijler onderwijs worden gebracht. Daarom is er verder geen raming meer opgenomen voor 2021.

Corona

De beperkende maatregelen ter indamming van de verspreiding van het Coronavirus heeft effect gehad op de uitvoering van activiteiten binnen de pijler Cultuur en (daarmee ook) op het behalen van beoogde resultaten. Cultuurplan instellingen die in nood zijn gekomen, kunnen een beroep doen op het door de gemeente beschikbaar gestelde noodfonds. Ook heeft dit college kortetermijnmaatregelen genomen zoals coulance, bevoorschotting en opschorten van de huren. Per instelling wordt bekeken of men ervoor in aanmerking komt. De financiële schade zal (op de middellange termijn) effect hebben op de speerpunten, met name op de culturele programmering en talentontwikkeling. De urgenties voor de korte termijn zijn opgepakt door bestuurders. De verdere verkenning van de Cultuurcampus loopt gewoon door.

Onderhoud kapitaalgoederen

Pagina 114

Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente geeft jaarlijks circa € 379,5 mln uit aan het onderhouden van de kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, groen en bomen, oppervlaktewater, civiele kunstwerken, openbare verlichting, spelen en beeldende kunst en monumenten, parkeervoorzieningen en containers. Kapitaalgoederen moeten zo lang mogelijk gebruikt kunnen worden voor het doel waarvoor zij zijn aanschaf of vervaardigd. Het beleid hiervoor staat in de Nota Kapitaalgoederen 2019 – 2022 en de Kadernota Vastgoed (2018). De paragraaf ‘Onderhoud kapitaalgoederen’ geeft een overzicht van de financiële gevolgen en van de vertaling daarvan in de Begroting.

Beleid Financiële consequenties

Beleid

Beleidsmatig en financieel kader

De gemeente heeft veel onderhoudsgevoelige kapitaalgoederen: wegen, groen en bomen, oppervlaktewater, civiele kunstwerken, openbare verlichting, spelen en beeldende kunst en monumenten, parkeervoorzieningen, containers en gebouwen. Het beleid hiervoor is opgenomen in 2 nota's; de Kadernota Vastgoed (2018) en de

Nota Onderhoud Kapitaalgoederen 2019-2022. De nieuwe nota onderhoud kapitaalgoederen is in oktober 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Financieel vallen deze kapitaalgoederen onder de taakvelden 'Verkeer en vervoer - Beheer' en 'Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer'. De nota geeft een beeld van de technische staat van de kapitaalgoederen in de Rotterdamse buitenruimte. De conclusie is tweeledig. Enerzijds zijn de Rotterdamse kapitaalgoederen in de openbare ruimte veilig voor de gebruikers. Anderzijds zijn er achterstanden. Hiervoor heeft het college extra middelen beschikbaar gesteld, vanuit het Coalitieakkoord 2018-2022 – Nieuwe energie voor Rotterdam.

Riolering heeft een eigen financiering en beleidskader. Deze staan weergegeven in het op 17 december 2015 door de gemeenteraad vastgestelde [Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020](#). Het gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 wordt in het najaar 2020 vastgesteld.

Het vastgoed valt financieel onder het taakveld 'Beheer overige gebouwen en gronden'. Hier is de Kadernota Vastgoed van kracht.

Bestuursopdracht vervangingsinvestering kapitaalgoederen openbare ruimte

Bij het vaststellen van de laatste Nota Onderhoud Kapitaalgoederen is aan Stadsbeheer de bestuursopdracht Vervangingsinvesteringen gegeven om het financiële perspectief voor investeringen voor de langere termijn (50 jaar) inzichtelijk te maken. Deze bestuursopdracht is op 7 juli 2020 vastgesteld. Het college heeft de raad hierover met een collegebrief geïnformeerd. Als vervolg op deze bestuursopdracht wordt een vier jaarlijkse 'Nota Vervangingsinvesteringen Kapitaalgoederen' opgesteld voor alle assetgroepen in de openbare ruimte. De eerste nota is eind 2020 gereed ten behoeve van de voorjaarsnota 2021 en ten behoeve van opname van de uitkomsten in de Nota Onderhoud kapitaalgoederen 2023-2026.

Op basis van de berekeningen in de uitwerking van de bestuursopdracht stijgen de kapitaalslasten voor de vervangingsinvesteringen openbare ruimte in de periode 2020-2025 met ca. 3,3 mln euro oplopend per jaar. In de vervolgoopdracht voor de Nota Vervangingsinvesteringen zullen deze berekeningen worden aangescherpt voor alle assetgroepen en (nogmaals) gevalideerd om tot een onderbouwde structurele stijging van lasten te komen voor de Voorjaarsnota 2021. Vooruitlopend op de vaststelling van de 1e Nota Vervangingsinvesteringen Kapitaalgoederen in het voorjaar van 2021, zijn vanaf 2020 al extra vervangingsinvesteringen noodzakelijk.

Financiële consequenties

Assetgroep (* €1 mln)	Exploitatie	Investeringen	Totaal budget 2021
Wegen	32,2	22,0	54,1
Groen en bomen	35,1	8,5	43,6
Oppervlaktewater	7,3	3,7	11,0
Civiele kunstwerken	24,0	12,4	36,4
Openbare verlichting	10,9	13,8	24,7

Spelen	2,8	1,9	4,7
Beeldende kunst en monumenten	2,3	0,2	2,5
Parkeervoorzieningen	1,1	0,0	1,1
Containers	1,8	4,6	6,4
Vastgoed	38,1	156,9	195,0
Totaal	155,6	224,0	379,5

Subsidies

Pagina 115

Subsidies

Subsidies zijn financiële bijdragen aan burgers of organisaties voor activiteiten die bijdragen aan de realisatie van een door de gemeenteraad vastgesteld beleidsdoel.

[BeleidSubsidielijst](#)

Beleid

De gemeentelijke [Subsidieverordening Rotterdam 2014 \(SVR 2014\)](#) bevat de spelregels voor subsidieverlening. De verordening bepaalt dat er twee subsidievormen zijn: eenmalige subsidies en jaarlijkse subsidies. Een eenmalige subsidie verstrekt de gemeente voor één of meer prestaties of activiteiten die in beginsel van bepaalde duur zijn. Een jaarlijkse subsidie verstrekt de gemeente per kalender- of boekjaar.

Hieronder zijn de relevante [subsidiebelevingsvelden](#) nader toegelicht.

Cultuur, Sport en Recreatie

Rotterdam wil een zo breed en divers mogelijk publiek bereiken met een [cultuurbeleid](#) dat inclusief en innovatief is en dat interconnectiviteit bevordert. Rotterdam heeft daarvoor onder andere diverse subsidieregelingen die kunst- en cultuurprojecten mogelijk maken en de artistieke ontwikkeling van makers bevorderen.

Rotterdam draagt graag bij aan het versterken van het imago van Rotterdam als [sportstad](#). Denk hierbij aan het mogelijk maken van grote (top)sportevenementen en het ondersteunen van sportverenigingen.

Onderwijs

De gemeente heeft de ambitie dat de kansengelijkheid in het [onderwijs](#) toeneemt. Samen met de onderwijsinstellingen, leraren en ouders zorgen we ervoor dat alle Rotterdamse scholieren het beste onderwijs krijgen. Daartoe worden subsidies verstrekt aan het verkleinen van kwaliteitsverschillen tussenscholen, burgerschap, leraren en extra onderwijs in de vorm van Dagprogrammering. Kansengelijkheid begint bij de financiële toegankelijkheid in de voorschool; ook hier wordt op ingezet met behulp van subsidies. Verder wordt er door middel van subsidies geïnvesteerd in onderwijshuisvesting.

Economische zaken

Met deze subsidie stimuleert de gemeente initiatieven die het Rotterdamse [vestigingsklimaat en/of de werkgelegenheid vergroten](#).

Maatschappelijke Ondersteuning

De subsidies zijn bedoeld voor onder meer de gebieden [integratie](#), [samenleven](#), [jeugd](#) en [taal](#).

Volksgezondheid en zorg

De gemeente vindt het belangrijk om met subsidies de gezondheid van Rotterdamse bewoners te stimuleren. Ondersteuning van de [gezondheid](#) is belangrijk voor de huidige en toekomstige Rotterdamse samenleving.

Subsidielijst

In het onderstaande overzicht is per programma aangegeven hoeveel subsidie begroot is voor welke instelling. De werkelijke realisatie op basis van de subsidiebeschikkingen kan dus afwijken en aan de subsidie staat in de begroting kunnen geen rechten worden ontleend.

Op dit moment is de verdeling van het cultuurplan 2021-2024 nog niet bekend. Dit zal in de subsidielijst worden gekenmerkt met de afkorting PM voor pro memorie. De besluitvorming over het nieuwe cultuurplan 2021-2024 heeft nog niet plaatsgevonden en vindt gelijktijdig met de begrotingsbehandeling plaats.

Sustainable development goals

Pagina 116

Sustainable Development Goals

In 2015 zijn vanuit de Verenigde Naties de Sustainable Development Goals opgesteld; 17 duurzame ontwikkelingsdoelen en [169 sub-doelstellingen](#) die voor de periode tot 2030 de wereldwijde sociale en duurzame agenda vormen. Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis en

volgen de Millenniumdoelen op, die van 2000 tot 2015 liepen. Deze ambitieuze agenda is onderschreven door 193 lidstaten van de VN, waaronder Nederland. Veel van de doelen hebben raakvlakken met de opgaven die in Rotterdam spelen.

De laatste decennia wordt al een groeiende mate van ongelijkheid waargenomen op nationaal, maar ook mondiaal niveau. De Coronacrisis laat zien en versterkt het feit dat de welvaart en het welzijn van Rotterdammers ongelijk is verdeeld. Vooral de kwetsbare groepen in onze stad vragen en krijgen extra aandacht. Er liggen ook kansen voor verandering op de verschillende dimensies van duurzaamheid (sociaal, ecologisch, economisch) die sterk met elkaar zijn verbonden. Op die manier hebben het Brede welvaartsbegrip en de SDG's grote betekenis gekregen.

Als eerste stap heeft Gemeente Rotterdam zich aangesloten bij de VNG-campagne '[Gemeenten 4 Global Goals](#)'. De meerwaarde van de SDG's ligt in het gebruik als gemeenschappelijke taal in de organisatie, maar ook met partners in de stad en Rotterdammers, in het land en in de EU. Een gemeenschappelijke taal en gemeenschappelijke doelen helpen om opgavegericht en integraal te werken en nieuwe partnerschappen aan te gaan, of bestaande te verstevigen. Aan de vraag hoe die meerwaarde ingezet kan worden en tot resultaat kan leiden wordt op dit moment door een groot aantal Nederlandse gemeenten gewerkt. In VNG en G4 verband worden goede ervaringen en geleerde lessen veelvuldig uitgewisseld. Na deze eerste stap in het werken met de SDG's richt de strategie voor de verdere implementatie en uitvoering zich op drie verschillende sporen: ten eerste het verdiepen in de SDG's, ten tweede het leren en kennis ontwikkelen en als derde het toepassen van de SDG's in en met de stad.

Het eerste spoor is erop gericht om meer kennis en inzicht in de SDG's te krijgen. De doelstellingen zelf zijn simpel verwoord, maar hier gaat een wereld achter schuil die we beter willen leren kennen en vertalen naar de Rotterdamse context. Ook maken we in dit spoor vanuit [de Staat van de Stad](#) de koppeling met [de Monitor Brede Welvaart](#) van het CBS. Daarnaast bekijken we wat de SDGs betekenen voor de verschillende beleidsprogramma's zoals Resilient Rotterdam. Door deze modellen en programma's te koppelen aan de SDG's houden we het overzicht op alle verschillende uitdagingen waar Rotterdam voor staat.

Het tweede spoor is erop gericht om te leren hoe de SDG's gebruikt kunnen worden in de verschillende opgaven van de gemeente Rotterdam. Inmiddels worden ze bijvoorbeeld bij beleidsstukken en rapportage van de Sportnota, [het Duurzaamheidskompas](#), en bij [NPRZ](#) gebruikt om richting te geven aan beleid en om de voortgang te volgen. Momenteel worden ook de eerste ervaringen in het werken met de SDG's in de wijken opgedaan. Zo worden de SDG's gebruikt in het programma Oud-Crooswijk. Bovendien zijn de clusters Maatschappelijke Ontwikkeling en Stadsontwikkeling bezig om de SDG's onderdeel te maken van hun jaarplan cyclus. Het leren doen we daarnaast ook met onze partners. In G4-verband is een kennisuitwisseling geweest, met de VNG is een kennistraject opgestart en in Europees verband is er contact met onder meer Barcelona en Wenen om van elkaars ervaringen te leren.

In het kader van het derde spoor loopt er onderzoek vanuit de Erasmus Universiteit om concrete handvaten te leveren hoe de SDG's toegepast kunnen worden in o.a. beleidsvorming en gebiedsontwikkeling. Tevens wordt bij het impactonderzoek van initiatieven uit de stad, als onderdeel van Citylab010, onderzocht of en hoe de initiatieven bijdragen aan de SDG's. Over de toepassing in het bestaande beleid geven we verderop in deze paragraaf een stand van zaken. We voorzien dit laatste jaar van deze bestuursperiode geen concrete nieuwe beleidsontwikkelingen waarbij de SDG's worden betrokken. De kennis en inzichten voor de beleidsvorming

worden dan ook vooral gebruikt ter voorbereiding van de volgende bestuursperiode, mochten het komende College en de nieuwe Gemeenteraad daarvoor kiezen.

In deze sporen willen we als internationale stad aangehaakt zijn en blijven bij Europese en mondiale ontwikkelingen op het gebied van de SDG's. Door Rotterdam actief te profileren als SDG-stad en de ontwikkelingen rondom het [EU Meerjarig Financieel Kader 2021-2027](#) en de [Green Deal](#) op de voet te volgen, hopen we optimaal gebruik te maken van middelen en samenwerkingsverbanden die hiermee samenhangen.

De afgelopen maanden en komende periode gaat er ook veel aandacht uit naar het vergroten van de kennis en draagvlak in de gemeentelijke organisatie. Om ook in de stad een geloofwaardige partner in het vraagstuk van de SDG's te kunnen zijn, geloven wij in het credo 'practice what you preach'. We willen het zogenoemde 'SDG washing' voorkomen en laten zien dat wij deze doelstellingen serieus nemen. Om die reden ligt eerst de focus op het versterken van de gemeentelijke werkwijze en organisatie, om vervolgens de SDG's ook actief aan te gaan jagen in de stad. Het komende jaar zal deze aanjaagfunctie in de stad steeds sterker opgepakt of gefaciliteerd worden, met als doel een sterke SDG-alliantie in Rotterdam te vormen. Dit moet bijdragen aan SDG 17; betere partnerschappen zodat de inspanningen op de doelen gestroomlijnd worden en meer maatschappelijke impact gemaakt wordt.

De externe communicatie is momenteel nog, bewust, kleinschalig gehouden en wordt de komende tijd gestaag opgebouwd. Wel is onder andere via de VNG al gecommuniceerd over de deelname van de gemeente Rotterdam aan de Gemeenten4Globalgoals campagne. Daarnaast is in de begroting 2021 voor de eerste keer een SDG-paragraaf toegevoegd om de bijdrage aan de SDG's beter inzichtelijk te maken, die ook extern is in te zien. Binnen de gemeentelijke organisatie wordt bovendien een netwerk opgezet, zodat iedere Rotterdamse gemeenteambtenaar enerzijds op de hoogte kan blijven van de ontwikkelingen en initiatieven rondom de SDG's in de stad, maar anderzijds ook actief aangemoedigd wordt om bij te dragen en mee te denken.

Tot slot willen we inzicht geven in de bijdrage aan de SDG's met ons bestaande beleid, waarover in de taakvelden wordt gerapporteerd. Hier lichten we een aantal van die ontwikkelingen uit die zijn gelieerd aan de SDG's.

Het belang van het bestrijden van armoede (SDG1) is in deze tijden van de coronacrisis alleen maar duidelijker geworden. Onderzoeken laten zien dat er nieuwe kwetsbare doelgroepen naar voren komen (jongeren, zzp'ers en flexwerkers) en er is gebleken dat kwetsbare Rotterdammers nog kwetsbaarder zijn geworden. Om armoede tegen te gaan, is de [integrale gezinsaanpak inkomensregelingen](#) uitgebreid waarmee tot 1 maart 2021 282 gezinnen ondersteund zijn. Bovendien is in april jl. de pilot 'Interventie Versneld Schuldenregelen' van start gegaan. Er is een stijging waargenomen in het aantal aanvragen voor [WMO-ondersteuning](#), voornamelijk onder de doelgroep van ouderen (SDG 3, gezondheid). Een zorgelijke ontwikkeling is dat het aantal [jongeren in de bijstand](#) (SDG 8, eerlijk werk en economische groei) door invloed van Corona aanzienlijk is gestegen t.o.v. dezelfde periode in 2020, wat wel in lijn is met de door het Centraal Planbureau voorspelde toename. Daarentegen is het aantal jonge statushouders in de bijstand afgenomen, zodat deze nu lager ligt dan de streefwaarde. Wanneer we kijken naar de [taaltrajecten](#) (SDG 10, ongelijkheid verminderen), zien we dat er in 2021 weinig instroom heeft plaatsgevonden. De oorzaak is dat de fysieke lessen geen doorgang konden vinden. Ook hebben cursisten moeite met tijdig afronden van hun trajecten. Echter wordt door de beperkingen door alle aanbieders versneld overgestapt naar digitaal lesgeven, wat voor de toekomst een belangrijke positieve ontwikkeling is.

Het [verduurzamen van woningen](#) (SDG 7, betaalbare en duurzame energie) loopt vertraging op doordat geplande huisbezoeken in maart en april opgeschort zijn. Ook gaat het participatieproject in Prinsenland – Het Lage Land nog niet van start zoals gepland was. De Coronacrisis heeft op de korte termijn een positieve invloed op de voortgang van het collegeproject dat gaat over een [betere luchtkwaliteit](#), met name vanwege een lagere verkeersintensiteit (SDG 7/11/13, duurzame steden en klimaatactie). Omdat deze impact tijdelijk is, blijven maatregelen uit de Koersnota Schone Lucht noodzakelijk. In maart is de [‘Fietsparkeerstrategie binnenstad’](#) vastgesteld (SDG 9, innovatie en duurzame infrastructuur), waarmee een verdere concretisering van het meerjarige beleidsstuk ‘Fietskoers’ wordt vormgegeven. Bovendien wordt de hoeveelheid zwerfafval in de wateren van Rotterdam verminderd, zoals vastgelegd in de [strategie Marien Zwerfafval](#) (SDG 12, verantwoorde consumptie en productie). Daarvoor wordt samengewerkt met partners zoals Rijkswaterstaat om effectief tot vermindering te komen. Als kader voor de totale openbare ruimte in Rotterdam is de [Visie op de Openbare Ruimte](#) door de raad vastgesteld (SDG 14, leven op land). De uitvoeringsagenda hiervan [‘Biodiversiteit in Rotterdam’](#) is besproken in de commissie BWB.

Dit is geen uitputtend overzicht van lopende ontwikkelingen, maar geeft wel een beeld van de met elkaar samenhangende inspanningen die we als Gemeente Rotterdam samen met verschillende andere partijen op de verschillende doelstellingen plegen.

Conclusie

Ook in tijden van Coronacrisis zijn de inspanningen van de Gemeente onverminderd doorgegaan, maar er is een vertragende trend waar te nemen in de invloed die de crisis heeft op het bereiken van de doelen die binnen het Rotterdams beleid gesteld worden. Positieve ontwikkelingen, zoals een verbetering van luchtkwaliteit, lijken voornamelijk tijdelijk van aard en zijn maar nauwelijks waar te nemen. Dit geeft des te meer de urgentie aan om de lange termijn doelstellingen van de SDG's in het oog te houden en samen te werken aan een schone en welvarende stad waarin iedereen naar vermogen kan meedoen. De SDG's kunnen als gemeenschappelijke taal en integraal raamwerk de leidraad vormen in samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie, met organisaties binnen de stad en met organisaties buiten de stad en buiten Nederland.

Verbonden partijen

Pagina 117

Verbonden partijen

De paragraaf Verbonden Partijen geeft inzicht in de belangrijkste beleidsvoornemens en ontwikkelingen van rechtspersonen waarin de gemeente Rotterdam een financieel én bestuurlijk belang heeft. Deze rechtspersonen worden ook wel de verbonden partijen genoemd. De beleidsvoornemens gaan over gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen, over het beheer en over de beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen door liquidatie, afstoting of verkoop van een verbonden partij. Daarnaast biedt de paragraaf inzicht in de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen, waaronder die te maken hebben met de borging van het Rotterdamse publieke belang en de belangrijkste risico's. Tot slot geeft de paragraaf de ontwikkelingen weer van de vermogensposities en de nettoresultaten van alle verbonden partijen.

Beleid

Wettelijk kader - BBV

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het college verplicht om de raad inzicht te geven in de relaties met rechtspersonen. Dit biedt de raad de mogelijkheid om haar toezichthoudende rol te vervullen. Gemeentelijke deelname aan rechtspersonen is een manier om het publiek belang te dienen of een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Als de gemeente zowel een *bestuurlijk* als een *financieel* belang heeft bij een bepaalde privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersoon, dan is sprake van een 'verbonden partij'. Daarnaast kan ook het college besluiten een publiek of privaatrechtelijke organisatie als verbonden partij aan te merken. Bij privaatrechtelijke personen gaat het om deelnemingen, zoals een vennootschap, en bij publiekrechtelijke personen gaat het bijvoorbeeld om gemeenschappelijke regelingen.

Het BBV (in artikel 1, lid 1c en 1d) specificeert de begrippen bestuurlijk en financieel belang als volgt:

- *bestuurlijk belang*: zeggenschap door vertegenwoordiging van de gemeente in het bestuur van een organisatie, bijvoorbeeld in directie, Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur of Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Het kan ook gaan om zeggenschap in de vorm van stemrecht;
- *financieel belang*: bij het financiële belang van de gemeente gaat het meestal om een gestort aandelenkapitaal, bijdragen aan bijvoorbeeld een fonds, verstrekte leningen of verleende garanties. De gemeente loopt financieel risico als ze zo'n beschikbaar gesteld bedrag niet terugkrijgt, bijvoorbeeld als de verbonden partij failliet gaat en daardoor niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Als het financieel belang uitsluitend bestaat uit een subsidierelatie, dan is die rechtspersoon geen verbonden partij, maar een gesubsidieerde instelling.

De gemeente Rotterdam kent in totaal 37 verbonden partijen. Het gaat hierbij om 25 deelnemingen, twee stichtingen, een vereniging (allemaal privaatrechtelijke rechtspersonen) en negen gemeenschappelijke regelingen (publiekrechtelijke rechtspersonen). In 2020 zijn tot dusverre de deelnemingen Eneco Groep NV en Commandiet BV beëindigd. De verwachting is dat Beurs Rotterdam NV, NV Gemeentewerken, WOM Vastgoed en Tower Hotel op korte termijn volgen. In negen deelnemingen wil de gemeente haar aandeelhouderschap de komende periode beëindigen (zie *Te beëindigen vennootschappen*).

Voor de Begroting 2021 is de paragraaf Verbonden Partijen opgebouwd naar type verbonden partij of rechtspersoon:

1. kaders en beleid; geeft inzicht in de definiëring van verbonden partijen, de kaders vanuit het BBV en de beleidsuitgangspunten ten aanzien van verbonden partijen;
2. vennootschappen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen;
3. stichtingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen stichtingen;

4. verenigingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen;
5. gemeenschappelijke regelingen: overzicht van de nieuwe, te continueren en te beëindigen vennootschappen.

Het BBV als kader voor de paragraaf

Voor het opstellen van de paragraaf hanteert de gemeente het BBV als kader voor de te presenteren informatie over de verbonden partijen. Conform artikel 15 van het BBV is de gemeente verplicht inzage te bieden in:

1

- a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 - gemeenschappelijke regelingen;
 - vennootschappen en coöperaties;
 - stichtingen en verenigingen
 - overige verbonden partijen;
- c. de lijst van verbonden partijen.

2

In de lijst van verbonden partijen wordt tenminste de volgende informatie opgenomen:

- a. de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het publiek belang dat ermee gediend wordt;
- b. het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- d. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- e. de eventuele risico's, van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk gemeente.

Beleidsuitgangspunten en kaders

Beleidsuitgangspunten

De algemene beleidsdoelstelling van verbonden partijen is de behartiging van het publiek belang van de gemeente Rotterdam door een organisatie met een private of publieke rechtsvorm. De gemeente verbindt zich daaraan door bijvoorbeeld kapitaal te storten of zeggenschap te krijgen. Bij verbonden partijen gelden de volgende voorwaarden:

- de financiële en beleidsmatige risico's die de gemeente loopt, staan in redelijke verhouding tot het publiek belang;
- de deelneming is het efficiëntste en effectiefste instrument om het beoogde beleidsdoel te bereiken;
- het publiek belang en het toezicht daarop is niet al op een andere manier volledig geborgd.

Kaders

Deze voorwaarden zijn afgeleid van bepalingen in het gemeentelijke Beleidskader verbonden partijen en governance samenwerkingsrelaties dat in 2020 door de raad is vastgesteld. Nieuw hierin is dat nadrukkelijk een kader is opgenomen voor (investerings-) fondsen. Deze vorm wordt vaker toegepast bij de in- en oprichting van verbonden partijen. Daarnaast is ook de Leidraad Governance opgenomen in het beleidskader. De kern van de leidraad is het gebruik van een gemeente breed *relatie-classificatiemodel*. In dit model worden organisaties op basis van criteria ingedeeld en wordt per categorie uitgewerkt op welke wijze de invulling van het toezicht vanuit de gemeente concreet vorm krijgt. Daarnaast is uitgewerkt op welke wijze dit instrument behulpzaam kan zijn bij de wijze waarop accounthouders binnen de gemeente Rotterdam invulling geven aan hun toezichthoudende rol.

Samen met het Burgerlijk Wetboek Boek 2 en de Code Corporate Governance vormen voornoemde bepalingen de belangrijkste richtlijnen voor het beleid ten aanzien van verbonden partijen. De uitvoering van de algemene beleidsdoelstelling is onder te verdelen in:

- de gemeentelijke deelname in nieuwe verbonden partijen;
- het beheer en de evaluatie van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen;
- de wijziging en beëindiging van gemeentelijke deelname in bestaande verbonden partijen.

Bij het aangaan van een nieuwe verbonden partij heeft de gemeenteraad op basis van de Gemeentewet het recht om wensen en bedenkingen te uiten. Dit betekent dat het college pas kan besluiten tot het oprichten of participeren in ene nieuwe verbonden partij nadat de gemeenteraad in de positie is geweest om haar wensen en bedenkingen te uiten.

Voor het beheer en afstoten bepaalt de Gemeentewet dat in principe het college verantwoordelijk is voor de uitvoering en besluitvorming rondom verbonden partijen en dat de gemeenteraad wordt geïnformeerd. In de praktijk blijkt echter dat wanneer er sprake is van grote belangen voor de gemeente zoals de strategie van het Havenbedrijf of de verkoop van Eneco de gemeenteraad juist voorafgaand aan de besluitvorming wordt betrokken.

Als het gaat om het beheer van een verbonden partij dan betekent dit dat de gemeente als aandeelhouder van een vennootschap of lid van een vereniging of gemeenschappelijke regeling gedurende het jaar onder andere betrokken is bij het opstellen en vaststellen van begrotingen en jaarrekeningen, de strategie of jaarplan, majeure investeringsbeslissingen en benoemingen van bestuurders, toezichthouders alsmede commissarissen van een verbonden partij. De basis hiervoor zijn vaak de statuten, overeenkomsten of wetgeving afhankelijk van het type verbonden partij.

Daarnaast informeert het college en de gemeenteraad bij een voornemen een verbonden partij te verzelfstandigen. Eenzelfde rol vervult het college bij uittreding en beëindiging van de gemeentelijke deelname of het liquideren van bestaande verbonden partijen.

Koppeling met Coalitieakkoord Rotterdam 2018-2022: Nieuwe energie voor Rotterdam

In het Coalitieakkoord staan de plannen van het college om de uitdagingen die Rotterdam kent het hoofd te bieden en van Rotterdam een nog betere stad te maken. Ook de gemeentelijke verbonden partijen spelen hierbij een rol. Zoals reeds in de voorgaande begroting is aangegeven is het Havenbedrijf een belangrijke partner voor de gemeente in de energietransitie. Daaronder valt een schonere lucht, onder meer door CO₂-reductie en het benutten van de economische kansen die de energietransitie biedt. Ook ziet het college een rol voor het Havenbedrijf weggelegd bij het Rotterdams Leer-Werkakkoord om zorg te dragen dat meer burgers naar werk worden begeleid.

Verder is in het Coalitieakkoord ook de verkoop van de Eneco aandelen vermeld. Deze verkoop is in 2020 reeds afgerond. Tot slot staat in het Coalitieakkoord dat het college voornemens is een investeringsfonds op te richten voor het ontwikkelen van innovatieve en energiebesparende maatregelen voor overheid, bedrijven en particulieren. Dit fonds kan gevuld worden met verkoopopbrengsten van Eneco.

Belangrijkste beleidsvoornemens

De beleidsvoornemens voor de verbonden partijen (vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen) worden opgenomen in de paragraaf Verbonden Partijen van de begroting. Aan het einde van het boekjaar legt het college vervolgens verantwoording af over dit gevoerde beleid in de gelijknamige paragraaf van de jaarstukken.

Daarnaast wordt jaarlijks door het college het Beheerverslag Deelnemingen aan de gemeenteraad aangeboden. Doel van het Beheerverslag is om de gemeenteraad van Rotterdam grondiger te informeren over de ontwikkelingen binnen deelnemingenportefeuille en de individuele deelnemingen, gelet op de grote publieke en financiële belangen die zijn gemoeid met deze deelnemingen.

Daarnaast zijn met betrekking tot de verbonden partijen voor 2021 enkele belangrijke beleidsvoornemens en ontwikkelingen te benoemen van de meest omvangrijke deelnemingen (bij de betreffende verbonden partij is het onderwerp nader toegelicht).

1. Havenbedrijf

Havenbedrijf Rotterdam (HbR) werkt continue aan het ontwikkelen van de haven om de efficiëntie en betrouwbaarheid van de Rotterdamse haven te vergroten. In de zomer van de 2020 is de nieuwe Ondernemingsstrategie van HbR weliswaar aan de aandeelhouders aangeboden, maar bij het opstellen van de begroting nog niet door de aandeelhouders vastgesteld.

In 2021 (en verdere jaren) zet HbR met diverse partners onder meer in op het verder ontwikkelen van infrastructuur om CO2 te reduceren, onder andere door initiatieven als Porthos (CO2-afvang en -opslag), het faciliteren van een warmtenet in de haven (WarmtelinQ) en waterstofinfrastructuur. Daarnaast zal de onderneming zich de komende jaren inspannen voor het aantrekken van bedrijven die gespecialiseerd zijn in circulaire productieprocessen en hernieuwbare energie zoals: Import en conversie van waterstof, aanlanding van windenergie en opwekking hernieuwbare energie in de haven.

2. Stedin

Vanwege alle investeringen in het energienet en de energietransitie heeft Stedin Groep kenbaar gemaakt de komende jaren circa € 1 mld aan extra eigen vermogen nodig te hebben. Het netwerkbedrijf is daarom in gesprek met haar aandeelhouders. Bij het opstellen van de begroting 2021 werkt Stedin Groep met de aandeelhouders een plan uit met welke combinatie van oplossingsrichtingen de balans kan worden versterkt. De raad wordt hier apart nader over geïnformeerd en in de besluitvorming betrokken, waarvan de huidige inschatting is dat dit in november of december 2020 zal zijn.

3. RET

De RET wordt geraakt door de COVID-19 crisis. Het reizigersverkeer is begin medio 2020 op ongeveer 40% van normaal en de vraag is wanneer de beperkingen kunnen worden verzacht en hoe straks het reisgedrag blijvend zal blijken te zijn beïnvloed. Dit heeft sterke gevolgen voor het reizigersvolume en de opbrengsten. Het exploitatieresultaat zal sterk negatief zijn, reden waarom de gemeente Rotterdam genoodzaakt zal zijn af te zien van het hanteren van de rendementsdoelstelling Een verdergaand beroep op de aandeelhouder kan niet worden uitgesloten. Dat zal mede afhangen van de mate waarin het Rijk de door de crisis veroorzaakte tekorten zal blijven aanvullen. Op wat langere termijn wordt overigens weer groeiende investeringsbehoefte voorzien in verband met mobiliteitsgroei als gevolg van innovatie en de groei van de stad.

4. Evides

Evides ondervindt eveneens de gevolgen van de COVID-19 crisis, omdat de vraag bij grootverbruikers daalt door een terugloop in activiteiten. Daarnaast voorziet Evides een verhoogd incassorisico bij consumenten en kleine zakelijke klanten die als gevolg van de corona-maatregelen te maken krijgen met inkomstenderving en daardoor hun rekening later of niet kunnen betalen. In 2020 heeft dit nog geen invloed op het uit te keren dividend. Evides verwacht echter een verdere daling van het nettoresultaat in 2021 ten gevolge van de hoge investeringsopgave, de gevolgen van de COVID-19 crisis en de regulering vanuit de toezichthouder Autoriteit Consument & Markt met een nadelige impact op de tariefopbrengsten. Verder stelt Evides een verhoging voor van de doelsolvabiliteit. Dit alles heeft een drukkend effect op de te verwachten dividenden van de onderneming in de komende jaren, Dit is aangepast in de gemeentelijke meerjarige dividendraming.

5. Warmtebedrijf

Eerder is door de raad besloten om verschillende scenario's met betrekking tot de toekomst van het Warmtebedrijf te overwegen. De uiteindelijk gekozen koers zal het effect op de deelneming bepalen. Eind 2020 zal naar verwachting meer duidelijkheid komen over de koers van het Warmtebedrijf. 2021 zal in het teken staan van het uitwerken van het gekozen toekomstscenario. Verder bereidt het Warmtebedrijf zich voor op de wijzigingen die de Warmtewet 2.0 met zich mee kunnen brengen.

Beleidskaders, beleidsmonitoren en wet- en regelgeving

[Burgerlijk Wetboek Boek 2 \(rechtspersonen\)](#)

[Besluit begroting en verantwoording \(BBV\)](#)

[Code Corporate Governance](#)

[Beleidskader Verbonden Partijen en governance samenwerkingrelaties](#)

Beheerverslag Deelnemingen 2018-2019 (nog te publiceren)

[Beheerverslag Deelnemingen 2017-2018](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2016-2017](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2015-2016](#)

[Beheerverslag Deelnemingen 2014](#)

Lijst van verbonden partijen

Vennootschappen

Vennootschappen kennen verschillende vormen: een besloten, naamloze of commanditaire vennootschap. Als de gemeente aandelen in een vennootschap heeft, neemt de gemeente op die manier deel in het aandelenkapitaal. Een dergelijk financieel belang met een derde rechtspersoon is pas een verbonden partij als de gemeente tevens een bestuurlijk belang heeft. Dit kan door een vertegenwoordiging in het bestuur of de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, het hebben van stemrecht en zo meer.

In de paragraaf zijn tabellen opgenomen die inzicht bieden in de:

1. Te continueren gemeentelijke deelname in vennootschappen
2. Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten vennootschappen of nieuwe deelname in bestaande vennootschappen
3. Te beëindigen gemeentelijke deelname in vennootschappen

Elke tabel biedt per vennootschap inzicht in de naam, vestigingsplaats, en in de publieke, bestuurlijke en financiële belangen. Conform artikel 15 van het BBV biedt de tabel daarnaast inzicht in de ontwikkeling van de boekwaarden, het eigen en vreemd vermogen en het nettoresultaat.

Te continueren gemeentelijke deelname in vennootschappen

De gemeente is aandeelhouder in 25 vennootschappen en wenst haar deelname in 16 vennootschappen te continueren en in negen vennootschappen te beëindigen (zie de paragraaf over de te beëindigen vennootschappen).

De vennootschappen Bank Nederlandse Gemeenten Bank NV (BNG Bank), Gemeenschappelijk Bezit Evides BV, Havenbedrijf Rotterdam NV, Sportbedrijf Rotterdam, Stedin Groep NV en de Royal Schiphol Group NV keren als verbonden partijen bij een positief nettoresultaat een deel van de winst als dividend uit aan de gemeente als aandeelhouder. Dat deel hangt af van de pay-out ratio: de procentueel aan aandeelhouders uitgekeerde winst. De geraamde dividendopbrengst voor 2021 is ongeveer € 87,0 mln. Dit is lager dan eerdere jaren door de wegvallende dividendbaten Eneco als gevolg van de verkoop van de Eneco-aandelen. Ten slotte zijn de dividendbaten neerwaarts bijgesteld als gevolg van COVID-19 en de negatieve impact die de pandemie heeft op de winsten van de gemeentelijke deelnemingen (Evides, Schiphol Group en Stedin Holding).

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten vennootschappen of een nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande vennootschappen

Kapitaalbehoefte Stedin

Als gevolg van significante groei aan investeringen in de energietransitie is er bij deelneming Stedin een kapitaalbehoefte ontstaan teneinde haar kredietwaardigheid op peil te houden en haar solide financiële positie te behouden. Bij het opstellen van de begroting onderzoekt Stedin met haar aandeelhouders de mogelijkheden voor versterking van het vermogen wat kan leiden tot een kapitaalstorting van de gemeente. Bij het opstellen van de begroting wordt de omvang van de kapitaalbehoefte nader geconcretiseerd waardoor op dit moment nog geen exacte bedragen voor de gemeente bekend zijn, behalve dat Stedin kenbaar heeft gemaakt dat de totale kapitaalbehoefte als gevolg van de meerjarige investeringen circa € 1 mld bedraagt.

ICOS Capital Fund III

De gemeente heeft zich gecommitteerd aan de deelname in het kapitaal van de op te richten vennootschap ICOS Capital Fund III. Dit fonds richt zich in samenwerking met mede-participanten Nouryon, Bühler en Cosun op sterke innovatieve proposities in de begin- en opschalingsfase van nieuwe ondernemingen in de sectoren Agro-Food en Chemical. De twee hoofdthema's van het fonds zijn duurzaamheid en digitalisering.

Door de gemeente is een *position paper* opgesteld inzake Feyenoord City (gebiedsontwikkeling en bouw van een nieuw stadion). Hierin is vermeld dat indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan de gemeente Rotterdam ook aandelenkapitaal stort in een daartoe nog op te richten vennootschap die de doelstelling heeft een nieuw stadion te realiseren.

Energietransitiefonds

Het stadsbestuur is voornemens een extern Energietransitiefonds op te richten, met onder meer een vennootschap om revolverende financieringssteun te verlenen aan projecten op het gebied van energietransitie en circulaire economie in Rotterdam. Het college heeft in juli 2020 het voorstel tot oprichting van dit fonds naar de gemeenteraad gestuurd in het kader van de wensen en bedenkingenprocedure.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in vennootschappen

De gemeente heeft besloten om de deelname in negen vennootschappen te beëindigen door als aandeelhouder uit te treden, de verbonden partij te verkopen of te liquideren. Dat zijn: Beurs Rotterdam., ROM-D Beheer N.V., ROM-D Kil III C.V., Ontwikkelingsmaatschappij Rijnmond B.V., Gemeentewerken NV, Tower Hotel Rotterdam B.V., Glazen Maas Exploitatie B.V. en Glazen Maas Infrastructuur B.V. en WOM Vastgoed.

Relevant om te vermelden is dat de gemeente bij de beëindiging van deelnemingen afhankelijk is van derden waaronder de deelneming zelf, maar bijvoorbeeld ook besluitvorming bij andere aandeelhouders of in geval van het liquideren van deelnemingen ook de opstelling van bestaande crediteuren en debiteuren of de Rijksbelastingdienst. Zie voor een nadere toelichting de lijst van verbonden partijen in deze paragraaf.

De gemeente streeft er overigens naar op relatief korte termijn haar deelname in WOM Vastgoed, Ontwikkelingsmaatschappij Rijnmond en Tower Hotel te kunnen beëindigen. De huidige inschatting is verder dat Beurs Rotterdam medio 2021 zal zijn geliquideerd. Voor de overige deelnemingen Glazen Maas en ROM-D is de exacte termijn voor de beëindiging bij het opstellen van deze begroting nog niet bekend.

Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Bank Nederlandse Gemeenten	Treasury	Vennootschap	Te
N.V.			continueren
Verbonden partij			
Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:			Den Haag
Publiek belang:		De BNG is opgericht (1914) om de kredietwaardigheid van gemeenten te versterken. De BNG kan gezien worden als een inkoopcombinatie van geld namens de gemeenten.	
Bestuurlijk belang:		Door vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van	

Financieel belang: 321.555 aandelen met een nominale waarde van €2,50.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) De boekwaarde van het aandelenkapitaal van de gemeente Rotterdam in BNG bedraagt EUR 97.000. Gezien deze zeer lage waardering zijn er zeer beperkte financiële risico's met betrekking tot de boekwaarde voor de financiële positie van BNG. De jaarlijkse raming van het dividend van BNG aan de gemeente bedraagt €500.000. Gezien de negatieve impact die de COVID-19 crisis heeft op het nettoresultaat van BNG kan het werkelijke dividend lager uitvallen.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021: Beleidsdoelen voor 2021 blijven het behoud van de AAA-rating en het voorzien in de financieringsbehoefte van de publieke sector waarbij m.n. duurzaamheidsinvesteringen een belangrijke rol zullen spelen.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021**

**de BNG Bank N.V.

geeft geen prospectieve

informatie vrij. De

ramingen zijn derhalve

schattingen van de

gemeente Rotterdam.

Boekwaarde	97	97	97

Netto resultaat:	163.000	365.000	163.000

Eigen vermogen per 31	#####	#####	4.317.000

/12:

Vreemd vermogen per 31	#####	#####	#####

/12:

Beurs Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Beurs Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rotterdam
Publiek belang: Met het aandeelhouderschap van de gemeente Rotterdam werd de 'kraamkamerfunctie' voor (startende) ondernemers van Beurs WTC geborgd. Bovendien wilde de gemeente als tweede doelstelling de beursactiviteiten in het centrum van de stad faciliteren. Inmiddels heeft het college van B en W besloten dat ter borging van dit publieke belang, gemeentelijke betrokkenheid via het aandeelhouderschap niet langer noodzakelijk is.							
Bestuurlijk belang: Het college van B en W wordt vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.							

Financieel	De gemeente Rotterdam houdt 3.496 aandelen "A" met een nominale waarde €250,-, alsmede één belang:		
	prioriteitsaandeel. Tevens heeft de gemeente 8.974 certificaten.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	In een liquidatieproces zoals bij Beurs worden de resterende vorderingen op derden en schulden aan derden afgewikkeld. Als Beurs na afwikkeling geen schulden meer heeft en er een positief eigen vermogen resteert wordt in de regel een slotdividend aan aandeelhouders uitgekeerd. De aandeelhouders lopen afhankelijk van de verdere afwikkeling van vorderingen en schulden het risico dat het slotdividend lager is dan eerder is geprognosticeerd.		
	Op basis van de huidige financiële positie wordt door de aandeelhouders van Beurs uitgegaan van een nog te ontvangen slotdividend. Bij het opstellen van de gemeentelijke begroting zijn de prognoses met betrekking tot het slotdividend niet gewijzigd en verwacht de gemeente derhalve een slotdividend te ontvangen die conform de gemeentelijke raming is		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:	De prognose is dat de vennootschap in 2020 het slotdividend zal uitkeren en in 2021 zal zijn geliquideerd. Vanwege het feit dat de vennootschap al sinds 1933 bestaat, zijn er ook aandeelhouders onbekend. De vennootschap heeft de afgelopen jaren geprobeerd om deze aandeelhouders te achterhalen, maar er zijn nog steeds aandeelhouders onbekend. Het dividend dat toekomt aan deze onbekende aandeelhouders, dient derhalve (na de wettelijke termijn van 6 maanden) in consignatie te worden gegeven aan de Nederlandse Staat. Daarna zal de vennootschap uitgeschreven worden uit het Handelsregister en kan zij definitief worden geliquideerd.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	In liquidatie	In liquidatie	Geliquideerd
Eigen vermogen per 31/12:	In liquidatie	In liquidatie	Geliquideerd
Vreemd vermogen per 31/12:	In liquidatie	In liquidatie	Geliquideerd
Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE)	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	De deelneming is voortgekomen uit het Drinkwaterleidingbedrijf Rotterdam (1874). Evides wint, zuivert en levert veilig en schoon drink- en industriewater aan 2,5 miljoen consumenten en bedrijven in Zuid-Holland- Zuid, Zeeland en op de Brabantse Wal. Daarnaast maakt Evides zich sterk voor het hergebruik van afvalwater, als dat kan.		
Bestuurlijk belang:	Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De		

Financieel belang:	De gemeente Rotterdam bezit 936.398 aandelen tegen een nominale waarde van €0,05.		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	GBE BV is houder van 50% aandelen in Evides NV. Onze gemeente heeft een belang van 50,6% in GBE. De hoogte van de solvabiliteit (40%) en de hoogte van het eigen vermogen is ruimschoots voldoende (ten opzichte van de gemeentelijke boekwaarde) om het financieel risico af te dekken. Het financieel risico voor de gemeente is zeer beperkt.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:	In de afgelopen jaren is door de droge zomers en verontreiniging van oppervlaktewater duidelijk geworden dat de beschikbaarheid van respectievelijk toegankelijkheid tot kwalitatief goed drinkwater niet zonder meer vanzelfsprekend is en dat voor de borging daarvan voor de toekomst ook in 2021 e. v. geïnvesteerd zal moeten in productielocaties en drinkwatercapaciteit.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	848	848	848
Netto resultaat:	40.700	39.900	37.500
Eigen vermogen per 31/12:	513.000	524.400	538.000
Vreemd vermogen per 31/12:	707.300	654.600	767.000
Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Gemeentewerken N.V.	Wonen en bouwen	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	In het kader van het project Marktwerving, Deregulering en Wetgevings-kwaliteit is door de commissie Cohen een aantal aanbevelingen gedaan die een eind moeten maken aan de ongelijke positie van overheidsinstanties en particuliere bedrijven die elkaar op de markt tegenkomen. Dit heeft geleid tot "Aanwijzingen inzake het verrichten van marktactiviteiten door organisaties binnen de rijksdienst". Hierdoor stellen externe opdrachtgevers (waaronder Rijkswaterstaat, Nederlandse Spoorwegen en Waterschappen) waarmede in het verleden nauw werd samengewerkt nu de eis dat met hen samenwerkende partijen een privaatrechtelijk stempel moeten dragen. Hiernaast is de technische uitvoering van de C2-deponie Maasvlakte ondergebracht in de C2 Rotterdam B.V.		
Bestuurlijk belang:	De statutaire directie bestaat uit ambtelijke vertegenwoordigers van het cluster Stadsontwikkeling. Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financieel belang:	Kapitaalstorting van €45k.		
Risico-inschatting	Geen		

(BBV, art. 11
eerste lid, sub b)

Ontwikkelingen De prognose is dat de vennootschap in 2021 zal zijn geliquideerd.
en beleidsdoelen
voor 2021:

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	45	0	0
Netto resultaat:	0	Geliquideerd	Geliquideerd
Eigen vermogen per 31/12:	330	Geliquideerd	Geliquideerd
Vreemd vermogen per 31/12:	0	Geliquideerd	Geliquideerd

Glazen Maas Exploitatie B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Glazen Maas Exploitatie B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Verdere stimulering van de open breedband markt in en daaraan gerelateerde bedrijvigheid in Rotterdam.			
Bestuurlijk belang:				Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Ambtelijke vertegenwoordigers vormen de statutaire directie.			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van €25.000 bij oprichting van de vennootschap.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				De boekwaarde van Glazen Maas Exploitatie B.V. is besperkt en de aansprakelijkheid van de gemeente als aandeelhouder strekt niet verder dan dit bedrag. Het risico voor de gemeente is daarmee laag.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				In 2019 is geconcludeerd dat er niet langer sprake is van een Rotterdams publiek belang dat door de deelneming Glazen Maas wordt geborgd. Dat betekent dat de gemeente zich oriënteert op mogelijkheden om de deelneming te beëindigen.			
Financiële gegevens				Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021**	
** Dit is niet de definitieve begroting voor 2021, het gaat om een globale indicatie aangeleverd door Glazen Maas Exploitatie B.V.							
Boekwaarde				25	25	25	

Netto resultaat:	12	15	-
Eigen vermogen per 31/12:	65	40	45
Vreemd vermogen per 31/12:	80	75	70

Glazen Maas Infrastructuur B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te Beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Glazen Maas Infrastructuur B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te Beëindigen
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Verdere stimulering van de open breedband markt in en daaraan gerelateerde bedrijvigheid in Rotterdam.			
Bestuurlijk belang:				Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Ambtelijke vertegenwoordigers vormen de statutaire directie.			
Financieel belang:				Omvang van de gedane kapitaalstorting van €395.000,- bij oprichting van de vennootschap.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				De boekwaarde van Glazen Maas Infrastructuur B.V. is besperkt en de aansprakelijkheid van de gemeente als aandeelhouder strekt niet verder dan dit bedrag. Het risico voor de gemeente is daarmee laag.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				In 2019 is geconcludeerd dat er niet langer sprake is van een Rotterdams publiek belang dat door de deelneming Glazen Maas wordt geborgd. Dat betekent dat de gemeente zich oriënteert op mogelijkheden om de deelneming te beëindigen.			
Financiële gegevens					Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021**
** Dit is niet de definitieve begroting voor 2021, het gaat om een globale indicatie aangeleverd door Glazen Maas Exploitatie B.V.							
Boekwaarde					125	125	125
Netto resultaat:					0	5	0
Eigen vermogen per 31/12:					400	405	380
Vreemd vermogen per 31/12:					5	2	2

Havenbedrijf Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Havenbedrijf Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			

Publiek belang: Borgen van de continuïteit en kwaliteit van de havenvoorzieningen en invloed op de ontwikkeling van het havenindustriële complex.

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en benoeming van de leden van de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen.

Financieel belang: De boekwaarde van de uitgezette middelen (gestort agio en aandelenkapitaal) ter waarde van € 327.144.000,-.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Gering risico. HbR vangt de volatiliteit in de zeehavenopbrengsten als gevolg van Covid-19 op door een stabiele groei van de contractopbrengsten.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2019: HbR streeft naar een gematigde kostenontwikkeling, het versnellen van de verduurzaming in de haven en positioneert zich als een slimme partner in de logistieke keten.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	327.144	327.144	327.144
Netto resultaat:	238.860	200.000	190.000
Eigen vermogen per 31 /12:	3.955.321	4.000.000	4.150.000
Vreemd vermogen per 31 /12:	1.569.037	1.600.000	#####

ICOS Capital Fund 3 C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				ICOS Capital Fund 3 C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Hoofddorp
Publiek belang: Voorzien in de regionale behoefte aan een innovatiefonds met ruime investeringscapaciteit voor bestaande bedrijven met groeipotentie om zo bij te dragen aan de doorontwikkeling van kansrijke cleantech ontwikkelingen in Rotterdam.							
Bestuurlijk belang: Bij het opstellen van de gemeentelijke Begroting 2019 was de gemeente nog stille vennoot. De gemeente is voornemens in het laatste kwartaal 2019 / eerste kwartaal van 2019 als stille vennoot (limited partner) toe te treden tot de commanditaire vennootschap en zal daarmee vertegenwoordigd zijn in de algemene vergadering van aandeelhouders.							
Financieel belang: Doordat de gemeente Rotterdam nog niet deelneemt is haar financieel commitment nog niet geëffectueerd. De private partners participeren al wel in het fonds. Wanneer het fonds een minimale omvang van € 40 mln heeft en nog een publieke partij instapt, zal de gemeente haar aandeel effectueren. Hiervoor heeft de gemeente €4 mln gereserveerd.							
Risico-inschatting ICOS III investeert in startende en groeiende bedrijven (scale-ups) in de clean tech sector met een potentieel grote maatschappelijke waarde, maar met een hoog risico dat de betreffende bedrijven							

(BBV, art. 11 eerste lid, sub b) commercieel geen succes behalen. Het maximale financiële risico voor de gemeente is dat het geïnvesteerde geld niet kan worden terugverdiend uit de verkoop van de participaties aan nieuwe financiers.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021: Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	N.v.t.	4.000	4.000
Netto resultaat:	N.v.t.	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname
Eigen vermogen per 31/12:	N.v.t.	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname
Vreemd vermogen per 31/12:	N.v.t.	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname	Nog niet beschikbaar, onder voorbehoud van deelname

ICOS Cleantech Earlystage fund	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij ICOS Cleantech Earlystage fund II B.V. Taakveld Economische ontwikkeling Soort Vennootschap Status Te continueren
Algemene gegevens				
Vestigingsplaats:				Badhoevedorp
Publiek belang:				Ontwikkeling en stimulering van cleantechbedrijven (aanbieden van technologische oplossingen die gericht zijn op een schonere en veilige leefomgeving en daarmee een transitie faciliteren naar een duurzame economiesector) in het Clean Tech Delta-gebied (Rijnmond en Drechtsteden).
Bestuurlijk belang:				Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang:				Kapitaalstorting van € 2 mln.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				ICOS II investeert in startende bedrijven in de clean tech sector met een potentieel grote maatschappelijke waarde, maar met een hoog risico dat de betreffende technologie niet voldoende commercieel ontwikkeld kan worden. Het maximale financiële risico voor de gemeente is dat het geïnvesteerde geld niet kan worden terugverdiend uit de verkoop van succesvolle start ups aan nieuwe financiers. De vooruitzichten in het voorjaar 2020 gaven een indicatie voor een per saldo positieve afsluiting van dit fonds.
Ontwikkelingen en				Het fonds bevindt zich in de afbouwfase. De focus ligt op het realiseren van zo gunstig mogelijke exits uit de bestaande participaties.

beleidsdoelen

voor 2021:

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	2.000	2.000	2.000
Netto resultaat:	30	2.000	2.000
Eigen vermogen	2.850	2.200	2.200
per 31/12:			
Vreemd vermogen per 31/12:	4.000	4.000	4.000

Innovation Quarter B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Innovation Quarter B.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Den Haag			
Publiek belang:				De gemeente Rotterdam wil op deze wijze de regionale economie stimuleren, in het bijzonder op het gebied van innovatie.			
Bestuurlijk belang:				De gemeente heeft aandelen en zodoende vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van €3 mln en een jaarlijkse Exploitatiebijdrage € 660K vanaf 2020 (dit is exclusief de bijdrage voor ZIP en de mogelijke bijdrage voor het ETF).			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Investeringsrisico 3 miljoen wanneer alle gedane investeringen mislukken, andere partijen als provincie en Min.eco zaken zitten elk voor 40% hierin en wij als economie maar voor circa 5%.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				De inzet van IQ gericht op acquisitie, business development en investeringen in startende bedrijven draagt bij mbt de doelstellingen RNE en daarmee de versterking van de Rotterdamse Economie zoals in de stadsvisie 2030 en het kader Stedelijke Ontwikkeling verwoord.			
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021				
Boekwaarde	2.954	2.954	2.954				
Netto resultaat:	-1.233	-1.000	-1.020				
Eigen vermogen	54.650	58.116	52.082				
per 31/12:							

Vreemd	3.500	2.500	8.000

vermogen per 31

/12:

MultiDiensten Rotterdam B.V.	Burgerzaken	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				MultiDiensten Rotterdam B.V.	Burgerzaken	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Via dochtermaatschappij Ro!Entree mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt activeren en ontwikkelen om hun kansen en mogelijkheden op de arbeidsmarkt te vergroten. Die activering wordt ondermeer gefacilieert, bijvoorbeeld door activiteiten in het call center van Ro!Entree.			
Bestuurlijk belang:				Vertegenwoordiging van het college van Ben W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van €18.151.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Binnen de BV zijn tot op heden geen risico's te benoemen die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie en waarvoor nog geen maatregelen zijn getroffen.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				2021 staat in het teken van het toekomstbestedig maken van de organisatie. Dit gebeurt in samenspraak met de Gemeente en zal bijdragen aan het verder optimaliseren van de Dienstverlening van de Gemeente Rotterdam aan de burgers. Gedurende het boekjaar 2020 nemen de heer R.W.J. Schalkwijk en mevrouw A.C. Bots zitting in het bestuur, ter vervanging van mevrouw M. Huygens en de heer R.C. den Haak.			
Financiële gegevens				Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	
Boekwaarde				18	18	18	
Netto resultaat:				-27	-296	-296	
Eigen vermogen per 31/12:				1.249	953	657	
Vreemd vermogen per 31/12:				1.785	1.000	1.000	

Ontwikkelingsmaatschappij	Arbeidsparticipatie	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Rijnmond B.V.				Ontwikkelingsmaatschappij Rijnmond B.V.	Arbeidsparticipatie	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens							

Vestigingsplaats:	Rotterdam
Publiek belang:	Het werkgelegenheidsbeleid van de gemeente Rotterdam uitvoeren en, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden naar regulier werk, buiten of binnen de vennootschap. Daarbij houdt de vennootschap rekening met de belangen van haar aandeelhouder, binnen het kader van een evenwichtig beleid.
Bestuurlijk belang:	Omdat de gemeente aandelen heeft, vertegenwoordigt het college van B en W de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang:	De gemeente Rotterdam heeft de aandelen verkregen voor een waarde van €1,00. De gemeente houdt 4.000 gewone aandelen tegen een nominale waarde van €4,54 per aandeel. Daarnaast zijn door de gemeente Rotterdam aanloopkosten gemaakt als gevolg van de aandelenoverdracht ter hoogte van ongeveer € 750.000.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Het negatieve exploitatieresultaat wordt door het cluster Werk en Inkomen bekostigd. Voor 2020 is dit begroot op € 1,9 mln. I.v.m. het Coronavirus is de bezetting vanaf maart minimaal, waardoor er dit jaar veel minder omzet behaald zal worden. Hierdoor is de verwachting dat de liquidatie tot een extra nadeel van € 2 mln zal leiden.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:	Het college heeft besloten dat alle 103 medewerkers van OMR BV/Magis in gemeentelijke dienst worden genomen per ingaande 1 juli 2020. Het voornemen is om dit jaar de B.V. te liquideren.
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019 Begroting 2020 Begroting 2021
Boekwaarde	1818n.v.t.
Netto resultaat:	-1.434-1.900n.v.t.
Eigen vermogen per 31/12:	1818n.v.t.
Vreemd vermogen per 31/12:	2.0832.800n.v.t.

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Dordrecht			
Publiek belang:				De ROM-D Beheer N.V. is uitsluitend opgericht voor het beheer van andere vennootschappen, waaronder Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden C.V. Kil III.			
Bestuurlijk belang:				Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente Rotterdam in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van €5.681,-.			

				Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Gelet op zowel de geringe omvang van het gemeentelijke belang als de ontwikkelingsfase waarin de deelneming zich bevindt is het risico verwaarloosbaar.		
				Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:	De deelneming zal in 2021 worden beëindigd door verkoop van de aandelen aan ROM-D.		
				Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
				Boekwaarde	6	6	6
				Netto resultaat:	1	3	4
				Eigen vermogen per 31/12:	44	46	52
				Vreemd vermogen per 31/12:	150	400	600
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Dordtse Kil III C.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Dordtse Kil III C.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:	Dordrecht		
				Publiek belang:	Ontwikkeling van de bedrijfsterreinen optimaal op elkaar af te stemmen en de betrokkenheid van de aanpalende regio bij de plannen te vergroten.		
				Bestuurlijk belang:	De directie van ROM-D C.V. wordt gevormd door ROM-D Beheer N.V. College van B en W wordt vertegenwoordigd bij de vergadering van vennoten.		
				Financieel belang:	Kapitaalstorting van €561.155,-		
				Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Gelet op zowel de geringe omvang van het gemeentelijke belang als de ontwikkelingsfase waarin de deelneming zich bevindt is het risico verwaarloosbaar.		
				Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:	De deelneming zal in 2021 worden beëindigd door verkoop van de aandelen aan ROM-D.		
				Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
				Boekwaarde	561	561	561
				Netto resultaat:	1.056	960	1.080
				Eigen vermogen per 31/12:	9.457	12.750	11.447
				Vreemd vermogen per 31/12:	9.000	9.000	9.000
RET Infrastructuur B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				RET Infrastructuur B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
				Algemene gegevens			

Vestigingsplaats: Rotterdam

Publiek belang: Verzelfstandiging van de RET werd bij wet gevorderd (Wp2000 in relatie tot openbare aanbesteding vervoersconcessies). Daarbij is het economisch eigendom in een aparte vennootschap ondergebracht, vanwege het publieke belang van de OV-infrastructuur.

Bestuurlijk belang: Het college van B en W heeft aandeelhoudersbevoegdheden, waaronder benoeming en ontslag van de directeur van RET Infrastructuur B.V.

Financieel belang: Inbrengwaarde (boekwaarde) railinfrastructuur en strategische activa (metrostations).

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Inbrengwaarde (boekwaarde) railinfrastructuur en strategische activa (metrostations).

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021: RET geeft in opdracht van de MRDH uitvoering aan de rail- en busconcessie Rotterdam e.o.. De exploitatie van de vervoersconcessie wordt periodiek herijkt volgens de concessievoorwaarden. Voor onze gemeente blijft het financieel risico beperkt tot de inbreng bij de verzelfstandiging. Dit neemt niet weg dat de gemeente rotterdam als aandeelhouder kan worden aangesproken op een bijdrage aan het compenseren van de gevolgen van Covid-19. Compensatie zal mogelijk zien op de RET N.V. en naar alle waarschijnlijkheid niet op RET Infrastructuur B.V. Of dit gaat gebeuren en hoe groot de gevraagde bijdrage zou kunnen zijn, kan niet worden voorzien

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	0	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	14	14	14
Vreemd vermogen per 31/12:	900.000	755.000	735.000

RET N.V.	Treasury	Vennootschap	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
			continueren	partij			
				RET N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:		Verzelfstandiging van de RET werd bij wet gevorderd (Wp2000 in relatie tot openbare aanbesteding vervoersconcessies). Het publieke belang betreft een betrouwbaar, veilig en optimaal uitgevoerd (bereikbaar, tijdig) openbaar vervoer met een hoge kwaliteitsbeoordeling door de reiziger.					
Bestuurlijk		De gemeente Rotterdam is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.					

belang:

Financieel De gemeente heeft 100% van het geplaatste aandelenkapitaal tegen een totale waarde van € 18.150.

belang:

Risico- RET geeft in opdracht van de MRDH uitvoering aan de rail- en busconcessie Rotterdam e.o.. De inschatting exploitatie van de vervoersconcessie wordt periodiek herijkt volgens de concessievoorwaarden. Voor onze (BBV, art. 11 gemeente blijft het financieel risico beperkt tot de inbreng bij de verzelfstandiging. Dit neemt niet weg dat eerste lid, sub b) de gemeente rotterdam als aandeelhouder kan worden aangesproken op een bijdrage aan het compenseren van de gevolgen van Covid-19. Of dit gaat gebeuren en hoe groot de gevraagde bijdrage zou zijn, kan niet worden voorzien.

Ontwikkelingen De toekomst zal sterk worden bepaald door het verloop van de Covid-19 crisis. Die heeft grote gevolgen en voor het reizigersvolume en het exploitatieresultaat. Voor 2020 wordt een verlies verwacht van 17-18 mln, beleidsdoelen het eigen vermogen ultimo 2020 zal dan 142 mln. bedragen. Vervoerders, MRDH en het Rijk overleggen voor 2021: over het opgevang van de gevolgen in 2021 en verder. Ondertussen werkt de RET scenario's uit als basis om de strategie voor 2021 en verder te kunnen bepalen. Al voor de crisis geagendeerde vragen voor de langere termijn blijven onverkort relevant, nl. de groeiende investeringsbehoefte in verband met de groei van de stad, de inzetbaarheid van het personeel, de veroudering van de vloot en de geambeerde duurzaamheidsgroei.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021 (voorlopige cijfers)
Boekwaarde	7.500	7.500	7.500
Netto resultaat:	5.828	4.500	-32.000
Eigen vermogen per 31/12:	159.644	163.800	110.000
Vreemd vermogen per 31/12:	129.380	280.000	315.000

Royal Schiphol Group NV	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Royal Schiphol Group NV	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Schiphol, Haarlemmermeer			
Publiek belang:				Als nationale (Schiphol) en regionale (Rotterdam The Hague Airport) luchthaven Nederlandse en Rotterdamse burgers optimaal en duurzaam blijven verbinden met de rest van de wereld en op een verantwoorde wijze (rekening houdend met stakeholders, omwonenden en natuur) een bijdrage te leveren aan de welvaart en welzijn van Nederland en Rotterdam.			
Bestuurlijk belang:				Het college van B&W is vertegenwoordigd in de jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			

Financieel 4.099 aandelen A tegen een nominale waarde van €454,-

belang:

Risico- De boekwaarde van Royal Schiphol Group (RSG) op de financiële balans van de gemeente is €

inschatting 1,16 mln. Het risico op waardevermindering (afboeking) van de gemeentelijke boekwaarde is

(BBV, art. 11 nihil. Reden hiertoe is dat de reële marktwaarde van RSG hoger is dan de gemeentelijke boekwaarde.

eerste lid, sub b) Daarnaast kent RSG een gezonde kredietwaardigheid (credit rating van A+) met een degelijke

financiële- en vermogenspositie, hetgeen een afboeking niet waarschijnlijk maakt.

Een punt van aandacht is de impact van COVID-19 op de financiële positie en resultaten van RSG en

daarmee op de dividenduitkeringen aan de gemeente als aandeelhouder. Behoedzaamheidshalve zal het

dividend neerwaarts bijgesteld.

Ontwikkelingen Royal Schiphol Group heeft als ambitie om 's werelds meest duurzame en hoogwaardige luchthavens te

en creëren. Bij het realiseren van deze hernieuwde ambitie wordt een balans gezocht tussen het verder

beleidsdoelen versterken van de kwaliteit van het netwerk, het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving (zowel

voor 2021: lokaal als internationaal) en de kwaliteit van de service. Hierbij staan veiligheid en een sterke organisatie

voorop. Andere aandachtspunten zijn de ontwikkelingen omtrent de coronacrisis en de impact daarvan op

verkeer- en vervoercijfers, het te herziene strategische plan en de vertraging in de planning ten aanzien

van de opening van Lelystad Airport. Ondanks deze ontwikkeling blijft RSG aandacht besteden aan het

investeren in haar ambitie. De ontwerp-Luchtvaartnota, die in mei 2020 is gepresenteerd door het kabinet,

biedt groeimogelijkheden tot 540.000 vliegbewegingen. Begin 2020 heeft RSG zowel haar roadmap

duurzaamheid als haar uitvoeringsprogramma hinderreductie gepubliceerd met concrete acties die de

komende jaren ondernomen zullen worden. Daarnaast blijft RSG de kwaliteit van haar services verbeteren

door te investeren in capaciteit, innovaties en bereikbaarheid.

Financiële	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021**
gegevens			
**Royal			
Schiphol Groep			
geeft geen			
prospectieve			
informatie vrij.			
De ramingen			
zijn derhalve			
schattingen van			
de gemeente			
Rotterdam.			
Boekwaarde	1.164	1.164	1.164
Netto resultaat:	230.000	290.000	0
Eigen vermogen	4.200.000	4.300.000	4.000.000
per 31/12:			
Vreemd	2.800.000	3.700.000	5.000.000

vermogen per

31/12:

Sportbedrijf Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Sportbedrijf Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Uitvoering van de taken op het gebied van sportvoorzieningen en van sport- en recreatieve programmering (hoofddlijnenbesluit College).			
Bestuurlijk belang:				De gemeente Rotterdam is enig (100%) aandeelhouder. College van B&W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.			
Financieel belang:				Kapitaalstorting van de gemeente Rotterdam ter waarde van €4.700.000,-.			
Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				In het eerste twee jaar van exploitatie heeft het Sportbedrijf een positief resultaat bereikt en houdt ook in de meerjarenbegroting rekening met een batig saldo. De gemeente Rotterdam is tevens voor circa 80% van de omzet de grootste opdrachtgever. Daarmee is het risico voor de gemeente beperkt. De uitbraak van het COVID-19 virus en het tijdelijk sluiten van sportlocaties leidt echter wel tot een negatief financieel resultaat voor 2020.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				In 2020 heeft het Sportbedrijf haar merjarenplan tot aan 2024 uitgebracht. Met de gemeente Rotterdam als opdrachtgever zijn de prestatieafspraken vastgesteld. Deze worden in de opvolgende jaren verder uitgewerkt.			
Financiële gegevens				Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	
Boekwaarde				6.551	6.551	6.551	
Netto resultaat:				200	200	176	
Eigen vermogen per 31/12:				6.600	6.800	6.175	
Vreemd vermogen per 31/12:				3.246	8.445	671	

SSC FLEX B.V.	Overhead	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				SSC FLEX B.V.	Overhead	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							

Vestigingsplaats: Rotterdam

Publiek belang: SSC Flex wordt door de gemeente ingezet voor het realiseren van haar doelstellingen richting een meer flexibele personele inrichting van haar organisatie. SSC Flex verzorgt via payrolling en inhuur de inzet van flexibele arbeidskrachten voor (tijdelijke) piekwerkzaamheden en projecten.

Bestuurlijk belang: Statutaire directie (het bestuur) wordt gevormd door directeur Financien & Inkoop (algemeen directeur) en de clustercontroller (financieel directeur) van BCO. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt het college van B&W vertegenwoordigd.

Financieel belang: Kapitaalstorting van de gemeente Rotterdam ter waarde van €36.302,-

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Afgaande op de huidige prognoses zijn er geen noemenswaardige risico's die direct het (financiële) belang van de gemeente raken. Dit wordt mede veroorzaakt doordat de dividend- ontvangsten incidenteel zijn en niet structureel zijn opgenomen in de gemeentelijke begroting. Tevens staat de boekwaarde tegen historische verkrijgingsprijs op de balans en is gegeven de financiële positie geen sprake van duurzame waardeverminderingen (afboeking).

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021: Op 1 april 2020 heeft de concerndirectie van de gemeente Rotterdam het besluit genomen om de afname payrolldienstverlening van SSC Flex te beëindigen. Dit met streefdatum 01-01-2021, met daarbij de opmerking dat dit verlengd kan worden indien noodzakelijk. In september 2020 zal voor de verschillende groepen medewerkers van SSC Flex een principebesluit worden genomen inzake o.a. de datum van overgang naar een andere partij. Met de beperkte kennis van nu is de verwachting dat mogelijk voor een deel van de medewerkers de arbeidsrelatie zal doorlopen tot in 2021 met als uiterste datum 31-12-2021. Op basis van deze verwachting is de begroting opgezet.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	36	36	36
Netto resultaat:	978	75	-55
Eigen vermogen per 31/12:	7.116	7.191	7.136
Vreemd vermogen per 31/12:	4.535	4.535	4.535

StadshavensOntwikkelingsFonds voor Innovatie & Economie C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				StadshavensOntwikkelingsFonds voor Innovatie & Economie C.V.	Economische ontwikkeling	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Rotterdam

Publiek belang: Bijdragen aan een duurzame gebiedsontwikkeling van het Stadshavensgebied, met de structuurvisie als grondslag. Gezien het karakter van het fonds en in het licht van de Europese betrokkenheid zullen de projecten aantoonbaar maatschappelijke effecten

Bestuurlijk belang:	De gemeente heeft zeggenschap binnen de Commanditaire Vennootschap uit hoofde van de gesloten samenwerkingsovereenkomst en heeft zeggenschap door zittingname in het toezichthoudende Investeringscomité.
Financieel belang:	De gemeente heeft een bijdrage (inbrengverplichting) verstrekt van €2.250.000,- ten behoeve van de fondsactiviteiten. Dit is gerealiseerd door de rijkssubsidie van Nota Ruimte - gelabeld voor Stadshavens - in te zetten als cofinanciering voor de Europese middelen.
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	De financiële risico's voor de gemeente zijn nihil zijn. De risico's die het fonds loopt, slaan niet terug op de gemeente. Verder zijn er intrinsieke risico's bij de leningen die het fonds verstrekt daar deze alleen mogelijk zijn wanneer er sprake is van marktfalen. Dit betekent dat er risico's zijn die de reguliere financiers niet (volledige) willen dragen. Dit speelt echter al sinds de oprichting van het fonds en de praktijk leert dat er goed en degelijk op wordt gestuurd.
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:	Via Kansen voor West 2 worden middelen bijgestort uit de verschillende thematische 'luiken'. Het wegzetten van de middelen naar de thema's Innovatie, Vestigingslocaties, Koolstofarm en Vraagrijde Energie gaat onverminderd verder, maar met name de laatste twee zullen extra aandacht vragen omdat het aantal uitgezette leningen op deze onderwerpen achterblijft ten opzichte van de andere twee thema's.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	-110	-50	93
Eigen vermogen per 31/12:	12.691	9.812	15.172
Vreemd vermogen per 31/12:	1.917	1.917	0

Stadsherstel Historisch Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Stadsherstel Historisch Rotterdam N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:							Rotterdam
Publiek belang:	Stadsherstel Historisch Rotterdam NV heeft tot doel het op een maatschappelijk en economisch verantwoorde wijze aankopen, renoveren, en exploiteren van monumentale en beeldbepalende gebouwen in Rotterdam.						
Bestuurlijk belang:	Het college van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en heeft het benoemingsrecht voor een van de zes commissarissen.						
Financieel	Het aandelenbelang van de gemeente vertegenwoordigt een waarde van circa € 1,5 miljoen.						

belang:

Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Deze vennootschap kent twee hoofdactiviteiten: de verhuur van monumentaal vastgoed en de aankoop, herontwikkeling en restauratie van nieuw vastgoed. De risico's liggen daarmee met name bij de bezettingsgraad van de verhuurportefeuille, en de financiële en kwalitatieve beheersing van herontwikkeling- en restauratieprojecten.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:	Stadsherstel werkt in 2020 verder aan twee grote projecten: de realisatie van een bezoekerscentrum bij het historische molencomplex aan de Kralingse Plas, en 'Heinekens Beerlab', een herontwikkeling van het Heinekengebouw in Crooswijk.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	1.177	1.547	1.547
Netto resultaat:	400	400	450
Eigen vermogen per 31/12:	15.500	18.000	19.480
Vreemd vermogen per 31/12:	12.000	12.000	11.400

Stedin Groep N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Stedin Groep N.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Het bezit is voortgekomen uit de fusie van het voormalig Rotterdamse Gemeentelijk Energie Bedrijf (GEB, opgericht 1879). met energie- en netwerkbedrijven van andere (omliggende) gemeenten. Het publiek belang is dat Stedin zorg draagt voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de gas- en elektriciteitsnetten. Ook minimaliseert Stedin de uitval of onderbreking van de gas- en elektriciteitstoevoer.			
Bestuurlijk belang:				Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en voorzitterschap van de Aandeelhouderscommissie van Eneco.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam bezit 1.575.145 aandelen met elk een nominale waarde van €100, hetgeen resulteert in een aandeelhoudersbelang van €31,69%.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				De boekwaarde van Stedin op de financiële balans van de gemeente is bij het opstellen van de begroting € 535.000. Het risico op waardevermindering (afboeking) van de gemeentelijke boekwaarde is nihil. Reden hiertoe is dat de reële marktwaarde van Stedin hoger is dan de gemeentelijke boekwaarde. Daarnaast kent Stedin een solide financiële- en vermogenspositie, hetgeen een afboeking niet waarschijnlijk maakt.			

Een risico voor de gemeente treedt op wanneer Stedin gegeven haar vermogenspositie of
tegenvallende resultaten een lager dividend uitkeert dan in de begroting van de gemeente is
opgenomen.

O.b.v. de huidige prognoses t.a.v. het netto resultaat van Stedin en de reeds aangepaste raming van
de gemeente is de verwachting dat de totale gemeentelijke dividendraming niet behoeft te worden
bijgesteld.

Ontwikkelingen en		Stedin – Algemeen
beleidsdoelen voor	De activiteiten van Stedin worden voor een belangrijk deel bepaald en begrensd door de regulering	
2021:	van de wettelijke taken zoals vastgelegd in de Elektriciteits- en Gaswet.	
	Dit betekent dat Stedin ook in 2021 haar kerntaken zal blijven uitvoeren zoals de aanleg, het onderhoud en beheer van gas- en elektriciteitsnetten. In het verlengde daarvan zal Stedin blijven inzetten op het beperken van de uitvalduur van gas en elektriciteit. Verder zal Stedin in 2021 ook de uitrol van Slimme Meters afronden. Dit stond gepland voor eind 2020, maar bij de uitrol is gelbeken dat niet alle Slimme Meters konden worden geplaatst. In tegenstelling tot eerdere jaren zorgt COVID-19 er wel voor dat Stedin in het verlengde van 2020 moet blijven inzetten op flexibiliteit en aanpassingsvermogen van alle betrokkenen bij haar infratructuurprojecten en thuis bij de klant.	
		Stedin - Energietransitie
	Eén van de pijlers van Stedin's meerjarige strategie is "de Energietransitie mogelijk maken". Ook in 2021 zal Stedin zich inzetten voor verslimming van haar elektriciteitsnet om meer en beter inzicht te hebben in de energiestromen en sneller storingen te kunnen oplossen. Ook kan Stedin zo beter voorspellen en sturen, zodat de spanningskwaliteit op orde blijft. Verslimmen betekent ook bestaande infrastructuur anders benutten, bijvoorbeeld door de gasnetten te gebruiken voor duurzame gassen zoals waterstof. Verder zal Stedin ook in 2021 een nadrukkelijke en actieve rol spelen in de Regionale Energiestrategie waar we als gemeente bij betrokken zijn. Samen met Stedin, het bedrijfsleven, bewoners en maatschappelijke partijen wordt onderzocht waar grootschalige duurzame energie opgewekt kan worden en welke alternatieve warmtebronnen beschikbaar zijn. Stedin voert voor iedere RES-regio een netimpactanalyse uit die inzicht geeft in de effecten van de regionale ambities op haar infrastructuur. Zo kunnen we beter voorzien welke aanpassingen aan onze netten nodig zijn en wat de (financiële) impact hiervan is. De plannen moeten 1 juli 2021 definitief zijn.	
		Stedin – Lange termijn financiering a.g.v. investeringen energietransitie
	Voornoemde zaken vergen extra investeringen van Stedin. Deze investeringen komen bovenop de lopende investeringen die nodig zijn om het elektriciteits- en gasnet goed te laten functioneren. In 2019 is derhalve een onderzoek gestart om instrumenten in kaart te brengen die de energietransitie voor Stedin financierbaar houden en in 2020 is daar een vervolg aan gegeven. Een factor die ook van belang is dat de huidige regulering niet voorziet in een verkorte terugverdiendij van investeringen. Om die reden is Stedin samen met andere netbeheerders in gesprek met de toezichthouder Autoriteit Consument & Markt om te bezien hoe de reguleringsmethodiek hierop beter zou kunnen aansluiten. Feit blijft dat op de korte en middellange termijn de aanvullende energietransitie investeringen veel van Stedin's financiële positie vergen. Om die reden verwacht	

Stedin de komende jaren tussen de ca.750 mln en 1 miljard euro aan extra eigen vermogen nodig te hebben om die investeringen te kunnen doen binnen de pijlers van haar financieel beleid waaronder de credit rating. Stedin onderzoekt met de gemeente en andere aandeelhouders de mogelijkheden om de balans van Stedin Groep te versterken. Bij het opstellen van deze begroting is door de aandeelhoudende gemeenten nog geen formeel besluit genomen over de wijze van vermogensversterking.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020**	Begroting 2021**
<i>*Stedin Groep geeft geen prospectieve informatie vrij. De ramingen zijn derhalve schattingen van de gemeente Rotterdam.</i> <i>**Resultaat is eenmalig hoger door verkoop van de bedrijfsactiviteiten van dochteronderneming Joulz Diensten.</i> <i>***Dit is exclusief een eventuele vermogensversterking / kapitaalstorting in Stedin van de gemeente Rotterdam.</i>			
Boekwaarde	536	536	536***
Netto resultaat:	325.000**	32.000	-5.000
Eigen vermogen per 31/12:	2.949.000	2.912.000	3.400.000
Vreemd vermogen per 31/12:	4.340.000	4.712.000	5.600.000

Swanbridge Capital B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Swanbridge Capital B.V.	Treasury	Vennootschap	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Rotterdam

Publiek belang: De gemeente hecht aan het innovatieklimaat in de stad, in het bijzonder rond de medische zorg. De gemeente ondersteunt de Life Science- sector door voldoende investeringskapitaal beschikbaar te stellen voor start-ups in een vroege fase van productontwikkeling, via Swanbridge Capital levert de gemeente hier zijn bijdrage aan.

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging van het college van B en W in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en het benoemingsrecht van één lid van de Investor Board.

Financieel belang: Het totale gemeentelijke commitment bedraagt € 1 mln; met dit bedrag bezit de gemeente 24,69% van de aandelen. De gemeente is aandeelhouder van 100 aandelen met een nominale waarde van € 1,- per aandeel.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Dit investeringsfonds participeert in jonge, innovatieve bedrijven. Dit zijn zeer risicovolle investeringen en bij succes van één of enkele van deze investeringen zijn de opbrengsten navenant. Door via een investeringsfonds samen met andere partijen in meerdere bedrijven te investeren worden de risico's gedeeld. De gemeente heeft €1 mln. aan kapitaal toegezegd aan dit fonds. Wanneer de waardeontwikkeling van de participaties tegenvalt, zal de gemeente op deze investering moeten afwaarderen. De verkoop van de participaties kan ook leiden tot een baat wanneer de verkoopopbrengst de boekwaarde overstijgt.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021: Het fonds gaat de laatste twee jaren van de investeringsfase in (2020 en 2021). Er zijn in de eerste jaren minder investeringen gedaan dan gepland. Verwacht wordt dat in 2020 in ieder geval twee nieuwe investeringen gedaan zullen worden.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	144	475	600
Netto resultaat:	-200	-200	-121
Eigen vermogen per 31/12:	700	320	774
Vreemd vermogen per 31/12:	700	1000	1381

Tower Hotel Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Tower Hotel Rotterdam B.V.	Treasury	Vennootschap	Te beëindigen
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			

Publiek belang: De gemeente hecht belang aan een 5*-hotel in de Rotterdamse binnenstad in verband met het vestigingsklimaat voor (internationale) bedrijven en toerisme.

Bestuurlijk Vertegenwoordiging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

belang:

Financieel Kapitaalstorting van €2.100.000 in het geplaatst kapitaal van de vennootschap Tower Hotel Rotterdam B.

belang: V. In 2016 is een vordering van €544.667 omgezet in cumulatief preferent kapitaal. De gemeente Rotterdam heeft daarmee een relatief belang van 14,3% in het geplaatste kapitaal van de vennootschap. De gemeente Rotterdam heeft in 2009 een lening verstrekt met een hoofdsom van €1.300.000. De restantheofdsom bedraagt per 31 december 2019 € 950.000. Deze leningen zijn omgezet in cumulatief preferente aandelen zonder stemrecht. In september 2020 heeft de gemeente de gewone aandelen en een deel van de cumulatief preferente aandelen verkocht. De gemeente heeft nog een aantal cumulatief preferente aandelen over. Deze zullen in februari 2022 worden verkocht tegen een prijs die afhankelijk is van het resultaat van Tower Hotel Rotterdam B.V. in 2021.

Risico- Er is een voorziening getroffen. Daarmee is het risico gemitigeerd. Verder heeft de gemeente een inschatting overeenkomst over de verkoop van haar belang. Na verkoop resteert geen risico meer. (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)

Ontwikkelingen Voor Tower Hotel Rotterdam zal 2021 in het teken staan van herstel van de coronacrisis. Met een nieuwe en eigenaar aan boord zal het hotel de renovatie voortzetten en inzetten over vergroten van de beleidsdoelen bezettingsgraad en de gemiddelde kamerprijs. Bij de cijfers ultimo 2021 voor Tower Hotel Rotterdam B.V. voor 2021: is uitgegaan van het rondkomen van een voorgenomen transactie, waarbij een investeerder het volledige hotel (dus ook de aandelen van de gemeente) in handen krijgt. Momenteel wordt de Memorandum of Understanding die de gemeente heeft ondertekend verder uitgewerkt. De transactie zal naar verwachting voor het einde van 2020 plaatsvinden.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019*	Begroting 2020	Begroting 2021**
* het gaat om geraamde cijfers aangeleverd door Tower Hotel Rotterdam B.V.			
** dit is niet de definitieve begroting voor 2020, het gaat om een globale indicatie aangeleverd			

door Tower

Hotel Rotterdam

B.V.

Boekwaarde	480	480	4.143
Netto resultaat:	218	4.950	-1.566
Eigen vermogen	-5.885	-1.235	4.390
per 31/12:			
Vreemd	12.925	8.575	n.n.b.
vermogen per			
31/12:			

Warmtebedrijf Holding B.V.

Treasury Vennootschap

Te

continueren

Verbonden	Taakveld	Soort	Status
partij			

Warmtebedrijf	Treasury	Vennootschap	Te continueren
Holding B.V.			

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Rotterdam

Publiek belang: De gemeente heeft het Warmtebedrijf opgericht om industriële restwarmte te kunnen benutten voor de verwarming van woningen en bedrijfspanden in de gemeente Rotterdam. De restwarmte wordt afgenomen van de afvalverbrandingsinstallatie (AVI) Rozenburg. In het verleden werd deze restwarmte niet benut. Het publieke belang betreft een meer duurzame energiebenutting door levering van restwarmte aan eindgebruikers in de stad. De warmtelevering komt in de plaats van verbruik van fossiele brandstoffen voor verwarming en warm water. Daarmee verbetert bijvoorbeeld ook de luchtkwaliteit, omdat de uitstoot van schadelijke stoffen navenant daalt. Dit zijn allemaal stappen richting een schone stad.

Bestuurlijk belang: College van B en W is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang: De gemeente stond borg voor een lening van WBR bij BNG. Deze lening is per 1 oktober 2020 beëindigd. BNG heeft de gemeente aangesproken onder de borg aangezien WBR niet zelf in staat was om de lening terug te betalen. De gemeente heeft de lening afgelost en heeft nu een vordering van €101,8 mln. op WBR. Deze vordering zal worden gefinancierd na scenariokeuze. In het kader van de financiering van WBR zal de gemeente een aanvullende lening verstrekken aan WBR. Ook zal de gemeente WBR een exploitatiesubsidie verstrekken.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) Door het aflossen van de lening bij BNG waar de gemeente borg voor stond is het risico voor de gemeente gedaald. Aan de andere kant is het gestorte aandelenkapitaal (en de boekwaarde) toegenomen. Verder is er een nieuwe lening verstrekt.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen WBR werkt aan het vergroten van het aantal aansluiting in Rotterdam. Verder zal 2021 in het teken staan van het uitwerken van het gekozen toekomstscenario. Ook bereidt WBR zich voor op de wijzigingen die de Warmtewet 2.0 met zich mee kunnen brengen.

voor 2020:

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020*	Begroting 2021*
* Gebaseerd op 'going concern'			
Boekwaarde	26.925	26.925	n.n.b.
Netto resultaat:	-6.000	-4.000	n.n.b.
Eigen vermogen	41.000	33.000	n.n.b.
per 31/12:			
Vreemd vermogen per 31/12:	110.000	120.000	n.n.b.

WOM Vastgoed BV	Beheer overige gebouwen en gronden	Vennootschap	Te beëindigen	Verbonden partij WOM Vastgoed BV Beheer overige gebouwen en gronden Vennootschap Te beëindigen Algemene gegevens Vestigingsplaats: Rotterdam Publiek belang: Geen. Bestuurlijk belang: Het college van B en W vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De statutaire directie wordt gevormd door een ambtelijke vertegenwoordiger. Financieel belang: De gemeente Rotterdam is volledig eigenaar en 100% aandeelhouder van de WOM Vastgoed B.V. Het gestorte aandelenkapitaal bedraagt € 227.162,- Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) In een liquidatieproces zoals bij WOM Vastgoed worden de resterende vorderingen op derden en schulden aan derden afgewikkeld. Als er na afwikkeling geen schulden meer zijn en als er een positief eigen vermogen resteert, wordt in de regel een slotdividend aan aandeelhouders uitgekeerd. De aandeelhouders lopen afhankelijk van de verdere afwikkeling het risico dat het slotdividend lager is dan eerder is geprognosticeerd doordat er meer schulden c.q.of schuldeisers blijken te zijn en dit niet gecompenseerd wordt door de openstaande vorderingen (debiteuren die aan WOM nog een schuld moeten betalen) of dat de omvang van de schulden dusdanig is dat dit leidt tot een negatief eigen vermogen. Vooralsnog is de inschatting dat voor de gemeente de kosten die verbonden zijn met de verdere liquidatie en afwikkeling van vordering en schulden beperkt zullen zijn. Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020: Sinds 2019 is WOM Vastgoed formeel in liquidatie. In de periode heeft een bestuurswissel plaatsgevonden, waarbij de bestuurder tevens vereffenaar is en de liquidatie uitvoert. De prognose is dat de vennootschap in 2021 zal zijn geliquideerd. Er vinden geen bedrijfsactiviteiten meer plaats, het vastgoed is immers in 2015 reeds overgedragen aan de gemeente. Er is door de aandeelhouders een vereffenaar aangesteld die tezamen met de juridisch adviseurs werkzaamheden uitvoert om de vennootschap te ontbinden, o.a. door het opheffen van de

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Boekwaarde	0	0	0
Netto resultaat:	In liquidatie	In liquidatie	Geliquideerd
Eigen vermogen per 31/12:	In liquidatie	In liquidatie	Geliquideerd
Vreemd vermogen per 31/12:	In liquidatie	In liquidatie	Geliquideerd

Stichtingen

Een verbonden partij kan een stichting zijn. Stichtingen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft, of waartoe het College expliciet besloten vallen onder de term verbonden partij. Dit geldt alleen als er *geen* sprake is van een subsidierelatie. Als de gemeente een stichting in overwegende mate subsidie geeft, valt die stichting onder 'gesubsidieerde instellingen' en is het geen verbonden partij.

De Bibliotheek Rotterdam en de in 2019 opgerichte stichting Natuur- en Milieueducatie zijn de enige twee stichtingen die door het college als een verbonden partij zijn aangemerkt (een stichting is niet automatisch een verbonden partij). Beide stichtingen worden in 2021 gecontinueerd.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten stichtingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande stichtingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in stichtingen

Geen.

Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
Bibliotheek	Media	Stichting	Te continueren
Algemene gegevens			

Vestigingsplaats:	Rotterdam		
Publiek belang:	Gezien de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de openbare bibliotheek, en de nauwe verwevenheid tussen bibliotheekwerk en democratie, is gekozen voor een constructie als verbonden partij.		
Bestuurlijk belang:	Statutaire bevoegdheden als aangesloten instelling.		
Financieel belang:	De inbrengwaarde van de activa (collectie, inventaris). Het subsidiebedrag in 2020 is: € 19.916.000,-		
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	Bibliotheek Rotterdam kampt niet met actuele risico's. COVID-19 heeft niet tot acute financiële problemen geleid, omdat Bibliotheek Rotterdam voor een groot deel van de bedrijfsvoering afhankelijk is van de gemeentelijke subsidie. Voor de langere termijn zijn er risico's in de vorm van een teruglopend aantal betalende leden en de mogelijkheid van een lager subsidieniveau. Bibliotheek Rotterdam heeft voor het genereren van eigen inkomsten een contributiemodel, volwassen leden betalen een contributie voor lidmaatschap van de bibliotheek (leden <18 zijn gratis lid). Landelijk staat dit model onder druk, door het teruglopen van het aantal betalende leden (volwassenen -28,2% tussen 2010 en 2018). Ook de tijdelijke sluiting van locaties en andere COVID-19 maatregelen die van invloed zijn op de programmering en activiteiten, kunnen ertoe leiden dat het aantal leden verder afneemt. Naast een terugloop van eigen inkomsten, is de terugloop van subsidie een risico voor Bibliotheek Rotterdam. Het grootste deel van de inkomsten van de bibliotheek is afkomstig van subsidies (2019: 89%). Zowel een terugloop in subsidieniveau als een ontoerijkende indexatie leidt tot een risico in het op niveau houden van de aanwezigheid in de stad en de kwaliteit van de dienstverlening. Ten aanzien van de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat wordt een onderzoek uitgevoerd naar de verbouwingsmogelijkheden van het pand. Hierbij worden verschillende ambitieniveau's onderzocht. Dit biedt zowel risico's als kansen voor de toekomstige invulling van de Centrale Bibliotheek, afhankelijk van het scenario waarvoor uiteindelijk gekozen wordt.		
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:	Bibliotheek Rotterdam help Rotterdammers bewust, kritisch en actief deel te nemen aan de samenleving. Dit doet de bibliotheek door enerzijds een uitgebreide programmering aan te bieden waarin Rotterdammers kennis en vaardigheden aangereikt krijgen om mee te kunnen doen. Anderzijds doet de bibliotheek dit door het aanbod laagdrempelig en in de nabijheid van Rotterdammers aan te bieden. Bibliotheek Rotterdam heeft hiertoe het aantal vestigingen en het aantal activiteiten uitgebreid in beleidsperiode 2017 - 2020. Bibliotheek Rotterdam biedt een laagdrempelig en toegankelijk netwerk aan bibliotheekvestigingen, met een aanbod dat is afgestemd op de samenstelling en behoeften van het gebied. De bibliotheek vormt een hoeksteen in het oplossen van sociaal-maatschappelijke problemen waar Rotterdam mee kampt. In het bijzonder het terugdringen van laaggeletterdheid, het ontwikkelen van (digitale) basisvaardigheden en het voorkomen van eenzaamheid (in het bijzonder onder ouderen). De programmering van de bibliotheek is afgestemd op deze uitdagingen. De Bibliotheek bereidt zich voor op een beleidsperiode 2021 - 2024. Hiertoe zijn door de gemeenteraad in 2019 uitgangspunten meerjarenbeleid 2021 - 2024 vastgesteld en wordt in 2020 het meerjarenbeleidsplan 2021 - 2024 door het college vastgesteld. Hierin verschuift de nadruk van het weer op niveau krijgen van de fysieke aanwezigheid in de stad, naar het verder ontwikkelen van een effectief en kwalitatief aanbod voor én met Rotterdammers, dat is toegesneden op de behoeften van specifieke doelgroepen.		
Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto resultaat:	-158	10	6
Eigen vermogen	6.549	6.559	6.565

per 31/12:

Vreemd	5.057	5.172	5.343

vermogen per

31/12:

Stichting	Openbaar	Stichting	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
Natuurstad	groen en		continueren	partij			
(Natuur en	(openlucht)						
Milieu-	recreatie -			Stichting	Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	Stichting	Te continueren
educatie)	NME			Natuurstad			
				(Natuur en			
				Milieu-educatie)			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:		Het bevorderen van kennis en waardering voor natuur en milieu in Rotterdam onder meer door de exploitatie van kinderboerderijen en educatieve tuinen en het aanbieden van lesprogramma's over natuur, milieu en duurzaamheid.					
Bestuurlijk		Benoeming van alle leden van de raad van toezicht, benoemingsrecht voor de directeur, informatierecht voor alle benodigde informatie					
belang:							
Financieel		Kapitaalstorting van €340.000 en en jaarlijkse subsidie van €875.000.					
belang:							
Risico-		Natuurstad biedt een laagdrempelig aanbod van educatie, recreatie en participatie op het gebied van natuur en milieu. De activiteiten zijn					
inschatting		vooral gericht op kinderen. Het gaat om instandhouding van 8 kinderboerderijen en lessen natuureducatie. Natuurstad gaat in 2021 een					
(BBV, art. 11		strategie in gang zetten waarbij ook voor meerdere opdrachtgevers activiteiten worden uitgevoerd.					
eerste lid, sub b)							
Ontwikkelingen		Natuurstad voorziet risico's in meerkosten voor salarissen door loonstijgingen op grond van de cao Vermo. Daarnaast is een risico dat					
en		geraamde opbrengsten van derden op basis van de strategie niet kunnen worden gerealiseerd.					
beleidsdoelen							
voor 2019:							
Financiële		Jaarrekening 2019		Begroting 2020		Begroting 2021	
gegevens							
Netto resultaat:		541.541		0		0	
Eigen vermogen		1.137		1.137		1.137	
per 31/12:							
Vreemd		2.239		2.239		2.239	
vermogen per 31							
/12:							

Ook een coöperatieve vereniging kan een verbonden partij zijn. Een coöperatieve vereniging heeft als doel in bepaalde materiële behoeften van de leden te voorzien. In tegenstelling tot een gewone vereniging kan een coöperatieve vereniging de aansprakelijkheid van de leden beperken of helemaal uitsluiten. Bij de volgende commanditaire vereniging zijn de leden uitgesloten van aansprakelijkheid (UA). Bij een gewone vereniging zijn de leden wel hoofdelijk aansprakelijk.

Te continueren gemeentelijke deelname in verenigingen

De gemeente continueert haar deelname in de vereniging Wigo4it. Wigo4it is een coöperatie die in dienst van én samen met de 4 grote gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag, ook wel de G4) - integrale ICT-oplossingen ontwikkelt voor het aanvragen en verstrekken van uitkeringen, het begeleiden van mensen naar werk en het aanvragen en verstrekken van zorg.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten verenigingen of nieuwe gemeentelijke deelname in bestaande verenigingen

Geen.

Te beëindigen gemeentelijke deelname in verenigingen

Geen.

Verbonden	Taakveld	Soort	Status
partij			
Wigo4it C. V.	Inkomensregelingen	Vereniging	Te continueren
Verbonden partij			
Taakveld			
Soort			
Status			
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:			
Den Haag			
Publiek belang:			
Zonder winstoogmerk de ICT-functie voor de sociale diensten van de G4 verzorgen. De afgelopen jaren hebben de diensten de overstap gemaakt naar dezelfde ICT-systemen voor de gemeentelijke taken rond 'werk' en 'inkomen'. Wigo4it beheert deze systemen en ontwikkelt ze door.			
Bestuurlijk belang:			
Vertegenwoordiging door het college van B en W (vakwethouder) in de algemene deelnemersvergadering. Het bestuur heeft een externe adviesraad ingesteld om de visie en aanpak van Wigo4it te kunnen spiegelen aan de kennis en ervaring van deskundigen en managers van binnen en buiten de overheid.			
Financieel belang:			
In het deelnemersconvenant staat dat elke deelnemer € 25.000 in het eigen vermogen van de Coöperatie Wigo4it U.A. stort. Daarnaast is er een jaarlijkse bijdrage. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam is in 2021 € 13,5 mln.			
Risico-inschatting			
Het risico bestaat dat de gemeente Amsterdam uit de coöperatie stapt, waardoor het financieel aandeel van de andere steden op termijn groter wordt.			
(BBV, art. 11			
eerste lid, sub b)			
Indien van toepassing worden overige risico's afgedekt door het vormen van een voorziening binnen de corporatie.			

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2020: Naar aanleiding van de herorientatie op de dienstafname van de G4 bij Wigo4it zal Wigo4it afgeslankt worden, sec werkend voor het domein inkomen. Dit gaat gepaard met een aanpassing van de organisatiestructuur, waarbij de voorzieningen voor Werk, Klantinteractie en Zorg worden afgebouwd.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto resultaat:	2.727	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	8.285	8.285	5.658
Vreemd vermogen per 31/12:	11.218	11.212	11.212

Gemeenschappelijke regelingen

De Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) biedt overheden de mogelijkheid een deel van hun bestuurstaken te verplaatsen naar een openbaar lichaam. Dit wordt 'verlengd lokaal bestuur' genoemd. Gemeenten kunnen dan een openbaar lichaam instellen. Zo'n openbaar lichaam is een rechtspersoon en kent drie organen: een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter. Dit hoofdstuk gaat alleen in op de gemeenschappelijke regelingen die een 'verbonden partij' zijn. Daaronder vallen niet de zogeheten lichte regelingen, omdat in deze regelingen geen sprake is van een bestuurlijk onderdeel. Het zijn samenwerkingsverbanden zonder bestuursorganen.

Te continueren gemeentelijke deelname in gemeenschappelijke regelingen

De gemeente continueert in 2021 haar deelname in negen gemeenschappelijke regelingen. Dit zijn: Metropoolregio Rotterdam - Den Haag, GGD Rotterdam-Rijnmond, Grondbank RZG Zuidplas, DCMR, Jeugdhulp Rijnmond, Nieuw Reijerwaard, Openbaar Lichaam Gezamenlijke Brandweer, Openbaar lichaam Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond en het Recreatieschap Rottemeren.

Gemeentelijke deelname in nieuw op te richten gemeenschappelijke regelingen of nieuwe gemeentelijk deelname in bestaande gemeenschappelijke regelingen

Volgens huidige inzichten is de gemeente niet voornemens om in 2021 deel te nemen in nieuw op te richten of al bestaande gemeenschappelijke regelingen.

Te beëindigen deelname in gemeenschappelijke regelingen

De gemeente is niet voornemens om haar deelname in een van de negen gemeenschappelijke regelingen te beëindigen.

In de vorige begroting is gemeld dat de gemeente uittreedt als lid van de gemeenschappelijke regelingen (recreatieschappen): Midden Delfland, Koepelschap Buitenstedelijk Groen, Voorne Putten Rozenburg en IJsselmonde.

Voor het recreatieschap Voorne-Putten Rozenburg geldt dat Rotterdam tot en met 2022 een uittreedvergoeding van € 150 per jaar betaalt. De gemeente Rotterdam heeft het beheer van de Landtong Rozenburg overgenomen van het recreatieschap. De naam van het recreatieschap is omgezet naar Voorne-Putten, mede als gevolg van uittreding Rotterdam en de overname van het beheer van de Landtong Rozenburg.

Het recreatieschap IJsselmonde blijft bestaan als gemeenschappelijke regeling met vijf deelnemers: zijnde de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard, Hendrik Ido Ambacht, Ridderkerk en Zwijndrecht. De gemeente Rotterdam betaalt tot en met 2025 een jaarlijkse uittreedvergoeding van € 854 per jaar.

Verbonden	Taakveld	Soort	Status
partij			
GGD	Volksgezondheid	Gemeenschappelijke	Te
Rotterdam-		Regeling	continueren
Rijnmond			
GGD Rotterdam-			
Rijnmond			
Algemene gegevens			
Vestigingsplaats:			
Rotterdam			
Publiek belang:			
De lichamelijke gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen beschermen en bevorderen, en daarnaast ziekten onder de bevolking voorkomen of vroegtijdig opsporen.			
Bestuurlijk			
De gemeente Rotterdam heeft één lid en één plaatsvervangend lid in het Algemeen Bestuur.			
belang:			
Financieel			
Rotterdam voert deze regeling uit. Uitgaven voor de uitvoering van deze wettelijke taken en inkomsten vanuit			
belang:			
regiogemeenten (inwonerbijdragen) zijn onderdeel van de gemeentebegroting. Voor het complete verzorgingsgebied Rotterdam-Rijnmond is het budget in 2021 € 9,5 mln. De regiogemeenten dragen daarvan € 4,6 mln bij. De resterende € 4,8 mln komt voor rekening van de gemeente Rotterdam.			
Aangezien Rotterdam deze regeling uitvoert, is onderstaande voor deze regeling niet van toepassing.			
Risico-			
Wat nog onzeker is is het structurele effect van de corona-crisis. Momenteel is nog niet bekend of er naar			
inschatting			
aanleiding van corona nog maatregelen genomen moeten worden of personeelsuitbreiding moet plaatsvinden			
(BBV, art. 11			
voor een versterking van de GGD organisatie ivm het voorbereid zijn op toekomstige uitbraken. Zodra			
eerste lid, sub b)			
hierover meer bekend is zal eventueel een wijziging op de begroting via een formeel traject moeten plaatsvinden dan wel zal in de begroting voor 2022 hier rekening mee gehouden moeten worden.			
Ontwikkelingen			
De GGD zal ook in 2021 onverminderd inzetten op de levering van de basistaken aan de deelnemende 15			
en			
gemeenten. De corona/COVID-19 uitbraak laat zien dat een pandemie grote gevolgen kan hebben voor de volksgezondheid en de samenleving in het geheel. Het is de verwachting dat ook in 2021 de gevolgen van de			
beleidsdoelen			
volksgezondheid en de samenleving in het geheel. Het is de verwachting dat ook in 2021 de gevolgen van de uitbraak nog zullen doorwerken, al dan niet omdat er concrete uitvoering gegeven moet worden aan een			
voor 2021:			
vaccinatiecampagne oid. In de begroting 2021 is hier nog geen rekening mee gehouden omdat deze			

opgesteld is vlak voor de uitbraak in Nederland. Bovendien zal vanuit het rijk nog financiering plaatsvinden, alhoewel op dit moment nog niet duidelijk is of er nog onderdelen overblijven die niet gedekt zijn.

				Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
				Netto resultaat:	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
				Eigen vermogen per 31/12:	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
				Vreemd vermogen per 31/12:	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Grondbank	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
RZG Zuidplas		Regeling	continueren	partij			
				Grondbank	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
				RZG Zuidplas			
				Algemene gegevens			
				Vestigingsplaats:	Den Haag		
				Publiek belang:	Het behartigen van het belang van de gemeente Rotterdam in het ontwikkelingsgebied van de Zuidplas voor wat betreft de ontwikkeling van de woningbouw, bedrijventerreinen en het waarborgen van voldoende hoogwaardige plankwaliteit.		
				Bestuurlijk belang:	De gemeente Rotterdam heeft één lid in het Dagelijks Bestuur lid, die tevens tweede vice-voorzitter is en een vervanger. Daarnaast heeft de gemeente Rotterdam twee leden in het Algemeen Bestuur.		
				Financieel belang:	De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voor 40% deelnemer. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2021 € 0,9 mln.		
				Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)	In juni 2019 is door de gemeenteraad Zuidplas de concept ontwikkelingsvisie vastgesteld voor de ontwikkeling van het Middengebied Zuidplaspolder. Sindsdien wordt er, in afstemming met de partners in de Grondbank, toegewerkt naar een Masterplan. Zuidplas streeft er naar om het Masterplan in het najaar van 2020 door hun raad te laten vaststellen. In de 1e fase zal er een dorp ontwikkeld worden van ca. 4.000 woningen, waarbij uitbreiding op termijn mogelijk is. Momenteel is nog niet precies duidelijk welke gronden van de Grondbank hierbij betrokken worden en tegen welke prijs. Als gevolg daarvan is op dit ogenblik nog niet duidelijk hoe de waardeontwikkeling van de Grondbank gronden zal zijn. Het risico van afboeking op deze gronden kan dan ook nog niet worden uitgesloten. De verwachting is dat er in het najaar van 2020 meer duidelijkheid zal zijn over de waarde van de gronden die binnen de 1e fase vallen.		
				Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:	Er vanuitgaande dat in het najaar van 2020 het masterplan door de raad van Zuidplas wordt vastgesteld, zal 2021 vooral in het teken staan van het omgevingsplan en MER-onderzoek. Vanuit Rotterdam is het van belang dat onze randvoorwaarden zoals onder andere 30% sociale woningbouw, een complementair woningbouwprogramma en een goede (OV-)bereikbaarheid goed worden geborgd in het omgevingsplan.		
				Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021

				Netto resultaat:	623	0	10.000
				Eigen vermogen	-17.253		-7.253
				per 31/12:			
				Vreemd	95.500	70.000	90.500
				vermogen per			
				31/12:			
Instandhouding	Milieubeheer	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
en Beheer		Regeling	continueren				
DCMR				partij			
				Instandhouding	Milieubeheer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
				en Beheer			
				DCMR			
Algemene gegevens							
				Vestigingsplaats:			Schiedam
Publiek belang:				De milieuproblemen in de regio Rijnmond worden aangepakt door intensieve samenwerking tussen betrokken overheden. Rotterdam heeft een groot deel van de uitvoering van de milieutaken neergelegd bij de DCMR Milieudienst Rijnmond. Die geeft bijvoorbeeld milieuvergunningen af, voert controles uit, begeleidt bodemsaneringen of laat milieumetingen uitvoeren. De dienst stelt ook milieupartijen beschikbaar en adviseert rond het beleid van de gemeente Rotterdam.			
Bestuurlijk				De wethouder Milieu zit in Dagelijks Bestuur, de wethouders Milieu en Financiën zitten in het Algemeen belang:			
Financieel				De gemeente Rotterdam draagt jaarlijkse naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling.			
belang:				De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2021 € 18,0 mln. Aanvullend worden middelen beschikbaar gesteld voor toenemende inzet van DCMR, € 2,0 mln.			
Risico-				DCMR kent een systeem van risicomanagement. Voor in beeld zijnde risico's zijn bestemmingsreserves gevormd. Daarnaast wordt een ratio weerstandsvermogen aangehouden van 1,0 < x < 1,4. Mochten er zich (BBV, art. 11 risico's voordoen waar niet in voorzien is, en waarvoor ook het weerstandsvermogen ontoereikend is, dan kan eerste lid, sub b) Rotterdam uit hoofde van deelname in de gemeenschappelijke regeling voor ca 1/3 worden aangesproken.			
Ontwikkelingen				Ook in 2021 ligt de aandacht binnen het werkpakket van de GR DCMR op de wettelijke vergunningverlenings- en , toezichts- en handhavingstaken. Daarnaast ligt de nadruk op de advisering bij complexe vraagstukken op beleidsdoelen het gebied van gezondheid en leefomgevingskwaliteit bij de woningbouwopgave, alsmede op de voor 2021: voorbereidingen voor de implementatie van de Omgevingswet.			
Financiële				Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	
gegevens							
				Netto resultaat:	0	0	0
				Eigen vermogen	3.453	2.551	3.200
				per 31/12:			
				Vreemd	11.100	10.000	10.000
				vermogen per			

Jeugdhulp	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
Rijnmond		Regeling	continueren	partij			
				Jeugdhulp	Maatwerkdienstverlening	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
				Rijnmond			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				Een kwalitatief goede en efficiënte uitvoering van jeugdhulp in het Rijnmondgebied van de gemeenschappelijke regeling.			
Bestuurlijk belang:				Elke deelnemende gemeente wijst vanuit haar College van B en W een vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur aan, alsmede een plaatsvervanger.			
Financieel belang:				De gemeente draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling en is voor ongeveer 53% deelnemer. De deelnemersbijdrage van de gemeente is in 2021 € 119,5 mln, waarvan € 8,5 mln voor VTRR en € 1,4 mln uit het transformatiefonds afkomstig (hetgeen binnen de GRJR wordt uitgegeven). De gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond is een inkoopcombinatie van vijftien gemeenten voor de inzet van jeugdhulp en kent slechts een klein eigen vermogen (ongeveer 1,0%) en geen vreemd vermogen. Ze sluit geen financieringen af (schulden/vreemd vermogen). Bij een eventueel tekort dragen de gemeenten naar rato bij en bij een overschot (nettoresultaat) ontvangen zij naar rato.			
Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Het risico inzake GRJR zit op dit moment in het feit dat er geen directe sturing noch informatievoorziening vanuit de eigen Gemeente mogelijk is. De geleverde P&C producten vanuit de GRJR blijken niet juist en tijdig genoeg om in de sturing van de budgetten van Rotterdam mee te nemen. Zowel bij de GRJR als de Gemeente Rotterdam worden trajecten opgestart om deze informatievoorziening op gewenst niveau te krijgen.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				Jonge Rotterdammers groeien veilig, gezond en kansrijk op. Jonge Rotterdammers moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen die bijdragen aan een sterkere stad. Stevige en effectieve preventie, gericht op de belangrijkste factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van kinderen, maakt het mogelijk om al vroeg het perspectief te versterken en problematiek te voorkomen en beperken. Dat is beter dan problemen verhelpen of dempen. Hiermee kan de beweging naar voren worden gemaakt, zoals bedoeld met de transformatie van de jeugdhulp: van zware en dure zorg naar lichte en gerichte hulp en zelfs het voorkomen van hulp. Voor gezinnen en jeugdigen die dat nodig hebben is er professionele ondersteuning en hulp indien nodig. Deze hulp is effectief en efficiënt, met aandacht voor wachttijden binnen de gestelde normen. De hulp wordt zoveel mogelijk rond de jeugdige en/of het gezin georganiseerd.			
Financiële gegevens		Jaarrekening 2019		Begroting 2020		Begroting 2021	
Netto resultaat:		0		0		140	
Eigen vermogen per 31/12:		249		249		0	
Vreemd		N.v.t.		N.v.t.		0	

vermogen per

31/12:

Metropoolregio	Overhead	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
Rotterdam -		Regeling	continueren	partij			
Den Haag							
				Metropoolregio	Overhead	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
				Rotterdam -			
				Den Haag			
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Rotterdam			
Publiek belang:				De samenwerking tussen de gemeenten bevorderen met het oog op een voorspoedige ontwikkeling in het gebied en het beheer van de voorzieningen rond verkeer en vervoer en het economisch vestigingsklimaat die aan de regio toevertrouwd zijn.			
Bestuurlijk belang:				Burgemeester en portefeuillehouders Verkeer & Vervoer en Economie & Werkgelegenheid nemen zitting in Algemeen Bestuur.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling voor het onderdeel Economisch Vestigingsklimaat. De overige bijdrage is afkomstig uit Rijksmiddelen (BDU Verkeer en Vervoer). De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2021 € 1,73 mln,- (€2,68 per inwoner).			
Risiko-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				In 2016 besloot het Algemeen Bestuur van de MRDH om zowel de bestaande als de toekomstige financiering van RET en HTM over te nemen van de gemeenten Rotterdam resp. Den Haag. (hiermee is de balanspositie ultimo 2017 fors uitgebreid met 891 miljoen euro). De hieraan verbonden risico's zijn beperkt, o.a. omdat de MRDH zelf zorg draagt voor de integrale bekostiging van rente en afschrijving van alle door haar goedgekeurde railinvesteringen in het OV. Voor de afdekking van het resterende risico heeft de MRDH een risicoreserve ingesteld. Ook heeft het algemeen bestuur van de MRDH na zienswijze door de regiogemeenten op 21 december 2017 de Verordening bussenleningen vastgesteld Voor elke verstrekte lening wordt een toereikende risicoreservering opgebouwd als onderdeel van het eigen vermogen van de MRDH.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				Het algemeen bestuur van de MRDH heeft in juli de Strategische agenda 2022: Samen aan het werk! vastgesteld. De Strategische Agenda omvat naast de twee kerntaken, verkeer en vervoer en economisch vestigingsklimaat, vanuit de twee kerntaken ook een aantal terreinen die met deze twee kerntaken onlosmakelijk verbonden zijn. De verstedelijkingsopgave kan niet los worden gezien van de infrastructuur. Woningen bouwen kan alleen als openbaar vervoer, wegen en fietspaden daar goed op afgestemd zijn. En de economie vereist dat de energietransitie goed verloopt.			
Financiële gegevens		Jaarrekening 2019		Begroting 2020		Begroting 2021	
Netto resultaat:		7.245		6.150		2.064	
Eigen vermogen per 31/12:		21.899		28.427		30.465	

				Vreemd	921.818	1.059.650	1.230.405
				vermogen per			
				31/12:			
Nieuw- Reijerwaard	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Nieuw- Reijerwaard	Wonen en bouwen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Algemene gegevens							
Vestigingsplaats:				Gemeente Ridderkerk			
Publiek belang:				De GR Nieuw Reijerwaard heeft tot doel en als belang het binnen diens rechtsgebied ontwikkelen en realiseren van minimaal 90 hectare bedrijventerrein op de locatie Nieuw Reijerwaard met de daarbij horende ontsluiting en het daarbij horende groen.			
Bestuurlijk belang:				Benoeming twee leden en twee plaatsvervangende leden van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur.			
Financieel belang:				De gemeente Rotterdam draagt naar rato risico in deze gemeenschappelijke regeling.			
Risico- inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b)				Risico-analyse vindt onder meer plaats door middel van een zogeheten Monte Carlo-simulatie. Middels een Monte-Carlosimulatie kan het risicoprofiel van een grondexploitatie worden bepaald, in de vorm van de bandbreedte waarbinnen het resultaat is gelegen. Van diverse invoergegevens wordt in de grondexploitatie een bandbreedte gedefinieerd waarbinnen deze kan bewegen. In de grondexploitatie opgenomen kosten en opbrengsten kunnen immers in de praktijk zowel mee- als tegenvallen. Tevens wordt aangegeven wat de meest waarschijnlijke waarde is, hetgeen over het algemeen de waarde is welke in de grondexploitatie is opgenomen. De bandbreedte van het resultaat met een 90% betrouwbaarheidsinterval bevindt zich tussen € - 20,6 miljoen en € 4,2 miljoen.			
Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021:				We verwachten bijna 10 hectare grondverkoop te gaan realiseren. Onze inzet aan de IJsselmondse Knoop zal zich steeds meer gaan verplaatsen van de tekentafel naar de fysieke locatie.			
Financiële gegevens				Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	
Netto resultaat:				0	0	0	
Eigen vermogen per 31/12:				0	0	0	
Vreemd vermogen per 31/12:				137.671	146.490	135.362	
Openbaar Lichaam	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status

Gezamenlijke

Brandweer

Openbaar	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Lichaam			
Gezamenlijke			
Brandweer			

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Rozenburg

Publiek belang: De Gezamenlijke Brandweer is een samenwerkingsverband tussen bedrijven in het haven- en industriegebied van Rotterdam en de Gemeente Rotterdam. De organisatie verzorgt in dit gebied de brandbestrijding en hulpverlening en heeft daarbij de verplichting tot het instand houden van een bedrijfsbrandweer (Wet veiligheidsregio's) overgenomen van de bedrijven die aangesloten zijn.

Bestuurlijk belang: Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente Rotterdam en de bedrijven en wordt voorgezeten door de burgemeester van Rotterdam.

Financieel belang: De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2021 € 9,12 mln.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) in de komende jaren zullen de kosten van FLO ook voor de gezamenlijke brandweer oplopen. Vooralsnog past het nog in de huidige begroting, maar hier kan verandering in komen. Dat zal gevolgen hebben voor de gemeentelijke bijdrage.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021: Geen majeure ontwikkelingen tov 2020.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto resultaat:	89	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	1.972	2.842	2.900
Vreemd vermogen per 31/12:	15.521	16.554	15.884

Openbaar	Crisisbeheersing en	Gemeenschappelijke	Te	Verbonden	Taakveld	Soort	Status
lichaam	brandweer	Regeling	continueren	partij			
Veiligheidsregio							
Rotterdam				Openbaar	Crisisbeheersing en brandweer	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren
Rijnmond				lichaam			
				Veiligheidsregio			
				Rotterdam			
				Rijnmond			
				Algemene gegevens			

Publiek belang: Gemeenten zijn op basis van art. 9 van de Wet Veiligheidsregio's verplicht gemeenschappelijke regelingen te treffen om de taken die in deze artikelen staan uit te voeren.

In de VRR werken de Regionale Brandweer, Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen, Ambulancezorg en de Gemeenschappelijke Meldkamer van politie, brandweer en ambulance intensief samen. Zij bieden professionele hulp en bescherming bij mogelijke risico's en bedreigingen.

Bestuurlijk belang: De burgemeester van Rotterdam is voorzitter van het Algemeen en Dagelijks Bestuur van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond.

Financieel belang: De inwonerbijdrage van de gemeente Rotterdam aan de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond is 57,6% van de totale inwonersbijdragen van de regiogemeenten voor crisisbeheersing en rampenbestrijding. De deelnemersbijdrage van de gemeente is in 2021 € 52,03 mln.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b) De invoering van de WNRA kan leiden tot het in dienst moeten nemen van de brandweervrijwilligers, wat kan leiden tot hogere kosten van 1,5 mln per jaar voor Rotterdam

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021: Toen de VRR werd opgericht in 2006, lag er een sterke taakfocus op fysieke veiligheid. De afgelopen jaren is er meer en meer vraag ontstaan naar een taakverbreding als gevolg van zowel nieuwe vormen van crisis als door maatschappelijke ontwikkelingen. Denk daarbij aan de groeiende aandacht voor de zelfredzaamheid van burgers, in het bijzonder van kwetsbare groepen; de wens om, samen met omgevingsdiensten en inspecties, meer in te zetten op veiligheid in de industrie, maar ook terrorisme-dreiging en het vluchtelingenvraagstuk. In dit rijtje kan nu het Coronavirus worden toegevoegd.

Dit soort veranderingen hebben gevolgen voor het werk van de veiligheidsregio. Het vraagt ook om andere expertises bij medewerkers. Het beroep dat op ons wordt gedaan, komt steeds meer op gespannen voet te staan met de capaciteit en financiële huishouding van onze organisatie. De VRR is daarom in 2020 een bestuurlijk traject gestart om helderheid te verkrijgen over de taak, rol en gewenste ambitieniveau van de VRR; roepnaam van het traject: 'de ontwikkelagenda van de VRR'. Doel is om het gewenste ambitieniveau en de bijbehorende begrotingsomvang te bepalen. De uitkomsten hiervan worden in de loop van 2020 bekend. De begroting van 2021 wordt dan ook nog opgesteld op basis van bestaand beleid. Eventuele effecten van de ontwikkelagenda zullen worden verwerkt in de kadernota 2022.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto resultaat:	0	647	-269
Eigen vermogen per 31/12:	10.027	9.447	9.011
Vreemd vermogen per 31/12:	58.510	58.180	58.606

Recreatieschap Rottemeren	Ruimte en wonen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren	Verbonden partij	Taakveld	Soort	Status
				Recreatieschap	Ruimte en wonen	Gemeenschappelijke Regeling	Te continueren

Algemene gegevens

Vestigingsplaats: Schiedam

Publiek belang: Het behartigen van het gemeenschappelijk belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiting, de ontwikkeling, aanleg en het beheer in het kader van de openluchtrecreatie en waar mogelijk het toerisme en van natuur en landschap in het gebied waarvoor de regeling geldt.

Bestuurlijk belang: De gemeente Rotterdam heeft één zetel in het Dagelijks Bestuur en twee zetels in het Algemeen Bestuur.

Financieel belang: De gemeente Rotterdam draagt naar rato bij aan deze gemeenschappelijke regeling. De deelnemersbijdrage van de gemeente Rotterdam bedraagt in 2021 € 3,6 mln.

Risico-inschatting (BBV, art. 11 eerste lid, sub b): Recreatieschap Rotterdam kent een systeem van risicomanagement. Voor in beeld zijnde risico's zijn bestemmingsreserves gevormd. Daarnaast wordt een weerstandsvermogen aangehouden.

Ontwikkelingen en beleidsdoelen voor 2021: Er is een kader en koers voor het recreatief landschapspark Rotterdam opgesteld en vastgesteld door de resp. deelnemers. Vanuit dit kader wordt komend jaar een Ontwikkelplan opgeleverd voor dit gebied. Daarnaast wordt in deelgebied Lage Bergse Bos gestart met de herontwikkeling van dit recreatiepark vanwege als gevolg van aanleg verlengde A16.

Financiële gegevens	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto resultaat:	0	0	0
Eigen vermogen per 31/12:	11.050	10.046	10.556
Vreemd vermogen per 31/12:	4.073	6.416	4.625

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Pagina 118

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzage in de ontwikkeling van het weerstandsvermogen, waarbij de financiële risico's worden afgezet tegen de weerstandscapaciteit die beschikbaar is om ze op te vangen.

[Beleid](#)[Risico's](#)[Benodigde weerstandscapaciteit](#)[Beschikbare weerstandscapaciteit](#)[Weerstandsvermogen](#)
[Ontwikkeling weerstandsvermogen](#)[Wettelijk voorgeschreven kengetallen](#)

Beleid

De gemeente Rotterdam wil voorkomen dat elke niet begrote, financiële tegenvaller direct dwingt tot bezuinigen, zonder dat hiertoe een onnodig hoge, financiële buffer wordt aangehouden. Hiertoe wordt periodiek geïnventariseerd welke majeure financiële risico's (groter dan € 1,0 mln) de gemeente loopt, waarvoor geen beheersmaatregelen of voorzieningen zijn getroffen en geen verzekering is afgesloten. Op basis hiervan wordt door middel van risico-simulatie de benodigde weerstandscapaciteit bepaald en afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Het beleid is erop gericht om de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (i.c. het weerstandsvermogen) ten minste 1,00 te laten zijn.

Indien op enig moment het weerstandsvermogen als gevolg van forse financiële tegenvallers minder dan 1,00 bedraagt, worden er maatregelen getroffen die het aannemelijk maken dat het weerstandsvermogen zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming weer 1,00 of meer zal bedragen.

Voor meer beleidsinformatie wordt verwezen naar de [Beleidsnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing Rotterdam 2018](#).

Risico's

In onderstaande tabel worden de voornaamste financiële risico's ($\geq$ € 1,0 mln) weergegeven en toegelicht. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen kwantificeerbare en niet-kwantificeerbare risico's. Per risico is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico optreedt, de financiële gevolgen en het jaar waarin de gemeente het risico loopt.

Kwantificeerbare risico's	Kans op risico	Ingeschat	Ingeschat	Kans op optreden in jaar
		minimumbedrag (x €	maximumbedrag (x €	
		1.000,-)	1.000,-)	
Grondexploitatie	buiten model	57.000	57.000	2021 e.v.

Op basis van het meest actuele Meerjarenperspectief Grond & Vastgoed is door middel van een risicoanalyse het financiële effect bepaald van de risico's die volgen uit de marktanalyse van wonen en werklocaties, en van de algemene prijsontwikkelingen. Hiervoor zijn de omgevingsrisico's vertaald in verschillende scenario's en is de benodigde weerstandscapaciteit berekend.

Leningen en garanties	buiten model	11.100	11.100	2021 e.v.

Bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties loopt de gemeente het risico dat de betrokken partijen niet aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen en de gemeente financiële schade oploopt. De gemeente berekent de risico's op wanbetaling van de betreffende geldnemers aan de hand van een methodiek die ook wel door banken wordt gehanteerd.

Inkomensregeling (BUIG)	50%	0	60.000	2021 en 2022

Het risico bestaat dat de inkomsten die de gemeente van het Rijk ontvangt voor het verstrekken van uitkeringen aan bijstandsgerechtigden tekortschieten om de hiermee samenhangende lasten te dekken. Het Rijk verdeelt het landelijk beschikbare budget (het zogeheten macrobudget BUIG) tussen de gemeenten. In de jaren

2018-2020 kende Rotterdam een positief resultaat op de BUIG, na vele jaren van grote tekorten. De coronacrisis raakte de Rotterdamse arbeidsmarkt in 2020 bovengemiddeld, waardoor Rotterdam de relatieve voorsprong in de daling van het bijstandsvolume vooralsnog is kwijtgeraakt. Daarmee behoren ook de positieve financiële resultaten op de BUIG van de afgelopen jaren tot het verleden. Risico's zijn:

- In de Voorjaarsnota 2021 wordt ervan uitgegaan dat het Rotterdamse bijstandsvolume zich parallel aan het landelijke bijstandsvolume (volgens CPB-ramingen) zal ontwikkelen. Als Rotterdam ook in 2021 een sterkere stijging van het aantal uitkeringen kent, zal dat leiden tot een financieel tekort op de BUIG. Onzeker is nog of het Rijk het deelbudget Covid-19 (€ 327 mln) in het macrobudget BUIG volgens het gebruikelijke BUIG-verdeelmodel zal verdelen, of dat gekozen wordt voor een alternatieve verdeling ten gunste van de zwaarst getroffen gemeenten. Dat laatste zou gunstig zijn voor Rotterdam.

- Wijziging van budgetaandeel Rotterdam in het BUIG-budget voor 2022. Jaarlijks wordt het budgetaandeel geactualiseerd o.b.v. nieuwe maatstaven. Een wijziging van slechts 0,2% in het aandeel van Rotterdam betekent direct een stijging/daling van de inkomsten met € 13 mln.

- Met ingang van 2022 wordt het budget voor loonkostensubsidies (LKS) uit de BUIG gehaald en op een andere wijze dan voorheen verdeeld. Door vanaf 2022 op basis van realisaties te verdelen, zal Rotterdam fors moeten inleveren. In de Voorjaarsnota wordt rekening gehouden met een teruggang van € 9,75 mln in 2022.

Onzeker is nog hoe de nieuwe verdeling en de ingroeiregeling eruit komen te zien. Het maximale risico voor 2022 bedraagt circa € 19 mln.

Al met al schatten we de kans op het optreden van een tekort op de BUIG (ten opzichte van de begrotingsstand na ramingsbijstellingen) in 2022 op 33%. Het maximale tekort op de BUIG bedraagt 10% van de BUIG lasten (€ 600 mln); voor een eventueel extra tekort kan een beroep worden gedaan op de vangnetregeling (voor zover dat extra tekort door de accountant als rechtmatig is beoordeeld en niet wordt gecompenseerd door meevallers uit de voorgaande twee jaren; beide laatste zijn niet meegenomen in de reserveberekening).

Warmtebedrijf	30%	0	123.000	2021 e.v.

2020 heeft in het teken gestaan van het verkennen van verschillende toekomstscenario's voor het Warmtebedrijf Rotterdam (WBR). In november 2020 heeft de raad het college mandaat gegeven het scenario WLQ+ verder uit te werken als toekomstscenario voor WBR. Daarbij heeft de raad expliciet een bandbreedte aangegeven waarbinnen de bijdrage van de gemeente mag liggen. In de eerste helft 2021 is met verschillende partijen intensief gesproken over de invulling van het scenario WLQ+ binnen het gegeven mandaat. Na besluitvorming over deze invulling kunnen de gevolgen in de begroting verwerkt worden. In afwachting van deze besluitvorming is voor de voorjaarsnota 2021 gerekend met een risico van 30% over de bandbreedte van het mandaat waarbij rekening is gehouden met de reeds gevormde voorziening WBR.

Rente	50%	0	0	2021
	50%	0	5.380	2022
	50%	0	21.304	2023
	50%	0	25.463	2024
	50%	0	26.649	2025

Bij toekomstige financiering loopt de gemeente een renterisico. Dit is het risico dat de marktrente waartegen wordt geleend hoger uitvalt dan eerder is geraamd.

Tevens bestaat er een renterisico op het moment van renteherziening bij een lopende lening. Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt namelijk tot hogere rentelasten. Bij het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt er vanuit gegaan dat een structurele rentestijging van 2% ten opzichte van de verwachtingen moet kunnen worden opgevangen.

Begin 2020 heeft de gemeente zijn aandelen Eneco verkocht. De netto-verkoopopbrengst wordt gebruikt voor financiering van de gemeentelijke activiteiten.

Vanwege deze bijzondere omstandigheid hoeft de gemeente tijdelijk geen nieuwe leningen aan te trekken. Ook zal het niet nodig zijn om een nadelige renteherziening op een lopende lening te accepteren. De gemeente loopt dan ook tijdelijk geen risico op een stijging van de rentelasten.

Gemeentefonds (omvang)	50%	0	5.000	2021
	50%	0	10.000	2022 e.v.

Er zijn normaliter drie risico's met betrekking tot het Gemeentefonds: 1. het risico dat het Rijk bezuinigt op de omvang van het Gemeentefonds en/of -landelijke-

declaraties bij het BTW-compensatiefonds (BCF) ontwikkelen zich anders dan geraamd. Voor de jaren 2020 en 2021 is de omvang van het Gemeentefonds bevroren. Hierdoor is het ingeschatte bedrag voor 2021 verlaagd van 10 mln. naar 5 mln voor slechts het risico BCF.

Gemeentefonds (ontwikkeling verdeelmaatstaven)	50%	0	10.000	2021 e.v.

Er zijn drie normaliter risico's met betrekking tot het Gemeentefonds: 2. het risico dat de bestaande verdelingsmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd.

Gemeentefonds (herijking, w.o. invlechting integratie-uitkering Sociaal Domein naar algemene uitkering)	25%	0	0	2022 e.v.

Er zijn drie normaliter risico's met betrekking tot het Gemeentefonds: 3. Herziening: voorlopig uitkomst negatief. Invoering op zijn vroegst m.i.v. 2023. Uitsluitstel uiterlijk in meicirculaire gemeentefonds 2022. Kabinetsformatie: kans op aanvullende middelen o.b.v. doorrekening verkiezingsprogramma (CPB 1 maart 2021) is in principe groter dan bezuinigingen. Tevens moeten Rijk en VNG een besluit nemen over -terugkeer naar- normeringssytematiek. Voor- en nadelen zijn zeer lastig in te schatten en kunnen elkaar opheffen.

Wijziging werkgeverspremies 2021 en nog af te sluiten cao gemeenteambtenaren vanaf 2021.	50%	0	10.000	2021

	50%	0	28.000	2022 e.v.

Een nog niet afgesloten cao voor het jaar 2021 kan leiden tot financiële consequenties. Risico is de financiële vertaling van 1% hogere uitkomst dan geraamd in de begroting 2021. E.e.a. heeft in principe een doorwerking hebben naar het indexeringspercentage van subsidies.

Nog niet gepubliceerde werkgeverspremies 2022 (met name pensioenpremies) en een nog niet afgesloten cao voor het jaar 2022 kunnen leiden tot financiële consequenties. Risico is de financiële vertaling van 1% hogere uitkomst dan geraamd in begroting 2021. Het risico van 2021 werkt eveneens door. E.e.a. heeft in principe een doorwerking hebben naar het indexeringspercentage van subsidies.

OZB-opbrengsten	50%	0	10.000	2021 e.v.

De begrote en gerealiseerde OZB-opbrengsten kunnen van elkaar afwijken. Oorzaken zijn onder meer het continu in beweging zijn van de stad en het daardoor niet vaststaan van de grondslag, onzekere uitkomsten van beroeps- en bezwaarprocedures en effecten van de conjunctuur op de waardeontwikkeling en oninbaarheid.

Tweedelijns Wmo	25%	0	10.000	2021

In 2015 is de uitvoering van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) overgedragen aan gemeenten, wat gepaard ging met forse bezuinigingen én een geheel nieuwe werkwijze. Door de zorg dichterbij te organiseren worden meer Rotterdammers bereikt met als hogere zorguitgaven tot gevolg. De toegekende extra budgetten (bij de Voorjaarsnota 2017 en het Coalitieakkoord 2018) en het daaraan gekoppelde maatregelenpakket om de zorguitgaven te laten dalen, lopen in 2021 af. In de Begroting 2021 heeft het college daarom het meerjarig financieel kader zorg, welzijn en jeugdhulp herijkt o.b.v. demografische en maatschappelijke ontwikkelingen in Rotterdam. Er is een realistische meerjarige doorkijk gemaakt over de te verwachten uitgaven voor zorg, jeugdhulp en ondersteuning en hoe zich dat verhoudt tot de beschikbare rijksmiddelen. De aanpak voor de komende jaren bestaat uit het blijven actualiseren van het financieel beeld, inzet op extra geld vanuit het Rijk, 2-3 jaar vooruitkijken en het budget verder herijken op basis van de laatste landelijke en Rotterdamse ontwikkelingen. Met deze aanpak is er ook ruimte om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Hierdoor kan bijvoorbeeld de impact van het coronavirus op het financieel beeld voor de gemeente in het algemeen en zorg, welzijn en jeugdhulp in het bijzonder betrokken worden bij de te maken keuzes. Daarnaast blijft het college werken aan vernieuwing in de zorg en ondersteuning, door bijvoorbeeld inzet op preventie, lichtere vormen van ondersteuning en eHealth. Dit is uitgewerkt in het nieuwe beleidsplan voor zorg, welzijn en jeugdhulp.

Tweedelijns Wmo (maximalisatie eigen bijdrage)	25%	0	10.000	2021 e.v.

Er gaat een aanzuigende werking uit van het inkomens- en vermogensafhankelijk maken van de eigen bijdrage voor de Wmo. Vanaf 2019 is deze eigen bijdrage gemaximeerd op € 19,00 per maand. Onduidelijk is hoe groot de aanzuigende werking van deze maatregelen uit het regeerakkoord zal zijn. In opdracht van het ministerie van VWS heeft het CPB berekend dat de extra kosten als gevolg van de aanzuigende werking landelijk € 140 mln bedragen. Eerdere onderzoeken door o. a. SEO wijzen in de richting van een aanzuigende werking die substantieel hoger uitkomt dan € 140 mln (tussen de € 300 en € 500 mln). In het coalitieakkoord 2018-

2022 is rekening gehouden met de CPB-raming. Het restant wordt als risico opgenomen. Het Rotterdamse aandeel van 3,5% (gebaseerd op het aandeel van Rotterdam in de Integratie-uitkering Sociaal Domein, Wmo ambulant) van dit restant vormde het extra risico ter grootte van € 12,6 mln per jaar. Een meting van de NDS over de periode november 2018 – mei 2020 laat een significante stijging van het aantal Wmo-aanvragen zien. Landelijk zijn er afspraken gemaakt tussen VWS en VNG om middels een monitor de effecten van de maatregel in de praktijk goed te kunnen volgen. Uitvoering is belegd bij een externe partij (Significant). De monitor verschijnt 1x per jaar in september (2019 t/m 2022). Er wordt onder meer gekeken naar de aanzuigende werking. O.b.v. de 1e uitkomsten van de monitor is de bandbreedte van de meerkosten (het risicobedrag) naar beneden bijgesteld.

Tweedelijns Jeugdhulp (woonplaatsbeginsel)	50%	0	11.500	2022 e.v.

Door een wijziging in de grondslag van het woonplaatsbeginsel voor jeugdhulp zal Rotterdam verantwoordelijk worden voor nieuwe cliënten en zullen er cliënten overgaan naar andere gemeenten. Het exacte saldo hiervan is nog niet bekend, evenals de aanpassing van de budgetten voor pleegzorg en voogdij hierop. Een eerste doorrekening resulteerde in een financieel nadeel voor Rotterdam. Rotterdam volgt dit nauw en bespreekt dit met het Rijk als de vergoeding in de nieuwe situatie onvoldoende is. De invoerdatum is 1 januari 2022.

Ruimen bommen	25%	0	9.000	2021 e.v.

Voorheen ontving de gemeente Rotterdam een vast jaarlijks bedrag van het Rijk voor het ruimen van bommen. Met ingang van 2015 geldt een nieuwe regeling. Op grond daarvan subsidieert het Rijk 70% van de ruimingskosten. Dit betekent dat de gemeente Rotterdam voor de overige 30% zelf dekking moet vinden. Het uitgangspunt is dat er niet meer actief geruimd wordt en dat er zoveel mogelijk kosten ten laste van gemeentelijke projecten worden gebracht. Uiteindelijk bestaat een risico dat geraamd wordt op € 9,0 mln.

Risico-opslag niet-kwantificeerbare risico's	50%	0	50.000	2021 e.v.

Voor de niet-kwantificeerbare risico's wordt een opslag in het risicosimulatiemodel opgenomen. Deze risico's worden hierna afzonderlijk toegelicht.

Risico-opslag grote projecten	50%	0	25.000	2021 e.v.

Op projectniveau wordt een post onvoorzien gehanteerd. Voor de grote investeringsprojecten wordt daarnaast een opslag in het risicosimulatiemodel opgenomen. Om binnen een groot project financiële tegenslagen te kunnen opvangen, maakt een risicoreserve (ook wel genoemd: risico-opslag of post onvoorzien) deel uit van de projectkostenraming. De risicoreserve ziet toe op de risico's die specifiek voor het project gelden. Het projectbudget wordt conform deze projectkostenraming bepaald, aangevuld met een onzekerheidsreserve. De onzekerheidsreserve biedt aanvullende zekerheid dat het project, bij een gelijkblijvende scope, binnen het beschikbare budget wordt afgerond. In aanvulling hierop wordt bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit rekening gehouden met het risico dat het totaal van alle projectbudgetten, ondanks het aanhouden van deze reserves, overschreden wordt.

Financieel risico i.r.t. enkele deelnemingen in investeringsfondsen	50%	0	5.400	2021 e.v.

Een investeringsfonds is een verbonden partij, waarin de gemeente, vaak met andere partijen, participeert ter realisering van maatschappelijk rendement. Via een investeringsfonds, investeert de gemeente in projecten met een hoog risicoprofiel, die op de reguliere kapitaalmarkt geen financiering kunnen aantrekken. Investeringsfondsen zijn daarmee risicovoller dan andere verbonden partijen (deelnemingen). Vanwege dit hoge risicoprofiel is tijdige en volledige terugbetaling aan het fonds niet gegarandeerd.

Het risico bestaat dat de gemeente zijn aandeel in een fonds moet afwaarderen. Gelet op het risico-profiel wordt de kans op afwaardering ingeschat op 50%. Dit is een marktconform percentage. De totale boekwaarde van de investeringsfondsen bedraagt per ultimo 2020 € 5,4 mln.

Compenserende maatregelen en planschades	50%	3.400	12.500	2021 e.v.

Bij projecten loopt de gemeente het risico op planschades en het nemen van compenserende maatregelen. Vooralsnog doet het risico zich bij een beperkt aantal projecten voor. Hierdoor ontstaan mogelijk kosten voor de gemeente om de voorgenomen projecten binnen de kaders in uitvoering kunnen brengen. De mate waarin is niet duidelijk. Om vertrouwelijkheid van informatie te waarborgen is ervoor gekozen om de afzonderlijke projectrisico's gezamenlijk te presenteren.

Personeelskosten vrijwillige brandweer	50%	1.500	1.500	2021 e.v.

De WNRA en de EU richtlijnen aangaande vrijwilligers stelt dat de vrijwilligers van de brandweer in feite als flexibel personeel moet worden beschouwd in plaats van als vrijwilligers met een vergoeding. Er zijn op dit moment onderhandelingen gaande over de precieze uitwerking. De WNRA treedt per 1-1-2021 in werking voor de VRR. Indien de vrijwilligers als personeel in dienst moeten worden genomen nemen de loonkosten van de VRR structureel met € 3mln toe. Voor Rotterdam betekent dat een verhoging van de inwonerbijdrage met € 1,5 mln. vanaf 2021.

*Coronarisico	50%	0	0	2021
	25%	0	31.000	2022
	10%	0	65.000	2023
	5%	0	106.000	2024
	5%	0	128.000	2025

De Coronacrisis is nog steeds met veel onzekerheden omgeven. Het is onzeker hoelang de crisis zal voortduren en welke maatregelen van kracht zullen zijn om de gezondheidsrisico's te beperken. Het effect op de gemeentelijke begroting en meerjarenraming is dan ook lastig te bepalen. Temeer, omdat ook onzeker is in welke mate het Rijk de gemeente zal compenseren voor toekomstige financiële tegenvallers.

*Nieuw risico

Niet-kwantificeerbare risico's

Risico achtervang Waarborgfonds Sociale Woningbouw

De Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) heeft als doel om de toegang tot de kapitaalmarkt voor de deelnemende woningcorporaties te bevorderen. Tegen betaling van een borgstellingsvergoeding door de betreffende woningcorporaties biedt het WSW zekerheid aan geldgevers voor het geval die woningcorporaties niet aan hun financiële verplichtingen voldoen. Er zijn verschillende vangnetten en buffers voor het WSW. Als deze ontoereikend zijn, dan worden Rijk en gemeenten aangesproken op hun achtervang. WSW is samen met BZK, VNG en eigen achterban (woningcorpo's) bezig met het formuleren van het strategisch programma, en het laten landen daarvan in een Toezichts- en verantwoordingsovereenkomst en in de achtervangovereenkomsten met BZK en gemeenten. Op een aantal belangrijke issues is nog geen overeenstemming. Pas als dit proces is afgerond kan VNG een extern adviesbureau een model laten opstellen om de risico's van gemeenten te laten kwantificeren. De planning van dit proces is op dit moment vanwege de vele betrokken partijen, op dit moment onzeker.

Risico achtervang Waarborgfonds Eigen Woningen

De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) biedt via de Nationale Hypotheekgarantie aan geldgevers zekerheid voor het geval de hypotheekgever niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet. Indien het fondsvermogen ontoereikend is, wordt aanspraak gemaakt op de achtervang van Rijk en gemeenten. Voor hypotheek afgesloten na 1 januari 2011 is sprake van 100% achtervang van het Rijk. Om te voorkomen dat er verschillende berekeningsmethodieken worden gehanteerd volgt het WEW nadat het proces bij WSW is afgerond.

Omgevingswet

De implementatie van de omgevingswet kent nog veel onzekerheid op het gebied van procesaanpassingen, ICT/automatisering en derving van leges. Deze kosten zijn op dit moment niet met zekerheid te ramen.

Risico op schade aan gemeentelijke kunstcollectie

De gemeentelijke kunstcollectie is niet verzekerd. De gemeente is risicodragend voor eventuele schade aan de collectie.

Uitvoeringsprogramma Lood in de bodem

De verantwoordelijkheid voor de aanpak van 'bodempland' heeft het rijk bij provincies en (grote) gemeenten neergelegd. De marktwaarde van gemeentelijke objecten en gronden kan theoretisch dalen door de aanwezigheid van bodemverontreiniging.

Risico op schade a.g.v. natuurrampen en terrorisme

Het is niet ondenkbaar dat Rotterdam te maken krijgt met een ramp of een daad van terrorisme, die leidt tot forse financiële schade voor de gemeente Rotterdam.

Vennootschapsbelasting

Op het taakveld Vennootschapsbelasting (Vpb) boekt de gemeente het door haar te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last. Het gaat om het geraamde bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar of verantwoordingsjaar. Dit bedrag is de gemeente verschuldigd vanwege de fiscale winst die de gemeente per saldo realiseert op ondernemingsactiviteiten in het begrotingsjaar, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren.

De gemeentelijke activiteiten lease, bedrijfsreiniging, containerservice en verkoop restafval (deels) vallen onder deze belastingplicht vallen. De Vpb-belastingplicht wordt op de betreffende taakvelden waar deze ontstaat, nader toegelicht.

De Rijksbelastingdienst heeft de gemeente Rotterdam begin 2020 een definitieve aanslag Vpb 2016 opgelegd. Daarin wordt de gemeente ook aangeslagen voor de opbrengsten van de reclameconcessies en voor de opbrengsten van de verhuurde brandstofverkooppunten. De gemeente neemt daarbij het standpunt in dat geen sprake is van aan de vennootschapsbelasting onderworpen ondernemingen. Het gaat om normaal vermogensbeheer. Tegen dit deel van de aanslag heeft de gemeente derhalve bezwaar gemaakt. Dit bezwaar is eind augustus 2020 door de Rijksbelastingdienst afgewezen, waarop de gemeente beroep bij de belastingrechter heeft ingesteld. In die zaak zijn de stukken gewisseld en is het wachten op de mondelinge behandeling. Op basis van een actuele risico-inschatting worden de betwiste Vpb-lasten 2016 e.v.j. geheel voorzien.

Wet Open Overheid

De Wet Open Overheid (Woo) verplicht alle overheidsinstanties tot het op een toegankelijke wijze openbaar maken van documenten in nader bepaalde informatiecategorieën. Waarschijnlijk gaat deze wet 1 januari 2022 van kracht. Op dit moment wordt er een impact analyse uitgevoerd. Wat moet leiden tot een business case voor een (programma)aanpak met daarbij een meerjarig overzicht wat de financiële impact wordt voor de invoering van de Woo bij de gemeente Rotterdam. Deze kosten zijn op dit moment nog niet met zekerheid te ramen. Daarnaast is ook nog onzeker of en hoeveel het Rijk hierin gaat bijdragen.

Enecogroep N.V. - aandeelhouderschap

Bij de verkoop van de aandelen in Eneco in 2020 is de koper (het consortium van Mitsubishi Corporation en Chubu Electric Power) gevrijwaard van de claim van de oud-aandeelhouders van REMU N.V. (hierna REMU). Samenvattend stelt REMU dat Eneco door het juridisch verzet tegen de Splittingswet verhinderd heeft dat Eneco vóór 31 december 2010 geprivatiseerd is en dat REMU daardoor een contractueel afgesproken privatiseringsvergoeding niet ontvangen heeft. Eneco betoogt op hoofdlijnen dat Eneco, inclusief REMU, niet vóór 31 december 2010 verkocht is en dat de aandeelhouders daartoe ook geen plan hadden. De hoogte van de claim bedraagt nominaal € 133 mln. De totale claim bedraagt het nominale bedrag vermeerderd met de wettelijke handelsrente vanaf 1 juli 2009. De rechtbank heeft alle vorderingen afgewezen, vervolgens is er wel hoger beroep aangetekend door de eisers. Bij het opstellen van de begroting 2021 was de uitspraak van het gerechtshof nog niet bekend. De juridische inschatting is dat het gerechtshof niet anders zal oordelen, waarmee de kans zeer klein is op dit risico. De gemeente houdt dan derhalve ook geen rekening met dit risico in het weerstandsvermogen. Het is als niet-kwantitatief risico opgenomen.

Eind 2020 heeft het gerechtshof uitspraak gedaan en REMU op alle punten in het ongelijk gesteld, REMU resteert nog tot maart a.s. een gang naar de Hoge Raad (cassatie). Momenteel beraadt men zich hierop.

Omdat REMU opnieuw door de rechter in het ongelijk is gesteld wordt bij Voorjaarsnota 2021 voorgesteld dit risico niet in de berekening van het weerstandsvermogen op te nemen.

Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR)

De VRR heeft aangekondigd dat de begroting voor de basistaken van de Veiligheidsregio onder druk staat. In 2021 zal hier meer duidelijkheid over komen. Tot die tijd zal het voor de gemeente Rotterdam een niet kwantificeerbaar risico zijn dat de jaarlijkse bijdrage omhoog moet.

Voor de nieuwe inkoop voor Welzijn (ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2022), de nieuwe inkoop voor Jeugd (ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2023) en de nieuwe inkoop voor de Wijkteams (ingangsdatum nieuwe contracten 1-1-2023) zal voldaan moeten worden aan de Algemene Maatregel van Bestuur inzake reële prijzen in de zorg. Dit zal er naar verwachting toe leiden dat de tarieven meer stijgen dan de reguliere prijsindex. Dit betekent een nadelig financieel effect voor de zorgbegroting, waarvan de omvang nu nog niet kan worden bepaald. Zodra de omvang van de financiële impact van de nieuwe tarieven gekwantificeerd kan worden zal dit in de meerjarenbegroting worden verwerkt.

Kwijtschelding schulden gedupeerden toeslagen affaire

Er zijn nu 1.200 Rotterdamse gedupeerden van de toeslagenaffaire in beeld bij Rotterdam, van de 5.000 zelfmelders bij de Belastingdienst. Van deze 1.200 Rotterdamse gedupeerden zijn de schulden gepauzeerd. Iedere dag lopen de aantallen op. Daarnaast is het Rijk onder andere in samenwerking met Rotterdam de voorwaarden van compensatie te bepalen. Hierdoor is het totale risico op de Toeslagenaffaire op dit moment niet te bepalen.

Op basis van dit overzicht is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Deze berekening is voor het gros van de risico's gemaakt met behulp van een risicosimulatiemodel, waarbij is uitgegaan van een zekerheidspercentage van 95%. Dit wil zeggen dat de benodigde weerstandscapaciteit in 95% van de gevallen toereikend is om de risico's te dekken.

De benodigde weerstandscapaciteit in verband met de risico's inzake grondexploitaties en borgstellingen en garanties wordt afzonderlijk berekend, met behulp van een model dat op deze specifieke risico's is toegesneden.

In vergelijking met de begroting voor 2021 zijn na de eerste herziening enkele risico's komen te vervallen. Dit betreft:

- De risico's BTW sportbesluit en onderwijsactiviteiten zijn opgetreden in 2020. Een correctie heeft plaatsgevonden i.v.m. het hanteren van een te hoog btw-tarief op schoolsport in de periode 2018 -2020. Hierdoor is over deze periode te veel BTW teruggevorderd van de fiscus. Deze correctie is met terugwerkende kracht in de gemeenterekening rekening verwerkt.

De overige risico's zijn opnieuw tegen het licht gehouden. Soms zijn de verwachte omvang van het risico of de kans van optreden gewijzigd. De voornaamste wijzigingen betreffen:

- Warmtebedrijf; 2020 heeft in het teken gestaan van het verkennen van verschillende toekomstscenario's voor het Warmtebedrijf Rotterdam (WBR). In november 2020 heeft de raad het college mandaat gegeven het scenario WLQ+ verder uit te werken als toekomstscenario voor WBR. Daarbij heeft de raad expliciet een bandbreedte aangegeven waarbinnen de bijdrage van de gemeente mag liggen. In de eerste helft 2021 is met verschillende partijen intensief gesproken over de invulling van het scenario WLQ+ binnen het gegeven mandaat. Na besluitvorming over deze invulling kunnen de gevolgen in de begroting verwerkt worden. In afwachting van deze besluitvorming is voor de voorjaarsnota 2021 gerekend met een risico van 30% over de bandbreedte van het mandaat waarbij rekening is gehouden met de reeds gevormde voorziening WBR.
- Herziening gemeentefonds; De voorlopige uitkomst van de herziening van het gemeentefonds is negatief. Invoering wordt op zijn vroegst m.i.v. 2023. Uitsluitstel volgt uiterlijk in de meicirculaire gemeentefonds 2022. De nog lopende kabinetsformatie heeft mogelijk ook impact op het gemeentefonds. Tevens moeten Rijk en VNG een besluit nemen over -terugkeer naar- normeringssystematiek. Voor- en nadelen zijn zeer

lastig in te schatten en kunnen elkaar opheffen daartoe is het risico rondom herziening van het gemeentefonds op dit moment op nul gezet.

- Compenserende maatregelen en planschades: Bij projecten loopt de gemeente het risico op planschades en het nemen van compenserende maatregelen. Vooralsnog doet het risico zich bij een beperkt aantal projecten voor. Hierdoor ontstaan mogelijk kosten voor de gemeente om de voorgenomen projecten binnen de kaders in uitvoering kunnen brengen. Om vertrouwelijkheid van informatie te waarborgen is ervoor gekozen om de afzonderlijke projectrisico's gezamenlijk te presenteren.
- Coronarisico: Hoewel de coronacrisis is nog steeds met veel onzekerheden omgeven is het risico nu als gekwantificeerd risico opgenomen. Het is onzeker hoelang de crisis zal voortduren en welke maatregelen van kracht zullen zijn om de gezondheidsrisico's te beperken. Het effect op de gemeentelijke begroting en meerjarenraming is dan ook lastig te bepalen. Temeer, omdat ook onzeker is in welke mate het Rijk de gemeente zal compenseren voor toekomstige financiële tegenvallers. Tevens is een [coronaparagraaf](#) opgenomen.

Benodigde weerstandscapaciteit

Onderstaande tabel laat de recente ontwikkeling van de benodigde weerstandscapaciteit zien.

Omdat de financiële restrisico's per saldo zijn toegenomen, neemt ook de benodigde weerstandscapaciteit toe. Er is meer weerstandscapaciteit nodig, om nagenoeg (voor 95%) zeker van te zijn dat de financiële risico's, zoals hierboven genoemd, eenmalig kunnen worden opgevangen.

Benodigde weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Benodigde weerstandscapaciteit	219	211	219	236	228	227	222

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is met ingang van de nieuwe bestuursperiode (vanaf 2018) voorzichtiger berekend. Waar voorheen ook het vrij aanwendbare deel van alle bestemmingsreserves en een deel van de stille reserves bij de berekening werden betrokken, wordt vanaf 2018 gerekend met de volgende bestanddelen:

- de algemene reserve
- de bestemmingsreserves die zijn gevormd om een specifiek financieel risico af te dekken (kortweg aangeduid als: de risicoreserves)
- de wettelijk verplichte stelpost voor onvoorziene lasten (kortweg aangeduid als: stelpost onvoorzien).

Dit sluit aan bij het primaire doel van het weerstandsvermogen: het opvangen van plotselinge, niet begrote financiële tegenvallers, zonder dat er direct moet worden bezuinigd. Stille reserves lenen zich in de praktijk niet of nauwelijks voor het opvangen van plotselinge financiële tegenvallers, omdat ze niet per direct gerealiseerd kunnen worden. En het aanwenden van bestemmingsreserves, die voor een specifiek doel worden aangehouden, moet de facto worden opgevat als een bezuiniging.

De gemeentelijke financiën laten staan de eerstkomende jaren onder druk door de toenemende kosten voor de zorg, welzijn en jeugdhulp. Dit is ook zichtbaar in de beschikbare weerstandscapaciteit in de jaren 2022, 2023 en 2024.

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kredietrisicoreserve	70	22	18	18	18	18	18
Bestemmingsreserve BUIG meerjarig	18	36	33	27	27	27	27
Bestemmingsreserve Decentralisatie AWBZ	3	1	1	1	0	0	0
Bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp	34	32	13	6	6	6	6
Risicoreserves	125	91	65	52	51	51	51
Algemene reserve	176	197	166	71	69	127	172
Stelpost onvoorzien	0	1	1	1	1	1	1
Beschikbare weerstandscapaciteit	301	288	232	124	121	179	224

Weerstandsvermogen

Conform coalitieakkoord wordt met ingang van de nieuwe bestuursperiode gestuurd op een weerstandsvermogen van minimaal 1,00, passend bij de financiële risico's die de gemeente loopt. Dit houdt in dat de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de financiële risico's op te vangen. Met andere woorden: de beschikbare weerstandscapaciteit is tenminste gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit.

De gemeentelijke financiën laten voor de eerstkomende jaren een tekort zien dat met name het gevolg is de toenemende kosten voor de zorg, welzijn en jeugdhulp. Dit veroorzaakt een tijdelijke dip in het weerstandsvermogen. Wanneer op enig moment het weerstandsvermogen als gevolg van financiële tegenvallers minder dan 1,00 bedraagt, worden er conform de [Beleidsnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing Rotterdam 2018](#) maatregelen getroffen die het aannemelijk maken dat het weerstandsvermogen zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming weer 1,00 of meer zal bedragen.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Beschikbare weerstandscapaciteit	301	288	232	124	121	179	224
Benodigde weerstandscapaciteit	219	211	219	236	228	227	222
Weerstandsvermogen	1,4	1,36	1,06	0,53	0,53	0,79	1,01
Norm gemeente Rotterdam o.g.v. Coalitieakkoord 2018-2022: minimaal 1,00							

Ontwikkeling weerstandsvermogen

In onderstaande tabel is te zien dat het weerstandsvermogen in vanaf 2021 daalt onder de 1,0 en in 2025 weer op pijl is gebracht naar het niveau van 1,0.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1 mln, balansstanden ultimo jaar)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Beschikbare weerstandscapaciteit (Begroting 2021)	301	264	191	176	200	241	
Benodigde weerstandscapaciteit (Begroting 2021)	219	211	220	230	233	235	
Weerstandsvermogen (Begroting 2021)	1,37	1,25	0,87	0,77	0,86	1,03	
Beschikbare weerstandscapaciteit (Eerste herziening 2021)		288	232	124	121	179	224
Benodigde weerstandscapaciteit (Eerste herziening 2021)		211	219	236	228	227	222
Weerstandsvermogen (Eerste herziening 2021)		1,36	1,06	0,53	0,53	0,79	1,01

Wettelijk voorgeschreven kengetallen

Onderstaand worden uitsluitend de financiële kengetallen weergegeven die op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording moeten worden vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het complete overzicht van alle door de gemeente Rotterdam gehanteerde financiële kengetallen, inclusief toelichting, is terug te vinden in het onderdeel [Financiële kengetallen](#).

Verplichte financiële kengetallen o.g.v. BBV	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Netto schuldquote	55,0%	14,6%	33,6%	47,7%	52,4%	52,9%	57,4%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	49,1%	11,2%	29,5%	43,8%	48,9%	49,8%	54,8%
Solvabiliteitsratio	30,7%	60,6%	50,5%	43,9%	42,8%	43,6%	43,1%
Structurele exploitatieruimte	5,1%	5,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Grondexploitatie	-4,1%	-2,5%	-4,1%	-4,8%	-5,1%	-4,8%	-4,5%
Belastingcapaciteit	103%	105%	102%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Financiën

Pagina 119

Financiën

Balans

Grondslagen

Interne ronde technische bijstellingen

Balans

Balans

Dit onderdeel bevat de geprognosticeerde balans en het kasstroomoverzicht. Daarnaast wordt verwezen naar de onderdelen reserves, voorzieningen en het investeringsvoorstel.

[Balans](#)[Kasstroomoverzicht](#)[Reserves](#)[Voorzieningen](#)[Investeringsvoorstel](#)

Balans

Hieronder wordt de geprognosticeerde balans gepresenteerd. In deze balans wordt per categorie een prognose gegeven voor de periode tot en met 2024.

VASTE ACTIVA	1-1-2021	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Immateriële vaste activa						
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	43.207	45.620	43.797	41.975	40.152	38.330
Materiële vaste activa						
Investerings met een economisch nut	1.971.968	2.119.919	2.213.807	2.245.447	2.266.595	2.473.973
Investerings met een economisch nut waarvoor te bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	183.688	269.865	356.625	408.924	451.033	476.616
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	591.518	734.120	847.225	961.422	1.001.169	1.016.059
Financiële vaste activa						
Kapitaalverstrekkingen	397.859	397.377	396.896	396.415	395.933	395.452
Leningen	163.903	133.252	116.998	100.284	84.687	68.738
Overige Langlopende leningen	15.038	28.391	28.099	27.805	27.520	27.237
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste activa	3.367.181	3.728.544	4.003.447	4.182.272	4.267.089	4.496.405
VLOTTENDE ACTIVA						
Voorraden	-85.161	-113.234	-130.568	-137.246	-126.892	-116.455

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	394.821	394.821	394.821	394.821	394.821	394.821
Liquide middelen	331	0	0	0	0	0
Overlopende activa	295.035	295.035	295.035	295.035	295.035	295.035
Totaal vlottende activa	605.026	576.622	559.288	552.610	562.964	573.401
TOTAAL ACTIVA	3.972.207	4.305.166	4.562.735	4.734.882	4.830.053	5.069.806
VASTE PASSIVA						
Eigen Vermogen						
Algemene reserve	223.375	165.685	70.912	69.359	127.264	171.601
Bestemmingsreserves	2.182.919	2.009.913	1.931.901	1.956.592	1.980.585	2.013.166
Resultaat na reserveringen	0	0	0	0	0	0
Vreemd Vermogen						
Voorzieningen	109.763	110.065	110.424	110.763	111.085	111.391
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	914.593	1.183.558	1.613.553	1.762.223	1.775.174	1.937.703
Totaal vaste passiva	3.430.650	3.469.221	3.726.790	3.898.937	3.994.108	4.233.861
VLOTTENDE PASSIVA						
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	125.035	419.423	419.423	419.423	419.423	419.423
Overlopende passiva	416.522	416.522	416.522	416.522	416.522	416.522
Totaal vlottende passiva	541.557	835.945	835.945	835.945	835.945	835.945
TOTAAL PASSIVA	3.972.207	4.305.166	4.562.735	4.734.882	4.830.053	5.069.806

De balans is inclusief de resultaatbestemming. De resultaatbestemming is nog niet door de gemeenteraad vastgesteld.

Kasstroomoverzicht

Het geprognosticeerde kasstroomoverzicht geeft een overzicht van de banksaldi en liquide middelen die beschikbaar zullen zijn en van het gebruik van deze geldmiddelen in de komende jaren. Het kasstroomoverzicht is opgesteld met behulp van de geprognosticeerde balans op basis van de indirecte methode en bestaat uit de volgende drie onderdelen:

1. Kasstromen uit operationele activiteiten
2. Kasstromen uit investeringsactiviteiten
3. Kasstromen uit financieringsactiviteiten

KASSTROMEN UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN	2021	2022	2023	2024	2025
Exploitatieresultaat	-230.696	-172.785	23.138	81.898	76.918
<i>Aanpassing voor:</i>					
Afschrijvingen MVA en waardeverminderingen	127.952	145.313	155.365	160.092	164.547
Afschrijvingen bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.822	1.823	1.822	1.823	1.822
Mutatie voorzieningen	302	359	339	322	306
Mutatie vaste schulden (excl. Leningen og)	-1.181	-1.148	-1.148	-1.148	-1.148
<i>Subtotaal</i>	128.895	146.347	156.378	161.089	165.527
Vorraden en onderhanden werk	28.073	17.334	6.678	-10.354	-10.437
<i>Mutatie in werkkapitaal</i>					
Kortlopende uitzettingen (excl. Liquide middelen)	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden (excl. Rek.-couranten en kortlopende leningen)	0	0	0	0	0
Overlopende activa	0	0	0	0	0
Overlopende passiva	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Kasstroom uit operationele activiteiten	-73.728	-9.104	186.194	232.633	232.008
KASSTROMEN UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN	2021	2022	2023	2024	2025
Investeringsen	-585.143	-505.977	-380.232	-291.161	-417.772
Desinvesteringen en bijdragen derden	76.226	66.911	26.731	28.065	5.374
<i>Subtotaal</i>	-508.917	-439.066	-353.501	-263.096	-412.398
Verstreking leningen ug (woningcorporaties en verbonden partijen)	0	0	0	0	0
Aflossingen leningen ug (woningcorporaties en verbonden partijen)	30.651	16.254	16.714	15.597	15.949
<i>Subtotaal</i>	30.651	16.254	16.714	15.597	15.949
Verstreking overige leningen ug en uitzettingen > 1 jaar	-14.130	0	0	0	0
Aflossingen overige leningen ug en uitzettingen > 1 jaar	777	292	294	285	283

Subtotaal	-13.353	292	294	285	283

Mutatie kapitaalverstrekkingen	482	481	481	482	481

Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-491.137	-422.039	-336.012	-246.732	-395.685

KASSTROMEN UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN	2021	2022	2023	2024	2025

Mutatie kortlopende geldleningen	300.000	0	0	0	0

Aangetrokken leningen og	677.476	456.228	254.887	104.522	179.320

Aflossingen leningen og	-407.330	-25.085	-105.069	-90.423	-15.643

Kasstroom uit financieringsactiviteiten	570.146	431.143	149.818	14.099	163.677

Mutatie geldmiddelen	5.281	0	0	0	0

Reserves

Zie voor dit onderdeel de balanspagina [Reserves](#).

Voorzieningen

Zie voor dit onderdeel de balanspagina [Voorzieningen](#).

Investeringsvoorstel

Zie voor dit onderdeel de balanspagina [Investeringsvoorstel](#).

Reserves

Pagina 121

Reserves

Reserves zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om in de toekomst te kunnen besteden. De meeste reserves hebben een specifiek bestedingsdoel. De Algemene Reserve is vrij aanwendbaar.

[Vermogensspecificatie reserves](#)

Vermogensspecificatie reserves

Hieronder staat de verloopstaat van de bestemmingsreserves van de gemeente Rotterdam. Door op het informatie-icoontje te klikken is het meerjarig verloop te zien en een algemene toelichting per reserve.

Begroting	31-12-	31-12-	31-12-	31-12-	31-12-
Bestemmingsreserves	2021	2022	2023	2024	2025
Bestuur en dienstverlening	4.808	6.311	7.816	8.683	10.239
Bestemmingsreserve Citylab	1.431	1.383	1.335	646	646
010					
Begroting					
31-12-202131-12-202231-12-202331-12-202431-12-2025					
Bestemmingsreserves					
Bestuur en dienstverlening	4.808	6.311	7.816	8.683	10.239
Bestemmingsreserve Citylab	1.431	1.383	1.335	646	646
010					
Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd als dekking voor juridische verplichtingen projecten Citylab.					
Raadsbesluit: Jaarrekening 2015 (van 1-1-2016 t/m nog nader te bepalen)					
Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	1.073	406	48	0	1.431
Raming 2022	1.431	0	48	0	1.383
Raming 2023	1.383	0	48	0	1.335
Raming 2024	1.335	0	0	689	646
Raming 2025	646	0	0	0	646
Bestemmingsreserve	1.619	3.060	4.503	5.949	7.395
Verkiezingen					
Begroting					
31-12-202131-12-202231-12-202331-12-202431-12-2025					
Bestemmingsreserves					
Bestuur en dienstverlening	4.808	6.311	7.816	8.683	10.239
Bestemmingsreserve	1.619	3.060	4.503	5.949	7.395
Verkiezingen					
Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor het opvangen van fluctuaties in de jaarrekening door kosten Verkiezingen.					
Raadsbesluit: Jaarrekening 2013 (vanaf 1-1-2013)					
Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	1.049	1.438	868	0	1.619
Raming 2022	1.619	1.441	0	0	3.060
Raming 2023	3.060	1.443	0	0	4.503
Raming 2024	4.503	1.446	0	0	5.949

						Raming 2025	5.949	1.446	0	0	7.395
Bestemmingsreserve	202	202	202	202	202	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Masterplan Dienstverlening						Bestuur en dienstverlening	4.808	6.311	7.816	8.683	10.239
						Bestemmingsreserve Masterplan	202	202	202	202	202
						Dienstverlening					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor dekking van éénmalige uitgaven kadernotitie dienstverlening.				
						Raadsbesluit:	2008 (van 15-04-2008 t/m nog nader te bepalen)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	202	0	0	0	202
						Raming 2022	202	0	0	0	202
						Raming 2023	202	0	0	0	202
						Raming 2024	202	0	0	0	202
						Raming 2025	202	0	0	0	202
Bestemmingsreserve	34	34	34	34	34	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Gemeentelijke						Bestuur en dienstverlening	4.808	6.311	7.816	8.683	10.239
klokkenluidersregeling						Bestemmingsreserve Gemeentelijke	34	34	34	34	34
						klokkenluidersregeling					
						Doel Reserve:	Deze bestemmingsreserve dient voor het dekken van eventuele juridische kosten benodigd om de klokkenluider te ondersteunen.				
						Raadsbesluit:	Besluit van College van B&W d.d. 2-10-2007 (vanaf 2007)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	34	0	0	0	34
						Raming 2022	34	0	0	0	34
						Raming 2023	34	0	0	0	34
						Raming 2024	34	0	0	0	34
						Raming 2025	34	0	0	0	34
Egalisatiereserve	177	177	177	177	177	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Ombudsman						Bestemmingsreserves					
						Bestuur en dienstverlening	4.808	6.311	7.816	8.683	10.239
						Egalisatiereserve	177	177	177	177	177
						Ombudsman					
						Doel Reserve:	Dit betreft een egalisatiereserve met als doel de werkzaamheden van de Ombudsman				

Raadsbesluit: Jaarrekening 2014 (vanaf 1-1-2015)

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	177	0	0	0	177
Raming 2022	177	0	0	0	177
Raming 2023	177	0	0	0	177
Raming 2024	177	0	0	0	177
Raming 2025	177	0	0	0	177

Egalisatiereserve 20 20 20 20 20

Ombudsman derdengelden

Begroting Bestemmingsreserves **31-12-2021** **31-12-2022** **31-12-2023** **31-12-2024** **31-12-2025**

Bestuur en dienstverlening	4.808	6.311	7.816	8.683	10.239

Egalisatiereserve Ombudsman 20 20 20 20 20

derdengelden

Doel Reserve: Dit betreft een egalisatiereserve met als doel te waarborgen dat de derdengelden
gewaarbord zijn.

Raadsbesluit: Afspraak d.d. 23 maart 2005 tussen Ombudsman en gemeenteraad (vanaf 31-12-
2006)

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	20	0	0	0	20
Raming 2022	20	0	0	0	20
Raming 2023	20	0	0	0	20
Raming 2024	20	0	0	0	20
Raming 2025	20	0	0	0	20

Egalisatiereserve 236 236 236 236 236

Rekenkamer

Begroting **31-12-2021** **31-12-2022** **31-12-2023** **31-12-2024** **31-12-2025**
Bestemmingsreserves

Bestuur en dienstverlening	4.808	6.311	7.816	8.683	10.239

Egalisatiereserve 236 236 236 236 236

Rekenkamer

Doel Reserve: Dit is een egalisatiereserve met als doel de onderzoeken van de Rekenkamer
Rotterdam te waarborgen.

Raadsbesluit: Jaarrekening 1999 (vanaf 1-1-2000)

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	236	0	0	0	236
Raming 2022	236	0	0	0	236

						Raming 2023	236	0	0	0	236
						Raming 2024	236	0	0	0	236
						Raming 2025	236	0	0	0	236
Bestemmingsreserve B&W	359	339	319	299	279	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Fonds						Bestemmingsreserves					
						Bestuur en dienstverlening	4.808	6.311	7.816	8.683	10.239
						Bestemmingsreserve	359	339	319	299	279
						B&W Fonds					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het doen van relatief kleine uitgaven voor doeleinden met een ideeel of charitatief karakter. Het budget is afkomstig uit vrijval van de gelijknamige voorziening.				
						Raadsbesluit:	Begroting 2019 (vanaf 13-11-2019)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	379	0	20	0	359
						Raming 2022	359	0	20	0	339
						Raming 2023	339	0	20	0	319
						Raming 2024	319	0	20	0	299
						Raming 2025	299	0	20	0	279
Bestemmingsreserve	220	275	330	385	440	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Commissiereizen						Bestemmingsreserves					
						Bestuur en dienstverlening	4.808	6.311	7.816	8.683	10.239
						Bestemmingsreserve	220	275	330	385	440
						Commissiereizen					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten inzake commissiereizen over de gehele raadsperiode.				
						Raadsbesluit:	10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	165	55	0	0	220
						Raming 2022	220	55	0	0	275
						Raming 2023	275	55	0	0	330
						Raming 2024	330	55	0	0	385
						Raming 2025	385	55	0	0	440
Bestemmingsreserve	315	390	465	540	615	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025

Voorlichting / communicatie

verkiezingen

Bestuur en dienstverlening	4.808	6.311	7.816	8.683	10.239
Bestemmingsreserve Voorlichting	315	390	465	540	615
/ communicatie verkiezingen					
Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten voor voorlichting, communicatie en promotie t.b.v. de gemeenteraadsverkiezingen.					
Raadsbesluit: 10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)					
Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	240	75	0	0	315
Raming 2022	315	75	0	0	390
Raming 2023	390	75	0	0	465
Raming 2024	465	75	0	0	540
Raming 2025	540	75	0	0	615

Rekenkamer St. Eustatius	34	34	34	34	34	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Bestemmingsreserves											
Bestuur en dienstverlening	4.808	6.311	7.816	8.683	10.239						
Rekenkamer St. Eustatius	34	34	34	34	34						
Eustatius											
Doel Reserve: Deze reserve is gevormd om vooruit ontvangen (2020) gelden ter dekking van nog uit te voeren werkzaamheden (2021) beschikbaar te houden. Door Corona is het onzeker, wanneer deze opdracht gerealiseerd wordt.											
Raadsbesluit: Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.											
Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand						
Begroting 2021	34	0	0	0	34						
Raming 2022	34	0	0	0	34						
Raming 2023	34	0	0	0	34						
Raming 2024	34	0	0	0	34						
Raming 2025	34	0	0	0	34						

Egalisatiereserve Raad	161	161	161	161	161	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
/Griffie	Bestemmingsreserves										
	Bestuur en dienstverlening										
Egalisatiereserve Raad	161	161	161	161	161						
/Griffie											

Doel Reserve: De bestemmingsreserve dient om eventuele positieve jaarresultaten beschikbaar te houden voor mogelijk toekomstige Raads opdrachten/onderzoeken.

Raadsbesluit: Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	161	0	0	0	161
Raming 2022	161	0	0	0	161
Raming 2023	161	0	0	0	161
Raming 2024	161	0	0	0	161
Raming 2025	161	0	0	0	161

Verkeer en Vervoer	444	255	130	5	0

Bestemmingsreserve	64	0	0	0	0
Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025

Vervoer over Water

Bestemmingsreserves

Verkeer en Vervoer	444	255	130	5	0

Bestemmingsreserve	64	0	0	0	0

Vervoer over Water

Doel Reserve: In het kader van het project Vervoer over Water zijn lang lopende afspraken gemaakt met de Verkeersonderneming en diverse participanten. Deze afspraken lopen door tot en met 2020. Om in de toekomst aan de verplichtingen te kunnen voldoen is deze bestemmingsreserve gevormd.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m nader te bepalen)

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	156	0	92	0	64
Raming 2022	64	0	64	0	0
Raming 2023	0	0	0	0	0
Raming 2024	0	0	0	0	0
Raming 2025	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve	380	255	130	5	0
Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025

Verkeer en Vervoer 2011

Bestemmingsreserves

Verkeer en Vervoer	444	255	130	5	0

Bestemmingsreserve	380	255	130	5	0

Verkeer en Vervoer

2011

Doel Reserve: De reserve Verkeer & Vervoer vormt de dekking van de gemeentelijke kosten voor verkeerseducatie, die niet op andere wijze begroot zijn. Op deze wijze is er vooralsnog dekking beschikbaar voor deze noodzakelijke activiteit.

Raadsbesluit:		Tweede bestuursrapportage 2011 (van 2011 t/m niet van toepassing)			
Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	505	0	125	0	380
Raming 2022	380	0	125	0	255
Raming 2023	255	0	125	0	130
Raming 2024	130	0	125	0	5
Raming 2025	5	0	5	0	0

Economische zaken	1.707	1.569	1.569	1.569	1.569

Bestemmingsreserve	1.081	993	993	993	993
Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025

Cofinanciering Europese

Bestemmingsreserves

subsidies

Economische zaken	1.707	1.569	1.569	1.569	1.569

Bestemmingsreserve	1.081	993	993	993	993

Cofinanciering

Europese subsidies

Doel Reserve: De bestemmingsreserve Cofinanciering Europese subsidies is gevormd voor de cofinanciering van projecten in samenwerking met andere internationale partijen voor economische projecten in de gemeente Rotterdam. Een project wat hiervoor in aanmerking komt is het project "BRIDGE".

Raadsbesluit: 10m bestuursrapportage 2016 (van 15-12-2016 t/m nader te bepalen)

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	1.163	0	82	0	1.081
Raming 2022	1.081	0	88	0	993
Raming 2023	993	0	0	0	993
Raming 2024	993	0	0	0	993
Raming 2025	993	0	0	0	993

Bestemmingsreserve	344	344	344	344	344
Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025

Economie gebieden

Bestemmingsreserves

Economische zaken	1.707	1.569	1.569	1.569	1.569

Bestemmingsreserve	344	344	344	344	344

Economie gebieden

Doel Reserve: De bestemmingsreserve Economie gebieden is gevormd in verband met de opheffing van de Deelgemeenten in 2014. Deze reserve is overgekomen naar Economie en is bestemd voor gebiedsontwikkeling, ondernemersondersteuning en economische visie in de voormalig Deelgemeenten Feijenoord (€ 881), Charlois (€ 20),Kralingen-Crooswijk (€ 10) en Hoek van Holland (€ 55).

Raadsbesluit:						Inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m nader te bepalen)					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	344	0	0	0	344
						Raming 2022	344	0	0	0	344
						Raming 2023	344	0	0	0	344
						Raming 2024	344	0	0	0	344
						Raming 2025	344	0	0	0	344
Bestemmingsreserve	250	200	200	200	200	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
WerkLocaties						Bestemmingsreserves					
						Economische zaken	1.707	1.569	1.569	1.569	1.569
						Bestemmingsreserve	250	200	200	200	200
						WerkLocaties					
						Doel Reserve:					
						De bestemmingsreserve Werklocaties is gevormd omdat in het collegeprogramma "kendoe 2014-2018" is opgenomen, dat drie winkelgebieden samen met de partijen in die gebieden, vitaler gemaakt dienen te worden. De winkelgebieden Boulevard Zuid, Noorderboulevard en Plein 1953 zijn geselecteerd. In 2015 is samen met de partijen in de winkelgebieden voor elk van de drie gebieden een plan van aanpak voor de periode 2016-2018 opgesteld. Die plannen worden samen met de partijen in de drie winkelgebieden uitgevoerd.					
						Raadsbesluit:					
						Tweede bestuursrapportage 2014 (van 1-1-2015 t/m nog nader te bepalen)					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	370	0	120	0	250
						Raming 2022	250	0	50	0	200
						Raming 2023	200	0	0	0	200
						Raming 2024	200	0	0	0	200
						Raming 2025	200	0	0	0	200
Bestemmingsreserve Brexit	32	32	32	32	32	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
						Bestemmingsreserves					
						Economische zaken	1.707	1.569	1.569	1.569	1.569
						Bestemmingsreserve Brexit	32	32	32	32	32
						Doel Reserve:					
						De bestemmingsreserve is gevormd als buffer om kosten die volgen vanuit de Brexit te kunnen dekken.					
						Raadsbesluit:					
						10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	332	0	300	0	32

						Raming 2022	32	0	0	0	32
						Raming 2023	32	0	0	0	32
						Raming 2024	32	0	0	0	32
						Raming 2025	32	0	0	0	32
Ondernemersinitiatieven	0	0	0	0	0	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
gericht op herstart						Bestemmingsreserves					
						Economische zaken	1.707	1.569	1.569	1.569	1.569
						Ondernemersinitiatieven	0	0	0	0	0
						gericht op herstart					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om ondernemersinitiatieven, die zijn uitgesteld en gaan komen bij de herstart en herstel van de Rotterdamse economie na Corona, te dekken.				
						Raadsbesluit:	Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	0	450	450	0	0
						Raming 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Onderwijs	16.500	16.329	16.329	16.329	16.329						
Bestemmingsreserve	63	63	63	63	63	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Leertijduitbreiding						Bestemmingsreserves					
						Onderwijs	16.500	16.329	16.329	16.329	16.329
						Bestemmingsreserve	63	63	63	63	63
						Leertijduitbreiding					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ten behoeve van het ontwikkelen van de Children's Zone, een onderwijsconcept voor het bestrijden van onderwijsachterstanden in het Nationaal Programma Rotterdam Zuid.				
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (van 1-1-2013 t/m nog nader te bepalen)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	63	0	0	0	63
						Raming 2022	63	0	0	0	63
						Raming 2023	63	0	0	0	63
						Raming 2024	63	0	0	0	63
						Raming 2025	63	0	0	0	63

Bestemmingsreserve	171	0	0	0	0	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Vakmanschap in zorg, haven en techniek						Bestemmingsreserves					
						Onderwijs	16.500	16.329	16.329	16.329	16.329
						Bestemmingsreserve	171	0	0	0	0
						Vakmanschap in zorg, haven en techniek					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter financiering van het project Opleiden en Kiezen voor Vakmanschap in de Zorg, Haven en Techniek, als onderdeel van het uitvoeringsplan Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) 2012-2014.				
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (van 1-1-2013 t/m nog nader te bepalen)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	461	0	225	65	171
						Raming 2022	171	0	106	65	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Regio	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
deal onderwijs						Bestemmingsreserves					
						Onderwijs	16.500	16.329	16.329	16.329	16.329
						Bestemmingsreserve	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
						Regio deal onderwijs					
						Doel Reserve:	De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling van op diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is nodig om de specifieke middelen voor de thema 'School' als cofinanciering inzichtelijk te houden en behouden. De inzet van de reserve is tweeledig: - De reserve is enerzijds bestemd voor de Herstructurering van het onderwijsaanbod voor huidige en toekomstige leerlingen op Rotterdam Zuid. (Eindresultaat reserve voor 14mln) - Anderzijds is de reserve bestemd voor Dagprogrammering binnen en buiten de Children's Zone, Aanpak van het lerarentekort. (Periodieke reserve voor het restant bedrag)				
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2018 (1-1-2019 t/m 31-12-2023)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	14.000	0	0	0	14.000
						Raming 2022	14.000	0	0	0	14.000
						Raming 2023	14.000	0	0	0	14.000

						Raming 2024	14.000	0	0	0	14.000
						Raming 2025	14.000	0	0	0	14.000
Bestemmingsreserve	2.266	2.266	2.266	2.266	2.266	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Convenant ID-banen						Onderwijs	16.500	16.329	16.329	16.329	16.329
						Bestemmingsreserve Convenant ID-banen	2.266	2.266	2.266	2.266	2.266
						Doel Reserve:	Dekking verplichting afgesloten convenant instroom/doorstroombanen (ID-banen) t/m 2036,				
						Raadsbesluit:	Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	2.266	0	0	0	2.266
						Raming 2022	2.266	0	0	0	2.266
						Raming 2023	2.266	0	0	0	2.266
						Raming 2024	2.266	0	0	0	2.266
						Raming 2025	2.266	0	0	0	2.266
Cultuur, sport en recreatie	9.325	8.945	7.945	7.945	7.945						
Bestemmingsreserve	6.297	5.917	4.917	4.917	4.917	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Evenementenfonds						Bestemmingsreserves					
						Cultuur, sport en recreatie	9.325	8.945	7.945	7.945	7.945
						Bestemmingsreserve	6.297	5.917	4.917	4.917	4.917
						Evenementenfonds					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve Evenementenfonds is gevormd voor het financieren van toekomstige evenementen.				
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (1-1-2013 t/m niet van toepassing)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	18.487	4.500	16.690	0	6.297
						Raming 2022	6.297	0	380	0	5.917
						Raming 2023	5.917	0	1.000	0	4.917
						Raming 2024	4.917	0	0	0	4.917
						Raming 2025	4.917	0	0	0	4.917
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Tijdelijke maatregelen						Cultuur, sport en recreatie	9.325	8.945	7.945	7.945	7.945
museum Boijmans van						Bestemmingsreserve Tijdelijke	0	0	0	0	0
Beuningen											

maatregelen museum Boijmans van

Beuningen

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de aanloopkosten van het collectiegebouw bij het museum Boijmans van Beuningen.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2015 (van 1-1-2016 t/m 31-12-2021)

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	2.422	0	2.422	0	0
Raming 2022	0	0	0	0	0
Raming 2023	0	0	0	0	0
Raming 2024	0	0	0	0	0
Raming 2025	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve 1.094 1.094 1.094 1.094 1.094

Friciekosten op afstand

zetten LCC's

Begroting 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023 31-12-2024 31-12-2025

Bestemmingsreserves

Cultuur, sport en recreatie	9.325	8.945	7.945	7.945	7.945

Bestemmingsreserve 1.094 1.094 1.094 1.094 1.094

Friciekosten op

afstand zetten LCC's

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van personele lasten in 2018 en 2019 als gevolg van het afstoten per 1-1-2018 van locaties Sport en Cultuur. Conform de vastgestelde regelingen moet voor 2 jaar kosten worden betaald voor medewerkers die werkzaam zijn in de FSK 1-3 en die de HPK status krijgen. Afgesproken is dat deze medewerkers worden begeleid vanuit programma W&I. Het budget voor de te dekken kosten (loon- opleiding- en begeleidingskosten) is afkomstig van het programma Cultuur, sport en recreatie.

Raadsbesluit: Begroting 2018 (van 14-11-2017 t/m 31-12-2021)

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	1.094	0	0	0	1.094
Raming 2022	1.094	0	0	0	1.094
Raming 2023	1.094	0	0	0	1.094
Raming 2024	1.094	0	0	0	1.094
Raming 2025	1.094	0	0	0	1.094

Bestemmingsreserve Sport 920 920 920 920 920

gebieden

Begroting 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023 31-12-2024 31-12-2025

Bestemmingsreserves

Cultuur, sport en recreatie	9.325	8.945	7.945	7.945	7.945

Bestemmingsreserve	920	920	920	920	920
Sport gebieden					
Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor de realisatie van de beoogde doelen waarvoor deelraden van voormalige deelgemeenten bestemmingsreserves hadden gevormd op onderwerpen die te maken hebben met sport.					
Raadsbesluit: Inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m nader te bepalen)					
Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	920	0	0	0	920
Raming 2022	920	0	0	0	920
Raming 2023	920	0	0	0	920
Raming 2024	920	0	0	0	920
Raming 2025	920	0	0	0	920
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0
Dierenasiel					
Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Cultuur, sport en recreatie	9.325	8.945	7.945	7.945	7.945
Bestemmingsreserve Dierenasiel	0	0	0	0	0
Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor de bouw van een nieuw dierenasiel.					
Raadsbesluit: Voorjaarsnota 2019 (1-1-2019 t/m nog nader te bepalen)					
Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	493	0	493	0	0
Raming 2022	0	0	0	0	0
Raming 2023	0	0	0	0	0
Raming 2024	0	0	0	0	0
Raming 2025	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	285	285	285	285	285
kwaliteitsslag					
sportaccomodaties					
Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Bestemmingsreserves					
Cultuur, sport en recreatie	9.325	8.945	7.945	7.945	7.945
Bestemmingsreserve	285	285	285	285	285
kwaliteitsslag					
sportaccomodaties					
Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd omdat de subsidieregeling liep tot eind 2018. Aanvragen konden t/m 31 december 2018 ingediend worden, waardoor verlening van de subsidie en de realisatie vaak in 2019 plaatsvindt.					
Raadsbesluit: Jaarrekening 2018 (01-01-2019 t/m nog nader te bepalen)					

						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	285	0	0	0	285
						Raming 2022	285	0	0	0	285
						Raming 2023	285	0	0	0	285
						Raming 2024	285	0	0	0	285
						Raming 2025	285	0	0	0	285
Bestemmingsreserve Scoren						260	260	260	260	260	260
met Energie						Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
						Bestemmingsreserves					
						Cultuur, sport en recreatie	9.325	8.945	7.945	7.945	7.945
Bestemmingsreserve Scoren						260	260	260	260	260	260
met Energie											
Doel Reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd ter garantstelling aan sportsupport. Deze garantstelling duurt tot 2028.					
Raadsbesluit:						Jaarrekening 2018 (1-1-2019 t/m 31-12-2028)					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	260	0	0	0	260
						Raming 2022	260	0	0	0	260
						Raming 2023	260	0	0	0	260
						Raming 2024	260	0	0	0	260
						Raming 2025	260	0	0	0	260
Bestemmingsreserve						102	102	102	102	102	102
Regiodeal cultuur						Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
						Bestemmingsreserves					
						Cultuur, sport en recreatie	9.325	8.945	7.945	7.945	7.945
Bestemmingsreserve						102	102	102	102	102	102
Regiodeal cultuur											
Doel Reserve:						De Regio Deal bevat een samenhangende aanpak van Rijk en regio om de verschillende opgaven in Rotterdam Zuid aan te pakken. Met de Regio Deal Rotterdam Zuid vindt continuering en versnelling op diverse thema's in het kader van het NPRZ plaats. De reserve is nodig om de specifieke middelen voor het thema 'Cultuur' inzichtelijk te houden.					
Raadsbesluit:						2e herziening 2019 (1-1-2019 t/m 31-12-2021)					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	102	0	0	0	102
						Raming 2022	102	0	0	0	102

						Raming 2023	102	0	0	0	102
						Raming 2024	102	0	0	0	102
						Raming 2025	102	0	0	0	102
Bestemmingsreserve	340	340	340	340	340	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Onderzoeks- en voorbereidingskosten						Cultuur, sport en recreatie	9.325	8.945	7.945	7.945	7.945
Centrale Bibliotheek Rotterdam.						Bestemmingsreserve Onderzoeks- en voorbereidingskosten Centrale Bibliotheek Rotterdam.	340	340	340	340	340
Doel Reserve:							De bestemmingsreserve is gevormd om de onderzoeks- en voorbereidingskosten voor de Centrale Bibliotheek Rotterdam te financieren.				
Raadsbesluit:							10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	340	0	0	0	340
						Raming 2022	340	0	0	0	340
						Raming 2023	340	0	0	0	340
						Raming 2024	340	0	0	0	340
						Raming 2025	340	0	0	0	340
Bestemmingsreserve	27	27	27	27	27	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Noodfonds						Cultuur, sport en recreatie	9.325	8.945	7.945	7.945	7.945
						Bestemmingsreserve Noodfonds	27	27	27	27	27
Doel Reserve:							De bestemmingsreserve is gevormd als noodfonds.				
Raadsbesluit:							Resultaatbestemming 2019				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	1.927	0	0	1.900	27
						Raming 2022	27	0	0	0	27
						Raming 2023	27	0	0	0	27
						Raming 2024	27	0	0	0	27
						Raming 2025	27	0	0	0	27
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Renovatie museum Boijmans van Beuningen						Cultuur, sport en recreatie	9.325	8.945	7.945	7.945	7.945
						Bestemmingsreserve Renovatie museum Boijmans van Beuningen	0	0	0	0	0

Doel Reserve: Deze extra middelen zijn bestemd voor niet-activeerbare kosten, die verband houden met de renovatie van museum Boijmans van Beuningen

Raadsbesluit: Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	6.000	0	6.000	0	0
Raming 2022	0	0	0	0	0
Raming 2023	0	0	0	0	0
Raming 2024	0	0	0	0	0
Raming 2025	0	0	0	0	0

Volksgezondheid en Zorg	24.268	18.003	16.932	16.932	16.932

Bestemmingsreserve	113	113	113	113	113	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025

Maatschappelijke						Bestemmingsreserves					

Participatie gebieden											

Volksgezondheid en Zorg	24.268	18.003	16.932	16.932	16.932

Bestemmingsreserve	113	113	113	113	113

Maatschappelijke					

Participatie gebieden					

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd voor de realisatie van de beoogde doelen waarvoor deelraden van voormalige deelgemeenten bestemmingsreserves hadden gevormd op onderwerpen die te maken hebben met Maatschappelijke Participatie.

Raadsbesluit: Inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m 31-12-2021)

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	358	0	245	0	113
Raming 2022	113	0	0	0	113
Raming 2023	113	0	0	0	113
Raming 2024	113	0	0	0	113
Raming 2025	113	0	0	0	113

Bestemmingsreserve	1.128	1.128	222	222	222	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025

Decentralisatie AWBZ						Bestemmingsreserves					

Volksgezondheid en Zorg	24.268	18.003	16.932	16.932	16.932

Bestemmingsreserve	1.128	1.128	222	222	222

Decentralisatie AWBZ					

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is ter dekking van investeringskosten om het nieuwe stelsel zorg & welzijn (na de decentralisaties AWBZ en Jeugdwet per 1-1-2015) stevig neer te zetten en om

de grootste onzekerheden in de kosten en rijksbudgetten voor tweedelijnsondersteuning Wmo en specialistische jeugdhulp te kunnen opvangen. De onzekerheden in de kosten hebben te maken met het open-eindekarakter van de tweedelijnsondersteuning Wmo en met de toeleiding tot specialistische jeugdhulp die we voor een belangrijk deel niet zelf in de hand hebben (verloopt via de huisartsen). Om de risico's op de inkoop van tweedelijnszorg hanteren we een reserve van 5% van het inkoopbudget van € 340 mln.

Raadsbesluit:		Jaarrekening 2012 (van 1-1-2013 t/m nog nader te bepalen)			
Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	1.128	0	0	0	1.128
Raming 2022	1.128	0	0	0	1.128
Raming 2023	1.128	0	906	0	222
Raming 2024	222	0	0	0	222
Raming 2025	222	0	0	0	222

Bestemmingsreserve	12.596	6.331	6.166	6.166	6.166	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
tweedelijns WMO en						Volksgezondheid en Zorg	24.268	18.003	16.932	16.932	16.932
Jeugdhulp						Bestemmingsreserve tweedelijns	12.596	6.331	6.166	6.166	6.166
						WMO en Jeugdhulp					

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om schommelingen in de zorguitgaven op te vangen bij de Wmo en Jeugdhulp.

Raadsbesluit:		Voorjaarsnota 2017 (van 1-1-2018 t/m 31-12-2021)			
Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	32.622	0	20.026	0	12.596
Raming 2022	12.596	0	6.265	0	6.331
Raming 2023	6.331	0	165	0	6.166
Raming 2024	6.166	0	0	0	6.166
Raming 2025	6.166	0	0	0	6.166

Bestemmingsreserve	9.778	9.778	9.778	9.778	9.778	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Blokhuismiddelen						Bestemmingsreserves					
						Volksgezondheid en Zorg	24.268	18.003	16.932	16.932	16.932
						Bestemmingsreserve	9.778	9.778	9.778	9.778	9.778
						Blokhuismiddelen					

Doel Reserve: De gemeente Rotterdam heeft een aanvraag ingediend voor extra middelen in het kader van de brede aanpak van dak- en thuisloosheid.

Raadsbesluit: Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.

						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	9.778	0	0	0	9.778
						Raming 2022	9.778	0	0	0	9.778
						Raming 2023	9.778	0	0	0	9.778
						Raming 2024	9.778	0	0	0	9.778
						Raming 2025	9.778	0	0	0	9.778
Bestemmingsreserve	653	653	653	653	653	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Vrouwenopvang en mensenhandel						Volksgezondheid en Zorg	24.268	18.003	16.932	16.932	16.932
						Bestemmingsreserve	653	653	653	653	653
						Vrouwenopvang en mensenhandel					
						Doel Reserve:	Betreffende middelen zijn bestemd voor de onderdelen van Centrum Huiselijk Geweld, Kindermishandeling en Mensenhandel				
						Raadsbesluit:	Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	1.141	0	488	0	653
						Raming 2022	653	0	0	0	653
						Raming 2023	653	0	0	0	653
						Raming 2024	653	0	0	0	653
						Raming 2025	653	0	0	0	653
Werk en inkomen	34.990	28.250	27.782	27.315	26.848						
Bestemmingsreserve BUIG	33.054	26.548	26.548	26.548	26.548	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
(uitkeringen Participatiewet e.d.)						Bestemmingsreserves					
						Werk en inkomen	34.990	28.250	27.782	27.315	26.848
						Bestemmingsreserve BUIG	33.054	26.548	26.548	26.548	26.548
						(uitkeringen Participatiewet e.d.)					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om een eventueel toekomstig tekort te dekken op de WWB-inkomensdeel en de (verlaagde) rijksuitkering.				
						Raadsbesluit:	Eerste bestuursrapportage 2015 (van 1-1-2015 t/m 31-12-2022)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	35.529	0	2.475	0	33.054
						Raming 2022	33.054	0	6.506	0	26.548
						Raming 2023	26.548	0	0	0	26.548
						Raming 2024	26.548	0	0	0	26.548

						Raming 2025	26.548	0	0	0	26.548
Bestemmingsreserve	300	300	300	300	300	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Spaarsaldo						Bestemmingsreserves					
Participatiebudget						Werk en inkomen	34.990	28.250	27.782	27.315	26.848
						Bestemmingsreserve	300	300	300	300	300
						Spaarsaldo					
						Participatiebudget					
Doel Reserve: De bestemmingsreserve Spaarsaldo Participatiebudget is ontstaan, doordat de BBV regels voor het meenemen van het participatiebudget in 2014, zijn gewijzigd. Voorheen nam de gemeente niet-bestede participatiemiddelen (spaarsaldo) op de balans mee om die in volgende jaren te kunnen inzetten. Vanaf eind 2014 mag de gemeente dit niet meer op deze wijze presenteren op de overlopende passiva. Het zijn dus rijksmiddelen Participatiebudget van voorgaande jaren die de gemeente inzet voor de uitvoering van de taken in het sociaal domein. Dit saldo kan gesplitst worden in € 355 voor Regionale Werkbedrijven en € 607 voor SROI.											
Raadsbesluit: Jaarrekening 2014 (van 1-1-2015 t/m nader te bepalen)											
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	372	0	72	0	300
						Raming 2022	300	0	0	0	300
						Raming 2023	300	0	0	0	300
						Raming 2024	300	0	0	0	300
						Raming 2025	300	0	0	0	300
Bestemmingsreserve	1.636	1.402	934	467	0	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Doorlopende						Bestemmingsreserves					
werkzaamheden Tozo-regeling						Werk en inkomen	34.990	28.250	27.782	27.315	26.848
						Bestemmingsreserve	1.636	1.402	934	467	0
						Doorlopende					
						werkzaamheden Tozo-regeling					
Doel Reserve: De bestemmingsreserve Doorlopende werkzaamheden Tozo-regeling is bestemd voor het dekken van de uitvoeringskosten van doorlopende werkzaamheden die gestart zijn in 2020 en nog doorlopen in volgende jaren.											
Raadsbesluit: Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.											
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	7.549	0	5.913	0	1.636
						Raming 2022	1.636	0	234	0	1.402

							Raming 2023	1.402	0	468	0	934
							Raming 2024	934	0	467	0	467
							Raming 2025	467	0	467	0	0
Afschrijvingslasten ICT	0	0	0	0	0	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
						Bestemmingsreserves						
						Werk en inkomen	34.990	28.250	27.782	27.315	26.848	
						Afschrijvingslasten ICT	0	0	0	0	0	
						Doel Reserve:	In 2020 is € 600 minder afgeschreven dan begroot doordat de begrote afschrijvingslasten met een andere methodiek zijn berekend dan zou moeten volgens de financiële spelregels. Deze afschrijvingskosten komen onvermijdelijk wel ten laste van het programma in 2021. Deze bestemmingsreserve is bedoeld om deze kosten op te kunnen opvangen.					
						Raadsbesluit:	Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						Begroting 2021	600	0	600	0	0	
						Raming 2022	0	0	0	0	0	
						Raming 2023	0	0	0	0	0	
						Raming 2024	0	0	0	0	0	
						Raming 2025	0	0	0	0	0	
Begeleiding naar werk voor	0	0	0	0	0	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Statushouders						Bestemmingsreserves						
						Werk en inkomen	34.990	28.250	27.782	27.315	26.848	
						Begeleiding naar werk voor Statushouders	0	0	0	0	0	
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking kosten voor de begeleiding naar werk en inzet van instrumenten t.b.v. statushouders in 2022. Het rijk heeft de taakstelling voor de huisvesting van statushouders voor 2021 voor de gemeente Rotterdam verhoogd naar 1.000 statushouders. Dit brengt extra kosten met zich mee. Vanuit de onderbesteding in 2020 is een bestemmingsreserve gevormd, die in 2022 zal worden ingezet om de dip in de budgetten voor de statushouders op te kunnen vangen.					
						Raadsbesluit:	Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						Begroting 2021	0	0	0	0	0	
						Raming 2022	0	1.000	1.000	0	0	
						Raming 2023	0	0	0	0	0	
						Raming 2024	0	0	0	0	0	

							Raming 2025	0	0	0	0	0
Maatschappelijke	2.004	2.004	2.004	2.004	2.004							
Ondersteuning												
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Stadsinitiatief						Bestemmingsreserves						
						Maatschappelijke	2.004	2.004	2.004	2.004	2.004	
						Ondersteuning						
						Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	
						Stadsinitiatief						
						Doel Reserve:	Deze bestemmingsreserve is ter dekking van reeds aangegane verplichtingen omtrent RIF010.					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m nog nader te bepalen)					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						Begroting 2021	2.253	0	2.253	0	0	
						Raming 2022	0	0	0	0	0	
						Raming 2023	0	0	0	0	0	
						Raming 2024	0	0	0	0	0	
						Raming 2025	0	0	0	0	0	
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	
Zomerakkoord						Bestemmingsreserves						
						Maatschappelijke	2.004	2.004	2.004	2.004	2.004	
						Ondersteuning						
						Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	
						Zomerakkoord						
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd naar aanleiding van het van het zomerakkoord. De middelen worden in latere jaren ingezet voor armoedebestrijding.					
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2017 (1-1-2018 t/m nog nader te bepalen)					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
						Begroting 2021	247	0	247	0	0	
						Raming 2022	0	0	0	0	0	
						Raming 2023	0	0	0	0	0	
						Raming 2024	0	0	0	0	0	
						Raming 2025	0	0	0	0	0	
Bestemmingsreserve Impuls	0	0	0	0	0	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	

baankansen speciaal

voortgezet onderwijs

Maatschappelijke Ondersteuning	2.004	2.004	2.004	2.004	2.004
Bestemmingsreserve Impuls baankansen	0	0	0	0	0
speciaal voortgezet onderwijs					
Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om de rijksbijdrage ten behoeve van het praktijk en speciaal onderwijs te verantwoorden.					
Raadsbesluit: 10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)					
Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	994	0	994	0	0
Raming 2022	0	0	0	0	0
Raming 2023	0	0	0	0	0
Raming 2024	0	0	0	0	0
Raming 2025	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve	235	235	235	235	235	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Masterplan ouderen						Bestemmingsreserves					
Maatschappelijke Ondersteuning						2.0042.0042.0042.0042.004					
Bestemmingsreserve						235235235235235					
Masterplan ouderen						Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van de kosten uit het Masterplan Ouderen Social Trial Dementie 2020-2021.					
Raadsbesluit:						10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)					
Verloopstaat Reserve						BeginstandToevoegingOnttrekkingVrijvalEindstand					
Begroting 2021						77305380235					
Raming 2022						235000235					
Raming 2023						235000235					
Raming 2024						235000235					
Raming 2025						235000235					

Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Bijzondere						Maatschappelijke Ondersteuning					
bijstandBestemmingsreserve						2.0042.0042.0042.0042.004					
Bijzondere bijstand						Bestemmingsreserve Bijzondere					
						00000					
						bijstandBestemmingsreserve					
						Bijzondere bijstand					
Doel Reserve:						Deze extra middelen zijn bestemd om de inwoners waar nodig van dichtbij te blijven ondersteunen gelet op de voorziene toename van de					

Raadsbesluit: Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	339	0	339	0	0
Raming 2022	0	0	0	0	0
Raming 2023	0	0	0	0	0
Raming 2024	0	0	0	0	0
Raming 2025	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve 969 969 969 969 969 **Begroting 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023 31-12-2024 31-12-2025**

Gemeentelijk schuldenbeleid

Bestemmingsreserves

Maatschappelijke	2.004	2.004	2.004	2.004	2.004
Ondersteuning					

Bestemmingsreserve 969 969 969 969 969

Gemeentelijk

schuldenbeleid

Doel Reserve: Deze extra middelen zijn bestemd om de inwoners waar nodig van dichtbij te blijven

ondersteunen gelet op de voorziene toename van de schuldenproblematiek.

Raadsbesluit: Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	969	0	0	0	969
Raming 2022	969	0	0	0	969
Raming 2023	969	0	0	0	969
Raming 2024	969	0	0	0	969
Raming 2025	969	0	0	0	969

Bestemmingsreserve Taal 800 800 800 800 800 **Begroting 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023 31-12-2024 31-12-2025**

volwasseneneducatie

Bestemmingsreserves

Maatschappelijke	2.004	2.004	2.004	2.004	2.004
Ondersteuning					

Bestemmingsreserve 800 800 800 800 800

Taal

volwasseneneducatie

Doel Reserve: Vanwege de coronamaatregelen is een vertraging en verschuiving van afronding taaltrajecten

2020 naar 2021 ontstaan. De bestemmingsreserve wordt aangewend om de afronding van

deze trajecten in 2021 te financieren.

Raadsbesluit: Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.

						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	800	0	0	0	800
						Raming 2022	800	0	0	0	800
						Raming 2023	800	0	0	0	800
						Raming 2024	800	0	0	0	800
						Raming 2025	800	0	0	0	800
Beheer van de stad						3.714	1.919	1.874	1.829	1.784	
Bestemmingsreserve	446	401	356	311	266	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Luchtsingel	Bestemmingsreserves										
Beheer van de stad						3.714	1.919	1.874	1.829	1.784	
Bestemmingsreserve						446	401	356	311	266	
Luchtsingel											
Doel Reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van kosten inzake de onderhoudsplicht van de Luchtsingel, die in 2016 is afgekocht.					
Raadsbesluit:						Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2031)					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	491	0	45	0	446
						Raming 2022	446	0	45	0	401
						Raming 2023	401	0	45	0	356
						Raming 2024	356	0	45	0	311
						Raming 2025	311	0	45	0	266
Bestemmingsreserve	1.518	1.518	1.518	1.518	1.518	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
stedelijke bereikbaarheid						Beheer van de stad	3.714	1.919	1.874	1.829	1.784
(waaronder Maastunnel)						Bestemmingsreserve stedelijke bereikbaarheid (waaronder Maastunnel)	1.518	1.518	1.518	1.518	1.518
Doel Reserve:						De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van niet activeerbare kosten van de renovatie van de Maastunnel.					
Raadsbesluit:						Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m nog nader te bepalen)					
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	6.086	0	4.568	0	1.518
						Raming 2022	1.518	0	0	0	1.518
						Raming 2023	1.518	0	0	0	1.518
						Raming 2024	1.518	0	0	0	1.518

						Raming 2025	1.518	0	0	0	1.518
Bestemmingsreserve	1.750	0	0	0	0	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Blauwalg Kralingse Plas						Bestemmingsreserves					
						Beheer van de stad	3.714	1.919	1.874	1.829	1.784
						Bestemmingsreserve	1.750	0	0	0	0
						Blauwalg Kralingse					
						Plas					
						Doel Reserve:	In de motie 'structurele oplossing blauwalg Kralingse plas' wordt verzocht voor de jaarlijks terugkerende blauwalgoverlast in de Kralingse Plas een structurele oplossing te vinden die leidt tot een plas die structureel zomer- en zwemklaar is. Hiervoor is bij de VJN 2017 voor de jaren 2018 en 2019 een budget toegekend van € 5 mln (incl. € 1,5 bijdrage waterschap en provincie). In verband met nader onderzoek naar de te treffen maatregelen is de uitvoering opgeschoven naar 2020 en 2021. Om het niet benutte budget in 2018 niet terug te laten vloeien in de algemene middelen is er een bestemmingsreserve voorgesteld en bij de VJN 2019 ook toegekend.				
						Raadsbesluit:	Voorjaarsnota 2019				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	3.500	0	1.750	0	1.750
						Raming 2022	1.750	0	1.750	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332						
Bestemmingsreserve	543	543	543	543	543	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Duurzaam						Bestemmingsreserves					
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332
						Bestemmingsreserve	543	543	543	543	543
						Duurzaam					
						Doel Reserve:	De vorming van reserve Duurzaam heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten voor de uitvoering van activiteiten ten behoeve van het programma Duurzaam.				
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2008 (van 1-1-2011 t/m 31-12-2021)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	1.403	704	1.564	0	543

						Raming 2022	543	0	0	0	543
						Raming 2023	543	0	0	0	543
						Raming 2024	543	0	0	0	543
						Raming 2025	543	0	0	0	543
Bestemmingsreserve RCP	20	20	20	20	20	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Groene Daken						Bestemmingsreserves					
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332
						Bestemmingsreserve	20	20	20	20	20
						RCP Groene Daken					
						Doel Reserve:	De reserve impuls RCP Groene Daken heeft plaatsgevonden, ter dekking van het onderzoek en monitoring met betrekking tot de aanleg van groene daken.				
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2008 (van 1-1-2009 t/m 31-12-2021)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	212	0	192	0	20
						Raming 2022	20	0	0	0	20
						Raming 2023	20	0	0	0	20
						Raming 2024	20	0	0	0	20
						Raming 2025	20	0	0	0	20
Bestemmingsreserve	500	500	500	500	500	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Actieplan Luchtkwaliteit						Bestemmingsreserves					
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332
						Bestemmingsreserve	500	500	500	500	500
						Actieplan Luchtkwaliteit					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van kosten inzake het verbeteren van de luchtkwaliteit voor de Rotterdammers. Hiervoor is de Koersnota Lucht in 2015 vastgesteld door de raad. De belangrijkste prioriteiten zijn het versneld laten afnemen van de uitstoot van elementair koolstof met 40% in deze collegeperiode (t.o.v. 2014) en het gemeentelijke wagenpark is in 2018 25% 'schoner'.				
						Raadsbesluit:	Tweede bestuursrapportage 2016 (van 7-7-2016 t/m 31-12-2021)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	2.341	0	1.841	0	500
						Raming 2022	500	0	0	0	500
						Raming 2023	500	0	0	0	500

							Raming 2024	500	0	0	0	500
							Raming 2025	500	0	0	0	500

Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Duurzaamheid gebieden						Bestemmingsreserves					
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332
						Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0
						Duurzaamheid gebieden					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve Duurzaamheid gebieden is gevormd ter dekking van de lasten van specifieke activiteiten/projecten op het gebied van duurzaamheid in de voormalige deelgemeentegebieden.				
						Raadsbesluit:	Inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m nog nader te bepalen)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	45	0	45	0	0
						Raming 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve	81.549	89.446	96.612	108.057	118.375	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Nationaal Programma						Bestemmingsreserves					
Rotterdam Zuid						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332
						Bestemmingsreserve	81.549	89.446	96.612	108.057	118.375
						Nationaal Programma					
						Rotterdam Zuid					
						Doel Reserve:	De vorming van de bestemmingsreserve Nationaal Programma Rotterdam Zuid heeft plaatsgevonden ter dekking van de lasten Nationaal Programma Rotterdam Zuid.				
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2012 (van 1-1-2013 t/m niet van toepassing)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	75.681	20.000	14.132	0	81.549
						Raming 2022	81.549	20.000	12.103	0	89.446
						Raming 2023	89.446	16.500	9.334	0	96.612
						Raming 2024	96.612	11.500	55	0	108.057

						Raming 2025	108.057	11.500	1.182	0	118.375
Bestemmingsreserve	47.226	32.365	29.470	27.328	26.598	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Gebiedsontwikkeling						Bestemmingsreserves					
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332
						Bestemmingsreserve	47.226	32.365	29.470	27.328	26.598
						Gebiedsontwikkeling					
						Doel Reserve:	De middelen in deze bestemmingsreserve dienen ter dekking van de materiële lasten van buitenruimteprojecten. Het betreft zowel projecten gekoppeld aan de gebiedsontwikkeling als projecten gekoppeld aan vergroening.				
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m nader te bepalen)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	69.801	2.712	25.287	0	47.226
						Raming 2022	47.226	587	14.004	1.444	32.365
						Raming 2023	32.365	0	2.895	0	29.470
						Raming 2024	29.470	0	2.142	0	27.328
						Raming 2025	27.328	0	730	0	26.598
Bestemmingsreserve	230	230	230	230	230	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Infrastructuur						Bestemmingsreserves					
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332
						Bestemmingsreserve	230	230	230	230	230
						Infrastructuur					
						Doel Reserve:	De vorming van reserve Infrastructuur heeft plaatsgevonden in boekjaar 2002 en wordt aangewend ten behoeve van grootschalige infrastructurele projecten. De reserve is specifiek bestemd voor de dekking van de ontwikkeling van Rotterdam CS.				
						Raadsbesluit:	2002 (van 1-1-2002 t/m nog nader te bepalen)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	230	0	0	0	230
						Raming 2022	230	0	0	0	230
						Raming 2023	230	0	0	0	230
						Raming 2024	230	0	0	0	230
						Raming 2025	230	0	0	0	230
Bestemmingsreserve groot	328	328	328	328	328	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025

Bestemmingsreserves

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332

Bestemmingsreserve	328	328	328	328	328

groot onderhoud MBVB

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van planvorming- en onderzoekskosten inzake de renovatie van het museum Boymans van Beuningen.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2021)

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	328	0	0	0	328
Raming 2022	328	0	0	0	328
Raming 2023	328	0	0	0	328
Raming 2024	328	0	0	0	328
Raming 2025	328	0	0	0	328

Bestemmingsreserve groot onderhoud (MJOP) 0 0 0 0 0

Begroting 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023 31-12-2024 31-12-2025

Bestemmingsreserves

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332

Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0

groot onderhoud

(MJOP)

Doel Reserve: Met het vormen van deze reserve wordt getracht om toekomstige pieken in onderhoud op te vangen. De afdeling Vastgoed gaat in de kostendekkende huur per object uit van een gemiddelde onderhoudsbehoefte over een periode van vijftig jaar. Op dit moment lukt het nog om de pieken per object op te vangen in de totale onderhoudsbegroting van de afdeling Vastgoed, omdat er ook objecten zijn waarbij binnen de onderhoudsbegroting minder dan het gemiddelde uitgevoerd hoeft te worden.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m 31-12-2047)

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	3.425	0	3.425	0	0
Raming 2022	0	0	0	0	0
Raming 2023	0	0	0	0	0
Raming 2024	0	0	0	0	0
Raming 2025	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve 4 4 4 4 4

Begroting 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023 31-12-2024 31-12-2025

Bestemmingsreserves

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332

Bestemmingsreserve	4	4	4	4	4

Vastgoed gebieden

Doel Reserve: De bestemmingsreserve Vastgoed gebieden is gevormd ter dekking van de lasten van specifieke activiteiten/projecten op het gebied van vastgoed in de voormalige deelgemeentegebieden.

Raadsbesluit: Inzake invlechting Deelgemeenten (diverse t/m 31-12-2021)

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	4	0	0	0	4
Raming 2022	4	0	0	0	4
Raming 2023	4	0	0	0	4
Raming 2024	4	0	0	0	4
Raming 2025	4	0	0	0	4

Bestemmingsreserve	1.558	1.258	958	673	0
Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025

Funderingen

Bestemmingsreserves

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332

Bestemmingsreserve	1.558	1.258	958	673	0

Funderingen

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de funderingsaanpak in Rotterdam te waarborgen. Het betreft meerjarige wijkgerichte participatieprojecten in het kader van gesubsidieerd funderingsonderzoek en urgent bloksgewijs funderingsherstel.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2017 (1-1-2018 t/m nader te bepalen)

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	1.858	0	300	0	1.558
Raming 2022	1.558	0	300	0	1.258
Raming 2023	1.258	0	300	0	958
Raming 2024	958	0	285	0	673
Raming 2025	673	0	673	0	0

Bestemmingsreserve Bodem	30.444	15.559	6.607	6.661	6.715
Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025

Bestemmingsreserves

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332

						Bestemmingsreserve	30.444	15.559	6.607	6.661	6.715
						Bodem					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve wordt gevoed met rijksmiddelen voor bodemsanering. Aan deze reserve worden gelden onttrokken ten behoeve van meerjarige uitgaven voor bodemsanering.				
						Raadsbesluit:	2e Herziening 2019				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	41.256	0	10.812	0	30.444
						Raming 2022	30.444	0	14.885	0	15.559
						Raming 2023	15.559	0	8.952	0	6.607
						Raming 2024	6.607	54	0	0	6.661
						Raming 2025	6.661	54	0	0	6.715
Bestemmingsreserve	28.819	9.981	7.750	4.810	582	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Energietransitie											
						Bestemmingsreserves					
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332
						Bestemmingsreserve	28.819	9.981	7.750	4.810	582
						Energietransitie					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de continuïteit van de Energietransitie te waarborgen.				
						Raadsbesluit:	2e herziening 2019 (1-1-2019 t/m nader te bepalen)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	54.556	0	25.737	0	28.819
						Raming 2022	28.819	0	18.838	0	9.981
						Raming 2023	9.981	0	2.231	0	7.750
						Raming 2024	7.750	0	2.940	0	4.810
						Raming 2025	4.810	0	4.228	0	582
Bestemmingsreserve Mooi	405	405	405	405	405	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Mooi Middelland											
						Bestemmingsreserves					
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332
						Bestemmingsreserve Mooi	405	405	405	405	405
						Mooi Middelland					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor het dekken van de verplichtingen uit het programma Mooi Mooier Middelland.				

Raadsbesluit: 10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	405	0	0	0	405
Raming 2022	405	0	0	0	405
Raming 2023	405	0	0	0	405
Raming 2024	405	0	0	0	405
Raming 2025	405	0	0	0	405

Bestemmingsreserve 0 0 0 0 0 **Begroting 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023 31-12-2024 31-12-2025**

Windpark Hartelbrug II

Bestemmingsreserves

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332

Bestemmingsreserve Windpark	0	0	0	0	0

Hartelbrug II

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om een begrote bijdrage aan Windpark Hartelbrug fase II te kunnen realiseren.

Raadsbesluit: 10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	200	0	200	0	0
Raming 2022	0	0	0	0	0
Raming 2023	0	0	0	0	0
Raming 2024	0	0	0	0	0
Raming 2025	0	0	0	0	0

Bestemmingsreserve 0 0 0 0 0 **Begroting Bestemmingsreserves 31-12-2021 31-12-2022 31-12-2023 31-12-2024 31-12-2025**

Stimulering bouwproductie

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332

Bestemmingsreserve Stimulering	0	0	0	0	0

bouwproductie

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd om de bouwproductie te stimuleren.

Raadsbesluit: Resultaatbestemming 2019

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	3.022	3.200	6.222	0	0
Raming 2022	0	1.000	1.000	0	0
Raming 2023	0	0	0	0	0

						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Middensegment Huur						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332
						Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0
						Middensegment Huur					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om huurwoningen in het middensegment te realiseren.				
						Raadsbesluit:	Resultaatbestemming 2019				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	2.395	0	2.395	0	0
						Raming 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Resilience	0	0	0	0	0	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332
						Resilience	0	0	0	0	0
						Doel Reserve:	Het concernbreed structureel werken aan weerbaarheid en veerkracht van de stad.				
						Raadsbesluit:	Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	125	0	125	0	0
						Raming 2022	0	0	0	0	0
						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
WABO-leges	3.000	1.468	1.468	32	32	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
						Bestemmingsreserves					
						Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332
						WABO-leges	3.000	1.468	1.468	32	32
						Doel Reserve:	Dekking van de kosten voor extra benodigde capaciteit en behandelkosten in 2021 voor de in 2020 in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht ingediende plannen in de				

Raadsbesluit: Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	6.900	0	3.900	0	3.000
Raming 2022	3.000	0	1.532	0	1.468
Raming 2023	1.468	0	0	0	1.468
Raming 2024	1.468	0	1.436	0	32
Raming 2025	32	0	0	0	32

Bestemmingsreserve000000

Begroting Bestemmingsreserves31-12-202131-12-202231-12-202331-12-202431-12-2025

Muziekkoepe

Stedelijke inrichting en ontwikkeling	194.626	152.107	144.895	149.591	154.332

Bestemmingsreserve Muziekkoepe	0	0	0	0	0

Doel Reserve: Renovatie van de Muziekkoepe Heijplaat

Raadsbesluit: Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	0	788	788	0	0
Raming 2022	0	0	0	0	0
Raming 2023	0	0	0	0	0
Raming 2024	0	0	0	0	0
Raming 2025	0	0	0	0	0

Algemene middelen1.878.8091.762.7181.794.2721.871.2441.942.382

Algemene reserve165.68570.91269.359127.264171.601

Begroting31-12-202131-12-202231-12-202331-12-202431-12-2025

Bestemmingsreserves

Algemene middelen	1.878.809	1.762.718	1.794.272	1.871.244	1.942.382

Algemene reserve	165.685	70.912	69.359	127.264	171.601

Doel Reserve: De algemene reserve behoort tot het weerstandsvermogen, hetgeen vrij aanwendbare middelen zijn, die worden ingezet om het begrotingsbeeld sluitend te houden en voor onvoorziene financiële risico's.

Raadsbesluit: Doorlopend

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	223.375	0	57.690	0	165.685
Raming 2022	165.685	0	94.773	0	70.912
Raming 2023	70.912	0	1.553	0	69.359
Raming 2024	69.359	57.905	0	0	127.264

						Raming 2025	127.264	44.337	0	0	171.601					
Bestemmingsreserve	730	730	730	730	730	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025					
Investerings Rozenburg						Algemene middelen	1.878.809	1.762.718	1.794.272	1.871.244	1.942.382					
						Bestemmingsreserve Investerings	730	730	730	730	730					
						Rozenburg										
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd voor investeringen in Rozenburg.									
						Raadsbesluit:	Raadsbesluit 'financiële afwikkeling herindeling Rozenburg' (van 2011 t/m nader te bepalen)									
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand					
						Begroting 2021	745	0	15	0	730					
						Raming 2022	730	0	0	0	730					
						Raming 2023	730	0	0	0	730					
						Raming 2024	730	0	0	0	730					
						Raming 2025	730	0	0	0	730					
Bestemmingsreserve	8.824	7.776	7.697	7.618	7.539	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025					
Taakmutaties						Bestemmingsreserves										
Gemeentefonds						Algemene middelen	1.878.809	1.762.718	1.794.272	1.871.244	1.942.382					
						Bestemmingsreserve	8.824	7.776	7.697	7.618	7.539					
						Taakmutaties										
						Gemeentefonds										
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve betreft nog niet door de uitvoerende clusters geclaimde of ingedaalde rijksmiddelen met een specifieke doelstelling / taakstelling die bij Beheer Algemene Middelen gereserveerd zijn voor latere jaren.									
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2006 (van 2006 t/m niet van toepassing)									
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand					
						Begroting 2021	22.546	0	13.722	0	8.824					
						Raming 2022	8.824	0	1.048	0	7.776					
						Raming 2023	7.776	0	79	0	7.697					
						Raming 2024	7.697	0	79	0	7.618					
						Raming 2025	7.618	0	79	0	7.539					
Kredietrisicoreserve	18.477	18.477	18.477	18.477	18.477	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025					
						Bestemmingsreserves										
						Algemene middelen	1.878.809	1.762.718	1.794.272	1.871.244	1.942.382					

						Kredietrisicoreserve	18.477	18.477	18.477	18.477	18.477
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve dient ten behoeve van de risico's met betrekking tot de leningen- en garantieportefeuille.				
						Raadsbesluit:	Begroting 2012 (van 2012 t/m niet van toepassing)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	21.762	65	0	3.350	18.477
						Raming 2022	18.477	0	0	0	18.477
						Raming 2023	18.477	0	0	0	18.477
						Raming 2024	18.477	0	0	0	18.477
						Raming 2025	18.477	0	0	0	18.477
Bestemmingsreserve	584	556	556	556	556	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
						Bestemmingsreserves					
						Algemene middelen	1.878.809	1.762.718	1.794.272	1.871.244	1.942.382
						Bestemmingsreserve	584	556	556	556	556
						Doorontwikkeling					
						Organisatie					
						Doel Reserve:	Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor de frictiekosten, gemoeid met de doorontwikkeling van de organisatie in de periode 2016 / 2022. De frictiekosten zijn zowel bedoeld voor de loonkosten (en personeelsgerelateerde kosten) van boventallige medewerkers (hpk'ers) die niet betaald kunnen worden uit de begroting van de clusters, als voor kosten die voortkomen uit arrangementen om medewerkers te stimuleren vrijwillig uit dienst te gaan.				
						Raadsbesluit:	Eerste bestuursrapportage 2015 (van 2015 t/m nader te bepalen)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	1.710	0	1.126	0	584
						Raming 2022	584	0	28	0	556
						Raming 2023	556	0	0	0	556
						Raming 2024	556	0	0	0	556
						Raming 2025	556	0	0	0	556
Bestemmingsreserve project	144	144	144	144	144	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
						Bestemmingsreserves					
						Algemene middelen	1.878.809	1.762.718	1.794.272	1.871.244	1.942.382
						Bestemmingsreserve project	144	144	144	144	144
						BAG WOZ					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de kosten voor het verhoogde project BAG WOZ te dekken.				

Raadsbesluit:						10m bestuursrapportage 2018 (van 20-12-2018 t/m nader te bepalen)				
Verloopstaat Reserve						Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021						144	0	0	0	144
Raming 2022						144	0	0	0	144
Raming 2023						144	0	0	0	144
Raming 2024						144	0	0	0	144
Raming 2025						144	0	0	0	144

Basisregistratie wettelijke dienstverlening	400	400	400	400	400	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Bestemmingsreserves											
Algemene middelen						1.878.809	1.762.718	1.794.272	1.871.244	1.942.382	
Basisregistratie wettelijke dienstverlening						400	400	400	400	400	
Doel Reserve: Vormen van een toekomstbestendige organisatie door onder andere een structurele aanpak van werkvoorraden, strategische analyses, het structureel lean maken van processen en kwaliteitsverbeteringen van processen.											
Raadsbesluit:						Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.					
Verloopstaat Reserve						Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
Begroting 2021						400	0	0	0	400	
Raming 2022						400	0	0	0	400	
Raming 2023						400	0	0	0	400	
Raming 2024						400	0	0	0	400	
Raming 2025						400	0	0	0	400	

Bestemmingsreserve	175	175	175	175	175	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Algemene middelen						1.878.809	1.762.718	1.794.272	1.871.244	1.942.382	
Bestemmingsreserve Jaaroverstijgende Cultuursubsidies						175	175	175	175	175	
Doel Reserve: Verwacht wordt dat deze weer gebruikt gaat worden voor de resultaatbestemming 2020.											
Raadsbesluit:						Er dient nog een raadsbesluit genomen te worden.					
Verloopstaat Reserve						Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand	
Begroting 2021						175	0	0	0	175	
Raming 2022						175	0	0	0	175	

						Raming 2023	175	0	0	0	175
						Raming 2024	175	0	0	0	175
						Raming 2025	175	0	0	0	175
Bestemmingsreserve	1.683.790	1.663.548	1.696.734	1.715.880	1.742.760	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Rotterdamse						Bestemmingsreserves					
Investeringsmotor						Algemene middelen	1.878.809	1.762.718	1.794.272	1.871.244	1.942.382
						Bestemmingsreserve	1.683.790	1.663.548	1.696.734	1.715.880	1.742.760
						Rotterdamse					
						Investeringsmotor					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd uit het IFR (stand 31-12-2020: €484.679) en de verkoopopbrengst Eneco (stand 31-12-2020: €1.218.613). De RIM heeft als doel lasten en risico's van bestaande en nieuwe materiële en financiële investeringen te dekken. Zie hiervoor het overzicht van de inrichting RIM.				
						Raadsbesluit:	Begroting 2020.				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	1.706.233	70.485	74.400	18.528	1.683.790
						Raming 2022	1.683.790	70.895	73.837	17.300	1.663.548
						Raming 2023	1.663.548	82.079	31.593	17.300	1.696.734
						Raming 2024	1.696.734	73.554	42.108	12.300	1.715.880
						Raming 2025	1.715.880	82.126	42.946	12.300	1.742.760
Overhead	4.143	4.143	4.143	4.143	4.143						
Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Informatiebeveiliging						Bestemmingsreserves					
						Overhead	4.143	4.143	4.143	4.143	4.143
						Bestemmingsreserve	0	0	0	0	0
						Informatiebeveiliging					
						Doel Reserve:	De samenleving en het concern Rotterdam digitaliseren in snel tempo. Informatiebeveiliging en privacy worden steeds belangrijker en krijgen daarbij ook steeds meer aandacht. Om te voldoen aan wetgeving en de verwachting van burgers zijn extra middelen en inzet nodig. Een deel van de acties (waaronder bijvoorbeeld de Awareness Campagne) is incidenteel van aard, hiervoor wordt de bestemmingsreserve gevormd.				
						Raadsbesluit:	Jaarrekening 2016 (van 1-1-2017 t/m nog nader te bepalen)				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	160	0	160	0	0
						Raming 2022	0	0	0	0	0

						Raming 2023	0	0	0	0	0
						Raming 2024	0	0	0	0	0
						Raming 2025	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	2.203	2.203	2.203	2.203	2.203	Begroting Bestemmingsreserves	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Herstelmaatregelen Corona						Overhead	4.143	4.143	4.143	4.143	4.143
korte termijn						Bestemmingsreserve	2.203	2.203	2.203	2.203	2.203
						Herstelmaatregelen Corona korte termijn					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd om de herstelmaatregelen veroorzaakt door Corona op korte termijn te kunnen financieren.				
						Raadsbesluit:	Resultaatbestemming 2019				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	903	1.300	0	0	2.203
						Raming 2022	2.203	0	0	0	2.203
						Raming 2023	2.203	0	0	0	2.203
						Raming 2024	2.203	0	0	0	2.203
						Raming 2025	2.203	0	0	0	2.203
Bestemmingsreserve	1.940	1.940	1.940	1.940	1.940	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Cloudkosten						Bestemmingsreserves					
						Overhead	4.143	4.143	4.143	4.143	4.143
						Bestemmingsreserve	1.940	1.940	1.940	1.940	1.940
						Cloudkosten					
						Doel Reserve:	De bestemmingsreserve is gevormd als dekking voor verwachte kapitaallasten die toch in de realisatie moesten worden geboekt.				
						Raadsbesluit:	Tweede herziening 2020				
						Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
						Begroting 2021	2.380	0	440	0	1.940
						Raming 2022	1.940	0	0	0	1.940
						Raming 2023	1.940	0	0	0	1.940
						Raming 2024	1.940	0	0	0	1.940
						Raming 2025	1.940	0	0	0	1.940
Openbare orde en veiligheid	260	260	260	260	260						
Bestemmingsreserve	260	260	260	260	260	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025

Saneringskosten Van der

Gaag dossier

Bestemmingsreserves

Openbare orde en veiligheid	260	260	260	260	260

Bestemmingsreserve	260	260	260	260	260

Saneringskosten Van

der Gaag dossier

Doel Reserve: De bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van saneringskosten van Overschie Kleiweg e.d. met betrekking tot Van der Gaag dossier. De sanering start in 2018, maar exacte datum afronding is nog onduidelijk.

Raadsbesluit: Jaarrekening 2017 (1-1-2018 t/m 31-12-2022)

Verloopstaat Reserve	Beginstand	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021	285	0	25	0	260
Raming 2022	260	0	0	0	260
Raming 2023	260	0	0	0	260
Raming 2024	260	0	0	0	260
Raming 2025	260	0	0	0	260

Totaal	2.175.598	2.002.813	2.025.951	2.107.849	2.184.767

* Grafische weergave opbouw ('cilinders') van de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM).

Voorzieningen

Pagina 122

Voorzieningen

Voorzieningen zijn middelen die in het verleden opzij zijn gezet om een onafwendbaar financieel risico af te dekken waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten. Voorzieningen hebben altijd een specifiek bestedingsdoel.

De voorzieningen van de gemeente Rotterdam zijn in het onderstaande overzicht opgenomen. Door op het informatie-icoontje te klikken krijg je een algemene toelichting en het meerjarig verloop per voorziening.

Begroting	31-12-	31-12-	31-12-	31-12-	31-12-
Voorzieningen	2021	2022	2023	2024	2025

Algemene middelen	4.402	4.402	4.402	4.402	4.402

Voorziening	616	616	616	616	616	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Belastinggeschillen						Voorzieningen					
						Algemene middelen	4.402	4.402	4.402	4.402	4.402
						Voorziening	616	616	616	616	616
						Belastinggeschillen					
						Doel Voorziening:	De voorziening was bedoeld ter volledige afdekking van risico's in de toepassing van de werktuigenvrijstelling van enkele industriële complexen en risico's als gevolg van de lopende procedure omtrent de precario-en reclamebelasting.				
						Ingesteld per:	1-1-2001				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Voorziening					
						Belastinggeschillen					
						Begroting 2021	616	0	0	0	616
						Raming 2022	616	0	0	0	616
						Raming 2023	616	0	0	0	616
						Raming 2024	616	0	0	0	616
						Raming 2025	616	0	0	0	616

Voorziening	3.786	3.786	3.786	3.786	3.786	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Vennootschapsbelasting						Voorzieningen					
						Algemene middelen	4.402	4.402	4.402	4.402	4.402
						Voorziening	3.786	3.786	3.786	3.786	3.786
						Vennootschapsbelasting					
						Doel Voorziening:	De voorziening is bedoeld ter dekking van de risico's als gevolg van aankondiging van de Rijksbelastingdienst dat zij de aangifte Vpb-lasten met ingang van heffingsjaar 2016 corrigeren. Dit betreft een correctie voor de activiteiten beschikbaar stellen van ruimte voor reclameuitingen en voor verhuur van de brandstofverkooppunten.				
						Ingesteld per:	1-1-2017				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Vennootschapsbelasting					
						Begroting 2021	3.786	0	0	0	3.786
						Raming 2022	3.786	0	0	0	3.786
						Raming 2023	3.786	0	0	0	3.786
						Raming 2024	3.786	0	0	0	3.786

Bestuur en	59.232	59.357	59.482	59.607	59.733
Dienstverlening					

Pagina 939 van 961

						Raming 2024	1.877	78	0	0	1.956
						Raming 2025	1.956	78	0	0	2.034
Overhead	6.479	6.479	6.479	6.479	6.479						
Voorziening	4.623	4.623	4.623	4.623	4.623	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Verzekeringen						Overhead	6.479	6.479	6.479	6.479	6.479
						Voorziening Verzekeringen	4.623	4.623	4.623	4.623	4.623
						Doel Voorziening:	De vorming van de voorziening Verzekeringen heeft tot doel het stellen van zekerheden bij de afdoening van schadegevallen.				
						Ingesteld per:	1-1-2005				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Verzekeringen					
						Begroting 2021	4.623	0	0	0	4.623
						Raming 2022	4.623	0	0	0	4.623
						Raming 2023	4.623	0	0	0	4.623
						Raming 2024	4.623	0	0	0	4.623
						Raming 2025	4.623	0	0	0	4.623
Voorziening	300	300	300	300	300	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Concernhuisvesting						Overhead	6.479	6.479	6.479	6.479	6.479
						Voorziening Concernhuisvesting	300	300	300	300	300
						Doel Voorziening:	Voorziening gevormd in verband met toekomstige risico's in relatie tot Concernhuisvesting.				
						Ingesteld per:	31-12-2017				
						Eindigt per:	Einddatum nader te bepalen				
						Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Concernhuisvesting					
						Begroting 2021	300	0	0	0	300
						Raming 2022	300	0	0	0	300
						Raming 2023	300	0	0	0	300
						Raming 2024	300	0	0	0	300
						Raming 2025	300	0	0	0	300
Voorziening Leges	1.555	1.555	1.555	1.555	1.555	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
terugbetalen Veilig						Overhead	6.479	6.479	6.479	6.479	6.479

Voorziening Leges terugbetalen Veilig	1.555	1.555	1.555	1.555	1.555
Doel Voorziening: Terugbetalen van leges aan horecaondernemingen die wel leges betaald hebben in de laatste maanden van 2020, terwijl sommige anderen dat vooralsnog niet hoefden als gevolg van de coronacrisis,					
Ingesteld per:				1-12-2020	
Eindigt per:				31-12-2021	
Verloopstaat Voorziening	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Leges terugbetalen Veilig					
Begroting 2021	1.555	0	0	0	1.555
Raming 2022	1.555	0	0	0	1.555
Raming 2023	1.555	0	0	0	1.555
Raming 2024	1.555	0	0	0	1.555
Raming 2025	1.555	0	0	0	1.555

Cultuur, sport en recreatie	0	0	0	0	0

Voorziening	0	0	0	0	0	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Huursuppletie											
cultuurwerkplaats											
Cultuur, sport en recreatie							0	0	0	0	0
Voorziening Huursuppletie cultuurwerkplaats							0	0	0	0	0
Doel Voorziening: De voorziening is bedoeld om een deel van de jaarlijkse huurkosten van de cultuurwerkplaats te dekken.											
Ingesteld per:							31-12-2014				
Eindigt per:							31-12-2021				
Verloopstaat Voorziening huursuppletie cultuurwerkplaats							Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
Begroting 2021							103	0	103	0	0
Raming 2022							0	0	0	0	0
Raming 2023							0	0	0	0	0
Raming 2024							0	0	0	0	0
Raming 2025							0	0	0	0	0

Beheer van de stad	2.804	3.038	3.252	3.449	3.629

Voorziening	0	0	0	0	0	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Vervangingsinvesteringen											
riolering						Beheer van de stad	2.804	3.038	3.252	3.449	3.629

Voorziening Vervangingsinvesteringen riolering						0	0	0	0	0	
Doel Voorziening:						De voorziening dekt de kosten van vervangingen van riolen.					
Ingesteld per:						1-1-2007					
Eindigt per:						Geen einddatum bepaald					
Verloopstaat Voorziening Vervangingsinvesteringen riolering						Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand	
Begroting 2021						0	31.071	31.071	0	0	
Raming 2022						0	32.427	32.427	0	0	
Raming 2023						0	33.940	33.940	0	0	
Raming 2024						0	35.639	35.639	0	0	
Raming 2025						0	35.639	35.639	0	0	
Voorziening Afkoop	556	510	464	417	371	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
beheer en onderhoud						Beheer van de stad	2.804	3.038	3.252	3.449	3.629
N209						Voorziening Afkoop beheer en	556	510	464	417	371
						onderhoud N209					
Doel Voorziening:						Rotterdam neemt een deel van de N209 over van de Provincie Zuid Holland. Voor het beheer en onderhoud voor de komende 15 jaar heeft Rotterdam een bijdrage gekregen.					
Ingesteld per:						1-7-2019					
Eindigt per:						31-12-2033					
Verloopstaat Voorziening Afkoop beheer en onderhoud N209						Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand	
Begroting 2021						603	0	46	0	556	
Raming 2022						556	0	46	0	510	
Raming 2023						510	0	46	0	464	
Raming 2024						464	0	46	0	417	
Raming 2025						417	0	46	0	371	
Voorziening Leges	953	953	953	953	953	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Leidingen						Beheer van de stad	2.804	3.038	3.252	3.449	3.629
						Voorziening Leges	953	953	953	953	953
						Leidingen					
Doel Voorziening:						De voorziening is gevormd als gevolg van de vooruitontvangen opbrengsten van derden waarbij de kosten met een specifiek doel in een volgend jaar worden gemaakt.					
Ingesteld per:						31-12-2013					

Eindigt per:						Geen einddatum bepaald					
Verloopstaat						Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand	
Voorziening Leges											
Leidingen											
Begroting 2021						953	953	0	953	953	
Raming 2022						953	0	0	0	953	
Raming 2023						953	0	0	0	953	
Raming 2024						953	0	0	0	953	
Raming 2025						953	0	0	0	953	
Voorziening Bomenfonds	35	35	35	35	35	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Beheer van de stad						2.804	3.038	3.252	3.449	3.629	
Voorziening Bomenfonds						35	35	35	35	35	
Doel Voorziening:						De voorziening is bedoeld voor het herplanten van bomen en is gevormd door éénmalige afkoop van herplantplicht door derden.					
Ingesteld per:						31-12-2016					
Eindigt per:						Geen einddatum bepaald					
Verloopstaat Voorziening						Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand	
Bomenfonds											
Begroting 2021						35	0	0	0	35	
Raming 2022						35	0	0	0	35	
Raming 2023						35	0	0	0	35	
Raming 2024						35	0	0	0	35	
Raming 2025						35	0	0	0	35	
Voorziening afkoop	1.260	1.541	1.801	2.044	2.271	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Beheer van de stad						2.804	3.038	3.252	3.449	3.629	
Voorziening afkoop						1.260	1.541	1.801	2.044	2.271	
onderhoudsplicht											
begraafplaatsen											
Doel Voorziening:						De voorziening bevat de opbrengsten van afkoopsummen begraafrechten waar een schoonmaak- of onderhoudsverplichting tegenover staat. De betaalde afkoopsummen zijn onder meer voor een periode van 5, 10, 20 en 30 jaar.					
Ingesteld per:						1-1-2018					
Eindigt per:						Geen einddatum bepaald					
Verloopstaat Voorziening						Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand	

afkoop onderhoudsplicht

begraafplaatsen

Begroting 2021	960	362	0	62	1.260
Raming 2022	1.260	362	0	82	1.541
Raming 2023	1.541	362	0	102	1.801
Raming 2024	1.801	362	0	119	2.044
Raming 2025	2.044	362	0	135	2.271

Ruimtelijk ontwikkeling	37.149	37.149	37.149	37.149	37.149

Voorziening	6.810	6.810	6.810	6.810	6.810	Begroting Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Garantstelling Grondbank						Ruimtelijk ontwikkeling	37.149	37.149	37.149	37.149	37.149
Zuidplaspolder						Voorziening Garantstelling Grondbank	6.810	6.810	6.810	6.810	6.810
						Zuidplaspolder					
						Doel Voorziening:	De gemeente Rotterdam neemt deel voor 40% in de rechten en verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling Grondbank RZG Zuidplas.				
						Ingesteld per:	31-12-2010				
						Eindigt per:	Geen einddatum bepaald				
						Verloopstaat Voorziening Garantstelling	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
						Grondbank Zuidplaspolder					
						Begroting 2021	6.810	0	0	0	6.810
						Raming 2022	6.810	0	0	0	6.810
						Raming 2023	6.810	0	0	0	6.810
						Raming 2024	6.810	0	0	0	6.810
						Raming 2025	6.810	0	0	0	6.810

Verliesvoorziening	30.339	30.339	30.339	30.339	30.339	Begroting	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Grondexploitaties						Voorzieningen					
						Ruimtelijk ontwikkeling	37.149	37.149	37.149	37.149	37.149
						Verliesvoorziening	30.339	30.339	30.339	30.339	30.339
						Grondexploitaties					
						Doel Voorziening:	De verliesvoorziening grondexploitatie betreft de reclassificatie van de verliesvoorziening conform de voorschriften van de BBV. In de BBV-notitie grondexploitaties die in 2019 is uitgebracht is een aanscherping aangebracht in de manier waarop de verliesvoorziening grondexploitaties in de balans moet worden verwerkt. Vanaf 2019 moet de waardecorrectie slechts tot de boekwaarde van de negatieve grondexploitaties op de balans worden opgenomen. Het surplus moet als voorziening onder de passiva worden opgenomen.				

Ingesteld per:

31-12-2019

Eindigt per:

Geen einddatum bepaald

Verloopstaat	Beginstand	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Eindstand
verliesvoorziening					
Grondexploitatie					
Begroting 2021	30.339	0	0	0	30.339
Raming 2022	30.339	0	0	0	30.339
Raming 2023	30.339	0	0	0	30.339
Raming 2024	30.339	0	0	0	30.339
Raming 2025	30.339	0	0	0	30.339

Eindtotaal	110.065	110.424	110.763	111.085	111.391

Investeringsvoorstel & Langetermijninvesteringsplan (LTIP)

Pagina 123

Investeringsvoorstel

Op deze pagina wordt het investeringsvoorstel besproken.

Aanwending reguliere investeringsruimte

Naam van het project	Investeringsvoorstel 2021: Dekking vanuit reguliere investeringsruimte	Toelichting doel
Dekking gebiedsontwikkelingsfonds	10,0	Dit fonds voorziet in de dekking van de lasten van buitenruimteprojecten die niet meer via de grondexploitatie mogen worden gedekt. Het betreft zowel projecten gekoppeld aan de gebiedsontwikkeling als projecten gekoppeld aan vergroening.
7 Stadsprojecten	38,9	Dit krediet wordt beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de zeven stadsprojecten (Hofbogenpark, Alexanderplein, Schouwburgplein, Groene Long (Hofplein en Westblaak), Rijnhavenpark, Getijdenpark Feyenoord City en Maashavenpark). De stadsprojecten zijn integrale projecten die door middel van een investering in de buitenruimte een vliegwieleffect beogen op de woningbouw, werkgelegenheid, maatschappelijke voorzieningen, klimaatadaptatie, samen leven en het economisch herstel van

Rotterdam na de Coronacrisis. Zodra deze projecten verder zijn uitgewerkt zullen wij u nader informeren. Het netto investeringskrediet van € 38,9 mln. is het tweede van een reeks investeringskredieten waarvan de intentie is dat het jaarlijks in het investeringsvoorstel zal worden opgevoerd, om de totale voorgenomen investering van € 233 mln. in de 7 stadsprojecten financieel mogelijk te maken.

Cultuurcampus Rotterdam (kleinschalige start)	5,0	Cultuurcampus is een groeimodel: het start kleinschalig in 2022, vervolgens groeit het door naar de feitelijke campus in 2027.
NPRZ – wonen - volkshuisvestingsfonds	15,9	Cofinanciering van het landelijke volkshuisvestingsfonds (2021) voor de NPRZ pijler Wonen om te komen tot grondige aanpak van particuliere woningen en daarmee helpen om achterstanden op Zuid te verkleinen.
M4H - woningbouwimpuls	5,0	Woningbouw in M4H levert een bijdrage aan het verminderen van het woningbouwtekort. Ten behoeve van de aanvraag 3e Tranche Woningbouwimpuls M4H is cofinanciering door gemeente noodzakelijk.
Vorbereidingskosten MIRT-verkenning Oeververbindingen	2,7	MIRT-Verkenning Oeververbindingen Regio Rotterdam, met als onderdelen: a. Nieuwe oeververbinding b. Nieuw HOV-tracé Zuidplein-Kralingse Zoom als tram c. Nieuw HOV-bus tracé Maastunnelcorridor (Zuidplein-Centraal) d. Nieuw station Stadionpark (Oude Lijn).
Gebiedsaanpakken aardgasvrij	13,5	In 5 wijken leren we wat er nodig is om wijken aardgasvrij te maken. Doelstelling: 10.000 woningen aardgasvrij of daarop voorbereid.
Optimalisatie OV-tracés via bestaande oeververbindingen (Maastunnel en Van Brienoordbrug)	1,5	Verbetering van het OV tussen Zuid en Noord op de bestaande oeververbindingen via de Maastunnel (Zuidplein-Rotterdam Centraal) en Van Brienoordbrugcorridor (Zuidplein-Stadionpark-Kralingse Zoom) door versterking kwaliteit, doorstroming, frequentie, betrouwbaarheid en aantrekkelijkheid van (deels) bestaande busverbindingen op deze routes.
Toekomstbestendige digitalisering primair/voortgezet onderwijs	4,4	Gemeentelijk initiatief in afstemming met onderwijsinstellingen. Huidige kwaliteit van digitaal/blended onderwijs draagt bij aan kansenongelijkheid. Daarom is deze investering noodzakelijk.
De Roseknoop	17,5	Aanpakken verkeersknooppunt om kwalitatieve aansluiting op de (woningbouw)ontwikkelingen in Parkstad, Hillesluis en Feyenoord City te realiseren
Totaal	114,4	

Aanwending verkoopopbrengst Eneco (onder voorbehoud besluit college 1 juni)

Naam van het project	Investeringsvoorstel 2021:	Toelichting doel
	Dekking vanuit verkoopopbrengst	
	Eneco	
Kapitaalstorting Stedin	100,0	Het kopen van (preferente) aandelen om zo Stedin's kapitaalpositie te versterken om zo de investeringen in de energietransitie, waaronder in het Rotterdamse grondgebied, te kunnen blijven dragen
Publiek-private aanpak op schulden via SIFR	2,5	In co-productie tussen gemeente en SIFR wordt geïnvesteerd in aanvullende dienstverlening op schulden en wordt schuldhulpverlening versterkt door middel van het inzetten van prestatiefinanciering.
Cofinanciering rijks gelden voor groeisteun innovatieve bedrijven	7,7	Met deze investering helpen we voorheen snelgroeiende bedrijven weer op een groeipad te komen. Hierdoor overleven zij de crisis, worden niet opgekocht, blijven in Rotterdam en dragen, net als voor de crisis, bij aan groei van werkgelegenheid in de nieuwe economie. Investeren in innovatiekracht draagt ook bij aan de versterking van de veerkracht en toekomstbestendigheid van de Rotterdamse economie.
Totaal	110,2	

In de begroting 2021 heeft gemeente € 39,7 mln. bestemd voor Woningbouwimpulsprojecten. Een bedrag van € 9 mln. hiervan is niet nodig voor Woningbouwimpulsproject Schiehaven-Noord. De gemeente heeft besloten om dit bedrag opnieuw in te zetten voor Woningbouwimpulsprojecten, te weten M4H (€ 2 mln.) en Brainpark 1 (€ 7 mln.).

Indien en voor zover deze investeringen leiden tot lasten die worden geactiveerd (op de balans opgenomen) en over de verwachte gebruiksduur worden afgeschreven, zal op een daartoe geëigend moment de raad worden gevraagd om het benodigde krediet beschikbaar te stellen. De lasten die uit deze investeringen voortvloeien en de bedragen die ter dekking hiervan zullen worden onttrokken aan de Rotterdamse Investeringsmotor (cilinder: verkoopopbrengst Eneco) zullen in de begroting en meerjarenraming worden verwerkt.

Grondslagen

Als basis voor het opstellen van de begroting zijn diverse algemene grondslagen van toepassing, waaronder verschillende bepalingen vanuit de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording (BBV), de begrotingscirculaire vanuit de provincie Zuid-Holland, de Verordening financiën Rotterdam en Regeling financiën Rotterdam. Daarnaast zijn er verschillende specifieke kaders en uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn terug te vinden in de paragrafen. In dit onderdeel worden enkele algemene principes toegelicht die voor alle programma's en taakvelden gelden.

Overhead

Alle overheadkosten worden apart in het programmaoverzicht Overhead weergegeven. Overhead omvat zowel de algemene (concernbrede) bedrijfsvoeringsondersteuning als het management en -ondersteuning van alle organisatieonderdelen binnen het concern.

Indexatie

Bij de Voorjaarsnota 2021 wordt meerjarig een bedrag gereserveerd voor indexatie van jaarlijks € 35 mln. Deze middelen worden in principe doorgezet naar de betreffende taakvelden en hebben daarmee concernbreed een budgettair neutraal effect. Het uitgangspunt is dus dat er reguliere indexatie van de begroting plaatsvindt. De ontvangsten worden als baten verwerkt op het taakveld Algemene uitkeringen en overige uitkeringen Gemeentefonds en de doorgezette bijdragen vooralsnog als lasten op het taakveld [Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen](#). De verwerking naar de betreffende taakvelden vindt plaats bij de Begroting 2022 / Tweede Herziening 2021.

Omslagrente

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de financieringskosten via het taakveld treasury aan de overige gemeentelijke taakvelden worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de omslagrente investeringen. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV. De lagere rentelasten leiden ertoe dat de omslagrente investeringen met ingang van 2022 wordt bijgesteld van 1,75% naar 1,50%. Ook de bespaarde rente die wordt berekend over de reserves en voorzieningen, wordt met ingang van 2022 verlaagd van 1,75% naar 1,50%. Het interne omslagpercentage dat wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie blijft ongewijzigd op 0,8%. Verder bestaan er specifieke regels voor het toerekenen van rente aan de Voorziening pensioenen bestuurders. Het hiervoor geldende rentepercentage wordt met ingang van 2021 verlaagd naar 0,082%.

In de Voorjaarsnota 2021 worden de volgende interne rentepercentages onderscheiden:

- Omslagrente bouwgronden in exploitatie: 0,8%
- Omslagrente investeringen: 1,75% (vanaf 2022: 1,50%)

- Bespaarde rente: 1,75% (vanaf 2022: 1,50%)
- Rentetoerekening pensioenvoorziening bestuurders: 0,082%

Raming gemeentefonds

De raming van het gemeentefonds is gebaseerd op de septembercirculaire 2020. Bij gebrek aan betere informatie zijn de accresreeksen uit de septembercirculaire 2020 aangehouden op advies van het netwerk van 100.000+ concerncontrollers. VNG en BZK zijn geconsulteerd door de werkgroep.

Interne ronde technische bijstellingen

Pagina 125

Interne ronde technische bijstellingen

In het verleden werd in het eerste kwartaal de omissie behandeld. De omissie was een product met enkel technische begrotingswijzigingen. Met ingang van 2020 is, in overleg met de COR, besloten de omissie af te schaffen. Voor de interne sturing is het wel wenselijk in deze fase van het jaar de begroting technisch bij te stellen. Besloten is daarom een interne ronde technische bijstellingen te houden op het reguliere moment van de omissie en deze aan de gemeenteraad voor te leggen en apart inzichtelijk te maken bij het eerstvolgende P&C-product.

Bij het besluit om de omissie af te schaffen is toegezegd apart inzichtelijk te maken wat er gewijzigd is in de interne ronde. Op deze pagina wordt een algemene toelichting gegeven en aangegeven wat het saldo is per programma. Uiteraard is het saldo op totaalniveau 0.

De kaders voor deze interne ronde zijn gelijk aan de kaders van de omissie. Concreet betekent dit dat alleen technische wijzigingen zijn toegestaan die op concernniveau neutraal zijn en geen beleidsmatige consequenties hebben.

Alle technische wijzigingen worden apart toegelicht op de betreffende taakvelden, inclusief de wijzigingen die zijn gedaan bij de interne ronde. Op hoofdlijnen hebben de wijzigingen die zijn gedaan bij de interne ronde met name betrekking op verschuivingen tussen programmalasten en apparaatslasten, herschikkingen van de organisatie en overheveling van budgetten omdat de uitvoering elders plaatsvindt dan in de initiële begroting was verwerkt. Het effect hiervan op de arbeidskosten is meegenomen in de [paragraaf bedrijfsvoering](#).

Saldo per programma	Begroting 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Algemene middelen					
Oorspronkelijke begroting 2021	2.220.328	2.129.873	2.093.315	2.109.446	2.109.446

Technische bijstellingen interne ronde	-105	-3	-3	-3	-3
Totaal Algemene middelen	2.220.223	2.129.870	2.093.312	2.109.443	2.109.443
Beheer van de stad					
Oorspronkelijke begroting 2021	-123.484	-125.317	-123.763	-126.435	-126.435
Technische bijstellingen interne ronde	-487	-271	-271	-271	-271
Totaal Beheer van de stad	-123.971	-125.588	-124.033	-126.705	-126.705
Bestuur en dienstverlening					
Oorspronkelijke begroting 2021	-70.152	-69.883	-67.217	-64.102	-64.102
Technische bijstellingen interne ronde	-1.357	-48	-48	-48	-48
Totaal Bestuur en dienstverlening	-71.508	-69.931	-67.265	-64.151	-64.151
Cultuur, sport en recreatie					
Oorspronkelijke begroting 2021	-230.013	-224.820	-223.024	-224.371	-224.371
Technische bijstellingen interne ronde	394	498	107	107	106
Totaal Cultuur, sport en recreatie	-229.620	-224.322	-222.917	-224.264	-224.265
Economische zaken					
Oorspronkelijke begroting 2021	-30.276	-27.794	-24.476	-23.308	-23.308
Technische bijstellingen interne ronde	-322	-324	84	96	96
Totaal Economische zaken	-30.599	-28.119	-24.392	-23.213	-23.213
Maatschappelijke ondersteuning					
Oorspronkelijke begroting 2021	-196.686	-189.524	-170.338	-168.911	-168.911
Technische bijstellingen interne ronde	-2.612	-3.489	-2.002	-2.002	-1.983
Totaal Maatschappelijke ondersteuning	-199.298	-193.013	-172.341	-170.914	-170.894
Onderwijs					
Oorspronkelijke begroting 2021	-134.365	-133.340	-133.858	-133.664	-133.664
Technische bijstellingen interne ronde	2.021	1.993	1.993	1.993	1.990
Totaal Onderwijs	-132.344	-131.347	-131.865	-131.671	-131.674
Openbare orde en veiligheid					
Oorspronkelijke begroting 2021	-146.647	-143.855	-143.084	-139.757	-139.757
Technische bijstellingen interne ronde	1.568	-261	-351	-353	-353
Totaal Openbare orde en veiligheid	-145.080	-144.115	-143.435	-140.109	-140.109

Overhead					
Oorspronkelijke begroting 2021	-455.780	-453.943	-445.081	-441.861	-441.861
Technische bijstellingen interne ronde	-3.125	-2.832	-2.836	-2.902	-2.742
Totaal Overhead	-458.905	-456.775	-447.917	-444.764	-444.603
Stedelijke inrichting en ontwikkeling					
Oorspronkelijke begroting 2021	-28.468	-19.347	-24.070	-47.822	-47.822
Technische bijstellingen interne ronde	-501	-899	-886	-621	-621
Totaal Stedelijke inrichting en ontwikkeling	-28.968	-20.246	-24.956	-48.443	-48.443
Verkeer en vervoer					
Oorspronkelijke begroting 2021	39.211	38.389	42.208	41.867	41.867
Technische bijstellingen interne ronde	1.211	1.045	1.038	996	996
Totaal Verkeer en vervoer	40.422	39.434	43.245	42.863	42.863
Volksgezondheid en zorg					
Oorspronkelijke begroting 2021	-660.662	-596.186	-597.549	-601.753	-601.753
Technische bijstellingen interne ronde	-731	2	-108	-108	-121
Totaal Volksgezondheid en zorg	-661.393	-596.185	-597.657	-601.861	-601.874
Werk en inkomen					
Oorspronkelijke begroting 2021	-183.006	-184.253	-183.065	-179.329	-179.329
Technische bijstellingen interne ronde	4.047	4.590	3.284	3.117	2.953
Totaal Werk en inkomen	-178.959	-179.663	-179.781	-176.212	-176.376

Overzicht van baten en lasten

Pagina 126

Overzicht van baten en lasten

[Baten en lasten op concernniveau](#)[Baten en lasten per programma en taakveld](#)

Baten en lasten op concernniveau

In de tabel hieronder worden meerjarig de baten en lasten gepresenteerd naar verantwoordingscategorieën.

	Eerste Herziening				Voorjaarsnota	
Overzicht van baten en lasten concern	Realisatie	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten exclusief reserves	5.238.547	3.954.242	3.687.584	3.640.277	3.635.138	3.628.141
Bijdragen rijk en medeoverheden	2.810.524	2.857.013	2.577.651	2.566.537	2.571.849	2.577.213
Belastingen	348.318	349.789	356.531	361.320	365.920	365.920
Dividenden	116.896	87.357	87.275	94.815	100.758	103.658
Financieringsbaten	1.301.154	6.542	4.348	3.832	3.352	2.929
Overige opbrengsten derden	633.010	672.125	667.574	619.042	581.527	566.590
Overige baten	28.645	-18.585	-5.796	-5.269	11.732	11.832
Lasten exclusief reserves	3.945.954	4.184.139	3.859.569	3.616.340	3.552.439	3.550.425
Apparaatslasten	1.090.941	1.205.723	1.093.639	1.077.866	1.063.593	1.060.903
Inhuur	141.961	165.916	67.563	66.525	60.754	59.433
Overige apparaatslasten	26.132	28.092	30.279	31.313	31.251	31.275
Personeel	922.848	1.011.715	995.797	980.029	971.589	970.194
Intern resultaat	-55.252	-77.802	-77.124	-78.658	-82.022	-82.022
Intern resultaat	-55.252	-77.802	-77.124	-78.658	-82.022	-82.022
Programmalasten	2.910.265	3.056.218	2.843.053	2.617.131	2.570.868	2.571.544
Financieringslasten	23.413	18.587	21.610	27.772	30.372	34.332
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	775.948	1.032.412	848.553	716.296	665.542	653.812
Kapitaallasten	156.851	144.487	164.427	162.167	166.270	165.074
Overige programmalasten	151.285	68.934	68.971	70.242	71.754	71.688
Salariskosten WSW en WIW	51.746	51.896	52.180	50.936	49.642	46.887
Sociale uitkeringen	1.030.134	971.451	973.346	906.362	908.629	922.552
Subsidies en inkomensoverdrachten	720.888	768.452	713.965	683.357	678.659	677.199
Saldo voor vpb en reserveringen	1.292.593	-229.897	-171.985	23.937	82.699	77.716
Vennootschapsbelasting	1.704	800	800	800	800	800
Saldo voor reserveringen	1.290.889	-230.697	-172.785	23.137	81.899	76.916
Reserves	-1.204.716	230.697	172.785	-23.137	-81.899	-76.916
Onttrekking reserves	231.339	313.032	249.029	59.714	49.701	50.376
Toevoeging reserves	1.516.464	106.178	95.053	100.152	144.589	139.592

Vrijval reserves	80.409	23.843	18.809	17.300	12.989	12.300
Saldo	86.173	0	0	0	0	0

Baten en lasten per programma en taakveld

In de tabel hieronder worden de baten, lasten en reservemutaties per programma/taakveld gepresenteerd.

Programma / Taakveld	Baten	Lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Vrijval reserves	Saldo
Algemene middelen	2.293.639	- 11.084	85.010	66.125	20.403	2.306.241
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	1.898.206	7	0	0	0	1.898.199
Belastingen overig	33.630	- 2.320	0	0	0	35.950
Economische promotie - Opbrengsten Logiesbelasting	7.316	331	0	0	0	6.986
Overige baten en lasten - Beheer algemene middelen	0	5.687	42.516	66.125	20.403	38.325
OZB niet-woningen	199.279	10.086	0	0	0	189.194
OZB woningen	61.575	5.390	0	0	0	56.185
Treasury	93.631	- 31.065	42.494	0	0	82.202
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	800	0	0	0	- 800
Beheer van de stad	247.265	386.410	0	9.272	0	- 129.873
Afval - Grondstoffen	106.668	89.212	0	2.385	0	19.842
Begraafplaatsen en crematoria	6.557	5.306	0	0	0	1.251
Cultureel erfgoed - Archeologie	207	1.401	0	0	0	- 1.193
Milieubeheer - Nazorg bodemsanering en Beheer	500	1.935	0	0	0	- 1.435
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Beheer	75	47.555	0	2.096	0	- 45.384
Openbare orde en veiligheid - Ontploffbare oorlogsresten	876	669	0	0	0	207
Overige baten en lasten - Vervoer & Materieel	37.495	28.045	0	1.717	0	11.168
Riolering	82.398	64.045	0	0	0	18.352
Ruimtelijke Ordening - Beheer	186	6.065	0	0	0	- 5.878
Verkeer en vervoer - Beheer	12.302	142.178	0	3.074	0	- 126.802
Bestuur en dienstverlening	9.987	86.916	1.974	1.176	0	- 77.727
Bestuur - College	47	5.045	0	20	0	- 4.978

Bestuur - Gebieden, inspraak en participatie	0	27.005	406	288	0	- 27.123
Bestuur - Raad, Griffie, Rekenkamer en Ombudsman	690	13.205	130	0	0	- 12.645
Burgerzaken	8.938	34.055	1.438	868	0	- 25.687
Musea - Stadsarchief	312	7.605	0	0	0	- 7.293
Cultuur, sport en recreatie	10.141	272.387	4.565	17.372	1.900	- 247.539
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.532	121.831	0	16.120	1.900	- 102.279
Media	0	21.389	0	0	0	- 21.389
Musea - Cultuur	0	33.455	0	0	0	- 33.455
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - NME	2.352	19.678	0	493	0	- 16.833
Sportaccommodaties	4.132	58.833	65	189	0	- 54.577
Sportbeleid en activering	2.124	17.201	4.500	570	0	- 19.006
Economische zaken	2.364	38.464	450	4.065	0	- 32.485
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Economie	0	2.054	0	0	0	- 2.054
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen- Markten	1.719	3.162	0	0	0	- 1.443
Economische ontwikkeling	194	16.448	0	3.165	0	- 13.090
Economische promotie	452	16.800	450	900	0	- 15.898
Maatschappelijke ondersteuning	19.164	232.073	0	5.154	0	- 207.755
Arbeidsparticipatie - Maatschappelijk	2.918	25.923	0	2.399	0	- 20.605
Inkomensregelingen - Participatie en armoedebestrijding	5.610	64.604	0	586	0	- 58.408
Maatwerkdienstverlening 18+ - Schuldienstverlening	667	21.718	0	0	0	- 21.051
Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Taal volwassenen	7.391	13.732	0	0	0	- 6.341
Samenkracht en burgerparticipatie	2.578	106.096	0	2.168	0	- 101.350
Onderwijs	70.979	208.050	0	225	65	- 136.780
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	70.677	140.935	0	225	65	- 69.968
Onderwijshuisvesting	302	67.115	0	0	0	- 66.812
Openbare orde en veiligheid	19.826	165.112	0	25	0	- 145.260
Crisisbeheersing en Brandweer - Regionale veiligheidsactiviteiten	14.018	81.980	0	0	0	- 67.962
Openbare orde en veiligheid - Handhaving en toezicht	1.318	44.705	0	0	0	- 43.388
Openbare orde en veiligheid - Veiligheid	4.491	38.427	0	25	0	- 33.911
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	0	0	0	0	0	0

Overhead	7.104	467.929	1.300	2.214	0	- 459.911
Overhead - Activering Overhead	0	- 24.405	0	0	0	24.405
Overhead - Audit & Control	308	18.670	0	0	0	- 18.361
Overhead - Clusterondersteuning	0	93.073	0	0	0	- 93.073
Overhead - Concernondersteuning	2.887	370.355	1.300	1.907	0	- 366.860
Overige baten en lasten - Van Werk Naar Werk / VOIL	0	4.565	0	307	0	- 4.259
Overige baten en lasten - Verzekering	3.908	5.671	0	0	0	- 1.763
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	292.026	461.701	12.879	135.956	1.475	- 45.124
Beheer overige gebouwen en gronden	152.358	134.624	1.975	15.574	1.475	32.809
Cultureel erfgoed - Monumenten	0	1.450	788	788	0	- 1.450
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	84.877	77.973	0	9.989	0	16.892
Milieubeheer - Duurzaam, bodem, geluid en handhaving	5.822	75.581	2.704	33.271	0	- 39.192
Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Landschap	3.333	17.331	712	8.413	0	- 6.297
Ruimtelijke Ordening - Ontwikkeling	2.045	4.233	0	145	0	- 2.043
Wonen en bouwen	43.589	150.509	6.700	67.777	0	- 45.843
Verkeer en vervoer	153.206	162.278	0	35.661	0	26.590
Openbaar vervoer	27.416	56.549	0	21.244	0	- 7.888
Parkeerbelasting	111.212	29.448	0	0	0	81.765
Parkeren	11.905	36.078	0	0	0	- 24.172
Verkeer en vervoer - Bereikbaarheid	141	6.386	0	0	0	- 6.245
Verkeer en vervoer - Ontwikkeling	2.531	33.818	0	14.417	0	- 16.869
Volksgezondheid en zorg	202.365	885.829	0	21.780	0	- 661.684
Geëscaleerde zorg 18-	7.709	135.830	0	6.046	0	- 122.074
Geëscaleerde zorg 18+	7.889	153.715	0	488	0	- 145.338
Maatwerkdienstverlening 18-	13.848	54.575	0	1.308	0	- 39.419
Maatwerkdienstverlening 18+ - Wmo	6.325	220.563	0	8.496	0	- 205.743
Maatwerkvoorziening (Wmo)	0	13.301	0	0	0	- 13.301
Volksgezondheid	162.875	196.573	0	2.371	0	- 31.326
Wijkteams en Wmo-loketten	3.718	111.272	0	3.072	0	- 104.482
Werk en inkomen	626.176	828.875	0	14.006	0	- 188.693

Arbeidsparticipatie - Werk	5.415	64.934	0	4.961	0	- 54.558
Begeleide participatie	13.759	89.411	0	57	0	- 75.595
Inkomensregelingen - Inkomen	607.002	674.530	0	8.988	0	- 58.540
Totaal	3.954.242	4.184.939	106.178	313.032	23.843	0

Wijken

Pagina 127

Gebruiksaanwijzing vinden wijkagenda's

Optie 1 via de kaart:

Zoom in om (steeds meer) wijknamen zichtbaar te krijgen op onderstaande kaart. De kaart is ook verschuifbaar. Klik op een wijknaam om doorgestuurd te worden naar de wijkagenda van deze wijk. De kaart bevat roze en groene vlakken. De groene vlakken zijn havengebieden. Zij zijn niet klikbaar en wijzen niet door naar een wijkagenda.

Optie 2 via een lijst:

Een lijst met wijkagenda's is te vinden via de groene menuknop rechtsboven aan uw scherm: klik op de menuknop. En klik vervolgens op "wijken". U ziet nu de wijkagenda's op alfabetische volgorde staan. Als u op de door u gewenste wijkagenda klikt, wordt u doorgeleid naar deze wijkagenda.

Wijkagenda Afrikaanderwijk

Pagina 128

[28-Wijkagenda-2019-2022-Afrikaanderwijk-wijkraad_Afrikaanderwijk.pdf - PDF\(1.4M\)](#)

Wijkagenda Agniesebuurt

Pagina 129

[Wijkagenda-Agniesebuurt-\(template\)-+-aanbiedingsbrief.pdf - PDF\(2.5M\)](#)

Wijkagenda Bergpolder

Pagina 130

[Wijkagenda-Bergpolder-\(template\)+-aanbiedingsbrief.pdf - PDF\(2.3M\)](#)

Wijkagenda Blijdorp

Pagina 131

[Wijkagenda-Blijdorp-\(template\)+aanbiedingsbrief.pdf - PDF\(1.9M\)](#)

Wijkagenda Bloemhof

Pagina 132

[25-Wijkagenda-2019-2022-Bloemhof-wijkraad-Bloemhof.pdf](#) - PDF(1.8M)

Wijkagenda Bospolder - Tussendijken

Pagina 133

[Wijkagenda-Bospolder-en-Tussendijken-template.pdf](#) - PDF(1.7M)

Wijkagenda Carnisse

Pagina 134

[40-Wijkagenda-2019-2022-Carnisse-Zuidplein-en-Zuiderpark.pdf](#) - PDF(11.3M)

Wijkagenda Centrum

Pagina 135

[Wijkagenda Centrum 2019-2022](#) - PDF(10.6M)

Wijkagenda Crooswijk

Pagina 136

[Wijkagenda-Crooswijk.pdf](#) - PDF(4.7M)

Wijkagenda Delfshaven

Pagina 137

[Wijkagenda-Delfshaven-Schiemond-template.pdf](#) - PDF(1.6M)

Wijkagenda Feijenoord

Pagina 138

[29-Wijkagenda-2019-2022-Wijk-Feijenoord-wijkraad-Wijk-Feijenoord.pdf](#) - PDF(1.5M)

Wijkagenda 's-Gravenland-Prinsenland

Pagina 139

[16-Wijkagenda-s-Gravenland-2019-2022.pdf](#) - PDF(4.5M)

Wijkagenda Groot IJsselmonde Noord

Pagina 140

[33-Wijkagenda-Groot-IJsselmonde-Noord-2019-2022.pdf](#) - PDF(8.6M)

Wijkagenda Groot IJsselmonde Zuid

Pagina 141

[34-Wijkagenda-Groot_IJsselmonde-Zuid-2019-2022.pdf](#) - PDF(7.3M)

Wijkagenda Heijplaat

Pagina 142

[37-Wijkagenda-2019-2022-Heijplaat.pdf](#) - PDF(8.1M)

Wijkagenda Hillegersberg

Pagina 143

[14-Wijkagenda-Hillegersberg-2019-2022.pdf](#) - PDF(1.3M)

Wijkagenda Hillesluis

Pagina 144

[26-Wijkagenda-2019-2022-Hillesluis-wijkraad_Hillesluis_.pdf](#) - PDF(1.3M)

Wijkagenda Hoek van Holland

Pagina 145

[43-Wijkagenda-2019-2022-Hoek-van-Holland.pdf](#) - PDF(969.0K)

Wijkagenda Hoogvliet Noord

Pagina 146

[42-Wijkagenda-Hoogvliet-Noord-en-Zuid.pdf](#) - PDF(3.2M)

Wijkagenda Hoogvliet Zuid

Pagina 147

[42-Wijkagenda-Hoogvliet-Noord-en-Zuid.pdf](#) - PDF(3.2M)

Wijkagenda Katendrecht - Wilhelminapier

Pagina 148

[27-Wijkagenda-2019-2022-Katendrecht-Wilhelminapier-wijkraad-Katendrecht.pdf](#) - PDF(1.4M)

Wijkagenda Kop van Zuid - Entrepot

Pagina 149

[23-Wijkagenda-2019-2022-Kop-van-Zuid-Entrepot-wijkraad-Kop-van-Zuid-Entrepot.pdf](#) - PDF(1.4M)

Wijkagenda Kralingen

Pagina 150

[Wijkagenda-Kralingen.pdf - PDF\(2.0M\)](#)

Wijkagenda Kralingseveer

Pagina 151

[17-Wijkagenda-Kralingseveer-2019-2022.pdf - PDF\(4.4M\)](#)

Wijkagenda Lage Land

Pagina 152

[18-Wijkagenda-Lage-Land-2019-2022.pdf - PDF\(5.6M\)](#)

Wijkagenda Liskwartier

Pagina 153

[9-Wijkagenda-2019-2022-wijkraad-Liskwartier.pdf - PDF\(2.5M\)](#)

Wijkagenda Lombardijen

Pagina 154

[32-Wijkagenda-Lombardijen-2019-2022.pdf - PDF\(9.6M\)](#)

Wijkagenda Mathenesse

Pagina 155

[4-Wijkagenda-Oud-Math-Witte-Dorp-2019-2022-Oud_Math.pdf - PDF\(343.8K\)](#)

[Wijkagenda-OMWD-in-FORMAT-CONCEPT.pdf - PDF\(2.0M\)](#)

Wijkagenda Middelland

Pagina 156

[wijkagenda-Middelland-CONCEPT-met-fotos.pdf - PDF\(1.5M\)](#)

Wijkagenda Nesselande

Pagina 157

[22-Wijkagenda-2019-2022-wijkcomite-Nesselande.pdf - PDF\(6.7M\)](#)

Wijkagenda Nieuwe Westen

Pagina 158

[wijkagenda-Het-nieuwe-Westen-CONCEPT-met-fotos.pdf - PDF\(1.7M\)](#)

Wijkagenda Noordereiland

Pagina 159

[30-Wijkagenda-2019-2022_Noordereiland-wijkraad_Noordereiland.pdf](#) - PDF(1.4M)

Wijkagenda Ommoord

Pagina 160

[19-Wijkagenda-Ommoord-2019-2022.pdf](#) - PDF(4.2M)

Wijkagenda Oosterflank

Pagina 161

[20-Wijkagenda-Oosterflank-2019-2022.pdf](#) - PDF(3.5M)

Wijkagenda Oud-Charlois

Pagina 162

[38-Wijkagenda-2019-2022-Oud-Charlois-en-Wielewaal.pdf](#) - PDF(8.2M)

Wijkagenda Oud-IJsselmonde - Beverwaard

Pagina 163

[31-Wijkagenda-Beverwaard-Oud-IJsselmonde-en-Veranda-2019-2022.pdf](#) - PDF(9.0M)

Wijkagenda Oude Noorden

Pagina 164

[Wijkagenda-Oude-Noorden-\(template\)+aanbiedingsbrief.pdf](#) - PDF(949.7K)

Wijkagenda Overschie

Pagina 165

[15-Wijkagenda-2019-2022-Overschie.pdf](#) - PDF(1.0M)

Wijkagenda Pendrecht

Pagina 166

[36-Wijkagenda-2019-2022-Pendrecht-wijkcomite-Pendrecht.pdf](#) - PDF(967.9K)

Wijkagenda Pernis

Pagina 167

[41-Wijkagenda-Pernis-2019-2022.pdf](#) - PDF(46.6M)

Wijkagenda Provenierswijk

Pagina 168

Wijkagenda Rozenburg

Pagina 169

[44-Wijkagenda-2019-2022-Rozenburg.pdf](#) - PDF(2.0M)

Wijkagenda Schiebroek

Pagina 170

[13-Wijkagenda-Schiebroek-2019-2022.pdf](#) - PDF(2.2M)

Wijkagenda Spangen

Pagina 171

[Wijkagenda-Spangen-in-sjabloon-CONCEPT-met-fotos.pdf](#) - PDF(2.3M)

Wijkagenda Tarwewijk

Pagina 172

[35-Wijkagenda-2019-2022-Tarwewijk-wijkcomite-Tarwewijk.pdf](#) - PDF(1.5M)

Wijkagenda Vreewijk

Pagina 173

[24-Wijkagenda-2019-2022-Vreewijk-wijkraad-Vreewijk.pdf](#) - PDF(1.8M)

Wijkagenda Zevenkamp

Pagina 174

[21-Wijkagenda-Zevenkamp-2019-2022-wijkcomite-Zevenkamp.pdf](#) - PDF(3.2M)

Wijkagenda Zuidwijk

Pagina 175

[39-Wijkagenda-2019-2022-Zuidwijk-en-Zuidrand.pdf](#) - PDF(7.8M)